

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

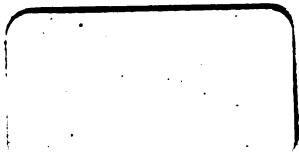
L 9

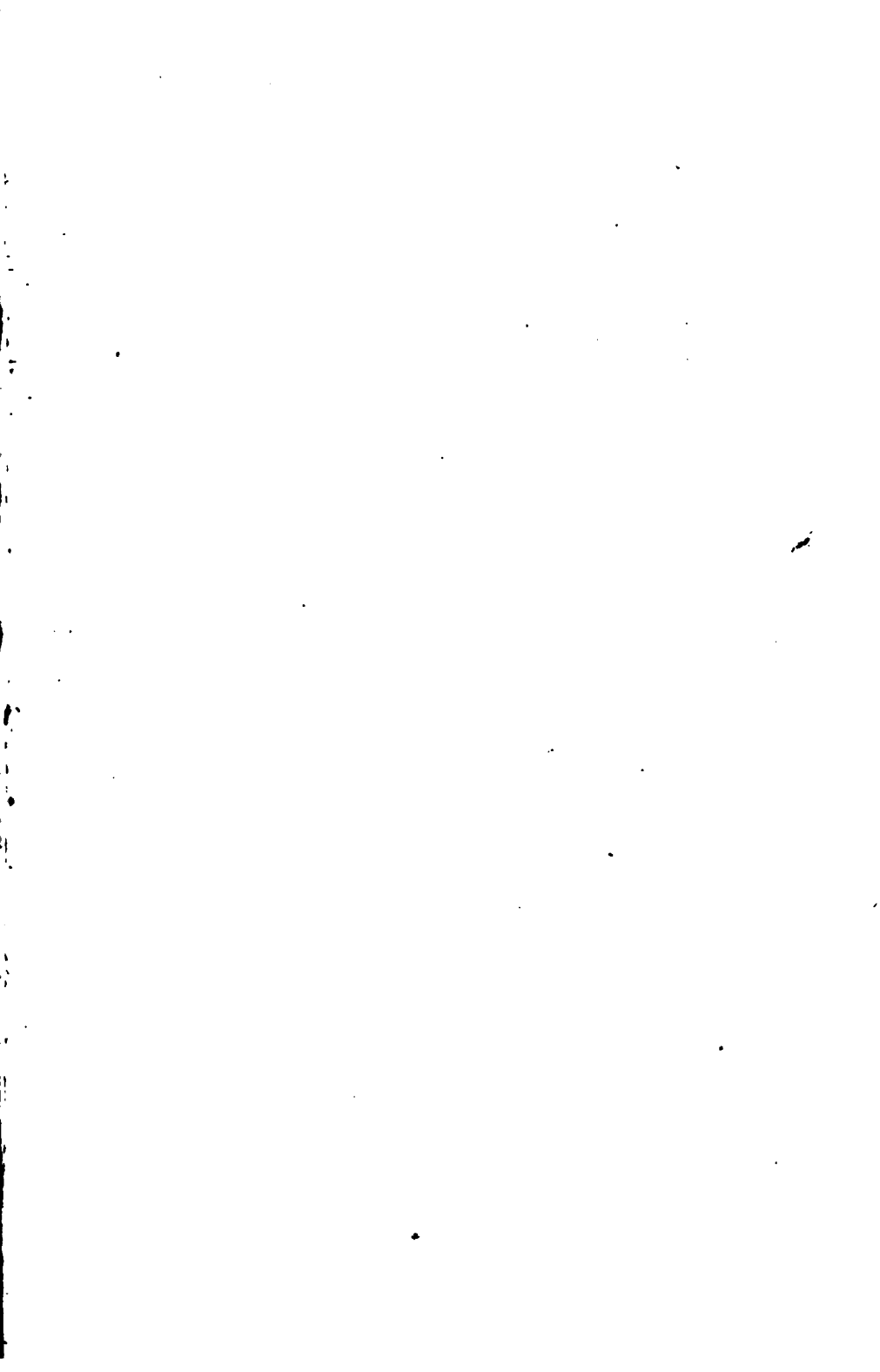
HARVARD COLLEGE
LIBRARY

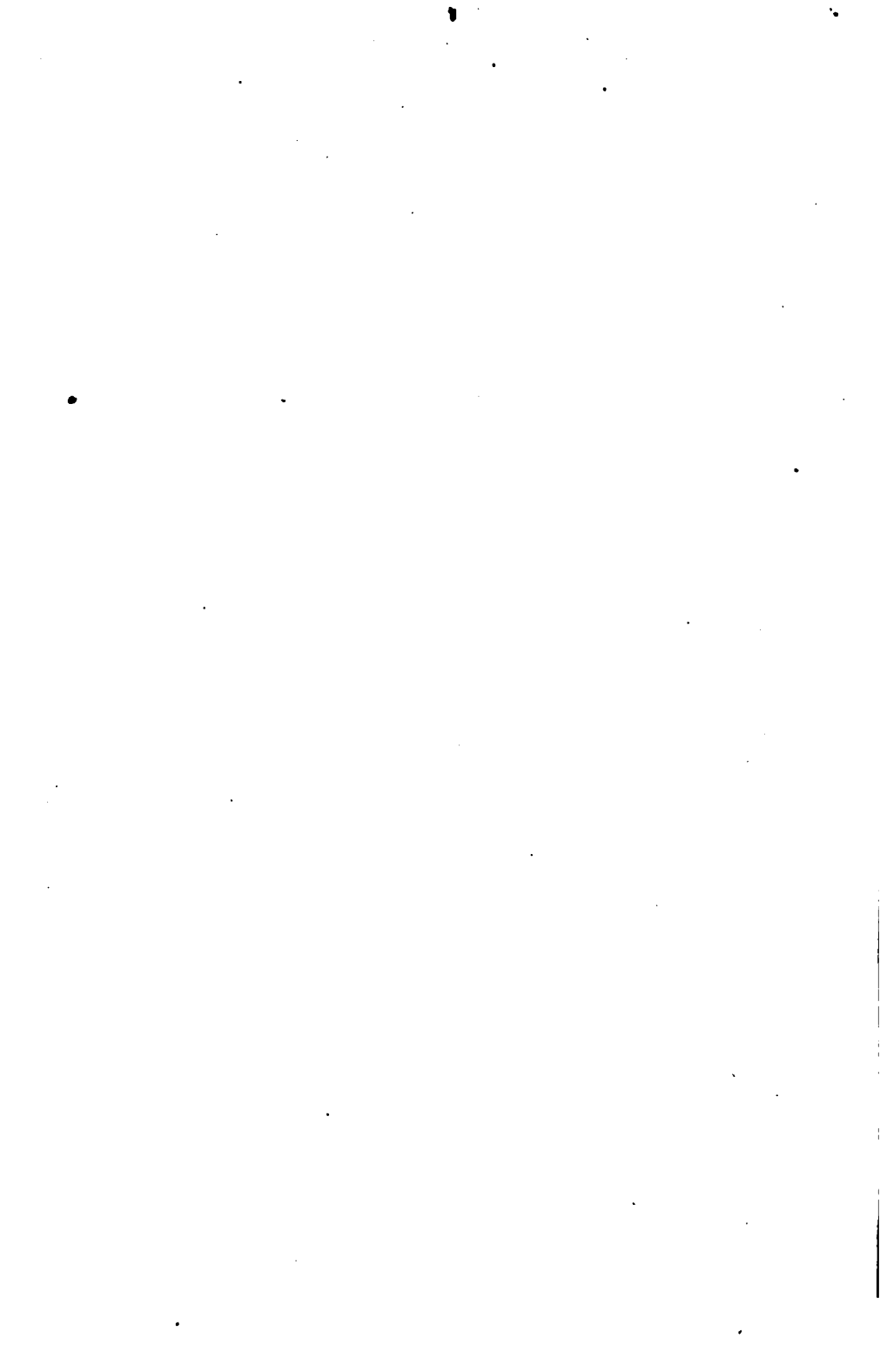
FROM THE LIBRARY OF
JAMES JACKSON HIGGINSON
(CLASS OF 1857)
OF NEW YORK

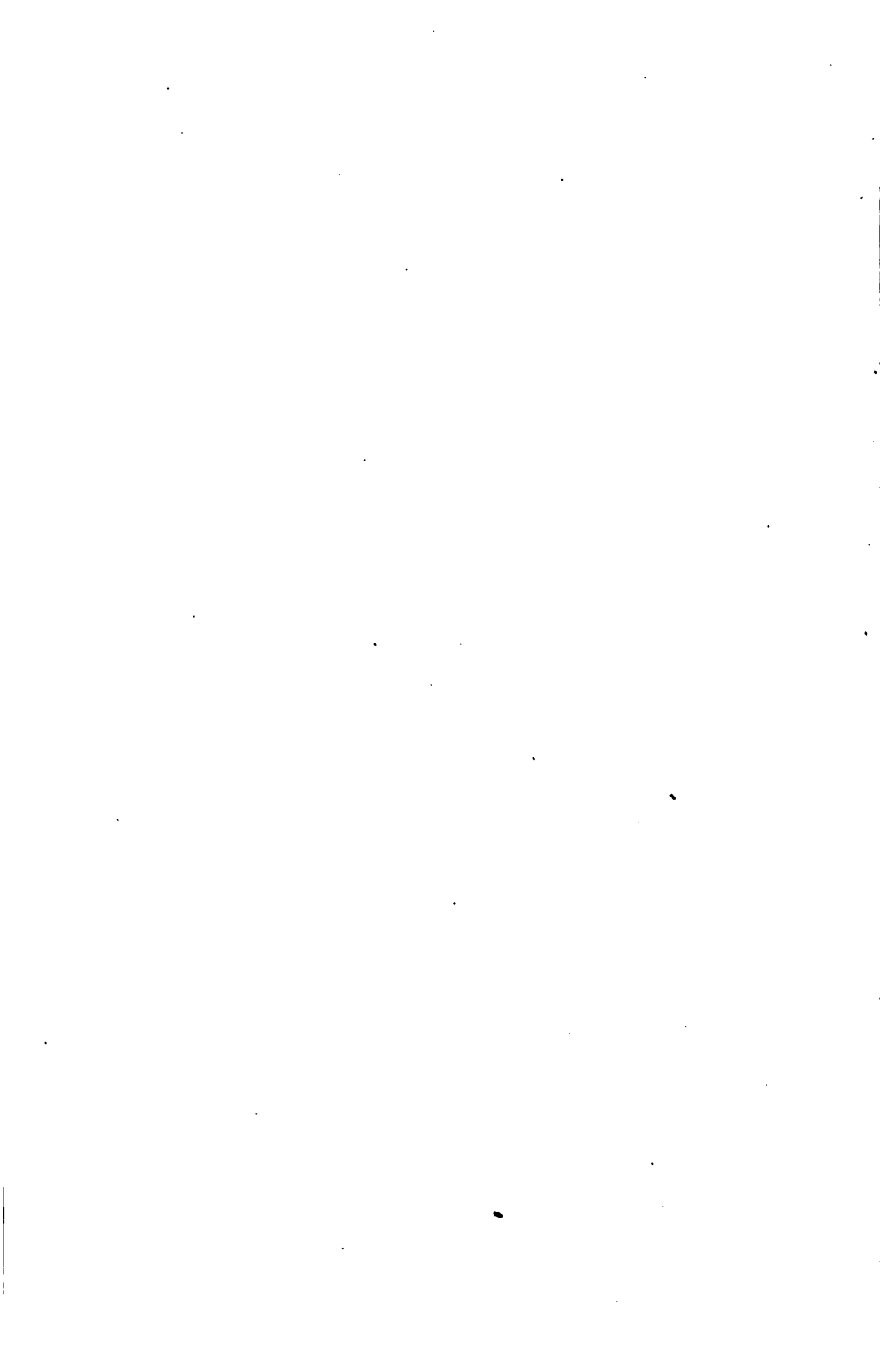
JUNE 15, 1917

C. PLINII SECUNDI

NATURALIS HISTORIÆ LIBRI XXXVII.

VOL. II.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

1952

**C. PLINII SECUNDI
NATURALIS HISTORIÆ LIBRI XXXVII.**

EX EDITIONE GABRIELIS BROTIER

CUM NOTIS ET INTERPRETATIONE

IN USUM DELPHINI

VARIIS LECTIONIBUS

NOTIS VARIORUM

RECENSU EDITIONUM ET CODICUM

ET

INDICIBUS LOCUPLETISSIMIS

ACCURATE RECENSITI.

VOLUMEN SECUNDUM.

T

LONDINI:

CURANTE ET IMPRIMENTE A. J. VALPY, A. M.

1826.

Harvard College Library

(June 16, 1917)

From the Library of

James J. Higginson

New York

C. PLINII SECUNDI

NATURALIS HISTORIÆ

LIB. III.

C. PLINII SECUNDI

NATURALIS HISTORIÆ

LIBER III.

Primus et secundus Europæ sinus.

1. **H**ACTENUS de situ, et miraculis terræ, aquarumque et siderum, ac ratione¹ universitatis, atque mensura. Nunc de partibus: quanquam infinitum id quoque existimatur, nec temere sine aliqua reprehensione tractatum.² Haud ullo in genere venia justiore,³ si modo minime mirum est, hominem genitum non omnia humana novisse. Quapropter auctorem neminem unum sequar: sed ut quemque verissimum in quaque parte arbitrabor. Quoniam commune ferme omnibus fuit, ut eos quisque diligentissime situs diceret, in quibus ipse prodebat:⁴ ideo nec culpabo, aut coarguam quenquam. Locorum nuda nomina, et quanta dabitur brevitate⁵ ponentur, claritate causisque dilatis in suas partes: nunc enim sermo de toto est. Quare sic accipi velim, ut si vidua⁶ fama sua nomina, qualia fuere

.....

CAP. I. 1 Ita Chiffi. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *ac siderum, et ratione* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov. *Mox vet. Dalec. atque mensura.*—2 Vet. Dalec. *id quoque existimatur . . . tractandum.*—3 Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov. *venia justior est.*—4 Margo edd. Dalec. et Gronov. *diaceret, ex quibus ipse prodibat.*—5 Ibid. *quantum dabitur brevi.*—6 Vet. Dalec. *ut sicubi vidua*; Chiffi. *ut si dividua.*—

NOTE

⁶ *Ut si vidua*] Oppidorum, inquit, obscura scilicet ingloriaque, citenita nunc audienda sunt nomina, tantur. quam cum primum fuere condita, ut

primordio ante res ullas gestas, nuncupentur: et 7 sit quædam in his nomenclatura quidem, sed mundi rerumque naturæ.

Terrarum orbis universus in tres dividitur partes, Europam, Asiam, Africam. Origo^b ab occasu Solis et Gaditano freto, qua irrumpens Oceanus Atlanticus in maria interiora diffunditur. Hinc intranti dextra Africa est, læva Europa: inter has^c Asia.^s Termini, amnes Tanais et Nilus. Quindecim^d m. pass. in longitudinem, quas diximus,^e fauces Oceani patent, quinque m. in latitudinem, a vico Mellaria Hispaniæ ad promontorium Africæ Album,^f auctore Turranio Gracili⁹ juxta genito. T. Livius, ac Nepos Cornelius latitudinis tradiderunt, ubi minus,^{10s} VII. m. pass. ubi vero plurimum, X. m. Tam modico ore tam immensa æquorum vastitas panditur. Nec profunda altitudo miraculum minuit. Frequentes^h quippe tæniæ candicantis vadi carinas territant. Qua de causa Limen interni maris multi eum locum appellavere. Proximis autem¹¹ⁱ faucibus

7 Chiffi. delet *7d et*, probante Dalecampio.—8 Ita Chiffi. *inter h. A. est* edd. vett. item Harduin. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—9 Ita vet. Dalec. aliique codd. sp. Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Turranio Graccula* edd. vett. ante Harduin.—10 Ita Chiffi. Regg. Harduin. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *ubi minimum* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Lugd. 1606. Dalec. Elz. et Gronov.—11 Ita Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Proxima autem* edd. vett. Mox, margo edd. Dalec. et Gronov. *coërcent veluti clau-*

NOTE

^b Origo] Melam sequitur, ita scribentem I. 4. operis de situ Orbis: 'Nunc exactius,' inquit, 'oras situsque dicturo, inde est commodissimum incipere, unde terras nostrum pelagus ingreditur,' &c.

^c Inter has] Nam Europæ Asia Africæque obtenditur.

^d Quindecim] Sic Martianus, lib. VI. c. de rotunditate terræ, p. 201.

^e Quas diximus] Plane modo, his verbis: 'Gaditano freto,' &c.

^f Album] Nunc *Capo Spartel*: idem Ampelus vocitatum, v. 1.

^s Ubi minus] Ubi plurimum, decem: ubi minus, septem: ubi minimum, quinque mill. pass. ut dictum est proxime antea. Vide Notas et Emend. num. 1.

^h Frequentes] Adeo parum depressi fundi mare ibi esse significat, ut vadum ipsum saxosum appareat, ac per latitudinem freti ab Europa in Africam instar tæniæ fasciæve candicantis porrigatur: *ταύτων βφαλον* appellat Strabo, lib. I. p. 49.

ⁱ Proximis autem] Montes, inquit, utrimque impositi faucibus quæ fre-

utrimque impositi montes coërcent claustra. Abyla Africæ, Europæ Calpe, laborum Herculis metæ.¹² Quam ob causam indigenæ columnas ejus Dei vocant, creduntque perfossas¹³ exclusa antea admisisse maria, et rerum naturæ mutasse faciem.

(1.) Primum ergo de Europa altrice victoris omnium gentium populi, longæque terrarum pulcherrima, quam plerique merito non tertiam portionem fecere, verum æquam; in duas partes, ab amne Tanai ad Gaditanum fretum, universo orbe diviso. Oceanus hoc quod dictum est^k spatio Atlanticum mare infundens,¹⁴ et avido meatu, terras, quæcumque venientem expavere, demergens: resistentes quoque flexuoso littorum anfractu lambit: Europam vel maxime recessibus crebris excavans: sed in quatuor præcipuis¹⁵ sinus. Quorum primus¹ a Calpe Hispaniæ extimo (ut dictum est) monte Locros^m et Brutium¹⁶ usque promontorium immenso ambitu flectitur.

stra.—12 *Herculis meta* Chiffi.—13 *Pintian. perfossos*, sub. montes.—14 *Margo* edd. Dalec. et Gronov. in *Atlanticum mare se infundens*. Mox vet. Dalec. *venientem expectavere, exceptere*.—15 Ita Chiffi. aliique codd. ap. Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *præcipuis* edd. vett. ante Harduin.—16 *Locros Brutium*, omisso *et*, Chiffi.

NOTE

tum urgent, sibi que propinquant, claustra hujuscemodi continent. Id acceptum a Mela, II. 6. 'Deinde angustissimum pelagus, et proxima inter se Europæ atque Africæ littora, montes efficiunt, ut initio diximus, columnæ Herculis, Abyla, et Calpe.'

¹ *Perfossas*] Vide Notas et Emend. num. 2. De re ipsa Pomponius, ut solet, pereleganti brevitate, I. 5. 'Hunc Abylam,' inquit, 'illum Calpen vocant: columnas Herculis utrumque. Addit fama nominis fabulam: Herculeum ipsum junctos olim perpetuo jugo diremisit colles, atque ita exclusum antea mole montium Oceanum, ad quæ nunc inundat, ad-

missum.' Seneca Natur. Quæst. VI. 20. 'Sic et Hispanias a contextu Africæ mare eripuit.'

^k *Hoc quod dictum est*] Gaditano freto.

¹ *Quorum primus*] Is Ibericum mare, Sardonum, Tyrrhenumque complectitur.

^m *Locros*] Pomponius quoque prope Brutium promontorium Locros statuit: 'Tertius sinus,' inquit, 'inter promontoria Zephyrium, et Brutium, Consilium, Caulonium, Locrosque circumdat.' Brutium vero promontorium illud est quod cap. 10. Leucopetra appellatur.

11. In eo prima Hispania terrarum est, ulterior appellata, eadem Bætica. Mox a fine Urgitano¹ citerior, eademque Tarraconensis ad Pyrenæa juga. Ulterior in duas, per longitudinem, provincias dividitur.² Si quidem^b Bæticiæ latere septemtrionali prætenditur Lusitania, amne Ana^c discreta. Ortus hic Laminitano^d agro citerioris Hispaniæ, et modo se in stagna fundens, modo in angustias resorbens, aut in totum cuniculis condens, et sæpius nasci gaudens, in Atlanticum Oceanum effunditur. Tarraconensis³ autem affixa Pyrenæo, totoque ejus latere decurrens, et simul ad Gallicum^e Oceanum Iberico a mari transversa se pandens, Solorio^f monte, et Oretanis^g jugis, Carpetanisque, et Asturum, a Bætica atque Lusitania distinguitur.

III. Bætica,^a a flumine eam mediam secante cognominata,

CAP. II. 1 Dalec. legit, a sinu Virgitano.—3 Chiffi. in duas partes dividitur.—3 Tarraconensis autem hinc affixa Harduin. 2. 3. Bipont. et Franz. Mox transversim vet. Dalec.

NOTE

^a *A fine Urgitano]* Ab oppido Ur-
ci, qui Bæticiæ finis, idemque Tarra-
conensis initium, ut dicitur cap. 3.
et 4. Urçi, Urgi, Virgi, omnia ejus-
dem oppidi sunt nomina. Hodie *Al-*
macaren. Martianus a Plinio mutua-
tas, lib. vi. pag. 202. cap. de Hispa-
nia: 'Ab Urçitano fine,' inquit, 'qua
citerior meat, Tarraconensis dicitur,'
&c. Mela, II. 6. 'Virgi in sinu quem
Virgitanum vocant.'

^b *Si quidem]* Martianus, loc. cit.

^c *Ana]* Nunc Maurorum lingua
Guadiana, hoc est, *flumen Anas.* *Anas*
Straboni, lib. III. p. 139.

^d *Laminitano]* Ab oppido, quod *Lau-*
viar vocat Ptolemæus, in Carpetanis,
II. 6. Laminium Antoninus, in Tarra-
conensi, quod a capite fluminis *Anæ*
distare ait idem VII. pass. mill. Ho-
die oppido nomen est *Montiel*, et idem
circumjacenti agro, *Campo de Mon-*
tiel: nec procul a fontibus se in di-

versa stagna fundit, ac se ipse pre-
mit subinde angustioribus alveis, mox
in totum cuniculo se abscondit, sæ-
pius ita nasci gaudens: quod circa
Metellinum oppidum, multis ab ip-
sius exortu millibus, contingere falso
veteres credere.

^e *Ad Gallicum]* Qui et Aquitanicus
appellatur.

^f *Solorio]* Solorium vocat Isidorus,
Orig. XIV. 8. qui montium Hispaniæ
altissimum prodit. Nunc vocant *Sier-*
ra de los Vertientes.

^g *Oretanis]* Oretana juga, hodie
Sierra di Alcaraz: Carpetana, *Sierra*
di Guadalupe, *Sierra di Pico*: Astu-
rum denique, *Sierra de las Asturias*.
Pro *Asturum* frustra *Vettonum* re-
ponit Joan. Genes. Sepulveda, Epist.
III. 45. ad Pintianum, p. 181.

^a *Bætica]* Andalusia nunc est, cum
parte Granatensis regni.—'Unde sit
autem Andalusie factum nomen, mi-

cunctas provinciarum divite cultu, et quodam fertili ac peculiari nitore præcedit. Juridici^b conventus ei quatuor, Gaditanus, Cordubensis, Astigitanus,¹ Hispalensis. Oppida omnia numero CLXXV.^c In iis coloniæ IX.^{2,d} municipia VIII. Latio³ antiquitus donata XXIX. libertate VI. foedere III. stipendiaria CXX. Ex his digna memoratu, aut Latiali sermone dictu facilia, a flumine Ana, littore Oceani, oppidum Onoba,⁴ Æstuaria⁵ cognominatum: interfluentes,⁵ Luxia, et Urium.^f Mariani^g montes:⁶ Bætis^h fluvius: littus

~~~~~

CAP. III. 1 *Asticianus* Chiffi.—2 Gronov. et al. vett. *In iis colonia VIII.* Mox Harduin. 2. 3. Bipont. et Franz. *municipia XVIII.*—3 Dalec. legi jubet: *Latio jure*, ut infra cap. 4. *Mox foedere II.* edd. vett. ante Harduin. *foedere III.* in Chiffi. alioque cod. ap. Laet, item in edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *stipendiaria CXX.* edd. vett. et Gronov.—4 *Ossonoba* edd. vett. ante Harduin.—5 *Interfluunt* vet. Dalec.—6 ⁴ *Male* Mss. *Hareni montes.* Eruditus Harduinus in altera sua editione, *Arenæ montes.* In aliis editionibus, *Ariani.* Sunt Mariani montes, Ptolem. II. 4. Nunc *Sierra-Morena.* Inde forte appellatum æs Marianum, de quo infra Plinius xxxiv. 1. ¹ *Brotier.*

NOTE

hi fateor esse incompertum. A Vandalis enim, opinor, Vandalia dicentur. Orientales, quibus ignoti sunt Vandali, inquit D. D'Herbelot, in Biblioth. Orient. p. 114. fabulantur ab Andalusio Iapheti filio, Noë nepote, Andalusiam nomen accepisse. ¹ *Ed. sec.*

^b *Juridici*] Quo tempore Romani Hispanias tenuere, suos in illis Senatus Judicarios habebant, quos 'Conventus Juridicos' suo nomine appellabant. Huc finitimi, tanquam ad Coloniam metropolim, jus petunt, et de controversiis quæ oriuntur disceptantur, conveniebant: quemadmodum hodieque in Gallia forum juris publici (Parlamenti Curiam vocant) Lutetiam Parisiorum, et Tolosæ, et alibi constitutum perdurat: et in Castellæ regno, Prætorium Vallisoletanum, et Granatense.

^c *Numero CLXXV.*] Sic Martianus, lib. VI. cap. de Hispanis, p. 203.

librique omnes.

^d *In his colonia IX.*] Vide Notas et Emend. num. 3. ubi eadem opera, quid coloniæ sint, quid municipia, quid donata Latio oppida, quid denique foederata, ac stipendiaria, dicturi sumus.

^e *Onoba, Æstuaria*] Ab æstuaris eo loci frequentibus. Sunt autem æstuaria (*ἀραιβήεις* Straboni, lib. III. p. 140.) loca quæ marinis aquis referta sunt ex inundationibus pelagi, per quas sæpe in mediterranea fluviorum instar navigantes accedunt. Oppidum id porro Anæ fluvii ostiis, ubi æstuarium sunt accedente mari, proximum, nunc esse *Gibraltar* Rodericus Carus recte censet, Antiq. Hispal. III. 75. Vide Notas et Emend. num. 4.

^f *Luxia, et Urium*] Nunc amnes eos *Odier* et *Tinto* vocant, inter Anam et Bætium fluentes.

^g *Mariani*] Ab Urto amne ad Bætium perpetua sunt montium juga.

Corense⁷¹ inflexo sinu; cujus ex adverso Gades, inter insulas^j dicendæ. Promontorium Junonis,^k Portus Bæsiippo.^l Oppida: Belon,^m Mellaria:ⁿ fretum ex Atlantico mari. Carteia,^o Tartessos⁸ a Græcis dicta. Mons Calpe.^p Dein littore interno^q oppidum⁹ Barbesula cum fluvio. Item Salduba:^r oppidum Suel: Malaca^s cum fluvio, foederato-

—7 *Littus Corenense* Chiffi. Vid. infra Not.—8 *Carpessum* Appian. Pausan. et Leopard.—9 *Vet. Dalec. oppida.*—10 *Item Salduba duba oppidum, Suel*

NOTE

Vide Notas et Emend. num. 5.

^h *Bætiis*] Nunc *Guadalquivir* vocant: quæ vox Arabibus Fluvium magnum sonat.

ⁱ *Littus Corense*] Mss. Reg. 1. 2. &c. *Corense*. Littus id a Bæti ambe ad *Rio Guadalete* porrigitur, ubi oppidum *S. Lucear* di *Barameda*.

^j *Inter insulas*] Lib. IV. cap. 36.

^k *Junonis*] Nunc *Capo de Trafalgar*.

Ptolemæo, II. 4. *Ἰουνικήριον, ἐν ᾧ νῆες ἦσαν.*

^l *Bæsiippo*] Hodie *Puerto Beges*, vel *Beger*. Vide Notas et Emend. num. 6.

^m *Belon*] Ptolemæo, loc. cit. *Βάλων πόλις καὶ ποταμός*. Marciano quoque Heracl. p. 70. Stephano *Βελών, πόλις καὶ ποταμός τῆς Βαιτικῆς, κ. τ. λ.* post Strabonem, lib. III. p. 140. Hodie *Tariffa*, ad fretum.

ⁿ *Mellaria*] *Μελάρια* Marciano Heracl. p. 70. Nunc diruta: loco nomen *Milarese*.

^o *Carteia*] *Καρτηία* Ptolemæo, II. 4. Nummus est ex ære minimo, apud P. Albaret, e Societate nostra, Turnonii, inscriptus, CARTEIA, quem ad nos ille inspiciendum misit. Pictus ea parte Genius civitatis est: pars altera est nun detrita. Fabrica manifeste Hispanica. Oppidi illius hodie ruderà vix supersunt. Portus superest admodum capax, cum castello,

Torre di Cartagena, corrupto a vetere *Carteia* nomine. Roder. Carus, Antiq. Hispal. III. 24. Mela, II. 6. 'Carteia (ut quidam putant) aliquando Tartessus.' Pausan. Eliac. lib. VI. poster. p. 378. et Strabo, lib. III. p. 151. 'Ἐνιοὶ δὲ Ταρτησοῦν τῆν νῆν Καρτηίαν προσωγορεύουσι. Gadium insulam Tartessum quoque vocitatem dicemus IV. 36. Et in insula ad Bæti ostia tertiam eo nomine urbem veteres agnovere. Strabo, p. 148.

^p *Mons Calpe*] Cum oppido cognomine, cujus meminere Strabo lib. III. p. 140. Antoninus, et nummus antiquus, C. I. CALPE, hoc est, *Colonia Julia Calpe*, apud Spanhem. p. 766. Sed eadem plane ea est cum *Carteia* superius dicta. Montis ipsius nomen extat in vetusta Inscriptione, qua *Herculis* facta narrantur, apud Reinesium p. 347. EPII. TO. ΚΑΛΩΕΙΟ ΟΡΟΣ. ΗΛΘΕ.

^q *Littore interno*] Littore interni maris, hoc est, mediterranei: ibi enim oppidum *Barbesula*, nunc *Guadajara*, ad amnem hodieque cognominem: Marcianus Heracl. ἀπὸ *Καρτηίας εἰς Βαρθησάλα* . . . ἀπὸ δὲ *Βαρθησάλας, κ. τ. λ.* Fluvii *Βαρθησάλα* meminere Ptolem. II. 4. et Tzetzes, Chiliad. VIII. 712.

^r *Item Salduba*] Hoc est, ut *Barbesula*, sic etiam *Salduba* olim oppi-

rum.¹⁰ Dein Menoba¹ cum fluvio. Sexifirmum¹¹ a cognomine Julium, Selambina,^v Abdera. Murgis^w Bæticas finis. Oram eam universam originis Pœnorum existimavit M. Agrippa. Ab Ana^x autem Atlantico Oceano obversa⁷ Bastulorum Turdulorumque est.¹² In universam Hispaniam M. Varro pervenisse Iberos,^z et Persas, et Phœnicas,

Melacha cum fluvio, &c. Pro Suel Chiffi. sive.—11 Sexifirmum Ptolemæo; Sexti Firmum edd. vett. Vide infra notam.—12 Pinetus hæc interserit: Turduli a Bati fluvio ad Ætnam usque protenduntur. Eorum finis ad promontorium

NOTE

dum cum fluvio fuit cognomine: Suel non item. Salduba hodie *Marbella* est: ad amnem olim cognominem, qui nunc *Rio Verde* dicitur. Ζοῦελ inter *Marbellam* et *Malacam*, in regno *Granatensi* castellum est, hodie *Molina*. Refert hæc oppida *Mela*, II. 6. *Menoba*, *Malaca*, *Suel*, *Salduba*, *Lacippo*, *Barbesul*. Inscriptio vetus apud *Reinesium*, p. 131. ΜΥΝΙCΙΡΙΟ ΣΥΛΙΤΑΝΟ. Sunt qui velint esse *Fuengirolam*, vicum a *Malaca* lencis quatuor dissitum, ubi hæc reperta erutaque inscriptio est, sed ficta eadem et recens.

^a *Malaca*] *Malaca*, inquit, fœderatorum oppidum est, cum fluvio. Ptolemæo II. 4. Μάλακα, qui vicinum amnem *Σάδουκον* vocat. Oppido incolæ nomen fecere *Malaga*: Galli, *Malgues*: amni, *Guadalquivircio*: sive *Fix Grande*. Regio vino nobilis, in *Granatensi* regno.

^b *Menoba*] *Μαύοβα* Straboni, lib. III. p. 143. Ptolemæo *Μάνοβα*, mendose. Fluvio nomen est hodie *Fix Frio*, seu *Frigidus* amnis: oppido, *Torres*, in littore regni *Granatensis*.

^c *Sexifirmum* [*Sexti Firmum*] Mss. *Sexifirmum*. *Mela*, loc. cit. Ex vocat: *Sexitanum*, Antoninus: Σέξ Πτοlemæus, II. 4. hodie *Almunecar*. Vide *Notas* et *Emend.* num. 7. Hinc *salsamentis Exitanis*, sive *Sexitanis* no-

men, de quibus *Strabo* lib. III. p. 156. aliique.

^d *Selambina*] *Σηλάμβινα* Ptolemæo, loc. cit. et mox *Ἀβδαρα*, Straboni, loc. cit. *Ἀβδαρα*, Stephano *Ἀβδαρα*. Illam hodie *Salobrena* incolæ, istam *Almeria* vocat *Mariana*, *Hist. Hisp.* x. 18. p. 503. utramque regni *Granatensis*. Aliis *Abdera* *Adra* esse videtur, haud adeo abludente ab *Abdera* vocabulo, medio fere inter *Selambinam* et *Almeriam* intervallo.

^e *Murgis*] *Antonino Murgi*, a *Sexitano*, M. P. xxviii. Hodie *Almeria* est, si *Mendozam* audimus in *Cone. Illib. Muxacra*, in ora ulteriore versus *Septemtrionem*, si *Marianam*, *Hist. Hisp.* I. 3. cui subscribimus. Alia porro ab ista *Μούργυς* Ptolemæi est, II. 4. in *mediterraneis Turdulorum Bætiorum* oppidis. Alia item quam hodie *Murciam* vocant, regni caput, oppidum et a mari, et ab ora hac quam *lustramus* longe dissitum.

^f *Ab Ana*] *Ad fretum usque. Mela*, III. 1. A freto 'ad flumen *Anam* *Turduli* et *Bastuli* habitant.'

^g *Obversa*] *Subintellige*, ora. A *Turdulis* sive *Turdetanis*, *Bætica* tota olim *Turdetania* appellata. Vide *Strab.* lib. III. p. 139.

^h *Iberos*, &c.] De his omnibus vide *Diodor. Sicul. Bibl. lib. v. pag. 312. Appianus* in *Ibericis*, p. 256. *Mela*,

Celtasque, et Pœnos tradit. Lusum enim^a Liberi patris, aut Lyssam cum eo bacchantium¹³ nomen dedisse Lusitaniæ, et Pana præfectum ejus universæ.^b At quæ de Hercule^c ac Pyrene, vel Saturno traduntur, fabulosa inprimis arbitror.

Bætis in Tarraconensis provinciæ,¹⁴ non, ut aliqui dixere, Mentesa^d oppido, sed Tugiensi^e exoriens saltu, juxta quem Tader^f fluvius, qui Carthaginensem agrum rigat, Ilorci^g

sacrum: Bastuli vero a Calpe usque Alimentam.—13 Gor. Plinet. et edd. vet. patris comitem, aut Lyssam bacchantem. Mox, margo edd. Dalec. et Gronov. ejus universa autem quæ de Hercule, &c.—14 Tarraconensi provincia ibid. et mox, Metesa oppido Chiffi. Paulo post margo edd. Dalec. et Gronov. saltu, juxta quem, &c. quod recepere Harduin. et recent. juxta deest in edd. vet.

NOTE

II. 6. aliosque. Phœnicum inprimis expeditionem in Hispaniam eo tempore susceptam, quo Romanæ urbis fundamenta ponerentur, Mariana censet Hist. Hisp. I. 16.

^a Lusum enim] Varro nugatur, si a ludo seu lusione, quæ vox Latina est, jam tum Bacchi ævo Lusitaniam cognominatam velit: aut a λύσσα, quæ vox rabiem sonat. Sic tamen Martianus accepit, lib. VI. cap. de Hispania, p. 203. 'Lusitania, cui nomen fabula a lusu Liberi patris, vel cum eo bacchantium, sociavit.' In Mss. Lysum. An Lysum Liberi Patris, aut Lyssam cum eo bacchantem legi satius: ut 'Lysus' et 'Lysa' unius hominis, qui Bacchi filius comesse fuerit, nomen geminum esse videatur? Bacchum ipsum Lysium apud Pausaniam dictum accepimus, a λύω, quod curas solvit.

^b Universæ] Subintellige, Hispaniam. Verba Sosthenis de Baccho, lib. XIII. Ibericorum: Νικήσας δὲ καὶ Ἰβηρίαν, Πάνα κατέλιπεν ἐπιμελητὴν τῶν τόπων, ὃς τὴν χώραν ἀπ' αὐτοῦ Πανίαν μετανόμασεν, ἢ οἱ μεταγενέστεροι Σπαρίαν προσώφρασαν. Apud Plu-

tarch. lib. de Flumin. p. 1159.

^c De Hercule] De Herenlis expeditione in Hispaniam, Diodor. Sic. Bibl. lib. IV. p. 226. A Pyrene Berycis filia, quam Hercules adamarat, in Pyrenæo monte sepulta, montis ejus appellationem fabulose Silius deducit, lib. III.

^d Mentesa] Hæc Mentesa Bastulorum, de qua cap. 4. dicitur. Nunc vicus S. Thomæ: olim Episcopalis sedes, Gienam deinde transducta, Jaën.

^e Tugiensi] Ab oppido Tugia, cuius Antoninus meminit, et a Castulone, Malacam versus, distare ait, xxxv. M. P. Nunc jacet. Saltui Tugiensi nomen, Sierra de Alceras.

^f Juxta quem Tader] Ita Mss. omnes. Ex iisdem montibus, quibus Bætis, Tader oritur: hodie Segura vocant: sed is in ortum tendit, Murciam rigat, et in Illicitanum agrum devolvitur, ut dicitur cap. seq.

^g Ilorci] Curvo, inquit, amnis deflectit anfractu, quasi refugiat Cn. Scipionis rogam aspicere: quem in turrim quandam Hasdrubalis copiæ fugientem compulerant: qua incensa cum omni comitatu misere concrema-

refugit¹⁵ Scipionis rogam : versusque in occasum, Oceanum Atlanticum provinciam^b adoptans petit, modicus primo, sed multorum fluminum capax, quibus ipse famam aquasque auferat. Bæticæ primum ab Ossigitania¹⁶ⁱ infusus, ameno blandus alveo crebris dextra lævaque accolitur oppidis.

Celeberrima inter hunc^j et Oceani oram in mediterraneo Segeda, quæ Augurina cognominatur : Julia, quæ^k Fidentia : Urgao,¹⁷ⁱ quæ Alba : Ebury,^m quæ Cerealis : Iiberi,ⁿ quod Liberini : Ilipula,^o quæ Laus : Artigi,^p quod Julien-

—15 Vet. Dalec. *ille ocyor refugit*.—16 *Ossigitania* margo edd. Dalec. et Gronov.—17 *Urgao* edd. vett. Mox *Hebura*, quæ, &c. margo edd. Dalec. et Gronov. Deinde, *Astigi* Harduin. 2. 3. et Franz. *Astici* Parm. *Singilia Hægua* Gronov. Paulo post, *Ubeda* ibid. pro *Babro*. 'Forte *Agabro* legi satius : quod, cum Eliberitana et Astigitana Ecclesia, meminit etiam Agabreusis

NOTÆ

tus est: ut auctor est Appianus in Iberic. p. 268. Oppido nomen hodie *Lorquinum* est, ad amnem Taderum, in regno Murciae.

^b *Provinciam*] Bæticæ provinciæ, quam mediam secat, suum nomen impertiens.

ⁱ *Ossigitania*] Ab Ossigi oppido, de quo mox : ab ea provincia Bæticæ initium duci haud obscure innuit : citra versus Septemtrionem et ortum, Tarraconensem esse : quare ad Castalonem oppidum, qui Bæticæ finis paulo post dicitur, Ossigitania pertinuit.

^j *Inter hunc*] Inter Bætim, ab Ossigitania, ad fretum Gaditanum, et Atlantici oram Oceani, Cordubensis conventus mediterranea oppida ista sunt : Segeda, &c.

^k *Julia, quæ*] Tiberii nummus, in *Thesaurio Goltzii*, COL. IVL. FIDENTIA. Sed sunt Goltziana Latina numismata pleraque adulterina et ficta. Straboni, lib. III. p. 141. Ἰουλία. Est Οὐλία, vel potius Ἰουλία, Ptolemæi

prope Cordubam, II. 4.

ⁱ *Urgao*] Inscriptio inventa Arjonne in agro Giennensi, leucis duabus ab *Andujar*, ΜΥΝΙC. ΑΛΒΕΝΣΕ. ΒΡ. ΓΑΥΟΝ. apud Gruter. p. 233. sed ficta et recens.

^m *Ebury*] In *Mss.* quibusdam, *Ebury*. Non est hæc *Ebury* Pomponii Melæ, de qua ille in Bæticæ littore, III. 1. nec Strabonis Ἐβούρα, quæ eadem cum *Ebury* Pomponii est, III. p. 140. Nunc, ut ego reor, est *Alcala Real*, inter Granatam et Cordubam.

ⁿ *Iiberi*] *Loaysas* in *Conc. Illib.* legit, *Eliheri*, quod *Eliherini*. Fuit in colle, cui nomen hodie est *Sierra de Elvira*. Ptolemæo, loc. cit. Ἰλλίβηψ.

^o *Ilipula*] Ptolemæo, loc. cit. Ἰλλίβουλα μεγάλη. Nunc est Granata, regni cognominis caput. Vide *Roder. Carum*, *Antiq. Hispal.* III. 11. p. 100.

^p *Artigi*] Nunc *Alhama*, inter Granatam et internum mare, versus Malacam. *Mart. de Roa*, in *Hist. Asti-*

ses: Vesci,^a quod Faventia: Singili,^r Attegua,^s Arialdunum,^t Agla minor, Bæbro, Castra vinaria,^u Episibrium,¹³ v Hippo^w nova, Ilurco,¹⁹ x Osca,^y Escua, Succubo, Nuditatum,^z Tuati^a vetus, omnia Bastetaniæ^b vergentis ad mare,

Concilium Hispalense II. Cap. 1.^r *Harduin. in Ed. sec.*—18 *Castra v. Pisimbrium Chiffi.*—19 *Bene Ilurco nummi veteres.* *Brotier. Ilurco ceteræ edd.*—

NOTE

git. fol. 13. aliique: Ptolemæo, loc. cit. *'Aprryls.*

^a *Vesci]* *Obernis* Ptolemæo, loc. cit. Forte *Archidona*, inter *Antequera*, et *Alcala Real.*

^r *Singili]* Eadem Antiquaria Antonino dicta, nunc *Antequera*, supra Malacam. Ibi reperta inscriptio apud Gruter. extat, p. 437. ΜΥΝΙCΙΡ. ΣΙΝ: ΟΙΛΙΕΝΣΙΥΜ.

^s *Attegua]* *'Αττέγουα πόλις*, Dionii lib. XLII. pag. 290. haud procul Corduba. Mariana, Hist. Hisp. III. 21. *'Attegua,* inquit, *'decimo sexto ab urbe Corduba lapide sita erat, quo nunc loco ruinæ tantum extant Tebæ veteris nomine, Τεβα νεја,* sexto fere milliari ab Antiquaria Hispallim euntibus. Vide Notas et Emend. num. 8.

^t *Arialdunum]* *Mss. Reg. et Colb. Arialdunum, Aglamia, Urbedo.* Hic aliqui comminiscantur, *Avia, Eldanum:* et a priore oppido dictum esse Festum Avienum volunt.

^u *Castra vinaria]* Forte quæ Hirtio Castra Postumiana dicuntur, millibus fere quatuor ab Attegua et Succubi, de Bello Hisp. p. 255. quæ Mariana, Hist. III. 21. pag. 123. nunc *Castro del Fiume* ait appellari.

^v *Episibrium]* *Mss. R. 2. Episimbrium. Reg. 1. et Colb. 2. Cisimbrium.*

^w *Hippo]* *Mss. Iphonoba.* Hipponem Livius agnoscit, sed in Carpeta-

nis, haud procul Toletu, lib. XXXIX. p. 496.

^x *Ilurco]* Inscriptio apud Gruter. pag. 406. ORDINIS ILLYRONENSIS, ex Ant. Augustini schedis, reperta in pago *Pinos*, Granatensis agri. Falsa et recens.

^y *Osca, &c.]* *Oscam* nunc aiunt esse *Huescar*, in confinio regni Granatensis, et Castellæ Novæ. Ita Jo. Franc. Andrez, lib. de patria S. Laurent. p. 6. aliique. *Escuam* Ptolemæus *'Εσκουα* vocat, II. 4. *'Succubo* Hirtio, de Bello Hisp. pag. 254. *Ucubis* vocatur, prope Atteguam. *Sucenbitani* municipii meminit Capitolinus, in M. Antonino, p. 22.

^z *Nuditatum]* *Mss. Unditanum.*

^a *Tuati]* Vide Notas et Emend. num. 9.

^b *Omnia Bastetaniæ]* Recensita inquit, hactenus oppida, in Bastetaniæ parte illa sunt, quæ non ad Oceanum, sed internum vergat ad mare: ad conventum vero quod spectat, Cordubam jura petunt. Bastetani Plinio iidem qui Bastuli. A Bæti amne ad Carthaginem novam, Oceani interni-que maris oram tenere. Auctor Strabo, lib. III. pag. 156. Nomen a Bata urbe, quæ hodie *Baza* est, inquit Mariana, Hist. Hisp. I. 3. Apud Gruter. pag. 349. BASTETANVS. At pag. 225. permutatis literis, BATE-TANI. POPVLI.

conventus vero Cordubensis. Circa flumen^c ipsum, Ossigi,^{20d} quod cognominatur Laconicum: Iliturgi,^{21e} quod Forum Julium: Ipasturgi, quod Triumphale: Sitia:^f et XIV. M. passuum remotum in mediterraneo Obulco,^g quod Pontificense appellatur. Mox Ripa, Epora^{22h} foederatorum, Sacili,ⁱ Martialium Onoba.^j Et dextra^k Corduba,^l colonia

20 *Tucci vetus, omnia Bastitaniae vergentis ad mare. Conventus vero Cordubensis circa flumen ipsum Ossigi* edd. vett. et Gronov. *Bastitaniae* inscriptiones vett. et Reg. Brot. 1. quod recepit Brotier. Mox, Chiffi. *Laconium*.—21 Ita Reg. Brot. 1. et Ed. pr. *Iliturgi* ceteræ edd.—22 Ita Reg. Brot. 1. et Rezzon. *Ripe-*

NOTE

^c *Circa flumen*] Circa Bætium.

^d *Ossigi*] In subscript. Conc. Illib. 'Clementianus ab Ossigi.' Nunc aiunt esse *Megibar*, inter *Andujar*, et *Linares*, in regno Giennensi. In Hispania Laconicos mores et instituta floruisse auctor est Strabo, lib. III. p. 154. inde illa fortasse cognomina, Laconicum, et Laconimurgi, quæ nunc occurrunt. Tamen in Mss. hoc loco *Latonium* scribitur.

^e *Iliturgi*] A Scipione æquatam solo id oppidum auctor est Livius, lib. XXVIII. pag. 326. et Appian. in Iber. p. 272. cui *Ἰλιούργια πόλις* dicitur, sicuti Ptolemæo, II. 4. *Ἰλιούργια*. Nunc est *Andujar et vejo*, tribus millibus ab *Andujar* oppido ad Bætium sito, supra Cordubam: ubi reperta inscriptio, quam refert Morales, lib. II. fol. 57. ORDO ILITVRGITANOR. ficta et recens.

^f *Sitia*] *Σέρια* Ptolemæo, loco cit.

^g *Obulco*] *Ὀβόλκων* Stephano: *Ὀβούλκων* Ptolemæo, II. 4. Hodie *Porcuña*, oppidum haud ignobile Cordubam inter, et Giennam. Ita Mariana, Hist. Hisp. III. 21. p. 128. Reperta ibi vetus inscriptio, apud Gruterum, p. 105. MVNICIP. PONTIFICIS. Et p. 458. ORDO. PONTIFICIENSIS. OBVLCONENSIS. Id pluribus firmat argumentis Mart. de Ros, in Hist. Astig.

pag. 18.—'In nummo vetere, e Gaza Regia, OBVLCO.' Ed. sec.

^h *Mox Ripa, Epora* [*Ripepora*] Post Obulconem, inquit, sequitur in mediterraneo Ripepora, quod oppidum foederatorum fuit. In oppido *Montoro* repertum lapidem vetustum Hieron. Surita ait in Anton. Itiner. p. 558. cum inscript. RESPVB. EPORENSIS. Eporam a Corduba distare Antoninus prodidit M. P. XXVIII. a Castulone, L. Gruteri inscript. p. 105. ORDO. MVN. EPOR. Hanc Eporam esse *Montoro*, in Cordubensi Diœcesi, censet pariter Roder. Carus, III. 22. pag. 120. Hæc *Ἐβωρα* Ptolemæi videtur, II. 4. in oppidis Turdulorum mediterraneis, proxime Onobam.

ⁱ *Sacili*] *Σακίλλης* Ptolemæo, II. 4. in oppidis Turdulorum mediterraneis. Nunc *Alcorruzen* vocant. In thesauro Goltzii, pag. 244. MVN. SACILIS.

^j *Onoba*] *Ὀνοβα* Ptolemæo, loc. cit. Ut Narbo Martius, a Martia, ut videtur, legione, quæ eo deducta colonia est, sic Onoba eandem ob causam Martialium cognominata creditur. At hoc verius Sacilis cognomen est, interpungique satius in hunc modum: *Sacili Martialium, Onoba*.

^k *Et dextra*] In ripa fluvii, quæ Meridiem spectat.

^l *Corduba*] Hodie *Corduba la veia*,

Patriciæ cognomine :²³ inde primum navigabili Bæti. Oppida : Carbula,²⁴ Decuma :ⁿ fluvius Singulis, eodem ° Bætis latere incidens.

Oppida Hispalensis conventus : Celti,^p Arua, Canama, Evia, Ilipa²⁵ cognomine Ilia : Italica.^r Et a læva, Hispalis colonia, cognomine Romulensis.^s Ex adverso t oppi-

pora Ed. pr. aliæque edd. Mox, *Maritalium* vet. Dalec.—²³ Ita codd. Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *patricia cognominata* edd. vet. ante Harduin.—²⁴ *Carbulo* Gronov. *Carbulo* al. Mox, *latere incidens* edd. vet. ante Harduin.—²⁵ *Celtica, Axatiara, Arucci, Menoba, Ilipa* edd.

NOTÆ

tenca fere una a Corduba nova, quam nos *Cordoue* dicimus in septemtrionali amnis latere posita. Gruteri inscript. p. 323. COLONIÆ. PATRICIÆ. CORDVBENSIS. In nummo Augusti : COLONIA. PATRICIA.

^m *Carbula*] Ita Mss. Reg. 1. 2. &c. et in nummo antiquo ex ære, apud P. Ludovicum Jobert e Societate nostra, CARBULA, non *Carbulo*. Carulam in Bætica habet Antoninus, sed Ilipam inter et Hispalim : quare non est hujus loci, quanquam aliter Suriæ visum, in Anton. Itiner. p. 562. et Roder. Caro, Antiq. Hispal. III. 49.

ⁿ *Decuma*] In Mss. R. 1. 2. &c. *Detuma*. Forte *Detunda*, vel *Detunna*. Nam, ut Barbarus annotavit, in hoc ipso Bæticæ tractu, inter mediterranea Turdulorum oppida, *Δτρούδα* a Ptolemæo nominatur, hand procul Sacili. Situm ejus oppidi fuisse necesse est inter Bætium et Singulim amnes.

^o *Eodem*] Dextro scilicet, et meridionali. Annem hodie *Xenil*, et *Guadaxenil*, accolæ nuncupant.

^p *Celti*, &c.] *Celti* Antonino, vel *Ethico* potius, ut viris eruditiss placet, in itinere ab Hispali Emeritam. Ceterorum oppidorum mentio in vetustis Inscriptionibus. Vide Notas et Emend. num. 10.

^q *Ilipa*] Nunc *Penafior*, ad Bætium, inter Cordubam, Hispalimque. Vide Notas et Emend. num. 11.

^r *Italica*] Omnium scriptorum consensu hodie est *Sevilla la raja*, Hispali proxima : Siliii vatis, Trajani Imp. et Theodosii M. natalibus clara. Gruteri inscriptio, p. 336. COLONIA. ITALICENSIS. IN. PROV. BÆT.—‘ In nummis Augusti, ITALICA. Tiberii, MUN. ITAL. et MUN. ITALIC. *Municipium Italicense*.’ Ed. sec.

^s *Romulensis*] Huc pertinet vetus inscriptio, apud Gruter. p. 257. QVI IVLIAE. ROMVLEAE. NEGOTIANTES. Hodie *Seville*. Juliam Romulam a Julio Cæsare nuncupatam ait Isidorus Orig. xv. 1.—‘ Nummus est ex ære magno, in quo caput est fœmineum Orbi Romano impositum ; cuius in vertice Lunæ crescentis effigies est, quod est symbolum Augustorum Solis sidus. Epigraphæ : IVLIA AVGVSTA GENETRIX ORBIS. Julia Augusti filia hæc est, eadem Tiberii conjux. At non hic ORBIS legi certe oportuit, veluti una vox sit. Nam quid sibi vult ‘ Genetrix Orbis ?’ Quæ fœmina, quæve Dea dici genisse orbem possit, ullo bono sensu ? In aversa nummi area caput Augusti radiatum est : supra, Solis sidus : juxta, fulmen. Epigraphæ : PERMIS-

dum Osset, quod cognominatur Julia Constantia : Vergentum, quod Julii Genius :^u Orippe,^v Caura, Siarum. Fluvius Menoba, Bæti et ipse a dextro^w latere infusus.²⁶ At inter æstuaria Bætis, oppidum Nebrissa,^x cognomine Veneria, et Colobona.^y Colonix : Asta,^z quæ regia dicitur : et in mediterraneo Asido,^a quæ Cæsariana.²⁷

*****

vett. et Gronov. Mox *Ilia* deest in iisdem.—26 *Vergentum quod J. genitor, Hippo Caurasiarum, fluvius M. B. et ipse, &c.* edd. vett. et Gronov.—27 *Cæsa-*

NOTE

SV DIVI AVG. COL. ROM. 'Colonia Romulensis.' A Divo Augusto jus impetrasse se cendendæ monetæ hoc titulo colonia Romulensis, sive Hispaliis, gloriatur. Itaque legendum in priore titulo est : 'IVLIA AVGVSTA GENETRIX Obstrinxit Romulenses Beneficio Impetrato Singulâri.' Genetrix appellatur, ut ab altera Julia secerneretur, quam ipsa genuerat, uxore Germanici nimirum, Julia Agrippina Augusta. 'Mater' dici non debuit, ne 'Mater Orbis' dici crederetur, hoc est, Orbis Romani, quo sensa dicta est Livia Augusta, Augusti conjux, 'Mater Patriæ : ' cum aliud vellent Romulenses intelligi. Ergo scribi 'Genetrix,' non 'Mater' oportuit.' *Ed. sec.*

ⁱ *Ex adverso*] Dextro igitur Bætis latere, seu meridiano: nam lævo sita olim Hispaliis fuit. Igitur *Alcala de Guadaïra* fuerit sane potius Osset, quam *Alcala del Rio*, quantumcumque Pseudo-Maximus refragari nobis in Chronico videatur: enim Osset oppidum Aquas Duras jubet intelligi, ubi S. Gregorii sacræ reliquix asservantur.

^u *Julii Genius*] Ut Athenienses ædem Augusti Genio, Suetonio teste, dedicarunt, sic urbem suam Vergenteses sub Genii Cæsaris tutela ac presidio collocarunt. Nunc *Gelbes*, ut quidem videtur, inter amnes Bæ-

tim et *Guadiamar*. Vide Notas et Emendat. num. 12.

^v *Orippe, &c.*] Orippe, nunc *Villa de dos Hermanas*, IX. M. P. ab Hispali, eruditus creditur. Siarum *Sarracatin*, in agro Utrerensi, Mart. de Roa, in Hist. Astig.—'In nummo veteri, ex ære, apud D. Foucault, legitur IRIPPO. In alio apud P. Jobert, legitur CAURA.' *Ed. sec.*

^w *Et ipse a dextro*] Hoc est, meridiano. Nunc *Rio Guadaleta* dicitur, in ostium Bætis orientale, *ἀνατολική-ραπον*, ut appellat Marciannus, p. 71. olim influens: nunc eo oblimato, proprio in Oceanum ore se devolvit, flexumque, ut Plinius paulo post ait, torsit, correxitve. Vid. Notas et Emend. n. 12.

^x *Nebrissa*] Distare nunc a Bæti VIII. P. M. scribit Mariana Hist. Hisp. I. 8. et Anton. Nebrissensis: altero Bætis ostio nunc oblimato. Incolis *Lebriza*. In nummo Claudii Imp. teste Ligorio, apud Holsten. pag. 128. COLONIA. VENEREA. NABRISSA AVGVSTA.

^y *Et Colobona*] *Mes. Colobana*. Hodie *Tribuzena*, inter *Lebriza*, et *S. Lucar di Barrameda*. Sic Roder. Carus, Antiq. Lusit. III. 22. Qui *Col. Onoba*, legi hic jubent, et a librorum omnium fide desciscunt, et plures colonias invehunt, quam quot Plinius promiserat.

Singulis fluvius in Bætin, quo dictum est ordine, irrumpens, Astigitanam^b coloniam alluit, cognomine Augustam Firmam, ab ea navigabilis. Hujus conventus sunt reliquæ^c coloniæ immunes: Tucci,^d quæ cognominatur Augusta Gemella: Itucci,^e quæ Virtus Julia: Attubi,^f quæ Claritas Julia: Urso,^g quæ Genua Urbanorum: inter quæ fuit Munda^h cum Pompeii filio capta. Oppida libera: Astigi vetus,ⁱ Ostippo.^j Stipendiaria: Callet,^k Calucula,

NOTÆ

^a *Asta*] Meminit Mela, III. 1. Ptolemæus, II. 4. aliique. Nunc *Xerez della Frontera*, ad amnem *Guadalete*, teste Mart. de Roa, in Hist. Astig. Rudera urbis inter *Xerez* et *Tribuzena* monstrari ait Rod. Carus.

^b *Asido*] Postea *Asidonia*, demum *Medina Sîdonia* appellata. Non est Ptolemæi Ἀσιδων, II. 4. quæ inter Bætim Anamque sita, juxta Nerto-bridam.

^c *Astigitanam*] Hodie *Ecija*, inter *Hispalim*, et *Cordubam*. Apud Gruter. p. 101. COL. AVG. FIR. Astigi reperta inscriptio. Et apud Mart. de Roa, in Hist. Astig. COL. IVL. AVG. FIR.— In nummo vetere, COL. AVT. AVGVSTA. Ed. sec.

^d *Reliquæ*] E coloniis novem, quas promiserat, jam quinque appellavit: *Gades*, de quibus inter insulas *iberius*, IV. 36. *Cordubam*, *Hispalim*, *Astam*, *Asidonem*.

^e *Tucci*] Hodie *Martos*, inter *Cordubam*, et *Giennum*. Τοῦσι Ptolemæus II. 4. Γέμελλον vocat Appianus, in Iber. p. 293. Gruteri inscriptio, p. 323. COLONIAE AVG. ΓΕΜΕΛΛΑΕ ΤΥΚΚΙΤΑΝΑΕ. Unde *Gemellæ* nomen, dicemus in Notis et Emend. num. 13.

^f *Attubi*] Ἰτιύκη Appiano in Iber. p. 292.

^g *Urso*] Nunc esse *Espejo*, *Marianæ* videtur, Hist. III. 21. Nobis *Olivera*, prope *Ostipponem*. In Thesuro Goltzii, p. 238. Neronis num-

mus, COL. CLARITAS. IVLIA.

^h *Munda*] Hodie *Ossuna*. Ducatus titulo insignis: *Mariana*, Hist. III. 22. Ὀρσῶνα vocat Appianus, in Iber. p. 291. Ursanem Hirtius in Bello Hisp. p. 264. Conc. Arel. I. subscribit, 'Natalis Presbyter de civitate Ursolensium.' Vide Notas et Emend. num. 13.

ⁱ *Astigi vetus*] Hac familiari forma loquendi, fuit, excisum deletumque ævo suo oppidum, cui hanc præfigit voculam, innuit. De Cn. Pompeio Magni F. ad Mundam interfecto, vide Livii Epitomen, lib. cxv. Hirtium, de Bello Civ. p. 264. Velleium, lib. II. n. 56. Florum, IV. 2. Dionem, lib. XLIII. p. 233.

^j *Ostippo*] Nunc est *Alhameda*, intercoloniam *Astigitanam*, et *Ostipponem*, Martino de Roa, in Hist. Astig.

^k *Callet*] Meminit Anton. XIV. M. P. ab *Ilipa*, in itinere a *Gadibus Cordubam*. Astapa Livio est, lib. XVIIII. p. 327. Ἀσπαρά, Appiano, in Iber. p. 278. nunc *Estepa*: tribus fere leucis ab *Astigitana* colonia, in agro *Ossunensi*.

^l *Callet, &c.*] In nummo Hispanico, apud Roder. Carum, III. 70. p. 197. CALLET. Calucula. Ptolemæo II. 4. Καλιουλα. *Obulcula*, Ὀβούκουλα Appiano in Iber. p. 293. Ὀβούκουλα Ptolemæo. Nunc est *Mancious*, inter *Astigitanam* coloniam, et *Carmonem*, Rod. Caro, III. 41. *Oningis* Livio est

Castra gemina, Ilipula minor, Merucra, Sacrana,²⁸ Obulcula, Oningis. Ab ora venienti prope Menobam¹ amnem et ipsum navigabilem, haud procul accolunt Alontigiceli,^m Alostigi.²⁹

Quæ autem regio a Bæti ad fluvium Anam tendit extra prædicta, Bæturiaⁿ appellatur, in duas divisa partes, totidemque gentes: Celticos^o qui Lusitaniam attingunt, Hispanensis conventus: Turdulos,^p qui Lusitaniam et Tarraconensem accolunt, jura Cordubam^{30q} petunt. Celticos a Celtiberis^r ex Lusitania advenisse manifestum est, sacris, lingua, oppidorum vocabulis, quæ cognominibus in Bætica distinguuntur: Seria^s adjicitur^s Fama Julia:³¹ Nertobrigæ,^t Concordia Julia: Segidæ,^u Restituta Julia: Contri-

ria Chiffi.—28 *Sacrana* Harduin. 2. 3. Bipont. et Franz.—29 *Alagisti* Chiffi.—30 'Corduba S. M. perinde namque est atque si Turdulos hosce fori Cordubensis esse dixisset aut conventus.' *Dalec.*—31 *Seria*, quæ dicitur fama Julia edd. vett. et Gronov. et mox in iisdem: *Vertobrige*, *C. Julia*: *Segede...* quæ et *Curiga*, &c. 'Romana editio anni 1470. et Parmensis anni 1476. habent *Turiga*.' *Harduin. in ed. sec. Turiga* etiam Harduin. 2. 3. Bipont. et

NOTÆ

Oringis. Vide Notas et Emend. num. 14.

¹ *Prope Menobam*] *Rio Guadalete*, ut diximus, non *Guadiamar*, ut Rod. Caro visum, III. 84. qui deinde accolarum ejus amnis, quos Plinius max appellat, perturbat situm.

^m *Alontigiceli*] Mss. Reg. et Colb. *Alontigi*, *Celilostigi*.

ⁿ *Bæturia*] *Barropla* Straboni, lib. III. p. 142. Nunc magna ex parte *Petrocha* dicitur, ob petrarum frequentiam, teste Jo. Sepulveda Cordubense, de patria sua sic scribente ad Pintianum, Epist. III. 45.

^o *Celticos*] Nunc Andalusie pars ea est, quæ supra Bætium, ad ripam usque Anæ et *Badajoz* civitatem.

^p *Turdulos*] Ubi hodie *Estremadura*, quæ inter Anam et Bætium.

^q *Jura Cordubam*] Sunt fori conventusque Cordubensis.

^r *A Celtiberis*] A Celtiberis quidem, quoniam oppidorum vocabula in Celtiberia quoque sunt paria, in Bætica cognominibus distinguuntur. In Lusitania vero Celtiberos condisse prius, quam in Bæturiam commigrarent, suadet linguæ, sacrorumque similitudo: et nomina etiam nonnulla oppidorum gemina. Hunc locum frustra sollicitant Pintianus, et Salmas. in Solin. p. 279. contra librorum omnium consensum.

^s *Seria adjicitur*] Subintellige, cognomen. *Xepa* est Ptolemæo, II. 4. quanquam in Turdetanis seu Turdulis locat, juxta Lusitaniam. Vide Notas et Emend. num. 15.

^t *Nertobriga*] *Νερόβρυα* Ptolemæo, loc. cit. prope Contributam *Κορριβοῦραν*. Est et alia Nertobriga Celtiberorum, apud Florum, II. 17. pag. 91. Nertobriga hæc Bætice,

butæ, ^v Julia: Uculuniaoum, ^w quæ et Curiga nunc est: Laconimurgi, ^x Constantia Julia: Teresibus Fortunales, et Callensibus ^y Emanici. Præter hæc ^z in Celtica Acinipo, ³¹ Arunda, Aruci, ^a Turobriga, Lastigi, ^b Alpesa, Sæpone, Serippo. Altera Bæsturia, quam ³³ diximus Turdulorum, et

Franz.—32 Ita nummi veteres; ceteræ edd. *Acinippo*.—33 *Altera Betulia ab ea quam margo edd. Dalec. et Gronov. Paulo post, edd. vett. et Gronov. re-*

NOTE

nunc *Valera la veja*, prope *Frezenal*. Rod. Carns, III. 66.

^v *Segidæ*] Hinc cognominis alia in Celtiberis agnoscitur a Stephano, *Ξεγίθη, πόλις Κελτιβήρων*. Appiano in Iber. pag. 279. *Ξεγίθη, πόλις Κελτιβήρων τῶν Βελλῶν λεγομένων*, hoc est Bellitanorum, de quibus cap. seq.

^w *Contributa*] Hanc ab Emerita distare M. P. XLIV. auctor est Antoninus. In Celtiberis quoque Contrebia seu Contributa fuit, de qua Florus, et Livius. Tamagus in Martyrol. Hispan. die 10. Decemb. erutas ait ad oppidum *Medina de las Torres* inscriptiones multas, IVLIE CONTRIB.

^x *Uculuniaoum*] In Mss. *Mucultumacum*. Libentius agnoverim, *Mucultani*, item: ut sit sententia, adjici ei oppido cognomen idem, nempe *Julia*. Curicam a Contributa disantam ait Antoninus, M. P. XXIV. Non est *Carruca* Hirtii, de Bello Hisp. p. 260. quippe quæ juxta Mundam posita, ultra Bætium. Sed videtur esse *Κοβρυα* Ptolemæi, II. 4. in Celticis Bæticis, haud dubie pro *Κοβρυα*.

^z *Laconimurgi*] In Mss. Reg. et Colb. *Lacimurga*. Et in Vettonibus Lusitanis populis, unde Celtici profecti sunt, *Λακωνιμουργον* habet Ptolemæus, II. 5. Nunc esse *Constantina* videtur, in Andalusia supra *Penafior*: nec procul inde Tereses tenere oppidum, ubi *S. Nicolo del Puerto*. Tereses a Fortunatibus perperam secer-

Delph. et Var. Clas.

Plinius.

nit Pseudo-Maximus in Chronico. Colonis Julis Constantis mentio apud Hygen. de Limitib. constit. p. 195. sed ab ista, ut puto, diversæ.

^y *Callensibus*] Quorum oppidum *Caçalla*, juxta *Alanitz*, et *S. Nicolo del Puerto*. Rod. Carus, III. 70. Olim Calentum dictum, ex Plinio ipso, XXXV. 49.

^z *Præter hæc*] *Ἀκωνιπῶ* Ptolemæo, II. 4. in Bæticis Celticis, et *Ἀροῦδα*, et *Ἀροῦκι*. In nummo vetere, apud Rod. Carum III. 57. ACINIPPO. Sed idem Carus et Acinipponem, et Arundam, et Arucci, et cetera quæ sequuntur oppida, magno errore extra Bæturiam Celticam, quæ tota Ana et Bæti amnibus clauditur, fere ad Gaditanum fretum ablegat, prope Mundam, vocum affinitate inductus in fraudem.

^a *Aruci*] Vel *Arucci*, nunc *Arroche*, Andalusis pagus, in confinio Lusitanis. Inscriptio Gruteri, p. 238. CIVITAS ARVCITANA.

^b *Lastigi*] In nummo vetere, quem exhibet Roder. Carus, III. 61. p. 186. LASTIGI. Et c. 62. ORDO MVNICIPII FLAVI SALPENSANI, in inscriptione quam Utrere ultra Hispaniam, versus fretum, repertam ait. Sed non continuo ejus loci nomen Salpensam fuisse recte colligit: quam in Celtica Bæsturia fuisse, hoc est, inter Bætium et Anam Plinius asseverat.

conventus Cordubensis, habet oppida non ignobilia, Arsam,^c Mellariam,^d Mirobricam: regionis Osintiadis, Sisaponem.^e

Gaditani³⁴ conventus: civium Romanorum, Regina:^f Latinorum, Regia Carissa,^g cognomine Aurelia; Urgia cognominata Castrum Julium: item Cæsaris^b Salutiariensis. Stipendiaria: Besaro,¹ Belippo, Barbesula, Lacippo, Bæsipippo, Callet, Cappagum, Oleastro, Itucci, Brana,^j Lacibi, Saguntia, Andorisæ.³⁵

Porro longitudinem universam ejus prodidit M. Agrippa

.....

giones Osintigi.—34 *Tuditani* Chiffi. Mox, edd. vett. et Gronov. *Latinorum Lepia, Ulia, Carisa, &c.*—35 Ita codd. Harduini, et margo edd. Dalec. et Gronov. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Andorisippo.*

NOTÆ

^c *Arsam*] *Apra* Stephano, et Ptolemæo II. 4. et Appiano in Iber. p. 294. Tamays in Martyr. Hisp. 8. Julii, in Estremadura fuisse ait, nunc *Argallen*, dici: leucis duabus a *Zalamea della Serena*.

^d *Mellariam*] Hodie *Fuente de la Ovejuna*, a Corduba leucis XIV. versus Emeritam. Repertæ ibi inscriptiones, apud Gruter. p. 321. ORDO MELLARIENSIS. Nec procul inde pagus est *Villa de Capilla*, veteribus Mirobrica, ut docet eruta ibi inscriptio vetus, apud eundem Gruter. p. 257. ex Ant. Augustini schedis, MIROBRICENSIVM. MVNIC.

^e *Sisaponem*] Ubi nunc *Almaden*, in Andalusia supra Hispalim. *Σισάπων* Straboni dicitur, lib. III. p. 143. Vide Notas et Emend. num. 16.

^f *Regina*] *Ρήγινα* Ptolemæo, II. 4. Apud Ambr. Moral. lib. VII. fol. 101. RESP. REGINENSIVM.

^g *Carissa*] *Κάρισα* Ptolemæo, II. 4. eidemque *Obyla* est, quæ Plinio Urgia. Hodie *Las Cabezas*, prope Nebrissam. Carissa vero vetus nomen retinere dicitur, prope *Bornos*, ad ri-

pam amnis Guadalete. Rod. Carus, III. 29. Vide Notas et Emend. num. 17.

^b *Item Cæsaris*] Hoc ipsum oppidum Urgia, inquit, quod Latii quoque jure gaudet, altero etiam cognomine dignoscitur, Cæsaris nimirum Salutiariensis.

¹ *Besaro*] *Besaro* et *Belippo*, ignota ceteris oppida. De Barbesula, et Bæsipipone, initio sectionis hujus diximus. *Βακίππιπος*, meminit Ptolemæus II. 4. et Mela II. 6. Est et *Ὀλλιατρον* et *Λακίβις*, apud Ptolem. et *Σαγούρια*, cujus rudera monstrari aiunt inter *Arcos*, et *Xerez della Frontera*, ad amnem *Guadalete*, cum vetusto nomine *Cigenza*. Oleastrum Mela III. 1. lucum ait fuisse prope Gaditanum sinum.

^j *Brana*] Forte *Urbona*, *Ὀυβόβων*, de qua Ptolem. II. 4. inter Oleastrum et Bæsipponem. Mox ubi *Andorisæ* scripsimas, et statim subsequente periodo, *Porro longitudinem*, id Mss. codicum fidem secuti fecimus, cum prius legeretur: *Andorisippo. Longitudinem, &c.* Sic ipse Plinius IV. 16.

CCCLXXV.³⁶ M. passuum : latitudinem CCLVII. M. sed cum termini^k Carthaginem usque procederent: quæ causa magnos errores computatione³⁷ mensuræ sæpius parit, alibi mutato provinciarum modo, alibi itinerum auctis aut diminutis passibus. Incubere³⁸ maria tam longo ævo alibi, processere littora, torsere se fluminum aut correxere flexus. Præterea¹ aliunde aliis exordium mensuræ est, et alia meatus:³⁹ ita fit, ut nulli duo concinant.

(II.) Bæticæ longitudo nunc a Castulonis^m oppidi fine Gades,⁴⁰ CCL. M. et a Murgi maritima ora XXV. M. pass. amplior. Latitudo a Carteiana ora CCXXXVII.⁴¹ M. pass.ⁿ Agrippam quidem in tanta viri diligentia, præterque in hoc opere cura, orbem cum terrarum orbi spectandum^o propositurus esset, errasse quis credat, et cum eo Divum Augustum? Is namque complexam eum porticum ex destinatione⁴² et commentariis M. Agrippæ a sorore sua inchoatam⁴³ peregit.

Longitudinem, &c. edd. vett. ante Harduin.—36 Ita codd. Harduini, item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. et Bipont. CCCLXXV. edd. vett. et Gronov. et sic etiam Franz.—37 Vet. Dalec. *comparatione.*—38 *Et dum incubere vet. Dalec.*—39 Idem codex, *exordium est, mensura et alia meatus.*—40 Vet. Dalec. *finibus ad Gadeos.* Mox pro CCL. M. et a M. m. ora XXV. quod testantur Chiffi. aliique codd. edd. vett. exhibent, CCCLXXV. M. et a M. m. o. XXII. Vet. Dalec. *amplius.*—41 Chiffi. CXXVII. Harduin. 1. et edd. vett. CCXXIV. Harduin. 2. 3. Bipont. et Franz. CCXXXVI. Mox, margo edd. Dalec. et Gronov. *tanta virium diligentia. . . proponeret, cæce errasse, &c.* Gronov. *urbi pro orbi.*—42 Margo edd. Dalec. et Gronov. *designatione.*—43 Ita ex Ed. pr. et Reg. 1. edidit Brotier: a s. ejus inchoatam ceteræ edd.

NOTÆ

descriptis quibusdam Græciæ regionibus, ' Porro Epiri,' inquit, ' A-chainæ . . . longitudo,' &c.

^k *Sed cum termini*] Sed eam longitudinem Agrippa tum prodidit, cum Bætica Carthaginem usque pertineret.

¹ *Præterea*] Non ab eodem termino, inquit, initium mensuræ est omnibus, neque eadem via iter, ad eosdem etiam fines illam mensuram ducentibus.

^m *A Castulonis*] A Castulone oppi-

do, inquit, qui Bæticæ finis ac limes nunc statuitur, usque Gades, CCL. M. Castulonem Bæticæ finem statutum fuisse, auctor est etiam Strabo, lib. III. p. 166. Nunc Cazlona et Cazorla, in confinio Castellæ Novæ, et regni Granatensis. Vide Notas et Emend. num. 18.

ⁿ *CCXXXVII. M. pass.*] Martianns, lib. VI. cap. de Hisp. pag. 203. CCXXXIV.

^o *Orbi spectandum*] Vide Notas et Emend. num. 19.

IV. (III.) Citerioris Hispaniæ, sicut complurium provinciarum, aliquantum vetus forma mutata est: utpote cum Pompeius Magnus tropæis suis, quæ statuebat in Pyrenæo, DCCCLXXVI.¹ oppida ab Alpibus ad fines Hispaniæ ulterioris in ditionem a se redacta testatus sit. Nunc universa^b provincia dividitur in conventus septem: Carthaginensem, Tarraconensem, Cæsaraugustanum, Cluniensem, Asturum, Lucensem,² Bracarum. Accedunt insulæ, quarum mentione seposita, præter civitates contributas aliis CCXCIV. provincia ipsa continet oppida CLXXIX.³ In iis colonias⁴ XII. oppida civium Romanorum XIII. Latinorum veterum XVIII.⁵ foederatorum unum, stipendiaria CXXXV.⁶

Primi in ora Bastuli:^d post eos, quo dicetur ordine, intus recedentes Mentesiani, Oretani, et ad Tagum Carpetani: juxta eos Vaccæi, Vectones, et Celtiberi Arevacii.⁷ Oppida oræ proxima: Urçi,^e adscriptumque Bæticæ Ba-

~~~~~

CAP. IV. 1 Chiffi. LXXVII. Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasm. Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. DCCCLXXVI. Mox, abs se redacta Vet. Dalec.—2 Chiffi. Lucrensem.—3 Chiffi. et Vet. exempl. Erasm. seposita civitatis (al. civitates) provincia ipsa præter contributas aliis CCXCIII. continet oppida CLXXIX. Vet. Dalec. præter civitates contributas aliis ducentas nonaginta quatuor, provincia ipsa continet oppida CLXXIX. Edd. vett. et Gronov. seposita præter civitates contributas aliis, provincia ipsa CCXCIV. continet oppida. Vid. Not. Var.—4 In iis colonias Vet. Dalec.—5 Ita codd. Harduini, et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XVII. edd. vett.—6 Ita codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CXXXVII. Vet. exempl. Erasmi; CXXXII. Lugd. Erasmi; CXXXVI. Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.—7 Arrebaci Gronov. et edd. vett. ante Harduin. 'Scribe Arbaci; nisi Arbaci contracte dicti, qui Arrebaci nonnullis.' Heins. Adv. p. 367. Arcaci Harduin. 1. 2. 3. Miller.

NOTE

^a DCCCLXXVI.] Sic Mss. omnes, Reg. Colb. Paris. Chiffi. De Pompeii tropæis in Pyrenæo positis, Strabo lib. III. p. 156.

^b Nunc universa] Hæc Martianus iisdem verbis, lib. vi. cap. de Hispania, pag. 203. Horum conventuum mentio fere omnium in Inscript. Gruteri. Lucensis, apud Ambr. Morales, lib. vi. fol. 69.

^c Oppida CLXXIX.] Ita Reg. 2.

Tolet. Chiffi. &c. Exactissime certe huic summæ respondet, qui subjicitur numerus oppidorum citerioris Hispaniæ, seu Tarraconensis. Contributæ civitates eæ sunt, quæ majorum jurisdictioni ac foro parent.

^d Bastuli] Qui et Bastetani Plinio, ut diximus sup. cap.

^e Urçi] Ὀβρυς Ptolemæo, II. 6. in Bastitanorum ora. De ea jam diximus sup. cap. ad ea verba: 'Mox a

rea :^f regio Mavitania,^s mox Deitania, dein Contestania : Carthago^b nova, colonia : cujus a promontorio quod Saturniⁱ vocatur, Cæsaream Mauritaniae urbem CLXXXVII. m. pass. trajectus. Reliqua in ora : flumen Tader ;^j colonia immunis Ilici,^k unde Illicitanus sinus. In eam contribuuntur Icositani.^l Mox Latinorum^m Lucentum, Dianiumⁿ stipendiarium : Sucro^o fluvius, et quondam oppidum, Contestaniae finis. Regio Edetania^p amoeno prætendente se

Bipont. et Franz.—8 *Mauritania* edd. veti. et Gronov.—9 *Durias* quibus.

NOTE

sine Urgitano.^f

^f *Barea*] Barea etiam oppidum, inquit, Tarraconensis provinciae, ascribitur a nonnullis Bæticae. Nunc *Vera*, prope *Muzara*, quæ veterum Murgia, ut diximus. *Bætica* in *Basulis* ad Ibericum pelagus, Ptolemæo II. 6.

^s *Mavitania*] Ita libri omnes : non *Mauritania*, ut editi : aut *Batestania*, ut nonnulli volunt. Minor ea regio, ut et Deitania, quæ sequitur, Batestaniae finibus, quæ major fuit multis partibus, continebatur.

^b *Carthago*] *Cartagena* incolis : quam dux Pænorum Hasdrubal condidit, inquit Mela, II. 6.

ⁱ *Saturni*] Ptolemæo, *Σαυραπλάκηρα*. Nunc *Capo di Palos*.

^j *Tader*] *Segura*, ut sup. cap. diximus. *Τέρψ* Ptolemæo dici videtur, II. 6.

^k *Ilici*] Mela loc. cit. 'Illicitanus sinus,' inquit, 'habet Alonem, et Lucentiam : et unde ei nomen est, Illicen.' Nunc ut recte Escolanus Hist. Valent. IV. 19. aliisque *Elche* : aut id certe oppidum ex Illicis ruinis, quod propius a mari fuisse videtur, est excitatum. Sinui Illicitano tamen hodie nomen est *Golfo di Alicante*, a vicino, de quo mox dicemus,

oppido. Colonia porro immunis cum dicitur, Italico jure donata significatur, et immunitate ab omni censu, non modo capitis, sed et soli. De eo jure multa pererudite Gothofredus, in Cod. Theod. lib. XIV. tit. 13. de Jure Italico, &c. pag. 221.

^l *Icositani*] Ita libri omnes. Hi, inquit, Illicitanae coloniae foro ac jurisdictioni subduntur.

^m *Latinorum*] Hoc est, Latii jure donatum. Lucentum Arabes præfixo articulo *Alicante* dixere, celeberrimum hodie Valentini regni emporium.

ⁿ *Dianium*] Straboni lib. III. pag. 159. *Διδύων*. Nunc *Denia*. Isidoro, Zanium, ut, pro *Diæta*, *Zæta* dixere antiquitus.

^o *Sucro*] Sucronis fluvii, *Σοκροπυρος*, hodie *Xucar*, meminit Strabo loc. cit. Oppidi, Antoninus. Hic Sucronensis pugna, inter Pompeium et Sertorium : de qua Pintarch. in Sertorio, p. 578. Amnem hunc Contestaniae finem facit etiam Ptolemæus II. 6. cujus a Carthagine nova, quod et Plinius fecit, ducit initium. Oppidum hodie *Alzira*.

^p *Edetania*] *Ἠδερων* regio Ptolemæo, loc. cit. Ad Iberum usque et Cæsaraugustum ea pertinuit. Apud

stagnò, ad Celtiberos recedens. Valentia⁴ colonia III. M. pass. a mari remota: flumen Turium,⁹ et tantundem a mari Saguntum, civium Romanorum oppidum, fide nobile: ¹⁰ flumen Uduba: ⁴ regio Ilergaonum.⁴ Iberus ^u amnis navigabili commercio dives, ortus in Cantabris, haud procul oppido Juliobriga,^v per CCCCL. M. pass.¹¹ fluens: navium per COLX. M. a Varia ^w oppido capax, quem propter uni-

dam; Turia vet. Dalec. Torim Salmant. Turium Tolet. Turulim Ptolemæus. —10 Vet. Dalec. civium Romanorum fide oppidum nobile. Mox, flumen Idubeda Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. flumen Ulida Tolet. flumen Uduba Reg. Hard. 1. Colb. et Vet. Dalec. flumen Iduba cod. ap. Laet.—11 Ita codd. Dalec. et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Vox per non habetur in edd. Ald. Junt. Basil.

NOTÆ

Gruterum, p. 481. EDITANI.

⁴ Valentia] Valentini regni caput. Valence. Hanc Turium flumen præterfluit. Nunc Guadalayar vocant: Mela, Turium: Turiam Sallustius appellat.

⁹ Fide nobile] Florus, II. 6. 'In causam belli Saguntus delecta est ab Hannibale, vetus Hispaniæ civitas, et opulenta: fideique erga Romanos magnum quidem, sed triste monumentum... Jam novem mensibus fessi fame, machinis, ferro, versa denique in rabiem fide, immanem in foro excitant rogam: tum desuper se suosque, cum omnibus opibus suis, ferro et igni corrumpunt.' Vide Livium, lib. XXI. p. 194. August. de Civit. Dei, III. 20. et Appiano in Iber. p. 261.—⁶ Indigenæ locum esse putant, ubi nunc est Morviedro, quarto vel quinto lapide a Valentia ad Boream: ubi veteris Saguntii rudera fuisse octensa Regi Catholico Philippo V. octavo die Maii, anni 1719. nuntii publici typis impressi prodiderunt. Morviedro dicunt patria lingua esse 'morum veterem.' Ed. sec.

⁷ Flumen Uduba] Sic Reg. et Colb.

non Idubeda, quod montis est nomen Ptolemæo, ac Straboni. Nunc Morviedro, quo Segobriga alluitur, Segorbe, in Valentino regno.

⁴ Ilergaonum] Ab Uduba ad Iberum. Despedoras Ptolemæus, II. 6. et Livius, lib. XXII. p. 215. 'Illurgavonenses, qui flumen Iberum attingunt,' Cæsar appellat, Bell. Civ. lib. I. p. 143. Tamen ultra Iberum Ilergaonas promovet Ptolemæus: et in nymmis Dertosa Ilergaonum genti ascribitur.

^u Iberus] Accollis Ebro: nobis l'Ébre.

^v Juliobriga] Ιουλιόβρυγα Ptolemæo, loc. cit. quam sub eadem cæli parte locat, ac Iberi fontes. Nunc ipsi oppido nomen, Fuente d'Ibero: aliter aliis perperam statuentibus. Inscriptio apud Ambr. Morales, fol. 67. IVLIORIGENSIS. EX. GENTE. CANTABRORVM.

^w A Varia] Ex ejus oppidi ruinis juxta crevit ad Iberum amnem, quod Logrono nunc dicimus. Obapia Ptolemæo in Beronibus, II. 6. et Straboni lib. III. p. 162.

versam Hispaniam Græci appellavere Iberiam. Regio Cossetania,^x flumen Subi,^y colonia^z Tarraco Scipionum opus, sicut Carthago Pœnorum.^a Regio Ilergetum,^b oppidum Subur:^c flumen Rubricatum,^d a quo Laletani^e et Indigetes.^f Post eos,^g quo dicetur ordine, intus recedentes

NOTÆ

^x *Cossetania*] Sic libri omnes. Ptolemæo, II. 6. Κοσσυράωλ, in quibus Tarraconem locat. Apud Gruter. p. 499. TARRAC. VERB. COSITANOR. Ab Ibero ea regio incipit: Tarracone clauditur.

^y *Subi*] Quod Tarraconem alluit. Mela II. 6. 'Inter Subin et Telobin amnes Tarraco urbs est.'

^z *Colonia, &c.*] Hæc Solinus, cap. 23. p. 44. et Martianus, lib. VI. p. 202. Hodie *Tarragona* dicitur, in ora Catalauniæ. Inscriptio Gruteri, p. 382. COL. TARRAC. Tiberii nummus, in Musæo nostro Parisiensi, C. V. T. hoc est, 'Colonia Victrix Tarraco.'—'Sed præter alios insignis ille ex ære mediocri, cujus expressam in cera effigiem habemus, e Cimelio D. da Ballouffeaux, Senatoris Luxemburgici: vultum Augusti et caput radiatum exhibet ex parte antica: Epigraphe: DIVVS AVGVSTVTTAEIM. In altera superficie, armamentarium est, janniis biforibus: hinc s. inde c. Infra, PROVIDENT. Sensus est: 'DIVVS AVGVSTVS Voluit Turritam Tarraconem Armamentarium Esse Imperii. Senatusconsulto. PROVIDENTIA Augusti. De cognomento 'Turritæ Tarraconis' olim alibi diximus. Ob similem providentiam dictus est postea Imperator Nero, 'Novus Augustus,' in nummo Græco perraro, cujus hæc epigraphe est: ΠΡΟΝ. ΝΕΟΤ ΣΕΒΑΣΤΟΤ. Πρόνοια Νέου Σεβαστοῦ. *Providentia Novi Augusti*: hoc est, Principis Augusto abavo suo similissimi.' *Ed. sec.*

^a *Pœnorum*] Duce Hamilcare. Nunc

est *Villa franca de Panades*, in Catalaunia: etsi in Ilergaonibus a Ptolemæo collocetur. Cis Iberum fuisse veterem hanc Carthaginem, ut et Tarraconem, Plinius haud obscure innuit. Errant qui Cantavexa esse existimant in Aragonia.

^b *Ilergetum*] A Subi amne ad Rubricatum. Noti Livio Ilergetes, lib. XXI. p. 196. ubi de Hannibale: 'Ilergetes inde, Bargusiosque, et Ausetanos, et Aquitaniam quæ subjecta Pyrenæis montibus est, subegit.' Gruteri Inscript. p. 519. CONTRA. ILERGETAS.

^c *Subur*] Ζοῦβουρ Ptolemæo, II. 6. Nunc *Villa nova*. Gruteri Inscriptio, juxta Tarraconem eruta, p. 414. SVBVRITANI. Reinesii altera, p. 437. c. I. P. s. 'Colonia Julia Paterna Saburitana, vel potius Pla.'

^d *Rubricatum*] Ρουβρίκωρος Ptolemæo, loc. cit. hodie *Lobregat*. Ab hoc amne ait jam Laletanos appellari incolas: et proximos iis delinde, ubi nunc Emporiæ sunt, Indigetes, quorum regio Pyrenææ Veneris promontorio clauderetur. Sic etiam Ptolemæus loc. cit.

^e *Laletani*] Sic libri omnes. Hinc Laletana vina Plinio, XIV. 8. Laletana sapa, Martiali, VII. 52. Gruteri Inscript. p. 490. PRÆFECTO. ORÆ MARITIMÆ. LALETANÆ. Ptolemæo, II. 6. Λαλητάωλ, Straboni lib. III. p. 169. Λαλητάωλ.

^f *Indigetes*] Ἰνδριγέται Ptolemæo, loc. cit. Ἰνδριγέται Straboni lib. III. p. 160.

^g *Post eos*] Retro versus occasum

radice Pyrenæi, Ausetani,^h Lacetani:¹²ⁱ perque Pyrenæum Cerretani,^j dein Vascones. In ora autem colonia Barcino,^k

Lugd. Erasmi, Lugd. 1606. Dalec. Elz. et Gronov.—12 *Ausetani, Itani, Lacetani* edd. vett. Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Frankf. Leyd. Elz. et Gronov. Ita quoque Strab. lib. III. et Ptolemæus. *A. I. Jace-*

NOTE

Solis æstivum, in mediterraneo.

^h *Ausetani]* Horum Livius meminit loc. cit. *Αἰθῆραι* Ptolemæo, II. 6. Oppidum Ausa, et Vicus Ausæ, *Vie d'Osona*, et frequentius *Vich*, inter Gerundam et Manresam.

ⁱ *Lacetani]* Supra Gerundam, in Pyrenæi radicibus. Vide Notas et Emend. num. 20.

^j *Cerretani]* *Κερραιῶν* Ptolemæo, II. 6. Straboni lib. III. p. 162. *Κερραιῶν*. *Κερραιῶν ἐν Ἰβηρίᾳ* Dioni, lib. XLVIII. p. 382. Vascones, non in Aquitania, sed in Hispania collocat etiam Ptolemæus loc. cit. Vascones ea ætate erant, qui hodie Navarri: ut egregie probat Oihenartus, II. 1. p. 73.—'Sed ad Vascones, quos eo nomine nostra nunc ætas agnoscit, pertinet eximius, at longe posterioris ævi nummus, variis eruditorum conjectationibus celebratus. Vidimus ex argento, qui palmam manus magnitudine impleat. In parte priore Princeps sedet in throno sub tentorio, cujus velum hinc et inde tenent, ut intus Princeps appareat, bini cælestes Genii, quales pingi solent in insignibus Regum Francorum. Gestat Princeps in capite coronam ex Lisi floribus, quæ lilia vulgus appellat: dextra tenet nudum et erectum enssem: sinistra libellos supplices, a subjectis jus sibi reddi petentibus porrectos Principi, ut supremo judici: ad pedes scutum est quadripartitum lineis directis, insignia bis exhibens Franciæ et Aquitaniæ. Epigraphæ in ambitu hæc est, picturæ

respondens: DEVS IVDICIVM TVVM REGI DA: ET IVSTITIAM TVAM FILIO REGIS. In parte avera idem pingitur in equo splendide ornato decurrens, et armatus, galea munitus, cujus apicem decorat Lisi flos unus: dextra tenet nudum enssem elatum: est autem in circuito hæc inscriptio: DEVS: KAROLVS: MAXIMVS: AQUITANORVM: DVX: ET: FRANCORVM: FILIVS. Hic alii alium Principem pictumsuspiciantur, alii aliter inscriptionem hanc posteriorem accipiant. Nos, neminem arguentes, sic totum exponimus. Princeps Carolus, filius Caroli VII. Francorum Regis alter, frater Ludovici XI. regis, idemque Dux Aquitanis hic exhibetur, ac de eo in inscriptione prædicatur, id quod ipsa pictura clamat: *Defendet Esse Vascones Suos KAROLVS MAXIMVS, AQUITANORVM DVX, ET FRANCORVM Regis Vere Magni FILIVS*. Dicit *Vere Magnus* Carolus VII. profecto jure potuit, qui regni Franciæ magna parte potitos Anglos penitus demum e Galliis expulit. Ejusdem Caroli Ducis alter ille nummus est, quem laudat Historia Regiæ Inscriptionum Academiæ, tomo I. pag. 286. *KAROLVS: REGIVS: FRANCORVM: FILIVS: AQUITANORVM: DVX*. Leonem discerptit. .X. FORTITVDO: MEA: ET: LAVS: MEA: TV: ES: DNE: DEVS: MEVS: CRUX, quam liliatam vocant, cum floribus Lisi, et pardis: quæ sunt Aquitanis insignia.' *Ed. sec.*

^k *Barcino]* In Lætanis, seu Lætanis, teste Ptolem. loc. cit. Nunc

cognomine Faventia. Oppida civium Romanorum: Bætulo, Iluro: ¹³ flumen Larnum: ¹⁴ Blandæ: flumen Alba: ¹⁵ Emporiæ: ¹⁶ geminum hoc, veterum incolârûm, et Græcorum, qui Phocæensium fuere soboles. Flumen Tichis. ¹⁷ Ab eo Pyrenæa Venus ¹⁸ in latere promontorii altero, XL. M.

Nunc per singulos conventus reddentur insignia præter supradicta. Tarracone ¹⁹ disceptant populi XLIII. ²⁰ quorum celeberrimi, civium Romanorum Dertusani, ²¹ Bisgargitani: ²²

taxi Fulvius Ursinus. Vid. Not. et Emend.—¹³ Ita codd. ap. Brotier, et vett. inscriptt. *Iluro* edd. vett. item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Irulo* Chiffi.—¹⁴ Ita codd. Harduini et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XLIV. Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec.

NOTÆ

Barcelona. Gruteri Inscriptio, pag. 429. COL. F. I. A. P. BARCIN. hoc est, 'Colonia Flavia Julia Augusta Pla (non 'Paterna') Barcino.' Ibi enim F. Flavia est. Nam eadem pag. legitur, COL. FLAV. P. BARC. At in Theop. Goltzii, Galbæ nummus: COL. BARCINO. FAVENTIA.

¹ *Bætulo, Iluro*] Mela, II. 6. *Eluro, Bætulo.* Bætulam habet Livius, lib. XXVII. pag. 807. Bætulo, hodie *Badalona*, in ora Catalauniæ, leucis a Barcinone quatuor. Iluro, *Διλουρὸν* in Laetaniis, nunc *Pineda*, inter *Βαρρουλιῶνα* et *Βαλδοῦνα*. Est et alia Iluro in Novempopulania, *Oleron*, Hispanorum commercii dives.

² *Larnum*] *Turnera* hodie, quo Blanda alluitur, *Bianes*.

³ *Alba*] Qui Mela Clodianus dicitur, II. 6. 'Dein Ticer flumen ad Rhodam, Clodianum ad Emporias.'

⁴ *Emporia*] Strabo lib. III. pag. 189. 'Ἐμπορίων vocat, et *Δίπολι*, hoc est, geminam urbem, Græcos advenas a veteribus incolis medio dirimente muro, dividi testatus cum Plinio. Idem a Massiliensibus conditam cum Stephano docet, et Scylace

in Periplo, pag. 2. Fuere autem Massilienses orti a Phocæensibus, ut dicitur sect. seq. Nunc *Ampurias* vocant. Ptolemæo Ἐμπορίας in Indigitibus, II. 6.

⁵ *Tichis*] Qui Ticer ad Rhodam mox dictus est Mela Pomponio, loc. cit. Nunc *Ter* accolia.

⁶ *Pyrenæa Venus*] Mela II. 5. 'Tum inter Pyrenæi promontoria, portus Veneris insignis fano,' &c. Huic promontorio, inquit Mariana, Hist. Hispan. I. 2. olim a Veneris templo, nunc, religione mutata, a Cruce facta est appellatio. *Capo di Cruz*.

⁷ *Tarracone*] Hoc est, fuere hi Tarraconensis fori: hinc jura petere coacti.

⁸ *Dertusani*] Qui civium Romanorum jure potiebantur, ut et Bisgargitani Oppidum Ptolemæo, II. 6. *Δέρτωνα* in Ilercaonium gente. Tiberii nummus apud Suritam, in Anton. Itin. pag. 546. DERT. ILERGAONIA. Apud Reinesium, pag. 216. vetus inscriptio Dertosæ reperta, ORDO D. C. D. *Ordo Derionum Colonia Dertosæ*. Nunc est *Tortosa* ad Iberum.

⁹ *Bisgargitani*] Et hi ab oppido rursus Ilergaonum mediterraneo

Latinorum, Ausetani,^u Cerretani,^v qui Juliani cognominantur, et qui Augustani: Edetani,¹⁵ ^w Gerundenses,^x Gessoriensis: Teari,^y qui Julienses. Stipendiariorum: Aquicaldenses,^z Onenses,^a Bæculonenses.¹⁶ ^b

Cæsaraugusta^c colonia immunis, amne Ibero affusa, ubi oppidum antea vocabatur Salduba,^d regionis Edetaniæ,¹⁷ ^e recipit populos CLII. Ex his civium Romanorum Belitanos,^f

Leyd. Frankf. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.—15 *Sedetani* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Frankf. Leyd. Elz. et Gronov. *Edetani* emend. Harduinus, eumque secuti Miller. Bipont. et Franz.—16 Ita ex codd. snis restituit Harduinus, cum antea legeretur *Batulonenses*.—17 *Sedetaniæ* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Leyd. Frankf. Elz. et Gronov. *Edetaniæ* emend. Harduinus, et sic Harduin. 1. 2. 3. Miller.

NOTÆ

quod *Βισσαρπυς* Ptolemæo loc. cit. Germanici nummus, in Thesouro Goltzii, pag. 242. MvN. BISCARGIS.

^u *Ausetani*] Ab Ausa oppido, de quo supra.

^v *Cerretani*] Gentis hujus ait oppida duo fuisse, unde cognomen incolæ tulerunt: Cerretani, ab oppido Julia Libyca, Ἰουβλία Λίβυκα, cujus Ptolemæus meminit, II. 6. Augustani ab Augusta.

^w *Edetani*] Vide Notas et Emend. num. 21.

^x *Gerundenses*] Ab oppido Gerunda in Ausetanis, Ptolem. loc. cit. Nunc *Girona* incolis: nobis *Gironde*.

^y *Teari*] Quorum oppidum Tiara Julia, Τιαριουλλία in Ilergaonum mediterraneis civitatibus apud Ptolem. loc. cit. qui Ilergaonas, ut monimus, ultra Iberum, in Catalauniamque promovet.

^z *Aquicaldenses*] Ab Aquis calidis, quæ Ἰβηρα θερμὰ Ptolemæo, II. 6. in Ausetanis: nunc *Caldes*, lencis quatuor a Barcinone.

^a *Onenses*] Ita libri omnes: etsi ab litera A aspiciendum id nomen ex

literarum serie videatur.

^b *Bæculonenses*] Ita Mss. Reg. &c. non Bætulonenses, a Bætulone oppido superius memorato: sed a Βαυκούλλα Ptolemæi, in Ausetanis, inter Ausam et Gerundam.

^c *Cæsaraugusta*] Nummos hujus coloniz indices multos refert Patiaus, pag. 23. et seq. Nunc *Sarragosse*.

^d *Salduba*] Mss. Reg. et Colb. 1. 2. *Salduvia*. At vetus inscriptio, apud Goltzium, pag. 238. COL. CAESARRA. AVG. SALDVBA.—^e In nummis Sexti Magni Pii, SAL. hoc est, *Salduba*,^f Ed. sec.

^e *Edetaniæ*] Ptolemæus quoque, II. 6. Edetanis, sive Hedetanis, seu denique, aspiratione, ut fit, in sibilum versa, Sedetanis Cæsaraugustam assignat. Σηθηραία Appiano, in Iber. pag. 298.

^f *Belitanos*] Ab oppido Βέλεια, in Edetanis, haud procul Cæsaraugusta, apud Ptolem. I. 6. Hodie *Belchite*. Indulget conjecturæ Reinesius, Var. Lect. I. 25. contra omnium librorum fidem, cum Bilbilitanos, a Bilbili, quæ Martialis patria, scribi jubet.

Celsenses,^g ex colonia : Calagurritanos,^h qui Nassici cognominantur : Ilerdenses,ⁱ Surdaonum gentis, juxta quos Sicoris fluvius : Oscenses,^j regionis Vescitaniæ : ¹⁸ Turiasonenses.^k Latinorum veterum : Cascantenses,¹⁹ Ergavicenses : ^m Graccuritanos,ⁿ Leontcenses,^o Osicerdenses.^p Fœde-

Bipont. et Franz.—18 *Bessetania* ; Vet. Dalec.—19 Chiffi. *Cascantes*.—20

NOTE

^g *Celsenses*] Oppidum Κέλσα in Ilergetibus, Ptolem. II. 6. Nunc *Xel-sa*, ad Iberum. Nummis Tiberii, in Thesuro Goltzii, pag. 242. COL. VIC. IVL. CELSA. Anton. August. ait esse *Vililla*, quæ ad Iberum pariter leucæ unius intervallo a Celsa distat. Vide librum singularem, quem de Nummis antiquis Populorum et Urbium nuper in lucem edidimus.

^h *Calagurritanos*] Ambr. Morales, ex vetere inscript. MVN. CALAGVRIS. IVLIA. NASSICA. Nunc *Loherre*, ab Huesca lencis IV. dissita. Sic Andrez, pag. 33.

ⁱ *Ilerdenses*] Ἰλέρδα in Ilergetibus a Ptolemæo collocatur, II. 6. Nunc *Lerida*, juxta *Rio Segre*, qui Sicoris, etiam Lucano, IV. 14. ubi Ilerdæ situm describit: 'Placidis prælabitur undis Hesperios inter Sicoris non ultimus amnes,' &c.

^j *Oscenses*] *Osca* eorum oppidum, Floro III. 22. in Ilergetibus quoque statuitur, (quorum pars Vescitani, et Surdaones fuerunt,) apud Ptolemæum, II. 6. nunc *Huesca* in Aragonia. Nummus Germanici, in Thes. Goltzii, pag. 242. COL. V. T. T. OSCA. Vide librum nuper a nobis de Nummis antiquis Populorum Urbiumque editum.

^k *Turiasonenses*] Τουριασῶν in Celtiberis, Ptolem. II. 6. In Thes. Goltzii, pag. 244. MVN. TVRIASO. Nunc *Tarraçona*, trans Iberum.

^l *Cascantenses*] Nummus Tiberii a-

put. Patin. pag. 616. MVNICIP. CAS-CANTVM. Κάκκωντος Ptolemæo, II. 6. in Vasconibus, hoc est, Navarris. Nunc oppidum Navarræ, *Cascante*, trans Iberum, prope Turiasonem. In decretis Hilari Papæ, 252. 'Tyriassonensium, Ascantensium, Calagurritanorum ;' lege, *Turiasonensium, Cascantensium, &c.*

^m *Ergavicenses*] Ἐργαυίτων in Celtiberis, Ptolemæo loc. cit. In Thes. Goltzii, pag. 243. MVN. ERCAVICA. Apud Gruter. pag. 381. EX. CONVEN. CÆSAR. ERCAVIC. Hoc est, Ex Conventu Cæsaraugustano Ergavicenses. In Conc. Tolet. x. 'Balduigius Arcavicensis Episcopus,' pro 'Ergavicensis.'

ⁿ *Graccuritanos*] A TI. Gracco nomen Graccuris accepit. Vide Livii Epit. lib. XXI. Nunc *Agrada* in Aragoniæ confinio, prope Turiasonem. Hinc Martyres Graccuritani in Martyrol. *Martyres de Agrada*. Γρακουλῶν Ptolemæo, in Vasconibus.

^o *Leonicenses*] Oppidum Λονίτικα in Edetanis, Ptolemæo II. 6. in quibus est ipsa Cæsaraugusta, cujus foro Leonicenses disceptabant. Nunc est *Alcañiz*, in Aragonia, ad amnem *Guadalope*, qui in Iberum influit. Edetanos a Valentia usque Cæsaraugustam pertinuisse jam monuimus. Nummus C. Cæsaris, in Thes. Goltzii, pag. 244. MVN. LEONICA.

^p *Osicerdenses*] Ὀσικέρδων juxta Leonicam statuitur a Ptolemæo.

ratos, Tarragenses.^a Stipendiarios: Arcobricenses,¹⁰ r Andologenses,^s Arocelitanos,^t Bursaeonenses,^u Calagurritanos^v qui Fibularense cognominantur, Complutenses,^w Carenses,^x Cincenses,^y Cortonenses,¹¹ s Damanitanos,^s Larnenses,^b Lursenses,^c Lumberitanos,¹² d Lacetanos,^e Lubienenses, Pompelonenses,^f Segienses.^g

Idem codex, *Arcobrienses*; Harduin. 1. Miller. et Franz. in Not. *Arcobrigenses*. —21 *Cotonenses* Chiffi.—22 *Lumberitanos* edd. vet. et Gronov. et mox in Chiffi. *Subienses* pro *Lubienses*, quod exhibent Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bi-

NOTE

^a *Tarragenses*] Municipium Τάρραγα Ptolemæo in Vasconibus. Hodieque *Tarrega*, leucis quinque ab Ilerda, in Catalaunia, versus Barcinonem.

^r *Arcobricenses*] Ἀρχόβρυγα Ptolemæo, loc. cit. in gente Celtiberorum. Nunc in Castellæ veteris, Aragoniæque confinio, ad *Rio Xalon*, qui in Iberum influit: *Arcoz*, haud procul *Siguença*.

^s *Andologenses*] Ab *Andosilla* Navarræ oppidulo, Prud. Sandoval, apud Oihenartum, pag. 90. hos suspicatur nomen habuisse.

^t *Arocelitanos*] Ita Mss. omnes. Antoninus in itinere ab Asturica Burdigalam, habet Aracellm, vel Arocellm, a Pompelone xxiv. M. P. Nunc *Huarte Araquil*, leucis quinque a Pompelone, versus Solis occasum, ut recte Oihenartus vidit, in Notit. Vascon. pag. 90.

^u *Bursaeonenses*] Vel *Bursaeolenses*, de quibus Hirtius in Bello Hisp. pag. 158. vel *Bursadenses* ab oppido Βούρσαδα, de quo Ptolem. II. 6. in Celtiberis.

^v *Calagurritanos*] Nunc est *Calahorra* in Castella veteri.—' In Gaza Regia, nummus Augusti, M.VN. CALAG. XVI.' Ed. sec.

^w *Complutenses*] *Alcala de Henarez*.

^x *Carenenses*] Vetus oppidum nomen retinet *Cares*: novum *Puente la Rey*.

na, leucis iv. a Pompelone. Inscriptio apud Ambr. Morales, fol. 68. EX CÆSARAVG. KARENSI. hoc est, ex conventu Cæsarangustano, oppido seu municipio Carensi: non, ut Scalliger interpretatur, in Gruteri indice, 'Carenses Cæsarangustani.'

^y *Cincenses*] Ita libri omnes. Forte *Cinnenses*, ab oppido Κίρνα in Jaccetania Ptolemæi, II. 6.

^z *Cortonenses*] Mss. omnes, *Cotonenses*.

^s *Damanitanos*] In Edetanorum gente, in quibus ipsa Cæsarangusta fuit, Δαμανία, Ptolemæo, loc. cit.

^b *Larnenses*] Ab oppido, Larno amni, de quo supra, cognomine.

^c *Lursenses*] Vide Notas et Emend. num. 22.

^d *Lumberitanos*] Ab oppido quod Galli *Lombier*, in Navarra: incolæ Vasconice, *Irumberri* vocant, teste Oihenarto, pag. 90. leucis vii. a Pompelone.

^e *Lacetanos*] De his agemus in Notis et Emend. num. 20. De Lubienibus nihil adhuc compertum, nisi ii sunt qui Levienses corrupte forsitan nominantur, cum Cascantensibus et Calaguritanis proxime hoc tractu appellatis, in decretis Hilari Papæ, p. 252.

^f *Pompelonenses*] Ita Gruteri quoque inscriptio, pag. 325. et 455. No-

Carthaginem^b conveniunt populi LXV.²³ exceptis insularum incolis. Ex colonia Accitana Gemellenses,¹ et Libisosa²⁴ cognomine Foroaugustana, quibus duabus jus Italiae datum: ex colonia Salariaense^k oppidani Latii veteris Castulonenses, qui Cæsari Venales appellantur: Sætabitani,¹ qui Augustani: Valerienses.^m Stipendiariorum

pont. et Franz. *Vibienses* edd. vett. et Gronov.—23 Ita Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *LXII.* edd. vett.—24 'Rectius *Libisoca*, ut in vetustis codd. et apud Ptolemæum, lib. II. cap. 6.' Dalec. Ita

NOTE

his *Pampelunc.*

¹ *Segienses*] Segienses, vel Segienses (ut recte Parm. edit.) a *Σέγινα* in Bastinis oppido apud Ptolem. II. 6.

^b *Carthaginem*] Carthaginiem novam, quæ hodie in Murciae regno, *Carthagena*. 'Carthagine nova conventum agebat Galba,' inquit Sueton. in ejus Vita, cap. 9.

¹ *Gemellenses*] Sic Accitanæ coloniæ cives vocabantur: ipsa, 'Colonia Julia Gemella Accitana,' *COL. IUL. GEM. ACCITANA*, apud Gruter. pag. 371. Accis hodie *Guadix*, in Granatensi regno. De Gemellæ cognomine dicemus in Notis et Emend. num. 13.—'In nummis antiquis, c. l. G. ACCI. et COL. GEM. ACCI.' *Ed. sec.*

² *Libisosa*] Et hæc colonia fuit, apud Gruter. pag. 260. ex Ant. Augustino, *COLONIA LIBISOSANORVM*. Estque Plinii calculo, qui XII. colonias in citeriore Hispania recenset. Vide librum de Nummis antiquis, verbo *CELSA*. Antonino, *Libisosa* est: *Λιβιόσα* Ptolemæo in Oretanis, II. 6. Aiunt extare hujus oppidi ruinas ad *Lebasua* sive *Lesza*, Castellæ pagum, haud procul *Concha*, *Cuença*.

^k *Salariaense*] Nunc *Cazorla* dicitur

in regno Granatensi: ævo sequiore *Saliotis*, ut auctor est Julian. Archiepresb. *Advers. num.* 356. Salariam et Castalonem diversa duo Oretanorum oppida, perperam, ut sæpe solet, Ptolemæus facit. Vetus inscriptio in *Theo. Goltzii*, pag. 40. *COL. IUL. AVG. SALARIENSIS*. 'Cæsaris Venales' dicuntur, quod agros eorum Cæsar emit. Sic *Triumpillini* inferius, cap. 24. 'venalis cum agris suis populus' appellatur. In *Conc. Tolet. X.* 'Marcus Castellonensis Episcopus,' pro 'Castulonensis.'

¹ *Sætabitani*] *Σαταβίται* Ptolemæo, in *Contestania*, de qua supra. *Straboni Σαταβίται*, lib. III. pag. 160. Nunc *Xatiba*, in regno Valentis, ad amnem ejus nominis, qui in *Sucronem* infuit. Hinc sudaria *Sætaba* de quibus diximus in *Præfat.* ad *Titum*, pag. 174.

^m *Valerienses*] Vasæus ipsam *Concham Cuença*, circa fontes *Sucronis* amnis positam, Coloniam olim *Juliam Valeriam* appellatam esse; *Ambr. Morales*, non *Concham* ipsam, sed pagum *lencis* septem a *Concha* distitum, ad eundem amnem putat, cui nomen hodie *Valera la reia*. In *Conc. Tolet. X.* 'Athanasius *Setabitanus* Episcopus.'

autem celeberrimi: Alabanenses,²⁵ Bastitani,^o Consaburen-
senses,^p Dianenses,^q Egelestani,^r Ilorcitani, Laminitani
Mentesani,^s qui et Oritani, Mentesani, qui et Bastuli, Ore-
tani,^t qui et Germani cognominantur: caputque Celtiberiæ
Segobrigenses: ^u Carpetaniæ,^v Toletani Tago flumini im-
positi: Dein Viatienses,^w et Virgilienses.

edidit Laet in ed. Elz.—25 Sic codd. Harduini omnes et Chiffi. *Alabanenses*
vett. Dalec. et Laet. *Babanenses* edd. ante Harduin. *Alabanenses* alius co-
dex ap. Laet. Mox *Bastiani* pro *Bastitani* Vet. Dalec. et paulo post, *Geles-*

NOTE

^a *Alabanenses*] Sic Mas. omnes: non, ut editi hactenus, *Babanenses*. Ab Ἀλαβα, ut Valerienses ab Οὐαλερία, Celtiberorum oppidis, apud Ptolem. lib. II. 6. haud procul Ercavica. In Conc. Tolet. x. 'Stephanus Valerianensis Episcopus.'

^o *Bastitani*] A Basti oppido, hodie *Baza*, in regno Granatæ, ad *Rio Guadalentin*. Dedit id Bastetanæ regioni nomen.

^p *Consaburenenses*] Apud Gruter. pag. 402. ΜΥΝΙΣ. ΚΟΝΣΑΒΥΡΟΝ. Apud Ambr. Morales, fol. 19. ΚΟΝΣΑΒΥΡΕΝΣΙΣ. Nunc, ut videtur, *Consuegra*, Castellæ novæ oppidulum, ultra Toletum, inter Tagum et Anam. In Conc. Arel. I. subscribit 'Genesius Presbyter, de Civitate Bastigensium.'

^q *Dianenses*] A Dianio, de quo supra. Sic Ilorcitani et Laminitani, ab Ilorci et Laminio, de quibus hac sect. diximus.

^r *Egelestani*] Ἐγελευσται Straboni, lib. III. pag. 160. Nunc *Uniesta*, prope Concham in Castilla nova. Egelestæ Plinius rursus meminit xxxi. 39. Apud Ptolem. II. 6. Ἐγέλευστα in Carpetanis, pro Ἐγέλευστα. Non potest esse *Medina Celi*, ut quibusdam visum: nam Medina ea in Celtiberis fuit.

^s *Mentesani*] Gemina fuit olim Mentesa: altera in Oretanis, Ptolemæo

teste II. 6. unde cives Oretani cognominati: in Bastetanis, Bastuliave, altera, de qua jam diximus cap. 3. Mentesam Bastiam vocat Antoninus: Bastuli incolæ eam ob rem cognominati.

^t *Oretani*] In Oretanis oppidum fuit Ὀρητὸν Γερμανῶν, apud Ptolemæum II. 6. Lud. Nonius in sua Hisp. cap. 62. putat esse *Calatrava*, non obscuri nominis oppidum, ad fl. Anam, sacre Militiæ nomine insigne. Utriusque vestigium, ut videtur, extat in Conc. Tolet. x. Prioris quidem, sive Mentesæ Oritanæ, quod subscripsisse ibi legitur 'Daniel Diaconus Marcelli Episcopi Ecclesiæ Uritanæ.' Posterioris item: 'Martianus Abas Valdefredi Episcopi Ecclesiæ Mentesanæ.'

^u *Segobrigenses*] Procul hi a Segobriga Valentini regni. Numantini proximos in Celtiberia facit Ptolemæus, II. 6. Bilbili, quæ ibi fuit, ubi fere nunc *Calatayud*, Strabo lib. III. pag. 162. in Celtiberis pariter cum Numantinis.

^v *Carpetaniæ*] Subintellige, caput Toletum, ut Segobriga Celtiberiæ. Καρχητωνοὶ Appiano in Iber. pag. 283. Καρχητωνὸς ὄρερ τὸν Τάγον, apud Plutarch. in Sertorio, p. 576. male, pro Καρχητωνός.

^w *Viatienses*] Oppidum *Baerla* in

In Cluniensem conventum^x Varduli ducunt populos XIV. ex quibus Albanenses^y tantum nominare libeat:^z Turmogidi^a quatuor, in quibus Segisamonenses,^b et Segisamajulienses.^b In eundem conventum Carietes^c et Vennenses quinque civitatibus vadunt, quarum sunt^d Velienses.^z Eodem^z Pelendones Celtiberorum, quatuor populis: quorum Numantini^f fuere clari: sicut in Vaccæorum^z

~~~~~

tani, I. L. M. qui et O. Metesani . . . . Carpetani Toletani, &c. Chiffi.—26 Vet. Dalec. libet. Mox edd. vett. et Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. in quibus S. Segisamajulienses, omisso et; Chiffi. et Sagisemajulienses. Lectionem nostram testantur Reg. Brot. 1. et Ptolemæus II. 6.—27 Vibienses Scaliger.—28 Iidem Vet. Dalec. Eodem Pelontones Chiffi. Mox, Celtiberi quatuor, &c.

NOTE

Oretanis, apud Ptolem. II. 6. Et Virgilienses ab *Ὀβερύλια* in Bastitanis juxta Oretanos. Apud Gruter. pag. 324. VERGILIENSIS. Hæc hodie Murcia, regni cognominis caput existimatur.

^x In Cluniensem conventum] Ambr. Morales, fol. 70. EX CLUNIENSIS. Subintellige, conventu. De Clunia mox dicemus.

^y Albanenses] Albam urbem etiam in Vardulis habet Ptolemæus, II. 6. Alava regio hodieque appellatur, ad Iberum, infra Guipuscoa: ejus regionis primaria civitas Vittoria appellatur. Ibi oppidulum hodie *Alvaña*.

^z Turmogidi [Turmodigi] Nusquam vox ea audita nobis. Quid si Murbogi potius, ex Ptolemæo, loc. cit. *Μούρβογοι*, Pelendonibus, Vaccæisque finitimi? Valdulorum pars ii Turmodigi fuere.

^a Segisamonenses] A Segisama, de qua Florus IV. 12. pag. 198. Nunc est *Veyzama*, in ea Cantabriæ parte, quæ Guipuscoa dicitur, ut recte Mariana Hist. Hisp. III. 25. pag. 130.

^b Segisamajul.] *Σεγίσαμα Ἰουλλία* in Vaccæis, Ptolemæo, II. 6. A Plinio, in Vardulis. Ex Ptolemæi numeris,

ibi fere fuisse conjicio, ubi nunc *Sierra d'Occa*, haud procul Ibero amne, in confinio Castellæ veteris.

^c Carietes] Hos Ptolemæus *Καριότιους* vocat, quorum oppidum *Ὀβελία*, *Velia*, fuit: cives Plinio Velienses.

^d Quarum sunt] Quarum e numero præcipue insignis *Velia*, de qua plane modo diximus.

^e Eodem] Hoc est, in eundem conventum disceptaturi vadunt Pelendones, quorum populi quatuor, e Celtiberorum gente universi. Nam Celtiberia Pelendones Arevacosque complectitur. Gruteri Inscrip. pag. 111. PELLENDONES. AREVACON. In Pelendonibus oriri Durium amnem auctor est Plinius, IV. 34.

^f Numantini] Fuit urbs Numantia haud procul a fontibus Durii amnis, ut testantur Florus II. 18. pag. 92. et Plinius IV. 34. Rudera etiamnum videntur, quibus nomen est *Puente Garay*, prope urbem *Soria*.

^z Vaccæorum] *Ὀβακκαίοι* Polybio, in fragm. lib. III. pag. 1503. qui eorum urbem *Ἰνρεκατίαν* laudat. Et apud Gruter. pag. 324. MODESTVS. INTERCATIENSIS. EX. GENTE VACCÆORUM.—^z Fuisse Vaccæi videntur in eo

XVIII. civitatibus, Intercatienses, Pallantini,^b Lacobrigenses,ⁱ Caucenses.^j Nam in Cantabricis VII.²⁹ populis, Juliobriga^k sola memoratur. In Autrigonum^l decem civita-

Pintian.—29 Ita codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Mil-

NOTE

tractu, qui Salmanticam inter et Zamoram interjacet. Insignis error eorum est, qui Postumi Imperatoris nummum inscriptum, EXERCITVS. VAC. ad Vaccæos istos referunt, et Vaccæicum (credo) exercitum hic interpretantur. Est hic ex ære magno, apud P. Chamillart, et apud D. Vaillant, p. 188. inter rariores: ut et alter ibidem, et apud Tristanum, Tomo III. p. 167. EXERCITVS ISC. ubi 'Isanicum' ex Isca civitate alterutra, sive quam *Exceter*, sive quam *Caherleon* vocant, putans signari: nihilo leviori hallucinatione. Absonium enim est a vico vel oppidulo duci cognomen exercitus, cum ne a nobilliquidem et primaria civitate peti soleat. Nam quis audivit, *le Regiment de Paris*, *le Regiment de Vienne*, *le Regiment de Madrid*, *le Regiment de Londres*? In utroque nummo Imperator in equo dextera extenta signiferis cohortium imperat ex adverso stantibus. Posterioris sententia est: 'EXERCITVS Jubente Senatu Conscriptus.' Prioris ista: 'EXERCITVS Urge Augusto Conscriptus.' In suo, qui ceteroqui priori simillimus est, legit D. Vaillant: EXERCITVS. YSC. eodem sensu: opifice industrie literam V literæ I superponente et connectente; quæ prima est syllaba verbi *Jubente*. Consensus Postumi cum Senatu, præter subjectas consueto more literas sc. hæc nummi posterioris subscriptio demonstrat. Ceterum 'Jubet Senatus, Augustus Urget.' Cusus post illos nummus est,

quem D. Vaillant, p. 186. rarissimum vocat, ejusdem Postumi: EXERCITVS AVG.ⁱ Ed. sec.

^b *Pallantini*] Pallantiam in Vaccæis quoque locat Ptolemæus, II. 6. et Appianus in Iber. pag. 300. Nunc *Palencia*, in Legionensi regno.

ⁱ *Lacobrigenses*] *Lacobrigæ* in hoc tractu meminit Antoninus, XLVI. M. P. a Pallantia, in itinere ab Asturica Tarraconem et Burdigalam. *Λαγροβρίσας* vocat Plutarchus in Sertorio, pag. 574. 'Lacobrigæ nomen,' inquit Festus, 'a lacu et briga, Hispaniæ oppido.' Vox *briga* oppidum sonat.

^j *Caucenses*] *Καυθα* in Vaccæis quoque Ptolemæo, loc. cit. et Appiano in Iber. pag. 283. Ubi nunc *Coca* oppidum, ut recte Mariana, Hist. Hisp. III. 2. pag. 93. inter Segoviam et Vallisoletum in Castella vetere.

^k *Juliobriga*] Diximus de ea superius, hac sect.—'Non est his Cantabricis locus in nummo argenteo Gallieni Aug. e Gaza Regia, sic inscripto, IOVICANTAB. in quo Jupiter dextra fulmen tenet, hastam sinistra. Sententia enim hæc est: 'Jove Victore, Imperil Conservatore, Primæ Narbonensis Tutatore, Augustus Beatus.' Sic nummum inscriptum, INT. VRB. olim explicuimus, 'Jove Narbonis Tutatore, Urbi Roma Beata.' Et GENIO ANTI: 'Genio Primæ Narbonensis, Tutatori Imperil.' Ed. sec.

^l *Autrigonum*] *Αβρύγιοι* sunt Ptolemæo, loc. cit. Oppida, *Τρίριον* et *Οβίποβονα*. In decretis Hilari Papæ, p. 252. 'Veroviscensium et Tritensium

tibus, Tritium, et Virovesca. Arevacis^m nomen dedit fluvius Areva. Horum sex oppida: Saguntia,ⁿ et Uxama,^o quæ nomina crebro aliis in locis^p usurpantur: præterea Segovia,^q et nova Augusta,^r Termes,^s ipsaque Clunia^t Celtiberiæ finis. Ad Oceanum reliqua vergunt,^u Vardulique ex prædictis, et Cantabri.

NOTÆ

civitas, pro 'Tritiensium.' Vetns inscr. apud Ambr. Morales, fol. 65. TRITIENSIS. Antoninus, in itinere ab Asturica Tarraconem, Tritium a Virovesca distare ait M. P. XI. Quod si itaque Virovesca *Birbusca* est, inter *Burgos* et Iberum, Tritium, ubi nunc *Najara* est, prope *Logrono* et Iberum amnem, esse certe non potuit: quam tamen sententiam placuisse video Suritæ in Anton. pag. 541. aliisque.

^m *Arevacis*] Ptolemæo, II. 6. 'Αρεουδάκι. Straboni, lib. III. pag. 162. 'Αρεουδάκι Arevam nunc *Arlanzo* vocant, Castellæ veteris amnem, qui in Durium influit, supra Vallisoletum.

ⁿ *Saguntia*] Vel Seguntia. Seguntia Celtiberum Livius meminit, lib. XXXIV. p. 409. Antoninus item Segontiam vocat, quæ nunc *Siguença* dicitur, ad fontes amnis *Henarez*, in Castellæ veteris Aragoniæque confinio.

^o *Uxama*] Uxama quoque Antonino, in itinere ab Asturica Cæsaraugustam: a Numantia L. M. P. Nunc *el Borgo d'Osma* ad Durium amnem, in Castellæ vetere.

^p *Aliis in locis*] Nam et Segontiam alteram a Cæsaraugusta XVI. M. P. habet Antoninus, nunc *Epila* dicitur, ut recte vidit Jo. Franc. Andrez, cap. 2. p. 39. Et alteram Uxamam prope Corugnam in Gallæciæ littore agnoscit Mariana, Hist. III. 18. pag. 118. Sunt et aliæ, quas referre non est otii nostri.

^q *Segovia*] *Σεγυβία* in Arevacis *Delph. et Var. Clas.*

quoque Ptolemæo, II. 6. Non ea est quæ inter Vallisoletum, et Madritum, nobis *Segovie* dicitur: sed altera ejusdem nominis urbecula, quæ sub eadem fere cæli parte, atque ipsa Numantia, eodemque situ a Ptolemæo collocatur.

^r *Nova Augusta*] Et in Arevacis Ptolemæo *Νουδανγοβόρα*, prope Segobiam.

^s *Termes*] *Τέρμες* in Arevacis Ptolemæo. *Τερμῶν πόλις* vocat Appianus in Iber. p. 311. Hinc Termostini populi, apud Livium in Epitome, lib. LIV. et natio Termostina apud Tacit. Annal. IV. p. 155. Nunc *Lerma*, ad Arevam amnem, de quo supra.

^t *Clunia*] Et hæc in Arevacis Ptolemæo. Dioni quoque, *Κλονία* lib. XXXIX. pag. 115. Inter Raudam ad Durium, *Aranda de Duero*, et Uxamam *Osma*, medio fere intervallo ab Antonino collocatur. Nunc pagus *Cruña*, vel *Coruña del Conde*. Ibi conventus Cluniensis repertum esse sigillum aiunt, et a loci domino asservari. Celtiberiæ finis is dicitur, quoniam ad occasum æquinocbialem sunt Vettones, ad æstivum Astures, quos a Vettonibus Durium amnis disternat: Arevacæ denique ad Boream.

^u *Reliqua vergunt*] Reliqua, inquit, quæ pertinent ad conventum Cluniensem: ut Vardulorum regio jam superius dicta: et mox Cantabrorum, dicenda IV. 34.

Plinius.

2 O

Junguntur his^v Asturum XXII.³⁰ populi, divisi in Augustanos,^w et Transmontanos, Asturica urbe magnifica. In his sunt Cigurri,^x Pæsici,³¹ Lancienses,^y Zoëlae.^z Numerus omnis multitudinis ad CCXL. M. liberorum capitum.

Lucensis^a conventus populorum est XVI. præter Celticos,^b et Leunos, ignobilium,³² ac barbaræ appellationis: sed liberorum capitum ferme CLXVI. M.

Simili modo Bracarum^c XXIV. civitates CLXXV.³³ M. capitum, ex quibus præter ipsos Bracaros, Bibali,^d Cœle-

ler. Bipont. et Franz. IV. edd. vett. et Gronov.—30 Sic ex codd. suis emend. Harduinus, sic etiam edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XII. edd. vett. ante Harduin.—31 In his Ciguri, Pæsici Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov. Cigurri omnes codd. Harduini, Tolet. et Salmant. Egurri Ptolemæus. Mox Zoëli Chiff.—32 Codd. Dalec. et vet. ejusdem, ignominiosæ.—33 Ita Chiff. cum edd. Harduini 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CCLXXV. edd. vett. et Gronov. Mox eadem vett. Vibali, Celerini, Gallæci, Equestilici. Lectionem nostram restituit Harduinus.—

NOTE

^v Junguntur his] Cantabris. Inscriptio Gruteri, p. 110. CONVENTVS ASTVRICENSIS.

^w Augustanos] Ab urbe metropoli, quæ in Augusti nummo apud Goltzium, p. 237. COL. ASTVRICA AVGVSTA scribitur, Astorge in regno Legionensi: Ἀστούρια Ἀστούσια Ptolemæo, II. 6.

^x Cigurri] Ita Mss. omnes. Egurri forte scribendum ex Ptolemæo, non longe ab Asturica Augusta Forum Egurrorum locante. De Pæsicis dicemus, IV. 34.

^y Lancienses] Ἀστυρία maximum Asturum oppidum a Dione dicitur, lib. LIII. p. 614. A Mariana, Hist. Hisp. III. 26. p. 132. his locis situm, ubi nunc Ovetum cernitur, Oviedo. Plumbum Ovetanum laudatur a Plinio, XXXIV. 49.

^z Zoëlae] A quibus Zoëlicum linnæi nomen traxit. Plinius XIX. 2. 'Non dudum ex Hispania Zoëlicum venit in Italiam, plagis utilissimum. Ci-

vitas ea Gallæciæ, et Oceano propinqua.'

^a Lucensis] Lucensis conventus mentio apud Ambr. Morales, fol. 69. Urbe primaria Lucus Asturum, Λούκος Ἀστούρων, Ptolemæo, Dionis Ἀστούρων: hodie Lugo in Gallæcia.

^b Celticos] Cognominibus Nerias et Præsamarcos, de quibus IV. 34. Leboni simili modo ille esse videntur Hermolao, qui Leuni rursus eodem libro appellantur: at ille Bracarensis conventus esse ibi dicuntur, hi nunc Lucensis. In Mss. legitur, Levanios.

^c Bracarum] Subintellige, conventus, ut prius Asturum. Gruter. p. 411. CONVENTVS BRACARI. Horum caput Bracara Augusta, Brague.

^d Bibali, &c.] Βιβάλω, quorum oppidum Φόρον Βιβαλῶν Ptolemæo, II. 6. Καλερινοί, eidem. Gallæci omnibus noti. Hequæsi, in Inscript. mox citanda. Λυμκοί Ptolemæo rursus appellati, cum oppido quod Φόρον Λυμ-

rini, Gallæci, Hequæsi, Limici, Querquerni, citra fastidium nominentur.

Longitudo ^a citerioris Hispaniæ est, ad finem Castulonis a Pyrenæo, sexcenta septem m. pass. et ora paulo amplius. Latitudo a Tarracone ad litus Olarsonis, ^f CCCVII. E radicibus ³⁴ Pyrenæi, ubi cuneatur angustiis inter duo maria, paulatim deinde se pandens, qua contingit ulteriorem Hispaniam, tantundem et amplius latitudini adjicit. Metallis plumbi, ferri, æris, argenti, auri tota ferme Hispania scattet: Citerior et specularibus ^g lapidibus: Bætica et minio. Sunt et marmorum lapicidinæ. ³⁵ Universæ Hispaniæ Vespasianus imperator Augustus jactatus ^b procellis rei-publicæ Latii jus tribuit. Pyrenæi montes Hispanias Galliasque disterminant, promontoriis in duo diversa maria projectis.

v. (IV.) Narbonensis provincia appellatur pars Galliarum, quæ interno ^a mari alluitur, Braccata ^b ante dicta, amne

34 Ita Chiff. et edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Et radicibus* edd. vett. et Gronov.—35 Cod. Dalec. *specularis lapidis: Bætica et minio et marmorum lapidicinis.*

NOTÆ

αὐτὴν vocat. Inscriptio vetus apud Gruter. p. 246. BIRALI. COKLERNI EQV.SSI. INTERAMICI. LIMICI. ÆBISOC. QVARGVERN. Prius legebatur in Plinio, *Vibali*, et voce unica e duabus conflata, *Æquesitici*. Nos literarum ordine admoniti, et veterorum monumentorum fide, locum correximus. Aquas Querquennas a Bracara distare ait Antoninus LIII. M. P. *Κουαρκρον* sunt Ptolemæo, et Ἰβαρα *Κουαρκρον*.

^a *Longitudo*] Martianus, lib. vi. cap. de Hisp. p. 203.

^f *Olarsonis*] De eo IV. 34.

^g *Specularibus*] Dicemus de his opportunus xxxv. 45.

^b *Jactatus*] Vi ac necessitate quædam expressam esse eam liberalita-

tem innuit, ut Hispanos sibi devinceret: aut legendum fortassis, *jactata*, scilicet Hispaniæ, Reip. Romanorum procellis, hoc est civilibus bellis Galbæ, Othonis, Vitellii: ut levamen id quoddam eorum damnorum fuerit, quæ ob civilia Imperatorum bella perpessa esset Hispania. Immunitatem a tributis, sive Claudius Imp. sive anteriorum aliquis iisdem concesserat, uti ex Seneca colligimus, de Benef. vi. 19. p. 111.

^a *Quæ interno*] Mediterræneo. Hæc Martianus a Plinio, lib. vi. cap. de Monte Pyrenæo, p. 203.

^b *Braccata*] A braccis, sive femoralibus lineis, *des brayes*, ou *hauts de chausses*: quod vestimenti genus Romanis veteribus inusitatum, ab iis in

Varo ab Italia discreta, Alpiumque vel saluberrimis^a Romano imperio jugis. A reliqua vero Gallia latere septemtrionali, montibus Gebenna^c et Jura:^d agrorum cultu,^e virorum, morumque dignatione, amplitudine opum, nulli provinciarum postferenda,² breviterque Italia verius quam provincia. In ora^f regio Sardonium,³ intusque^g Consuarianorum. Flumina: Tecum,^h Vernodubrum. Oppida: Illiberis,⁴ⁱ magnæ quondam urbis tenuæ vestigium: Ruscino,^j

CAP. V. 1 Ita Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. vox vel deest in edd. vett.—2 Cod. Dalec. nulla ei præferenda.—3 In o. r. *Sardonium* margo edd. Dalec. et Gronov.—4 *Illiberæ* Chiffi. et Vet. Dalec. *Illybrytis* quibusdam ap. Dalec. Mox, nonnulli *Rubrosam* e Strab. lib.

NOTE

Gallia Narbonensi primo deprehensum est: quæ inde ab iis Braccata est cognominata, inquit Alcuinus de Divinis Offic.

^c *Gebenna*] A Mela hæc Plinius II. 5. Gebennam quoque Cæsar, Bell. Gall. lib. VII. p. 81. Gebennas vocat Lucanus I. 436. et 'Gebennicos montes,' Mela. Galli, *les Monts des Cévennes*. Languedocium, ut vocant, a reliqua Gallia latere septemtrionali determinant.

^d *Et Jura*] Mss. omnes, et *Juribus*. Mela II. 5. non Juram montem, sed Lemannum lacum, finem statuit Narbonensis Provinciæ. Jura pro locorum diversitate varia sortitur nomina, *le Joux*, *le Mont S. Claude*, *le Credo*, &c.

^e *Agrorum cultu*] Non minus eleganter Salvianus patriam suam, hoc est, Provinciam describens, lib. VII. 'Illic omnis admodum regio,' inquit, 'aut intertexta vineis, aut florulenta pratis, aut distincta culturis, aut consita pomis, aut amœnata lucis, aut irrigata fontibus, aut interfusa fluminibus, aut crinita messibus,' &c.

^f *In ora*] Post Pyrenææ Veneris promontorium, in quo hæsimus cap.

sup. incipit Sardonium regio, quam nunc dicimus *le Comté de Roussillon*. Sic Mela II. 5. 'Inde est ora Sardonium, et parva flumina, Telis et Tichis: ubi accrevere, persæva. Colonia Ruscino,' &c. Ipsam Leridam Hispaniæ civitatem, sup. cap. Sardonium gentis esse dixit. In Mss. *Sordonum*. Avienus 'Sordos' appellat.

^g *Intusque*] Interior, inquit, seu mediterranea regio Consuarianorum, sive Consoranorum fuit, de quibus IV. 33. *Les pays de Foix et de Conserrans*.

^h *Tecum*] Mela, loc. cit. *Tichis*: accolis hodieque *Tec*. Urbem Helenam præfuit, *Elne*. Vernodubrum, *Latet*, Perpinianum rigat.

ⁱ *Illiberis*] Vel Eliberris, quam Caucolberim posterior ætas appellavit: Hispani, *Colibre*: nostri, *Coltoire*. Ita De Catel, I. 7. secutus Loaysam, et alios. Melam expressit Plinius: Sic enim ille, II. 5. 'Vicus Eliberri, magnæ quondam urbis, et magnarum opum tenuæ vestigium.'

^j *Ruscino*] Non modo jure Latii donatam, sed et coloniam vocat Me-

Latinorum. Flumen Atax^k e Pyrenæo Rubrensem^l permeans lacum: Narbo^m Martius, Decumanorum colonia, XII. M. pass. a mari distans. Flumina: Arauris,ⁿ Liria.^o Oppida de cetero rara, præjacentibus stagnis: ^p Agatha^q

NOTE

la, loc. cit. Nunc castellum est, a Perpiniano oppido, quod Ruscinonem vicinate sua exhausit, leuca dissitum, *la Tour de Roussillon*. Eodem amne, quo Perpinianum, alluitur. Catel, I. 7.—‘Nummus est eximius, æris minimi, in Cimelio D. Foucault, hac epigraphe: IMP. C. CLAVDIVS P. F. AVG. Claudii Gothici caput. In aversa parte, DEO CABIRO. Faber malleum dextra tenet. Cave hic Cabiros cogites, aut Thessalicam. Sententia est: ‘Dnci Exercitus Optimo Claudio Arcum Benefactis Insignem Ruscinonenses Obtulerunt,’ ob victoriam præsertim Gothicam. Ingeniose admodum significatur oblatum fuisse ab oppidanis Arcum triumphalem, sed a Claudio neglectum ac repudiatum, cum in area nummi non arcus pingitur, sed Faber tantummodo, ad extruendum arcum paratus.’ *Ed. sec.*

^k *Atax*] *L’Aude*, Narbonem secat. Vide Notas et Emend. num. 23. Ab eo amne Narbonenses olim Atacini dicti, ut de Varrone Atacino pluribus disputabimus, in Auctorum Indice.

^l *Rubrensem*] Rubresum Mela vocat, III. 5. qua Atacem accipit, ore spatioso admodum: qua mare admittit, aditu tenuem. *L’Estang de la Rubine*. Nunc Atax minime lacum permeat: sed fossæ per Narbonem ductæ immixtus, in mare effunditur ad VII. ab urbe milliare. Catel, lib. I. pag. 58.

^m *Narbo*] Atacinorum, Decumanorumque colonia, Melæ, loc. cit. Martius, a Marte, ut Sirmondus noster

putat in Notis ad Sidon. vel a Martia Legione: Decumanorum a militibus decimæ. Inscriptio Gruteri, p. 229. COL. IVL. PATERN. NARB. MART. Et pag. 266. IVLÆ. DOMNÆ. AVGVSTÆ.....ANTONINI. CÆS. MATRI ITEMQ. CASTRORVM. DECVMAN. NARB.—‘Nummus argenteus apud Goltzium, in Magna Græcia, Tab. XX. n. 5. caput diadematum exhibet, cum clava Herculea. .X). Lupa cum gemellis. Infra, ROMANO. Sic interpretatur: ‘Roma Martii Narbonis Origo.’ Cognomen enim illud habet a legione Martia, hoc est, Romulea. Nam Romulus Marte genitus forebatur: hoc est, vir generosus; sed patre ob temporum vetustatem ignoto, quamvis nobili. In aliis ibidem nummis N. 1. et 2. caput est Romæ galeatum. .X). Caput equi, qui esse dicitur Marti sacer, quia generosus et bellicosus. Infra, ROMANO, ut proxime. In alio, Caput Romæ galeatum. .X). Leo iratus. Infra ROMANO.’ *Ed. sec.*

ⁿ *Arauris*] Ita recte, non *Araris*. Mela, II. 5. pag. 39. ‘Tum ex Gebennis demissus Arauris juxta Agatham fluit.’ Ptolemæo, II. 10. ‘*Αραβίους*. Gallis, *Airau*, vel *Erhau*.

^o *Liria*] Mss. omnes, *Líbria*. Nunc *Lez* accolæ vocant, et quos medios secat, Mompelienses.

^p *Stagnis*] *Les Estangs de Thau*, de *Maguelone*, et de *Perault*. Maximæ parti ejus oræ, marique mediterraneo ea prætendantur.

^q *Agatha*] Juxta quam Arauris fluit, ut Mela admonet loco cit. nunc *Agde*: non, ut stibitoribus quibus-

quondam Massiliensium, et regio Volcarum^r Tectosagum: atque ubi Rhoda Rhodiorum fuit,^s unde dictus multo Galliarum fertilissimus Rhodanus amnis, ex Alpibus se rapiens per Lemannum lacum, segnemque^t deferens Ararim,^s nec minus seipso torrentes^u Isaram, et Druentiam. Libica^v appellantur duo ejus ora modica: ex his^w alterum Hispaniense, alterum Metapinum: tertium, idemque amplissimum, Massalioticum. Sunt auctores, et Heracleam^x oppidum in ostio Rhodani fuisse.

.....

rv. et paulo post: *Flumina: Rhuraris, Lira*, ex eodem.—5 *Auraris* quibusdam ap. Dalec. et mox, *torrentem Isaram*, &c. edd. vett. ante Harduin. *torrentes*, &c. codd. Chiffi. et Dalec. cum edd. Harquin. 1. 3. 3. Miller. Bipont.

NOTE

dam visum est, *Maguelone*, quæ procul est ab Arari diassita. A Massiliensibus conditum esse oppidum Strabo auctor est, lib. iv. p. 182.

^r *Volcarum*] Late hæc regio patuit, agros complexa limitaneos, ut ex Plinio patet, Tolosanum, et Agathensem, atque adeo quicquid terrarum inde usque ad ostia ferme Rhodani protenditur.

^s *Ubi Rhoda . . . fuit*] Familiari ea loquendi formula, *fuit*, excidisse id oppidum, cui vox ea annectitur, jam ævo suo innuit. Hæc Rhodanusia a Scymno Chio, sive, ut alii vocant, a Marciano Heracleota, pag. 6. dicitur: alteramque Rhoden, quæ in Hispania est, (nunc *Roses* incolæ Catalani vocant,) a Rhodiis quoque conditam scribit. Hieronymus, in Prolog. Epist. ad Galat. 'Oppidum Rhoda,' inquit, 'coloni Rhodiorum locaverunt, unde amnis Rhodanus nomen accepit.'

^t *Segnemque*] Unde Claudiano dicitur, 'Lentus Arar.' Saconam posterior ætas appellavit, teste Ammiano, lib. xv. p. 56. hodieque, *la Saronne*.

^u *Torrentes*] Gallis, *l'Isere*, et *la Du-*

rance, in latus uterque Rhodani orientale influit. Vide Notas et Emend. num. 24.

^v *Libica*] Ita libri omnes. Sic vulgus ea ostia, corrupto, ut fit, sermone, appellavit: cum Ligycæ potius, ut quidem reor, essent nominanda. Ora enim universa a Rhodano Emporium usque Hispaniæ oppidum, *Λιγυστικὴ* veteres appellarunt, quod eam Ligures tenuere: Scylax, pag. 2. *Πάριπλος Λιγύων ἀπὸ Ἐμπορίου μέχρι Ῥοδαίου*, κ. τ. λ. Nil tamen mutamus.

^w *Ex his*] Ex duobus Libicis. Exscripsit hæc Martianus, lib. vi. pag. 204. cap. de Pyrenæo, et Prov. Narb. Hispaniense ostium, quod in occidentem vergit, accolæ vocant, *Gras Neuf*, Massalioticum, quod in ortum, *Gras d'Orgon*. Metapinum inter hæc medium est nunc sine nomine. His tribus ostiis includitur insula, quam vocant incolæ, *Petite Camargue*.

^x *Et Heracleam*] Hæc *Ἡράκλεια Κελτικῆς* Stephano. In agro san-Remigiano, prope oppidum *S. Remy*, ostiumque Rhodani Hispaniense, reperta inscriptio, principatu Caroli v. Francorum regis, electam docet ab Ataulpho Principe 'Heracleam in

Ultra,^j fossæ ex Rhodano C. Marii⁶ opere, et nomine insignes : Stagnum, Mastramela :^s oppidum, Maritima Avaticorum :^a superque campi^b lapidei, Herculis præliorum memoria : Regio Anatiliorum,⁷ c et intus Desuviatum, Cavarumque. Rursus a mari^d Tricorium : et intus^e Tricollorum, Vocontiorum,^f et Segovellaunorum :^s mox Al-

et Franz.—6 Vet. Dalec. fossam ex Rhodano C. pass. Marii, &c. Chiffi. fossæ, &c. Mox, in quibusdam, nomine Latera insigne stagnum. Salmas. p. 94. legit, insigne stagno Mastramela oppidum, &c. Edd. vett. ante Harduin. et nomine insigne stagnum : Astromela, &c. Margo edd. Dalec. et Gronov. insigne stagnum Mastramela. Ipidum maritima, &c.—7 Regio Natiliorum cod. Dalec. et mox in eodem cod. et Chiffi. et intus Desuviaticum.—8 Chiffi. Segonellorum ; alii, Segulaurorum, quemadmodum et apud Ptolemæum II. 8.—

NOTE

Regiæ majestatis sedem. Ibi igitur fuisse olim Heraclea videtur. Recitat inscriptionem eam totam Honor. Bouche, Hist. Prov. III. 5. p. 158.—^a Verrum distat ager Ille San-Remigianus ab ostio Rhodani, in quo fuisse Heracleam auctores, teste Plinio, prædidere. Ed. sec.

^j Ultra] Ultra Rhodani ostia. Vide Notas et Emend. num. 25. Ptolemæo, II. 10. ὄβρα Μαρῖνα.

^s Mastramela] L'Estang de Berre, ou de Martigues. Oppido, quod Maritimam Plinius vocat, nomen hodie Marignane. Vide Not. et Emend. num. 26.

^a Avaticorum] Sic Mela II. 5. et Mss. Id nomen agro ei fuit, qui Maritimæ circumjectus erat, et contributus, in Anatiliorum regione, quæ latius multo patuit : quare eadem Maritima in Anatiliorum agro posita dicitur a Ptolemæo, II. 10.

^b Campi] Vulgo, la Crau. Mela, II. 5. 'Lapidens,' inquit, 'ut vocant, campus, in quo Herculeum contra Alibonem et Geryona, Neptuni liberos, dimicantem, cum tela defecissent, ab invocato Jove adjutum imbre lapidum ferunt. Credas pluisse : adeo multi passim et late jacent.' Vide Hygin. in Poët. Astronom. lib. II.

cap. Engonasin, fol. 61.

^c Anatiliorum] Recte. In Inscriptione San-Remigiana proxime laudata, ANATILII. Hi Arelatensem agrum tenuere : Desuviates, quorum interior regio fuit, Tarasconensem : Cavares denique, a confluente Isaræ in Rhodanum, ubi fere Avenio est, ad Druentiam usque, quam late patet, oram omnem, quæ Rhodano alluitur.

^d Rursus a mari] Rursus, inquit, in ora est Tricoriorum regio : Τριχοπέως appellat Strabo, lib. IV. p. 185. ubi nunc Massiliensis ager, Aquisextiensis, et supra Druentiam Aptensis. In Aptensi fuere saltus Tricoril, quos Hannibal, dum peteret Italiam, superavit. Vide Ammian. lib. XV. p. 53. et Livium, lib. XXI. pag. 198.

^e Et intus] Intus recedant a mari longius Tricolli, qui nunc Sisteronenses : quorum caput fuisse olim creditur Alarante, de quo Tabula Peutingeri. Hodie Talard in Delphinatu, via quæ Sisterone Vapincum ducit. Ita Nic. Bouche, Hist. Prov. III. 7. pag. 178.

^f Vocontiorum] Hi Delphinatus partem orientalem tenuere, ut Cavares occidentem : oppida illa fuere, Dea, Die, et Vasio, Vaison.

lobrogum.^b At in ora Massilia Græcorum Phocæensium,⁹ⁱ foederata.^j Promontorium Zao :^k Citharista portus.¹⁰ Regio Camatulllicorum.^l Dein Suelteri,^m supraque Verrucini.¹¹ⁿ In ora autem Athenopolis^o Massiliensium, Forum Julii,^p

//////////

9 *Phocensium* margo edd. Dalec. et Gronov.—10 *Promontorium Zaozita* : *ista portus* Chiffi. *P. Zaoportus* in al. *Promontorium Citharista, portus*, &c. edd. ante Harduin. qui ex codd. suis lectionem nostram revocavit.—11 *Verticini* cod.

NOTÆ

^s *Segovellanorum*] Pars Cavarum hi fuere : quamobrem Valentia, quæ Plinio Cavarum urbs dicitur, Segovellaunis, sive Segalaunis a Ptolemæo adjudicatur, II. 10. Hodie *le Valentinois*.

^b *Allobrogum*] Inter Isaram, Rhodanumque, ut recte Polybius, lib. III. p. 282. et qui Polybium sequitur Livius, lib. XXI. p. 198. apud quem pro *Arar* qui *Isara* reponunt, sincerum vas incrustant, nec scriptoris mentem assequuntur.

ⁱ *Phocæensium*] Strabo, lib. IV. p. 179. *κλίμα δ' ἐστὶ Φωκαίων ἢ Μασσαλία*, a Phocæa, urbe Asiæ, de qua dicemus in Ionia, lib. V. A Phocide Græciæ regione profectos Massiliæ conditores non semel affirmat Lucanus, lib. III. magno, ut puto, errore. Justin. lib. XL. Tarquinii Prisci, ut arbitror, temporibus conditam a Phocæensibus Massiliam scribit.

^j *Foederata*] Fœderis causam docet Justinus, lib. XLIII. sub finem : 'Massiliensium legati,' inquit, 'a Delphis revertentes, audierunt urbem Romanam a Gallis captam, incensamque. Quam rem domi nuntiatam publico funere Massilienses persecuti sunt : aurumque, et argentum publicum, privatumque contulerunt, ad explendum pondus Gallis, a quibus redemptam pacem cognoverant. Ob quod meritum, et immunitas illis decreta, et locus spectaculorum in Senatu datus, et fœdus æquo jure

percussum.'

^k *Zao*] Ita Mas. omnes. Promontorio tamen idem præterea quod portui nomen Citharistam esse, docet Ptolem. II. 6. *δ Κίθαριστος τὸ ἕκρον*, hodie *Cap Sisiat*, *ou de Cerchiech*, prope Telonem : Citharistæ portui nomen hodie est *le port S. Georges*, *ou le port de Toulon*. Portum Citharistam a Massilia distare Antoninus ait XXX. M. P. Hæc Citharistana parochia in territorio Arelatensi, cujus mentio in Epistola Zosimi ad Episcopos Galliæ, de Privilegio. Arelat. tum libro II. Vitæ Sancti Cæsarii Arelat.

^l *Camatulllicorum*] Ubi nunc Telonensis ager, *l'Evesché de Toulon*, usque ad Samblacitanum sinum, *le Golfe de Grimant* : a quo sinu haud procul abest vicus *Ramatuelle*, quod vetusti nominis vestigium servat haud obscurum.

^m *Suelteri*] Nunc est Forojuiliensis ager, citra amnem Argenteum : *Brignole*, et *Draguignan*. Sic Honor. Bouche, VII. 7. p. 182. Favet situs quem in Tab. Penting. *Selteri* obtinent.

ⁿ *Verrucini*] Suelteris ad Boream adsiti : ubi nunc *Verignon*, et *Baryol*.

^o *Athenopolis*] Cum in ora positum id oppidum dicatur, inter portum Citharistam, et Forum Julii : ipsum esse Telonem Martium non temere suspicamus.

^p *Forum Julii*] *Freius*. Octavanorum colonia dicitur, quoniam octa-

Octavanorum¹³ colonia, quæ Pacensis appellatur, et Classica: amnis in ea Argenteus.³ Regio, Oxubiorum⁷ Ligau-
norumque,⁸ super quos Suetri,⁴ Quariates,⁵ Adunicates. At
in ora oppidum Latinum⁶ Antipolis. Regio Deciatium:
amnis Varus, ex Alpium monte Cema¹³ profusus.

In mediterraneo coloniæ: Arelate⁹ Sextanorum, Beter-

Dalec.—12 *Octavianorum* vet. Dalec.—13 Ita vet. Dalec. allique codd. item
edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *monte Acema* edd. vett. *amnis*

NOTÆ

væ legionis militibus ea constaret. In Thesaurο Goltzii, p. 240. nummus Augusti, COL. IVLIA. OCTAVIANO-
RVM. Et alter Neronis, p. 241. COL. PACENS. CLASS. Pacensis a Pace dicta est: Classica, ab Augusti classe fortassis, cujus ea navale fuit. Unde Strabo, lib. iv. p. 184. τὸ ναυσταθμὸν τὸ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, ὃ καλοῦσι Φόρον Ἰούλιον. Vide Tacitum, Annal. III. Suessam tamen, quæ mediterranea civitas est, coloniam pariter Classicam dicemus appellatam, cap. 9. a militibus forte Classiariis eo deductis. Inscriptio apud Jo. Poldo, de Antiq. Nemans. p. 165. MILITVM LEG. VIII. AVG. CIVITAS. FOROIVLIIENSIVM.

³ *Argenteus*] Accolis dictus hodieque *Argens*, a colore aquæ argenteo. Arenam devehit, qua portum jam illum opplevit, Augusti navium receptorem, de quo modo diximus.

⁷ *Oxubiorum*] Quorum caput ipsum Forum Julii fuit: ut Deciatium Antipolis. Hic λιμὴν Ὀξύβιος apud Strab. lib. iv. p. 185.

⁸ *Ligauorumque*] Sic libri omnes, Ingannos, qui ultra Varum sedes habent, frustra Dalecampius inculcare hic nititur pro Ligaunis, qui ante Varum Antipolimque ipsam a Plinio appellantur, et junguntur Oxubiis. Grassensem, ut alunt, tenuisse agrum

videntur.

⁴ *Suetri*] Ptolemæus, III. 1. meminit *Σουητρίων* in maritimis Alpibus, quorum oppidum *Σελίνας* vocat. Id esse *Seillans* Holstenius putat, in Diœcesi Sanitiensi, *Senex*. At rectius Honor. Bouche, Hist. Prov. III. 2. p. 119. urbem Castellanam interpretatur, Verdoni amni impositam, qui in Druentiam labitur, eodem Sanitiensi agro: eamque sententiam idoneis firmat argumentis. Errant plerique Geographorum, qui *Salutias* in Sabaudia esse putant, *le Marquisat de Saluces*.

⁵ *Quariates, &c.*] Quantum ex situ conjicimus, ibi fuere, ubi nunc Senetium est, et Dinia.

⁶ *Latinum*] Hoc est, Latii jure donatum, ut dicemus in Notis et Emend. num. 3. Nunc *Antibe*. Ptolemæo II. 10. Ἀντίπολις in agro *Λαυκαρίων*, quem Varus amnis claudit, *le Var*. Melæ II. 5. 'Oppidum Deciatium Antipolis,' sic enim legendam.

⁹ *Arelate*] *Arles*. Sextanorum dicta, quod esset colonia militum sextæ legionis. Sic Primanos primæ, Unaët-vicesimanos vigesimæ primæ, Tacitus vocat, Hist. II. p. 44. Tertianos tertie, Hist. III. p. 68. Quintanos, Hist. IV. p. 96. &c. Nummus Caii Cæsaris in Thes. Goltzii, COL. ARELAT. SEXTAN. Et apud Gruter. p. 257. SEXTANI. ARELATENSES.—'Sed ficta

ræ^{14*} Septimanorum, Arausio⁷ Secundanorum. In agro² Cavarum Valentia, Vienna Allobrogum. Oppida Latina:⁶ Aquæ Sextiæ^b Salluviorum,¹⁵ Avenio^c Cavarum, Apta

*****

Cema al. ap. Gelen.—14 *Blitteræ* vet. Dalec. *Blitteræ* edd. vett. et Gronov. *Beterre* Tolet. et Salmant. *Beterreæ* omnes codd. Harduini, item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—15 Ita edidit Harduin. eumque secuti Miller. Bipont. et Franz. *Saluviorum* Chiffi. *Salviorum* edd. vett. et Gro-

NOTE

illa: genuinus, inter ceteros Arelate percussos, nummus iste insignis est, in Cimelio Mediceo, et Gaza Regiæ Christianæ, ex ære maximo. Caput laureatum exhibet Fl. Jul. Constantii Augusti, qui frater Fl. Jul. Constantis, D. N. CONSTANTIVS. P. F. AVG. .X. LARGITIO. Sedet Augustus; hinc urbe Arelatensi turrita porrigente dextram Constantio, instar offerentis ei aliquid, inde hastato milite Imperatorem complectente. Nos largitionem hic significari olim, sed timide, suspicati sumus, alios secuti: sed pictura hand dubie aliud representat; et (quod tunc menti non succurrebat) totidem hic fere voces, quot literæ sunt, hac sententia: 'Liberum Arelate Gratuitam Indictionem Tributi Imperatori Obtulit.' Gallice: *La Ville d'Arles, ville libre, a offert à l'Empereur de lui faire lever un subside, par forme de don gratuit.* Miles hic astat idcirco, ut ad alendos milites, qui vel limites imperii tutarentur, vel itinerum securitatem præstarent, collatum pecuniarium subsidium intelligatur. Atque idcirco Imperatori datum, non Augusto, dici videtur. Nihil est in pictura certe, quod largitionem indicet, aut liberalitatem Augusti, ut in nummis inscriptis, LIBERAL. AVG. vel CONG. DAT. &c. In imo nummi margine fabricæ locus non subnotatur; quoniam in ipso indicatur titulo. Delineatur hic nummus a Spanhemio, in edit. priore p. 523.' *Ed. sec.*

² *Beterre*] Sic Msa. omnes, Reg. Colb. et Thnan. lib. XIV. non *Blitteræ*: etsi ita id Melæ ac Straboni nomen scribitur. Septimanorum nomen habet a septima legione. Hinc circumjecta regio Septimania appellata, a Sidonio, qui aliis Beterrensis ager. Mox Septimaniæ nomen a Gothis ad universum Languedocium translatum. Nunc est oppidum *Beziers*. Inscriptio apud Gruter. p. 270. *SEP. BÆTER.* hoc est, *Septimani Bæterrenses*. Stephano *Barraphoûs* dicitur.—⁶ In Gaza Regia nummus est inscriptus, BHTHP-PATON: at ex oppido Syriæ allico, ut videtur, nunc situs ignoti: non ex Bæterris certe provinciæ Narbonensis.' *Ed. sec.*

⁷ *Arausio*] *Orange*. Nummus Neronis, in Thes. Goltzii, p. 237. COL. ARAVSIO. SECVDANOR. COE. XXXIII. VOLVNT. Deducti nempe eo milites ex cohorte XXXIII. secundæ legionis.

² *In agro*] Et hæc quoque in Coloniæ numerum reponendæ. *Oda-Læria kolavtia* Ptolemæo, II. 10. Et in Thes. Goltzii, p. 242. nummus Neronis, COL. VIENNA. LEG. VII. CLAVDIANA. PIA. Cavarum, Allobrogumque situs ante descripsimus.

⁶ *Oppida Latina*] Latii jure donata a Senatu, vel a Principe.

^b *Aquæ Sextiæ*] *Aix*. Coloniam Ptolemæus vocat, et inscriptio apud Gruter. p. 418. Vide Notas et Emend. num. 27. Unde Aquis Sextilis nomen: vide in Epit. Livii, lib. LXI.

Julia Vulgientium, Alebece Reiorum ^d Apollinarium, Alba ^e Helvorum, ¹⁶ Augusta Tricastinorum : ^f Anatilia, ^g Aëria, Bormanni, Comacina, ¹⁷ ^h Cabellio, ⁱ Carcasum ^j Volcarum Tectosagum : Cessero, ^k Carpentoracte ^l Meminorum : Cenicensis, ^m Cambolectri, ¹⁸ qui Atlantici ⁿ cognominantur :

nov. et paulo post in iisdem, *Alebecriorum Apollinarium*.—¹⁶ *Helucocorum* margo edd. Dalec. et Gronov. Mox *Augusta Tucastemorum* in Chiffi.—¹⁷ Idem codex : *Anatilia, Arcarbonia, Nocomania* ; edd. vet. et Gronov. *Anatilia, Aëria, Bormannico, Marcina*. Nostram lectionem ex codd. restituit Hardulnus.—¹⁸ Ita ex codd. Hardulnus ; ita quoque Miller. Bipont. et Frans.

NOTÆ

^c *Arenio*] In Cavaris quoque Ptolemæo, II. 10. sed colonia est. Sic Apta Julia, in Inscript. P. Sirmondi, in Notis ad Ep. IX. 9. Sidonii, COL. APT. IVL. Nunc *Apt.* Vulgienses Tricoriorum pars fuere, ut superius monuimus. Gruteri Inscriptio, pag. 296. VULGIENTES, sed hos Italiæ populos habet.

^d *Alebece Reiorum*] Hodie *Riez en Provence*. Vide Notas et Emend. num. 28.

^e *Alba*] Non *Albi*, ut quidam putant : hæc enim *Albia*, non *Alba* appellata est. Sed vicus hodie Ignobilis, *Aps* ad Rhodanum, unde sedes Episcopalis Vivarium translata est, *Viviers*. Ager Helviorum *le Vivarais*. Hinc Albenses promiscue et Vivarienses Episcopi cognominati. Ptolemæo, 'Αλβαυρόστρα. Pllinio, XIV. 4. *Alba Helvia*. Cæsar Bell. Gall. lib. VII. p. 81. 'Mons Gebenna, qui Arvenos ab Helviis discludit.'

^f *Tricastinorum*] *S. Paul Tricastin*. Alia est Noviomagus Tricastinorum, apud Ptolem. II. 10. quæ hodie *Nions*.

^g *Anatilia*] Forte ab Anatillis, de quibus supra. Aëriam 'Aeplav Strabo, lib. IV. p. 185. in Cavarum agro cum Avenione et Arausione locat : atque a loco edito, in quo posita erat, no-

men sortitam. Quibusdam esse castellum *Mornas* ad Rhodanum creditur. In Mss. *Acatilia*.

^h *Bormanni, Comacina*] Ita legendum esse, non *Bormannico, Marcina*, tum Mss. tum series ipsa elementorum admonet, quam in Latinis hisce urbibus recensendis Plinius sequitur. Nunc incertus harum situs. Fictitia sunt, nec usquam terrarum audita nomina, quæ Dalecampius hoc loco affert.

ⁱ *Cabellio*] Inter oppida Cavarum a Ptolemæo II. 10. Καβαλλίων Κοιλωνία. Nunc *Cavillon*, ad Druentiam.

^j *Carcasum*] Καρκασθ in Volcis quoque Tectosagibus, Ptolemæo loc. cit. Nunc est *Carcassonne*, ad fluvium Atacem.

^k *Cessero*] Nunc S. Tiberii pagus, in Agathensi agro. Vide Notas et Emend. num. 29.

^l *Carpentoracte*] *Carpentras*, ejus incolæ, ceterique ex agro circumjecto contributi, Memini appellati sunt : Cavarum regionis. Μυμρωί Ptolemæo, II. 10. sub Tricastinis. Notitia civitatum Galliæ : 'Civitas Carpentoratensium, nunc Vindausca.' In Cone. Cabilonensi, an. 650. 'Licerius Vindauscensis,' id est, Carpentoratensis, ab oppido vicino Vindausca.

^m *Cenicensis*] Forte *Cenienses*, am-

Forum ° Voconii, Glanum ° Livii, Lutevani,⁹ qui et Foroneronienses : Nemausum¹⁹ r Arecomicorum, Piscenæ,³ Ruteni,⁴ Sanagenses,⁵ Tolosani Tectosagum, Aquitaniae contermini : Tasconi, Tarusconienses,²⁰ v Umbranici : ° Vocon-

Cambolecti edd. vett.—19 Nonnulli, *Nemaunum*.—20 *Tascoduni*. *Tarusconienses* Pintian. *Tolosani Tectosagum*. *Aquitaniae contermini Tascodunitani*, *Cononien-*

NOTÆ

nis Cæni accolæ, ejus inter Maritima Massilliamque meminit Ptolemæus, loc. cit.

⁹ *Qui Atlantici*] Eo cognomine a Cambolectris Agesinatibus discriminantur, quos junctos esse Pictonibus dicemus IV. 33.

^o *Forum*] Forum, inquit Festus, negotiationis locus est, ut Forum Flaminium, Forum Julium, ab eorum nominibus, qui ea Fora constituenda curarunt. Quod Voconii modo dicitur, vicus nunc est, *le Canet*, ad amnem Argenteum, Diœcesi Foro-Julien-si, ut recte probat Honor. Bouche, Hist. Prov. III. 4. p. 150. Antoninus in Itiner. distare a Foro Julii dicit, XII. M. P. pro XXII. Plancus ad Ciceronem, lib. x. Epist. Fam. XXIV. M. P.

^p *Glanum*] A Cabellione, XVI. M. P. in Itiner. Anton. Γλάνον in Salyibus, apud Ptolem. II. 10. Nunc S. Remigii oppidum, *S. Remy*, inter Arelate et Caballionem : ut egregie probat idem auctor Hist. Prov. III. 3. p. 136.

⁹ *Lutevani*] Oppidum Luteva, *Lodeve* : quibus et Foroneroniensium cognomen additum, quod alterius oppidi sub Tricastinis peculiare est apud Ptolem. loc. cit.

^r *Nemausum*] Colonia dicitur Volcarum Arecomicorum Ptolemæo, loc. cit. et nummi frequentes occurrant, COL. NEM. *Nismes*.

³ *Piscenæ*] Nunc *Pezenas* in Aga-

thensi agro, prope Araurim amnem.

⁴ *Ruteni*] Non tam hi Narbonenses, quam ut Plinius ipse ait IV. 33. Narbonensi provinciæ contermini. 'Ποιταροὶ Ptolemæo, II. 7. Oppidum Segodunum, *Rhodes*.

⁵ *Sanagenses*] Qui Sanicienses ævo posteriore appellati, a Sanicio Alpinae oræ oppido, ejus meminit Ptolemæus, III. 1. Nunc *Senes*. In Conc. Matic. II. an. 685. 'Virgilius Episcopus a Senetio.'

^v *Tasconi, Tarusconienses*] Priores incogniti.—'Priores incolæ sunt, ut arbitramur, Montis Aureoli, cui nunc Monti Albano factum nomen est, *Montauban*, oppido celebri, prope Tolosam ; quod amnis alluit *Tesco* appellatus : inde *Tasconi* accolæ nuncupati, sive *Tasconi*. Auctor Vitæ S. Theodardi Archiepiscopi Narbonensis, die 1. Maii, c. 6. In 'Caturcensi territorio, in monte qui Aureolus nuncupatur, ad cujus montis radicem fluvius quidam decurrit, quem indigenæ regionis ipsius *Tesconem* vocant. Hic suo decursu confinia Tolosani Caturcensis ruris liquido dirimit patenter influxu : qui a prædicto monte recedens post modicum terræ spatium Tarno immergitur flumini.' Nondum erat Mons Albanus Episcopatus titulo insignitus ; postea Caturcensi diœcesi est avulsus.' *Ed. sec.* Posteriores a Taruscione Salyum oppido nomen habuere, Ταρουσκῶν Ptolemæo, II. 10. Nunc *Tarascon*, ad

tiorum civitatis^a foederatæ duo capita, Vasio,¹¹ et Lucus^a Augusti. Oppida vero ignobilia XIX. sicut XXIV. Nemausiensibus attributa. Adjecit formulæ^a Galba imperator ex Inalpinis Avanticos, atque Bodionticos,²² quorum oppidum Dinia. Longitudinem provinciæ Narbonensis CCLXX.^b M. pass. Agrippa tradit, latitudinem CXLVIII.

VI. (V.) Italia dehinc,^c primique ejus Ligures: mox Etruria, Umbria, Latium, ubi Tiberina ostia,^d et Roma terrarum caput, XVI. M. pass. intervallo a mari. Volscorum postea littus, et Campaniæ: Picentinum inde, ac Lucanum, Brutiumque, quo longissime in meridiem, ab Alpium fine,¹

ses.—21 Ita nonnulli ap. Laet, item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. quemadmodum et apud Ptolemæum. *Vasco* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov.—22 Hermolans Barbarus et quædam edd. ante Harduin. atque *Ebroduntios*; codd. omnes et edd. antiquiss. item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. atque *Bodionticos*.

CAP. VI. Ita codd. Harduini et margo edd. Dalec. et Gronov. item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *patet longitudine ab Alpino sine* etiam margo edd. Dalec. et Gronov. *ab Alpium pane* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi,

NOTE

Rhodanum. Vide Notas et Emend. num. 30.

^a *Umbrancie*] In Tab. Penting. segm. 1. Umbrancia legitur, prope Volcas Tectosagas, et Nemausum. Situs incertus.

^x *Civitatis*] Hoc est, regionis, sive gentis, non oppidi. Galli Communitatem, et Status vocant.

¹ *Vasio*] *Vaison*, in Comitatu Venascino, Pontificiæ ditlonis. Gruterus, p. 1090. *VASIENS*. Voc. ex Sirmondo.

^a *Lucus*] *Luc en Dauphiné*, altero a Dia sive Dea Vocontiorum lapide. Laci Vocontiorum municipii Tacitus meminit, Hist. 1. p. 24.

^a *Formulæ*] Hoc est, Tabulæ et indici, sive syllabo provinciarum Gallicæ, adjecit Galba ex gentibus Inalpinis Avanticos atque Bodionticos. Avantiorum pagus hodie *Avançon*, inter Vapincum et Ebrodunum. Bodionticorum Dinia oppidum hand ig-

nobile, *Digne*. Vide Notas et Emend. num. 31.

^b *CCLXX*.] Martianus, lib. VI. p. 203. ccclxx. De latitudine ambo concinunt. Missi Theodosii: 'Juxta Plinium Secundum, longitudinem Provinciæ Narbonensis 380. M. passuum Agrippa tradidit: latitudinem, 348.'

^c *Italia dehinc*] Transcripsit hunc locum Martianus de Italia, lib. VI. p. 204. iisdem plane verbis.

^d *Tiberina ostia*] Hoc est, littus illud maris in quod Tiberis effunditur: non urbs ipsa Ostia, quanquam et ipsa Tiberina Ostia appellata est.

^e *Ab Alpium sine*] A primis Alpibus, inquit Martianus, loc. cit. Plinius ipse paulo inferius hoc cap. 'Patet longitudine Italia ab Alpino sine.' Lunata autem juga Apennini montis intellige, ejus dextrum cornu, ut ait Mela, II. 4. Siculum pelagus: alterum, Ionium respicit.

lunatis jugis in maria excurrit Italia. Ab eo Græciæ ora, mox Salentini, Peduculi,^a Apuli, Peligni, Frentani, Marrucini, Vestini, Sabini, Picentes, Galli, Umbri, Etrusci,^b Veneti, Carni, Iapides, Istri, Liburni. Nec ignoro, ingrati ac segnis animi existimari posse merito, si breviter atque in transcurso, ad hunc modum ^c dicatur terra, omnium terrarum alumna, eadem et parens, numine Deum electa, quæ coelum ipsum clarius faceret, sparsa congregaret imperia, ritusque molliret, et tot populorum discordes ferasque linguas, sermonis commercio contraheret: colloquia, et humanitatem homini daret: breviterque, una cunctarum gentium in toto orbe patria fieret. Sed quid agam? Tanta ^d nobilitas omnium locorum, (quos quis attigerit? ^e) tanta rerum singularum populorumque claritas tenet. Urbs Roma, vel sola in ea, et digna tam festa cervice ^f facies, quo tandem narrari debet opere? Qualiter Campaniæ ora per se,^h felixque illa ^g ac beata amœnitas? ut palam sit, uno in loco gaudentis opus esse naturæ. Jam vero tanta ^g ea vitalis ac perennis salubritatis coeli temperies, tam fertiles campi, tam aprici colles, tam innoxii saltus, tam opaca nemora,

Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.—² Chiffi. *Peduculi*. Mox Vet. Dalec. *Terrantani*.—³ Ita codd. Harduini, cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Hetrusci* Vet. Dalec. *Thuaci*, vel *Tusci* edd. ante Harduin.—⁴ Cod. Dalec. *in hunc modum*. Paulo post, edd. vett. et Gronov. *s. commercio contraheret ad colloquia, &c.*—⁵ *Sedne id agam? tanta* Vet. Dalec. Mox, *qua quis margo* edd. Dalec. et Gronov.—⁶ Vet. Dalec. *ora per se felix: illa*. Mox, margo edd. Dalec. et Gronov. *uso hoc in loco*.—⁷ Ita vet. Dalec. et Harduin. 1. *Jam vero tota* Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Gronov. Harduin. 2. 3. et Bipont. *Jam vero tota* Elz. Mox, *talis coeli temperies est* Chiffi. *coeli temperies est* Ald. Junt. Lugd. Erasmi, Basil. Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. *est non agnoscent* Tolet. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—

NOTÆ

^f *Quos quis attigerit*] Quod non copiose, inquit, pro meritis nunc de Italia agam, retineor impediorque multiplici nobilitate locorum, (quos quidem nemo attingere, nedum satis prosequi valeat,) ingentique singularum rerum ejus, ac gentium claritate.

^g *Tam festa cervice*] Hoc est, læta,

eximia, ut dictum est II. 46. dicetar- que iterum XIV. 1. Roma, inquit, quæ veluti pro facie est Italiæ, quæ ipsa totius imperii cervix, seu caput est, eam habet dignitatem, vix ut possit diffuso opere explicari.

^h *Per se*] Vel si sola ea spectetur.

tam munifica sylvarum genera, tot montium afflatus,¹ tanta frugum et vitium, olearumque fertilitas, tam nobilia pecori² vellera, tot opima tauris colla, tot lacus, tot annuum fontiumque ubertas, totam eam perfundens, tot maria, portus, gremiamque terrarum commercio patens undique:³ et tanquam ad juvandos mortales, ipsa avide in maria procurrentes. Neque ingenia, ritusque, ac viros,⁴ et lingua manumque superatas commemoro gentes. Ipsi de ea judicare Græci, genus in gloriam suam⁵ effusissimum: quotam partem ex eo appellando Græciam magnam? Nimirum id, quod in mentione cœli fecimus, hæc quoque in parte faciendum est, ut quasdam notas ac¹⁰ pauca sidera attingamus. Legentes tantum quæso meminerint, ad singula toto orbe edisserenda festinari.

Est ergo¹ folio maxime querno assimilata, multo proceritate amplior, quam latitudine: in læva¹¹ se flectens cacumine, et Amazonicæ² figura desinens parmæ, ubi a medio excursu Cocinthus³ vocatur, per sinus lunatos duo

8 Chiff. *pauci*. Mox, Vet. Dalec. *tam opima*.—9 Chiff. *in gloriam sui*.—10 Vet. Dalec. *quasdam notas stellas ac*; Chiff. *quasdam notas et*.—11 Vet.

NOTÆ

¹ *Montium afflatus*] Venti, spirationesque emissæ montibus, aura illa odorata, quæ per montium latera ex omni frugum florumque genere descendens, totum inscit ac perfundit aërem. Sic Plinius noster de polypo, lib. IX. 'Afflata terribili canes agebat.' Et Junior, v. 6. 'Triclinium saluberrimum afflatum est Apeannina vallibus.' Salmasius tamen, *marium afflatus* emendat: perinde ac si maris afflatus aut salubris semper, aut jucundus sit.

³ *Patens undique*] Solini paraphrasis, cap. 2. p. 12. 'Latera portuosa, orasque habet patentibus gremiis, commercio orbis accommodatas.'

⁴ *Ac viros*] Rectius forsitan *vires agnoscas*, ex sequentibus illis, 'et

lingua manumque superatas gentes.'

¹ *Est ergo*] Solinus hæc a Plinio mutuatus, cap. 2. p. 14.

² *In læva*] Qua tendit ad promontorium Iapygium, et Hydruntinum agrum, nunc *Terra d'Otranto*, Italiæ versus Ionium mare, et Epirum, ultimum cacumen. Capella quoque, lib. VI. p. 205. hæc ipsa Plinii repetens, 'Lævorsum se flectit,' inquit.

³ *Amazonicæ*] Martianus loc. cit. 'Duobus promontoriis peltæ Amazonicæ formam reddit: dextro cornu Leucopetram tendens, lævo Lacinium.' Pelta, auctore Servio in *Æneid.* I. 494. scutum est brevissimum in modum Lunæ jam medix.

³ *Cocinthus*] Tria, inquit, promontoria duos sinus lunatos efficiunt: ex

cornua emittens, Leucopetram dextera, Lacinium sinistra. Patet^p longitudine ab Alpino fine Prætoriae Augustæ, per Urbem Capuamque cursu meante, Rhegium oppidum in humero ejus situm, a quo veluti cervicis incipit flexus, decies centena et viginti millia passuum: multoque amplior mensura fieret Lacinium usque,^q ni talis obliquitas in latus digredi videretur. Latitudo ejus varia est: ccccx. milium^r inter duo maria, inferum et superum,^s amnesque Varum^t atque Arsiam: mediæ,^u atque ferme circa urbem Romam, ab ostio Aterni^v amnis in Adriaticum mare influentis, ad Tiberina ostia cxxxvi. et paulo minus a Castro novo Adriatici maris Alsium ad Tuscum æquor: haud ullo inde loco cc.^w in latitudinem excedens. Universæ autem ambitus a Varo ad Arsiam xxx. pass. lxx.^x efficit.

//////////

Dalec. in lavo.—12 Vet. cod. ap. Laet, et vet. lect. ante Dalec. CCXC. mil. Vid. Not. Var. Mox, *media autem ferme* margo edd. Dalec. et Gronov. ut mediam latitudinem intelligas, non Italiam mediam. Chiffi. *mediam autem*.—13 'Legendum trecenta, ex antiq. cod. astipulante Marciano.' Dalec. Ita quoque Pintian. unus codex ap. Laet, Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. 'Bene codd. Regg. 2. 5. et Ed. pr. CC. Perperam eruditus Harduinus e Mas. et Martiano emendavit, CCC. Patet enim cuius Italiam insipienti ab Alsio, nunc Torre di Maccarese, usque ad Rhegium, nunc Regio, eam CC. millia passuum in latitudinem non excedere.' Brotier.—14 'Antiq. cod. sic habet, *vicies centena XLIX. M.* in quam mensuram etiam Martianus et Solinus consentiunt.' Dalec. Salmasius legendum putat: *Universæ ambitus a Varo ad Arsiam, vicies centena quadraginta novem millia.* Edd. vett. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. XXX. pass.

NOTÆ

iis duo extrema, ceu cornua quedam porrectiora, emittuntur in mare: Leucopetra dextrum, ad fretum Siculum, *Capo dell' Armi*: sinistrum Lacinium appellatur in Crotoniensi agro, *Capo delle Colonne*. Medium inter hæc Co-cinthus, *Capo di Stilo*.

^p Patet] Hæc liadem fere verbis Solinus et Capella, locis cit. et Missi Theodosii. De Augusta Prætoria dicemus cap. 21.

^q Lacinium usque] Ducta rursus eo usque a Regio oppido mensura.

^r CCCCX. mil.] Ita Solinus, cap. 2. pag. 14. Missi Theodosii: 'Lati-

tudo Italiæ 520... juxta Plinium Secundum.'

^s Inferum, et Superum] Tuscum illud, istud Adriaticum vulgo nuncupatur.

^t Varum, &c.] Varus Narbonensis Galliæ, ut dictum est cap. sup. finis. Arsia finis Italiæ, ut dicetur cap. 23. in Istria.

^u Mediæ] Dicta proxime est Italiæ summæ, qua cingitur Alpibus, latitudo: nunc ejusdem mediæ, ubi fere Roma est, latitudo signatur: postremo, reliquæ.

^v Ab ostio Aterni] Hunc locum

Abest^y a circumdatis terris, Istria ac Liburnia quibusdam locis centena¹⁵ m. pass. Ab Epiro et Illyrico quinquaginta. Ab Africa minus ccc.¹⁶ ut auctor est M. Varro. Ab Sardinia, cxx. m. Ab Sicilia m. ccccc. A Corsica^a minus lxxx.⁷ Ab Issa quinquaginta. Incedit per maria^a cœli regione ad meridiem quidem:¹⁸ sed si quis id diligenti subtilitate exigit, inter sextam^b horam primamque brumalem. Nunc ambitum ejus, urbesque enumerabimus. Qua in re præfari necessarium est, auctorem nos Divum Augustum secuturos, descriptionemque ab eo factam Italiæ totius in regiones xi. sed ordine eo, qui littorum tractu¹⁹ fiet, urbium quidem vicinitates oratione utique præpropera servari non posse: itaque interiori in parte digestionem in

LVIII.—15 Ita Chiffi. aliusque codex ap. Laet. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. centum in quibusdam vett. et Gronov. C. in aliis.—16 'Libri scripti et editi habent minus CC. Emendandum est minus CCC. Nec in distantia Italiæ ab Africa tantum errare potnere aut Varro, aut Plinius. Ipse Plinius infra cap. 14. a Lilybæo, nunc *le Cap Boe*, ad promontorium Mercurii, *le Cap Bon*, in Africa numerat clxxx. m.' Brotier. Mox, edd. vett. ut auctor affirmat Varro. Codd. Chiffi. et Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. ut auctor est M. Varro.—17 *A Corcyra minus LXX.* edd. vett. Ald. Junt. Basil. Lngd. Erasmi, Dalec. Leyd. Frankf. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. *A Corcyra m. LXXX.* codex ap. Laet. et Chiffi. *A Corsica m. LXXX.* ed. Parm. item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—18 Margo edd. Dalec. et Gronov. *ad cœli quidem meridionalem regionem.* Mox, *si quis hoc exigit diligenti, &c.* Chiffi.—19 Vet. Dalec.

NOTÆ

Plinii accuratissimis recentissimisque observationibus eximie congruere, et errare Geographos recentes, qui mensuram Italiæ secus definiunt, docet D. Delleale, in Comment. Acad. Reg. Scient. anni 1714. p. 181. Ed. sec.

^y *Haud ullo inde loco CC. [CCC.]* Reliqua, inquit, Italia, ab Alsio Tiberinisque ostiis ad Rhegium usque, nusquam excedit ccc. millia pass. Vide Notas et Emend. num. 32.

^a *XXX. pass. LIX.]* Hoc est, trices centena, et quinquaginta novem millia passuum. Vide Notas et Emend. num. 33. Superposita nu-

meralibus notis lineola, centena toties signari admonet.

^y *Abest]* Hæc Martianus iisdem verbis, lib. vi. p. 205.

^a *A Corsica]* Vide Notas et Emend. num. 34.

^a *Per maria]* Inter Adriaticum et Tyrrhenum, quibus latera Italiæ gemina alluuntur.

^b *Inter sextam]* Hoc est, inter meridiem, quæ hora sexta veteribus dicta est, et exortum Solis brumalem, quæ prima. Vide quæ dicturi sumus in Notis et Emend. ad lib. vi. num. 119,

litteras ejusdem nos secuturos, coloniarum mentione signata, quas ille in eo prodidit numero. Nec situs originesque persequi facile est, Ingaunis^a c. Liguribus (ut ceteri omittantur) agro tricies dato.

VII. Igitur ab amne Varo^d Nicæa oppidum a Massiliensibus conditum: fluvius Paulo: e Alpes, populique Inalpinis multis nominibus, f sed maxime Capillati: g oppidum Vediantiorum civitatis h Cemenelion: portus Herculis i Mo-

qui in litorum tractu. Paulo post, Tolet. ordinatione utique, &c.—20 Ligannis alii ap. Laet, et sic legitur superiore capite.

CAP. VII. 1 Ita emendavit Rezzonicus; ita quoque Pomp. Mela II. 4. *fluvius Padus* codd. ap. Brotier, Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. *fluvius Palo* codd. Vossii ad Melam p. 170. ed. Hag. 1668. *fluvius Pado* codd. Harduini, Chiff. alique ap. Brotier, item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Paulo post, Vet. Dalec. *Vediantiorum civitatis Cemelion*. Edd. ante Brotier omnes etiam *Cemelion*. 'Bene Rezzonicus e codd. Palmarii, Ptolemæo, et Inscriptionibus veteribus.' Brotier. Mox,

NOTE

^a *Ingaunis*] Quorum oppidum Albium Ingaunum, de quo mox.

^d *Ab amne Varo*] Hic nona incipit Italiæ regio, a Narbonensi, Varo amne discreta: quamobrem a Lucano dicitur, l. 401. 'Finis et Hesperie promotus limite Varus.' Sic Nicæa Italiæ ascribitur, a nostris tamen Galliæ, qui vulgo dicunt, *Nice en Provence*, etsi Ducibus paret. Stephano, *Nicæa Καλιχῆς, Μασσαλιωνῶν ἄρκοις*, Massiliensium colonia.

^e *Paulo [Pado]* Ita Mss. quos vidi. Vossius in suis, *Palo*, ut quidem ait in Melam, p. 170. Melæ ipsi, II. 4. p. 37. *Paulon*. Accolis *Pailon*. In ejus ostio Nicæa est posita.

^f *Multis nominibus*] A Livio hæc Ligurum nomina produntur: Celelates et Cerdiciates, lib. XXXII. p. 392. Apnani et Frisnates, lib. XXXIX. p. 488. &c.

^g *Capillati*] Qui Liguriam tennere. *Λαγών τῶν Κομητῶν καλουμένων* meminit Dio, lib. LIV. p. 538. De his Lucanus, l. 442. 'Et nunc tonse Ligur, quondam per colla decora Crinibus

effusus toti prælate Comate.'

^h *Vediantiorum civitatis*] Hoc est, gentis, et ut, barbari loquuntur, Commanitatis. Vediantii Capillatorum Ligurum pars fuere. Oppidum ipsum *Κεμενέλιον Ὀδοσδιωνῶν* a Ptolemæo dicitur III. 1. in Maritimis Alpibus. Nunc *Cimiez* prope Nicæam. De eo oppido vide Sirmundum in Præfat. Homiliarum Valeriani Ep. Cemelienensis. Ex Nicæensi et Cemelienensi Episcopatu unicus conflatus decreto Hilari Papæ, quod extat in Conc. Gall. tom. I. p. 136. 'Ecclesia Cemelienensis, et castellum Nicaënse,' &c. In Conc. Anrel. v. anno 549. 'Magnus Episcopus Ecclesiæ Cemelienensis et Nicaënensis.' Inscript. vet. apud Honor. Bouche, III. 2. ORDO CEMENEL.

ⁱ *Herculis*] Hodieque, *Monaco*. Fallitur Ptolemæus, qui Herculis et Monæci portus diversos putat. Ammianus, lib. XV. p. 58. de Hercule Thebæo, qui Geryonem extinxit: 'Monæci similiter,' inquit, 'arcei et portum ad perennem sui memoriam

nœci, Ligustica ora. Ligurum celeberrimi ultra Alpes¹ Salluvii,² Deciates, Oxubii : citra,³ Veneni, et Caturigibus⁴ orti Vagienni,^m Statielli, Bimbelli,³ Magelli, Euburiates,ⁿ Casmonates, Veleiates, et quorum oppida in ora proxime dicemus.^{4°} Flumen Rutuba,^p oppidum Albium⁵ Intemelium,^q flumen Merula, oppidum Albium Ingaunum : portus Vadorum^r Sabatium : flumen Porcifera,^s oppidum Genua :

Vet. Dalec. portus *Herculis et Monachus*.—² *Sallyi* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov. et mox, in iisdem *Deciates*. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Salluvii, Deciates*. Chiffi. etiam *Deciates*. Vet. Dalec. *Oxybii*.—³ Ita codd. Regg. Brot. Vatic. Riccardian. et Rezz. *Vibelli* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—⁴ Chiffi. in ora *p. edicemus*.—⁵ Idem codex hic et paulo post *Albium*.

NOTÆ

consecravit.' Tacito quoque, Hist. III. p. 72. 'Portus Herculis Monæci.'

¹ *Ultra Alpes*] In Narbonensi provincia. Salluviorum ibi oppidum, ut diximus, sup. sect. Aquæ Sextiæ : Deciatum, Antipolis : Oxubiorum denique, Forum Julii.

² *Citra*] Qui Cisalpini Ligures Romanis appellati sunt, nobis iidem sunt Transalpini. Horum fere omnium obscura nomina, situs omnino inexploratus.

³ *Et Caturigibus*] Ita quidem reposuit Hermolaus : at Mss. omnes, *Et Tarris* : forte pro *et Thuriis*, vel *et Turgis*.

^m *Vagienni*] Bagienni sunt Varro, de Re Rust. 1. 51. In Tab. Peut. *Bagitenni* supra Cemenellum, et Albintemelium, segm. 2. De Stalycellarum oppido, in fine hujus cap. Vagiennorum in finibus, sunt Padi fontes, in Pedemontio, ut dicitur cap. 30.

ⁿ *Euburiates*] Horum meminit Florus, II. 3. p. 56. 'Salyi,' inquit, 'Decates, Oxybii, Euburiates, Ingauni.'

^o *Dicemus*] Igitur ii de quibus dic-

tum est hactenus, intus in montibus, non in ora, sedes habuere.

^p *Rutuba*] 'Rutubamque cavum' appellat Lucanus II. 422. Nunc *la Rotta*. Vibius Seq. p. 336. 'Rutuba ex Apennino fluit.'

^q *Albium Intem.*] *Albentemelio*, in Tab. Peut. Straboni, lib. IV. p. 202. 'Ἀλβιον Ἰντεμέλιον. Ligurum enim alii, inquit, Intemelli, Ingauni alii appellati. Inde gemino oppido nomen. Intemelion hodie *Vintimiglia*. Ingaunum, *Albenga* : Merula flumen, quo Ingaunum allinitur, *Arocia*. Albingaunos appellat Livius lib. XXIX. p. 340.

^r *Vadorum* [*Vadum*] Hoc est, portus Vadorum Sabbatorum, nunc *Vai*, et *Vé*. Ipsa Vada Sabbatia *Savonam* nunc appellant.

^s *Porcifera*] Genuam latere orientali alluit : *Bisagna*. Feritor, *Lavagna*, in partem pariter exortivam influit ejus sinus, qui portum Delphinii efficit, *Porto Fino* : etsi aliter alii stantant. Qui porro *Porcifera* Plinio est, eum esse suspicamus, qui in vetusta inscriptione apud Gruterum, p. 204. FLOVIS. PROCOBERA nuncupatur, in decreto Arbitrum finium

fluvius Feritor, portus Delphini: Tigullia: intus¹ et Segesta⁶ Tigulliorum: flumen Macra,⁵ Liguriæ finis. A tergo autem supra dictorum omnium Apenninus mons Italiæ amplissimus, perpetuis jugis ab Alpibus tendens ad Siculum fretum. Ab altero^v ejus latere ad Padum amnem Italiæ ditissimum, omnia nobilibus oppidis nitent: Libarna,^w Dertona^x colonia, Iria,⁷ Barderate, Industria,^z Pollentia,^a Carrea, quod Potentia cognominatur: Forofulvi, quod Valentinum:^b Augusta^c Vagiennorum, Alba^d Pompeia, Asta,^e Aquis Statiellorum. Hæc regio ex descrip-

~~~~~
 —6 *Tigulia, intus Segesta* edd. vett. ante Harduin. *Tigulia intus: Segesta* Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Tigullia: intus et Segesta* Rezonicus e codd. suis et Inscriptione Veleiatium, quod recepit Brotler.—7 *Vet. Dalec. trita. Mox, Pollentia Carrea* conjunctim Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et

NOTE

regundorum, inter Gennates et Veturios: ut plane in vetusta inscriptione, et apud Plinium itidem *Procofera* legi oportere videatur.

¹ *Tigullia: intus* [*Tigulia intus*] Longius, inquit, a mari Tigulia. In Itiner. Anton. via Aurelia, Tegulata. Ruderæ sunt quæ *Tregeæ* appellant ad tria fere millia pass. a Segesta Tigulliorum, littoralis oppido, nunc *Sestri de Levante*. Tigulia Mela meminit, II. 4. et Ptolem. III. 1.

⁵ *Macra*] Vibius Sequest. p. 354. 'Macra Liguriæ fluvius secundum Lunam urbem.' Straboni, lib. v. p. 222. ἡ Μάκρης.

^v *Ab altero*] Orientali Apennini latere, qua Padum prospectat.

^w *Libarna*] Λιβάρνα Ptolem. III. 1. In Itiner. Anton. *Libanum* mendose, a Dertona, M. P. xxxv. In Tab. Peuting. *Libaruum*, a Genua xxxvi.

^x *Dertona*] In Thes. Goltzii, vetus inscript. COL. IVLIA. DERTONA. Nunc *Tortona*.

⁷ *Iria*] In Itiner. Anton. via Clodia, a Dertona, x. M. P. Hodie dicitur *Veghiera*. Ptolemæo, III. 1.

Elpla.

^z *Industria*] Ita Romanis cognominatum oppidum, qui *Liguribus* incolia Bodincomagus fuit, ut dicitur cap. 20. ad Padum: hodie *Casal*, oppidum permanentum, hoc quo ista commentamur anno Francici juris factum.

^a *Pollentia*] *Polenza*, ad confluentes Tanari et Sturæ. Hinc velleræ Pollentina, de quibus VIII. 73. Eadem Carrea, et Potentia cognominata.

^b *Valentinum*] Et nunc *Valenza*, hanc præcol Tanari Padique confluentibus. Ab Asta Forum Fulvii distat M. P. xvii. in Tab. Peuting.

^c *Augusta*] Cluverio Antiq. Ital. 1. 10. *Carmeniola* est. Alii *Salinas* putant, *Saluces*. Videtur esse *Αβροδὸν Βαρκελών*, de qua Ptolem. III. 1. cum Iria et Dertona.

^d *Alba*] Meminere Ptolemæus III. 1. Tabula Peuting. alique. Nomen etiamnum retinet, ad Tanarum, infra Pollentiam. Apud Gruter. p. 484. R. P. ALB. POMPEIANORVM. Albenses Pompeiani dicti. xvii. 3.

^e *Asta*] Illam *Asti* Itali: istam *Ac-*

tionem Augusti nona est.⁸ Patet ora Liguriæ inter amnes Varum et Macram CXXI. M. passuum.

VIII. Annectitur septimæ,^{1 a} in qua Etruria est, ab amne Macra, ipsa mutatis sæpe nominibus. Umbros inde^b exegere antiquitus Pelasgi: hos Lydi, a quorum rege^c Tyrreni, mox a sacrificio ritu, lingua Græcorum^d Tusci sunt cognominati. Primum Etruriæ oppidum Luna^e portu nobile. Colonia Luca^f a mari recedens, propiorque^g Pisæ inter amnes Ausorem² et Arnun,^h ortæ a Pelope Pisisque,ⁱ

//////////

Franz.—8 Augusti undecima est Vet. Dalec. et vet. exempl. Erasmi.

CAP. VIII. 1 Annectitur septima Chiffi. Mox, et ipsa mutatis, &c. margo edd. Dalec. et Gronov.—2 Ausorem vet. Dalec. Exorem Strab.—3 Ita Chiffi. alique

NOTÆ

qui vocant, quæ Straboni lib. v. p. 217. Ἀκουονατῶλαι. Hos Ligures Statellates appellat Livius, lib. XLII. p. 586.

^a Septimæ] Mss. plerique, septima.

^b Umbros inde] Hæc omnia Græco carmine Scymnus Chius expressit, p. 9. Prolixa oratione Dionys. Halic. Antiq. Rom. lib. i. p. 21. et 22.

^c A quorum rege] Rex Lydorum in Asia Atys colonos ablegavit in Italiam duce Tyrrenio filio. Herod. lib. i. n. 94. p. 41. Tertull. de Spectac. cap. 5. ex Timæo. Tacitus, Annal. iv. p. 118. Velleius, lib. i. p. 3.

^d Græcorum] Ἀπὸ τοῦ θύειν, hoc est, a frequenti sacrificio, inquit Servius, in Æneid. x. Quare et olim exactiore vocabulo Θυόκοοι appellati, inquit Dionys. Halic. Antiq. Rom. lib. i. p. 24.

^e Luna] Ingentes visuntur ruinae hujus civitatis a Normannis deletæ ad ripam Macræ fluvii: et circumjacenti agro nomen est, *il Lunegiano*: Portul, seu verius sinui, *Golfo della Spezzia*, ab oppido quod intimo ejus

recessui appositum est.

^f Luca] *Luques en Toscane*: quam Anser alluit, Straboni lib. v. p. 222. *Alcap*, accolis *Serchio* appellatus. Deductos eo colonos anno U. C. 582. Velleius est auctor lib. i.

^g Propiorque] Subintellige, colonia. Anno Urbis DLXXIV. postulantibus Pisanis, agrosque pollicentibus, quo Latina colonia deduceretur, ad eam rem Triumviros creatos Livius prodidit, lib. XL. In Cenotaphio Lucii Cæsaris Augusti F. 'Coloni Julienses' appellantur, 'Coloniæ Obsequentis Julis Pisanæ.'

^h Arnun] *Arnon* Strabo, Itali *L'Arno* vocant. Pisam Florentiamque præfuit.

ⁱ Pisisque] Elidis oppido, in Peloponneso, de quo iv. 6. Rutilius in Itiner. lib. i. p. 317. 'Elide deductas suscepit Etruria Pisas, Nominis indicio testificata genus.' Consentit et Strabo, loc. cit. et Solinus, cap. 2. p. 12. Ante hos ipse Maro, Æneid. x. 179. 'Hos parere jubent Alpheæ ab origine Pisæ, Urbs Etrusca solo.'

sive a Teutanis,³ Græca gente. Vada^k Volaterrana: fluvius Cecinna, Populonium^l Etruscorum quondam hoc tantum^m in littore.⁴ Hinc amnes Prille,ⁿ mox Umbro^o navigiorum capax, et ab eo tractus Umbriæ, portusque Telamon:^p Cosa^q Volcientium a Populo Romano deducta: Graviscaë,^r Castrum novum, Pyrgi. Cæretanus^s amnis,

codd. ap. Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. & Teucanis vet. Dalec. Atintanis Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. et Gronov. Arintanis Elz. Sunt qui malint Atintanibus a recto Atintan.—4 Margo edd. Dalec. et Gronov. hoc situm in littore.—5 Cosa Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. Lugd. 1606. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont.

NOTE

³ A Teutania] Ita libri probatiores, non Atintania. Sicyoniæ regionis in Peloponneso Teutaniæ ager fuit: Stephanus: Τετάννα χωρίον τῆς Σικωνίας ἔνν δὲ Τευτάνιον καλεῖται. Sive igitur Teutani, sive Pisatæ Pisas condiderunt, a Pelope ortæ recte dicuntur. Ἀτῶραλια juxta Apolloniam Epiri, Molossosque est Thucyd. lib. II. p. 153. et auctori libri de Mirab. Auscult. p. 1163. Macedoniæ ascripta a Stephano. Sed si hos Plinius spectasset, Atintanibus dicere debuisset, vel Atintania.

^k Vada] Nunc Vadi, vicus cum portu, in agro Pisano, a Volaterris xx. M. P. Hic amnis Cecinna decurrit in mare, et nomen antiquum retinet.

^l Populonium] Ex ejus ruinis juxta crevit Plumbinum, Piombino.

^m Hoc tantum] Id Strabo explicat, lib. v. p. 228. solum hoc ex prisciæ Etruscorum oppidis situm fuisse in littore asseverans: quoniam ora importnosa esset.

ⁿ Prille] Lacum Aprilem vocat Anton. in Itiner. Marit. Qui nunc ab oppido, Lago di Castiglione. Delabitur in eum lacus amnis, quem lacui cognominem Plinius facit: incolæ Bruno vocitant.

^o Umbro] Et nunc Ombrone: me-

diam fere, Arnun inter Tiberimque, secat Etruriam. Inde ad Tiberim Umbria proprie appellata, quæ patuit quondam latius.

^p Telamon] Oppidulum cum porta, Talamone. Meminit ejus Mela, II. 4.

^q Cosa] Ex ejus ruinis crevit Ansedonia, ipsa postmodum in vicum redacta. 'Et desolatæ mœnia fœda Cosæ,' cecinit Rutil. in Itiner. p. 307. Erat urbs Etruriæ Volci, ejus incolæ Volcientes. Hinc Bulcentina Ecclesia, apud Gregor. M. Dialog. III. 17.

^r Graviscaë, &c.] Mela, II. 4. 'Castrum novum, Graviscaë, Cosa.' Ptolem. III. 1. Κόσσαί, Γραυσκαί, Κόστρον νέον. Fuere igitur oppida tria. Graviscaë excisis successit Cornetum: Castro novo, S. Marinella: Pyrgis, S. Severa.

^s Cæretanus] Nunc Eri, ut recte Leander, et Holsten. contra Cluverium. Cære, nunc Cervetere, oppidulum Patrimonii S. Petri. Agyllam primum a Pelasgis dictum prodidere etiam Dionys. Halic. lib. I. p. 16. et lib. III. p. 193. Stephanus: Cato in Excerptis Orig. pag. 139. &c. Καίρη Dionysio dicitur. Καίρη Straboni, I. v. p. 220.

et ipsum Cære intus M. pass. quatuor, Agylla a Pelasgis conditoribus dictum: Alsium,¹ Fregenæ. Tiberis amnis a Macra OCLXXXIV. M. pass. Intus coloniae: Falisca² Argis orta, (ut auctor est Cato,³) quæ cognominatur⁴ Etruscorum, Lucus Feroniæ,⁵ Rusellana,⁶ Seniensis,⁷ Sutrina.⁸ De cetero⁹ Arretini veteres,¹⁰ Arretini Fidentes,¹¹ Arretini

et Franz. *Cosa* Ed. princeps, quod recepit Brotier.—6 *Hetruscorum lucus, Feronia, colonia Russellana* Vet. Dalec. Mox, Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Leyd. Frankf. Lugd. 1606. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Senensis*; codd. vero Broët. et Ed. pr. *Seniensis*; Chiffi. *Senienses*.—7 *Arutini fidentiores* margo edd. Dalec. et Gronov. *Arutini Fidentes* Chiffi. *Arutini Fidentes* edd. vett. item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Mox, *Aquulenses cognomine* Vet. Dalec. et paulo post in eodem, *Cer-*

NOTE

¹ *Alsium*] *Ἀλσιον καὶ Φρεγγρία* Straboni, lib. v. pag. 225. Illud nunc *Palo* est, castrum gentis Ursinæ, in Ducatu Bracciani, ab urbe Roma XVIII. M. P. Istud *La Macarese*, villa Ducis Matheli, hand procul ostiis Tiberinis. Fregenæ ab Alsio IX. M. P. distare ait Antoninus.

² *Falisca*] Colonia Junonia, quæ appellatur Faliscos, inquit Frontinus, de Colonia, p. 95. Ab Haleso Argivo condita, ut ait Solinus cap. 2. p. 15. Nunc est civitas Castellana ad Tiberim, Hortam inter et Romam: aut hæc certe ex illius ruinis crevit, quæ prope visuntur, nomenque retinet *Falari*.

³ *Cato*] In libris Originum, qui interierunt.

⁴ *Cognominatur, &c.*] Ut ab altera Falisca, quæ Æquorum dicitur, eo cognomine dirimatur. 'Æquosque Faliscos' Virgilius appellat Æneid. VII.

⁵ *Feronia*] Cui Dææ a ferendis fructibus nomen fuit, lucum hunc et locum sacravere in Capenate agro, juxta Viterbium. Unde 'Lucosque Capenos' Maro cecinit. Sub oppido *S. Oreste* etiamnum visuntur Feroniarum vestigia. Silius: 'Dives ubi

ante omnes colitur Feronia laco, Et sacer humectat fluvialia rura Capenas.'

⁶ *Rusellana*] Nomen hodieque servat. Apud Gregor. VII. Epist. lib. III. 'Ecclesia Rosellana.' Livio lib. XXVIII. p. 337. incolæ Rusellani. Inscriptio vet. apud Holsten. in Ital. antiq. pag. 39. COL. RVS.

⁷ *Seniensis* [*Senensis*] In Mss. *Senienses*: atque ita vetus inscript. apud Grut. pag. 372. Nunc *Sena* vel *Senæ* numero multitudinis dicimus, *Siennæ en Toscanæ*.

⁸ *Sutrina*] Colonia Sutrimum, Frontino, lib. de Colon. pag. 95. Vetus Inscript. in Thes. Goltzii, COL. JULIA. SVTRINA. Nunc *Sutri*, ad amnem *Pozzolo*. Deductam coloniam post annos septem, quam Galli Urbem ceperant, auctor est Vell. lib. I. pag. 5.

⁹ *De cetero*] Hoc est, reliqui generis oppida, nec jam coloniae, sed municipia, oppidava Latina.

¹⁰ *Arretini veteres*] Inscriptio ab Hermolao jam citata, DECVRIONES ARRETINORUM. VETERVM. Oppidum Arretium, (sic enim in vetustis omnibus monumentis scribitur,) *Arezzo*,

Julienes, Amitinenses,^d Aquenses^e cognomine Taurini, Blerani,^f Cortonenses,^g Capenates,^h Clusini¹ novi, Clusini veteres, Florentini^j præfluenti^k Arno appositi, Fesulæ,^k Ferentinum, Fescennia, Hortanum, Herbanum,^l Nepet,^m Novem pagi,ⁿ præfectura^o Claudia Foroclodii,^o Pistorium,^p Perusia, Suanenses, Saturnini qui antea¹⁰ Aurinini voca-

tonienses.—⁸ Florentini præfluenti Chiffi.—⁹ Vet. Dalec. præfectura Claudia Forum Claudii; alii, p. C. Forum Cassii.—¹⁰ Ita Chiffi. et Harduin. 1. qui ante edd. veti. item Harduin. 2. 3. Bipont. et Franz. Mox, Sudertani Gronov.

NOTE

Florentiam inter Perusiamque. Fidentium Juliensiumque ne rudera quidem extant. Non hi solo nomine, ut Holstenius putat, in Ital. Antiq. p. 73. sed re et loco diversi: ut de Clusinis dictari sumus inferius.

^d Amitinenses] Forte Anicienses: unde lapicidinæ Ancianæ, de quibus Plinius xxxvi. 49.

^e Aquenses] Ab Aquis, Thermae Taurinis, prope Civita Vecchia. Vide Notas et Emend. num. 35.

^f Blerani] Oppidum Βλῆρα Ptolemæo, III. 1. Nunc Bieda, in Patrimonio S. Petri.

^g Cortonenses] Oppidum Cortona Livio, lib. ix. pag. 165. nunc retinet nomen in Etruria.

^h Capenates] Ibi fuere, ubi nunc est *Mortuopo*: ubi quondam Feroniæ lucus, ut diximus. Sic Holstenius, in Ital. Antiq. p. 62. post Ligorium.

¹ Clusini] Novorum oppidum Chiusi, prope Tiberis fontes. Veterum nunc fere desertum, ob insalubritatem aëris, in regione cui nomen est *Val de Chiana*, a Clani palude proxima. Vide Notas et Emend. num. 36.

^j Florentini] Florence. Etruriæ caput. Vide Notas et Emend. num. 37.

^k Fesulæ] Fiesoli. Ferentini oppidi ruinæ jacent inter Viterbium et Monte Fiascone: nomen superest, Fé-

renti. Fescennia nunc *Galesa*, ad Tiberim, in Patrimonio S. Petri: nec procul inde Hortanum *Oria*.

^l Herbanum] Idem Urbis veteris nomine insignitum, *Oriatio*.

^m Nepet] Népi, juxta amnem *Pozzolo*, inter Romam et Viterbium. *Névera* Ptolemæo, III. 1. In decretis Hilari Papæ, 'Projectus Nepesinus Episcopus.'

ⁿ Novem pagi] Supra Centumcellas, hoc est, *Civita Vecchia*, ad fontes Minionis amnis, *il Mignone*, positi: præfecturæ Claudiæ attributi.

^o Præfectura] Nunc est *Oriole*, in Ducatu Bracciani. Apud Optatum, *Domitianus a Foro Claudii*, inter Episcopos qui sedere iudices in causa Donati. Ceterum præfecturæ a coloniis municipiisque omnino diversæ. Ex pluribus constare videntur vicis oppidiisque minoribus eodem ad petenda jura convenientibus. Sic novem pagi Claudiæ ascribuntur. In Ægypto Præfecturæ oppidorum *Nomos* vocabant, ut dicemus lib. v. 'Præfecturæ,' inquit Festus, 'hæ appellantur in Italia, in quibus et jus dicebatur, et iurisdictionem agebantur,' &c.

^p Pistorium, &c.] Nunc *Pistoia*, *Perugia*, *Soana*, et *Saturnia* vel *Sitorgna*. Ptolemæo, III. 1. Πιστορία, Περούσια, Σουάνα, Σατορρινία κολωνία.

hantur, Subertani,³ Statones,⁷ Tarquinienses,⁸ Tuscanienses,⁴ Vetulonienses,⁵ Veientani,⁶ Vesentini,¹¹ Volaterrani,¹⁰ Volcentini cognomine Etrusci, Volsinienses. In eadem parte oppidorum veterum nomina retinent agri² Crustaminus, Caletranus.

IX. Tiberis, antea Tibris appellatus, et prius Albula,^a e media fere longitudine Apennini, finibus Arretinorum profluit; tenuis primo, nec nisi piscinis corrivatus emissusque, navigabilis, sicuti Timia¹ et Glanis^b influentes in eum, no-

et al. vett.—11 *Veretani Vascentini* Vet. Dalec. *Verentani* Harduin. in Not. Mox, *Volaterrani cognomine Hetrusci* edd. vett. Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. *Volaterrani, Volgentini cognomine*, ꝑc. Chiffi. *Volaterrani Volcentini cognomine*, ꝑc. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Deinde, pro *Volsinienses*, nonnulli legunt e Floro, 1. 21. *Volsini*; alii e Val. Max. *Volsinenses*.

CAP. IX. 1. 'Male Editio princeps, *Trima*; alim, *Tinia*. Recte emendavit Renzonicus, *Timia*. Servat nomen hodie, et dicitur *Timia*. In fluvium *Topino* influit prope oppidum *Cannara*.' Brotier. Mox, pro *Glanis*, Vet. Da-

NOTE

³ *Subertani*] Oppidum Subereturum *Sooretto*, prope Soanam, haud procul amne *Flora*. Vide Notas et Emend. num. 38.

⁷ *Statones*] Oppidum *Straravia*, Stationiensis lacus accolm, de quo Plinius II. 96. In Ducatu Castrensi, *le Duché de Castro*. Ex eo lacu Olpita fluvius manat.

⁸ *Tarquinienses*] *La Tarquinia*, et corrupte *la Turyquina*. Ptolemaeo, III. 3. *Ταρκυνίας*. In Patrimonio S. Petri, infra Viterbium.—'In decretis Hilari Papae: 'Apuleius Tarquiniensis.' Ed. sec.

⁴ *Tuscanienses*] Hodie *Toscanello*, in Ducatu Castrensi. In Conc. Pontigonensi, in Gallia, 'Joannes Tuscanensis,' tom. IX. Conc. anno 876. p. 281.

⁵ *Vetulonienses*] Horum oppidi ruderum nomen priscum retinet, *Vetulia* supra Plumbinum. *Οβερβλωνιάται* Dionysio Halic. Antiq. Rom. lib. III. p. 189.

⁶ *Veientani* [*Verentani*] A Verento oppido, nunc *Varentano* et *Valentano*, in Ducatu Castrensi. Nec procul inde Visentini, quorum oppidum hodieque *Bisentia*, ad ripam Volsiniensis lacus, *Lago di Bolsena*. Frobenius, alique post eum *Veientani* pro *Verentani* scripsere.

¹⁰ *Volaterrani*] Oppido nomen *Volterra*: olim *Volaterræ*, in Etruria. Vide Notas et Emend. num. 39.

² *Retinent agri*] Ambo nunc incerti situs.

^a *Albula*] Varro, de Ling. Lat. lib. IV. p. 18. 'Sunt qui Tiberis priscum nomen Latinum *Albulam* vocitatum literis tradant: posterius propter Tiberinum regem Latinorum mutatum, quod ibi interierit: nam hoc ejus, ut aiunt, sepulcrum.' Idem prodidit et Livius, lib. I. pag. 3. Ovid. Fast. III. &c.

^b *Tinia, et Glanis*] *Tinia Tivias* Straboni, lib. V. p. 237. nunc *Topino*, Fulginium alluit, in Ducatu Spoletano.

venorum^c ita conceptu dierum, si non adjuvent imbres. Sed Tiberis propter aspera et confragosa, ne sic quidem,^d præterquam trabibus verius quam ratibus, longe meabilis fertur,^e per centum quinquaginta millia passuum non procul Tiferno, Perusiaque, et Otriculo, Etruriam ab Umbris ac Sabinis: mox citra^f tredecim millia^g passuum Urbis Veientem agrum^h a Crustumino,ⁱ dein Fidenatem Latinumque a Vaticano^b dirimens: sed infra Arretinum Glaniam duobus et quadraginta^k fluviis auctus, præcipuis autem Nare et Aniène, qui et ipse navigabilis Latium includit a tergo: nec minus tamen aquis ac tot fontibus in Urbem perductis: et ideo quamlibet magnarum navium ex Italo mari capax, rerum in toto orbe nascentium mercator placidissimus, pluribus prope solus, quam ceteri in omnibus terris amnes, accolitur, aspiciturque villis.^l Nullique

^a Sed a confluyente Glanis, qui in sinibus Arretinorum oritur, ad mare usque, Tiberis duo et XL. excipit flumina: quorum præcipui sint Nar, ipseque Anio, qui item navigabilis includit a tergo Latium. Quin nec minora incrementa Tiberis adeptus ex tot aquis ac fontibus Romam deductis: ideoque mercator rerum toto orbe nascentium placidissimus, ut qui quamlibet magnarum navium sit capax, pluribus prope solus accolitur aspiciturque villis.

lec. Glaniam.—2 'Bene cod. Reg. 2. Editio princeps, et Rezz. longe meabilis fertur. Vet. Dalec. longis meatibus fertur. Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Leyd. Frankf. Lugd. 1606. Etz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. longe meatibus fertur. Paulo post, Vet. Dalec. et Chiffi. et Otriculo.—3 'In codd. Regg. et Editione principe: citra XVI. millia; quod mallem.' Brotier.—4 'Vet. intra Tiniam et Glaniam. Lego, ultra Tiniam item Glaniam e duobus quadraginta.' Dalec.—5 'Malo: sapiturque villis, quam aspiciturque villis, quod nunc circumfertur: conspiciturque villis potius dixisse debebat; ni mavis, udsapiturque villis; quod verbum rarius alibi occurrit.'

NOTE

Glanis, vulgo *La Chiana*, Etruriam a Pontificia ditone dirimit.

^c *Novenorum*] Postquam diebus novem cohibitæ fuerint eorum annuum aquæ in piscinis, in quas deducti et corrvati fuerant, ut inde emissi largius fluant.

^d *Ne sic quidem*] Subintellige, navigabilis.

^e *Mox citra*] Antequam Tiberis ad sextum decimum lapidem ab Urbe perveniat.

^f *Veientem agrum*] Is in Etruria

fuit, cis Tiberim, in ea regione in qua nunc Insula *Isola* est Farnesiorum pagus: ut recte vidit Holstenius, in Ital. Antiq. p. 53. et 55. A Veiiis nomen Veiens ager accipit.

^g *A Crustumino*] Fuit hic ager ultra Tiberim a Crustumino Etruriæ agro, qui cis Tiberim fuit, de quo in fine sup. sect. diversus. Nomen habet a Crustumerio, de quo mox.

^h *A Vaticano*] Qui cis Tiberim fuit, ab Roma versus septentrionem, et in

fluviorum minus licet, inclusis utrimque lateribus: nec tamen ipse puguat, quanquam creber ac subitus⁶ⁱ incrementis, et nusquam magis aquis quam in ipsa Urbe¹ stagnantibus. Quin immo vates intelligitur potius ac monitor, auctu semper religiosus^k verius, quam sævus.

Latium antiquum^l a Tiberi Circeios⁷ servatum est, L.M. pass. longitudine.⁸ Tam tenues primordio imperii faere radices. Colonis sæpe mutatis, tenere alii aliis temporibus, Aborigines,^m Pelasgi, Arcades, Siculi, Aurunci, Rutuli. Et ultra Circeios⁹ Volsci, Osci, Ausones, unde nomen Latii processit ad Lirim amnem. In principio est Ostia, colonia a Romano regeⁿ deducta. Oppidum Lat-

Heins. Adv. p. 128.—6 'Bene cod. Reg. 5. et Editio princeps, creber ac subitus. Male emendatum in recentioribus, subitit.' Brotier. Vet. Dalec. crebris ac subitit.—7 *Circeios* Chiff. *Circeios usque observatum* Vet. Dalec.—8 'Male Ms. Reg. 2. M. P. L. longitudine: unde in editione principe mille p. et in recentioribus; mille passuum quinquaginta longitudine. Emendandum fuit: L. M. passuum. Immo mallet: sexaginta millia passuum longitudine. Tot enim sunt locorum millia; si loca ipsa inspicias, tabulamque Geographicam Cl. Bosovich accuratissimam dimetlaris inter Tiberis ostia et Circeios, nunc S. Felice, ad radices Circeii montis, Monte Circello.' Brotier. mille passuum quinquaginta longitudine edd. vet. item Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—9 Chiff. *Circeios*. Mox edd. vet. ante Harduin. unde nomen modo: vocem modo non agnoscent codd. Harduin. et Chiff. deest etiam

NOTE

veteri Etruria. Liv. lib. x. p. 179.

¹ *Ac subitus* [subitit] Forte rectius, *ac subitus*, hoc est, crebro ac repente excrecens.

¹ *In ipsa Urbe*] Anno U. C. DLXV. duodecies Campum Martium, et plana Urbis inundavit. Liv. lib. xxxviii. p. 477.

^k *Religiosus*] Quoniam non tam mala infert per se, quam ea præagit, quæ sacris averti, ac religionibus expiari oporteat.

^l *Latium antiquum*] Nunc primam Italiam regionem describere instituit. Latium fuit et antiquum, et novum. Antiquum, ad Circeios: ad Sinuesam usque, pertinuit novum. Ita cum Plinio Strabo, lib. v. p. 231.

^m *Aborigines, &c.*] Et hæc Solinus, cap. 2. p. 12. De ea porro voce Sex. Aurel. Victor, in Orig. Gentis Rom. p. 26. 'Aborigines appellati,' inquit, 'Græca scilicet appellatione, a carminibus montium, quæ illi ἄργα vocant. Alii volunt eos, quod errantes illo venerint, primo Aberrigines: post mutata una litera, altera adempta, Aborigines cognominatos.' Hansit hoc a Dionys. Halic. Antiq. Rom. i. p. 9.

ⁿ *A Romano rege*] Anco Marcio, ut Livius docet, lib. i. p. 13. Festus item, verbo 'Ostia.' Hujus colonia ab Anco deductæ monumentum extat in nummis familiæ Marcie, et in Museo nostro, et apud Patin. p. 168.

rentum,^o lucus Jovis ^p Indigetis, amnis Numicius, Ardea a Danaë Persei matre condita. Dein quondam Aphrodisium,^q Antium^r colonia, Astura^s flumen et insula. Fluvius Nymphæus,^t Clostra^u Romana. Circeii^v quondam insula immenso quidem mari circumdata, (ut creditur Homero),^w at nunc planitiæ. Mirum est, quod hac de re tradere hominum notitiæ possumus. Theophrastus,^x qui primus exter- norum aliqua de Romanis diligentius scripsit, (nam Theopompus, ante quem nemo mentionem habuit, Urbem dun-

NOTÆ

^o *Laurentum*] *Λαυρεντις* Dionys. Halic. lib. i. p. 51. *S. Lorenzo*, medio inter Ostiam, Antiumque intervallo. Holsten. Hæc 'Laurentia' Maronis 'arva.'

^p *Lucus Jovis*] Ubi sacellum fuit, cujus Inscriptio, *Patri Deo Indigeti, qui Numicii amnis undas temperat*: Πατρὸς Θεοῦ Ἰνδουλιῶ δὲ ποταμοῦ Νομικίου βῆμα δῆτρι. Anctor Dionys. Halic. lib. i. p. 52. Ardeam is amnis alluit, quod nunc Castrum Cæsarinæ gentis, cum vetere appellatione 'Ardea.' Virgil. *Æneid.* vii. 410. Plinio prævit, et Solino, cap. 2. p. 12.

^q *Aphrodisium*] Hoc est, Veneris templum olim, nunc vestigia tantum.

^r *Antium*] Nunc quoniam sola supersunt rudera, *Antio rovinato* Itali accolæ vocant. Neronis hæc patria. Et in nummo ejusdem Neronis, sed ficto, in Thez. Goltzii, COL. ANTIAT. LEO. IIII. ITALICA.—Sic etiam quamvis scripsit Horat. i. Od. 35. 'O Diva, gratam quæ regis Antium;' cave tamen eo referas nummam argenteum, qui est apud Patinum, in Famil. p. 244. et in Museo nostro, hac epigraphæ, Q. RVSTIVS FORTVNÆ ANTIAT. Duo hac parte capita sunt conjuncta; dextrum est civis Narbonensis, pileo urbano et domestico tecti; alterum Fortunæ, capitis muliebri tegmine.)(CÆSARI AVGVSTO. Ara, in qua scriptum est, FOR. RE.

infra EX SC. Fortuna, non Antii solum, sed ubique terrarum colebatur, et, quod caput est, in hoc numismate hæc sententia primis duntaxat vocum literis magna ex parte expressa continetur: 'Q. RVSTIVS FORTVNÆ Ædificavit Aram NARBONE, Titulo Imperatoris Augusti Tutatricis. CÆSARI AVGVSTO ara FORTVNÆ REDDIDIT.' Ed. sec.

^s *Astura*] Et insulæ nomen hodie, et anni manet. Festus: 'Stura flumen in agro Laurenti est, quod quidam Asturam vocant.'

^t *Nymphæus*] Nunc *La Nimpæ* dicitur: cujus verum ostium inter Circeios et Terracinam: altero, quod Plinii ætate fuit, ad fauces lacus Fogliani, arena oppleto. Holsten.

^u *Clostra*] Latil veteris limes, et claustra antiqui Imperii, ad coercendos Volscos. Vel claustra forsant ostio Nymphæi amnis opposita, ut Holstenius conjicit, contra vim Oceani, ne oppleretur arena: quod postea nihilominus effectum est.

^v *Circeii*] Oppidum Volscorum fuit, *Καρκαία πόλις* Dionysio Halic. lib. viii. p. 490. cujus in rudibus nunc pagus est *S. Felicitæ*, in radicibus Circeii montis, *Monte Circello*. Hic Circe Solis filia creditur habitasse. Dionys. lib. iv. pag. 260.

^w *Homero*] *Odyss.* E. 194.

^x *Theophrastus*] *Hist. Plant.* v. 9.

taxat a Gallis captam dixit, Clitarchus ab eo proximus, legationem tantum ad Alexandrum missam,) hic jam, plusquam⁷ et fama, Circeiorum¹⁰ insulæ mensuram posuit stadia octoginta,⁸ in eo volumine, quod scripsit Nicodoro Atheniensium magistratui,⁹ qui fuit Urbis nostræ ccccxl. anno.¹¹ Quicquid est ergo terrarum, præter decem millia passuum prope¹² ambitus, annexum insulæ, post eum annum accessit Italiæ.

Aliud miraculum:^b A Circeiis¹³ palus Pomptina^c est, quem locum xxxiii. urbium fuisse Mucianus ter consul prodidit. Dein flumen Ufens,¹⁴ supra quod Terracina

in edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—10 *Circeiorum* Chiffi. Mox, pro magistratui Els. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. exhibent magistratui.—11 Ita omnes codd. Harduini, Laet, et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *quadringentesimo sexagesimo anno* edd. vett.—12 Vet. Dalec. *propinqui*.—13 *Circeus* Chiffi. Mox, *Pontina* maggo edd. Dalec. et Gronov. *Pomptina est, g. l. XXXIII. urbium, &c.* Chiffi. Ita quoque codd. Harduini, et edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *P. est, g. l. XXIII. &c.* edd. vett.—14 Chiffi. *Flumen Ufentum*. Paulo

NOTE

⁷ *Hic jam plusquam*] Theophrastus, inquit, Circeiorum insulæ mensuram tradendo, certius quàm e fama incertoque rumore prædidit de ea.

⁸ *Stadia octog.*] Hoc est, x. M. P.

⁹ *Magistratui [magistratu]* Magistratum gerente.—^c Tres simul fuisse Atheniensium Magistratus annuos, nisi quis eorum intra annum e vita decederet, nummi antiqui testari videntur, in quibus plerumque tres appellantur. Ejusmodi est ille, quem Goltzius in Græcia refert, Tab. xiv. in quo hic ipse Nicodorus videtur notari. Sic enim habet. A. ΘΕ. hoc est, *Ἀθηνῶν Θεὰ, Atheniensium Dea*; Minerva scilicet. Deinde Magistratum nomina: ΔΟΡΟΘΕ. ΝΙΚΟΔΩ. ΔΙΟ. ‘Dorotheus, Nicodorus, Diogenes.’ *Ed. sec.* Vide Notas et Emend. num. 40.

^b *Aliud miraculum*] Glossema hæc voces sapiunt: videnturque ex ora

libri in textum irrepsisse. Nisi quis referri hæc malit ad illa priora, *Mirum est quod hæc de re, &c.* quibus ista modo respondeant, *aliud miraculum*. Nam quod *accessisse Italia* proximè ante hæc verba dicitur, spatium illud terrarum intelligendum est, quod retrogresso mari eo, quo Circeii olim circumdabantur, accessit Italiæ, sive continenti: cum mox vice versa locum xxxiii. urbium Pomptina palus obtineat.

^c *Pomptina*] Vel, ut alibi, ipsique Festo, *Pontina*. In agro Pometino, *εἰ τῆ Πομπητίνου πεδίου*, fait, inquit Dionys. loc. cit. cui nomen a Suessa Pometia, Volscorum urbe mediterranea. De hac palude dicemus iterum xxvi. 9.

^d *Ufens*] Vibius Seq. p. 338. ‘Ufens Terracinae proximus.’ In *Mæ. Flumen Ufentum*. Anni nomen *Portatore*: Terracina suum retinet.

oppidum, lingua Volscorum Anxur dictum, et ubi fuerat Amyclæ^a a serpentibus deletæ. Dein locus speluncæ,^f lacus Fundanus,^g Caieta portus. Oppidum Formiæ,^h Horniæ prius olim dictum: ut existimavere,ⁱ antiqua Læstry-

NOTE

De vetusta Anxuris appellatione Festus, Liviusque. Hinc Jupiter Anxurus, apud Maronem, *Æn.* vii. 799.— ‘Cave tamen huc putes pertinere argenteum nummum Vibia gentis apud Patinum, in *Famll.* p. 298. n. 4. Parte priore caput barbatum ignotumque exhibet, in familia Pansa gentilitium: retro, PANSA. Parte altera Jupiter sedet seminudus, capite laureato, dextra extenta, hastam tenet sinistra, C. VIBIVS. C. F. C. N. ‘Caius Vibius, Caii filius, Caii nepos,’ hoc est, patre et avo Triumviris Monetabilibus. Latere dextro, IOVISAXVRE. Sententia enim latet ista sub literis: ‘Imperator Optimus Vespasianus Jovis Sacerdotia Ampliavit Decem Viris Restituitis.’ *Ed. sec.* De tempore deductæ coloniarum Terracinam, seu potius Tarracinam, Velleium vide l. i.

^e Amyclæ] Hæc rursus Plinius viii. 43. Vide Servium in illud Maronis, ‘Tacitis regnavit Amyclis,’ *Æneid.* x. 564.

^f Speluncæ] Amyclæ, in littore positæ, hodie *Sperlonga*: unde sinni Amyclano nomen, *Mare di Sperlonga*.

^g Fundanus] *Il Lago di Fondi*, ab oppido cognomine, quod v. M. P. a mari distat.

^h Formiæ] Ubi nunc oppidum *Mala*, in intimo Caietani, seu Formiani sinus recessu. Caieta, hodie *Gaiette*.

ⁱ Ut existimavere] Homerus *Odys.* K. Ovid. *Met.* xiv. Solinus, cap. 2. p. 14. Plinium secutus.—‘Læstrygones reipsa in Sicilia tantum fuerat: sed ex Sicilia transtulit eos in Italiam Homerus in fabula, quam continebat de Ulyssis erroribus. Læstry-

gonas ex industria in mediterraneo collocat; ut Ulysses doceat, æque ab his qui continentem incolerent, quam ab his qui degerent in insulis, aspera multa pertulisse. Propterea, cum hos sub nomine Cycloperum jam designasset, illos deinde sub Læstrygonum appellatione denotavit. Constabat ex vera fama, venisse in Siciliam Italiamque Ulysses: fabula situm populorum, ut libuit, immutavit. Homeri locus vs. 31. sed præcipue vs. 85. multa nuper exercuit ingenia. Sic ibi vates: ‘Ἐββομένη δ’ ἰαχέμεθα Λάμου ἀπὸ πτολιέθρον, Τηλέπυλον Λαιστρυγορίην, ὅθι ποιμένα ποιμήν ἠπείει εἰσελάων, ὅθι τ’ ἐξελάων ἵπποκοίει. Ἔρβα κ’ ἄθνηος ἀνήρ δολοῦς ἐξήρατο μισθοῦς, Τὸν μὲν, Βουκόλειον, τὸν δ’ ἄργυρα μῆλα νομέων.’ Ἐγγὺς γὰρ νεκρός τε καὶ ἡμαρτὸς αἰὼς κέλευθι. Hunc locum sic nos breviter exponimus: Septima die, inquit Ulysses, venimus ad excelsum Lami oppidum, mediterraneam Læstrygoniam: ubi pastorem pastor vocat, inducens pecora media nocte in urbem, alter exaudit, qui sua continuo educit: nam per vias vigilant, alter alteram noctis partem. Si unus autem totam noctem vult vigilare, duplam mercedem lucratur: alteram ob pastos boves usque ad mediam noctem, alteram ob pastas oves usque ad solis exortum. Nam sive de die educat, hoc est, solo occidente, et nocte reducat, hoc est, sub mediam noctem; sive educat post mediam noctem, et reducat mane; breves sunt visæ, quibus itur et reditur, sive die, sive nocte. Sic *Luc.* II. 8. ‘Pastores erant in regi-

gonum sedes. Ultra fuit^j oppidum Pyræ: ¹⁵ colonia Minturnæ,^k Liri amne divisa, Glani¹⁶ appellato. Oppidum Sinuessa¹ extremum in adjecto ¹⁷ Latio, quam quidam Sinopem dixere vocitatum.

Hinc felix illa Campania est. Ab hoc sinu^a incipiunt vitiferi colles, et temulentia nobilis¹⁹ succo per omnes terras inclyto, atque (ut veteres dixere) summum Liberi patris cum Cerere certamen. Hinc Setini et Cæcubi^o

post, Vet. Dalec. et ibi fuerit.—15 Chiff. oppidum Pylo.—16 'Liris amnis, nunc Garigliano, appellatus est Clanis, Κλάρις, teste Strabone, lib. v. p. 233. Unde apud Plinium videtur emendandum: *Liri amne divisa, Clani,* &c. Brotier. 'Alias Clanio; quo pacto et a Virgilio appellatur Georg. II. 225.' Dalec. *Glanico* edd. vett. ante Harduin. qui lectionem nostram ex codd. restituit.—17 Margo edd. Dalec. et Gronov. in adjectum.—18 Margo edd. Da-

NOTE

one vigilantes, et custodientes vigiliis noctis super gregem suum.' Ed. sec.

^j *Ultra fuit*] Dirutum jam tum ævo innuit: et de eo sane ceteri scriptores silent.

^k *Minturnæ*] Ubi nunc Liris scapha trajicitur, fere in ejus ostiis: unde loco nomen, *La barca del Garigliano*. Idem Glanis sive Clanis olim appellatus. Strabo, lib. v. p. 233. *Λειψὸς ποταμὸς, Κλάρις δ' ἐκαλεῖτο πρότερον*. Alius ab amne Glani, quem propterea Arretinum Plinius cognominavit paulo superius hoc cap. ut ea nota ab isto Clani, qui Liris est, sejungeret. Minturnas deductam coloniam auctor est etiam Livius, lib. x. p. 177. et Ptolem. III. 1. Velleius, lib. I. 'Q. Fabio quintum, Decio Mure quartum Cos. quo anno Pyrrhus regnare cepit, Sinuessam Minturnasque misit coloni.'
¹ *Sinuessa*] Supersunt ingentis oppidi rudera, prope castellum *Rocca di Mondragone*: medio ferme intervallo inter ostia Liris, et Savonis. Livius loc. cit. 'Placuit, ut duæ colonie

deducerentur: una ad ostium Liris fluvii, quæ Minturnæ appellata: altera in saltu Vestino Falernum contingente agrum, ubi Sinope dicitur Græca urbs fuisse, Sinuessa deinde ab colonis Romanis appellata.'

^a *In adjecto*] In novo Latio, quod veteri adjunctum est. Sinuessa alioqui in confinio Latii Campaniæque posita, alterutri, ut fit, adjudicatur: nunc quidem Latio; Campaniæ, xxxi. 4.

^o *Ab hoc sinu*] Ab hoc terrarum tractu, quo Latium novum diximus contineri. Hunc locum non intellexit Camillus Peregr. qui mox legendum censuit: *Hinc Vescini, et Caditii, pro Setini, et Cæcubi*, p. 127. et 143.

^o *Setini, et Cæcubi*] Ab oppido Latii novi, quod *Σηρία* Ptolemæa III. 1. dicitur, nunc *Sezza*, Setinus ager; Cæcubus, a Cæcubo oppido, quod τὸ *Καυκοῦσον* Straboni, lib. v. p. 233. inter Caietanum sinum, oppidumque Fundanum. Hinc vina Setina et Cæcuba, de quibus XIV. 8. Setiæ situm Martialis edocet, XIII. 109. 'Pendula Pomptinis quæ spectat Setia campos.'

protenduntur agri.¹⁹ His junguntur Falerni, Caleni.^p Dein consurgunt Massici,^q Gaurani,^r Surrentinique^s montes. Ibi Laborini²⁰ campi sternuntur, et in delicias alicæ populatur²¹ messis. Hæc littora fontibus^v calidis rigantur: præterque cetera in toto mari conchylio et pisce nobili^w annotantur.²² Nusquam generosior oleæ liquor. Et hoc quoque^y certamen humanæ voluptatis tenuere Osci, Græci, Umbri, Tusci, Campani.

In ora Savo^a fluvius: Vulturnum^a oppidum cum amne,

lec. et Gronov. et temeto nobiles.—19 Ita codd. Harduini, et Chiffi. item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *obstantur agri* edd. vett. et Gronov.—20 *Leborini* Chiffi.—21 Ita Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *politur* edd. vett. et Gronov. *poliuntur messes* Hermolans Barbarus. '*alicæ poliuntur messis* Blondo. Lego, *colliguntur.*' Dalec.—22 Margo

NOTÆ

^p *Falerni, Caleni*] Falernus ager a Massici montis radicibus, de quo mox, in latam planitiem: Calenus a Caleno oppido, nunc *Calvi*, citra Campanam, versus septemtrionem protendebatur.

^q *Massici*] Nunc *Monte Marsico*, vino suo nobiliss, quod *Muscattellam* incolæ vocant. Pars illius montis extrema, *Rocca di Mondragone*, de qua paulo antea.

^r *Gaurani*] Vibius Seq. pag. 243. 'Gaurus mons Campaniæ.' Sic etiam Liv. lib. vii. p. 131. Nunc *Monte Barbaro*, inter Puteolos, et Lucrinum lacum. Camill. Peregr. p. 231.

^s *Surrentini*] Qui Surrento oppido imminent, de quo mox. Hinc vina Surrentina, de quibus Plin. xiv. 8. ubi et de Gaurania.

^t *Laborini*] Mas. *Leburini*. De his dicemus uberius xviii. 29.

^u *Alicæ populatur*] Ad alicam faciendam messis populatur, hoc est, avide rapitur ob ejus existimationem, a Laborinorum camporum incolis. Sic Ms. Chiffi. In Reg. *populitur*. Quid

alicæ sit dicemus xviii. 29.

^v *Fontibus*] Baianas aquas intelligit, et Puteolanas, et Stabianas.

^w *Pisce nobili*] Scaro. Vide quæ dicturi sumus ix. 29. Ostrea quoque, credo, Baiana et Lucrina intelligit, de quibus ix. 79.

^x *Annotantur*] Celebrantur, nobilitantur. Vide Notas et Emend. num. 41.

^y *Et hoc quoque*] Felicem hunc soli tractum, in quo humanæ voluptati explendæ Liber pater cum Cerere certat et Pallade, tennere varii subinde populi: primum Opici, Ausonesque, inquit Strabo ex Polybio, lib. v. p. 242. Deinde Osci, &c.

^z *Savo*] Latium hic a Campania disterminat. Hodie *Saone*. Camill. Peregr. p. 151.

^a *Vulturnum*] Amnis Campaniæ maximus, *Voltorno*, dedit oppido nomen, quod nunc castellum tenue est in ora, *Castel del Voltorno*. Sedes olim Episcopalis. In decretis Symmachi Papæ, p. 264. '*Paschasius Vulturvensis.*'

Liternum,^b Cumæ Chalcidensium,^c Misenum,^d portus Baiarum, Bauli, lacus Lucrinus,^e et Avernus,^f juxta quem Cimmerium oppidum quondam. Dein Puteoli,^g colonia Dicæarchia dicti: postque Phlegræi^h campi, Acherusiaⁱ palus Cumis vicina. Littore autem Neapolis Chalcidensium et ipsa,^j Parthenope a tumulo Sirenis^k appellata: Hercula-

NOTÆ

^b *Liternum*] Nunc vicus, *Torre di Patria*, ab amne cognomine, quem Virg. Georg. II. Clanium vocat, ut recte Camill. Peregr. p. 189. In Synodo Palmari, sub Symmacho, Aprilis Liternensis.

^c *Chalcidensium*] Hoc est, a Chalcidensibus conditæ, sive ut Solinus ait, cap. 2. ab Eubœensibus. Est enim oppidum Eubœæ Chalcis. Livius lib. VIII. p. 144. 'Cumani ab Chalcide Enboica originem trahunt.' Sic et Eustath. in Iliad. B. p. 279. Nunc solum superest nomen, *Cuma*.

^d *Misenum*] *Capo di Miseno*: ubi oppidi rudera. In vr. Conc. Œcum. act. 4. 'Agnellus Episcopus Ecclesiam Misenatis Provinciæ Campaniæ.' Sic Baiis solum restat castellum, *Castel di Baia*. Bauli retinent nomen *Bauli* et *Bagola*. Hortensii villa quæ est ad Baulos, inquit Cicero Acad. lib. IV. p. 28.

^e *Lucrinus*] Fuit prope recessum intimum sinus Puteolani. Nunc est palus lutosæ, cum arundineto. Olim Averno conjunctus,—tunc cum portus esset, qualis a Virgilio describitur, Georg. II. 161. 'An memorem portus, Lucrinoque addita claustra, Atque indignatum magnis stridoribus æquor; Julia qua ponto longe sonat unda refluxo, Tyrrhænusque fretis immittitur æstus Avernis?' *Ed. sec.*

^f *Avernus*] Antro Sibyllæ celebratissimus: hodie *Lago d'Averno*, et *Lago di Tripergola*. Quæ de Cimmeriis hoc terrarum tractu sunt olim prodita, fabulis accenset Strabo, lib.

Delph. et Var. Clus.

v. p. 245. Nihil præter verum Festus: 'Cimmerii dicuntur homines, qui frigoribus occupatas terras incolunt, quales fuerunt inter Baias et Cumas, in ea regione, in qua convallis satis eminenti jugo circumdata est, quæ neque matutino, neque vespertino tempore Sole contegitur.' Et populi pariter et oppidi hujus Cimmerii meminit Homerus Od. A. Ἐρθε δὲ Κυμαρίων ἄρθρον θήμης τῆ, πάλος τῆ.

^g *Puteoli*] Italis *Pozzuolo*: nostris, *Pouzol*. Prius *Δικαρχία*, Straboni, loc. cit. ubi de Puteolorum nominis origine disputat. Festus: 'Dicæarchia vocabatur, quæ nunc Puteoli, quod ea civitas quondam justissime regebatur.' Nempè ἀπὸ τῆς δικαίας ἀρχῆς. Tacitus, Annal. XIV. 'Vetus oppidum Puteoli sua coloniæ et cognomentum a Nerone adipiscuntur.' Frontinus tamen, lib. de Colon. pag. 87. 'Puteolis colonia Augusta. Augustus deduxit.' Vide quæ dicturi sumus, XXXI. 2.

^h *Phlegræi*] Iidem et *Leborini* seu *Laborini* dicti: nunc *Campo Quarto*, ut egregie adversus Cluverium disputat Camill. Peregr. pag. 261.

ⁱ *Acherusia*] Ἀχερουσία λίμνη, Straboni, loc. cit. *Lago della Colliccia*.

^j *Chalcidensium et ipsa*] Perinde atque *Cumæ*. Sic Livius, lib. VIII. p. 144. et Velleius lib. I. pag. 8.

^k *A tumulo Sirenis*] Cui *Parthenope* nomen fuit. Strabo, lib. V. pag. 246. Stephanus: Martianus, lib. V. cap. de Conditorebus Urb. pag. 206. Solinus, cap. 2. pag. 13. Sirenum

Plinius.

2 Q

nium :¹ Pompeii,² haud procul^a aspectante³ monte Vesu-
vio, alluente vero Sarno amne: ager Nucerinus:⁴ et
novem millia passuum a mari ipsa Nuceria.⁵ Surrentum⁶
cum promontorio Minervæ, Sirenum quondam sede.⁷
Navigatio a Circeiis duodeoctoginta millia passuum patet.
Regio ea a Tiberi prima Italiæ servatur, ex descriptione
Augusti. Intus coloniæ: Capua ab campo⁹ dicta, Aequi-

edd. Dalec. et Gronov. *et pisce nobilitantur*.—23 Edd. vett. et Gronov. *haud procul spectante*; lectionem nostram ex codd. restituit Harduin.—24 *Nuceri- nus est* Vet. Dalec.—25 Chiffi. *sedes*.—26 Vet. Dalec. *Æulani, Arpinates*,

NOTÆ

trium hæc nomina apud Tzetz. Chi-
liad. vi. vs. 719. *Λευκοσία, Αλγεια, Παρθενόπη*.

¹ *Herculanium*] *Ἡράκλειον* Strabo-
ni, loc. cit. Nunc *Torre di Ripalta*,
ut recte Holsten. adversus Clu-
verium.

² *Pompeii*] Oppidum fuit, nunc
rudera: et *Cività* nomen. Sarno
amne alluebatur, ut auctor est præ-
ter Plinium Strabo, pag. 247. et Sta-
tius, ii. Sylv. 2. 'Nec Pompeiani
placeant magis otia Sarni.' Nomen
hodie anni *Sarno et Scafati*.

³ *Haud procul*] Hoc a Mela Pom-
ponio, ii. 4. 'Herculanæum, Vesuvii
montis aspectus, Pompeii.'

⁴ *Nuceria*] *Nocera*. Cognomen huic
Alfaterna fuit, ad discrimen Nuceriæ
Umbriæ, quæ Camellaria diceba-
tur. Auctor Diodorus Sic. lib. xix.
pag. 707.

⁵ *Surrentum*] *Sorrento*. Ibi *ἀπυρτή-
ριον Ἀθήναιον* Straboni, lib. v. p. 247.
nunc quoque *Capo della Minerva*: Si-
renianos montes Frontinus vocat, lib.
de Colon. p. 125.—'Ab ea regione
Sirenum nomen accepit Homerus,
Odyss. M. 44. Sed eas virgines facit,
quæ et cantando permulcerent aures,
et nosset labores Græcorum ac Tro-
janorum, aliosque in toto orbe, vs.

100. In ea vero fabula aliud nihil
Sirenes, quam conscriptiones histo-
ricæ et pœsæ fabulosæ sunt, quarum
lectione capiebatur Ulysses. Bis al-
ligari eum oportuit, ne ibi maneret,
M. 196. Quo significatur, cum res
domestica curanda est, male ter-
minus in lectione historiæ sive fa-
bularum. Ulyssi socii ipsi sibi sponte
obtulerunt, quoniam plebs scilicet,
aliis distenta curis, id genus studio-
rum negligit. Incolere dicuntur Si-
renes prætam amœnum, sed mortuo-
rum ossibus plenum; quoniam histo-
ria non nisi de mortuis loquitur. In
insula denique eas collocat, M. 167.
ἤσαν Σειρήνων, quod ipsum hoc in-
tegrum hemisphærium est, Oceano
circumcinctum, ut putabant.' *Ed. sec.*

⁶ *Capua ab campo*] Livius lib. iv.
pag. 78. 'Capua ab duce eorum Ca-
pye, vel (quod propius vero est) a
campestri agro appellata.' Livium
Festus excipit. Sic Diodorus a
circumjacentium camporum planitie
dictam esse vult: Strabo a capite,
quod caput esset duodecim urbium,
inditum nomen putavit, p. 248. Nunc
vicus est, *S. Maria di Capua*: a nova
Capua millia passuum dissitus, Ca-
millo Peregr. pag. 381. idemque rec-
te admonet, pag. 647. in Mss., legi,

num,^r Suessa,^s Venafrum,^t Sora,^u Teanum^v Sidicinum cognomine, Nola.^w Oppida: Abellinum,^x Aricia,^y Alba longa,^z Acerrani,^a Allifani,^b Atinates,^c Aletrinales,^d Anagnini,^e Atellani,^f Afiliani,^g Arpinates,^h Auximines,ⁱ Avel-

NOTÆ

Capua ab XI. campo, hoc est ab undecimo campo, sic enim et nostri habent, et favere Strabo p̄oxime laudatus videtur, perinde ac si e duodecim urbibus ipsa reliquis undecim præstaret. Plinius xviii. 29. 'Capua colonia ab Augusto deducta.'

^r Aquinum] Aquino, haud procul amne Liri, in Prov. Terræ Laboris.

^s Suessa] Apud Gruter. p. 1093. COLONIA. IULIA. FELIX. CLASSICA SVESSA. Hæc Aurunca olim cognominata, ad discrimen Svessæ Pometiæ, quæ in Volscis fuit. Sæpe etiam sine cognomine, quod Suessa Pometia eversa jam inde a Tarquinii temporibus foret. Hæc nunc Sessa dicitur, inter Lirim et Teanum, de quo mox. Tempus coloniz Svessam deductæ Velleius indicat, lib. i.

^t Venafrum] Hodie Venafrî, in Vulturini fluminis ripa.

^u Sora] Gruter. p. 409. COLONIA. SORANA. Ad Lirim amnem, Arpino proxima, Sora. Ptolemæo, Σόρα, III. 1.

^v Teanum] Τέανον Σιδικηρόν Straboni, lib. v. p. 249. ad discrimen Teani Apuli, de quo cap. 16. Tiano, ad fontes fluvii Savonis.

^w Nola] Gruterus ex Sirmondo, p. 1085. COL. FEL. AVG. NOL. Frontinus de Colonia, p. 87. 'Nola Colonia Augusta.'

^x Abellinum] Ab hoc Campaniæ Abellino diversum illud quod in Hirpinis fuisse videbimus cap. 16. Hujus meminit Frontinus, p. 82.

^y Aricia] Nunc l'Ariceia, ubi lucus Aricinus Dianæ sacer, prope Vellitas. 'Arucia' Ptolemæo, III. 1. Fron-

tino de Colon. p. 82. Arina pro Aricia.

^z Alba longa] Solo æquata a Romanis, Tulli Hostilii principatu. Dionys. lib. i. p. 53. Ex ejus rudericibus oppidum excitatum, cui nomen vetus Albanum est, XII. fere mill. pass. ab urbe Roma. Hinc in decretis Symmachi Papæ p. 264. 'Chrysogonus Episcopus Albanensis.'

^a Acerrani] Ab Acerris, oppido ad Liternum amnem, seu Clanium. De his Virgil. Georg. II. 225. 'Talem dives arat Capua, et vicina Vesuvo Ora Jugo, et vacuis Clanius non æquus Acerris.' Vide Servium in eum locum. Sunt et Acerræ aliæ, de quibus dicemus cap. 19.

^b Allifani] Oppidum Straboni, lib. v. p. 238. Ἀλιφαί. Livio, lib. ix. p. 168. 'Allifæ:' Incolæ, p. 167. 'Allifates.' Frontino de Colon. p. 83. 'Allife.' Nunc rudericibus nomen est Ἀήστ, prope Vulturini ripam. In decretis Symmachi Papæ, p. 269. 'Clarus Alifanus Episcopus.'

^c Atinates] Ἄτινα Ptolemæo, III. 1. prope Fidenas, in oppidis Latino-rum mediterraneis: nunc vicus, a Cassino IV. M. pass. in radicibus Apennini montis.

^d Aletrinales] Alatrinates Hernici nominis populos vocat Livius, lib. ix. p. 83. Nunc Alatri, inter Anagninam et Soram. Frontino de Colon. p. 82. 'Alatrum.' Aletrinatium frequens apud Gruterum mentio.

^e Anagnini] 'Dives Anagnua' Maroni dicitur, nunc Anagni, in Campania, ut vocant, Romana.

^f Atellani] Ἀτελλαι Straboni, lib. v.

lani,^{26j} Alfaterni;^k et qui ex agro^l Latino, item Hernico, item Labicano cognominati: Bovillæ,^m Calatiæ,ⁿ Casinum,^o Calenum,^p Capitulum^q Hericum, Cereatini,²⁷ qui Mariani^r cognominantur: Corani^s a Dardano Trojano orti: Cubulteriini, Castrimonienses,^t Cingulani: Fabienses,^{28 u} in monte

Auximares, Auxellani, &c. Gronov. et al. Asulani, &c.—27 Capitulum Cernetum, Cernetani edd. vett. et Gronov. Lectio nostra est ex emend. Hardnini. Vid. Not. et Emend.—28 Chiffi. Gabienses. Mox, edd. vett. et Gronov. Foropepu-lienses. Ex Falerno, Frasinates. Vet. Dalec. Fuscinatès, a Fuscione oppido.—

NOTÆ

p. 249. In ejus ruinis nunc est *S. Arpino*, sive *S. Elpidio*, duobus mill. pass. ab Aversa. Aversanus Episcopus, etiam et Atellanus olim, et Cumanus dicebatur. Holsten.

^j *Affilani*] Ab oppido *Affile*. Vide Notas et Emend. num. 42.

^k *Arpinates*] Arpinum, natale Ciceronis solum. *Arpino*, mill. pass. ix. a monte Cassino.

^l *Auximates*] Horum situs adhuc obacurus. Cave enim cum Auximatibus aliis confundas, de quibus in quinta Italiæ regione dicemus inferius, cap. 18.

^m *Avellani*] Ἀβέλλα Straboni, lib. v. p. 249. et nunc *Avella*, ad fontes amnis Literni.

ⁿ *Alfaterni*] A Nuceria Alfaterna, de qua superius, hi nomen habent. *Νουκεριαν τῆν Ἀλφατέρην* vocat Diodorus, lib. xix. Bibl. p. 707.

^o *Et qui ex agro*] Alfaterni, ut servetur locorum per literarum seriem digestio, in Latinis, Hernicis, Labicanisque sunt repetendi. *Λαβικανολ* Dionys. Halic. lib. v. p. 326. quorum oppidum Labicos vocat Livius, lib. ii. p. 43. Nunc esse oppidum *Columna*, Holstenio credit Fabretus, Dissert. i. de Aquæd. p. 13.

^p *Bovillæ*] Bovilla oppidum Frontino, lib. de Colonia. p. 83.

^q *Calatiæ*] Livio Calatia lib. ix. p.

162. Nunc vicus ignobilis, in Appia via, *S. Gaiazza*, inter Capuam et Beneventum. Holsten.

^r *Casinum*] Nunc *Monte Cassino*.

^s *Calenum*] Non est *Carinola*, prope Massicum montem, ut visum est eruditus, sed *Calvi*, citra Capuam fere iv. mill. pass. Cales et Calenum idem oppidum est. Calenum municipium Cicero vocat, Orat. ii. in Rull. Horat. i. Od. 20. 'Cæcubum, et prelo domitam Caleno Tu bibes uvam.' Et iv. Od. 12. 'Sed pressum Calibus ducere Liberum Si gestis.' Plura de eo argumento Camill. Peregr. p. 426.

^t *Capitulum*] Frontino, l. de Colonia. p. 123. 'Capitolium oppidum lege Syllana est deductum.' Vide Notas et Emend. num. 43. ubi et de Cereatinis dicemus.

^u *Qui Mariani*] Ob familiam C. Marii.

^v *Corani*] 'Coram Dardanus condidit,' inquit Martianus, vi. p. 206. et Solin. cap. 2. p. 13. Lucan. vii. 393. vere admodum, 'Gabios, Veiosque, Coramque Pulvere vix tectæ poterunt monstrare ruinæ.'

^w *Castrimonienses*] Frontino de Colonia. p. 85. 'Castrimonium oppidum lege Syllana est municipium.'

^x *Fabienses*] Fabiæ gentis oppidulum in Albano monte, prope Albam longam, de qua antea dictum est.

Albano: Foropopulienses,^v ex Falerno: Frusinates,^v Ferentinates, Freginates,^v Fabraterni veteres, Fabraterni novi, Ficolenses,^v Foroappii,^v Forentani, Gabini,^a Interamnates Succasini,³⁰^b qui et Lirinales vocantur: Ilionenses Lavinii,³¹^c Norbani,^d Nomentani,^e Prænestini,^f urbe quon-

39 'Vet. Foro Appiani, hodie Fessa nova, cœnobium.' Dalec.—30 Interamnates, Succasini edd. vett. et Gronov.—31 'Ita legendum, sine commate; et ita habet Editio princeps. Livius l. 1. 'Trojani oppidum condent. Æneas ab

NOTE

^v Foropopul.] Inscript. apud Camill. Peregr. p. 460. FOROPOPULIENSIVM. Forum Populi, vel Popilii, Φόρος Ποπύλλου apud Ptolemæum, III. 1. juxta Capuam, cui finitimus ager Falernus fuit. Ex male distincto hoc Plinii loco, Foropopulienses Cluverius e Falerno agro transtulit in Albanum montem. Ibi Forum Populi fuit, ubi nunc Rocca di Papa. Et Frontino, p. 85. 'Forum Populi' dicitur: at rectius p. 119. 'Popilii.' Ἀγορὰ Ποπιλλία Dionys. Halic. lib. I. p. 17.

^v Frusinates] A Frusinone oppido, cujus Frontinus meminit, lib. de Colonia. p. 85. cum Ferentino, a quo Ferentinates, et Fabrateria, unde Fabraterni. Fabrateria hodie Falvaterra, prope Lirim amnem. Ferentinates Hernici nominis populos appellat Livius, lib. IX. p. 168. Frusinatum idem meminit, lib. X. p. 170. Φρουσίνωνος oppidi Diod. Sic. Bibl. lib. XX. p. 809. quod hodieque nomen durat, hanc procul a fontibus Liris amnis. Juvenalis quoque Sat. III. 224. 'Aut Fabrateriæ domus, aut Frusinone paratur.' Gruter. p. 1095. FABRATERNI. NOVANI. Et alibi, FABRATERNI. NOVI. Tabula Peutinger. segm. 4. 'Anagnino, VIII. Ferentinum, VII. Febrateriæ, IIII.' In notis, quæ vulgo Tironi ascribuntur, apud Gruterum, p. 178. 'Febrateriæ.'

^v Freginates] Ab alio, quam Frege-

nis, septimæ regionis, et Etruriæ oppido, de quo diximus cap. sup.

^v Ficolenses] Ficulnea vetus oppidum, apud Liv. lib. I. p. 14. prope Corniculum. Incolæ Φικάλνεοι Dionys. lib. I. p. 13. Nunc fanum S. Vasile, tribus pass. mill. a Fideuis.

^v Foroappii] Mira nominis conformatio a Foro Appii: saltem Foroappienses diceret, ut Foropopulienses. Nunc est Casarilio di S. Maria, infra Setiam, ad Pontinam paludem, ut ait Vibius Seq. p. 341. a Terracina, M. P. XVIII. ut Antoninus, sive, ut volent, Æthicus.

^a Gabini] Γάβιοι oppidum in Prænestinavia, inquit Strabo, lib. V. p. 238. a Præneste Romam euntibus. In decretis Hilarii Papæ, p. 249. 'Asterio Gabinate.'

^b Interamnates Succasini] Succasini et Lirinales non nomina sunt, sed horum Interamnatium cognomina. Sunt enim alii rursus Interamnates in quarta sextaque regione nominandi. Hanc Interamnam, quæ ab amne Liri in Latio nomen habet, Holstenius ibi sitam esse putat, ubi nunc est Torre di Termine: alii ubi Castrum F'Isolatæ. Vide Notas et Emend. num. 44.

^c Ilionenses, Lavinii] Forte hæc conjunctim legenda, ut Ilionenses dicti sint, quod ab Illo primi ejus oppidi incolæ cum Ænea venerunt, cui oppido nomen Lavinio fuerit. In eo

dam Stephane dicta, Privernates,^a Setini,^b Signini, Suessulani, Telini,ⁱ Trebulani^{3a} cognomine^j Balinienses, Trebani,^k Tusculani,^l Verulani,^m Veliterni,ⁿ Ulubrenses,^o Ulvernates :^{33 p} superque Roma ipsa : cujus nomen^q alterum dicere, arcanis caerimoniarum nefas habetur : optimaque et salutari fide abolitum enuntiavit Valerius Soranus, luitque

nomine uxoris Lavinium appellat.' ' Brotier.—32 ' Alias *Mutiscæ* infra cap. 17.' Dalec.—33 Chiffi. *Urbinate*.—34 Edd. vett. et Gronov. ad diem XII. Cal.

NOTE

colle situm fuisse videtur, qui nunc vulgo *Monte di Levano*, κ. D. pass. supra Patricam. Holsten. Vide Notas et Emend. num. 45.

^a *Norbani*] Norba olim Volscorum oppidum, hodie *Norma resinata*, Signiniam inter paludesque Pomptinas. Liv. lib. xxxii. pag. 383.

^o *Nomentani*] Nomentum oppidum Livio, lib. i. p. 14. Hodie *Lamentana*. Baccius, lib. v. p. 271. in Terra Sabina.

^l *Prænestini*] Urbs Præneste, *Ἰπάλειρος* Straboni lib. v. pag. 238. ubi et *Παλιονόφανος* quondam appellatam scribit, quo nomine coronarum multitudo exprimitur. Hodie *Pilastrina* et *Paestrina* dicta. Olim summo montis attollebatur jugo. A Bonifacio VIII. diruta, in vallem deinde dejecta est.

^o *Privernates*] *Πριουέρπος* Ptolemæo in Latio, III. 1. Privernum oppidum Frontino, p. 125. Nunc *Piperino*, ad Ufentem fl. et Pomptinas paludes.

^b *Setini*, &c.] Setini a Setia, de qua supra. *Signini* a Signia colonia, Livio, lib. II. pag. 28. *Segni*, in Campania, ut vocant, Romana. *Suessulani* ab oppido *Σουέσσουλα*, cujus meminit Strabo, lib. v. p. 249. nunc *Castel di Sessola*, prope dirutum: olim colonia Suessula Frontino, pag. 88.

ⁱ *Telini*] Forte *Telesini*, a Telesia colonia, apud Frontin. pag. 89. *Telesia* Ptolemæo, III. 1. prope Beneventum.

^j *Cognomine*] Ad discrimen Trebulanorum in Samnio, de quibus cap. 17. Horum oppidum ἡ Τρεβλά, Dionys. Halic. lib. I. pag. 11.

^k *Trebani*] Τρεβάνια Ptolemæo, III. 1. Latii oppidum, nunc *Tervi*, in Campania Romana.

^l *Tusculani*] Tusculum ibi fuit, ubi nunc *Frescati*.

^m *Verulani*] Oppidum *Verule* Frontino, lib. de Colon. pag. 90. et 127. Nunc *Veroli*, infra Alatrium, in Hernicis, auctore Livio, lib. IX. p. 168.

ⁿ *Veliterni*] Sub monte Algido Velitræ oppidum Livio, lib. II. pag. 31. hodieque *Velitri*.

^o *Ulubrenses*] Ab Ulubris, oppido deserto, de quo Juvenal. Sat. X. 102. 'Pannosus vacuis ædilis Ulubris.'

^p *Ulvornates*] Mas. Reg. &c. *Urnates*, ab urbe fortassis extorta appellatione. Urbinate habere hic locum nequeunt, qui in regione sexta appellandi sunt.

^q *Cujus nomen*] Hæc deinceps totidem verbis Solinna, cap. I. p. I. Nomen id alterum fuisse Valentiam tradunt. Vide quæ in eam rem dicitur sumus, xxviii. 4.

mox^r pœnas. Non alienum videtur inserere hoc loco exemplum religionis antiquæ, ob hoc maxime silentium institutæ. Namque Diva Angerona, cui sacrificatur a. d. XII. Kalend.³⁴ Januarii, ore obligato obsignatoque simulacrum habet.^t

Urbem tres portas^u habentem Romulus reliquit, aut (ut plurimas³⁵ tradentibus credamus) quatuor. Moenia ejus collegere ambitu imperatoribus censoribusque Vespasianis anno conditæ DCCCXXVI.³⁶ pass. XIII. M. CC.^v Complexa montes septem,^x ipsa dividitur in regiones quatuordecim,

—35 Vet. Dalec. ut plurimis.—36 Chiffi. DCCCCXX. Edd. vett. et Gronov. DCCCCXXVIII. Mox pro CC. Vet. Dalec. XXX. et paulo post, in eo-

NOTE

^r *Lutique mox*] Necem ei allatam ait Solinus. Vide etiam Plutarch. in Quæst. Rom. p. 278.

^u *A. d. XII. Kal.*] Hoc est, ante diem duodecimum Kalendas, seu ipso die duodecimo ante Kalendas. Solinus, loc. cit. Vide quæ de hac forma loquendi dictari sumus, VIII. 70.

^t *Simulacrum habet*] In ara Volupis collocatum, ut docet Macrobius, Saturn. i. 10. p. 229: qui quamvis eo loco dissidere a Plinio videatur, affert tamen auctores alios, qui eidem suffragentur, Saturn. III. 9. p. 405.

^u *Tres portas*] Carmentalem, Romanam, et Pandanam, quæ dicta olim Saturnia est, teste Varrone: mox Pandana, auctore Festo, quod pateret omnibus. Hallucinantur porro qui Quadratam Romam apud vetustos scriptores rerum Romanarum de ipsa Urbe accipiunt, Solinum secuti scilicet: quadratamque urbem, et suam culque lateri angulove portam fuisse somniant: cum Quadrata Roma loca in Palatio fuerit, structus a Romulo, priusquam Urbi condendæ sulcum duceret, qui locus Romæ fuit, etiam P. Victoris ævo, a quo in regione Urbis decima locatur, hoc est,

in Palatio. Vide et Plutarchum in Romulo, et Festum verbo 'Quadrata Roma.'

^v *DCCCXXVI.*] De anno hujus Censuram dicemus VII. 50. Porro Imperatores Vespasianos patrem et filium ex æquo vocat, quod sane est animadversione dignum. Vide II. 10.

^x *XIII. M. CC.*] Minore tum aliquanto, quam nunc est passuum mensura: emensisque extrinsecus moenibus, et castris Prætoriiis, turribusque circuitis. Hodiernam murorum amplitudinem veteri illa decem tantam stadiis, hoc est MCL. pass. contractionem esse, auctor est Marlianus, Topogr. Urbis i. 5.—'Non credimus.' *Ed. sec.*

^x *Montes septem*] Palatinum: Cælium, seu Querquetulanum, ubi nunc sedes Lateranensis: Esquilinum, cum Viminali, nunc S. Mariæ ad Nives: Quirinalem, nunc *Monte Cavallo*, ab equis duobus marmoreis, quos gigantes tenent, Phidias opere et Praxitelis: Aventinum, nunc S. Sabine: et trans Tiberim, Janiculum, quem urbi Ancus addidit, et fuit, ut mox dicitur a Plinio, in parte Romæ: nunc est *Montorio*, ubi regio quarta decima fuit.

compita Larium⁷ CCLXV. Ejusdem spatium, mensura currente¹⁷ a milliario,⁸ in capite Romani fori statuto, ad singulas portas, quæ sunt hodie numero triginta septem,⁹ ita ut duodecim^b semel¹⁸ numerentur, prætereanturque ex veteribus septem, quæ esse desierunt, efficit passuum per directum XXX. M. DCCLXV.^c Ad extrema vero tectorum^d

dem, compita earum CCLXV.—87 Sic ex codd. Harduin. et edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Ejusdem spatii mensura, &c.* edd. vet. et Gronov.—88 Ita codd. Harduini, item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *bis quindecim margo* edd. Dalec. et Gronov. *ita ut patentes porta* ibid.

NOTE

⁷ *Compita Larium*] Larium addidit, ut non quævis compita Urbis, sed eorum præcipua, quibus colerentur Lares, eo numero colligi intelligeremus. Nam in compitis Lares olim colli solitos Festus testatur. Vide Notas et Emend. num. 46.

⁸ *A milliario*] Columna fuit aurea, χρυσόφιν μίλιον, inquit Dio, lib. LIV. p. 526. ab Augusto in fori capite constituta, octava regione urbis, in quam omnes Italiæ viæ desinebant. Id ei nomen inditum, quod ab ea milliario-rum numerus, quibus itinera metiebantur, duci primum solebat. Constituta ea ab Augusto est, an. U. C. DCCCXXXIV. M. Apuleio, P. Sillio Nerua Coss.

⁹ *Triginta septem*] Totidem pariter numerat Urbis portas Auctor Descriptionis Urbis Romæ, sub finem, pag. 147. sed Plinio scilicet præeunte.

^b *Ita ut duodecim*] Duodecim illas quas semel numerandas ait, intelligo ex illis triginta septem, duodecim fuisse, quæ revera geminæ essent. Quod illis aliæ duodecim ita finitimæ erant, ut diversæ ab his censi minime deberent, etsi reipsa essent. Quare hæc demum Plinii ratiocinatio est, xxxvii. Romæ tunc legiti-

mas fuisse portas: egressus vero, perviosque aditus XLX.—^c Ad duodecim ex illis, inquit, itur via duplici; per directum et per obliquum. At hæc semel a nobis numerantur, quæ ad eas itur per directum. Sunt etiam aliæ septem quæ sunt ex veteribus, omnino autem a nobis non numerantur, quia perviæ esse desierunt. Significat ætate sua legitimas fuisse Romæ portas triginta.^d *Ed. sec.*

^c *XXX. M. DCCLXV.*] Igitur a milliario ad portas singulas, si omnes ædæquantur mensuræ, passus fuere omnino DCCCXXXI. cum semisæ. Sic enim ab eodem milliario ad universas triginta septem, mensura colligit xxx. m. DCCLXV. pass.—^d A milliario, si ita mavis, ad portas singulas mille passuum plus minus spatium erat: ad omnes xxx. millia DCC. LXV.^d *Ed. sec.*

^d *Ad extrema vero tectorum*] Eorum scilicet quæ mœniam ipsorum ambitu continentur, non quæ extra mœnia posita in suburbio forent: nam de his postea. Miror sensisse aliter eruditos viros, ac plane nuper Raph. Fabretum, de Aquis et Aquæduct. Dissert. III. p. 168.

cum castris Prætoriiis * ab eodem milliario per vicos ^f omnium viarum mensura colligit paulo amplius septuaginta ^e millia passuum. Quo si quis altitudinem tectorum addat, dignam ³⁹ ^h profecto æstimationem concipiat, fateaturque nullius urbis magnitudinem in toto orbe potuisse ei comparari. Clauditur ab oriente aggere Tarquinii ⁱ Superbi, inter prima opere mirabili. Namque eum muris æquavit, qua maxime patebat ^j aditu plano. Cetero munita erat præcelsis muris, aut abruptis montibus, ^k nisi quod ⁴⁰ exspatiantia tecta multas addidere urbes. ^l

ita ut duodecim portas semel, &c. edd. vett. et Gronov.—39 Margo edd. Dalec. et Gronov. dignationis.—40 Ibid. nisi qua.—41 Medullum Chiffi.—42 Æneipo

NOTÆ

* *Castris Prætoriiis*] Castra Urbi Tiberius Cæsar adjecit, Sejani monitu, Prætorii cohortibus Præfecti. Nam de eo Tacitus, *Annal.* iv. 'Vim Præfecturæ modicam intendit: dispersas per urbem cohortes una in Castra conducendo... Prætendebat lascivire militem diductum: si quid subitum ingruat, majore auxilio pariter subveniri,' &c. Quadrata faere ea muris, propugnaculis, turribusque munita: instructa templo, armamentario, balneis, fontibusque: ad portam Viminalem: ut fuse demonstrat Alexand. Donatus de Urbe Romæ, i. 15. p. 42.

^f *Per vicos*] Non jam per directum, inquit, currente mensura, ut prima, per vias quasque majores, a milliario ad singulas portas, sed ab eodem milliario per omnes omnium viarum majorum vicos et angiportas, castris etiam Prætoriiis, et vicis qui inibi erant, emensis. Vis omnino in urbe fuerunt novem et triginta, quot fore portarum: vici quadringenti et viginti quatuor, ut quidem proditum est in Descriptione Urbis Romæ.—^l Sed quotcumque Romæ vici essent, qui

eos omnes, inquit Plinius, facto projectionis initio a milliario in capite fori Romani statuto, percurreret, is septuaginta millia passuum, et eo amplius, ambularet. Eo sensu in prophetia Jonæ, iii. 3. 'Ninive erat civitas magna itinere trium dierum; quoniam ejus vicos omnes pererrare nemo posset, nisi itinere trium dierum: ut iterum dicemus ad vi. 16.' *Ed. sec.*

^e *Septuaginta*] In Descriptione Urbis modo laudata, regiones urbis xiv. pedes dicantur continere ccccxxix. m. dccccxxiv. Passus ea mensura efficit, si pedem unum adjeceris, lxxxiii. m. dcccclxxv. Sed multo certior auctor ac testis Plinius.

^h *Dignam*] Debitam, convenientem.

ⁱ *Tarquinii*] Vide quæ dicturi sumus xxxvi. 24.

^j *Patebat*] Urbs nimirum.

^k *Montibus*] Aventino, Cælio, Quirinali.

^l *Addidere urbes*] Suburbia scilicet, quæ producta longius, ad vicinas fere urbes pertinebant, Ocricalum, Tibur, Ariciam, &c.

In prima regione præterea fuere : in Latio^m clara oppida, Satricum,^a Pometia, Scaptia, Pitnlum, Politorium,^o Tellenæ, Tifata,^p Cæcina, Ficana, Crustumium, Ameriola, Medullia,^q Corniculum, Saturnia,^r ubi nunc Roma est : Antipolis,^s quod nunc Janiculum in parte Romæ : Antemnæ,^t Camerium, Collatia, Amitinum,^u Norbe, Sulmo : et cum his carnem in monte Albano soliti accipere^v populi

his Vet. Dalec. et paulo post in eodem, *Antenna* pro *Antemnæ*.—43 Ita codd. Harduini, et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Ami-

NOTÆ

^a *Fuere: in Latio*] Defecerunt, inquit, in prima regione præterea, primumque in Latio oppida, &c. Infra enim, 'In Campano autem agro,' &c. Ex his nec situs plerorumque, nec nomina ipsa constant.

^a *Satricum, &c.*] De Satrico, Livius, lib. I. p. 84. incolæ *Σατρικῶν* Dionysio Halic. lib. v. p. 326. Pometia Suessa, de qua nos superius egimus. A Scaptia *Σακπτήριον* apud Dionys. loc. cit.

^o *Politorium*] *Πολιτήριον* Dionysio Halic. lib. III. p. 179. et Livio, lib. I. p. 13. *Τελλήνη* Dionysio, Livio Tellenæ, loc. cit.

^p *Tifata*] *Τιφάτα* imminentes Capuæ colles vocat Livius, lib. VII. pag. 130. sed hi extra fines antiqui Latii. Apud Reines. inscriptio vetus, pag. 441. *MAG. FAN. DIAN. TIFAT.* 'Magister Fani Dianæ Tifatensis:' quod fanum abesse Capua XXX. stadiis, auctor est Pausanias, in Eliac. prior. *Καυίη* et *Κρουστομίριον* Dionysio, lib. II. p. 101. et 104. Livio lib. I. p. 5. Cænenses: et Crustumini. Eidem Livio, lib. I. p. 14. 'Corniculum, Cameria, Crustumium, Ameriola, Medullia, Nomentum,' in Latio. Medulliam ab Albanis conditam ait Dionys. lib. III. p. 136. Ficane denique Livius meminit, lib. I. p. 13.

^r *Saturnia*] Ovid. Fast. VI. 'A patre dicta meo quondam Saturnia Roma est.' Virgil. *Æneid.* VIII. 'Hanc Janus pater, hanc Saturnus condidit urbem: Janiculum huic, illi fuerat Saturnia nomen.' Vide et Aug. de Civit. VII. 4. Dionys. Halic. lib. I. Antiq. Rom. p. 36. et Varron. lib. IV. de Lat. Ling. pag. 13.

^s *Antipolis*] Quod ex adverso Saturniæ urbis, quæ ultra Tiberim erat, ubi nunc Roma est, condita esset in Janiculo, a Jano, ut diximus: ab *Ænea*, ut Hermolaus credidit.

^t *Antemnæ*] Unde Antemnates, Livio, lib. I. p. 14. et Dionys. lib. I. p. 13. *Καμερία*, Dionys. lib. V. pag. 307. 'Collatia' Livio, loc. cit. *Κολαρία* Dionys. lib. III. p. 187. Festo, Conlatia, a conlatis eo opibus, et porta urbis inde dicta Conlatina. A Norbe Norbani sunt supradicti. Sulmo, nunc *Sermonetta*, inter Velitras et Privernum.

^v *Carnem . . . accipere*] Meminit moris hujusce Livius lib. XXXII. p. 383. 'Legati ab Ardea,' inquit, 'questi in Senatu, sibi in monte Albano Latinis carnem, ut assolet, datam non esse.' Et in antiqua inscriptione, apud Reines. pag. 340. *LATINÆ CELEBRATÆ ET SACRIFICATUM. IN MONTE ALBANO. ET. DATA. VISCER-*

Albenses,^a Albani, Æsolani,⁴⁴ v Acienses, Abolani, Bubetani,^w Bolani, Cusvetani, Coriolani, Fidenates,^x Foretii,^y Hortenses, Latinienses, Longulani,⁴⁵ z Manates, Macrales, Mutucumenses, Munienses, Numinienses, Olliculani, Octulani, Pedani,^a Pollustini,⁴⁶ b Querquetulani, Sicani, Sisolenses, Tolerienses, Tutienses, Vimitellarii,⁴⁷ Velienses, Venetulani, Vitellenses. Ita ex antiquo Latio LIII. populi interiere sine vestigiis. In Campano autem agro Stabiæ^c

ternum Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Els. et Gronov.—44 *Solani* Vet. Dalec. Mox *Nubetani* pro *Bubetani* Chiffi. et paulo post, pro *Foretii*, Vet. Dalec. *Foresi*; al. *Foruli*, vel *Forenses*.—45 *Longani* Chiffi.—46 *Poletaurini* in eodem codice.—47 *Vimiterali* Vet. Dalec. *Vimitellari* Chiffi.—48 Vet.

NOTE

RATIO. Κρηωνίαι Græci vocant.

^a *Albenses*] 'Albani dicuntur ab Albano,' inquit Charisius lib. i. pag. 81. 'Albenses autem ab Alba Fucente.' Sed ab his diversi Albenses qui nunc a Plinio appellantur.

^v *Æsolani*] Ab Æsola sive Æsula, de qua Horat. III. Od. 29. 'Ne semper udm Tibur et Æsulæ Declive contempleris arvom.'

^w *Bubetani*] Dionysio Halic. lib. v. p. 326. Βουβητανοί. Qui Plinio Bolani, hos Livius Volanos, lib. iv. pag. 82. oppidum 'Bolas' vocat, lib. vi. pag. 106. Κοριολανῶν πόλιν habet Dionys. lib. viii. pag. 496. Coriolos Livius, lib. ii. pag. 82. Hinc Marcio Coriolano nomen.

^x *Fidenates*] Fidenæ oppidum, Livio lib. i. pag. 13. xviii. milliario ab urbe Roma, inquit Eutropius, lib. i. pag. 728. Fidenas a Mamercio Dictatore direptas narrat Livius, lib. iv. pag. 77. Nunc *Castello Giubileo*, sex ab urbe mill. pass. ut ait Holsten. in Ital. p. 127.

^y *Foretii*] Forte *Forienses*, de quibus Festus, verbo 'Novæ Carisæ.'

^z *Longulani*] Horum oppidum Longulam Livius, lib. ii. p. 34. appellat :

Λογγόλων πόλιν Dionys. lib. viii. pag. 551. Ceteri deinceps fere incogniti.

^a *Pedani*] Pedanos quoque vocat Livius, lib. viii. pag. 142. oppidum que Pedum, lib. ii. p. 34. Πέδα, πόλις Αἰσονική, Stephano. De regione Pedana, Horat. i. Epist. 4.

^b *Pollustini*] Oppidum Pollustiam Livius appellat, lib. ii. pag. 84. Κερκετουλωνος Dionys. lib. v. pag. 326. Τολερῖους Plutarchus, in Coriolano, pag. 227. Velienses a Vella, Livius, lib. ii. pag. 34. *Vitellenses*, (sic enim reposui, pro *Vicellenses*,) a Vitelia, de qua idem Livius, lib. ii. pag. 84. quam Stephanus Βερέλλων vocat.

^c *Stabiæ*] Etiamnum inter ostia Sarni amnis, et Surrentum, loco nomen est *Castel a mar di Stabia*. De Stabiano lacte, Galeus Meth. Med. lib. v. Symmachus, vi. 17. 'Stabias ire desiderant, ut reliquias longæ ægritudinis armentali lacte depellant.'—'Cave igitur hunc nummum Stabias aut Bovillis csum pates, ut nos olim existimavimus, nihil dum de sententiis suspicati, quæ sunt in nummis scriptæ primis duntaxat literis vocum singularum: SEPT. QUA. CES.

oppidum fuere⁴⁸ usque ad Cn. Pompeium et L. Catonem⁴⁹ consules, pridie Kalend. Maii, quo die L. Sylla legatus bello sociali id delevit, quod nunc in villam abiit.⁴⁹ Interdidit ibi et Taurania.⁵⁰ Sunt et morientis Casilini⁵¹ reliquiae. Præterea auctor est Antias,⁵² oppidum Latinorum Apiolas captum a L. Tarquinio rege, ex cuius præda Capitolium⁵³ is inchoaverit.⁵⁴ A Surrento ad Silarum⁵⁵ amnem triginta millia passuum ager Picentinus fuit Tuscorum,⁵⁶ templo Junonis Argivæ ab Jasone condito insignis. Intus oppidum Salerni, Picentia.⁵⁷

Dalec. *oppidum fuit. Mox, L. Carbonem consules* edd. post Hermol.—49 Ita codd. Harduini et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *in villas abiit* edd. vett. Ald. Junnt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.—50 Dalecampius legendum putat *Capitolium*.

NOTE

PONT. 'Septimius Geta Cæsar Pontifex:' caput nudum.)(. Bos pascens. Supra STA: infra. NOV. Legendum videtur. 'Severis Tutantibus Agricolas' adversus prædones vel hostes, 'Beata Orbis Vota.' Tunc enim sunt lætæ segetes. Est hic nummus apud Patinum, p. 317. Severi sunt Septimius Severus pater, et liberi duo, Antoninus et Geta. Quid quod nec ulla Italiæ urbs olim eudit honori Augustorum vel Cæsarum, nec extra minorem Asiam in nummis concordiæ sunt, ut appellant, sive 'Ομόνοιαι, civitatum?' Ed. sec.

⁴⁸ Et L. Catonem] Vide Notas et Emend. num. 47.

⁴⁹ Taurania] Forte quæ Stephano Ταυρανία. Vide Notas et Emend. num. 48.

⁵¹ Casilini] Casilinum fuit oppidum, ubi nunc est Capua nova, et quidem ad utramque ripam Vulturini amnis, qui et Casilinus iude dictus. De Casilino multa Livius, lib. XXIII. pag. 234.

⁵² Auctor est Antias] Etiam et Dionys. Halic. Rom. Antiq. III. p. 186.

⁵³ Ἀπιολάων πόλις a Tarquinio Prisco captam prodit.

⁵⁴ Inchoaverit] Livius, lib. I. pag. 15.

⁵⁵ Ad Silarum] Σίλαρις Straboni, lib. V. in fine: nunc Selo, in sinum Salernitanum influit.

⁵⁶ Tuscorum] Tuscos hanc oram olim tenuisse auctor est etiam Strabo loc. cit. Idem lib. VI. p. 282. templum ibi conditum ab Jasone tradit: Diodorus Sic. Bibl. lib. IV. pag. 259. portum de navis suæ nomine Ἀργῶν appellatum: unde Argos forte, potius quam Argivæ, legendum hic fuerit. Habet hæc quoque Solinus, cap. 2. p. 12. Nunc Gifoni vocant, quasi Junonis fanum: Templum hodieque durat, Assumtæ Virgini sacrum. Holsten.

⁵⁷ Intus oppidum Salerni, Picentia] Ita Colb. 3. librique omnes editi. In mediterraneo procul a mari fuisse tum Picentiam innuit, Picentini agri metropolim: Salernum autem, quod in ora fuit, uti nunc est, non oppidi tum nomen obtinuisse, sed præsidii tantum a Romanis ibi constituti: quod

x. A Silaro regio tertia, et ager Lucanus^a Brutiusque incipit: nec ibi rara incolarum mutatione.¹ Tenuerunt eam Pelasgi,^b Ænotrii, Itali, Morgetes, Siculi, Græciæ maxime² populi: novissime Lucani a Samnitibus orti duce Lucio. Oppidum Pæstum,³ Græcis Posidonia appellatum, sinus Pæstanus: oppidum Elea, quæ nunc Velia.⁴ Promontorium Palinurum:⁵ a quo sinu recedente^f trajectus ad

~~~~~

CAP. X. 1 Margo edd. Dalec. et Gronov. *mutatio*.—2 Ibid. *maxima*; al. *magna*.—3 *Pæstum*, et mox *Præstanus* Chiffli.—4 'Bene cod. Reg. 1. et Editio princeps, *Elea*, &c. Stephano quoque, 'Ελέα, ἢ τὴν Βελία.' Brotier. *Helia*, quæ, &c. edd. vet. item Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.

NOTÆ

et Strabo diserte docet, lib. v. pag. 251.

^a *Lucanus*] Nunc Principatum citriorem vocant: Brutium agrum, Calabriam.

^b *Pelasgi*] Hæc totidem verbis Antiochus Syracusanus, apud Dionys. Halic. Antiq. Rom. lib. 1, pag. 10. A Pelasgo primum, mox ab Ænotro Pelasgi F. tum ab Italo: mox a Morgete, deinde a Siculo Morgetis hospite populis nomina subinde commutata. Strabo pariter, lib. vi. p. 257. Idem p. 254. ortos a Samnitibus Lucanos docet.

^c *Pæstum*] Παῖστον Ptolemæo, III. 1. in Lucanis. Eadem Ποσειδωνία Straboni, lib. v. p. 251. a Ποσειδών, hoc est, a Neptuno, unde, Neptunia Velleio dicitur. Nunc vicus in ora, *Pæsti*. Sinui Pæstano nunc a Salerno, vicino oppido, nomen est.

^d *Velia*] 'Ελέα, ἢ τὴν Βελία Stephano, et Straboni lib. vi. p. 252. ad amnem cognominem, quem accolæ vocant *Halente*: vicum *Castel a mare della Brucca*. Ptolem. III. 1. Οδύλια. Et 'Ἐλέην dictam esse aliquando Strabo loc. citat. admonet, et nummus Cimelli nostri Parisiensis, ΤΕΑΗΤΩΝ, ex argento, et alter ex ære.—^e In his eximium olim ex auro vidi-

mus, apud D. de Boze, ex Academia Gallica, qui nummus Palladem galeatam exhibet, malis eminentibus et succi plenis: in ipsa autem galea, cum curru quadrijugo, duplicis victoriæ indice, literas has scriptas: ΑΠΥΣΤΙΩ: quas in suo simili altero Goltzius corrumpit, Tab. 24. n. 9. Scripsit enim ex audaciore paulo conjectura, invitis nummis, ΦΙΛΙΣΤΙΩΝΟΣ: perinde quasi viri nomine scribendo locus hic esset. At in eo, quem dicimus, qui nitidissimus est, ΑΠΥΣΤΙΩ conspicue legitur: quod sic interpretandum esse arbitramur, Αἰκάρωπα 'Ἐλεγαίς Ἰσθησι Τριτογένειαν ἸΩ. *Pinguem Veletis Palladem sistit Ceres*. Agrum frumenti feracem significat, incolas bene valentes et bellicosos. Est enim ἸΩ in nummis antiquis Ceres: ut in nummo Arsacæ regis, ΤΟΠΠΑΙΩ: in altero Hadriani Augusti, ΓΑΖΑ ΕΙΩ. In altera nummi area leo est, virtutis ac roboris symbolum, cum subscripto nomine ΤΕΑΗΤΩΝ, *Veletarum nummus*.^f Ed. sec.

^e *Palinurum*] Nomen servat, *Capo di Palenuro*. Mela II. 4. 'Palinurus olim Phrygii gubernatoris, nunc loci nomen.' Vide Virgil. Æn. VI. 381.

^f *Sinu recedente*] Quem nunc sinum

columnam⁵ Rhegiam centum m. pass. Proximum autem huic^b flumen Melpes:⁶ oppidum Buxentum, Græce Pyxus:¹ Laus⁷ amnis: fuit et oppidum eodem nomine. Ab eo Brutium littus: oppidum Blanda,^k flumen Batum:^l portus Parthenius Phocensium:^m sinus Vibonensis,ⁿ locus Clampetiæ:^o oppidum Temsa,^p a Græcis Temese dictum: et Crotoniensium^q Terina, sinusque ingens Terinæus. Oppidum Consentia,^r intus. In peninsula^s fluvijs Acheron, a quo oppidani Acherontini.^t Hippo,^u quod nunc Vibonem

—5 Codd. Dalec. et Vet. ad *Colonium*, ut et paulo post.—6 *Melpes* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.—7 *Talaus* Strabo lib. vi.—8 *Baletum* codd. Dalec. Chiffi. et Vet. Mox in Chiffi. et *Phocensium*. Paulo post, margo edd. Dalec. et Gronov. *lucus pro locus*.—9 *Oppidum Consentia*. *Intus in, &c.* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Leyd. Frankf. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. *Oppidum C. intus. In peninsula,*

NOTÆ

vocant *Golfo di Policastro*, ab oppido Buxento.

⁵ *Ad columnam*] Que in ipso freto Rhegio constituta erat, unde τὴν Ῥηγίαν στηλίβα τοῦ πορθμοῦ appellat Strabo, lib. vi. p. 256. et 268. Ad Columnam Rhegiam, Antoninus, Me. II. 4. allique.

^b *Proximum autem huic*] Palliuro. Nomen anni ab incolis, *Melpa*.

¹ *Pyxus*] Πυξὸς Straboni, lib. vi. p. 253. nunc *Policastro*.

⁷ *Laus*] Πισαμὸς Λαῶς, καὶ πόλις Straboni loc. et Stephano pariter, in Lucanis. Amnis meminit etiam Ptolem. III. 1. in eodem tractu. Nunc *Laino*, Eucanix finis: Brutii inde agri initium.

^k *Blanda*] Blandæ in Lucanis, Livio, lib. xxiv. p. 252.

^l *Batum*] In Mss. *Baletum*.

^m *Phocensium*] A Phocensibus conditus, inquit Solin. cap. 2. p. 12.

ⁿ *Vibonensis*] Straboni, lib. vi. p. 253. a vicino fluvijs oppidoque, κάλαρος Λαῶς.

^o *Clampetiæ*] Livio lib. xxx. p.

359. *Dampetiæ*. Dum Plinius locum appellat, excisum ævo suo inuit. Rursum deinde excitatum est: hodie *l'Amantea*, in ora Calabria citerioris.

^p *Temsa*] Τεμῶνη et Τέμψα in Brutijs, Straboni, lib. vi. p. 255. *Rudera* visuntur, ubi *Torre Loppa* in Calabria citerioris, ulteriosque confinio.

^q *Crotoniensium*] Hoc est, a Crotoniensibus condita, ut ait Solinus, cap. 2. p. 13. Hodie *Nocera*. Terinæo sinui nomen, *Golfo di S. Eufemia*.

^r *Consentia*] Hodieque *Conenza*, in citeriore Calabria.

^s *In peninsula*] Peninsulam vocat Brutiorum partem eam, quæ maxime tendit in Siculum fretum, instar longæ cervicis: nunc Calabria ultraiorem vocant. Dicemus de ea cap. 15.

^t *Acherontini*] Extat hujus oppidi memoria in nummis, AXEPONTAN. Non est *Cirenza*, in Basilicata: etai hanc quoque Acherontiam vocant.

^u *Hippo*] Iisdem verbis Stephanus: Ἰππώνιον, πόλις Βερρίων, ἢ μετ-

Valentiam appellamus, Portus Herculis,^v Metaurus^w amnis, Tauroëntum^{10x} oppidum, Portus Orestis, et Medma.^v Oppidum Scyllæum,^z Cratais^a fluvius, mater^{11b} (ut dixere) Scyllæ. Dein columna^c Rhegia: Siculum fretum, ac duo adversa promontoria: ex Italia Cænys,^d ex Sicilia Pelorum duodecim stadiorum intervallo. Unde^e Rhegium duodecim M. D. pass.¹² Inde Apennini sylva Sila,^{13f} promontorium Leucopetra^g XII. M. pass. Ab ea Locri cognominati^h a promontorio Zephyrio, absunt a Silaro CCCIII. M. pass.

Et includiturⁱ Europæ sinus primus, in eoque maria

§c. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—10 *Taurianum* Vet. Dalec. et mox in eodem, *Orestis et Medina*; Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov. *O. et Medua*.—11 *Cratis fluvius, pater* Vet. Dalec.—12 *Unde R. XX. M. pass.* Chiffi.—13 *Cod. Dalec. insula Sila.* Mox, Chiffi. *Leucopetra*

NOTÆ

ωνομάση ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων Οὐίβων καὶ Οὐάλαρτία. Hansit a Strabone, lib. vi. pag. 256. Nunc *Bivona*, quod oppidi navale est, cui nomen *Monte Leone*.

^v *Herculis*] Ἡρακλέους λιμὴν Straboni, loc. cit. Nunc *Tropea*.

^w *Metaurus*] Μέταυρος Straboni loc. cit. Nunc *Marro*.

^x *Tauroëntum*] Μελαῖ η. 4. *Taurianum*: cujus extant rudera, prope vicum *Palma*: ubi et Orestis portus, *Porto Ravaglioso*.

^v *Medma*] Nunc *Rossarno*. Μέδμα et Μέγμα Stephano: Μελαῖ η. 4. *Medama*, et Straboni Μέδμα, lib. v. pag. 256.

^z *Scyllæum*] Τὸ Σκύλλαιον Straboni, loc. cit. Nunc *Sciglio* in ipso Siculo freto.

^a *Cratais*] Ita libri omnes. Nunc *Fiumara di Muro*, ad ipsam columnam Rhegiam.

^b *Mater*] Sic libri omnes. Alii, *Pater*. Sit pones fabulas fides.

^c *Columna*] Nunc vicus, *la Catona*:

alii *Calanna* vocant.

^d *Cænys*] *Capo di Cavallo*, duobus pass. mill. a Scyllæo. Καῶνς Straboni, p. 257. Proxime abest a Peloro: utriusque promontorii speculæ campana invicem sibi dant signum.

^e *Unde*] A columna: unde Rhegium abesse centum stadia, Strabo auctor est, lib. v. p. 257. quæ mensura cum Pliniana congruit. Oppido nomen *Reggio*.

^f *Sila*] Inde pix *Brutia*. Vibius Seq. p. 341. 'Sila Brutiorum nemus.' Σίλων Strabo vocat, lib. vi. p. 261.

^g *Leucopetra*] *Capo dell' Armi*, in quo desinit alterum montis Apennini cornu. Sunt tamen qui arbitrentur esse *Punta della Saëtta*, promontorium inde millibus pass. octo dissitum, versus ortum.

^h *Locri cogn.*] Epizephyrii, a Zephyrio promontorio, quod obsidebant, nunc *Capo Bursano*.

ⁱ *Et includitur*] Hoc est, finitur. Sic iv. 18. 'Tertius Europæ sinus ad hunc modum clauditur.'

nuncupantur:¹⁴ unde irrumpit, Atlanticum, ab aliis magnum: qua intrat, Porthmos^j a Græcis, a nobis Gaditanum fretum: cum intravit, Hispanum,^k quatenus Hispanias aluit:¹⁵ ab aliis Ibericum, aut Balearicum: mox Gallicum ante Narbonensem provinciam: hinc Ligusticum. Ab eo ad Siciliam insulam Tuscum: quod ex Græcis alii Notium,^l alii Tyrrenum, e nostris plurimi Inferum vocant. Ultra Siciliam ad¹⁶ Salentinos, Ausonium Polybius appellat. Eratosthenes autem inter ostium Oceani et Sardiniam quicquid est, Sardoum. Inde ad Siciliam Tyrrenum. Ab hac Cretam usque Siculum. Ab ea Creticum.

XI. Insulæ^a per hæc maria primæ omnium Pityusæ a Græcis dictæ, a frutice pineo, nunc Ebusus vocatur utraque,^b civitate foederata, angusto freto interfluente, patent XLVI.^c M. pass.¹ Absunt a Dianio^d septingentis stadiis:

XXV. M. pass.—14 In eodem codice: *His includitur E. a. p. in eoque maria diversa nuncupantur.* Mox, Vet. Dalec. unde *Oceanus irrumpit*; alii, unde *irrupunt.* Paulo post, *Asmos a Græcia Chiffi.*—15 Ita ex cod. Reg. 1. recepti Brotier: ita etiam margo edd. Dalec. et Chiffi. *absit* Vet. Dalec. *illic* Lugd. 1606. Dalec. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *alut* Lugd. Erasmi.—16 *Ultra Siciliam quod est ad Chiffi.*

CAP. XI. 1 Ita Chiffi. et edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *patent XLII. M. pass.* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Leyd. Frankf.

NOTÆ

^j *Porthmos*] *Πορθμός* fretum sonat.

^k *Hispanum*] Hæc deinceps Solinus siodem verbis, cap. 23. p. 44.

^l *Notium*] Solinus cap. 23. p. 44. *Ionium*, male. *Nórior* hoc mare dixere, quod Romanis spectare ad austrum videretur; ut Adriaticum, e contrario, ad septemtrionem.

^a *Insulæ*] Martianus hic Pliniam de more transcribit, lib. vi. cap. de insulis, &c. p. 206.

^b *Ebusus . . . utraque*] Hædie *Ibiza*, vel *Yvica*. Quoniam fretum angustum interfluens mediâ Ebusum olim intersecuit, gemina Ebusus a Plinio dicitur, quæ ipsi sunt Pityusæ dum, *Πυρραία*. Ceteris fere scriptoribus

Colubrariam quoque, de qua mox, in Pityusarum numero reponentibus: cum *Ebosus* interim unam agnoscent.

^c *Patent XLVI.*] Ebuso uni, quæ gemina, ut diximus, a Plinio proditur, tantam amplitudinem, atque adeo majorem, Strabo adjudicat, lib. III. p. 167. nempe stadiorum cccc. hoc est, L. M. pass. Agathemerus Geogr. I. 5. geminam, ut Plinius, Ebusum novit: majorem trecentis, minorem stadiis centum porrectam: id quod eodem recidit.

^d *Dianio*] Hispaniæ oppido, de quo cap. 4.

totidem Dianium per continentem a Carthagine nova. Tantundem^a a Pityusis in altum, Baleares^f duæ, et Sucronem versus Colubraria. Baleares funda bellicosas, Græci Gymnasias dixere. Major c.^s m. pass. est longitudine,³ circuitu vero CCCLXXV. m. Oppida habet civium Romanorum Palmam^h et Pollentiam: Latina,^l Cinium, et Tucim: et fœderatum, Bocchorum^{4j} fuit. Ab ea XXX. m.^k pass. distat minor: longitudine XL. m.^{5l} circuitu CL. m. pass.

~~~~~

Ingd. 1606. Elz. et Gronov.—2 *Tantundem* est Chiffi.—3 'Bene cod. Reg. 1. Editio princeps et Rezzonicus, C. M. pass. est longitudine.' Brotier. *centum millia passuum longitudine* Ald. Junt. Basil. Ingd. Erasmi, Dalec. Ingd. 1606. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Mox, *circuitu vero CCCLXXV.* Chiffi.—4 *Pollentiam Latinacivium et fœderatorum Bocchorum* margo edd. Dalec. et Gronov. P. *Latinorum civium et Tucium quod fœderatum Bocchorum* Vet. Dalec. P. *Jatina Cinium et Cunici, et f. Bochri* Gronov. P. *Latina Cinium et Cunici, et f. Bochri* edd. vett. P. *Latina, Cinium, et Cunici: et fœderatum, Bocchorum, &c.* Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. et Tucim Regg. Brot. 1. 2.—5 Ita Chiffi. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et

NOTE

^a *Tantundem*] Stadiis DCC. hoc est, LXXXVII. m. d. pass. a Pityusis in altum, Italiam versus recedunt Baleares duæ: versus Sucronem, quæ urbs Hispaniæ fuit, Colubraria, hodie *Moncolibre*, seu Mons Colubraris; Græcis eandem vim nominis rationemque secutis 'Οφιοῖσα: nam etianum serpentibus impeditur atque vastatur. Mariana, Hist. 1. 16.

^f *Baleares*] Eam vocem Carthaginiensium lingua, funda bellicosas significare, auctor est Agathemerus loc. cit. Diodorus Sic. Bibl. v. p. 297. Baleares dictas putat ἀπὸ τοῦ βάλλειν, a *jaculando*: Γυμνησίας, quod nudo corpore incolæ incederent per æstatem. Livius, in Epit. lib. LX. vel a teli missu, vel a Baleo Herculis comite ibi relicto, cum Hercules ad Geryonem navigaret. Vide etiam Tzetz. in Lycophr. p. 94.

^s *Major C.]* Artemidorus apud Agathem. loc. cit. stadia mille et ducenta longitudine ait continere, quæ

Delph. et Var. Clas.

sunt passuum CL. millia. Hæc nomen est *Majorca*.

^h *Palmam*] Πάλμων, καὶ Πολλεντίας Straboni, lib. III. p. 167. utramque civitatis Romanæ jure donatam. Colonias appellat Mela II. 7. Palmam hodie Mallorcæ vocant.

^l *Latina*] Quæ Latii jura haberent. In Mss. Reg. &c. *Latina, civium, et Tucim*.

^j *Bocchorum*] Bocchori nomen ei oppido erat, quod jam tum interdidisse innuit, olim fœdere junctum Romanis. Cave enim existimes Bocchos Mauritanicæ Reges hic imperitasse, quod fere sensit Solinus, cap. 23. p. 44.

^k *Ab ea XXX. M.]* Strabo loc. cit. LXX. tantum stad. hoc est, VIII. m. DCCL. pass. Minori nomen est *Minorca*.

^l *XL. M.]* Sic Mss. omnes. Agathemerus hanc patere ait stadiis trecentis, hoc est, III. m. DCCL. pass.

Plinius.

2 R

Civitates habet Jamnonem,^{6m} Saniseram, Magonem. A majore XII. M. pass. in altum abest Capraria:ⁿ insidiosa naufragiis, et e regione Palmæ urbis Menariæ,^o ac Tiquadra,⁷ et parva Hannibalis. Ebusi terra^p serpentes fugat, Colubrariæ parit. Ideo infesta omnibus, nisi Ebusitanam terram inferentibus. Græci Ophiusam dixere. Nec cuniculos⁸ Ebusus gignit, populates^q Balearium messes. Sunt aliæ xx. ferme parvæ mari vadoso.

Galliæ^r autem ora,⁹ in Rhodani ostio, Metina:^s mox quæ Blascon^t vocatur: tres Stœchades^u a vicinis Massiliensibus dictæ propter ordinem,^v quas item nominant singulis vocabulis, Proten,^w et Mesen,¹⁰ quæ et Pomponiana vocatur: tertia Hypæa. Ab his Sturium,^x Phœnice, Phila:

Franz. LX. M. edd. vett.—6 *Labonem* Chiffi. *Lamnonem* Vet. Dalec. *Hannonem* margo edd. Dalec. et Gronov.—7 *Triquetra* Vet. Dalec. et mox in eodem: et *patria Annibalis*.—8 Ita Regg. Brot. 1. 2. et Rezzon. item Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. *Nec* omittunt codd. Dalec. et Harduin. editio princeps, Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Mox, populates Brassocorum messes* cod. Dalec.—9 Vet. Dalec. *autem hinc ora*.—10 Chiffi. et Tolet. *Stœchades a vicinis M. d. p. o. quo sita sunt. Nomina singulis Prote, Mese. Mox* Vet. Dalec. *quæ et Pompejana*.

NOTÆ

ⁿ *Jamnonem*] Mela II. 7. 'Castella sunt in minore, Jamno et Mago.'

^p *Capraria, &c.*] Martiani. lib. VI. p. 206. Nunc *Caprara*, vel *Cabrera*. Majori Balearium subest, ad austrum.

^o *Menariæ*] Sic plane Mss. omnes. Et *Menarias*, et *Tiquadram*, et parvam *Hannibalis* insulam, nunc mari demersas putamus.

^p *Ebusi terra*] Solinus, cap. 23. p. 44.

^q *Populates*] Vide quæ dicturi sumus, VIII. 81.

^r *Galliæ*] Martianus loc. cit. 'In Galliæ quoque ora, in Rhodani ostio,' &c.

^s *Metina*] In Mss. *Metania*. Forte ab ostio Rhodani, in quo olim fuit *Metapina*.

^t *Blascon*] Festo Avieno, in descript. Oræ marit. vs. 600. *Blascon*. Incerti situs.

^u *Stœchades*] *Les Isles d'Hieres*, a vicino in continente oppido appellatæ, quod Massiliensium olim ditionis fuit: quare Massiliensibus hæc vicinæ dicuntur.

^v *Propter ordinem*] Vide Notas et Emend. num. 49.

^w *Proten*] Πρῶτη, hoc est *Prima*: hodie *Porqueyroles*. Μέση, *Mediam*, nunc *Portecroz*, quæ anno 1200. *Mediana* vocabatur, ut docet Honor. Bouche Hist. Prov. I. 7. p. 43. *Τραυ* denique, hoc est *Postremam*, nunc *l'Isle du Levant, ou du Titan*, quæ maxime omnium in ortum vergit.

^x *Ab his Sturium*] Nunc sunt *Ritaudas, Langoustier, Baqueon*, ut recte

Lero,⁷ et Lerina⁸ adversum Antipolim, in qua Vergoani oppidi memoria.

XII. (VI.) In Ligustico mari est Corsica, quam Græci Cynron⁹ appellavere, sed Tusco propior: a septemtrione in meridiem projecta,¹ longa passuum CL. millia:^b lata majore ex parte quinquaginta: circuitu CCCXXV.^{3c} M. Abest a vadis Volaterranis LXII. M. pass.^d Civitates habet XXXIIIe et colonias; Marianam,^f a C. Mario deductam; Aleriam,^g a dictatore Sylla. Citra est Oglasa:^h intra vero^h sexaginta milia passuum a Corsica, Planaria⁴ⁱ a specie dicta, æqualis freto, ideoque navigiis fallax. Amplior

~~~~~

CAP. XII. 1 Margo edd. Dalec. et Gronov. *porrecta*.—2 Ita codd. Tolet. Chiffi. et Harduini, item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. ita quoque Martianus. CCCXXII. edd. vett.—3 Vet. Dalec. *Alteram*. Mox Martianus: a D. Scipa autem citra est, Oglasa infra.—4 *Platanaria* margo edd.

NOTE

vidit idem auctor Historiæ Provinciæ, loc. cit. Sunt eæ inter Stœchadas minimæ, in quibus extractæ arces Ludovici XIII. principatu.

¹ *Lero*] Hæc Antipoli propior, quam Lerina, est. Nunc a sacello ei Divæ sacro, *l'Isle de S. Marguerite*.

² *Lerina*] A Lerone freto passuum DC. dispescitur. Strabo lib. IV. p. 185. Πλανακλαρ vocat, a planitie. Unde Sidonius in Euchar. ad Faustum: 'Quantos illa insula plana Miserit in cælum montes: viros sanctos intelligit, seu Monachos Leridenses. Nunc S. Honoré de Lerin. Antonianus in Itiner. Marit. 'Ab Antipoli Lero et Lerina insulæ, M. P. XI.'

³ *Cynron*] A Græcis Κύρνος, a Πῶνις Κορυκῆ, inquit Pausanias in Phoc. lib. X. p. 639.

^b *CL. millia*] Strabo lib. V. p. 224. ex Chorographo nescio quo, CLX. mill. longitudine, latitudine LXX. porrigi ait. Plinium, ut solet, sequitur Martianus, lib. VI. p. 207.

^c *CCCXXV.*] Sic libri omnes Mss.

cum Martiano.

^d *LXII. M. pass.*] Vide Notas et Emend. num. 50.

^e *Habet XXXIII.*] Sic Martianus, loc. cit.

^f *Marianam, &c.*] Utriusque coloniæ, et a Mario et a Sylla deductæ, Seneca meminit, de Consol. ad Helv. cap. 8. p. 808. Aleriæ Mela, II. 7. Florus, II. 2. et Antoninus. Utriusque rudera hodieque visuntur, latere insulæ eo, quod Italiam spectat. In Conc. Lateranensi sub Martino: 'Donatus Marianensis Episc.' Vide Notas et Emend. n. 50.

^g *Oglasa*] Apparet ex situ esse Monte Christo, ubi Monachi olim degabant, ad quos literas scribit S. Gregor. I. 9.

^h *Intra vero*] Priscæ fere convenit recentium nantarum mensura, hoc idem maris spatium L. millibus pass. metientium.

ⁱ *Planaria*] Nunc *Pianosa*, prope Iivam, cui ad occasum obtenditur.

Urgo,^j et Capraria,^k quam Græci Ægilon dixere: item Ægilium:^l et Dianium, quam Artemisiam:^m ambæ contra Cosanumⁿ littus: et Barpana,^o Menaria,^p Columbaria, Venaria. Ilva^q cum ferri metallis, circuitu centum millia, a Populonio decem, a Græcis Æthalia dicta. Ab ea Planasia,^r xxxviii. m.⁷ Ab his ultra Tiberina ostia in Antiano^s Astura, mox Palmaria,^t Sinonia, et adversum For-

Dalec. et Gronov.—5 *Amplior Orgon* Vet. Dalec. *Amplior Gorgon* al. ap. eundem. Mox, *Ægilium dixere* Vet. Dalec. et paulo post in eodem: *item Igilium*; Mela, *Ignium*.—6 Vet. Dalec. et *Barpona Menaria*; edd. vett. et Gronov. et *parva Menaria*, vel *Menaria*. Paulo post, in iisdem vett. a *Populonia*.—7 Ita codd. Harduini, et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont.

NOTE

^j *Urgo*] Sic Mss. omnes, sic etiam Mela, II. 7. et Martianus loc. cit. Rutilio in Itiner. p. 315. 'Gorgon.' 'Assurgit ponti medio circumflua Gorgon, Inter Pisanum Cynsaicumque latus.' S. Greg. Ep. I. 50. 'Gorgonia insulæ monasteria' laudat. Stephano, Ὀργῶν, νῆσος Τυρρηνίας. Hodie la *Gorgona*.

^k *Capraria*] *Capraria* vel *Capraia*. Ἀγίλων Græci dixere, ἐπὶ τῶν ἀγῶν, hoc est, a capris sylvestribus, ut ait Varro de Re Rust. II. 3. qui Caprasium vocat. Sic Planariam, Planasiamque ex æquo dicimus.

^l *Item Ægilium*] Diversa hæc insula a superiore: Antoninus in Itiner. Marit. 'Insula Ægilium a Cosa stadia xc.' Mela II. 7. et Martino, lib. VI. p. 207. *Igilium*. Laudat hanc Rutilius eximie in Itiner. lib. I. p. 308. 'Eminis Igilii sylvestra cacumina miror,' &c. Nunc *Giglio*.

^m *Artemisiam*] Subintellige, dixere Græci: est enim Ἀρτεμῖς Græce *Diana*. Ἀρτεμῖναι hanc insulam Stephanus vocat. Nunc *Gianuti*, contra *Monte Argentaro*, quod promontorium in continente Italiæ est.

ⁿ *Cosanum*] Citra Tiberis ostia. De Cosa diximus cap. 8.

^o *Barpana*] Ita Mss. omnes. Ea haud dubie est, quæ Pomponio Melæ, II. 7. Carbania dicitur: nunc *Corboli*, juxta Ilvæ promontorium illud, quod Plumbinum Italiæ respicit.

^p *Menaria*] Nunc *Meloria*, quæ portui Liburno objacet. Columbariam ab avium genere dictam Solinus autumat. Veneriam, non Venariam habet Martianus, loc. cit. Ambæ inter Ilvam et Plumbinum sitæ.

^q *Ilva*] Rutilius in Itiner. lib. I. pag. 309. 'Occurrit Chalybnum memorabilis Ilva metallis.' Nunc *Elva* dicitur, contra Plumbinum. Eadem Ἀθάλα cur nuncupata sit, disce ex Stephano. Ilvam ab Æthalia perperam sejungit Ptolemæus, et mox Ænariam rursus a Pithecusa.

^r *Planasia*] Quam paulo ante Planariam diximus. Sic Capraria eadem quæ Caprasia est. Insula *M. Pisonis Planasia* a Varrone dicitur, de Re Rust. III. 6.

^s *In Antiano*] Ubi colonia Antium, Astura flumen et insula, ut diximus cap. 9.

^t *Palmaria*] Palmaria hodie *Palmaruola*. Sinonia, *Sanone*, Caietam versus. Ceteris major Pontia, *Isola di Ponza*: universæ fere communi vo-

mias Ponticæ. In Puteolano autem sinu Pandataria,^{8 u} Prochyta,^v non ab Æneæ^w nutrice, sed quia profusa^x ab Ænaria^y erat. Ænaria ipsa a statione^y navium Æneæ, Homero^z Inarime dicta, Græcis Pithecusa, non a simiarum^a multitudine¹⁰ (ut aliqui existimavere) sed a figlinis^b doliorum.¹¹ Inter Pausilypum^c et Neapolim Megaris: ^d

et Franz. XXXIX. edd. vett. et Gronov.—8 Chiffi. *Pandateria*.—9 'Quidam Ænaria ubique scribunt.' Dalec.—10 Margo edd. Dalec. et Gronov. *mutations*.—11 Ita ex codd. suis Harduin. cum antea legeretur, *doliariorum*.—

NOTE

cabulo Ponticæ appellatæ. Unica Straboni *Norría*, lib. II. p. 123. Ponticæ multitudinis numero, Livio lib. IX. pag. 162.

^u *Pandataria*] Straboni, lib. V. pag. 233. *Πανδαρπία*. Nunc S. Mariæ. Pandateria Tacito, Annal. I. p. 26.

^v *Prochyta*] *Προχύτη* Stephano: etiamnomque *Procyta*, contra promontorium Misenum.

^w *Non ab Æneæ*] Ut existimavit Dionys. Halic. Antiq. Rom. lib. I. p. 43.

^x *Quia profusa*] Quia motu terræ avulsa, ac veluti in altum projecta ab Ænaria, sen Pithecusa, foret. Strabo lib. V. p. 247. Ex his Plinii verbis Martianus ridicule Abænariam insulam finxit.

^y *A statione*] Festus quoque: 'Ænaria appellavere locum, ubi Æneas classem a Trojanis veniens appulit.'—^z Plinius non Æneam cum navibus, sed Æneæ naves duntaxat, quas ille Tithono in Italiam proficiscenti ad transvehendos colonos locaverat vel commodarat, usque ad hanc insulam pervenisse refert, nec ultra progressus ibi substituisse in tutissima statione, donec in Troadem ante Græcorum adventum remigrarent; Tithono interim, (qui missus, non a Laomedonte, ut suspicari nuper in Apologia Homeri sumus, sed a Priamo fratre fuerat, ad transvehendos, quos

diximus, colonos, scilicet valetudine, ætate, vel sexu inutiles bello Trojano sustinendo, quod imminabat a Græcis,) ad Lirim amnem usque ad Circeios naves suas peragente. Naves enim Æneas, quibuscum in Italiam venire ipse potuisset, easdem agnato suo Tithono potuit in publicam patriæ utilitatem commodare: aut si venit ipse dñctor navium suarum, id quod minus esse verisimile arbitramur; ante Trojanam certe obsidionem, Homero teste idoneo ac locuplete, Trojam rediit, Tithono in Italia remanente.' *Ed. sec.* Hodie *Ischia*. Vide Notas et Emend. num. 51.

^a *Homero*] In Catalogo Navium, vs. 290. *Ἐν Ἀργείοις* unde Virg. Æneid. IX. Ovid. Met. XIV. 89. aliique *Inarimen* finxere.

^b *Non a simiarum*] Quas Græci *πιθηκούς* vocant. Ita nihilominus visum Ovidio, Met. IV. 90. Xenagoræ et Æschini apud Harpocrat. p. 168. atque e recentioribus, Salmasio, et Bocharto de Animal. III. 31. p. 994. Sane *ἕρμιος* Hesychio *πιθηκός* est, hoc est, *simia*.

^c *A figlinis*] Officinis, in quibus dolia fiunt figlina: *ἀπὸ τῶν πιθηκῶν*, hoc est, *κεραμίων πίδαων*. A *πίθος* fit *πίθακος*, *πίθηκος*, *πιθηκόεις*, *πιθηκόεσσα*, et *πιθηκούσαι*, id est, *figlina*.

^d *Pausilypum*] Hodieque *Pasilypo*, in Campania, prisca incolarum Græ-

mox a Surrento octo millibus passuum distantes, Tiberii principis arce nobiles Capreæ,^a circuitu XI. M. pass.^{1a}

XIII. Mox¹ Leucothea: ^a extraque conspectum,^b pelagus Africum attingens, Sardinia, minus octo ^ac millibus passuum a Corsicæ extremis, etiamnum angustias eas arctantibus insulis parvis, quæ Cuniculariæ^d appellantur: itemque^e Phintonis,³ et Fossæ, a quibus fretum ipsum Taphros nominatur.

(VII.) Sardinia ab oriente^f patens, CLXXXVIII. millia passuum: ab occidente, CLXXV.⁴ millia: a meridie, LXXVII.⁵ millia: a septentrione, CXXV. circuitu DLXV.⁶

*****

12 ^a Male Mss. Reg. et editio princeps aliæque, XL. M. Optime emendavit Cl. Rezonicus, XI. M. errorem monstrante Josepho Maria Secundo, Caprearum, nunc *l'Isle de Capri*, præfecto, in erudita insulæ descriptione. *Brotier.*

CAP. XIII. 1 Mox deest in quibusdam ap. Dalec. et Gronov. Deinde, *extra quem conspectum* codd. Dalec. Chiffi. et Vet. Dalec.—2 Ita Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. minus noxem edd. vet. et Gronov.—3 *Phintonis* Vet. Dalec. *Pintonis* Tolet.—4 Ita Chiffi. et Tolet. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CLXX. edd. vet. et Gronov. CLXXII. al. ap. Dalec.—5 Ita Chiffi. et edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. LXXIV. edd. vet. ante Harduin.—6 Ita etiam Chiffi. et edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CXXII. circuitu DLX. edd.

NOTE

corum appellatione, ab abigendis curis, tristitiæve cessatione, Πρωσίλυτρον. Mons enim mare prospectans, consitus arboribus, villisque refertus, omnium ejus oræ amenissimus est: Virgilii quoque cineribus inclytus.

^d *Megaritis*] *Meryapli*, nunc *Castel del Ovo*.

^e *Capreæ*] Describuntur eleganter a Tacito, *Annal.* IV. p. 123. Vide etiam Sneton. in *Tiberio*, cap. 40. et Dionem lib. LII. p. 495. Nunc *Capri*.

^a *Leucothea*] Meminit hujus Mela, II. 7.

^b *Extraque conspectum*] Sic in altum recedens, ut a continente prospici non possit, nisi ægre admodum. Strabo lib. V. p. 223. Καρποντέρας δ' ἀπὸ τῆς πόλεως πρόβηθεν μὲν καὶ μὲ-

λις ἡ Σαρδὼν, ἐγγυρότερον δὲ ἡ Κέρως, κ. τ. λ.

^c *Minus octo*] 'In octavo milliario a Corsica Sardinia est,' inquit Martianus, lib. VI. p. 207. Stadiorum fere LX. intervallum esse ait Strabo, lib. V. p. 223. hoc est, VII. M. D. pass.

^d *Cuniculariæ*] Hodie sine nomine, scopulis, quam insulis, propiores.

^e *Itemque*] Id est: Angustias illæ arctantur, non modo Cuniculariis insulis, sed illa etiam insula, quæ Phintonis, (Ptolemæo, III. 3. Φίντωνος νήσος,) et his quæ Τάφος, seu Fossæ vocantur. Illa nunc *Isola di Figo*: altera *Isola Rossa*, Claverio, de Corsica Antiq. p. 602.

^f *Ab oriente*] Latere orientali: Hæc Martianus iisdem verbis, lib. VI. cap.

millia: abest ab Africa Caralitano^a promontorio ducenta millia, a Gadibus quatuordecies centena. Habet et a Gorditano^b promontorio duas insulas, quæ vocantur Herculis:ⁱ a Sulcensi,^{7j} Enosin:^k a Caralitano, Ficariam.^l Quidam haud procul ab ea etiam Berelidas^m ponunt, et Collodem, et quam vocant Heras lutra.³ Celeberrimi in ea populorum, Ilienses,⁹ⁿ Balari, Corsi. Oppidorum XVIII.^{10o} Sulcitani,^p Valentini,^q Neapolitani,^r Bosenses,^a Caralitani⁸

vett. et Gronov. Mox, *Calaritano* Vet. Dalec.—7 *Solcensi* vetustissimi codd. ap. Dalec. *Sylcensi* al. ap. eundem; *Sulcensi* Gronov. Mox, Martianns: a *Caralitano*, *Ficariam*, *Galatamque*.—8 Chiffi. *et quam vocant Heralytra*; vetustiss. ap. Dalec. *et quam vocant Hieraca*.—9 *Joalenses* Vet. Dalec. *Jotenses* margo edd. Dalec. et Gronov.—10 Ita codd. Hardnini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XIV. edd. vett. et Gronov.—

NOTE

de Sardin. p. 207.

^a *Caralitano*] *Capo Ferrato*, et *Capo di Carbonara*.

^b *Et a Gorditano*] *Γορδίτανον ἄκρον* Ptolemæo, III. 3. ab occidentali insulæ latere: nunc *Capo di Monte Falcone*, et *Capo di Argentera*. Habet hæc quoque Martianus iisdem verbis, loc. cit.

ⁱ *Herculis*] *Ἡρακλέους νῆσον* unicam Ptolemæus agnoscit, III. 3. Sunt tamen geminæ: major *Asinara*, sive *Zavara*: minor *Isola piana* dicitur.

^j *A Sulcensi*] Quod meridionali insulæ latere, vulgo *la Punta dell' Ulga*, nomen olim habuit a Sulcensi oppido, de quo mox.

^k *Enosin*] *Ἐνωσσον*. Hodie a S. Antiocho nomen habet.

^l *Ficariam*] *Φικαρία νῆσος* Ptolemæo, loc. cit. Claverio *Collatazo*.

^m *Berelidas*] Vide Notas et Emend. num. 52. Et *Beleridas*, et *Κολλάδη*, et *Ἡρας λούτρα*, seu *Junonis thermas*, inter insulas quæ Sardinia adiaceant, ab auctoribus haud satis probatæ fidei afferri, haud obscure prodit ea loquendi formula, 'Quidam ponunt,' &c.

ⁿ *Ilienses*] *Ἰλιεῖς*, qui Ilio everso huc confugere, Iolao dnce, ut Pausanias refert, Phocic. lib. x. p. 639. unde et *Ἰολδαῖοι* a Diodoro appellati, lib. v. Bibl. pag. 296. Ilienses quoque et *Mela* II. 7. et *Livius* vocat, lib. XLI. p. 523. quibus iste adjuncta *Balarorum* auxilia scribit. Quare Plinium haud merito Salmasius arguit, in *Solin.* pag. 29. et 99. quasi *Ilienses* pro *Iolenses* dixerit. *Βαλαρῶν* et *Κορσῶν* appellatio unde sit deducta, Pausanias aperit, loc. cit.

^o *Oppidorum XVIII.*] Ita Mss. omnes. Subintellige, celeberrima.

^p *Sulcitani*] *Σόλκοι*, πόλις ἐν Σαρδῶν. Addit a Carthaginien-sibus conditam. Antonino *Sulci*. Aliis *Sulchi*, *Σουλχοί*. Ubi nunc portus est, cui nomen *Palma di Solo*.

^q *Valentini*] *Ὀβαλερτινοί* Ptolemæo III. 3. ab oppido cognomine, quod perperam in libris editis *Ὀβαλερία* pro *Ὀβαλερτία* scribitur.

^r *Neapolitani*] Ptolemæo, loc. cit. *Νεαπολίται*, oppidum Aquæ Neapolitanæ, quarum etiam meminit Antonius sive *Æthicus*: hodieque *Napoli*.

civium Romanorum, et Norenses.¹¹ Colonia autem una, quæ vocatur Ad turrim^v Libysonis. Sardiniam^v ipsam Timæus Sandaliotin^x appellavit ab effigie soleæ, Myrsilus Ichnusam a similitudine vestigiï. Contra Pæstanum sinum Leucasia^y est, a Sirene ibi sepulta appellata. Contra Veliam, Pontia, et Iscia,¹¹ utræque uno nomine Ænotrides;^z argumentum possessæ ab Ænotriis^a Italix. Contra Vibonem parvæ, quæ vocantur Ithacesiæ,^b ab Ulyssis specula.¹²

XIV. (VIII.) Verum ante omnes claritate Sicilia, Sicania a Thucydide^c dicta, Trinacria^d a pluribus, aut Triquetra,^e

*****

11 *Isacia* margo edd. Dalec. et Gronov. Mox, *utraque uno nomine* Vet. Dalec. —12 *Ulyssis spectacula* Tolet. ab *Ulyssis spectacula* Chiffi. et Vet. Dalec. ab *deest* in edd. vetit. et Gronov.

CAP. XIV. 1 Ita Ed. pr. et Vet. Dalec. *Thucydidi* tertio casu Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmii, Dalec. Lugd. 1606. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Mil-

NOTÆ

^a *Bosenses*] Βῶσα inter oppida Sardinix mediterranea, apud Ptolem. loc. cit. nomen retinet.

^b *Caralitani*] Quibus jus civium Roman. concessum. Sive Caralin, seu Calarim legas, perinde est. Mela II. 7. 'Sardinix urbium antiquissimæ, Caralis et Sulchi.' Livius 'urbem Carales' vocat, lib. XXIII. p. 242. Florus, II. 6. 'urbem urbium Caralin,' quia jam tum, ut hodieque, metropolis insulæ fuit: incolis *Carliari*.

^c *Norenses*] Antonino, Nora. Νῶρα Ptolemæo, meridionali insulæ latere. Hodie *Nori*.

^d *Ad turrim*] Nunc *Porto di Torre*. In Notitia Episcop. apud Victorem Vitens. inter Episcopos Sardinix, 'Felix de Turribus.' Antonino, 'Ad Turrem,' oppidum Sardinix est. Ptolemæo III. 3. Πόργος Βίσσωνος πόλις, pro Λιβύσσωνος. Nunc ibi creditur esse *Sassari*.

^e *Sardiniam*] Hæc totidem verbis Solinus, cap. 4. p. 18. et Martianus, lib. vi. de Sardinia, p. 207. Prævit auctor libri Mirab. Auscult. p. 1159.

^x *Sandaliotin*] Σανδαλιῶτιν, et Ἰχθυῶσαν. Claudianus, de bello Gildon.

^y *Humanæ speciem plantæ sinuosa* figurat Insula: Sardiniam veteres dixerunt coloni.' Vide etiam Pausan. Phocic. lib. x. p. 688.

^z *Leucasia*] Apud Strabonem lib. II. p. 123. Λευκασία: at sæpius Λευκασία, ut Stephanus habet: et auctor libri Mirab. Auscult. p. 1190. quo nomine Sirenen etiam esse vocitatum diximus, cap. 9. Hodie *la Licosa*, petra verius quam insula. Ab *Æneæ* consobrina ibi defuncta, *Λευκασίας* nominatam scribit Dionys. Halic. lib. I. p. 43.

^a *Ænotrides*] Ἄνωτρίδες νήσοι Straboni, lib. VI. pag. 252. De Velia diximus cap. 10. et de Pæstano sinu, et de Vibone.

^b *Ab Ænotriis*] Quos in Italia rerum potitos olim Strabo etiam prodidit, pag. 253.

^c *Ithacesiæ*] Ἰθακηνῶσαι. Meminere Solinus, et Martianus. Nunc *Torricella*, *Praca*: scopulique alii sine nomine.

^d *Thucydide*] Lib. VI. p. 411.

a triangula specie: circuitu patens, ut auctor est Agrippa,^f DCXVIII. M. pass. quondam^g Brutio agro cohærens, mox interfuso mari avulsa XV. M.^h in longitudinem freto, in latitudinem autem M. D. pass. juxtaⁱ columnam Rhegiam. Ab hoc dehiscendi^j argumento, Rhegium Græci nomen dedere oppido, in margine Italiæ sito. In eo freto est scopulus Scylla: item Charybdis mare vorticosum: ambo clara^j sævitia. Ipsius Triquetræ, ut diximus,^k promonto-

ler. Bipont. et Franz.—2 Ita codd. Harduini, Chiffi. et Dalec. XII. M. edd.

NOTE

^d *Trinacria*] Thucyd. loc. cit. Diodoro Bibl. lib. v. p. 286. et aliis.—‘Homero, Od. A. 106. et M. 127. *Ἐπινακίη νῆσος*, alia longe a Trinacria est. Hæc partim Latina vox est ab adjectivo *trinus*, partim Græca, ex voce *ἄκρα*, *promontorium*. Illa ad quandam prioris similitudinem ficta est, et Solis insula appellatur, quoniam in ea sol perpetuo lucet. Est enim ea insula in Odyseea, ipsum hoc terræ hemisphærium, quod certe semper lucet a sole. In nummis Augusti inscriptis, SICIL. cave putes Siciliam significari. Diana stans vel gradiens pingitur cum arcu et pharetra, quæ effigies ad Siciliam non pertinet. At si Sicilia designaretur, cum symbolo congruentiore scriberetur nomen integrum SICILIA. Primæ sunt ergo eæ totidem vocum literæ, hac sententia: ‘Salus Imperatoris Cæsaris, Italiæ Lætitiæ est.’ Is autem salutis ac valetudini suæ, venatione, quam Diana cum arcu significat, consuebat.’ *Ed. sec.*

^e *Triquetra*] ‘Prædia Triquetra,’ hoc est, Sicilia, dixit Horatius II. Sat. 6. 55.

^f *Agrippa*] At Posidonius apud Strabonem, lib. vi. pag. 266. habet tantum stadia quater mille et cccc. hoc est, DL. mill. pass. Timosthenes

vero apud Agathemernum, I. 5. stadiis 4746. ambitum Siciliæ definit, hoc est, DCCIII. mill. CCL. pass.

^g *Quondam*] Vide quæ diximus II. 90.

^h *M. D. pass. juxta*] Ita Timosthenes apud Agathem. duodecim stadia patere hoc fretum latitudine prodidit, I. 5.

ⁱ *Ab hoc dehiscendi*] Ita Solinus, cap. 5. pag. 19. ‘*Ἀπὸ τοῦ βρυγῆραι* Rhegium dictum voluit, quod ibi terra dehiscat interfuso tenui maris euripo. Alii Regium sine aspiratione scripsere, quasi Regiam, hoc est, *Βασίλειον*. Strabo, lib. vi. p. 268.

^j *Ambo clara*] De his satis apposite Ovid. Met. VII. 62. ‘Quid quod nescio qui mediis concurrere in undis Dicuntur montes? ratibusque inimica Charybdis Nunc sorbere fretum, nunc reddere: cinctaque sævis Scylla rapax canibus Siculo latrare profundo?’ —‘At apud Homerum, Odyss. M. 61. Scylla et Charybdis petræ sunt duæ fabulosæ, cum scopulis totidem; quibus imaginibus poëtice describit adteriorum, discordiæ, et luxuriæ mala.’ *Ed. sec.*

^k *Ut diximus*] Cap. 10. Πέλοπος ἄκρα Ptolemæo, III. 4. Nunc *Cepo* dicitur *Faro*.

rium Pelorus vocatur, adversus Scyllam vergens in Italiam: Pachynum¹ in Græciam, CCCXL. M.⁴ ab eo^m distante Peloponneso: Lilybæum² in Africam CLXXX. M. intervallo a Mercurii^o promontorio: et a Caralitano Sardiniae CX.C.⁵ M. Inter se autem hæc promontoria ac latera distant his spatiis. Terreno itinere a Peloro Pachynum CLXXXVI.⁶ P. M. pass. Inde Lilybæum, CC. M. inde Pelorum, CLXX. M. Coloniarum ibi quinque:⁷ urbes ac civitates LXIII.⁷ A Peloro mare Ionium ora spectante, oppidum Messana civium Romanorum,^r qui Mamertini vocantur. Promontorium Drepanum,^s colonia Tauromenium, quæ antea Naxos,^t

vett. et Gronov.—3 *Pachynus margo* edd. Dalec. et Gronov.—4 Ita cod. Dalec. cum edd. Harduin. Miller. Bipont. et Franz. cui lectioni astipulatur et Martianus. CXLIV. M. edd. vett. et Gronov.—5 Ita Chiffli. et Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CXX. edd. vett. et Gronov.—6 Ita quoque Chiffli. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CLXVI. edd. vett. et Gronov.—7 Ita Chiffli. Harduin. 1. 2. 3. Miller. et Bipont. *Coloniae immunes quinque, civitates LXXIII.* margo edd. Dalec. et Gronov. *Coloniae ibi*

NOTE

¹ *Pachynum*] Πάχυνος ἄκρα Ptolemæo, nunc *Capo di Passaro*, sive *Passaro*.

² CCCXL. mill. ab eo] Vide Notas et Emend. num. 53.

³ *Lilybæum*] Λιλυβαίων ἄκρα Ptolemæo. *Capo di Marsala*.

⁴ *A Mercurii*] In Africa. De eo, v. 3. Hoc intervallo Timosthenes loc. cit. ait esse fere cc. mill. pass.

⁵ *Pachynum CLXXXVI.*] Ita Mss. omnes, Capella, pag. 208. clxxvi. Terreno itinere hæc mensura inauditur, atque adeo brevior insulæ circuitus ex triplici hoc intervallo colligetur, quam quem Agrippa efficit, ora sinubusque lustratis.

⁶ *Coloniae ibi quinque*] Vide Notas et Emend. num. 54.

⁷ *Civium Rom.*] Jure civitatis a Senatu donatum. *Messinae*. Incolis, *Messina Citta nobile*.—^r Nummi veteres sub Augusto cusi MESSENION, Latinis

scripti characteribus, ut se cives Romanos incolæ testarentur, sequæ a Messeniis Peloponnesi discriminarent. Cuniculus in ea nummi parte sculptus, cuniculosam eam fuisse vel esse regionem docet. Fuit hic nummus argenteus apud D. de Boze. *Ed. sec.*

^s *Drepanum*] Idem quod Ptolemæo. Ἀργεννον: nunc *Capo di S. Alessio*, a proximo S. Alexii castello.

^t *Antea Naxos*] Solin. cap. 5. p. 19. Etiam Antoninus in Itiner. Tauromenium Naxos vocat. Nempe Naxos excisa, Tauromenium successit, quo deducti sunt Naxii, ut auctor est Diod. Sic. Bibl. lib. xiv. pag. 282. et lib. xvi. pag. 411. Græcis Ταυρομένιον. Nunc *Taormina*. Tiberii nummus in Thes. Goltzii, COL. AVG. TAVROMEN. p. 238. Græcus e Musæo nostro Parisiensis, TATPOMENTAN.

flumen Asines: " mons Ætna " nocturnis mirus incendiis. Crater " ejus patet ambitu stad. xx. Favilla " Tauromenium et Catinam " usque pervenit fervens, fragor vero ad Maronem " et Gemellos colles. Scopuli tres " Cyclopum, portus Ulyssis, " colonia Catina. " b Flumina : Symæthum, " c Terrias. Intus Læstrygonii " d campi. Oppida : Leontini, " e

urbes ac civitates LXXII. edd. vett. et Gronov.—8 Ita Vet. Dalec. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Catanam* Gronov. Mox, *Maronem* Chiffli. —9 Ita Vet. Dalec. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Catana* edd.

NOTE

" *Asines*] 'Ασίνας ποταμὸν vocant Thucyd. lib. vii. pag. 564. et Plat. in Nicia, pag. 541. Accolæ, *Cantora*. Hunc cum Aci Dalecampius male confundit.

" *Ætna*] *Mont-Gibel*.

" *Crater*] Qui in summo vertice aperit se hiatus.

" *Favilla*] Ita etiam Strabo, l. vi. p. 269. August. de Civit. iii. 31. aliique.

" *Ad Maronem*] In Martyrologio Maurolyci, Maronis pariter montis fit mentio, Gemellorumque collium. Maro nunc *Madonia* dicitur: Gemelli, *Monte di Mele*: utriusque uno nomine *Mons Nebrodes* Solino, cap. 5. p. 19. et alia.

" *Scopuli tres*] In ora, citra Catinam. *Li Fariglioni*.—' Qua parte Sicilia spectat Eurum, Cyclops Plinius collocat, cum portu Ulyssis, recte: at Homerus ad septemtrionem fere; quoniam sic poscit descriptio itinerum Ulyssis in ea fabula. Venisse constabat Ulysem in Siciliam ex fama publica, atque ibi tunc Cyclops extitisse. Cetera invenit, immutavit, disposuit vates, ex artis licentia et legibus. Cyclops, Græce Κύκλωψ, non hominem significat, cui lumen sit unicum; sed qui rotundos oculos habet, sive orbiculares. Unoculum Cyclopa fluxit Homerus, tum ut monstrosior esset; tum quis, si

oculos duos haberet, uno effosso satis ei alter esset ad animadvertendos percussores: id quod fabula prohibebat. Docet enim illa, juste pœnas ab eo exigi, qui sacrosancta hospitii jura violet: quod Cyclopi facinus fuisse finxit Homerus.' *Ed. sec.*

" *Ulyssis*] Nunc *Lognina statione*, prope Catinam.

" *Catina*] Sic omnes Mss. Quam Græci Κάρανα, Catinam Latini dixerunt: ut illi *Μασσαλίαν*, Massiliam isti. Nummus in Museo nostro, ΚΑΤΑΝΑΙΩΝ. Nobis *Catane*: incolia *Catania*. In vetere instrumento apud Parutam, p. 14. 'Catana Citta Clarissima.' Colonos eo missos a Romanis auctor est Strabo, lib. vi. p. 268.

" *Symæthum*] Σύμαθος Straboni, lib. vi. pag. 372. Hodie *la Iaretta*, ultra Catinam. Τηπίας Diodoro in Eclog. p. 868. et Hesychio. Nunc a S. Leonardo nomen sortitur, *Fiume di S. Leonardo*.

" *Læstrygonii*] Λαοστρυγόνες appellati, qui Leontinos campos incoluere, οὐ τὸ Λεοντίνων πεδίων οὐκ ἔσαντες, inquit Polybius, in Excerptis, pag. 22. Silius lib. xiv. 'Prima Leontinos vastarunt prælia campos, Regnatam duro quondam Læstrygone terram.'

" *Leontini*] In Nummis Musei nostri, ΛΕΟΝΤΙΝΩΝ. Mæse quoque, 11. 7. *Leontini*. Λεόντιον Ptolemæo, iii.

Megaritis:^f amnis Pantagies,¹⁰ Colonia Syracusæ,^h cum fonte Arethusa.ⁱ Quanquam et Temenitis,^j et Archidemia, et Magæa,¹¹ et Cyane, et Milichie fontes in Syracusano potantur agro. Portus Naustathmus,^k flumen Elorum, promontorium Pachynum: a qua fronte^l Siciliæ flumen Hirminium,^m oppidum Camarina,¹² fluvius Gelas,^o oppi-

*****

vett. et Gronov.—10 *Pantagia* Vet. Dalec.—11 *Archidemia* et *Margæa* Vet. Dalec. et mox in eodem *Milina* fontes in *S. ponantur* agro.—12 *Camerina* mar-

NOTE

4. Nunc *Lentini*. In vetere instrumento, apud Parutam, p. 14. *Lentini* citta fecondissima.

^f *Megaritis*] In nummis apud Parutam, ΜΕΓΑΡΑ. Et apud Ptolem. Μέγαρη. Stephano *Μεγαρίς ἐν Σικελίᾳ, ἡ πρότερον ΤΒΛα*.

^g *Pantagies*] Vibio Seq. *Pantagias*: Sillio quoque, lib. xiv. Παντάκιος Thucydidi, lib. vi. p. 413. Ptolemæo, Παντάχας. Nunc *Porcaro*.

^h *Syracusæ*] Incolis *Siracosa* citta fedelissima: nobis *Syracuses*. Coloniam eo deductam ab Augusto, anno U. C. 733. M. Lollio, Q. Lepido Coss. auctor eat Dio, lib. lrv. pag. 527. et Strabo, lib. vi. p. 270.

ⁱ *Arethusa*] Cic. in Verrem, Orat. vi. num. 18. 'In hac insula extrema est fons aquæ dulcis, cui nomen Arethusa est, incredibili magnitudine, plenissimus piscium: qui fluctu totus operiretur, nisi munimine ac mole lapidum a mari disjunctus esset.' Nunc fons est sine nomine. Falcandus, in Hist. Sic. mota terræ lutulentum hunc fontem ait effectam, multa maris admixtione saporem salsum contraxisse. Vide quæ de eo fonte et Alpheo amne dicturi sumus, xxxi. 30.

^j *Temenitis*] Vinc. Mirabella, Syracusanus, in erudito opere de patria sua, ait hos hodieque fontes exstare. Temenitin nunc dici *Fonte di Cana-*

li, Archidemiam, *Cefalino*, *Magæam*, *Fontana della Madalena*, *Cyanen*, *Fonte Ciane*, *Milichien*, *Μελιχίην*, cujus aqua suavissima, et nomini suo maxime conveniens, *Lampisimotta*. De Cyane in primis Ovid. Fast. iv. 469. et Met. v. 412. Vibius Seq. p. 340. lacum vocat.

^k *Naustathmus*] *Ναυσταθμὸς*, quæ vox navium stationem sonat. Ptolemæo III. 4. Φοινικοῦς λιμῆρ. Nunc *Fontane bianche*, inter Syracusas, et Elorum amnem, cui nomen hodie *Acellaro*: quondam *Ἐλωπος*, apud Steph. et Vibium Seq.

^l *A qua fronte*] Meridionali.

^m *Hirminium*] Nunc *Maulo*, et *Mauli*, et *Fiume di Ragusa*.

ⁿ *Camarina*] *Καμαρῖνα* Stephano, Virgil. *Æneid.* III. 'Et fatis nunquam concessa moveri Apparet Camarina procul.' Hodie *Camarana* dicitur, latere Siciliæ meridionali: in nummis apud Parutam, ΚΑΜΑΡΙΝΑ-ΙΩΝ.

^o *Gelas*] *Gela* Vibio: accolis *Fiume Salso*: in nummis apud eundem Parutam, ΓΕΛΑΣ.—'Caput virile, cum auribus et dimidio corpore bubulo, docet agricolas, qui flumen illud accolunt, esse perferentes laboris: in aversa autem parte equus, vel eques, vel bigæ pictæ generosos in eo tractu equos esse.' *Ed. sec.*

dum Acragas,^p quod Agrigentum nostri dixere. Thermæ^q colonia: amnes, Achates, Mazara, Hypsa.¹³ Selinus^r oppidum. Lilybæum ab eo promontorium, Drepana,^t mons Eryx.^u Oppida: Panormum,¹⁴ Solus,^v Himera^x cum fluvio, Cephalcedis,^y Aluntium,¹⁵ Agathyrnum,^a Tyndaris^b colonia, oppidum Mylæ,^c et unde cœpimus, Peloru

go edd. Dalec. et Gronov. Mox, *fluvius Delas* Gronov.—13 Edd. veti. et Gronov. *amnes Atys et Hypsa*; Vet. Dalec. *amnes Acis et Hypsa*. Vid. Not. et Emend. Paulo post, Vet. Dalec. *mox Eryx*.—14 'Ita bene Editio princeps.' Brotier. *Oppida Panormum* edd. veti. Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—15 *Aluntium* Vet. Dalec. Mox, in quibusdam, *Agathyrnum*, quo pacto et a

NOTÆ

^p *Acragas*] In nummis Musæi nostri, et apud Parutam, AKPAFANTINON. Hodie Gergenti. Incolis, *Agrigento citta magnifica*.

^q *Thermæ*] Antonino, Aquæ Larodæ, ab Agrigento XL. M. P. Nunc sunt eæ prope urbem Sciacca, vel Xacca, ut recte Fazellus.

^r *Achates, Mazara, Hypsa*] 'Αχάτης, nunc *Belice*: qui primus post Thermas occurrit: Μαζάρας, *Mazara*, ad oppidum ejusdem nominis: latere uterque meridionali. 'Υψας, *Marsala*, prope Lilybæum. Vide Notas et Emend. num. 55.

^s *Selinus*] Σελινοῦς Græcis, ab *σπί*, quod *σάλων* vocant, ubertate dictum. Magnæ urbis tenue vestigium extat hodieque in latere insulæ meridionali, vulgo *Terra de li Pulci*, teste Fazello: haud procul Achate fluvio, seu *Belice*. Sed Selinantis situm verius assignavimus opere nuper in lucem edito, de Nummis Antiquis Populorum et urbium.

^t *Drepana*] Incolis, *Trapano citta invitta*. Stephano Δρέπανα, Δρέπανον Ptolemæo.

^u *Eryx*] Vibius Seq. pag. 343. 'Eryx mons Siciliæ.' Solinus, cap. 5. p. 19. 'Eminet Sicilia montibus Ætna et Eryce: Vulcano Ætna sa-

cer est: Eryx Veneri.' Mela quoque, II. 7. 'Montium Eryx maxime memoratus, ob delubrum Veneris ab Ænea conditum.' Nunc *Monte S. Juliano*.

^v *Panormum*] Incolis *Palermo citta felice*.

^w *Solus*] Antonino Solantum dicitur: ut quod Romanis Hydruntum, Græcis Hydrus fuit. In nummis apud Parutam COAONTINON. Nunc *Solunto*.

^x *Himera*] Schol. Pind. p. 110. Θέρμα λοντρά τῆς Ἰμέρας πόλεως. Ptolemæo, III. 4. sunt Thermæ Himerenes, Θέρμαι Ἰμεραι πόλεις. Coloniam deinde factam, testatur vetus inscriptio apud Gruter. p. 433. COL. AVG. HIMERÆORVM. THERMIT. Quasobrem, æn vocis similitudine deceptus auctor Thermas, de quibus dictum est paulo superius, coloniam falso appellaverit, cum id esset Thermis Himerenibus ascribendum, peritioribus æstimandum relinquo. Nunc oppido nomen *Termini citta splendidissima*: anni, *Fiume di Termini*.

^y *Cephalædis*] Κεφαλοῦδης Ptolemæo, loc. cit. Incolis *Cesalà citta plantatissima*.

^z *Aluntium*] Ἀλουντιον Ptolem. loc. cit. Dionys. Halic. lib. I. p. 41. 'A-

Intus, Latinæ^d conditionis, Centuripini,^e Netini,^{16 f} Segestani,^g Stipendiarii, Assorini,^h Ætnenses,¹ Agyrini,^j Acestæi,^k Acrensens,¹ Bidini,^m Cetarini, Cacyrini,ⁿ Drepanitani,^o Ergetini,^p Echetienses,^q Erycini,^r Entellini,^s Etini,^{17 t}

Strabone appellatur.—16 *Nepini* Chiffi. Mox, pro *Segestani* Vet. Dalec. habet *Egestani*; et paulo post, *Echetienses* pro *Ætnenses*, et pro v. l. *Escletienses*.—17 *Ædini* Vet. Ita Index habet et Chiffi. *Legē: Netini, Edini, Getini, &c.*

NOTE

Λολύριον. In nummis ΑΛΟΝΤΙΝΩΝ. Fazellus, Decad. i. lib. ix. cap. 4. 'In colle edito et mari prominenti, infra S. Philadelphi oppidum, Aluntium vetusta urbs jacet.' *Alontio*.

^a *Agathyrnum*] Polybio apud Steph. *Ἀγάθυρα*. Diodoro, lib. v. pag. 991. *Ἀγάθυρον* ab Agathyrno rege. Livio, lib. xxvii. p. 303. 'Agathyrna.' Ubi nunc S. Marci oppidum, ad annum cognominem: medio ferme intervallo Panormum inter et Messanam.

^b *Tyndaris*] In nummis ΤΥΝΔΑΡΙΤΑΝ. Ruderibus nomen restat, *Tyndaro*. Polybio, lib. i. pag. 35. *Τυρδαρίς*.

^c *Mylæ*] *Milazzo*.

^d *Latinæ*] Jure veteris Latii donata, de quo dicemus in Notis et Emend. num. 3.

^e *Centuripini*] Oppidum τὰ Κεντόριον Straboni lib. vi. p. 272. supra Catinam, juxta Ætnæos montes. In nummis Parutæ, ΚΕΝΤΟΡΙΙΝΩΝ. *Centorbe*.

^f *Netini*] Netinos quoque Tullius vocat in Verr. vii. 65. Oppidum Ptolemæus Νέτινον. Incolis *Nota citta ingeniosa*, prope Pachynum.

^g *Segestani*] A Segesta dicti, vel Egesta, præposita ei litera *S* a Romanis scriptoribus, inquit Festus, ne obscæno nomine appellaretur. In Nummis Parutæ, ΣΕΓΕΣΤΑΙΩΝ, et ΕΓΕΣΤΑΙΩΝ.

^h *Assorini*] *Ἀσσορον* urbi nomen

apud Stephan. nunc *Asaro*. Chrysa amne alluitur, nunc *Battaino*. In nummo apud Parutam, ΑΣΟΡΤ. ΧΡΥΣΑΣΑΣ.

ⁱ *Ætnenses*] *Ἄετταν* Strabonis, lib. vi. pag. 273. Ptolemæi, *Ἄεττα*: in montis Ætnæ radicibus olim fuit, stadiis a Catina LXXX. Nummi, ΑΙΤΝΑΙΩΝ.

^j *Agyrini*] Agyrium et Agyrienses apud Cic. Verr. v. 62. In nummis ΑΓΥΡΙΝΑΙΩΝ. Nunc *Argyro*, et *San Filippo d'Argyroæ*.

^k *Acestæi*] Ab Acesta, de qua Virgil. *Æneid.* v. 'Urbem appellabant permissio nomine Acestum.'

^l *Acrensens*] *Ἀκραίσι* Stephano. Oppidum *Acra* Antoninus, et Thucyd. lib. vi. p. 414. Ptolemæus *Ἀκραίσις* vocat. Hujus extare vestigia, xxiv. mill. pass. a Syracensis, ubi nunc Cœnobium est S. Maris de Jesu, auctor est Fazellus, Decad. i. lib. x.

^m *Bidini*] Cic. Verr. iv. 54. 'Bidis oppidum est tenue sane non longe a Syracensis.' Incolæ Βιδίνοι Stephano. Superest modo templum, S. *Giovanni di Bidini*, teste Cluverio, Sicil. Antiquit. ii. 10.

ⁿ *Cetarini, Cacyrini*] *Κατρία* et *Κάκυρον*, duo Siciliæ oppida, apud Ptolem. iii. 4. Illud in mediterraneis, nunc vulgo *Cassaro*, inter Herbessum et Syracusas: illud in ora occidentali.

^o *Drepanitani*] A Drepano proxime antea memorato.

Enguni,^a Gelani,^v Galatani,^v Halesini,^z Hennenses,^y Hy-

NOTE

^p *Ergetini*] *Ἐργέτιον* Philisto apud Stephan. Ptolemæo, addito, ut sæpe alias, sibilo, *Σεργέτιον*. Nomen ruderibus *Citadella*, ad Chrysam amnem.

^q *Echellenses*] Ab *Ἐχέλλα* oppido, nunc *Ochula*, Leontinos inter, et Camarianam. Vide Notas et Emend. num. 56.

^r *Erycini*] In Eryce monte visuntur ingentes oppidi ruinae, teste Fazello, Decad. I. lib. X. Ei nomen fuit ab ipso colle cui insidebat. In Nummis apud Parutam, *ΕΡΥΚΕΙΝΩΝ*. Steph. *Ἐρυκίνοι*.

^s *Estellini*] Entellæ rudera ad Crimisum amnem, qui Panormitanum agrum rigat. Stephano, *Ἐστελλίνοι*. Oppidum *Ἐστελλα* Diodoro lib. XVI. pag. 461.

^t *Etini*] Mss. *Edini*.

^u *Enguni*] De his sæpius Cicero in Verr. *Ἐγγύνοι*, oppidum: incolæ *Ἐγγύνοι*, Stephano. Diodorus Sic. lib. V. abfuisse ab Agyro patria sua, stadiis centum ait.

^v *Gelani*] Iidem Gelenses Cicero in Verr. VI. 73. *Γελῶσι* Pausaniæ, lib. VI. pag. 380. aliisque dicti. In nummis *ΓΕΛΑ*, quod oppidi nomen est Scylaci in Periplo, pag. 4. nunc *Alicata*.

^w *Galatani*] Qui Cicero in passim *Galatani*, Verr. V. 101. &c. Diodoro Sic. Bibl. lib. XII. pag. 89. *Καλατῖνοι*. Oppidum Antonino, *Galeate*. Nunc *Galati*.

^x *Halesini*] Antonino, *Alesa*: in Tab. Penting. *Halesa*. *Ἄλεσα πόλις*, Diodoro Bibl. lib. XIV. p. 246.

^y *Hennenses*] Ab Enna urbe, quæ Proserpinæ et Cereri sacra. Vocem hæc Latini sæpius aspirarunt: non item Græci, quibus *Ἐννα* scribitur. Sic nos Hannonem dicimus, Græci

Ἄννα. Apud Jul. Firmic. lib. de Errore Prof. Relig. pag. 24. 'Ceres Hennensis mulier.' Hodie *Castro Giovanni*, *citta inespugnabile*.—'Cave credas cum Spanhemio, p. 906. prioris editionis, hæc pertinere nummum inscriptum, non ut ipse refert, *MVN. HENNÆ*, sed *MVN. HENNA*: qui est ex ære magno in Thesaurio Regio. Sententia enim est, 'MVNVS Hadriano Edidere Nocturnum Narbonenses Augures.' Priore parte caput muliebri velatum exhibet, cum emicante e sinu face. Latere dextro, *M. CESTIVS*, Triumvir Monetalis sinistro, *MVN. HENNA*. .X). Jupiter in quadrigis cælum potentibus feminam eo defert, quæ facem tenet: supra *MVN. HENNA*. 'MVNVS' ut diximus, 'Hadriano nocturnum' editum ab Auguribus Narbonensibus, in funere Sabinæ conjugis, cujus hic vultus est, non Cereris, ut quidam censuerunt. Fax noctis symbolum est. Et Sabinam Jupiter rapit, non Pluto Proserpinam; cum et cælum quadrigis petat, et facem (ut in anteriore parte) defert, quæ Proserpinæ non convenit: sed ludos honori Sabinæ noctu editos in utraque nummi parte significat. Non in Sicilia, sed Narbone fuit Cestia gens: ut *L. CESTIVS* sub Cæsare. Nam id patet ex nummo inscripto, *PLET. CEST*. Fuere Hennenses in Sicilia conditionis liberæ, ut ait Plinius hoc loco: idcirco nullos ii nummos eudebant honori Augustorum: sicut nec ullos in Hispania videmus, postquam 'universæ Hispaniæ Vespasianus Imperator Augustus, jactatus procellis Reipublicæ, Latii jus tribuit,' ut Plinius ait hoc libro, cap. 4. 'Munus' hic Indus gladiatorius est, ut apud Plinium XXXIII. 16. 'Cæsar, qui postea Dictator fuit, primus in

blenses,^a Herbitenses,^a Herbessenses,^b Herbulenses,^c Hali-
cyenses,^d Hadrantiani,^e Imacarenses,^f Ichanenses,^g Je-
tenses,^h Mutustratini,ⁱ Magellini,^j Murgentini,^k Mutycenses,^l

*****

Dalec.—18 'Lego *Hyccarenses*, ab oppido Hyccaro; unde autem nomen hoc acceperit vide apud Athenæum sub finem lib. vii.' *Idem*. Vir doctus in Obsr. Misc. tom. v. parte 3. p. 104. legit *Hemicarenses*. Mox, pro *Jetenses* Vet. Dalec. *Letenses*; et pro *Mutustratini*, idem codex habet *Mytiatratini*; Chiffi. *Mutustrani*. Paulo post, eod. vett. ante Harduin. *Mutyenses*; Chiffi. vero, *Mutyenses*; et sic Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Deinde pro *Tyracinsenses* (Gr. *Τυρακίνου*) Ed. pr. *Triracinsenses*; edd. recent. *Tiracien-*

NOTE

Ædilitate, munere patris fanebri, omni apparatu arenæ argenteo usus est; ferasque incessivere tum primum noxii.' Et in nummo ex ære maximo, in Thesauro Regio, sub Juliano, ut videtur, scriptum est, REPARATIO MVNERIS FELICITER: ubi gladiator aprum insurgentem hasta transfodit.' Ed. sec.

^a *Hyblenses*] Præter ceteras urbes ejus nominis, fuit in Sicilia Hybla major, in Catinensium agro, cujus incolæ Ὑβλαῖοι apud Stephan. nunc *Paderno*, ut quidem Cluverio videtur, Sicil. II. 8. In nummis apud Parntam, ΤΒΛΑΣ ΜΕΓΑΛΑΣ.

^b *Herbitenses*] Ἐρβιταῖοι Stephano, et Diodoro Sic. lib. xiv. pag. 296. Gens Ciceroni in Verr. iv. et v. sæpius memorata. Oppidum id esse hodie creditur, quod *Nicosia citta costantissima* Siculi vocant.

^c *Herbessenses*] Herbessum Livius inter Syracusas et Leontinum agrum collocat, lib. xxiv. p. 255. ubi nunc Cryptæ, *Le Grotte*, ut quidem Fazellus existimat, decad. i. lib. x.

^d *Herbulenses*] Forte *Harbelenses*. Nam Stephano urbs Siciliæ Ἀρβέλη, ex Philisto, Rerum Sicular. lib. viii.

^e *Haliçyenses*] Sic appellantur a Cicer. Verr. iv. 68. Ἀλικυαῖοι, a Thucyd. lib. vii. p. 511. Inter Entellam et Lilybæum Ἀλικυαῖοι a Stephano collocantur. Nunc *Suleme*, oppidum

haud ignobile, antiquum illud nomen refert vulgari sermone: *sul* quippe Græcis ἄλς dicitur: unde ἄλκως, sal-sus.

^f *Hadrantiani*] Diodor. lib. xiv. p. 265. Ἄδρανον. Silio, *Hadrantum*. In Nummis ΔΑΡΑΝΤΑΝ, apud Parntam. Nunc *Aderno*.

^g *Imacarenses*] Ager Imacarensis, Cicer. Verr. v. 47. ab Ἴμαχα Ptolemæi, in oppidis Siciliæ mediterraneis. Vide Notas et Emend. num. 57.

^h *Ichanenses*] Ἰχάνα urbs est Siciliæ, apud Steph.

ⁱ *Jetenses*] Ex Philisto Stephans Siciliæ urbem Ἰετὰς vocat, incolas Ἰεταῖους. Nunc *Iato* dici, supra Entellam, auctor est Fazellus. In Nummis apud Parntam, ΙΑΕΤΙΝΩΝ. Diodoro, in Eclog. p. 876. Ἰετῶν.

^j *Mutustratini*] Μυττιστατρανον oppido ei nomen est apud Polyb. lib. i. p. 34. Ἀμύστρατος apud Steph. Μύστρατον apud Diod. Sic. in Eclog. p. 876. Nunc *Mistretta*.

^k *Magellini*] Magellæ oppidi Siciliæ mentio apud Livium, lib. xxvi. p. 287. Μάκελλαν κόμην vocat Diodorus, in Eclog. p. 875. πάλιν Polyb. lib. i. 233.

^l *Murgentini*] Ager Murgentinus, Cic. Verr. v. 47. Hos cum Magellinis defecisse ad Pænos auctor est Livius, loc. cit. Stephano, Μοργεντῖνοι.

Menanini,^m Naxii,ⁿ Noæni,^o Petrini,^p Paropini,^q Phtinthienses,^r Semellitani,^s Scherini,^t Selinuntii,^u Symæthii, Talarenses,^v Tissinenses,^w Triocalini,^x Tyracinenses,^y Zanc læi^z Messeniorum in Siculo freto.

Insulæ¹⁹ sunt in Africam versæ: Gaulos,^a Melita^b a Ca-

ses.—19 Vet. Dalec. Messeniorum. Horum in Siculo freto insulæ.—20 Chiffi. a

NOTE

Urbs Thucyd. lib. iv. p. 295. Μοργωνίη. Et in nummis ΜΟΡΓΑΝ.

¹ Mutycenses] Ita Mss. omnes, et Parm. edit. Cicero quoque, Verr. v. 101. ab urbe mediterranea Siciliæ, Μόρυκα Ptolemæo, III. 4. nunc Modica, inter Pachynum et Syracusas. Diversa videtur ab ea Μορή fuisse, de qua Thucyd. lib. vi. p. 412. et Diod. lib. xi. p. 69.

² Menanini] In nummis apud Parutam, ΜΕΝΑΝΙΝΩΝ et ΜΗΝΑΝΙΝΩΝ. Cicero Verr. v. 102. Meneni. Hodie Μενεο.

³ Naxii] Quorum oppidum Pausaniæ ævo plane excisum ac deletum, ut ipse testatur Eliac. lib. vi. postr. p. 367. et 368.

⁴ Noæni] Stephano, Suidæ, Phavorino, Νόαυ urbs Siciliæ est: incolæ Νοαῖοι. Hodie Νοαυα.

⁵ Petrini] Urbs Πέτρα Ptolemæo, in mediterraneis Siciliæ oppidis. Petrinæ habet Antoninus in itinere ab Agrigento Lilybæum: aquas fortasse, juxta id oppidum. Πετρῖνοι quoque Diodoro memorati in Eclog. p. 876.

⁶ Paropini] Πάρπος juxta Thermas Himerenses a Polybio statuuntur, lib. i. Nunc Colisano, ut quidem Fazellus existimat.

⁷ Phtinthienses] Ptolemæo, in mediterraneis Siciliæ oppidis, Φθινθία. Etiam in Sicilia Φωτιδία Diodorus agnoscit, Eclog. p. 880. sed in littore positam. In Nummis ΦΙΝΤΙΑ.

⁸ Semellitani] An Sementiani? nam Σεμπετιών Siciliæ oppidum, καὶ Μορ-
Deiph. et Var. Clas.

γωνίηων, legere me memini apud Diod. Sic. Bibl. lib. xiv. p. 297.

⁹ Scherini] Σχῆρα oppido nomen fuit, apud Ptolem. Apud Cic. Verr. v. 103. 'Acherini' pro Scherini.

¹⁰ Selinuntii, &c.] Hi ab oppido Selinunte, de quo supra, nomen habuere. Symæthii, qui 'Symæthia circum flumina,' ut Maro canit Æneid. ix. quo de amne jam diximus.

¹¹ Talarenses] Vel Talarenses, ab oppido Ταλαρία, de quo Steph. in Syracusanorum agro. Apud Diodor. in Eclog. p. 876. Ταρόν credo mendose pro Ταλαρόν.

¹² Tissinenses] Τίσσα Ptolemæo, lib. III. Τίσσα Stephano, nunc Randazzo in Ætnæ radicibus. Cluver. Sicil. antiq. II. 6. Incolæ Tissenses, Cicero Verr. v. 'A Tissensibus, præparva, et tenui civitate, et aratoribus laboriosissimis, frugalissimisque hominibus.'

¹³ Triocalini] Oppidum Τριόκαλα, ex Diod. in Eclog. p. 913. Τριόκαλα Ptolemæo, III. 4. Cicer. Verr. VII. 10. Tricalinum. In nummis apud Parutam, ΤΡΙΑΚΑΛΑ. Nunc Troccoli.

¹⁴ Tyracinenses] Vide Notas et E-mend. num. 58.

¹⁵ Zanc læi] Urbs οἰσμ Ζάγκλη fuit, inquit Herod. lib. VII. p. 488. quæ deinde nomen in Messanam mutavit: a Messenis Peloponnesis condita.

¹⁶ Gaulos] Scylaci p. 48. ceterisque, Γαῦλος. Nunc Gozo. PLEBS GAVLITANA, apud Gruter. p. 415.

¹⁷ Melita] Malte. De ejus interval-

Plinius.

2 8

merina LXXXIV.²⁰ M. pass. a Lilybæo, CXIII. Cosyra,^c Hieronesos, Cæne,^d Galata,^e Lopadusa, Æthusa, quam alii Ægusam scripserunt: Bucinna:²¹ f et a Solunte LXXV. M. Osteodes:²² contraque Paropinos Ustica. Citra vero^h Siciliam ex adverso Metauri amnis, XXV. millibus²³ ferme pass. ab Italia, VII. Æoliæ appellatæ. Eædem Liparæorum, et Hephæstiades a Græcis, a nostris Vulcaniæ:²⁴ Æoliæ, quod Æolus Iliacis temporibus ibi regnavit.²⁴

(IX.) Liparaⁱ cum civium Rom. oppido dicta a Liparo rege, qui successit Æolo:^j antea Melogonis,²⁵ vel Meligunis,^k vocitata: abest XXV.^l M. pass. ab Italia, ipsa circuitu

Camerina LXXXVII.—21 Vet. Dalec. post Bucinna addit Ætnæ. Mox, et a Selinæ margo edd. Dalec. et Gronov. LXXV. M. Osteodes Chiffi.—23 Ita codd. Harduini, item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XV. millibus Chiffi. XII. millibus edd. vett. et Gronov.—25 Ita codd. Harduini, et margo edd. Dalec. et Gronov. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Vulcani edd. vett. et Gronov.—24 Ita codd. Harduin. et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. ibi regnabat Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov.—25 Meliginis Chiffi. et mox in eodem, abest XV. M. pass. Gronov. et edd. vett. abest XII. M. pass. Deinde, pro paulo minori, Chiffi. et Vet. Dalec. quinque.

NOTÆ

lo a Camerina Siciliæ oppido subscribit Martianus, lib. vi. p. 208.

^c *Cosyra, &c.*] *Κόσυρα* Stephano: de ea dicemus, v. 7. medio intervallo ponitur Lilybæum inter et Africam Clupeam, a Strabone, lib. vi. p. 277. Nunc *Pantalarea*.

^d *Hieronesos, Cæne*] *Ἱερώνησος, Καυρή*. Vide Notas et Emend. num. 59.

^e *Galata*] Hæc priscum nomen retinet. Ptolemæo, IV. 3. *Καλιθή*: altera *Λοπαδοῦσα, Λαμύρας* Scylaci, p. 48. nunc *Lampedosa*. *Ἀθήουσα* eidem Ptolemæo, nunc *Limosæ*: idem Ægusam ab Æthusa diversam insulam facit, quæ ei hallucinatio frequens admotum est.

^f *Bucinna*] Hæc Ptolemæi III. 4. *Φορβαρία* creditur. Italis *Levozo* et *Levenzo*. Stephano: *Βούκινα, ὄλις Ζυελίας*: aut falso, aut Siculæ ditionis

urbem et insulam dicere voluit.

^g *Osteodes, &c.*] *Ὀστράδος* pariter et *Ὀβωρία* a Ptolemæo memorantur, inter insulas eas, quæ Siciliæ adjacent. De hac Horatius quoque, I. Od. 17. locutus a Bocharto creditur: sed perperam: cum de parte aliqua agri Sabini ibi sermo sit.

^h *Citra vero*] Hæc iisdem verbis Martianus, lib. vi. p. 208.

ⁱ *Lipara*] Nomen servat, *Lipari*.

^j *Qui successit Æolo*] (Ita libri omnes: at rectius, credo, cum Solino, cap. 6. p. 21. cui successit Æolos, ex Diodoro Sic. Bibl. lib. v. p. 291.

^k *Meligunis*] *Μελίγυνις*, a mellis, ut apparet, felice proventu. Vide Notas et Emend. num. 60.

^l *Abest XXV.*] Ita Solinus, et Martianus, loc. cit.

paulo minor. Inter hanc et Siciliam altera, antea Therasia appellata, nunc Hiera: quia sacra^m Vulcano est, colle in ea nocturnas evomente flammas. Tertia Strongyle,ⁿ a Lipara ° m. pass. ad exortum Solis vergens, in qua regnavit Æolus, quæ a Lipara liquidiore flamma tantum differt: e cujus fumo, quinam flaturi sint venti, in triduum^p prædicere incolæ traduntur: unde ventos Æolo paruisse existimatum. Quarta Didyme,^q minor quam Lipara. Quinta Ericusa. Sexta Phœnicusa, pabulo proximarum relicta: Novissima eademque minima, Evonymos.^r Hactenus de primo Europæ sinu.

XV. (X.) A Locris^a Italiæ frons incipit, Magna Græcia appellata, in tres sinus^{1 b} recedens Ausonii^c maris; quo-

~~~~~  
CAP. XV. 1 Chiffi. in tres sinus.—2 Ita codd. Harduini et Cliffi. item edd.

NOTÆ

^m Quis sacra] Ἱερὰν Ἡφαίστου vocat Strabo, lib. vi. p. 275. Ptolemæus pro more in dnas distrahit insulas, Ἱερὰν et Ἡφαίστου νῆσον. Hodie Volcano nuncupant. Vide Notas et Emend. num. 61.

ⁿ Strongyle] Στρογγύλη, quod ei nomen a rotunditate factum, ut Strabo admonet, p. 276. Nunc Strongoli, et Stromboli.

^o A Lipara] Hæc iisdem verbis Strabo, loc. cit.

^p In triduum] Quis tertio post die ventus spiraturus sit. Strabo, loc. cit.

^q Didyme] Διδύμη, quasi gemella. Hodie le Suñne. Ἐρικοῦσσα, inquit Strabo, loc. cit. et Φωικοῦσσα, ab erice et palma nomen habent, pabulis pecoris proximarum insularum addictæ: nunc Alicur et Felicur appellatæ.

^r Evonymos] Ἐβώνυμος, hoc est, sinistra, quod a Lipara in Siciliam navigantibus maxime est ad lævam. Auctor Strabo, loc. cit. Hodie Lisca Bianca.

^a A Locris] Unde cap. 10. ad describendas insulas deflexit oratio, Italia paulisper relicta. Nunc eo redit. Pertinent vero hæc ad tertiam Italiæ regionem. Festus: 'Major Græcia dicta est Italia, hoc est, Italiæ pars, quod eam Siculi quondam obtinuerunt: vel quod in ea multæ magnæque civitates fuerunt ex Græcia profectæ.' Magna porro, seu major dicta videtur, ob majorem soli ubertatem.—'Magna Græcia, inquit Plinius, hæc Italiæ pars ab his est appellata, a quibus et Hellas dicta Græcia est. 'Hellas,' inquit iv. 11. 'nostris Græcia appellata.' Hæc igitur Italiæ pars, quæ et Græce loqueretur, et amplitudine Helladem longe superaret; (nam Hellas Atticam duntaxat, Bœotiam, Locros, Doridem, et Argos Pelasgicum complectebatur, quas regiones Plinius describit, l. c. cap. 11. 12. 13. 14.) ideirco Magna Græcia a Romanis est appellata. Vide annotationes nostras in xxv. 95.' Ed. sec.

^b In tres sinus] Primus Locros cir-

niam Ausones tenuere primi : patet octoginta sex^d m. pass.^a ut auctor est Varro. Plerique LXXV.³ m. fecere. In ea ora flumina innumera, sed memoratu digna a Locris Sagra,^e et vestigia oppidi Caulonis,^f Mystia,^g Consilinum^h castrum, Cocinthus, quod esse longissimum Italiæ promontorium aliqui existimant. Dein sinus Scyllaceus : et Scyllacium,ⁱ

//////////

Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *patet octoginta duo* edd. vett. et Gronov.—3 *Plerique LXXII.* edd. vett. ante Harduinh. qui ex codd. suis re-

NOTE

cumdat: alter est Scyllacius: tertius Tarentinus. Ita Mela, II. 4. p. 37.

^c *Ausonii*] Sic mare id vocatur quod a Sicilia ad Salentinos pertinet, ut dictum est cap. 10.—‘In hanc Italiæ partem, non in Latium, duce Tithono Priami fratre, non Ænea, nec profugi, sed missi venere primum coloni e Troja, ante ipsum bellum Trojanum. Sic Virg. Georg. II. 385. ‘Necnon Ausonii, Troja gens missa, coloni.’ Et III. 46. ‘Mox tamen ardentem accingar dicere pugnam Cæsaris, et nomen fama tot ferre per annos, Tithoni prima quot abest ab origine Cæsaris.’ Hoc est, per annos innumeros. Nam prima origo Tithoni longe supra atavum Dardanum fuit, qui Jovis filius, Διογενής, hoc est, *vir nobilis* fuit, at stirpis ignotæ. Sed venere postea Ausones in Latium, ut dictum est supra, cap. 9. Quæ causa est, quamobrem hic Tithoni, et alibi Laomedontis, qui pater Tithoni fuit, veluti parentum coloniæ, ex qua prodiere Romani, mentio fiat a Virgilio.’ *Ed. sec.*

^d *Patet octoginta sex*] Ita Mas. et Martianus, lib. VI. p. 208.

^e *A Locris Sagra*] Digna memoratu Sagra, genere fœmineo, etsi id nomen amnis est. Strabo ita recte dici monet, lib. VI. p. 261. *Μετὰ δὲ Ἀσκραῖς, Σάγρας, ἐν θηλυκῆς ὀνομαζού-*

σιν, κ. τ. λ. At Cic. de Nat. Deor. lib. II. ‘Cum ad fluvium Sagram Crotonitas Locri maximo prælio deviciissent.’ Et lib. III. ‘De Sagra Græcorum etiam vulgare proverbium, cum quæ affirmant, certiora esse dicunt, quam illa quæ apud Sagram.’ Nunc *Sagriano*.

^f *Caulonis*] *Καυλωνίαν* vocat Diod. Sic. Bibl. lib. XIV. p. 315. Idem p. 316. a Dionysio Syracusano deletam prodit. Virg. Æneid. III. 663. ‘Caulonisque arces, et navifragum Scyllaceum.’ Nunc est *Castel Vetere*, in ulterioris Calabriæ peninsula.

^g *Mystia*] *Mystia* Melæ Pomponio, II. 4. Nunc *Monasteraci*, vel, ut alii efferunt, *Monte Araci*.

^h *Consilinum*] De eo multa Cassiod. Variar. VIII. 33. Nunc *Stylo*, unde Cocinthus promontorio nomen, *Capo di Stylo*.

ⁱ *Scyllacium*] Subintellige, oppidum. Iisdem verbis Strabo, lib. VI. pag. 261. *Ἀυλλῆτιον ἄποικος Ἀθηναίων, τῶν δὲ Σκυλλῆτιον καλεῖται.* Nunc *Squillace*, in medio fere sinu, cui suum nomen impertit, *Golfo di Squillace*. Cave porro Scyllæum cum Scyllaceo confundas: Fuit Scyllæum in Vibonensi sinu, ut diximus cap. 10. in Calabriæ ulterioris occidentali: in orientali Scyllaceum in sinu cognomine, qui Tarentino est proximus: ut recte Maro cecinit, loc. cit. ‘Hinc sinus

Scylletium Atheniensibus,⁴ cum conderent, dictum: quem locum occurrens^j Terinæus sinus peninsulam efficit: et in ea portus,^k qui vocatur Castra Hannibalis, nusquam angustiore Italia: xx. m. pass.^l latitudo est. Itaque Dionysius major intercisam^m eo loco adjicere Siciliae voluit. Amnes ibi navigabiles: Carcines,⁶ Crotalus, Semirus, Arocha, Targines. Oppidum intus Petilia: ° mons Clibanus,⁷ promontorium Lacinium: ^p cujus ante oram insula x. m. pass. a terra Dioscoron: ^q altera Calypsus, quam Ogygiam ap-

stituit, P. LXXV.—4 Ita ex codd. suis edidit Harduinus, cum antea legeretur: *Dein sinus, et Scylacium, Scylletium Athen.* Pintian. *Deinde sinus Scylacius et Scolagium, Scyllacium ab Atheniens.*—5 Chiff. XL. M. passuum.—6 Ita Chiff. aliique codd. ap. Harduin. item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Carcines* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. *Carcinus* Vet. Dalec.—7 Gronov. *mons Alibanus.*—8 Margo edd.

NOTÆ

Herculei, si vera est fama, Tarenti Cernitur: attollit se Diva Lacinia contra, Caulonisque arces, et navigragum Scylaceum.' In Conc. vi. Cæcum. act. 4. 'Petrus Episcopus Scylliensi Ecclesiam provincie Brutiurum.'

^j *Occurrens*] Ex adverso mari Tyrreno Terinæus sinus terras cum Scyllaceo coarctans in breves angustias, peninsulam efficiunt, Brutiurum olim appellatam, ut diximus cap. 10.

^k *Et in ea portus*] Martianus, lib. vi. p. 206.

^l *XX. M. pass.*] Sic Martianus: sic Strabo, lib. vi. p. 255. cum stadia habere ait CLX. at non sic Solinus, qui XL. M. pass. cum Chiff. cod. In Reg. et Colb. 1. 2. 3. XL. M. pass.

^m *Intercisam*] Non fossa peracta, si Straboni fides, lib. vi. p. 261. sed muro ducto, qui peninsulam a reliqua Italia dirimeret, defenderetque.

ⁿ *Carcines*] Carcinea Scyllacium alluit: Crotalus, nunc *Corace*: Semirus, *Sinari*: Arocha, *Crocha*: Targines, *Tucina*: eo plane ordine a Scyllacio versus Lacinium promontorium

in eum sinum influunt. Vide Notas et Emend. num. 62.

° *Petilia*] In Brutiis a Livio collocatur, lib. xxix. in fine, p. 352. In Magna Græcia Περρῖα Ptolemæo, III. 1. Eadem Straboni lib. vi. p. 254. Lucanorum urbs primaria. In nummo Musæi nostri Parisiensis, ΠΕΤΗΛΙΑΝ. Est oppidum *Belcastro*, ut Cluverius censuit Sicil. Antiq. 1. 6. Non *Strongili*, ut ex monumentis ibi repertis colligit Gualterus, p. 145. Hæc enim citra Crotonem est, et Neæthum amnem, de quibus mox dicitur: Petilia longe ultra in Calabria ulteriore. A Philoctete conditam ait Strabo, et Virgil. *Æneid.* III. 402. 'Parva Philoctetæ subnixa Petilia muro.'

^p *Lacinium*] *Capo delle Colonne*, ut diximus: Clibani montis pars ea quæ maxime prorumpit in mare. Scyllaci, p. 5. *Λακίσιον*. Pro *Clibanus* prius *Alibanus* legebatur, cum Mas. *Clibanus* præ se ferant. Sic subsequente proxime sectione, *Aliternia* editi, ubi manu exarati *Cliternia* exhibent.

^q *Dioscoron*] *Διοσκούρων*, hoc est, Castoris et Pollucis. Altera *Καλυ-*

pellasse Homerus⁹ existimatur: præterea Tiris, Eranusa,⁸ Meloëssa. Ipsum⁹ a Caulone abesse LXX. M. pass. prodidit Agrippa.

(XI.) A Lacinio promontorio secundus Europæ^a sinus incipit, magno ambitu flexus, et Acroceraunio Epiri finitus¹⁰ promontorio, a quo abest LXXV.^v M. pass. Oppidum Croto,^w amnis Neæthus.¹¹ Oppidum Thurii,¹² inter duos amnes Crathin et Sybarin, ubi fuit urbs eodem nomine. Similiter est inter Sirin et Acirin¹³ Heraclia,² aliquando

Dalec. et Gronov. *præterea tres Sinuessa*.—9 *Ipsam* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. *Ipsum* codd. Harduini, cum edd. Hardnin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—10 Gronov. *finitur*.—11 Vet. Dalec. *Neæthus et Crathia*.—12 Ita codd. Harduini, cum edd. Hardnin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Thurium* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.—13 *Acirin* Vet. Dalec. *Acris*

NOTÆ

ψοῦς, ἐν ᾧ Ὀδυσσεὺς φέει παρὰ Καλυψοῦ, inquit Scylax, loc. cit. Neutra hodie apparet.

^r *Homerus*] Odys. H. 244. quem in locum Eustath. Ὀγγυίη, ὄνομα τῆς νῆσου Καλυψοῦς.—^s Sic aperte docet Homerus tum alibi, tum Odys. M. 448. Νῆσον εἰς Ὀγγυίην πέλασον θεοί, ἐνθα Καλυψὸ Ναιεὶ ἐπὶ Λόκαμος, δεινὴ θεὸς ἀδήεσσα. At Ogygia insula Homericæ ipsa est habitabilis tellus in hoc hemisphærio, quod Oceano circumcinctum veteres credere; ac propterea insula ea dicitur Oceani umbilicus: θεὶ τ' ἀμφαλὸς ἐστὶ θαλάσσης, Odys. A. 50. Atlantis ibi filia Calypso dicitur, illius qui profunda maris pernovit, et molem sustinet cæli ac terræ, columnis immensis. Natura ipsa est, qualis in hemisphærio isto apparet, quam Homerus de nomine fœminæ tunc celebratæ vocat: quoniam natura multa habet, quæ *tegit*, Græcè *καλύπτει*. Deinde pro Philosophia ipsa accepit, sive Naturæ studio: et quemadmodum Herodotus Clio et Erato Musas, sic ipse Calypso Nympham fecit. *Ed. sec.*

⁸ *Tiris, Eranusa*] Jacent nunc aquis obrutæ. Vide Notas et Emend. num. 63.

^t *Ipsum*] Lacinium promontorium.

^u *Secundus Europæ*] Tarentinum sinum, et Adriaticum mare complexus.

^v *Abest LXXV.*] Lacinium scilicet, non oppidum Croto, quod sequitur: siquidem CL. stadiis, hoc est, paulo minus XIX. M. pass. distat a Lacinio Croto, Straboni, lib. VI. p. 262. Ex qua nostra animadversione Martianum ipsum emendabis, lib. VI. p. 209. Pro LXXXV. idem Martianus, LXXXV.

^w *Croto*] *Κρότων* Straboni, loc. cit. Nunc *Crotone*, in ostio amnis, quem *Esaro* accolæ vocant.

^x *Neæthus*] *Νηῆθος* Straboni, loc. cit. *Neeto*.

^y *Thurii*] *Θούριοι*, et *Σύβαρις* Stephano cognita: Scylaci, p. 5. etiam *Κρόθις*. Nunc anni Sybari nomen *Cochile*, Crathi, *Crate*: oppida Thurium et Sybaris ex æquo jacent: in Tabulis, *Sibari* *rovinata*.

^z *Heraclia*] *Ἡράκλειον*, cujus navale

Siris vocitata. Flumina: Acalandrum,¹⁴ Casventum: oppidum Metapontum,^b quo tertia Italiæ regio finitur. Mediterranei Brutiorum, Aprustani^c tantum: Lucanorum^d autem, Atenates,^e Bantini,¹⁵ Eburini,^g Grumentini,^h Potentini,ⁱ Sontini, Sirini,^j Tergilani, Ursentini, Volcentani,^k quibus Numestran^l junguntur. Præterea interiisse The-

Chiffi.—14 *Thalandrum* Vet. Dalec. et Chiffi. Mox, pro *Casventum*, quod ex eod. suis restituit Harduinus, *Masventum* exhibent edd. vett. et Gronov.—15 *Atenates* hinc *Bantini* Vet. Dalec. *Atenates Buzentini* margo edd. Dalec.

NOTE

Xips: amnes alluentes, *Ἰακίρις καὶ Μῆρις*, Straboni lib. vi. p. 264. nunc *Siso* et *Agri*: ubi oppidum fuit, in Basilicatæ ora, sinuque Tarentino, *Torre di S. Basilio*.

^a *Acalandrum*] *Ἀκάλανδρος*, Straboni, lib. vi. p. 280. Nunc *Salandrella*: Casventum, *Basientis*: ambo e Basilicata regione in sinum Tarentinum influunt.

^b *Metapontum*] *Μεταπόντιον* Straboni, lib. vi. p. 264. a Samnitibus deletum: ibi fuit, ubi nunc *Torre di Mare*, juxta Casventum amnem.

^c *Aprustani*] Quorum oppidum forte *Ἀβουστῆρα* fuit, quod cum Petilla Magna Græciæ Ptolemæus adjudicat, III. 1. nisi id Lucanorum potius fulsæ videatur.

^d *Lucanorum*] Qui horum fines olim fuerint, diximus cap. 10.

^e *Atenates*] Ab *Atena*, Principatus, ut vocant, Citerioris oppido: *Atene*: ad ripam Tanagrii amnis, *Negro*. Frontinus de Colon. p. 90. in Prov. Lucania: 'Præfecturæ, Ulciana, Pæstana, Potentina, Atenas, et Grumentina.'

^f *Bantini*] Bantia Livio, lib. xxvii. p. 309. ubi situm oppidi edocet: 'Itaque in Apuliam,' inquit, 'ex Brutis redditum, et inter Venusiam Brantiamque, minus trium millium passuum intervallo, Consules binis castris conederant.' Vestigia oppi-

di manent ad locum, *S. Maria de Vanze*, in Basilicata circa Venusiam. Holsten. p. 282.

^g *Eburini*] Quibusdam Evoli creditur, quod iv. millibus pass. citra Silaram amnem est. Perperam: cum a Silaro versus Siciliam Lucanus ager incipiat, ut dictum est cap. 10.

^h *Grumentini*] *Γρομύεντον* Ptolemæo, in mediterraneis Lucanorum oppidis III. 1. et Straboni, lib. vi. p. 254. Nunc *Agromento* ad dextram Aciris fluvii, de quo supra, ut recte Holsten. in Ortel. p. 89.

ⁱ *Potentini*] Potentia *Potenza*, in Basilicata, prope fontes amnis Casventi.

^j *Sirini*] Ab oppido Siri, cujus navale Heraclia Siris supra dicta fuerit. *Sontini* forte a *Sontia*, vulgo *Sanza*, inter *Policastro* et *Tanagrum* fl. Denique Tergillani videntur ii esse, quorum præfectura Tegenensis, (forte pro *Tergillensis*) dicitur a Frontino, in Lucania, de Colon. p. 90.

^k *Volcentani*] Inter mediterranea Lucaniæ oppida fuere *Vulci*, *Ὀδλοῖς*, Ptolemæo III. 1. ad Silaram amnem: nunc *Bulcino*, et *Bucino*. Hinc Volcentani, qui apud Gruter. p. 209. *Volceiani*, et p. 393. *Vulceiani* dicuntur. Livius lib. xxvii. p. 304. Volcentes vocat. Frontino, p. 90. Ulciana præfectura.

^l *Numestran*] Oppidum his Nu-

bas^m Lucanas Catoⁿ auctor est. Et Pandosiam^o Lucanorum¹⁶ urbem fuisse Theopompus, in qua Alexander^p Epirotos occubuerit.

XVI. Connectitur secunda regio, amplexa Hirpinos, Calabriam, Apuliam, Salentinos, CCL. M. sinu,^a qui Tarentinus appellatur, ab oppido Laconum,^b in recessu hoc intimo sito, contributa eo maritima colonia quæ ibi fuerat. Abest^c CXXXVI. M. pass. a Lacinio promontorio, adversam eî Calabriam^d in peninsulam emittens. Græci^e Messapiam a duce appellavere; et ante Peucetiam,^f a Peucetio CEnotri fratre, in Salentino agro. Inter promontoria^g c. M. pass. intersunt: latitudo peninsulæ a Tarento Brundisium terreno itinere XXXV. M. pass.^h patet, multoque brevius a portu Sasina. Oppida per continentem a Tarento, Varia, cui cognomen Apulæ,ⁱ Messapia,^{4j} Aletium.^k In ora vero,

~~~~~

et Gronov.—16 *Et Mardaniam Lucanorum* Chiffi.

CAP. XVI. 1 *Peucetia* edd. vet. item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—2 *CEnotri fratre*. In *Salentino agro inter*, &c. Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.—3 *Ita* Chiffi. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XXXVII. *M. pass.* edd. vet. et Gronov.—4 *Ita* Harduini codd. item edd. Harduin. Miller. Bipont. et Franz. *Cessapia* edd.

NOTÆ

mistro. Frontinus Strateg. II. 2. 'Hannibal apud Numistronem contra Marcellum pugnaturus,' &c. Livius quoque lib. XXVII. p. 299.

^m *Thebas*] Quæ Θῆβη Ἰταλίας Stephano.

ⁿ *Cato*] In libris Originum deperditis.

^o *Pandosiam*] Subintellige, interisse: id enim *fuisse* istud sonat. Vide Notas et Emend. num. 64.

^p *Alexander*] Epiri rex. Obiit anno U. C. CCCCXXVIII.

^a *CCL. M. sinu*] Tot millia passuum, inquit, hic sinus ambitu colligit.

^b *Laconum*] Florus I. 18. p. 36. 'Tarentum' vocat 'Semi-Græcam ex Lacedæmoniis conditoribus civitatem.' Dionys. quoque Perieg. vs.

377. Scymnus, p. 14. Hesychius, verbo Τάρας, a Lacedæmonii conditum Tarentum produnt.

^c *Abest*] Subintellige, Tarentinus sinus,

^d *Calabriam*] Quæ nunc Terra d'Otranto, ab Hydrunte oppido appellatur.

^e *Græci*] Strabo, lib. VI. p. 277.

^f *Peucetiam*] Sic etiam Dionys. Halic. Antiq. Rom. I. p. 9.

^g *Inter promontoria*] Inter ea duo promontoria, quibus sinus Tarentinus clauditur, Lacinium scilicet, et Acran Japygian, de qua mox.

^h *XXXV. M. pass.*] Strabo itinere unius diei hoc intervallum emensus est, lib. VI. p. 282.

ⁱ *Varia, cui cognomen Apulæ*] Ita libri omnes. Apud Anton. *Vania* (le-

Senum,¹ Callipolis,⁵ quæ nunc est Anxa, LXXV.⁶ M. pass. a Tarento. Inde XXXII. M. promontorium, quod Acran Iapygian^m vocant, quo longissime in maria excurrit Italia. Ab eo Bastaⁿ oppidum et Hydruntum⁷ decem ac novem^p M. pass. ad discrimen^q Ionii et Adriatici maris, qua in Græciam brevissimus transitus, ex adverso Apolloniatum^r oppidum :^s latitudine intercurrentis freti, quinquaginta^a M.

vett. et Gronov.—5 *Senonum Gallipolis* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Leyd. Frankf. Elz. et Gronov.—6 Ita codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. LXII. edd. vett. et Gronov.—7 *Ab eo Hasta o. et Hydrus* margo edd. Dalec. et Gronov.—8 Ita codd. Harduini, cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Apollonia oppidum* Vet. Dalec. et Tolet. *Apollonia oppidi* edd. vett. et Gro-

NOTE

go *Varia*) a Tarento, M. P. LX. Nunc est *Uria*. Varnum, ut quidem reor, Frontianus agrum hunc vocat, quem cum Tarentino jungit, lib. de Colon. pag. 111. pro 'Varinum:' aut potius 'Varnum,' ut p. 92.

¹ *Messapia*] *Mesagna*, inter Uriam et Brundisium. In Martyrologio, 'Messana Apulie' nuncupatur, 18. April.

² *Aletium*] *Aletium* hoc loco nulli Mss. codd. exhibent: omnes pro ea voce, *Sarmadium*. Atque huc forte spectat *Armadillas*, sive *Sarmadillus* ager, de quo Frontinus de Colon. pag. 115.

³ *In ora vero, Senum*] Sic Mss. omnes, non, ut hactenus editum, *Senonum*, perinde ac si a Gallis Senonibus, qui nulli unquam in hoc terrarum tractu fuerunt, condita Callipolis foret: quæ Græcos habuit auctores. *Mela* 11. 4. 'Salentina littora,' inquit, 'et urbs Graia Callipolis.' Ea nunc *Gallipoli* dicitur. At *Senum* quoque oppidi nomen fuit.—'In Museo P. Chamillart, nummus didrachmus argenteus visum in equo decurrentem exhibet: infra, KAA. Ex parte altera alium insidentem delphino: infra similiter

KAA. latere dextro, ΤΑΡΑΣ: Tarenti conditor et dominus: quem et Καλλικλάδρα ad oram sinus Tarentini positi colunt. Ad equitis dextrum latus est litera A. sinistro N. Ἀρξὴ est Καλλιπολίτων, &c. Senum quoque oppidi nomen fuit.' *Ed. sec.*

⁴ *Acran Iapygian*] Ἀκρα Ἰαπυγίαν, ἢ καὶ Σαλεντίνην, inquit Ptolemæus 111. 1. promontorium Iapygium, sive Salentinum: nunc a vicino oppido, *Capo di S. Maria di Leuca*.

⁵ *Ab eo Basta*] *Vaste* oppidulum, inter Castrum et Hydruntum.

⁶ *Hydruntum*] Ptolemæo, loc. cit. Ἰδρύσις. Nunc *Otranto*.

⁷ *Decem ac novem*] Ait Bastam oppidum, Hydruntumque ei proximum, distare ab Acra Iapygia XIX. M. P. Vide *Notas* et *Emend.* num. 66.

⁸ *Ad discrimen*] Ubi discriminatur Ionium ab Adriatico mari.

⁹ *Apolloniatum*] Ita Mss. Reg. Colb. 1. 2. 3. &c. Hoc est, brevissimus transitus ab Hydrunte in Apolloniatarum oppidum, quod ex adverso est.

¹⁰ *Quinquaginta*] Hoc est, leucarum duodecim. Vide *Notas* et *Emend.* num. 66.

non amplius. Hoc intervallum pedestri continuare transitu pontibus jactis⁹ primum Pyrrhus Epiri rex cogitavit: post eum M. Varro, cum classibus Pompeii piratico bello præesset. Utrumque aliæ impedivere¹⁰ curæ. Ab Hydrunte, Soletum¹¹ desertum, dein Fratrurtium: portus Tarentinus, statio Miltopæ: ^v Lupia, ^v Balesium, ^x Cælium, ^v Brundisium¹² L. M. passuum ab Hydrunte, inprimis Italiæ portu nobile, ac velut certiore transitu, sic utique longiore,¹¹ excipiente Illyrica urbe Dyrrhachio CCXXV. M. trajectu.¹² Brundisio conterminus Pediculorum^b ager. Novem adolescentes totidemque virgines ab Illyriis tredecim populos genere. Pediculorum¹³ oppida, Rudia,¹³ c Egnatia,^d Ba-

*****

nov. Mox, Vet. Dalec. centum M. pass. non amplius.—9 Idem codex, pontibus junctis.—10 Ita codd. Harduin. et Chiffi. item Harduin. 1. 2. 8. Miller. Biont. et Franz. impedire edd. vett. et Gronov. Paulo post, edd. vett. et Gronov. statio militum Lupia; Chiffi. statio militum Pessubia.—11 Edd. vett. et Gronov. sicuti longiore; margo edd. Dalec. et Gronov. sed utique longiore. Mox edd. vett. CCXX. M.—12 'Pediculorum Strabo lib. vi. lidem vocantur et Peucetii.' Dalec.—13 Rhudia Ptolemæo; Rhoda Stephano.—14 Vet.

NOTE

¹ *Cogitavit*] Futili plane consilio: quod effectum dare nulla ars potuisset, ut recte demonstrat Furnerius noster, in Hydrogr. II. 18. p. 59.—'Tamen angustius mare esse, quod Italiam a Græcia dirimit, quam hactenus creditum est, observavit D. Dellisle, in Comment. Acad. Reg. Scient. anni 1714. pag. 88. unde ibi concludit, saltem minus debere Pyrrhi regis consilium absurdum videri.' *Ed. sec.*

¹¹ *Soletum*] Quæ et Salentia: unde Salentini populi, et Salentinus ager, et promontorium Salentinum. Nummi in Thesouro Goltzii, ΣΑΑΑΝΤΙΝΩΝ. Nunc quoque *Solito*, supra Hydruntum.

^v *Statio Miltopæ*] Navium nempe statio. Vide Notas et Emend. num. 67.

^v *Lupia*] Λουρία Ptolemæo, inter Hydruntem et Brundisium. Nunc *Torre di S. Cataldo*. Gruter. p. 374.

COL. LYPIENSIVM. Apud Frontin. de Colon. p. 111. Lyppiensis ager.

^x *Balesium*] Oppidum in ora positum, uti et reliqua quæ modo recensentur. Mela II. 4. 'In Calabria, Brundisium, Valetium, Lupiæ, Hydrus.'

^v *Cælium*] Frontino de Colon. pag. 111. Cælinus ager in Calabria. Hinc Cælii appellati, qui a Gargano monte ad Brundisium coluere, inquit Cato, in Excerptis Orig. pag. 136.

¹² *Brundisium*] Ita Mss. Alii Brundisium dicunt. Nobis *Brindes*. De ejus portu Strabo, lib. vi. p. 282.

¹³ *CCXXV. M. trajectu*] Vide Notas et Emend. num. 68.

^b *Pediculorum*] Ποδουλός a Strabone appellantur, lib. vi. p. 277. Partem illi maximam tenere Bariensis agri, *Terre de Bari*. Horum oppida non in ora modo, sed et in mediterraneo posita carptim perstringuntur.

rium.^a Amnes: Iapyx^f a Dædali filio rege, a quo et Iapygia: Pactius, Aufidus^g ex Hirpinis^h montibus Canusium præfluens.

Hinc Apuliaⁱ Dauniorum cognomine, a duce^j Diomedis socero. In qua oppidum Salapia,^k Hannibalis meretricio amore inclytum: Sipontum,^l Uria:^m amnis Cerbalus,ⁿ Dauniorum finis: portus Agasus,^o promontorium^p montis Gargani, a Salentino sive Iapygio CCXXXIV. M. pass. ambitu Gargani:^q portus Garnæ,^r lacus Pantanus.^s Flumen

NOTÆ

^a *Rudis*] Accepta hæc a Mela II. 4. 'Post Barium, Egnatia, et Ennio cive nobiles Rudis.' Strabo, lib. VI. p. 282. *Ἐ ἐκ τῆ μυσσηγεία Ρουδαίοι.* Ptolem. III. 1. in Salentinorum mediterraneis, Ρουδία. Citra Brundisium, auctore Plinio, collocandæ. Nunc, ut quidem reor, Caruigna.

^d *Egnatia*] Sic Anton. in Itiner. Straboni quoque loc. cit. 'Ἐγνατία ῥόλις. Horat. I. Sat. 5. 'Gnatia.' Ignatium agrum Frontinus vocat, loc. cit. et cum Rodino jungit. Nunc *Torre di Anazzo*, inter Brundisium Bariumque.

^e *Barium*] *Bari*, unde regioni nomen.

^f *Amnes: Iapyx*] Vide Notas et Emend. num. 69.

^g *Aufidus*] Unde Horatius, 'Longe sonantem natus ad Aufidum,' de se ipse prædicat, IV. Od. 9. Nunc *Ofanto*: Capitanatam, ut vocant, a Bariensi agro determinat.

^h *Ex Hirpinis*] A gente indigena nomen accepit hæc Apennini portio, prope Compsam.

ⁱ *Hinc Apulia*] Quæ nunc *Capitanata* nuncupatur.

^j *A duce*] Dauno. Festus: 'Daunia Apulia appellatur a Dauno Illyricæ gentis claro viro, qui propter domesticam seditionem excedens patria occupavit.' Tzetzes in Lycophr. pag. 60. ait eum imperitasse Daunis, cum Diomedes in Italiam appulit:

hunc Dauno adversus hostes tulisse suppetias: filiam Dauno fuisse Ehippam nomine, &c.

^k *Salapia*] In decretis Hilari Papæ, 'Palladius Episcopus Ecclesiæ Salapinæ.' Rudera nomen servant, *Salpe*. Ptolem. III. 1. in Apulia Dauniæ ora littorali, *Χαλαρία*. De Hannibale, quod modo narratur, vide Appian. in Hannibal. p. 338.

^l *Sipontum*] *Σιπόντι* Ptolem. loc. cit. et Strab. lib. VI. p. 284. *Siponto*. At ex ejus ruinis crevit *Manfredonia*, quod Sipontum novum merito dixeris, haud procul Gargano monte.

^m *Uria*] Huc pertinet, opinor, Uritanus ager, quem cum Rubustino, et Genusino, de quibus mox, Frontinus copulat, de Colon. pag. 111. Ptolem. III. 1. *Ἰρίον*, in ora sinus Adriaticæ, Apuliæ Dauniæ pariter adjudicat.

ⁿ *Cerbalus*] Nunc *Candelaro*: non alter, qui in istum subterraneo meatu influit, et *Cercaro* appellatur.

^o *Agasus*] Nunc *Porto Greco*.

^p *Promontorium*] *Capo Viesice*, ubi longissime mons Garganus excurrit in mare, versus ortum Solis.

^q *Ambitu Gargani*] Gargano monte circuito, qui oram hanc universam ambit.

^r *Garnæ*] Ex *περίπλου* seu *circumnavigationis* ordine, apparet esse oppidum *Rodia*, ut recte Holstenius conjecit, pag. 269.

^s *Lacus Pantanus*] Nunc *Lago di*

portuosum Frento,[†] Teanum^² Apulorum: itemque Larinatium Cliternia:^{¹⁴} Tifernus^³ amnis. Inde^² regio Frentana. Ita Apulorum genera tria:^⁷ Teani, duce^² e Graiis: Lucani,^{¹⁴} subacti a Calchante, quæ loca nunc tenent Atinates. Dauniorum præter supra dicta coloniæ, Luceria,^⁵ Venusia.^ᵇ Oppida: Canusium,^ᶜ Arpi,^ᶜ aliquando^⁵ Argos Hippium Diomede condente, mox Argyrippa dictum. Diomedes ibi delevit gentes Monadorum, Dardorumque, et urbes duas, quæ in proverbii^ᶠ Iudicium vertere,^ᶢ Apinam et Tricam.

Dalec. Teani a duce. Gaces, Lucanii; Pintian. legendum putat: Teani, a duce,

NOTE

Lesina, a vicino oppido.

[†] *Frento*] Nunc *Fortore*.

^² *Teanum*] Ad discrimen Teanorum Sidicinorum, de quibus cap. 9. Apuli isti cognominati sunt. Locus nunc *Civitate* dicitur, ad ripam Frentonis amnis, in Capitanata. Frequens mentio *Civitatensis* Episcopi in actis Beneventanæ Ecclesiæ, cui ille suberat. Sic Holsten. p. 279.

^³ *Larinatum Cliternia*] Ut Apulorum, inquit, oppidum in ora fuit, sic Larinatum in mediterraneo quidem Larinum, ut dicitur inferius: in ora Cliternia: nunc *Campo Marino*.

^⁴ *Tifernus*] Permutatis literis apud Ptolem. lib. III. *Τίφερος*, pro *Τίφερος*.

^⁵ *Inde*] A Tiferno amne, ut dicitur cap. seq.

^⁷ *Genera tria*] Daunii, Teani, Lucani.

^² *Teani, duce*] Teanum hunc esse appellatum innuit. Teates Apuli et ex Apulia Teanenses, apud Liv. lib. IX. p. 159. Calchantem in his oris aliquando consedissee, etiam ex Strabone colligimus, lib. VI. p. 284.

^⁵ *Luceria*] Hanc quoque Luceriam appellat Livijs, lib. IX. p. 156. *Λου-*

κεριαν Strabo, lib. VI. p. 284. *Νουκεριαν* 'Απουλιῶν Ptolem. III. 1. Nunc *Lucero delli Pagani*, in Capitanata.

^ᵇ *Venusia*] Horatii vatis natalibus clara. Nunc *Venosa*, in Basilicata: aliquot ultra Aufidum amnem millibus.—'Hor. II. Sat. I. 34. 'Sequor hunc, Lucanus an Apulus anceps: Nam Venusinus erat finem sub utraque colonus, Missus ad hoc, pulsus (vetus est ut fama) Sabellis.' *Ed. acc.*—Quando deducti Venusiam coloni, disce ex Vellelo, lib. I.

^ᶜ *Canusium*] *Κανουσιον* Ptolem. III. 1. in Apulia Dauniorum, nunc *Canosa*, ad amnem Aufidum.

^ᶜ *Arpi*] Jacet in ruinis, retento tamen nomine *F. Arpi*, in Capitanata, juxta amnem *Candelaro*.

^⁵ *Aliquando*] Hæc totidem verbis Strabo, lib. VI. p. 283.

^ᶠ *In proverbii*] Erasmus, Chiliad. I. Cent. 2. Adag. 43. 'Tricæ, Apinæ. Tricæ et Apinæ vulgo res fuitiles et nugatorias dicebant,' &c. Martial. I. 114. 'Quæcumque lusi juvenis, et puer quondam, Apinæque nostras, quas nec ipæ jam novi,' &c.

^ᶢ *Vertere*] *Alii, Venere*.

Cetero intus in secunda regione, Hirpinorum colonia una Beneventum, auspiciatus mutato nomine, quæ quondam appellata Maleventum: ^b Ausculani, ¹⁵ Aquiloni, ^j Abellinates ^k cognomine Protropi, Compsani, ^l Caudini: ^m Ligures, ⁿ qui cognominantur Corneliani, et qui ¹⁶ Bebiani: Vescellani. Æculani, ¹⁷ Aletrini, Abellinates cognominati Marsi, ^p Atrani, Æcani, ^q Alfellani, ^r Attinates, Arpani, ¹⁸

*****

Varres, &c. Vide Not. Var.—15 Ita codd. Harduini, et Vet. Dalec. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Æculani edd. vett. et Gronov. Mox *Apellinates cognomina* Chiff.—16 Vox qui deest in Vet. Dalec.—17 Ita codd. Harduini, cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Deculani* edd. vett. et Gronov.—18 *Hirpini* Livius lib. xxiii.—19 *Herdortenses*

NOTE

^b *Maleventum*] Ita Livius, lib. ix. p. 163. et Stephan. p. 158. In Hirpinis, quorum hodie regio Principatus Ulterior appellatur, *Benevento*. Colonia Beneventanæ mentio apud Frontin. de Colon. p. 84. et 123.

^l *Ausculani*] Hinc Ager Ausculinus Frontino, p. 110. Qui deinceps populi ex elementorum serie appellatur, usque ad Vescellanos, Hirpinorum erant: sequuntur deinde qui in Apulis: mox qui Calabrorum: denique, qui Salentinorum fuere. Hos enim omnes regio secunda complexa est, ut dictum est initio cap. hujus.

^j *Aquiloni*] Ab Aquilonia, de qua Livius, lib. x. p. 184. Ptolemæo III. 1. in mediterraneis Hirpinorum, Ἀκουλονία, cum Abellino. Nunc est *la Codogna*, in Principatu ulteriore, ut ex Itinerariis liquido conficitur.

^k *Abellinates*] Ἀβελλίνων in Hirpinis, prope Aquiloniam, apud Ptolem. loc. citat.

^l *Compsani*] Nunc *Conza*, in eodem Principatu, Ptolemæo, loc. cit. in Lucanis, quibus Hirpini confines fuere.

^m *Caudini*] Caudium oppidum, et Furcæ Caudinæ, ubi interceptus Rom. exercitus, Consules a Samnitibus sub jugum missi. Vide Liv. lib. ix. p.

152. et Florum. i. 16. Caudium oppidum Beneventanæ coloniae cum sup. territorio adjudicatum scribit Frontinus de Colon. p. 84.

ⁿ *Ligures*] Hinc apud Frontinum de Colon. p. 125. 'Ager Liguris Vevianus, et Cornelianus, muro ductus Triumvirali lege.'

^o *Æculani*] Hi deinceps qui nova elementorum serie instituta recensentur, Apuliæ sunt contributi, non Hirpinis. Inscript. Gruter. p. 446. R. P. ÆCLANENSIVM. Frontino, in Apulia, p. 110. Eclanensis ager, eadem lege qua Canusinus. Et p. 91. in Prov. Apulia, 'Ager Æclanensis.' Quare non videtur esse Æclanum Ptolemæi, aut Eclanum Antonini: nec proinde aut *Fricento* Cluverii, aut *Holstenii* p. 74. *Mirabella*: cum hæc oppida non in Apulia, sed in ipso Hirpinorum nubilico posita sint.

^p *Marsi*] Oppido nomen Abellinum, Marsicum cognomine, ut ab altero, quod in Hirpinis fuit, distingueretur: oppidum nunc Episcopaley in confinio Basilicatæ et Principatus Citerioris: 'Marsico vetere.' Frontino de Colon. p. 106. 'Marsus municipium.' Balbo item, p. 818.

^q *Æcani*] In decretis Symmachi

Borcani, Collatini, Corinenses, et nobiles clade Romana Cannenses,¹ Dirini, Forentani,² Genusini,³ Herdonienses,¹⁹ Hyrini,² Larinates, cognomine Frentani,⁷ Merinates,⁵ ex Gargano: Mateolani, Netini,⁶ Rubustini,²⁰ Silvini:^c Strabellini, Turmentini, Vibinates,²¹ Venusini,⁶ Ulurtini. Ca-

Vet. Dalec. *Herdonienses* Gronov. et edd. vet.—20 Edd. vet. et Gronov. *Metinates*, ex Gargano *Mateolani*, *Neritini*, *Matini*, *Robustini*. Chiffi. *Neritini*. —21 *Vibarnates* Vet. Dalec. Mox, *Apamestini* deest in eodem codice. Paulo

NOTE

Papæ, p. 264. 'Marcianus Æcapiensis Episcopus.' Gruter. p. 444. RER. ÆCANORVM. Oppidum, Æcæ, Æthico, p. 16. nunc Troja, in Capitanata. De hoc oppido vide Holsten. p. 19.

¹ *Alfellani*] Forte *Afflani*, ab Affile oppido, de quo Frontinus de Colon. p. 83.

² *Arpani*] Apud Frontinum, Arpanus ager, et Conlatinus, in Prov. Apulia, p. 91. Ab Arpis oppido, de quo supra. Vetus Pignorii nummus apud Holsten. p. 280. APIANON.

³ *Cannenses*] Cannæ æternum imperii vulnus: rudera modo, *Canna*, ad ripam Aufidi amnis, quem Romanorum cæde aiunt ibi decolorem factum. Livius, lib. XXI. p. 223.

⁴ *Forentani*] Ubi nunc *Forenza* in Basilicata, supra Acherontiam, quæ *Circenza* dicitur.

⁵ *Genusini*] In Provincia Calabria Genusinus ager, apud Frontin. de Colon. p. 111.

⁶ *Herdonienses*] 'Ἐρδωνία Ptolemæo, III. 1. in Apulis Daunius. Erdonias habet Antoninus prope Canninum, M. P. XXVI. Ardonam Frontinus, in Apulia, p. 110. Et nunc *Ardona* dicitur, inter *Cervaro* et *Caropelle* fluvios.

⁷ *Hyrini*] Ab Uria, ut videtur, oppido superius memorato: nam id 'Ἐπύριον Ptolemæus, loc. cit. et Dionys. vs. 880. nuncupant.

⁸ *Frentani*] A Frentone amne, de

quo proxime ante, quem illi accolluere: unde et urbs primaria Frentanorum Larinum dicitur apud Caton. in Excerpt. Orig. p. 136. Nunc *Larina*, in Comitatu Molisii, confinioque Capitanatæ.

⁹ *Merinates*] Ad extremum Gargani montis promontorium civitas Episcopalis sita est, vulgo *Viceto* dicta. Crevit ea ex ruinis oppidi *Merini*, sive *Mirini*, Episcopali dignitate olim quoque clari. Ita fere Holsten. p. 278. Præpostera interpunctio, non *Merinates*, sed *Mateolanos* Gargano in libris ante nos editis affigebat.

¹⁰ *Netini*] A *Netio* oppido prope Canusium, Herdoniamque. *Nétios* Straboni, lib. VI. p. 282. *Nerentinos*, quos hic libri quidam addunt, expunximus: cum inferius Salentinis, ut sane oportuit, reddantur.

¹¹ *Rubustini*] Ita Mas. non *Robustini*. Et certe Rubustinus ager, Frontino de Colon. p. 111. A Rubis prope Canusium Antonino, Horatioque, I. Sat. 5. 'Inde Rubos fessi pervenimus.' Nunc *Ruvo*, in agro Bariensi.

¹² *Silvini*] Ab oppido Apulorum Pencetiorum, quod Strabo lib. VI. p. 283. *Σιλοβίων* vocat: nunc dicitur *il Gorgotions*, teste Holsten. in Ortel. p. 178.

¹³ *Vibinates*] Sic veteres Inscript. Holstenio teste. Nunc oppidum *Bovino* dicitur, in Capitanata, inter Trojam et Herdonam, in Samnii

labrorum mediterranei: *Ægetini*, *Apamestini*,^f *Argentini*, *Butuntinenses*,^g *Deciani*, *Grumbestini*,^h *Norbanenses*, *Paltonenses*,²² *Sturnini*,ⁱ *Tutini*. *Salentinorum*:^j *Aletini*, *Basterbini*,^k *Neretini*,^l *Valentini*,^m *Veretini*.

XVII. (XII.) Sequitur regio quarta gentium vel fortissimarum^a Italiae. In ora, *Frentanorum*,¹ ^b a *Tiferno*: flumen *Trianium*^c portuosum. *Oppida*: *Histonium*,^d *Buca*, *Orto-*

post, pro *Grumbestini*, edd. vett. et Gronov. habent *Brumbestini*.—29 Ita codd. *Hardnini*, cum edd. *Harduin*. 1. 2. 3. *Miller*. *Bipont*. et *Frans*. *Pallionenses* edd. vett. et Gronov. *Balionenses* margo edd. *Dalec*. et Gronov. Mox *Stuhini* pro *Sturnini* Vet. *Dalec*. *Aletini*, pro *Aletini*, *Chiffi*. *Valentini*, pro *Valentini*, Vet. *Dalec*. *Ulentini* codd. *Harduini* quinque, unde ille in *Notis* ad Ed. 1. *Uzentini*; ita quoque *Harduin*. 2. 3. *Miller*. *Bipont*. et *Frans*.

CAP. XVII. 1 Vet. *Dalec*. ora *Frentanorum*.—2 *Marcinorum* *Teatini* in

NOTE

*Apulie*que confinio. *Polybius* Ἰβήριον vocat.

^o *Venusini*] A *Venusia* superius laudata.

^f *Apamestini*] Vide *Notas* et *Emend*. num. 70.

^g *Butuntinenses*] In *Tab. Peuting*. *Butunti*. *Frontino* de *Colon*. p. 111. *Botontinus* ager, in *Calabria*.

^h *Grumbestini*] Ita plane ordo litterarum exigit: non *Brumbestini*.

ⁱ *Sturnini*] Vel potius detricto sibi, quod adhæsisse huic voci ex anteriore vocabulo videtur, *Turnini*: nam in *Calabriae* mediterraneis oppidis *Τούρνοι*: a *Ptolemæo* nominantur, III. 1. Vide *Notas* et *Emend*. num. 71.

^j *Salentinorum*] Subintellige, mediterranei. Quorum primi *Aletini*, ab *Aletio*, quod Ἀλήτιον *Salentinorum* mediterraneum oppidum *Ptolemæus* appellat, III. 1. *Incolis* vulgo *Leccie*, vel *Lezze*, medio ferme itinere *Hydruntum* inter et *Brundisium*.

^k *Basterbini*] Non a *Basta* superius memorato oppido; id enim littorale fuit; sed ab obscuriore aliquo: a *Βάστρα* fortassis, quod in *Salentinorum* oppidis mediterraneis *Ptole-*

maus recenset loc. cit.

^l *Neretini*] Νήριον *Ptolem*. in mediterraneis *Salentinorum* oppidis: hodie *Nardo*.

^m *Valentini* [*Uzentini*] Nunc *Ugento*. Sic *Veretini*, nunc *S. Maria de Vereto*. Ab oppidis *Οὐζέρρον* et *Οὐδέρρον*, quæ *Ptolemæus* locat in *Salentinorum* mediterraneo, haud procul *Acra Iapygia*, seu *Leucarum*, ut appellant, *Capite*. Vide *Notas* et *Emend*. num. 72.

^a *Fortissimarum*] Multis adversus *Romanos* fortitudo est explorata bella, quæ *Florus* recitat lib. i. et *Strabo* lib. v. p. 241.

^b *Frentanorum*] Subintellige, regio, quæ a *Tiferno* amne ad *Aternum* porrigitur. Nunc *Abruzzo citeriore* vocant.

^c *Trianium*] Nunc *Trigno*.

^d *Histonium*] In *Thes*. *Goltzii*, ΜΥΝΙCΙΡΕS. *HISTONIENSIS*. Ἰστονίου *Ptolem*. in *Frentanis* III. 1. Et apud *Frontin*. p. 109. 'Istoniis colonia,' in *Samnio*. At apud *Gruter*. pag. 332. *HISCONIENSIS*, bis. Nunc *Guasto di Amone*.

na : * Aternus ^f amnis. Intus Anxani cognomine ^s Frentani. Carentini ^h supernates, et infernates, Lanuenses : Marrucinatorum Teatini : ^a i Pelignorum Corfinienses, ^j Superequani, ^k Sulmonenses : ^l Marsorum ^m Anxantini, ⁿ Atinates, ^o Fucen-

eodem codice. Paulo post, *Marsorum Anaxantini* Chiffi. et mox, *Sucentes, Lucentes* Vet. Dalec. *Fucentes, Lucenses* margo edd. Dalec. et Gronov. et codd. Harduini; item edd. Harduin. 1. 2. S. Miller. Bipont. et Franz. *Fucentes,*

NOTE

* *Buca, Ortona*] **Ὀπρών, καὶ Βούκα* Straboni, lib. v. pag. 242. Frentanorum quoque oppida : et *Ὀπρών quidem *ἐπίγειον* navale : nunc *Ortona a mare*, inter amnes Sagrum et Aternum. Buca, cujus et Mela meminit II. 4. nunc jacet.

^f *Aternus*] *Ἀτρεπός Straboni loc. cit. Nunc *Pescara*.

^s *Cognomine*] Ut ab Anxa, quæ Callipolis in Salentinis, eo cognomine discriminantur. Oppidum Anxanum, *Ἀγξάνων Ptolem. III. 1. in Frentanis : nunc *Lanciano*, haud procul ostiis amnia Sagri, quem *Sangro* vocant.

^h *Carentini*] In Mss. *Caretini*. Ptolemæus III. 1. *Καρακηνός, Caracenos*, locat inter Frentanos et Samnitas.

ⁱ *Teatini*] *Τεατρία Μαφρουκίων μεσόγειος*, Ptolemæo, loc. cit. Frontino, pag. 108. *Teate*, qui *Aternus*, quoniam eo amne alluitur : nunc *Civita di Chieti*.

^j *Corfinienses*] *Κορφίνιον, πόλις Πελοποννήσου μεσόγειος*, Ptolemæo, loc. cit. nunc *Pentina* vicus in Abrutio citeriore. Ager Corfinius Frontino de Colon. pag. 104. Vulgo *Campi de S. Pelino* : Pelignus hunc *Valva* dicitur; et Episcopus Sulmonensis, cum subjectum habeat agrum integrum Pelignorum, propterea Valvensis Episcopus appellatur.

^k *Superequani*] Frontino, p. 170. *Superequani*; et Balbo, p. 318. *Colonia Superæquana*. Nunc *Castel Vec-*

chio Subequo, haud procul Aterno amne, ut recte Holsten. in Ital. pag. 144.

^l *Sulmonenses*] Oppidum Pelignorum *Σουλμών, Sulmo*, Ptolem. loc. cit. Frontino, p. 109. *Solmona* : hodie *Solmona*.—^l 'Tertio loco a Plinio nominatur, quoniam in appellandis oppidorum nominibus servat elementorum ordinem. Ovid. patriam hanc suam esse gloriatur, IV. Trist. 9. 'Sulmo mihi patria est, gelidus uberrimus undis, Milia qui novies distat ab urbe decem.' Propterea Sulmonenses dicuntur insignia suæ civitatis constituisse scriptis in tænia literis S. M. P. E. quibus quidam aiunt quatuor priores exprimi voces versus proxime allati, 'Sulmo mihi patria est.' Sed falsa et inani profecto conjectatione : neque enim certe potest ea vox esse civitatis, 'Sulmo mihi patria est.' Sed est haud dubie hic sensus, 'Sulmo Munimentum Pelignorum est :' nimirum ob angustias, quibus in agrum Sulmonensem est iter. Alibi idem Ovidius : 'Pars me Sulmo tetet Peligni tertia ruris : Parva, sed irriguis ora salubris aquis.' Ed. sec.

^m *Marsorum*] Juxta lacum Fucinum nomen servat adhuc regiuncula, *Ducato di Marsi*, gentis Columnæ.

ⁿ *Anxantini*] In Mss. *Anxantini*. Nunc *Civita d'Antia*, inter Fucinum lacum, et Lirim amnem.

^o *Atinates*] Atinatem agrum locat in Samnio Livius, lib. X. p. 184.

tes,^p Lucenses,^q Maruvii : ^r Albensium ^s Alba ad Fucinum lacum : ^t Æquiculanoꝝ, ^u Cliternini, Carseolani : Vestinoꝝ, ^v Angulani, Pinnenses, ^w Peltuinales, ^x quibus junguntur Aufnates ^y cismontani : Samnitium, quos Sabellos, et Græci Saunitas ^z dixere, colonia Bovianum ^{aa} vetus, et alterum

~~~~~

Lucentes edd. vett. et Gronov.—3 *Pennienses* Chiffli. et paulo post in eodem,

NOTE

cum Samnites scilicet rerum poterentur.

^p *Fucentes*] A Fucino Marsorum lacu hi nomen habent.

^q *Lucenses*] A *Luco* oppido, quod Fucino lacui objacet ad occasum. De hoc loco seu nemore Virgil. *Æn.* VII. 759. 'Te nemo Angitiæ, vitrea te Fucinus unda,' &c.

^r *Maruvii*] *Μαροβίων* Straboni, lib. v. pag. 241. ad orientalem Fucini lacus ripam, ubi nunc S. Benedicti pagus. Hinc 'Marrubia de gente sacerdos,' apud Virgil. VII. 750. Apud Reines. Inscriptio vetus, pag. 453. CURATORI P. SPLENDIDISSIMÆ CIVITATIS. MARS MARR. Curatori Perpetuo, vel Patro, vel Populi Splendidissimæ civitatis Marsorum Marruvii.

^s *Albensium*] Oppidum Alba Fucensis dicta. Apud Gruter. pag. 404. ALB. FVC. Albenais ager, Frontino, lib. de Colon. pag. 102. Nunc *Albi*, Columnæ gentis. Fucino lacui nomen hodie *Lago de Celano*, in Abrutio ulteriore.

^t *Æquiculanoꝝ*] *Ἄικουκόλοισι* Ptolemæo III. 1. quorum oppida, ut Plinio, *Κλιτέρων* et *Καρσίολοι*. Hic 'duris Æquicola glebis,' ut cecinit Maro, *Æn.* VII. 747. Cliterninæ, sic enim vocat Mela II. 4. quis fuerit situs, incomptum. Carseolorum vestigia in valle Torana, seu Carseolana planitie, *Piano di Carsoli*, ubi oppidum Cellæ, vulgo le *Celle Carsoli*, monstrari ait

Delph. et Var. Clas.

Plinius.

Fabrettus de Aquæd. Dissert. II. p. 89. Holstenium secutus.

^u *Vestinoꝝ*] Utramque Aterni amnis ripam hi tenere, haud procul fontibus, in Abrutii ulterioris umbilico. Horum oppida duo, ex Plinianis quatuor, *Ἀγγόλες* et *Πίννα* apud Ptolem. III. 1. Et Frontino, pag. 106. 'Pinnes ager.' Incolæ *Πιννήται* Diodoro in Excerpt. pag. 398. Nunc *Civita di Penna*, in Abrutio Ulteriore. Pinnam Vestinam vocat Vitruv. VIII. 3.

^v *Peltuinales*] Apud Gruter. p. 443. PELTVINI. Balbo, pag. 318. *Colonia Peltinoꝝ*.

^w *Aufnates*] Vulgo *Ofena* oppidi nomen est, in Abrutio ulteriore, haud procul Aterno amne. Gaudentium Aufniensis Ecclesiæ Episcopum laudat Simplicius Papa, Epist. II. Apennino monte horum ager utrimque clauditur : ideo Romanis Cismontani dicti : quoniam ultra eos editissima Vestinoꝝ juga attollerentur.

^x *Saunitas*] *Σαυήται* Dionysio Perieg. vs. 375. et Scylaci, p. 3. Sabellos vero vocitatos, quod proles Sabinoꝝ essent, Cato est auctor in Excerpt. Orig. p. 137.

^y *Bovianum*] Bobianus Samnii oppidum, apud Frontin. p. 109. *Bovianov* Ptolemæo III. 1. in Samnitibus. Nunc *Boiano*, in Comitatu Molisii. De Boviano vetere Livius lib. IX. p. 169.

cognomine Undecumanorum.^a Aufidenates,^a Esernini,^b Fagifulani²⁴ c Ficolenses,^d Sæpinates,^e Treventinates: f Sabi-
norum Amiternini,^g Curenses,^h Forumⁱ Decii; Forum no-

Bovianum vetus.—4 Fagi, Fugali Vet. Dalec. et Chiff. Mox, *Sepinates* Gro-

NOTÆ

^a *Undecumanorum*] Ab undecima le-
gione, ex qua eo milites coloni de-
ducti.

^a *Aufidenates*] Oppidum Aufidena,
Livio lib. x. p. 174. Nunc *Aufidena*,
ad Sagrum amnem, in Abrutio cite-
riore.

^b *Esernini*] Straboni lib. v. p. 250.
Esernia. Frontino in Samnio, p. 109.
Esernia oppidum.—‘At Ptolemæo
Aloepolia. Nunc *Isernia*, in Comitatu
Molisii. Edidit Patinus in Familis,
p. 311. nummum ex ære mediocri, in
quo caput est Narbonis laureatum,
retro, forcipes. Epigraphæ, non ut
Patinus edidit, VOLCANO: sed, ut
vidimus in nummo e Gaza Regia, et in
altero apud D. Abbatem de Fonteny,
in hac civitate: VOLCANOM: hac sen-
tentia: ‘Valeriano Optimo Libertatis
Conservatori Anurarium Narbonen-
senses Obtulere Munus:’ Gallice,
un present travaillé en or. Quamo-
brem appicti sunt retro forcipes.
)(. Victoria in curru bijugo. Infra:
AESERNINO. Sic enim conspicue habet
nummus Regius, et alter proxime lau-
datus: non, ut Patinus edidit, AESER-
NINO, ut ad Eserninos hujus loci re-
ferret. Prave. Sententia enim est:
‘Arcum Insignem, Statuendum E
Regione Narbonis, Imperatori Ne-
gotiatores Obtulerunt.’ Ad Valeria-
num Imperatorem pertinere hunc
nummum, alter ex ære minimo admo-
net, qui est inscriptus: VALERIANVS
P. F. AVG.)(. DEO VOLCANO. Faber
intra ædiculam stat, quatuor insignem
columnis; ad pedes ara est. Senten-

tia primis singularum vocum literis
expressa hæc videtur esse: ‘Duci
Exercitus Orientis Valeriano Opti-
mo, Lararium Korporati Aurifices
Narbonenses Obtulerunt.’ Gallice:
Le Corps des Orfèvres de Narbonne.
Idcirco VOLCANO scribitur, non ‘Val-
cano,’ ut Latini sermonis usus poscit.
Lararium interpretor ædem ædicu-
lamve argenteam, in qua collocari
plures Dii possent. Ejusmodi ‘ar-
genteas ædes Dianæ’ commemorat
Lucas in Actis Apostolorum, XIX. 24.
Est hic Valeriani nummus in Museo
nostro, ex ære minimo: alibi est ar-
genteus.’ *Ed. sec.*

^c *Fagifulani*] Mss. omnes, *Fagifu-
gali*.

^d *Ficolenses*] Unde Ficiensis ager,
Frontino de Colon. p. 105. etsi is in
Piceno locet.

^e *Sæpinates*] *Zalvor* in Samnitibus,
Ptolem. III. 1. Frontino de Colon. p.
88. ‘Sæpinum oppidum Colonia ab
Imp. Nerone et Claudio est deduc-
ta.’ Gruter. p. 441. MUNICIPES. SÆ-
PINATES. Livio x. p. 186. est Sepi-
num. Nunc *Suspino*, in Comitatu Mo-
lisii.

^f *Treventinates*] Frontino, p. 89. Te-
reventum oppidum. Nunc *Trivento*,
ad flumen Trinium, in Comitatu Mo-
lisii.

^g *Amiternini*] *Aultrapos* Ptolemæus
III. 1. Vestinis attribuit. Hodie *S.
Vittorio*, haud procul fontibus Aterni
amnis.

^h *Curenses*] Aliis dicti Cures: ex
Græco sermone, Curites: mox ore

vum, Fidenates,^j Interamnates,^k Nursini,^l Nomentani,^m Reatini,ⁿ Trebulani, qui cognominantur Mutuscæi,^o et qui Suffenates,^p Tiburtes,^q Tarinates. In hoc situ ex Æquiculis^r interiere Comini,^s Tadiates, Cædici,⁶ Alfaterni. Gellianus auctor est, lacu Fucino haustum Marsorum oppidum Archippe,^t conditum a Marsya duce Lydorum: item Viticinorum in Piceno deletum a Romanis, Valerianus.

~~~~~

nov. et al. *Treventiates* Vet. Dalec.—5 *Mutustari* Vet. Dalec. *Mutusci* Chiffi.—6 Sic ex codd. edidit Hardinnus, eumque secuti Miller. Bipont. et Franz. *Acedici* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Els. et Gronov.

NOTE

Latino Quirites. Nunc est oppidum *Corese*, et *Curensis* fluvius in Tiberim defluens, in Terra Sabina: et aliter visum Cluverio. Vide Holsten. p. 107. In decretis Hilari Papæ, p. 250. subscribitur 'Tiberius Curium Sabinorum.'

^j *Forum*] Fori Decii vestigium nulum: Fori novi superest, exciso oppido, Episcopium Sabinense, *Vescovio*, in terra Sabina. Ibi repertam inscriptionem testatur Holsten. in Ital. p. 107. FORONOVARI. Gruter. p. 492. FORONOVANOR. et Frontino, p. 104. Foronovanus ager. In decretis Hilari, p. 249. 'Paulus Foronovanus.'

^k *Fidenates*] Fidenæ Balbo, p. 105. in Prov. Piceni. Diversi forte a Fidenatibus primæ regionis, de quibus cap. 9. Et sunt illæ Fidenæ tamen in terra Sabina, v. mill. pass. ab urbe Roma, ut diximus: nunc *Castel Giubileo*.

^l *Interamnates*] Interamne oppidum Frontino, p. 86.

^m *Nursini*] *Norsoria* Ptolemæo, in Sabinis, III. 1. Et nunc *Norsia*, in Ducatu Spoletino.

ⁿ *Nomentani*] A Nomentanis primæ regionis diversi.

^o *Reatini*] A Reate, nunc *Rieti*, in-

fra Nursiam.

^o *Mutuscæi*] Gruter. p. 19. IVVENT. TREBVL. MVTVSC. Item p. 487. Trebulæ Mutuscæ frequens mentio apud Jul. Obseq. cap. 102. 103. &c. Hæ Virgilli *Æneid.* VII. 'oliviferæ Mutuscæ.' Nunc est *Monte-Lione della Sabina*, infra Reate, in Sabinis.

^p *Suffenates*] Quorum oppidum Trebula Suffena, nunc *Montorio di Romagna*, in Sabinis, supra Nerulam, ad Curensæm fluvium.

^q *Tiburtes*] A Tibure, *Tivoli*. Tarinates, quorum oppidum hodie *Tarano*, supra Manlianum, quod *Magliano* vocant.

^r *Æquiculis*] Quos Æquiculanos superius appellavit.

^s *Comini*] A Cominio oppido, de quo Liv. lib. x. p. 184. rectius *Cominii*.

^t *Archippe*] Solinus, cap. 2. p. 12. 'Archippen a Marsya rege Lydorum, quod blatu terræ hanatum, dissolutum est in lacum Fucinum.' Hinc regem Archippum in hoc tractu imperitasse finxit Maro, *Æneid.* VII. Extare hujus oppidi vestigia ad ripam lacus, prope *Transacco*, quæ obtegantur, excrecente eo, affirmant Marsi.

Sabini (ut quidam^a existimavere, a religione et Deorum cultu Sevini appellati) Velinos^v accolunt lacus, roscidis collibus.^w Nar amnis exhaurit illos^x sulfureis^y aquis. Tiberim ex his petens replet, e monte Fiscello^z labens, juxta Vacunæ^a nemora et Reate in eosdem conditus. At ex alia parte Anio,^b in monte Trebanorum⁷ ortus, lacus tres amœnitate nobiles, qui nomen dedere Sublaqueo,^c defert in Tiberim. In agro Reatino Cutiliæ^{s d} lacum, in quo fluctuet insula, Italiæ umbilicum esse M. Varro^e tradit.

—7 *Trebanorum* margo edd. Dalec. et Gronov. Mox, *lacus tris* edd. antiquss. et Gronov. *lacus treis* nonnullæ edd. ante Gronov.—8 *Cutinia* Cliffl.

NOTE

^a *Ut quidam*] Varronem notat, de quo Festus: 'Sabini dicti, ut ait Varro, quod ea gens præcipue colat Deos: ἀρὰ τοῦ σέβου.' A Sabino Sangi filio, Sabinos appellatos affirmat Cato, apud Dionys. Halic. lib. II. p. 113.

^v *Velinos*] Alter Velinus, nunc *Lago de Pié de Luco*, ab oppido finitimo dicitur, in Ducatu Spoletino: Reatinus alter, *lago di S. Susanna*.

^w *Roscidis collibus*] Qui Rosæ campos in coronam cingunt: Rosæ vocantur, ut Festus ait, quod in eis arva rore humida semper serantur. Ex his collibus, uno interciso, emissus in Narem fluvium Velinus lacus. Cic. ad Attic. IV. 14. 'Reatini me ad sua ῥέμων duxerunt, ut agerem contra Interamnates,' (cognomine Nartes,) 'quod lacus Velinus a M. Curio emissus, interciso monte, in Nar defluit: ex quo est illa siccata, et modice tamen humida Rosea.'

^x *Exhaurit illos*] Lacus corrumpit, in quos conditur.

^y *Sulfureis*] Alludit ad Virgilianum illud *Æneid.* VII. 'Sulfurea Nar albus aqua: fontesque Velini.'

^z *Fiscello*] Silius Ital. VIII. 'Quæ, Fiscelle, tuas arces, Pinnamque vi-

rentem,' &c. Nunc quoque *Monte Fiscello*, in confinio Abratii ulterioris, ad oppidum *Civita Reale*: Nari amni nomen est *Velino*, donec Reate alluat, et Velinos lacus sit præterlapsus: post *Nera* dicitur.

^a *Vacunæ*] In monte Fiscello *Dem* Vacunæ nemus, quam vacantibus et otiosis præesse dicebant. De ea Ovid. *Fastor.* VI. 307.

^b *Anio*] Nunc *Teterone*. Oritur juxta oppidum, quod *Tphsa* dicitur Ptolemæo, in Latio, III. 1. nunc in Campania Romana, ut vocant, *Trevi* vel *Trevi*, ut diximus in prima regione.

^c *Sublaqueo*] Villa Neronia, cui Sublaqueum nomen est, inquit Tacit. *Annal.* XIV. pag. 227. Oppidum fuit etiam ante Neronis tempora, cujus villa Sublacensis dicta est ab oppido: oppidum enim juxta lacus positum, unde nomen: villa in editiore loco: Nunc *Subiaquo*, ad Anienem.

^d *Cutilia*] Nunc *Lago di Contigliano*, ab oppido vicino. De insulis Cutiliensium lacus multa Macrobius *Saturn.* I. 7. Fluitantes Seneca vidisse se testatur, ut diximus II. 96. Meminit et Dionys. Halic. lib. I. p. 15.

^e *M. Varro*] Et Martianus lib. VI. de Ital. pag. 205.

Infra Sabinos Latium est, a latere Picenum, a tergo Umbria, Apennini jugis Sabinos utrimque vallantibus.⁹

XVIII. (XIII.) Quinta regio Piceni^f est,¹ quondam uberimæ multitudinis. Trecenta LX. millia Picentium in fidem populi Romani venere. Orti sunt² a Sabinis voto vere sacro.^{3h} Tenuere ab Aterno amne, ubi nunc ager Adrianus, et Adria colonia¹ a mari VII. M. pass. Flumen Vomanum:^j ager Prætutianus,^k Palmensisque. Item Castrum novum,^l flumen Batinum,^m Truentumⁿ cum amne: quod solum Liburnorum^o in Italia reliquum est. Flumen Albula:^p Tervium, quo³ finitur Prætutiana regio, et Picentium incipit. Cupra^q oppidum, castellum Firmanorum:^r et super id

—9 Vet. Dalec. *velantibus*.

CAP. XVIII. 1 Chiffi. *Piceni et.*—2 Gronov. et edd. vett. quædam, *voto vero sacro*. 'Omnino legendum est, *voto vere sacro*. Quid autem sit 'sacram ver,' et quem in usum soleat voveri, notum est ex Strabonis l. v. sic legit et Chiffi.' Dalec.—3 Tolet. *Flumen Albula Tervium quo*; Salmant. *Flumen Albula Tessuinum quo*; Chiffi. *Flumina Albula Tervium quo*; Gronov. et al. vett. *Fla-*

NOTÆ

^f *Piceni*] Nunc Abruntium ulterius dicitur, cum parte aliqua Marchiæ, ut vocant, Anconitanæ: sed qua mari fere utrumque alluitur.

² *Orti sunt*] Strabo, lib. v. pag. 228.

^h *Voto vere sacro*] Emissa a parentibus juventute et finibus patriis, ut abirent in coloniam, voto Diis ante concepto, pro felici rei eventu. Vide Notas et Emend. num. 73.

¹ *Adria colonia*] *Atri*, in Abrutio ulteriore.

^j *Vomanum*] *Vomano*. Meminit ejus Silius, lib. VIII. 'Statque humectata Vomano Adria.'

^k *Prætutianus*] De eo Liv. lib. XXII. pag. 211. Nos de utroque dicemus, XIV. 8.

^l *Castrum novum*] Ager Castranus in Piceno, Balbo, p. 129. Nunc rudera, in ora sinus Adriatici, in ulteriore Abrutio. *Calseno*.

^m *Batinum*] *Tordino*, quod Inter-

amnam alluit, *Teramo*. Idem qui *Μαργάρως* Straboni dicitur lib. v. pag. 241. In Mss. Reg. 1. 2. *Vibatinnam*.

ⁿ *Truentum*] Mela II. 4. 'Piceni littora excipiunt: in quibus Numana, Potentia, Cluana, Cupra, urbes: castra autem, Firmum, Adria, Truentinum: id et fluvio qui præterit, nomen est.' Nunc amnem, *Trento*: *Torre di Seguro* locum vocant, ubi oppidum fuit. Castrum Truentinum et Cicero vocat, ad Attic. VIII. 18.

^o *Liburnorum*] Qui ex adversa continente, hoc est, Illyrico, huc transgressi, oram hanc tenuere, ut iterum dicitur cap. seq.

^p *Albula*] Nunc *Ragnola* accolæ vocant, in Marchia Anconitana. In ejus ostio Tervium oppidum fuit, Prætutianæ oræ novissimum. Ultra, Picentium regio est, ad Anconam usque. Vide Notas et Emend. num. 74.

^q *Cupra*] Gruter. pag. 108. *CUPRA MAR.* hoc est, maritima, ad discrimen

colonia Asculum,⁴ Piceni nobilissima. Intus, Novana: in ora,¹ Cluana,⁴ Potentia,⁷ Numana,⁷ a Siculis condita. Ab iisdem² colonia Ancona, apposita promontorio Curnero in ipso flectentis se orae cubito:⁷ a Gargano CLXXXIV.⁵ M. pass. Intus Auximates,⁸ Beregrani,⁸ Cingulani,^b Cuprenses^c

mina Albulates, Suinum, Heloium, quo.—4 Asculum, Piceni nobilissima, intus Novana in ora: Cluana Harduin. 1. 2. Miller. et Bipont. Asculum. P. n. intus. N. in ora: Cluana Franz. Asculum, P. nobilissima. Intus Novana. In ora Cluana Reg. Brot. 1. Ed. pr. Rom. Parm. Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Leyd. Frankf. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.—5 'Ita bene Editio princeps et Reg. 1.' Brotier. CLXXXIII. Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Leyd. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et

NOTE

alterius quæ montana dicitur. Κορυφα μαρτυρα Ptolem. III. 1. Fuit in ostio ejus fluvii, quem Tosino vocant, in Marchia Anconitana.

¹ Firmanorum] Nunc paulum a mari semotum oppidum Firmanorum, Fermo. Gruter. pag. 533. FIR. PICENO.

² Asculum] Ascoli. Gruter. p. 465. COLONIA ASCULANORVM.

³ Novana: in ora] Nunc Città Nuova in ora maris Adriatici. Hic ager Foronovanus Piceni, de quo Balbus, apud Frontin. de Colon. pag. 104. Cluver. Ital. Antiq. lib. II. pag. 741. præpostera hujus loci interpunctione deceptus, longius a mari summovet. Sensus hujus loci est, duas esse in Piceno proprie appellato colonias: alteram intus, Asculum: in ora alteram, Novanam.

⁴ Cluana] Fuit in ipso ostio fluvii quem Chiento vocant, quique Maceratam præterit: ubi nunc Piano di S. Giacomo. Meminit Mela loc. cit.

⁵ Potentia] Πορρωρία in Piceno, Ptolem. III. 1. et Mela loc. cit. Super sunt vestigia haud procul a portu Ricantico, ubi Abbatia retinet nomen S. Maris ad pedem Potentis, ad amnem Potenza.

⁶ Numana] Gruter. pag. 446. Mv-

NICIP. NYMANAT. Νομανα Ptol. et Mela. Nunc Humana.

⁷ Ab iisdem] Hoc est, a Siculis, ut ait Solinus, cap. 12. pag. 13. sive ut ait Strabo, lib. v. p. 241. a Syracusanis, qui Dionysii tyrannidem fugerant, condita Ancona est. Apud Gruter. pag. 465. COLON. ANCONITANOR. Promontorium cui assidet, Crumerum, il Monte Guasco.

⁸ Ora cubito] Id eleganter Mela II. 4. 'Exin illa in angusto duorum promontiorum ex diverso coeuntium inflexu, cubiti imagine sedens, ac ideo a Græcis dicta 'Αγκυβή, inter Gallicas Italicasque gentes quasi terminus interest.'

⁹ Auximates] Auximatis ager, in Piceno, Frontin. de Colon. pag. 102. Auximum oppidum, nunc Osimo. Ab Ancona XII. M. P. recedit in Austrum.

¹⁰ Beregrani] In Prætuiliis apud Ptolemæum, Βεργερα pro Βεργερα. In Piceno apud Frontin. pag. 108. Veragrana ager.

¹¹ Cingulani] A Cingulani primæ regionis diversi. Horum Cingulanus ager in Piceno, apud Balbum, pag. 104. qui eadem lege teneri dicitur, qua Potentinus. Cingulum id oppidum appellatum Ciceroni ad Attic.

cognomine Montani, Falarienses,^d Pausulani, Pleninenses,^e Ricinenses,^o Septempedani,^f Tollentimates,^g Treienses,^h Urbesalvia Pollentini.ⁱ

XIX. (XIV.) Jungetur hic ¹ a sexta regio, Umbriam complexa, agrumque Gallicum circa Ariminum. Ab Ancona

FRANZ.—6 *Pignenses* Vet. Dalec. *Planienses* Chiffi. Mox, in eodem codice *Tolentates* pro *Tollentimates*. Deinde, edd. vett. *Triacenses*, *urbs Salvia*; Pintian. *Trejanenses*, *urbs Salvia*; Vet. Dalec. *Triacenses*, *urbs Salvia*.

CAP. XIX. 1 Ita codd. Regg. ap. Brot. et Ed. pr. *Jungetur huic* conj. Haradin. *Jungetur his* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Frankf. Lugd. 1606.

NOTE

VII. 13. p. 212. Nunc quoque *Cingoli*, in Marchia Anconitana.

^c *Cuprenses*] Oppidum *Κούτρα μωρρά* Ptolem. in Piceni mediterraneis urbibus, prope ‘Ripam Transonam,’ ut testatur hujus loci Episcopus D. Azolinus, apud Holsten. in Ital. p. 137.

^d *Falarienses*] Falerionensis et Pausulensis ager in Piceno apud Balbum, pag. 105. et 106. Prioris oppidi rudera nomen servant, *Faleroni*, haud procul Tenna fluvii fontibus. Alterius, quod Pausule in Itiner. Anton. dicitur, in *Monte dell’ Olmo*, ex adverso Maceratæ, extant ruinae. In Marchia Ancon. utrumque. In decretis Hilari Papæ, pag. 249. ‘Justo Faberino: Claudio Pausalano:’ Ubi nos sic emendamus: ‘Justo Falerino: Claudio Pausulano.’ Pleninenses vero adhuc obscuri. An porro satius legi *Plestinenses*? Nam in decretis Symmachi, pag. 264. subseribit, ‘Florentius Blestinensis.’

^e *Ricinenses*] Ager Recinensis et Ricinensis apud Front. p. 107. Oppidi vestigia ad ripam Potentis fluvii, millibus passuum duobus a Macerata. In vet. lapide apud Holsten. p. 137. RICINIENSES.

^f *Septempedani*] Oppidum *Σεπτέμπεδα* Ptolem. et Frontino, p. 107. Sep-

tempeda, in Piceno. Id nunc *San-Severino*, ad amnem Potentiam, Cluverio, Ital. lib. II. p. 738. probante Holstenio, in Ital. p. 136.

^g *Tollentimates*] Tolentinus ager, in Piceno, apud Front. p. 108. In veteri inscript. apud Cluver. p. 739. MUNICIP. TOLLENTIN. Et nunc *Tolentino*.

^h *Treienses*] Treensis ager, Frontino, in Piceno, p. 108. Apud Gruter. p. 446. COL. AVXIM. ET. MUNICIP. NYMANAT. ORDO. ET. PLEBS. TREIENSES. Oppidi vestigia extare manifesta ad ripam Potentis amnis, infra *S. Severino*, sub *Montecchie*, auctor est Holsten. pag. 739.

ⁱ *Urbesalvia Pollentini*] Jungenda hæc simul: aut alphabeti ordo perturbabitur: intelligendumque Urbesalvia, sive Urbis Salviae oppidanis cognominari Pollentinos: sicuti ipsam Urbem Salviam, Pollentiam quoque dictam. Citatur enim a Livio lib. XXXIX. p. 501. colonia Pollentia in Picenum deducta. Ptolem. III. 1. *Ὀρβὰ Σαλῶντα*. Balbo, in Piceno, pag. 347. Ager Urbis Salviensis. Nunc est *Urbisaglia*, ad ripam amnis *Chienti*, seu *Cluenti*.

^a *Jungetur hic* [*Jungetur his*] Picentibus. Vel forte rectius *huic*, sextæ videlicet regioni.

Gallica ora incipit, Togatæ Galliæ^{a b} cognomine. Siculi et Liburni plurima ejus tractus tenuere, inprimis Palmensem, Prætutianum, Adrianumque agrum. Umbri eos expulere, hos Etruria, hanc Galli.^c Ummbrorum gens antiquissima Italiæ existimatur, ut quos Ombrios^d a Græcis putent dictos, quod inundatione terrarum imbris superfuissent. Trecenta eorum oppida^e Tusci debellasse reperiuntur. Nunc in ora flumen, Æsis:^f Senogallia.^g Metaurus^h fluvius: coloniæ,ⁱ Fanum^j Fortunæ, Pisaurum^k cum amne. Et intus^l Hispellum,^m Tuder. De ceteroⁿ Amerini,ⁿ Atti-

Dalec. Elz. et Gronov.—2 *Togata Gallia* Vet. Dalec.—3 *Ombrios* Herod. in Clio. *Mitalterius*. Mox, Elz. Dalec. Gronov. al. *superfuissent CCC. Eorum*, &c.—4 Ita Chiff. aliique codd. ap. Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *colonia* edd. vett. ante Harduin.—5 *Et intus Pellam*

NOTE

^b *Togatæ*] Et Cisalpinæ.

^c *Hanc Galli*] Boii Lingonesque, Etruscos atque Umbros agro pepulere, Liv. lib. v. p. 98. Vide et Strabon. lib. v. p. 216.

^d *Quos Ombrios*] Ita Solinus, cap. 2. p. 13. ex M. Antonio, quem laudat. Stephano *Ὀμβρικοι* et *Ὀμβροι*.

^e *Trecenta eorum oppida*] Cato in Excerptis Orig. p. 136. (si tamen verus is fœtus est Catonis, et non subdititius:) habet hæc totidem verbis.

^f *Æsis*] *Αἰσὶς ποταμὸς, μεταξὺ Ἀγκῶρος, καὶ Ἀπυρογαλλίας*, inquit Strabo, lib. v. p. 237. inter oppida duo, Ancenam, et Senogalliam: nunc *Fiumesino*, quasi *Esino Fiume*. Fuit et anni colonia cognominis, COL. ÆSIS, in vetustis inscriptionibus apud Gruterum, pag. 446. et Reines. pag. 404. Unde *Æsinatem* ex Umbria caseum commendat inprimis auctor, libro hujus operis undecimo, cap. 97.

^g *Senogallia*] *Σηνα Γάλλικα* Ptolem. III. 1. in Semnonibus. Silius lib. VIII. *Et Senonum* de nomine Sena Galiorum a populis traxit per sæcula nomen. Senones Gallos Alpes trans-

gressos habuit conditores: nunc *Simgaglia*, in Ducatu Urbini. In decretis Symmachi Papæ, p. 264. *Venantius Senogalliensis Episcopus.*

^h *Metaurus*] Melæ II. 4. flumen Metaurus. Nunc *Métaro*, vel *Mitro*: Urbini Ducatum præterit, in Adriamque devolvitur.

ⁱ *Colonia*] Ita scripsi, ex Mas. pro *Colonia*: ut sequentibus tribus oppidis vox eadem præterea communicetur.

^j *Fanum*] Melæ, loc. cit. Colonia Fanestris. In decretis Symmachi Papæ, p. 259. *Vitalis Fanastris* Episcopus subscribit. Gruter. p. 475. ORIVNDVS. COLONIA. JVLIA. FANO. FORTVNÆ. Nunc *Fano*, in Ducatu Urbinate.

^k *Pisaurum*] Gruter. pag. 433. COLONIARVM. PISAUR. ET. FANEST. Deducta colonia est ab Antonio, ut Plutarchus docet in ejus Vita, pag. 943. Sed et prius quoque, anno fere Urbis 569. ut ex Velleio liquet, lib. 1. Nunc oppido *Pésaro*, anni *Foglia* nomen est, in Ducatu Urbinate.

^l *Et intus*] Subintellige, *colonia*

diates,^o Asisinales,⁶ Arnates,² Æsinales,^r Camertes,² Casuentillani,⁷ Carsulani,² Dolates cognomine Salentini, Fulginates,^v Foroflamienses,^v Forotulienses, cognomine Concupienses :⁸ Forobrentani,⁹ Forosempronienses,² Iguini,⁷ ¹⁰ Interamnates, cognomine Nartes :² Mevanates,² Me-

Chiffi.—6 'Ita bene Rezzonicus ex Inscriptt. vett.' Brotier. *Asirinales* edd. vett.—7 *Casuentini* Vet. Dalec.—8 'Ita Mss. Reg. et editio princeps. Sine auctoritate in recentioribus editionibus emendatum: *Forojulienses, cognomine Concupienses.*' Brotier.—9 Sic ex codd. emendavit Harduin. consentiente Chiffi. *Forobrentani* exhibent edd. vett.—10 'Ita cod. Reg. 1. editio princeps, et vetus Inscriptio apud Rezzonicam. Dicti quoque sunt *Iguini*, nunc

NOTE

intus: ut superiores dum in ora. Gruter. pag. 351. COL. JVL. HISPPELLI. Et pag. 19. COLONIAE TUDERTIS, reperta inscriptio Tuderti, quod vulgus nunc *Todi* vocat, ad Tiberim. Apud Frontin. p. 93. Colonia Fida Tuder. Hispellum nunc castrum est prope Fulginium, *Ispello* et *Spello*. In decretis Felicis Papæ, p. 255. 'Epiphano Spellati.'

⁶ *De cetero*] Alterius generis, inquit, oppida: nec jam coloniæ, sed municipia, vel libera, vel stipendiaria.

² *Amerini*] Ab Ameria, quæ nunc *Amelia*, in Ducatu Spoletino.

^o *Attidiatæ*] In Marchia Anconitana, ad fontes amnis *Æsis*, oppidum est *Fabriano*: cujus in agro Attidiatium pagus est, *Attigio*. Vetus Inscr. apud Holsten. p. 83. R. P. ATTIDIAT.

^p *Asirinales* Mss. omnes, pro *Asisinales*, ab Asisio, hujus nunc etiam nominis oppido, D. Francisci cultu ac religione satis claro, de quo etiam Ptolemæus in Umbria. Gruter. p. 21. MUNICIPIUM ASSINATIVUM.

² *Arnates*] Ab *Arno* oppido Vilumbrorum, apud Ptolem. III. 1. Nunc *Civitella d'Arno*, trans Tiberim, ex adverso Perusie.

^r *Æsinales*] Oppidum Ptolemæo,

Æsis. Apud Gruter. p. 446. COL. *Æsis*, ad amnem cognominem de quo supra, in Marchia Anconitana: nunc *Iesi*.

² *Camertes*] Oppidum Camerinum: nunc quoque *Camerino*, in Marchia Anconitana.

⁷ *Casuentillani*] Casentinum oppidum, apud Frontin. p. 83. pro *Casentinum*. Gruter. p. 411. MUNICIPIUM CASVENTINORVM.

² *Carsulani*] Oppidum Carsulæ: Tacito Hist. III. p. 77. ager Carsulanus. Apud Plin. Jun. Epist. I. 4. 'Quantum copiarum in Oriculano, in Narniensi, in Carsulano, in Perusino tuo?' Nunc jacet: rudera in Ducatu Spoletino, in itinere a Narnia Perusiam, ad diversorium Carsulam.

^v *Fulginates*] Fulginium, *Foligno*, in Ducatu Spoletino. Gruter. p. 347. FVLGINIA.

^v *Foroflamienses*] *Φόρος Φλαμνίου*, Ptolem. III. 1. Gruter. p. 347. CIVITAT. FORO. FLA. Nunc est castellum *Foroflamma*, millibus passuum duobus a Fulginio.

² *Forosempronienses*] *Φόρος Σημπερονίου* Ptolem. loc. cit. nunc *Fossombrone*, in Ducatu Urbinate.

⁷ *Iguini* [*Iguicini*] Inscriptio apud Gruter. p. 347. CIVITAT. IGVVINORVM.

vanionenses,^{11 b} Matilicates: c Narnienses, quod oppidum Nequinum^d antea vocatum est: Nucerni^e cognomine Favonienses, et Camellani: f Otriculani,^{12 s} Ostrani,^h Pitulani,ⁱ cognomine Pisueres, et alii Mergentini: Pelestini,¹³ Sentinates,^j Sarsinates,^k Spoletini,^l Suasani,^m Sestimates,ⁿ

Gubbio. Brotier. *Iguvini* etiam Dalec. Elz. et Gronov. *Iguvini* aliae edd. ^e *Liguini* ex inscripto vetusto lapide Aldus in Comment. Cæs. *Iguvini* Vet. Dalec. *Iguvini* Lugd. Erasmi. Mox, pro *Narites*, Gronov. *Narites*.—11 *Mevanienses* Hardui. 1. *Mevanienses* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. *Mevanienses* Harduini codd. et Vet. Dalec. cum edd. Harduin. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—12 *Otriculani* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov. ^f *Otriculani* legendum ab *Otriculo* Vilumbrorum oppido; cujus meminit et Ptolemæus III. 1. Dalec. Pro *Camellani*, quod firmant Ed. pr. et Inscriptt. vet. ceteræ edd. *Camelani*.—13 *Pestini* Vet. Dalec. Mox in Chiffi. *Spolentini*, *Suarvini*; Vet. Dalec.

NOTE

Nunc *Eugubio*, in Urbini Ducatu. *Iguvium* Ciceroni ad Attic. VII. 18. p. 212. et Nonio, verbo *'Apici'*: et in *'Projicere'*, *Iguvini*. Vide tractatum singularem Augustini Stouchi *Eugubini*, de nomine Urbis suæ.

^a *Narites*] Gruter. p. 422. CIVITAS INTERAMNATIVM. NARTIVM. Ab amne Nare, cui appositum oppidum, quod nunc *Terni* vocant.

^b *Mevanates*] A *Mevania* oppido, *Bevogna*, in Ducatu Spoletino, ad amnem Clitannum. *Μηβανία* Ptolem. III. 1. *Mevania* Lucano I. 473. In decretis Felicis Papæ, p. 255. *'Innocentio Mihanati'*, pro *'Mevanati'*.

^c *Mevanienses*] A *Mevanione*, seu minore *Mevania*. Vide Notas et Emend. num. 75.

^d *Matilicates*] *Matilica* oppidum, *Frontino*, pag. 106. hodieque hujus nominis, *Matelica*, in Marchia Anconitana. In decretis Felicis Papæ, pag. 255. *'Equitio Matellicati'*.

^e *Nequinum*] Apud Gruter. pag. 196. DE SAMNITIBVS. NEQVINATIBUSQVE. A Nare fluvio, quo alluitur, alterum nomen habet *'Narni'*, teste *Livio* lib. X. p. 178.

^f *Nucerni*] *Νευκέρια* colonia Ptole-

mæo III. 1. in *Olumbris*: hodie *Nocera*, inter *Asium* et *Camerinum*.

^g *Camellani*] Id cognomen *Nucerinæ* alterius fuit, quæ *Favoniæ* vicina fuit. *Camilliani* prope *Nuceriam* fieri mentionem, in vetere quodam instrumento, scribit *Holsten*. in *Ital.* pag. 92.

^h *Otriculani*] Sic *Mss.* et *Gruter*. pag. 422. *Straboni*, lib. V. pag. 227. *Οτρικλοι*. Nunc *Otricoli*, in limite Ducatus Spoletini, infra *Narniam*, ab *Otriculo* vetere, ubi *Ecclesia S. Victoris*, aliquantum dissitum.

ⁱ *Ostrani*] Oppidum *Οστρα* Ptolemæo, in *Semnonibus* mediterraneum. Nunc extant vestigia sub *Monte Nuovo*, ad ripam *Misæ* fl. qui juxta *Senogalliam* in mare infuit. *Vinc. Mar. Cimarelli*, *Hist. Gall. Senon.* II. 4.

^j *Pitulani*] Et *Pitulum* ab his diversum, jam in prima regione vidimus.

^k *Sentinates*] *Frontino* de *Coloq.* p. 107. *'Sentis oppidum.'* Apud *Gruter*. p. 467. ORDO. ET. PLEBS. SENTINATI. *Σεντινάτων* meminit *Dio* lib. XLVIII. p. 364.

^l *Sarsinates*] Apud *Gruter*. pag. 1096. SARSINATIVM. Iidem *Sassi-*

Suillates,^o Tadinates,^p Trebates,^q Tuficani,^r Tifernates cognomine Tiberini,¹⁴ et alii Metaurenses: ^t Vesionicates, Urbanates cognomine Metaurenses, et alii Hortenses: ^u Vettonenses,¹⁵ ^v Vindenates,^w Viventani. In hoc situ in-

~~~~~

Spoletini, Suarrecni; Gronov. et al. vett. *Spoletini Suarrecni*.—14 *Tibernates c. Tiberini* Chiffi. *Tifernates cognomine Tiberini* Vet. Dalec. *Tifernates c. Tiberini* add. vett. et Gronov. Mox, Chiffi. *Vesionicates*. Pro *Urbanates* add. vett. et Gronov. *Urbinate*s.—15 *Mettionenses* Chiffi. *Vettonenses* add. vett. et Gronov. Mox, *Vindinate*s add. vett. Item Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Vindenates* Ed. pr. et Inscriptt. vett. ap. Brotier.

NOTÆ

nates dicti, apud Martial. III. 58. et apud ipsam Gruterum, pag. 323. 474. 923. aliasque. Nunc etiam *Sassina*, in limite Romanolse, ad Sapim flumen, *Savio*.

¹ *Spoletini*] Spoleto *Spoleto*.

² *Suarrecni*] Ut prius *Asirinate*s, pro *Asirinate*s dicti: sic modo *Suarrecni* in Mss. pro *Suarrecni*. Fuit in Senogalliensi agro Ducatus Urbini. Situm oppidi, ac vestigia, describit accurate Cimarellus II. 5.

³ *Sestinate*s] Prope fontes Pesauri finimnis, Monasterium esse ait Cluverius Ital. lib. II. pag. 622. cui *Sestino* nomen. Apud Gruter. pag. 108. **SERTINO**.

⁴ *Suillates*] Nunc *Sigello*, in limite Marchiæ Anconitanæ, haud procul Iguvio. Cluver. Ital. lib. II. pag. 617.

⁵ *Tadinates*] *Tadinarum* mentio apud D. Gregor. referente Holsten. in Ital. pag. 85. Vestigia inter Noceram et Gualdum, in confinio Ducatus Spoletini, et Marchiæ Ancon. conspicit etiamnum ait.

⁶ *Trebates*] Ab oppido Trebia, nunc *Trevi*, inter Fulginium et Spoleto. Itiner. Hierosol. 'Spoleto Trevis, XII. Fulginis, v.'

⁷ *Tuficani*] Ptolemæo III. 1. 'Ιούπικον in Olumbris, pro Τούφικον. Frontino, pag. 108. Tuficum oppidum. Fuit, auctore Holsten. in Ital. p. 91. inter Matelicam et Fabrianum, prope

Attidium.

⁸ *Tiberini*] Hi ab amne Tiberi, isti a Metauro fluvio, quem accollere, nomen sortiti sunt. Tifernum Tiberinum, *Città di Castello*: Metaurensis, *S. Angelo in Vado*, in Ducatu Urbinate. In decretis Hilari Papæ, pag. 250. subscribit 'Lucifer Tiferis Metauris.' Et in decretis Symmachi, p. 265. 'Innocentius Direntium Tiberinorum:' credo, pro 'Tifernatium Tiberinorum.' Plinius Junior, Epist. IV. 1. 'Oppidum est præditiis nostris vicinum. Nomen est Tiferis Tiberini.'

⁹ *Metaurenses*] A Metauro rursus Urbinatebus his cognomen: nunc *Castel Durante*. Cimarell. II. 2.

¹⁰ *Hortenses*] Horum oppidum Urbinnum, nobis *Urbis*: Ducatus titulo nobile.

¹¹ *Vettonenses*] Antonino, Vetona, XIV. M. P. a Perusia. Nunc *Bettona*, infra Assisium. Apud Gruter. pag. 487. R. P. **VETTONENSIVM**.

¹² *Vindenates*] Apud Gruter. p. 411. **MVNICIP. CASVENTINORVM. VINDE NATIVM. V. B. ET. QVIDQVID, &c.** Scriptum haud dubie fuit, **VIB.** hoc est, *Vibentanorum*, quos cum *Vindenatibus* conjungit auctor. *Vibentani* enim, pro *Viventanis*, ut in Saloninæ nummo e Gaza regia, **VENERI. GENE TRICI. pro VENERI.** Et in Trajani nummo, **DANVVIVS**, vicissim, pro **DANVBIVS**.

teriere Feliginates, et qui Clusiolum tenere supra Interamnam: et Sarranates, cum oppidis, Acerris,^x quæ Vatriæ¹⁶ cognominabantur, Turocelo, quod Netriolum.¹⁷ Item Solinates Curiates,¹⁸ Fallienates, Apiennates. Interiere et Arienates cum Crinovolo, et Usidicani, et Plangenses, Pisinates, Cælestini. Ameriam suprascriptam Cato⁷ ante Persei bellum conditam annis DCCCCLXIV.¹⁹ prodidit.

XX. (XV.) Octava regio determinatur Arimino, Pado, Apennino. In ora fluvius Crustumium,^a Ariminum^b colonia cum amnibus Arimino et Prusa.⁷ Fluvius hinc Rubico,^c quondam finis^d Italiæ. Ab eo Sapis,^e et Vitis, et Anemo: Ravenna Sabinorum^f oppidum, cum amne Bedese,^e ab

—16 Gronov. quæ Vafria.—17 Vetriolum Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.—18 Ita ex codd. emendavit Harduin. consentiente Chiffi. ita quoque edd. Harduin. 1. 2. 8. Miller. Bipont. et Franz. Sarrates Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Leyd. Frankf. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.—19 Chiffi. DCCCCLXIII.

CAP. XX. 1 Ita codd. Regg. Ambrosian. et Ed. pr. *Arimino et Aprusa*

NOTÆ

^x *Acerris*] Alia sunt Acerræ in prima regione, de quibus Livius, lib. XXIII. pag. 233. Stephani forte 'Α-χέρραι, μεταξὺ τοῦ Πάδου καὶ τῶν Ἀλπεῶν. De his multa Cluver. Ital. lib. 1. pag. 244.

⁷ *Cato*] Sic Annius quidem Viterbiensis in falsis Excerptis Originum, quæ Catoni ascriptis, pag. 141.

^a *Crustumium*] Rapax Crustumium Lucano II. 406. cum oppido cognomine, non procul Arimino, inquit Schol. Lucani Sulpicius. Nunc *Conca* dicitur, inter Pisaurum, (ubi ora lustrandæ cap. sup. Plinius finem fecit,) et Ariminum, in Adriam labens.

^b *Ariminum*] Nunc *Rimini*. Gruter. p. 481. COLON. ARIM. Hanc amnes duo alluunt: latere meridiano, *Ausa*: septemtrionali, *Marecchia*. Hic Plinio, Ariminum: ille Aprusa, dicti. Vide Raph. Adimari de Situ Arimin. p. 49.

^c *Rubico*] Nunc *Luso*, ut egregie demonstrant, tum scriptor citatus, de situ Arimin. pag. 15. tum Jacob. Villanius, libro cui titulum fecit, 'Ariminensis Rubicon.' Deductam eo coloniam, anno Urbis 486. ex Velleio, lib. 1. scimus, Sempronio, Appioque Cos.

^d *Quondam finis*] Ante divisionem Italiæ ab Augusto factam. Vide Lucan. 1. 215.

^e *Ab eo Sapis*] Hæc fluviorum nomina: Sapis Cæsanam alluit, unde et *Savio* et *Rio di Cesena* dicitur a Baccio de Vinis Ital. lib. v. pag. 263. Vitis est *Bevano*: Anemo deinde sequitur, quem *Montone* vocant: qui Ravennam a septemtrione alluit. Ex his prioris tantum fluvii mentio in vetusto lapide apud Reinesium, pag. 479. INTER. PONTEM. SAPI. &c.

^f *Sabinorum*] A Sabinis conditum. Sed prius a Thessalis, ut auctor est Strabo lib. v. pag. 214.

Ancona ov. m.² pass. Nec procul a mari, Umbrorum^b Butrium.³ Intus coloniæ: Bononia,ⁱ Felsina vocitata, cum princeps Etruriæ^j esset: Brixillum,^k Mutina,^l Parma, Placentia. Oppida: Cæsena,^m Claterna, Forumⁿ Clodii, Livii,^o Popilii,^p Truentinorum, Cornelii: Faventini,^p Fiden-

Gronov. Harduin. et edd. recentt.—2 Ita ex codd. emendavit Harduinus, cum antea legeretur *CII. M.*—3 *Umbrorum Brutium* Chiffi.—4 *Brixella* Pinitian. Mox, *Mutina parva* Chiffi.—5 *Pomplii* Vet. Dalec. Mox, pro *Truen-*

NOTE

^a *Bedese*] Nunc *Ronco* et *Bedese* vocant: Ravennam fere cingit a meridie.

^b *Umbrorum*] Subintellige oppidum, ab Umbris conditum. Βούτριος τῆς Ῥαυόννης πόλισμα, Straboni lib. v. pag. 214. et Stephano. Ptolemæo III. 1. in Cenomanis, male.

ⁱ *Bononia*] Mela II. 4. 'Mutina et Bononia coloniæ Romanorum.' A quibus deducta colonia fuerit diversis temporibus, colligit Cluverius Ital. lib. I. pag. 283. Adde Dionem lib. L. pag. 422. De Felsinæ cognomine Pseudo-Cato, in Excerptis, pag. 135.

^j *Etruriæ*] Rebus Tuscorum florentibus, cum universa quoque Italia Tyrrenia nuncuparetur.

^k *Brixillum*] Vel Βρίξλλον, ut Ptolem. III. 1. in Gallia Togata. Nunc *Bressello*, ad Padum, in limite Ducatus Mantuani.

^l *Mutina*] *Modena*. Colonia Livio lib. XXXIX. pag. 504. et Parma quoque: de qua speciatim apud Gruter. inscriptio, pag. 492. COL. IVL. AVG. PARM. Placentiam coloniæ esse factam belli secundi Punici anno primo, scribit Ascon. Pedian. ad Orat. Cic. in Pison. pag. 2. 'Sub adventum in Italiam Hanibalis,' Velleius lib. I.

^m *Cæsena*] Nunc quoque *Cesena*, ad amnem *Savio*. Claternam prope

Bononiam, jam tum D. Ambrosii ævo in ruinis jacuisse, vidit Holsten. in Ital. pag. 14.

ⁿ *Forum*] Quid *Fora* essent, diximus cap. 5. Forum porro, ne turbetur series elementorum, singillatim in his omnibus repetendum: ut sit *Foro-Claudii*, *Foro-Livii*, *Foro-Popilii*, vel *Populi*: *Foro-Truentinorum*, *Foro-Cornelii*.

^o *Livii*, &c.] *Livii*, apud Anton. male *Julii*: nunc *Forli*, in Romaniola Popilii, quatuor a *Foro Julio* mill. pass. *Forlimpopolo*: sæpius *Forli piccolo*, seu *Forum Livii* minus vocitatum. *Truentinorum*, in vet. inscr. apud Gruter. p. 492. *FORODRENT*. Hodie *Bertinoro*, haud procul *Arimino*. *Cornelii*, nunc *Imola* est, in Romaniola, ut recte Cluverius probat, Ital. lib. I. p. 290. Hoc loco libri vulgati *Cornelii*, *Laccini*, fere exhibent: sed posteriorem vocem, cum nec ulli eam *Mss.* codices agnoscant, nec oppido ulli eo nomine Geographorum quisquam adjudicet, intrepide induximus. De foro *Cornelii*, Prudentius *repl. στεφάνου*, Hymn. IX. in S. Casianum: 'Sylla *Forum* statuit *Cornelius*: hoc Itali urbem *Vocitant* ab ipso cenditoris nomine.'

^p *Faventini*] *Faënza*, in Romaniola. *Fidentini*, a *Fidentia*, qua de Ptolem. III. 1. in *Togata Gallia*: ubi nunc *Borgo di S. Donnino*, ultra *Cremo-*

hini, Otesini,⁹ Padinates, Regienses^r a Lepido, Solonates,⁹ Saltusque⁷ Galliani qui cognominantur Aquinates: Tannetani,³ Veleiates^v cognomine veteri Regiates: Umbriates. In hoc tractu interierunt Boii, quorum tribus CXXII. fuisse auctor est Cato: item Senones, qui ceperant Romam.^v

(XVI.) Padus e gremio⁹ Vesuli^a montis celsissimum in cacumen Alpium^b elati,¹⁰ finibus Ligurum Vagiennorum,^c

tinorum margo edd. Dalec. et Gronov. *Brianorum*.—6 *Cornelii, Laccini, Faventini*, Gronov. et al. vett. *Cornelii, Licinii, Faventini* Chiffi.—7 Ita codd. Regg. Brot. Vatic. Riccard. et Medicæ; nec aliter Ed. pr. Rom. et alim antiquiss. *Saltusque* Harduin. 1. 2. 3. et recentt.—8 *Tannetani* Regg. Brot. Chiffi. Riccard. et Medic. *Tannetani* edd. vett. item Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Mox pro, *cognomine veteri Regiates*, quod ex conjectura Rezonici recepit Brotier, c. *Veteri: Regiates* exhibent Ald. Junt. Basill. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. c. *Veteri: Vagiates* Pinet. Deinde *Umbriates* Chiffi. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Umbriates* Vet. Dalec. Immo *Umbriates*; nam *Umbriates* in sexta regione censentur.^v *Gelen*.—9 *Padus gremio* Harduin. 2. 3. Bipont. et Franz.—10 Ita codd. Harduini, Dalec. et Chiffi. item edd. Harduin. et recentt. in *cacumen elati* Gronov. et edd.

NOTÆ

nam Padumque, in limite ditionis Mediolanensis: ut recte Cluver. lib. 1. pag. 268.

⁹ *Otesini*] Vetus Inscript. apud Cluver. lib. 1. pag. 282. REIP. OTESINORVM. Padinates, ubi nunc castellum *Bondeno*, ad Panari, Padique confluentes, ut Cluverius conjicit, loc. cit.

^r *Regienses*] Regium Lepidum colonia dicitur a Ptolem. loc. cit. Nomen ab Emilio Lepido habet: nunc *Reggio*, in Ducatu Mutinense.

^a *Solonates*] Gruter. pag. 1095. SOLONATIVM. ARIMINENSIVM. Nunc *Citta del Sole*, IV. mill. pass. supra Forum Livii.

⁷ *Saltusque* [*Saltusque*] Non *Saltusque*: ut prius: neque enim nemorum, sed populorum nomina nunc quaerantur.

³ *Tannetani*] Antonino, Tannetum, octavo a Parma lapide. *Tάππρον* Ptolem. III. 1. in Togata Gallia. Nunc

Tanedo.

^v *Veleiates*, &c.] Rectius forte legeretur, *Veliates*, cognomine veteri *Regiates*: Id enim ordo literarum exigit, ne inturbetur.

^v *Ceperant Romam*] Brenno duce. Vide Liv. lib. v. p. 98. et 99. Polyb. lib. II. pag. 150. Paul. Diac. Rerum Longob. XI. 24. Id vero contigit anno Urbis CCCLXIV. XIV. Kal. Sextiles, ut ait Tacitus Annal. XV. pag. 264. De Boiorum excidio, vide Polyb. lib. II. De Senonum clade, Florum I. 13.

^a *E gremio Vesuli*] *Le Mont Vesoul*, in Sabaudia. Hæc verbis totidem Martianus lib. VI. de Italia, pag. 205. et Mela II. 4.

^b *Cacumen Alpium*] Ita Mss. et Martianus: hoc est, qui plurimum inter Alpinos montes assurgat.

^c *Vagiennorum*] De his egimus, cap. 7.

visendo fonte^d profluens, condensque sese cuniculo, et in Forovibiensium^e agro iterum exoriens, nulli amnium claritate inferior: Græcis¹¹ dictus Eridanus, ac poena Phaëthontis illustratus: augetur ad Canis ortus liquatis nivibus: agris quamvis torrentior,^{12f} nil tamen ex raptō sibi vindicans, atque ubi liquit agros, ubertate largior: trecentis M. pass. a fonte addens meatu¹³ duodenonaginta, nec amnes tantum Apenninos Alpinosque navigabiles capiens, sed lacus quoque immensos in eum sese exonerantes, omni numero XXX. flumina^g in mare Adriaticum desert. Celeberrima ex iis, Apennini latere jactum Tanarum:^h Trebiam Placentinum:ⁱ Tarum,^j Inciam, Gabelum, Scultennam, Rhenum:^k Alpium vero Sturam,^l Orgum,¹⁴ Durias duas,^m

~~~~~

vett. Mox *Ligurum Gabiennorum* Vet. Dalec.—11 Vet. Dalec. a *Græcis*. Paulo post, Chiffi. *illustratus: a. ad C. ortum*.—12 Ita codd. Harduin. et Dalec. cum edd. Harduin. et recentt. *agris, quam navigiis torrentior* edd. vett. et Gronov. Vid. Not. Var. Mox *vindicans* codd. Dalec. et Chiffi.—13 Margō edd. Dalec. et Gronov. *meatus*, ut sit Padi cursus P. 8088.—14 Sic codd. Chiffi. et Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.

NOTÆ

^d *Visendo fonte*] Singulari, mirabili, conspicuo: quoniam videlicet mediis diebus æstivis velut interquiescens semper erat, ut dictum est II. 106. Sic idem Plinius, X. 44. upupam dixit, 'crista visendam plicatili.'

^e *Forovibiensium*] In parte Vibleni agri, inquit Martianus, quod idem est. De Foro Vibii, cap. seq.

^f *Agri quamvis torrentior*] Quamvis auctus, inquit, in adjacentes agros Padus irruat, fecundiores illos reddit humectando, et ubertatem eis largiendo: non exhauriendo vastat, aut depopulatur. Vide Notas et Emendationum. 76.

^g *XXX. flumina*] Martianus, loc. cit. et Solinus cap. 2. p. 14. Ad XL. hodie Geographi numerant, quorum XV. læva recipit ripa, reliqua dextera.

^h *Tanarum*] *Tanaro*, nobis *le Taner*. In Padum infuit juxta oppidum *Bassignano*, in Liguria.

Trebiam Placent.] Trebia, clade

Romanorum insignis, Placentinos irrigat campos, unde ei legitimum Placentini cognomen. Vulgo *Trebbia*.

ⁱ *Tarum*] *Taro*, per agrum Parmensem decurrit. Niciam *Lenza* vocant accolæ Brixellenses. Gabelum, *la Secchia*, Mantuani, quorum in agro ex adverso Mincii confluentis in Padum delabitur. Scultennam *Panaro* Ferrarienses, quorum in extrema ditone in Padum subit.

^k *Rhenum*] Hunc Silius lib. VIII. non Rhenum absolute, sed parvum Rhenum appellavit, ut a Germanico eum Rheno distingueret: 'Parvique Bononia Rheni,' inquit: nam Bononiam Rhenus præfuit, quem accolæ *Reno* vocitant.

^l *Sturam*] *Stura* nomen hodieque retinet, haud procul Augusta Taurinorum. *Orgum Orco* vocant accolæ. Vide Notas et Emendationes num. 77.

^m *Durias duas*] Ita libri omnes:

Sessiten,^a Ticinum,^o Lambrum, Adduam, Ollium, Mincium. Nec alius ananium tam brevi spatio majoris incrementi est. Urgetur quippe aquarum mole, et in profundum agitur, gravis terræ, quanquam deductus¹⁵ p in flumina, et fossas inter Ravennam Altinumque per CXX. M. pass. tamen qua¹⁶ largius vomit, septem maria dictus facere.

Angusta fossa¹⁷ Ravennam trahitur, ubi Padusa^q vocatur, quondam Messanicus appellatus. Proximum inde^r ostium magnitudinem portus habet, qui Vatreni^s dicitur, quo Claudius^t Cæsar, e Britannia triumphans, prægrandi illa domo verius quam nave intravit Adriam.^u Hoc ante Eridanum ostium dictum est, aliis Spireticum,¹⁸ ab urbe

Morgum edd. vett. et Gronov.—15 *Margo* edd. Dalec. et Gronov. *diductus*.—16 Ita codd. Harduini et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. et recentt. *Altinumque CXX. M. pass. tamen quia* edd. vett. et Gronov.—17 'Ita bene codd. Regg. 1. 2. sic quoque esse emendandum recte viderunt Cluverius et Rezzonicus.' Brotier. *Angusta fossa* edd. vett. item Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—18 Vet. Dalec. *Spireticum*. Mox codd. Chiffi. et

NOTE

etsi ex Grammaticorum legibus *duos* rectius videatur. Duria minor, *la Petite Doire*, Taurinensem agrum; Major, *La Doire*, Montisferrati partem alluit, quæ Boream spectat.

^a *Sessiten*] Qui Seasis Ennodio dicitur: Vercellensibus accolis *la Sessia*.

^o *Ticinum*] *Tesino*. Papiam alluit, *Pavia*, cui et suum nomen impertit. Lambrum *il Lambro* vocant, et *fiume di Marignano*: inter Ticinum et Placentiam: mox Addua, supra Cremonam, Pado excipitur: Ollius, *Oglio*, inter Cremonam et Mantuam. Haec denique Mincius alluit, *Menzo*. Ulvovum Lambrum, cœruleum Adduam, pigrum Mincium appellat Sidonius l. 5. De anne Addua multa Cassiodorus pereleganter xi. 14.

^p *Quanquam deductus*] Divisus, distractusque plurimis, inquit, manu factis fossis, fluminibusque, inter Altinum et Ravennam, CXX. M. passuum

spatio Padus attenuatur, exhauriturque: nihilominus qua parte majorem evomit vim aquarum, non stagna sive paludes, sed maria septem facere dicitur.

^q *Ubi Padusa*] Virgil. *Æneid.* xi. 457. 'Piscosove anne Padusæ.' Quem in locum Servius: 'Padusa,' inquit, 'pars est Padi, quæ quibusdam locis facit paludem, quæ plena est cygnorum.' Loci hujus intellectus est Padum ea parte, qua Ravennam fossa trahitur, Padusam vocari, quondam etiam ibi Messanicum appellatum.

^r *Proximum inde*] Padusa, seu Padi ostium, nunc *Porto di Primaro*.

^s *Qui Vatreni*] Ab anne Vatreno, de quo mox, in Padum influente.

^t *Claudius*] Anno U. C. DCCCXVII. C. Crispo II. T. Statilio, Coss. Dio, lib. LX. p. 680.

^u *Adriam*] Mare Adriaticum. Sic Horat. l. Od. 33. 'Fretis acrior Adriæ.'

Spina, quæ fuit † juxta, prævalens, ut Delphicis † creditum est thesauris, condita a Diomede. Auget ibi Padum Vatreus † amuis, ex Forocorneliensi agro.

Proximum inde ostium Caprasie, † dein Sagis, inde Volane, † † quod ante Olane vocabatur. Omnia ea flumina, fossasque, primi a Sagi † fecere Tusci: egesto amnis impetu per transversum in Atrianorum paludes, quæ septem maria appellantur, nobili portu oppidi Tuscorum Atriæ, † a quo Atriatium mare ante appellabatur, quod nunc Adriaticum.

Inde ostia † plena, Carbonaria † ac fossiones Philistinæ, quod alii Tartarum † vocant: omnia ex Philistinæ fossæ abundantione nascentia: † † accedentibus Athesi † ex Triden-

Dalec. qua fuit juxta prævalens. Delphicis (ut creditum est) thesauris a Diomede condita.—19 Alana Chiffi. Paulo post, pro Sagi codd. Chiffi. et Dalec. exhibent Asagi.—20 Ita codd. Ambrosian. et Editio princeps. Inde ostia plena: Carbonaria in ceteris edd.—21 Codd. Dalec. abundantione nascentia. Mox Athesi edd. ante Brotier. Atesi Editio princeps et Rezzonicus. Deinde

NOTÆ

† Quæ fuit] Interiisse jam ævo suo significat. Ab ea ostium *Ξυψήρα* vocat Dionys. lib. i. p. 15.

† Ut Delphicis] Spinetarum thesaurum Delphis ostendi solitum auctor est Strabo lib. v. p. 214. Oppidum a Diomede conditum, Pseudo-Cato in Exc. Orig. p. 135.

† Vatreus] Idem Saterus vocitatus, modo *Santerno*, qui Forum Corneliæ alluit, hodie, ut diximus, *Imola*. Martialis, III. 67. de pigris nantis: † Cessatis pueri, nihilque mortis, Vatreo, Eridanoque pigriores, Quorum per vada tarda navigantes, † &c.

† Caprasia] Caprasie et Sagis, quæ Padi ostia fuerant, nunc obscurior investigatio est, locorum facie immutata stagnis Comaclensibus, *Stagni di Comacchio*. Superest majus ibi ostium unum, quod hodie *Porto di Magnaracca* nominant: quod sive Caprasias, sive Sagias, possis interpretari.

† Volane] Ab oppido, quod huic *Delph. et Var. Clas.*

Eridani alveo impositum est, hodieque ei ostio nomen, *Porto di Volana*: amni ipsi, a Ferrara naque ad ostium, *Il Po di Volana*.

† A Sagi] Ita libri omnes. Oppidi id nomen videtur fuisse de quo Pseudo-Cato in Excerpt. Orig. p. 136. † Post Padi ostia Ravenna, . . . Interiit Saga, oppidum Etrascorum: ubi et Atria, a quo mare Atriatium, quod nunc Adriaticum.

† Atriæ] Longe hæc diversa ab *Adria* coloniarum quintæ regionis, sive Piceni, de qua cap. 18. Retinet nomen *Adria* tenuis magnæ urbis vestigium: episcopali tamen titulo mobile, inter Padi et Athesis ostia.

† Inde ostia] Quæ magis in Boream vergunt.

† Tartarum] Hodieque *Tartaro*. Meminit hujus Tacitus Hist. III. p. 63.

† Atesi [Athesi] *L'Adige*. Veronensium amnis est.

tinis^f Alpibus, et Togisono^g ex Patavinorum agris. Pars eorum et proximum portum fecit Brundulum,^h sicut Edronemⁱ Meduaci duo,^{22j} ac fossa Clodia. His se Padus miscet, ac per hæc effunditur, plerisque, ut in Ægypto Nilus, quod vocant Delta, triquetram figuram inter Alpes atque oram maris facere proditus, stad. duum m. circuitu. Pudet a Græcis Italiæ rationem²³ mutuari. Metrodorus^k tamen Scepsius dicit, quoniam circa fontem arbor multa sit picea, quales Gallice vocentur Padi, hoc nomen accepisse.²⁴ Ligurum quidem lingua amnem ipsum Bodincum^{25 l} vocari, quod significet fundo carentem. Cui argumento adest oppidum juxta Industria,^m vetusto nomine Bodincomagum, ubi præcipua altitudoⁿ incipit.

XXI. (XVII.) Transpadana appellatur ab eo regio undecima,¹ tota in mediterraneo, cui maria cuncta fructuoso alveo^a importat.² Oppida: Vibiforum,^b Segusio.^c Colo-

*****

Vet. Dalec. *Alpibus et Togisono*.—22 Ita codd. Regg. Brot. Editio princeps, et Rezzoniens. *Meduaci duo* edd. vet. item Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—23 Margo edd. Dalec. et Gronov. *Italiæ narrationem*.—24 Ita codd. Harduin. et Chiff. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *vocentur, Padum hoc nomen accepisse* edd. vet. et Gronov.—25 *Bodincum* margo edd. Dalec. et Gronov.

CAP. XXI. 1 Vet. Dalec. *nona* hic et in lemmate hujus capituli.—2^f Ita

NOTE

^f *Tridentinis*] Eadem Rhæticiæ appellantur, a capite Rhæticiæ Tridento. Comitatum Tirolensem a Venetis, ab Insubribus Rhætos determinant.

^g *Togisono*] Hodie *Bachiglione*.

^h *Brundulum*] Nunc quoque *Bron-dolo*.

ⁱ *Edronem*] Nunc *Chioza*.

^j *Meduaci duo*] *Brenta*, et *Brentella*, agricolæ vocant. Fossa Clodia ea mihi esse videtur, quam nunc Fossam Palatanam appellant.

^k *Metrodorus*] Et Pseudo-Cato in Excerpt. Orig. p. 135. et 136. Scali-ger. Exercit. 37. p. 154. ab Syrorum voce *Pad*, quæ campum significet,

Padum appellatum esse ait. Men-geius in Origin. Ital. p. 702. a Græca voce *βάθος*, quæ profundum sonat, Padi nuncupationem derivat.

^l *Bodincum*] Polybius lib. 11. ab accolis ait *Βόδυνον* vocari. Nic. Chorier Hist. Delphin. lib. 11. p. 94. ait voculam *Inc*, sine; *Bod* (unde Gallis etiamnum *le Boul*) finem, fundum, sive extremum significare: Bodincum proinde, voce ex utraque confata, fundo carentem sonare.

^m *Industria*] *Casal*, de quo cap. 7. in regione Italiæ nona.

ⁿ *Altitudo*] Padi fluminis.

^a *Fructuoso alveo*] Padi alveo, ob importationem variarum mercium,

niæ ab Alpium radicibus, Augusta Taurinorum,^d antiqua Ligurum stirpe, inde navigabili Pado.³ Dein Salassorum⁴ Augusta Prætoriam, juxta geminas Alpium fores Graias^f atque Peninas.⁵ His Pœnos,⁶ Graiis Herculem transisse memorant. Oppidum Eporedia,^h Sibyllinis a

~~~~~

bene cod. Reg. 1. Ambrosian. et Rezzonicus; nec aliter Plinius, XIX. 2.⁷ Brotier. Ceteræ edd. exhibent, *fructuoso alveo important*. Mox Vet. Dalec. *Biviforum*; Editio princeps et Reg. Brot. 1. *Vibiforum*; edd. vet. cum Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. et recentt. *Vibi forum*. Deinde pro *Segusio* Ptolemæus habet *Setusum*.—3 Chiffi. *inde navigabili Pado antiqua Ligurum stirpe*.—4 *Salanorum* cod. Dalec. Mox, *Alpium fores* Chiffi. quod recepit Harduin. eumque secuti recentt. *Alpium fauces* edd. vet. et Gronov.—5 ⁶ Ita bene Mss. Reg. Ambrosian. et Cl. Rezzonicus. In Inscriptione vetere, *DEO PENINO*. Nomen sane ductum a voce Celtica, *pen*, quæ apud Aremoricos caput et verticem adhuc significat.⁷ Brotier. Edd. vet. cum Gronov. Har-

NOTE

rerum omnium copiam afferente: et regioni huic fertili alveo suo copiosissime suggerente omnium rerum usus, cunctaque commoda, quæ in ora positis præstare maria ipsa consueverint.

^b *Vibiforum*] Sive Forum Vibii, cujus oppidum sup. cap. Forovienses dicti. Nunc *Castel Fiori*, in Taurinorum finibus.

^c *Segusio*] Nunc *Suse*, in Galliæ Italiæque confinio.

^d *Augusta Taurina*.] *Turin*. Nummus Neronis in Thes. Goltzii, p. 240. COL. IVL. AVG. TAURINOR.

^e *Salassorum*] *Σαλασσιῶν Ἀργυροῦσα Πρακτορία κολωνία*, apud Ptolem. III. 1. et in nummo Tiberii apud Goltz. p. 237. Augusta, quod jussu et auspiciis Augusti condita. Prætoriam, quod Prætorianorum colonia eo deducta, anno U. C. DCCXXXIX. Vide Dionem lib. LIII. p. 514. Nomen antiquum retinet, *Aosta* et *Augusta* Italiæ nobis *Aoste*.

^f *Graias*] Graiarum Alpium tractus a monte Ceniso, hoc est, ab Alpibus Cottis, usque ad Pœninas pertinet, quas vulgo vocant, *Monte di S. Bernardo maggiore*.

^g *His Pœnos*] Unde fortean Alpius nomen. Nam Ptolemæus II. 12. *τὰς Πονὰς* vocat. Et apud Gruter. p. 376. VALLIS. PœNINÆ. Negat tamen Livius lib. XXI. p. 200. a transitu Hannibalis Pœni Alpes dictas esse Pœninas: sed Penninas potius ab eo quem in summo sacro vertice Pœninum montani appellabant. Inscriptionem refert Sponius, de Ignotis Diis, p. 22. DEO. PœNINO. Pœninus itaque verticem montis sonat, ut hodieque apud Aremoricos Galliæ populos, *Pen* caput et vertex est. Quid quod nihil de Pœnorum transitu Plinius asseverat, sed vulgarem solam famam refert: nec obscure innuit, sibi esse incompertum, quos fama illa Pœnos intelligat: num Hannibalem cum suo exercitu, num vero Hasdrubalem, qui duodecim post annis ex Hispania in Italiam venit. Illæ transisse Hannibalem, ubi nunc est Pignerolinum oppidum, prout Nic. Chorier lib. III. p. 145. Eruditam de eo argumento concertationem habet Honor. Bouche I. 4. p. 396. &c.

^h *Eporedia*] *Ἐπορεία* Ptolemæo, in Salassis III. 1. Nunc *Lamporeggia*, et *Ivrea*, et *Invrea*, ad Duriam majora

populo Romano conditum jussis. Eporedias⁶ Galli bonos equorum domitores vocant. Vercellæ Libicorum⁷ ex Salluviis ortæ, Novaria^j ex Vertacomacoris, Vocontiorum^k hodieque pago, non (ut Cato^l existimat) Ligurum: ex quibus^m Lævi⁸ et Marici condidere Ticinum,ⁿ non procul a Pado: sicut Boii transalpibus profecti⁹ Laudem^o Pompeiam, Insubres Mediolanum.^p Oroborum stirpis esse Comum,^q atque Bergomum, et Liciniformum,¹⁰ et aliquot circa populos auctor est Cato: sed originem gentis ignorare se fatetur, quam docet Cornelius Alexander ortam a Græcia, interpretatione etiam nominis, vitam in montibus^r degentibus. In hoc situ interiit oppidum Oroborum Barra, unde Bergomates Cato dixit ortos, etiamnum pro-

duin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Paninas*.—6 Ita ex codd. restituit Harduin. ita quoque edd. Harduin. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *conditum*. *Jussisse Eporedicas* Chiffli. *Sibyllinis libris a Pop. Rom. condi jussum*.—7 *Libiticorum* Vet. Dalec. *Libycorum* edd. vett. et Gronov. *Iporedicas* cod. Dalec. et Vet. ejusdem.—8 Ita Reg. Brot. 1. *ex quibus Levi* edd. ante Brotier.—9 'Ita bene codd. Regg. 1. 3. et Editio princeps. Male in recentioribus emendatum, *trans Alpes profecti*.' Brotier.—10 Ita Regg. Brot. 1. 2. Editio princeps aliæque antiquiss. *Licini forum*

NOTÆ

rem. Deductam eo coloniam Mario sextum, Valerioque Flacco Coss. hoc est, anno Urbis 664. auctor est Velleius lib. 1.

^l *Libicorum*] Libicorum gentis, inquit, quæ ex Salluviis ortum traxit, caput Vercellæ fuit. Nunc quoque *Vercellæ*, ad Sessim, vel Sessiten amnem. *Λιβικοί* apud Ptolem. III. 1. genti nomen. De Salluviis diximus cap. 5.

^j *Novaria*] Ptolemæo *Νοῦαρία*, in Insubribus. Hodie *Novare*, in Ducatu Mediolan.

^k *Vocontiorum*] De his egimus cap. 5. Horum pars quædam Vertacomacori fuere: cujus nominis vestigium in eo agro servari, qui hodie *Vercore* appellatur in Delphinatu, auctor est Nic. Chorier lib. 1. p. 11.

^l *Non (ut Cato)* Vide Pseudo-Cato-

nem, in Excerpt. Orig. p. 135.

^m *Ex quibus*] Ex Liguribus. Livius, lib. v. p. 98. et lib. xxxiiii. p. 401. antiquam gentem *Lævos* Ligures vocat, incolentes circa Ticinum amnem.

ⁿ *Ticinum*] *Pavie*.

^o *Laudem*] Ad ripam *Addum* fluminis, *Lodi*: vel potius *Lodivæ*, vicus a *Lodi* dissitus tria millia passuum.

^p *Mediolanum*] *Milan*. Mediolanium habent inscriptiones veteres apud Mattium Opinion. III. p. 162.

^q *Comum*] Illud *Comæ* in *Lombardia*: istud *Bergamo*: tertium ignoti situs, soli Plinio memoratur.

^r *Vitam in mont.*] A vocibus Græcis *ἔπος* et *βίος* *παρὰ τὸ τὸν βίον ἔχειν ἐν ἔπει*.

dente¹¹ se altius quam³ fortunatius situm.¹² Interiere et Caturiges¹³ Insubrum exules, et Spina supra dicta.⁴ Item Melpum opulencia præcipuum, quod ab Insubribus, et Boiis, et Senonibus deletum esse eo die, quo Camillus⁵ Veios ceperit, Nepos Cornelius tradidit.

XXII. (XVIII.) Sequitur decima regio Italiæ, Adriatico mari apposita: cujus Venetia:^a fluvius¹ Silis^b ex montibus Tarvisanis. Oppidum Altinum,^c flumen Lipientia^d ex montibus Opiterginis,^e et portus eodem nomine: colonia Concordia:^f flumina et portus, Romatinum,^g Tiliaventum^h majus, minusque, Anaxum,ⁱ quo Varianus defluit:

Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—11 Buchan. Rer. Scot. lib. 1. p. 12. legit, etiam nomine prodentes.—12 'In Chiffi. et vetustis codd. non sitos, sed situm est; ut oppidum Orobiorum respiciat potius quam Bergomates.' Dalec. sitos edd. vett. ante Harduin. situm codd. Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—13 Caturgi cod. Dalec.

CAP. XXII. 1 Venetia cujus fluvius Gronov. et edd. vett. post Herm. Barbarum. cujus Venetia: fluvius codd. omnes cum edd. Venett. Rom. Parm. Brix. aliisque antiq. Mox, pro Tarvisanis, quod exhibent Chiffi. et edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Taurisanis legitur in edd. vett.—2 Ita codd. Regg. Brot. Ambrosian. et Rezz. Tiliaventum edd. ante Brotier. Mox

NOTE

^a *Altius quam*] Quoniam id oppidum Barra appellatum, in editi montis vertice olim conditum, Catonis autem ætate jam deficiens atque caducum, et paulo post funditus interiturum fuit, vere is, in historiis suis, altius quam fortunatius situm prodidit.

¹ *Supra dicta*] Snp. cap.

² *Camillus*] De Velis a Camillo Dictatore expugnatis vide Liv. lib. v. p. 94.

³ *Cujus Venetia*] 'Non est hoc loco nomen urbis Venetiarum; sed provinciæ nomen est, quæ olim in superiorem et inferiorem dividebatur: ex utraque autem postea confluentes populi, præcipue ex Patavio, Aquileia, Altino urbem cognominem condidere, Venise.' Ed. sec. Vide Notas et Emend. num. 78.

^b *Silis*] *Sile*, Tarvisium alluit, Tre-

vigio.

^c *Altinum*] Oppidi ruinæ extant in ipso Silis ostio. Hunc ejus situm docent Tacitus lib. III. et Martial. IV. 25. cujus titulus, 'De littoribus Altini.'

^d *Lipientia*] Nunc *Livenza*: cum portu cognomine. Vide Gothofr. in Cod. Theod. XI. tit. 10. p. 93.

^e *Opiterginis*] Juxta oppidum Opitergium, nunc *Oderzo*, et *Uderzo*, ad amnem *Livenza*. Incolæ Opitergini Floro IV. 2.

^f *Concordia*] Nomen hodieque retinet, inter amnes Lipientiam et Tiliaventum. Ptolemæo III. 1. in Carnis, Κορκωδία καλωρία.

^g *Romatinum*] Nunc *Lemene*: Concordiam præfinit: portum denique efficit, *Porto Lematino*.

^h *Tiliaventum*] Τυλαοβεντρος Ptolemæo: accolis *Tagliamento* et Tai-

Alsa,^j Natiso,^k cum Turro, præfluentes Aquileiam^l coloniam, xv.³ m. pass. a mari sitam. Carnorum hæc regio,^m junctaqueⁿ Iapydum:⁴ amnis Timavus, castellum nobile vino Pucinum:^o Tergestinus^p sinus, colonia Tergeste, xxxiii. m.^q pass. ab Aquileia.⁵ Ultra quam, vi. m. pass. Formio^r amnis, ab Ravenna clxxxix. m. pass. antiquus^s auctæ Italiæ⁶ terminus, nunc vero Istriæ: quam cognominatam a flumine Istro, in Adriam effluente e Danubio amne, eodemque Istro, adversum Padi⁷ fauces, contrario

Anasum quo Varramus edd. vett. et Gronov. *Anasus quo Varianus* Vet. Dalec. *Anaxum quo Varramus* Chiffi. *Anasum quo Varianus* cod. Dalec. *Varramus* etiam Reg. Brot. 2. Lectionem nostram exhibent Regg. Brot. 1. 3. Colbert. Ambrosian. 2. et Ed. pr.—3 Ita Harduinus ex codd. et sic edd. recentt. *XII*. edd. vett. et Gronov.—4 *Iapidum regioni* Vet. Dalec.—5 Ita bene codd. Regg. Landinian. Ambrosian. et Ed. pr. Male in recentioribus editionibus emendatum *XXIII. M. ab Aquileia.* Brotier.—6 Ita ex codd. emend. Harduinus. *Italia auctæ* edd. quædam vett. *Italia auctus* Gronov. et al. Mox, edd. vett. et Gronov. *cognominatam tradunt a f. Istro*; *rd tradunt* non habetur in codd. Chiffi. et Harduin. neque in edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Gronov.—7 Ita codd. Dalec. Chiffi. et Harduini; item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *eidemque Istro ex adverso Padi* edd. vett. et Gronov.

NOTE

mento. In ostio portum efficit sibi cognominem. Inter Romatinum et hoc Tiliaventum majus fluviolus labitur, cujus in ore portus est de *Lanugnam*. Id Tiliaventum minus dici a Plinio suspicamus.

^j *Anaxum* [*Anasum*] Nunc *Stella*, quoniam in paludibus miscetur Varramus, accolis *Muzonela* vocitatus, prope Maranum oppidum. In Mss. Reg. Colb. &c. *Varianus* amni nomen est.

^k *Alsa*] Nunc *Ansa*: haud procul Aquileia labitur.

^l *Natiso*] *Narlou* Ptolemæo III. 1. De hoc Jornandes de Rebus Getic. 'Aqnileiæ muros,' inquit, 'ab Oriente Natiso amnis elambit.' Pro *Turro*, Mss. Reg. Colb. &c. habent *Tarro*.

^m *Aquileiam*] Vespasiani nummus apud Goltz. p. 237. COL. AQUILEIA.

ⁿ *Carnorum hæc regio*] In qua Con-

cordia Aquileiaque coloniz continentur, teste Ptolemæo III. 1.

^o *Junctaque*] Quæ Carnis, inquit, conjungitur regio, Iapydum est: a Timavo incipit. A Strabone lib. vii. p. 314. *Ἰάπυδος* nominantur: *Ἰάπυδος* Ptolemæo II. 17.

^p *Pucinum*] *Πούκινον* Ptolemæo: in collis *Castel Duino*, prope Timavum. De Piceno inde cognominato dicetur XIV. 7.

^q *Tergestinus*] *Golfe de Trieste*, id enim ei nunc quoque oppido nomen. *Τέργεστον κολωνία* Ptolemæo loc. cit.

^r *XXXIII. [XXIII.] M.*] Antoninus XXIV. M. P. Strabo lib. v. p. 215. stadiis 180. hoc est, XXI. M. D. pass.

^s *Formio*] Nunc *Risano*. Ptolemæo, *Φορμιών*.

^t *Antiquus*] Ante divisionem Italiæ ab Augusto institutam.

eorum percussu mari interjecto dulcescente, plerique dixerent¹ falso, et Nepos etiam² Padi accola. Nullus enim ex Danubio amnis in mare Adriaticum effunditur. Deceptos credo, quoniam Argo navis flumine in mare Adriaticum descendit, non procul Tergeste, nec jam constat quo flumine. Humeris travectam Alpes, diligentiores³ tradunt. Subiisse autem Istro,⁴ dein Savo,⁵ dein Nauporto, cui nomen ex ea causa⁶ est, inter Æmonam Alpesque exorienti:

XXIII. (XIX.) Istria,^a ut peninsula, excurrit. Latitudinem ejus XL. M. pass. circuitum vero CXXV. M.⁷ prodidere quidam. Item adhærentis Liburniæ et Flanatici sinus.^b Alii Liburniæ CLXXX. M. Nonnulli^c in Flanaticum sinum Iapydiam promovere, a tergo Istriæ, CXXX. M. pass. Dein

—————

saucibus cod. Dalec.—8 Sic ex codd. Harduin. sic quoque Chiffi. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. et *Nepos Cornelius etiam* edd. vett. et Gronov.—9 Ita codd. Harduin. et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Sao* edd. vett. *Mox Nauporto c. n. e. e. c. e. i. Eumonia* Vet. Dalec.

CAP. XXIII. 1 Ita codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CXXII. edd. vett. et Gronov. *Mox, Vet. Dalec.*

NOTE

¹ *Plerique dixerent*] Auctor libri Mirab. Auscult. pag. 1190. Auctor Periplus Ponti Euxini, pag. 10. Timagetes ἐν τῇ πρώτῃ περὶ λιμένων, apud Schol. Apollon. ad iv. 250. Theopompus apud Strabon. lib. vii. p. 317. aliique.

² *Diligentiores*] Propius tamen a vero Scymnus abesse videtur, qui quemadmodum refert Apollonii Schol. ad Argon. iv. 284. ait a Tanai amne in mediterraneum mare, atque inde in Adriaticum descendisse.

³ *Istro*] A Tanai primum, Pontoque Euxino in Danubium, sive Istrum, ii tradidere Argon navim primum descendisse: mox amnem Savum subiisse, qui in Danubium influit: denique ex Savo in Nanportum fluvium esse travectam: mox hu-

meris per Alpes sublatam in Tergestinum usque sinum. Savus Carniolam Croatiamque perlabitur: *la Save*. Nanportus, quem *Laubach* vocant, in ipso Carniolæ agro in Savum influit. Æmona ipsa *Laubach* est, Carniolæ metropolis, aut hæc certe ex illis ruderibus excitata, ut recte Holsten. pag. 28.

⁴ *Ex ea causa*] Quod navem tale-rit.

⁵ *Istria*] Et ipsa quoque decimæ Italiæ regioni contributa.

⁶ *Flanatici sinus*] De quo sinu dicitur cap. 25.

⁷ *Nonnulli*] Censeri in horum numero Strabo potest, oram Iapydiam inter Istros ac Liburnos stadiis mille constare testatus, lib. vii. p. 314. hoc est, CXXV. M. pass.

Liburniam CL. M. fecere. Tuditanus, qui domuit Istros, in statua sua ibi inscripsit,^d ab Aquileia ad Titium flumen stad. M.ª Oppida Istriæ civium Rom. Ægida,^e Parentium :^f colonia, Pola,^g quæ nunc Pietas Julia, quondam a Colchis condita. Abest a Tergeste C. M. pass. Mox oppidum Nesactium :^h et nunc finis Italiæⁱ fluvius Arsia. Polam ab Ancona trajectus CXXX. M.⁴ pass. est.

In mediterraneo regionis decimæ, coloniæ: Cremona,^j Brixia,^k Cenomanorum agro: Venetorum autem, Ateste :^l et oppida⁵ Acelum,^m Patavium,ⁿ Opitergium, Belunum,

Fanatici sinus, et paulo post, Fanaticum sinum.—2 Sic ex codd. Harduin. eamque secuti recenti. sic quoque codd. Dalec. et Vet. ejusdem. *stad. CC.* edd. vett. et Gronov.—3 *Nesantium* Vet. Dalec. Mox Chiffi. *fluvius Myrsia*; al. *Æ. Arse.*—4 Ita ex codd. Harduin. eamque secuti recenti. consentit Chiffi. *CXX. M.* edd. vett. et Gronov.—5 *Venetorum autem Adria. Ateste et oppidum*

NOTÆ

^d *Ibi inscripsit*] Subintellige, regionis quam domuit latitudinem inscripsisse, stadiorum mille ab Aquileia ad Titium ansem, qui Liburniæ finis, ut dicitur cap. 25. Rem gestam narrat Florus in Epit. Livii lib. LIX. et Appianus in sexto bello Illyrico. Fragmentum quoque Fastorum Triumphalium: C. SEMPRONIUS. C. F. C. N. TUDITANVS. COS. DE. IAPVDIEVS. KAL. OCT. A. DCXXVI.

^e *Ægida*] Mox Justinopolis appellata, nunc *Cabo d'Istria*. Vide Inscriptionem vet. apud Cluver. Ital. lib. I. p. 210.

^f *Parentium*] Nunc *Parento*, cum portu celebri. Παρέντιον, πόλις καὶ λιμὴν Ἰστρίας, Stephano. In Conc. VI. Œcum. act. 4. 'Aurelianus Episcopus Ecclesiæ Parentinæ Provinciæ Istriæ.'

^g *Pola*] Hæc Plinius a Mela II. 3. 'Sinus Polaticus,' inquit, 'et Pola quondam a Colchis, ut ferant, habitata, in quantum res transeunt: nunc Romana colonia.' Hodie *Pola*.

^h *Nesactium*] Ptolemæo III. 1. Νέ-σакτων τέλος Ἰταλλας. Hujus oppidi

mœnia ante præteritum Livius prodidit, lib. XLI. p. 525. haud dubie Arsia fluvio, qui finis Italiæ mox dicitur. Quamobrem non aliud id fuit, quam quod hodie *Castel nuovo* dicitur, in ipso Arsiæ ostio positum, *Arsia*.

ⁱ *Finis Italiæ*] Et decimæ regionis.

^j *Cremona*] Ptolemæo III. 1. Κρέμωννα κολωνία, in Cenomenis. Deductam eo coloniam, anno U. C. DXXXVI. P. Corn. Scipione, T. Sempron. Longo Coss. auctor est Livius lib. XXI. p. 191. et Epitomator ejus in fine lib. XX. *Cremonæ*.

^k *Brixia*] *Bresse*, Cenomanorum gentis caput Brixia appellatur a Livio lib. XXXII. p. 392. Et apud Ptolem. loc. cit. Κενομανῶν Βριξία. Coloniam vocat inscriptio vetus apud Cluver. Ital. Antiq. lib. I. p. 252.

^l *Ateste*] Nunc voce demigata, *Este*.

^m *Acelum*] Ptolemæo, Ἀκελον, non Ἀκεδον. Hodie *Azolo*, supra Tarvisium.

ⁿ *Patavium*] *Padoue*. Ὀπιτέργιον deinde Ptolemæo III. 1. in mediterraneo

Vicetia: Mantua Tuscorum trans Padum sola reliqua.^o Venetos Trojana stirpe^p ortos, auctor est Cato: Cenomanos juxta Massiliam habitasse in Volcis.^q Fertini,^{6r} et Tridentini,^s et Berunenses.^t Rætica oppida: Rætorum et Euganeorum Verona,^u Julienses^v Carnorum. Dein quos scrupulose dicere non attineat, Alutrenses,^{7v} Asseriates, Flamonienses^x Vannienses, et alii cognomine Culici: Foro julienses^y cognomine Transpadani, Foretani, Nedi-

Vet. Dalec.—6 *Feltrini*, et mox *Beroneses* Vet. Dalec. *Berenses* Chiffi.—7 Ita codd. Hardini et Dalec. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Alutrenses* Gronov. *Alutrienses* al. vett. Mox, *Flamonienses*, *Vannienses*

NOTE

neis Venetorum oppidis, nunc Oderzo, in Marchia Tarvisana. Βέλουρον quoque ibidem, *Beluna*. Vicetia, *Vicenza*, inter Venonam et Patavium.

^o *Sola reliqua*] Ex iis urbibus quas Tusci trans Padum condiderant, cum rerum tota fere Italia potirentur. Idcirco apud Virgil. *Æneid.* x. Mantua dives avis dicitur, et Tusco ei de sanguine vires.

^p *Trojana stirpe*] Antenore dūce. Vide Livium initio lib. i.

^q *In Volcis*] Utramque Rhodani ripam Volcæ quondam tennere. Auctor Livius lib. xxi. p. 197. Finibus suis egressos e Gallia Cenomanos, cum Belloveso, Ambigati Biturigum et totius Celticæ regis nepote, docet Livius lib. v. p. 98. ubi Cenomanos Aulercos vocat. Considerare ii porro apud Volcas primum: mox per Taurinos saltus in Italiam prorupere, Brixiamque, Veronam, Cremonam, et Mantuam construxere. Vide P. Ægid. Lacary de Colon. Gallor. ii. 6. p. 94.

^r *Fertini*] Ita libri omnes. Haud dubie pro *Feltrini*, ut habet Cassiodorus. Antonino quoque *Feltria*, in Rhætia oppidi nomen est, a Tridento, M. P. LIV. nunc *Feltre*, supra Tarvi-

sium.

^s *Tridentini*] Tridentum *Trente*, ad annum Athesim.

^t *Berunenses*] In *Ms.* ubique *Berunenses*. Hodie *Belluno* supra Feltriam, ut quidem videtur.

^u *Verona*] *Verona*, quam Athesis hodie mediam secat. Cenomanis a Ptolemæo ascribitur.

^v *Julienses*] Quorum Ἰούλιον Κάρινον Ptolemæo II. 14. Extare hujus vestigia aiunt circa Tilavempti amniis initia.

^w *Alutrenses*] Deinceps alphabeti ordine populi recensentur: in mediterraneo regionis decimæ omnes positi. Ita *Ms.* omnes. Cave porro hos pntes ab Alvona, de qua cap. 25. cognominatos, aut ab Alou oppido, de quo Stephanus verbo Φάδρον, cum id in ora sit positum: in mediterraneo, Alutrenses.

^x *Flamonienses*] Non a Flanona, de qua cap. 25. quæ urbs littoralis est, sed a Flamonia, quæ nunc *Flagogna*, haud procul ripa Tilavempti amnia.

^y *Foro julienses*] *Friouli*. Transpadani cognomen his fuit, quod et alii Foro julienses Cispadani erant in Umbria, de quibus cap. 19.

nates,^a Quarqueni, Taurisani,^a Togienses, Varbari. In hoc situ interiere per oram Iramine, Pellaon, Palsatium :⁹ ex Venetis Atina, et Cælina : Carnis, Segeste, et Odra : Tauriscis Noreia. Et ab Aquileia ad duodecimum lapidem, deletum oppidum etiam invito senatu, a Claudio¹⁰ Marcello, L. Piso auctor est. In hac regione et undecima¹¹ lacus inclyti sunt, amnesque eorum partus aut alumni : si modo acceptos¹² reddunt, ut Adduam^c Larius, Ticinum Verbanus, Mincium Benacus, Ollium Sebinus, Lambrum Eupilis, omnes incolas Padi.^d

Alpes in longitudinem \bar{x} . pass.¹³ patere a supero mari ad inferum, Cælius tradit : Timagenes xxii . m. pass. deductis : in latitudinem autem Cornelius Nepos centum m. T. Livius tria m. stadiorum :^f uterque diversis in locis.

Gronov. *Flamonienses Varienses* Harduin. 2. 3. Bipont. et Franz.—8 Ita Vet. Dalec. et edd. post Harduin. *Venidates* edd. vett. et Gronov. Mox, pro *Varbari*, quod exhibent codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Varuani* legitur in edd. vett.—9 *Palsicium* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. *Palsatium* codd. Harduini et Chiffi. cum edd. recent.—10 Ita ex codd. Harduin. enumerati Miller. Bipont. et Franz. antea legebatnr, a *M. Claudio*.—11 Codd. Dalec. et Chiffi. et Vet. Dalec. item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. et *XI*. edd. vett. et Gronov. et *X*.—12 Ita codd. Harduini, Chiffi. Dalec. et Vet. ejusdem, item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *exceptos* edd. vett. et Gronov.—13 Vet. Dalec. cod. Dalec. et Chiffi. *X. M. pass.* edd. vett. et Gronov. *X. pass.* Paulo post, Tolet. et Salmas. *deductis*.

NOTE

^a *Nedinates*] Ita Mss. non *Venidates* : atque ita sane series ipsa elementorum exigit.

^a *Taurisani*] Vel Tarvisani : oppidum Tarvisium, *Treviso*. Ex oppidis deinde quæ interiisse dicuntur, Noreia Straboni cognita, lib. v. pag. 314. qui infeliciter ibi pugnatum a Papirio Carbone adversus Cimbrōs et Tentonas ait. Incolæ apud Gruterum, pag. 545. **NOREENSES.**

^b *Et undecima [et XI.]* Ita Mss. Hoc est, et in undecima regione : nam Ticinum, non decimæ, sed præcedentis undecimæ regionis amnis est.

^c *Ut Adduam*] Larius lacus, *Lago di Como*. Verbanus, *Lago Maggiore*. Benacus, *Lago di Guarda*. Sebinus, ab oppido *Sevo*, sive *Sebo*, *Lago di Seo*, mox *d'Isco* appellatus. Eupilis denique, *Lago di Pusiano*.

^d *Incolas Padi*] In Padum denique confuere ait eos amnes.

^e \bar{x} . *pass.*] Hoc est, decies centena millia passuum. Siquidem denarii notam, superducta linea, signare decies, atque in hujuscemodi, centena millia semper intelligi, sæpius ante admonuimus.

Nam et centum millia excedunt aliquando, ubi Germaniam ab Italia summovent: nec LXX. M. explent reliqua sui parte graciles, veluti naturæ providentia. Latitudo Italiæ, subter radices earum a Varo, per vada Sabatia, Taurinos, Comum, Brixiam, Veronam, Vicetiam,¹⁴ Opitergium, Arsiam, DCCXLV. millia¹⁵ passuum colligit.

XXIV. (XX.) Incolæ Alpium multi populi, sed illustres a Pola ad Tergestis regionem Secusses,¹ Subocrini, Catali, Monocaleni: juxtaque Carnos quondam Taurusci appellati, nunc Norici.^b His contermini Ræti^c et Vindelici, omnes in multas civitates divisi. Rætios Tuscorum^d prolem arbitrantur, a Gallis pulsos duce Ræto. Verso deinde^e Italiam² pectore Alpium, Latini juris Euganeæ gentes, quarum oppida XXXIV. enumerat Cato. Ex iis Triumpilini,^f venalis cum agris suis populis: dein Ca-

In latitudinem autem Cornelius Nepos col. M.—14 Vincentiam Vet. Dalec. Mox, Opitergium, Aquileiam. Tergeste, Polam, Gronov. et edd. vett.—15 Ita Harduin. ex codd. suis et Chiffi. eumque secuti Miller. Bipont. et Franz. DCCXIII. millia Tolet. et Salmant. DCCII. millia Gronov. et edd. vett. Pro colligit, Tolet. et Salmant. habent agit.

CAP. XXIV. 1 *Fecusses* Chiffi. Mox, pro *Catali*, quod ex codd. restituit Harduinus, *Catili* habent edd. vett. *Monocaleni* Gronov.—2 *Vet. Dalec. in*

NOTÆ

¹ *Tria M stad.*] Hoc est, CCCLXXV. M. P.

² *DCCXLV. millia*] Ducto itinere paulo longiore per diverticula oppidorum.

³ *Secusses*] In Mss. *Fecues*. Subocrini, ab Odra fortassis oppido vetere cognominati, de quo cap. sup. Catali, (sic enim Mss. habent Reg. Colb. &c. non *Catili*), in vetere inscriptione laudantur, Tergestæ reperta, quam Gruterus recitat, pag. 408.

^b *Norici*] De his dicitur cap. 27.

^c *Ræti*] Ræti hodie, *les Grisons*, et *le Comté de Tirol*. Vindelici, a Brigantino lacu ad *Ennum* amnem, qua in Danubium infuit, tenuere, ubi nunc Ducatus Bavarix, circumjectique agri.

^d *Rætios Tuscorum*] Id quoque Justinus prodit xx. 5. p. 181. 'Tusci quoque, duce Ræto, avitis sedibus amissis, Alpes occupavere: et ex duobus nomine gentes Rætorum condiderunt.'

^e *Verso deinde*] Qua deinde versus Italiam spectant Alpium juga, ibi Latii jure donatæ Euganeæ gentes. In Euganeis Veronam esse positam, sup. cap. vidimus.—'Verum caput Euganearum gentium fuisse videtur oppidum nobile, quod adhuc vetustum retinet nomen, *Lugano*, ad lacum cognominem, *Lago di Lugano*: inter lacum *Verbannum*, *Lago Maggiore*, et lacum *Larium*, *Lago di Como*.' Ed. sec.

^f *Triumpilini*] Quorum ager nunc

muni,^a compluresque similes finitimis attributi municipiis. Lepontios^b et Salassos,¹ Tauriscæ³ gentis idem Cato arbitratur. Ceteri fere Lepontios relictos ex comitatu Herculis, interpretatione^j Græci nominis credunt, præustis in transitu Alpium^k nive membris: ejusdem exercitus et Graios fuisse, Graiarum Alpium⁴ incolas, præstantesque genere Euganeos, inde tracto^l nomine. Caput eorum Stœnos:^m Rætorum Vennonetes Sarunetesqueⁿ ortus Rheni

.....

Italiam.—³ Sic codd. Harduini, cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Tauriscæ* edd. vett. et Gronov.—⁴ Ita codd. Harduin. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *perustis in transitu Alpium membris. Ejusdem exercitus et Graios fuisse, Graiarum Alpium et, &c.* cod. Dalec. et Chiffi. *præustis intra sinus A. n. m. Ejusdem et Graios fuisse, positos in transitu, Graiarum Alpium, &c.* edd. vett. et Gronov.—⁵ 'Optime sic cod. Reg. 1. Sic et Fasti Capitolini.' Brotier. Vide Delph. Not. Mox, *Vennonenses* Chiffi.—

NOTE

Troppia dicitur. Cluver. Ital. III. 24. Vallis est, quam Mela amnis per xxv. M. pass. secat, cujus fauces ab urbe Brixia, v. M. P. distant. De his in Tropæo inferius.

^a *Camuni*] *Καμῦνοι* Straboni lib. iv. p. 206. quos cum Lepontii copulat. Vallis est, Rætici juris, quæ a priscis cultoribus retinuit nomen, *Val Camonica*, supra Sevinum lacum. Ita Honor. Bouche III. 1. p. 100. De his rursus inferius. *Καμῦνοι* Dioni lib. liv. p. 534. A Camulo nomen habuisse dicuntur, qui Deus idem cum Marte. Apud Gruterum, pag. 49. vetus Inscriptio: ARDOINNÆ CAMVLO IOVI MERCVRIO HERCVLI. Sub priore Ardoinnæ nomine insculpta Dianæ effigies est, Martis sub Camulo, et sic deinceps: medius Jupiter stat.

^b *Lepontios*] Hi valles eas tenere, quæ sunt circa Verbanum lacum, *Lago Maggiore*: inter quas *Val d'Ossola*, et ea quam Ticinus secat amnis, incola *Val Leventina*, quasi Lepontina, dicta. Ita Honor. Bouche, p. 102.

¹ *Salassos*] Quorum regio nunc *Valle*

d'Osta: oppidum Augusta Prætoria, ut diximus cap. 21.

^j *Interpretatione*] A Græca voce *λεῖπω*, *linguo*: quod ii relictii ibi ex comitatu seu exercitu Herculis forent, Lepontii appellati.

^k *In transitu Alpium*] Locum hunc ad exemplarium Mss. Reg. Colb. Chiffi. et Paris. fidem accurate refigimus.

^l *Inde tracto*] Quasi *εὐγενεῖος*, vel *εὐγενεῖς*, ob generis præstantiam dicentur.

^m *Stænos* [*Stonos*] Livius in Epitome lib. LXII. 'Q. Marcius Consul Stonos gentem Alpioam expugnavit.' Apud Gruter. pag. 298. ex Fastis DE LIGVRIBVS. STONENS Fuisse ii videntur in agro Tridentino prope fontes Ciusii amnis. Stephanus: *Στῶνος πόλις Λαγύρων*.

ⁿ *Sarunetesque*] Ita libri omnes. At rectius forte *Suanetes*, de quibus mox iterum in Tropæo: nam et Ptolemæus II. 12. in Rætia Suanitas agnoscit: et *Ὀδύνας*, qui *Vennonetes* a Plinio appellantur.

annis accolunt: Lepontiorum, qui Viberi vocantur, fontem Rhodani, eodem Alpium tractu. Sunt præterea Latio donati incolæ, ut Octodurenses,⁶ et finitimi Centrones,⁶ Cottianæ⁹ civitates: Caturiges,⁷ et ex Caturigibus⁸ orti Vagienni Ligures, et qui Montani vocantur: Capillatorumque plura genera ad confinium Ligustici maris.

Non alienum videtur hoc loco subjicere inscriptionem e tropæo^t Alpium, quæ talis est: IMPERATORI CÆSARI DIVI F. AUG. PONTIFICI MAXIMO, IMP. XIII.⁷ TRIBUNICIÆ POTESTATIS XVII. S. P. Q. R. QUOD BIUS DUCTU

.....

⁶ *Centrones* Gronov. Paulo post, pro *montani*, vel *Montani*, ut scribant alii, quidam legunt *Appuani*, ab oppido Appua, hodie *Pontromolo*.—7 Sic ex codd, emend. Harduin. et sic edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XVIII. Tolet. et Salmant. IMP. XIII. TRIBUNICIÆ POTESTATIS XVII. Vel. Dalec. TRIB. POTEST. S. P. Q. R. XVII. Gronov. et al. Paulo post, in Chiff.

NOTÆ

⁶ *Octodurenses*] In Notit. Prov. Civitas Valensium Octodurns: nunc *Martignac en Valais*. Agri circumjacentis incolæ, *les Vaudois*.

⁷ *Centrones*] *Kérvaves* Ptolemæo, in Graiis Alpibus, III. 1. In Notitiis Galliarum, Civitas Centronum Tarentasia, *Tarantaise*.

⁹ *Cottianæ*] Cottii Regis imperio subjectæ: a quo et Alpes Cotticæ nomen sortitæ, hodie *le Mont Cenis*.

⁸ *Caturiges*] Caturigum in Graiis Alpibus caput est Ebrodunum *Embrun*, Ptolemæo III. 1. aliisque. Haud procul Ebroduno vicus est *Chorges*, qui haud obscura quidem prisca nominis vestigia retinet. Vide Nic. Chorier, lib. 1. p. 12. et Honor. Bouche III. 2. pag. 117.

^t *Et ex Caturigibus*] In Mss. *Et Turi Liguribus orti, &c.* De Vagiennis, et Capillatis Liguribus, diximus cap. 7. De montanis Silius, lib. VIII. 'Tum pernix Ligur, et sparsi per saxa Vagenni.'

^t *E tropæo*] Extare hoc ipsum Tro-

pæum, apud Segusionem sive Suzam, cum hæc ipsa inscriptione, juxta Urbis mœnia, in Alpium faucibus, testis oculatus affirmat Præses de Boissieu, Mirac. Delphin. cujus Epistolam ea de re recitat Honor. Bouche III. 1. p. 99. August. de la Chieza, Ep. Salutiensis, de Corona Sabaud. parte 2. p. 368. aliique.—'Differt ab ipso tropæo Arcus triumphalis, qui est Segusione, sive Suzæ in Pedemontio et alia ibi Inscriptio est, cujus hæc tantum verba erui potuerunt ab oculato teste, anno 1671. IMP. CÆSARI, AVGVSTO, DIVI F. PONTIFICI MAXIMO TRIBVNIC. POTESTATIS XV. IMP. XIII. . . . Hanc Plinianam oportet fuisse in Comitatu Nicænsi, in pago Torbia, prope Nicæam. Describit eam Gruterus, usque ad ea verba, 'Gentes Alpinæ,' p. 226. 7. sed ex editione Dalecampii. Addidit enim Tribunicicæ potestatis annum XVII. quem nulli Mss. codices, nullæ ante Dalecampium editiones habent.' Ed. sec.

AUSPICIISQUE GENTES ALPINÆ OMNES, QUÆ A MARI SUPERO AD INFERUM PERTINEBANT, SUB IMPERIUM POP. ROM. SUNT REDACTÆ. GENTES ALPINÆ DEVICTÆ: TRIUMPILINI,⁸ CAMUNI, VENOSTES, VENNONETES,⁹ ISARCI,⁷ BREUNI,¹⁰ GENAUNES,⁹ FOCUNATES:⁷ VINDELICORUM⁸ GENTES QUATUOR, CONSUANETES, RUCINATES,¹⁰ LICATES, CATENATES: AMBISONTES,¹¹ RUGUSCI, SUANETES,^b CALUCONES,^c BRIXENTES, LEPONTII, VIBERRI, NAN-

REDACTÆ ET GENTES.—8 Ita ex codd. Harduin. ita quoque edd. recentt. CAMUCI, VENNESTES, VENNONETES Chiffi. CAMUNI, VENNONETES Gronov. et edd. vett. Mox, pro BREUNI, margo Dalec. et Gronov. BRIGANTII, Straboni *Briancon*.—9 Ita Chiffi. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. NAUNES edd. vett. et Gronov. Vide Var. Lectt. nostras ad Horat. iv. Od. 14. 10.—10 Ita Chiffi. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. antea legebatnr VIRUCINATES.—11 Ita Chiffi. AMBISUNTES quædam edd. ante Brotier. ABI-

NOTE

⁸ *Triumpilini*] De Triumpilinorum, Camunorum, Vennonetumque situ paulo ante diximus. Venostes vallem tenere, quæ nunc *Val Venosca*, in qua Athesis amnis oritur.

⁷ *Isarci*] Hodie *Val de Sarra*, vel de *Sarcha*, prope *Val Canonica* seu Camunos, et Ollium amnem: Rhæticæ ditionis. Vide Honor. Bouche III. 1. p. 100.

¹⁰ *Breuni*] Horum meminit Tranquillus in Tiberio, cap. 9. *Βρευνω* Ptolemæo, II. 13. in Vindeliciis. Hodie *Val Breunia*, vel *Bregna*, ad fontes Ticini amnis, prope vallem Lepontinam. Ita Honor. Bouche, loc. cit. secutus Joan. Georg. Septaplam, in Tab. Duc. Mediol.

⁹ *Genaunes*] Ita Mss. omnes: in editis diminuta perperam voce, *Nau-nes*. De his et de Breunis pariter Horat. iv. Od. 14. 'Drusus Genau- nos, implacidum genus, Breunosque veloces, et arces Alpihus impositas tremendis Dejecit acer,' &c. Forte *Val Anagnia*, inter lacum Comensem, Athesisque flumen, prope Tridentum. Ita ex Lazio Honor. Bouche,

p. 101.

⁷ *Focunates*] Sant qui pntent esse *Fossigni*, prope Lemannum lacum, in Pœniniis Alpihus: quibus vix assentior: mirum enim videtur, a Ræticis Alpihus ad Pœninas temere Plinium ac subito subsilire.

⁸ *Vindellicorum*] Et in Vindelicia *Κορσουδάρτας* et *Ψουρικάρτας*, pro *Ψουρικάρτας* et *Δικάρτους* Ptolemæus agnoscit, II. 13. *Κλαυτινωτρίους*, (qui Plinio Catenates, forte pro *Clatenates*) Strabo lib. iv. p. 206. Licates Licium amnem accollere, primario oppido *Δαμασία*, teste Strab. loc. cit. quod postea Augusta Vindellicorum, *Ausborg*. Honor. Bouche, loc. cit. Ceterorum situs incompertus.

¹¹ *Ambisontes*] Ita Mss. *Ἀμβισόντιοι* Ptolemæo II. 14. in Norico. Ruguaci, eidem Ptolemæo II. 12. *Ῥυγούσκαι*, in Rætiis: ubi libri vulgati perperam *Ῥυγούσκαι* exhibent.

^b *Suanetes*] Forte qui Sarunetes proxime ante dicti, Rheni fontium accolæ.

^c *Calucones*] Ptolemæo II. 12. *Καλοκόωνες*, inter Brixantas et Suanetas.

TUATES, SEDUNI,^d VERAGRI, SALASSI,^{1a} ACITAVONES, MEDULLI,^e UCENI,^f CATURIGES,^g BRIGIANI,^h SOGIONTII, BRODIONTII,ⁱ NEMALONI,^j EDENATES,^k ESUBIANI, VEAMINI, GALLITÆ, TRIULATTI, ECTINI, VERGUNNI, EGUITURI, NEMENTURI, ORATELLI, NERUSI,^l VELAUNI, SUTRI. Non sunt adjectæ Cottianæ civitates XII.^{13 m} quæ

SONTES Gronov. Mox, pro CALUCONES, Chiff. ALLUCONES.—12 Idem codex: SALASSI, CEUTRONES; Gronov. SALASI. Alii mox VENENI pro UCENI. Gronov. EBRODUNTII pro BRODIONTII.—13 Chiff. civitates XV. Mox, pro item

NOTÆ

Brixentum oppidum supra Tridentum est, in Comitatu Tirolis, hodieque *Brixen*. De Lepontiorum Viborumque situ paulo ante hac sect. diximus. Quibus Cæsarem addimus, scribentem Bell. Gall. lib. III. Rhenum oriri ex Leopontiis, et longo spatio per fines Nantuantium et Helvetiorum citatum ferri. Et hi quoque *Narrouâtes* Straboni lib. IV. p. 192. qui eos Rheni fontium accolæ facit.

^d *Seduni*] Oppidum hodie *Sion*, regionis totius caput, quam vocant *le Vallais*. Veragri, ubi nunc *le Chablais*, pars Delphinatus. De Salassis diximus superius.

^e *Medulli*] *La Maurienne*, ut egregie probat Honor. Bouche, p. 103. Pars Sabaudie est.

^f *Uceni*] *Le Bourg d'Oysans*, in parte Gratianopolitani agri, quam vocant *le Graisivaudan*.

^g *Caturiges*] *Embrun*, ut diximus.

^h *Brigantii*] Vel Brigantii, ut quidem reor, a Brigantio Delphinatus oppido, *Briançon*: in Alpibus maritimis, ut et Caturiges positi.

ⁱ *Brodiontii*] Sic Mss. habent, non Ebroduntii, qui iidem sunt atque Caturiges, ut diximus cap. 5. ubi Bodonicorum caput Diniam esse vidimus. At ibi vetustæ editiones *Bodiontios* habent.

^j *Nemaloni*] Forte *Milana*, pagus

haud procul Ebroduno positus, in ditione Sabaudie. Honor. Bouche, pag. 104.

^k *Edenates*] In diœcesi Ebrodunensi urbem Sedenam, *la ville de Seyne*, hos olim tenuisse, idem auctor probat loc. cit. Esubianos vero, p. 105. prope annum *d'Hubaye*, in confinio Sabaudie Provincieque, in valle cui nomen, *Vallée de Barcelone*. Veaminos in diœcesi Sanitiensi, *Senex*: item Trinlattos, ad pagum *Alloz*: Ectinos in Glandevensi: in Sanitiensi rursus, Vergunnos, in pago *Vergons*. In Glandevensi iterum, oppido *Guil-laumes*, Eguitros: item Oratellos, ubi nunc *le Puget de Thenters*: denique Velanos, ubi nunc pagus *Bueil*, cui Bellio vetus nomen fuit.

^l *Nerusi*] Ptolemæo III. 13. *Nepovision πόλις Οὐβριον*, hodie *Vence*: cui proximum est oppidum alterum, S. Pauli cognomine, *S. Paul de Vence*. De Suetris egimus cap. 5.

^m *Civitates XII.*] Civitatum nomine cave oppida intelligas, quæ hodierno usu civitatis appellatione censentur: sed communitates quasdam, quæ pagos multos continerent. Ita Cæsar B. G. I. 'Omnis Civitas Helvetia in quatuor pagos divisa est.' Tacitus Hist. IV. p. 103. 'Iturum in Batavos, et potiozem civitatis partem ad societatem Romanorum retractu-

non fuerunt hostiles: ^a item attributæ ^o municipiis lege Pompeia. Hæc est Italia Diis sacra, hæc gentes ejus, hæc oppida populorum. Super hæc Italia, quæ L. Æmilio Paulo, ¹⁴ P. C. Atilio Regulo consulibus, nuntiato Gallico tumultu, ⁹ sola sine externis ullis auxiliis, atque etiam tunc sine transpadanis, equitum LXXX. M. peditum DCC. M. armavit. Metallorum omnium fertilitate nullis cedit terris. Sed interdictum id vetere consulo patrum, Italiæ parci jubentium.

XXV. (XXI.) Arsia ^a gens Liburnorum jungitur, usque ad flumen Titium. Pars ejus fuere Mentores, ^b Hymani, ^c Encheleæ, ^d Buni, ¹ et quos Callimachus Peucetias appellat: nunc totum uno nomine Illyricum vocatur generatim, populorum pauca effatu digna, aut facilia ^a ^f nomina. Conventum Scardonitanum ^s petunt Iapydes, et Liburno-

Vet. Dalec. habet *sed.*—14 *Papo* Just. Lipsius de Milit. Rom. i. 3. p. 13. ita quoque Harduin. in editione prima.

CAP. XXV. 1 *Budini* Chiff. *Dudini* Gronov.—2 Vet. Dalec. *aut facilia.*—

NOTÆ

rum. ¹ Has civitates recte conjicit Honor. Bouche lib. III. p. 110. esse populos, qui valles has Alpium tenuerunt, quibus hæc hodie nomina: *Val de Grana, Val de Vraita, Val de Gilde, Val d'Isaie, Val de Pan, Val d'Angrogne, Val de Pragelas et de Luserne, Val de Perouse, Val de Suze, Val de Lans, Val de Melan, et Val de Pont.*

^a *Non fuerunt hostiles*] Quoniam qui has Alpes tenebat Rex Cottius, in amicitiam Octaviani receptus est Principis, inquit Ammianns lib. xv. p. 52. 'Octavii' debuit dicere.

^o *Item attributæ*] Nec sunt etiam adjectæ, inquit, eæ quæ sunt municipiis attributæ, ut eo jus peterent, sive ut eorum foro ac jurisdictioni parerent.

^p *Æmilio Paulo [Papo]* Ita Fasti omnes, non Paulo, ut perperam libri plerique omnes habent. Consulatum

gessere li anno U. C. DXXIX.

⁹ *Gallico tumultu*] Bello Gallico Cisalpino, de quo vide Florum II. 4.

^a *Arsia*] Amni, de quo cap. 23. De Liburniæ initio ac fine subscribit Florus II. 5. 'Illyrii,' inquit, 'sen Liburni sub extremis Alpium radicibus agunt, inter Arsiam Titiumque flumen longissime per totum Adriani maris littus effusi.' Hunc tractum hodie vocant *la Morlaquie*.

^b *Mentores*] *Métropes* Stephano.

^c *Hymani*] Vide Notas et Emend. nrm. 79.

^d *Encheleæ*] *Ἐγγελέα* Stephano: Scylaci, p. 9. *Ἐγγελεῖς*, inter Naronem et Drilonem amnes, qui diei unius navigatione invicem distant.

^o *Buni*] Ita Mss. omnes, Reg. Colb. &c. non *Dudini*.

^f *Aut facilia*] Effatu scilicet.

^s *Scardonitanum*] Ab oppido Scar-

rum civitates XIV.³ e quibus Lacinienses, Stulpinos,^b Burnistas, Olbonenses¹ nominare non pigeat. Jus Italicum^j habent eo conventu Alutæ,^k Flanates,^l a quibus sinus nominatur : Lopsi, Varvarini,^{4m} immunesque Assesiates, et ex insulis Fertinates, Curictæ.ⁿ Ceterum per oram oppida a Nesactio,^o Alvona, Flanona,^f Tarsatica, Senia, Lopsica, Ortopula, Vegium, Argyrunum, Corinium, Ænona civitas Pasini :^p Flumen Tedanium,^q quo finitur Iapydia. Insulæ ejus sinus^r cum oppidis, præter supra significatas,^s Absyr-

3 Chiff. civitates XXIV. Mox, *Stulpinos* Gronov. et edd. vett. Deinde, pro *Olbonenses* Parm. Venett. Herm. Barbarus, Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. habent *Albonenses*.—4 Eodem edd. vett. *Varvarini*. Mox, Chiff. et ex insulis *Fulfinates*; margo edd. Dalec. et Gronov. et ex i. *Furfinates*; edd. vett. et Gronov. et ex i. *Fulfinates*.—5 Ita ex codd. Harduin. eumque secuti recentt. *Flanona* Chiff. *Flavona* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov. Paulo post, in edd. vett. *Ænona* (vel *Enona*) civitas, *Pasinus* flumen, *Tedanum*, quo finitur *Iapydia*; Vet. Da-

NOTÆ

dona, de quo cap. seq.

^a *Stulpinos*] Non *Stulpinos*. Ptolemæo II. 17. *Ἰλυδοῖσι* in oppidis Liburnorum mediterraneis : item *Βοῦβρονος*, a quo Burnistæ apud Plinium.

¹ *Olbonenses*] Vel Olbianenses, ab Ὀλβία Illyridis urbe, apud Stephanum. Vide Notas et Emend. num. 80.

^j *Jus Italicum*] De quo dicemus in Notis et Emend. num. 3.

^k *Alutæ*] Ab Alno sive Aloo, quo de oppido Artemidorus apud Stephanum verbo *ἄλωνα* Μετὰ δὲ τὴν Ἄλωνα λιμὴν ἐστὶ φάλαγγος καὶ πόλις, καὶ πᾶς δὲ κόλπος οὗτος φλαωνικός καλεῖται. Plinio mox Alvona.

^l *Flanates*] A quibus sinus Flanaticus, nunc *Golfo Canario*, et *Carnero*. Nomen habent a Flanona : ut Lopsi, a Lopsica, de quibus oppidis mox dicetur.

^m *Varvarini*] Non *Varubarini*: ab oppido Liburnorum mediterraneo Ὀβαρβαρία, Ptolemæo II. 17. uti et

Delph. et Var. Clas.

^o *Nesactio*, unde Plinio Assesiates mox appellati.

ⁿ *Fertinates, Curictæ*] *Κουρικτὰ* insula Ptolemæo II. 17. Straboni lib. VII. p. 315. *Κυρικτικὴ*, nunc *Vegia*. Vide Notas et Emend. num. 81.

^o *A Nesactio*] De quo cap. 28. in ostio fluminis Arsiæ, unde Liburnia incipit. Ἀλοῖωνα et φλαῶνα, apud Ptolem. II. 17. hodie retinent nomen, *Albona*, et *Flanona*. Apud Gruter. p. 108. FLANONA. Sequuntur apud Ptolem. *Ταρσατικά*, *Σένια*, *Λοψίκα*, Ὀρτοπούλα, *Ὀβεγία*, Ἀργυροῦτον, Κορίνιον, Ἀβώνα. Tarsatica nunc *Fiume* : Senia *Segna* : Lopsica, *Ortopula*, *Vezæ*, &c.

^p *Civitas Pasini*] Sic Mss. omnes. Cur porro ita cognominetur Ænona, incompertum. Hodie *Nona* vocatur.

^q *Tedanum*] *Τηδάμιος* Ptolem. loc. cit. Hodie *Zermagna*.

^r *Ejus sinus*] Flanaticus.

^s *Significatas*] Fertinam et Curictan.

Plinius.

2 X

tium, Arba,^t Crexa,⁶ Gissa, Portunata. Rursus in continente colonia Jadera,^u quæ a Pola CLX. M. pass. abest: inde triginta M. Colentum^v insula: XVIII. ostium Titii^w fluminis.^v

XXVI. (XXII.) Liburniæ finis, et initium Dalmatiæ Scardona, in amne eo,¹ XII. M. pass. a mari. Dein Tariotarum^b antiqua regio,² et castellum Tariona: promontorium^c Diomedis, vel, ut alii, peninsula Hyllis,^d circuitu C. M. pass. Tragurium^e civium Romanorum, marmore notum: Sicum, in quem locum Divus Claudius veteranos misit. Salona^f colonia, ab Jadera CXII.³ M. pass. Petunt in

lec. *Telanium quo f. Iapidia.*—6 Ita codd. Harduin et Dalec. item Vet. Dalec. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Absirtium, Arba, Tragurium, Issa, Pharos, Paros ante: Crexa* Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. —7 'Titi legendum videtur ex Ptolemæo, qui ad finem lib. II. fluvium hunc 'Titium' appellat, non 'Titium.' Dalec.

CAP. XXVI. 1 'Lego: in sine eo.' Dalec.—2 *Deotariotarum antiqua regio* cod. Dalec.—3 Ita codd. Chiffi. et Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CCXXII. edd. vett. et Gronov. Mox codd. Dalec.

NOTÆ

^t *Arba*] Ἄρβα oppidi nomen est in insula Scardona apud Ptolem. contra Liburnos. Crexa Κρέξα eidem, hodie *Cherso*. Portunata non alterius insulæ nomen esse videtur, sed Gissæ epitheton, tuti opportunitque portus ratione, magis quam re alia, insignis ac cognitæ: Gissa vero ipsa nunc *Pago* vocatur.

^u *Jadera*] Nunc *Zara vecchia*. Nummus Domitiani apud Goltziun, COL. AVGVSTA. IADERA. Et apud Ptol. Ἰάδερὰ κολωνία.

^v *Colentum*] Κόλλεντον insulæ Scardonæ oppidum Ptolemæo dicitur, II. 17.

^w *Titii fluminis*] Τίτος ποταμός Ptolem. loc. cit. Nunc *Kerka*, Scardonam præterluit.

¹ *Scardona, in amne eo.*] In Titii fluminis ripa: nunc rudera, teste Jo. Lucio I. 4. *Scardona*. Σκαρδώνια Ptolem. II. 17.

^b *Tariotarum*] Quos Ἀνταριάτας Strabo lib. VII. p. 316. aliique appellant, ut quidem videtur.

^c *Promontorium*] Nunc *Cabo di S. Nicolo*.

^d *Hyllis*] Ab Hyllo Herculis F. a quo Hylles gens hæc Illyrica Stephano. Χερσώνητος Ἰλλυκῆ, Scymno Chio, pag. 17.

^e *Tragurium*] Τραγου. Sicum *Sebenigo*, ut quidem ab omnibus creditur. At *Sebenigo* citra Tragurium ad Istriam, non, ut Sicum a Plinio statuitur, ultra id situm est: quapropter diligentius de eo videndum: num transpositus Sici situs, sactoris an librarii hallucinatione.

^f *Salona*] Diocletiani patria: nunc excisa: ex ejus ruinis excitatum Spalatum. Vetus inscriptio apud Gruter. pag. 23. COL. MARTIA. IVLIA. SALONA. Et Ptolemæo, Σαλόνια κολωνία.

eam jura descripti in decurias^a CCCXLII.⁴ Dalmatæ; XXII. Decuni;^b COXXXIX. Ditiones; CCLXIX. Mazæi; LII. Sardiates. In hoc tractu sunt, Burnum,¹ Andetrium,⁵ Tribulium,¹ nobilitata populi Romani præliis^m castella. Petunt et ex insulis, Issæi,^a Colentini, Separi, Epetini. Ab his castella, Peguntium,⁶ Rataneum;^p Narona^q colonia tertii conventus,^r a Salona LXXXII. M. pass.

et Chiff. jura, juribus descriptis.—4 'Ita codd. Regg. 1. 2. Colbert. Paris. et Editio princeps. In cod. Reg. 2. in d. CCCLXII.' Brotier. Tolet. et Salmant. CCCLXXXII. quod recepit Harduinus. edd. vett. et Gronov. CCCLXXII. Mox, Tolet. *Delmata XXII.* Chiff. *Dalmata XXVI. Decuni CCCLXIX. Ditiones, &c.* Deinde, plurimæ edd. ante Brotier, *Ditiones LXIX. Mazæi LII.* Lectionem nostram exhibent Regg. Brot. 1. 2. Paris. et Ed. pr.—5 *Burnum, Mandetrium* edd. vett. et Gronov.—6 'Corrupte Mas. Reg. et editio princeps, *petunt in eam.* Unde emendatum in recentioribus editionibus, *Peguntia.* Emendandum erat *Peguntium.* Ptolemæo enim II. 17. Πηγυόντιον nunc *Almiza.*' Brotier. Mox, a *Salona LXXXII.* edd. vett. Gronov. Harduin. 2. 3. Bipont. et Franz. Paulo post, *cognomini sibi margo Dalec.*

NOTE

^a *In decurias*] Salonitano, inquit, disceptant foro populi mox appellandi: ibique habent judicium decurias omnino CCLXXXII. In Mss. *Petunt in eam jura, juribus descriptis in decurias.* De judicium decuriis persæpe Cicero alique: ac Plinius ipse in primis XXXIII. 7.

^b *Decuni*] Mss. Reg. et Colb. *Decuri.* Forte *Derrii*, de quibus in hoc tractu Ptolemæus II. 17. Δέρριοι, et mox *Δερρίωνες*: item *Μάζαιοι*, gens Dalmatica, etiam Dioni cognita, lib. LV. p. 570. Tum *Ζαρδάρται*, apud eundem Ptolem.

¹ *Burnum*] Castellum Dalmatiæ, a Liburniæ oppido cognomine, de quo sup. sectione, ut apparet, diversum.

² *Andetrium*] 'Ανδέρτριον. Vide Notas et Emend. nrm. 82.

³ *Tribulium*] Mss. *Triburium.*

^m *Nobilitata p. R. præliis*] Tiberio et Germanico illuc ab Augusto mis-

sis. Vide Dionem, lib. LVI. p. 579.

^a *Issæi*] Issæi, ab Issa, de qua cap. 30. Colentini, a Colento, de qua sup. cap. *Ἐπέτιον* urbs est littoralis Dalmatiæ, prope Salonas, apud Ptolem. II. 17. quam forte interdum circumfusius maris æstus ambiret, insulamque faceret.

⁶ *Peguntium*] Πηγυόντιον inter oppida Dalmatiæ juxta littus posita, apud Ptolem. loc. cit. Nunc *Almiza.*

^p *Rataneum*] 'Ρατίνων τῆς Δαλματίας πόλις appellat Dio lib. LVI. p. 578. Hodie *Mucariaca.*

^q *Narona*] Ptolemæo II. 17. *Ναρβονά* pro *Νάρωνα κολωνία.* Nummus Titi, apud Goltzium, COL. NARONA. Hodie *Narenta.*

^r *Tertii conventus*] Tergeminus in Dalmatia Liburnique conventus fuit, seu Judicarium forum: Scardonitanus, Salonitanus, et is in quo nunc versamur, Naronitanus.

apposita cognominis sui⁷ fluvio, a mari XX. M. pass. M. Varro⁷ LXXXIX. civitates eo ventitasse auctor est. Nunc soli prope noscuntur Cerauni⁸ decuriis XXIV. Daorizi XVII. Dæsitiates CIII.⁸ Docleatæ XXXIII. Deretini XIV. Deremistæ⁹ XXX. Dindari¹⁰ XXXIII. Glinditiones XLIV. Melcomani¹¹ XXIV. Naresii CII. Scirtari¹² LXXII. Sticulotæ¹³ XXIV. populatoresque quondam Italiae Vardeoi, non amplius quam XX. decuriis. Præter hos tenere tractum eum Ozæoi,¹⁰ Partheni, Hemasini, Arthitæ, Armistæ. A Narone amne C. M. pass. abest Epidaurum¹⁴ colonia. Ab Epidauro sunt oppida¹¹ civium Rom. Rhizinium,¹⁵ Ascrivium,¹⁶ Butua,¹⁷ Olchinium,¹⁸ quod antea Colchi-

et Gronov.—7 Varro sine prænomine in cod. Dalec. et ejusdem Vet.—8 *Dæsitiates* CIII. edd. vett. et Gronov. *Desitiates* CVIII. Chiffi.—9 Vet. Dalec. *Deremistæ*. Mox, *Melcomani* XXV. edd. ante Harduin.—10 Ita codd. Chiffi. et Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. S. Miller. Bipont. et Franz. *Oæoi* edd. vett. Mox, pro *Armistæ* Chiffi. habet *Arenistæ*.—11 Ita Chiffi. et edd. post Harduin. Verba, *Ab Epidauro sunt*, desunt in edd. vett. et Gronov. Mox,

NOTE

⁷ *Cognominis sui*] Ita libri omnes. Rectius, *cognomini sibi*, vel *nominis sui*. Naronem amnem intelligit, *Narona* Ptolemæus vocat, hodie *Naronga*.

⁸ *Cerauni*] *Κεραύνιον* Ptolem. II. 17. *Δαΐρα* deinde Straboni, lib. VII. p. 315. *Δαισιτιάται* apud eandem, pag. 314. qui *Δισδιάται*, ut arbitrator, Dion, lib. LV. p. 568. Docleatæ, ab urbe *Δοκλέα*, in mediterraneo Dalmatiæ, apud Ptolem. quæ adhuc in ruinis nomen servat teste Holsten. p. 32. Incolæ Ptolemæo, *Δοκλεῖται*.

⁹ *Dindari*] *Δινδάριοι* Ptolemæo, loc. cit.

¹⁰ *Melcomani*] *Μελκομῆσιοι*, Ptolem. Vide Notas et Emend. num. 88. Mox Naresii, qui Ptolemæo loc. cit. *Ναρήσιοι*.

¹¹ *Scirtari*] Forte *Seretti*; nam *Σέρτιον* in hoc tractu agnoscit Dio, lib. LVI. p. 579. Vel sunt illi potius

quos *Σκίρταροι* appellat Ptolem. loc. cit.

¹² *Siculotæ*] *Σικυλλοῦται* Ptolem. loc. cit. et *Οβάρδοι*, quos *Ἀρδικαῖοι* appellat Strabo, lib. VII. p. 315. contra insulam Pharon. Vardeoi, Epitome lib. VII. Nb. LVI.

¹³ *Ozæoi*] Gentes eas jam tum suo defecisse innuit. Vide Notas et Em. num. 84.

¹⁴ *Epidaurum*] Nunc *Ragus* vocatur: cui *Ragus* nova successit. *Ἐπίδαυρον* Ptolem. II. 17. Vetus inser. apud Goltzius, COL. EPIDAVRYM. LEG. IZ.

¹⁵ *Rhizinium*] Straboni lib. VII. p. 314. et Stephano, *Ῥίζιον*. Ptolemæo, *Ῥίζιον*. Hodie *Risina*, in intimo recessu Rhizonici sinus, *Golfo di Catara*. Oppidani Rhizonitæ Livio, lib. XLV. p. 580.

¹⁶ *Ascrivium*] *Ἀσκριόιον* Ptolemæo, loc. cit. Hodie *Catara*.

¹⁷ *Butua*] Stephano, *Βουθία*, Scylaci

nium dictum est, a Colchis conditum : amnis Drilo,⁴ superque eum oppidum civium Romanorum Scodra,¹² a mari XVIII. M. pass. Præterea multorum Græciæ oppidorum deficiens memoria, necnon et civitatum validarum. Eo namque tractu fuere Labeatæ,⁵ Enderoduni,¹³ Sassæi, Grabæi,¹ proprieque dicti Illyrii,¹ et Taulantii,¹ et Pyræi.¹ Retinet nomen¹⁴ in ora Nymphæum^m promontorium : Lissumⁿ oppidum civium Romanorum ab Æpidauro C. M. pass.

(XXIII.) A Lisso Macedoniae^o provincia : gentes Partheni,¹⁵ P et a tergo eorum Dassaretæ.^q Montes Candaviæ^r

pro Butua, Chiffi. habet Butuanum.—12 Scodra Gronov.—13 Labeatæ, Essæna, Enderuni Chiffi.—14 ⁴ Hæc duo vocab. Retinet nomen, supposititia videntur. Dalec. Mox, pro Nymphæum, quod ex Reg. Brot. 1. et Ed. pr. restituit Brotier, edd. reliquæ habent Nymphæum.—15 Parthini Vet. Dalec. et mox in

NOTÆ

quoque p. 9. Ptolemæo Βουλαδα, pro Βουραδα. Nunc Budoa.

⁴ Olchitium] Οὐλκίτιον Ptolemæo, loc. cit. Nunc Dulcigno, in consulo Dalmatiæ, Albanique. Incolæ Livio Olciniatæ, lib. XLV. p. 580.

^o Drilo] Δριλῶν Ptolem. II. 17. nunc Drino, et Le Drin.

¹ Scodra] Ptolemæo loc. cit. Σκῶδρα. Nunc Scutari, in Albania, qua contingit Dalmatiam: non Driloni, sed super Drilonem, alteri amni appositum. De Scodra Livius lib. XLIII. p. 556.

⁵ Labeatæ] Labeatum genti Gentium Regem imperitasse auctor est Livius lib. XLIII. p. 555. et idem Labeatidem terram vocat, lib. XLV. p. 564. Idem Gentius Lissi regnabat, ut ex Polybio in excerptis liquet, cap. 76. quo de oppido mox dicemus.

¹³ Enderoduni] Ἐνδρον Ptolemæo II. 17. inter mediterranea Dalmatiæ oppida: nunc Endero, in Albania, qua Serviam spectat.

¹ Grabæi] Forte Γαλάβριοι, de qui-

bus Strabo lib. VII. p. 316.

¹ Illyrii] Inter Naronem et Drinonum.

¹ Taulantii] De Taulantiis Illyrica gente Stephanus: Macedonia a Ptolemæo ascribitur, III. 13. atque eorum oppida fuisse Dyrrachium Apolloniæque scribit. Sic etiam Thucyd. lib. I. p. 17.

¹ Pyræi] De Pyræis Pomponius II. 3. ⁴ Tum Pyræi, et Liburni, et Istria.

ⁿ Nymphæum] Nunc Cabo di Redeni.

ⁿ Lissum] Λισσός Ptolemæo II. 17. Ab Anna Comnena lib. XII. Alexiad. oppidulum dicitur in edito colle situm, unde prospectus usque Dyrrachium pateat.

^o Macedonia] Nunc Albania dicitur hæc regio, Macedoniae provinciæ a Ptolemæo quoque attributa, III. 13.

^p Partheni] Παρθινός vocat Dio, lib. XLI. p. 176. Parthenos Livius, lib. XXXIII. p. 400. Dyrrachio vicini hi fuere. Stephano quoque Παρθος, πόλις Ἰλλυρικῆς τῶ Ἰθρικῶν, Παρθινός.

a Dyrrachio LXXVIII.¹⁶ M. pass. In ora vero Denda^a civium¹⁷ Romanorum, Epidamnum^t colonia, propter inauspicatum nomen a Romanis Dyrrachium appellata: flumen Aous,^u a quibusdam Æas^v nominatum: Apollonia, quondam Corinthiorum^w colonia, IV. M. pass.¹⁸ a mari recedens: cujus in finibus celebre Nymphæum^x accolunt barbari, Amantes^y et Buliones.^{19z} At in ora oppidum Oricum^a a Colchis conditum. Inde initium Epiri, montes Acrocerannia,^b quibus hunc Europæ determinavimus^c sinum. Oricum, a Salentino Italiæ promontorio distat LXXXV. M.²⁰ d^d passuum.

eodem, *Dissareta*.—16 Ita codd. Harduini, item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. LXXIX. edd. vet. et Gronov.—17 *In ora civium* Pintian.—18 Sic ex codd. suis et Chiffi. emend. Harduinus, sic quoque edd. recentt. antea legebatur, VII. M. passuum.—19 'Cicero in Orat. *Bullidenses* vocat; Stephan. *Bollidenses*.' Turneb. Adv. xxi. 13.—20 Codd. Dalec. et Chiffi. LXXXV. M.

NOTE

^a *Dassareta*] *Δασαρήριος* Ptolemæo III. 13. et Livio lib. xxvii. p. 312. Regio ipsa *Δασαρήρις*, Polybio lib. v. p. 621. Horum oppidum Lychnidus, Ptolem. Unde apud Marcellin. Com. Lychnidensis Episcopus Illyrici laudatur: hodie *Locrida*, in Albania.

^r *Candavia*] De his Strabo, lib. vii. p. 323. Apud Ptolem. loc. cit. ΚΑΝΔΑΟΥΤΙΩΝ *ὀρέων* mentio, pro ΚΑΝΔΑΟΥΤΙΩΝ. Hi Albaniam a Macedonia proprie dicta disterminant. *Deserta Candaviæ* Senecæ, Ep. 31. p. 230. 'Qua vastos aperit Candavia saltus,' inquit Lucan. vi. 331.

^s *Denda*] Vide Notas et Emend. num. 85.

^t *Epidamnum*] Mela II. 3. 'Romani nomen Epidamnum mutavere, quia velut in damnum ituris omen id visum est.' Vide et Dionem, lib. xli. p. 176. Nunc *Durazzo*.

^u *Aous*] Sic appellatur a Livio xxxii. p. 385. Ab Apolloniæ vicino, hodie *la Pollona* vocatur: cum

oppidi ipsius rudera tantum extant. Mela II. 3. 'Æas secundum Apolloniam.'

^v *Quibusdam Æas*] *Άϊας*. Vide Notas et Emend. num. 86.

^w *Corinthiorum*] Ita Thucyd. lib. I. p. 19. et Dio lib. xli. p. 174. A Corcyraeis et Corinthiis conditam aiunt Strabo lib. vii. p. 316. Scymnus p. 18. aliique.

^x *Nymphæum*] Livius lib. xlii. p. 540. 'Nymphæum in Apolloniati agro.' Egimus de eo II. 110.

^y *Amantes*] Oricum Scylax, p. 19. in Amantiorum agro locat, et Stephan.

^z *Buliones*] Straboni lib. vii. p. 326. *Βυλλῶνες*. In nummis apud Goltzium, *ΒΥΛΛΙΩΝΩΝ*. Oppidum *Βυλλῆς*, Ptolem. II. 13. unde Bullidensis colonia Plinio IV. 17.

^a *Oricum*] *Ὀρικὸς* Stephano, et Appiano Bell. Civ. lib. II. p. 462. Nunc *Orso*, in confinio Albanie et Epiri.

^b *Acrocerannia*] Virgilio *Cerannia*:

XXVII. (XXIV.) A tergo Carnorum et Iapydum, qua se fert magnus Ister, Rætis junguntur Norici.^o Oppida eorum : Virunum,^f Celeia,^g Teurnia,^h Aguntum,ⁱ Vianiomina,^j Claudia,^k Flavium Solvense.^l Noricis junguntur lacus Peiso,^m deserta Boiorum : jam tamen colonia Divi Claudii Sabaria,ⁿ et oppido Scarabantia^o Julia habitantur.

XXVIII. (XXV.) Inde glandifera^a Pannoniæ,^z qua mites-

.....

CAP. XXVII. 1 Ita ex codd. restituit Harduinus, eumque secuti Miller. Bipont. et Franz. ita quoque Reg. Brot. 1. *Vivana monnia* Parm. et aliam antiq. *Viana*, *Emonia* Herm. Barbarus ex conjectura, quæ lectio postea invasit omnes ante Harduinum editiones.

CAP. XXVIII. 1 Vet. Dalec. *Pannonia*.—2 Idem codex, Harduin. 2. 3.

NOTE

nunc *Monte di Chimera*, Epirum ab Albania dirimunt.

^c *Determinavimus*] Cap. 15.

^d *LXXXV. M.*] Straboni lib. vi. p. 281. abest a Cerauniis Salentinum, stadiis dcc. hoc est, millibus passuum LXXXVII. et quingentis pass.

^e *Noricis*] Bavariz partem ab Eno amne, Austriamque universam, præter Carnuntum, in confinio Austriæ Hungariæque positum, Norici olim tenere, et Carinthiam, Stiriamque.

^f *Virunum*] Apud Gruter. p. 569. NORICVS. COL. C. VIRVNO. Apud Ptolem. II. 14. in Norico *Οβίρωρον*. Nunc *Volckmark* ad amnem Dravum.

^g *Celeia*] *Κέλαια* Ptolem. loc. cit. Gruter. p. 130. CELEIÆ, reperta inscriptio in Carniolæ oppido, quod vetustum nomen retinet, *Cilley*.

^h *Teurnia*] Ptolem. loc. cit. *Τεουρνια*. Apud Gruter. p. 473. II. VIRO. TEVRN. Nunc *Villach*, in Carinthia superiore, ad Dravum amnem.

ⁱ *Aguntum*] *Άγουντων* Ptolem. loc. cit.

^j *Vianiomina*] Nunc Vienna Austriæ. Vide Notas et Emend. num. 87.

^k *Claudia*] *Κλαυδιόβιον* Ptolem. in Norico, loc. cit. Nunc *Clagenfurt*,

Carinthiæ oppidum.

^l *Flavium Solvense*] Apud Gruter. p. 559. cum Flavii cognomento, quod deductam eo coloniam auspice Vespasiano indicat: inscriptio reperta Cibini in Hungaria, FL. SOLVA. Aiunt esse *Solfeldt*, in Carinthia, prope Clagenfurtum.

^m *Peiso*] In Austrim Hungariæque confinio, *Neusydlerzée*. Vide Notas et Emend. num. 88.

ⁿ *Sabaria*] Etiamnum retinet nomen in Hungariæ Austriæque confinio. Ibi reperta inscriptio, quam refert Gruterus, p. 389. C. C. S. hoc est, Colonia Claudia Sabaria. *Σαουαρία* Ptolem. II. 15. in Pannonia superiore. Et apud Goltz. Claudii nummus, COL. SABAR. CLAVDIANA. AVGVSTA. Apud Reines. vetus Inscriptio, p. 511. CLAVDIA. SAVARIA.

^o *Scarabantia*] A Sabaria, M. P. XXXIV. apud Antonin. Hodie *Scapring*, supra Sabariam: aliis *Sopron*, sive *Edenburg*, in eodem tractu.

^a *Inde glandifera*] Ita Mss. omnes, non *In glandifera*. Hoc est, post eas gentes, ac urbes, quas antea commemoravit, glandifera sunt Pannoniæ. Apud Hygenum, lib. de limitibus constit. p. 206. legimus in Panno-

centia Alpium juga, per medium Illyricum a septentrione ad meridiem versa, molli in dextra ac læva devexitate considunt. Quæ pars ad mare Adriaticum spectat, appellatur Dalmatia, et Illyricum supra dictum. Ad septentriones Pannonia vergit: ^b finitur inde Danubio. In ea coloniæ, Æmona, ^c Siscia. ^d Amnes clariet navigabiles in Danubium defluunt, Draus ^e et Noricis violentior, Saus ex Alpibus Carnicis placidior: CXX. m. pass. intervallo. Draus per Serretes, ^f Serrapillos, Iasos, ^g Andizetes: ^h Saus per Colapianos, ⁱ Breucosque. ^j Populorum hæc capita. Præ-

Bipont. et Franz. *Dravus*. Mox, pro CXX. quod exhibet Chiffi. CXV. præferunt edd. vet. ante Harduin.—^g *Sandizetes* Chiffi. *Sandrizetes* Gronov. et edd. vet. ante Harduin. Mox, pro *Saus* Vet. Dalec. Harduin. 2. 8. Bipont.

NOTE

nla sylvis glandiferis vectigal constitutum.

^b *Pannonia vergit*] Carniolæ partem, deinde Croatiam, Sclavoniam, Hungariamque complexa, Danubium usque.

^c *Æmona*] *Laubach*, ut diximus cap. 23. Carniolæ primum oppidum. *Huava* Ptolemæo II. 15. sub Norico Pannoniæ.

^d *Siscia*] *Slernia* Ptolem. loc. cit. Vulgo *Sissack*, ad Savum amnem.—
 Cave autem Sisciam hanc existimes designari in nummis Augustorum Gallieni et Probi: quamvis in illo scribitur, SISCIA AVG. in isto, SISCIA PROBI AVG. Neque enim Sisciam Plinius dicit inter amnes duos sitam esse, ut in nummo Probi pingi videtur; sed tantum juxta Sisciam Colapi in Saum influere: ut juxta Parisios Matrona in Sequanam delabatur. Nec vero Latine bono aliquo sensu dici posse videmus, Roma Augusti, Roma Trajani, Roma Antonini: nec proinde 'Siscia Augusti,' vel 'Probi.' Cum aliquid autem offendit in numerorum inscriptionibus insolens, id certo indicio est, latere ibi senten-

tiam aliquam sub primis vocum literis. Legendum itaque arbitramur in Gallieni numismate: SISCIA AVG, 'Secusianorum Inclytus Senatus Colit Impense Amicitiam AVgusti Gallieni.' Flavius in nummo pictus Araris est, *La Saone*, qui medicus Secusianos olim secabat. In altero similiter SISCIA PROBI AVG. 'Secusianorum Inclytus Senatus Colit Impense Amicitiam PROBI AVG.' Dea stat in isto inter duos amnes, Ararim scilicet Rhodanumque, qui Lugdunum in Agro Secusianorum alluunt.
Ed. sec.

^e *Dravus*] *Δραβος* et *Ζαβος* Straboni, lib. VII. p. 314. Nomen retinent, et *Drav*, *Sav*. Vide Notas et Emend. num. 89.

^f *Serrates*] Hi et Serrapilli Carinthiam tenere, ripamque geminam Dravi amnis.

^g *Iasos*] *Ἰασίους* appellat Ptolem. II. 15.

^h *Andizetes*] *Ἀνδίζητες*. Vide Notas et Emend. num. 99.

ⁱ *Colapianos*] A fluvio Colapi, cujus mox Plinius alique meminere.

^j *Breucosque*] *Βρεῦκος* Ptolem. II.

terea Arivates, Azali,^k Amantes, Belgites, Catari, Cornacates, Eravisci,^l Hercuniates, Latovici, Oseriates, Variiani. Mons Claudius,^m cujus in fronte Scordisci,⁵ in tergo Taurisci. Insula in Savo Metubarris,ⁿ amnicarum maxima. Præterea amnes memorandi, Colapis⁶ in Saum influens juxta Sisciam, gemino alveo insulam ibi efficit, quæ Segestica appellatur. Alter amnis^p Bacuntius⁷ in Saum Sirmio^q oppido influit: ubi civitas^r Sirmiensium, et Amantinorum. Inde XLV. M. passuum Taurunum,^s ubi Danubio miscetur Saus. Supra^t influunt Valdasus,⁸ Urpanus et ipsi non ignobiles.

et Franz. Savus.—4 *Cartari* Vet. Dalec. Mox, Chiffi. *Corneates*, *Eravisci*; edd. vett. ante Harduin. *Corneates*, *Aravisci*.—5 *Cordici* Chiffi.—6 *Calapis* Gronov. et al. vett. ante Harduin. Paulo post, pro *efficit*, quod, firmante Chiffi. exhibent Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *efficiens* legitur in edd. vett.—7 *Acutius* Chiffi.—8 Ita ex codd. suis restituit Harduin. cum antea legeretur *Valdavis*; Chiffi. *Vadasus*.

NOTE

16. et Straboni, lib. VII. p. 314. Ἐρρακοὶ Dioni, lib. LV. p. 568. Idem postea Franci appellati Gallias occupavere, quas nunc obtinent: qui prius e Galliis in Pannoniam, unde rediere, commigrarant. Vide P. Ægid. Laecary de Colon. Gallor. v. 1. p. 242. Gruterus, pag. 499. КОНОРТИ. BREVC.

^k *Azali*] Ἀζαλοὶ Ptolem. in Pannonia superiore, II. 16. Ἀμαρτηροὶ, in inferiore, cap. 16. Catari, forte pro *Curtari*: nam in inferiore Pannonia Κόρρα oppidum apud Ptolem. Sic Cornacates, (ita enim habent Mss. non *Corneates*.) a Κόρρακος ejusdem Pannoniæ oppido apud Ptolem.

^l *Eravisci*] Sic enim alphabeti series exigit: II sunt qui Ptolemæo in inferiore Pannonia, II. 16. Ἀράβισκοι. Idem ibi Ἐρρακοὶ Amantenis subjecit. In superiore Λατοβίκοις, Ὀσεριανῶνας, et Ὀβαριανῶνας locat, cap. 16.

^m *Claudius*] Tauriscos a Scordiscis,

hoc est, Hungaros Sclavosque, a Croatis determinans.

ⁿ *Metubarris*] Hodie *Zagabria*.

^o *Colapis*] Κόλαψ Dioni, lib. XLIX. p. 414. qui eum amnem ait Siscie urbis metala primum alluisse, post vero, a Tiberio Cæsare ducta fossa, totam urbem circumambulasse, insulamque facere, mox redire in pristinum alveum. Σεγετικὴν vocat Idem, Hb. LI. p. 461. quæ Plinio Segestica dicitur. Strabo, lib. VII. p. 314. Σεγετικὴν.

^p *Alter amnis*] Vide Notas et Em. num. 91.

^q *Sirmio*] Hodie *Sirmich*, in Sclavoniæ parte quæ Turcis paret, inter Savum et Dravum.

^r *Ubi civitas*] Non oppidum, sed ditio, ager, communitas.

^s *Taurunum*] Ταυρούνας, ubi se Savus Istro immiscet, inquit etiam Arrianus in Indiis, p. 517. Hodie *Belgrade*.

^t *Supra*] Supra Savum Dravum

XXIX. (XXVI.) Pannoniæ jungitur provincia, quæ Mœsia^a appellatur, ad Pontum usque cum Danubio decurrens. Incipit a confluenta^b supra dicto. In ea Dardani,^c Celegeri, Triballi, Timachi,^d Mœsi, Thraces, Pontoque contermini Scythæ. Flumina clara, e Dardanis Margis,^d Pingus, Timachus: ex Rhodope Œscus:^e ex Hæmo, Utus,^f Escamus,^g Ieterus.

Illyrici latitudo, qua maxima est, CCCXXV. M. passuum colligit. Longitudo^h a flumine Arsia ad flumen Drinium DXXX.³ M. A Drinio^b ad promontorium Acroceraunium, CLXXV. M. Agrippa prodidit universum hunc sinum Italiæ et Illyrici ambitu XVII.⁴ In eo duo maria, (quo

~~~~~

CAP. XXIX. 1 *Trimachi* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Leyd. Frankf. Lugd. 1606. Els. et Gronov.—2 *Escamus* Chiff.—3 'Perperam in recentioribus editionibus DCCC. Bene Mss. Reg. 1. 2. 5. DXXX. et forte paulo major adhuc est numerus, ni multos viarum anfractus et circuitus computaverit Agrippa.' Brotier.—4 'Malim veterem lectionem, quæ sic habet: *A Drinio ad promontorium Acroceraunium CLXX.* (Chiff. habet DLX.) *M. Agrippa prodidit: universum autem hunc sinum Italiæ et Illyrici ambitu XIII.* (Chiff. habet XIV.) Dalec. *ambitu XIII.* Harduin. Miller. Bipont. et Franz. *ambitu XVII.* Regg. Brot. 1. 5. et Ed. pr. h. e. septies decies centena millia

NOTE

que. Valdasus, nunc *Valpo*, inter Savam Dravumque Danubio se immiscens. Supra Dravum Urpanus, nunc *Sarvoix*.

^a *Quæ Mœsia*] A Belgrada ad Pontum, ubi nunc Servia et Bulgaria est. *Thy Mvotba* vocat Dio lib. LI. p. 461.

^b *Incipit a confluenta*] Ubi Danubio Savus miscetur, ut dictum est.

^c *In ea Dardani*] Hæc pariter Tzetzes, Chiliad. XI. Hist. 396. *Δαρδαῖοι* Ptolemæo, in Mysia superiore III. 9. ubi nunc Servia est. *Τριβαλλοί* in inferiore, cap. 10. Timachi ab oppido *Τίμακος* Mysiæ superioris, apud eundem Ptolem.

^d *Margis*] Hodie *Morava*, per Serviam in Danubium labens. Is Pingum et Timachum in Istrum defert.

Oppidum ei olim appositum fuit ejusdem nominis, Margum, cujus mentio in Notitia Imp. Rom. sect. 53. sub dispos. Ducis Mœsiæ primæ.

^e *Œscus*] Nunc *Ischa* in Bulgaria. Et Œscum oppidum ab amne cognomine, in Notitia Imp. sect. 31. p. 54. Triballis ascribitur a Ptolem. III. 10.

^f *Utus*] Et hi Bulgariam allunnt. Utum oppidum in Notitia Imp. sect. 31. pag. 53. Sub dispos. Ducis Daciciæ Ripensis.

^g *Longitudo*] Hæc Martianus totidem fere verbis, lib. VI. cap. de secundo Europæ sinu, p. 200. Tamen Mss. Reg. et Colb. DXXX.

^h *A Drinio*] Amne, quem Drilonem superius dixit, cap. 26.

ⁱ *XVII.* [*XVIII.*] Hoc est, ambi-

distinximus^j sine,) Ionium,^k in prima parte, interius Adriaticum, quod Superum vocant.

xxx. Insulæ in Ausonio mari præter jam dictas, memoratu dignæ, nullæ: in Ionio paucæ: Calabro littore ante Brundisium, quarum objectu portus efficitur: contra Apulum littus Diomedeæ,^a conspicua monumento Diomedis: et altera^b eodem nomine, a quibusdam Teutria appellata.

Illyrici ora mille amplius insulis frequentatur, natura vadoso mari,^c æstuariisque tenui alveo intercursantibus. Claræ: ante ostia Timavi, calidorum^e fontium cum æstu maris crescentium: juxta Istrorum agrum, Cissa, Pullaria,^d et Absyrtides^d Graiis dictæ, a fratre Medeæ ibi interfecto Absyrto.³ Juxta eas Electridas vocavere, in quibus proveniret succinum, quod illi electrum appellant, vanitatis Græcæ^e certissimum documentum: adeo ut quas earum designent, haud unquam constiterit. Contra Iader^f est Lissa;⁴ et quæ appellatæ.⁵ Contra Liburnos Grateæ^h ali-

//////////

passuum.—5 *Inferum sive Ionium* Gronov. et edd. vett.

CAP. XXX. 1 Codd. Chiff. et Dalec. *matura vadoso mari*.—2 Ita Tolet. aliique codd. ap. Harduin. Item edd. Harduin. 1. 2. 3. Bipont. et Franz. *Pullariæ* edd. vett. et Gronov.—3 'Quidam addunt nomine.' Dalec.—4 *Basitana* Chiff.

NOTÆ

tu patere hunc sinum maris Agrippa prodidit quatuordecies centena milia passuum.

^j *Quo distinximus*] Cap. 16.

^k *Ionium*] Qua parte in Adriaticum sinum irrupit. Vide Notas et Emend. num. 92.

^a *Diomedeæ*] Nunc a tergemio monte *Trémisi* appellata. Diomedis tumulo ac delubro nobilis, ut dicitur ad x. 61. *Διομήδεια* Stephano, et Scymno, p. 18.

^b *Et altera*] Sic Strabo, lib. vi. pag. 284. Nunc *Caprara*, vel *S. Dominio*.

^c *Calidorum*] Meminit jam hujus insulæ, II. 106.

^d *Absyrtides*] Iisdem verbis Stephanus: 'Αψυρτίδες, ἤσται πρὸς τῇ Ἀδρια,

ὅτι Ἀψύρτου παῖδες Ἀήτου ἐν μίῃ θολοφορηθέντος ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς Μηδείας. Vide etiam Hygin. Fab. 23. et Apollod. lib. i. de Diis, pag. 63. et 65.

^e *Vanitatis Græcæ*] Cum ea appellatione nec ullæ unquam ibi insulæ fuerint, et eadem alibi statuuntur a Græcis, ut Plinius recte admonet, xxxvii. 11. Apsyrtidibus sic junxit Electridas Scymnus Chius, p. 16.

^f *Contra Iader*] Sic Mas. omnes, librique editi. *Lissa* meminit Antoninus in Itiner. Marit. enumerans insulas quæ sunt inter Dalmatiam et Istriam: 'Apsoros,' inquit, 'Issa, Lissa,' &c.

⁵ *Et quæ appellatæ*] Hoc est, et aliæ quæ sunt a nobis supra dictæ, cap. 25. *Crexa*, *Giassa*, *Colentam*.

quot; nec paucioresⁱ Liburnicæ: Celadussæ^j contra Surium: ^kBubua,⁶¹ et capris laudata Brattia: ^mIssaⁿ civium Romanorum,⁷ et cum oppido Pharia.^o Ab his Corcyra,^p Melæna cognominata, cum Gnidiorum oppido, distat, xxv.³ m. passuum, inter quam et Illyricum Melita,^q unde catulos Melitæos appellari Callimachus^r auctor est: xv.⁹ millia passuum ab ea iv. Elaphites.¹⁰ In Ionio autem

Mox, *Liburnos Creteæ* edd. vett. et Gronov. Deinde, pro *nec pauciores*, Tolet. habet *nec non Trucones*.—5 Ita Regg. Brot. 1. 5. Ed. pr. Venett. Rom. Parm. Brix. Ald. Junt. Basil. aliæ vett. 'Eruditus Harduinus ex infelici conjectura emendavit, *contra Tragurium*.' Brotier. Harduinum secuti Miller. Bipont. et Franz.—6 'Ita Editio princeps. Forte Plinius scripserat tantum *Bua* aut *Boa*. Est insula quæ in Cod. Theodosian. Leg. III. de Hæretic. appellatur 'Boa insula.' Sub imperatoribus Romanis fuit exiliis famosa. Nunc quoque dicitur *Bua*.' Brotier. *bubus* edd. vett. *Bavo* ex codd. recepit Harduin. eumque secuti Miller. Bipont. et Franz. *Bova* Tolet. *Bano* conj. Pintian.—7 Vett. edd. ante Harduin. *civium R. reliquis*; sed ultima vox deest in omnibus codd.—8 Ita ex codd. suis et Chiffi. edidit Harduin. XXII. edd. vett.—9 Ita quoque ex codd. suis et Chiffi. edidit Harduin. cum antea legeretur XII.—10 'In Ms. Reg. 1. et editione principe, VII. *Elaphites*. Quod verius crediderim. Plures enim ibi sunt insulæ, quam quatuor. Ita

NOTE

ⁱ *Grateæ*] Ita Mss. Reg. et Colb. non *Creteæ*. Scylaci Caryand. in Peryplo, pag. 9. prope Pharum et Issam *Creteæ* insulæ nominantur: *Ἐραρεια ἴνσουλαι, κατὰ Φάρου καὶ Ἰσσην*.

^j *Nec pauciores*] Forte, *nec pauciores* XL. Totidem enim Liburnicas insulas agnoscit Strabo, lib. VII. pag. 315.

^k *Celadussæ*] Ita etiam Mss. Et Mela II. 7. 'Celadussæ, Apsyrus, Issa.'

^l *Contra Surium* [*Tragurium*] Vide Notas et Emend. num. 93.

^m *Bubua* [*Bavo*] *Beas* insulam Dalmatiz vocat Ammianus lib. XXII. p. 206. oppido Traguriensi ponte jungitur, et *Bova* nuncupatur. Vide Notas et Emend. num. 94.

ⁿ *Brattia*] Meminit Anton. in Itin. Marit. Nunc *Bracchia*. In Tab. Peuting. segm. 4. 'Insula Brattia:

insula Pharia.'

^o *Issa*] *Ἰσση* Scymno, pag. 17. Stephano, aliisque.

^p *Pharia*] Straboni, lib. VII. p. 315. *Φάρου*, olim *Πάρου*, Pariorum colonia. Nunc *Liesina*. Tab. Peuting. 'Insula Faria.'

^q *Corcyra*] Nunc *Corzola*, teste Jo. Lucio. Oppidum a Cnidii conditum testatur quoque Scymnus, pag. 18. *Μέλαινα* seu nigra cognominata est.

^r *Melita*] Alia hæc est ab Africana Melita, quæ Rhodiorum Equitum sedes. *Melada*.

^s *Callimachus*] Et Stephanus, et Auctor Etymol. Hanc laudem alteri Melitæ alii adjudicant. *Litem* decidere haud proclive, cum in neutra hodie catelli similes reperiantur.

^t *Elaphites*] Nomen a cervorum copia factum.

mari ab Orico XII. millia passuum,¹¹ Sasonis † piratica statione nota.

autem sunt dictæ a cervorum copia.' Brotier. III. *Elaphites* Gronov. et edd. vet. — 11 'Male Mss. Reg. 1. 5. *MM. P.* Male quoque recentiores editiones, *M. millia passuum*. In Editione princeps, *III. M. P.* meliore quidem, sed exiliore, numero. Emendavi, *XII. millia passuum*; quod satis indicat Scylax, pag. 10. cum ait ex insula Sasonē in Oricum navigationem esse tertie diei partis. eis 'Οριχο πάλω ἐστὶ παράλιου ἡμέρας τρίτου μέρος. Paulo supra dixerat ab Orico ad mare stadia esse LXXX. *στάδια π'.*' Brotier.

NOTE

† Sasonis] Scylaci, pag. 10. *Σασόν.* 'Insula Saso.' Prius hic legebatur Hodie *Sasena*. Lucan. v. 650. 'Non *M. millia passuum*, pro *III. millia passuum.*' Ed. sec. Penting. 'Insula Sasonis.' Æthicus:

NOTÆ ET EMENDATIONES

AD LIBRUM III.

NATURALIS HISTORIÆ

C. PLINII SECUNDI.

---

1. CAP. I. *Ubi minus, VII. M. pass.]* Ita restitimus admonitu codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et Chiff. vistarumque editionum ante Frobenium, qui ubi *minimum* obrusit imprudenter: triplex enim modo quasi latitudinis ordo proponitur, ut interpretatio nostra planum fecit: cujusmodi ab exscriptore Plinii Martiano Capella distinguitur, lib. vi. cap. de divisione terræ, pag. 201. 'Latitudo vero,' inquit, 'ubi angustior, quinque: ubi diffusa, septem: ubi prolixior, decem millibus explicatur.'

2. Ibid. *Creduntque perfossis]* Sic Mss. proxime laudati: rectius tamen fortassis cum Pintiano *perfossos* agnoveris, montes scilicet, non columnas. Capella hoc ipsum agens, loc. cit. 'Montium predictorum,' inquit, 'effossis radicibus, evolsaque confinio.'

3. CAP. III. *In his coloniæ VIII. municipia octo: Latio antiquitas donata XXIX. libertate, VI. fœdere, III. stipendiaria, CXX.]* Numeros ex fide eorundem codicum restitimus: *coloniæ VIII.* et *fœdere III.* cum prius octo tantum coloniæ, fœdere donata tantum oppida duo censerentur: id quod cum superiore summa oppido-

rum omnino *CLXXV.* stare nequit. Porro de coloniarum ceterorumque jure hæc accipe. Post diuturnum bellum Romani Latinos pro sociis et amicis sibi asciverunt, dato jure, ut in bello Romanis legionibus permixti militarent, et ibi magistratus officiaque gerere, et honores accipere communi jure possent: sed non Romæ tamen petere magistratus aut gerere lisdem licuit, ut apertissime Plinius docet, vii. 43. nec repugnat Asconius, de quo Sigonius vide de Antiq. Jure Italiæ, i. 4. p. 133. Atque id jus quidem, quia Latinis primum concessum, 'Jus Latii' appellatum. Post tamen et suffragii in Urbe ferendi, creandique Magistratus dari sibi jus postularunt, utque pro civibus Romanis pari cum ceteris jure haberentur. Impertitum et illud deinde prærogativa quadam populis aliquot exteris, ægre tamen: vocatumque 'Jus Civium Romanorum.' Vetus vero jus ad discrimen hujusce novi, 'Jus antiquum Latii,' et 'Latium antiquum' dictum est: datumque idem jus longo post tempore universæ Italiæ: unde 'Italicum jus' dici cœptum. Cum cives, militesve alio deducerent,

ut ea incolerent loca, 'Coloniam' vocabant: 'Municipium' vero, cum loci alienj us indigenis jus illud Italicum, vel civium Romanorum, quo de egimus, communicarent. Ampliabant autem Romani, astringebantque arbitrato suo jus et immunitates eas, ut auctor est Tacitus Annal. xi. Quin ipse Plinius coloniis quibusdam jus Italiæ tantum concessum, aliis solam immunitatem a tributis inuit, cap. hujus libri tertio. Municipia suis vivebant legibus et institutis: Colonia Romanis. Suis quoque oppida libertate donata: sed neque Italico, neque civium Romanorum jure gaudebant, quorum alterntro municipia fruebantur: ea vero 'libera oppida,' et 'liberæ conditionis' vocabantur. Fœderata erant, quibuscum populus Rom. fœdas inerat, quorum cives se fœderatos, socios, fratres, populi Romani cognominabant, ut de Arvernibus Gallis populle, Hædusique dicemus ad iv. 32. et 33. Denique stipendiaria erant, quæ vectigal pendere, seu tributum solvendo obnoxia forent.

4. Ibid. *Onoba Æstuaris*] Mss. Reg. et Colb. ac Paris. *Ossonoba Æstuaris*. Parm. edit. *Ossonoba Asturia*. Hermolans, *Ossonoba Lusuria*, quoniam inter amnes Luxiam et Urium sita est. Nos 'Ὀρόβαρ Ἀστρούπιαν, hoc est, *Æstuaris*, ab æstuariis, quæ illic frequentia sunt, appellatione deducta, maluimus appellari, vestigia codicum antiquorum summa fide ac religione secuti. Ossonoba certe non hujus loci est, sed Lusitanis, ut dicemus ad iv. 35. et ab Ossonoba diversam Queracem et nomine et situ Marcianus Heracleotes agnoscit, pag. 71. et 73. Hanc, in qua nunc sumus, 'Ὀρόβαρ Ἀστρούπιαν vocans prope Anæ ostia: unde Ptolemæus emendandus, apud quem in. 4. 'ΟΝΦΒΑΛΙΣΤΟΤΡΙΑ pro ONOBA ΑΙΣΤΟΤΡΙΑ legitur. Hanc porro Onobam esse *Ayamonte*, oppidum ipsius Anæ ostiis impositum, perperam Bivarius existimavit, ut sup-

posititulum Maximo factum vindicaret.

5. Ibid. *Ariani montes*] Mss. R. 1. 2. &c. *Hareni montes*. Ipsi sunt Mariani montes, quos in hoc Bæticæ tractu Ptolemæus agnoscit, in. 4. quem tractum haud multum a Mss. codicum lectione abluente vocabulo, *las Arenas Gordas* vulgus appellat. — *Arenas montes*] Ita Romana et Parmensis editio vetus. Ed. sec.

6. Ibid. *Portus Bæsipponis*] Mela quoque in. 6. 'Bæsipponem ad Junonis promontorium:' ex quo intelligitur hallucinatos esse viros alioqui eruditos, Rodericum Carum, qui Antiq. Hisp. in. 48. portum Bæsipponem esse existimat, *Puerto de S. Maria*, ad ostium amnis *Guadaleta*, et Hieron. Saritam, qui Basilipponem, hodie *Castillana*, supra Hispalim ad Boream positum, cum hoc Bæsipponem maritimo oppido confundit: cum disertis verbis Mela Pomponius, Pliniusque, viri in Geographicis rebus supra famam accurati ac diligentes, inter Gades et Calpen, promontorio Junonis Bæsipponem affigant. Ptolemæo in. 4. *Μυεσθίους λιμήν* dicitur: oppidum *Βασίππων*.

7. Ibid. *Sexti Firmum*] Admonet ipsa series oppidorum, quæ plane eadem est apud Melam, Plinium, Ptolemæumque, Sexti Firmum prius Hispaniæ oram legentibus a Calpe versus septemtrionem occurrere, quam Selambinam: quare Suritam, Rod. Carum, aliosque, falli necesse est, qui id oppidum nunc *Motril* esse existimant, quod citra Selambinam est.

8. Ibid. *Singili, Attegua*] Prius legebatur, *Singilia, Hegua*. Scio in hoc Bæticæ tractu *Aljovus* a Strabone citari, lib. III. pag. 141. Sed cum *Singilikattegua* in Mss. scribatur, Reg. 1. 2. &c. *Singili, Attegua*, haud cunctanter agnosco. Nam de Attegua, præter Dionem, quem laudavi, meminit non semel Hirtius, de Bello Hisp. p. 259. et Atteguenses Pom.

peianarum partium fuisse, scribit Valer. Max. ix. 2. p. 425.

9. Ibid. *Tuati vetus*] Ita Mss. omnes, librique editi ante Frobenium, qui *Tuati vetus* reposuit.

10. Ibid. *Celti, Arva, Canama, Evia*] Vix nullus est in hoc opere Geographico locus, in quo atrocius grassata sit interpolatorum libido, et emendandi prurigo quædam, quæ eraditos etiam viros interdum tenet. In Mss. Reg. 1. 2. Colb. et Paris. *Celtiarum Canama arva*. In edit. Parm. Froben. Gelen. aliisque ante Dalecampium: *Celtiaca, Vaccamara, Aeria*. Numerum oppidorum auxit, immutavitque deinde Dalecampius: *Celtiaca, Axatiara, Arruci, Menoba*. Eaquod in his verbis, quæso, veteris scripturæ vestigium? Roder. Carna, Antiq. Hispal. III. 8. 8. et 9. legit, *Celeita, Axati, Arva, Arrucci, Menoba, Canama, Aria*. Nostram emendationem potiore hinc omnibus esse non modo priscorum codicum vestigia ipsa confirmant, vix ullo fere apice immutato, sed et inscriptiones veteres, quas modo allaturi sumus. *Axati* certe et *Arucel* expunximus, quod de illi libri omnes conditivi silent: etiam non me præterit Municipii Flavii Axatitani, et Civitatis Araccitanæ, apud Gruterum in Inscript. fieri mentionem, p. 422. et p. 228. Quin et ipsam Celtim ex hoc albo sustulissem: nisi meminisset, ut dixi, Antonius: ratus Plinium in his oppidis appellandis, non tam situs cujusque loci, quam seriei elementorum habuisse rationem: quamobrem *Alicæ* priore loco statuissem, cum Alicensis oppidi in Provincia Bætica memoria extet apud Gruterum, p. 542. Quod vero ad Arvam attinet, apud eundem p. 476. inscriptio legitur, ORDO. MUNI-
CIPII. FLAVII. ARVENSIS, reperta Alcofe, medio itinere inter Hispalim, et Cordubam. De Canama, p. 245. CANAMENSIS. LINTRARI. Oppidum Bæti impositum, nunc *Villanueva del*

Rio. Denique *EVIA* apud eundem legitur, p. 560. in inscriptione, procul ab hoc situ, sed in Bætica tamen reperta.

11. Ibid. *Ilipa, cognomine Iliæ: Italiæ*] In Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. *Ilipa cognomine Iliæ Italica*. Parm. edit. *Ilipa cognomine Iliæ Italica*. Voculam *Iliæ*, veluti nihili ea foret, Frobenius prior expunxit, legitque, *Ilipa cognomine Italica*, atque ita scribendi ceteris deinde auctor fuit. Atqui Straboni lib. III. p. 141. *Ἰτάλικα καὶ Ἰλίαι*, et, quod idem est, Ptolemæo *Ἰλίαι μέγιστη* et *Ἰτάλικα*, civitates sunt dæm dispares. Et fuit *Iliæ* sive *Iliæ* *Ilipæ* cognomen genuinum. Apud Gruterum, p. 251. *ΙΛΙΠΕΝΣ ΙΛΙΕΝΣΙΣ. ΙΛΙΠΟΝΕΝΣΙΣ*, unde nosse Reinesius potuit qui Ilienses Ilipenses forent, quod scire se negat, epist. 23. Alias sine cognomine, apud eundem Gruter. p. 246. legitur *ΜΥΝΙ-
CΙΠΙΩΝ. ΙΛΙΠΕΝΣΙΣ*.

12. Ibid. *Vergentum, quod Julii Genius: Orippe, Caura, Siarum*] Insigniter depravatus hactenus hic locus in libris omnibus sic legebatur: *Vergentum, quod Julii genitor, Hippe Cantasiarum*: quæ non oppidorum nomina, sed vocum portenta erant. At Orippe, etiam ab Antonino memoratur, in itinere a Gadibus Cordubam, ab Hispali IX. M. P. Et apud Gruterum, p. 202. inscriptiones erunt in pago quem Sarracatin vocant, in agro Utrereni, ORDO. SIARENSIΩΝ. Insigniter depravatus hactenus hic locus in libris omnibus sic legebatur: *Vergentum, quod Julii genitor, Hippe Cantasiarum*: quæ non oppidorum nomina, sed vocum portenta erant. At Orippe, etiam ab Antonino memoratur, in itinere a Gadibus Cordubam, ab Hispali IX. M. P. Et apud Gruterum, p. 202. inscriptiones erunt in pago quem Sarracatin vocant, in agro Utrereni, ORDO. SIARENSIΩΝ. III. 20. SIARENSIΩΝ. ΜΥΝΙCΙΠΙΩΝ. legitur. De Caura et Orippe mentione apud Poëtam antiquum, A. Halum nomine, ortu Burdegalensem, quem Tamayus edidit in Martyrol. Hispan. 'Hic Caura, Sanros sustentat Orippe colonos.'—'Mox ut editione Romana a. 1470. et Parmensis legitur, *Flavius Menoba et ipse*, legi oportet: non *Menoba Bæti et ipse*, ut recentes libri cum Dalecampio, inani repetitione syllabæ *ba* et *et*, exhibent;

neque enim Menoba fluvius amni Bæti, sed agris vel oppido Sciaro potius dicitur 'infusus.' Sic enim Plinius ipse Bætin amnem paulo ante Bæticæ dicit infusum.' *Ed. sec.*

13. *Ibid. Urso, quæ Gemina Urbanorum*] Ita libri omnes. Tamen erudite suspicatur Anton. Augustinus, legi oportere *Gemina Urbanorum*: deductis eo colonis militibus ex aliqua earum legionum quibus Geminæ, aut Gemellæ, cognomen fuit, quales erant VII. X. XIII. et XIV. quod ex duabus factæ singulæ erant, quæ justam legionum numerum non explerent. Auctor ipse Cæsar, *Bell. Civ. lib. III. pag. 166. et Dio, lib. LV. Urbanorum autem cognominatur, quod militum forte ex sola Urbe Roma conscriptorum esset.*

14. *Ibid. Callet, . . . Ilipula minor, Meruca, Sacrana . . . Oningis*] Cum sint hæc oppida et extra Bæturiam posita, et conventus Astigitani, in eorundem assignando situ assentiri viris eruditissimis non possum. Nam quod *Callet* nunc *Cala* esse censet Jo. Fr. Andrez, l. de patria S. Laur. p. 212. et Rod. Carus, III. 70. et post illum Holstenius, oppidum scilicet in media Bæturia positum, supra Hispalim, inter Bætim et Anam, quam oram Plinius nunc describat, quemve conventum, aestimasse satis non videntur. *Ilipula* vero minor, si *Niebla* est, ad amnem *Tinto*, fere inter ostia Bætis et Anæ, ut visum est Roder. Caro, III. 81. sane non Astigitani conventus ea esse potuit, sed Hispalensis: Celticis Bæturix populis, in quibus est *Niebla*, ei conventui, ut Plinius mox subjungit, attributis. Denique, si *Oningis* ibi fuit, ubi nunc *Giennium* est, ut censuit Mariana, *Hist. Hispan. II. 21. p. 78. ad Cordubensem conventum pertinuit, non ad Astigitanum. Et Livius sane, lib. XXVIII. p. 319. haud procul Gadibus et Oceano statuere Oringem videtur, quam solo æquatam a Scipione pro-*

Delph. et Var. Clas.

dit. Pro Meruca, Sacrana, Mss. Meruca, Sacrana.—'At vetustæ edd. Romana et Parmensis, ut edidimus.' Ed. sec.

15. *Ibid. Seria adjicitur, &c.*] Prius legebatur: *Seria quæ dicitur Fama Julia: Vertobrige, Concordia . . . Callesibus Emanici.* Quam lectionem vitiosam ostendit dissona a priore parte posterioris structura sermonis. Nos codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. fidem secuti sumus, ut fere solemus.

16. *Ibid. Regionis Orintiadis Sisaponem*] Hactenus in libris editis post Frobenium, *Regiones Orintigi, Sisaponem.* In *Mss. Reg. et Colb. ac Parm. edit. Regionis Orintiades Sisaponem.* Quam lectionem ceteris anteponimus, ut *Sisaponi* oppido circumjectus ager suo nomine censeatur: siquidem *Orintiadem* contineri Bæturiam, sicut minores regiones majoribus solent, simile veri est.

17. *Ibid. Latinorum, Regia Carissa*] Sic *Mss. Reg. et Colb. vetustæque* editiones omnes ante Dalecampium. Nec *Læpium* habent, nec *Uliam*, quas ille hoc loco nobis obtulit. Scio apud Gruterum, p. 271. legi, ORDO REIP. VLIENSIVM. Sed reperta ea inscriptio est apud *Monte-Mayer*, prope Cordubam, longe a Gaditano conventu, in quo nunc sumus. Hodie *Montis-Majoris* nomen habere putatur *Ulia*, inquit Mariana *Hist. Hispan. III. 20. p. 122. xx. ab urbe Corduba lapide. Haud procul Corduba fuisse etiam Dio significat, lib. XLIII. p. 229.*

18. *Ibid. A Castulonis oppidi sine Gades, CCL. M.*] Ita *Mss. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Cluffi. Paris. Parm. quoque editio, et Martianus ipse lib. VI. cap. de Hispania, p. 203. a quo Hermolaus incaute ceterioris Hispaniæ mensuram mutuatus, transtulit in ulteriorem, atque hoc loco Plinii textum inde corrupit, scribens CCCCLXX. M.*

Plinius.

19. Ibid. *Orbi spectandum*] *Orbi* reposuimus, admonitu codicum Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. cum prius *orbi* legeretur in libris impressis: *Orbi*, inquam, hoc est, universis terrarum gentibus Romam confluentibus. Periret enim alioqui, cum insigni illo Romanæ urbis præconio, loci ipsius etiam ex ejusdem verbi repetitione venustas.—‘Sic paulo post, *porticum cum complexum* scripsimus, ubi *cum* habent libri editi perperam, cum ad *orbem* id referatur, quem porticus ea complectebatur.’ *Ed. sec.*

20. CAP. IV. *Ausetani, Laetani*] Hactenus: *Ausetani, Itani, Laetani*. Fulvius Ursinus, *Iaccetani* legit, ex Strabone et Ptolemæo. Nos *Itani* expunximus, de quibus in hoc tractu nihil usquam compertum: ex quo mutila quædam præcedentis vocis repetitio possit haberi. Nam cum hos, quos recenset Plinius, redditurum se promittat, inferius, *Ausetani* quidem, aliique, suis locis apparent: *Itani* nusquam. At ne *Laetanos* cum Ursino, Pelicærioque in Notis Mss. mutem, vetat Livius, qui *Laetanos* sæpe landat, lib. xxviii. p. 329. lib. xxxiv. p. 410. multoque expressius situm eorum indicat, lib. xxi. p. 206. ‘*Gn. Scipio*,’ inquit, ‘in Hispaniam cum classe et exercitu missus, cum ab ostio Rhodani profectus, Pyrenæosque montes circumvectus, Emporiis appulisset classem, exposito ibi exercitu, orsus a *Laetanis* omnem oram usque ad *Ibæram*,’ &c. *Auxeravlar* Dio, lib. xlv. p. 374. Et *Λακεταίων ἔθνος* Plutarchus agnoscit, tum alibi, tum in Catone Majore, p. 342. *Laetanos* denique Cæsar Bell. Civ. lib. i. p. 143. cum *Ausetanis* et *Tarraconensibus* jungit. Adeo placere *Iaccetani* Cujacio, ut non modo hoc loco, sed ubi minime omnium oportuit, obtruserit. Nam Dig. l. 2. tit. 15. de Censibus, ubi Ulpianus, ‘*Jus Italicum Valentini et Licitani* habent:’

ipse *Iaccetani* legi censet oportere, Observ. x. 35. Alii *Laetani*: neutri recte. Nos *Illicitani* ab *Illici*, de quo paulo ante Valentiam egimus, quod oppidum Latinorum seu juris Latini esse Plinius monet, restitimus.

21. Ibid. *Edetani*] Prius *Sedetani* legebatur. Atqui *Sedetanos* hic locum habere, literarum series non patitur, quam in populis nunc recensenda Plinius sequitur: *Ausetani, Cerretani, Edetani, Gerundenses, &c.* Ab *Edyra* oppido nomen hi sortiti videntur, quod ubi ubi demum id fuerit, eis Iberum fuit; inter amnem eam et Pyrenæa juga. Cave enim credas ab *Edeta* oppido *Edetanis* sive *Sedetanis* regionis, ubi *Saguntum*, *Valentia*, et *Cæsarangusta* fuere, hos *Sedetanos* fuisse appellatos: cum ii *Cæsarangustani* fuerint, ut statim Plinius admonet, non *Tarraconensis* fori. Quid si *Deciani* scribas, a *Δεκίω* Indigetum mediterraneo oppido apud Ptolem. ii. 6.

22. Ibid. *Larnenses, Lursenses, Lumberitanos*] Cum hoc loco populorum nomina disponi per elementa debeant, mire omnia perturbata permixtaque sunt in libris ad hunc diem vulgatis: sic enim habent, *Larnenses, Iturisenses, Ibalenses, Lumberitanos*. In Mas. Reg. &c. *Larnensis, Lursenses, Lumberitanos*. De *Ispalensis* nihil: unde huc irreperierint, incertum adhuc. *Hermolans Ithursenses* ab *Iurone* jam antea memorato oppido, neque revocando amplius: *Iturisenses* *Dalcampius*, ab *Ἰτρούπω* Vasconum civitate, reposuit.

23. CAP. V. *Atax e Pyrenæo*] *E Cæmeno* seu *Gebenna* monte dum fuere *Atacem*, non e *Pyrenæo*, *Strabo* docet, lib. iv. pag. 182. haud satis peritum se locorum eorum fuisse prodit. *Rectius* *Mela*, a quo non incele-ganter describitur, ii. 5. ‘*Atax* ex *Pyrenæo* monte digressus, qua sui fontis aqua venit exigua, vadusque

est, et ingentis alioquin alvei tenens, nisi ubi Narbonem attingit, nusquam navigabilis: sed cum hybernis intumuit imbribus, usque eo solitus assurgere, ut se ipse non capiat.'

24. Ibid. *Nec minus scipio torrentes, Isaram, et Druentiam*] Non torrentem, ut prius, sed torrentes multitudinis numero reposuimus, tum codicum omnium Mss. fide, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffi. Paris. &c. tum ex re ipsa: namque ea vis torrenti similis etiam Druentia propria est, communisque cum Isara et Rhodano. Unde Silius Ital. lib. III. 'Turbidus hic truncis, saxisque, Druentia lætum Ductoris vastavit iter: namque Alpibus ortus Avulsas ornos et adesi fragmina montis Cum sonitu volvens fertur latrantibus undis, Ac vada translato mufat fallacia cursu.' Vide et Livium, lib. XXI. pag. 198.

25. Ibid. *Ultra, fossa ex Rhodano C. Marii*] Nemo omnium Geographorum apertius, quam Plinius, situm Marianarum fossarum signavit, nempe ultra Rhodani ostia, prope stagnum insigne Mastramela. Cujus ex verbis varias de fossarum Marianarum situ scriptorum sententias convellere proclive admodum foret, si esset id otii nostri, aut instituti. Occupavit hanc spartam jamdudum, absolvitque egregie Honor. Bouche, Hist. Provinc. III. 5. pag. 161. Itaque fossæ Marianæ ductæ sunt a Rhodano per Campos Lapideos, ad vicum *Foz*: fossarum supersunt ibi hodieque vestigia. Idcirco autem perductæ, quo in Rhodanum naves et mari facilius subirent, quibus ægre aditus esset in amnem per orientale ostium, quod id erat navigolorum vix patiens. Solinus, cap. 2. pag. 17. 'C. Marius bello Cimbrico factis manu fossis invitavit mare: perniciosamque ferventis Rhodani navigationem temperavit.'—'Fossas' plurali numero dicit, easque 'insignes opere': unde errare eas intelligas, qui unicam quærant,

et obscura tantum illius vestigia se reperisse confitentur. Nunc sunt duo orientalia Rhodani ostia, in quæ se potissimum postea amnis devolvit. Insulam ex parte includunt, quam vocant *la grande Camargue*. Ex duabus hisce fossis, ei, quæ magis orientalis est, impositum postea Arelate Sextanorum eat.' Ed. sec.

26. Ibid. *Stagnum Mastramela: oppidum, Maritima Avaticorum*] Prius *Astromela* legebatur. At Stephanus, pag. 448. *Μαστραμὲλλη*, inquit, *ἑστὶ καὶ Ἀμνητῆς Κελτικῆς*. Unde et illud effici videtur geminum oppido adjacenti fuisse nomen: alterum cum stagno commune, proprium alterum. At dum Geographorum vulgus id oppidum putat esse *Martigues*, merito reprehenditur ab Honor. Bouche, Hist. Provinc. III. 6. pag. 172. quod recentissime conditum id esse constat, hoc est, non ante annos quingentos, loco antea inculto ac deserto. Veri multo similis statuit esse *Martigues*, ad stagni latus orientale. 'Maritima Avaticorum,' inquit Mela, II. 5. 'stagnum obsidet.'

27. Ibid. *Aquæ Sextiæ Salluviorum*] Ita Mss. omnes, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. non *Salyorum*. Inscriptio Gruteri, pag. 298. DE LIGVRIIS. VOCONTIIS. SALLUVIISQ. *Σάλλυιας* vocat Ptolemæus, pro *Σάλλιας*, II. 10. Hi sunt Falanî Galli (lege, *Salluvii Galli*) de quibus Fulvius triumphasse dicitur in Epitome Liviana, lib. LX. ut docet inscriptio vetus in Fastis Triumphorum, M. FVLVIVS M. F. Q. N. FLACCVS. PROCOS. DE LIGVRIIVS. VOCONTIIS. ET. SALLVVIIS.

28. Ibid. *Alebece Reiorum Apollinarius*] Hactenus legebatur *Alebeceriorum Apollinarius*. At Mss. Reg. Colb. et Paris. totidem apicibus id nomen exhibent, quot repræsentamus. Accedit et vetus inscriptio apud Gruter. pag. 448. COL. REIOR. APOLLINAR. Et Tabula Peutinger.

REIS. APOLLINARIS, hoc est, Reiss Apollinaribus, a cultu, ut videtur, Apollinis. Quid quod nec Alebece satisfacit ipsa, libentisque *Albiœe* agnoverim, si Ms. ullus codex suffragetur. Nam Albiæcos Ἀλβιῶτικος Salyibus, sive Salluviis, Vocontisque confines Strabo facit, lib. iv. pag. 203. plane ut ipsius oppidi Ἀλβιῶτικοι nomen esse potuerit, qua forma et Σάλοι Solæ Ciliciei appellantur.

29. Ibid. *Cessero*] Non *Cisteron*, aut *Castres*, ut quibusdam eruditibus visum, sed S. Tiberii pagus, S. *Tyberty*, ad Araurim qui Agatham præfuit, leucis fere quatuor a *Bæterris*. *Κεσσάρων* est Ptolemæo, II. 10. in Volcis Tectosagibus. Antonio in Itiner. *Cesero*, a *Bæterris* M. P. XII. Ado in Martyrol. 10. Novemb. 'In territorio Agathensi in Cessarione, SS. Martyrum Tiberii, Modesti, et Florentiæ, qui tempore Diocletiani martyrium compleverunt.' Et in Vita S. Tiberii: 'Et subito apparuerunt juxta fluvium qui dicitur Araur, in vico qui vocatur Ceseri,' &c.

30. Ibid. *Tasconi, Tarusconienses*] In Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. *Tasconi, Tarucunonienses*. Libri vulgati, *Tascodunitari, Cononienses*, omnino mendose, ut vel ex ipsa serie elementorum liquet. Adeo non placet conjectura eruditi viri, scribi ita jubentis, *Taruscoduni, Tarni, Tononienses*: ut si *Tasconos* ipsos expungere cuiquam libuerit, ceu ineptam vocis subsequentis repetitionem, ac solos retinere *Tarusconienses*, haud gravate sim ei assensurus. Nam *Tarnos* ab *amne Tarne* comminisci, otiosorum hominum videtur esse: *Tononienses* a *Sabandia* in provinciam *Narbonensem* accersere, quam solam *Plinius* modo perlustrat, ἀγερῶταφθρον.

31. Ibid. *Adjecit formula* ... *Avanticos, atque Bodionticos*] Sic libri omnes tum editi, tum manu exarati ante *Hermolaum*, qui pro *Bodionticos* *Ebroduntios* fidenter inculcavit; per-

inde quasi aut gens eadem sub diversis nominibus bis signetur a *Plinio*: *Ebroduntiorum* quidem appellatione hoc loco, et *Caturigum rursus* cap. 24. est enim *Caturigum* oppidum *Ebrodunum*: aut *Ebroduntiorum*, si locum hic eos habere oportuit, *Dinia* potius oppidum, quam *Ebrodunum* ipsum dici debuerit. At non levior ejusdem *Hermolai* lapsus, et *Guillimanni*, qui *Hermolaum* secutus est, cum *Avanticos* *Helvetiæ* *populos*, *ceux d'Avanches*, signari hic arbitrati sunt: quandoquidem hos *Alpium* incolas fuisse *Plinius* ipse admonet, et *Ammianus* quidem, ut mox dictari sumus, *Graiarum*: a quibus longa intercapedine *Aventicum* *Helvetiorum* disjunctum est: longe nempe positum supra *Lemannum* lacum, quo tamen lacu claudi provinciam *Narbonensem* superius monuimus. Describit *Avanticorum* oppidum, cujusmodi fere nunc est *Ammianus*, lib. xv. p. 54. '*Alpes Graiæ et Pœninae*, ... habent *Aventicum*, desertam quidem civitatem, sed non ignobilem quondam, ut ædificia semiruta nunc quoque demonstrant.' Sententiæ nostræ de *Aventicorum* germano situ infragatorem habemus virum eruditum *Nic. Chorier* *Hist. Delphin.* lib. I. p. 12. et lib. iv. pag. 197.

32. CAP. 6. *Haud ullo inde loco CCC. in latitudinem*] In Mss. Reg. Colb. Paris. &c. *Haud ullo in loco*. *Parm.* edit. *Haud ullo in loco CC.* Nos ex conjectura, *Haud ullo inde loco*: ex *Martiano*, lib. vi. cap. de *Italia* pag. 205. *CCC. rescriptimus*: '*Nusquam*,' inquit, '*trecenta latitudo ejus excedit.*' Sed *Plinii* mentem idem *Martianus* haud assecutus sane videtur, quæ nostra interpretatione, feliciter, ut quidem opinamur, illustrata est.

33. Ibid. *Universæ autem ambitus* ... *XXX. pass. LVIII.*] Sic Mss. omnes. In *Solino*, cap. 2. pag. 14. et *Capella*, lib. vi. cap. de *Italia*, pag.

205. male nunc hic idem universæ Italix ambitus colligit vicies centena et XLIX. millia pass. hoc est, XX. XLVIII. cum utrobique, ut in Plinio, scribendum sit, XXX. LVIII. nullis additis detractisve: sed tertia tantum denarii nota, quam prava librarii distinctio sequenti summæ tribuit, reddita restitutaque priori. Quamobrem immerito Salmasius in Solin. pag. 83. ex eodem Solino Martianoque Plinium emendandum pronuntiat, cum è contrario si sint ex auctore suo Plinio refingendi. Nam si decies centena et XX. millia passuum apud eosdem colligit longitudo Italix, haud sane pauciora tricies centenis passuum millibus patere ejus ambitum res ipsa pervincit.

34. Ibid. *A Corsica minus LXX.* Reg. 2. *A Corcyra minus LXX.* Parm. edit. *A Corsica.* Martianus, lib. vi. cap. de Italia, pag. 205. ex optimis exemplaribus: *A Corsica, minus LXX.* id quod libentius amplexi sumus. Omitti sane non debuit major insula, aut longe minor anteponi. Deinde longiusculum est Italix a Corcyra intervallum, ut minimum, c. M. P. At Corsicam a Vadis Volaterranis LXII. M. P. abesse Plinius ipse diserte testatus, ut quidem præ se ferunt exemplaria omnia, lectionem, quam defendimus, egregie tuetur.

35. CAP. VIII. *Aquenses cognomine Taurini*] Ariolantur, qui *Aquapendente* in Etruria oppidum signari hoc loco putant. A Centumcellis, hoc est, *Civitta Vecchia*, ut diximus, prope hæ Aquensium Thermæ abfuerunt. Testis Rutillius in Itiner. p. 305. 'Ad Centumcellas forti defleximus Austro: Tranquilla puppes in statione sedent.' Et mox: 'Nosse juvat Tauri dietas de nomine Thermas, Nec mora difficilis millibus ire tribus,' &c.

36. Ibid. *Clusini novi, Clusini veteres*] Hos non re ac loco, sed nomine solum invicem discrepare censet

Holstenius in Notis ad Ital. Antiq. p. 75. At non ita sane veteres censuerunt: nam in fragmento Itinerarii Antonini, itinere Tiberino sive Ciminio, legitur: 'Clusio vetere, olim Comersolo: Clusio novo, a quo dictus Clusentinus transitus Hannibalis.' De veteri Livius, lib. x. p. 179. 'Clusium, quod Camars olim appellabant: lege, quod Camarsolum appellabant.'

37. Ibid. *Florentini*] In Mss. plerisque, librisque editis, *Fluventini*. At Chiffi. et Paris. rectius, *Florentini*, ut in eodd. quos vidit, legisse se, si credimus, testatur Gelenius. Nam et Frontinus de Colon. p. 93. Coloniam Florentinam deductam a Triumviris prodidit, et Tacitus, Annal. i. p. 36. orasse ait Florentinos, ne Clanis, solito alveo demotus, in annem Arnurn transferretur, idque ipsis perniciem afferret. Ipse Plinius iv. 4. Florentiam nominat. Tamen in decreto Desiderii Regis Italix, apud Gruter. p. 220. 'Palantes Fluventinos collegimus:' quod de Florentinis accipiendum est.

38. Ibid. *Subertani*] Sic Mss. omnes, impressique libri ante Hermolaum, qui a Suderno Ptolemæi III. 1. *Sudertani* scripsit. Nos *Subertani* anteponomus, quoniam id ei oppido, quod *Sooretto* diximus appellari, peraccommodatum nomen est, a subere, quo circumjectus ager abundat.

39. Ibid. *Volaterrani, Volcentini cognomine Etrusci*] In libris editis, *Volaterrani cognomine Etrusci*, Volcentinis prætermisiss: at eosdem ex Chiffi. codicis fide restituumus, probe gnari, præter Etruscos Volaterranos esse nullos uspiam: neque eo proinde cognomine discerni ab aliis necesse fuisse. Volcentinos autem, seu Volcentanos, et in Lucanis Plinius commemorat, cap. 15.

40. CAP. IX. *Nicodoro Atheniensium magistratu, qui fuit Urbis nostræ CCCCXL.*] Ita Mss. omnes, Reg.

Colb. Paris. et Chiffi. Quin ipse Plinius XIII. 30. et xv. 1. hunc ipsum annum signat. Hoc uno in loco permutatis numeris libri impressi habent CCCCLX. Gessit magistratum Athenis Nicodorus, Olympiadis cxvi. anno tertio, uti ex Diodoro Siculo aperte perspicuum est. Incidit plane hic annus in annum U. C. ccccxl. Quin et paulo ante, quod scripsit Nicodoro Magistratu, repositimus, non Magistratu: nam neque inscripsisse cuiquam librum suum de Plantarum Historia Theophrastus videtur: et Græca ea locutio est *Νικόδορον ἤρχοντος*. Ita enim significabant annum Athenienses, ut Romani ex nomine Consuln ordinariorum. Ita Seneca Ep. xviii. p. 199. de Epicuro: 'Hoc certe,' inquit, 'in his epistolis ait, quas scripsit Charino magistratu, ad Polyænum.' Et Plinius ipse passim: 'Tiberio principe,' Claudio principe, &c.—'Quin et illud paulo ante, quod scripsit Nicodoro Magistratu, mutare ausi non sumus, cum sic habeant libri omnes manuscripti, et editi.' *Ed. sec.*

41. *Ibid. Conchylio, et pisce nobili annotantur*] Sic libri omnes: nec conjectura placet eruditi viri, *legentis annotantur*: qua forma dictum ab Ovidio est: 'Novit quæ multo pisce patentur aquæ.' Annatari enim conchylio littora dare admodum dici nobis videtur.

42. *Ibid. Afulani*] In Mss. *Afulani*. In edit. Parm. *Vfulani*, perperam: exigente elementorum serie, ut ab Agentis ejus nomen incipiat. Frobenius, et alii post eum, *Aulani*. Nos *Afulani*: quod apud Frontinum legitur, de Colonis, p. 83. 'Afile oppidum lege Sempronis.'

43. *Ibid. Capitulum Herculium, Cereatini qui Mariani*] In edit. Parm. *Capitulum Hernetum, Cernetani*. Frobenius, alique deinceps: *Capitulum, Cernetum: Cernetani*. Emendationis nostræ auctor fuit partim Strabo,

lib. v. p. 288. partim Frontinus: sic enim ille: 'Ἐν τοῖς ἕρσοι τοῖς ὑπὲρ Πραίνεστον ἢ τε τῶν Ἐρρίκων πολίτην Καπίτουλον, καὶ Ἀραγρία πόλις ἀξιόλογος, καὶ Κεραται, κ. τ. λ. In montibus supra Praeneste urbs Herculium sita est Capitulum, et Anagnia urbs insignis, et Cereata. Itaque erit Herculium pro Herculorum, et a Cereate Cereatini. Frontinus vero, lib. de Colon. p. 85. 'Cereate Mariana (non 'Marina') municipium familia C. Marii obsidebat.' Et p. 118. 'Ceretium (lege 'Cereatium') municipium familia Marii obsidebat.'

44. *Ibid. Interamnates Succasini, qui et Lirinates*] Hæc conjunctim ut legerentur, effecimus: non uti prius: *Interamnates, Succasini, qui et Lirinates*. Nam præter elementorum seriem, quæ nunc aliqui abrumperetur, docet id vetus inscriptio apud Græterum, p. 481. quæ Casino in monte reperta est: in qua REIP. INTERAMNAT. LIRIN. mentio habetur. Sic porro appellati sunt, quod ad Lirim amnem sedes haberent: Succasini autem, (sic enim emendo, pro *Succasani*), quod sub Casino monte. Auctor emendandi Livius, lib. xxvi. p. 282. 'Sub Casinum biduo stativa habita. Inde præter Interamnem, Aquinumque, in Fregellanum agrum ad Lirim fluvium ventum.'

45. *Ibid. Ilionenses Lavinii*] Lavinii repositus Hermolaus ex Ptolemæo, ob vetus municipium Lanuvium, qui pagus est hodie *Indovina*, haud procul Velitris. At major longe dignitas Lavinii fuit, ut vetustas major: nam, ut Varro ait, de Ling. Lat. lib. iv. p. 85. 'Oppidum quod primum conditum in Latio stirpis Romanæ Lavinium fuit. Hoc a Latini filis, quæ conjuncta Ænæ, Lavinia appellata,' &c. Frontino, p. 86. et 124. 'Lauro-Lavinium' dicitur. Dionysio Halic. Antiq. lib. v. p. 287. *Λαυδώνιον μνηρόπολις τοῦ Λατίνου γένους*. Incolæ *Λαβωνιαί*, p. 326.

46. *Ibid.* *Compita Larium*] Lares in compitis coli solitos, præter Festum, testatur Ovid. *Fast.* II. 615. 'Qui compita servant, Et vigilant nostra semper in urbe, Lares.' Et Tranquillus de Augusto, cap. 31. 'Compitales Lares,' inquit, 'ornare bis in anno instituit, vernis floribus, et ætavis.' Hinc Tertulliani locum obiter emendamus, de Spectaculis, cap. 5. ubi vetus hæc aræ inscriptio legitur: CONSVS. CONSILO. MARS DVELLO. LARES. COMITIO. POTENTES. Rigaltius edidit, *Coille potentes*. Grammaticus nescio quis COLIO, idque pro sæde jubet accipi: domicoriumque quondam dictum esse pro domicilio, hoc uno ductus argumento, suspicatur. Ego libentius, LARES COMPITO. POTENTES. agnoverim. Laribus dicata Compita, et sub Larium tutela præsidioque ea esse, ludos idcirco Compitalitios appellatos, ex compitis in quibus agitabantur, docet Macrobius, *Saturn.* I. 7. p. 221. 'Compitalia,' inquit Varro, de Ling. Lat. lib. v. p. 49. 'dies attributus Laribus:....ideo ubi viæ competunt, tum in compitis sacrificatur. Quotannis is dies concipitur.' Apud Servium non semel, 'Lares Viales.' Vetus Inscriptio ap. Gruter. p. 84. DIS. DEABVSQVE. BIVIS. TRIVIS. QVADRIVIS.

47. *Ibid.* *Ad Cn. Pompeium, et L. Catonem*] Ita libri omnes tum impressi, tum manu exarati, ante Hermolaum, qui *L. Carbonem* impertune obtrusit, quem bello Marsico, sive Sociali nullum fuisse Consulem scimus. Fuit vero L. Porcius Cato anno secundo ejus belli, U. C. DCLXV. cum Cn. Pompeio Strabone, Cn. Pompeii Magni patre.

48. *Ibid.* *Taurania*] Stephanus: *Ταυρανία, πόλις Ἰταλίας*, forte huc referenda. Apud Melam II. 4. Tauranium est: apud Strabonem, lib. VI. p. 254. regio Tauriana: sed ad Plinii Tauraniam nihil ista pertinent, et

pertinere Casaubonus existimavit, in notis ad Strabonem: cum ista sint in Bratio, Plinii Taurania in Campano agro.

49. CAP. XI. *Dicta propter ordinem, quas item nominant singulis vocabulis*] In Mss. quas iterum. Forte ita rectius, cum Toletano Pintiani codice: *Propter ordinem quo sita: a quo iterum nomina singulis, Prote, et Mese.* Ab ordine, inquit, quem certis intervallis dispositæ hæc servant insule, in universum Stæchades dictæ sunt: rursusque ab eodem ordine singulatum sibi quæque nomen ascivit: priore earum Prima: altera mox, Media: demumque tertia, Ultima appellata. Porro vernacula Stæchadum nomina Pinetus et Dalecampius ea comminiscuntur, quæ nec exteris nec indigenis nota sint. Honor. Bouche, *Hist. Prov.* I. 7. a Pomponiana Mese perperam distinguit: alii aliter peccant.

50. CAP. XII. *Abest a vadijs Volaterranis, LXII. M.]* Corruptus band dubie numerus, cum XC. circiter M. pass. inter utraque loca nunc supputentur. Nota fortassis centenarii in quingenarium flexa ab amanuensibus est, scriptumque LXII. pro CXII. Quin si Artemidoro credimus, apud Agathem. *Geogr.* I. 5. gemina centenarii nota librariis excidit, scribique necesse est CCLXXV. Trajectum enim ait esse stadiorum bis mille ducentorum. Sed coarguit Artemidorum Strabo, lib. V.

51. *Ibid.* *Ænaria ipsa*] Sive ab Ænæ statione, sive ab æno ærisque metallis, Ænaria dicta sit, quasi Ænaria, *Αἰνάρια* scripsere cum diphthongo antiqui omnes: unus instar sit omnium Appianus, *Bell. Civil.* lib. V. p. 711. qui *ἤσσαν τὰς Πιθηκοῦσας* vocat, *ἢ νῦν ἔστιν Αἰνάρια*. Nam quod suadere Salmasius nititur, in Solin. p. 97. et 321. et Bochartus de *Animal.* III. c. 31. p. 994. Scribi Ænaria oportere, ut ab enaribus, hoc est,

sine naribus, simiis videlicet, nomen insulæ deflexum videatur, valde ve-reor ut quiquam vir naris emunctæ probet.

52. CAP. XIII. *Beretidas*] An *Balaridas* ex Martiano rectius? scilicet a Balaris Sardiniaë gente, de qua mox Plinius. An potius *Boaridas*, ex Tab. Peut. ut scopuli intelligantur duo, qui S. Antiochi insulam obsident, *ù Toro*, et *la Vacca*. An denique *Banauridas* ex Stephano, Tyrhenicas insulas sic nominante?

53. CAP. XIV. *CCCCXL. M. ab eo distante Peloponneso*] Ita rescripimus, admonitu codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. &c. cum in editis perpetam legatur, CXLIV. hoc est, centena quadraginta quatuor, pro *quater centena et quadraginta*. Suffragatur præter Capellam, qui hunc plane numerum habet, lib. VI. cap. de Sicilia, pag. 208. etiam Strabo, dum Alpei fluminis ostium quatuor millia stadium hoc est, D. millia passuum a Pachyno abesse testatur, lib. VI. p. 266.

54. *Ibid. Colonia ibi quinque: urbes ac civitates LXIII.*] Locum hunc restituiimus, tum ex Martiano Capella, lib. VI. c. de Sicilia, p. 208. tum ex eorundem codicum fide, in quibus *civitates LXIII.* nullis adjectis aut detractis leguntur. Coloniae numerum, quem nos etiam reposuimus, ex Martiano, subsequens voculæ, *urbes*, litera prior absorpserat. Porro totidem infra colonia redduntur: *Tauromenium*, *Catina*, *Syracusa*, *Therma*, *Tyndaris*. In Excerptis Legationum e Diodori libro XXIII. *urbes in Sicilia LXVIII.* omnino numerantur: qui numerus et quinque coloniis, urbibusque tribus et sexaginta rite conflatur.

55. *Ibid. Amnes: Achates, Mazara, Hypsa*] In edit. Parm. *Amnes Agathe Matherypsa*. In Reg. et Colb. *Agathe mater hypsa*. Pro qua lectione, *Barbarus Acis et Hypsa* reposuit:

pluribus sane, quam par fuerat, ex-tritis literis. Sed *Acis* quoque, de quo Schol. Theocriti, ad Idyll. I. 69. et *Vibius Seq.* p. 329. ab *Ætna*, *Solino* quoque auctore, fluentem, e cuius ripis saxa in *Ulysses Polyphemum* jecisse quidam dixere, ad oram quam nunc percurrit Plinius, non pertinere, docebit subiecta oculis descriptio insulæ. Quapropter priscis literarum vestigiis insistendo, locum nos ita legimus: *Amnes: Achates, Mazara, Hypsa*. De *Achate Sicilia* Flavio, *Vibius Seq.* p. 328. '*Achates Sicilia*, ubi pari nomine lapillos generat, unde gemmæ fiunt.' Plinius ipse, XXXVII. 54. Ejusdem meminit etiam *Ptolemæus*, III. 4. ubi corrupta voce *'Αχθιον* vocat: ac Seliuntis ab eo, et *Mazara* fluminum ostia refert. De *Mazara Antonius* quoque, XII. M. P. a *Lilybæo*. *Stephano* item castellum est et propugnaculum *Selinuntiorum Mazara*, a præfluente, ut credimus, amne dictum. Servat adhuc in hoc ipso tractu oppidum *Mazara* nomen: a quo tertia Sicilia pars *Val di Mazara* nuncupatur.

56. *Ibid. Echellienses*] *Prins Ece-tienses* legebatur, quos perspicuum est vel ab *Acestis*, vel a *Segestanis* minime diversos esse. In *Mss. Eche-tienses*. Nos ex certissima conjectura, *Echetlienses*, ab *'Εχέλα* oppido, cujus meminere *Polybius* lib. I. p. 20. et *Diodorus Sic.* lib. XIX. ac *Stephanus*. Illud ipsum forte quod *Ptolemæo*, III. 4. *'Ελκθιον* pro *'Εχέθλιον* dicitur.

57. *Ibid. Imacarenses*] Ita libri omnes. At elementorum series nobiliss paulo oppidum appellandum hoc loco fuisse forte admonet, nempe *Hiccarensium*, quod *Stephano* *Ἰκκαρον*, *Hiccara Antonino*, a *Panhormo* XVI. M. P. In nummis apud *Parutum*, *IKAP*. Nunc quoque *Carini*, et *Muro d'Iccarini*, teste *Fazello*, decad. I. lib. VII. cap. 6.

58. *Ibid. Tyracienses*] An *Tyraci-*

nenses, ab oppido quod *Τυρακίνας* Stephano dicitur? At in Mss. et edit. Parm. *Triracienses*. Forte pro *Triracienses*: nam *Τρωακίην πόλιν* et *Τριρακίους* oppidanos in Sicilia landat Diodorus, Bibl. lib. xii. pag. 89. et 90. An denique *Tyriffenses*? nam *Τυρριτῶν* in Sicilia idem Diodorus agnoscit, in Eclogis, p. 875.

59. Ibid. *Hieronesos, Cæny*] Ita libri omnes, ipseque Martianus, lib. vi. p. 208. Cæny tamen credas *Cæny* Stephani insulam nunc signari a Plinio: Locorum enim is vicinitate deceptus, promontorium Italiæ *Cæny* Peloro adversum, perperam haud dubie, insulam putavit: cum non modo præter eum nemo ejus insulæ meminisset: sed nec ulla usquam circa Pelorum sit, unquamve, cnyus quidem mentio extet, fuerit insula.

60. Ibid. *Meligunis*] Ab ovium proventu, ἀπὸ τῶν μῆλων, in inanità Liparæ nomen olim inditum censuit Dalecampius. Reclamant vetusti scriptores omnes, a quibus non *Μηλιγούνης*, sed *Μελιγούνης* vocatur. Strabo, lib. vi. pag. 275. Stephanus, Hesychius, ceterisque antiquior Callimachus, Hym. in Dianam, pag. 14. vs. 47. *Νήσῳ ἐνὶ Λιπαρῶν Λιπαρῆ νῆσον, ἀλλὰ τὴν ἵσταν Οὐβρόν οἱ Μελιγούνης*.

61. Ibid. *Antea Therasia* . . . *quia sacra*] Therasiam quidem in insulis Ægæi maris agnovimus: hanc vero Hieram qui Therasiam quoque appellavit, adhuc auctorem quaerimus. *Thermisæ* haud dubie scribi satius fuerit, si exemplaria ulla faverint: cum id ei nomen fuisse, *Θέρμισσαν*, Strabo fateatur, lib. vi. p. 275. et 276.

62. CAP. XV. *Carcines*] Verum hujus amnis nomen, ex fide codicum Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. 3. Paris. et Chiff. restitimus: subditivumque *Cæcinos* expunximus, quod Hermolaus inculcarat, neglecta vetere lectione Parmensis etiam editionis: quoniam *Cæcina* ante apud *Elianum*, et *Pau-*

sianiam, lib. vi. Eliac. post. pag. 354. dirimi *Locros* a *Rhegino* legerat. At procul ab hoc sinn, quem Plinius modo percurrit, *Locri*, *Rheginique*, in ipso ferme Siculo freta collocati.

63. Ibid. *Tiris, Eranussa, Meloëssa*] Sic totidem plane apicibus Mss. omnes. Et *Meloëssa* quidem a proventu pecoris haud dubie nomen accepit, ἀπὸ τῶν μῆλων. Verum loco priorum duarum, infeliciter admodum *Hermolana*, *Tres Sirenuæ* rescripsit, quos ab ora *Pæstana*, adversoque plane maris tractu, in *Lacinium* usque promontorium transtulit. Ibi enim *Sirenuas* insulas, hoc est, ut *Virgilius* ait, *Sirenum scopulos*, *Strabo* lib. i. pag. 22. aliique collocant.

64. Ibid. *Et Pandosiam* . . . *in qua Alexander*] Mss. omnes, librique vulgati ante *Hermolaum*, *Mardoniam* constantissime retinent: *Pandosiam* *Barbarus* rescripsit: quod in *Pandosia* obliisse *Alexandrum* scriptores omnes consentiant. Et *Livius* quidem, qui unus esse potest instar omnium, 'Alexander *Epiri Regem*' ait 'ab exule *Lucao* interfectum, sortes *Dodonæi Jovis* eventu affirmasse. Accito ab *Tarentinis* in *Italiam* data dictio erat, caveret *Acherusiam* aquam, *Pandosiam*que urbem: ibi fatis ejus terminum dari: eoque incertus transmisit in *Italiam*, ut quam maxime procul abesset urbe *Pandosia* in *Epiro*, et *Acheronte* amni . . . Ceterum (ut ferme fugiendo in media fata ruitur,) . . . haud procul *Pandosia* urbe imminentes *Lucanis* ac *Brutiis* finibus tres tumulos inedit. . . pervenit ad amnem . . . quem cum incerto vado transiret agmen, fessus meta ac labore miles, increpans nomen abominandum fluminis, *Jure Acheron vocaris*, inquit, &c. Sic *Acherontem* fluvium, et *Pandosiam* in *Lucanis* diserte appellat: *Strabo* quoque, lib. vi. pag. 256. *Suidas*, verbo *Τόνωσ*, aliique. Verum cum *circa Pandosiam*, *περὶ Πανδοσίαν*, interiisse *Alexandrum*

Strabo affirmet, non in ipsa: circa Pandosiam letali vulnere affectus, concedere Mardoniam potuit, ubi ex vulnere oberit: et hanc urbem iustitias deinde Theopompus est auctor, cum staret interim Pandosia, quam hodie *Castro Franco* vocant.

65. CAP. XVI. *Ab eo Basta oppidum, et Hydruntum, decem ac novem mill. pass.*] Ita libri omnes. At locum hunc Martianus perperam interpretatus, lib. vi. pag. 209. quod esset angustiarum ejusce freti, qua Ionium mare in Adriaticum irrupit, intervallum, signari a Plinio credidit: 'Hydruntum urbem,' inquit, 'ubi supernum inferumque mare decem et novem millibus disparatur.'

66. *Ibid. Quinquaginta mill. non amplius*] *Centum* reposuit Barbarus: oblitus eundem Plinium, in describendo Italiæ situ, supra dixisse, cap. 6. 'Abest a circumdatis terris, Istria ac Liburnia, quibusdam locis centena millia pass. Ab Epiro et Illyrico, quinquaginta.' Satis enim superque constat, *centum* ibi etiam agnoscere non posse, cum *totidem, tantumdemve* scripturus fuisset. Nec dubitare licet quin ad frontem hanc Salentinorum Hydruntinam ipsam pertineat: cum non alia Italiæ ora magis Epiro vicina sit: atque hoc tempore etiam ab Hydrunte, vel ab ipso potius prope sito Leucarnum (ut appellant) capite, ad oppositum Epiri littus tot fere millia passuum computentur: in quibus angustis pontes ipsos jacere Pyrrhum, Varronemque, cogitasse, credere par est. Ad hæc, Epiri Ori-cum ab Italiæ Salentino, LXXX. tantum, aut etiam LXX. pass. millibus discrevit idem Plinius, cap. 26. libri hujus, qui brevissimum in Græciæ transitum ab Hydrunte, non a Salentino, nunc esse testatur. Ex quo exploratum est ac certum, lectionem vulgatam, non modo vetustiorum codicum fide, verum etiam indubitate Plinii testimonio confirmatam, qui-

busvis aliis reclamantibus, esse custodiendam. Quam sint enim erratiz obnoxiz Ptolemæi mensuræ, quam vitiosa Antonini, et Strabonis editio, norunt eruditi.

67. *Ibid. Statio Miltopa: Lapia, &c.*] Scio in libris vulgatis legi, *Statio militum Lapia*. At Mss. omnes, Reg. 1. 2. Colbert. 1. 2. 3. Paris. *Statio Miltopa, Lapia*: ut propriam sit stationis navium nomen *Miltopa*: sequaturque deinde seorsim *Lapia*: utrumque in ora positum, quæ nunc instratur a Plinio. Sic Virgilius de Tenedo, 'Statio malefida carinis.' Sic Plinius ipse in fine libri hujus, 'Salonis piratica statione nota.'

68. *Ibid. CCXXV. M. trajectu*] Ita Mss. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. 3. Paris. Chiffi. non, ut in editis, CCXX. Subscribit Strabo, lib. vi. p. 283. stadia mccc. Brundisium a Dyrrachio abesse testatus.

69. *Ibid. Amnes: Iapyx, a Dardali Alio rege*] Hæc sincera codicum proxime laudatorum scriptura est: quam sic vitiose interpolant: *Berion, ante Iapyx*: ut Bariî oppidi cognomen *Iapyx* esse putaretur.

70. *Ibid. Apamestini*] Ex *Arcolora* Ptolemæi, III. 1. Hermolaus, et Pellicerius in notis Mss. *Apenestini* reponunt. At est illud oppidum et in Apulia Danna prope Garganum montem, et in ora positum: hic Plinius Calabrorum oppida persequitur, et ea quidem quæ sint a mari longiuscule semota.

71. *Ibid. Sturnini, Tutini*] Aberrant a vero qui Sturninos ibi fuisse olim arbitrantur, ubi nunc *Sternaccio* oppidulum Hydruntini agri, haud procul Hydrunte: in eam scilicet adducti hæresim, affinitate quadam ac similitudine nominis. Verum id oppidum, ut planissime vel ex ipsis Tabulis constat, cum Salentinorum ditionis fuerit, quorum oppida populi que suo mox ordine digerantur, in Calabrorum oppidis, quæ nunc Plinius

percurrit, locum habere non potest. Nec felicior in conjiciendo Pelicerius in notis Mss. qui pro Tutinis Tuticanos reponi putat oportere, ab Equo Tatico, quod non procul Benevento fuit: haud exigua terrarum intercapedine, populorumque interjacentium frequentia, divisa a Benevento Calabria.

72. Ibid. *Uxentini*] In libris vulgatis *Valentini*. At Mss. et R. 1. 2. Colb. 1. 2. 3. &c. *Ulentini*: nos ex indubitata conjectura, et Ptolemæi, ut diximus, fide, *Uxentini*.

73. CAP. XVIII. *Voto vere sacro*] *Prius vero sacro* legebatur. At Mss. omnes, *vere*. Veris sacri gemina apud antiquos acceptio fuit. Primum enim, ut Festus ait, 'Ver sacrum vovendi mos fuit Italis: magnis enim periculis adducti vovebant, quæcumque proximo vere nata essent apud se animalia, immolaturus.' Nempe ex caprino, suillo, ovillo, bovilloque grege, ut docet Plutarch. in Fabio, p. 176. Quod natum esset inter Kalendas Martias, et pridie Kalendas Maias, auctore Livio, lib. xxxiv. p. 416. De Sabinis ipsis Nonius, cap. 13. n. 18. 'Ver sacrum, religiosum, Sisenna historiarum libro quarto: Quondam Sabini feruntur vovisse, si res communis melloribus locis constitisset, se ver sacrum facturos.' At ver sacrum vovere, non solum erat proventum unius anni consecrare, ut pecudes quidem immolarentur Diis: quorsum enim hoc loco hujusce moris ritusque sacri mentio, si re nulla alia continetur? sed juventutem etiam Diis consecratam in colonias mittere. Hunc morem edocet egregie Plinius, cum ait Picentes ortos a Sabinis, voto vere sacro: sed multo expressius Dionys. Halic. lib. 1. p. 13. et lib. III. p. 77. statim initio. Justinus quoque, xxiv. 4. 'Namque Galli abundantiam multitudinem, cum eos non caperent terræ quam genuerant, trecenta millia hominum ad sedes novas

quærendas velut ver sacrum miserunt.' Hieronym. denique in Chron. ad Olymp. 89. an. 4. 'Lacedæmonii ver sacrum Heracliam destinantes urbem condunt.' Ver sacrum illi sacrum juventutem vocant, e finibus suis pulsam a parentibus, ubi alimenta domi non suppeterent, crescente in dies multitudine: voto Diis ante concepto, pro felici rei eventu. Inde illi in coloniam abeunt, quicquid terrarum armis pararent, habebant pro patria.

74. Ibid. *Flumen Albulæ: Tervium quo finitur Prætutiana regio*] Ita plane totidem apicibus servatis, nec detracto uno, nec adjecto, Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiff. et Tolet. At Colb. 3. et Salmant. pro *Tervium* habent *Tessunium*. Ut ut est, oppidi id nomen fuit, ut ex ipsa Plinii oratione exploratum est. Unde Plinii editores hæc nomina hauserint, quæ loco obtruserunt, *Flumina, Albulæ, Suinum Helvium, quo finitur, &c.* non vacat inquirere.

75. CAP. XIX. *Mevaniolenses*] In libris vulgatis post Frobenium, *Mevanienses*. At iidem sunt ii qui Mevanates proxime antea memorati, ut recte animadversum est ab Holstenio, in Ital. p. 92. In Mss. Reg. Colb. Paris. Chiff. et in edit. Parm. aliisque vetustis, *Mevanionenses*. Nos vetustam inscriptionem secuti sumus, quæ extat apud Gruter. p. 483. DECVRIONI. MEVANIOLÆ. Cluverius in Ital. Antiq. lib. II. p. 630. Mevaniolam putat esse *Galeata*, qui vicus Romanus est, in valle Bedesis amnis.

75. CAP. XX. *Agris quamvis torrentior, nil tamen ex raptis sibi vindicans*] Ita restituimus ex Mss. codd. R. 1. 2. Colb. 1. 2. 3. Chiff. Paris. In libris editis perperam, *agris quam navigia torrentior*. Salmas. in Soila. p. 84. *nil tamen ex raptis abjudicans*. Frustra. Mox vero ubi legitur, *atque ubi liquit agros, ex eorandem Mss. fide delenda vox ea agros videtur, ceu spuria, a*

superioribus agris mutuanda.

77. Ibid. *Sturam, Orgum, &c.*] Sic Mss. proxime laudati. Libri vulgati mendose *Morgum*. Eunuodius in Carmine quo iter per Cottias Alpes describit: 'Doria nam, Sessis, torrens vel Stura, vel Orgus.'

78. CAP. XXII. *Adriatico mari apposita: cuius Venetia, fluvius Sillis, &c.*] Sic libri omnes Mss. editique ante Hermolaum, qui omnium codicum fide sprete legit: *mari apposita, Venetia, cuius fluvius, &c.* præpostere scilicet translata Venetia. Secus enim Venetia tantum hac decima regione continebitur: id quod falsum esse constat, ex Carnorum et Iapydum regionibus, extra Venetiam quidem sitis, veruntamen huic decimæ regioni Italiæ mox attributis.

79. CAP. XXV. *Hymani*] Ita libri omnes. An potius tamen *Ismeni* legendum? Nam supra Venetos et Istros, Scymnus Chius, p. 16. Mentores locat et Ismenos: 'Ἐπειὼν ἔχονται Θῆρες Ἴστροι λεγόμενοι, Ἐπὲρ δὲ τούτους Ἴσμενοι καὶ Μέτροες.'

80. Ibid. *Olbonenses*] Ita Mss. omnes, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. 3. et Parm. editi. Barbarus *Albonenses* reposuit, ab Aluona Ptolemæi, II. 17. de qua cum mox locuturus sit Plinius, qui eam Alvonam vocat, et littoralem recte cum Ptolemæo facit; sint autem hi Olbonenses in mediterraneo positi; aut a vetere lectione minime recedendum arbitrati sumus: aut Olbianenses ab Olbia Stephani reponi posse: aut denique, quod cuiquam forte probabitur, *Arbonenses*: nam eidem Stephano Ἀρβὼν πόλις Ἰλλυρίας dicitur.

81. Ibid. *Ex insulis, Fertinates, Curictæ*] Constans hæc librorum omnium lectio est, tum Mss. tum vero etiam Parm. edit. aliarumque ante Hermolaum, qui *Fulfnates* reposuit, quoniam unius insulæ Curictæ oppida duo appellat Ptolemæus, II. 17. *Φουλλήριον* et *Κούρικον*. At non unam

modo signari a Plinio insulam, sed plures, tum ipse hoc loco prodit, cum ait *ex insulis*, tum paulo post, iterum repetens, 'Insulæ ejus sinus, præter supra significatas.'

82. CAP. XXVI. *Burnum, Andetrium*] Hactenus in libris vulgatis, *Burnum, Mandetrium*. At Ptolemæo, II. 17. est Ἀνδέτριον, pro Ἀνδέρτριον, inter mediterraneas Dalmatiæ civitates. Dioni lib. LVI. p. 579. Ἀνθήτριον, pro Ἀνθήτριον, φοβόριον ἐπ' αὐτῇ τῇ Σαλαόνῃ, castellum Salonis adjacens. Straboni lib. VII. p. 315. Ἀνθήτριον ἑρωμὸν χωρίον, castellum probe munitum: uti nunc quoque est, et Venetæ ditionis: valgo *Clissa*. Vetus inscriptio allata a Sponio, p. 79. ITEM. VIAM. GABINIANAM. AB. SALONIS. ANDETRIVM. APERVIT. ET. MVNIT.

83. Ibid. *Melcomani*] Ex hoc Pliii loco Ptolemæum emendamus, apud quem Dalmatiæ populi sic recensentur, II. 17. Ἐπειὸς δὲ τῆς Δαλματίας Δαούρσιοι, ὑπὲρ οὓς μὲν Κορμένιοι. Interiora Dalmatiæ tenent Daurisii: (quos Daorizos Plinius et Strabo vocant:) *Supra quos Comenii*. Legimus enim ὑπὲρ οὓς Μελκομένιοι, *Melcomeni*.

84. Ibid. *Ozuarî*] Ita libri omnes tum Mss. tum editi ante Hermolaum, qui *Cenci* sive *Onci* ex Ptolemæo reposuit, ab Oneo urbe inter Pignentium et Naronem amnem. Verum *Ozuarî* retinemus: siquidem non tunc extantia oppida, quale fuisse Oneum satis constare potest, cum mentionem ejus fecerit Ptolemæus, qui Plinio est aliquanto recentior; sed gentes quæ jam defecissent procul dubio nunc recensentur.

85. Ibid. *Denda civium Rom. Epidamnium colonia*] Sic libri omnes, Mss. atque vulgati: quam lectionem probo, etsi ejus nominis oppidum prope Dyrrachium nondum invenerim: cum civium Romanorum oppida differre a coloniis non uno in loco auctor indicaverit. Quod non animadvertens Pintianus, vocem *Denda*, ne sibi

molestiam faceret, confidenter expunxit.

86. Ibid. *A quibusdam Æas*] A Pomponio Mela, ut diximus. A Scylace quoque: *Æas ποταμὸς ἀπὸ τοῦ Πίνδου ὄρουσ παρὰ τὴν Ἀπολλωνίαν παραρρεῖ*. Lycophron, vs. 1015. et 1019. *Æas, Æavros* inflexit, qua forma Græci ipsius Ajacis, ducis inter Græcos notissimi, nomen inflectunt. Unde Valerii Maximi locus illustratur, ita scribentis l. 5. p. 36. 'Atque illi flumen vicinum mœnibus nomine Æantem in adiutorium sese mittere dixissent.' Apolloniæ scilicet ab Epidamniis suppetias postulabant: responderunt illi: Habetis *Æavros*: ab eo subsidium petite. Ludebant homines Græci in fluminis et Ajacis affini atque adeo simili prorsus nomine.

87. CAP. XXVII. *Vianomina*] Sic Mss. omnes, Reg. Colb. &c. Parm. edit. *Vivana momnia*, Hermolaus ex Rhætia Ptolemæi, *Viana* primum, mox ex conjectura *Æmonia* adjecit, quam in hoc tractu agnovit nemo. *Vianomina* Plinii est, quam Antonino Vindobona, a Scarabantia M. P. LIV. et alibi Vindomona dicitur, in itinere de Pannoniis in Gallias: apud Gruter. p. 540. *Vianna*.

88. Ibid. *Noricis junguntur lacus Peiso, deserta Boiorum*] Rectius forte *Lacu Speiso*: ut sit, lacu illo conjungi Noricis deserta Boiorum.

89. CAP. XXVIII. *Dravus, &c.*] *Savus* et *Dravus* suo quisque alveo, ut Plinius tradit, Danubium intrat: contra quam perperam a Strabone proditum est, *Savam* in *Dravum*, *Dravum* juxta Segesticam in *Noarum*, *Noarum* accepto ex *Japydibus Colapi*, in *Danubium* influere, lib. VII. p. 314.

90. Ibid. *Iasos, Andizetes*] Prius legebatur *Sandrizetes*. At ex Strabone locum emendavimus, lib. VII. p.

314. *Pannonicas* inter gentes, cum Breucis, de quibus statim Plinius, *Andizetios* enumerante, *Βρεῦκοι, Ἀνδίζητιοι*. Unde etiam in Ptolemæi *Pannonia superiore*, II. 16. sequentibus Breucis, videntur *Andizetes* agnoscendi, non *Andiantes*.

91. Ibid. *Alter amnis Bacuntius*] Ita Mss. Reg. et Colb. Quid si legas, *Alteram Bisacuntius in Savum Sirmio oppido influens*: ut sit intellectus *Bisacuntium* amnem alteram efficere insulam, qua Sirmienses et Amantini continerentur?

92. CAP. XXIX. *Ionium*] In libris vulgatis hactenus, *Inferum sive Ionium*. At has voces *Inferum sive* expungendas admonet Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. 3. Paris. &c. à quibus absunt. Diversum enim *Ionium* mare ab *Infero* est: nihilque magis alienum a vero, quam sinu hoc Europæ secundo mare inferum contineri.

93. CAP. XXX. *Contra Tragurium*] Prius *contra Surium* legebatur. Nos cum Pintiano, *contra Tragurium*, confidenter scripsimus: ultima præcedentis vocis syllaba in hac castigatione fere tantummodo repetita. Huic enim prope *Salonam Spalatumve oppido*, nunc etiam *Travo* dicto, opposita cernitur *priscum* retinens nomen *Brattia* insula.

94. Ibid. *Bavo, et capris laudata Brattia*] Prius legebatur, *bubus et capris*. At *bubus* carere *Brattiam* constat: et in Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. 3. *Bavo* legitur, non *bubus*. In *Tabula Peutingeri* segm. 4. 'Insula *Boa*.' Et L. LIII. de hæreticis, L. XVI. Cod. Theod. tit. 5. jubet *Honorius Imp. Jovinianum hæreticum* in 'insulam *Boam*' deduci, quæ fuit ea tempestate exiliis famosa: quod et *Ammianus* docet, lib. XXII. 'Florentini,' inquit, 'contritus in insulam *Dalmatiæ Boas*.'

C. PLINII SECUNDI

NATURALIS HISTORIÆ

LIBER IV.

Tertius et quartus Europæ sinus.

I. TERTIUS Europæ sinus^a Acrocerauniis^b incipit montibus, finitur Hellesponto: amplectitur (præter minores sinus XIX.^c) XXV. centena millia passuum.¹ In eo Epirus, Acarnania, Ætolia, Phocis, Locris, Achaia, Messenia, Laconica,² Argolis,³ Megaris, Attica, Bœotia: iterumque alio mari eadem Phocis et Locris, Doris, Phthiotis, Thessalia, Magnesia, Macedonia, Thracia. Omnis Græciæ fabulositas, sicut et literarum claritas, ex hoc primum sinu effulsit. Quapropter in eo paululum commorabimur.

CAP. I. 1 Chiffi. *amplectitur præter minores sinus XX. XXVI. M. passuum*; Gronov. et al. vet. *amplectitur præter minores sinus XIX. XXV. M. passuum*. Parentheses omittunt etiam Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—2
¹ Ita bene Reg. 1. A Mela II. 3. appellatur *Laconice*. Brotier. Editiones

NOTE

^a *Tertius Europa sinus*] Ionium mare Ægæumque complectitur.

^b *Acrocerauniis*] De quibus dictum est, lib. sup. cap. 26. *Monti della Chimera*, prope Aulonem la Valonne.

^c *Minores sinus XIX.*] Tertii sinus, inquit, universa adnavigatio colligit vicies quinquies centena millia passuum, minoribus sinibus, qui sunt

numero undeviginti, non enumeratis. Vide Notas et Emend. num. 1.

^d *Laconica* [*Laconia*] Rectius puto, cum Mela, II. 3. pag. 32. *Laconice*.

^e *Argolis*] Argolis quoque Melæ, a quo hæc Plinius: et Martiano, qui a Plinio, lib. VI. cap. de tertio Europæ sinu, pag. 209. Græcis *Ἀργεῖα*.

Epiros^f in universum appellata, Acrocerauniis incipit montibus. In ea primi Chaones,^g a quibus Chaonia : dein Thesproti,^h Antigonenses :ⁱ locus Aornos,^j et pestifera avibus exhalatio : Cestrini,^k Perrhæbi,^l quorum mons Pindus, Cassiopæi,^m Dryopes,ⁿ Selli,^o Hellopes,^p Molossi,^q apud

ante Brotier, *Laconia*.—^g *Sella* Vet. Dalec. Mox, pro *Hellopes*, margo edd. Dalec. et Gronov. *Helli*. Paulo post, Vet. Dalec. et Chiffi. *Talarus mons*.—

NOTE

^f *Epiros*] Hæc Martianus iisdem verbis loc. cit. Hodie *Chimera* et *Larta*.

^g *Chaones*] *Χάωνες* Straboni, lib. vii. pag. 323. Hos ait Epiro toti primam imperitasse, deinde Molossos. Chaonum fuit castellum *Chimera*, in Acrocerauniis, de quo mox dicitur.

^h *Thesproti*] *Θεσπρωτοί* Straboni, pag. 324. Horum oppidum *Buthrotum*, de quo statim.

ⁱ *Antigonenses*] Ab oppido, cujus meminit Ptolemæus, III. 14. in *Chæoniæ* mediterraneo, *Ἀντιγόνηα*. Stephanus quoque: *Ἀντιγόνηα, πόλις Χαονίας ἐν Ἠπειρῷ*, et Polyb. lib. II. pag. 130.

^j *Locus Aornos*] Familiaris Plinio locutio est, ut 'locum' vocet, ubi oppidi veteris ruinæ, ac vestigia supersint. Stephanus oppidi meminit, pag. 90. *Ἄστρος, πόλις*. Id porro loci nomen, quoniam tetrum ob halitum careret avibus, ex re factum. Sic Virgilius de *Cumaru* spelunca *Æneid.* VI. 239. 'Quam super haud ullæ poterant impune volantes *Tendere iter pennis*: talis sese halitus atris *Faucibus effundens* supera ad convexa ferebat: Unde locum *Graii* dixerant nomine *Aornos*.'

^k *Cestrini*] Ab oppido *Cestrina*, de quo mox dicitur, regio *Cestrine* nomen habuit, *Chaonia* portio: unde *Cestrinici* boves, apud *Hesychium*, pag. 522. *Κεστρινικοί βόες, οἱ ἐν Χαο-*

νίᾳ, ἢ πρότερον Κεστρινὴ προσηγορευέτω ἔστι δὲ μοῖρα τῆς Ἠπειροῦ διαφόρου ἔχουσα βόις. A *Cestrino* *Heleni* F. nomen accepisse *Κεστρινῶν*, auctor est *Pausan.* in *Corinth.* sive lib. II. pag. 127.

^l *Perrhæbi*] *Περρῆαβοί*, *Macedoniæ* confines, *Pindi* montis incolæ, apud *Strabon.* lib. IX. pag. 440.

^m *Cassiopæi*] *Κασσιωπαῖοι*, quorum oppidum *Κασσιόπη*, apud *Ptolem.* III. 4. et *Pandosia*, teste *Strabone*, lib. VII. pag. 324. qui *Κασσωταλούς* vocat: *Stephanus*, verbo *Χαονία, Κασσωτοῦς*. *Scylax*, pag. 11. *Μετὰ δὲ Θεσπρωτίαν Κασσωτία*. Et pag. 12. *Κασσωτῶν χώρα*.

ⁿ *Dryopes*] *Δρύοπος*. His alias alii sedes attribunt. In *Peloponneso* *Strabo*, lib. IX. pag. 434. alibi que passim. Varias horum migrationes refert *Pausan.* lib. IV. in *Messen.* pag. 281.

^o *Selli*] *Ἴλλοι* *Pindaro*, *Homero* *Σελλοί*, teste *Strabone*, lib. VII. pag. 323. qui *Dodonæi* *Jovis* fanum apud eam gentem fuisse perhibet: a *Pindaro* tamen *Dodonam* *Thesprotis* adjudicari: post *Molossorum* *ditionis* ceptam haberi. *Hesychius*, *Ἴλλοι, Ἴλλῆρες οἱ ἐν Δωδώνῃ*.

^p *Hellopes*] Hos vero *Stephanus* eisdem cum *Hellis*, sive *Sellis* facit. *Ἐλέγετο καὶ ἡ περὶ Δωδώνῃν χώρα Ἴλλοπῆα, ἧς οἱ οἰκητορες Ἴλλοί καὶ Σελλοί*. *Hesiodum* sequitur, quem *Strabo* laudat, loc. cit.

^q *Molossi*] *Μολοσσοί* *Straboni*, lib.

quos^r Dodonæi Jovis templum, oraculo illustre: Tomarus^s mons, centum fontibus circa radices, Theopompo celebratus.

(1.) Epirus ipsa ad Magnesiam Macedoniamque tendens a tergo suo Dassaretas supra dictos,^t liberam gentem: mox feram Dardanos habet. Dardanis lævo^u Triballi prætentuntur latere, et Mœsicae gentes: a fronte^v junguntur Medi^w ac Denselatae,^{4x} quibus Thraces, ad Pontum usque pertinentes. Ita succincta^y Rhodopes, mox et Hæmi val-latur excelsitas.

In Epiri ora castellum in Acrocerauniis Chimera,^{5z} sub

4 *Denselati* Vet. Dalec. *Denthelata* alii.—5 *Chimerium* Strabo lib. vii. Mox,

NOTE

vii. pag. 326. Horum oppidum, præter Dodonen, Ambracia fuit, de qua mox dicemus.

^r *Apud quos*] Stephanus: Δωδώνη, πόλις τῆς Μολοσσιδος ἐν Ἠπειρῷ, μεθ' ἣν Δωδωναῖος Ζεὺς ἐν Ἠπειρῷ. De quercu loquaci, quam Dodonæ fabulæ reponunt, et de ære Dodonæo, Mythologos consule.

^s *Tomarus*] Hæc Solinus iisdem verbis, cap. 7. pag. 22. In Mas. *Talatus*. Parm. edit. *Tomarus*. Stephano, *Τόμαρος, ὅρος Δωδώνης, ὃ τινες Τομαῦρον, οἱ δὲ Τράπος*. Straboni, lib. vii. pag. 328. *Τόμαρος*.

^t *Supra dictos*] Libro sup. cap. 26. De Dardanis, Triballis, Mœsis, eodem libro, cap. 29.

^u *Lævo*] Ab ortu solstitiali.

^v *A fronte*] Ab australi parte.

^w *Medi*] *Μεδῶν τινες, καὶ Δαυθηλιτῶν*, Straboni lib. vii. p. 318. Rectius fortassis *Μαδῶν*, cum diphthongo, scripseris, ut differant a Medis Asiæ. Sic enim Stephanus: *Μαδοί, ἔθνος Θρακῆς, ἠλθισίον Μακεδονίας*. Sic Arist. Hist. Anim. ix. 45. Ptolemæo denique, iii. 11. regio ipsa *Μαδική* appel-

latur.

^x *Denselata*] Ita Solinus, cap. 10. p. 27. 'Strymonem accollunt dextro latere Denselatae.' Idem Denselatae Tullio, in Pison. n. 84. quorum opera C. Sentius Prætor reliquorum Thracum vires et arma elusit. Partem enim illi tenere Thraciæ: quam τὴν Θρακὴν τὴν Δευθηλιτῶν appellat Dio, lib. li. p. 461. Ptolemæus iii. 11. *Δαυθηλιτικὴν ἐπαρχίαν, Dantheleticam præfecturam*. Stephano, pag. 221. *Δαυθαλίται, ἔθνος Θρακικόν*.

^y *Ita succincta*] Tot gentes, inquit primum Rhodopes, deinde Hæmi montis juga excelsa tenent, et a tergo, latere, fronte claudunt. Hoc Martianus, lib. vi. p. 209. non intellexit.

^z *Chimera*] *Χιμῆριον* est Pausaniæ, in Theoprotide, lib. viii. sive Arcad. p. 465. et Thucydidi, lib. i. p. 22. et 32. Straboni quoque ejus nominis promontorium est lib. vii. p. 324. In Novella Leonis, apud Leuncl. p. 99. inter Ætolizæ Episcopos, ὁ *Χιμῆρας* legitur.

eo aquæ regiæ^a fons. Oppida: Mæandria, Cestria:^b flumen Thesprotiæ Thyamis:^c colonia Buthrotum:^d maximeque nobilitatus Ambracius^e sinus, D. pass. faucibus^{6f} spatiosum æquor accipiens, longitudinis XXXIX. M. pass. latitudinis XV.^g M. In eum defertur^h amnis Acheron, e lacu Thesprotiæ Acherusiaⁱ profluens XXXVI. M. pass. inde,^j et mille pedum ponte mirabilis omnia sua mirantibus. In sinu oppidum Ambracia.^k Molossorum flumina, Aphas^l et Arachthus.^m Civitas Anactoria: ⁷ⁿ locus Pandosia.^o

Thesprotiæ Thyamis Chiffi.—6 Gronov. et al. vett. *Amb. sinus, faucibus*. Mox, cod. Dalec. long. XXXVII. M. pass.—7 *Anactorica* Chiffi. Mox, pro *locus*, quod ex codd. suis et Chiffi. restituit Hardulnus, edd. vett. et Gronov. habent *lacus*.

NOTE

^a *Aquæ regiæ*] Ut Romani aquas Sextias Statiliasque a Sextio Statilioque appellabant, qui balnea struxerant, sic Aquam Regem βασιλικὰ ἕδρα dictum hunc fontem puto, quo rex Epiri aliquis usus feliciter, thermas ibi ad publicos usus extruxerit.

^b *Mæandria, Cestria*] De his duobus oppidis, ceteri scriptores, Græci pariter ac Latini, silent. Cestrinen tamen Thesprotidi vicinam Thucydides facit, lib. I. p. 32.

^c *Thyamis*] Pausaniæ quoque in Attic. lib. I. pag. 19. Thucydidi loc. cit. Athenæo, lib. III. p. 73. et Straboni, lib. VII. p. 324. Θάμυς. Hodie *Calama*.

^d *Buthrotum*] Βουθρωτόν Straboni, loc. cit. qui et colonos habuisse Romanos docet, ἐποίκους ἔχον Πορμάλους. Hodie *Butrinto*. Stephanus in insulam vocat: sed familiare Græcis nimirum est peninsulas ipsas appellare νήσους, *insulas*. Sic Pelopis insulam dixere Peloponnesum, quam esse peninsulam constat, et per Isthmum continenti copulari.

^e *Ambracius*] Hodie, *Golfo de Lar-ta*, Actiaca Augusti victoria maxime nobilitatus.

^f *D. pass. faucibus*] Vide Notas et Emend. num. 2.

^g *Latitudinis XV.*] In Mss. XII. Hæc porro latitudo, non faucium ipsarum est, sed admissi spatiosi æquoris, hoc est, interioris sinus.

^h *In eum defertur*] In Ambracium sinum. Ita Ptolemæus, III. 14. Martians lib. VI. cap. de tertio sinu Europæ, pag. 209. 'Ambracius sinus faucibus angustis æquor accipiens, in quo defertur amnis Acheron, infernæ fabulæ errore famosus.' Strabo nihilominus non hunc Acherontem vocat, sed eum qui in Thesprotinam sinum, *Portumque cognomento dulcem, γλυκὸν λιμένα*, longe ab Ambracio sinu versus septemtrionem, ex eadem Acherusia palude, delabitur, lib. VII. p. 324. Uterque forte ex eodem lacu manat, et qui in Dulcem, et qui in Ambracium solum devolvitur. Pausaniæ, lib. I. p. 30. ceterisque, Ἀχερόν.

ⁱ *Acherusia*] Ἀχερουσία λίμνη Straboni, loc. cit. et Thucyd. lib. I. p. 32.

^j XXXVI. . . inde] Hoc est, a sinu Ambracio, in quem defertur, ad Acherusium lacum, unde effluit. In Mss. XXII.

^k *Ambracia*] Pagus est milliari uno

II. Acarnaniæ, quæ antea Curetis¹ vocabatur, oppida: Heraclia,^b Echinus, et in ore ipso colonia Augusti^c Ac-

NOTÆ

a mari semotus, hodieque *Ambrakia* incolis nuncupatus: non *Larvia*, ut Geographi plerique censent: cum a sinu mill. pass. xv. *Larvia* distet, in Acherontis ripa. Dicæarcho, p. 164. et Scymno, p. 19. Ἀμβρακία. Cives Ἀμβρακίωται Ἐλιανο, Hist. Anim. xii. 40.

¹ *Aphas*] Is est quem Stephanus Æantem vocat, et ex eodem monte, quo Arachthum, sive Inachum, finire ait: quam ob causam ambo a Plinio copulantur. Ἀδάμων, inquit Stephanus, ἔκρα τοῦ Πέδου ὄρους, ἐξ ἧς ὁ Ἰναχος καὶ Ἄλας βεῖ ποταμός. Cave tamen Palmerio credas, qui in Græcia antiqua hunc Æantem cum Aoo eundem credit, de quo libro sup. dictum est, cap. 26.

² *Arachthus*] Ἀραχθος Ambraciam urbem præterlabitur, teste Strabone, lib. vii. p. 325. et Dicæarcho Messenio, p. 164. qui Ἀραθον nominat. Meminit Arachthi Livius, lib. xLiii. p. 556. et Ptolem. iii. 14.

³ *Anactoria*] Mss. Colb. 1. 2. Chiffi. Ἀνατορική. Straboni, lib. x. p. 450. et Thucyd. lib. i. p. 37. Ἀνακτόριον, quam urbem prope Actium in Arcania statuit. Stephano, Ἀνακτόρεια et Ἀνακτορῆα.

⁴ *Locus Pandosia*] Locum appellat, quoniam, exciso oppido, solum tum nomen extabat. Hesychius: Πανδοσία, πόλις τῆς Ἠπείρου, καὶ Ἰταλίας. Cassopæorum oppidum fuisse ait Strabo lib. vii. p. 324. Vide quæ de Pandosia diximus, iii. 15.

⁵ *Quæ antea Curetis*] Hi sunt, ut arbitramur, Cretes, de quibus Virgil. Georg. iv. 151. 'Curetum sonitus, crepitantiaque æra secuta, Dictæo cæli regem pavere sub antro.' Ed. sec.—Scholiastes Pindari, p. 31.

Ἀκτωλὸς ἔφυγεν εἰς τὴν πρότερον Κορυθῆτιν, Ἀκτωλῶν δὲ ὕστερον ἀπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν. Cur vero Curetis appellata sit, ex Strabone disces, lib. x. p. 463. Demetrius apud Steph. pag. 29. Τῆν γὰρ νῦν Ἀκαρνανίαν, Κορυθῆτιν ἀνὸμαζον. Ipseque Stephanus, pag. 381. Κοόρης, ὁ Ἀκαρνανίας. Quam in rem adducit Homeri versum ex Iliad. I. 425. Subscribit et Pausan. lib. viii. sive Arcad. p. 492.—Nummus antiquus apud D. Baudelot, et apud Patinum in Thea. p. 19. parte priore vir nudus sedens arcum tenet: quo significatur, pauperes in ea provincia victum sibi venatione parare. Epigraphe: ΑΚΑΡΝΑΝΩΝ. In altera parte vultus est virilis, cum collo bovino: Minotaurum vulgo vocant, falso. Rusticos in eo tractu significat patientes esse laboris, ut boves, quibus arant tellurem. Præsidis provinciæ nomen ΑΥΚΟΤΡΦΟΞ. Ed. sec.

^b *Heraclia*] Ἡρακλεία, quæ ex uribus ejus nominis apud Stephanum vigesima prima est, καὶ Ἀκαρνανίας πόλις. Et apud eundem, Ἐχίνος, πόλις Ἀκαρνανίας.

^c *Colonia Aug.*] Ἀκτιον, cujus oppidi ne vestigia quidem supersunt. De templo Apollinis Actii, Strabo, lib. vii. p. 325. Sueton. in Aug. cap. 18. &c.—In nominis Augusti, quorum in infimo margine hæc literæ sunt inscriptæ ΑΚΤ. cave putes Actiacum Apollinem iis significari: quamvis Apollo ibi habitu musici cum cithara stat, et longa veste. Neque enim cum e prælio Actio victor discessit, non fuit jam tum Actiacus: nec potuit dici, quod in his nummis scribitur, ob illam expeditionem, IMP. X. vel IMP. XII. nedum simul esse Imp. X. vel Imp. XII. in Sicilia; nam eos-

tium, cum templo Apollinis nobili, ac civitate libera Nicopolitana.^d Egressos sinu Ambracio in Ionium excipit Leucadium littus: promontorium Leucates.^e Dein sinus,^f ac Leucadia ipsa peninsula,^g quondam Neritis^h appellata, opere accolarum abscissa a continenti, ac reddita²¹ ventorum flatu congeriem arenæ accumulantium, qui locus³ vocatur Dioryctos,^j stadiorum longitudine trium.^k Oppidum in ea Leucas,^l quondam Neritum^m dictum. Deinde

CAP. II. 1 *Curetes* Chiff. — 2 *Vet. Dalec. ac edita.* — 3 *Ita Chiff. Har-
duin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. qui lacus ceteræ editiones.*

NOTE

dem numeros habent nummi inscripti, SICIL. Primæ hic sunt igitur totidem vocum literæ, 'Apollini Cæsaris Tutori.' *Ed. sec.*

^d *Nicopolitana*] *Νικόπολις*, Straboni loc. cit. Hodie ha *Prevenza*: unde Ambracio sinni nomen alterum, *Golfo di la Prevenza*. Ibi extracta, ubi castra ad Actium Augustus habuerat. Dio lib. LI. p. 443. In Museo nostro Parisiensi, Augusti nummus insignis, ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. Ex parte aversa, CΕΒΑΚΤ. ΚΤΙΣΤ. Σεβαστὸς κτιστής, *Augustus urbis conditor.* — ^e Est et nummus inscriptus, 'Imp. Cæs. Hadrianus Aug.' capite laureato: .)(. COL. ΝΕΙΚ. ΡΗ.—COND. Colonus boves agens prope vexillum, coloniam militarem in agro illo collocatam significat. Sic isti nummo æreo inscripta verba representat Patinus in Thesaurio Mauroneni, p. 98. optime. Mediobarbus autem, p. 185. eadem sic exhibet ex schedis D. Bon Veneti: COLONIA ΝΙC. ΡΗ. COND. At nuper Dominus Anselmus Bandouri Benedictinus Casinensis, Mediobarbo teste appellato, sed reclamatur certe, si viveret, scripsit, COLONIA ΝΙCΕΡΗ. CONS. exponitque 'Colonia Nicephorium Constantina,' addita scilicet litera E: et D mutata in S. Et exinde probat hucisse Stephano, in libro de Urbi-

bus, scribere, *Νικηφόριον, οὗτος ἢ Κωνσταντῖνον*. Potuit id quidem scribere Stephanus, qui multis sæculis vixit post Constantium. An fuit autem Constantinus aliquis Hadriani ævo, cujus nomen hic nummus et vultum exhibet? Legendum hic est, 'Colonia *Νικόπολις* Permissu Hadriani condita.' *Ed. sec.*

^e *Leucates*] *Λευκάτας* Straboni, lib. x. p. 452. *Λευκάς ἄκρα* Ptolemæo III. 14. Hodie *Cabo Ducato*.

^f *Dein sinus*] Ionius, qui et Leucadius.

^g *Peninsula*] Vide quæ diximus ad II. 92.

^h *Neritis*] *Νηρίτις*.

ⁱ *Ac reddita*] Continenti rursus annexa.

^j *Qui locus... Dioryctos*] Appellationis causam prodidit Strabo, lib. x. p. 452. cum sit Corinthios *διωρέωντας τὸν Ἴσθμὸν*, perfodientes Isthmum, insulam fecisse Leucadem. *Διωρευτὸς* itaque *fossam, fretumque*, hic sonat. Vide Dionys. Halic. Antiq. lib. I. p. 40.

^k *Stadiorum... trium*] Hoc est, passuum CCCLXXV.

^l *Leucas*] *Λευκάς* Græcis, hodieque vocant *Leucada*: arci vero nomen fecere incolæ, *Santa Maura*.

^m *Neritum*] Straboni lib. x. p. 454.

Acarnanum urbes, Alyzea,^a Stratos,^o Argos^p Amphilochicum cognominatum. Amnis Achelous^q e Pindo fluens, atque Acarnaniam ab Ætolia dirimens, et Artemitam^r insulam assiduo terræ invectū continentī annectens.

III. (II.) Ætolorum populi Athamanes,^s Tymphæi, Ephyri, Ænienses, Perrhæbi, Dolopes, Maraces,^t Atraces,^b a quibus Atrax amnis Ionio mari infunditur. Ætoliæ oppidum Calydon^c est septem millibus quingentis pass.^a a

CAP. III. 1 *Marages* Chiff. *Mox*, *Atrages* Vet. Dalec.—2 Gronov. et vett.

NOTE

Νήρικος. Enstathio in Iliad. B. p. 306. *Τὴν δὲ βῆθεισαν Λευκάδα, Νήρικον ἐν Ὀδυσσεΐα καλεῖσθαι φασί*. Stephano, p. 493. *Νήρικος* et *Νήριτος*.

^a *Alyzea*] Ἄλυζία Thucyd. lib. vii. p. 511. et Straboni, lib. x. p. 450. quindecim a mari stadiorum intervallo, hoc est, pass. MDCCLXXV. Ptolemæo III. 14. syllabis permutatis Ἀζόλεια pro Ἀλύζεια.

^o *Stratos*] Στρατὸς, πόλις Ἀκαρνανίας, Stephano: Polybio quoque agnitis, Hist. lib. v. p. 496. Στράτος πόλις μεγίστη τῆς Ἀκαρνανίας, Thucyd. lib. II. pag. 153. Meminit et Livius, lib. xxxviii. p. 469.

^p *Argos*] Ἄργος Ἀμφιλοχικὸν Ptolemæo, loc. cit. in oppidis Amphilochorum mediterraneis. Hinc regioni nomen inventum Ἀμφιλοχία apud Thucyd. lib. III. p. 241. Ἄργος Amphilochum xxii. mill. ab Ambracia abest, inquit Livius, lib. xxxvii. pag. 471.

^q *Achelous*] Ἀχελῷος, ὁ ὀρίζων Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλοῖς, inquit Strabo, lib. viii. pag. 335. Nunc *Aspropotami*. Vide Notas et Emend. num. 3.

^r *Artemitam*] Stephanus, ex Artemidoro, Chersonesum ait esse quandam circa amnis Acheloi ostia: Ἀρτέμιταν λεγομένην Ἀρτεμίαν Strabo vocat, lib. I. p. 59. unamque esse pro-

didit Echinadum insularum, aggestis arenarum cumulis, continenti annexam.

^s *Athamanes*] Ἀθάμανες Diodoro, Bibl. lib. xix. p. 595. Ἀθάμανες Ptolemæo III. 14. Amphilochiis magis orientales. *Τυμφαῖοι* Stephano, p. 671. et 715. a *Τύμφη* monte, quem ille Thesprotis adjudicat. Ephyri item Ἐφυροὶ Homero dicti, apud Pausan. lib. ix. in Bæot. p. 597. ab urbe cognominæ, quæ olim Thesprotorum fuit. Strabo, lib. vii. p. 324. *Κίχυρος*, ἡ πρότερον Ἐφόρα, πόλις Θεσπρωτῶν. Ænienses, ab Ænia oppido Perrhæborum. Stephanus: *Αἰνία*, πόλις Περραιβῶν . . . καὶ Αἰνίανες οἱ οἰκῶντες. Apud Herod. lib. vii. p. 445. n. 185. *Περραιβοί*, καὶ Αἰνίηνες, καὶ Δόλορες. *Περραιβία* regio apud Diod. Sicul. Bibl. lib. xix. p. 681. Menelaidem Dolopiæ civitatem ad Pindum montem Livius collocat, lib. xxxix. p. 495. *Μαρακοὶ καὶ Δόλορες* in Epiro simul copulantur a Xenophonte Hist. Græc. lib. vi. p. 580.

^b *Atraces*] Ab oppido cognominæ nomen traxerunt, quo de oppido dicitur sumus cap. 15. in Thessalia, cui id contributum fuit.

^c *Calydon*] Καλυδὼν Dicæarcho, in Ætolia. p. 165. et Thucyd. lib. III. p. 241. Hic sylvæ, aperque Calydonius

mari, juxta Evenum^d amnem. Dein Macynia,^e Molycria: cujus^f a tergo^g Chalcis mons, et Taphiassus.^h At in ora promontorium Antirrhium,ⁱ ubi ostium Corinthiaci sinus, minus mille^j passuum latitudine influentis, Ætolosque dirimentis a Peloponneso. Promontorium, quod contra procedit, appellatur Rhion.^k Sed in Corinthiaco sinu oppida Ætoliæ, Naupactum,^l Pylene:^m et in mediterraneo Pleuron, Halicyrna.ⁿ Montes clari: in Dodone, Tomarus:^o

edd. septem millium quingentorum passuum.—3 Eadem edd. Chalcis, et mons est Taphiassus; Vet. Dalec. Chalcis mons et Præsus.—4 Naupactos Chiffli. Mox, Gronov. et edd. vet. Halysarna.—5 Talarus Vet. Dalec. et Chiffli. Mox, Grania pro Crania in Gronov.

NOTE

appellatus, vatam carminibus decantatus. Nunc oppidulum est Galata, sive Calata, in provincia cui Livadia nomen est: a Naupacto Boream versus dissitum v. fere mill. pass.

^d Evenum] Εβνος, qui prius Lycornas dicebatur. Strab. lib. vii. p. 327. De Calydona et Eveno, Lucanus lib. vi. p. 365. 'Et Meleagream maculatus sanguine Nessi Evenos Calydona secat.' E Pindo fluere admonet Dicæarchus, p. 166. Ποταμός τ' Εβνος εκ Πίνδου βίων.

^e Macynia] Stephans: Μακρόνεια, πόλις Αιτωλίας sed ipsa series litterarum suadet Μακρόνεια legi oportere. Apud eundem, et apud Diod. Bibl. lib. xii. p. 112. est Μολυκρία πόλις Αιτωλίας. Apud Scylacem, p. 14. Μολύκρεια. Alcæus in Anthol. i. 5. Epigr. 16. dixit Μακρόνου τείχη.

^f Cujus, &c.] Χαλκίς. Vide Notas et Emend. num. 4.

^g A tergo] Versus septemtrionem.

^h Taphiassus] Ταφιάσος λόφος Strab. lib. ix. pag. 427. Ταφιάσος lib. x. pag. 460.

ⁱ Antirrhium] Ἀντιρρήιον ἕκρον Ptolem. iii. 15.

^j Minus mille] Strab. lib. viii. p.

335. Rhium et Antirrhium quinque duntaxat stadiorum freto dispeaci ait, hoc est pass. DCXXV. Septem stadia Thucydides habet, quæ mensura ad Plinianam accedit.

^k Rhion] Ῥίον ἕκρον τὸ καὶ Δρέπανον Ptolem. iii. 16. Rhion et Antirrhion arces sunt hac ætate duæ, faucibus Corinthiaci sinus utrimque appositæ, quæ Dardanelli Italii appellantur, quo nomine notæ sunt et eæ quæ in Hellesponti angustiis excitatæ sunt.

^l Naupactum] Ναυπακτος Ptolem. iii. 15. Hodie Lepante, unde et sinui Corinthiaco nonien, le Golfe de Lepante.

^m Pylene] Stephano, Πυλήνη πόλις Αιτωλίας. Πλευρὸν πόλις Αιτωλίας. De utraque Papinius: 'Sensit acropulosa Pylene, Fletaque cognatis avibus Meleagrica Pleuron.' Meminit et Πυλήνης Strab. lib. x. pag. 461. Πλευρῶνος Pausan. lib. vii. pag. 417. Thucyd. lib. iii. p. 241. Strab. lib. x. pag. 450. Pleuronem monti Aracyntho applicat.

ⁿ Halicyrna] Ἁλικυρνα. Vide Notas et Emend. num. 5.

^o Tomarus] De quo cap. 1. In Mss. hoc loco, Tmarus.

in Ambracia, Crania:^p in Acarnania, Aracynthus:^q in Ætolia, Acanthon,^r Panætolum,^s Macynium.^t

IV. (III.) Proximi Ætolis^u Locri, qui cognominantur Ozolæ,^b immunes. Oppidum Æanthe.^c Portus Apollinis^d Phæstii, sinus Crissæus.^e Intus oppida: Argyna,^f Eupalia,^g Phæstum, Calamissus. Ultra Cirrhæi Phocidis camp,^h oppidum Cirrha, portus Chalæon,ⁱ a quo VII. M.^j pass.¹

CAP. IV. 1 Chiffi. IV. M. pass. Mox, Parnassi et clarissimi codd. Dalec. et

NOTE

^p Crania] Γράνεια. Atque ab eo monte regioni quoque inditum nomen videtur: qua de Theopompus apud Stephanum: Κράνεια, χωρίον Ἀμβρακιοῦτων.

^q Aracynthus] Solinus, cap. 7. pag. 22. 'Acarnania Aracyntho eminent.' Martianus quoque, lib. vi. pag. 210. Ἀράκυνθος Dionysio, vs. 431. et Strab. lib. x. pag. 450. Bœotiae Stephanus hunc montem adjudicat.

^r Acanthon] Ἀκάνθων. Athamaniam urbem sic vocatam esse auctor est Stephanus: a monte fortasse cognomine.

^s Panætolum] Crebra sane apud Liv. lib. xxxi. pag. 376. totoque passim opere, de bello Macedonico, Panætoli mentio est: sed pro concilio, conventuque Ætoliae populorum: non pro oppidi, montisve, aut loci nomine.

^t Macynium] A quo nomen dnxit sita in eo monte Macynia urbs Ætolorum, sicut a Chalcide monte oppidum Chalcis, ut diximus.

^u Proximi Ætolis] Hæc totidem verbis Seylax, pag. 14.

^b Ozolæ] Ὀζόλαι Straboni, lib. ix. pag. 416. qui et Occidul sive Hesperii cognominabantur: hos ab Opuntis, et Epicnemidiis, Epizephyriisque Locris Parnasso monte disperse: cujus occidentum latus Ozolæ obtinebant.

^c Æanthe] Οἰάνθη, πόλις Λοκρῶν, Stephano. Capella Plinium de more transcribit. Vide Notas et Emend. num. 6. Nomen oppido hodie Pentagii, in ipso sinus Crissæi aditu.

^d Portus Apollinis] Et hujus mentio apud Martian. lib. vi. cap. de tertio sinu Enropæ, pag. 210. Φαιστόν aliqui in Achaia et Peloponneso Stephanus agnoscit.

^e Crissæus] Κρίσσαϊος κόλπος, Thucyd. lib. ii. p. 157. et Straboni, lib. vi. pag. 259. Hodie Golfo di Salona. E Corinthiaco sinu effluit, versus septentrionem.

^f Argyna] Ἀργύνα, cujus incolæ Ἀργύνιοι, uti ex Stephano colligimus, verbo Ἀργενος eam regionem Bœotiae ascribente.

^g Eupalia] Εὐπαλία, πόλις Λοκρῶν, Stephano, qui ab Artemidoro Εὐπάλιον ait appellari. Eupalium quoque Liv. lib. xxviii. pag. 322. De Phæsto in Locris, et Calamisso, ceteri scriptores silent.

^h Phocidis camp] Hic Martianus Plinium de more transcribit, loc. cit. Sic Pausan. lib. x. pag. 684. τὸ δὲ πεδῖον τὸ ἀπὸ τῆς Κίρρας. Fuit autem Cirrha Delphorum navale, inquit Pausan. lib. x. pag. 609. et Strab. lib. ix. pag. 418. Hodie Ασπρόπιτι vocant.

ⁱ Chalæon] Χάλαϊον, πόλις Λοκρῶν, apud Steph.

introrsus liberum oppidum Delphi,^k sub monte Parnasso, clarissimum in terris oraculo Apollinis. Fons Castalius,^l amnis Cephissus^m præfluens Delphos, ortus in Lilæaⁿ quondam urbe.^o Præterea oppidum Crissa^p et cum Bulensibus^p Anticyra,^q Naulochum,^r Pyrrha,^s Amphissa^t immunis, Tithrone, Tritea,^t Ambrysus,^u Drymæa^v regio,

Chiffi.—2 *Libæa* Chiffi.—3 *Pyrrhonia*, et mox *Ambrysus* Vet. Dalec. Deinde,

NOTÆ

^l *A quo VII. M.]* Sic quoque Martianus.

^k *Delphi]* Nunc Castri, ut ex inscriptionibus ibi repertis liquet. Martianus quoque ex hoc Plinii loco, 'Oppidum Delphi,' inquit, 'sub monte Parnasso, clarum oraculis Apollinis.'

^l *Castalius]* Fatidicis aquis celebratus. Unde nomen acceperit, disce ex Pausan. lib. x. pag. 623.

^m *Cephissus]* Hausit hoc Plinius ab Homero, Iliad. B. 523. *Ὀτ τε Λίλαια ἔχον πηγῆς ἐπι Κηφισσοῖο. Cephissi ad fontes et qui Lilæam habebant.* Laudat hunc Homeri versiculum Strabo in Bæoticis, lib. ix. pag. 407.

ⁿ *Quondam urbe]* Pausan. loc. cit. a Philippo deletam scribit. Scholiastes Lycophr. pag. 145. *Λίλαια, πόλις Φωκίδος.*

^o *Crissa]* *Κρίσα*, unde Crissæo sinui nomen. Strab. lib. ix. pag. 418. Hodie *Salona*. Nonn. Dionys. lib. xiii. pag. 358. *Κρίσαν δειδομένην.*

^p *Bulensibus]* Ab oppido Phocidis mediterraneo *Βούλαια*, cuius meminit Ptolem. iii. 15. hi nomen habent. Pausanice, lib. x. p. 683. *Βούλις*, et Stephano. Vide Notas et Emend. num. 7.

^q *Anticyra]* Quoniam Cirrhæ opposita fuit, *Ἀντικύρρα*, apud Strab. lib. ix. p. 418. dicebatur: Ptolem. iii. 15. *Ἀντικύρρα*. Mox neglecta ety-

mologiæ ratione, *Ἀντικύρα*. Elleboro ibi nato percelebris: ut et altera Anticyra ad Maliacum sinum posita.

^r *Naulochum, Pyrrha]* *Ναύλοχος*, Πύρρα. *Ναύλοχος* navium stationem sonat.

^s *Amphissa]* *Ἀμφισσα* Ptolemæo iii. 15. Locrorum Ozolarum mediterraneum oppidum. Harpocrati quoque, p. 21. et Stephano.

^t *Tithrone, Tritea]* *Τιθρόνη*, *Τριτέα*, vel cum Stephano, *Τρίτεια*, μεταξὺ Φωκίδος, καὶ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν. Vide Notas et Emend. num. 8.

^u *Ambrysus]* Ita Livius, lib. xxxiii. p. 388. Apud Pausan. lib. x. p. 681. *Ἀμβρυσος* et *Ἀμφρυσος*. Stephano quoque, *Ἀμφρυσος πόλις Φωκίδος τινὲς διὰ τοῦ β' φασίν*. Straboni denique lib. ix. p. 423. *Ἀμβρυσος*. Permutant Græci sæpe has literas φ et β. Unde Bryges iidem qui postmodum Phryges appellati. Nunc pagus est, cui nomen *Arachoua*. Vide Notas et Emend. num. 9.

^v *Drymæa]* Oppidi nomen est *Δρυμαία*, Pausan. lib. x. p. 677. Herodoto quoque, lib. viii. p. 473. n. 33. Daulis pariter Thucyd. lib. ii. p. 118. circumjacentis regionis nomen fuisse videtur: *ἐν Δαυλίᾳ*, inquit, *τῆς Φωκίδος*. Oppidum tamen ceteris appellatur, Homerum secutis, Iliad. B. *Κρίσαν τε ζαθέην, καὶ Δαυλίδα, καὶ Πανοπήν*.

Daulis appellata. Dein in intimo sinu angulus Bœotix alluitur cum oppidis, Siphis,⁴ Thebis, quæ Corsicæ² cognominatæ sunt, juxta Heliconem. Tertium ab hoc mari Bœotix oppidum Pagæ,⁷ unde Peloponnesi prosilit cervix.

v. (1v.) Peloponnesus, Apia ante^a appellata, et Pelasgia, peninsula haud ulli^b terræ nobilitate postferenda, inter duo maria, Ægæum et Ionium, platani folio^c similis, propter angulosos recessus,¹^d circuitu DLXIII. M. pass.^e colligit, auctore Isidoro. Eadem per sinus^f pæne tantundem adjicit. Angustix, unde procedit, Isthmos appellantur. In eo loco erumpentia e diverso, quæ dicta sunt, maria, a septemtrione et exortu,²^g ejus omnem ibi latitudinem vo-

~~~~~

pro *Drymæa regio*, Chiffi. exhibet *Myrænaque regio*.—4 *Gymnis Vet. Dalec. et codex alter ejusdem. Paulo post, Heliconem montem. Tertium, ꝥ. Chiffi.*

CAP. v. 1 Vet. Dalec. *incessus*.—2^g Rhodig. XXI. 19. citato ad verbum

NOTÆ

¹ *Siphis*] Stephano, Σίφαι, ἐπίγειον τῆς Θεσπιακῆς, Thespiarum navale. De Thespiis Bœotix, cap. 12. Et Σίφαι in Bœotia, apud Ptolem. III. 16. Apud Pausan. lib. IX. p. 590. Τίφαι.

² *Quæ Corsicæ*] Quoniam oppido ei nomen alterum *Kόρσεια* fuit, teste Pansania, loc. cit. p. 577. unde cives deinde Thebas transducti, primum Bœotix oppidum, de quo cap. 12. Stephanus: Κορσιαί, πόλις Βουαρίας. Seylax, p. 14. Μετὰ δὲ Φωκίης Βουαρτιάων ἔθνος· καὶ πόλεις αὐτῶν Κορσιαί, κ. τ. λ.

⁷ *Pagæ*] Πηγὰ, Thucyd. lib. I. p. 67. et Ptolemæo III. 15.

^a *Apia ante*] Scilicet ante Pelopis adventum, inquit Pausan. in Corinth. lib. II. p. 94. ab Api Telchinis F. tota regio Ἀπία cognominata est. Vide etiam Stephanum, in verbo Ἀπία. Nicolaus Damasc. in Excerptis, p. 492. trifariam pariter appellatam scribit:

Api regnante, quem Phoronei filium facit, Apiam: Pelasgo indigena res tenente, Pelasgiam: sub Pelepe, Peloponnesum, quo demum in nomine acqnievit. Sic Eustathius quoque in Dionys. vs. 415. Didymus Schol. in Homeri Iliad. A. 30.—*Æschylus denique in Supp. vs. 123. Ἀπίας βούων* vocat, et vs. 704. Ἀπίας χόθνα. Ed. sec.

^b *Peninsula haud ulli*] Transcribit hæc Capella a Plinio, lib. VI. cap. de tertio sine Europæ, p. 210.

^c *Platani folio*] Ita Strabo lib. VIII. p. 335. et Mela II. 3. p. 32.

^d *Recessus*] Sinuum anfractas.

^e *DLXIII. M. pass.*] Paululum ab Isidoro diversus abire Strabo videtur, loc. cit. et Agathemerus Geogr. I. 5.

^f *Per sinus*] Si omnium sinuum angulosorumque recessuum oram interiore adnavigando legas.

^g *A septemtrione et exortu*] Ionium

rant, donec contrario incursu æquorum tantorum, in quinque *M. pass.*^b intervallo exesis utrimque lateribus, angusta cervice Peloponnesum contineat Hellas.ⁱ Corinthiacus hinc, illinc Saronicus^j appellatur sinus: Lecheæ^k hinc, Cenchrææ^l illinc, angustiarum termini, longo et ancipiti navium ambitu, quas magnitudo planstris transvehi prohibet: quam ob causam perfodere navigabili alveo angustias eas tentavere,⁴ Demetrius rex,^m dictator Cæsar,ⁿ Caius princeps,^o Domitius Nero,^p infausto (ut omnium patuit

hoc loco, hæc verba: *quæ dicta sunt, a septentrione et ortu, non legit.* Dalec. Mox, pro *ejus*, margo edd. Dalec. et Gronov. *soli*. Paulo post, *ibid. tantum quinque M. pass.*—³ Margo edd. Dalec. et Gronov. *Lechæum*; 'quo pacto et a Strabone et Ptolemæo effertur.' Dalec.—⁴ Chiffi. *angustias eas tentavere*. Mox, margo edd. Dalec. et Gronov. *infausto, omnium ut patuit exitu, incepto*;

NOTÆ

^a septentrione: ab oriente, Myrtoon, sive Ægæum, Peloponnesi totam, quanta est, latitudinem vorant, lancinantque. Rursum de Peloponneso Plinius infra, c. 9. 'Totius Peloponnesi oram lancinant, tot maria allatrant. Siquidem a septentrione Ionium irrampit: ab occidente, Siculo pulsatur: a meridie, Cretico urgeatur: ab oriente brumali, Ægæo: ab oriente solstitiali, Myrtoo.'

^b *In quinque M. pass.*] Ita plane *Mss.* omnes. Solinus tamen cap. 7. pag. 23. 'quatuor non amplius mill. pass.' Totidem habet et *Mela* II. 3. pag. 34. Agathemerus tamen *Geogr.* I. 5. XL. stadiorum id esse intervalum ait, quæ omnino sunt quinque mill. pass. Nempè ea parte, ubi sunt angustiarum maximæ: nam ad Corinthum sex millia obtinet: unde ei spatium nomen hodieque est *Examitia*.

ⁱ *Hellas*] Græcia proprie dicta, in qua Attica, ceteræque regiones, describendæ cap. 11. et subsequentibus. Vide *Notas et Emend. num.* 10.

^j *Saronicus*] De quo cap. 9.

^k *Lecheæ*] Pausaniæ lib. II. pag. 86. *Λέχαιον*. Item Straboni lib. VIII. p. 380. et Ptolemæo III. 16. Eidem Pausaniæ, pag. 88. *Λέχη*. Portus fuit, seu navale, *ἐπίγειον Κορυθίων*, nunc arenis obductus. Vide Hezychium, verbo *Δόλοκος*.

^l *Cenchrææ*] *Κεγχρηαί* Diodoro Sic. *Bibl.* lib. XI. pag. 705. et Straboni, loc. cit. *Κεγχρηαίς* Thucydides vocat, lib. VIII. p. 569. Corinthiorum emporium Livio, lib. XXXII. p. 388. Etiam hodie *Kenchræai* vocant.

^m *Demetrius rex*] Is, cui cognomen ab exitu urbium Poliorcetes fuit, ut ait Seneca, *Epist.* 9. pag. 175. Asiæ rex, Antigoni F. qui Græciam fere totam suæ dittonis fecit. Vide etiam Strabonem, lib. I. p. 54.

ⁿ *Dictator Cæsar*] Ita Dio lib. XLIV. p. 242. Plutarchus in Cæsare, p. 135. Suetonius in Julio, cap. 44.

^o *Caius princeps*] Caius nempè Calligula. Vide Sueton. in ejus Vita, cap. 21.

^p *Nero*] Sueton. in Nerone, cap. 19. Dio lib. LXIII. p. 722. Quous-

exitu)^q incepto. Medio hoc intervallo,^r quod Isthmon appellavimus, applicata colli^s habitatur colonia Corinthus,^t antea Ephyra^t dicta, sexagenis ab utroque littore stadiis, e summa sua arce, quæ vocatur Acrocorinthus,^u in qua fons Pirene, diversa duo maria^v prospectans. LXXXVII. mill. pass.^w ad Corinthiacum sinum trajectus est Patras a Leucade. Patræ, colonia^x in longissimo promontorio Pello-

Vet. Dalec. et Chiff. *nefasto, ut omnium, &c.*—5 Vet. Dalec. *applicatu colli.*—6 Chiff. *LXXXIX. millia pass.* Mox, Vet. Dalec. *per C. sinum.*—7 Chiff.

NOTE

que perducta sit Isthmi perfossio a Nerone cæpta, docet Philostr. lib. iv. de Vita Apoll. cap. 8. pag. 181. Tentasse id etiam Alexandrum Macedonem, auctor est Pausanias lib. ii. pag. 86.

^q *Ut omnium patuit exitu*] Nam Demetrius quidem, a Selenco genero victus, in custodia periit, ut refert Plutarchus, in Antonio, p. 957. Dictator Cæsar, Caligula, Nero, illata per vim nece obiere.—^r Animadvertimus hanc istius loci interpretationem displicuisse Spanhemio, Tom. ii. de Usu Numism. pag. 408. ibique eum contendere, *exitu* hic idem valere tantum, atque *irrito conatu.* Nescit *'exitum'* a Plinio poni pro exitu sive exitiali fato: idque hujus inprimis loci sententiam poscere, cum *'infausto'* præcesserit. Sic idem Plinius lib. ix. 74. *'usque ad Seiani exitum'* dixit, pro exitiali clade. *Ed. sec.*

^r *Medio hoc intervallo*] Martianns, qui hæc transcripsit, loc. cit. *In medio.*

^s *Colonia Corinthus*] *'Olim,'* inquit Mela ii. 3. p. 34. *'clara opibus, post clade notior, nunc Romana colonia, ex summa arce, quam Acrocorinthon appellant, maria utraque continens.'* Missos eo a Cæsare Dictatore colonos libertini generis, ipso quintum,

M. Antonio collega Coss. auctor est Dio, lib. XLIII. p. 239. Plutarch. in Cæsare, p. 734. Hinc nummi Cæsaris, apud Patin. pag. 18. COL. IVLI. CORIN. et LAVS. IVLI. CORINT. *'Colonia Julia Corinthus Augusta.'*

^t *Ephyra*] *'Εφύρα*, usque ad Corinthum regem, a quo nomen accepit. Heraclid. de Polit. Corinth. *'Εφυρα* Stephano, verbo *Κόρινθος.*

^u *Acrocorinthus*] Montem editum fuisse auctor est Strabo, lib. VIII. p. 379. cujus ascensus stadiorum esset omnino xxx. Sub ipso vertice fons Pirene, *Πειρήνη.*

^v *Duo maria*] Ionium et *Ægeum.* Quare *'bimaris Corinthus'* ab Horatio appellatur i. Od. 7.

^w *LXXXVII. mill. pass.*] Plinius ii. 112. addit passus quingentos.

^x *Patras, colonia*] Hodie *Patras.* Andree Apostoli martyrio nobilitis. Primum *Aroëa* vocatam, appellatione a terræ cultu petita, mox a Patreo Ageuoris nepote Patras, auctor est Pausanias in Achaic. Coloniam eo deductam ab Augusto, Strabo lib. VIII. p. 387. Atque id nummi testantur Claudio principe cusi, cujusmodi in Museo nostro Parisiensi asservantur, COL. PATR. et apud Erizzo, pag. 88. COL. A. A. PATR. *'Colonia Augusta Aroë Patrensis.'*

ponnesi condita, ex adverso Ætoliæ et fluminis Eveni, minus mill. pass. (ut dictum est) intervallo in ipsis faucibus, sinum Corinthiacum LXXXV. millia pass.⁷ in longitudinem usque ad Isthmon transmittunt.⁷

VI. (v.) Achaia^a nomen^a provinciæ ab Isthmo incipit: antea¹ Ægialos vocabatur, propter urbes in littore^b per ordinem dispositas. Primæ ibi, quas diximus, Lecheæ,³ Corinthiorum portus. Mox Oluros,^{3c} Pellenæorum castellum. Oppida: Helice, Bura:^d in quæ refugere,⁴ haustis prioribus, Sicyon, Ægira, Ægion, Erineos. Intus Cleonæ,^f Hysia.⁵ Panhormus^{5b} portus, demonstratum-

//////////

transmittunt. 'Perpetuo ita scribitur.' Dalec.

CAP. VI. 1 Ita Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. ante Gronov. et edd. vett.—2 *Lechaum* margo edd. Dalec. et Gronov.—3 *Mox Olyrus* Chiffi.—4 'Melius, et in quæ refugere, ut intelligamus, Helice et Bura mari haustis incolas sese Sicyonem et Ægiran recepisse.' Dalec.—5 Pa-

NOTÆ

⁷ LXXXV. millia pass.] Vide quæ diximus de hac Corinthiaci sinus longitudine II. 112.

^a *Achaia nomen*] Transcribit hæc Martianus lib. VI. cap. de tertio sinu Europæ, pag. 210. Achaia hæc porro proprie appellata, longe ab ea diversa est, quæ Hellas Ptolemæo cognominatur, hodie *Livadia*: qua Locorum regio, Bœotia, Attica, continentur. *Αἰγιαλὸν* quondam appellatam esse et Pausanias tradit, lib. V. pag. 287. et lib. VII. p. 396.

^b *Propter urbes in littore*] Est enim Græcis *αἰγιαλὸς* littus.

^c *Oluros*] Stephano, Ὀλουρος, πόλις ἕως τῆς Ἀχαΐας, ὅ ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου. Fait nimirum Oluros castellum propugnaculumque quoddam in ora conditum ab incolis Pellenes oppidi, LX. stadiis intus recedentis a mari: quo ipso in tractu Strabo lib. VIII. p. 386. Pellenem locavit. Vox Ὀλουρος Græcis idem quod Πάνορμος sonat, de quo mox.

^d *Helice, Bura*] Ἑλίκη, Βούρα, Ptolemæo III. 16. De his egimus II. 94. Biennio ante Leucentricum prælium absuntam mari Helicen, auctor est Strab. lib. VIII. p. 384. Contigit autem id prælium anno 2. Olymp. CII. Diodoro teste.

^e *In quæ refugere*] Oppida deinde, inquit, in quæ incolæ priorum, quæ hausit mare, transmigrarunt, qui tantæ cladi superstitēs esse potuerunt, fuere ista: Sicyon, Ægira, &c. Σικυὼν, Ἀγείρα, Ἀγίον, Ἐρινεὸς λιμὴν, Herod. lib. I. n. 145. p. 62. et Ptolem. III. 16. Scylaci quoque, p. 15. Ægii meminit Homerus II. B. 574. Πελοπόννησος τ' εἶχον, ἧδ' Ἀγίον ἀμφερέμοντα. Ἐρινεοῦ λιμῆνος Pausan. lib. VII. p. 442. et Thucyd. lib. VII. pag. 513. Ἀγείρα etiam apud Pausan. pag. 440. Sicyon hodie *Vasilica*: ceterarum situs incertus.

^f *Intus Cleonæ*] Κλεωναί Homero II. B. 568. a Corintho stadiis LXXX. ut scribit Eustathius, pag. 291. No-

que jam Rhium : a quo promontorio quinque m. pass.ⁱ absunt Patræ, quas supra memoravimus : locus Pheræ^j In Achaia, ix. montium^k Scioëssa notissimus, fons⁶ Cymothoë. Ultra Patras oppidum Olenum,^l colonia Dyme :^m loca,ⁿ Buprasium, Hyrmine : promontorium Araxum,⁷ Cyllenes sinus, promontorium Chelonates :^p unde Cyllenen^q quinque m. pass.⁸ Castellum Phlius :^r quæ regio^s ab Homero Aræthyrea dicta, postea Asopis.⁹^t

linhormus Chiffi.—6 *Scioëssa. Notissimus fons* Vet. Dalec.—7 *Azarus* Chiffi.—8 Ita Chiffi. aliique codd. ap. Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *duo M. pass.* edd. vett. et Gronov.—9 *Asopis* edd. vett. et

NOTÆ

tæ etiam Ptolemæo Κλεωναί III. 16. et Strab. lib. VIII. pag. 377. ubi situm ejus describit.

⁵ *Hysia*] Ἰστιά Argolicæ, quarum meminere Strab. lib. IX. pag. 404. et Pausan. lib. VIII. pag. 464. et 542. Incolæ Hysiatæ.

^h *Panhormus*] Hodieque *Porto Panormo*. Græcis Πάνορμος portum significat omnibus navibus excipiendis aptum. Meminit illius Pausan. lib. VII. pag. 442.

ⁱ *Quinque M. pass.*] Strab. lib. VIII. pag. 387. stadiis XL. eadem prorsus mensura. At Pausanias loc. cit. stad. L.

^j *Locus Pheræ*] Modus hic loquendi Plinio familiaris oppidum plane deletum innuit, rudera modo ac vestigia superesse. Hæ sunt quæ Stephano Φεραί et Φηραί Ἀχαΐας. At Strab. lib. VIII. pag. 388. et Pausan. lib. VII. pag. 440. Φάρα, Dymæ colonix contermina, de qua statim dicturi sumus.

^k *In Achaia, IX. montium*] In Achaia, inquit, quæ regio montibus novem attollitur, Scioëssa mons notissimus est. Vide Notas et Emend. num. 11. Σκίοεσσα (subintellige, δεικνύουσα, vel ἀκρόρεια) *umbrosus* sylvarum opacitate montem significat: Κυμο-

θή, *fontem aquarum incitato cursu rapidum*.

^l *Olenum*] Ὀλενος, πόλις Ἀχαΐας Stephano. Straboni quoque lib. VIII. pag. 386. Dymen inter et Patras.

^m *Dyme*] Δύμη Strabo. lib. VIII. pag. 341. et Ptolem. III. 16. Cives Δυμαῖοι. Regio ipsa Καυκωνίς, incolæ Καυκωνες appellati. Missos eo colonos a Pompeio Magno, idem Strabo admonet, pag. 387. et 388.

ⁿ *Loca*] Deletis oppidis manent vestigia, inquit, Buprasii et Hyrmines. Meminit utriusque Homerus Iliad. B. 615. et eix eo Strab. lib. VIII. pag. 340. Stephanus quoque, et Hesychias : Οἱ δ' ἔρα Βουπράσιόν τε καὶ Ἥλιδα διὰν ἔλαιον, Ὅσσον ἔφ' Ἴρμινη καὶ Μόρσιον ἐσχατώσα.

^o *Araxum*] Ἀραξος Strabo. lib. VIII. pag. 337. ceterisque Geographis : a Dyme, stadiis LX. Ex adverso Ararnixæ respondere ait Agathemerus Geogr. I. 5. ἄκρον Ἀραξος, ἀντιπρόσ-πον Ἀκαρνανία.

^p *Chelonates*] Ὁ Χελωνάτας Agathemero, loc. cit. et Strab. lib. VIII. pag. 337. Dorica dialecto : communi, Χελωνίτης ἔκρα Ptolem. III. 16. Hodie *Capo di Chiarenza*.

^q *Cyllenen*] Κυλλήνη Eleorum navale, apud Thucyd. lib. I. pag. 22.

Inde Eliorum ager,^u qui antea Epei vocabantur: ipsa Elis in mediterraneo, et a Pylo^v XII. M. passuum intus¹⁰ delubrum Olympii Jovis,^v ludorum claritate fastos Græciæ^x complexum. Pisæorum¹¹ quondam oppidum, præfluente Alpheo amne. At in ora promontorium Ichthys.^f Amnis Alpheus^a navigatur VI. pass. mill. prope oppida, Aulona,¹² et Leprión. Promontorium Platanodes: ¹³^b omnia hæc ad occasum versa.

Gronov.—10 Eodem edd. XII. M. pass. Intus, &c.—11 Pisa eorum cod. Dalec. et Vet. ejusdem; aliis, Pisa CEnomani quondam, &c.—12 Vet. Dalec. navigabilis prope sex oppida, Aulos; Codd. Dalec. et Cliffl. navigatur sex prope o. Aulon; Gronov. et al. navigatur in oppida Aulos.—13 Platanistus Gronov. et al.

NOTE

'Mercurium ibi natum arbitrantur,' inquit Meia II. 3. Hodie Chiarenza: agrumque finitimum Galli vocant, le Duché de Clarence.

^r Phlius] Φλιούς Ptolemæo, in mediterraneis Sicyoniæ oppidis, III. 16. et Straboni, mox laudando.

^s Quæ regio] Phliasia dicta, Φλιασία Strab. lib. VIII. pag. 382. quam et Aræthyream prius appellatam scribit. Homeri locus est Iliad. B. 571. quem et Pausanias refert, lib. II. p. 107. 'Ορρεΐδς τ' ἐνέμοντο, 'Αραιθυρέην τ' ἐρατειήν.

^t Asopis] 'Ασωπία, Pausan. lib. II. pag. 85. et Straboni loc. cit. Asopis prius perperam legebatur.

^u Eliorum ager] Strab. lib. VIII. p. 340. ὄσπερον δ' ἀντ' Ἐπειῶν Ἠλείοι ἐκλήθησαν. Hesy chius, p. 349. Ἐπειοί, οἱ Ἠλείοι, καὶ οἱ πλησιόχωροι. Ipsa urbs Ἠλὶς Ptolem. III. 16. ceterisque.

^v A Pylo] Hæc Pylos Eliaca, seu Triphylia appellata Straboni lib. VIII. p. 351. δ Πύλος Ἠλειακός, ἢ Τριφυλιακός, Nestoris patria.

^w Olympii Jovis] Stadiis ab Elide trecentis, Strab. lib. VIII. p. 353. hoc est, pass. mill. XXXVII. et quingentis pass.

^x Fastos Græciæ] Olympicorum

enim ludorum beneficio, exacta postmodum notitia temporum observata: per Olympiadas deinceps, quod spatium annorum quatuor fuit, compositi ordinatque fasti, in quibus res gestæ et insignia quæque notari consueverunt. Ludorum Herculeus auctor: instaurator Iphitus existimatus. Olympias prima cœpit annis quatuor et viginti, ante Romam conditam.

^y Pisæorum] Πίσα πόλις τῆς Ὀλυμπίας, Stephano. Ptolemæo, Ὀλυμπία Πίσα, III. 16. Deletæ urbis, situm causamque excidii, describit Pausan. lib. VI. p. 386. Regio Πισάρις Straboni lib. VIII. p. 356. qui urbis rudera inter duos montes Ossam et Olympum extare quibusdam creditum: Pisam ullam unquam extitisse negatum ab aliis tradit.

^z Ichthys] Ἰχθὺς ἄκρα in Elide, juxta Alpei ostia, Ptolem. III. 16.

^a Alpheus] Ἄλφειος Ptolemæo, loc. cit. ceterisque. Vide Notas et Emend. num. 12. Navigatur Alpheus, inquit, procul a mari, juxta ipsa Arcadiæ, quæ pars mediterranea Achaiæ est, oppida duo, Aulona et Leprión, ad sex usque millia passuum ab iis oppidis. Ἀδλων, πόλις Ἀρκαδίας, Stephano. De Leprie dicemus c. 10.

VII. Ad meridiem autem Cyparissius sinus cum urbe Cyparissa ^c LXXII. millium passuum circuitu. Oppida: Pylos, ^d Methone: ^e locus Helos, ^f promontorium Acritas: ^g sinus Asinæus, ^h ab oppido Asine, Coronæus ⁱ a Corone. Finiuntur Tænaro ^j promontorio. Ibi regio ^k Messenia duodeviginti montium. Amnis Pamisus. ^l Intus autem ipsa Messene, ^m Ithome, Œchalia, Arene, Pteleon, ⁿ Thyron,

NOTE

^b *Platanodes*] Πλατανώδης Strab. lib. VIII. p. 348. Vide Notas et Emend. num. 13.

^c *Cyparissa*] Κυπαρισσία Stephano: Ptolemæo III. 16. Κυπάρισσαι, in Messenia. Eustathio, in Iliad. B. p. 297. πόλις Μεσσηνιας. Hodie *Arcadia*. Incolæ, Straboni lib. VIII. p. 345. Κυπαρισσείς. Hic porro ager Messeniacus incipit, Ptolemæo III. 16. oppida quæ sequuntur Messeniæ accensente. Cyparissio sinui ab oppido nomen, *Golfo del Arcadia*.

^d *Pylos*] Πύλος in Messenia, prope Μεθώνην. Hæc Messeniaca Pylos, ab aliis diversa: fuit enim tergemina civitas ejus nominis, ut Strabo admonet, lib. VIII. p. 351. Frustra Meursio Tylos hoc loco, vel Œtylos scribente, in *Miscell. Lacon.* lib. IV. p. 374.

^e *Methone*] Μεθώνην Messeniæ Ptolemæus, loc. cit. et Strab. lib. VIII. p. 359. Laconicæ Stephanus adjudicat, Thucydiden secutus, lib. II. p. 116. Hodie *Modon*.

^f *Locus Helos*] Seu loci id nomen fuerit circa Alpheum, seu urbis jam dirutæ. Strab. lib. VIII. p. 350. Ἑλος ἢ οἱ μὲν περὶ τὴν Ἀλφειὸν χώραν τινὰ φασὶν οἱ δὲ καὶ πόλιν. At dirutam urbem a Spartanis, Pausanias prodidit lib. III. p. 162. atque ipse etiam Strabo ex Homero, p. 363.

^g *Acritas*] Ἀκρίτας ἄκρα Ptolem. III. 16. et Pausan. lib. IV. pag. 282. juxta Methonem, Strab. lib. VIII. p. 359. Hodie *Capo Venetico*.

^h *Asinæus*] Ἀσινῶϊος ἀπὸ τῆς Μεσσηνιακῆς Ἀσίνης, Straboni loc. cit. Exciderat id oppidum ætate Pausaniæ, ipso teste lib. II. p. 154. Sinui nomen alterum Messeniaco, a Messene fuit. Strabo, loc. cit.

ⁱ *Coronæus*] Ab oppido Κορώνη, quod oppidum Messenæ proximum est, apud Ptolem. III. 16. Sinus ipse Messeniaci pars quædam est, et recessus interior.

^j *Tænaro*] Ταΰραρον Pausan. lib. III. p. 212. Ταυραρία ἄκρα Ptolemæo, loc. cit. Asinæum sinum a Coronæo determinat: Hodie *Cap de Matapan*, et *Cap des Cailles*, a coturnicum quæ illic est copia.

^k *Ibi regio*] Hæc quæ diximus oppida, inquit, regio Messeniaca complectitur, et simul montes XVIII.

^l *Pamisus*] Πάμισος, Pausan. lib. IV. p. 280. Eidem Πάμισος, p. 221. *Mela* II. 3. 'In Asinæo flumen Pamisum.'

^m *Messene*] Μεσσήνη. Homero Iliad. B. 582. Μέσση. Hodie *Messenigo*.—In nummo ex ære mediocri in Museo nostro, caput turritum, idemque velatum est, argumento liberæ civitatis: titulus MECCHNIQN. Parte altera Æsculapii stantis effigies est, sine epigraphe: latere sinistro corona laurea.' *Ed. sec.*—Sequuntur deinde Ἰθάκη Μεσσηνίας Stephano, et Pausan. lib. IV. p. 233. Arx ea Messenæ fuit, ut Corinthi Acrocorinthus: auctor Strab. lib. VIII. p. 361. Οἰχάλια Strab. lib. VIII. p. 350. prope Messe-

Dorion, Zancle,¹ variis clara temporibus. Hujus sinus^o circuitus LXXX. M. pass. trajectus vero XXX. M.

VIII. Dehinc a Tænaro ager Laconicus, liberae gentis:^a et sinus^b circuitu CVI.^c mill. trajectu XXXIX. mill. Oppida: Tænarum,^d Amyclæ,^e Pheræ,^f Leuctra:^g et intus Sparta,^h Theramne:ⁱ atque ubi fuere Cardamyle,^j Pitane, Anthane: Locus Thyrea,^k Gerania.^l Mons Taygetus,^m am-

CAP. VII. 1 Codd. Dalec. Zande; Vet. ejusdem, *Thamira*.

CAP. VIII. 1 Ita codd. Harduin. Tolet. et Dalec. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CCVI. Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov.—2 *Therenna* Vet. Dalec. Mox, *Antiane* Chiffi. *Anxiane* cod. Da-

NOTE

nen, unde Μεσσηνίς Οίχαλλια, Stephano. 'Αρήη eisdem Stephano, de qua vide Notas et Emend. num. 14.

^a *Pteleon*] Πτελεδόν, Θρόον Homero Iliad. B. 592. Δόριον. Sola Zancle in hoc tractu ceteris scriptoribus neglecta: etsi variis singula temporibus, deinceps alia ex aliis, clariisse Plinius asseveret. Vide Notas et Emend. num. 15.

^o *Hujus sinus*] Messeniaci: hodie Golfe de Coron.

^b *Liberae gentis*] Strabo, de Spartanis seu Lacedaemoniis, lib. VIII. p. 365. eos in eximio honore habitos a Romanis ait, libertatemque retinuisse: præter socias operas nihil quicquam Romanis pendisse: Καὶ ἔμειναν ἐλεύθεροι, πληρὴ τῶν φιλικῶν λειτουργιῶν ἄλλο συντελούσας οὐδέν. Hodie hujus tractus incolæ les *Mainotes* vulgo appellantur: a Turcarum quoque etiamnum tyrannide liberi.

^b *Et sinus*] Laconicus: hodie Golfo de Colochina.

^c *CVI. mill.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Tolet. &c. non CVI.

^d *Tænarum*] Solin. cap. 7. p. 22. 'Est et oppidum Tænaron, nobili vetustate.' Ταίναρον, a promontorio ejusdem nominis, stadiis XL. distantum, teste Pausan. lib. III. p. 312.

^e *Amyclæ*] Ἀμύκλαι Strab. lib. VIII. p. 363. 'Silentio quondam suo pessumdatæ,' inquit Solinus, loc. cit.

^f *Pheræ*] Φεραὶ Ptolem. III. 16. Φηραὶ Strab. lib. VIII. p. 367. et Homero Iliad. B. Φαραὶ Messeniace Stephano, ejus oppidi civis Φαραίτης: apud Pausan. lib. III. p. 161. Φαρείτης.

^g *Leuctra*] Λεῦκτρον τὸ Λακωνικόν, Strab. lib. VIII. p. 361. longe diversum oppidum a Leuctris Bœotiae, Lacedaemoniorum clade nobilitatis.

^h *Sparta*] Quæ et Λακεδαίμων. Quatuor circiter mill. pass. a rudibus antiquæ Lacedaemonis excitatum est oppidum *Misithra*, facto ei nomine a minuto caseo, quem sic indigenæ vocant. Rudibus nomen hodie est *Paleochori*, quasi παλαιὰ χόρα, vetus ager.

ⁱ *Theramne*] Θεράμναι Stephano, pag. 303. Θεράμνη Pausaniæ, juxta Spartam, lib. III. p. 187. Harpocrat. Θεράμνη, τόπος ἐστὶν ἐν Λακεδαίμονι.

^j *Cardamyle*] Καρδαμύλη Homero Iliad. I. 150. Περώνη, Pausan. lib. III. p. 192. Pindaro quoque, Olymp. Ode VI. juxta Eurotam amnem Ἀνθάνη, vel Ἀνθαιδ, de qua vide Notas et Emendationes num. 16.

^k *Locus Thyrea*] Θουρία Straboni

nis Eurotas,^a sinus Ægilodes,^o oppidum Psammathus.^p Sinus Gytheates^q ab oppido: ex quo Cretam insulam certissimus cursus.³ Omnes autem^r Maleæ⁴ promontorio includuntur.

IX. Qui sequitur sinus ad Scyllæum,^a Argolicus^b appellatur, trajectu quinquaginta M. pass. idem ambitu CLXII.^c millium.¹ Oppida: Bœa,^d Epidaurus Limeræ cognomine,

lec. *Anteia* Strab. Ἀρθὴν Thucyd.—3 Margo Dalec. et Gronov. *brevisissimus cursus*.—4 *Omnia autem Maleo* Gronov. et al. vett.

CAP. IX. 1 Vet. Dalec. *C duo millia*; cod. Dalec. *C. LII. millium*; edd. vett.

NOTÆ

lib. VIII. p. 360. Meminit Herod. lib. I. n. 82. p. 24. loci, sive agri, qui Thyrea vocatur, *χῆρον καλεομένου Θυρέης*, in confinio Laconicæ, Argolicæque, Diodoro teste in Bibl. lib. XII. pag. 116. Vastatam incensamque urbem, docet Thucyd. lib. IV. p. 289. Solinus cap. 7. p. 22. 'Ubi quondam fuere Thyreæ, nunc locus dicitur: in quo anno XVII. regni Romuli, inter Laconas et Argivos memorabile bellum fuit.' Statius Theb. IV. 47. 'Et Lacedæmonium Thyre lectura cruorem.'

¹ *Gerania*] Γερνία Pausan. lib. III. pag. 204. Hanc ab Homero dictam esse Ἐρόπη, Iliad. I. 150. tum ipse prodidit, p. 214. tum etiam Strab. lib. VIII. p. 360. Messeniæ a Stephano accensetur.

^m *Taygetus*] Ταῦγετον ὄρος Strab. lib. VIII. p. 362. *Les Montagnes des Mainotes*.

ⁿ *Eurotas*] Εὐρώτας, hodie Basilipotamo. Multa de eo Strab. lib. VIII. p. 348.

^o *Ægilodes*] Αἰγιάδος. Vide Notas et Emend. num. 17.

^p *Psammathus*] Ψαμμαθούς, πόλις Λακωνική, Stephano: Portus est Scylaci Ψαμμαθούς, p. 16.

^q *Gytheates*] Ab oppido, quod Stra-

bo Γόθειον, loc. cit. Plinius ipse VI. 39. Gythium vocat. Pausan. lib. III. p. 203. Γόθειον. Stephanus quoque: cui gentile nomen est Γυθείτης. Livius 'Gythienm,' lib. XXXIV. p. 412.

^r *Omnes autem*] Sinus videlicet, Laconicus, Ægilodes, Gytheatesque. Μαλέα ἕκρα ei promontorio nomen est apud Scylacem, p. 16. et Ptolem. III. 16. Μαλέαι apud Strabon. lib. VIII. p. 363. ἕκρα τῆς Μαλέας, apud Pausan. loc. cit. p. 207. Hactenus perperam editum, *omnia*, et mox *Maleo* pro *Malea*. Hodie est *Capo di S. Angelo*.

^a *Scyllæum*] Σκύλλαιον, Strab. lib. VIII. p. 368. et Scylaci, p. 19. Σκύλλιον ἕκρον Ptolem. III. 16. Nunc *Capo de Schilli*.

^b *Argolicus*] Golfo di Napoli.

^c *CLXII.*] Ita Mss. R. 1. 2. Colb. &c. non, ut editi, *CLXXII*.

^d *Bœa*] Βοία πόλις Scylaci, p. 16. Apud Pausan. lib. III. p. 204. inter oppida Eleutherolaconum ista numerantur: Βοία, Ζάραξ, Ἐπίδουρος ἢ Διμηρά, κ. τ. λ. Illius incolæ Βοιαῖοι appellati. Ζάραξ Stephano πόλις Λακωνική. Pausanias quoque, lib. I. p. 71. a Zarece Musico. Epidaurio id cognomen inditum, a commoditate portuum, ait Schol. Thucyd. Διὰ τὸ

Zarax, Cyphanta^e portus. Amnes :^f Inachus, Erasinus, inter quos Argos Hippium^g cognominatum, supra locum^a Lernen,^h a mari duobus m. pass. novemque additis millibus, Mycenæⁱ et ubi fuisse^j Tiryntha tradunt: et locus Mantinea.^k Montes :^l Artemius, Apesantus, Asterion, Parparus, aliique^m undecim numero. Fontes: Niobe,ⁿ

et Gronov. centum septuaginta duorum millium.—2 Ita codd. Harduini et Chiffi. item edd. Harduini l. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. lacum edd. vett. et Gro-

NOTE

πολλοὺς ἔχει λιμένας ἀπὸ τοῦ Λιμενη-
ρά. Nunc quoque *Epeusa* vocant:
non, ut quidam volunt, Malvasia,
Monembasiave.

^e *Cyphanta*] *Κυφάντα λιμὴν* in Ar-
golicō sinu, apud Ptolem. lib. iii. c.
16. Et *Κυφάντων* inde oppidum sta-
diis decem a mari, teste Pausan. lib.
iii. in Lacon. p. 200.

^f *Amnes*] *Ἰναχος* Argos Hippium
alluit, apud Strabon. lib. viii. p. 370.
quamobrem et Inachium mox appel-
latur. Eodem Argiæ agro labi dici-
tur *Ἐρασίως*, p. 371. ubi de ejus ortu,
cursuque, multa.

^g *Argos Hippium*] Sive quod idem
est, *Ἰππόβοτον*, ut Homerus cecinit,
Iliad. Γ. 75. quod pascendis equis
campos haberet optimos. Vide Var-
ron. de Re Rust. i. 1. p. 75. Hujus
navale ac portus Nauplia fuit, ut ex
iis Scylacis verbis confici potest, p.
19. Μετὰ δὲ Λακεδαίμονα πόλις ἐστὶν
Ἄργος, καὶ ἐν αὐτῇ *Ναυπλία* πόλις καὶ
λιμὴν. Et Strab. lib. viii. p. 368. ἢ
Ναυπλία τὸ τῶν Ἀργείων ναυσταθμῶν.
Hodie *Napli de Romanie*, vel *Napoli*:
unde sicuti nomen.

^h *Locum Lernen*] Ita libri Mas. om-
nes: ut non de palude illa hæc acci-
pienda sint, quam hydra, Herculis-
que labor nobilitavit, sed de loco, qui
multo propior mari, anni paludique
Lernæ, cognominis fuerit. *Λέρην* op-

Delph. et Var. Clas.

pidum in Laconica Ptolemæus locat,
iii. 16. situ præpostero. Rectius
Mela ii. 3. p. 34. 'In Argolico sinu
sunt noti amnes, Erasinus atque Ina-
chus: et notum oppidum Lerne.'

ⁱ *Mycenæ*] *Μυκῆναι*. Negat has jam
tum ævo suo superfuisse Strab. lib.
viii. p. 377.

^j *Ubi fuisse*] Intercidias innit.
Τίρυνθα Strabo quoque nominat, p.
372. Excisam ab Argivis docet Pau-
san. lib. ii. p. 115. et 131.

^k *Mantinea*] Diversa hæc est ab
Arcadica, de qua cap. 10. Illam
enim superstitem, hanc deletam, fam-
iliari illo suo Atticismo, locus, ad-
monet.

^l *Montes*] Artemius est, qui Pau-
sanix lib. ii. p. 130. et lib. viii. Ar-
cad. p. 464. *Ἀρτεμῖσιος* dicitur, ab
Ἀρτέμιδος, hoc est, *Diana templo*, istic
dedicato. Apesantus, *Ἀπέσας* Pau-
sanix eidem, lib. ii. p. 111. Sic
'elephas' et 'elephantus' dicimus.
Mons Nemeæ dicitur ex Pindaró et
Callimacho, apud Stephan. *Ἀστερίων*
anni cognominis videtur, qui ex eo
monte manat, quem in Argivo agro
labi Pausanias prodidit, lib. ii. De
Parparo ceteri scriptores silent.

^m *Alii que*] Ut *Λυκῶνη*, ex quo Era-
sinum erumpere Pausanias ait, loc.
cit. p. 129. Et *Neris* apud Statium,
Theb. iv. 46. quod montis Argivi no-

Plinius.

3 A

Amymone,^o Psamathe.^p A Scyllæo ad Isthmum CLXXVII. M. pass. Oppida: Hermione,^q Træzen,^r Coryphasium:^s appellatumque alias Inachium,^t alias Dipsium Argos. Portus Schœnitas,^u sinus Saronicus^v olim, querno nemore redimitus, unde nomen, ita Græcia^w antiqua appellante quercum. In eo^x Epidaurum oppidum, Æsculapii delubro celebre: Spiræum^y promontorium, portus Anthedon,^z

nov.—3 *Chenitas* Tolet. *Chanites* edd. vett. et Gronov. *Schanites* Harduin. 1.

NOTÆ

men esse Placidus Lactantius ex Callimacho refert, &c.

^a *Niobe*] A Niobe Pelopis sorore, Amphionis conjuge, nomen habet. Vide Strab. lib. viiii. p. 360.

^o *Amymone*] Ἀμυμόνη prope Lernæ paludem, teste Strab. p. 371. Ovid. Metamorph. ii. 239. 'Quærit Bœotia Dircen, Argos Amymonen.' Idem Amymonis, idem postea Lernæus fons appellatus, inquit Hygin. fab. 169. fol. 37. A Danaï filia nomen accepisse, auctor est Pausan. lib. ii. p. 156.

^p *Psamathe*] Ψαμδοή. Meminit fontis hujus Valerius Argon. i. 'Qui tenet undisonam Psamathen.'

^q *Hermione*] Ἑρμιόνη Pausan. lib. ii. p. 149. et Strab. lib. viiii. p. 373. Ptolemæo quoque iii. 16. prope Scyllæum.

^r *Træzen*] Τροιζήν. Mela ii. 8. 'Træzenii fide societatis Atticæ illustres.'

^s *Coryphasium*] Id promontorio nomen est in hoc ipso tractu, apud Pausan. lib. iv. in Messen. pag. 284. Κορυφάσιον.

^t *Alias Inachium*] Et præter memorata proxime oppida, inquit, Argos etiam est Hippium cognominatum, appellatumque idem alias Inachium, ab Inacho amne quo alluiter, alias Dipsium, ab amœnitate. Vide No-

tas et Emend. num. 18.

^a *Portus Schœnitas*] Σχοινίτης λιμήν. Vide Notas et Emend. num. 19.

^v *Saronicus*] Σαρωνικός κόλπος, Ptolem. iii. 16. Hodie, *Golfo di Egina*, ab insula Egina in eo situ posita.

^w *Ita Græcia*] Id confirmat Callimachi Scholiastes, ad illum Poëtæ versum 22. hymni in Jovem: Ἦ πολλὰ ἐφύπερθε σαρωνίδας. Σαρωνίδας, inquit, δρῦς· διὰ τὸ σαρωνίδα καὶ συνεστραμμένον τὸν φλοιδὸν ἔχειν. Hesychius: Σαρωνίδες, αἱ διὰ παλαιότητα κεκρυμμένα δρῦες. Aliter tamen Pausanias, et Eastath. in Dionys.

^x *In eo*] Meridionali sinus Saronici littore. Ἐπίδαυρος Strab. lib. viiii. p. 374. in medio sinu, contra Ægiam insulam. De Æsculapii illic delubro fuse Pausanias disserit, lib. ii. Strab. lib. viiii. pag. 374. aliique.

^y *Spiræum*] Hanc oram similiter Saronici sinus Ptolemæus describit: Ἐπίδαυρος, Σπείραιον ἕκρον, Ἀθηναίων λιμήν, (pro Ἀθηδῶν λιμήν,) Βουκέφαλον λιμήν.

^z *Anthedon*] Diversa hæc plane ab Anthedone Bœotiæ, ut situs ipse admonet, cum sit in opposito Saronici sinus littore, meridionali scilicet: illa Boreali, extra Peloponnesum et Achaïam. In *Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et Chiffi. Anthedus.*

et Bucephalus: et quas supra^a dixeramus, Cenchreæ, Isthmi pars altera^b cum delubro Neptuni^c quinquennialibus^d inclyto ludis. Tot sinus^e Peloponnesi^f oram^g lancinant, tot maria allatrant. Siquidem a septemtrione Ionium irrumpit: ab occidente, Siculo pulsatur: a meridie, Cretico urgetur: ab oriente brumali,^h Ægæo: ab oriente solstitiali, Myrtoo,ⁱ quod a Megarico incipiens sinu, totam Atticam alluit.

x. (vi.) Mediterranea ejus^a Arcadia maxime tenet, undique a mari remota: initio Drymodes,^b mox Pelasgis^c appellata. Oppida ejus:^d Psophis, Mantinea,^e Stymphalum,^f

in Not.—4 *Anthedus* Chiff.—5 *Peloponnensem oram* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.

NOTE

^a *Quas supra*] Cap. 5.

^b *Isthmi pars altera*] Hæc Solinus totidem plane verbis exscripsit, cap. 7. pag. 22.

^c *Neptuni*] Qui ex eo ΠΟΣΕΙΔΩΝ ΙΣΤΜΙΟΣ, appellatur, in nummo Neronis Augusti e Gaza Regia. Ed. sec.

^d *Quinquennialibus*] Ansonius sic etiam locutus, Idyll. xxv. 'Hæc quoque temporibus quinquennia sacra notandis Isthmia Neptuno data sunt.' At Isthmia tamen, non pentaëterica, sed trieterica fuerunt, ut ex Pindaro liquet, Nemeor. Ode vi. vs. 69. et ejus Scholiaste: hoc est, post tres annos completos ea edebantur: ita ut pentaëterica, seu quinquennialia dici quoque potnerint: quod quinto post anno quo primum erant edita, repeti consueverant: tribus tantum interjectis annis integris intermitteri.

^e *Tot sinus*] Omnino decem, tam exiguum Peloponnesi oram undequaque lancinant, vel, ut Pomponius loquitur, ii. 3. pag. 34. lacerant. Vide Notas et Emend. num. 20.

^f *Peloponnesi*] Ita Mss. omnes: editi perperam *Peloponnensem*, id quod neque Grammaticæ leges ipsæ ferre possunt.

^g *Ab oriente brumali, Ægæo*] Insistitia hæc verba videntur: carent enim iis Mss. plerique: habet ea tamen Solinus, lib. vii. cap. 22. qui hæc transcripsit a Plinio.

^h *Myrtoo*] Το Μυρτώων Straboni, lib. vii. pag. 323. pars est Ægæi maris.

ⁱ *Mediterranea ejus*] Peloponnesi scilicet Arcadia umbilicum tenet.

^b *Drymodes*] Ita Mss. omnes. Δρυμόδης, *sylcosa*, nemorosa, stirpibus arboribusque conferta. Prius *Drymodis* perperam legebatur.

^c *Pelasgis*] Nicolao Damasc. in Excerptis, pag. 494. Pausaniæ lib. viii. pag. 469. et Stephano, Πελασγία.

^d *Oppida ejus*] Ψοφίς, πόλις Ἀρκαδίας Stephano, et Pausaniæ loc. cit. pag. 491. Ptolemæo quoque iii. 16.

^e *Mantinea*] Μαντίνεια Straboni, lib. viii. pag. 388. Pausaniæ, pag. 467. Plutarcho in Agide, pag. 808. et Xenoph. Hist. Græc. lib. v. pag. 551. Poëtica licentia, Nonno Dionys. lib.

- Tegea, ^s Antigonea, ^h Orchomenum, ⁱ Pheneum, Palantium, ^j unde Palatium Romæ: Megalopolis, ^k Gortyna, ^l Bucolium, Carnion, ^m Parrhasie, ⁿ Thelpusa, ^o Melænæ, ^p Heræa, ^q Pylæ, ^r

CAP. X. 1 *Drimodis* Ald. Junt. Basil. et Lugd. Erasmi. *Drymodis* Elz. et Gronov.—2 *Antigonia* Vet. Dalec.—3 Ita codd. Laet, Chiffi. et Harduin. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Cartina* codd. Dalec. et Laet. *Cartina* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. Mox, *Bocalium* edd. vett. et Gronov. *Balium* codd. Dalec. *Buphagium* margo edd. Dalec. et Gronov. Deinde, pro *Carnion*, ibid. *Carnon*; Chiffi. aliique *Crampnon*; Gronov. et edd. vett. *Carnon*; cod. Dalec. *Charmon*. Paulo post, pro *Thelpusa*, Vet. Dalec. *Telpusa*; et pro *Melænæ*, Gronov. et edd. vett. *Melanæa*.—4 ^r Corrupte quidem cod. Reg. 1. *Filæ*; sed probat emendandum, *Pylæ*. Brotier. Edd. vett. item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Pyle*. Mox *Pallena* Chiffi. *Pellana* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec.

NOTÆ

XIII. pag. 368. *Μαντινέη*. Hic pugna ad Mantineam dicta, ubi Epaminondas cum Lacedæmonis et Arcadibus postremo prælio conflixit, in quo victor ex vulnere paulo post occubuit, anno 2. Olymp. cv.

^f *Stymphalum*] *Στύμφαλον* est etiam Stephano: Pausania, pag. 460. a fonte cognomine, *Στύμφηλος* a monte, Hesychio: *Στύμφηλος*, πόλις ἢ ἄρος Ἀρκαδίας, malleum, καὶ ἄρος.

^s *Tegea*] *Τεγῆα* vocat Plutarchus in Agide, pag. 811. Incolæ, *Τεγεᾶται*, Thucyd. lib. v. pag. 388. Vide Notas et Emend. num. 21.

^h *Antigonea*] In locum veteris Mantinæ excitata urbs, atque in ejus vicinio: unde pro eadem a plebis habitata. Ptolem. III. 16. Ἀντιγόρεια, ἢ καὶ Μαντινεία. In gratiam Antigoni Regis id nomen Mantinæ factum, auctor est Pausan. lib. VIII. pag. 468.

ⁱ *Orchomenum*, *Pheneum*] Utriusque meminit Homerus, Iliad. B. Ὁφθέμεν τ' ἐνέμοντο, καὶ Ὀρχόμενον πολέμηλον. Herodoto, lib. VII. pag. 451. n. 202. Ὀρχόμενος τῆς Ἀρκადίης, ut a Thessalico Orchomeno distinguitur,

de quo cap. 15.

^j *Palantium*] Παλιάντιον πόλις Ἀρκαδίας, Stephano. Romæ Palatium, de Arcadici oppidi Παλαστίου nomine, ab Evandro Rege appellatum esse, quod nomen consecuta ætas duabus summotis literis *l* et *a* extulerit, auctor est etiam Pausan. lib. VIII. pag. 525. et Dionys. Halic. Antiq. Rom. lib. I. pag. 25. Virgilius 'Pallanteum' oppido nomen fecit: Solinus quoque, c. 1. p. 2. et c. 7. p. 22.

^k *Megalopolis*] Polybii historici Megalopolitani patria: de qua Comicus, apud Strab. lib. VIII. pag. 388. Ἐρημία μεγάλη ἐστίν ἡ Μεγαλόπολις. Est solitudo magna sive *Megalopolis*.

^l *Gortyna*, *Bucolium*] Γορτύνα, Βουκόλιον. Vide Notas et Emendationes num. 22.

^m *Carnion*] Ab amne, ut videtur, cognomine, qui Καρτίων a Pausania appellatur, lib. VIII. p. 510. In libris hactenus editis, *Carnon*. Forte etiam Κράμων esse possit, cuius idem Pausanias meminit loc. cit.

ⁿ *Parrhasie*] Παρθάσιοι incolæ appellati a Pausan. p. 498. et Strabone, lib. VIII. p. 336. Oppidum ipsum

Pallene,⁸ Agræ,^t Epium, Cynætha, Lepreon Arcadiæ, Parthenium, Alea,^u Methydrium,^v Enispe, Macistum, Lampe,⁵ Clitorium, Cleonæ, inter quæ duo oppida, regio Nemea,^w Bembinadia vocitata. Montes^x in Arcadia, Pholoë cum^y oppido: item Cyllene,^z Lycæus,^a in quo Lycæi Jovis delubrum: Mænalus,^b Artemisius,^c Parthenius,^d Lampeus,^e

Leyd. Frankf. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.—5 *Lampes* Vet. Dalec.—6 Vet.

NOTÆ

Παρθασίη Homero II. B. 608. Stephano quoque: Scholiastæ Apollonii, ad Argon. II. 523. Παρθασία.

^o *Thelrusa*] Θέλρουσα. Vide Notas et Emend. num. 23.

^p *Melana*] Stephanus: Μέλαινα, πόλις Ἀρκαδίας, ἀπὸ Μελαυνῶτος, κ. τ. λ. Ovidio, Papinioque, ‘virides Melænæ.’ Pausaniæ, p. 497. Μελαυνῶτα, ἀπὸ τοῦ Μελαυνῶτος.

^q *Heræa*] Ἡραία, Pausaniæ, loc. cit. et Stephanò.

^r *Pylæ* [*Pyle*] Forte rectius *Pylæ*, ex Stephano: Πύλαι, τόπος Ἀρκαδίας, καὶ Πυλαία.

^s *Pallene*] Παλλήνη. Vide Notas et Emend. num. 24.

^t *Agræ*] De Agris Arcadiæ, præter Phinium, nemo: Ἐπιον Herodoto memoratur, lib. IV. n. 148. p. 271. Κόρυθα Strab. lib. VIII. p. 388. et Pausan. lib. VIII. p. 485. Δέπριον Arcadiæ Cic. ad Attic. VI. 2. et Herod. loc. cit. Parthenium videtur a monte cognomine appellatum, de quo mox.

^u *Alea*] Ἄλεα, Pausaniæ, p. 489. Ab Arcadiæ rege dicta, cui nomen Ἄλεως apud Diodor. Sic. Bibl. lib. IV. p. 239.

^v *Methydrium*] Μεθόδιον, Pausaniæ, p. 512. Ἐπίσηη Homero II. B. 606. Μάκιστος Stephano. Ἀδμπη a monte ejusdem nominis, de quo postea. Κλείρω, Ptolem. III. 16. et Pausaniæ p. 487. Κλωωνά Strab. lib. VIII. p. 377.

^w *Nemea*] Νέμεα eo ipso situ sta-

tuitur a Pausan. lib. VIII. p. 477. et a Strab. loc. cit. Ibi et vicus Bembina, apud eundem Strab. ἡ Βέμβινα κόμη, unde regioni, ut arbitror, Bembinadiæ cognomen. Βελβίνων χωρίων haud procul Megalopoli agnoscit Pintarchus in Agide, p. 806. Hic sacra Græciæ certamina fieri consueverunt, Nemeæ appellata.

^x *Montes*] Accepta hæc a Mela II. 3. p. 33.

^y *Pholoë cum*] Stephano, Φολοή, πόλις Ἀρκαδίας. Pausan. lib. VI. p. 385. Φολοή ὄρος.

^z *Cyllene*] Κυλλήνη ὄρος Pausan. lib. VIII. p. 482. ejus in summo vertice ædes est Mercurii Cyllenii. Κυλλήνη ὄρος pariter Strab. lib. VIII. p. 388. et Scholiastæ Pindari, p. 55. Μελε, ‘Cyllenius.’

^a *Lycæus*] Ubi Λυκαίων Διὸς ἱερὸν, et Λυκαϊστὸς χώρα, circumjacens ager a Pausania appellatur, p. 504. et 541. Item Straboni loc. cit.

^b *Mænalus*] Schol. Pindari, p. 89. Μαινάλων ὄρος Ἀρκαδίας, καὶ πόλις. Cives Μαινάλιοι, apud Thucyd. lib. V. p. 391.

^c *Artemisius*] De quo cap. 9. Ἀρτεμισίος Apollodoro lib. II. de Diis, p. 111.

^d *Parthenius*] Παρθένιον ὄρος Diodoro Sic. Bibl. lib. IV. p. 239. Scholiastæ Pindari, p. 56. aliisque. Livius lib. XXXIV. p. 411. ‘Parthenio monte superato, præter Tegeam,’ &c.

^e *Lampeus*] Scholiastes Apollonii

Nonacris:† præterque, ignobiles octo.⁵ Amnes: Ladon,¹ e paludibus Phenei:¹ Erymanthus,² e monte ejusdem nominis, in Alpheum defluentes.⁶ᵏ

Reliquæ civitates in Achaia¹ dicendæ, Aliphiræi,⁷ᵐ Abeatæ,⁸ Pyrgenses,⁹ Paroreatæ,ᵖ Paragenitæ, Tortuni, Typanei,⁹ Thriasii,⁷ Tritienses.¹ Universæ Achaiaë liber-

//////////

Dalec. ejusdem cod. et Chiffi. *defluens*.—7 *Alithræi* Chiffi. Mox, pro *Paro*

NOTE

ad Argon. i. 127. *Δάμεια, ὄρος Ἀρκαδίας, ἀφ' οὗ καὶ ποταμὸς βεῖ Ἐρύμανθος*. Partem esse Erymanthi montis auctor est Pausan. lib. viii. p. 491.

† *Nonacris*] Nonacrin Arcadiæ urbem, haud procul Pheneo, ad Stygis aquam, *Νόνακριν* appellat Herod. lib. vi. n. 74. p. 358. a monte, ut apparet, cognomine. Stephanus quoque, et Hesych. *Πεντέλεια*, eidem Hesychio: unde Ladon amnis fuit.—⁴ Ejusdem oppidi nummus est singularis argenteus magni moduli: apud D. Abbatem de Fontenay. Ex parte una Dianæ caput cum phætrea exhibet: argumento venationis ibi celebratissimæ. Ex altera intra coronam lauream aquila est: supra ΔΗ. ἔθμος, *populus*: ante os aquilæ, ΝΩΝ. *Νεωνακρινῶν, Nonacrinorum*. Infra ἈΝΑΞΑΓΟΡΟΤ, *Anaxagoræ* Archontis. At mona est Plinio *Nonacris*, unde forsân et oppidulo adjacenti nomen.⁷ *Ed. sec.*

⁵ *Octo*] E quibus *Στέμφηλος* Hesychio: *Κάβων*, Scholiastæ Callimachi, p. 8. *Ἀκακῆσιον* eidem, p. 19. *Κάρνειος* vel *Κερῶνιος Λάφος*, eidem, p. 17. aliique.

ᵏ *Ladon*] *Λάδων* Pausan. lib. viii. pag. 494. et Dionysio, vs. 417. Huic amni celeritatem poetæ, tarditatemque promiscæ, ut metri ratio, non ut res ipsa postulat, attribuant. Ovid. *Fast. v. 89*. 'Arcades huc, Ladonque rapax.' Idem *Met. i. 702*. 'Donec arenosi placidum Ladonis ad amnem

Venerit.'

¹ *Phenei*] Oppidi superius memorati. Vide Notas et Emend. num. 25.

² *Erymanthus*] Ita Pausan. lib. v. p. 298. 'Ἐκ δὲ Ἐρυμάνθου τοῦ ὄρους ὀνόμας τῶ ὄρει ποταμὸς. Stephanus quoque, pag. 273. Quin et Hesychius urbem ait fuisse amni montique cognominem.

ᵏ *Defluentes*] Vide Notas et Emend. num. 26.

¹ *In Achaia*] Non in Arcadia solum, de qua dictum est proxime: sed in Achaia, seu Peloponneso tota.

ᵐ *Aliphiræi*] Stephano, Ἀλιφίρα, πάλιν Ἀρκαδίας. Pausan. lib. viii. p. 497. Ἀλιφίρα. Livius lib. xxviii. p. 322. et Cic. ad Attic. vi. 2. Alipheram vocant.

⁸ *Abeatæ*] Ab oppido, Ἀβέα, in Messenia apud Ptolem. iii. 16.

⁹ *Pyrgenses*] Quorum oppidum Πύργος, in Arcadia, apud Herod. lib. iv. n. 148.

ᵖ *Paroreatæ*] Παρορεάται. Vide Notas et Emend. num. 27. De Paragenitis et Tortunis, nihil compertum adhuc.

⁹ *Typanei*] Ab oppido Elidis, de quo Stephanus: Τυπανέαι, πάλιν Τριφυλίας. Ptolem. iii. 16. in mediterraneis Elidis urbibus habet Τυπῶνας et Τυπανέαιαν, unam, ut sæpe solet, in duas civitates distrahens.

⁷ *Thriasii*] Libentius *Thrasii* sane

tatem Domitius Nero dedit.⁴ Peloponnesus in latitudine⁵ a promontorio Maleæ, ad oppidum Ægium⁶ Corinthiaci sinus CXC. M. pass. patet. At in transversum ab Elide Epidaurum,⁷ CXXV. M. ab Olympia⁸ Argos per Arcadium LXIX. mill.¹⁰ Ab eodem loco ad Phliunta dicta mensura⁹ est. Universa autem, velut pensante³ æquorum incursus natura, in montes VI. atque LXX. attollitur.¹¹

XI. (VII.) Ab Isthmi^b angustiis Hellas^c incipit, nostris¹

//////////

reatæ, Gronov. et edd. vett. *Parentæ*. Paulo post, *Typhanæi* Chiffi.—8 'Ita bene cod. Reg. 1.' *Brotier*. *Trittenses* edd. ante Brotier.—9 Margo edd. Dalec. et Gronov. in *latitudinem*. Mox, margo edd. Dalec. et Gronov. *oppidum Ægium*; Chiffi. et cod. Dalec. o. *Rhegium*; Gronov. et edd. vett. o. *Lecharum*. Deinde, pro *CXC*. Gronov. et edd. vett. *CLX*.—10 Ita cod. Reg. 1. et Editio princeps, *LXVIII*. Harduin. 1. 2. s. Miller. Bipont. et Franz. *CLXIII*. edd. vett. et Gronov.—11 Margo edd. Dalec. et Gronov. *attollitur*, quod recipit Brotier. *extollitur* in ceteris edd.

CAP. XI. 1 Vet. Dalec. a nostris.—2 *Pagæi CLII. passibus et amplius in*

NOTE

agnoverim: eosque, nisi me conjectura fallit, Plinius intelligit, quos Stephanus *Θριουσίους* vocat, ab oppido Elidis et Achaïæ, juxta Patras: *Θριούς, πόλις κάλας τῆς Ἀχαΐας, ὅν δὲ τῆς Ἡλείας. . . τὸ ἰθρυίδον, Θριουσίους*.

¹ *Trittenses* [*Trittenses*] Vel *Tritienses*, ab oppido Arcadiæ Tritia, cujus Cicero cum Aliphera meminit, ad Attic. vi. 2. quæ et *Τρίτεια*, Achaïæ civitas, Arcadiæ contributa, ut Pausanias ait, lib. vi. p. 366. vnde et *Τριτωαίς* lidem, seu Tritæenses appellati.

² *Nero dedit*] Ita Plutarchus, in T. Flaminio, p. 376. Philostr. lib. v. sub finem. Dio, lib. LXIII. p. 720. Suetonius, in Nerone, cap. 24.—'Res ea consignata in nummo perraro est, quem Segnius descripsit, p. 200. secundæ editionis. Caput Neronis pars anterior exhibet: in parte aversa stat Dea, cum hac epigraphæ: PAVLLIN. in hanc nempe sententiam: 'Perpetuam Achaïæ Universæ Libertatem Lubens Indulsit Nero.' Ed. sec.

³ *In latitudine*] Sive latitudinem, sive longitudinem dixeris, perinde est: est enim utraque propemodum æqualis, ut ait Strab. lib. VIII. p. 335.

⁴ *Ad oppidum Ægium*] *Ἄγιον* Homero II. B. 574. Vide Notas et Emend. num. 28.

⁵ *Epidaurum*] Illud Æsculapii delubro celebre oppidum, de quo cap. 9.

⁶ *Ab Olympia*] Pisa Olympia, de qua nos egimus ad cap. 6.

⁷ *LXIX. [LXVIII. mill.]* Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. non, ut editi, *LXIII*.

⁸ *Dicta mensura*] Cap. 6.

⁹ *Velut pensante*] Terrarum quam fecit jacturam, lacerata ora tot sinus, ingressuque æquorum, multitudine montium compensante natura.

¹⁰ *Ab Isthmi*] Hæc totidem verbis Solinus, cap. 7. p. 23. et Martianus, lib. vi. cap. de tertio Europæ sinu, p. 210.

¹¹ *Hellas*] Igitur Peloponnesus extra Helladis fines: alii etiam eo no-

Græcia appellata. In ea prima Attica, antiquitus Acte vocata.^d Attingit Isthmum parte sui, quæ appellatur Megaris,^e a colonia Megara,^f e regione Pagarum.^g Duo hæc oppida excurrente Peloponneso sita sunt, utraque ex parte velut in humeris Helladis. Pagæi, et amplius ² Ægosthenienses^h contributi Megarensibus. In ora autem,ⁱ portus Schoenus. Oppida: Sidus,^j Cremmyon,^k Scironia saxa^l VI. mill. longitudine, Geranea,^m Megara,ⁿ Eleusin.^o Fuere

eodem codice.—§ Cremmyon Gronov. et al. vett. Mox, pro VI. mill. quod exhibent Chiffli. aliique codd. ap. Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller.

NOTE

mine Peloponnesum complexi. Helladis nomen vagum certas sedes et fixas nullas habuit: modo angustis limitibus coarctatum, modo dilatatum longius.

^d *Acte vocata*] Ἀκτὴ et Ἀκτιχὴ, teste Eustathio in Dionys. vs. 413. p. 60. Id ei nomen hæsit, inquit Harpocration, quod maxima pars Atticæ littoralis sit: est enim ἀκτὴ, littus, et maritima regio. Harpocr. verbo, Ἀκτὴ. Vide et A. Gell. xiv. 6. p. 777. Stephanus ab Ἀκταίῳ quodam eam appellationem derivatam nugatur. Hodie le Duché de Setines.

^e *Megaris*] Μεγαρίς τῆς Ἀττικῆς μέγρος, Strab. lib. ix. p. 392.

^f *Colonia Megara*] Nunc etiam retinet nomen *Megara*.—^g Nummus cum clypeo et amphora apud Goltzium, Tab. xvii. 3. qua parte amphora sive cantharus est. Hinc ΗΙΧ, inde MEN sic interpretamur: Ἡρακλεῖα ΙΧ-χὺ Μεγαρίσιν Νικηταί. *Hercules robore Megarenses sunt victores: vel Μεγαρίσιν Ἐνίκησαν.* Ed. sec.

^g *Pagarum*] Quas in intimo recessu sinus Corinthiaci prope Isthmum positas vidimus, cap. 4. Παγαί Μεγαρικαί Straboni in Epitome lib. vii.

^h *Ægosthenienses*] Stephanus: Αἰγούσθηνα, πόλις Μεγαρίδος· τὸ ἰθνηκόν, Αἰγούσθενες, κ. τ. λ. Pagæi, inquit Pli-

nius, et præterea Ægosthenienses additi Megarensibus, Megaridem regionem constituunt. Ita Pausan. lib. i. p. 82.

ⁱ *In ora autem*] Saronici sinus littore, prope Isthmum, Corinthum, et Cenchreas. Σχαινοῦς λιμὴν Strab. lib. viii. p. 369.

^j *Sidus*] Σιδούς, Megarensium navale. Vide Notas et Emendat. num. 29.

^k *Cremmyon*] Τεῖχος Κρεμμύων, oppidulum, Scylaci p. 20.

^l *Scironia saxa*] Mela ii. 3. 'Scironia saxa, sævo quondam Scironis hospitio etiamnunc infamia.' Quod hanc regionem montanam latrociniiis infestam prædo habuerit, cui Σκίρων nomen fuit, teste Strab. lib. ix. p. 391. et Ovid. Met. vii. 445. aliisque: inde *Σκίρωνιδες πέτρας*, Zephyrique inde aspirantes, *Σκίρωνες* appellati sunt. Hodie Caki scala, locus adhuc infestus prædonibus. Vide Notas et Emendat. num. 30.

^m *Geranea*] Γεράνεια Thucyd. lib. i. p. 70. Inter Corinthum et Megara, μεταξὺ Μεγάρων καὶ Κορίνθου, inquit Stephanus.

ⁿ *Megara*] Paulo ante obiter memorata: nunc suo loco iteram redita.

^o *Eleusin*] Ἐλευσίων πόλις, Straboni

et Cenoa,^p Probalinthos : nunc sunt⁴ ab Isthmo LV.³ millia pass. Piræus,^r et Phalera^a portus, quinque millia^t pass. muro recedentibus Athenis juncti. Libera hæc civitas,^u nec indiga ullius præconii amplius : tanta claritas superfluit. In Attica fontes, Cephissia,^v Larine, Callirhoë Enneacru- nos.⁵ ^w Montes : Brilessus,^x Ægialeus, Icarus, Hymettus,

Ripont. et Franz. III. mill. habent edd. vett. et Gronov.—4 Vet. Dalec. et Probalinthos, quæ nunc non sunt. Mox, ab Isthmo IV. millia pass. Chiffi. ab I. quinquaginta duo M. pass. Gronov. et ceteræ vett. Mox, duorum mill. muro Vet. Dalec.—5 Enneacros Chiffi. Paulo post, pro locus Ilissos, quam lectionem firmant codd. Tolet. Salmant. Chiffi. alii ap. Harduin. et Pintian. lacus Selinos habent codd. Dalec. et Vet. ejusdem, cum Venett. Parm. et Rom. amnis Ilissos Herm. Barb. Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Leyd.

NOTÆ

lib. ix. p. 395. ubi Cereris Eleusiniæ fanum. Rudera oppidi supersunt, quibus hodieque nomen est Elefsin.

^p Cenoa] Fuit Atticæ pars Tetrapolis appellata, a quatuor urbibus, quarum hæc nomina : Οἰνὴ, Προβά- λυθος, Τρικέροθος, Μαράθῶν. Auctor Strab. lib. viii. p. 383. Fuit Cenoë præsertim bello Peloponnesiaco clara. Vide Thucyd. lib. viii. p. 624. et lib. ii. p. 112.

^r Ab Isthmo LV.] Ita Mss. A Schœnunte tamen, unde Isthmus inchoat, distat Piræus Straboni, stadiis circiter ccccl. lib. ix. pag. 391. hoc est, pass. fere xlv. mill.

^s Piræus] Παιραιὸς Straboni, loc. cit. Status : 'Munychia, et trepidi stabilem Piræea nautis.' Hodie Porto Draco incolis : nautis Porto Leone : appellatione sumta ab eximia leonis effigie, quæ in ipso portus aditu spectatur.

^a Phalera] Stephano, et Harpocr. Φαληρὸν. Herod. Φαληρὸς, lib. v. pag. 315. Hinc Demetrio Phalereo cognomen. Hodie Τριπίρακι, quasi a turri tergamina.

^t Quinque millia] Hic iis hodie muris est nomen, Μακρὰ τῆχι, μακρὰ

τῆχι. Vide Notas et Emendationes num. 31.

^u Libera hæc civitas] Concessum a Romanis ut suis legibus uterentur, ac libertatis jus datum, etiam Strabo prodidit, lib. ix. p. 398. ἐφόλαξαν τὴν αὐτονομίαν ἀπὸ τοῖς, κατὰ τὴν ἐλευθερίαν. Hodie Atina, sive Ἀθήνα incolis : nautis Satines, ex geminis vocibus eis Ἀθήνας, una conflata.

^v Cephissia] Κηφισία Laërtio, in Platone : subintellige, κρήνη. A. Gell. xviii. 10. 'In Herodis C. V. villam, quæ est in agro Attico, loco qui appellatur Cephissia, aquis, et lucis, et nemoribus frequentem, æstu anni medio concesseram.' De Larine nihil compertum.

^w Callirhoë Enneacruinos] Καλλιρρόη ἑνεακρουῖνος, ab amœnitate aquæ nomine altero ei fonti indito, altero a fistulis sive siphonibus novem aquam fundentibus. Vide Notas et Emendationes num. 32.

^x Brilessus] Ex his ii Straboni memorantur, lib. ix. p. 399. Βριλησσὸς, Τμηγετὸς, unde mel Hymettium, et Λυκαθηττός. Hymetto nomen hodie Λαμπροβουνί, quasi Λαμπρὸς Βουνός. Sunt et qui corrupte vocent, Monte-

Lycabettus: locus Iissos.⁷ A Piræo XLV. mill. pass.⁶ Sunium² promontorium, Thoricos³ promontorium. Potamos,^b Steria, Brauron,^c quondam oppida. Rhamnus^d pagus, locus⁷ Marathon,^e campus Thriasius,^f oppidum Melita,^g et Oropus,^h in confinio Bœotiæ.

Frankf. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.—6 Ita codd. Harduini et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XLII. edd. vett. et Gronov. Mox, *Doriscos promontorium* Regg. Hard. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et Chiffi. *Doricum promontorium* Ed. pr. Venett. Rom. Brix. Parm. Tarvis. Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Leyd. Frankf. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. *Thoricos* p. emend. Harduin. eumque secuti recentt. Deinde, pro *Potamos, Steria, Brauron*, quod ex Strab. restituit Dalec. et receperunt Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Potamos Sterebrauron* exhibent codd. Harduini, *Potamos, Brauron* Ed. pr. Venett. Rom. Parm. Brix. Tarvis. Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.—7 In cod. Dalec. et Vet. ejusdem locus deletur.—8 *Miletum* Vet. Dalec.

NOTE

Matto, pro *Monte Hymetto*. Lycabettum a luporum multitudine appellatum putat Hesych. De Ægialeo et Icario, vide Notas et Emend. num. 33.

¹ *Locus Iissos*] Ἰσσην oppidum dicitur ait, rudera tantum et vestigia superesse. Vide Notas et Emend. num. 34.

² *Sunium*] Σούνιον ἕκρον Ptolem. III. 15. Scymno, pag. 23. aliisque. Nunc *le Cap des Colennes*: Græcis, *Cavo Colonnais*.

³ *Thoricos*] Θόρικος. Vide Notas et Emend. num. 35.

^b *Potamos*] Ποταμὸς δῆμος, Strab. lib. ix. p. 399. Diogenis Laërtii patria. Hodie *Porto de Rafty*: inter Sunium et Euripum. Sequitur apud Strabonem, *Ἄρεια*, cujus et Stephanus meminit: eam hoc loco restitui, cum in Mss. legatur, *Sterebruron*. In libris hactenus vulgatis desideratur.

^c *Brauron*] Βραῦρον, ubi Dianæ Brauronis sacellum. Strabo lib. ix. pag. 399. Mela II. 33. 'Thoricos et Brauronia, olim urbes, nunc tantum

nomina.' Hodie *Urana*. Ibi sepulcrum Iphigeniæ, inquit Nonnus Dionys. lib. XIII. p. 362.

^d *Rhamnus*] Ῥαμνοῦς Straboni, loc. cit. ad Euripi oram. De eo rursum XXXVI. 4. Hodie *Tauro-castro*, vel *Ebreo-castro*.

^e *Marathon*] Μαράθων Persica maxime clade pernotus, inquit Mela II. 3. pag. 33. Contigit ea, duce Miltiade, anno tertio Olymp. LXXII.

^f *Thriasius*] Θῤῥιασίον ἑβλὸν Stephano, et Strab. lib. ix. p. 395.

^g *Melita*] Sic Mss. omnes, editionesque castigatissimæ. Μελίτη Ἀρτικῆς, unde Gelades oriendus, Phidias Magister, apud Jo. Tzetzen, Chiliad. VIII. Hist. 192. vs. 326. Frustra Miletum hoc loco Sponius obtrudit, hoc est, Athenarum urbis regionem, pro Atticæ oppido. Signat hunc Atticæ locum et vetus inscriptio ab eodem Sponio relata, p. 107. ΑΕΩΝΙ-ΔΗC ΑΕΩΝΙΑΟC ΜΕΛΑΙΤΕC.

^h *Oropus*] Ὀρωπὸς Bœotiæ a Stephano adjudicatur. Hodie *Ropo*. Distat a mari, duobus pass. mill. De eo Livius, lib. XLV. p. 580.

XII. Cujus Anthedon,^a Onchestos,^b Thespiæ^c liberum oppidum, Lebadea:^d nec cedentes Athenis claritate, quæ cognominantur Bœotiae Thebæ, duorum^e numinum Liberi atque Herculis (ut volunt) patria. Et Musis natale in nemore Heliconis assignant. Datur et his Thebis saltus Cithæron,^f amnis Ismenus.^g Præterea fontes^h in Bœotia, Œdipodia, Psamathe,ⁱ Dirce, Bpicrane, Arethusa, Hippo-

CAP. XII. 1 *Psamathe* Gronov. et al. vett. *Psammate* Lagd. Erasmi. Mox,

NOTE

^a *Anthedon*] Ἀνθηδὼν πόλις Βοιωτίας, Stephano: in Bœotico littore, contra Eubœam, Strab. lib. IX. p. 404.

^b *Onchestos*] Ὀγχηστός Homero in Il. B. 506. Ὀγχηστός Strab. lib. IX. p. 410. Nunc *Diminia*, Διμηνία, quod ibi sementes bimestri spatio vix telus ferat; nam, ob exundantes aquas vicini lacus, ante Aprilis exitum fieri satio non potest.

^c *Thespiæ*] Θεσπιά Strab. lib. IX. p. 409. sub Helicone monte: ubi rudera oppidi superesse modo jam tum ævo suo ipse prodidit: testantur etiam inscriptiones ibi repertæ nuper, a vico *Neochori* pass. mille. Homero Il. B. 498. Θέσπεια.

^d *Lebadea*] Λεβαδία Straboni, pag. 414. Λεβάδεια Pausan. lib. IX. p. 601. Λεμβάδεια Harpocrationi, p. 185. In inscriptione nuper reperta, ΛΕΒΑΔΕΙΩΝ. Hodie *Livadia*. Hic Jovis Trophonii fanum, de quo Liv. lib. XLV. p. 580.

^e *Thebæ, duorum*] Exscripsit hæc Solinus, cap. 7. p. 23. Θῆβαι Βοιωτίας. Incolis *Tiva*, non, ut vulgo efferunt, *Stina*, vel *Stines*: dictione ab his vocibus confata *eis* Θῆβαι.—^f In nummis antiquis est ΘΕ. Θῆβαι Ἑπταπόλις, *Thebe septempartis*, et ΘΕΒΗ Θῆβαι Ἑπταπόλις, *Βοιωτῶν ἕβη*, *Thebe septempartis, Bœotorum flos et decus et robur est*. Et in alio pariter e Gaza regia

KABI. Καμυλιαν Ἄστυ, Βοιωτῶν Ἰσχύς. *Civitas Cadmeorum, robur Bœotorum*. Cadmei, Thebani: quoniam Thebæ sunt a Cadmo conditæ. Et HIKE, Ἡρακλεῖα Ἰσχύι Καμυλίοι Ἐπιφανείς, *Hercule robore Cadmei percelebres*.^g Ed. sec.

^f *Cithæron*] Κίθαρων Straboni, pag. 409. juxta Thebas.

^g *Ismenus*] Ἰσμηνός, ποταμὸς Βοιωτίας, Stephano. Ἰσμηνός Dicæarcho, p. 167. Ἰσμηνός. Pausan. lib. IX. p. 556.

^h *Præterea fontes*] Œdipodiam, Psamathe, Arethusam, Dircen, Hippocrenen, et Aganippen, Solinus appellat, cap. 7. p. 23. Scholiastes Nicandri in Theriac. p. 40. Ψαμῶθη, κρήνη ἐν Βοιωτίᾳ. Pausaniæ hi memorantur lib. IX. Οἰδιποδία κρήνη, p. 569. sic nuncupato fonte, quod in eo paternæ cædis cruorem Œdipus abluerit. Δίρκη, p. 758. a Lyci uxore. Schol. Pindari, p. 104. Δίρκη, πηγή ἐν Θῆβαις. Ἀγανίπη, in Helicone monte, p. 584. Γαργαφία κρήνη, p. 548. De Gargaphie, Herod. lib. IX. n. 19. et Ovid. Met. III. 155. Ἐπικρήνη, Dorice Ἐπικράνα, a Capella memoratur lib. VI. cap. de tertio situ Europæ, p. 210. In Plinianis libris hactenus editis, perperam *Epicranaea*.

crene, Aganippe, Gargaphie. Montes extra prædictos,ⁱ Mycalessus,^j Hadylius,^k Acontius.^l Reliqua oppida, inter Megaram et Thebas: Eleutheræ,^m Haliartus, Platææ, Pheræ, Asplodon, Hyle,³ Thisbe, Erythræ, Glissas, Copæ: juxta Cephissum amnem Larymna, et Anchoa:ⁿ Medeon,^o Phlygone, Acræphia,⁴ Coronea,^q Chæronea. In ora autem infra Thebas,^r Ocalee,^s Heleon,^t Scolos, Schænos, Pe-

Epigranea edd. vett. et Gronov.—2 *Adylius* edd. vett. et Gronov.—3 *Hile* edd. vett. et Gronov. Paulo post, *juxta C. a. Lamia et Anichia* in iisdem.—4 *Grepis* Gronov. et edd. vett.—5 *Ocalee, Elæon* in iisdem edd. et mox, *Scænos*,

NOTE

ⁱ *Extra prædictos*] Præter Heliconem et Cithæronem.

^j *Mycalessus*] Μυκαλησσός, ab urbe cognomine, de qua mox.

^k *Hadylius*] Ἡδύλιος Dorica lingua, pro Ἡδύλιος. Vide Notas et Emend. num. 36.

^l *Acontius*] Ἀκόντιον ὄρος Strab. lib. ix. p. 416. et Plutarcho in Sylla, p. 464.

^m *Eleutheræ*] Ἐλευθεραὶ Stephano. Ἄλιartos Pausan. lib. ix. p. 590. Πλάταια Homero Iliad. B. 504. ubi Didymus Schol. τὰς Πλαταίας vocat: incolas Πλαταιεὶς Pausanias, initio lib. ix. φαραὶ Straboni, in Tanagrica Bœoticiæ regione, prope Mycalessum lib. ix. p. 405. Ἀσπληθὸν Stephano, et Straboni, p. 414. Ἔγλη Homero Il. B. 500. et Straboni, p. 407. Θίσβη, Stephano, et Homero Il. B. 502. Ἐρυθραὶ Homero Il. B. 499. et Strab. p. 409. Γλίσσας Homero Il. B. 504. ubi Eustathius, p. 309. Γλίσσας, Γλίσσαντος. Κῶπαι Stephano, et Dicæarcho, p. 166. Hodie *Topoglia*, juxta Copaidem lacum, quem alii Cephissidem vocant, cum Strabone, pag. 406. quod Cephissus amnis hunc impleat: cui lacni nomen hodie est, non *Lago Stivo*, ut quibusdam creditum, sed *Linni tis Livadias*, Δίμηνη τῆς Λιβαδίας, et *Lago di Topoglia*.

ⁿ *Larymna, et Anchoa*] Λάρυμνα et Ἀγχόνη, juxta Cephissum amnem, Straboni, lib. ix. p. 406. Vide Notas et Emend. num. 37.

^o *Medeon*] Μεδῆων Stephano, et Homero Iliad. B. 501. Φλυγόνιον in Phocide, Stephano, et Pausanici, lib. x. p. 613.

^p *Acræphia*] Ἀκραφία. Vide Notas et Emend. num. 38.

^q *Coronea*] Κορώνεια et Χαϊρώνεια, in oppidis Bœoticiæ mediterraneis, apud Ptolem. iii. 15. Hæc Plutarchi natalibus clara.

^r *Infra Thebas*] An infra Bœotias Thebas? an vero etiam illud *infra Thebas* nomen oppidi est in ora positi, quod Ἰνφράθβας Homerus vocat, Iliad. B. 505. Οἱ τε Πλάταιων ἔχον, ἢ δ' αὖ Γλίσσων ἐνέμοντο, Οἱ δ' Ἰνφράθβας εἶχον ἐκκείμενον πτολιέθρον.

^s *Ocalee*] Ὀκαλίη Homero Iliad. B. 501. ubi Didymus postea vocatam ait Ὀκαλίαν. Ἐλεῶν pagus Tanagricus, Straboni lib. ix. p. 404. cui a paludibus nomen est. Homerus Il. B. 597. Σχοῖδόν τε, Ζαῦλόν τε laudat. Σχοῖδος Thebis distat stadiis L. ut auctor Strab. lib. ix. p. 408. Ζαῦλος sub Cithærone est: Περῶν agri Thebani pagus, prope viam quæ ducit Authedona, eis τὴν Ἀνθηδόνα. Strab.

teon, Hyrie, Mycalessus, Hilesion,¹ Pteleon, Olyros,² Tanagra³ liber populus: et in ipsis faucibus Euripi, quem facit objectu insulae Eubææ,⁶ Aulis⁷ capaci nobilis portu. Bœotos Hyantas⁸ antiquitus dixere.

Locri deinde Epicnemidii cognominantur, olim Leleges⁹ appellati, per quos amnis Cephissus⁵ defertur in mare. Oppida: Opus,⁴ unde et sinus Opuntius,⁷ Cynos. Phocidis in littore unum Daphnus.^b Introrsus in Locris, Elatea,^c et in rip Cephissi (ut diximus)^d Lilæa, Delphosque versus: Cnemis,^e et Hyampolis. Rursus Locrorum ora, in

P. Hyria, M. Hyrescon. Deinde, pro *Olyros*, Chiffi. *Ollarum*.—6 Codd. *Dalec. objecta insula Eubæa*.—7 Ita codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Opus, unde Opuntius sinus* edd. vett. et Gronov.

NOTE

p. 410. Ἦριη, Homero II. B. 496. et Suidæ: Stephano, Ἦρία, πρὸς τὸν Εὐρεπον. Eadem *Hyria*, Ἦρία appellata a Pausan. lib. ix. p. 545. et Strab. p. 404. ubi et Μυκαλησῶς magnus Tanagricus dicitur, in via qua Thebis Chalcidem Eubææ itur.

¹ *Hilesion*] Ἠλέσιον. Vide Notas et Emend. num. 89.

² *Pteleon, Olyros*] In Mss. *Pteleon, ollarum*.

³ *Tanagra*] Ab Aulide stadiis xxx. disilunt *Ταναγραίων πόλιχρον*, Strab. lib. ix. p. 403.

⁷ *Aulis*] Ἀύλις, portus inclytus statione quondam mille navium Agamemnoniæ classis, inquit Liv. lib. xlv. p. 580. et Mela II. 3. Ne rudera quidem hodie Aulidis supersunt. Solinus, cap. 7. p. 23. 'Eubæa insula laterum objectu efficit Aulidis portum.'

⁸ *Hyantas*] Ἦαντας Strab. lib. ix. p. 401. iidem et Leleges olim appellati, ex eodem Strabone, Scymno, p. 24. et Solino, cap. 7. p. 23. De Hyantibus multa Pindari Schol. p. 56. et 155.

⁹ *Olim Leleges*] Testis Hesiodi versus, quem Strabo recitat, lib. vii. p. 322. Ἦροι γὰρ Λακρὸς Δαλέγων ἠγήσατο λαόν. Pars hi faere Bœotie: Solinus, loc. cit. 'Bœoti iidem sunt qui Leleges fuerunt, per quos defluens Cephissos amnis in maria conditur.' Ἐπικνημιδιοι porro a Cnemide monte oppidoque ejus oræ cognominantur: Strab. lib. ix. p. 425.

⁵ *Cephissus*] De quo dictum est, cap. 4.

⁴ *Opus*] Ὀπούς, Ὀπούριος Straboni, p. 425. ubi et Ὀπουριὸς κόλπος, et Κῶνος Opuntiorum navale. Κῶνος Homero II. B. 536. Cynum Locridis, emporium Opuntiorum, vocat Liv. lib. xxviii. p. 321.

^b *Daphnus*] Δαφνοῦς Straboni p. 416. et 424.

^c *Elatea*] Ἐλάτεια Stephano, et Appiano in Syriac. p. 98. Straboni p. 407. et Ptolem. III. 15.

^d *Ut diximus*] Cap. 4.

^e *Cnemis*] Κνημιδες χωρίον ἐρυμνόν, munitum oppidum, apud Strabon. p. 226. Ἐάμωλις, Homero II. B. 621. et Pausan. lib. x. p. 609. Straboni, p.

qua Larymna,^f Thronium,^g juxta quod Boagrius amnis defertur in mare. Oppida : Narycion,^h Alope, Scarphia. Postea Maliacus sinus ab incolisⁱ dictus : in quo oppida, Halcyone, Econia,^j Phalara.^k

XIII. Doris deinde, in qua Sperchios,^l Erineon,^m Boion, Pindus, Cytinum. Doridis a tergo mons est Ceta.ⁿ

XIV. Sequitur^a mutatis sæpe nominibus Æmonia : eadem Pelasgicum Argos, Hellas, eadem Thessalia, et Dryopis, semper a regibus cognominata. Ibi genitus rex no-

NOTE

416. Livio quoque, lib. xxxii. p. 388. Utraque versus Opuntem, et Eubœam posita, procul et Delphis. Quamobrem hæc verba, *versusque Delphos*, ad Lixeam, mutata interpunctione, retulimus.

^f *Larymna*] Hæc Locridis Larymna, inferior appellata, ad ostia Cephissi amnis. Strabo, p. 405. Λάρυμνα.

^g *Thronium*] Id acceptum ex Homero, Iliad. B. 533. Θρόνιον τε, Βοαγρίον ἀμφὶ βέεθρα.

^h *Narycion*] Νάρυξις et Νάρυκιον Stephano. Ἀλόπη deinde Straboni, p. 426. et Diodoro Sic. Bibl. lib. xii. p. 101. Ἀλόπη Thucyd. lib. ii. p. 117. Denique Σκάρφεια Δοκρίδος, prope Thermopylas, Stephano, et Appiano in Syriac. p. 98.

ⁱ *Ab incolis*] Ab incolis, inquit, sinus hic nomen traxit. II Straboni Μαλιεῖς appellantur lib. ix. p. 416.

^j *Halcyone, Econia*] Halcyonensium nuncium, quod quidem sciam, monumentum extat in nummo Severi Imp. ex ære minore, qui in Parisiensi nostro Cimelio asservatur, cujus epigraphe ΔΑΚΤΟΝΙΩΝ. De Econia nihil compertam. At qui pro utraque voce *Alalcomenen, Itoniamque* substituant, confidenter nimium libris derogant fidem, ut indulgent conjecturæ.

^k *Phalara*] Φάλαρα a Stephano, πόλις

Θερραλλίας dicitur, cujus in confinio posita. In sinu Maliaco a Livio collocatur, lib. xxxvi. prope Lamiam, Phthioticæ Thessaliæ oppidum, de quo mox. Φαλαγρίς Lycophr. vs. 1147.

^l *Sperchios*] Ab amne cognomine, de quo statim dicemus. Σπέρχης Ptolem. iii. 13. inter Echinum, et Sperchii amnis ostia, in Phthiotide.

^m *Erineon*] Dorienses, inquit Strab. lib. ix. p. 427. regionem incoluere, a quatuor urbibus Tetrapolim appellatam. Urbium hæc nomina, Ἐρίνεον, Βόιον, Πίνδος, Κυτίσιον.

ⁿ *Ceta*] Mela ii. 3. 'Novissime calcatum Graio Herculi solam, Cætæus saltus.' A Thermopylis et ortu Solis, ad occasum Ambraciumque sinum porrigitur.

^a *Sequitur*] Transcripsit hæc Solinus, cap. 8. p. 24. et Martian. lib. vi. cap. de Thessalia, p. 210. Αἰμονίαν ab Æmone rege Thessaliam appellatam esse, Strabo docet, lib. ix. p. 443. et Dionys. Halic. lib. i. p. 49. et Hesychn. et Stephanus : Πελασγίαν ideam Stephanus, et Eustath. in Dionys. vs. 427. p. 61. Hellas, teste Pausan. lib. iii. p. 201. ab Hellene rege dicta est : a Thessalo, Thessalia, ex eodem Strabone, et ex Velleio, lib. i. p. 3. Δρυοῖς Herod. lib. i. n. 56. p. 21. De Dryope, vide Strab. lib. viii. p. 373.

mine Græcus, a quo Græcia :^b ibi Hellen,^c a quo Hellenes. Hos eosdem Homerus^d tribus nominibus appellavit, Myrmidonas, et Hellenas, et Achæos.

Ex his Phthiotæ^e nominantur Dorida accolentes. Eorum oppida, Echinus^f in faucibus Sperchii^g fluminis, Thermopylarum^h angustiae : quo argumentoⁱ 1ⁱ IV. millia pass. inde Heraclea, Trachin dicta est. Mons ibi Callidromus : oppida celebria,^j Hellas, Halos,^k Lamia, Phthia, Arne.

CAP. XIV. 1 Pro quo argumento margo edd. Dalec. et Gronov. aquarum argumento.—2 Palmerius legendum putat: oppida celebria Hallos, Halos.

NOTE

^b A quo Græcia] Stephanus: Γραικός, ὁ Ἑλληνας, ὁ Θεσσαλοῦ υἱός, ἀφ' οὗ Γραικοὶ οἱ Ἕλληνας. Vide Notas et Emendat. num. 40.

^c Hellen] De Hellene, Theasaliæ rege Pausan. lib. VII. p. 396. Dencalionis filium facit Thucyd. lib. I. p. 3. et Strab. lib. IX. p. 432. Euseb. quoque in Chron. p. 96. Ἑλληνας υἱὸς Δευκαλίωνος, ἀφ' οὗ Ἕλληνας οἱ Γραικοὶ μετακλήθησαν.

^d Homerus] Iliad. B. 684. ubi de Phthiis et Helladis incolis: Μυρμιδόνες δὲ καλεῖσθαι, καὶ Ἕλληνας, καὶ Ἀχαιοί. Vide etiam Strabonem p. 433.

^e Phthiotæ] Φθιώται, regioque ipsa Φθιώτις Straboni, p. 433. Hos Theasaliæ contributos esse jussit Augustus, ut refert Pausan. lib. X. p. 692.

^f Echinus] Ἐχίνος Phthioticæ dittonis, apud Strab. loc. cit. in intimo Maliaci sinus recessu, apud Scymnum, p. 25. Κοιλὴ δὲ κεῖται Μαλιακὴς, ἐν τῇ μυχῷ Ἐχίνος. In Conc. Calched. Petrus Echinienis.

^g Sperchii] Σπερχεῖδος Straboni, loc. cit. et Ptolem. III. 13.

^h Thermopylarum] Liv. I. XXXVI. p. 441. 'Extremos ad orientem montes Etam vocant: quorum quod altissimum est, Callidromon appellatur: in cujus valle ad Maliacum sinum ver-

gente iter est non latius quam sexaginta passus: hæc una militaris via, qua traduci exercitus, si non prohibeantur, possint. Ideo Pylae, et ab aliis, quia calidæ aquæ in ipsis faucibus sunt, Thermopylae locus appellatur: nobilis Lacedæmoniorum adversus Persas morte magis memorabili, quam pugna.' Vide etiam Strab. p. 428.

ⁱ Quo argumento] Ob viarum asperitatem: est enim τραχὺς, asper. Hinc Ἡρόκλειαν Τραχίνα dixerunt Strabo, p. 429. Ab Hercule conditam Stephanus ait, et Eustathius, in Iliad. B. p. 320.

^j Oppida celebria] Fuere, inquit, oppida hæc quondam celebria, Ἑλλάς, Ἄλος, Λαμία, Φθία, Ἄρνη. Vide Notas et Emend. num. 41. Φθία porro non regionis modo Phthiotidis nomen est, sed et oppidi: Enstath. in Iliad. B. p. 320. Φθία πόλις καὶ μοῖρα Θεσσαλίας. Ita etiam Stephanus.—'At non est regionis, sed reginæ nomen illud in nummo, quem Seguinus vulgavit p. 86. secundæ dittonis. Caput est muliebri velatum. ΘΘΙΑΣ. Χ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΥΡΡΟΥ. Fulmen. Extincto rege Pyrrho, vidua ejus regnum suscepit administrandum, pupilli intrix (ut videtur) a marito constituta. Nam, ut Plotina Trajani, Sabina Ha-

XV. (VIII.) In Thessalia autem Orchomenus, Minyæus^a antea dictus: et oppidum Almon,^b ab aliis Salmon, Atrax,^c Pelinna:^d fons Hyperia.^e Oppida, Pheræ,^f quarum a tergo Pieris^g ad Macedoniam protenditur, Larissa,^h Gomphi,ⁱ Thebæ^j Thessaliæ, nemus Pteleon:^k sinus Pagasicus.

CAP. XV. 1 *Mynilus* Chiffi. *Mynæus* Harduin. 2. 3. Bipont. et Franz. In *T. autem amnis O. Minyæus* Parm. Mox, ab aliis *Elmon* Venett. Rom. Parm. Brix. Ald. Junt. Basil. Lugd. Eraami, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. ab aliis *Salmon* omnes codd. Harduini, item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—2 *Pierus* edd. ante Harduin.—3 *Nymphæus* edd. ante Brotier.—

NOTE

driani, similiaque cum dicuntur, non mater, sed conjux intelligitur, sic Phthia non Pyrrhi mater, sed conjux agnoscenda est: et vidua quidem, quod caput velatum docet. Ed. sec. Λαμία Straboni, lib. IX. p. 433. unde Lamiaco bello nomen impositum est, quod anno proximo ab Alexandri obitu captum. In Notitia Eccles. Prov. Thessalonicae, p. 23. Λαμία. Lamiam Livius vocat, lib. XXVII. p. 310. Ἀρρη denique Stephano Thessaliæ urbs dicitur, Bœotorum colonia, Ἀρρη πόλις Θεσσαλίας, ἔποικος τῆς Βοιωτίας.

^a *Minyæus*] Ὀρχομενὸς Μινυῶν, oppidum, de quo Pausan. lib. IX. p. 597. ab Orchomeno Minyæ F. unde Minyæ Orchomenii appellati cives, ut ab Orchomeniis Arcadicis distinguerentur. Thucyd. lib. IV. p. 303. Ὀρχομενὸν τὸν Μινυῶν πρότερον καλοῦμαι, τὴν δὲ Βοιωτίαν. De oppido loquitur. Vide Notas et Emend. num. 43.

^b *Almon*] Eadem Μινῶα dicta quondam, si Stephano fides. Μινῶα, inquit, πόλις Θεσσαλίας, ἢ πρότερον Ἀλμυνία. Vide Notas et Emend. num. 43.

^c *Atrax*] Ἀτραξ, et Ἀτρακία, πόλις Θεσσαλίας, Stephano. Vicina Peneo amni, apud Strab. lib. IX. p. 440.

^d *Pelinna*] Περίννα Strab. lib. IX. p. 433. Pelinnaeum Liv. I. XXXVI. p. 439. Vide Notas et Emend. num. 44.

^e *Hyperia*] Ἵπέρεια Strab. lib. IX. p. 432. in media Phœrorum civitate, ex eodem, p. 439. atque ex Eustath. in Iliad. B. p. 332.—^f Falli Hesychieum putamus, qui Ἵπέρειαν ait esse τῶν Φαιάκων πόλιν καὶ κρήνην, cum nemo alius ejus oppidi meminerit in eo tractu, ac Φερῶν κρήνην dicere tantummodo debuisse videatur. Ed. sec.

^f *Pheræ*] Φεραί, in mediterraneo Thessaliæ, ἐν μεσογείᾳ Θεσσαλίας, p. 24. Harum meminit etiam Pausan. lib. II. p. 127. Φερῶν τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ.

^g *Pieris*] Vel Pieria regio, de qua cap. 17. Male in libris editis: *Pierus*, quod montis nomen, de quo mox Plinius.

^h *Larissa*] Λάρισα, Thessaliæ oppidum, juxta Peneum, Stephano. Ἰ Larissa Thessala Solino, c. 8. p. 24.

ⁱ *Gomphi*] Γόμφος, in Estiotia Thessaliæ gente, apud Ptolem. III. 13. et in Notitia Eccles. p. 23. Apud Scylacem, p. 24. Ἀμφίναον, pro Γόμφος λέον.

^j *Thebæ*] Θήβη Θεσσαλίας τῆς Φθιώτιδος Stephano, et Scylaci, p. 24. In Conc. Sardic. Ἰ Modestus a Thessalia de Thebis. Maritimum emporium Thessalorum Livius vocat, I. XXXIX. p. 495.

^k *Nemus Pteleon*] Juxta urbem cognominem, quæ Straboni lib. IX. p.

Oppidum Pagasæ,¹ idem postea Demetrias dictum,² Tricca,³ Pharsalici campi cum civitate ° libera, Cranon,⁴ Iletia,⁵ Montes Phthiotidis, Nymphæus,³ quodam topiario naturæ opere spectabilis: Buzigæus, Donacesa, Bermius, Daphissa, Chimerion, Athamas, Stephane. In Thessalia sunt quatuor atque triginta, quorum nobilissimi, Cerceti,⁴ Olympus,⁵ Pierus,⁵ Ossa: cujus ex adverso ° Pindus et Othrys, Lapitharum sedes: hi ad occasum vergentes: ad ortus,⁵ Pelios: omnes theatri modo inflexi, caveatis

4 *Ceræi* Chiffi. et mox, *Pierus* in edd. ante Harduin.—5 Margo edd. Dalec. et Gronov. ad *Ortuum*. Mox, pro *caveatis*, quod testantur omnes codd. Harduini et Chiffi. omnesque edd. antiq. ante Frobenium, *cunctis* exhibent Basil.

NOTE

433. et 435. Πηλεδὼν dicitur.

¹ *Pagasæ*] Παγασαί Straboni Phæcorum navale, lib. ix. p. 436. a Pheris dissitæ stadiis xc. sen pass. xi. m. ccl. Sinu nomen hodie est *Golphe d'Armira*.

² *Demetrias dictum*] Exhansta civibus urbe Pagasica, et Demetriadem transducta, a novi oppidi conditore Demetrio Poliorceta, Pagasarum nomen antiquatum, Demetriadis appellatio invaluit. Strabo loc. cit.

³ *Tricca*] Τρίκκα Ptolem. III. 13. in Estiotis, Thessaliæ gente. Τρίκκη Homero II. B. 729. et Hesych.

⁴ *Cum civitate*] Φέρουλος Scylaci, p. 24. inter urbes Thessaliæ mediterraneæ. Hanc Enipeus amnis præterlabitur, ut auctor est Strab. lib. ix. p. 432.

⁵ *Cranon*] Κρανὼν Straboni, p. 441. et Stephano, in iis campis, quæ Tempore nominantur.

⁶ *Iletia*] Ptolem. III. 13. in Pelasgiotide. Thessaliæ regione, Ἰλέγιον pro Ἰλέριον.

⁷ *Nymphæus*] Ἄν Τυμφοροπητὸς Thessaliæ mons, cujus Strabo meminit lib.

Delph. et Var. Clus.

ix. p. 433. Βεραίων ἕρως meminere Ptolem. III. 13. et Strab. lib. VII. p. 388. Pro *Daphissa*, forte *Delphusa* legendum. De ceteris adhuc nihil compertum.

⁸ *Cerceti*] Qui Ptolemæo III. 13. Καρκητῆριος dicitur: Livio Cercetius in Thessalia, lib. XXXII. p. 387. Hinc corrigendus liber missorum Theodosii, qui Cercerium vocant: 'Epirus, Achaia, Attica, Thessalia. Hæ finiuntur, ab oriente, mari Ægeæ: ab occidente, mari Adriatico: a septentrione, montibus Cerceio, Olympo, Pelio,' &c.

⁹ *Olympus*] Mela II. 3. 'Olympus, Pelion, Ossa, montes gigantum fama, belloque memorati. Hic Musarum parens domusque Pieria,' &c.

¹⁰ *Pierus*] Πίερος et Πιέρων ἕρως Scholiastæ Thucyd. ad lib. v. p. 352.

¹¹ *Cujus ex adverso*] Hic Plinium pro suo more transcribunt Solinus cap. 8. p. 24. et Capella, lib. VI. cap. de Thessalia, p. 211. Πίνδος et Ὀθῆρος simul ab Herodoto quoque copulantur, lib. VII. n. 129. De Lapithis, vide Diod. Sic. Bibl. lib. IV. p. 271.

Plinius.

3 B

ante eos^v septuaginta quinque urbibus. Flumina Theassaliæ: Apidanus,^x Phoenix, Enipeus, Onochonus, Pamisus.⁶ Fons Messeis.⁷ Lacus Boëbeis.⁸ Et ante cunctos claritate Peneus,^a ortus juxta Gomphos: interque Ossam^b et Olympum nemorosa convalle defluens quingentis stadiis, dimidio ejus spatii navigabilis. In eo⁸ cursu Tempe^c vocantur quinque mill. pass. longitudine, et ferme sesquijugeri latitudine, ultra visum hominis attollentibus se dextera lævaque leniter convexis jugis. Intus⁹ sua luce viridante^d allabitur Peneus, viridis calculo, amœnus circa ripas gramine, canorus avium concentu. Accipit amnem Orcon,¹⁰ nec recipit, sed olei modo supernatantem (ut

Lugd. Erasmi, Dalec. Leyd. Frankf. Lugd. 1606. Elz. et Gronov.—6 *Lamisus* codd. Dalec. et Chiffi.—7 *Fons Neason* Vet. Dalec.—8 Cod. Dalec. *dimidio navigabilis. Spatia ejus in eo, &c.* et mox in eodem vocant pro vocantur.—9 Margo edd. Dalec. et Gronov. *jugis, intusve.* Vide Not. et Emend. et Not. Var.—10 Ita omnes codd. Harduini, et edd. ante Herm. Barb. *Euroton* omnes deinceps edd. ante Harduin. *Eurotam* margo edd. Dalec. et Gronov.

NOTÆ

^v *Caveatis ante eos*] Hoc est, in interjacenti campo clausis. A theatri cavea metaphora sumta. Vide Notas et Emend. num. 45.

^x *Apidanus, &c.*] *Ἀριδαῖος, Φολιῆς*, Stephano: *Ἐνιπέος* Straboni, p. 432. Pharsalum præterlabitur: in Apidanum influit, Apidanus in Peneum. *Ἐνὸς ἕως*, Tzetæ Chilliad. ix. vs. 706. Herod. lib. vii. p. 423. n. 129. *Ἀριδαῖος, Ἐνὸς ἕως, Ἐνιπέος, καὶ Πάμισος.* Phœnicem in Apidanum fluere, ait Vibius Sequester, p. 336. Ex Olympo labi Enipeum, Livius, lib. xlv. p. 559. Horum plerosque carmine complexus Ovid. Met. i. 579. *Populifer Sperchios, et irreguletus Enipeus, Apidanusque senex,* &c.

⁷ *Messeis*] *Μεσσηῖος* Straboni lib. ix. p. 432. Val. Flac. lib. iv. *Flevit Amygone, fuerunt Messeides nūdæ: Flevit et effusus revocans Hyperia lacertis.* De Hyperia diximus initio

hujus cap.

⁸ *Boëbeis*] *Βοῦβη* palus Straboni, p. 436. Pheris vicina, et oppidulo, cui *Βοῦβη* nomen fuit. Meminit oppidi, lacusque, Stephanus. Ovid. Met. vii. *Juncosaque littora Boëbes.*

^a *Peneus*] *Πηνειὸς* Græcis: Hodie *Salampria*.

^b *Interque Ossam*] Ita Strabo, pag. 480.

^c *Tempe*] A religione loci nomen hoc primum inditum est. *Τέμπος* Æolibus idem est quod *τέμερος*, et lacum sanumque significat. Unde Mela ii. 3. *Hic sacro nemore nobilia Tempe.* Sequior deinde ætas amœna quilibet loca Tempe appellavit.

^d *Sua luce viridante*] Ita Mss. Alii *revidente* malunt. Pintianus, *Peneus vero luco viridante.* Salmasius, p. 152. *sub luco viridante.*

¹⁰ *Accipit amnem Orcon*] Quem alii Titaresium, alii Eurotam vocant. Vide

dictum est Homero)^f brevi spatio portatum abdicat : pœnales aquas, dirisque genitas, argenteis suis misceri recusans.

XVI. (IX.) Thessaliæ annexa Magnesia est, cujus fons Libethra.^g Oppida : Iolcus,^h Hormenium, Pyrrha, Methone, Olizon. Promontorium Sepias.ⁱ Oppida : Casthanæa,^j Spalathra.^k Promontorium Æantium.^l Oppida : Melibœa,^m Rhizus, Erymnæ : Ostium Penei.ⁿ Oppida : Homolium,^o Orthe,^p Thespiæ,^q Phalanna,^r Thau-

ut ap. Strabonem; *Horcon* codd. Chiffi. et Dalec. ' *Europum* Strab. Epit. vid. Delr. super Senec. Trag. par. ult. pag. 469.' Dalec.

CAP. XVI. 1 *Castana* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. *Castanea* Vet. Dalec. *Casiana* cod. Dalec. Mox *Rhizus*, *Erymnæ* Gronov. et al. vett. *Rhizus*, *Erymnæ* Lugd. Erasmi.—2 *Palinna* Chiffi. *Palanna* Thome Vet. Dalec. Mox, *Thaumaciæ* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov. Deinde, pro *Dotion*, Chiffi. *Dorion*. Gronov. et vett. edd. exhibent. *Dotion*, *Melûtea*, *Phylact*, *Potniæ*, *Epiri*, &c. Vide Not. et

NOTÆ

Notas et Emend. num. 46.

^f *Homero*] Iliad. B. 756.

^g *Libethra*] Fons Libethrius, Magnesiæ est, inquit Solinus, cap. 8. p. 24. Τὰ Λιβηθρα Cononi, apud Phot. in Bibl. cod. 186. p. 452. Martiano, lib. vi. p. 211. 'Libetris : ' Melæ II. 3. p. 32. ' Hic Libethra, carminum fontes.' Λιβηθριδες Νύμφαι hinc dicitur Straboni lib. IX. p. 410.

^h *Iolcus*] Ἰωλεβς Straboni, p. 436. 'Ορμίνιον eidem, et 'Ορμίνιον, p. 438. Hezychio, 'Ορμπος. Πόρρα Phthioidis promontorium est, p. 435. An pro Pyrrha, Πειρσειαι locum hic habere possit, quam πόλις Μαγγησίας vocat Scholiastes Apoll. ad Argon. II. 584. amplius considerandum. Μηθώνη Homero Iliad. B. 716. 'Ολίζων Straboni, p. 436. unus e pagis Demetriadi contributis.

ⁱ *Sepias*] Σηπιάς ἄκρα, Ptolem. III. 13. Eustathio, in Iliad. B. p. 327. Σηπιάς, ἀκρωτήριον ἐν τῇ Ἰωλκῆ.

^j *Casthanæa*] Ita scripsi, pro *Cas-*

tana. Κασθάναια Herod. lib. VII. p. 444. n. 173. Κασθάναια Strab. lib. IX. p. 443. Lycophroni tamen Κασθάναια, et Stephano, et Melæ II. 3. *Castanæa*. Sub Pelio monte.

^k *Spalathra*] Urbs maritima Magnesiæ Σπάλαθρα, Scylaci, p. 24. Stephanus : Σπαλάθηρα, πόλις Θεσσαλίας. Ἑλλάνικος δὲ Σπάλαθραν αὐτὴν φησίν.

^l *Æantium*] Αἰδάντιον Ptolem. III. 13.

^m *Melibœa*, &c.] Μελίβοια, πόλις Θεσσαλίας Stephanus : Ἐριζοῦς, πόλις Θεσσαλίας, eidem : Ἐρυμναί Strab. lib. IX. pag. 443. quæ Scylaci, p. 24. et Stephano *Εὔρυμναί*. In radicibus Ossæ montis sita, ac super Demetriadem imminere Melibœam auctor est Livius lib. XLIV. p. 561. Idem p. 395. Eurymenen alteram vocat.

ⁿ *Ostium Penei*] In Thermalcum sicut excurrentis. Melæ II. 3.

^o *Homolium*] Ὁμόλιον Straboni loc. cit. ad Ossam, sive ad Ossæ montis partem quam Ὁμόλιον vocat : Scho-

macie,^a Gyrtion, Cranon,^t Acharne,^u Dotion, Melitæa, Phylace. Porro Epiri, Achaïæ,^v Atticæ, Thessaliæ in porrectum longitudo quadringentorum octoginta mill. pass.³ traditur, latitudo centum nonaginta septem millium.

XVII. (X.) Macedonia^a postea centum quinquaginta populorum, duobus^b inclyta regibus, quondamque terrarum imperio, Emathia^c antea dicta. Hæc ad Epiroticas

~~~~~

Emend.—§ Chiffi. CCIX. mill. pass. Mox, pro centum nonaginta septem, quod testantur codd. Regg. Brot. 1. 2. et Editio princeps, ducentorum nonaginta septem extat in Reg. Brot. 5. ducentorum octoginta septem in edd. autè Brotier.

NOTÆ

liastes Theocriti Idyll. vi. 103. Di-cæarchus, p. 164. Ὀμόλην. Ultra Peneum a Scylace quoque locatur: Ὀμόλου Μαγνητικῆς πόλεως, ἢ ἐστὶ παρὰ ποταμόν.

^a Orthæ] Ὀρθὴν Homerus vocat Il. B. 739. et Strabo, p. 440.

^v Thespiæ] Thespiarum Thessaliæ, (nam et Bœotici fuerunt) meminit Stephana. At Mss. non Thespiæ, sed Iresia habent.

^t Phalanna] Orthem ipsam, inquit Strabo loc. cit. quidam pro Phalanæorum arce accipiunt. Est autem Φάλασσα urbs ad Peneum prope Tempe, Ferrhæbicæ quondam ditionis: sed inde ad Dolopas Athamanasque Ferrhæbi a Lapithis relegati. Hæc Phalanna est, quam prope Gyrtionem Livius collocat, lib. XLII. p. 546.

^a Thaumaciæ] Θαυμακίους Straboni, p. 434. Θαυμακία Stephano. Homero Il. B. 716. Θαυμακίη. Situm urbis, causamque nominis, Livius eleganter describit lib. XXXII. p. 384.

^t Gyrtion, Cranon] De Cranoniis Gyrtionisque Thucyd. lib. II. p. 115. Γυρτώνιοι, Κρανώνιοι. Oppida, Γυρτών, Κρανών Straboni, p. 442.

^u Acharne] Ita Mss. Ἀχάρνη Græcis. Δάτιον Stephano Thessaliæ urbs dicitur: Μελίτεια quoque, quam et

Μελίτεια a Theopompo appellari ait. Denique et Φυλάκη, πόλις Θερραλίας, quam Thebis Phthioticis proximam Strabo, p. 435. in ipso Othrye monte positam, auctor est Theocriti Scholiastes ad Idyll. III. 45.

^v Porro Epiri, Achaïæ] Vide Notas et Emend. num. 47.

^a Macedonia] Hic pro suo more Plinium Solinus et Capella transcribunt; ille cap. 9. p. 25. iste lib. vi. cap. de Macedonia, p. 211. Sic Mela II. 3. pag. 31.—Macedoniam in quatuor provincias fuisse divisam nummi testantur inscripti, ΠΡΩΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ; ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ, et ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Macedoniam primam, secundam, et quartam provinciam, cum clava Herculis. Χ. Herculis caput in altera nummorum parte est. Primus est apud Goltzium, Tab. XXII. Alter apud D. de Bose, anam ex Academia Gallica, eundemque Academiæ Inscriptionum Secretarium perpetuum. Tertius apud D. Sherard, qui fuit Smyrnæ Consul Anglicus. Ed. sec.

^b Duobus] Philippo Græciæ domitore, et Alexandro etiam Asiæ. Mela, loc. cit.

^c Emathia] Stephanus: Ἐμαθία... ἢ τῶν Μακεδονία.

gentes in Solis occasum recedens, post terga Magnesiæ atque Thessaliæ, infestatur a Dardanis. Partem ejus septemtrionalem Pæonia ac Pelagonia¹ protegunt a Tribal-
lis.⁴ Oppida : Æge,² * in quo mos sepeliri reges : Bercea:³
et³ in regione quæ Pieria appellatur, a nemore,⁵ Æginium.^h
In ora Heraclea,ⁱ flumen Apilas. Oppida : Pydna,^j Alo-
ros.⁴ Amnis Aliacmon.^k Intus Aloritæ,^l Vallæi, Phyla-
cæi,^m Cyrrestæ, Tyrissæi.ⁿ Pella colonia.^o Oppidum Sto-

CAP. XVII. 1 *Paflagonia* cod. Dalec.—2 *Ægia* Chiffi. Mox pro *sepeliri*, quod testantur codd. Chiffi. et Harduin. *sepelire* habent edd. vet. et Gronov.—3 *Conjunctio et non habetur* in cod. Dalec.—4 *Cinna, Eloros* Vet. Dalec. *Phina Oloros* edd. vet. et Gronov. Mox, *Vallæi, et Phylacæi* Harduin. 1. in

NOTE

¹ *Triballis*] Mœsiæ populis, de quibus libro sup. cap. 29.

² *Æge*] Solinus quoque, cap. 9. p. 26. 'Urbem quoque condidit, quam dixit *Ægan*, in qua sepeliri reges mos erat.' De hoc more Athenæus lib. IV. p. 155. Diodorus in Excerptis, p. 267. Justinus VII. 1. et 2. aliique. Oppidum *Algal* Athenæo et Stephano appellatur. In Mss. *Ægia*. *Algala* quoque Theophrasto de Ventis. *Algala* Ptolem. III. 13.

³ *Bercea*] *Βέρβρα* Ptolemæo, in Emathia, III. 13. Stephano *Βέροια*. In Notitia Eccles. p. 21. *Βερόια* pro *Βέροια*, vel *Βέρβρα* potius. In radicibus Bermii montis a Strabone collocatur, lib. VII. p. 330.

⁴ *A nemore*] De Pieria sylvæ, in quam Perseus a Paulo victus aufugit, Livius lib. XLIV. p. 671.

^h *Æginium*] Meminerit hujus oppidi Livius lib. XXXII. p. 387. et Strabo lib. VII. p. 327. *Αἰγίνιον*.

ⁱ *Heraclea*] *Ἡράκλεια Μακεδονίας*, Stephano : Scylaci, p. 26. *Ἡράκλειον*. Fuit hæc olim juris Ætolicæ. Describitur a Livio lib. XXXVI. p. 443. 'Sita est Heraclea,' inquit, 'in radicibus Cætæ montis : ipsa in campo,' &c.

Flumine Asopo allui deinde subjungit, quem Plinii esse Apilam credimus.

^j *Pydna*] *Πύδνα*. Vide Notas et Eminent. num. 48. 'Ἄλωρος deinde Stephanos, *κόλις Μακεδονίας*.

^k *Atiacmon*] *Ἀλιάκμων* Herod. lib. VII. n. 127. et Ptolemæo III. 13. in Pieria.

^l *Intus Aloritæ*] Ab oppido, ut quidem videtur, Aloro, de quo modo dictum est : horum regione, a mari introrsus recedente, atque in pagos aliquot distributa.

^m *Vallæi, Phylacæi*] A gemino Pieriæ regionis oppido hi nomen habent : alterum *Φυλακæα*, Ptolem. III. 13. *Ὀδόλλαι* alterum appellatur.

ⁿ *Cyrrestæ, Tyrissæi*] Et his nomen dedere oppida duo Emathiæ regionis apud Ptolem. loc. cit. *Κυρίδς*, (pro *Κυρρῶδς*,) et *Τύρρωσα*. *Κύρρως*, est Thucyd. lib. II. p. 169. A Cyrrho Syriæ oppido, ejusdem nominis cum hoc Macedonico, Cyrrestæ quoque derivantur.

^o *Pella colonia*] In nummo Hadriani, apud Patin. pag. 195. COL. IVL. AVG. PELL. *Colonia Julia Augusta Pella*. Vetus fuit Macedonum regia,

bi^p civium Rom. Mox Antigonea,⁵ ^q Europus^r ad Axium amnem, eodemque nomine,⁶ per⁶ quod Rhœdias^t fluit. Eordeæ,⁷ ^u Scydra,^v Mieza,^w Gordyniæ.^x Mox in ora Ichnæ:^y fluvius Axius.^z Ad hunc finem Dardani,^a Tre-res,^b Pieres, Macedoniam accolunt. Ab hoc amne Pæoniæ gentes:^c Paroræi,⁸ ^d Eordenses, Almopii,^f Pelagones,⁵

Not.—5 *Antigone* Vet. Dalec. *Antigonia* edd. vett. et Gronov.—6 Vet. Dalec. aliud per.—7 *Phorbæ* in eodem codice.—8 *Parocci* Chiffi.—9 *Dobores, Estrica-*

NOTE

ubi Philippus et Alexander nati et educati. Hujus situm describit accurate Livius lib. xlii. p. 571. Hodie τὰ Παλατρία, hoc est, *parva palatia*, Bercœnsium ditiosis.

^p *Stobi*] *Στόβοι* Ptolem. iii. 13. in Pelagonia. Stobos Pelagoniæ Livius quoque nuncupat, lib. xxxiii. pag. 396. In Vespasiani nummo, apud Patin. p. 142. ΜΥΝΙCΙΠΙ. STOBENSΙVM. Ulpianus, lib. l. Dig. tit. 15. de Censibus, 'Stobenses juris Italici sunt.'

^q *Antigonea*] Stephanus quoque Ἀντιγόνηα Macedoniæ adjudicat, aitque ab Antigono Gonatæ F. conditam. In Mygdonia a Ptolemæo collocatur, iii. 13.

^r *Europus*] *Εὐρώπος* Ptolemæo, loc. cit. in Matia, sive Macotia: et Stephano.

⁶ *Eodemque nomine*] Hoc est, eodem aliud nomine, scilicet *Europus*, in Almopiorum regione, apud Ptolem. iii. 13.

^t *Rhœdias*] Mss. *Rhœdias*. An Λουδίας, *Ludias*, quem Strab. lib. vii. p. 330. ex palude finire ait, quam Axius amnis implet, juxta Pellam? Et Λυδίας prope Axium Ptolemæus agnoscit.

^u *Eordeæ*] Ἐορδαία geminæ sunt Stephano, ambæ Mygdoniæ regionis, quæ Macedoniæ pars fuit. Eordeam urbem appellat Liv. lib. xlii. p. 545.

In Notitia Eccles. p. 21. Ἐορδαία.

^v *Scydra*] *Σκύδρα, Μακεδονική πόλις*, Stephano, et Ptolem. iii. 13. in Emathia.

^w *Mieza*] *Μιέζα* Stephano, ubi Aristotellis Indus Philosophicus, teste Plutarcho, in Alex. p. 668. Apud Ptolem. in Emathia, *Μιέζα* pro *Μιέζα*.

^x *Gordyniæ*] *Γορδυνία* Stephano urbs Macedoniæ. Ptolemæo *Γορδηνία*. Thucyd. lib. ii. p. 169. *Γορδυνία*. Utrique corrupte.

^y *Ichnæ*] Ἴχνη, πόλις Μακεδονίας, Stephano. Ἴχνη, Herod. lib. vii. p. 421. n. 123.

^z *Axius*] Ἀξιὸς ποταμὸς Strab. lib. vii. p. 330. In Thermaicum sinum exit.

^a *Dardani*] Etiam Dardanorum urbis in Macedonia positæ meminit Livius lib. xxvi. p. 288.

^b *Tre-res*] *Τρήρες* Thucyd. lib. ii. pag. 166. et *Πιέρες*, p. 168. Herodoto quoque *Πιέρες* memorantur, lib. vii. n. 112. Scomium Tre-res incolunt, quo de monte dicemus inferius.

^c *Pæonia gentes*] Quarum nomina mox recensentur. Regio hæc latissime patuit, contigitque Mæsam et Triballos, ubi nunc Bulgaria est: quamobrem et pro Bulgaris nonnuncquam accepti: *Παίονες δὲ οἱ Βούλγαροι*, inquit Tzetzes, Chiliad. x. vs. 186.

^d *Paroræi*] *Παροραῖοι* Strab. lib. vii.

Mygdones. Montes,^b Rhodope, Scopius,ⁱ Orbelus,^j Dein præjacente^k gremio terrarum, Arethusii,^l Antiochienses,^m Idomenenses,ⁿ Doberi, Æstræenses,^o Allantenses,^p Audaristenses,^q Morylli,^r Garesci,^s Lyncestæ,^t Othryonei,^u et

ses Vet. Dalec. et Herm. Barb. *Doberientes, Trienses* edd. vett. et Gronov.

NOTE

p. 326. Παράρεια et Παρωραία Stephano, Macedoniæ urbs.

^o *Eordenses*] Έορδοί Herod. lib. vii. n. 186. p. 445. Έορδοί εκ τής Έορδίας, και εκ Άλμωτίας Άλμωτες, Thucydidi appellantur, lib. ii. p. 168.

^f *Atropii*] Ita Mss. omnes, non *Artopii*. Stephanus quoque, Άλμωτία, χώρα τής Μακεδονίας, κ. τ. λ. cujus incolæ Άλμωτες et Άλμώτιοι. Et in Notitia Eccles. Prov. Macedoniæ primæ, Άλμωτία pro Άλμωτία, p. 21.

^g *Pelagones*] Πελαγονίες, quorum regio Πελαγονία, et Mygdonum Mygdonία. De priore Livius lib. xlv. p. 582. 'Quartam Macedoniæ regionem Eordei, et Lyncestæ, et Pelagones incolunt: juncta his Atintania, et Stymphalis,' &c. Eadem Tripolis est appellata, a tribus oppidis, Azoro, Pythoo, Doliche. Idem Liv. lib. xlii. p. 645. De posteriore, Stephanus: Mygdonία, μοίρα Μακεδονίας. Mygdonum ditionis fuit Antigonea, de qua supra.

^b *Montes*] Ροδόπη τὸ ὄρος, Ptolem. iii. 11.

ⁱ *Scopius*] Scomium Thucydides vocat, lib. ii. p. 166. et est monti Rhodopæ annexus: Σκόμιον, ὄρος, ἔρημον και μέγα, ἐχόμενον τής Ροδόπης. Hic Treres habitant, de quibus supra.

^j *Orbelus*] Όρβηλος Macedoniæ mons, Tzetzæ, Chil. xi. vs. 905. et Straboni in Epitome lib. vii. p. 329.

^k *Dein præjacente*] In mediotallo Macedoniæ, ab ortu versus occasum fusi.

^l *Arethusii*] Ab Arethusa dicti, de

qua inferius hac cap.

^m *Antiochienses*] Ab urbe Mygdoniæ Antiochia, ad cuius similitudinem in Adiabene Nisibin Macedones Mygdoniæ quoque Antiochiam cognominarunt, ut dicitur vi. 16.

ⁿ *Idomenenses*] Stephanus: Εἰδομένη, πόλις Μακεδονίας. In Notitia Eccles. Prov. Macedon. p. 21. Ίδομένη.

^o *Doberi, Æstræenses*] Ab oppidis, quæ Δόβηρος et Αἰστραίων Græcis. Vide Notas et Emend. nam. 49.

^p *Allantenses*] Άλλάντη Stephano urbs Macedoniæ est, cuius cives Άλλάντιοι.

^q *Audaristenses*] Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. *Adaristenses*. Ptolem. iii. 18. in Pelagonia, prope Stobos, Άνδάριστος oppidum collocat.

^r *Morylli*] Ab oppido Paraxiæ regionis in Macedonia, apud Ptolem. iii. 18. quod Μόρυλλος dicitur.

^s *Garesci*] Quorum oppidum in Orbelia Macedoniæ regione, apud Ptolem. loc. cit. Γαρίσκος.

^t *Lyncestæ*] Quorum regio Λυγκηστῆς Ptolemæo, loc. cit. ipsi Λυγκιστάι Strab. lib. vii. p. 323. et Stephano appellati: Pelagonibus proximi. Λυγκιστάι Diodoro Sic. Bibl. lib. xvii. p. 538. Λυγκηστῆς Thucyd. lib. ii. p. 168. et eorum oppidum Δόγκος, lib. iv. p. 307.

^u *Othryonei*] Forte ii qui montis Όθρυος, de quo cap. 15. aversa, seu partem borealem incolerent, ita nuncupati.

liberi Amantini^v atque Orestæ:^w coloniae, Bullidensis,^z et Diensis:^{10y} Xylopolitæ,^z Scotussæi^a liberi, Heraclea Sintica, Tymphæi,^b Toronæi.^c

In ora sinus Macedonici,^d oppida¹¹ Chalastra,^e et intus Phileros,^f Lete:^z medioque flexu littoris Thessalonica,^h

~~~~~

Mox, *Garesti* Chiffi. *Othrionei* Gronov. et edd. vett.—10 *Xylopolita*, et mox, *Tymphei* Gronov. et edd. vett.—11 Ita codd. Hardnini, cum edd. Hardnii. 1. 2. S. Miller. Bipont. et Franz. *Macedonica oppida* Tolet. *Macedonici oppidum*

NOTÆ

^v *Amantini*] Sive Amantes, sive Amantiani, ut Cæsar appellat Bell. Civil. lib. III. De his egimus III. 26. Amantium urbem Orestiadi regioni Ptolemæus attribuit.

^w *Orestæ*] Proxime hi Epirum contingunt, Molossis etiam genti Epiroticæ a Stephano contributi: 'Ὀρέσται, Μολοσσικὸν ἔθνος. Macedoniæ, a Livio lib. XXXIII. p. 400. ubi de libertate iis a T. Quintio Flaminio concessæ, 'Orestis,' inquit, 'Macedonum ea gens est, quod primi ab rege (Philippo) defecissent, suæ leges redditæ.' Ab Oreste matricida nomen Orestiadi regioni factum ait Strab. lib. VII. p. 326. Horum præcipuum oppidum *Λαοδικίαν* vocat Thucyd. lib. IV. p. 342.

^z *Bullidensis*] Βουλῆς Ptolemæo, in Elimiotarum regione, prope Dyrrhachium: maritimum oppidum est in Macedoniæ finibus, quamobrem Illyrico plerumque accensetur: Stephanus: Βούλλης, πόλις Ἰλλυριῶν παραθαλάσσια. Vide quæ diximus III. 26.

^y *Diensis*] Δίων κολώνια, Ptolemæo III. 13. in Pieria Macedoniæ regione. Item Stephano. Ulpianus, l. L. Digest. tit. 15. de censibus: 'Dienses juris Italici sunt.'

^z *Xylopolitæ*] Ξυλόπολις in Mygdonia, Ptolem. loc. cit.

^a *Scotussæi*] Σκότουσσα Ptolem. III. 13. prope Ἡράκλειαν Σκωτικήν, a regione in qua posita est sic cognomina-

tam. Haud procul amne Strymone collocatur Heraclea Sintica a Livio lib. XLV. p. 581. Quamobrem in Notitia Eccles. p. 21. 'Ἡράκλεια Στρυμῶν' vocatur. Incolæ *Χίοντες ἄνδρες* Homero, ut refert Strabo in Epit. lib. VII. p. 331.

^b *Tymphæi*] Diversi hi plane a Tymphæis Ætolorum populis, de quibus dictum est cap. 3. In Bisaltarum regione, aut certe inter Strymonem et Axium, sedes hi habuerunt.

^c *Toronæi*] A Torone oppido, de quo inferius hoc cap. Sic populos gentesque uno veluti orationis ducta perstringit, quorum deinde oppida singulatim, suo quæque situ, appellat. Vide Notas et Emend. num. 50.

^d *Sinus Macedonici*] Antonomasticus hic sinus Macedonicus appellatur, quoniam e Macedonico mari effluit, ut ait Strab. lib. VII. p. 323. Eum alii, et ipse Plinius alias, ac plane modo, Thermaicum nominat, e Therme oppido: nunc vocant, *le Golfe de Salonichi*.

^e *Chalastra*] Stephanus, *Χάλαστρα πόλις Θράκης, περι τὸν Θερμαῖον κόλπον, in Thermaico sinu.*

^f *Et intus Phileros*] Hoc est, longius a mari. Mss. R. l. 2. &c. *Pyleros*, quod multo sincerius videtur, *Πυλαρός*.

^z *Lete*] Stephano *Λήτη, πόλις Μακεδονίας*. Harpocrati *Λιτή*. Plinio XXXI. 46. *Lita*.

liberæ conditionis. Ad hanc a Dyrrhachio CCLXVII.¹² millia passuum. Therme.¹ In Thermaico sinu oppida, Dicæa, Pydna,^k Derrha,^l Scione.¹ Promontorium Canastræum.^m Oppida: Pallene, Phlegra.ⁿ Qua in regione ° montes, Hypsizorus, Epitus, Halcyone, Leomne.¹⁴ Oppida: Nyssos, Phinelon,^p Mendæ:^q et in Pallenensi Isthmo quondam Potidæa,^r nunc Cassandria colonia:

edd. vett. et Gronov.—12 ‘Pessime in libris scriptis et editis, CXIV. Id absurdum est, ut patet ex ipso locorum situ. Emendandum fuit, CCLXVII. Hanc enim esse distantiam inter Dyrrhachium et Thessalonicam docet accuratissimus scriptor Polybius apud Strab. lib. vii. pag. 323. Id etiam constat auctoritate ipsius Plinii infra cap. 18. ubi consentientibus scriptis et editis libris: ‘Philippi colonia: absunt a Dyrrhachio CCCXXV. mill. pass.’ Brotier.—13 *Deris* Vet. Mox, pro *Scione*, margo edd. Dalec. et Gronov. *Crestone*.—14 Ita codd. Harduin. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Alchione Leromne* edd. vett. et Gronov. Mox, *Nissos, Brygion, Eleon, Mendæ* in iisdem vett. *Nissos, Phrix, Eleon, Mendæ* Chiff. Deinde, Pintian. in Pal-

NOTE

¹ *Thessalonica*] Hodie *Saloniki*.

¹ *CCLXVII. [CXIV.]* Polybius apud Strabon. lib. vii. pag. 323. CCLXVII. per diverticula, ut opinor, et anfractus viarum.

¹ *Therme*] Θέρμη Stephano, unde Thermaico sinni nomen. Ab hac transducti cives fuere Thessalonicam, unde a quibusdam ipsa Therme Thessalonica credita, ut a Strabone lib. vii. in Excerptis, pag. 330. Tzetzes Chiliad. x. vs. 176. vicum fuisse Thermen putat, ex quo deinde Thessalonica creverit.

^k *Dicæa, Pydna*] Vide Notas et Emend. num. 51.

^l *Derrha, Scione*] Ita libri omnes. In Notitia Eccles. Prov. primæ Macedoniæ, pag. 21. Δερράλ pro Δερράλ. Incolæ apud Thucyd. lib. ii. p. 169. Δερραῖοι. Forte huc pertinet et promontorium ejusdem nominis, quod prope Toronem, et Canastræum a Ptolemæo collocatur, iii. 13. Δερρῆς ἕκρη. De Scione in hoc tractu Mela ii. 2. Σκιδώνη a Stephano Thraciæ assigna-

tur, quemadmodum et ipsa Therme et Pallene, de qua mox: quod ea loca diu Thraces tenuerint. In Pallenensi Isthmo, cum Potidæa Scione locatur a Thucyd. lib. iv. p. 334.

^m *Canastræum*] Κανόστραϊον ἕκρη Ptolemæo, loc. cit. et Herod. lib. vii. d. 123.

ⁿ *Pallene, Phlegra*] In Phlegræ locum Pallene successit: quare a multis pro eadem habita. Herod. lib. vii. n. 123. τὴν νῦν Παλλήνην, πρότερον δὲ Φλέγγην καλεομένην. Eadem habet et Stephanus.

^o *Qua in regione*] In ora sinus Macedonici.

^p *Nyssos, Phinelon*] Vide Notas et Emend. num. 52.

^q *Mendæ*] Μένδη, πόλις Θράκης, Stephano. Thucyd. quoque, lib. iv. pag. 334. Incolæ Μεσσαῖοι apud Athen. lib. i, pag. 29. et vinum Mendæum. Melæ ii. 2. *Mende*. At Pausanias lib. v. p. 343. Μένδαι, in Thracia.

^r *Potidæa*] Strabo in Excerptis, lib. vii. pag. 330. ἢ πρὶν μὲν Ποτιδαῖα, νῦν

Anthemus,¹⁵ Olophyxos:¹⁶ Sinus Mecybernæus.¹⁵ ^u Oppida: Phycella,¹⁶ ^v Ampelos,^v Torone, Singos: fretum, quo montem Athon Xerxes^x rex Persarum continenti abscidit, in longitudine passuum M. D. Mons ipse a planitie excurrit in mare LXXV. mill. pass. Ambitus radicis centum quinquaginta mill.¹⁷ colligit. Oppidum in cacumine fuit^y Acrothion,¹⁸ nunc sunt Uranopolis,^z Palæorium,^z

lentes.—15 *Holophyxos sinus Mecyberna* edd. vett. et Gronov.—16 *Phycella* in iisdem vett. *Mycella* Chiffi. Mox, pro *Singos*, Vet. Dalec. *Soggestedes*; Chiffi. *Soggestolos*.—17 ^u *Georgerinus*, Archiepiscopus Samius, ait ambitum esse *CLXX. mill. passuum*. Tantæ autem altitudinis est mons Athos, ut Lemnon insulam, nunc *Stalimene*, quadraginta millibus passuum distantem, umbra sua, cum Sol occidit, aliquando tegat, teste eodem Georgerino. *Brotier*.—18 ^v *Acroathion* Pomponio. Quidam legunt *Acrothion*, cujus incolæ Macrobiani cognominantur. *Dalec.* Mox, margo edd. Dalec. et Gronov. *nunc sunt Uranopolis, Palæo. Thys. Cleo oppida Cassera.* Pro *Palæorium*, quod ex codd. recepit Brotier, *Palæotrium* habent Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd.

NOTÆ

δὲ *Κασσάνδρεια*. A Cassandro Antipatri F. Nummus Nerouis, apud Patin. p. 115. COL. IVL. AVG. CASSANDRENS. Ulpianus, lib. L. Digest. tit. 15. de Censibus. *‘Cassandrenses juris Italici sunt.’* De Palleniensi Isthmo, Mela eleganter admodum, II. 2. *‘Pallene,’* inquit, *‘soli tam patentis, ut quinque urbium sedes sit atque ager. Tota in altum abit: angusta satis unde incipit. Ibi est Potidæa. At ubi laxius patet, Mende, Scioneque referendæ.’*

^u *Anthemus*] Harpocration, pag. 28. *Ἀνθεμοῦς, πόλις Μακεδονική, καὶ οἱ ἀπ’ αὐτῆς, Ἀνθεμοῦσσι.* Item Stephano, et prius Herodoto, lib. V. n. 94. pag. 325.

^v *Olophyxos*] *Ὀλόφυξος πόλις ἐν Ὀρέκῃ*, circa montem Athon, Stephano, et Thueyd. lib. IV. pag. 325.

^u *Sinus Mecybernæus*] Idem postea Toronicus, a Torone oppido, appellatus: hodie *le Golfe d’Atomana*. Vide Notas et Emend. num. 53. *Μηκροβέρρη* oppidum fuit Scymno, p. 25. et Herod. lib. VII. p. 421.

^v *Phycella*] Hæc Mela pariter memorata, II. 3. p. 31.

^v *Ampelos*] Eodem prorsus ordine Herod. lib. VII. n. 122. p. 421. *Ἀμπελος, Τορόνη, Ἄγγος*, in Singitico sinu, quo hodie *le Golfe de Contessa*. Sic etiam Ptolem. III. 13. Hujus Singi incolæ *Ἄγγαιοι* apud Thueyd. lib. V. p. 356.

^x *Xerxes*] Hæc Solinus a Plinio, cap. 9. p. 25. Plinius ab Herodoto lib. VII. n. 24. p. 394. a quo et Mela, II. 2. *‘Qua continenti Athos adheret, Xerxe in Graios tendente, perfossus transjunctusque est, factus fretum navigabili pervius.’* Fossam, qua montem a continenti sejunxit, fretum vocant, quoniam ibi mare immisum ferveat. Athon hodie *Monte Santo* nominant.

^y *Oppidum . . . fuit*] Interiisse significat, atque in ejus locum Apolloniam esse suffectam, cujus incolæ, ut prius Acrothol, Macrobiani cognominarentur. Mela loc. cit. *‘In summo fuit oppidum Acrothion: in quo, ut ferunt, dimidio longior, quam in aliis*

Thyssus, Cleonæ,^b Apollonia,^c cujus incolæ Macrobii cognominantur. Oppidum Cassera, faucesque alteræ Isthmi,^d Acanthus, Stagira,^e Sithone,^{19f} Heraclea,^g et regio Mygdoniæ subjacens, in qua recedentes a mari Apollonia,^h Arethusa. In ora rursus Posidium,ⁱ et sinus^j cum oppido Cermoro,^k Amphipolis liberum,^l gens Bisaltæ.²⁰ Dein

1606. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—19 'Quidam legunt: *Acanthus, Singus, Swagrya, Sitone.*' Dalec. *Sithonia* Pintian. Paulo post, Chiffi. a mari *A. Erechia.*—20 Vet. Dalec. *libera gens Bisaltæ.*

NOTÆ

terris ætas habitantium erat.' Acrotho contracte pro *Acroathon* dicitur: cives 'Ακρόθωοι, aut ipsum etiam oppidum a Thucydide appellatur, lib. iv. p. 325. Acrothon Solino, cap. 11. p. 31. Herod. lib. vii. n. 22. p. 394. 'Ακρόθωον, Θέσος, Κλεωνάι.

^a *Uranopolis*] Ab Alexarcho condita, Cassandri Macedoniæ regis fratre, ut refert Heraclides Lembus, apud Athen. lib. iii. p. 98.

^b *Palæorium* [*Palæotrium*] In Mss. *Palæorium, Παλαιόριον*, rectius.

^c *Thyssa, Cleonæ*] Habet hæc oppida, præter Herod. loc. cit. Thucyd. lib. iv. p. 325. *Θέσσον, καὶ Κλεωνάς, καὶ Ἀκροθόους, κ. τ. λ.* Cleonæ in Atho monte condita a Chalcidensibus refert Heraclides in Polit. Chalcid.—'In nummo argenteo Alexandri M. eoque maximi moduli apud D. de Boze scriptum est ΚΑΕ Κλεωνάων.' *Ed. sec.*

^d *Apollonia*] Quæ, ut diximus, e ruinis Acrothoi crevit.

^e *Isthmi*] Quem duo sinus efficiunt, Singiticus, et Strymonicus, in radicibus montis Atho.

^f *Acanthus, Stagira*] 'Ακανθος καὶ Στάγειρος Herod. lib. vii. n. 116. p. 419. et Thucyd. lib. v. p. 356. 'Ακανθος καὶ Στάγειρα Stephano, et Eusebio in Chron. ad Olymp. 31. Acanthos a fossa montis Atho stadiis septem dis-

sita, teste Scymno, pag. 27. Στάγειρα Philosophi patria.

^g *Sithone*] Circumjecta regio Σιθωνίη appellata, Mecybernam quoque, Olynthum, Toronenque complexa, ut auctor est Herod. lib. vii. n. 123.

^h *Heraclea*] Diversa, credo, ab ea quæ superius Sintica appellata est.

ⁱ *Apollonia*] Recedens a mari, sine quæ Thermaico, versus occasum, 'Απολλωνία et 'Αρέθουσα, πόλεις Ἐλληνίδες, apud Scylac. p. 25. Stephano, 'Απολλωνία Μακεδονίας et 'Αρέθουσα Θράκης. Hinc Arethusii superius memorati. In Amphaxiide, hoc est, in regione circa Axium amnem 'Αρέθουσα collocatur.

^j *Posidium*] Ποσειδῆιον, Neptuni fanum.

^k *Et sinus*] Qui ab influente amne olim Strymonicus apud Strabonem lib. vii. p. 331. a vicino monte Atho, nunc *Golfo di monte Santo* dicitur: aliis tamen Saronicus *Golfo di Contessa* dicitur: Singiticus ei proximus, *Golfo di Monte Santo*.

^l *Cermoro*] Ita libri omnes.

^m *Amphipolis liberum*] Subintellige, oppidum. Circumjacentis agri incolæ Bisaltæ appellati. Hinc apud Athen. lib. iii. p. 77. in codicibus emendatis legitur, *περὶ τὴν Βισαλτίαν Ἀμφίπολιν*. Diodoro Bibl. lib. xii. p. 118. Βισσαλτικοί. In Museo nostro

Macedoniæ terminus^m amnis Strymon, ortus in Hæmo. Memorandum, in septem lacus eum fundi, priusquam dirigat cursum.

Hæc est Macedonia, terrarum imperio potita quondam : hæc Asiam, Armeniam, Iberiam, Albaniam, Cappadociam, Syriam, Ægyptum, Taurum, Caucasum transgressa : hæc in Bactris, Medis, Persis dominata, toto Oriente possesso : hæc etiam Indiæ victrix, per vestigia Liberi patris atque Herculis vagata : hæc eadem est Macedonia, cujus uno die Paulusⁿ Æmiliius imperator noster septuaginta duas urbes direptas vendidit. Tantam differentiam sortis præstitere duo homines.^o

XVIII. (XI.) Thracia sequitur, inter validissimas Europæ gentes, in strategias^a quinquaginta divisa. Populorum ejus, quos nominare non pigeat, amnem Strymonem accolunt dextro latere.^b Densetæ et Medi,^c ad Bisaltas usque^d supra dictos : lævo, Digeri,^d Bessorumque^e multa nomina

CAP. XVIII. 1 Ita codd. Harduini et Chiffi. *Medi, Bisaltas usque* Ald. Junt.

NOTE

Parisiensi nummus ex ære: ΘΕΟC ΚΑΙCΑΡ CΕΒΑCΤΟC. In aversa parte Europa tauro insidet : cum epigraphæ, ΑΜΦΙΠΟΛΙΤ.

^m *Macedonia terminus*] Ita Scylax, p. 26. et Martian. lib. vi. cap. de Macedonia, p. 211. *Στρυμών, Στρυμόνες* Græce.

ⁿ *Paulus*] Devicto Perseo Macedoniæ rege. Vide Liv. lib. XLIV. sub finem, et initio lib. XLV. A Paulo Æmilio has urbes una hora direptas ait Plutarchus in ejus Vita, p. 271. 'Ἐν ἡρᾷ μὲν . . . ἐβδομήκοντα πόλεις κερθῆναι.

^o *Duo homines*] Alexander M. et Paulus Æmiliius.

^a *In strategias*] *Ἰστρατηγίας*, Præfecturas.

^b *Dextro latere*] Meridionali.

^c *Densetæ et Medi*] De his egimus cap. 1. Plinium hic de more transcribunt Solinus, cap. 10. p. 27. et Martian. lib. vi. cap. de Thracia, p. 211.

^d *Digeri*] Stephano, *Δίγροι, Ἰθρος Ὀρέκιον*, ex Polybii lib. XIII.

^e *Bessorumque*] *Βεσσική στρατηγία, Bessica Thraciæ præfectura*, supra Mædicam, apud Ptolem. III. 11. Hæc urbs primaria Philippopolis : alias Cœletis, quæ gens Bessorum fuit, attributa.—'Eadem Bessa fortassis vetusta nomenclatione appellata : Bessæ enim in Thracia mentio, non in Itinerario modo Antonini, sed et in lege 30. de Decurion. Cod. Theod.' *Ed. sec.*

ad Nestum^f amnem Pangæi montis ima^a ambientem, inter Elethos,^g Diobessos, Carbilesos: inde Brysas,^h Sapæos,ⁱ Odomantes.^j Odrysarum^k gens fundit Hebrum,^l accolentibus Cabyletis, Pyrogeris,^m Drugeris, Cænicis,ⁿ Hypsalties,^o Benis,^p Corpillis,^q Bottiæis,^r Edonis.^s Eodem sunt in tractu^t Selletæ,^u Priantæ,^v Doloncæ,^w Thyni,^x Cœletæ^y

Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov.—2 Chiffli. *ima Pangæi montis*. Vet. Dalec. *Pangæi montis Orbelia ima*, &c. Mox, Gronov. et edd. vet. *Diobessos*.—3 Vet. Dalec. *Othrysarum*. Mox, pro *fundit*, quod exhibent Chiffli. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *infundit* habent Ald. Junt. Basil.

NOTE

^f *Ad Nestum*] *Νεστός, Νεσός, Μεστός*. Vide Notas et Emend. num. 56.

^g *Elethos*] *Ἐλεθός* videtur hos appellasse Thucyd. lib. 1. p. 166.

^h *Diobessos* vero *Δίους*, pag. 165. qui Diobessi nunc cognominantur, quoniam Bessorum, ut dictum est, plura sunt nomina. Carbilesi qui fuerint, non liquet. Nisi *Κάρβησος*, quam Thraciæ urbem fuisse Hesychius prodidit locum hic habere possit.

ⁱ *Inde Brysas*] Qui Stephano *Βρύσαι, ἔθνος Θράκης*. Vide Notas et Emend. num. 55.

^j *Sapæos*] Qui *Σάπαι* et *Σάπαιοι* Stephano. Horum urbes, *Ἄνος*, Cypselæ, Bisanthe, &c. *Σαπαιοί* Appiano Bel. Civ. lib. 14. p. 650.

^k *Odomantes*] *Ὀδομάντιοι, ἔθνος Θράκης* Stephano. *Ὀδρυσάι* quoque, quorum et Dio memini, lib. 11. p. 462. Martianus, pag. 212. *Hebrum Odrysia nives complent.* Odomanticæ regioni Amphipolim Ptolemæus assignat, 111. 13. quam Bisalticæ dittonis esse diximus: Bisalticæ eidem Odrysas Tzetzes ascribit, Chiliad. 1. vs. 303. *ἐξ Ὀδρυσῶν πατρῶος Βισαλτίας*.

^l *Hebrum*] *Ἑσβρος* amnis, Ptolem. 111. 11. Nunc *Mariza*.

^m *Cabyletis, Pyrogeris*] Vide Notas

et Emend. num. 56.

ⁿ *Cænicis*] *Καινική στρατηγία, Cænicæ Thraciæ præfectura*, apud Ptolem. 111. 11. Oppidum *Bizya*, de quo inferius. Stephanus ex Apollodoro, *Καινὸν, ἔθνος Θράκιον*. *Cæni* Livio, lib. xxxviii. p. 481.

^o *Hypsalties*] Qui Stephano, *Ἵψηλῆται, κατοικία Θράκης*, Thraciæ præfectura, verbo *Ἵψηλις*.

^p *Benis*] Horum *Βεννική στρατηγία, Bennicæ Thraciæ præfectura*, Ptolem. loc. cit. Oppidum *Βέννα* sive *Βένα* Stephano.

^q *Corpillis*] *Κορπιλλική* præfectura Thraciæ, apud Ptolem. loc. cit. Vide Notas et Emend. num. 57. Horum urbs *Perinthas* fuit, et *Ganos*, et *Apros*.

^r *Bottiæis*] *Βοττιαίοι* dicuntur Herod. lib. vii. n. 185. p. 445. et Thucyd. lib. 1. p. 38. Landatur Aristotelis opus de *Politia Βοττιαίων* a Plutarcho in *Theseo*, p. 6.

^s *Edonis*] *Ἠδωνοί* Stephano, *ἔθνος Θράκης*. Regio *Ἠδωνική*, oppidum *Δράβησκος* Thucyd. lib. 1. p. 66. Horum urbes apud Ptolem. 111. 13. *Ἐσυμα*, et *Neapolis*, de quibus inferius.

^t *Eodem sunt in tractu*] Hoc est, *Hebrum* perinde accolunt.

^u *Selletæ*] *Πραῖfectura Σελληνική*

majores Hæmo, minores Rhodopæ subditi. Inter quos Hebrus amnis: Oppidum ^γ sub Rhodope Poneropolis ^z antea, mox a conditore Philippopolis, nunc a situ Trimon-
tium ⁴ dicta. Hæmi ^a excelsitas sex mill. pass. subitur. Aversa ejus ^b et in Istrum devexa Mœsi, Getæ, Aorsi, ⁵ Gaudæ, Clarixæque, ^c et sub iis Arræi Sarmatæ, ^d quos Area-
tas ^e vocant, Scythæque: et circa Ponti littora Moriseni, ^f Sithoniique ⁵ Orphei vatis ^h genitores obtinent.

Logd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov.—4 *Termonium* Vet. Dalec.—5 *Aoti*

NOTE

Ptolem. III. 11. Horum oppidum fuit colonia Deultum, de qua inferius. Neque Dionis *Χαλῆται*, lib. LV. p. 545. neque Stephani *Χαλῆται*, huc pertinent, sed supra Byzantium rejiciendi.

^γ *Priantæ*] Solino quoque Priantæ dicti. Hæc *Βριαρική* regio appellata ab Herod. lib. VII. p. 418. ubi Xerxis iter a campo Dorisco, de quo mox, describitur.

^z *Dolonca*] *Δόλογκοι* Stephano, Solino *Dolonci*, cap. 10. p. 27. A Dolonco rege nomen factum ait Enathius, in Dionys. vs. 323. p. 46.

^γ *Thyni*] De his dicemus ad VI. 41.

⁴ *Cæletæ*] *Cæletæ* quoque Livio appellati, lib. XXXVIII. p. 481. Idem *Cæletæ* Tacito Annal. III. pag. 82. sed corrupte, *Κολλητική στρατηγία*, seu *praefectura* Ptolem. III. 11.

^γ *Oppidum*] *Cæletarum* scilicet.

^z *Poneropolis*] Sic ante Plinium Theopompus *Philippic.* lib. XIII. teste Suida, verbo *Δούλαν πόλις*. Sic appellata, quod *passimi* quique (*πονηροῦς* Græci dicant) in eam transducti. A Philippo Macedone nomen habet, ut auctor est Stephanus: non a Philippo Cæsare, ut quibusdam visum. Commodi nummus in Museo Parisiensi, ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Nunc *Philippoli*. A triplici monte cui insi-

det, etiam Ptolemæo, III. 11. *Τρυπόλιον*.

^a *Hæmi*] *Αἶμος* Ptolem. V. 11. aliis *Αἶμος*. Paremei monti excelsitatem tribuit Solinus, cap. 10. p. 27. et Martianus, lib. VI. cap. de Thracia, pag. 212. Vide quæ diximus ad II. 65. Plerisque nunc *Cadena del mondo* nuncupatur.

^b *Aversa ejus*] Terga dixit Martianus, hoc est, partem montis borealem, et quæ in Istrum vergit. De Mæsi diximus ad III. 29. De Getis et Aorsis dicemus libri hujus cap. 25.

^c *Gaudæ, Clarixæque*] Mss. omnes, *Darixæque*.

^d *Arræi Sarmatæ*] Ubi nunc Bulgaria est.

^e *Areatas*] Forte pro *Areotas*, *Ἀπειράτας*, *Martios*, *bellicosos*. Vel potius *Aroteras*, ut sit illud Scytharum genus, quod Tomos olim Calatinque tenuisse paulo post dicitur.

^f *Moriseni*] In Notitia Ecclesiastica Hieroclis, ut appellat, inter civitates episcopales Thraciæ *Μόριζος* scribitur. *Ed. sec.*

⁵ *Sithoniique*] Regio *Σιθωνία* Stephano. Sed longe hæc disjuncta a Sithonia Herodoti, de qua superius diximus. Hæc, in qua versamur, montuosa, et Ponto proxima, ostiisque Danubii, in Bulgariae finibus. De hæc

Ita finitⁱ Ister a septentrione. Ab ortu Pontus ac Propontis. A meridie Ægæum mare, cujus in ora a Strymone, Apollonia,^j Cæsima,^k Neapolis, Datos.⁶¹ Intus Philippi colonia,^m absunt a Dyrrhachio CCCXXV. mill. pass. Scotusa,⁷ⁿ Topiris,^o Nesti amnis ostium. Mons Pangæus.^p

Gronov. et edd. vett. et mox in iisdem: *Arræi, Sarmatae* distinctim.—6 *Batos Chiffi. Pastos* Gronov. et edd. vett. *Datos* Herm. Barbarus.—7 *Scotusa civi-*

NOTE

cecinit Maro, *Eclog. x. 66.* ‘Nec si frigoribus mediis Hebramque bibamus, Sithoniasque nives hyemis subcamus aquosæ.’

^h *Orphei vasis*] Quem Ciconum regem, Rhodopesque montis iaculam fuisse ferunt, circa Hebrum amnem. Plinius Solinus, hoc etiam loco, et Capella describunt.

ⁱ *Ita finit*] Hi Thraciæ limites, inquit. Nunc enim, perstrictis antea cursim raptimque populis ac gentibus, singula deinceps oppida designare aggreditur.

^j *Apollonia*] Inter amnes Neston et Strymona positam fuisse in ora, Melea prodit II. 2.—‘Hæc Apollonia Ionum in Thracia videtur esse, quam Stephanus appellat, Ἀπολλωνίαν τῶν ἐπὶ Θράκης Ἰόνων.’ *Ed. sec.*

^k *Cæsima*] Οἰσῆμη ἐν Θράκη πόλις, Seylaci, p. 26. et Harpocratiōni, ex Antiphonte. Νέων πόλις haud procul Philippis sitam agnoscit Dio lib. XLVII. pag. 348. Utramque locat in Edonide, quam Macedoniæ ascribit, Ptolem. III. 13. Notitia Eccles. antiqua, in provincia primæ Macedoniæ, pag. 21. Νέα πόλις. Memoratur in Actis, XVI. 11.

^l *Datos*] Δαρτός. Vide Notas et Emend. num. 58.

^m *Philippi colonia*] ‘Philippus, quæ est primæ partis Macedoniæ civitas, colonia,’ dixit Lucas in Act. XVI. 12. Hi sunt Philippenses, Pauli Epistola

nobilitati. Hic campi Philippici, ubi Cassius et Brutus devicti. Dio, lib. XLVII. Virg. Georg. I. 489. ‘Ergo inter sese paribus concurrere telis Romanas acies iterum, videre Philippi.’ Hoc est, secundo eas Philippi configere viderunt, uti jam viderat eas inter sese concurrere primum Pharsalia. Pergit enim idem: ‘Nec fuit indignum superis, bis sanguine nostro Emathiam et lætos Hæmi pinguescere campos.’ Hoc est, semel Emathiam, sive Macedoniam, ubi Pharsalia est, semel Thraciam, ubi campi montis Hæmi et Philippi. Easdem enim Tabulas Geographicas Virgilius et Plinius ubique sequuntur: et Philippus Thraciæ ambo ascribunt. Lucas autem in Macedonia, sed extrema, quæ prius Thraciæ fuit, usque ad amnem Strymonem: et unde iter Apostolo fuit Amphipolim et Apolloniam, et inde Thessalonicam, Act. XVII. quod cum Pliniana descriptione mirifice convenit.’ *Ed. sec.*—Celsus, lib. L. Dig. tit. 16. de censibus: ‘Colonia Philippensis juris Italici est.’ Nummus Claudii apud Patin. p. 99. COL. AVG. IVL. PHILIP. DIVVS. AVG.

ⁿ *Scotusa*] Ab ea diversam esse necesse est, de qua egimus sup. cap.

^o *Topiris*] Τοπιρίς Ptolem. III. 11. Aliis Τοπηρός: in nummis quos citat Holstenius, p. 114. ΤΟΠΙΡΟΤ et ΤΟΠΕΙΡΟΤ. In Notitia Eccles. Prov. Rhodopes. p. 21. Τὸ πηρός, (divulsa

Heraclea,¹ Olynthos.² Abdera³ libera civitas, stagnum Bistonum⁴ et gens. Oppidum fuit Tirida,⁵ Diomedis equorum stabulis dirum. Nunc sunt Dicææ,⁶ Ismaron:⁷ locus Parthenion,⁸ Phalesina, Maronea⁹ prius Ortasurea¹⁰ dicta. mons, Serrium:¹¹ et Zone:¹² tum locus Doriscus¹³ decem¹⁴ mill. hominum capax. Ita Xerxes ibi dinumeravit exercitum. Os Hebri.¹⁵ Portus Stentoris.¹⁶ Oppidum

tas Vet. Dalec.—8 *Tyrida* Cliffl. *Tinda* edd. vett. et Gronov. *Tirida* testantur codd. Harduini.—9 *Doriscus* centum viginti Vet. Dalec.—10 Cliffl. a *Me-*

NOTE

perperam voce, pro *Τεμπυρς*,) *νῦν* 'Πυόσιον'.

¹ *Pangæus*] *Παγγαίον ἕρος*.

² *Heraclea*] *Σιμτικά* appellata sup. cap. sub monte *Pangæo*.

³ *Olynthos*] *Ὀλυνθος* Græcis ad Sithoniam regionem pertinens, de qua egimus sup. cap. Herod. lib. vii. n. 123.

⁴ *Abdera*] *Τὰ Ἀβδηρα*, Ad Nestum annem, Herod. lib. vii. p. 422. Democriti patria. Incolæ, stupori mentis obnoxii, locum dedere *παρκομιῆς*, 'Abderitica mens.' Unde Martialis: 'Abderitanæ pectora plebis habes.' Libertatem Abderitis restitutam narrat Liv. lib. xliiii. p. 551.

⁵ *Bistonum*] *Βιστωνίς λίμνη* Ptolem. iii. 11. Accolæ *Βιστωνες* Stephano, et Herod. lib. vii. p. 418. n. 110.

⁶ *Fuit Tirida*] Interiisse id oppidum hac loquendi forma innuit. Vide Notas et Emend. num. 59.

⁷ *Dicææ*] *Δίκαια, πόλις Θράκης*, Stephano. *Δικαιόπολις* dicitur ab Harpocrate prope Abdera.

⁸ *Ismaron*] *Ἴσμαρος* Thraciæ oppidum in Ciconum regione, Scymno teste, et Stephano. Ibi et mons oppido cognominis, de quo Maro Georg. ii. 'Juvat Ismara Baccho Conserere.'

⁹ *Parthenion*] Stephanus: *Παρθένιον, πόλις Θράκης*.

¹⁰ *Maronea*] *Μαρόνεια*, Thraciæ oppidum Harpocrati. Mela ii. 3. p. 30. 'Tum Nestos fluvius, et ripis ejus adjacens Maronea.' Hinc vinam Maroneum, de quo xiv. 6.

¹¹ *Ortasurea*] Forte *Orthagores*, ab *Ὀρθαγόρας* Bacchi comite, quem Aristophanes appellat in *Ἐκκλησίᾳ*, pag. 751.

¹² *Serrium*] *Σέρρειον ἕρος* Appiano, Bell. Civ. iv. pag. 648. *Σέρρειον ἕρος* Herod. lib. vii. pag. 406. et Stephano. Hic Ciconas idem Herodotus, Serrenum castellum Livius statuit, lib. xxxi. pag. 372.

¹³ *Zone*] *Ζώνη*, Ciconum oppidum, Stephano. Mela ii. 3. 'Serrium, et, quo canentem Orpheæ secuta narrantur nemora, Zone.'

¹⁴ *Doriscus*] *Δορίσκος*, Herodoto, loc. cit. et Harpocr. Mela, loc. cit. 'Trans Hebrum Doriscos, ubi Xerxes copias suas, quia numero non poterat, spatio mensum ferunt.' Vide Notas et Emend. n. 60.

¹⁵ *Os Hebri*] Juxta *Ænum* urbem, de qua mox. Sic Herod. lib. iv. pag. 254. n. 90. *Ἔβρος ἐς θάλασσαν τῆς παρ' Αἰῶνι πόλι*.

¹⁶ *Stentoris*] *Στέντορος*. Quare apud Ovid. Trist. i. 9. perperam reponant: 'Saltus ab hac terra brevis est Stentora petenti,' pro 'Tempyra.' Et *Στεντορίδα λίμνη* prope *Ænum* habet

Ænos ^f liberum cum Polydori tumulo, Ciconum ^g quondam regio. A Dorisco incurvatur ora ad Macron Tichos centum viginti duorum mill. pass. Circa quem locum fluvius *Melas*, ^h a quo sinus appellatur. Oppida: *Cypsella*, ⁱ *Bisanthe*, ^j *Macron Tichos* dictum, qua a Propontide ad *Melanem* ¹⁰ sinum inter duo maria porrectus murus ^k procurrentem excludit *Cherronesum*,

Jamque Thracia ¹¹ altero latere a Pontico littore incipiens, ubi *Ister* amnis immergitur, vel pulcherrimas in ea parte ^m urbes habet, *Istropolin Milesiorum*, ⁿ *Tomos*, ^o *Ca-*

eam. Mox, pro *porrectus murus*, quod habent codd. Harduini et Chiffi. item Harduin. Bipont. Miller. et Franz. *porrectis muris* præferunt edd. vet. et Gronov.—11 *Namque Thracia* Gronov. et edd. vet.—12 *Crumon* Vet. Dalec.

NOTÆ

Herod. lib. vii. n. 58.

^f *Ænos*] *Alvos* Straboni, lib. vii. p. 319. et Scylaci, pag. 26. *Mela* ii. 2.

^g *Eximia* est *Ænos*, ab *Ænea* profugo condita. Circa Hebrum Cicones, &c. Prius idcirco *Alveias* dictam *Conon* ait apud Phot. in Bibl. cod. 186. p. 453. Negant alii ab *Ænea* id oppidum potuisse condi. *Ænum* et *Maroneam* liberam civitates appellat Liv. lib. xxxix. p. 495. De *Polydori tumulo*, *Solinus*, cap. 10. p. 28.

^h *Ciconum*] *Κίκωνας* Græci vocant, Herod. lib. vii. aliique.

ⁱ *Fluvius Melas*] Hæc totidem verbis *Pomponius* ii. 2. *Μέλας κόκκρος*, sic appellatur, teste *Oppiano* *Halient.* iv. 517. quia profundissimus. *Μέλας nigrum* sonat. Eam ob causam *Pontum Euxinum* a nostris vocari crediderim, *la Mer Noire*. Huic sinni nomen est hodie ab *Æno* oppido, *Golfe d'Éno*. *Μέλανος ποταμού και κόλπου* meminit *Herod.* lib. vii. p. 405.

^j *Cypsella*] *Κύπελλα* *Ptolem.* iii. 11. *Τὰ Κόφελα* *Thucyd.* lib. v. p. 367. *Stephano*, et *Appiano* in *Mithrid.* p. 207. *Cypsela* Liv. lib. xxxii. p. 372. *Mela* ii. 2. p. 29. 'Tom Bl-

Delph. et Var. Clas.

santhe Samiornm, et ingens aliquando *Cypsela*. Post locus quem *Græci Μακρὸν Τείχος* appellant, et in radice magna peninsulæ sedens *Lysimachia*.

^k *Bisanthe*] *Βισάνθη* *Ptolem.* iii. 11. et *Plutarcho* in *Alcibiade*, p. 211.

^l *Porrectus murus*] *Porrectus* per totam *Isthmi* longitudinem murus a reliqua *Thracia* separat ingentem peninsulam, quam *Thraciæ Cherronesum* appellant, longissime procurrentem in mare.

^m *Jamque Thracia*] Vide *Notas* et *Emend.* num. 61.

ⁿ *Vel pulcherrimas in ea parte*] In *Thracia* universa. *Vossius* in *Mela*, p. 125. *tres pulcherrimas* invitis *Mss.* reponit.

^o *Istropolin Milesiorum*] A *Milesiis* conditam. *Ἰστρον κόλῳ Μιλήσιοι κτίσουσιν*. *Auctor Periplus Ponti Euxini*, p. xi.

^p *Tomos*] *Tomi*, *Ovidii* exilio celebrati. Unde *Trist.* iii. 9. 'Inde *Tomos* dictus locus hic, quia fertur in illo *Membra* soror fratris consecuisse sui.' Et *Trist.* iv. 10. 97. 'Cum maris *Euxini* positos ad læva *Tomitas*

Plinius.

3 C

latinque,^p quæ antea Acervetis^q vocabatur. Heracleam habuit, et Bizonem^r terræ hiatu raptam : nunc habet Dionysopolin, Crunos¹² antea^a dictam. Alluit Ziras amnis. Totum eum tractum Scythæ Aroteres^t cognominati¹³ tenere. Eorum oppida : Aphrodisias,^u Libistos, Zigere, Borcobe, Eumenia, Parthenopolis,^v Gerania,^w ubi Pygmæorum gens fuisse proditur, Cattuzos¹⁴ x Barbari vocant,

et Chiffi.—13 *Aroteres dicti* Vet. Dalec. et mox, *Rocobe* in eodem pro *Borcobe*.—14 Ita Chiffi. omnes codd. Harduini et Vet. Dalec. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. quæ *Catizos* edd. vett. et Gronov.—15

NOTE

Quærere me læsi Principis ira jubet.' In Notitia Eccles. Provinciam Scythiæ ascribitur. Nummus Caracallæ in Museo nostro Parisiensi, ΜΗΤΡΟΠΟΛΙ ΠΟΝΤΟΥ. ΤΟΜΕΩΣ.

^p *Calatinque*] *Κάλαρις* in ipso Ponti littore, *ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Πόντου*, Stephanus. Scylaci, p. 26. et aliis, *Κάλαρις*. geminato *λλ*. Et in nummo Gordiani Pii, apud Patin. pag. 372. ΚΑΛΑΑΤΙΑΝΩΝ. Heracleotarum colonia dicitur Memnoni, in Bibl. Photii, cod. 224. p. 721.

^q *Acervetis*] *Mes. quæ antea Cerbatia*. Vossius in Melam, pag. 126. *Cerastis*, a loco sacro qui Mileti fuit, *Κεραστis* appellatus, ut auctor Etymologici prodidit, quod ibi fixa arietum cornua ab Apolline fuissent.

^r *Bizonem*] *Βιζώνη*, cujus pars maximo terræ motu hausta, teste Strab. lib. vii. p. 319. Pagus superfuit, *Βιζώνη πολίχνη* apud auctorem Periphi Ponti Euxini, p. 12. Mela, a quo Plinius, ii. 2. p. 9. 'Fuit hic Bizonæ : motu terræ intercudit : est portus Crunos : urbes, Dionysopolis,' &c.

¹² *Crunos antea*] Ob fontes in agro circumjacente scaturientes. Auctor Periphi, loc. cit. *Διονυσόπολις πρώτων ἀνομιάζετο Κρονουί, διὰ τὰς τῶν ἐγγύς*

ὄδων ἐκπόρευς. Eadem et Stephanus habet. In Notitia Eccles. Provincie Scythiæ tribuitur.

^t *Aroteres*] *Ἀροτήρες*, hoc est, *αροτήρες*.

^u *Aphrodisias*] Scythiæ quoque accensetur a Stephano in Ponti littore : *Ἀφροδισιάς Ἰουβίας, παραλία, κ. τ. λ.* Notitia Eccles. antiqua, in provincia Thraciæ Europæ, pag. 21. *Ἀφροδισία*. Cetera oppida, vel nomina potius Scythica, ceteris neglecta scriptoribus, ipsaque etiam *Εβμένεια*, quamquam Græca appellatione gaudet.

^v *Parthenopolis*] Inter devicta a Lucullo oppida in hac parte terrarum ab Entropio memoratur, lib. vi. p. 788. 'Inde multas,' inquit, 'super Pontum positas civitates aggressus est. Illic Apolloniam evertit, Calatin, Parthenopolim, Tomos, Istrum, Bixyam omnem cepit.'

^w *Gerania*] *Γεράνεια*. Solinus, cap. 10. p. 28. 'Quondam urbem Geraniam Cattuzam barbari vocant, unde a gruibus Pygmæos ferunt pulsos. Manifestum sane in septentrionalem plagam hyeme grues frequentissime convolare.' Factum nomen inde oppido : sunt enim *αἱ γέρανοι, grues*.

^x *Cattuzos*] Vide Notas et Emend. num. 62.

creduntque a gruibus fugatos. In ora a Dionysopoli est Odessus Milesiorum.⁷ Flumen Panysus.¹⁵ Oppidum Tetranaulochus.^a Mons Hæmus vasto jugo procumbens in Pontum, oppidum habuit in vertice Aristæum.^b Nunc in ora Mesembria,^c Anchialum, ubi Messa fuerat. Astice regio^d habuit¹⁶ oppidum Anthium: nunc est Apollonia.

—————

Flumen Pannisus edd. vett. ante Harduin. *Flumen Pannisus* in quibusdam codd. —16 Ita codd. Harduini et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Astice regio. Fuit oppidum, &c.* Gronov. et edd. vett. Paulo post,

NOTÆ

⁷ *Odessus Milesiorum*] A Milesiis conditam, 'Ὀδυσσὸν κτίζουσι Μιλήσιοι, inquit Auctor Periplus Ponti Euxini, p. 12. Strabo quoque lib. VII. p. 319. Inter Calatim et Apolloniam. Caracalla nummus, apud Patin. pag. 304. ΟΔΗΚΕΙΤΩΝ.

^a *Panysus*] Πάνυσος. Vide Notas et Emend. num. 63.

^a *Tetranaulochus*] Τετρανάυλος idem a Strabone appellatur, loc. cit. Mesembrianorum oppidum, juxta montem Hæmum, ibi incumbentem mari. Τετρανάυλος ei a quatergemina statione navium nomen est. Locum hic *Terta* non habet, etsi habere oportere censuit Hermolaus; cum sit id oppidum Thraciæ mediterraneum Ptolemæo III. 11.

^b *Aristæum*] Ab Aristæo Apollinis F. conditum, cum in montem Hæmum ad Bacchum ibi degentem se contulit. Diodor. Sic. Bibl. lib. IV. p. 282.

^c *Mesembria*] Μεσημβρία Scylaci, p. 27. ceterisque Geographis.—'Olim Menembria quasi Menæ oppidum, ut ait Strabo, lib. VII. p. 319. Ἀρχιλαος deinde Ptolem. III. 11. et Melæ II. 2. Hic obiter exponendus est Indus Martialis in verbo simili, XI. 95. 'Ecce negas, jurasque mihi per templa Tonantis: non credo: jura, verpe, per ANCHIALUM.' Vel, ut alii

libri habent, 'per Anchialem.' Cur juras, inquit, Judæe Hierosolymitane, per Templum Dei? Non sic impetrabis fidem: quippe scio te nihil a templo timere, etiamsi pejeres. (Matth. XXIII. 'Væ vobis, duces cæci, qui dicitis: Quicumque juraverit PER TEMPLUM, nihil est.') Jura, Judæe, Hebræo tuo idiomate, quod ego quoque calleo. Jura, Per Deum ipsam. Utere hac formula לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ: *Strangulet me Deus*, si istud patravi scelus quod objicis: certe non ausis. Juras per templa Tonantis; jura, sodes, per Tonantem ipsam. Ex his Hebræis literis fictum nomen a Martiale *Anchialus* est; sive *Anchial*, *Anchialis*. Aiebat Scaliger, sed infelici conjectura, esse hic *Anchialum* ab לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ: quod est, ut quidem interpretatur, *Certe vivit Deus*. An vero etiam *Anchialum* vates scripsisset, pro *Anchialum*? Ed. sec.

^d *Astice regio*] Quæ Ptolemæo loc. cit. Ἀστική παραπηγία, *Astica* seu *Urbana Præfectura*, quæ ab Apollonia ad Perinthum usque pertinuit. Ἀρχιλαος quoque post Mesembriam a Scylace nominatur, p. 27. Mela, loc. cit. 'Mesembria, Anchialos, et intimo in sinu (Ponti Euxini), atque ubi Pontus alterum sui flexum angulo finit magno, Apollonia.' Anthium vero Ἀνθίαι Stephano dicitur: Apol-

Flumina : Panissa, Rira,^e Tearus,^f Orosines. Oppida : Thynias,^g Halmydessos,¹⁷^h Develton cum stagno, quod nunc Deultum vocatur, veteranorum :ⁱ Phinopolis,^j juxta quam Bosphorus. Ab Istri ostio ad os Ponti pass. DLV. mill. alii fecere. Agrippa adjecit LX.¹⁸^k Inde ad murum^l supra dictum centum quinquaginta : ab eo Cherronesus CXXV.¹⁹^m mill.

Sed a Bosporo, sinus Casthenes.²⁰ⁿ Portus Senum : et

Panyssas, Rysas in quibusdam codd.—17 *Thynnias, Almedessos* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. *Thynnias Salmydessos* emend. Herm. Barbarus ex Stephano et Strabone.—18 *Agrippa adjecit quinquaginta* Gronov. et al. vett.—19 Ita Editio princeps et codd. Reg. Colb. et Paris. ap. Brotier. CXXVI. edd. vett. item Gronov. Harduin. Miller. Bipont. et Franz.—20 *Casthenes* Franzius ; *Leosthenes* Vet. Dalec. *Casthenes* Gronov. *Sosthenes* Harduinus in Addend. ad Ed. 1. Mox, *Portus Ceron* Tolet.

NOTE

lonia Millesorum Rhodlorumque colonia.

^e *Panissa, Rira*] Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. *Panyssas, Rysas*. Panyssum, credo, adhuc intelligit, de quo proxime antea dictum est.

^f *Tearus*] *Τεάρος* Herod. lib. iv. n. 90. ubi de eo amne multa.

^g *Thynias*] *Θυνιάς* Græcis, in Astice præfectura, prope Apolloniam et Halmydesson. Scymnus Chius, p. 30. *Θυνιάς τῆς Ἀστικῆς Θράκης ὑπάρχουσα ἑσχατή, μεθ' ἣν πόλις ἐστὶν ὄριος ἢ Ἀπολλωνία*. Et auctor Peripli Ponti Euxini, p. 14. *Θυνιάς ἐλλίμενος ἄκρα τῆς Ἀστικῆς Θράκης ὑπάρχουσα ἀπὸ δὲ Θυνιάδος εἰς Ἀλμυδησοῦν, κ. τ. λ.* Describit hujus oræ oppida Ovid. Trist. i. 9. 35.

^h *Halmydessos*] *Ἀλμυδησοῦς* plerique Græcorum : Herodoto lib. iv. n. 90. et Stephano, *Χαλμυδησοῦς*.

ⁱ *Veteranorum*] Subintellige, colonia. Ptolem. lib. iii. 13. in mediterraneis Thraciæ civitatibus, *Δεούβελτος κολωνία*. Caracallæ nummus, apud Patin. p. 301. et Mauzæ, p. 348.

COL. FL. PAC. DEULT. 'Colonia Flavia Pacensis Deulton,' non 'Pacifera,' ut Patinus interpretatur. Ad Panyssum amnem. In Novella Leonis, *Δέβελτος*.

^j *Phinopolis*] *Φινόπολις, πόλις πρὸς τῷ Πόντῳ* Stephano, et Ptolem. iii. 11. in ipso ore Ponti.

^k *Adjecit LX.*] Ita Mss. at editi XL.

^l *Ad murum*] *Μακρὸν τείχος*.

^m CXXV. [CXXVI.] Hoc est, a muro longo procurrit in mare Cherronesus, per CXXVI. millia passuum, quæ Cherronesi longitudo est. In Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. CXXV.

ⁿ *Casthenes*] 'Ita constanter libri omnes, *Casthenes*. Nos olim cum eruditus viris *Laesthenes* suspicabamur satius fore, ut esset pro *Λεωσθένης*, vel *Λεωσθέσιος*. *Sosthenes* rescribere contra fidem codicum Mss. non audeamus: tametsi meminit portus *Sosthenii* prope Byzantium Nicephorus CP. in historicis breviario, ad annum DCCXVII. 'Ὁ δὲ Λοιπὸς ἄρα στόλις τῆ'

alter, qui Mulierum cognominatur. Promontorium Chryso-
ceras,^o in quo oppidum Byzantium liberæ conditionis, antea
Lygos^{21 p} dictum. Abest^q a Dyrhachio septingentis unde-
cim millibus pass. Tantum patet longitudo terrarum inter
Adriaticum mare et Propontidem. Amnes: Bathynias,^r
Pydaras, sive Atyras.²² Oppida, Selymbria,^s Perinthus^t
latitudine cc. pedum^{23 u} continenti annexa. Intus Bizya,^{24 v}

Portus Serium Pintian.—21 Longos Vet. Dalec.—22 Pidasus et Atyras, sive Thydas in eodem.—23 'Ita bene omnes codd. et Editio princeps. Male recentiores editiones, ducentorum passuum.' Brotier.—24 Byzia Gronov.—25

NOTÆ

Θρακικῶ προσπλευσας Βοσπορῶν, τῆ λι-
μῆνι τῆ καλουμένην Σωσθενείῳ προσορμίζ-
εται, καὶ αὐτοῦ διχειμαίξερ. *Ceteræ
naves ad Thracium Bosporum advectæ
ad Sosthenium portum applicanti, et ibi-
dem hyemant.* Extat et in Anthologia
Græca, IV. 25. Leontii Scholastici
Epigramma in imaginem saltatricis
stantis in Sosthenio: Λεοντίου Σχο-
λαστικού εἰς εἰκόνα ὀρχηστρίδος ἰσταμέ-
νης ἐν τῷ Σωσθενίῳ· Εἰμὶ μὲν Ἑλλαδίῃ
Βοζαντίας, ἐνθάδε δ' ἔστην Ἦχι· χοροστα-
σίην ἐλαρι δῆμος ἔγει· Ὀκπῶτι πορθμῶ
γαῖα μαρίζεται· ἀμφότερα γὰρ Ἀστυγες
ὀρχηθμοὺς ἤνεσαν ἡμετέροισ. *Helladie
dicor Byzantia: visor ibidem Suetit ubi
populus ducere cere choros: Terrarum
facit æquor ubi divortia: quippe Lau-
dabat numeros orbis uterque meos.* Ed.
sec.

^o Chrysoceras] Χρυσοῦ κέρατος pro-
montorium, hoc est *avrei cornus*, de
quo IX. 20. Plinius Solinus cap. 10. p.
28. et Capella lib. VI. cap. de Thracia
p. 212. de more transcribunt: et
Missi Theodosii, quorum verba re-
citatibus in Notis et Emend. num.
64.

^p Antea Lygos] Vide Notas et E-
mend. num. 64.

^q Abest] Ita Solinus, et Martianus,

locis cit.

^r Bathynias] Βαθυρίας pariter et
'Αθύρας, inter Byzantium et Selym-
briam, apud Ptolem. III. 11. 'Αθύρας
quoque Stephano memoratur.

^s Selymbria] Σηλυμβρία Stephano:
a Selye sic appellata: Bp̄la enim, in-
quit, Thracibus oppidum sonat: ut
Selymbria, vel Σηλυβρία, (sic enim
Ptolemæus scribit, loc. cit.) sit quasi
Selys oppidum. De vi vocis Bp̄la ead-
em tradidere Strab. lib. VII. p. 319.
et Nicol. Damasc. in Excerpt. p. 494.

^t Perinthus] Eadem Heraclea Thra-
ciæ Perinthus cognominata. Sozo-
menus IV. 7. Hypatianum Heracleæ
Perinthis Episcopum vocat. Procop.
lib. IV. de Edif. Justin. vicinam By-
zantio Heracleam Perinthus, 'Ἡρά-
κλειαν Πέρωνον, olim Provinciæ Eu-
ropæ metropolin ait fuisse: tunc vero
locum post Constantinopolim proximi-
um obtinere. Hodie *Pantiro*.

^u CC. pedum [passuum] Mss. om-
nes, CC. pedum.

^v Intus Bizya] In Astice regione
sive præfectura, arx regum Astarum.
Stephanus: Βιζύνη, πόλις Θρακίας, τὸ
τῶν Ἀστῶν βασίλειον. Hæc a Plinio
Solinus exscripsit, cap. 10. p. 28.

arx regum Thraciæ, a Terei^v nefasto crimine invisâ hirundinibus. Regio Cænica,^x colonia Flaviopolis,^y ubi antea Zela oppidum^z vocabatur. Et a Bizya quinquaginta millia passuum Apros colonia,^a quæ a Philippis abest centum octoginta octo mill. pass. At in ora amnis Erginus:²⁶ oppidum fuit Ganos:^b deseritur et Lysimachia jam in Cherroneso.

Alius namque^c ibi Isthmos angustia simili est,²⁷ eodem nomine, et pari latitudine. Illustrant duæ urbes utrimque litorea, quæ haud dissimili modo^d tenuere, Pactye²⁸ a Pro-

Voc. oppidum deest in cod. Dalec.—26 *Eginus* margo edd. Dalec. et Gronov. Mox, Vet. Dalec. *oppidum Ganos. Fuisse fertur et Lysimachia in, &c.*—27 Chiffi. *similis est.*—28 *Pactiæ* Gronov. Mox, Vet. Dalec. *sinu. Hæ ex, &c.*—

NOTÆ

^v *A Terei]* Nota fabula, de qua consulendus Ovid. *Metam.* vi. 647. maxime vero Hyginus, fab. 45. ‘Philomela.’ Vide Notas et Emend. num. 65. Neque nullo habenda in pretio, quæ de hac re tota habet Aldrouandus *Ornithol.* xvii. 6. p. 684. ubi hunc locum aversari hirundines putat, ob eam potius causam, quod Boreæ magis violentiæ pateat: cujus venti flatum perhorrescere id avium genus constat.

^x *Cænica]* Ubi Cæni incolæ appellati, vel Cænici, de quibus dictum est initio hujus capituli.

^y *Flaviopolis]* Colonia quoque dicitur, loc. cit. Et in *Thes. Goltzii*, pag. 239. Nummus Titii Imp. COL. FLAVIOPOLIS.

^z *Apros colonia]* Ptolemæo, inter urbes Thraciæ mediterraneas, ‘*Ἀπρος κολώνια.*’ Et Stephano, ‘*Ἀπρος,*’ et in *Notitia Eccles.* p. 21.

^a *Erginus]* Meminit hujus amnis *Meia* n. 2.

^b *Fuit Ganos]* Hoc est, defecit jam Ganos: deficit vero et Lysimachia, quæ in Cherroneso est: hujus enim,

ut nondum dirutiæ ac deletæ meminit Plinio recentior Ptolemæus iii. 11. *Ἀστυμαχία.* Instauratam denuo ex Notitia Antiqua colligimus: nam in Provincia Thraciæ Europæ, pag. 21. *Γάνος* censetur. *Γάνος* vero (sic enim habent *Mss.* non *Ganos*;) Scylaci memoratur inter Thraciæ oppida, pag. 27. *Γάνος* juxta Bisanthen apud Xenoph. de *Exped. Cyri*, lib. vii. p. 411.

^c *Alius namque]* Hinc Cherronesi descriptionem auspicatur. Alterum ait esse in Cherronesi angustiis Isthmos Corinthiaco similem et nomine, Isthmos enim appellatur: et latitudine pari, intervallo nempe quinque millium passuum, ut dictum est cap. 5. Transcribit hæc Solinus iisdem fere verbis, cap. 10. p. 28.

^d *Haud dissimili modo]* Ut Corinthiacarum angustiarum termini sunt Lechæ hinc, illuc Cenchræ, sic Propontidi Pactye, Melani sinu Cardia insidet, Isthmique latera duo obsident.

^e *Pactye]* Πακτύη Pausan. lib. 1. p. 19. ceterisque Geographis. Καρδία

pontide, Cardia a Melane sinu, hæc ex facie loci ^f nomine accepto : utræque ^g comprehensæ postea Lysimachia quinque mill. pass. a Longis muris. Cherronesos a Propontide habuit Tiristasin, ^h Crithotem : ⁱ Cissam ^j flumini Ægos ²⁹ appositam : nunc habet a colonia Apro ^{xxii}. mill. ^k passuum, Resiston ex adverso coloniæ Parianæ. ^l Et Hellespontus, ^m septem (ut diximus) ⁿ stadiis Europam ab Asia dividens, quatuor inter se ³⁰ contrarias urbes habet, in Europa Calli-

29 *Cissam et flumini Ægo* Vet. Dalec. Mox, alius codex ap. Dalec. *nunc a colonia, omisso habet.* Deinde, pro *XXII.* quod omnes codd. exhibent, *XXXII.* legitur in edd. vett. et Gronov.—30 Ita codd. Harduini, Chiffi. et Dalec. item edd. Harduin. 1. 2. *quatuor illic inter se* edd. vett. cum Bipont. et Franz.

NOTE

quoque eidem, p. 17. De utraque Strab. lib. vii. p. 384.

^f *Ex facie loci*] Quod in cordis faciem sita sit, inquit Solinus, loc. cit. dicta Cardia est. Alias hujus appellationis causas Stephanus affert, verbo *Καρπία*.

^g *Utræque*] Cum eversa deletaque Cardia, pro ea Lysimachiam, de qua jam dictum est, condidit Lysimachus, ut Pausanias refert, lib. i. p. 17. Pactyen similiter exhaustam vicinitate Lysimachiae Plinius quoque nunc auctor est. *Λυσισαχία* fuit in Cherroneso, a Longo Muro, quinque millibus passuum, quanta ipsius Isthmi longitudo est, dissita.

^h *Tiristasia*] *Τεσπλοταρίς* Scylaci, p. 27.

ⁱ *Crithotem*] *Κριθότις* Scymno Chio, p. 29. urbs Cherronesi Hellenico, apud Harpocrat. p. 178. Scylaci loc. cit. *Κριθότις*.

^j *Cissam*] Crissam, vel Cressam potius, juxta aliud oppidum, cui Ægos fluminis nomen fuit, positam : quo de oppido egimus pluribus, II. 69. Scylax, in Periplo, p. 27. hæc oppida sic enumerat : *ἑρὸς δὲ Ἀλφὲς ποταμὸς, Κρήσσα, Κριθότις, Παντρύη*. Quæ omnia Plinius interiisse significat.—

^k Nummus est perrarus ex ære mediocri, in cimelio P. Chamillart, cujus nummi pars antica Cereris caput exhibet, canistro frugibus pleno onustum : in altera superficie scriptum est, literis ætatem Alexandri M. referentibus ΑΙΦΟΠΙΟ. hoc est, *Αλφειοταμῖον* : cum effigie capræ, quæ Græce est *αἴξ*, *alyds*, unde urbi nomen. ^{Ed. sec.}

^l *XXII. mill.*] Ita Mss. forte pro *XXV.* Nam ab Apro Resiston distare ^{xxvi}. mill. pass. auctor est Antoninus, quem unum ex omnibus scriptoribus invenio hujus oppidi fecisse mentionem, in itinere ab Apollonia per Macedoniam usque Constantinopolim. Nam quod Rhædeston Ptolemæi existimat Pintianus locum hic habere oportere, errat sane graviter, cum Rhædestos extra Cherronesum sit, ac pro ipsa Bisanthe habeatur ; Resistos in meditullio regionis sit posita.

^m *Pariana*] De qua v. 40.

ⁿ *Et Hellespontus*] Solin. cap. 10. pag. 28. Hodie, *le Détroit de Gallipoli*.

^o *Ut diximus*] Lib. II. cap. 92. Stadia septem sunt passus DCCCLXXV. Consentit Strabo, lib. II.

polin ° et Seston, et in Asia Lampsacum et Abydon. Dein promontorium Cherronesi Mastusia P adversum Sigeo : cujus in fronte obliqua Cynossema, q ita appellatur Hecubæ tumulus, statio Achæorum. Turris et delubrum Protesilai. Et in extrema Cherronesi fronte, quæ vocatur Æolium, r oppidum Elæus. t Dein petenti Melanem sinum portus Cælos, u et Panhormus, v et supra dicta Cardia. Tertius Europæ sinus ad hunc modum clauditur. Montes extra prædictos w Thraciæ Edonus, x Gigemoros, Meritus, Melamphyllus. 31 Flumina in Hebrum cadentia, Bargas, Suemus. j Macedoniæ, Thraciæ, Hellesponti longitudo est 32 supra dicta. * Quidam septingentorum viginti millium faciunt. Latitudo CCLXXXIV. 33 a millium est.

—31 Ita Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Melamphyllus* edd. vett. et Gronov.—32 Ita Chiffi. cum edd. Harduin. Miller. Bipont. et Franz. *et est* non habetur in edd. ante Harduin.—33 Gronov. et edd.

NOTÆ

° *Callipolin*] Hodieque *Callipoli*, freto nomen dedit. *Χηρὸν* Straboni præcipua urbius dicitur, quæ sunt in Cherroneso, Abydo opposita, quæ in Asiæ littore est, lib. XIII. pag. 591.

P *Mastusia*] *Μαστουσία ἄκρα*, Ptolem. III. 12. Hic rursum Solinus cap. 10. pag. 28. et Capella lib. VI. cap. de Thracia, p. 212. Plinium de more transcribunt.

q *Cynossema*] *Κυνὸς σῆμα*. Mela II. 2. 'Est Cynossema, tumulus Hecubæ, sive ex figura canis, in quam conversa traditur, sive ex fortuna in quam deciderat, humili nomine accepto.' Pollux v. 5. non Hecubæ, sed insignis cuiuspiam canis sepulcrum eo nomine indigitari ait. Vide Ovid. Met. XIII. 569.

r *Protesilai*] Mela, loc. cit. 'Sunt Protesilai ossa consecrata delubro.'

s *Æolium*] Stephanus, ex Theopompo: *Αἰόλιον, τῆς Θράκης Χερρονήσου*

πόλις, Thraciæ Cherronesi oppidum.

t *Elæus*] *Ἐλαίους* apud Ptolem. III. 12. et Harpocr. pag. 98. Straboni, lib. VII. pag. 331. *Ἐλαούς*, et Scylaci, pag. 27. Elæunta in Cherroneso agnoscit etiam Livius lib. XXXI. pag. 372.

u *Cælos*] *Κόλλος λιμὴν*. Mela II. 2. 'Est et portus Cælos, Atheniensibus et Lacedæmoniis navali acie decernentibus, Laconicæ classis signatus excidio.'

v *Panhormus*] Portum hæc vox sonat omnibus navibus excipiendis aptum: *πανόρμος*.

w *Extra prædictos*] Hoc est, præter Hæmum, Rhodopen, Pangæum.

x *Edonus*] Pars Hæmi, Edonis Thraciæ populis vicina.

y *Suemus*] Colb. 1. *Syrmus*. Colb. 2. *Sermus*.

* *Supra dicta*] Hoc ipso cap. ubi Byzantium dixit abesse a Dyrrhachio, septingentis undecim millibus pas-

Ægæo mari nomen dedit scopulus inter Tennum et Chium³⁴ verius, quam insula, Æx nomine^a a specie capræ, quæ ita Græcis appellatur, repente e medio³⁵ mari exsiliens. Cernunt eum a dextra parte Andrum navigantes ab Achaia, dirum ac pestiferum. Ægæi pars Myrto datur^d appellatur³⁶ ab insula parva, quæ cernitur Macedoniam a Geræsto^e petentibus, haud procul Eubœæ Carysto. Romani omnia hæc maria duobus nominibus appellant: Macedonicum, quacumque³⁷ Macedoniam aut Thraciam attingit: Graciense, qua Græciam alluit. Nam Græci et Ionium dividunt in Siculum, ac Creticum, ab insulis. Item Icarium, quod est inter Samum et Myconum.³⁸ Cetera nomina sinus dedere, quos diximus.^f Et maria quidem gentesque in tertio Europæ sinu ad hunc modum se habent.

vett. CCCLXXXIII.—34 Ita Tolet. Salmant. omnes codd. Harduini et Dalec. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *inter Tenedum et Chium* Gronov. et edd. vett.—35 Edd. vett. et Gronov. *in medio*; codd. Chiff. Harduini et Salmasii, item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *e medio*.—36 *Myrtoum appellatur* Vet. Dalec. Mox, *Geræsto* Gronov. Paulo post, in eadem ed. *Charysto*.—37 Ita codd. Harduini et Chiff. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *quocumque* edd. vett. ante Harduinum.—38 Vet. Dalec. *Myconem*.

NOTE

sum. Missi Theodosii: 'Macedonia, Thracia, Hellespontus, et pars sinistrior Ponti. Hæc finiuntur ab oriente, mari Pontico: ab occidente, desertis Dardaniæ: (Candaviæ, credo, vulnere dicere, de quibus actum est III. 26.) a septemtrione, flumine Istro. Patent in longitudinem, M. passuum DCCXX. in latitudinem CCCLXXXI. juxta Plinium Secundum in eodem.'

^a CCCLXXXIV.] Ita Mas. omnes: editi, CCCLXXXIII. Nisi Theod. CCCLXXXI.

^b *Inter Tennum et Chium*] Vide Notas et Emend. num. 66.

^c *Æx nomine*] Αἴξ, quæ voc capram sonat. Plinio astipulatur Apollonii

Scholias, ad Argon. I. 831. τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ἐκλήθη ἀπὸ πῆσαι Ἀργῶν καλουμένης. Aliter Festus: 'Ægeum mare appellatur, quod crebræ in eo sint insulæ, ut procul aspicientibus species Caprarum videantur: sive, quod in eo Ægæa Amazonum regina perierit: sive quod in eo Ægeus pater Thesei se præcipitaverit.' Suidas ab Ægeo Thesei patre appellationis causam petit. Vide Eustath. in Iliad. B. 41.

^d *Myrto datur*] Hoc est, Ægæi pars quædam est Myrtoum mare.

^e *Geræsto*] Eubœæ sunt hæc oppida, de quibus cap. 21.

^f *Quos diximus*] Ut Corinthiacus, Saronicus, Laconicus, ceterique.

chie, Pythionia,⁴ Ptychia, Tarachie. Et a Phalacro^b Corcyræ promontorio scopulus, in quem mutata Ulyssis navem a simili specie fabula est. Ante Leucimnam,ⁱ Sybota.⁵ Inter Leucadiam autem et Achaiam permultæ, quarum Teleboides eademque^j Taphiæ, ab incolis ante Leucadiam appellantur, Taphias,^k Oxia, Prinoëssa, et ante Ætoliā⁶ Echinades,^l Ægialia,^m Cotonis, Thyatira, Geoarī, Dionysia, Cyrnus, Chalcis, Pinara, Mystus.

Ante eas in alto Cephalenia,ⁿ Zacynthus, utraque libera :

Mox, Tarachia. Et a Phalaris, &c. Chiffi.—5 Ante Leucadiam Sybota edd. vett. et Gronov.—6 Taphiæ ab incolis appellantur. Ante Leucadiam Taphias (Taphiasis cod. Dalec.) Sifarna Oxia, Prinoëssa : et ante Ætoliā, &c. Pintian. eademque Taphiæ . . . Prinoëssa : et ante, &c. edd. vett. et Gronov. eademque T. . . . Zapiotia, Arnozia Prinoëssa : et ante, &c. Chiffi. Mox, Nystrus pro

NOTE

qui illic condirentur piscibus.

^b Phalacro] Ptolem. III. 14. et ex Artemidoro Stephanus, Φάλακρον, ἀκρωτήριον Κορκυράς.

ⁱ Ante Leucimnam] Λεucimna ἄκρα Corcyræ promontorium orientale est, Ptolemæo loc. cit. Hodie Cabo Bianco. Contra id promontorium Ἰόβωτα ἤσος Straboni lib. VII. p. 324. et Stephano. Vide Notas et Emend. num. 68.

^j Teleboides eademque] Quare totus ille numerus insularum, qui sequitur, Echinadibus etiam comprehensio, Telebom ditto appellata, contributaque Acarnaniam est, quæ in continente ex adverso objacet. Stephanus : Τηλεβοῖς, μοῖρα τῆς Ἀκαρνανίας, ἢ πρότερον Ταφίων ἐκαλεῖτο. Scholiast. Apoll. ad Argon. I. 750. Τηλεβοῖαι, οἱ Ταφιοί. Tzetzes in Lycophr. vs. 134. Τηλεβοῖαι καὶ Ταφιοί, οἱ ἐν ταῖς Ἐχινάδαι ἤσοις. Telebom appellati, inquit Eustath. in Odys. A. quod boves furto sublatos procul abigerent : βόται ληξάνοι τῆλε τὰς βόας ἀπήγον.

^k Taphias] E Teleboidibus, Ta-

phiæ insulis, hæ tres ante Leucadiam jacent : ceteræ ante Ætoliā, etsi Teleboidibus pariter accensendæ, communiore vocabulo Echinades appellantur. Ταφίαι a Cephalenia distat omnino stadiis xxx. auctore Stephano. Τάφος est Scholiastæ Apoll. loc. cit. aliisque. Ταφιοῦς Straboni lib. X. p. 456. Sequuntur Ὀξείαι et Πρωῖσσα. Ὀξείων, hoc est, acutarum, meminit Stephanus, verbo Ἀρτέμυρα. Eadem Goal appellatæ ab Homero Strabone teste, lib. X. pag. 458.

^l Echinades] Desertæ insulæ, quarum pleræque annexæ jam continenti, aggerente limu Acheloo amne, ut ait Strab. lib. X. p. 458. et Thucyd. lib. II. p. 170. Ceteræ fere sine nomine, præter quinque, quibus est commune vocabulum, Κυρσοῖαι. Ἐχινάδες ἤρημοι ἤσοι, Scylaci, p. 18. Nobis, les Cursoleires.

^m Ægialia, &c.] Vide Notas et Emend. num. 69.

ⁿ Cephalenia] Cefalognā : Zacynthus, Zante.

Ithaca,° Dulichium,° Same, Crocylea.¹ A Paxo Cephalenia, quondam Melæna dicta, undecim millibus pass. abest, circuitu patet XCIII.² Same diruta a Romanis,³ adhuc tamen oppida tria⁴ habet. Inter hanc et Achaiam, cum oppido magnifica⁵ et fertilitate præcipua, Zacynthus, aliquando appellata Hyrie,⁶ Cephaleniæ a meridiana parte xxv.

Mystus cod. Dalec.—7 'Sic legendum: Ante eas in alto Cephalenia, qua et ab oppido dicta: Zachynthus, utraque libera Ithaca, Dulichium; Crocylea, Paxos, Corcyra quondam Melæna dicta. In Cephalenia Same diruta a Romanis.' Dalec. utraque libera ead. ante Harduin. 'Circuitu patet XCIII.] Ita Ms. Reg. 1. In Ms. Læet, XCI. In editione principe, LXXXIV. Pessime Mss. Reg. 2. 5. et recentiores editiones, XLIV. Errat quoque Strabo lib. x. pag. 456. cum ait ambitum Cephaleniæ esse stadiorum prope ccc. id est xxxvii. M. D. pass. Majorem numerum sum secutus, qui veritati propior est. Incolæ asseverant hanc insulam circuitu patere clx. mill. Cl. Galland, *Voyage Ms. du Levant*. Attendendum semper brevius esse recentiorum Græcorum milliarium, quam fuit Romanorum.' Brotier. *Crocylea, Paxos, Cephalenia, &c.* edd. ante Har-

NOTE

° *Ithaca*] Ulysse alumno incluta. Nunc *Thiachi*: Nautis, *Cefalognia piccola*.

° *Dulichium, Same*] Virgilium sequitur scribentem, 'Dulichium, Sameque, et Neritos ardua Saxis.' Et Pomponium Melam II. 7. p. 44. cui Dulichium, Cephalenia, Neritos, Same, diversæ sunt insulæ. Prævit illis Homerus, qui Σάμον insulam vocat Iliad. B. 141, quam ipsam esse Cephaleniam a quibusdam existimatum Eustathius ibidem refert, p. 407. Errare Hesychius videtur, qui Δουλιχίων πόλιν Κεφαλληνίας vocet.

¹ *Crocylea*] Τὰ Κροκύλαια plurium numero, apud Homer. Iliad. B. 632. Οἱ β' Ἰθάκην εἶχον, καὶ Νήριτον εἰσοσίφωλλον, καὶ Κροκύλαι' ἐνέμωστο, καὶ Δελύλαια τρηχέϊαν. Ut Ithacam, sic etiam Crocylea apud Homerum insulæ nomen esse visum est Plinio: Stephano quoque, ex Thucydide, quem intellexisse non videtur: est enim Crocylion Thucydidi Ætolis oppidum, non insula. Contra vero Straboni lib. VIII. p. 376. Crocylia Homeri oppi-

dum esse Acarnaniæ continentis existimatum est. Heracleon vero apud Stephan. verbo Κροκύλειον, quadrifariam divisa Ithaca, tertiam ejus partem *Crocylion* appellavit. Vide Notas et Emend. num. 70.

² *Patet XCIII. [XLIV.] R. 1. XLIII.* Straboni lib. x. p. 456. Cephaleniæ ambitus est stadiorum prope ccc. hoc est, XXXVII. M. D. pass.

³ *Oppida tria*] Cum olim haberet quaterna: unde Τετράπολις Eustathio, p. 307. et Straboni, p. 455. appellata est. Horum quatuor oppidorum cives a Livio nominantur Nesiotes, Cranonii, Pallenses, Samæi, lib. xxxviii. p. 477. atque ita fere a Thucyd. lib. II. p. 119. Drepta Same a Romanis, M. Fulvio Cos. Imperatore, Samæos omnes sub corona venisse, idem est auctor, p. 478. Contigit hæc clades anno U. C. DLXV.

⁴ *Cum oppido magnifica*] Libentius agnoverim cum oppido magnifico, vel oppido magnifica.

⁵ *Appellata Hyrie*] Vide Notas et

millia⁸ abest. Mons Elatus^v ibi nobilis. Ipsa circuitu colligit XXXV. millia.⁹ Ab ea Ithaca XV. millia¹⁰ distat, in qua mons Neritus.^x Tota vero circuitu patet XXV. mill.^y pass. Ab ea Araxum^z Peloponnesi promontorium XII. millia pass. Ante hanc^a in alto Asteris, Prote: ante Zacynthum XXXV. mill. pass. in Eurum ventum Strophades^b duæ, ab aliis Plotæ dictæ. Ante Cephaleniam Letoia.^c Ante Pylum tres Sphagiæ:^d et totidem ante Messenam Cenusæ.¹¹

In Asinæo sinu, tres Thyrides:^f in Laconico, Teganusa,^g

duin.—8 Ita codd. Harduini et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. cum antea legeretur XXII. millia.—9 Ita Regg. Brot. 1. 2. cod. Dalec. et Editio princeps. Vulgatæ edd. ante Brotier exhibent XXXVI. millia.—10 Ita codd. Harduini, Chiffi. et Dalec. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XII. millia edd. vet.—11 Vet. Dalec. totidem in la-

NOTE

Emend. num. 71.

^v XXV. millia] Strabo lib. x. p. 458. stadiis LX. tantum insulæ ambitum circumscribit, quæ sunt VII. M. D. pass. Sed manifesto errore.

^v Mons Elatus] Ab abietibus inditum monti nomen: cui monti nunc arx præcipua cum oppido insidet.

^x Mons Neritus] Homer. Iliad. B. 682. proxime a nobis citato: quem ad locum Enstathius, p. 307. Νήριτον, inquit, ὄρος ἐστὶν ἐπιφανὲς ἐν Ἰθάκῃ.

^y Patet XXV. mill.] Dissidet rursus a Strabone, qui Ithacæ ambitum stadia colligere LXXX. ait, hoc est, X. mill. pass.

^z Araxum] De quo cap. 6.

^a Ante hanc] Ante Ithacam. Ἀστερίς Homero nota, Odys. Δ. 484. Stephano, Πρωτή, insula prope Sphagiam et Pylum. Prote nunc *Prodens* dicitur.

^b Strophades] Hodie *Strofadi* et *Strivali*. Olim *Στροφάδες*, quasi eæ circumagi aliquando, ac circumverti visæ fuerint: et Πλωταί, ut Mela ait II. 7. sive fluctuantes. *Στροφάδες* ἡ-

σοὶ πρὸς τῇ Ζακύνθῳ, Steph. Antoninus in Itiner. Marit. et Strophadas eas et Plotas vocat.

^c Letoia] Ptolemæo III. 14. Λατώια ἤσος.

^d Sphagiæ] Quarum maxima *Σφαγία* et *Σφακτινή* dicta, Pausanias lib. III. p. 167. et Straboni lib. VIII. pag. 359. προσκειμένη πηλοῖον τοῦ Πύλου. Hodie *Sapienza*: reliquæ scopulis, quam insulis propiores.

^e Cenusæ] Οἰνούσα. Pausanias lib. IV. p. 282. Harum maximæ *Caprea* nomen est: ceteræ, scopuli. A vini fertilitate vetus petita appellatio est.

^f Thyrides] *Θυρίδες* Strab. lib. VIII. p. 360. in Asinæo pariter sinu. Nunc *Venetico* communi nomenclatione eæ appellantur, a promontorio *Acrita*, quod in continenti objacet, *Capo Venetico*. De Asinæo sinu diximus c. 7.

^g Teganusa] *Θηγανούσα* Pausanias, loc. cit. Nunc *Isola di Cervi*. *Κόθρη* haud procul Cytheris Stephano: nunc sine nomine. *Κόθρη* denique omnium maxima, ante Tænarum promontorium, Straboni lib. VIII. p. 363.

Cothon, Cythera¹² cum oppido, antea Porphyris appellata. Hæc sita est¹³ a Maleæ promontorio v. millia¹³ pass. anticipiti propter angustias ibi navium ambitu. In Argolico, Pityusa,¹ Irine, Ephyre : contra Hermionium agrum Tiparenum,¹ Aperopia,¹⁴ Colonis, Aristera : contra Trœzenium Calauria,¹⁵ quingentos passus distans :¹ Plateis,¹⁶ Belbina, Lasia, Baucidias. Contra Epidaurum, Cecryphalos,¹⁷ Pityonesos¹⁵ ° VI. millibus passuum a continente. Ab hac Ægina¹⁸ liberæ conditionis XVI. millia pass. cujus XIX. mill. pass.¹⁶ præternavigatio est. Eadem autem a Piræeo Athe-

tere Septentrionali: dextera in Messena CEnussa.—12 Cynthera Gronov.—13 Ita edd. vett. et Gronov. V. millibus Harduin. Miller. Bipont. et Franz.—14 Eperopia Chiffi. Epiropia edd. vett. et Gronov. Mox, quinquaginta millia pass. distans a Platari Vet. Dalec. distans Plateis Gronov. Deinde, pro Belbina Chiffi. Bellina.—15 Sitionnesos Vet. Dalec.—16 Ita Regg. Bret. 1. 2. et Editio princeps. XVII. millibus pass. cujus XX. mill. pass. edd. vett. item Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XVII. millibus pass. cujus

NOTE

nunc *Cérigo*. Olim etiam Πορφύρις Solino cap. 11. p. 29. et Πορφύριουσα dicta Eustathio in Dionys. vs. 500. p. 71. a copia quæ ibi est, præstantiæque purpurarum.

¹² *Hæc sita est*] Solinus cap. 11. p. 29.

¹ *Pityusa*] Hæc est, pinaria, πινυῶσα, a pinum copia. Ἰρίνη deinde sit, an Ἐφύρη, quo nomine et ipsam Calauriam, quæ haud procul hinc abest, invenio nominatam apud Plutarch. in Quæst. Græc. pag. 295. obscurum est. Ἐφόρη Stephano inter insulas haud procul Melo memoratur. Tres illæ mihi esse videntur, quas hodie nautæ appellant, *Falionera*, *Caraei*, *Bella pola*.

¹ *Tiparenum*] De Tipareno, et Colonide, ceteri silent. Ἀπεροπία et Ἀριστοπέδης Pausaniæ memorantur lib. 11. p. 160. Hæc etiamnum *Aristeri* nomen habet.

¹⁵ *Calauria*] Καλαύρισα Stephano, nunc *Sidra*. Alii tamen *Poros* vocant.

Mela 11. 7. 'Calauria inter ignobiles, allas leto Demosthenis nobilis.'

¹ *Quingentos passus distans*] Ab agro Trœzenio. Vide Notas et Emend. num. 72.

¹⁶ *Plateis*] Ex his sola Belbina Scylaci nota, pag. 19. Κατὰ δὲ τὸ Καλαύριον ἀκριτέριον τῆς Τροϊζηνίας ἐστὶ τῆσος Βέλβινα, καὶ πάλαι, contra Scyllæum Trœzenii agri promontorium. Straboni quoque lib. VIII. pag. 375. et Stephano.

¹⁷ *Cecryphalos*] Κεκρυφάλια Aristidi, apud Photium in Bibl. cod. 246. pag. 1221. prope Æginam : hodie *Schilla*. Diodoro quoque Bibl. lib. XI. p. 59. et Thucyd. lib. 1. p. 70.

¹⁸ *Pityonesos*] Πιτυόνησος, insula pinaria. In Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. *Scinthionesos*. Hodie, ut ex situ liquet, *Damala*.

¹⁸ *Ægina*] Ἀγίνα, hodieque *Egina*, non *Engia*, ut vulgus Geographorum existimat. Ab ea sinui Saronico nomen. Pauli Medici Æginetæ patria.

niensium portu xxx. mill. pass.⁷ abest, ante CEnone⁸ vocitata. Spiræo⁹ promontorio objacent Eleusa, Adendros,¹⁰ Crangiaë duæ, Cæciaë duæ, Selachusa, Cenchreis, Aspis. Sunt et in Megarico sinu Methurides⁸ quatuor. Ægila¹⁹ autem xv. mill. pass. a Cythera, eademque a Cretæ Phalasarua oppido xxv. mill. pass.

xx. Ipsa Creta altero latere ad austrum, altero ad septemtrionem versa, inter ortum occasumque porrigitur, centum urbium⁸ clara fama. Dosiades eam⁸ a Crete nym-

XIX. mill. pass. Chiffi.—17 Ita Reg. Brot. 1. et Editio princeps. XX. mill. pass. codd. Harduini et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XII. mill. pass. edd. vett. et Gronov. Mox, CEnopia vocitata Vet. Dalec. et Pintian.—18 Ita Reg. Brot. 1. 'Adendros dicta videtur, quod esset sine arboribus. Nunc Pentemesia.' Brotier. Dendros Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Mox, Acæciaë duæ Chiffi. Methurides quatuor St. ap. Dalec. Ethurides quatuor alius codex ap. eund.—19 Ægilia et pro V. l. Ægila Vet. Dalec. Ægialum Chiffi. Ægila Gronov. et edd. vett.

NOTE

Hanc Agathemerus Geogr. i. 5. porrectam ait esse stadiis clx. hoc est, XX. mill. pass. ut recte Plinius.

⁸ [CEnone] Οὐδὴ Stephano, Scymno Chio, p. 23. Eustathio in Dionys. vs. 512. p. 73. Tzetza in Lycophr. vs. 175. p. 36. Apollodoro lib. iii. de Diis, p. 229. et ante eos Herod. lib. viii. pag. 477. n. 46.

⁹ [Spiræo] De quo cap. 9. Ex his insulis Ἐλεούσα Straboni memoratur lib. ix. p. 396. Ἄσπις Stephano. De ceteris auctores desidero. Scopulos modo ignobiles in hoc tractu maris Tabulæ Nauticæ, et qui ea maria nuper lustrarunt, nobis representant. Vide Notas et Emend. num. 73.

⁸ [Methurides] Quarum, ut quidem videtur, maxima Μεθούρα Stephano appellata est, inter Eginam et Atticam, juxta Troezenem: νῆσοι μεταξὺ Ἀβύθου καὶ Ἀττικῆς, πλεονεὶς Τροφῆ-
107.

⁸ [Ægila] Quæ Herodote lib. vi. p. 366. n. 97. Ἀβύλις, vel Ἀβύλαια, variant enim ibi codices. Hodie Cerigotto. Vide Notas et Emend. num. 74.

⁸ [Centum urbium] Virgil. Eneid. iii. 106. 'Centum urbes habitant magnas.' Et Horat. iii. Od. 27. 'Centum tetigit potentem Oppidis Creten.'—'Belli Trojani temporibus urbes nonaginta dantaxat ibi fuisse prodit Ulysses, Odys. T. 174. At ætate sua centum fuisse refert Homer. II. B. 649.' Ed. sec.—Nunc vero quæ sint alicujus neminis, vix quatuor omnino extant: Castro metropolis, quæ Italis Candia dicitur: Candia, Rétimo, Sitia.

⁸ [Dosiades eam] Hæc Solinus cap. 11. pag. 29. et Martianus lib. vi. pag. 212. iisdem fere verbis a Plinio. Vide Notas et Emendat. num. 75. Hodie l'Isle de Candie.

pha: Hesperidis filia, Anaximander: a rege Curetum, Philistides Mallotes: Cartes primum Aëriam^c dictam: deinde postea Curetin, et Macaron^d nonnulli temperie coeli appellatam existimavere.¹ Latitudine nusquam quinquaginta millia pass. excedens, et circa mediam sui partem maxime patens, longitudinem^a implet CCLXX. millium passuum, circuitum DLXXXIX.³ flectensque se in Creticum pelagus ab ea dictum, qua longissima est ad orientem Sammonium^e promontorium adversum Rhodo: ad occidentem Criumetopon^f Cyrenas versus expellit. Oppida ejus insignia, Phalasarne,^g Etea,^h Cysamum,^b Pergamum,ⁱ Cydon,^j Minoum,^k Apton,^l Pantomatrium,^m Amphimalla,

CAP. XX. 1 Vet. Dalec. *appellavere*.—2 Ita ex codd. suis et Chiff. emendavit Harduin. ita etiam edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *longitudine* edd. vet. et Gronov. Mox, CCLXXXVII. et octavas *quatuor* margo edd. Dalec. ex Apollodoro.—3 Ita codd. Harduini cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *circuitu* DLXXXIX. edd. vet. et Gronov. *circuitu mille quingentos LXXXIX.* cod. Dalec. *circuitu DXX.* recentiores ap. eun-

NOTÆ

^c *Aëriam*] 'Aepia Stephano: Gellio quoque XIV. 6. p. 777.

^d *Macaron*] Hoc est, τῶν Μακρῶν, aubintellige insulam. Solinus et Martianus, Μακρῶν νῆσον, insulam beatiorum.

^e *Sammonium*] In Tabulis Nauticis *Capo Salamon*. In Act. Apost. cap. XXVII. 'Salmone.' Ptolemæo, lib. III. 17. Σαμόνιον ἕκρον.

^f *Criumetopon*] Κρίον μέτρωπον ἕκρον, Ptolem. loc. cit. ceu *Fons Arietis*. Nunc *Capo Crio*: juxta pagus est, *S. Zuan di Capo Crio*.

^g *Phalasarne*] Φαλάσαρνα, Scylaci, p. 17. Ptolemæo, et Stephano.

^h *Etea*] Ἠτέα. Vide Notas et Emendationes num. 76.

^b *Cysamum*] Κίσαμος Ptolemæo, loc. cit. Apton oppidi navale, 'Aptonas ἐπίκεινθ' ἔστι Κίσαμος, inquit Strab. lib. X. p. 479. In Notitia Eccles. Hieroclis, pag. 25. sedes Episcopalis. Ho-

die *Chisamo*.

ⁱ *Pergamum*] Pergameam Maro appellavit *Eneid.* III. 133. 'Et tandem antiquis Curetum allabimur oris. Ergo avidus muros optatæ molior urbis, Pergameamque voco.' Scylaci quoque, Περγαμίας, in Κρήτη.

^j *Cydon*] Straboni loc. cit. Κυθωρία. Italis *Canea*: nobis, *la Canée*.

^k *Minoum*] Μινώα, Ptolem. loc. cit. Nunc *Minoia*.

^l *Apton*] 'Apton Stephano, πλῆστον τῆς θαλάττης. Nomen, si fabulis fides, ex eo datum oppido, quod Sirenes ibi a Musis victæ, τὰ πτερά, hoc est alas, abjecerint. Stephanus, Suidas, et Etymologici auctor.

^m *Pantomatrium*] Παντομάτριον Ptolemæo et Stephano. 'Amphimalla et 'Amphimallion Stephano: nunc *la Suda*: hinc 'Amphimallēs κόλπος, apud Ptolem. III. 17. *Golfo de la Suda*. 'Ριθυμλία Stephano, Ptolemæo 'Ριθυμνα, hodie

Rhithymna, Panhormum, Cytæum, Apollonia,^u Matium,^o Heraclea,^p Miletos,^q Ampelos,^r Hierapytna,^s Lebena,^t Hierapolis:^u et in mediterraneo, Gortyna,⁴ Phæstum, Gnossus, Polyrrhenium, Myryna, Lycastus,^v Rhamnus, Lyctus,^w Dium, Asum,^x Pyloros,^y Rhytion, Elatos, Pharæ,^z

dem.—4 *Cortyna* edd. vett. et Gronov. *Mox, Asium* Vet. Dalec. et codex ejusdem; *Phileros* Vet. Dalec. *Elatos* codd. Harduin. et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Clatos* edd. vett. et Gronov. Deinde Vet. Dalec. *Alos* pro *Lasos*. Chiffi. *Gylisos* pro *Cylissos*; edd. vett. et

NOTE

Rhithymna. Πάνορμος Ptolemæo, nunc etiam *Panhormo*, in territorio, ut loquuntur; *Sitia*. Nam *Κόραιοι*, ut Stephanus habet, vel *Κορταίων*, ut Ptolemæus, *Sitia* nunc dicitur: circumjectus ager, *il territorio di Sitia*. In Leonis Novella, sedes Episcopalis, *Χέρεια*, apud Leuclavium, p. 96.

^u *Apollonia*] Stephanus juxta Gnossum locat: Ἀπολλωνία ἐν Κρήτῃ πρὸς τῇ Κνώσσῳ.

^o *Matium*] Matium paulo post a Plinio contra Diam insulam statuitur, quæ *Standia* hodie appellatur, septemtrionali Cretæ lateri opposita: quamobrem ex eo situ intelligimus Matium esse hodierno die totius insulæ primarium oppidum *Candie*.

^p *Heraclea*] Ἡράκλεια Κρήτης, Stephanus: Gnossiorem navale Straboni lib. x. p. 476. Ἰσχυὶ δὲ ἐπίγειον ἐδὲ Ἡράκλειον ἢ Γνωσσός.

^q *Miletos*] Μίλητος, quæ Ionicæ Mileto ortum dedit. Strab. lib. xiv. p. 684. et lib. x. p. 479. Μίλυτος pro Μίλητος. Homer. *Iliad*. B. 647. Λύκων, Μίλητόν τε, καὶ ἀργυρόν τε Λύκων, Φαιστόν τε, Πύτιόν τε. Nonnus Dionys. lib. xiiii. p. 364. Μιλήτου στρατηγὸς σὺνήλυτος.

^r *Ampelos*] Ἀμπελος ἕκρη Ptolemæo promontorium est, unde jam ad oppida australi latere posita cursum Plinius orationemque flectit.

Delph. et Var. Clas.

^s *Hierapytna*] Ἱερά Πύτνα, πόλις Κρήτης Stephano. Τὰ Ἱεράπυτνα Dionis lib. xxxvi. p. 8. Apud Gruter. p. 696. Ἱερά Πύτνα. Hodie *Giera petra*. In Notit. Eccles. Hieroclia, sedes Episcopalis.

^t *Lebena*] Λεβήν Straboni lib. x. p. 478. Gortynæ navale, a qua dissidet stadiis xc. Nunc *Lionda*.

^u *Hierapolis*] Ἱερά πόλις Κρήτης, Stephano. In Novella Leonis, sedes Episcopalis. Gortyna quoque, *Γορτίνα μητροπολις*, hodie *Chetina*. Φαιστός πόλις Κρήτης Stephano agnita: Γνωσσός fere omnibus. Πολυρρήνιοι Cydoniatarum vicini dicuntur, apud Strab. p. 479. ab ovium, quas alunt, numero appellati, ut auctor est Stephanus. In nummo vetere apud Spauhem. p. 902. ΠΟΑΤΡΗΝΙΩΝ. De Myryna vide Notas et Emend. num. 77.

^v *Lycastus*] Homero superius laudato, et Stephano, alisque, *Λύκαστος*. De Rhamnunte quid sentiamus, in Notis et Emend. dicemus num. cit.

^w *Lyctus*] Λύκτος Stephano: Scylacii, ἐν μεσογείῳ Λύκτος, p. 18. Dium in mediterraneis insulæ urbibus qui statuerit, auctorem adhuc requiro.

^x *Asum*] Ἄσος Stephano, unde Jupiter Asius appellatur.

^y *Pyloros*] Forte *Etyros*. Vide Notas et Emend. num. 78. Πύτιον Home-

Holopyxos, Lasos, Eleuthernæ,^a Therapne, Marathusa, Cylissos : et aliorum^b circiter LX. oppidorum memoria extat. Montes :^c Cadistus,^d Idæus, Dictynnæus,^d Corycus.

~~~~~

Gronov. *Mytinos*.—5 Ita codd. Hardnini et Dalec. Item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Cadiscus* edd. vett. Mox pro *Dictynnæus*, quod exhibent omnes codd. Harduini, cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Dictinnæus* præfert Vet. Dalec. *Dictæus* Ald. Just. Basil. Lugd.

NOTE

ro, loc. cit. Stephanoque: *Ῥόρυον* Suidæ est. Rhytion cum Rhitymna confundit Ferrarius in Lexico. De Elato dicemus in Notis et Emendationibus num. cit.

^a *Phara*, &c.] *Φαρα* colonia Messeniorum est, Stephano teste. Holopyxos etiam Melæ cognita, II. 7. Lasos ignota omnibus.

^b *Eleuthernæ*] *Ἐλευθέρνα* Stephano: Scylaci *Ἐλευθέρνα*, in *Κρήτη*. Est in Thesauro Regio argentens nummus ære mixtus, cum epigraphe, *ΕΛΕΥΘΕΡΝΑ*. . . Therapnes etiam meminit Solinus, *Marathusæ* Mela II. 7. p. 44. Cylissi Solinus. Vide Notas et Emendationes num. 79.

^b *Et aliorum*] Quorum nomina Meursius recitat, in libro de Creta insula.

^c *Montes*] Solinus cap. 11. p. 29. 'Albet Creta jugis montium Dictynnæi et Cadisti: qui ita excalescunt, ut eminus navigantes magis putent nubila.' Albos montes Plinius vocat, XVI. 60. et XXXI. 26. Item Ptolem. III. 17. quod eorum jnga nivibus semper albeant.

^d *Dictynnæus*] Idem qui Dictæus Callimacho, quanquam id Strabo negat, lib. XVIII. p. 479. Sed *Dictynnæum* hoc loco habent Mss. Pliniani omnes: Solinus quoque, et Martianus: nomen ex ea re habet, quod Dictynna inde se præcipitem egit. Ptolemæo, loc. cit. ἡ *Δίκτη ὄρος*, et *Κόρυκος ἄκρα*, quæ nautis hodie *Punta di Co-*

raca.—'Cave interim huc referas nummum argenteam a Seguino delinatum, p. 126. secundæ editionis, IMP. CÆS. NERVÆ TRAIANO OPTIMO AVG. GER. DAC. PARTH: 'Augusto Germanico Dacico Parthico.' Caput laureatum. Fœmina rupibus seu petris insidet; dextra pateram tenet, lævo brachio gestat infantem: hinc et inde stat miles armatus. Supra ΔΙΚΤΥΝΝΑ. Infra, KPHT. Cave, inquam, hic te 'Dictynnæam' videre et 'Cretam' putes; quamvis hic sit communis error, non facit jus. Nullus Curetibus, aut Pyrrhææ saltationi, aut Dianæ Dictynnææ hic locus est. Voluit ingeniosus et eruditus nummi hujus opifex uno verbo, quod Latinum Græcume esset, hanc exprimere sententiam: 'Bis Cæsar Trajanus subegit Nomadas Arabiæ: uno, inquam, verbo, quod ex primis singularum vocum literis constaret, si fieri posset. Cum illa autem ΒΕΤΥΝΑ non satisfaceret, quoniam vox nihili est, ad Græcam δὲ se convertit, et occurrit illi Dictynnæus mons in Creta apud Plinium: statuitque Græcam sententiam conficere, quoniam δὲς commode hanc inchoaret, nec Latina vox ulla sit, quæ incipiat a litera T. Scripsit ergo ΔΙΚΤΥΝΝΑ: invenitque ex singulis ferme literis existere hanc sententiam picturæ et argumento eximie congruentem: Δὲ Καίσαρ Τραιανὸς ὑπέταξε Νόμαδας Ἀραβίας. Bis Cæsar Trajanus subiecit No-

Ipsa abest promontorio suo, quod vocatur Criumetopon, ut prodit Agrippa, a Cyrenarum promontorio Phycunte, CCXXV. millia⁶ passuum. Item Cadisto a Malea Peloponnesi LXXV.⁷ A Carpatho insula, promontorio Sammonio LX. mill. in Favonium^f ventum. Hæc inter eam et Rhodum interjacet.

Reliquæ circa eam ante Peloponnesum duæ Coricæ, totidem Mylæ:⁸ et latere septemtrionali, dextra Cretam habenti contra Cydoniam^b Leuce, et duæ Budræ:⁸ Contra Matium, Dia.⁹ Contra Itanum^j promontorium,

Erasmus, Dalec. *Langd.* 1606. Elz. et Gronov.—6^f Recte emendavit Frobenius *CCXXV. millia*. Tanta est enim locorum distantia. Immo Strabo lib. x. pag. 475. distantiam illam prodidit stadiorum bis mille, id est CCL. mill. pass. Male Mss. editio princeps, et recentiores, *CXXV. mill.* Brotier. *CXXV.* omnes codd. Harduin, item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—7 *A M. P. LXX.* Chiff. *A M. P. LXXX.* Gronov. non vero *LXXII.* ut citat Franz.—8 Ita codd. Harduini, Vet. Dalec. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. et duæ *Budræ* edd. vett. et Gronov. et duæ *Buto* Steph. et al.—9 *Dria* Vet. Dalec. *Cia* Gronov. et edd. vett. Moz, pro *Onisia*, quod habent codd. Harduini, Chiff. et Dalec. *Onisa* legitur in edd. ante Harduin.

NOTÆ

nadas Arabia: primum Consulatu suo quinto, cum ARABIA ADQUISITA in nummis scriptum est: deinde in expeditione Parthica: nam in nummis Trajani jam Optimi et Parthici, et Consulis VI. legitur apud Occonem, ARABIA CAPTA. Ad hanc geminam expeditionem Arabicam significandam et geminus miles armatus in hoc nummo pingitur, et ipsa Arabia Petrus, quippe in petris insidens, et eadem Nomadum regio, ubi vagæ cum viris fœminæ puerulos gestare coguntur, et viri se telo defendunt. Nihil est in pictura superfluum, nihil quod non bis captam castigatamve Arabiam Petrus significet. Litera N geminatur ob numerum pluralem, *Nôuadas*. Ejus moris sexcenta sunt in nummis exempla. Addidit ingeniosus opifex in imo numismate syllabam KRHT. ubi KPTH certe scriberet integre, si Cretam vellet intelligi. Sed vidit

acute scribi posse KPHT. in hanc sententiam: *Kpθiσσoς Παυλαῶν Ἡγεμὼν Τραϊανῶς, Fortissimus Romanorum Imperator Trajanus*. Nihil certius. Prorsus absurde vel ipse opifex hic KPTH scriberet, vel alii in KPHT. Cretam intelligerent. *Ed. sec.*

⁶ *CCXXV. [CXXV.] millia* Vide Notas et Emend. num. 80.

^f *In Favonium*] Occasum versus, inquit, a Carpatho Creta recedit LX. millibus passuum.

⁸ *Corica... Mylæ*] De his ceteri scriptores sileant. Scopuli verius, quam insule.

^b *Contra Cydoniam*] Sive Cydonem, de qua paulo ante. Nam et Cydonia Latinis interdum, ut Solino: Græcis semper est appellata. Ipsa vero Leuce hodie est *Scoglio di S. Theodoro*, cum arce munitionissima. *Budræ*, (sic enim Mss. habent, non *Budora*;) nunc *Turlurn*.

Onisia, Leuce:^k contra Hierapytnam, Chrysa, Gaudos.^l Eodem tractu Ophiussa, Butoa, Aradus:¹⁰ circumvectisque Criumetopon, tres Musagoresⁿ appellatæ. Ante Sammonium promontorium, Phoece,^o Platix, Sirmides,¹¹ Naulochos, Armedon, Zephyre.

At in Hellade, etiamnum in Ægæo,^ñ Lichades,^p Scarphia, Carena,¹² Phocaria, compluresque aliæ ex adverso Atticæ sine oppidis, et ideo ignobiles. Sed contra Eleusina,^q

*****

—10 *Rhamnus* pro *Aradus* margo ed. Dalec. *Aranus* vet. codex ap. Pintian. Mox, tres *Musagora* Vet. Dalec.—11 *Plachia*, *Syrindes* Vet. Dalec. Mox, pro *Armedon*, quod servant codd. ap. Brotier et Ed. pr. alii habent *Armedon*, et sic Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. Gronov. Harduin. 1. 3. Miller. Bipont. et Franz.—12 Ita codd. Harduini, cum edd. Harduin.

NOTÆ

^k *Dia*] Ita R. 1. &c. non *Cia*. Et Ptolemæo III. 17. ac Straboni lib. x. p. 484. *Δία νῆσος*, nunc *Standia*, confata appellatione pravo harum vocum sono, *εἰς τῆς Δίας*.

^l *Contra Itanium*] Orientale Cretæ promontorium illud est, ubi se insula in austrum flectere incipit: hodie *Capo Xacro* nautis. Ibi et oppidum *Ἰτραβος* fuit, cujus Ptolemæus meminit III. 17. et Notitia Eccles. Hieroclis: at non est *Paleocastro*, prope Candiam positum, ut visum est erudito viro; cum hæc civitates in media fere oræ illius parte sint quæ Boreæ obvertitur.

^k *Onisia, Leuce*] Prior *Cofonisi*: altera sine nomine est: ejus tamen meminit Antoninus in Itiner. Marit.

^l *Chrysa, Gaudos*] Utriusque Mela meminit, II. 7. p. 44. Posterior Ptolemæo dicta, ut arbitrator, *Κλαύδος νῆσος*, III. 17. adjacens Cretæ, *παράκειται τῇ Κρήτῃ*: et in Notitia Eccl. Hieroclis, p. 25. Harum major hodie *Gaidurognissa*.

^m *Aradus*] *Ἀραδος* circa Cretam insula Stephano. In Mss. et edit. Parm. *Aranus*. Libri vulgati perperam, auc-

tore Frobenio, *Rhamnus*.

ⁿ *Musagores*] Mela II. 7. p. 44. 'Et quas Musagoras numero tres, uno tamen vocabulo appellant.'

^o *Phoece*] De Phoece Antoninus in Itiner. Marit. *Πλατεια* insula Libyæ a Stephano ascribitur. Sirmides, vel ut Mss. *Syrindes* nusquam compertæ nobis: at *Χέρυθος* Stephano urbs Cretæ dicitur, forte pro insula Creticæ ditionis. Naulochos, ea est quæ Naumachos a Mela, una cum Zephyre, appellatur, loc. cit. Armedon (sic enim Mss.) vel Armedon, quæ sit, penitus obscurum. Et scopulis omnes, quam insulis, propiores.

^p *Lichades*] De his Strab. lib. IX. p. 426. *Ἐντραῖθα καὶ αἱ Λιχάδες καλοῦμαι τρεῖς νῆσοι, κ. τ. λ.* Harum complures idem Strabo refert lib. I. p. 60. terræ motu esse demersas. *Χάρφεια* ex adverso in continente urbem habet cognominem, in Locrorum ora, de qua cap. 12. diximus. Carena, in Mss. *Corena*. *Phocaria* a phocis seu vitulis marinis accepisse nomen videtur. In Mss. *Phocasia*.

^q *Contra Eleusina*] De qua egimus, cap. 11. Ipsam vero *Χαλαμῶνα* hodie

clara Salamis: ante eam Psythalia: a Sunio^r vero Helene quinque mill. pass. distans. Dein Ceos ab ea^a totidem, quam nostri quidam dixere Ceam, Græci et Hydrussam. Avulsa Eubœæ, quingentis¹³ longa stadiis fuit quondam: mox quatuor fere partibus, quæ ad Bœotiam vergebant, eodem mari devoratis, oppida habet reliqua, Iulida,^u Carthæam: intercidere Coressus, Pœeessa. Ex hac profectam^v delictiorem¹⁴ fœminis vestem, auctor est Varro.

XXI: Eubœa^a et ipsa avulsa Bœotiæ, tam modico interfluente Euripo, ut ponte^b jungatur: a meridie^t promontorii duobus, Geræsto^c ad Atticam vergente, ad Hellespontum Caphareo insignis: a septemtrione, Cenæo: nus-

1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz, *Maresa* edd. vett.—13 *Hydrussam avulsam Eubœæ. Quinguentis*, &c. Vet. Dalec.—14 Cod. Dalec. *delectationis*.

CAP. XXI. 1 Ita Vet. Dalec. alii ap. Harduin. edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller.

NOTE

Coleri, in Saronico sinu: Psythiam *Lyræocoutalia* incolæ vocant. De hac Pausan. lib. 1. pag. 67. Νῆσος δὲ πρὸ Σαλαμῶνός ἐστι καλουμένη Ψυθάλεια, κ. τ. λ.

^r *A Sunio*] De Sunio, cap. 11. De Helene, Mela II. 4. p. 43. 'In Attide Helene est, nota stupro Helenæ: et Salamis excidio classis Persicæ notior.' Helene, ut olim Μακρῆς, Stephano teste, dicebatur, quod est in longum porrecta, sic hodie *Macronisi*, hoc est, μακρὰ νῆσος, vocatur.

^a *Ceos ab ea*] Ab Helene totidem, hoc est, quinque pass. mill. distans Κέως Strab. lib. x. p. 486. aliisque. Κία νῆσος Ptolem. III. 15. Hydrussæ cognomen a copia aquarum petiitum, Heraclides, cap. de Politia Coorum, insulæ Coo attribuit, non Cœæ: sed Ceon et Coon ab ipso confundi, sequentia ejus verba declarant. Nunc Cîa, vel Zea.

¹³ *Quingentis*] LXII. M. D. pass.

^u *Iulida*] Ἰουλίς, Καρθαία, Ποιήεσσα, Κορησσία Straboni lib. x. p. 486. Κορησσιδὲς Ptolemæo III. 15. De Carthæa Ovid. Met. VII. 369. 'Transit et antiquæ Carthæia mœnia Cœæ.'

^v *Ex hac profectam*] Hæc iisdem verbis Solinus, cap. 7. p. 23. Vide quæ dicturi sumus in Notis et Emend. ad librum undecimum, num. 42.

^a *Eubœa*] Nostris *Negrepont*: *Egrip-
pos* olim, voce ab *Euripos*, ut arbitror, deflexa. Hunc porro Plinii locum de more transcribunt Solinus, cap. 11. p. 30. et Martian. lib. VI. cap. de Thracia, pag. 213. Acceptit a Pomponio Plinius ex II. 7. p. 43.

^b *Ut ponte*] Qui pons hodieque exstat, longitudine ccl. pass.

^c *Geræsto*] Γεραῖστον, Καφαρεὺς, Κήρυκον, promontoria Eubœæ terna, Straboni lib. x. pag. 444. et Ptolemæo III. 15.

quam latitudinem ultra XL. millia passuum extendit nusquam intra duo millia^d contrahit :^e sed in longitudinem universæ Bœotiae, ab Attica Thessaliam usque, prætenta in CL.^o mill. pass. circuitu vero trecenta sexaginta quinque. Abest ab Hellesponto parte Capharei, CCXXV. mill. passuum, urbibus clara quondam, Pyrrha,^f Porthmo, Neso,^g Cerintho, Oreo, Dio, Ædepso, Ocha, Æchalia : nunc Chalcide,^h cujus ex adverso in continenti Aulis est : Geræsto,ⁱ Eretria, Carysto, Oritano,^j Artemisio, fonte Arethusa,^k flumine Lelanto,^l aquisque calidis, quæ Ellopiae^k vocantur,

//////////

Bipont. et Franz. *ad meridiem* edd. ante Harduin.—2 'Nusquam latitudinem ultra XX. M. pass. extendit, nusquam intra II. M. contrahit' Vet. astipulantibus Strabone et Pomponio. Ms. legit: *nusquam infra, &c. non intra.* Dalec. *intra XX. millia* Gronov. et edd. vett. Mox, *universa Bœotia* margo edd. Dalec. et Gronov. et paulo post, *CX. mill. pass.* ibid. ex recentt. libris.—3 *Neside* Vet. Dalec. *Meso* edd. vett. et Gronov. Mox, *Ceritho* Vet. Dalec.—4

NOTÆ

^d *Intra duo millia*] Vide Notas et Emend. num. 81.

^e *Prætenta in CL.*] In longitudinem CL. mill. pass. toti Bœotiae apposita.

^f *Pyrrha*] Pyrrhæ meminit Mela, loc. cit. Πορθηού Suidas. De Neso, (sic enim ex Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. pro *Meso* rescripsimus,) idem Mela: hodieque *Neso* vocatur, in parte insulæ boreali. Κήρυθος Homero cognita Iliad. B. 588. et Ptolemæo III. 15. 'Ἄρεδς, πόλις Ἐββοίας Stephano. Hinc Oritæ populi, quos Dalecamp. in Athen. lib. I. p. 14. ad Indos Oritas perperam refert. Δίων Homero rursus loc. cit. et Straboni lib. X. p. 446. Αἰθίφος eidem Straboni, pag. 445. cum thermis Herculeis, aquisve calidis. 'Οχη Eustathio in Iliad. p. 279. et montis nomen et vetusta Eubææ totius appellatio fuit, ab oppido, ut apparet cognomine. Οχηλία denique et apud Stephanum Eubææ oppidum est.

^g *Nunc Chalcide*] Χαλκίς Eustathio loc. cit. aliisque. Hodie ab Euripo af-

fluente *Negrepoint*, quasi ἐν Ἐσπίῳ, quam vocem sequior usus in *Negripo* primum transformavit. De Aulide diximus cap. 12.

^h *Geræsto*] Γεραστός κάμη, contra Snnium, Atticæ promontorium, ut auctor est Strab. lib. X. p. 446. Hodie *Iastura*. 'Ἐσπερία Straboni quoque loc. cit. nunc *Trocco*. Κάρυστος Stephano, de quo oppido ille multa: nunc *Castel Rosso*. 'Οπulentissimæ Carystos et Chalcis, inquit Mela III. 7. p. 43. De Oritano nihil comperit. De Artemisio Ptolemæus III. 15. 'Ἀρτέμιδος ἱερὸν. Stephano 'Ἀρεμισίων.

ⁱ *Fonte Arethusa*] De quo Strabo consulendus, lib. I. p. 58.

^j *Lelanto*] Flavius igniti luti terræ hiatu erupisse in Lelanto campo idem Strabo narrat loc. cit. Et prope Oreum Κάλλωντα ποταμὸν idem collocat, lib. X. p. 445. quem pro Plinii Lelanto accipi si quis velit, non admodum reluctabor.

^k *Quæ Ellopiae*] Ab Ellopia Eubææ regione, de qua Strabo, p. 446.

nobilis : notior tamen marmore Carystio. Antea vocitata est Chalcodotis,¹ aut Macris, ut Dionysius et Ephorus tradunt : ut Aristides, Macra : ut Callidemus, Chalcis, ære ibi primum reperto : ut Menæchmus, Abantias : ut poëtæ vulgo, Asopis.

XXII. Extra eam in Myrtoo^a multæ, sed maxime illustres Glauconnesos,^b et Ægilia.^c Et a promontorio Geræsto, circa Delum in orbem sitæ (unde et nomen^c traxere) Cyclades. Prima earum Andrus^d cum oppido, abest a Geræsto, x. mill. pass. a Ceo XXXIX. mill. Ipsam Myrsilus Cauron, deinde Antandron cognominatam tradit : Callimachus Lasiam, alii Nonagriam, Hydrussam, Epagrin. Patet circuitu XCVI. mill. pass.² Ab eadem Andro

Orostane Vet. Dalec.—5 *Chalcodontis* edd. vett. et Gronov.

CAP. XXII. 1 *Ægilia* Chiffi. *Begialis* Ptolemæo.—2 Ita codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XC. mill. pass. re-

NOTE

¹ *Chalcodotis*] Quod æs prima dederit, ære ibi, ut mox subjicitur, primum reperto. Ita scribi porro id vocabulum, tum Mss. monent, R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. tum Græci sermonis proprietas exigit : non, ut hactenus editum, *Chalcodontis*. Sic *Μακρίς* a longitudine Stephano dicta est, vel *Μακρά*. Ab Abantibus, qui eam diu tenuere, *Ἀβαντίς*. *Ἀβαντίς* Pausan. lib. v. p. 332. Unde *ἑρὸν οὐδας Ἀβαντῶν* a Nonno appellatur, Dionys. XIII. p. 361. Nomen utrumque Hymno in Delum Callimachus vs. 20. complexus : *Μακρίς Ἀβαντίς Ἐλλοπήμων*. et Dionys. Perieg. vs. 520. Ab Asopide deinde, hoc est, a Danaë, vel Ægina Asopi filia postremum ei nomen est inditum : Scymnus Chius, p. 23. de variis Eubææ appellationibus : *Διὰ τὴν φύσιν, τὸ πρότερον, ὡς φησὶν, Μακρίς, Ἐπειτεν ἀπὸ τῆς λεγομένης Ἀσάπιδος, Χρόνη λαβοῦσα τοῦνομα, Ἐββοια πάλιν.*

^a *In Myrtoo*] Deceptus est Pintianus ancipiti ac gemina Myrtoi maris appellatione. Aliud enim est Myrtoum pelagus Plinio, Straboni, Pausaniæ, Melæ : aliud Ptolemæo. Huic circa Cariam est : illis a Creta ad Atticam. Vide Strab. lib. II. p. 124.

^b *Glauconnesos*] *Γλαύκων νῆσος* Pausaniæ lib. VI. *Ægilia* Plinii cum Begiali Ptolemæi eodem errore Pintianus aliique eandem esse existimarunt, quo is putavit idem esse Ptolemæo Plinioque Myrtoum mare. Illa *Pondico* hodie, ista *Spitilus* : reliquæ *Micronisia*, hoc est, parvæ insulæ, communi vocabulo nuncupantur.

^c *Unde et nomen*] ‘*Orbem enim κόκλον,*’ inquit Solinus c. 11. p. 30. ‘*Græci loquuntur.*’ Expressit id Græco carmine Dionysius Perieg. *Δῆλον ἔκκοι λώσαντο, καὶ οὐνομα Κυκλάδες εἰσίν.*

^d *Andrus*] *Andro*.

passus mille, et a Delo quindecim mill.³ Tenos,^c cum oppido in xv. mill. pass. porrecta, quam propter aquarum abundantiam, Aristoteles^f Hydrussam appellatam ait, aliqui Ophiussam. Ceteræ: Myconos^{4g} cum monte Dimasto: a Delo quindecim mill.⁵ passuum. Siphnus,^h ante Meropia, et Acis appellata, circuitu viginti octo mill.⁶ pass. Seriphusⁱ xv.⁷ Prepesinthus,^j Cythnos. Ipsaque longe clarissima, et Cycladum media, ac templo⁸ Apollinis et mercatu celebrata, Delos:^k quæ diu fluctuata, ut proditur, sola motum^l

centiores codd. ap. Dalec. *XCIII. mill. pass.* edd. vett. et Gronov.—³ Recentt. codd. ap. Dalec. *et a Delo X. mill.* Mox, cum o. *XV. mill. pass.* edd. ante Brotier. *cum o. in XV. &c.* Chiff.—⁴ *Mycone* Vet. Dalec.—⁵ 'Ita libri omnes scripti et editi. At Cl. Tournefort, *Voyage du Levant*, tom. 1. pag. 312. Plinium arguit, quod *XV. mill.* scripserit; cum a porta Myconi insulæ, nunc *Myconi*, ad parvum portum Deli, quo vulgo appellitur, sint tantum *VI. millia passuum.*' Brotier. *XVII. mill.* Vet. Dalec. *X. mill.* alii codd. Dalecampii. Mox, *antea Meropia* Chiff.—⁶ 'Tournefort, l. c. pag. 205. ait numerari *XL. mill.*' Brotier.—⁷ 'Ita Ms. Reg. 1. et editio princeps. Male recentiores *duodecim.* Sed exilior adhuc est numerus, *XV.* Cl. Tournefort, *ibid.* p. 214. ait eam patere circuitu amplius *XXXVI. mill. pass.*' Idem. *Seriphus duodecim* etiam Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—⁸ Edd. vett. et Gronov. *clarissima, Cycladum media, templo*; Chiff. alii codd. ap. Harduin. edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *et. et Cycl. m. ac templo.*—⁹

NOTÆ

^c Tenos] Τήνος. Nunc Teno.
^f Aristoteles] Et ex Aristotele, vel quisquis is est Auctor libri de Mirab. Auscult. Stephanus, verbo Τήνος, ἐκλήθη δὲ Ἰδρούσσα, quod nempe irrigetur aquis, καὶ Ὀφιοῦσσα, quod anguibus scateat. Aristoph. Schol. in Plut. ἔχιδνα ἐν τῇ Τήνῳ μὲν τῶν Κυκλάδων νήσῳ ὄρει καὶ σκορπίοι δεινοὶ ἐγίνοντο. Ac forte etiam inde Hydrussa ab hydria, non ab aquis, est vocitata. Quin et vox ipsa Τηρία Hesychio ἔχιδνα est, hoc est, vipera: ut eodem spectare nomina hæc omnia videantur.
^g Myconos] Μύκονος μία τῶν Κυκλάδων Stephano. Mons ibi Δίμαστος appellatus, quod duarum instar mammarum gemino vertice eminent.—'In Itinerario Georgii Wheleri, p. 191.

dicitur Myconos a Delo non abesse amplius tribus passuum millibus. Nunc Turcis paret.' *Ed. sec.*

^h Siphnus] Σίφνος Stephano, et eadem Μερόπη prius, ut auctor est etiam Nicol Damasc. in Excerptis, pag. 494. appellata. Vide Notas et E-mend. num. 82. Hodie *Sifano*.

ⁱ Seriphus] Σέριφος Straboni lib. x. pag. 487. Nunc *Serifano*. Deserta insula, quo fontes Romani relegabant. Tacitus Annal. iv. de Cassio Severo: 'In Seriphio saxo consenuit.' Juvenal. Sat. vi. 562. 'Et parva tandem caruisse Seripho.'

^j Prepesinthus] Πρεπέσιθος et Κόδων Stephano. Mons ibi Δίμαστος appellatus, quod duarum instar mammarum gemino vertice eminent.—'In Itinerario Georgii Wheleri, p. 191.

^k Delos] Δήλος. Nobis, *les Stilles*.
^l a corrupta voce Græca, eis Δήλοισ.

terræ non sensit. Ad M. Varronis ætatem, Mucianus⁹ prodidit bis concussam. Hanc Aristoteles ita appellatam prodidit: quoniam repente apparuerit^m enata. Æglosthenes Cynthiam,ⁿ alii Ortygiam,^o Asteriam,^p Lagiam,¹⁰ Chlanydiam, Cynæthum, Pyrpilem igne ibi primum reperto. Cingitur quinque mill. passuum: ¹¹ assurgit Cynthio monte.¹ Proxima ei Rhene,^r quam Anticlides Celadussam^s vocat:

*****

Tolet. sensit. At M. Varronis ætate Mutianus; Gronov. et edd. vett. sensit ad M. Varronis ætatem, &c.—10 Pelasgiam Vet. Dalec. Mox, Cynthum Pyrpoleon codd. ap. Dalec. Cynthum etiam Steph.—11 'Ita libri omnes scripti et editi. Cl. Tournefort, ibid. pag. 342. perperam Plinium arguit, quasi quindectum millia passuum scripserit.' Brotier. Mox, Cynthio monte edd. vett. cum Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Cynthio monte Chiffi. Cynthio

NOTE

Incolæ Megaditi vocant. Adjacet ei Rhene, de qua mox Plinius, et minor Delos a civibus appellatur, non Fermina, ut quibusdam visum est, quæ longe hinc abest.

¹ *Solamotum*] Seneca Natur. Quæst. vi. 26. pag. 912. 'Sed movetur et Ægyptus, et Delos, quam Virgilius stare jussit, 'Immotamque colli dedit, et contemnere ventos.' *Philosophi* quoque, credula natio, laxerunt non moveri, auctore Pindaro. Thucydides ait antea quidem immotam fuisse: sed circa Peloponnesiacum bellum tremisse. Callisthenes et alio tempore ait hoc accidisse, &c. En quod Mucianus prodidit, bis ante Varronis ætatem terræ motu Delon concussam. Vide Callimachum Hym. in Delum. Thucyd. lib. ii. pag. 104. belli Peloponnesiaci anno primo tremisse ait, Olympiad. LXXXVIII. Ante Marathoniam pugnam, Herod. lib. vi. n. 98. pag. 366.

^m *Apparuerit*] Παρά τὸ δῆλον. Servius ad Æneid. iii. 76. 'Delos dicitur, quia diu latuit, et postea apparuit. Nam δῆλον Græci manifestum dicunt. Vel quod verius est, quia cum ubique Apollinis responsa obscura sint, manifesta illic dabantur

oracula.'

ⁿ *Cynthiam*] A Cynthio monte, de quo mox Stephanus, verbo Δῆλος, ἐκαλεῖτο δὲ Κύνθος, ... καὶ Ἀστερία, καὶ Πελασγία, καὶ Χλαμυθία.

^o *Ortygiam*] A copia coturnicum, τῶν ὀρτύγων, quæ illic sunt, ut auctor est Phanodemus Rerum Atticar. lib. ii. apud Athen. lib. ix. pag. 392. Aliam causam affert Schol. Apollonii ad Argon. i. 308.

^p *Asteriam*] Solinus, cap. 11. pag. 30. de Delo: 'Eadem est Ortygia,' inquit, 'nunc Asteria, a cultura Apollinis: nunc a venatibus Lagia, vel Cynæthus: Pyrpile etiam, quoniam et ignitabula ibi, et ignis inventa sunt. In hac primum visæ coturnices aves, quas ὀρτύγας Græci vocant.' Lagia, seu leporaria, a leporum frequentia, λαγῶδες Græci nuncupant: Cynæthus ab ardore canum venaticorum dicta est, ἀπὸ τοῦ κύνος et αἰῶς.

¹ *Cynthio* [*Cynthio monte*] Κύνθος ἔρος τῆς Δήλου, Schol. Callim. p. 9. Nunc monte Cynthio. Non ille quidem excelsus, ut Strabo mentitur, sed vix altior Capitolino Romæ, teste ἀπόκρη Georgio Whelero in Itinerario pag. 176.

item Artemin¹² Hellenicus. Syros,⁴ quam circuitu patere viginti millia pass. prodidere veteres, Mucianus centum sexaginta. Oliaros,¹⁰ Paros⁷ cum oppido, ab Delo xxxviii. mill. marmore nobilis, quam primo Platean,¹³ postea Minoida vocarunt. Ab ea septem mill. quingentis Naxus, a Delo² xviii.¹⁴ cum oppido, quam Strongylen,⁷ dein Dian, mox Dionysiada a vinearum⁸ fertilitate, alii Siciliam⁶ mi-

*****

monte codd. Regg. Brot. et Ed. pr.—12 *Artemiten* edd. ante Harduin. Mox, *Scyros* Vet. Dalec.—13 *Plateam* cod. Dalec. *Pactiam* edd. vett. et Gronov. Mox, *Minoam*, pro *Minoida*, Steph.—14¹ Ita libri omnes. At certe error est. Naxos enim, nunc *Naxie*, magis distat a Delo, quam Paros; et ipse Plinius xxxviii. mill. inter Paron et Delon modo supra numeravit. Cl. Tournefort, ibid. pag. 343. ait esse xl. mill. pass. inter Delou et Naxon. Oppidum autem

NOTE

¹ *Rhene*] *Ῥήνη*, νῆσος μικρὰ, πλησίον Δήλου, exiguo a majore Delo freto dispescitur. Ptolemaeus in Nicia, p. 525. *Ῥηναίη νῆσος* Herod. lib. vi. p. 366. n. 97.

² *Celaussam*] A strepitu undarum, id enim est proprie *κελαδῶν*. A Dianæ nomine *Ἄρτεμις*.

³ *Syros*] *Σύρος* Straboni lib. x. p. 486. aliisque. Juxta Delum: ἡ *Σύρα νῆσος μία τῶν Κυκλάδων πλησίον Δήλου*. Suidas, verbo *Φερεκύδης*. Fuit enim Pherecydes Syrius. Nunc *Sira*.—⁴ Meminit Homerus insulæ hujus in *Odys.* O. 402. *Νῆσός τις Σύριη κυκλάσκηται, ἐπὶν ἄκοβεις, Ὀρτυγίης καθῶπερ-θεν, ὅθι τροπαὶ ἡελίου*. Suarius Ulyssis, qui erat in Ithaca, nihil aliud his verbis significat, quam Syron insulam ultra Ortygiam sive Delum esse: et quando in ea insula sol exoritur, tunc reverti eum simul ad Ithacam illustrandam, sive mox cum Ithacensibus apparere. *Syros* ad Eurum Peloponnei eat, ad occasum Ithaca. Non plus sapere certe Suarius potuit. *Ed. sec.*

⁵ *Oliaros*] Et hæc inter Cycladas Stephano, *Ὀλίαρους νῆσος τῶν Κυκλάδων μία*, quam et a Paro distare ait ex

Heracleide, stadiis LVIII. seu VII. π. ccl. p. Nunc *Rocchi*. Straboni lib. x. p. 485. *Ὀλίαρους*.

⁶ *Paros*] *Πάρος*, quæ et *Μινώα* Stephano: Solino cap. 11. p. 31. et Isidoro, Orig. xiv. 6. *Ῥηναίη*; quod a Minœ subacta. Hodie *Paris*.

⁷ *Quam primo Platean*] Hoc est, *Πλατείαν*, a planitie. Vide Notas et Emend. num. 83.

⁸ *Naxus, a Delo*] Ita Solinus cap. 11. p. 31. Sed corruptus tamen numerus, ut omnia rite perspicienti constabit. *Νάξος* olim, hodie *Naxi*.

⁹ *Strongylen*] A rotunditate: nec tamen est absolute rotunda, sed vitis folio similis, ut ait Eustath. *Δίαν* quoque appellatam esse tradunt Diodoro Sic. Bibl. lib. iv. p. 264. et ex Callimacho Schol. Apollonii, ad Argon. iv. 426. Hæc *Dia* est, de qua Ovid. *Met.* viii. 174. *Strongylen* oppidum in Naxo falso credit Solinus, loc. cit. nam ipsa *Naxos* *Strongyle* est.

¹⁰ *A cinearum*] Vel quod hospita fuerit Libero Patri, ut ait Solinus.

¹¹ *Siciliam*] Quod pari cum majore Sicilia fertilitate sit: vel, ut Agathemerus ait Geogr. i. 5. quod inter Cy-

norem, aut Callipolin appellarunt. Patet circuitu septuaginta quinque mill. pass.¹⁵ dimidioque major est quam Paros.

XXIII. Et hactenus quidem Cycladas servant: ceteras, quæ sequuntur, Sporadas.^b Sunt autem Helene, Phacussa, Nicasia,^c Schinussa,^d Pholegandros:^e et a Naxo XXXVIII. mill. passuum,² Icaros:^f quæ nomen mari dedit, tantundem^g ipsa in longitudinem patens, cum oppidis^h duobus, tertio amisso: ante vocata Doliche, et Macris, et Ichthyoëssa. Sita est ab exortu solstitiali Deli,ⁱ LII. mill. pass.³

Naxi insulæ dicitur quoque *Naxia*.⁷ Brotier.—15 Cod. Dalec. LXXX. mill. pass.

CAP. XXIII. 1 *Phacussa* margo edd. Dalec. et Gronov. *Phocussa*, *Hecaria*, *Schinussa*, *Phalegandros* Vet. Dalec. *Phocussa*, *Hæcosia*, *S. Phalegandros* codex alter ejusdem; *Phocussa*, *Phacasia*, *S. Polegrados* Chriffi. *Phocussa*, *Phacusia*, *Schinussa*, *Phalegandros* edd. vett. et Gronov.—2 'Ita optime Ms. Reg. 1. et editio princeps. At si Plinius accurate Icarum insulæ distantiam a Naxo determinavit, ejus longitudinem majorem, quam par est, fecit. Juxta Cl. Tournefort, tom. II. pag. 94. Icaros insula habet circuitu 60. millia passuum.' Brotier. a *Naxo decem et septem mill. pass.* edd. vett. item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—3 Ita editio princeps. a *Delo quinquaginta mill. pass.* edd. vett. et Gronov. *Deli quinquaginta mill. pass.* Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Mox, 'a *Samo triginta quinque mill.* Ita libri omnes. At fretum in-

NOTE

cladas magnitudine præcipua.

^b *Sporadas*] *Σποράδες* Dicæarcho p. 181. aliisque: ita dictæ quod sparsim jaceant, ac veluti temere dissipatæ.

^c *Helene*, *Phacussa*, *Nicasia*] 'Ελένη, Φακούσα, Νικασία, Σχινοῦσα. Vide Notas et Emend. num. 84. *Helene* nunc *Pira*. *Nicasia* *Rachia*: *Phacusa* *Focussa* est, Marco Boschini.

^d *Schinussa*] Cui est a lentisco nomen. Σχινοῦσα Hesychio *νήσος ἐστὶ φακίδος*. Hodieque *Schinussa* dicitur, et Naxo ad Boream adjacet.

^e *Pholegandros*] Stephanus: Φολέγανδρος, νήσος τῶν Σποράδων, ἀπὸ Φολέγανδρον τοῦ Μίνως, κ. τ. λ. Hæc Stephanus ex Strab. lib. X. p. 484. Ptolem. III. 15. est Φιλόκωδρος. Hesychio Φάλεγανδρος. Hodie *Policandro*, ad ortum Melo Sicinoque opposita.

^f *Icaros*] Straboni et Ptolemæo 'Ικαρία: unde nunc *Nicaria* dicitur, factitia voce ex duabus, ἐν 'Ικαρία. Eadem *Μακρίς*, et *Δολιχή* a longitudine: eadem a piscium copia 'Ιχθυόεσσα Stephano, Heraclidi lib. de politijs 'Ιχθυόεσσα appellatur. *Μακρίς* rursus Schol. Aristoph. in *Nub.* pag. 135. 'Ιχθυόεσσα et Eustathio, p. 306. Utroque nomine ab Agathemero Geogr. I. 5. agnominatur.

^g *Tantundem*] Hoc est, XVII. M. P. Circuitus vero, Strabone teste, lib. XIV. p. 639. stadia trecenta complectitur, hoc est, XXXVII. M. D. P.

^h *Cum oppidis*] Unde Scylaci vocatur 'Ικαρος δίπολις, p. 22. Horum alterum *Ολύη* Athenæo lib. I. p. 30.

ⁱ *Solstitiali Deli*] Abest Icarus ab ea Deli parte, quæ ad exortum sol-

Eadem a Samo triginta quinque mill. Inter Eubœam et Andrum decem mill. pass.⁴ freto, ab ea Geræstum^j centum duodecim mill. quingenti pass. Nec deinde servari potest ordo.

Acervatim ergo ponentur reliquæ. Scyros:^k Ios^l a Naxo viginti quatuor mill. pass.⁵ Homeri sepulcro veneranda, longitudinis viginti quinque mill. ante Phœnice^m appellata. Odia, Letandros,⁶ⁿ Gyaros^o cum oppido, circuitu duodecim mill. passuum. Abest ab Andro sexaginta duobus mill. pass. Ab ea Syrnos^p octoginta mill. pass. Cynæthus:^{7q} Telos^r unguento nobilis, a Callimacho Aga-

ter Icarum et Samum, quod nunc dicitur *le grand Bogaz*, est tantum XVIII. mill. passuum latitudine, ut constat ex Cl. Tournefort, *ibid.* Brotier.—4 Chiffi. XX. mill. pass.—5 Edd. vett. et Gronov. *reliquæ. Ios a Naxo viginti quatuor mill. pass.* Chiffi. *reliquæ. Scyros. Ios a N. XVIII. mill. pass.* Tolet. *reliquæ. Scyros. Ios a N. viginti quatuor, &c.*—6 Vet. *Letandros.* Mox, cod. Dalec. *circuitu XV. m. p. prope.* Chiffi. XXV. Paulo post, edd. vett. et Gronov. *ab Andro*; Vet. Dalec. et codex ejusdem, *ab Andro.*—7 *Cynæthus* cod. Dalec.

NOTE

stitionem vergit. Vide Notas et Emend. num. 85.

^j *Ab ea Geræstum*] Ab Icaro scilicet, Geræstum Eubœæ promontorium insulam Andrum respiciens, cxii. m. n. pass. medio inter Andrum et Genestum freto, quod non ultra decem millia pass. se porrigit, comprehenso.

^k *Scyros*] Hodie *S. Georgio di Scyro.* Σκύρος olim, Neoptolemi Achillis F. natalibus clara. Vide Notas et Emend. num. 86.

^l *Ios*] Hanc Cycladibus Stephanus adjudicat: hodie Nio, ex gemina voce ἐν Ἴπ. Homeri manibus illustrata. Scylax, p. 21. "Ἴος, ἐν ταύτῃ" Ὀμηρος ἑτέθαιρα. Strabo similiter, lib. x. p. 484. et oraculum vetus apud Stephan.

^m *Ante Phœnice*] Quod ea palmifera sit, Φοινικῆ Stephano.

ⁿ *Odia, Letrandos*] Mss. *Odia, Oletrandos*: quæ mihi nomina alibi

nunquam audita.

^o *Gyaros*] Γύραρος Straboni lib. x. p. 486. Huc Romani noxios ablegabant. Juvenal. Sat. i. 73. 'Aude aliquid brevibus Gyaris, et carcere dignum.' Et Sat. x. 170. 'Ut Gyari clausus scopulis, parvaque Seriph.' Holstenius nunc putat esse Caloiro vel Caloiara: verius alii Jovara, inter Andrum et Ceam insulam. Apud Philostr. de Vita Apoll. vii. 8. p. 341. Τόραρα pro Γόραρα.

^p *Ab ea Syrnos*] Vide Notas et Emend. num. cit.

^q *Cynæthus*] Quo nomine Delon ipsam olim nuncupatam diximus cap. 22.

^r *Telos*] Τήλος, Stephano, ἀπὸ τῆς τέλειος, a *fanigræci* copia, quod in *τηλίου μόρου* compositione partes precipuas obtinet, ut dicemus xiiii. 2. Hodie *Piscopia*.

thussa^a appellata. Donusa,^b Patmos^c circuitu triginta mill. pass. Corasiæ,^d Lebinthus,^e Leros, Cinara : Sicinus,^f quæ antea Cenoë :^g Hieracia,^h quæ Onus : Casus,ⁱ quæ Astrabe :^j Cimolus,^k quæ Echinussa : Melos^l cum oppido, quam Aristides Byblida appellat, Aristoteles Zephyriam, Callimachus Mimallida, Heraclides Siphnum,^m et Acyton.

Cynethussa Gronov. et edd. vett.—8 *Dionysa* Gronov. Mox, *Pathmos* Vet. Dalec. et Harduin. 1. *Patmos circuitu L. mill.* nonnulli ap. Dalec. Deinde, *Sicenus* Strab. *Sicinus* Ptolem.—9 Ita ex codd. emendavit Harduin. Græce, 'Hieracia' Gronov. et edd. vett. *Heratia*.—10 *Casos, quæ Actrabe* margo edd. Dalec. et Gronov. Mox, *Cimolus, quæ Chinussa* Vet. Dalec. Paulo post, in

NOTE

^a *Agathussa*] Stephano quoque, Τῆλος, quam inter Cycladas reponit, ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Ἀγάθουσα. Et Hesychio, apud quem Δῆλος pro Τῆλος legitur.

^b *Donusa*] Ita libri omnes. Melæ II. 7. *Donyssa*. Stephano, Δουουσία, et a Dionyso Διονυσία. Viridi marmore nobilis: unde 'viridem Donn-sam' appellat Maro. Ut Gyaros, reorum olim exilio infamis. Vide Tacit. Annal. IV. p. 108.

^c *Patmos*] Solo D. Joannis Apostoli secessu clara. Straboni lib. X. p. 488. Πάτμος. At in nummo Severi, apud Patin. p. 285. EN ΠΑΘΜΩ. Hodie *Palmosa*.

^d *Corasiæ*] Straboni, loc. cit. Κορασσία, ab Icaria versus occasum paulum disjunctæ. Scopuli sunt, quos hodie *Dragonisi* vocant, teste Marco Boschini.

^e *Lebinthus*] Λέβυθος Straboni lib. X. pag. 487. Ovid. Met. VIII. 222. 'Dextra Lebinthos erat, sæcundaque melle Calymne.' Hodie *Levita*. Mox Leros eidem Straboni, pag. 488. Λέρος. Κίναρα Athenæo memoratur, lib. II. p. 71.

^f *Sicinus*] Juxta Pholegandrum, auctore Strabone I. X. pag. 484. apud quem Σίκνος pro Σίκωος, perperam

appellatur. Nunc *Sicino*. De ea Solon apud Laërt. Ἐπὴν δὴ τὸν ἑγὼ φολεγάδριος, ἢ Σικωίτης, κ. τ. λ.

^g *Cenoë*] Οἰνόη Stephano, et Etymologici auctori, quia consita vitibus est, διὰ τὸ εἶναι ἀμπελόφυτον. In Scholiastæ Apollonii ad Argon. I. 623.

^h *Casus*] Stephanus, inter Cycladas: Κάσος, μὲν τῶν Κυκλάδων ἐκαλεῖτο δ' Ἀμφη, καὶ Ἀσπράθη. Nunc *Caso*, auctore M. Boschini. Diversa ab altera, quæ Achne cognominatur, v. 36.

^k *Cimolus*] Κίμωνος Straboni lib. X. pag. 484. Incolis hodieque *Kimolo*: Venetis *Argentiera*: non *Sicandro*, ut vulgo Geographi putant.

^l *Melos*] Μῆλος Straboni, loc. cit. A Melo duce Phœnicum nomen accepisse Festus existimat: alii a rotunditate mali. A Bybllis Phœnicibus Βόβλον appellatum esse auctor est etiam Stephanus: et *Zephyriæ*. Eadem *Mίμωλις* et *Μεμβλίς* Hesychio nominatur, p. 630. et 642. Pro *Byblida*, Mss. *Membliida*. In Gaza Regia nummus est ex ære mediocri, habens MH-ΛΩΝ in corona laurea.

^m *Heraclides Siphnum*] Mss. *Siphni*: quos libenter sequimur: ne Siphnum inter Cycladas supra citatam cum

Hæc insularum^d rotundissima est. Post Machia :^e Hypere,^f quondam Patage, ut alii¹¹ Platage, nunc Amorgos : Polyægos,^g Phyle,^h Thera,ⁱ cum primum emersit, Calliste dicta. Ex ea avulsa postea Therasia :^j atque inter duas enata mox Automate, eadem Hiera : et in nostro ævo Thia juxta eandem Hieram nata. Distat Ios a Thera viginti quinque mill. pass.

Sequuntur Lea,^k Ascania, Anaphe, Hippuris.¹² Astypalæa liberæ civitatis,¹³ circuitu LXXXIX. mill. passuum : abest a Cadisto Cretæ CXXV. mill. Ab ea Pla-

eodem, *Mimblada* appellat; Chiffi. *Mymbliada*, &c.—11 *Hypæra*, quondam *Panacle*, et ut alii Vet. Dalec.—12 *Canaphe*, *Hippuris*, *Hippurissusa* Chiffi. *Anaphe*, *Hippuris*, *Hippurissusa* Gronov. et edd. vet.—13 *Margo* edd. Dalec. et Gronov. liberæ conditionis. Mox, edd. ante Brotier LXXXVIII. Deinde, pro

NOTÆ

Melo confundat eadem nomenclaturæ.—^a Ab altero nomine ejusdem insulæ, Græcis scriptoribus, Theophani et Cedreno, de funere Anastasii Augusti, est marmor 'Ακυρών.' Ed. sec.

^d *Hæc insularum*] Solinus, cap. 11. p. 31.

^e *Post Machia*] In *Mss. Buporth-machia*, R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris.

^f *Hypere*] Hæc varia videntur esse insulæ Amorgi nomina. 'Αμοργος Straboni lib. x. pag. 487. inter Sporadas. Nunc *Morgo*. Quondam et Παγκάλη vocitata, Stephano teste.

^g *Polyægos*] A Mela quoque agnoscitur, 11. 7. In Thesaurο Goltzii nummus extat, cum epigraphe ΠΟΛΥΑΙΓΙΩΝ. Nunc est *Polegasa*, juxta Diam, quam *Standiam* esse diximus.

^h *Phyle*] In *Mss. Saphyle*, vel *Aphile*.

ⁱ *Thera*] Hesych. p. 486. Καλλιότη, ἡ Θήρα τὸ πρότερον. Contra Scholiastes Apollonii, ad Argon. iv. 1763. vetustius Calliatæ nomen esse existimat: ἡλλαξε τὸ ὄνομα ἢ Καλλιότη νήσος, καὶ ὀνομάσθη Θήρα. Cui et Hero-

dotus concinit, lib. iv. pag. 271. et Pansan. lib. iii. p. 159. Forte quæ aliis scriptoribus Θήρα, eadem Plinio *Philethera* dicitur. Hodie *Santerini*.

^j *Therasia*] *Θηρασία* Ptolem. 111. 15. Nunc quoque *Tiresia*. De Hiera, 11. 89. Hodie *Cammeni*, ut ab iis accepimus, qui ea loca nuper contemplati sunt. Thia vero ignobilis est sine nomine scopulus.

^k *Sequuntur Lea*] *Λεία*, nunc *Pianosa*, et *Pianosa*. 'Ανάφη, πλησίον Θήρας, inquit Steph. (de qua jam diximus, 11. 89.) hodie *Nanfio*, ad exortum solstitialem Theræ, sive *Santerini*. Ascania, quantum conjicere licet, Anaphe ad ortum objecta, *Giera*.

^l *Hippuris*] 'Ιππουρίς νήσος πλησίον Θήρας; inquit Scholiastes Apoll. ad Argon. iv. 1712. Vide Notas et Emend. num. 87.

^m *Astypalæa liberæ civitatis*] Sic idem cap. 19. Corcyram esse liberæ civitatis dixit, hoc est, civibus constare qui suis libere, non alienis legibus vivant. 'Αστυπέλαια Straboni lib. x. p. 488. Hodie *Stampalia*.

tea^a sexaginta mill. Unde Camina¹⁴ triginta octo mill. Azibintha, Lanise, Tragia, Pharmacusa, Techedia, Chalcia: Calydna,^o in qua oppidum Coos: Calymna,¹⁵ p a qua Carpathum, quæ nomen Carpathio mari dedit, xxv. mill. passuum. Inde Rhodum Africo vento quinquaginta m. pass. A Carpatho Cason¹⁶ vii. m. A Caso Sammonium Cretæ promontorium xxx. mill. In Euripo autem Euboico, primo fere introitu, Petaliæ⁹ quatuor insulæ, et in exitu Atalante.⁷ Cyclades, et Sporades, ab oriente littoribus Icaris Asiæ, ab occidente Myrtois Atticæ, a septentrione Ægæo mari, a meridie Cretico et Carpathio inclusæ, per dcc. m.⁸ in longitudinem, et per cc. in latitudinem jacent.¹⁷

Pagasicus sinus^t ante se habet Eutychem, Cicyne-
thum,¹⁸ et Scyrum supradictam,^u sed Cycladum et Spora-

~~~~~  
Cadisto Chiffi. habet Cisto.—14 *Unde Caminia Vet. Dalec.*—15 *Idem codex, in qua oppida tria duæ Calymna et Olymnos; Gronov. et edd. vett. in qua oppidum Coos, et Olymna. Aqua, &c.*—16 *Ita codd. Harduini, edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. a Carpatho ad Cason Gronov. et edd. vett.*—17 *Ita codd. Tolet. Chiffi. et Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. inclusæ, per CC. mill. in longitudinem jacent edd. vett. ante Harduin.*—18 *Tinetum cod. Dalec. Paulo post, edd. vett. et Gronov. Scadiram, Ther-*

NOTÆ

^a *Ab ea Platea]* Hæc ferè deinceps ab aliis scriptoribus prætermisæ. Καλκίας tamen meminit Strabo, loc. cit. Τραγιάς inter Cycladas, quo nomine etiam Sporades comprehendit, Stephanus: apud quem et Φαρμακοῦσσα supra Miletum insula legitur: ubi a prædonibus captum Cæsarem Dictatorem narrat Suetonius in Julio, cap. 4. Illam vero priorem Τραγίαν vocat Plutarchus in Pericle, p. 166.

^o *Calydna]* Καλύδνα. Vide Notas et Emend. num. 88.

^p *Calymna]* E Calydnis seu Calymnis insulis una, commune ceteris nomen peculiari sibi jure vindicans. Hæc focuuda est melle Calymne, ut cecinit Ovid. Met. viii. 222.

⁹ *Petalia]* Traxere nomen his scopuli, insulæve, ex oppido in continenti Eubææ opposito, contra Sunium promontorium: Πεταλία Straboni dicitur, lib. x. p. 444.

⁷ *Atalante]* Hodie Ταλάντα. De ea egimus ii. 90.

⁸ *Per DCC. M.]* Vide Notas et Emend. num. 89.

^t *Pagasicus sinus]* De quo cap. 16. Prævit Plinio Mela ii. 7. pag. 43.

^u *Pagasæus sinus Scyron prospicit: Cicyneium amplectitur.* Et Scyrlax, p. 24. ἐν δὲ τῇ Παγασσητικῇ κόλπῳ ἐστὶ νῆσος Κικύνηθος, καὶ πάλιν. De Eutychia nihil dum comperi. Mss. Euthiam habent, Eibethiam.

^u *Scyrum supradictam]* Hoc ipso cap. bis verbis: 'Scyros, Ios,' &c. eadem-

dum extimam: Gerontiam, Scandilam: ^v Thermæus, ^v Ir-
rhesiam, Solimniam, Eudemiam, ^x Neam, ^y quæ Minervæ
sacra est. Athos ante se quatuor: Peparethum cum op-
pido, quondam Evcenum ^z dictam, ¹⁹ novem mill. passuum.
Sciathum ^a xv. mill. ²⁰ Imbrum ^b cum oppido LXXXVIII.
millia passuum. Eadem abest a Mastusia Cherronesi,
xxv. mill. pass. ²¹ Ipsa circuitu LXXII. mill. pass. per-
funditur amne Ilisso. Ab ea Lemnos ^c viginti duo mill.
quæ ab Atho LXXXVII. ^d mill. passuum. Circuitu patet
CXII. M. D. pass. ²² ^e Oppida habet, ^f Hephæstiam, et My-



meusia, Irrhesiam, &c. Vet. Dalec. *Scadiram, Thermæusia, Irrhesiam, Elymniam, Eudeipnam, Neam, &c.*—19 Cod. Dalec. dicto.—20 Margo edd. Dalec. et Gronov. XII. M. pass. Mox, pro *millia*, Harduin. 2. et Franz. *millibus*.—21 Ita codd. Harduini et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. LXXV. mill. pass. Gronov. et edd. vett.—22 Ita Tolet. Vet. Dalec. aliique ap. Harduin. cum edd. Harduin. Miller. Bipont. et Franz. XXII.

NOTE

que Cycladum ac Sporadum postrema versus septemtrionem, novissimaque est: ceteræ deinceps extra eum ordinem ac nomen illud censentur. De Gerontia ceteri scriptores silent.

^v *Scandilam*] Ita Mela II. 7. p. 43. Hodie *Scandole*.

^w *Thermæus*] Sinus scilicet, ut supra Pagaicus. *Θερμαϊκός κόλπος* Stephano. De Thermæo egimus cap. 17. Vide Notas et Emend. num. 90.

^x *Solimniam, Eudemiam*] Mallet Hermolaus *Ἐλύμιον*, et *Ἐδέειννη*, quæ insularum nomina apud Stephanum extant: sed sunt illæ alterius longe situs ac loci, non hujus in quo versamur.

^y *Neam*] *Νέαι*, numero multitudinis, insula Stephano dicitur haud procul Lemno, *νήσος πλησίον Δήμου*. Meminit et Antonin. Liberalis insularum Lemnicæ ditionis, quæ *Νεæ* vocantur.

^z *Evcanum*] *Ἐβοικον*, vino fertilem.

Heraclides, de Polit. *Πεπάρηθος*. . . . *Ἄβη ἡ νήσος εὐβοίας ἐστὶ, καὶ εὐθεύρος, κ. τ. λ.* Ovidius et ab olivæ fertilitate commendat, Met. VII. ‘Nitidæque ferax Peparethos olivæ.’ Hodie *Piperi*.

^a *Sciathum*] *Scymnus* Chius, eodem ordine, p. 24. *Κεῖται δὲ καὶ νησίδες, Ἰκῦρος, Πεπάρηθος, Ἰκίσθος*: scribe *Ἰκίσθος*, cum Strabone lib. IX. p. 436. Schol. Apoll. ad Argon. I. 583. *Ἰκίσθος νήσος τῆς Θεσσαλίας, ἐγγὺς Ἐβόλας*.

^b *Imbrum*] *Ἰμβρος* Strab. lib. X. p. 457. Hodie *Lembro*.

^c *Lemnos*] *Ἀήμιος*, hodie *Stalimene*, voce conflata ex iis tribus, εἰς τὴν *Ἀήμιον*.

^d *LXXXVII.*] Solinus cap. 11. p. 31. ‘Athos a Lemno sex et LXXX. millibus passuum separatur.’

^e *CXII. M. D. pass.*] Ita rescriptimus ex Mss. omnium fide, pro *XXII*. Est enim ampla et populosa.

^f *Oppida habet*] *Ἡφαίστεια*, ac *Μύρινα* Stephano, et Ptolemæo III. 13.

rinam, in cujus forum ^a solstitio Athos ejaculatur umbram. Ab ea Thassos libera quinque mill. passuum, olim Aëria, ²³ ^b vel Æthria dicta. Inde Abdera ¹ continentis, xxii. mill. ²⁴ passuum. Athos sexaginta duo mill. D.† Tantundem ^j insula Samothrace, quæ libera, ante Hebrum, ^k ab Imbro xii. mill. ²⁵ a Lemno viginti duo m. d. a Thraciæ ora triginta octo mill. circuitu triginta duo mill. ²⁶ attollitur monte Saoce ¹ decem mill. passuum altitudinis, vel importuosissima ²⁷ omnium. Callimachus eam antiquo nomine Dardanium ^m vocat. ²⁸ Inter Cherronesum et Samothracen, utrimque fere quindecim mill. Halonesos: ⁿ ul-



M. D. p. edd. vett.—23 Aëraria cod. Dalec.—*24* Ita codd. Harduini, Dalec. et Chiffi. cum edd. post Harduin. *XX. mill.* in ceteris.—† Ita Brotier edidit ex codd. Regg. et Ed. pr. *D.* non habetur in ceteris edd. Mox, *ad insulam Samothracen* Vet. Dalec.—*25* Chiffi. *XXXV. mill.* ‘Passime in libris scriptis et editis, *triginta duo millia.* Quasi Samothrace magis distaret ab Imbro, quam a Lemno. Contra Imbrus, nunc *Imbro*, est inter Samothracen, nunc *Samothraci*, et Lemnon, nunc *Lemno*, vel *Stalimene*. Irrepat error ex triplicata denarii numeri nota. Nec Samothrace distat amplius xii. mill. ab Imbro. *Brotier. triginta duo mill.* etiam Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—*26* ‘*A Thraciæ ora triginta octo, circuitu triginta duo mill.*] Hæc suspecta mihi videntur, et forte a sciolo addita. Desunt enim in Ms. Reg. 1. et editione principis. Sunt autem absurda. Samothrace vix distat xviii. mill. ab ora Thraciæ.’ *Brotier.* Mox, *monte Sao* Vet. Dalec.—*27* Ita codd: Dalec. Chiffi. Tolet. omnesque Harduini, item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *passuum portuosissima* edd. vett. et Gronov.—*28* Ita Harduin. ex codd. suis et Chiffi. ita quoque edd. recentt. *nomina* Ald. Junt.

NOTÆ

^a *In cujus forum*] Solinus, loc. cit. Quo pertinet et illud Sophoclis, quod refert Schæliastes Theocr. Idyll. vi. 76. ‘*Ἄθος σκιάζει πᾶσα Λημνίας ἄλος.*’
^b *Olim Aëria*] Stephanus: *ὄρι δὲ καὶ Ἀερία ἢ Θάσος δῆλον*, idque ex veteri oraculo confirmat: *Νῆσος ἐν Ἑσπέρῃ κτίξεν εὐδαίελον ἔστυ.* Hesychius quoque: ‘*Ἀερία . . . Θάσον τὴν νῆσον οὕτως ἐκάλον.*’ Hodie *Thaso*.—^c In nummis antiquis, ΘΑΣΙΩΝ.’ *Ed. sec.*
¹ *Inde Abdera*] Abest, inquit, Thassos ab Abderis, quod est in continente seu litore opposito oppidum, xxii. M. P. Ab Atho monte, LXII. De Abderis diximus cap. 18.

^j *Tantundem*] A Thasso abest LXII. M. P. *Σαμοθράκη*, nunc *Samandrachi*. *Σαμοθράκη* porro insulam sacram Græce sonare scribit Diodor. Sic. Bibl. lib. iii. p. 189. et lib. v. p. 322.
^k *Ante Hebrum*] Thraciæ amnem, de quo cap. 18.
^l *Saoce*] *Σαύκη*. Vide Notas et Emend. num. 90. Hodie *Monte Nettano*.
^m *Dardanium*] *Δαρδανία* quoque Stephano dicitur, et Straboni, in Epit. lib. vii. p. 331. a Dardano Jasonis fratre: Pausaniæ denique, lib. vii. p. 403.
ⁿ *Halonesos*] ‘*Ἀλόνησος* Harpocra-

tra Gethone, Lamponia,^o Alopeconnesus,²⁹ P haud procul a Cœlo, Cherronesi portu, et quædam ignobiles. Desertis³⁰ quoque reddantur in hoc sinu,³ quarum modo inveniri potuere nomina : Desticos,^r Larnos, Cyssiros, Carbrusa, Calathusa, Scylla, Draconon,³¹ Arconesus, Diethusa, Scapos, Capheris, Mesate, Æantion, Pateronnesos, Pateria, Calathe, Neriphus, Polendos.

XXIV. Quartus^a e magnis Europæ sinus^r ab Hellesponto incipiens, Mæotidis³ ostio finitur. Sed totius Ponti forma breviter amplectenda est,³ ut facilius partes noscantur. Vastum mare præjacens Asiæ, et ab Europa porrecto Cherronesi littore expulsum, angusto meatu irrumpit in terras, septem stadiorum, ut dictum est,^b intervallo Eu-

.....

Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Els. et Gronov.—²⁹ *Alope, Connesus* cod. Dalec.—³⁰ *Desertis* Pintian. Mox, *inveniri potuere* Chiffi. et paulo post in eodem cod. et Dalec. *Sarnos* pro *Larnos*.—³¹ *Calathusa, Dialcon, dicta Melanthia, Draconon* Vet. Dalec. aliis, *Dreconen*. Mox, *Mesata, Cantiron, Pateronnesos, vel Paterion* Pintian. *Phateronnesos* edd. vett. et Gronov. *Pateronnesos* Harduin. ex codd. Gr. *Πατέρον νήσος*. Denique, pro *Calate*, quod ex codd. restituit Harduinus, *Calathe* habet Chiffi. *Cælete* edd. vett. et Gronov.

CAP. XXIV. 1 *Europa finibus* Vet. Dalec.—2 Ita codd. Harduini, cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Mæotis* edd. vett. et Gronov.—3

NOTE

tioni exigua dicitur Ægæi maris insula. Alia est Strabonis Ἀλόησος, lib. ix. p. 486.

^o *Lamponia*] Λαμπόνη, quo nomine urbem in Troade Stephanus agnoscit.

^p *Alopeconnesus*] Ἀλωπεκοννήσος Stephano. Meminit et Livius xxxi. p. 872. In Meiene sinn, hoc est, eodem quo a Plinio statuitur situ, a Pomponio quoque collocatur, ii. 2. De portu Cœlo diximus cap. 18.

^q *In hoc sinu*] Hoc est, in tertio Europæ sinu, qui Ionium mare, Ægæumque, complectitur.

^r *Desticos*] Forte, *Distichos*. *Larnos*, in Mss. *Sarnos*: forte *Kápros*, quæ Stephano est Acarnaniæ insula. Pro *Cissiros*, an *Cisseros*? ut ea vox

insulam pumicosam significet. Καλόθουσα cognominem habet urbem in Ponto, cujus est apud Stephanum mentio: Δράκων, oppidum in insula Icaria, apud Strab. lib. xiv. p. 639. Arconesus, sive Arctonesus, quæ vox ursorum insulam sonat, cognominem alteram in Asia contra Hælicarnassum, de qua v. 36. Æantion, *Αἰάντειον*, ab Ajace nomen habet. *Μεσόνη*, a situ, quoniam inter alias media, &c. *Pateronnesus*, haud dubie *Πατέρον νήσος*.

^a *Quartus*] Solinus cap. 12. p. 31. et Martian. lib. vi. cap. de quarto sinu Europæ, p. 213. iisdem uterque verbis.

^b *Ut dictum est*] Cap. 18.

ropam auferens Asiæ. Primas Angustias Hellespontum^c vocant. Hac Xerxes^d Persarum rex, constrato in navibus ponte,^e duxit exercitum. Porrigitur^f inde tenuis Euripus LXXXVI. mill. pass. spatio ad Priapum urbem Asiæ, quam Magnus^g Alexander transcendit. Inde exspatiatur æquor, rursusque in arctum coit: laxitas Propontis^h appellatur: angustiae, Thracius Bosphorus,ⁱ latitudine D. passuum,^j qua Darius pater Xerxis copias ponte transvexit. Tota ab Hellesponto longitudo CCXXXIX. M. pass.^k Dein vastum^l mare, Pontus Euxinus, qui quondam Axenus, longe refugientes occupat terras, magnoque littorum flexu, retro curvatus in cornua, ab his utrimque porrigitur, ut sit plane arcus Scythici^m forma. Medio



Cod. Dalec. quam breviter complectenda est.—4 Chiffi. constrato navibus Ponto; cod. Dalec. contracto in navibus ponte.—5 Ita Regg. Brot. et Editio princeps. qua Magnus Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 8. Miller. Bipont. et Franz.—6 ' CCXXV. mill. pass. ex He-

NOTE

^c Hellespontum] *Le détroit de Galipoli.*

^d Hac Xerxes] Herod. lib. vii. p. 397. n. 36. et seq. Solinus et Capella, locis cit.

^e Constrato in navibus ponte] Sic etiam Mss. non, ut Pontianus excogitavit, *constrato navibus Ponto.*

^f Porrigitur] Solinus, loc. cit. et Martianus.

^g Quam Magnus] Arrianus de Exped. Alex. lib. i. p. 32.

^h Propontis] *Mer de Marmora.*

ⁱ Bosphorus] *Le détroit de Constantinople, ou le Canal de la Mer Noire.*

^j D. passuum] Agathemerus Geogr. i. 8. Bospori Thracii fretum, qua Darius, subitario ponte confecto, transmisit exercitum, DCCL. pass. seu stadiorum sex esse ait: 'Ο δὲ ὀψικίος Βόσπορος, τὰ στενὰ, ἔστι Δάριος ἔφευγε ἐπὶ Σκύθας τῆν σκεδίαν, σκαλλῶν ε'. De hac Darii expeditione adversus Scythas Herodotum vide lib. iv. pag.

253. n. 88. Polyb. lib. iv. p. 432.

^k CCXXXIX. M. pass.] Ita libri omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. atque ipse etiam Martianus, loc. cit.

^l Dein vastum] Hæc Plinius a Mela i. 19. p. 12. ' Hic jam sese ingens Pontus aperit olim ex colentium sævo admodum ingenio Axenus, (hoc est inhospitalis,) post commercio aliarum gentium mollitis aliquantum moribus dictus Euxinus.'

^m Arcus Scythici] Sic Strabo lib. ii. p. 125. Agathemerus Geogr. ii. 14. aliique. Sic arcus Scythici effigiem Pontus exhibet, ut latus Australe, a Chalcedone ad Phasin usque, nervum representet; boreale, geminum cornu, geminumque flexum, quem duo illius maris sinus efficiunt: prorsus ut Scythici arcus forma fuerit, cujusmodi literæ majusculæ Græcorum Σκῆψα esse notissimum est. Nam etsi vetustam ejus literæ for-

flexu jungitur ostio Mæotii lacus.⁷ Cimmerius ^a Bosphorus id os vocatur, II. mill. D. pass. latitudine.

At inter duos ^o Bosphoros Thracium et Cimmerium directo cursu, ut auctor est Polybius, D. M. pass. intersunt. Circuitu vero totius Ponti vicies semel ^p centena quinquaginta M. ut auctor est Varro, et fere veteres.⁸ Nepos Cornelius trecenta quinquaginta millia ⁹ adjicit. Artemidorus vicies novies centena XIX. M. facit: Agrippa XXIII.¹⁰ ^q sexaginta mill. Mucianus XXIV. XXV.¹¹ ^r mill. Simili modo de Europæ ¹² latere, mensuram ^s alii quatuordecies centena LXXVIII. M. D. determinavere: alii undecies centena septuaginta duo millia.¹³ M. Varro ad hunc modum metitur. Ab ostio Ponti Apolloniam CLXXXVII. M. D. pass.¹⁴ ^t Ca-

~~~~~

rodoto in Melpomene.⁷ *Pintian.*—7 *Mæotis lacus* Tolet. *Mæotium lacus* Salmant. *Mæotii lacus* Pintian.—8 *Ponti vicies semel M. ut auctor est Varro, ut fere veteres semel quinquaginta* cod. Dalec. et Tolet.—9 Ita codd. Regg. Brot. 1. 2. et Ed. pr. *trecenta millia quinquaginta* al. ante Brotier.—10 Ita Reg. Brot. 1. et Ed. pr. *XXIII.* edd. vett. et Gronov. *XXIII.* Chiiff. aliique codd. ap. Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—11 Ita ex codd. emendavit Harduin. eumque secuti recent. *XXVIII. LXV.* Gronov. et edd. vett.—12 Ita cod. Dalec. Harduin. 1. 2. 3. Miller. et Bipont. particulam *de* omittunt edd. vett. Gronov. et Franz.—13 Cod. Dalec. *alii undecies septuaginta millia.*—14 Ita Tolet. alii codd. ap. Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *CLXXXVIII. M. D. pass.* edd. ante

NOTÆ

mam olim fuisse constat, qualis est C Latinorum, vetustiore tamen alteram esse, tum ex Athenæo liquet, Sigma veterum affirmante simile esse arcui Scythico, tum ex antiquo Schin Chanamorum, VV. unde Græcorum *Sigma* prodiit. Hanc nostram interpretationem, si tibi, lector, satis est otii, haustam intelliges tum ex Agathemero, loc. cit. tum ex Mela l. 19. tum vero maxime ex Dionysio Perieg. vs. 158. et seq.

^a *Cimmerius*] *Le Détroit de Caffa.* Hæc quoque Martianus lib. vi. p. 213. Strabo pariter, lib. vii. p. 310. vicenum circiter stadiorum freti hujus angustias esse ait, quæ sunt MM.

D. pass. Polybius tamen, circiter tricenum, lib. iv. p. 427. hoc est, III. M. DCCCL. pass.

^o *At inter duos*] Martianus, loc. cit.

^p *Vicies semel*] Martianus, loc. cit.

^q *Agrippa XXIII [XXIV.]* Hoc est, vicies et quater centena, et sexaginta mill. pass.

^r *Mucianus XXIV. XXV.]* Ita Mss. non *XXVIII. LXV.* ut libri vulgati mendose habent.

^s *Mensuram*] Ponti Euxini, eo latere quo Europam alluit.

^t *CLXXXVII. M. D. pass.]* Vide Notas et Emend. num. 92.

latin tantundem. Ad ostium Istri CXXV. Ad Borysthenem CXL. Cherronésium^a Heracleotarum¹⁵ oppidum CCCLXXV. M. pass. Ad Panticapæum, quod aliqui Bosporum^v vocant, extremum in Europæ ora, CCXII. M. D.¹⁶ quæ summa efficit XIII. XXXVII. M. D. Agrippa a Byzantio ad flumen Istrum, DLX. Inde Panticapæum DCXXXV. Lacus¹⁷ ipse Mæotidis, Tanain amnem ex Riphæis^w montibus defluentem accipiens, novissimum inter Europam Asiæque finem, XIV. VI. M.¹⁸ circuitu^x patere traditur. Ab aliis XI. XXV.^y M. Ab ostio ejus,^z ad Tanais ostium¹⁹ directo cursu CCCLXXV.²⁰ M. pass. esse constat. Accolæ sinus, in mentione Thraciæ, dicti sunt^a Istropolim usque. Inde ostia Istri.

Ortus hic in Germaniæ jugis montis Abnobæ,^b ex adverso Raurici²¹ Galliæ oppidi, multis ultra Alpes milli-

Harduin.—15 Ita codd. Harduini, Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Heracleotarum* edd. vett. et Gronov.—16 Sic ex codd. emend. Harduinus, sic etiam Miller. Bipont. et Franz. *extremum in Euripi ora (ore Pintian.) CCXII. M. D.* codd. Dalec. et Tolet. *extremum in Europa ora, CCXII. M. D.* edd. vett. et Gronov. Mox, nonnulli ap. Dalec. efficit XIV. VI. M.—17 Ita Chiffi. et Harduin. 1. *Inde Panticapæum DCXXX. Lacus, &c.* codd. Harduini, cum edd. Harduin. 2. 3. Bipont. et Franz. *In Panticapæum DCXXX. Inde lacus, &c.* edd. vett. et Gronov.—18 Ita ex codd. emendavit Harduin. ita etiam edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XIII. ut M. edd. vett.—19 *Tanais portum* Vet. Dalec.—20 Ita codd. Dalec. et Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CCCLXXV. Gronov. et edd. vett.—21 Cod. Dalec. *montis Novæ ex a. Saurici.*—22 ‘*Danubii nomine, et unde pr.*

NOTE

^a *Cherronesum*] De eo oppido dicemus cap. 26.

^v *Bosporum*] Principem Bosporianorum civitatem, *μητρόπολιν τῶν Βοσποριανῶν*, appellat Strabo lib. vii. p. 309.

^w *Ex Riphæis*] Mela i. 19. p. 24.

^x *XIV. VI. M. circuitu*] Hoc est, quater et decies centena, ac sex passuum millia cursu, quem in circuitum fere agit, complectitur.

^y *Ab aliis XI. XXV.]* Hoc est, undecies centena, xxv. millia. Strabo lib. vii. p. 310. Mæotidis ambitum

ait complecti millia stadiorum octo: hoc est, decies centena millia pass.

^z *Ab ostio ejus*] Mæotidis paludis.

^a *Dicti sunt*] Cap. 18.

^b *Abnobæ*] Tacit. de Morib. Germ. p. 129. ‘Danubius molli et clementer edito montis Abnobæ jugo effusus,’ &c. Vide Notas et Emend. num. 93.

^c *Raurici*] Vel Rauraci: quo etiam modo Massiliam, et Massaliam dicimus. Agemus de eo oppido cap. 31. Inde Rauraci montes, apud Ammian. lib. xxii. p. 217. ‘Amnis vero Danubius,’ inquit, ‘oriens prope Rauracos

bus, ac per innumeras lapsus gentes Danubii nomine, immenso aquarum auctu, et unde primum Illyricum alluit, Ister appellatus,^d sexaginta annibus²² receptis, medio ferme numero eorum navigabili, in Pontum vastis sex fluminibus^e evolvitur. Primum ostium Peuces: mox ipsa Peuce^f insula, a qua proximus alveus appellatus, χιχ. millia pass. magna palude sorbetur. Ex eodem alveo²³ et super Istropolim lacus gignitur LXIII. M. pass. ambitu: Halmyrin^g vocant. Secundum ostium Naracustoma^h

—————

Illyr. alluit Ister app. immenso aquarum auctu LX. annibus, &c. ita quidam legunt. Dalec. Mox pro sex Bonfinius legit septem.—23 Cod. Dalec. appella-

NOTE

montes, confines limitibus Rhæticis per latiore orbem protentus, ac sexaginta navigabiles pæne recipiens fluvios, septem ostiis per Scythicum Ponti latus erumpit in mare.' Solinus cap. 13. p. 33. 'Ister Germanicus jngis oritur, effusus monte qui Rauracos Galliæ aspectat,' &c.

^d *Ister appellatus*] Agathemerus Geogr. II. 4. Vindobonam usque, hoc est, Austriæ Viennam, Danubium appellari ait: *μέχρις Οβινδοβοθνης πόλεως Δαυόβιον καλοῦσιν, κ. τ. λ.* — 'DANUVIUS scribitur in nummo Trajani Augusti: scilicet ob Daciam amni ei prætentam, et tunc recens captam: quo in tractu Germanice Danubio nomen est *Donau*: unde Danuvium Monetarii Narbonenses tunc effecere: non quod literæ β et V permutatæ unquam fuerint in nummis antiquis. At Romani illud W. Germanicum, æque ut B Græcum, cum in suam linguam ex alterutra nomina transtulerunt, in Latinum B commutarunt.' *Ed. sec.*

^e *Sex fluminibus*] Quinque, si Dionysio Periegetæ credimus, vs. 301. et Festo Avieno, vs. 441. Mela II. 7. pag. 42. 'Sex sunt insulæ inter Istri ostiâ.' Septem igitur ostia ne-

cesse est esse, quot nimirum Ammianus agnovit. Et idem Mela II. 1. totidem Istro, quot Nilo, assignat ora.

^f *Ipsa Peuce*] Omnium notissima et maxima, inquit Mela, loc. cit. Inde nomen ei, quod multas *πέκας* arbores ferat. Magnitudo par Rhodo. Ita auctor Peripli Ponti Euxini, p. 11. Stephano quoque nota, *Πέκω, νῆσος ἐν τῇ Ἰστρίῳ.*

^g *Halmyrinâ*] Ἄλμυρον Græci salinam vocant. Auctor est Philostorgius x. 6. Eunomium Arianae factionis antesignanum, Halmyrida in exilium pulsam esse, eumque Mysiæ locum ad Istrum fuisse, quod ait etiam Nicephorus, Eccles. Hist. XII. 29. Aut ab oppido lacum, aut a lacu potius oppidum id nomen esse sortitum apparet. In Notitia Hieroclis, Prov. Scythiæ, Ἄλμυρος, p. 21.

^h *Naracustoma*] Sic Ammianus lib. XII. pag. 218. Apollonius Rhod. Argon. IV. 312. duo Istri ostia referens, alterum *Καλὸν στόμα*, alterum, inquit, *καλοῦσι Νάρκας*: ubi Scholiastes legisse videtur, *καλοῦσιν Ἄρκας*. At *Νάρκων στόμα* dicitur, ab auctore Peripli Ponti Euxini. Forte rectius *Narcustoma*, hoc est, os pigrum ac

appellatur. Tertium Calonstoma,^{24 i} juxta insulam Sarmaticam. Quartum Pseudostomon, et in insula^l Conopon diabasis :^{25 k} postea Boreostoma^l et Spireostoma. Singula autem^m ora tanta sunt, ut prodatur in quadraginta millia passuum longitudinis vinci mare, dulcemqueⁿ intelligi haustum.

xxv. Ab eo in plenum^r quidem omnes Scytharum sunt gentes : variæ tamen littori apposita tenuere : alias Getæ, Daci^b Romanis dicti : alias Sarmatæ, Græcis Sauromatæ,

tur. et XI. M. p. magna palus oritur ex eodem alveo.—24 Sic ex codd. emend. Harduinus, et sic quoque edd. recentt. *Calastoma* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov.—25 Ita codd. Chiffi. Dalec. et Harduin. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Pseudostoma, et insula Conopon diabasis* edd. vett. et Gronov. Mox, *Boriostoma et Stenostoma* Vet. Dalec.

CAP. XXV. 1 Vet. Dalec. in plano.—2 Corsi Chiffi. Mox, *alias Sindi dege-*

NOTÆ

stupidum, ob quandam paladis immobilitatem.

ⁱ *Calonstoma*] Καλὸν στόμα Ptolemæo III. 10. et Ammiano, loc. cit. qui Pseudostoma ambo agnoscunt cum Solino, cap. 13. p. 33. Nos ex Mss. *Pseudostomon* scripsimus.

^l *Et in insula*] Ita Mss. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. Vulgati perperam, et *insula*.

^k *Conopon diabasis*] Κωνόπιον διδάσις, hoc est, *culicium transitus*, ab ea insula certo anni tempore fieri consuetus, ad paludis Mæoticæ locum, ut quidem anguror, Κωνόπιον inde appellatum, cujus Stephanus meminit, ubi lupi a piscatoribus alimenta sumentes, captos custodire pisces traduntur. Hujus vero insulæ, in qua versamur, mutilum nomen poetica licentia Lucanus expressit, III. 200. 'Et barbara Cone, Sarmaticas ubi perdit aquas, sparsamque profundo Multifidi Peucea unam caput alluit Istri.'

^l *Boreostoma*] Boreonstoma et Ste-

nostoma habet Ammianus loc. cit. Βόρειον στόμα, hoc est, *boreale*, et Ψιλὸν στόμα, hoc est, *tenuis*, Ptolem. III. 10. et auctor Periplus Ponti Euxini. Mss. tamen *Spiroonstoma*, forte pro *Spiroonstoma*, cujusmodi et Ξελοῦρον ἕκρον in Saronico sinu a Plinio superius vidimus c. 9. Ptolemæoque appellari.

^m *Singula autem*] Solinus iisdem verbis, cap. 13. p. 33.

ⁿ *Dulcemque*] Idque ex dulci haustu aquæ intelligi.

^r *Ab eo in plenum*] Ab ostiis Danubii plantiæ omnem versus occasum late diffusam, utroque annis latere Scythæ tenuerant. Loca tamen ripæ proxima variæ subinde Scytharum gentes, primum Getæ, quos Romani Dacos appellant : hos populere deinde Sarmatæ, &c. Expressisse hunc locum Plinius videtur ex Dionysio Perieg. vs. 302.

^b *Daci*] Vide Notas et Emendat. num. 94.

eorumque Hamaxobii,^c aut Aorsi:^d alias Scythæ degeneres et a servis orti, aut Troglodytæ: mox Alani, et Rhoxalani. Superiora autem^d inter Danubium et Hercynium saltum, usque ad Pannonica Hyberna Carnunti,^f Germanorumque ibi confinium, campos et plana Jazyges Sarmatæ:^g

neres Vet. Dalec. Vide Strab.—§ Gronov. et edd. vett. *Jazyges, Sarmatæ* dis-

NOTÆ

^c *Hamaxobii*] Δακοί, Ἀμαξόβιοι, Ἀορσοί, Ἀλανοὶ Σκόβαί, Ρωξολανοί, supra Danubium a Ptolemæo recte collocantur, III. 5. ubi nunc Bessarabia est, Moldavia, Valachia, et pars regionis ejus, quam Transylvaniam vocant. Τρωγλοδύται vero cap. 10. sub ostio Peuce, ubi Istropolis civitas est, latere amnis australi, quæ nunc Bulgaria pars est maxime orientalis. Κροβίζους Τρωγλοδύτας appellat Strabo lib. VII. p. 318.—^d Admonent Alani a Plinio deinde commemorati, ut huic loco adjiciam, quæ sit 'gens Alana' in carmine 2. lib. v. Michaëlis Hospitalii, olim clare laude Poëseos, clarioris multo postea insigni magistratu Cancellarii Franciæ. Sic enim ille cecinit eleganter, dum iter suum describeret, transitumque per Avenionem, ubi Judæis certa regio urbis est assignata: 'Nam neque Judæos visum est in laude colonos Ponere: nec vero commercia gentis ALANÆ: Inpia quam dicunt tacitis præcepta fovere Mentibus, errores et adhuc retinere parentum.' Familia-rissimum semper fuit linguam Hebræam calentibus doctrinæ suæ præbere specimen, sive fictis, sive derivatis ex ea lingua vocabulis: quæ sic aliud significarent, quam quod iisdem vulgo intelligitur: vel Christum Dominum, scilicet, maxime Judæos in supremo judicio puniturum, vel Judæum Christo inimicum. Et mos iste quidem ab annis ante Hospita-

lium fere trecentis invaluerat apud eruditos: deprehensus a nobis innumerisque comprobatus exemplis. Ergo ingeniose ille similiter Judaicam gentem ALANAM appellavit: quippe ΠΑΥΛΟΣ: *Deum*, hoc est, Christum, affixit, dum affixit cruci. Hæc eadem est commercii famosa; et in Christum Dominum ex patrum suorum institutione blasphemii: quas ii tamen, qui inter Christianos degunt, supplicii metu animo continent.' *Ed. sec.*

^d *Superiora autem*] Ubi nunc Transylvania est, et Hungariæ pars, supra latus Danubii boreale.

^e *Hercynium*] 'Hercynia sylvæ,' inquit Mela III. 3. 'dierum sexaginta iter occupans.' Nunc multis locis excisa, ubi Germaniæ urbes multæ et pagi sunt.

^f *Carnunti*] Subintellige hyberna ibi constituta de more a Romanis, munimento adversus Quados opposita. Oppidum hodie Carnuntum est, contra Danubii et Mari confluentem, vulgo *Haimbourg*, paucis ultra Viennam, quæ in Austria est, millibus passuum. De Carnunto Pannoniæ Livius lib. XLIII. et vetus inscriptio apud Græter. pag. 1032. Ortelius cum Carnuto Galliarum oppido confundit.

^g *Jazyges Sarmatæ*] Sunt ea sic conjunctim legenda: Ἰαζυγες Σαρμάται Straboni lib. VII. p. 306. et Tacito Annal. XII. p. 180. a quo et Jazyges

montes vero^b et saltus pulsī ab his Daci ad Pathyssum⁴ amnem. A Maro,^j sive Duria est, a Suevis^k regnoque Vanniano^l dirimens eos, adversa^m Basternæ tenent, alii que

tinctim.—4 'Ptolemæo, *Tibiscum*. Hodie, *Tiza*.' Dalec. Mox *Amoros* pro *Maro* Vet. Dalec. *amnem*, a *Moro*, *vix* *is Dacia est* Gronov. et edd. vett.—

NOTE

^a Vagi per campos^a appellantur. Hos ad Tibiscnm amnem pertinere similiter Ptolemæus docet, III. 7. ubi *Ἰδρύας Μερωνόρας* vocat, et Agathemerus Geogr. II. 4. qui Dacis confines ait fuisse.

^b *Montes vero*] Ea montium juga intelligit, quæ Hungari *Crapuk* vocant: quo Daci e campis pulsī ab Jazygibus profugere. *Καρδάνης ἕπος* dicitur Ptolemæo, III. 7. et 8.—'Daci, ut mox Plinius addit, 'a Sarmatis ad Pathissum amnem pulsī,' regionem eam Daciam cognominavere; quam postea Trajanus Imp. Romano adjecit imperio, ut nummi ejus testantur innumeri; præsertim qui sunt inscripti, DACIA CAPTA, VICTORIA DACICA, DACIA AVGVSTI PROVINCIA. In his autem plane singularis est ejusdem Imp. Trajani nummus, ex auro, qui depictus est inter Arschothanos, Tab. 36. n. 3. cui similem alterum ex ære minimo commemorat Patinus in Indice p. 10. et D. de Peiresc in collectione Mss. p. 232. cum hac epigraphe: IMP. CÆS. NERVA TRAIAN. AVG. GERM. capite laureato. In aversa parte Deæ effigies est, pileo Dacico tecta, quæ lauri ramum dextra ostentat. Inscriptio: DARDANICI: ubi Dardanicos nescio quos quærunt imperiti: cum re ipsa non ibi 'Dardanici' sint, sed sententiæ unius eximie priores duntaxat literæ: hujusdimium.

D A R D
'Daciam a Romanis deficientem'
A N I C I

^c adjunxit nuper Imperio Cæsaris Imperator.'

Hoc illud ipsum est, quod gemina illa in nummis ejusdem Trajani inscriptione proditur, DACIA CAPTA, et DACIA AVGVSTI PROVINCIA. Cum 'Imperium' dicitur, Romanum intelligitur, ac propterea 'Romani' præmittuntur, ob Romam Imperii caput. Sic in nummo scribitur, qui Galbæ et Vitellii principatu percussus est, ROMÆ ET IMPERIO. 'Nuper' ab opifice nummi positum est perquam ingeniose. Etenim hoc fuit dicere, recentem eam esse victoriam, sed dignam titulo 'Dacici,' qui nondum ascribebatur in nummis Trajani. Admonitio igitur hæc fuit Senatui, ut ipsius edicto deinceps Trajanus DACICVS scriberetur.' *Ed. sec.*

^d *Ad Pathyssum*] Parthiscum vocat Ammianus lib. XVII. p. 108. *Τίβισκον* Ptolemæus III. 7. nunc *Teissa*, et *le Tibisc*.

^e *A Maro*] Marum quoque Tacitus vocat Annal. II. p. 62. *Μάρου* Strabo lib. VII. p. 404. quem per Getas ait in Danubium labi. Hodie *Mark*, *Maros*, et *Morava*, unde Moraviæ nomen.

^f *A Suevis*] Non a gente tota Suevorum, sed ab iis qui Drusi jussu atque imperio, 'Danubium ultra, inter flumina Marum et Cusum, locati sunt, dato rege Vannio, gentis Quadorum,' inquit Tacitus loco cit. Vide Notas et Emend. num. 95.

^g *Regnoque Vanniano*] Ubi nunc Moravia est.

inde ^a Germani. Agrippa totum eum tractum ab Istro ad Oceanum his ad decies ^o centena mill. pass. in longitudinem, quatuor millibus ^p et quadringentis in latitudinem ad flumen Vistulam ^s a desertis Sarmatiæ, prodidit. Scytharum nomen usquequaque transit in Sarmatas atque Germanos. Nec aliis prisca illa duravit appellatio, quam qui extremi gentium harum ignoti prope ceteris mortalibus degunt.

XXVI. Verum ab Istro ^a oppida, Cremniscos, Æpolium :^a montes Macroremnii, clarus amnis Tyra,^b oppido nomen imponens, ubi antea Ophiusa dicebatur. In eodem insulam spatiosam incolunt Tyragetæ.^c Abest a Pseudostomo Istri ostio centum triginta ^d millibus passuum. Mox

—————

⁵ Quidam legunt : ad bis decies centum M. pass. in longitudinem, IV. M. minus : CCCC. in latitudinem ad flumen Vistulam (Istulam Pomp.) Alii, oceanum bis decies centum M. p. in longitudinem, quatuor M. quadringentis in lat. ad flumen Vistiam. Dalec. centum mill. pass. in l. quantum minus quadringentis, &c. edd. vett. et Gronov.

CAP. XXVI. 1 Vet. Dalec. Cremente, Obolium.—2 ' Legendum censeo, cog-

NOTÆ

^a Adversa] Partem montium supra-dictorum Austro obversam, regionemque inde ad Danubium anstrumque recedentem, a Maro amne ad Tibiscum : nunc Hungaria superior appellatur, la haute Hongrie : incolæ quondam Basternæ, sive Bastarnæ, Βαστάρναι, Ptolemæo III. 5. et Stephano : Livio quoque, lib. XL. p. 541.

^b Aliique inde] Citra Moraviam, versus occasum.

^c Bis ad decies] Ita libri omnes. Martianus lib. VI. pag. 214. Bis decies : quod pro duodecies potius quam pro vicies acceperim.

^p Quatuor millibus] Vide Notas et Emend. num. 96.

^a Ab Istro] Versus Mæotium lacum littus Euxini Ponti legentibus. De Æpollo, nihil compertum. Κρημνίσκου meminit Auctor Peripli Ponti Euxini, p. 9. Κρημνοί πόλις est Pto-

lemæo III. 5. Ab eo oppido montibus Macroremniis nomen inditum.

^b Amnis Tyra] Hoc Plinius accepit a Mela II. 1. 'Axiacas,' inquit, 'ab Istriis Tyras separat : surgit in Neuris : qua exit, sui nominis oppidum attingit.' Stephanus : Τύρας, πόλις καὶ ποταμὸς ἐν τῇ Ἐξέσῳ Πόντῳ ... ἐκαλεῖτο δ' Ὀφίουσα. Scylaci quoque, p. 28. in Scythia, Ὀφίουσα πόλις. Ovid. de Ponto IV. 10. 50. 'Et nullo tardior amne Tyras.' Hodie Niester.

^c Tyragetæ] Ex Tyra fluvio et Getis insulæ hujus incolis efficto nomine. Τυρβηγάται Straboni lib. VII. p. 306. Insulæ hodie nomen est Tendra.

^d Centum triginta] Strabo lib. VII. p. 306. octingentorum tantum stadiorum intervallum id esse ait, hoc est, CXII. M. D. pass.

Axiacæ ° cognomines flumini,² ultra quos Crobyzi:⁴ flumen Rhode, sinus Sagaricus,⁵ portus Ordesus.⁶ Et a Tyra centum viginti³ millibus passuum flumen Borysthenes,¹ lacusque et gens eodem nomine, et oppidum⁷ a mari recedens xv. millibus passuum:⁸ Olbiopolis,¹ et Miletopolis, antiquis nominibus. Rursus⁴ in littore portus Achæorum. Insula Achillis,⁹ tumulo ejus viri clara. Et ab ea cxxv.⁵ᵃ millibus passuum peninsula, ad formam gladii° in trans-

nomine fluminis. Sic codex manuscriptus. Dalec. Mox, *sinus Sagaricus* codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 2. 3. Bipont. et Franz.—3 Chiffi. CCXX. Paulo post, cod. Dalec. *ab mari.*—4 *Rursusque* Elz. Dalec. Gronov. et Franz. sed τὸ que non habetur in cod. Dalec. et edd. antiquiss.—5 Ita codd. Chiffi. Harduini, Dalec. et Vet. Dalec. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CXXV. vel, *centum triginta quinque* edd. vett.—

NOTÆ

° *Axiacæ*] Mela loc. cit. 'Axiaces amnis proximus inter Callipidas Axiacasque descendit.' Ἀξιάκης ποταμὸς Ptolem. III. 10. Hodie *Bog.*

¹ *Crobyzi*] Κροβύζιοι Stephano, supra Istrum, ad boream.

² *Sagaricus*] A Sagari fluvio influente, cujus cum Hypani infra citato Ovidius meminit de Ponto IV. Ἄγαρος ποταμὸς Ptolemæo III. 5. idem, opinor, qui Plinio fluvius Rhode nuncupatur.

³ *Ordesus*] Ὀρθησὸς Ptolemæo III. 5. supra Axiacæ fluvium.

⁴ *Borysthenes*] Martian. lib. vi. cap. de quarto sinu Europæ, pag. 214. Hodie *Nieper.*

⁵ *Et oppidum*] Olim Ὀλβία appellatum, a Milesiis conditum, unde et Miletopolis nomen, mox et Borysthenis ab amne præterfluente. Ita Strab. lib. vii. p. 306. Ptolemæo loc. cit. Μητρόπολις eadem mendose, pro Μιλήτροπολις.

⁶ *XV. millibus pass.*] Ita libri omnes. At Strab. loc. cit. stadiis ducentis, hoc est, xxv. mill. pass.

⁷ *Olbiopolis*] Hæc prisca Borysthenis oppidi nomina. Ὀλβία, ut dixi-

mus, Straboni, et auctori Periplus Ponti Euxini, p. 8.

⁸ *Insula Achillis*] Martianus loc. cit. Eadem Leuce appellata, ut dicitur cap. seq. Scylax, p. 28. Νῆσος ἐρήμη, ἢ ὄνομα Λευκή, ἰερὰ τοῦ Ἀχιλλεύου. Et Ptolemæus meminit III. 10. Mela II. 7. 'Leuce Borysthenis ostio objecta, parva admodum, et quia Achilles ibi situs est, Achillea cognomine.' Hodie *Ficonisi*, ut plerique aiunt.

⁹ *Et ab ea CXXV.*] Ita libri omnes, ante Dalec. qui CXXXV. edit.

° *Ad formam gladii*] Eleganter, ut solet, Mela II. 1. 'Terra tunc longe distenta excedens, tenui radice littori adnectitur. Post spatiosa modice, paulatim se ipsa fastigat, et quasi in mucronem longa colligens latera, facie positi ensis allecta est. Achilles infesta classe mare Ponticum iugressus, ibi ludicro certamine celebrasse victoriam, et cum ab armis quieserat, se ac suos cursu exercitaviase memoratur. Ideo dicta est δρῆμος Ἀχιλλεύου.'

versum porrecta, exercitatione ejusdem cognominata Dromos Achilleos, cujus longitudinem octoginta millium^p passuum tradit Agrippa. Totum eum tractum Tauri⁶ Scythæ, et Siraci tenent.^q Inde sylvestris^r regio Hylæum mare, quo alluitur, cognominavit: Enæcadloæ^s vocantur incolæ. Ultra Panticapes^t amnis, qui Nomadas et Georgos disterninat: mox Acesinus.^u Quidam Panticapen confluere infra Olbiam^v cum Borysthene tradunt: diligentiores Hypanin: tanto errore eorum, qui illum in Asiæ parte prodidere.

Mare subit^w vasto recessu,⁷ donec quinque millium passuum intervallo absit a Mæotide, vasta ambiens spatia,

6 ⁶ Taurisci Vet. Sardi, Scythæ, et Siraci tenent Tolet. De Siracis lege Strab. lib. i. Dalec.—7 Cod. Dalec. et Chiffi. magno recessu.—8 Sinus Garcinites

NOTE

^p Octoginta mill.] Tzetzes in Lycophr. p. 41. et Strab. lib. vii. p. 307. stadiorum mille, hoc est, cxxv. M. P. Auctor Peripli Ponti Euxini, p. 7. stadiorum mille ac ducentorum, hoc est, cl. M. P.

^q Tauri Scythæ, et Siraci tenent] Hoc est, Scytharum populi, qui Tauri vocantur, et Siraci. Ταῦροι et Σιρακοί. Vide Notas et Emend. num. 97. Nunc Bessarabi, et Tartari minores vocantur, Podoliæ et Ucraniæ confines, quarum partem aliquam Siraci quondam tenuere.

^r Inde sylvestris] Et hæc a Mela decerpta, loc. cit. 'Sylvæ deinde sunt, quas maximas hæc terræ ferunt: et Panticapes Nomadas Georgosque disterninans.' Hylææ regionis meminuit Herod. lib. iv. pag. 231. n. 18. et auctor Peripli Ponti Euxini, p. 2. ultra Borysthenum, verans orientem: Πρὸς ἀνατολὰς ἐκβάλλει τὴν Βορυσθένην, τοὺς λεγόμενους Ἑλλησποντικούς Σκύθας.

^s Enæcadloæ] Hæc vero gens est

alibi nusquam reperta. Quid si legas *Inde Hylæi?* nam de Hylæis mox iterum.

^t Panticapes] Παντικῆσι Herodoto, loc. cit. a quo hæc Mela, et Plinius. Scythæ Nomades seu vagi, a Georgis, hoc est, aratoribus eo amne disternantur. Utrique communi minorum Tartarorum appellatione censentur.

^u Acesinus] Valerius Flaccus, Acesinum quoque, Argon. vi. 69. Priscianus in Periegesi, p. 372. Aldescum vocat.

^v Infra Olbiam] Sive Olbopolim, hoc est, Borysthenitarum oppidum, de quo paulo ante diximus. Herodotum sugillat, qui lib. iv. n. 53. et 54. Panticapen et Hypanin influere in Borysthenum prodidit.

^w Mare subit] Euxini Ponti sinus, qui Carcinites mox appellatur. Καρκινίτης κόλπος, Straboni lib. vii. p. 308. ad mille porrectus stadia, hoc est, ad cxxv. M. P. Hodie Golfe de Negropoli.

multasque gentes. Sinus Carcinites⁸ appellatur, flumen Pacyris.⁷ Oppida: Naubarum,⁷ Carcine. A tergo lacus Buges² fossa emissus in mare. Ipse Buges a Coreto, Mæotis lacus sinu, petroso⁹ discluditur dorso. Recipit⁴ amnes Bugem, Gerrhum, Hypanin, ex diverso venientes tractu. Nam Gerrhus Basilidas,^b et Nomadas separat. Hypanis per Nomadas et Hylæos fluit manu facto alveo in Bugen, naturali in Coretum. Regio, Scythia¹⁰ Sendica^c nominatur.

Sed a Carcinite¹¹ Taurica^d incipit, quondam mari circumfusa et ipsa, quaqua nunc jacent campi. Deinde vastis attollitur jugis. Triginta sunt eorum populi. Ex iis mediterranei XXIV.¹² Sex oppida:^f Orgocyni, Characeni,

~~~~~

cod. Dalec. et Vet. ejusdem. Paulo post, in iisdem: *Oppida: Nauarum.*—9 Tolet. *a tergo lacus Buges a Coreto Mæotis lacus sinu petroso.*—10 *Regio Scythia* edd. vett. et Gronov.—11 Ita codd. Hardulni et Dalec. *Sed in Carcinite* edd. vett. et Gronov. Moz, *quaqua nunc* Chiffi.—12 Vet. Dalec. XXVII.

NOTE

^x *Pacyris*] Herod. loc. cit. p. 240. n. 47. *Ἰτάκις*. Ptolemæo III. 5. ab oppido quod præterlabitur, *Καρκινίτης*.

^y *Naubarum*] Mss. *Nauarum*, Ptolemæo, loc. cit. *Ναύβαρον*, et *Κάρκινα*, *πέλις*. Carcina hodie nomen retinet, situm mutavit.

^z *Lacus Buges*] *Βόκη λίμνη* Ptolemæo III. 5. nec semel Pomponio Melæ, 'Buces.' Flacco Argon. VI. 'Byce.'

^a *Recipit*] Nempe Buges lacus. Mela II. 1. 'Duo flumina, Gerrhos et Hypacaris, uno ostio effluentia: verum diversis fontibus, et allunde delapsi. Nam Gerrhos inter Basilidas et Nomadas: Hypacaris per Nomadas evolvitur.' Unde liquet amnem eum qui Plinio nunc Hypanis dicitur, et a superiore Hypani diversum esse, qui non alio quam quo Borysthenes ostio in Pontum influit, et Hypaca-

rim Melæ esse. Alter *Γέβος* Stephano.

^b *Basilidas*] Qui *Βασίλειος Χαυρομάται*, Appiano in Mithrid. pag. 217. et Straboni lib. VII. p. 306. Hæc Plinius tum a Melæ, tum ab Herod. locis cit.

^c *Scythia Sendica*] Quod Sindi, Sindonesve, gens Scythica, illam tenuere. Nam Pomponio lib. I. cap. ult. 'Sindones,' iidem *Σινδοί*, regio *Σινδική* Straboni, lib. XI. p. 492.

^d *Taurica*] Aliis Taurica, Pontica aliis, aliis Scythica Chersonesus dicta. Incolæ *Ταύροι* Straboni I. VII. p. 308. et mox ipsi Plinio. Et ipsa hodie Tartariæ minoris pars est, *l'Isle de Caffa*, a primario oppido, quod Theodosiam veteres dixerunt.

^e XXIV.] Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. XXVII.

^f *Ses oppida*] Vide Notas et Emend. num. 98.

Lagyranī, Tractari, Archilachitæ, Caliori. Jugum ipsum^ε Scythotauri tenent. Clauduntur ab occidente Cherroneso,^h ab ortu Scythis Satarchis.ⁱ In ora a Carcinite oppida: Taphræ,^{jj} in ipsis angustiis peninsulæ: mox Heraclea Cherronesos,^k libertate a Romanis^l donatum. Megarice vocabatur antea, præcipui nitoris in totò eo tractu, custoditis Græciæ moribus, quinque millia pass. ambiente muro. Inde Parthenium^{mf} promontorium, Taurorum civitas, Placia.^{14 n} Symbolon^o portus. Promontorium Criumetopon,^p adversum Carambi Asiæ promontorio, per medium Euxinum procurrens CLXX. M. pass. intervallo, quæ maxime

Mox, *Characeni, Lagyrani* in eodem, pro *Caraseni, Assyriani*, quod habent edd. vet. et Gronov. Pro *Tractari* Chiff. exhibet *Stractari*.—13 *In ore Carcinie oppidum Tagre*, &c. cod. Dalec.—14 *Palacia* Vet. Dalec. et paulo post in eo-

NOTE

^ε *Jugum ipsum*] Montes, qui in Taurica Chersoneso eminent.

^h *Cherroneso*] Oppido Heracleotarum, de quo mox.

ⁱ *Satarchis*] Quorum oppidum in Taurica Chersoneso mediterraneum Σατάρχη, apud Ptolem. III. 6. incolæ Pomponio Satarchæ dicti. De his Solinus cap. 15. p. 35. 'Satarchæ, nau sari argentique damnato, in æternum se a publica avaritia vindicarunt.' Hi sunt quos Plinius VI. 7. Satarcheos vocat.

^j *Taphræ*] Mela III. 1. 'Quod inter paludem Mæotin, et sinum Carciniten est, Taphræ nominatur.' Ptolemæo loc. cit. Τάφρος. Hodie *Preceps*, seu *Przecep*.

^k *Heraclea Cherronesos*] Sunt enim ista conjunctim legenda: unde superior cap. 24. dicitur Cherronesus Heracleotarum oppidum. Strabo I. VII. pag. 308. πόλις Ἡρακλειωτῶν, καλουμένη Κερβήνησος. Mela, loc. cit. 'Oppidum adjacet Chersonesus, a Diana, si creditur, conditum, et Nymphæo specu, quod in arce ei sacratum est,

maxime illustre.'

^l *A Romanis*] Cum debellato Mithridate tota regio in Romanorum potestatem venit.

^m *Parthenium*] In Taurica Chersoneso, 'sinus portuosus,' inquit Mela II. 1. 'et ideo Καλὸς λιμὴν appellatus, promontoriis duobus includitur. Alterum Κριοῦ μέτωπον vocant, Carambico, quod in Asia diximus, par et adversum, Parthenion vocant.' Unde manifestum est καλὸν λιμὴν eundem esse cum eo qui mox Symbolon portus appellatur. Et Παρθενίων ἕκρον meminit Ptolem. III. 6. Hodie *Rosaphar*.

ⁿ *Placia*] Ita libri omnes. Sed ipsum est Strabonis Παλλάκιον in Chersoneso, lib. VII. p. 312.

^o *Symbolon*] Συμβόλιον λιμὴν, Ptolemæo, loc. cit. Συμβόλιου λιμὴν, auctori Peripli Ponti Euxini, pag. 6. Nunc *Sibula*.

^p *Criumetopon*] Κριοῦ μέτωπον, hoc est, *frons arietis*: hodie *Famar*. De Carambi dicemus VI. 2.

ratio Scythici arcus⁹ formam efficit. Ab eo Taurorum portus¹ multi, et lacus. Oppidum Theodosia³ a Criumetopo CXXV. M. P.¹⁵ A Cherroneso⁴ CXLV. M. pass. Ultra fuere oppida: Cytæ,² Zephyrium, Acræ,¹⁶ Nymphæum,⁷ Dia.² Restat longe validissimum in ipso Bospori introitu Panticapæum Milesiorum,⁷ a Theodosia LXXXVII. M. pass.¹⁷ a Cimmerico vero oppido trans fretum sito MM.¹⁸ D. (ut diximus)⁸ pass. Hæc ibi latitudo Asiam ab Europa separat, eaque ipsa pedibus plerumque pervia glaciato freti. Bospori Cimmerici^b latitudo XII. M. D. pass.¹⁹ Op-

dem, *adversum Carambico*; edd. vett. et Gronov. *adversum Charambi*.—15 Ita codd. Harduini, Chiffi. et Dalec. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CXXII. M. p. Gronov. et edd. vett. Mox, pro CXLV. M. pass. quod testantur codd. Harduini, Dalec. et Vet. ejusdem, CLXV. M. pass. exhibent edd. ante Harduinum.—16 Cytæ, Zephyrium, Acræ edd. vett. et Gronov.—17 Ita codd. Harduini et Dalec. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. LXXXVI. M. D. p. Chiffi. M. XXXV. pass. edd. vett. et Gronov.—18 Codd. Dalec. et Vet. ejusdem prius M. expungunt. mil. M. Gronov. Mox, eaque ipsa non legitur in Chiffi.—19 Pintian. lat. longitudo vero XXVII. M. D.

NOTE

⁹ Scythici arcus] De eo egimus, cap. 24.

¹ Taurorum portus] Tauricæ ora maritima a Symbolorum porta, mille fere stadii, hoc est, CXXV. M. P. ad Theodosiam usque porrecta, ut auctor est Strabo lib. VII. p. 309.

³ Theodosia] Θεοδοσία, Ταυρικὴ πόλις, Stephano, et Scylaci, pag. 28. Hodie Caffa. Mss. quoque Theodosia.

⁴ A Cherroneso] Oppido Heracleotarum, de quo supra.

² Cytæ] Κύταος. Ptolemæo III. 6. in oppidis Chersonesi Tauricæ mediterraneis: Κύθαια Scylaci, p. 28. pro Κυθαία. Κύταος πόλις vocat auctor Peripli Ponti Euxini, p. 4.

¹⁶ Acræ] Ἀκρα κάμπος, exiguus Panticapæorum vicus, apud Strab. lib. XI. p. 494. In Notitia Eccles. Hieroclis, pag. 21. Prov. Scythiæ, Ἀκρα. Stephano, Ἀκρα Σκυθίας.

⁷ Nymphæum] Νυμφαίων, πόλις Ταυ-

ρικῆ, inter Panticapæum et Theodosiam, Stephano ex Strabone. Meminit et Scylax pag. 28. et Harpocr. et ipse Ptolem. loc. cit.

² Dia] Longius Δία Stephanus ablegat, cum urbem Scythiæ ait esse circa Phasin: Σκυθίας, περὶ τῆς Φασίδος.

⁷ Milesiorum] Hoc est, a Milesiis Ionis conditum, Πανωκεράσιον... κτίσμα δ' ἐστὶ Μιλησίων, inquit Strabo lib. VII. p. 310.

¹⁷ LXXXVII. M. pass.] Vide Notas et Emend. num. 99.

¹⁸ MM. D. ut diximus] Cap. nimirum 24. ubi Cimmericum Bosporum MM. D. pass. latitudine esse dixit.

^b Bospori Cimmerici] Non id modo freti nomen est, ut visum est Pintiano, sed Cherronesi minoris, in ipsa Taurica Cherroneso positæ, ad ripam Cimmerici freti, Europæ latere, quò in tractu Panticapæum et Myrmecium oppida collocantur a Ptolemæo

vida habet, Hermisium,^c Myrmecium : intus insulam Alopecen.²⁰ Per Mæotin autem ab extremo Isthmo, qui locus Taphræ vocatur, ad os Bospori CCLX. m. passuum longitududo colligitur.

A Taphris per continentem^d introrsus tenent Auchetæ, apud quos Hypanis oritur, Neuri²¹ apud quos Borysthenes, Geloni,^e Thussagetæ, Budini, Basilidæ, et cœruleo capillo Agathysii. Super eos^f Nomades : dein Anthropophagi. A Buge super²² Mæotin Sauromatæ, et Essedones.^g At per oram Tanaim usque Mæotæ, a quibus lacus nomen accepit : ultimique a tergo eorum Arimaspi. Mox Riphæi^h montes, et assiduo nivis casu pinnarum similitudine, Pterophorosⁱ appellata regio : pars mundi damnata a rerum

pass.—20 *Aloperiam* Vet. Dalec.—21 *Vet. Dalec. Neuros*.—22 *A Buge eors*

NOTE

III. 6. quamobrem, non hunc modo tractum universum, sed et Panticapæum ipsum ab aliquibus Bosporum vocari superius animadversum a Plinio est.

^c *Hermisium*] Mela II. 1. 'In Bosporum vergentia Cimmerica oppida, Myrmecion, Panticapæum, Theodosia, Hermisium.' Stephano, *Μυρμηκίων πολίχμιον τῆς Ταυρικῆς*. Denique *Ἀλωπεκίαν* insulam contra Tanais ostia collocat Ptolemæus III. 5.

^d *Per continentem*] Ubi nunc Ukraina est, Polonici regni pars ea quæ maxime vergit in exortum Solis: ibi olim Auchetæ *Ἀδχέται* Herodoto lib. IV. p. 226. n. 6. citra Borysthenem: *Νευροί* quoque, quorum regio *Νευρία* appellata, latere amnis ejus occidentali, p. 241. n. 51. quæ nunc pars maxime orientalis Lithuanicæ est.

^e *Geloni*] *Γελωνοί*, quos pictos Mauro appellavit, nunc Lithuani sunt. *Θυσσαγάται*, *Βουδινοί*, *Βασίλειοι*, eam quæ nunc Moscovia dicitur, tennu-

runt, qua Borysthenis orientale latus contingit: *Ἀγδθυροί* Mæotidis paludis flexum ambiunt, inquit Mela II. 1. Hos tamen longius summove Plinius videtur. Unde nomen Basilidæ traxerint, diaces ab Herod. lib. IV. n. 20.

^f *Super eos*] Ubi nunc Lithuanicæ pars borealis: ibi *Νομάδες* et *Ἀσθροπόφγοι*, quos *Ἀσθροπόφγοι* vocat auctor peripli Ponti Euxini, p. 8. et Herod. lib. IV. n. 18. p. 231.

^g *Et Essedones*] Moscovitici meridionales. *Ἰσσεδόνες* Stephano dicti. *Ἀρμισσῶν*, ἔθνος *Ῥιφθαίων*, *Hyperboreorum gens*, tota in Moscoviam borealem aleganda.

^h *Riphæi*] 'Ultra quos jacet ora, quæ spectat Oceanum' septemtrionalem, inquit Mela in fine lib. I. et initio lib. II. unde Plinius hæc mutatus. Totidem verbis a Plinio ea transcripsere Solinus cap. 16. p. 36. et Capella, lib. VI. cap. de quarto Europæ sinu, p. 214.

natura,³³ et densa mersa caligine: neque in alio quam rigoris opere, gelidisque Aquilonis conceptaculis.³⁴

Pone eos montes,³⁵ ultraque Aquilonem, gens felix (si credimus) quos Hyperboreos appellavere, annoso degit ævo, fabulosis celebrata miraculis. Ibi creduntur esse cardines mundi, extremique siderum ambitus, semestri luce, et una die Solis aversi: ^k non, ut imperiti ^l dixere, ab æ-

~~~~~

super cod. Dalec.—23 Ita codd. Harduin. et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. a natura rerum edd. vett. et Gronov.—24 'Nonnulli: neque in aliud quam in rigoris opera, gelidique Aquilonis conceptacula. Alii, in rigore operata.' Dalec.—25 Post eos cod. Dalec.—26 'Nonnulli: et

NOTÆ

^k *Pterophoros*] Πτεροφόρος, quasi pennarum ferax, seu nivis pennarum instar decidentis. Hinc fabulæ data occasio, quam refert Ovid. Met. xv. 556. 'Esse viros fama est in Hyperborea Pallene, Qui soleant levibus velari corpora plumis, Cum Tritoniacam novies subiere paludem.'

^l *Pone eos montes*] Hæc a Plinio Solinus excipit, c. 16. p. 36. Plinius ex Hecatæo, ut ipse innuit, vi. 20. Hecatæus ex Aristeo Proconnesio, ut Herodotus docet, lib. iv. p. 229. n. 13. qui ab isto conficta omnia arbitratur, licentia poetica.

^k *Solis aversi*] Semestri illa luce, inquit, una tantummodo continua constituitur, efficiturque dies: Sole, dum occidit, per exiguum temporis spatium averso, sive abdito: nihil at tenebrarum inter occasum exortumque Solis senis illis mensibus intercedat. Auctor libri de mensura orbis terræ: 'Trigesimus nunc annus est, a quo nuntiaverunt mihi Clerici, qui a Kal. Februarii usque Kal. Augusti, in illa insula (Thulé) manserunt, quod non solum in æstivo solstitio, sed in diebus circa illud in vespertina hora occidens sol abscondit se quasi trans parvulum tumulum: ita

Delph. et Var. Clas.

Plinius.

ut nihil tenebrarum in minimo spatio ipso fiat: sed quicquid homo operari voluerit, vel pedunculos de camisia abstrahere, tanquam in præsentia Solis potest. Et si in altitudine montium ejus fuissent, forsitan nunquam Sol absconderetur ab illis. In medio illius minimi temporis medium noctis fit in medio orbis terræ. Et idcirco mentientes falluntur, qui circum eam concretum fore mare scripserunt: et qui a vernali æquinoccio usque ad autumnale continuum diem sine nocte, atque ab autumnali vice usque ad vernale æquinoccium, assiduum quidem noctem,' &c. Aversum pariter una luce Solem Solinus dixit, loc. cit. nec visus tamen quid diceret intellexisse.

^l *Non, ut imperiti*] Carpere Pomponium Melam videtur, sed immerito. Nam certissima sphaera probatione constat, non solstitio illic Soles oriri, brumaque semel occidere; sed ab æquinoccio verno ad autumnale, semestrem illam lacum, utique si semestris est, adesse. Peritissime certe de his gentibus Mela III. 5. p. 58. 'In Asiatico littore,' inquit, 'Hyperborei super Aquilonem Riphæosque montes, sub ipso siderum cardine ja-

3 F

quinocitio verno in autumnum.²⁶ Semel in anno Solstitio oriuntur iis Soles, brumaque semel occidunt. Regio aprica, felici temperie, omni afflatu²⁷ noxio carens. Domus iis^m nemora, lucique, et Deorum cultus viritim gregatimque, discordia ignota et ægritudo omnis. Mors non nisi satietate vitæ, epulatis delibutoque senio²⁸ luxu, ex quadam rupe in mare salientibus. Hoc genus sepulturæ beatissimum. Quidam^o eos in prima parte Asiæ littorum posuere, non in Europa, quia sunt ibi^p simili consuetudine, et situ, Attacorum nomine.²⁹ Alii medios^q fecere eos inter utrumque Solem, Antipodum^r occasum exorientemque nostrum: quod fieri nullo modo potest, tam vasto mari interveniente. Qui non³⁰ alibi^s quam in semestri luce constituere eos, serere matutinis, meridie metere, occidente

una die ab æquinocitio verno in autumnum: non ut imperiti dixere solis averti. Rhodig. xvi. 22. Vide Bud. de Ass. i. alia: *semestri luce et una nocte, non ut, &c.* Dalec.—27 Chiffi. *omni flatu*.—28 Ita omnes codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *delibutoque senibus* Ald. Junt. Basil. Lugd. Dalec. Elz. et Gronov.—29 Ita codd. Harduini, Dalec. et Pintiano. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *qui sunt ibi similitudine et situs, Attacorum nomine*. Ald. Junt. Basil. Lugd. Dalec. Elz. et Gronov.—30 Codd. Dalec. et Chiffi. et Vet. Dalec. delent *rd non*.—31 Ita codd.

NOTE

cent, ubi Sol non quotidie, ut nobis, sed primum verno æquinocitio exortus, autumnali demum occidit: et ideo sex mensibus dies, et totidem aliis nox usque continua est. Terra angusta, aprica, per se fertilis, &c. Vide Notas et Emend. num. 100.

^m *Domus iis*] Plinius a Mela III. 5. A Plinio Solinus, cap. 16. p. 36. et 37.

ⁿ *Delibutoque senio*] Ita Mss. omnes: editi, *delibutoque senibus*. Mela id tantum, loc. cit. 'hilaris, redimittit sertis.' Solinus, 'epulati delibutoque.'

^o *Quidam*] Melam Pomponium signat, loc. cit.

^p *Quia sunt ibi*] Ita recte vet. Dalec. cod. et Paris. cum Pintiano. Ra-

tio, inquit Plinius, cur quidam Hyperboreos in prima parte Asiæ littorum posuerint, ea est, quoniam Attacori ibi degentes, similem vivendi moriendique consuetudinem, cum haud absimili quoque situ, teneant. De Attacoris dicemus VI. 20.

^q *Alii medios*] Solinus, cap. 16. p. 36.

^r *Antipodum*] Unde a nobis Sol occidens pergit ad Antipodas.

^s *Qui non alibi*] Jocus est: serunt matutinis, cum primo mense unicus diei illius semestris id agunt: metunt meridie, cum exacto jam tertio: occidente Sole, decerpunt fœtus, cum sexto.

Sole fetus arborum decerpere, noctibus in specus condi tradiderunt. Nec libet³¹ dubitare de gente ea, cum tot auctores prodant frugum primitias solitos Delon mittere Apollini, quem præcipue colunt. Virgines ferebant eas, hospitium gentium per annos aliquot venerabiles: donec violata fide,^u in proximis accolarum finibus deponere sacra ea instituere, hique³² ad conterminos deferre, atque ita Delon usque. Mox et hoc ipsum exolevit. Sarmatiæ,^v Scythiæ, Tauricæ, omnisque a Borysthene amne tractus longitudo DCCCLXXX.³³ M. latitudo DCCXVII.^v M. a M. Agrippa tradita est. Ego incertam in hac terrarum parte mensuram arbitror.

XXVII. Verum instituto ordine, reliqua² hujus sinus dicantur; et maria quidem ejus nuncupavimus.^a

(XIII.) Hellespontus insulas non habet in Europa dicendas. In Ponto duæ, M. D. pass. ab Europa, XIV. M. ab ostio, Cyaneæ,^b ab aliis Symplegades appellatæ, traditæque fabulis inter se concurrisse: quoniam parvo discretæ intervallo, ex adverso intrantibus geminæ cernebantur, pau-

Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Nec licet* edd. ante Harduinum.—32. Codd. Dalec. et Vet. ejusdem, *indeque* pro *Aique*.—33 Chiffi. DCCCLXXX.

CAP. XXVII. 1 Cod. Dalec. *reliquis*; et mox in eodem codice et Vet. Da-

NOTE

¹ *Nec libet*] Ex Mela hæc quoque, III. 5. Ex Plinio Solinus accepit, cap. 16. p. 87. Omnes ex Herodoto lib. IV. p. 235. De cultu Apollinis apud Hyperboreos, Diod. Bibl. lib. II. p. 130.

^u *Violata fide*] Solini paraphrasis: 'Quoniam hæc virgines perfidia hospitum non illibatæ revenissent.'

^v *Sarmatiæ*] Martianus iisdem fere verbis, lib. VI. cap. de quarto Europæ sinu, p. 214.

³³ *DCCXVII.*] Martianus, *septingenta decem*: lege ex Plinio, *septingenta et septemdecim*.

^a *Nuncupavimus*] Maria ante, inquit, ea indicavimus, quæ hoc sinu comprehenduntur: nunc insulas per singula sparsas persequemur.

^b *Cyaneæ*] *Κυανέαι*, Diodoro Bibl. lib. V. pag. 322. et Straboni lib. VII. pag. 319. A colore sic appellatas auctor est Schol. Apoll. ad Argon. II. Eadem *Συμπληγάδες* et *Συμβρομάδες πέτραι*, a concursu appellatæ: unde a Juvenali 'concurrentia Saxa.' De ea fabula, vide Apollodorum de Diis, lib. I. pag. 61. et auctorem Periplus Ponti Euxini, pag. 16. Plinius hoc a Mela transcriptis, II. 7.

Innque deflexa acie, coëntium speciem præbebant. Citra Istrum, Apolloniatarum una,^c LXXX. M. a Bosporo Thracio, ex qua M. Lucullus^d Capitolinum Apollinem advexit. Inter ostia Istri quæ essent, diximus.^e Ante Borysthenem Achillea est supra dicta,^f eadem Leuce, et Macaron^g appellata. Hanc temporum horum demonstratio a Borysthene CXL. M. ponit, a Tyra CXX. M. a Peuce insula quinquaginta M. Cingitur^h circiter decem M. passuum. Reliquæ in Carcinite sinu, Cephalonnesos, Rhosphodusa,ⁱ Macra. Non est omittenda^j multorum opinio, priusquam digrediamur a Ponto, qui maria omnia interiora^k illo capite nasci, non Gaditano freto, existimavere, haud improbabili argumento: quoniam æstus semper e Ponto profluens, nunquam reciprocetur.^l

Exeundam^{4^m} deinde est, ut extera Europæ dicantur, transgressisque Riphæos montes littus oceani septemtrio-

*****

lec. nuncupabimus.—2 Rhodussa Stephano.—3 Pro interiora, inferiora apud Senecam, qui hunc locum explicat.—4 Ad eundem Vet. Dalec. Mox, pro ex-

NOTE

^c *Apolloniatarum una*] In Ponto, inquit, infra Danubii ostia, insula est Apolloniatarum dicta, quoniam in ea urbs ipsa Apollonia est, ut docet Strabo loc. cit. Hæc illa est Apollonia, qua de egimus, cap. 18.

^d *Ex qua M. Lucullus*] Solinus, cap. 19. pag. 38. ac Plinius ipse, xxxiv. 18. Apollo Capitolinus dictus est, quoniam in Capitolio dedicatus a Lucullo. P. Victor, in descript. Romæ, regione octava: 'Apollo translatus ex Apollonia a Lucullo, triginta cultum.'

^e *Diximus*] Cap. 24.

^f *Supra dicta*] Cap. 26.

^g *Et Macaron*] *Μακρόν*, hoc est, *Beatorum*: quod fama esset Achillis ibi heroumque animas vagari per montium cava: quamobrem et *Ἡρώων* quoque *ῥήσος* appellata. Ita Eusta-

thius ad Dionysii Perieg. vs. 545.

^h *Cingitur*] Ambitus ejus insulæ complectitur x. M. P.

ⁱ *Rhosphodusa*] Ita libri omnes, etiam Mss. Libentius tamen *Rhodussa* agnoverim, cum Pintiano. Macræ autem haud dubie nomen ipsa longitudo fecit.

^j *Non est omittenda*] Transcribit hæc de more Solinus cap. 18. p. 38.

^k *Maria omnia interiora*] *Mediterranea*, inquit Solinus. Vide Notas et Emend. num. 101.

^l *Nunquam reciprocetur*] Ita Solinus: hoc est, nunquam ex interno mari vicissim aqua in Pontum refluat. Vide quæ diximus II. 100.

^m *Exeundam*] Exire interiore hoc e mari oportet, inquit, ut quæ ambitur oceano Europæ ora lustretur, et insulæ.

nalis in læva, donec perveniatur Gades, legendum. Insulæ complures sine nominibus eo situ traduntur. Ex quibus ante Scythiam, quæ appellatur Raunonia,⁵ unam abesse diei cursu, in quam veris tempore fluctibus electrum ejiciatur, Timæus prodidit. Reliqua littora incerta signata fama. Septemtrionalis Oceanus: ° Amalchium^p eum Hecatæus appellat, a Paropamisio^q amne, qua Scythiam alluit, quod nomen ejus gentis lingua significat congelatum. Philemon Morimarusam a Cimbris^r vocari, hoc est, mortuum mare, usque⁶ ad promontorium Rubeas: ultra deinde Cronium.^s Xenophon^t Lampsacenus a littore Scytharum tridui^u na-

tera, cod. Dalec. habet *cætera*.—5 'Infra xxxvii. 11. eandem hanc insulam ex ejusdem Timæi sententia *Baltiam* nominat.' Dalec. *Baunonia unam abesse* codd. Chiff. et Dalec. et Vet. ejusdem. *Bannomanna, abesse, &c.* edd. vett. et Gronov. Mox, pro *veris tempore* quod testantur codd. Dalec. Chiff. et Harduin. edd. vett. exhibent *veris ætemperie*.—6 Cod. Dalec. *inde usque*.—7 Vet.

NOTÆ

^a *Quæ appellatur Raunonia*] Id Scythicæ illius plagæ nomen, cui objacet insula, non insulæ ipsius, quam ex eodem Timæo Baltiam appellari Plinius prodit xxxvii. 11. ubi de ejus situ dicemus. Vide Notas et Emend. num. 102.

^o *Septemtrionalis Oceanus*] Frustra has voces suis sedibus movent Pntianus, et Pelicerius in notis *Mss.*

^p *Amalchium*] Hæc deinceps Solinus iisdem verbis, cap. 19. pag. 38. et auctor libri de Mensura Orbis Terræ.

^q *Paropamisio*] Obium, credo, amnem Hecatæus intellexit, *Oby*, in Tartariæ Moscoviticæ sinibus.

^r *A Cimbris*] Hoc est, a Cimbrorum peninsula, et a faucibus Codaninus, usque ad promontorium Rubeas, quod nunc vulgo dicitur, *Noorf Kyn*, vel *Nort Cap*, in extrema Norvegia versus septemtrionem positum. Morimarusam Philemon ait id mare vocari: quod ultra Rubeas est, Cro-

nium nominari. Ita fere Solinus, loc. citat. Promontorio hinc ab amne Rhubone forte nomen est, in Oceanum influente, cujus meminit Ptolemæus in Sarmatia, III. 6.

^s *Cronium*] Quid si *Gronium*, ab ea orbis parte, quæ septemtrioni proxima est, quam *Greenland* vocant? Certe non ἀπὸ τοῦ Κρόνου, ut nugantur veteres, hoc est, a Saturni frigido sidere: sed potius ἀπὸ τοῦ Κρόνου ποταμοῦ, cujus in Sarmatia meminit Ptolem. III. 6. deducta hæc appellatio est; nam is in eum Oceanum irrupit.

^t *Xenophon*] Solinus cap. 19. pag. 39. Auctor libri de Mensura Orbis Terræ, totidem verbis ac syllabis: 'Xenophon Lampsacenus a littore Scytharum tridui navigatione insulam esse immensæ magnitudinis Baltiam tradit: eandem Pytheas Basiham nominat. Non longe feruntur et Cæcensæ (lege *Oæonæ*) insulæ, quarum ovis avium marinarum et

vigatione, insulam esse immensæ magnitudinis Baltiam tradit. Eandem Pytheas Basiliam nominat. Feruntur^v et Oonæ, in quibus ovis avium et avenis incolæ⁷ vivunt. Aliæ, in quibus^w equinis pedibus homines nascantur, Hippopodes appellati: Fanesiorum⁸ aliæ, in quibus nuda alioquin corpora prægrandes ipsorum aures tota contingant.

Incipit deinde^y clarior aperiri fama ab gente Ingævonum,⁹ quæ est prima. Inde Germania. Sevo mons^z ibi immensus, nec Riphæis jugis minor, immanem ad Cimbrorum usque promontorium efficit sinum,¹⁰ qui Codanus^a

~~~~~

Dalec. *avium advenæ et incolæ*; alius codex ap. Dalec. *advenis*.—8 *Panotiorum* Tut.—9 *Vigævorum* Rhenanus. Mox, *prima. Inde Germania. Mons Sevo, &c.* idem Rhenanus et cod. Dalec. *prima inde Germania. Sevo mons, &c.* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Lugd. 1606. Elz. et Gronov. *prima. Inde Germania. Sevo mons, &c.* Reg. Brot. 1. et Ed. pr.—10 *Cimbros usque promon-*

NOTE

avenis vulgo nascentibus incolæ vivunt. Plinius Secundus in libro de septemtrionali Oceano Scythiæ, insulæ illius.

^v *Triduf]* Quam diel tantum unius cursu distare a continenti Timæus superius paulo prodidit.

^w *Feruntur]* Incerta hæc fama signari innuit: incerta hæc insularum nomina, incertumque situm. Oonæ, sive mavis *Oonææ*, vel *Oonææ*, Plinio insulæ sunt, Solinoque Plinium secuto. At Pomponio Melæ III. 6. unde hæc transcripsit Plinius, 'ob alternos accessus, recursusque pelagi, et quod spatia quis distant modo operiantur undis, modo nuda sunt, alias insulæ videuntur, Sarmatis adversæ, alias una et continens terra.'

^x *Alia, in quibus]* Mela, et Solinus, loc. citato. De Hippopodibus vide August. de Civit. XVI. 8.

^z *Fanesiorum]* Vide Notas et Emend. num. 103. Fanesios ejuscemodî visos esse versus Californiam, Americæ regionem, monet Euseb. Nie-

remb. Hist. Nat. VIII. 1. Iconem exhibet Aldrov. de Monstris, p. 10.

^y *Incipit deinde]* Jam certiore, inquit, fama produntur gentes deinceps appellandæ. Solinus, cap. 20. p. 40. 'Sevonem montem,' inquit, 'Ingævones tenent, a quibus primis post Scythas nomen Germanicum consurgit.' Auctor libri de Mensura Orbis Terræ hunc locum paulo aliter ex suis codicibus legit: 'Plinius Secundus de insulis Germaniæ: *Incipit deinde clariore aperiri fama ab gente Ingævonum, quæ est prima in Germania, mons Sevo ibi immensus: nec Riphæis jugis minor, immanem ad Cimbrorum usque promontorium efficit sinum, qui Codanus vocatur, refertus insulis,*' &c.

^a *Sevo mons]* Is a mari albo et extremis Lappiæ finibus, lunato cursu ad fauces naque sinus Codani, versus Cimbrorum promontorium, circiter passuum mill. præcurrit, variis nominibus.

^b *Qui Codanus]* Ac deinde Balticus, ab insula Baltia, est cognominatus.

vocatur, refertus insulis : quarum clarissima Scandinavia^b est, incompetæ magnitudinis, portionem tantum ejus, quod sit notum, Hillevionum^c gente quingentis incolente pagis, quæ alterum orbem terrarum eam appellat. Nec est minor opinione Eningia.^d Quidam hæc^e habitari ad Vistulam usque fluvium a Sarmatis,^e Venedis, Sciris, Hirris tradunt. Sinum Cylipenum^f vocari : et in ostio ejus insulam Latrin. Mox alterum sinum Lagnum,^g conterminum Cimbris. Promontorium^h Cimbrorum excurrens in maria longe pe-

torium sinum Chiffi.—11 Quidam hanc margo edd. Dalec. et Gronov. Mox, Vistulam Chiffi. Insulam Pomp. Paulo post, Venetis, Sciris edd. vett. et Gronov.—12 Ita codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller.

NOTE

^b Scandinavia] Quæ hodie Suecia, Norvegiaque dicitur. Insulam veteres credidere : sinum Codannum rati cum Oceano septentrionali, sive Hyperboreo, connecti, ad finem Snevonis montis, qua Russis nunc accolis Album mare, et alio nomine Granvicus sinus appellatur : qua ratione ipsulæ duæ efficiebantur, præcipua magnitudine, Scandinavia atque Finningia.

^c Hillevionum] Proximam hanc fuisse Scandinaviæ partem vel ex eo liquet, quod primam eam Romani nosse potuerunt. Il *Λευυω*, voce, ut apparet, capite diminuta, pro *Ἰλλευυω* a Ptolemæo nominantur, in Scandiæ media regione, II. 11.

^d Eningia] In Mss. *Epigia* : atque ita similiter auctor libri de Mensura Orbis Terræ : 'Nec minor est opinio-ne Epigia.' Sed ut ut est, Finningiam intelligit, inter Scandinaviam et Venedos sitam : ingens hodie peninsula, *la Finlande* : unde sinui proximo nomen, qui Sueciam a Livonia determinat, *le Golfe de Finnee, ou de Finlande*.

^e A Sarmatis] A Sarmatarum gentibus, quarum hæc sunt nomina : Ve-

nedæ, Sciri, Hirri. *Oberbau* Ptolemæo, III. 5. a quibus Venedicus sinus, *le Golfe de Dantzic*, nomen olim habuit, Livoniam tenere, ac Lithuaniz partem occidentalem : Sciri, quos Sidonius Apollin. Carm. VII. 'Seros' vel 'Sceros' appellat, Hirri-que, Curiam, *le Duché de Curland*, Samogitiamque. 'Venedorum nationes,' inquit Tacitus de Morib. German. p. 139. 'Germanis an Sarmatis ascribam, dubito,' &c. Auctor libri de Mensura Orbis Terræ, hunc Plinii locum exscribens, Hirros non agnoscit : 'Quidam,' inquit, 'hæc habitari ad insulæ usque ad finivium (lege, ad Vistulam usque fluvium, sive Vistulam) a Sarmatis, Venedis, Scirisque tradunt.' Ac valde metuo ne Hirri a repetitis temere Sciris acceverint.

^f Cylipenum] Ita Mss. at editi, *Cylipenum*. Nunc sinus Livonicus dicitur, a celebri ejus regionis emporio, *le Golfe de Riga* : quo in sinu antiquo vocabulo Latris insula, nunc *Æael* vocatur.

^g Lagnum] Is est qui Jutlandiam, Holsatiam, Ducatumque Mecheloburgensem alluit.

^h Promontorium] Hodie *Seagen Cap*,

ninsulam efficit, quæ Cartrisⁱ appellatur. Tres et viginti inde¹³ insulæ Romanorum^j armis cognitæ. Earum nobilissimæ, Burchana,^k Fabaria a nostris¹⁴ dicta, a frugis similitudine sponte provenientis. Item Glessaria, a succino militiæ^l appellata, a barbaris Austrania,¹⁵ præterque Actania.

XXVIII. Toto autem hoc mari,^a ad Scaldim usque fluvium, Germanicæ accolunt gentes haud explicabili mensura, tam immodica prodentium^l discordia est. Græci et quidam nostri XXV. M. passuum^b oram Germaniæ tradiderunt: Agrippa cum Rætia et Norico longitudinem DCLXXXVI. millia passuum, latitudinem CXLVIII.^c milium.

(XIV.) Rætiæ prope^d unius majore latitudine, sane

.....

Bipont. et Franz. *Clyipenum* edd. vett. et Gronov.—13 *Cartris appellatur XXIII. M. p. Inde, &c.* Vet. Dalec. *C. appellatur. XXIII. inde, &c.* edd. vett.—14 *Fabaria nostris* Harduin. 2. 3. Bipont. et Franz. *Mox, multitudine sponte proveniente* cod. Dalec.—15 *Austravia margo* edd. Dalec. et Gronov. *Austravia Chiffi.*

CAP. XXVIII. 1 Rhenanus, *tradentium*.—2 Ita codd. Harduini et Tolet.

NOTE

in Juttia septemtrionali, Danici regi-
ni provincia, ad fauces eas unde sinus
Codanus erumpit ex Oceano.

ⁱ *Cartris*] Aliis Cimbrica Chersonesus: in tres præcipue nunc regiones divisa: Holsatiam, Dithmarsiam, Juttiamque, sive Jutlandiam. Daniæ Regi paret.

^j *Romanorum*] Druso Germanico in Germania bellum administrante. Strab. lib. VII. p. 291.

^k *Burchana*] *Βυρχανῆς* Straboni, loc. cit. Stephano *Βούρχανῆς* in Celtica. Existimant eruditi esse insulam *Borcum*, in ostiis Amasii, *Eme*, amnis positam: aiuntque turrim etiamnum ibi extare, quam *Het boon huys* incolæ vocent: quæ vox Germanica lingua *Fubarum domum* sonet. Vide quæ dicenda sunt XVIII. 30.

^l *Militiæ*] Non Romæ, domique, sed foris ab exercitu, militibusque Romanis. Nam a domesticis vernaculisque, castrensia distingui vocabula, in Præfatione Plinii jam dictum est. In Mss. *Austravia*. De Glessariis dicemus cap. 30.

^a *Toto autem hoc mari*] Septemtrionali, quod Europam aluit.

^b *XXV. M. pass.*] Lineola superposita vicies quinquies centena millia passuum significari admonet.

^c *CXLVIII.*] Ita Mss. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c.

^d *Rætiæ prope*] Agrippam reprehendit, qui Germaniæ, Rætiæque, et Norici latitudinem tam angustia definiert spatii: cum Rætiæ unius prope major sit, quam quantam tergemine illi regioni assignaverit: sal-

circa³ excessum ejus⁴ subactæ. Nam Germania multis postea annis, nec tota, percognita est. Si conjectare¹ permittitur, haud multum oræ deerit Græcorum opinione,⁴ et longitudini ab Agrippa proditæ. Germanorum genera quinque: Vindili:⁵ quorum pars Burgundiones,^h Varini,ⁱ

CCLXVIII. Gronov. et edd. vett.—3 Rhenanus, *citra*.—4 Ita codd. Harduini, et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *opinionis* Gronov. et edd. vett. Mox, pro *longitudini* quod servant codd. Harduini et Dalec. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. *longitudinis* habent edd. vett. *traditæ* pro *proditæ*.—5 *Vandili* Rhenanus. *Vandilici* Chiffi. Mox, *Avarini*, *Carini* Gronov.

NOTÆ

tem qualis quantaque Rætia cognita est, cum citra Agrippæ obitum Romanorum armis est domita. Nam Germania, ne multis quidem post annis, nec tota etiam, illustrari noscique potuit. Vide Notas et Emend. num. 104.

³ *Circa excessum ejus*] Excessit e vivis Agrippa, Valerio Messala Barbato, P. Sulpicio Quirinio Coss. anno U. C. DCCXLIII. ut auctor est Dio, lib. LIV. p. 541. Subacta per Drusum Tiberiumque, quos exercitui Augustus præfecerat, Rætia, M. Druso Libone, L. Calpurnio Pisone Coss. anno DCCXXXIX. ut idem refert, p. 535.

¹ *Si conjectare*] Si conjecturæ locus datur, inquit, minor paulo erit, quam opinati sunt Græci, Germaniæ ora, vicies quinque centena m. pass. ut paulo ante diximus, colligere ab his credita: nec multo etiam brevior quam Agrippa prodidit, qui DCLXXXVI. millibus passuum omnino definiit, Germaniæ cum Rætia et Norico longitudo. Insignis autem ideo est utriusque mensuræ discrimen, quoniam per anfractus sinusque Germanici Oceani prior illa Græcorum excurrit: sequens vero Agrippæ, cuncta Germania nondum explorata, mediterraneam tantum ejus cognita

partem, tractu diverso, metitur.

⁵ *Vindili*] Ita R. 1. At R. 2. Colb. 1. 2. Chiffi. et Paris. *Vandilii*. Tacitus Vandalios vocat de Morib. German. p. 123. In Notitia Dignit. Imp. Rom. cap. 18. Ala *Vandilorum*. Ex Vandalicis montibus Albion amnem effluere, et in Oceanum effundi, auctor est Dio lib. LV. p. 548. Vandalii, inquit Mariana Hist. Hisp. v. 1. p. 186. quibus ferme locis nunc Melkburgenses sunt et Pomerani.

^h *Burgundiones*] Burgundiones, pars Vandalorum, a burgis, hoc est, pagis in quos dissipati erant, appellationem sortiti sunt: et cum in Heduis consedissent, ei Galliæ provinciæ Burgundiæ nomen fecerunt. Partem Poloniæ tenuere, ubi nunc *Guesna*.

ⁱ *Varini*] Varini Tacito de Morib. Germ. pag. 186. Ptolemæo sunt Avarini, III. 5. in Sarmatia Europæa, ad Vistulæ fontes, ubi nunc Cracovia Poloniæ caput. *Φουργουνδιαιες*, inquit, (pro *Φουργουνδιαιες*,) *ετρα Αδαρηνοι*, forte pro *Οδαρηνοι*, *παρὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὀδιστοῦλα ποταμοῦ*. Non hoc videre Cluverius alique, qui aliter statuunt: a quibus dissidere me sæpiissime, sed certis adductum argumentis, profiteor.

Carini,^j Guttones.^k Alterum genus, Ingævones :⁶ quorum pars Cimbri,^m Teutoni, ac Chaucorum gentes. Proximi autem Rheno, Istævones :ⁿ quorum pars Cimbri.^o Mediterranei, Hermiones :⁷ quorum Suevi,^q Hermunduri,

et edd. vett. *Gottones* margo edd. Dalec. et Gronov.—6 *Vaigæones* Rhenu. ac *Baugorum* Chiffi. ac *Cauchorum*.—7 Margo edd. Dalec. et Gronov.

NOTE

^j *Carini*] *Kærrol* hi Ptolemæi esse visi sunt Hermolao: frustra, cum ii Helvetiorum genti confines esse a Ptolemæo dicantur III. 11. in Germania. Nisi ex incanta superioris vocis *Varini* repetitione nata conflataque ista sit, Vistulæ accolæ necesse est fuisse Carinos, periude ac ceteras Vandalorum gentes, Burgundiones, Varinos, Guttones.

^k *Guttones*] 'Gothones' vocat Tacitus, *Annal.* II. p. 61. 'Gothones' de *Moribus Germ.* p. 13. Ptolemæo III. 5. *Γόττες*, ad Vistulam positi sub Venedis: quo ex situ colligimus ibi fuisse, ubi Mazoviæ Palatinatus, ut appellant, Polonici regni, Varsoviaque est, et utraque Prussia, quam Regalem, et quam Ducalem vocant. Fuit horum oppidum primum Gytonium primo, mox a Getis Danisque Gedanum, a sinu Codanum, *Dantzic*. Inde Gothones sive Gothi profecti qui totam Europam exagitarunt armis, ac dittonem diu tenuerunt. Vide *Ægid. Laccary*, e *Societate nostra*, de *Coloniis Gallor.* I. 9. p. 69.

^l *Ingævones*] Ab extremo septentrionalis Oceani littore, ad amnis Amisii ostia, quicquid terrarum interjacet, Ingævones dicti tenere Norvegiam, Sueciam, Daniam, Finlandiam, Saxoniam, Frisiamque orientalem.

^m *Cimbri*] *Holsatiam* ii, ut diximus, *Juttiamque* tenere. Mox *Teutoni* inferiorem Saxoniam: *Brema* civitate primaria. Denique gentes *Chauco-*

rum duæ, majores, atque minores, *Καῖκος οἱ μέγους, καὶ οἱ μικροί*. *Osnabrugensem* dittonem iati ad *Visurgium* finium: illi *Lunenburgensem* Ducatum, ad *Albim*: ex Ptolemæo II. 11. *Tacitus* de *Moribus Germ.* p. 135. de *Chaucorum* situ: 'Ac primo,' inquit, 'statim *Chaucorum* gens, quanquam incipiat a *Frisiis*, ac partem littoris occupet, omnium quas exposui gentium lateribus obtenditur, donec in *Cattos* usque sinnetur,' &c.

ⁿ *Istævones*] A *Rheni* ostiis ad *Coloniæ* Ubiorum amnis ejus accolæ, cum *Frisiis* occidentalibus, *Istævones* appellati.

^o *Cimbri* [*Sicambri*] *Σίγαμβροι* *Dioni* lib. XXXIX. p. 113. adversus quos expeditionem susceptam a *Julio Cæsare* idem est auctor, et *Plutarchus* in *Cæsare*, p. 718. ubi *Σουγυμβροι* vocat. Ultra *Rhenum* primum positi, *Ubiis* vicini, teste eodem *Dione*, loc. cit. ipsoque *Cæsare* *Bell. Gall.* lib. IV. p. 44. *Chattis* quoque et *Cheruscis*, ex *Dione* lib. LIV. p. 544. Vide *Notas* et *Emendat. num.* 106. Horum regio ibi fuit, ubi nunc *Comitatus Marchiæ*, *Bergensis* Ducatus, et *Cliviensis* pars *transrhenana*.

^p *Hermiones*] In media *Germania* positi, ultra *Rheni* Oceanique ripas. In *Germaniæ* populis mediis a *Tacito* appellati de *Morib. Germ.* p. 123.

^q *Quorum Suevi*] *Hermionum* gentes ex ordine perquam accurate describit, ab *his* exorsus, qui sunt ortui *Solis* propiores, mox cursu inde versus

Chatti,¹ Cherusci. Quinta pars Peucini, Basternæ,² supra dictis contermini Dacis. Amnes clari in Oceanum defluunt, Guttalus,³ Vistillus sive Vistula,⁴ Albis,⁵ Visurgis, Amisius, Rhenus, Mosa. Introrsus vero, nullo inferius nobilitate, Hercynium jugum⁶ prætenditur.

XXIX. (XV.) In Rheno ipso, prope centum m. passuum in longitudinem, nobilissima Batavorum insula et Cannenufatum:⁷ ^a et aliæ^b Frisiorum, Chaucorum, Frisia-

pars Cimbrici et Mediterranei. Herm. Pro Cimbrici Harduin. 1. Sicambri.—8 Vistulus, Suevus, Albis Rhenanus. Mox, pro nullo edd. quædam vet. nulli.

CAP. XXIX. 1 *Caninefatum* margo edd. Dalec. et Gronov. *Canenefacium* cod. Dalec. Particula copulativa et ante *Cannenufatum* omissa est in edd. vet. et

NOTÆ

occasu instituto. Horum igitur Suevi ii sunt, quos hodie Moravos appellamus, *la Moravie*, ut jam superius monuimus cap. 25. neque enim Suevos ab iatis alios Plinius agnovit, ant Ptolemæus, qui II. 11. ultra Albim Suevos summovet, versus ortum. Postea ad Danubii caput commigrarunt. Hermunduri fuere, qui nunc Bohemi, populi que ab his fusi naque ad Danubii ripam. 'In Hermunduris,' inquit Tacitus, loc. citato, p. 137. 'Albis oritur flumen inclytus. Juxta Hermunduros Marcomanni et Quadi agunt.... Eaque Germaniæ veluti frons est, quatenus Danubio prætextitur.' Sentio convelli a me Geographorum recentiorum placita: sed hos nihil in præsentī moror.

¹ *Chattii*] Chattis Franconiam, Brunsvicensem Ducatum, circumjacentemque late regionem a Franconia ad Chaucorum fines Cherusci ascribimus: hi enim inter Chattos, Chancosque medii, Tacito teste, lib. de Moribus Germ. p. 135.

² *Peucini, Basternæ*] Peucini, quos quidam Bastarnas vocant, inquit Tacitus, loc. cit. p. 138. Strabo tamen Bastarnarum partem esse Peucinos

putat, lib. VII. pag. 306. De horum situ diximus cap. 25. Gallos Livinos semper appellat, lib. XLIV. Gruteri Inscript. pag. 453. BASTARNÆ.

³ *Guttalus*] Hunc eundem esse, qui Ptolemæo II. 11. Ὀδδρος, aliis *Odera*, *l'Oder*, erudite probat Cluverius, adversus Junium Germ. Antiq. III. 49. Solino, cap. 20. pag. 40. 'Gothalus' est.

⁴ *Vistula*] Ὀδδιστοβλα, "ΑΛΒΙΣ, Ὀδδισσυργίς, 'Amdasios, Ptolemæo, loc. cit. Nostris, *le Veissel ou la Vistule, l'Elbe, le Weser, l'Emis*.

⁵ *Hercynium jugum*] Quem Hercynium saltum appellavit cap. 25. Ὀρκύνιον ὄρυμνν Ptolem. II. 11. Livius lib. IX. pag. 165. Germanicos saltus. Dionys. Perieg. vs. 286. Ἐρκύνιον ὄρυμνν.

⁶ *Et Cannenufatum*] Ea insula a Batavis et Cannenufatibus colebatur: illi quoniam majorem insulæ partem tenere, nomen ei suum dederunt, dictaque insula Batavorum, sive Batavia est. In Tab. Peut. *Patavia*. Isti apud Gruterum, pag. 385. CANNANEFATES, apud Tacitum Hist. IV. pag. 103. et apud Velleium lib. II. n. 105. 'Caninefates,' appellati. Ho-

vonum,^{2c} Tusiorum,^{3d} Marsaciorum, quæ sternuntur inter Helium^e ac Flevum. Ita appellantur ostia,^f in quæ effusus^g Rhenus, ab septemtrione in lacus,^h ab occidente in

Gronov. Mox, *Cauchorum* in iisdem vet. — 2 Ita codd. Regg. Brot. et Ed. pr. *Frisiabonum* edd. ante Brotier. — 3 Ita codd. Regg. et Ed. princeps. Sine auctoritate in recentt. edd. *Sturiorum*. Brotier. Mox, *Mattiacorum*, quæ, &c. margo edd. Dalec. et Gronov.

NOTE

die le *Betuve*. Apud Reinesium vetus Inscriptio, pag. 513. NAT. CANONEFAS. 'Natione Canonefas.' Et in Notis, quæ vulgo Tironi ascribuntur, apud Gruterum, pag. 143. 'Canonefates.' Vide Notas et Emend. num. 106.

^b *Et alia*] Quas cum sterni Plinius asseverat inter Helium ac Flevum, mari quod *Zuyderzee* nuncupant ab ortu, ab occasu Zelandia claudi omnes necesse est. Eo ordine a Plinio eæ recensentur, ut ab ortu et septemtrione auspiciatim progrediatur in occasum. A populis in eas a continente progressis nomen habent ex iis aliq̄: a Frisiis certe, Chaucisque dum priores, quos ultra Rhenum sedes habuisse constat. Frisios in hoc tractu Tacitus quoque agnoscit, quos cum Caninefatibus copulat, hist. iv. pag. 103. Chancos e patriis sedibus commigrantes, ac duces natione Caninefatem secutos, inferiorem Germaniam incuravisse Claudii Imp. temporibus, idem auctor est, Annal. xi. pag. 160. De Frisiorum et Chaucorum insulis, quæ recedente maris æstu, continenti neccerentur, Dio lib. LIV. pag. 544. Nunc esse videtur Nort-hollandia. Atque hunc quidem situm Chaucis præsertim adjudicant ea quæ Plinius de iisdem affert xvi. l.

^c *Frisiabonum* [*Frisiabonum*] In Mss. *Frisiabonum*. Hos illic consedisæ arbitrator, ubi nunc *le Veluce*,

pars Geldrensis Ducatus, e Belgica Gallia huc transgressos.

^d *Tusiorum* [*Sturiorum*] His vero meridionalem Hollandiam, *la Swd-Hollande*, Marsacis insulam assignamus, quam Mosa cum Rheno efficit, ubi Dordracum est in Zelandiæ confinio: unde Marsacios pro Mosatiis credas appellatos. Marsacos Tacitus vocat, jungitque Caninefatibus, Hist. iv. pag. 103. *Mapowolovs*, ut puto, Dio lib. LX. p. 670. pro *Maparlovos*. In Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. *Tusiorum, Marsaciorumque*.

^e *Inter Helium*] Helium Zelandiæ vicinum, ubi nunc castellum *Briel*. Flevum vero Frisiæ, ubi nunc insula est, quæ prisicum nomen retinet, *het Vlie*, sive *Flie*.

^f *Ostia*] Et castella quoque ostiis imposita. Tacitus, Annal. iv. pag. 126.

^g *In qua effusus*] Per fossam a Druso in Salam, *l'Issel*, alteramque ex parte læva a Civili, in *Leccam, le Leck*, Mosamque, deductum olim esse Rhenum sciunt eruditi. *Vakalem* hunc Rheni alveum accolæ nominant, qui mox id quoque vocabulum mutat Mosa fluamine, cujus immenso ore in oceanum effunditur.

^h *In lacus*] Hi, frequenti eluvione aquarum, in unum maris sinum abierunt, ea magnitudine quæ Maris Australis, *Zuyderzee*, nomen hodie sustineat. Lacui nomen olim *Flevo* fait, ut auctor est Mela III. 2.

annem Mosam se spargit: medioⁱ inter hæc ore, modicum nomini suo custodiens alveum.

XXX. (XVI.) Ex adverso hujus situs¹ Britannia insula, clara Græcis² nostrisque monumentis, inter septemtrionem et occidentem jacet: Germaniæ,^b Galliæ, Hispaniæ, multo maximis Europæ partibus magno intervallo^{2c} adversa. Albion^d ipsi nomen fuit, cum Britanniæ vocarentur omnes: de quibus mox paulo dicemus. Hæc abest a Gessoriac^e Morinorum gentis littore, proximo trajectu quinquaginta M. circuitu³ vero^f patere tricies octies centena viginti quinque M. Pytheas et Isidorus tradunt, triginta prope jam annis notitiam ejus Romanis armis non ultra vicinitatem sylvæ Caledoniæ^g propagantibus. Agrippa^h

CAP. XXX. 1 Pintian. *sita est.*—2 Vet. Dalec. *haud magno intervallo.*—3 Gronov. et edd. vet. *quinq. millia minimum: circuitu;* alii ap. Dalec. *quinq. millia passuum, &c.* Voc. *minimum* non legitur in Vet. Dalec. neque in Cliff.—

NOTE

¹ *Medio*] Quod a Schenckii, ut vocant, munimento, Arenacum delapsus, Ultrajectum ac Lugdunum Batavorum alluit.

² *Clara Græcis*] Hanc ceteris orbis totius insulis Græci prætulere: Dionysius Perieg. vs. 568. de Britannicis insulis: *Τάων τοι μέγεθος περιήστων οὐδέ τις ἄλλη Νήσους ἐν πάσῃσι Βερτάντων ἰσοφαρίσει.*

^b *Germaniæ*] Verius Strabo, lib. IV. pag. 199. soli Galliæ prætendi dixit. Plinio tamen Tacitus subscribit, in Vita Agricolæ, pag. 142.

^c *Magno intervallo*] Spatium intelligit, quo ab oriente in occasum porrigitur: maximam spatium ac cælo Tacitus dixit, loc. cit.

^d *Albion*] Ἀλβίων Ptolemæo II. 3. Angliam Scotiamque complectitur; Scotorum etiam tunc cum Britannia diceretur, æque atque Anglorum, ignoto nomine. Britanniæ dicuntur, Hibernia adjuncta, cum ceteris adjacentibus insulis.

^e *Gessoriac*] Ptolem. II. 9. Γησοβίακον ἑπίκειον Μορίνων, *Morinæ; um navale.* Plinio ipsi, cap. 37. hujus libri, 'Portus Morinorum' Britannicus, quod ex eo Galli Romanisque usitatus erat in Britannos trajectus. Tab. Peutling. 'Gessoriac, quod nunc Bononia.' Nostris *Boulogne sur mer.* Ager circumjectus, *le Boulenois*, vel, ut alii, *le Boulonois.* Vide Notas et Emend. num. 107.

^f *Circuito vera*] Sic Martianus, a Plinio mutatus, lib. cap. VI. 'Alia dimensio Europæ,' pag. 215.

^g *Caledoniæ*] Floro Saltus Caledonius appellatus: Grampio monte, *Grantzbatne*, dividitur: in Scotia, ubi et Caledonia regio, quam Julius Agricola Domitiani temporibus primum subegit. Καληδόνιος δρυμὸς est Ptolemæo II. 3.—'At significare Plinius videtur, haud longe progressa fuisse arma Romana, si spectetur spatium annorum triginta, ex quo bella ibi geri cæpta sunt. Quamo-

longitudinem DCCC. M. pass. esse: latitudinem CCC. M. credit. Eandem Hiberniæ latitudinem, sed longitudinem⁴ CC. mill. passuum minorem. Super eam hæc sita abest brevissimo transitu a Silurum gente¹ XXX. M. pass.⁵ Reliquarum nulla CXXV. mill. circuitu amplior proditur. Sunt autem XL.¹ Orcades,⁶ modicis inter se discretæ spatiis. Septem Acmodæ,⁷ et XXX. Hebudes:¹ et inter Hiberniam ac Britanniam, Mona,^m Monapia, Ricina, Vectis, Limnus,⁸ An-

4 Chiffi. credit. Eandem Hyberniæ, sed longitudinem. Pintian. Agrippa longitudinem DCCC. M. p. credit: latitudinem CCC. Eandem credit Hyber. Æ.— 5 Ita codd. Dalec. et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Chiffi. XX. M. p. edd. vett. et Gronov.—6 Vet. Dalec. XL. M. p. Orcades.— 7 Septem Hamodes margo edd. Dalec. et Gronov. Mox Vet. Dalec. et XXX. Hebrides; edd. vett. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. et XXX. Hebudes; Regg. Brott. et Editio princeps: et XXX. Hebudes.—8 Ita Vet. Dalec. et edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Ricina, V. Silimnus edd. vett. et Gronov. Mox, pro Andros, Vet. Dalec. Edros.—

NOTÆ

brem annon Caledonia sylva verius fuerit in Comitatu quem vocant Essexiæ, quinque aut sex leucis supra Tamesim, ab amne Læa usque ad mare, amplius considerandum.' Ed. sec.

^b Agrippa] Sic quoque Martianus loc. cit. et Solinus cap. 23. p. 41. et 42.

¹ A Silurum gente] Σίλυρες a Ptolemæo appellantur II. 3. Silurum Tacitus meminit Annal. XII. p. 181. et 183. Vide Notas et Emendat. num. 108. Oram hi occidentem tenere Valliæ principatus, cum Demetia, qui Silurum pars fuere.

¹ Sunt autem XL.] Totidem Martiano, loc. cit. Pomponio III. 6. triginta. Jornandi XXXV. Ptolemæo, II. 3. περί τριμύκοντα. Sunt eæ supra Scotiam positæ, modico ab ea freto disjunctæ. Earum maxima Pomona, Mainland.

^k Acmodæ] Mss. Hæcmodæ. Vulgo Heltland et Schetland, in commune ap-

pellantur: Orcadibus proximæ, sed in boream longius summatæ.

¹ Hebudes] Solino cap. 23. p. 42. et Ptolemæo II. 2. quinque tantum Ἑβουδα numerantur: Marciano quoque in Periplo, apud Steph. Ἀλβουδα ἤσσοι πέντε τῆς Ἑβερωνικῆς. Omnium verissime Plinius: sunt enim eæ pæne innumere hand procul Orcadibus supra Hiberniam, Scotiamque, ut docet Cluver. Germ. Antiq. III. 40.

^m Mona] Mona Valliæ littori adjacet. Μόνα ἤσσοι Ptolemæo, loc. cit. nunc Anglesey. Monapia, Ptolemæo Μονάπια, loc. citat. Bedæ 'Menavia,' nunc Man et Meneitha, contra Cumberlandiam. Ricina, Ptolemæo Ρικίνα, loc. cit. Vectis hanc, quæ in freto est quod inter Hiberniam Britanniamque interfuit, cave cum altera confundas quæ contra id Angliæ latus est, quod Gallia obvertitur. Limnus Ptolemæo Λίμνος, Andros Ἐσπος dicitur.

dros. Infra vero Siambis,⁹ et Axantos. Et ab adverso^o in Germanicum mare sparsæ Glessariæ, quas Electridas Græci recentiores appellavere, quod ibi electrum nasceretur. Ultima^p omnium, quæ memorantur, Thule: in qua solstitio nullas esse noctes indicavimus,^q Cancrî signum¹⁰ Sole transeunte, nullosque contra per brumam dies. Hoc quidam¹¹ senis mensibus continuis fieri arbitrantur. Timæus historicus^a a Britannia introrsus sex dierum navigatione abesse dicit insulam Mictim,^t in qua candidum plumbum proveniat. Ad eam Britannos vitilibus¹² navigiis

9 Cod. Dalec. et Vet. ejusdem *Sannis*.—10 Margo edd. Dalec. et Gronov. ad *Cancrî signum*.—11 Ita codd. Hardnini et Chiffi. cum edd. Hærduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Hæc siquidem* Rhod. XVI. 22. *Hæc quidam* Gronov. et edd. vett.—12 Cod. Dalec. *vitibus*.

NOTE

^a *Siambis*] Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. *Amnis*, non *Siambis*.

^o *Et ab adverso*] Superius memoratæ insulæ contra occidentale Britannicæ latus sunt positæ: hæc ex adverso, nempe versus ortum, nec jam in eo mari, in quo Britannia est, sed in Germanico, sen parte illa sinus Baltici, quæ Germaniam alluit, supra Dantiscum, ubi insulæ sunt *Oëland* et *Gotland*, Glessariæ dictæ a succino, quod Germanis *Gless* diceretur: id enim tum in iis insulis, tum in opposito Gutonum littore, ubi Dantiscum est, legebatur, ut Plinius docet xxxvii. 11. Hæc duæ Glessariæ superius cap. 27. Austrania Actaniaque appellatæ.

^p *Ultima*] Hæc iisdem verbis Martianus, loc. cit. et Solinus cap. 22. p. 42. Thule Islandia nunc appellatur, ut recte Cluverius animadvertit, *Germ. Antiq.* III. 39. Schetlandiam vult esse Cambdenus, p. 850. at hæc non quinque dierum navigatione a Britannia, ut vult Solinus, immo vix unius, abest: nec senis mensibus dies

ibi, ut in Islandia, et nox vices habent. Neque eos audio qui ante annum Christi 874. ulli cognitam Islandiam aiunt. Fœrit sane hæcenus inculta: incognitam fuisse, pernego. Partibus 63. sen gradibus ab Æquatore distare Thulen ait Agathemerus *Geogr.* I. 5.

^q *Indicavimus*] Lib. II. cap. 77.

^t *Hoc quidam*] Quos inter Pomponius Mela, ut diximus cap. 26.

^a *Timæus historicus*] Hoc loco non *Timæus*, sed *Pytheas*, legit auctor libri de *Mensura Orbis Terræ*: 'Plinius Secundus,' inquit, 'in quarto libro edocet, quod Pytheas Massiliensis sex dierum navigatione in septemtrionem a Britannia Thulen distantem narrat.' Sic Plinius ipse II. 77. p. 229.

^t *Mictim*] Quæ sit hæc Timæi Mictis in Germanico mari sex dierum navigatione a Britannia dissita, statui certo non potest.

^u *Vitilibus*] Vide quæ de illa dicitur sumus VII. 57.

corio circumsutis navigare. Sunt qui^v et alias prodant, Scandiam, Dumnam, Bergos: maximamque omnium Nerigon, ex qua in Thulen navigetur. A Thule^w unius diei navigatione mare concretum, a nonnullis Cronium appellatur.

XXXI. (XVII.) Gallia omnis^a Comata uno nomine appellata in tria populorum genera dividitur, amnibus maxime distincta. A Scaldi^t ad Sequanam Belgica. Ab eo ad Garunnam^b Celtica, eademque Lugdunensis. Inde ad

CAP. XXXI. 1 Ita Regg. Brot. Ed. pr. Venett. aliæ vett. ante Harduin. qui e cod. Chiffi. recepit, *A Scalde*, eumque secuti Miller. Bipont. et Franz. Mox

NOTÆ

^v *Sunt qui*] Aliorum sententiam prodit, non suam. Scandia certe a Scandinavia, de qua supra, nihil differt. *Δουμνα* insulam juxta Orcadas habet Ptolemæus II. 3. Si Nerigon et Bergos insulas esse, aut a Norvegiæ, celebrique ejus oræ emporio, quod *Berghen* vocamus, differre arbitrati sunt, quid ii voluerint, adhuc obscurum est.

^w *A Thule*] Solinus cap. 22. p. 43. et Martianus loc. cit.

^a *Gallia omnis*] Extra Provinciam Narbouensem. Galbæ nummus, apud Patinum, in Suetonio, p. 345. TRES GALLIÆ.

^b *Ad Garunnam* [*Garunnam*] Eadem Galliæ divisionem servat Mela, sed *Garunnam* vocat, III. 2. 'Regio,' inquit, 'quam incolunt omnis Comata Gallia, populorum tria summa nomina sunt; terminanturque fluviis ingentibus. Nam a Pyrenæo ad Garunnam, Aquitania: ab eo ad Sequanam, Celtæ: inde ad Rhenum pertinent Belgæ.' Ammianus Marcellinus expressius adhuc, atque eo audacius, lib. xv. p. 53. 'Temporibus priscis cum laterent hæ partes ut barbaræ, tripartitæ fuisse creduntur; in Celtas eosdemque Gallos

divisæ, et Aquitanos et Belgas... et Gallos quidem, qui Celtæ sunt, et ab Aquitanis Garunna disternat flumen, a Pyrenæis oriens collibus, postque oppida multa transcurra in Oceano delitescens. A Belgis vero eandem gentem Matriona discebat et Sequana, amnes magnitudinis geminæ.' Tamen ex nominibus et situ Aquitanicæ populorum, quos Plinius paulo postea enumerat, cap. 33. *Garunnam* (sic enim habent Mss. quos vidimus, et alius e Bibliotheca Divio-Benigniana, et veteres editiones omnes a Romana anni 1470. usque ad Frobenianam: quæ prima *Garunnam* edidit:) *Garunnam*, inquam, appellasse Plinius videtur ipsam amnem Ligerim, ab Andegavensi regione: ubi jam multis auctus magnisque fluminibus, deinceps solus in mare devolvitur, nullo alicujus nominis amne recepto. Noverat is haud dubie, *Garunnam* similiter, qui *Garunna* est in decursu, eundem per leucas quindecim, antequam se in mare exoneret, *Garunnam* desinere appellari, et Girundam vocari, ex quo Dordoniam non impari sibi amnem recepit, et uno decurrere alveo ambo cæperunt. Non hunc igitur intellexit, cum Ga-

Pyrenæi montis excursum Aquitanica,^a Aremorica^d antea dicta. Universam oram XVIII.º M. pass. Agrippa: Galliarum³ inter Rhenum et Pyrenæum, atque oceanum, ac montes Gebennam et Juram, quibus Narbonensem Galliam excludit, longitudinem DCCCXX.^{4f} M. passuum, latitudinem CCCXVIII. computavit. A Scaldi incolunt externa⁵ Toxandri pluribus nominibus.^b Deinde Menapii,ⁱ Morini,^j Oroman-

Garunnam Harduin. 2. 3. Bipont. et Franz.—3 Ita Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. ita etiam cap. 33. Gronov. et edd. vett. habent *Aquitania*. Mox, *Arecomica* Vet. sed perperam: veteribus namque Gallis *Ar-emor* 'ad mare' significat teste Camdeno Britan. pag. 20. Vide Pancirol. super notic. II. 86.⁷ Dalec. Pro *antea dicta*, quod testatur Chiffi. edd. vett. habent *ante dicta*.—3 Ita codd. Harduini, Chiffi. et Tolet. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *dicta*. *Agrippa universarum Galliarum*, omissis: *oram XVIII. M. pass.* edd. vett. Mox, pro *Juram* codd. Harduini *Juras*.—4 Chiffi. CCCXXX. edd. ante Brotier. CCCXX. Mox, pro CCCXVIII. Chiffi. habet CCCXXV. edd. ante Harduin. CCCXIII.—5

NOTE

runnam dixit; siquidem Girunda esset accolis, ut etiamnum est, non Garunna. Sic Danubius longe ante ostia, non Danubius, sed Ister fuit. Sic igitur tecte Plinius innuit, Ligerim circa ostia sua Garunnam fuisse olim ab accolis vocitatum. Nam ab unius fluminis ostio ad aliud ducit mensuras, et fines populorum determinat.' *Ed. sec.*

^c *Aquitanica*] Ita Mss. omnes: ut Belgica, Celtica. Sic paulo ante, *A Scalde*, non *a Scaldi*: mox tamen etiam *a Scaldi*.

^d *Aremerica*] Vox ea veterum Celatarum idiomate maritimam plagam sonat. Est enim hodieque Britonibus Gallie populis *ar mor*, mare. Vide Cambdenum, p. 14.

^e *Universam oram XVIII.*] Hoc est, decies octies centena millia passuum patere. Vide Notas et Emendationes, num. 109.

^f *DCCCXX.* [*CCCXX.*] Mss. omnes, *CCCXX.* Missi Theodosii: ³ *Gallia Comata*... juxta Plinium Secundum in quarto libro, in longitu-

Delph. et Var. Clas.

Plinius.

dinem DCCCXX. in latitudinem, *CCCVIII.*'

⁵ *Incolunt externa*] Hoc est, regionem ultra Scaldim, extraque Gallias positam, ad Mosam naque, ubi Antverpia, Brabantiaque universa: ubi oppida Breda, et S. Gertrudis, ut recte vidit P. Ægid. Laccary, Soc. Jesu, de Colonia Gallor. v. 5. p. 259.

^b *Pluribus nom.*] Hoc est, gens una illa Toxandrica plures populos complexa est.

ⁱ *Deinde Menapii*] Jam hi deinceps citra Scaldim. Et Menapii quidem Morinis confines, juxta mare, non Plinio modo, sed etiam Straboni, lib. IV. p. 194. *Τοῖς Μενάπιοις ὁ ἐπὶ συνειχέις ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Μορινοῖ.* Tacitus quoque, Hist. IV. p. 94. 'A Rheno venientes transire Mosam jubet, ut Menapios et Morinos, et extrema Galliarum quaterent.' Menapii igitur ibi fuere, etsi aliter alios sentire scio, ubi nunc Flandria est, oppida Brugæ, Gandavum, Ipræ.

^j *Morini*] 'Extremique hominum Morini' Virgilio appellati. Ut Ar-

saci^k juncti pago, qui Gessoriacus vocatur: Britanni,⁶¹
Ambiani,^m Bellovaci.ⁿ Introrsus^o Castologi,⁷^p Atrebatas,^q
Nervii^r liberi, Veromandui,^s Sueconi,^t Suessiones^u liberi,

Cod. Dalec. et Vet. ejusdem *externi*.—6 Quidam ap. Dalec. legunt *Brianni*. Mox, *Bellovaci*, *Hassi* edd. vett. post Frobenium. *Bellovaci*, *Bassi* Venett. Parm. et Chiffi. *Bassi*, vel *Hassi* non agnoscunt codd. Harduini, cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. et Bipont. *Bellovaci*, [*Hassi*.] Franzius.—7 *Castologi* nonnulli codd. ap. Brotier. *Catholologi* Reg. Brot. 5. Mox, *Sueconi* nonnulli ap. Brotier, cui corruptum nomen videtur, et repetitum e sequenti *Suessiones*. Regg. Brot. *Succuconi*. Paulo post, *Ubanectes* Gronov. et quædam alii edd. ante Harduin. Deinde, pro *Sunici* edd. vett. ante Harduin. *Rinuci*; margo

NOTÆ

morici, ita et Morini a voce Celtica *Mor*, quæ mare significat, quasi Maritimi, nomen habuere. Megapii, ut vidimus, ab ortu confines: Ambiani, ab occasu, apud Ptolem. II. 9. qui Morinorum civitatem mediterraneam ait fuisse *Tapobavov*, olim *Terouanne*: navale Gessoriacum, ut vidimus sup. cap. *Bologne*.

^k *Oromansaci*] Et oratione ejusmodi colligi potest, aut Oromansacos clientes, partemque Morinorum, proximos fuisse pago Gessoriaci, aut certe potius eos ac Gessoriacenses unum eundemque pagum, nimirum Gessoriacensem, constituisse: *le Bolenois*. In Mss. *Oromansaci*. Audax conjectura illius qui legendum suspicabatur, *Prom. Ictii, junctum pago, &c.*

¹ *Britanni*] Ita libri omnes. Hi inter Gessoriacenses Ambianosque medii, in ora similiter positi, ea loca tenere certe, ubi nunc oppida Stapulæ, Monstroliam, Hesdinum, et adjacentem agram Ponticum, *le Ponticum*, ad Somonam amnem. Quamobrem et hi pars Morinorum fuerint sane, si fides habenda auctori Libelli Provinciarum Romanarum, apud quem legitur, 'Civitas Morinum, id est, Ponticum.' Sed recentem fetum esse nugatoris alicujus, qui vetustum

scriptorem inepte simulet, egregie docuit P. Philib. Monetus, in Geogr. Galliæ, pag. 421. Cluverius Germ. Antiq. II. 37. hic *Briannos* legi mavult.

^m *Ambiani*] Aquis Somonæ clari amnis abluuntur: habent oppida, Ambianum, et Abbatis-villam.

ⁿ *Bellovaci*] Horum late quondam regio patuit, ab oppido usque mediterraneo Belnac, *Beavosis*, ad oceanum littus, ubi Ancum, *Eu*, et Deppæ, *Dieppe*. Vide Notas et Emend. num. 110.

^o *Introrsus*] Hactenus igitur recensiti populi oram tenuere: mediterranea, qui deinceps appellandi sunt.

^p *Castologi*] Mss. omnes, *Catuslugi*. Libentius *Catalanni* agnoverim, *Chalons sur Marne*: quos in Belgica merito collocat Antoninus, et Durocatelanos vocat.

^q *Atrebatas*] *L'Artois*.

^r *Nervii*] Cæsari Bell. Gall. lib. II. pag. 25. Nervii dicuntur Atrebatibus Veromandisque finitimi. Unde colligas pagi Nerviorum locum præcipuum fuisse, non Tornacum, ut vulgus putat, sed Cameracum, quod ab Atrebatum Nemetaco, XIV. M. P. ab Augusta Veromanducorum abest XVIII. M. Liberi porro dicuntur, hoc est, non, ut ceteri, vectigales:

Ulmanetes^v liberi, Tungri,^v Sunuci,^x Frisiavones, Betasi, Leuci^v liberi, Treveri liberi antea,^z et Lingones^a foederati, Remi^b foederati, Mediomatrici,^c Sequani,^d Raurici,^e Hel-

edd. Dalec. et Gronov. *Runci*.—8 *Mediomatrices* margo edd. Dalec. et Gronov.

NOTE

et suis, non Romanis, utentes legibus.

^v *Veromandu]* Quorum sedes Augusta Veromandorum, apud Ptolem. II. 9. nunc Fanum S. Quintini, uti ex Sigeberti, aliorumque indubitatis testimoniis colligit Claud. Hemeræus in libro, cui titulus, Augusta Veromandorum, I. 12. etsi aliter Cluverio visum est. Nomen tamen retinet circumjectus ager, *le Vermandois*.

^x *Sueconi]* Ita libri quidem omnes: at sequentis vocis corrupta quædam repetitio ea esse videtur, cum de Sueconis ceteri sileant.

^a *Suessiones]* *Le Soissonnois*.

^v *Ulmanetes]* Eorum urbs præcipua Sylvanectum *Seatis*, Vide Notas et Emend. num. 111.

^v *Tungri]* Ubi nunc Leodium, Namurcum, Limburgum, et ipsa quæ nomen hodieque retinet, Tungrorum civitas.

^x *Sunuci]* Ita Mss. omnes, non *Runci*. Qui porro Sunncorum, Frisiabonum, Betasorumque sedes ultra Rhenum quæerunt, qui Belgicæ Galliæ fines fuerint, quibus hi omnes continebantur, ignorant. Nervios Betasiosque Tacitus simul jungit, Hist. IV. p. 103. et 108. 'Occupatis,' inquit, 'Sunicis, Claudius Labeo Betasiorum, Tungrorumque, et Nerviorum tumultuaria manu restitit, fretas loco, quia pontem Mosæ fluminis anteceperat.' Quo ex loco Sunucis Luciliburgensem, seu Lucemburgensem, Betasis Juliaem-

sem, Frisiabonibus, qui medii interjacent, Limburgensem Ducatum fidenter ascribimus. Apud Gruter. pag. 520. reperta Moguntia inscriptio, BETASII. CIVES.

^v *Leuci]* Oppidum habuere Tullum, Τούλλον Ptolemæo II. 9. hodie *Toul*. 'Est apud Tristanum, tom. III. p. 143. Postumi Augusti nummus, in quo Hercules stans clavam demissam dextra tenet, sinistra oleam elatam, brachio eodem gestat leonis exuvias. Inscriptio: HERCVLEM. Nulli dubitamus, quin sententia sit: 'HERCVLI Consecratam Voluit Leucorum Esse Metropolim:' nempe Postumus Augustus in priore nummi area pictus. Unde intelligitur, quam Galliæ Belgicæ partem inprimis administrandam Postumus a Senatu acceperit.' *Ed. sec.*

^z *Treveri liberi antea]* Ademtum iis jus libertatis ævo suo inluit: restitutum postmodum, Flavius Vopiscus in Floriano. Vespas. nummus in Thes. Goltzii, COL. AVG. PAT. TRERVIROR. et Inscript. apud Gruter. p. CXI. et 225.

^a *Lingones]* Tacit. Hist. I. pag. 27. 'Otho Cæsar Lingonibus universis civitatem Romanam dedit.' *Les Langrois*. Oppidum, *Langres*.

^b *Remi]* *Les Remois*. Oppidum, *Reims*. Fœderatorum porro populorum potior, quam liberorum conditio fuit: neque enim qui liberi erant, lidem continuo fœderati.

^c *Mediomatrici]* Ptolem. II. 9. Μεδιωμτρίκας. Tacito Hist. I. p. 23. et IV.

vetii.^f Coloniae: Equestris,^g et Rauriaca. Rhenum autem accolentes, Germaniae gentium in eadem^h provincia, Nemetes,ⁱ Triboci,^j Vangiones: ^k hinc Ubii,^l Colonia Agrip-

nov.—9 'Ita bene cod. Reg. 1. et Editio princeps. Nunc le Diocess de Strasbourg.' Brotier. 'Tribocci, Elsatia hodie.' Dalec.

NOTE

p. 108. 'Mediomatrici.' *Le pays Messin.* Oppidum, *Mets*.

^d *Sequant]* Quorum oppidum apud Ptolem. II. 9. *Obdovrior, Besançon*: ditio ad Basileam usque appositam Rheno pertinnit.

^e *Raurici]* Quorum mox dicenda Colonia Rauriaca: iidem 'Rauraci' alias appellati. Inscriptio Gruteri, pag. 339. L. MVMATIVS. L. F. PLANCVS. COS. ... IN. GALLIA. COLONIAS DEDVXIT. LVGVDNVM. ET. RAVRICAM. Tiberii nummus, apud Goltz. p. 237. COL. AVGVSTA. RAVRACOR. Nunc vicus ignobilis, *Augst*, a Basilea VI. M. P. non ipsa Basilea, ut quibusdam visum. Civitatem Basileensem a Castro Rauracensi distinguit Libellus Provinciarnm Gall.

^f *Helvetii]* Qui Cæsari, Plinio, ceterisque vetustioris ævi scriptoribus Helvetii vocitantur, hos posterior ætas Sequanos appellavit. Tenuere li quicquid fere a Dola Lugdunum usque inter Ararim Rhodanumque terrarum interjacet. Quos Galli *Swisses* appellitant, ultra Joram montem, Belgicæque Gallie limites positos, il sibi quidem Helvetiorum nomen asciscunt: veterum sedea non habent. Entropius lib. VI. pag. 392. de Cæsare: 'Is primo vicit Helvetios, qui nunc Sequani appellantur.' Vide Nic. Chorier Hist. Delphin. lib. I. pag. 10.

^g *Equestris]* Ptolemæo quoque 'Eκκειστρίς' in Sequanis collocatur, II. 9. Id nomen habet fortassis ab Equitibus Limitaneis eo deductis. Apud

Gruter. p. 468. reperta inscriptio in pago *Versoye* agri Genevatis, COL. EQ. In libello Prov. Galliarum, 'Civitas Equestrinum,' id est, *Neviduno*. Unde *Nion* esse colligunt, Guillimanus, Cluverius, Monetius, ad Lemannum lacum.

^h *In eadem]* Gallie Belgicæ contributi.

ⁱ *Nemetes]* *Némeses* Ptolem. II. 9. In Libello Prov. Civitas Nemetum Spira, *Spira*.

^j *Triboci]* *Tribocci]* *Τριβοκχοι* Strab. lib. IV. pag. 194. Ptolemæo loc. cit. *Τριβοκχοι*. Tacito Hist. IV. p. 108. *Triboci*. Inter Vangiones, et Rauracos a Ptolemæo positi, atque adeo in superiore Alsatia, ubi nunc Colmaria est: non ad Moguntiam, ut aliis visum, quod oppidum longe ab hoc tractu summovet Ptolemæna.

^k *Vangiones]* Quorum urbs præcipua apud Ptolem. loc. cit. Argentoratum. De his Lucan. I. 480. 'Et qui te laxis imitantur, Sarmata, braccis Vangiones.'

^l *Hinc Ubii]* Rheni fontibus, inquit, superius memorati: hi deinceps ostiis propiores, quorum primi Ubii, et in iis Colonia Agrippinensis: de qua Tacitus Annal. XII. p. 179. 'Agrippina,' conjux Claudii, Neronis mater, 'quo vim suam sociis quoque nationibus ostentaret, in oppidum Ubiorum, in quo genita erat, Veteranos, coloniamque deducti imperat, cui nomen inditum ex vocabulo ipsius.'—'Verius arbitramur ab Agrippina priore, Germanici Cæsaris con-

pinensis, Guberni,^m Batavi, et quos in insulis diximusⁿ Rheni.

XXXII. (XVIII.) Lugdunensis Gallia habet^a Lexovios,^b Vellocasses,^c Galletos,^d Venetos,^e Abrincatuos,^f Osismios:^g flumen clarum Ligerim. Sed peninsulam spectatorem excurrentem in Oceanum a fine^h Osismiorum circuitu DCXXV. M. pass. cerviceⁱ in latitudinem CXXV. M.

CAP. XXXII. 1 *Bellocassios*, *Calletes* margo edd. Dalec. et Gronov. Mox, *Ambilates* pro *Abrincatuos*, Cæs. *Ossimos* Chiffi. et paulo post in eodem *Ossis-*

NOTÆ

juge, datum id ei coloniae nomen esse; quoniam veluti Mater Castorum procurabat ex eo tractu annonam militibus, qui merebant in exercitu mariti sui: quamobrem et laureato capite pingitur in Achate Tiberiano. Ed. sec. Vetus inscriptio in Orthogr. Aldi: COL. CLAVD. AVG. AGRIPPINENSIVM. Falsa.

^m *Guberni*] Inter Ubios, Batavosque: igitur ii sunt, qui Clivienses hodie appellantur. Tacitus hos Cugernos vocat, Hist. v. p. 119. et 120. quos pariter cum Batavis jungit.

ⁿ *Et quos diximus*] Cap. 29.

^a *Gallia habet*] In ora primum positas gentes enumerat: mox mediterraneas.

^b *Lexovios*] Λιξόβιοι Ptolem. 11. 8. *Lisieux*, in Neustria.

^c *Vellocasses*] Ptolemæo loc. cit. Ὀβελλοκασσιοὶ μέχρι τοῦ Σηκοῦνα, usque ad Sequanam, quorum oppidum *Ρουτόμαγος*, vel ut in Ms. nostri Parisiensis Collegii, *Ρουτόμαγος*, *Rouen*, Neustriæ nunc caput. Frustra sunt Pithæus, Scaliger, alique, qui Baiocasses hic signari putant. Caletos jungit cum Vellocassibus Cæsar Bell. Gall. 11. p. 21.

^d *Galletos*] Ita libri omnes. Καλεταὶ a Ptolemæo appellantur, loc. cit. cum oppido *Ἰουλιόβουρα*, citra Sequa-

nam, ad oram oceanii positi. Oppidum tamen ipsum in ulteriore Sequanæ ripa situm est, unde et Caletensium nomen ultra eum amnem posterior ætas transtulit. Nam Sigebertus ad annum 1163. 'Juliabona,' inquit, 'in Caletensi pago, juxta Sequanam est.' *L'Islebonne*.

^e *Venetos*] *Les Vannois*. Oppidum, *Vannes*, in minore Britannia. Ab his profectos qui Venetias in Italia condiderunt, Strabo existimat, lib. 1v. pag. 195.

^f *Abrincatuos*] Hos a Britonum finibus annis Coëtinus, *Coënon*, disternat. Oppidum *Abrincæ*, *Abranches*.

^g *Osismios*] Mss. *Ossimos*. At Ptolemæo, loc. cit. Ὀσισμοὶ. Oram omnem Aremorica septentrionalem ii tenuere. Post arctioribus clausi limitibus: ubi S. Pauli Leonensis oppidum. In Parlamento Alani Ducis, an. 1088. 'Osiumii, sive Leonia.'

^h *A fine*] Ubi nunc S. Maclovii oppidum: inde enim circuitus initium ducitur: hic finis Osismiorum fuit.

ⁱ *Cervice*] Sic isthmum vocat, quæ capitis instar reliquæ continenti Galliae, cæa corpori, adhæret, atque annectitur. Ita cap. 6. 'Angusta cervice Peloponnesum continet Hellas.'

Ultra eam Nannetes.^j Intus autem^k Ædui² foederati,^l Carnuti^m foederati, Boii,ⁿ Senones,^o Auleri, qui cognomi-

morum.—² Ita Reg. Brot. 1. et antiquiss. edd. *Hedui* Gronov. Dalec. Har-
duin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Esui* Vet. Dalec. Mox, *Carnutes fæde-*

NOTE

^j *Nannetes*] *Les Nantois*. Oppidum, *Nantes*.

^k *Intus autem*] Jam hi Galliæ Lug-
dunensis mediterranea obtinent, quo-
rum alii aliis longius a mari seced-
dunt.

^l *Ædui* [*Hedui*] *foederati*] Sic in num-
mo argenteo sæculi XII. apud Paulum
Petavium: † HEDVA XPI CIVITAS.
² *Hedua* Christi civitas. In aversa
parte: † MONETA SCI NAZARII. 'Mo-
neta Sancti Nazarii.' Ex ea causa
in nummis antiquioribus sub Princi-
pibus Christianis THEVP et ΘΥΠΟΑ:
hoc est, *Theopolis*, Θεοῦ πόλις scribi-
tur. In nummis priorum temporum
id nomen semper scribitur per E. In
nummo aureo e Cimelio Serenissimæ
Ducissæ Aurelianensis; DIVI IVLI F.
PER III VIR RPC. caput Octavii Cæ-
saris laureatum cum Solis sidere. In
alio similiter aureo, Romæ, e cimelio
Cardinalis Davia, DIVI IVLII F. TER
III VIR. RPC. In aversa utriusque
area, mediam trajiciente titulo, M.
AGRIPPA COS. DESIG. In priore lege,
'Divi Julii filius Protector Eduæ
Restitutæ, Triumvir reipublicæ con-
stituendæ.' In altero, 'Tutator E-
duæ Restitutæ.' In argenteo nummo
Carausii Augusti, VICT. CEA VICTORI
Carausio Edua Augusta, subintellige,
trophæum crexit, quod pictum in
area nummi est. Cave credas D.
Bandurio, ex falsa alterius relatione
aienti, scriptum esse in hoc numis-
mate, VICTORIA CEA. Oxonii asser-
vatur, in Bibliotheca Bodleiana. In
nummo singulari e cimelio quon-
dam Reginæ Christianæ: D. N. PLA-

VALENTINIANVS. SPE. AVG. 'Dominus
noster Placidus Valentinianus Sena-
tor perpetuus Eduæ AVGVSTÆ.' Ca-
put tectum pileo, cum veste Senato-
ria. X. PLACEAS PETRI. Hydrantius,
ex quo aquæ effluunt, apposita iuxta
statua Apollinis, 'PLACIDUS CÆsar
Eduensi Apollini Sonorum Posuit
Effluvia, Tutatori Romani Imperii.'
Aut verius, quia simplicius: 'Edu-
ensi Apollini, Servatori populi Eduo-
rum, Tutatori,' &c. De templo Apol-
linis in civitate Edua, vide Eume-
nium in oratione pro scholis instau-
randis, et in Panegyrico. Non est
hic Valentinianus Constantii et Pla-
cidæ filius; sed ab eo alius, quæ in
Opere de Numismatibus Sæculi Theo-
dosiani nondum edito indicamus.
Nummi sunt alii Eduæ percussi, plus-
quam trecenti. In vetere codice Da-
lecampius se legisse dicit: *Esui*, haud
dubie pro *Edui*. 'Ed. sec.—Ptolem. II.
8. Αἰθουα. Et inscriptio vetus apud
Gruter. p. 371. *ÆDVI*. Straboni ta-
men, lib. IV. p. 192. 'Εδοῖοι. *Hedui*
Cæsari lib. VII. p. 103. Tacitus An-
nal. XI. p. 164. 'Primi Edui Senato-
rum in Urbe jus adepti sunt. Datum
id fœderi antiquo: et quia soli Gal-
lorum fraternitatis nomen cum po-
pulo Rom. usurpant.' Horum oppi-
dum Bibracte fuit, idemque Augus-
todunum dictum, *Auxan*.

^m *Carnuti*] *Carnuteni*, in Mss. R. 1.
2. Colb. 1. 2. &c. *Le pays Chartrain*.

ⁿ *Boii*] Boii hodie Borbonienses, a
Borbonio Archembaldi castello. Sunt
et Molinæ Borbonensium, *Moulinæ*.

^o *Senones*] Nota horum deinceps

nantur Eburovices, et qui Cenomani, Meldi liberi, Parisii, Trecasses, Andecavi, Viducasses, Bodiocasses,³ P Unelli,⁴ Cariosvelites,^r Diablindi,^s Rhedones, Turones, Atesui,⁴ Secusiani liberi, in quorum agro colonia Lugdunum.^a

~~~~~  
 rati in eodem Vet. et paulo post, et qui nominantur.—3 Edd. vett. et Gronov. *Vidugasses, Vadicasses*; Chiffi. *Viducasses, Vadiocasses*. Gallandus in Epistola Huetio, Misc. Obs. tom. ix. p. 296. de h. l. ita scribit: 'Meum est tibi enotare, pro *Vadicasses* legi *Vadiocasses* in Ms. Vesuntino, quod et vetustate et integritate palmam præripit sex manuscriptis a Dalecampio adhibitis. Lectioni autem Ms. hujus, quod præ ceteris vel maxime sequendum iudico, ideo inhæreo, quia ad *Bajocam* propina, quam *Vadicasses*, quod longius abit a scriptura, accedit. Neque enim concipere possum, nomina *Viducassium* et *Vadicassium* inter se non differre, posteriusque ex margine in textum irrepisse: cum utrumque dent quinque manuscripta, et insuper sextum veram exhibeat lectionem vocis *Vadicasses*, pro illo *Vadiocasses* substituens.' De his vocibus vid. plura ibid. Pro *Andecavi*, quod exhibet Reg. Brot. 1. *Andegavi* dant edd. ante Brotier. Mox, *Cariosvelites* Reg. Brot. 1.—4 *Itensi* edd. vett. ante Har- duin.

## NOTE

oppida: Senonum, *Sens*: Eburovicum, *Evreux*: Cenomanorum, *Κενομανῶν Ἀβύρπιων*, Ptolemæo II. 8. *le Mans*. Aulerici Eburovices apud Cæsarem Bell. Gall. lib. III. p. 36. et in nummo Gallorum vetere, tum in Museo nostro, tum apud D. de Bouteroue de Monet. Gall. p. 41. AVLERCO EBVROVICÆ. Deinde Meldorum civitas, *Meaux*. Parisiorum ea ætate oppidum *Latetia*, ut Cæsar loquitur Bell. Gall. lib. VII. p. 96. 'positum in insula fluminis Sequanæ:' nunc Gallici Imperii caput. Trecassium, seu Trecassinorum, Trecæ, *Troyes en Champagne*. Andegavorum, *Angers*. Viducassium, *Βιδουκασίων*, quos inter Unellos et Osismios Ptolemæus collocat, si tamen iidem sunt, Dinantum in minore Britannia.

<sup>p</sup> *Bodiocasses*] Ptolem. II. 8. *Οβδικασίωι*, post Meldas, versus Belgicam, πρὸς τῆ Βελγικῆ, ubi nunc Theodorici castrum, *Château-Thierry*. Vide Notas et Emend. num. 112.

<sup>q</sup> *Unelli*] Ptolemæo, loc. cit. *Οβυελοί*, haud procul Osismiis collocantur. Cæsar, Bell. Gall. lib. II. p. 30.

'Crassum,' inquit, 'miserat ad Venetos, Unellos, Osismios, Curiosolitas.' Quibus ex verbis minori Britanniam Unellos esse accensendos liquet.

<sup>r</sup> *Cariosvelites*] Cæsari loc. cit. *Cariosolites*: quorum oppidum, unde nos sumus, Corisopitum *Quimper*, quæ vox Britannica lingua oppidum muris cinctum significat.

<sup>s</sup> *Diablindi*] Libellus Provinc. Civitas *Ossismiorum*. Civitas *Diablintum*, in Prov. Lugd. tertia. *Διαβλίντου* Ptolemæo dicuntur, II. 8. in mediterraneo Galliarum Lugd. multo Venetis orientatiores, ut habet codex Palat. at vetustiss. codex Collegii nostri Paris. *δυσμυδρέποι*, *occidentatiores*, habet, ut et vulgati libri. Quare de eorum sede ampliandum censeo. Rhedones, Turonesque sat cogniti.

<sup>t</sup> *Atesui*] Sic Mss. habent omnes, non *Itensi*. Sed neutram vocem, nusquam reperiens, probo. Quid si scribatur, *Item Secusiani liberi*, quasi revocans orationem ad Secusianos nunc commemorandos, quos suo loco et ordine prætermiserat? Segusianos ho-

XXXIII. (XIX.) Aquitanicæ sunt Ambilatri,<sup>a</sup> Anagnutes, Pictones,<sup>b</sup> Santones liberi: Bituriges<sup>c</sup> liberi cognomine Ubisci: Aquitani,<sup>d</sup> unde nomen provinciæ, Sediboniatæ. Mox in oppidum contributi Convenæ,<sup>e</sup> Begerri,<sup>f</sup> Tarbelli<sup>g</sup>

~~~~~

CAP. XXXIII. 1 'Lege Ambilates, pntoque vocem hanc tractam e superiori capite huic insertam imprudentia.' Dalec. Mox, Aginnates, P. S. liberi, Betti cognomine, &c. Chiffi. Santones liberi, cognomine Ubisci edd. vett. et Gronov.—2 Tarbelli Gronov. et mox in eadem: Cocossates, Sexsignani distinctim. Cocossates etiam edd. ante Brotier, qui e cod. Reg. 2. edidit Cocossates. Paule

NOTÆ

die *Foretiens* vulgo appellant: oppidum, Forum Segusianorum, *Feurs*: agrum circumjectum, *le pays de Forests, le Lyonnois*.

^a *Lugdunum*] *Lion*. Nic. Chorier, Hist. Delphin. lib. II. pag. 96. a *Lut*, quod populam Celtarum lingua sonat, et *Dun*, montem, vocis Lugdani originem repetit: quasi montis incolæ ea vox significet. Aliam ejus nominis originem ridet, quam apud Plutarchum Clitophon affert.—'Neutra nobis placet. Verius arbitramur *Lugdunum* emollitam vocem esse pro *Lucudunum*: quod lucum montis significat. Propterea enim in nummo vetere Rodulphi regis *LUCVDVNVS* scribitur. Nam quod in nummo M. Antonii legitur *LVGDVNI*, non ibi urbs *Lugdunum* est, sed primæ sunt literæ totidem vocum, a nobis superius explicatæ, III. 23.' Ed. sec.—De Colonia *Lugdunensi* superius inscriptionem ex Grutero retulimus.

^a *Ambilatri*] *Ambilates* jungit cum *Nannetibus* Cæsar Bell. Gall. lib. III. p. 34. *Anagnutes* li esse videntur, qui *Artemidoro* apud *Stephanum* dicuntur *Ἀγνῶτες Ἴθνος Κελτικῆς παρὰ Ἰλλυριῶν*. Ambo inter *Nannetes* et *Pictonea* sedes habuere.—'Notabile interim est, quod cum in *Belgica* cap. 31. tres sint populi fœderati, *Lingones*, *Remi*, *Treveri*; in *Lugdunensi* duo, cap. 32. *Carnuti* et *He-*

dui; in *Aquitania* nulli sicut.' Ed. sec.

^b *Pictonea*] *Les Poitevins*, oppidum, *Poitiers*. *Santonum*, *Saintes*: incolæ, *les Saintongeois*. *Priores* pariter *liberos* fuisse *Lucanus* innuit, IV. 436. 'Pictonea immunes subigunt sua rura.'

^c *Bituriges*] *Les Bourdelois*: oppidum, *Bourdeaux*. *Ptolemæo* II. 7. *Βροδύρες* et *Οβίβυκκοι*. *Gruteri* *Inscriptio*, p. 227. AVGUSTO. SACRVM ET. GENIO. CIVITATIS. BIT. VIV. Falsa.

^d *Aquitani*] Ab aquis salubribus, quibus ea regio scatet, ubi ubi em fuerint, unde hæc primum appellatio cœpit, et *Aquitanorum* istorum cognomen, *Sediboniatæ* nuncupatæ.—'Fuere ii ubi nunc est *Vasconia* peculiaris dicta, *la Gascogne particuliere*, ubi *Aturensum* civitas, *Arie en Gascogne*.' Ed. sec.

^e *Convenæ*] Ex eorum oppidi ruinis excitatum *S. Bertrandi* sanum, *S. Bertrand de Cominges*.

^f *Begerri*] *Bigerriones* Cæsari Bell. Gall. lib. III. pag. 38. *Les Bigerrats*. *Oppidum Tarbe*: quod *Tarbellorum* esse, de quibus mox dicemus, cave existimes.

^g *Tarbelli*] Videntur hi a Romanis *Quatuorsignani* cognominati, ut et *Cocossates* *Sexsignani*, quod hi *sex signa militum* apud se haberent a

Quatuorsignani, Cocosates Sexsignani, Venami, Onobrisates, Belendi,^b saltus Pyrenæus. Infraque Monesi,ⁱ Oscidates³ montani, Sibyllates,^k Camponi,^l Bercorcates,^m Bipedimui, Sassumini, Vellates,ⁿ Tornates, Consoranni, Ausci, Elusates, Sottiates,^o Oscidates campestris, Succasses,^p Tarusates,^q Basabocates,^r Vassei, Sennates,^s Cambolec-

post, *Olobrisates* Vet. Dalec.—³ *Oscidates* edd. ante Brotier. *Oscidates* Regg. Brot. et Colb. Mox, *Sibusates*, pro *Sibyllates*, Cæsar. *Pimpedunni*, *Lassumini* Chiff.—⁴ *Latusates* Gronov. et edd. vett. Mox in iisdem: *Cambolectri*, *Age-*

NOTE

præsidio, illi quatuor. Horum oppidum Aquæ Tarbellicæ, *Acqs*, sive *Dax*. Vide inferius, xxxi. 2. Cocosatum apud Cæsarem mentio, loc. cit. Venamorum, Onobrisatumque, nusquam: omnium perinde situs incertus.

^b *Belendi*] Superest ejus nominis vestigium in pago *Belin*, ad amnem Leriam in agro Bolorum, cui agro nomen est hodie *le Buch*. Ita Vales. in Notit. Gall. p. 524.

ⁱ *Monesi*] *Moneius*, inquit idem Vales. locus est hodieque haud ignobilis in Benearnensi agro: cujus forte incolæ Monesi dicti.

³ *Oscidates* [*Oscuidates*] Hi montani, mox etiam alii dicti campestris, a situ dispari. Forte sunt *Δάριω*: Ptolemæi II. 7. inter Gabalos, et Ausitanos. In Mss. Reg. et Colb. *Oscidates*.

^k *Sibyllates*] Ita libri omnes, Cæsar Bell. Gall. lib. III. 28. inter Garumnos, et Cocosates, Sibutzates locat: quos Valesius in Notit. Gall. p. 514. inter Aquas Tarbellicas, et Baionam, ait sedes olim habuisse, ubi nunc locus retinet nomen *Saubuse*, ad Aturum amnem.

^l *Camponi*] Locus *Campæ* in Bigerrionibus, quod a Papirio Massono describitur, in Geogr. Franc. p. 518. ut similitudinem vocis, sic veterum

incolarum sedem forte refert.

^m *Bercorcates*, &c.] Prorsus ignotæ gentes. In Mss. Reg. Colb. et Chiff. *Pimpedunni*, *Lassumini*.

ⁿ *Vellates*] Ptolemæo II. 7. *Ὀβέλαινα*, inter Auscios et Ruthenos. Tornates ejus loci incolæ ait fuisse Valesius, cui loco nomen hodieque *Tourney*, in Bigerrionibus. Consorannorum oppidum, *Conseranus*. Auscorum, ut Cæsar, sive Ausciorum, ut Ptolemæus maluit, Augusta, *Ausch*. Elusatium, Elusa, *Euse*, vel *Eauæ*, in Comitatu Armaniensi: hæc Rufini patris, quem Claudianus acri carmine insectatur. Inscriptio apud Gruter. pag. 708. CIVI. ELVSENSI. Apud Cæsarem Bell. Gall. lib. III. p. 28. 'Flustates,' pro 'Elusates,' ut alii ante nos viderunt.—'In concilio Arelatensi I. 'Mamertinus Episcopus, de civitate Elosatium.' In Agathensi 'Ciarus Episcopus de civitate Elna.' Ed. sec.

^o *Sottiates*] Ita libri omnes. Cæsari, B. G. lib. III. pag. 37. *Sottiates*. Nunc est *Soz* in Novempopulania, et Auscorum Diœcesi. Oihenart. in Notit. Vascon. p. 446.

^p *Succasses*] Succassium appellatorem servat pagus *Secas*, inter Garumnam Leriamque amnes, leucis ab urbe Burdigalensi tribus. Auctor Valesius, p. 524.

^q *Tarusates*] *Le Diocesi d'Aire*.

tri ^t Agesinates Pictonibus juncti. Hinc Bituriges ^a liberi, qui Cubi appellantur. Dein Lemovices, ^v Arverni liberi, ^x Gabales. ^x Rursus Narbonensi provinciæ contermini Ruteni, ^y Cadurci, ^z Antobroges, ^a Tarneque ^b amni discreti a Tolosanis Petrocori. Maria circa ^c oram: ad Rhenum septemtrionalis oceanus, inter Rhenum et Sequanam Britannicus, inter eum et Pyrenæum Gallicus. Insulæ com-

sinates distinctim.—5 *Gabali* margo edd. Dalec. et Gronov. Vid. xi. 97.—6 *Rutheni* Gronov. Mox: *Cadurci: Ninobriges Tarnis amne discreti a Tolosanis. Petrocorii, &c.* Jos. Scaliger. *Cathurei . . . Petrogori* edd. vett. et Gronov.

NOTE

Vide Notas et Emend. num. 113.

^t *Basabocates*] Ita libri omnes. Hi Cæsari 'Vocates' dicti B. G. lib. III. p. 33. 'Vocates,' inquit, 'Tarusates, Elusates.' Mox Vasatæ Basatæque, iidem appellati *Bazas*. Vide Notas et Emendationes num. cit.

^v *Vaseti, Sennates*] Forte Vasarii, *Ὠσαδοῖσι* Ptolem. III. 7. Gabalis proximi.

^y *Cambolectri*] Hi cognomine Agealnatum, ab aliis Cambolectris distinguuntur, qui Atlantici cognominantur, in Narbonensi, ut diximus III. 5. Hos esse Incolimenses credimus, *les Angoumoisins*.

^z *Hinc Bituriges*] Nam et gentes eæ quæ Ligeri amne, et Garumna, oceanoque clauduntur, debent Aquitanicæ accenseri. Horum nobilissimus Bituriges, *les Berryers: Βερούργες* et *Κούβη* Ptolem. III. 7. Ager *le Berri*: oppidum Avaricum, *Bourges*. Ibi reperta inscriptio, quam Reinesius affert, p. 121. FLAVIA CVBA. FIRMANI. FILIA. COSOSO. DEO. MARTI. SVO . . .

^a *Dein Lemovices*] *Les Limosins*: oppidum, *Limoges*.

^v *Arverni liberi*] Lucan. l. 427. 'Arvernique ausi Latio se dicere fra-

tres.' Hodie, *les Auvergnats*. Oppidum, *Clermont en Auvergne*, Clarus Mons, qui prius Nemossus appellabatur. Vide Sirmond. in notis ad Goffrid. p. 92.

^x *Gabales*] Sic libri omnes. *Le Givaudan*. Civitas Gabalorum in eo stetit loco, ubi nunc oppidulum *Iavoux*, a Mimate, *Mande*, lencis quatuor dissitum. Ita G. de Catel, Hist. lib. II. p. 306.

^y *Ruteni*] De his egimus III. 5. Strabo lib. IV. p. 191. 'Ρουθηνοὶ δὲ καὶ Γαβάλαι τῆ Ναρβοντίτιδι πλησιάζουσι.

^z *Cadurci*] *Les Quercinois*. Ager, *le Quercy*. Oppidum, *Cahors*.

^a *Antobroges*] Sic libri omnes, a quibus discedere mihi religio est. Nitiobriges signari puto, quorum oppidum apud Ptolem. III. 7. Aginnum est, *Agen*: regio circumjacens, *l'Agennois*.

^b *Tarneque*] Tolosanos certe a Petrocoris Tarnis amnis diæterminat, sed interjacentibus Tarnem inter et Petrocoros Cadurcis. Nomen amni, *le Tarn*. Petrocoriis, *Perigourdiens*. Agro, *Perigort*. Oppido, *Perigueux*.

^c *Maria circa*] Maria quibus ora Galliarum alluitur.

plures ^d Venetorum, quæ et Veneticæ appellantur, et in Aquitanico sinu Uliarus.⁷ *

XXXIV. (XX.) A Pyrenæi promontorio Hispania incipit, angustior non Gallia modo, verum etiam semetipsa,^f ut diximus, immensum quantum hinc oceano, illinc Iberico mari comprimentibus. Ipsa Pyrenæi juga, ab exortu ^e æquinoctiali fusa in occasum brumalem, breviores latere septentrionali ^b quam meridiano Hispanias faciunt. Proxima ora citerioris ⁱ est, ejusdemque ⁱ Tarraconensis situs: a Pyrenæo per oceanum,^j Vasconum saltus: Olarso: ^k Vardulorum ^l oppida: Morosgi, Menosca, Vesperies, Amanum portus, ubi nunc Flaviobriga ^m colonia. Civitatum IX.⁸

—7 Ularus cod. Dalec. et Fuxense exemplar.

CAP. XXXIV. 1 Cod. Dalec. *ejus quoque. Mox, situs consistit a Pyrenæo*

NOTE

^d *Insula complures*] Sunt ferme ducentæ, desertæ et incultæ. Præstantissima in alto Calonesus, Καλόνησος, Belle-Ile. Describitur a Papiro Massono, p. 139.

^e *Uliarus*] A Sidonio Epist. VIII. 6. ad Namnac. 'Olarionensis insula.' *Oleron.*

^f *Semetipsa*] Nempe ubi caneat angustis inter duo maria, unde deinde paulatim se pandit versus ulteriorem Hispaniam, ut dictum est III. 3. Adeo ut dimidio minor sit, qua Galliam tangit, quam ubi ad occidentem littus exporrigit, ut recte Mela III. 1. p. 49.

^g *Ab exortu*] A Ruscinone, usque Gades. Vide Notas et Emendat. num. 114.

^b *Latere septentr.*] Perpetuo montium tracta a Ruscinone ducto usque Gades bifariam divisa Hispania, latere septentrionali, quod oceano alinitur, angustior ea est, quam meridiano, qui Iberico mari. Vide Notas et Emendat. num. 115.

Citerioris] Nunc incipit Hispania

citerior, eademque Tarraconensis, ubi Aquitanica Gallia desinit, ad proximam Aquitanicæ oram oceani.

^j *Per oceanum*] Per oceani oram ducto itinere, occurrunt Vasconum saltus, quæ hodie regio *Guipuscoa* nominatur.

^k *Olarso*] *Ολαρσὸ πόλις* est Ptolem. II. 6. in Vasconum oppidis maritimis: nunc pagus *Olarço*, leucis a Fontarabia duabus. Martino *Iarso* dicitur. Et promontorii nomen est Olarso in oceanum projecti, quo finitur Hispania, inquit Mariana Hist. I. 2. p. 2.

^l *Vardulorum*] *Ὀυάρδουλοι* Ptolemæo loc. cit. His hodie *Ipuscoates* dicti respondent. Morosgi, quantum ex sito conjicimus, fanum S. Sebastiani est. *Μήροσκα*, (sic enim scribit Ptolemæus in Vardulis,) *Orio*: utrumque in Guipuscoa. Vesperies, *Deva*, ad ostium amnis cognominis, *Δηρόβη ποταμὸς*, apud Ptolem. in Caristis, qui *Alavenses* hodie nuncupantur.

^m *Flaviobriga*] A Flavio Vespasiano Imp. cognominatam putant. Vide Garibay, VII. 10. *Φλαυιδίβριγα* Ptole-

regio Cantabrorum,² flumen Sanda,^o portus Victoriæ^p Julibrigensium. Ab eo loco fontes Iberi quadraginta millia passuum. Portus Blendium.^q Orgenomesci e Cantabris.³ Portus eorum Vereasueca.⁴ Regio Asturum,^t Noëga^u oppidum: in peninsula,^v Pæsici. Et deinde^w conventus Lucensis, a flumine Navilubione, Cibarci, Egovarri⁶ cognomine Namarini, Iadoni, Arrotrebæ,^x promontorium Cel-

~~~~~

margo edd. Dalec. et Gronov. situs: a P. prope oceanum cod. Dalec.—2 *Fluviobriga, colonia civitatum IX. Regio Cantabrorum* edd. vett. et Gronov. Mox, *flumen Sanga* cod. Dalec. et Vet. ejusdem.—3 *Blendium, Origeni mistis Cantabris* edd. vett. et Gronov. *Blendium* Chiffi. *Origeni, Conisci, Cantabri* Strab. lib. III.—4 *Vesci, Veca* Gronov. et paulo post in eadem *Pæsici*.—5 *Et inde* Vet. Dalec.—6 *Æguiarri* Chiffi. Vid. Nic. Heins. Adv. II. 19. p. 367.—7 *Cæ-*

NOTE

mæo II. 6. in confinio Antrigonum Caristorumque. Nunc *Vermeo* est, non *Bilbao*: ad oceanum oram, lencis quatuor a *Leyquetio*. Sic Mariana Hist. Hisp. IV. 4. p. 148. et Oihenart. in Notit. Vascon. p. 153.

² *Civitatum IX.*] Ait esse in Cantabris civitates novem. Vide Notas et Emend. num. 116. Regioni hodie nomen, *Asturias de Santillana*.

^o *Sanda*] In Mss. Reg. *Sanga*. Colb. 1. 2. et Parm. edit. *Sanga*. Nunc est *Nervio*: Ptolemæo III. 6. *Nepota* in finibus Cantabrorum. *Bilbaum* alluit. Eam esse, qui *Mela* *Salia*, nunc *Rio de Sella* dicitur, male *Pintianus* existimavit.

^p *Portus Victoria*] Recte *Oihenartes* in Notitia utriusque Vasconie, p. 11. ait esse *Santandero*: quem *S. Emederii* portum appellat Mariana.

^q *Blendium*] Sic Mss. non *Blendium*. Navale fuit ejus urbis, quam nunc *Santillanam* vocant.

^r *Orgenomesci e Cantabris*] E Cantabrorum populis. Oram ii tenere a *Santillana* ad amnem *Astarlo*, qui *Ovetum* alluit. Vide Notas et Emendationes num. 117.

^s *Vereasueca*] Ita Mss. non *Vesci, Veca*. Hodie *Villa viciosa*, ad confluentem amnis *Astarlo*, alteriusque ignobilis, in ora *Asturum*.

^t *Regio Asturum*] *Asturias de Oviedo*.

^u *Noëga*] *Noÿa* in Cantabris, apud Ptolem. II. 6. *Noëga Melæ* III. 1. in *Asturum* littore. Hodie *Navia*.

^v *In peninsula*] Cui nomen est *Carruna*, in ora septentrionali Gallæcie. *Πασιουλ* incolæ Ptolemæo appellati, loc. cit.

^w *Et deinde*] Deinde, inquit, ad conventum *Lucensem*, cujus oppidum præcipuum *Lugo*, paulum a mari recedit, pertinent populi in ea ora fusi, usque ad promontorium *Celticum*, a flumine *Navilubione*: Ptolemæo *Ναυαλλοίων* est II. 6. in *Callaïcis*, sive *Gallæcis Lucensibus*, hodie *Rio de Miranda*: ad oppidum *Ribades* in mare devolvitur. Vide Notas et Emend. num. 118.

^x *Arrotrebæ*] Quos et *Ἀροτρεβῶν* et *Ἀροτρεβῶν* appellatos ætate sua *Strabo* prodidit, lib. III. p. 154. Habet juxta *Nerium* promontorium *Ἀροτρεβῶν λιμένα* Ptolem. II. 6.

ticum.⁷ Amnes: Florius,^a Nelo. Celtici cognomine Nerisæ,^a superque^b Tamarici, quorum in peninsula tres aræ Sestianæ^c Augusto dicatæ: Capori,^{7d} oppidum Noëla.^e Celtici cognomine Præsamarci, Cileni.^f Ex insulis nominandæ, Corticata,^g et Aunios. A Cilenis,^h conventus Bra-

NOTE

⁷ *Celticum*] *Cap de Fineterra*, sive S. Mariæ, in finibus terræ. *Νέριον ἄκρον* Ptolem. II. 6. a quo Nerisæ mox appellandi.

^a *Florius*] Hic modo *Rio Lezaro*: Nelo, *Ulla* dicitur.

^a *Nerisæ*] Ii apud Melam, in eo tractu pariter ultimi: accolæ nempe promontorii, quod diximus. *Cabo de Finis terra*.

^b *Superque*] Et supra Nerias in mediterraneo positi Tamarici, per quos Tamaris fluvius labitur, qui inter *Lezaro* et *Ulla* in mare se demittit. *Τάμαρος* Ptolemæo: nunc hodieque regionis nomen est *Trastamara*: anni, *Tambre*. De Tamarici Mela III. 1.

^c *Aræ Sestianæ*] Mariana Hist. Hispan. III. 25. p. 133. ubi de Augusti Cæsaris in Hispaniam adversus Cantabros expeditione verba facit: Aræ Sextianæ, inquit, Melæ, Plinii, ac Ptolemæi literis celebratæ, atque in honorem Augusti constitutæ in peninsula, pyramidum formæ, cochlea ab imo ad summum pertinente, creditæ sunt a nonnullis hujus belli monumenta fuisse, (vestigia earum ad oppidum Gegionem, ab Oveto xx. mill. pass. extare affirmant,) conjectura neque contemnenda prorsus, neque prorsus constanti: cum alii Aræ Sextianas a Sexto Apuleio excitatas malint, eo quem per hæcæ annos de Hispania triumphasse Tabulæ Capitolinæ docent. Ita vir ille sane pereruditus: cui quidem de Ararum causa assentior, de situ non item: cum ex Pliniana serie hæc præcæ Celtico Nerisæ promontorio statuatæ videantur.

^d *Capori*] Ptolem. II. 6. *Κάροποι*, quorum oppidum mediterraneum *Iris Flavia*, hodie, ut a nonnullis creditur, *Compostella*: quæ vox, conflata e duabus, *Iacomo Apostolo*, S. Jacobi Apostoli fanum sonat.

^e *Noëla*] In Mss. Reg. et Colb. *Noëla*. *Noya*, ad amnem Tamarim *Tambre*, cujus utramque ripam tenere Celtici Præsamarci: sic enim habet Mela III. 1. librique Pliniani vulgo editi: at Mss. et Parm. edit. *Præstamartii*.

^f *Cileni*] Ptolem. II. 6. *Κίλωνοι*, quorum oppidum *Ἰβέρα θερμὴ*, *Aquæ calidæ*, quæ Antonino *Aquæ Cælinæ* appellantur. In Conc. Tolet. 7. apud Loaysam, p. 38. 'Exuperantius Ep. de Galicia, Lucensis conventus, municipii Celenis.' Tenuisse Cileni videntur ab amne Tamari ad amnem seu *Rio Loriz*, qui urbem *Pontevedra* alluit, inter Compostellam et Tyden.

^g *Corticata*] Quantum ex situ conjectamus, ambarum hæc hodie nomina: *Salicora* et *Blydones*: illa ad amnis Ullæ, hæc ad *Rio Loriz* ostia posita.

^h *A Cilenis*] Post Cilenos, inquit, pertinent jam ad conventum Bracarensem, de quo diximus III. 4. Helleni: quorum oppidum in Gallæcia apud Strab. lib. III. pag. 167. *Ἐλλης* appellatum esse, quoniam a Græcis conditum erat, auctor est Asclepiades Myrleanna. Hodie *Pontevedra*, teste Mariana, in Hist. Hispan. hoc est, Pons vetus.

carum, Heleni, Gravii,⁸ castellum Tyde, Græcorum sobolis omnia. Insulæ Cicæ,⁷ Insigne oppidum Abobrica.⁴ Minius¹ amnis, IV. M. pass. ore spatiosus. Leuni,⁹ Seurbi.¹⁰ Bracarum² oppidum Augusta, quos supra Gallæcia. Flumen, Limia : ° Durius⁵ amnis ex maximis Hispaniæ, ortus in Pelendonibus,¹⁰ et juxta Numantiam lapsus, dein per Arevacos Vaccæosque, determinatis ab Asturia Vetonibus,¹¹ a Lusitania Gallæcis, ibi quoque Turdalos a Bracaris arcens. Omnisque dicta regio a Pyrenæo metallis referta, auri, argenti, ferri, plumbi nigri albique.

XXXV. (XXI.) A Durio Lusitania incipit,⁶ Turduli vete-

pori Gronov.—8 Gronii Vet. Dalec.—9 Labant in eodem codice.—10 Pelendonibus Vet. Dalec. et Chiff.—11 Vetonibus Vet. Dalec.

NOTÆ

¹ Gravii] Quasi Gralii dicti. Silius Ital. lib. III. 'Et quos nunc Gravios, violato nomine Graium, Ceneæ misere domos, Etolaque Tyde.' Ptolemæus sunt Γραίοι, III. 6. quorum oppidum Τοῦδα. Melæ, ceterisque Tyde, hodie Τῦν. In Mss. Reg. et Colb. Gravii.

² Insulæ Cicæ] Abest id nomen Cicæ a codd. Reg. In quibusdam Sicæ legas. Deorum insulæ alias a nonnullis appellatæ: hodie les Isles de Baïonne. In Antonini nummo, CICA. GENIO. D. D.

³ Abobrica] Nunc Baiona, supra ostia Minii, oppidum munitissimum.

⁴ Minius] Accollis Minio: nomen, si Justino credimus, a minio, quod in ripa profert. At minium amnis Sil, qui in Minium labitur, aquarum copia eo major, solus edit.

⁵ Leuni, Seurbi] Ita libri omnes. Tractam eum tenere ii cum Bracaris, qui inter Durium, Miniumque, patet: quem ab utroque amne quo ea regio clauditur, Antredoramino appellant.

⁶ Bracarum] Et Bracares, inquit, ad oram usque pertinent: oppidum a mari semotum Augustam habent: hodie Bragæ, ad Cavado fl. Apud Gruter. Inscript. pag. 324. BRACAR. AVGVSTANI.

⁷ Limia] Aquas Ptolem. II. 6. juxta Minii amnis ostia. Mela III. 1. 'Et cui oblivionis cognomen est Limia.' Sed falli Melam, quod ad oblivionis cognomen attinet, infra Plinius monet. Hodie Lima.

⁸ Durius] Accollis Douro. De his, qui mox appellantur, populis, quos Durius alluit, ac determinat, egimus superiore libro. Præter Namantiam labi auctor est etiam Strab. lib. III. pag. 153.

⁹ 'A Durio Lusitania incipit] Ubi se in mare Durius, Douro, exonerat, ad oppidum Porto: ex quo, cum adverso ei ad austrum Cale, factum est Portucalliæ nomen: quod recentiores euphonice causa in Portugalliam mutavere: non a Gallis, cum Terræ sanctæ peregrinatione appellentibus, ut fabula refert; nam neque illac ad

res,^b Pæsuri:^c flumen Vacca.^d Oppidum Talabrica. Oppidum, et flumen Æminium.^e Oppida: Conimbrica,^f Collippo,^g Eburobritium.^h Excurrit deinde in altum vasto cornu promontorium,ⁱ quod alii Artabrum appellavere, alii magnum, multi Olisiponense,^j ab oppido, terras,^k maria, cœlum disterminans. Illo finitur Hispaniæ latus,^k et a circuitu ejus incipit frons.^l

(XXII.) Septemtrio hinc, oceanusque^m Gallicus,^m occa-

CAP. XXXV. 1 *Pesuri* Gronov. Mox *Baccia* pro *Vacca* Ortel. *Vagia* codd. Dalec. et Chiffi. Deinde, pro *Æminium*, quod Vet. Dalec. Hardnin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. exhibent, *Eumenium* dant Tolet. et cod. Dalec. *Minium* Gronov. et edd. vett.—2 *Cinumbriga* cod. Dalec. et Tolet. *Olisippo* Vet. Dalec. pro *Collippo*. Mox, *Eburo Britium* Gronov. et edd. vett. *Britoletium* Vet. Dalec. *Britticum* cod. Dalec. *Eburobritium* Ortel.—3 *Olyssiponense* Gronov. et edd. vett.—4 Cod. Dalec. *frons septemtrionis*. *Hinc Oceanus*, &c. Pro

NOTE

nos ex oriente reditur: neque tunc Galli appellabantur, sed Franci.^l *Ed. sec.*

^b *Turduli veteres*] Ab his prodiisse significat eos qui eodem nomine in ulteriore Hispania superius sunt appellati, III. 3.

^c *Pæsuri*] Gruteri inscriptio, pag. 163. PÆSVRES. Hi cum Turdulis a Durio ad Vaccam tenere, ubi nunc oppida *Lamego* et *Arouca*.

^d *Vacca*] Mss. Reg. et Colh. *Vagia*. Marcianus Heracl. pag. 74. *Οδακόβα βοραυός*. Nunc Lusitanis *Vouga* et *Couga*. Ad Alveirum oppidum, *Aveiro*, e Talabricæ ruderibus excitatum, in mare devolvitur. Τὰ Ταλαβερῶν Ἀππiano, in Iber. p. 395. et Ptolemaeo II. 5.

^e *Æminium*] Hodie *Agueda* nomen est oppido annique commune. Vide *Notas* et *Emendat.* num. 119.

^f *Conimbrica*] Mss. Reg. et Colh. *Cinumbriga*. Oppidum fuit, nunc dirutum: *Condeja la veja*, *Condexa* vetus. Tribus ab ea leucis, ex illius ruderibus excitata nova *Conimbrica*, *Coimbra*: nobis *Conimbre*.

^g *Collippo*] Ex ejus rulis crevit

civitas *Leirinensis* *Leiria*, quam *Collippo* nova dici potest, inter *Olisiponem* et *Conimbricam*, in ea Lusitaniam parte, quam *Estremaduram* vocant. Inscripito Gruteri, pag. 323. COLLIPPONENSIVM. Et pag. 1155. EX LVSTITANIA. MVNICIPI. COLLIPPONENSI. ^h *Eburobritium*] Hodie *Ebora de Alcobaga*, haud procul *Leiria*, supra *Olisiponem*.

ⁱ *Promontorium*] Hodie *Capo di Rocca Sintra*. Vide *Notas* et *Emend.* num. 120.

^j *Terras*] Ad terras certe quod pertinet, citra id promontorium est pars Lusitaniam hactenus descripta, quod est Hispaniam latus, et Lusitaniam, septemtrionale: ultra, occidentalis ora. Ad cœlum, hinc ipse septemtrio, inde occasus. Ad maria, Gallicus, vel, si mavis, *Callaicus*, ab eo latere oceanus, ab illo *Atlanticus*.

^k *Hispania latus*] A promontorio Celtico, ad *Artabrum* sive *Olisiponense*.

^l *Incipit frons*] Ab *Olisiponensi* promontorio, ad *Gaditanum* fretum.

^m *Oceanusque Gallicus*] Vide *Notas* et *Emend.* num. 121.

sus illinc, et oceanus Atlanticus. Promontorii excursum LX. M.^s prodidere, alii XC. M. pass. Ad Pyrenæum inde non pauci XII. quinquaginta^a millia, et ibi gentem Artabrum, quæ nunquam fuit, manifesto errore.^o Arrotrebas enim, quos ante Celticum diximus promontorium, hoc in loco posuere literis permutatis.

Erratum et in annibus inclytis. Ab Minio, quem supra^p diximus, CC. M. pass. (ut auctor est Varro) abest Æminius,^q quem alibi quidam^r intelligunt, et Limæam^s vocant, Oblivionis antiquis dictus, multumque fabulosus.^{6t} Ab Durio Tagus CC. M. passuum, interveniente Munda.^u Tagus au-

Gallicus, Chiffi. Calaicus.—5 Vet. Dalec. XL. M.—6 Lethæum vocant ab oblivione antiquis dictum; multumque fabulosum margo edd. Dalec. et Gronov.—

NOTE

^a XII. quinquag.] Hoc est, duodecies centena et quinquaginta millia passuum. Mensura enim hæc est adnavigationis per sinus, recessusque sinuum, a promontorio isto ad Pyrenæum.

^o Manifesto errore] Qui tamen ævo Strabonis invaluerat, ut diximus sup. cap.

^p Quem supra] Cap. sup.

^q Æminius] De quo hoc cap. diximus, ad ea verba: 'Oppidum, et flumen Æminium.'

^r Quem alibi quidam] Melam sugillat, ut indicavimus sup. cap. ad ea verba: 'Flumen, Limia.' Is enim Limiam cum Æminio, qui Oblivionis amnis est appellatus, confundit: recte distinguit Appianus in Iber. pag. 295.

^s Limæam] Limia Melæ loc. cit. Straboni lib. III. pag. 153. 'Ο τῆς Λήφης, ἢ τινες Λιμαλαὺ καλοῦσιν. Oblivionis fluvius, quem quidam Limæam vocant.'

^t Fabulosus] Origo ea fabulæ fuit. Lusitani Celtici, qui Anam seu Guadianam fluvium accolebant, inita cum

antiquis Turdulis amicitia, copias junxere paribus in eandem expeditionem armis. Transvecti amnem, sive Limiam, sive Æminium, orta ibi seditione, communem amisere ducem. Tum vero et simultatum obliti, et soli amœnitate illecti, suas ibidem sedes ponere. Imperitum vulgus deinde credit, inrita aquis illis ea virtute, et expeditionis susceptæ, et patriæ oblivionem potasse. Ea vero fama in posteros sic invaluit ut, annis postea volventibus, cum Decimus Junius Brutus, Romani exercitus Imperator, ad eum amnem venisset, nullo posset imperio milites Romanos adigere, ut fluvium transmitterent: cum id esset animis omnium persuasum, se patriæ suæ æterna statim oblivio subituros. Vide Florum II. 17. p. 91. Strabon. lib. III. p. 153. Plutarch. in Quæst. Rom. pag. 272. Appian. in Iber. pag. 294. Anno U. C. DCXVIII. Brutus ibi Proconsul fuit.

^u Munda] Inter Durium et Tagum fluens amnis, *Mondega*, Conimbricam alluit: aurifer ipse perinde ac Tagus. Ptolem. II. 6. *Mónda*.

riferis^v arenis celebratur. Ab eo CLX. M. passuum promontorium Sacrum^w e media prope Hispaniæ fronte prosilit: XIV. M. pass.^x inde ad Pyrenæum medium colligi Varro tradit.⁷ Ad Anam^y vero, quo Lusitaniam a Bætica discrevimus,^z CXXVI.^z M. passuum: a Gadibus CII. M. pass.^a additis. Gentes:^b Celtici, Turduli,⁹ et circa Tagum^c Vettones. Ab Ana ad Sacrum, Lusitani.^d Oppida memorabilia a Tago in ora, Olisipo¹⁰ e equarum^f e Favo-

7 Vet. Dalec. et ad Pyrenæum medium colligit, ut Varro tradit.—8 Ita codd. Harduini et Dalec. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Ab Ana vero . . . CCXXVI. Gronov. et edd. vett. CXXI. codd. Tolet. et Chiff.—9 Ita codd. Harduini, Vet. Dalec. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Verduli edd. vett. et Gronov.—10 Olyssippo Gronov. et edd. vett.—11 Caneus

NOTE

^v *Tagus auriferis*] Vide quæ dicemus xxxiii. 21.

^w *Sacrum*] Nunc S. Vincentii, *Cabo de S. Vincente*. De fronte Hispaniæ superius egimus hoc cap.

^x *XIV. M. pass.*] Hoc est, quatuordecies centena millia pass. per mediam Hispaniam facto itinere, a promontorio sacro ad medium Pyrenæum.

[*Ad Anam*] Ab Ana fluvio, inquit, distat Sacrum Promontorium cxxvi. m. pass. Sic Mss. Reg. et Colb. &c. non, CCXXVI.

^z *Discrevimus*] Lib. iii. cap. 2.

^a *CII. M. pass.*] Sic erunt omnino a promontorio Sacro ad Gades, ccxxviii. M. P.

^b *Gentes*] Ultra Tagum positæ, versus austrum, supra Algarbiæ, ut vocant, reguum: Celtici, Turdulique: de quibus egimus iii. 3. cognomines, finitimi, affines. Turdulorum civitas Emerita fuit, de qua inferius, teste Strab. lib. iii. p. 151. Unde colligas Vettonum Turdulos clientes fuisse. Celticorum Pax Julia fuit, aliæque, ut mox dicemus.

^c *Circa Tagum*] Nam utramque Tagi ripam, omnemque circum regio-

Delph. et Var. Clas.

nem late Vettones, sive Vectones tenuere: oppida habuere insignia, citra Tagum Salmanticam, apud Ptolem. ii. 5. nitra, Augustam Emeritam, quam 'claram Vettoniæ coloniam' Prudentius vocat, Hymno ix. in Eulaliam, vs. 186. 'Nunc locus Emerita est tumulo Clara Colonia Vettoniæ, Quam memorabilis annis Ana Præterit,' &c. Supra Anam Vettones habitasse etiam auctor est Strab. lib. iii. p. 189. Inscriptio Gruteri, pag. 591. PROVINC. VETTONIÆ.

^d *Lusitani*] Ubi fere Algarbia est, *les Algarbes*.

^e *Olyssipo*] Ulysses venisse in Hispaniam, atque in Lusitanæ littore urbem Ulyssiponem condidisse, Strabo, Solinus, Martianusque censent, ipsoque ex nomine conjectura ducta confirmant. Refellunt quidam tum nominis argumento; nam Olyssipo ex antiquis monumentis et lapidum inscriptionibus nominari scribique debet: et quoniam Ulyssis aræ supra mare Armoricum in Belgis non uno loco extabant. Nempe ex Græca vanitate, quem in Deorum numero habebant, ei templa atque oppida consecrabant: quod Hispani conti-

Plinius.

§ H

nio vento conceptu nobile: Salacia^s cognominata urbs Imperatoria: Merobrica: ^h Promontorium Sacrum: et alterum Cuneus.¹¹ ⁱ Oppida: ^j Ossonoba, Balsa, Myrtilis.

Universa provincia dividitur in conventus tres, Emeritensem, Pacensem, Scalabitanum. Tota populorum XLVI.¹² in quibus coloniæ sunt quinque, municipium civium Rom. unum: Latii antiqui tria: stipendiaria, XXXVI. Coloniæ: Augusta Emerita,^k Anæ fluvio apposita: Metallinenses,^l Pacensis,^m Norbensis,ⁿ Cæsariana cognomine.¹³ Contri-

codd. Dalec. et Chiffi.—12 Ita cod. Dalec. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XLV. edd. vett. et Gronov.—13 *Cæsarina cognomine* Chiffi.—14

NOTE

gisse etiam non inepte prorsus arbitratur. Ita fere Mariana I. 12. sub finem, p. 22. Apud Gruter. inscriptio, pag. 262. 261. et 273. FELICITAS. JVLIA. OLISIPO. Ptolemæo, lib. II. c. 5. Ὀλυσσεῖων. Nunc *Lisbonne*.—ⁱ Altitudine Poli 38. 45'. 25". ex D. Couplet, in *Historia Acad.* anni 1700. p. 127. ^j *Ed. sec.*

^k *Equarum*] Dicemus ea de re VIII. 67.

^s *Salacia*] Hodie *Alcacer de Sal*, inter Eboram et oceanum, medio ferme intervallo. Inscriptio Gruteri, p. 12. MUNICIPII SALACIEN.

^h *Merobrica*] Gruteri inscriptio, p. 442. ONDO. MEROBRIG. sed suspecta mihi. Oppidum interiit: e ruderibus proxime excitatum alterum, cui nomen est *Santiago de Cacem*: medio ferme itinere inter Olisiponem et Prom. Sacrum, *Cabo S. Vincente*.

ⁱ *Cuneus*] Hodie *Cabo di S. Maria*. Ager inter Anam et Sacrum promontorium, Cuneus a Mela vocatur, III. 1. interjacente eo promontorio, quod a Plinio, de agri nomine, Cuneus similiter appellatur.

^j *Oppida*] Hoc ex Pomponio Plinius, loc. cit. 'In Cuneo agro,' inquit, 'sunt Myrtilis, Balsa, Ossonoba.'

Eodem ordine Marcianus Heracl. p. 73. Ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἄνα ἐστὶ Βάλσα . . . ἀπὸ δὲ Βάλσων εἰς Ὀσσόνοβα . . . ἀπὸ δὲ Ὀσσόνοβα ἐστὶ τὸ ἱερὸν ἀκρωτήριον. Sic enim hic locus legendus. Ossonoba, *Estombar*, Roderico Carro, Antiq. Lusit. III. 75. Balsa, Resendio auctore, Antiq. Lusit. lib. IV. *Taxira* est: utraque Algarbiæ dittonis: ista metropolis. Myrtilis, Ptolemæo II. 5. ex Ms. nostro, Ἰουλία Μυρτίλλας, hodie *Mertola*, ad Anam, in confinio Algarbiæ, Lusitanique.

^k *Augusta Emerita*] Vestigia tantum supersunt: loco nomen est *Mertola*, ad Anam. Veteranos milites eo deductos Augusti jussu, auctor est Dio, lib. LIII. p. 514. Nummos duos profert Patinus in familia Carisia, p. 66. hujus deductæ coloniæ indices ac testes. Gruterus, inscriptionem, pag. 13. COLONIA. EMERITENSIS.

^l *Metallinensis*] Metallinum, hodie *Medelin*, in Estremadura, ad Anam fluvium, ubi falso creditus, post leucarum aliquot occultationem, annis emergere. Antonin. in itinere a Corduba Emeritam, Metallinam ab Emerita M. P. XXIV. distare prodidit.

^m *Pacensis*] Civitas olim Pax Ju-

buta^o sunt in eam Castra Julia, Castra Cæcilia. Quinta est Scalabis,⁴ quæ Præsidium Julium vocatur. Municipium civium Rom. Olisipo, Felicitas⁵ Julia cognominatum. Oppida veteris Latii: Eboræ,⁶ quod item Liberalitas Julia: et Myrtilis, ac Salacia quæ diximus.⁷ Stipendiariorum, quos nominare non pigeat, præter jam dictos⁸ in Bæticæ cognominibus,⁹ Augustobrigenses,¹⁰ Ammienses,¹¹

Idem codex *Sallabæ*.—15 Margo edd. Dalec. et Gronov. in *Bætica cognomines*. Mox, pro *Ammienses*, cod. Dalec. *Emienses*, et *Pranitani* pro *Araditani*; Gronov. *Araditani*; Vet. Dalec. *Aranitani*. Pro *Arabicenses* margo edd.

NOTÆ

Ἡ, Παξουλία Ptolemæo II. 5. in Turdalis, sive Turdetanis: eadem Augusta cognominata: Παξωνόπολις Straboni I. III. p. 151. in Celtici Lusitanis. Nunc *Beja*: in cujus oppidi fero cippum esse Graterus ait, pag. 261. cum inscript. COL. PAX. IVLIA. Pacis Augustæ deinde nomen ad Badiocenses transit, quorum oppidum in Turdalis fuit. Vide Resendium, in Epist. de Colonia Paceusi. Ulpianus, lib. L. Dig. tit. 15. de Censibus: 'In Lusitania Pacenses, sed et Emeritenses juris Italici sunt.'

² *Norbensia*] Νόρβια Καυάρεια Ptolemæo II. 5. Hodie *Alcantara*, Lusitanie quondam, nunc Castellæ veteris oppidum, ad Tagum, ponte ibi Trajani nobile: aut certe ex Norbensis rudericibus haud procul id conditum.

³ *Contributa*] Norbensi jurisdictioni obnoxia, seu jura Norbam petere coacta. Castra Julia, nunc *Truxillo*, quasi *Turris Julia*, in Diocesi Placentina, Castellæ novæ, inter Emeritam Placentiamque, medio fere intervallo: haud procul a Castris Cæciliis, quibus nomen est *Caceres*: non, ut quibusdam visum est, *S. Maria de Guadalupe*. Pro *Castra Julia*, Mss. Reg. et Colb. *Castra Servilia*. Cæcilia Ptolemæo memorantur, II. 5. Antonino Cæciliana dicta, in Lusitania,

itinere ab Olisipone Emeritam, quæd per viarum anfractus plurimos agebatur.

⁴ *Scalabis*] A Diva Irene virgine nomen habet hodie *Santarena*. Apud Ptolemæo II. 5. Ἰκαλαβισκός, Τακουβίς, κ. τ. λ. forte pro Ἰκαλαβίς κολ. hoc est, *κολωνία*.

⁵ *Felicitas*] De eo cognomine paulo ante egimus.

⁶ *Eboræ*] *Eboræ*, inter Anam et Tagum. Apud Resend. de Antiq. Eboræ, inscriptio quam Graterus refert, p. 489. LIB. IVL. EBORÆ. Hoc est, 'Liberalitas Julia Eboræ: non 'Libertas,' ut Scaligero visum in Indice Gruteri.

⁷ *Quæ diximus*] Plane modo, hoc cap.

⁸ *Præter jam dictos*] Præter eorum oppidorum cives, quos in Bætica Lusitanis esse cognomines diximus III. 3. iis verbis: 'Celticos a Celtiberis ex Lusitania advenisse manifestum est: sacris, lingua, oppidorum vocabulis, quæ cognominibus in Bætica distinguuntur.'

⁹ *Augustobrigenses*] Augustobriga Antonini, ab aliis hodie *Villar del Pedroso*, ad Tagum: ab aliis *Ponte del Arçobispo* esse existimatur.

¹⁰ *Ammienses*] Ptolemæo II. 5. in Lusitania, Ἀμμία. Mss. Ἀμμία. Nunc

Aranditani,^r Arabricenses,^x Balsenses,^y Cæsarobricenses, Caperenses, Caurenenses,^z Colarni, Cibilitani,^a Concordienses,^b Elbocorii,^c Interannienses,^{16 d} Lancienses,^e Mirobrigenses, qui Celtici^f cognominantur: Medubricenses,¹⁷ qui Plumbarii: Ocelenses,^h qui et¹⁸ Lancienses: Turduli

Dalec. et Gronov. *Taxabricenses*; edd. vett. et Gronov. *Axabricenses*. Vet. Dalec. *Blacenses* pro *Balsenses*. Denique, cod. Dalec. et Chiffi. *Cæsarobrienses*. —16 Edd. vett. et Gronov. *Concordienses*, qui et *Boccori*, *Interansenses*. Cod. Dalec. et Chiffi. *Interansenses*.—17 *Medubrigenses* codd. Dalec. et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—18 Hæc duo vocabula, qui

NOTE

Portalegre, in Lusitaniæ finibus inter Heluas et Tagum amnem: quo in oppido reperta inscriptio, ΜΥΝΙCΙΡ. ΑΜΜΑΙ, hoc est, *Ammaitanum*, quod refert Gruterus, pag. 257. ex Schotti schedis.

^r *Aranditani*] *Ἀρανδῖς* Ptolemæo II. 5. in Celticis Lusitanis, Arannio Antonino, in itinere de Esuri Pacem Juliam, pro Arandi habet. Situs horum incertus, ut et proxime sequentium.

^x *Arabricenses*] Ab Arabriga Ptolemæi II. 5. juxta Scalabim sita. Apud Gruter. inscriptio, pag. 162. ΑΡΑΒΡΙΓΕΝΣΕΣ.

^y *Balsenses*] Hi ab oppido Balsaa supra dicto: *Cæsarobricenses* ab oppido, ut patet, cognomine, sed incerti admodum situs: *Caperenses*, a Capara, cujus meminit in Lusitania Antoninus, itinere ab Emerita Cæsaraugustam. Ptolemæo II. 5. *Κάπαρα*: nunc *Las ventas de Capara*, inter Alcantara et Coriam.

^z *Caurenenses*] Horum oppidum *Καύριον* Ptolemæo II. 5. in mediterraneis Lusitaniæ civitatibus: nunc *Coria*, in Castella nova: Colarnorum, *Κόλαρον*. Apud Gruter. pag. 162. COLARNI.

^a *Cibilitani*] Apud Gruter. pag. 62. ΜΥΝΙCΙΡΙ. CIVILITAN.

^b *Concordienses*] Horum oppidum *Κορκοβία*, apud Ptolem. loc. cit. Nunc *Tomar* aiunt appellari.

^c *Elbocorii*] Ab oppido Elbocori. Vide Notas et Emend. num. 122.

^d *Interannienses*] Oppidum *Ἰντερανησία*. Vide Notas et Emendationes num. 123.

^e *Lancienses*] LANCISENSIS, apud Gruter. p. 160. et 199. Apud Ptolem. II. 5. *Λανκία δριδάνα*.

^f *Qui Celtici*] Ut eo cognomine *Mirobricensibus* Turdulia, de quibus dictum est III. 3. Celtici socernantur. Alii *Ciudad Rodrigo* esse volunt urbem Castellæ veteris, in Portugaliæ confinio: Ambr. Morales locum esse ait, cui hodieque nomen est *Malabriga*, prope eam Rodericopolim.

^g *Medubricenses*] Medobrecam in Lusitania oppidum, prope montem Herminium, quo Medobrecenses confugerant, habet Hirtius in Comment. de Bello Alex. p. 217. Olim oppido nomen *Aramenha*: nunc jacet: ruderum, teste Resendio, Antiq. apud Maruanum castrum visuntur, prope Amæam, quæ Portus alacer, ut diximus, appellatur. Plumbarii, a plumbo quod ibi effoditur, cognominati.

^h *Ocelenses*] *Ὀκαλλον* Ptolemæo II. 3. juxta Capara.

qui Barduli,ⁱ et Taponi.] Lusitaniam cum Asturia et Gal-
læcia¹⁹ patere longitudine **DXL. M.** passuum: latitudine
DXXXVI.^k M. Agrippa prodidit. Omnes autem Hispaniæ,
a duobus Pyrenæi promontoriis per maria, totius oræ cir-
cuitu passuum **XXXIX. XXII. M.**²⁰¹ colligere existimantur,
ab aliis **XXV. mill.**^{21 m}

XXXVI. Ex adverso Celtiberiæ complures sunt insulæ,
Cassiterides^a dictæ Græcis, a fertilitate plumbi: et e re-
gione Arrotrebarum promontorii,^b Deorum sex,^c quas aliqui
fortunatas appellavere. In ipso vero capite Bæticæ, ab
ostio¹ freti^d pass. **XXV. mill.** Gadis, longa (ut Polybius
scribit) **XII. mill.** lata **III. mill.** passuum. Abest a conti-

et, in cod. Dalec. non habentur.—19 Chiffi. et Gallicia.—20¹ Ita Ms. Reg. 1. In editione principe, **XXIX. XII.** Sic et Mss. Reg. 5. 6. Frustra in recentioribus editionibus emendatum, **XXIX. XXII.** Certe totius oræ circuita a promontorio Pyrenæo, le Cap de Creus, ad alterum promontorium inter urbes *Saint Sébastien* et *Fontarabie*, si sinuum anfractus numerentur, plus colligitur, quam **XXIX. XXII. M. pass.** Brotier. **XXXIX. M. duodecies** Vet. Dalec. **XXIX. M. XXII.** Chiffi. Bipont. *vigesies novies centena, et viginti duo millia.*—21 Edd. vett. et Gronov. **XXVII. mill.** Vet. Dalec. Harduin. 1. 2. 3. et Franz. **XXVI. mill.** Bipont. *vigesies sexies centena millia.*

CAP. XXXVI. 1 Bæticæ mox ab ostio Vet. Dalec. Mox, pro **XXV. mill. Gadis**, quam lectionem firmant codd. Harduin. et Dalec. **LXXV. mill. Gadis** ex-

NOTE

¹ Qui *Barduli*] Turduli Tarracensem attingunt, ut dictum est III. 3. qua in provincia et Vardulos sive Bardulos Ptolemæus agnoscit II. 6.

² *Taponi*] Gens est a Turdulis diversa. In libris omnibus, *Taponi*. At in inscriptione Gruteri, p. 162. nisi vitium marmorarii sit, cum Medubricensibus **TALORI** junguntur.

^k *Latitudine DXXXVI.*] Latitudinis hæc mensura justo sane amplior videtur, ac longitudini ipsi fere par.

¹ **XXXIX. [XXIX.] XXII. M.**] Ita Mss. Reg. Colb. Chiffi. &c. Hoc est, *vigesies novies centena*, et viginti duo millia passuum.

^m *Ab aliis XXV. [XXVI.] Vigiesies sexies centena millia.*

^a *Cassiterides*] E regione Celtibe-

rorum, sive Celticorum Lusitanis, positas esse Cassiteridas insulas decem, unde *stannum*, quod *κασσίτερος* Græci vocant, ad nos adveleretur, communis veterum error fuit: quem et Ptolemæus sequitur, II. 6. Strabo lib. II. et III. aliique. Caute admodum Herodotus, cujus verba recitat Eustathius in Dionys. vs. 563. pag. 81. negat sibi Cassiteridas esse notas: et merito sane: quod eam nunquam fuere. Fabulis Plinius ipse accenset, xxxiv. 47.

^b *Arrotrebarum prom.*] Quod Celticum promontorium appellavit, cap. 34.

^c *Deorum sex*] Dum Ptolemæo, II. 6. si tamen eadem.

^d *Ab ostio freti*] Gaditani.

nente ° proxima parte minus pedes DCC.² reliqua plus septem^f M. passuum. Ipsius spatium XV.^g M. passuum est. Habet oppidum civium Romanorum,^h quod appellaturⁱ Augusta urbs³ Julia Gaditana. Ab eo latere, quo Hispaniam spectat, passibus fere centum, altera insula^j est longa, passus M.^k lata, in qua prius oppidum Gadium fuit. Vocatur ab Ephoro et Philistide, Erythea :⁴ a Timæo et Siléno, Aphrodisias :^l ab indigenis, Junonis. Majorem^m Timæus Cotinusamⁿ apud eos vocitatum⁵ ait : nostri Tartesson^o appellant, Pœni Gadir,^p ita Punica lingua septem signifi-

hibent edd. ante Harduin.—2 Ita Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *passus DCC.* edd. vett. et Gronov. Mox, *passuum* deest ap. Gronov. Paulo post, *spatium XXV. M. pass.* Pintian.—3 *Augustana urbs* Vet. Dalec.—4 *Erythia* edd. ante Brotler. *Erythria* Vet. Dalec.—5 In cod. Reg. 1. *Potinusam a puteis vocitatum.* At Festo et Tzetzii Κορωόσσα dicitur a *κωριούς*, seu *oleastris, oleivæ sylvestribus.* Brotler. *Putinussam a puteis, &c.* margo edd. Dalec. et Gronov. *Potinusam* Chiffi. Mox, Vet. Dalec. ait, post Tyrii *Tartesson appellavere.* Deinde : *Pœni Gadiram : nam Gadir Punica lingua ap-*

NOTE

° *Abest a continente*] Vide Notas et Emend. num. 124.

^f *Reliqua plus septem*] Nempe septem millibus, et D. pass. ut dictum est II. 112.

^g *Ipsius spatium XV.*] Vide Notas et Emend. num. 125.

^h *Civium Rom.*] Gaditanum oppidum civitatis, jure donatum a Julio Cæsare, cum Hispaniam subegit, auctor est Dio, lib. XLII. pag. 164. Inscriptio Gruteri, pag. 258. Gadibus reperta, M.VN. AVG. GAD.

ⁱ *Quod appellatur*] Mss. Reg. et Colb. *sucierius, qui appellantur Augustani urbe Julia Gaditana.*

^j *Altera insula*] *Ἐρύθεια* Straboni, lib. III. pag. 167. a Gadium insula unius stadii, seu passuum CXXV. freto divulsa : nunc hausta mari, ut ne vestigium extet, ut Mariana prodit, Hist. Hisp. 1. 21. pag. 39. Salazar tamen, de Antiq. Gadit. 1. 4. vocari etiamnum *Isla de Leon* asseverat, ipse

patria Gaditanus.

^k *Longa, passus M. [III. M.]* Sincerius codd. Reg. *in longum mille passibus lata* : ut latitudo pæne par longitudini intelligatur : aut latitudinis certe mensura deest.

^l *Aphrodisias*] Ceu Veneri sacra. Stephanus : *Ἀφροδισιάς, νῆσος ἡ πρότερον Ἐρύθεια, μετὰ δὲ Ἴβηρας καὶ Γάδερων, inter Hispaniam et Gades.*

^m *Majorem*] Hoc est, Gadium insulam, cui Erythia proxima fuit.

ⁿ *Cotinusam*] Ab *oleastris*, quos Græci *κωριούς* vocant. Vide Notas et Emend. num. 126.

^o *Tartesson*] Sic Arrian. lib. II. de Exped. Alex. pag. 126.

^p *Pœni Gadir*] Quod ut Hispanis sepes, septumve, (id enim Hebræis etiam גָּדֵר *Gheder* est,) objecta marinis fluctibus esset. Hæc Solinus iisdem verbis, cap. 23. pag. 44. Hesychius, pag. 207. *Γάδαρα, τὰ προφύματα, Φολιυρες.*

cante. Erythea⁶ dicta est, quoniam Tyri Aborigines eorum⁷ orti ab Erythræo mari ferebantur. In hac Geryones⁸ habitasse a quibusdam existimantur, quorum armenta⁹ Hercules abduxerit. Sunt qui aliam¹ esse eam, et contra Lusitaniam arbitrentur, eodemque nomine quondam ibi appellatam.

XXXVII. (XXIII.) Peracto ambitu Europæ, reddenda consummatio est, ne quid non in expedito sit, noscere volentibus. Longitudinem ejus Artemidorus atque Isidorus a Tanai usque Gades XXXI.^a XIV. M.¹ prodiderunt. Polybius latitudinem Europæ ab Italia ad Oceanum scripsit XI. L. mill.^b esse, etiam tum incomperta^c magnitudine

tem significat Baptista Egnatius Racem. cap. 15.—6 *Erythia* edd. ante Brotier. *Erythria* Vet. Dalec. Mox pro *Tyri Aborigines*, quod habent Pintian. Hardum. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Tyri ab origine* exhibent edd. vett. et Gronov.—7 *Geryones habitasse . . . existimatur, cujus armenta* Gronov. et edd. vett.

CAP. XXXVII. 1 'Perperam in libris scriptis et editis LXXXII. XIV. M. Emendandum fuit XXXII. ut recte monuit eruditus Riccioli, Geographia reform. pag. 84. Id patet ex ipso Plinio II. 112.' Brotier. LXXXII. XIV. M. Chiff. et Harduini omnes, cum edd. recentt. LXXXIV. XIV. M. edd. vett.

NOTE

⁶ *Erythea*] De majore hactenus: nunc de altera insula, quæ minor est.

⁷ *Aborigines eorum*] Hoc est, Pœnorum conditores, ac velut parentes: sic enim Dionys. Halic. Aborigines interpretatur γερνάρχας ἢ παροργίους. Aborigines, ut Festus indicat, sunt proprie qui ab origine, seu patriis sedibus profecti, exteras regiones occupaverunt. Origines eos appellare Sallustius videtur in Bello Jugurth. pag. 67. ubi de Phœnicibus: 'Urbes,' inquit, 'in ora maritima condidere: hæcque brevi multum antæ, pars originibus suis præsidio, aliæ decori fuerunt.' *Aborigines* hoc Plinii loco, pro *ab origine*, primus restituit Pintianus. A Tyria classe Gadium oppidum conditum fuisse auctor est Velleius, lib. 1. p. 3.

⁸ *In hac Geryones*] Multitudinis

numero protulit Geryones, ob tres fratres: unde tricorporis Geryonis fabula apud poetas. Vide Notas et Emendat. num. 127. De ipsa re Pausanias consulendus, lib. 1. p. 67. et Mythologi omnes.

¹ *Sunt qui aliam*] Solinus hæc iisdem verbis, loc. cit. Pomponium Plinius modo signat, qui insulam, in qua Geryones habitavit, contra Lusitaniam posuit, Erythiamque item vocavit, III. 6.

^a *LXXXII. [LXXXII.] XIV.*] Hoc est, bis et octuagies centena, et quatuordecim millia pass. Vide Notas et Emend. num. 128.

^b *Scripsit XI. L. mill.*] Ita libri omnes: hoc est, undecies centena et quinquaginta millia.

^c *Etiam tum incomperta*] Nunc autem cum est comperta diligentius, in-

ejus. Est autem ipsius Italiae (ut diximus) $\overline{\text{XI}}$. XX .^{2 d} M. ad Alpes. Unde per Lugdunum ad portum Morinorum Britannicum, qua videtur mensuram agere Polybius, $\overline{\text{XIII}}$. M. XVIII .^{3 e} Sed certior mensura ac longior ad occasum Solis aestivi ostiumque Rheni per castra legionum Germaniae ab iisdem dirigitur Alpibus, $\overline{\text{XV}}$. XLIII .^{4 f} M. passuum. Hinc deinde Africa atque Asia dicentur.

~~~~~

ante Harduinum.—2 Edd. vett. et Gronov. *XII. XX.* Vet. Dalec. *XI. C. LXVIII.*—3 Gronov. et edd. vett. *XI. M. LXVIII.* Mox, *mensura CCC. longior* Salmant.—4 Edd. vett. et Gronov. *XII. XLIII.* Vide Not. Var.

NOTE

quit, magnitudo terrarum, est ipsius Italiae longitudo, $\overline{\text{XI}}$. XX . mox Galliae, $\overline{\text{XI}}$. L .

^d *Ut diximus, $\overline{\text{XI}}$. XX .*] Hoc est, undecies centena et viginti millia pass. Vide Notas et Emendationes num. 129.

^e *$\overline{\text{XIII}}$. M. XVIII.]* Ita libri omnes Mss. editique ante Frobenium, qui $\overline{\text{XI}}$. M. LXVIII. nullo auctore suffragante, reposuit.

^f *$\overline{\text{XV}}$. XLIII.]* Quindecies centena. Prius $\overline{\text{XII}}$. hoc est, *duodecies*, legebatur.

NOTÆ ET EMENDATIONES

AD LIBRUM IV.

NATURALIS HISTORIÆ

C. PLINII SECUNDI.

1. CAP. I. *Præter minores sinus XIX. XXV. M. passuum*] Prior numerus sinuum est minorum, quos auctor hic negat a se numerari: sequens vero, millium passuum, quæ universa ipsius tertii sinus adnavigatio colligat. Martianns enim, lib. vi. cap. de Tertio Sinu Europæ, pag. 209. ex hoc Plinii loco: 'Tertius hic,' inquit, 'sinus Europæ sinus habet decem et novem, provinciasque complures.' Cui quidem sententiæ, præter conditivos codices, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. res ipsa per se suffragatur: totidem enim tertius hic major Europæ sinus complectitur, uti ex Plinio ipso intelligimus: quorum hæc nomina: Ambracius, Ionius, sive Leucadius, Corinthiacus, Crissæus, Cyllenius, Cyparissius, Asinæus, Coronæus, Laconicus, Ægilodes, Gytheates, Saronicus, Opuntinus, Pagasicus, Macedonicus, Mecybernæus, Melas, Gasthenes, Thermæus. Quibus addere et Strymonicum possis, de quo cap. 17. ut sint omnino XX. qui numerus in Chiff. cod. legitur.

2. Ibid. *D. passuum faucibus*] Martiannus, qui hæc transcripsit, *angustis faucibus* indefinite scripsit. Angus-

tiarum spatium, quo libri hactenus editi caruerunt, restitimus ex R. 2. aliisque codicibus Mss. quibus subscribit Strab. lib. vii. p. 324. ostium Ambracii sinus affirmans haud multo amplius patere stadiis quaternis, quæ passus omnino quingentos efficiunt.

3. CAP. II. *Achelous e Pindo fluens, atque Acarnaniam ab Ætolia dirimens*] Solinus, Plinii alioqui exscriptor perpetuus, ab auctore suo imprudenter descivit, dum hæc prodidit, cap. 7. p. 22. 'Acarnania Aracyntho eminent: hanc ab Ætolia Pindus dividit, qui Acheloum parit.' Scribendum enim fuit, si studuit veritati: 'Hanc ab Ætolia Achelous dividit, quem Pindus parit.' Locum hunc Solini Salmasius intactam prætermisit.

4. CAP. III. *Cujus a tergo Chalcis mons, et Taphiæ*] Sic emendamus, secuti vestigia codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. quibus suffragatur Eustathius in Dionys. vs. 496. p. 70. ubi *Chalcis* nomen esse montis apparet. Καλχίς, inquit, (lege Χαλχίς, ex eodem Eustathio, in Iliad. B. p. 279.) ἕρος ἐστὶν Ἀθωλίας, ἀφ' ἧς ὁ Ἀχελῷος ἔρπει. Vide etiam Strabonem lib. x. p. 451. et 460. Fuit et montis radi-

cibus apposita cognominis civitas, cujus Stephanus meminit: Ptolemæus item, III. 15. in oppidiis Ætoliæ mediterraneis: et Strab. lib. IX. 427. ubi de Ætolia: *Αδοῦ δὲ καὶ ἡ Χαλχίς, ἤμεμνηται καὶ ὁ ποιητὴς, ἐν τῷ Αἰτωλικῷ καταλόγῳ, . . . αὐτοῦ δὲ καὶ ὁ Ταφιασσοῦ Λόφος, κ. τ. λ.* Eadem ex re ipsa Ἰτωχάλκις appellata ab Hesychio, διὰ τὸ κεῖσθαι ἐπὶ τὸ ἕρος. Libri prius editi: *cujus a tergo Chalcis, et mons est Ταφιασσοῦ.*

5. Ibid. *Halicyna*] In libris hactenus editis *Halyarna*, quam in hoc tractu veterum nemo agnovit. Nos ex Stephano, qui Strabonem sequi se proficitur, *Halicyna* rescripsimus. Ἄλικυρνα, Inquit, κῆμη Ἀκαρνανίας Πηρέων δ' οὐκίτων Ἄλικυρναῖος. Acarnaniam autem, non Ætoliæ, dici oppidum ne quis miretur: nulla enim alia Græciæ provincia est tam incertis notata limitibus: modo pressa angustius; modo laxius diffusa, ut sunt fere regnorum fata.

6. CAP. IV. *Æanthæ*] Scylax, p. 14. Μετὰ δὲ Αἰτωλοῦσι Λοκροὶ εἰσι ἐόντες, ἐν οἷς εἰσι τὸ Ὀδῆαι καλεσμένοι. Καὶ πόλεις αὐτῶν Ἐθάσις, Ἀμφισσα, Ἐανθήη, Οὐάθηη, voluit dicere. Sic Ptolemæum emendabis, apud quem III. 15. *Ἐανθία* pro *Οὐάθη* legitur.

7. Ibid. *Bulensibus*] Bullienses et Butenses eodem esse falso creditit Hermolaus Barbarus: cum Bulenses signati nunc a Plinio, a Bulide sive Balia fiant, Phocidis oppido, ut diximus; Bullienses, quorum Cicero meminit in Pison. gens sit circa Dyrhachium Apolloniamque, quos libro superiore Plin. cap. 26. Straboque Bulliones nominarunt: Bullidenses, sive Bullienses Cæsar.

8. Ibid. *Tithrone, Tritæa*] *Tithrone* malimus, quam *Trichone* scribere. Est enim *Τριχώνιον*, non *Locridis*, sed Ætoliæ oppidum, Stephano, et Pausaniæ lib. II. p. 155. *Locrorum contra Τιβρόνιον*, apud eundem lib. X. p. 677. a *Drymæa* stadiis omnino viginti

dissitum. *Τιβρόνιον* Herodote dicitur, lib. VIII. p. 473. n. 33. et cum *Tritensibus* copulat, quos *Τριτέας* vocat: *Τριταῖας* Thucydidēs, cum *Æanthen-sibus*, lib. II. p. 240. In *Notitia Eccles.* p. 23. *Provinciæ Helladiæ* *Achaiæ*, hæc sedes assignantur: Ἀμφισσα, Τιβέρα, Ἀμβρυσος, Ἀντικυρνα. Hæc sane *Τιβέρα Tithrone* Pliniana est. In *Mss.* et in edit. *Parm.* locus hic insigniter vitiatas legitur: *Tricone, Tricorymbus, Myrsanaque regio.* Est autem, ut id obiter dicamus, quoniam nunc primum mentio ejus occurrit, *Notitia* hæc *Ecclesiastica* opus Hierocli, Grammatici, cui nomen ille fecit, *Χυρῆτιμος Ἱεροκλέους Γραμματικοῦ*, uti intelligimus ex *Constantino Porphyrogenneta*, *Thematum* II. 1. *Μαρτυρεῖ δὲ τῷ Λόγῳ καὶ Ἱεροκλῆς ὁ Γραμματικὸς, ὁ γράφας τὸν Χυρῆτιμον, τὸ τῶν Δολόγων ἔθνος τῷ Θρήνῳ συναρθροθεῖται, λέγων οὕτως: Εἰσὶν αἱ πόλεις ἑταρχικαὶ καὶ πόλεις, αἱ ἐπὶ τὸν βασιλεῖα τῶν Ῥωμαίων διοικουμένηαι τὸν ἐν Κορσωντισσωνίῳ ἑταρχικῶν μὲν 53. πόλεις δὲ πλάε. Quæ verba totidem plane syllabis huic *Notitiæ* præfiguntur in *Ms. nostro.* Ed. sec.*

9. Ibid. *Ambrusius*] Hic oppido et *Cyparissi* prius nomen fuisse, auctores sunt *Pausanias*, et *Stephanus*, a nobis laudati: quibus et *Dicæarchum* adjungimus eo carmine, cujus mendam obiter sanare operæ pretium fuerit. Sic enim ille in *descript.* Græciæ, p. 166. Ἐν τῇ μεσογαίᾳ ἔστι Κυρῆρισσος πόλις. Ἀρρωσά τε μετ' αὐτῆν δ' Ἀδύς ἢ Βουστία, κ. τ. λ. Sic lego: Κρίσσα τε μετ' αὐτῆν Δαυλις, κ. τ. λ.

10. CAP. V. *Angusta cervice Peloponnesum contineat Hellas*] Barbarus imprudenter, ut *Pelicerius* admonet in *Notis Mss. contingat* hoc loco reposuit, cum antea in impressis libris, et nunc ubique in *Mss.* R. 2. 1. *Colb.* 1. 2. et *Paris. contineat* legeretur. Quominus, Inquit *Plinius*, totus abruptus a Græciæ Peloponnesi trac-

tus recedat, ac dividatur, angusta illa cervice terrarum, quasi tenui vinculo tenetur, ac retinetur. Sic 'angusto tramite Helladi Peleponneson annecti' Mela dixit, II. 3. p. 34.

11. CAP. VI. In *Achaia IX. montium Scioëssa notissimus*] Solinus cap. 7. p. 22. 'Propter oppidum Patras,' inquit, 'Scioëssa locus novem collinum opacitate umbrosus.' Male Plinium Solinus intellexit. Neque enim Scioëssam locum esse voluit, qui montes haberet novem: sed e novem Achaiae montibus Scioëssam esse notissimum: Sic ipse Plinius paulo post cap. seq. Messeniam regionem ait esse duodeviginti montium.

12. Ibid. *Alpheus navigatur sex passuum millibus, prope oppida Aulona, et Lepriion*] Parm. edit. *Alpheus navigatur prope sex oppida.* At oppida duo tantum enumerantur. Dalecampius, *navigatur in oppida*: at Mss. reclamant, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. et vet. Dalec. in quibus legitur, *navigatur VI. prope oppida.* Non videre priores scilicet, numero solo annotato, millia passuum significari in exemplaribus manu exaratis: in quibus hæ vocalæ, *mill. pass.* nusquam fere occurrunt, sed subintelliguntur.

13. Ibid. *Platanodes*] Ita Mss. omnes, et Parm. edit. *Platanistus* nobis obtulit Hermolaus, pro voce legitima *Πλατανώδης*, quæ et apud Strabonem extat, lib. VIII. p. 348. et si mendose ibi *Πλατανώδης* nunc legitur. *Platanistus* autem, *Πλατανιστός*, sive *Μάκωντος*, (habet enim geminam hanc appellationem apud eundem Strabonem, p. 345.) regio intus est, oppidamque desertam, non in ora, sicuti præsens locus sibi exigit, promontorium.

14. CAP. VII. *Arene*] Stephanus Plinio suffragatur: geminam enim Arenen distinguit: Messeniacam alteram, alteram Triphyliacæ regionis. *Ἀρήνη δὲο πέλας, Μεσσηνίας καὶ Τριφυλίας.* Messeniacam Plinius modo ap-

pellat: Homerus Triphyliacam, Iliad. B. 591. *Οὐ δὲ Πέλας τ' ἰσμιοντο, καὶ Ἀρήνην ἔπαρευθη.* Strabo nihilominus Ἐπαρὴ hanc Messeniacam mavult appellari: Arenenque, quod nomen sit Pylliorum oppidi ab Homero proxime citati, male putasse quosdam hunc prius vocatam, non uno in loco testatur, lib. VIII. p. 348. et 361.

15. Ibid. *Pteleon, Thyron, Dorion, Zancle, variis quaque clara temporibus*] Constans hæc est consentienaque librorum omnium manu exaratorum, impressorumque lectio, quam vel leviter movere nullo suffragante codice religio est. Arridebat alioqui mihi meum commentum, quod deinde placuisse Hermolao animadverti: existimabam scilicet legi commode ita posse, quoniam de Zancle Messeniæ oppido ceteri scriptores silent, *Pteleon, Thyron, Dorion, Thamyra* vatis clara temporibus: Homerus enim favere conjecturæ admodum videtur, Iliad. B. 594. *Καὶ Πτελεὼν, καὶ Ἑλος, καὶ Δάριον ἔνθα τε Μοῖσαι Ἀπτόμενοι Θάμυρον τὸν Ὀφθακὰ παῖδων ἀοιδῆς.* Hunc Thamyram Plutarchus vocat, advers. Epicur. p. 1098. *Θάμυρον* Apollodorus lib. I. de Diis, p. XI. Hunc Musæ cantu superatum et oculis et arte privarunt. Rem totam, et simul Homeri locum Statius expressit, Theb. IX. 181. 'Quos Helos, et Pteleon, Getico quos flebile vati Dorion: hic fretas doctas antea canendo Aonidas, multos Thamyris damnatus in annos Ore simul, citharaque,' &c. Lucanus similiter, VI. 352. 'Pteleosque et Dorion ira flebile Pieridam.' Pelicerius in notis Mss. pro *Zancle*, quendam supponit. Nos exemplarium vestigia religiose secuti Zanclem retinemus: atque ut Messenius Siciliam a Messeniis Græciæ ortos esse omnes confitentur, sic eorandem Siculorum oppidum Zanclem ab oppido Messeniæ Græcæ cognomine traxisse appellationem credimus: quæ quidem Græca Zancle, ceteraque quæ hic

recensentur, deserta tunc loca, ac fere tantummodo nomina, floruisse olim omnia dicuntur, claraque fuisse, non eodem tamen simul tempore, ut fit, sed deinceps, atque alia ex aliis.

16. CAP. VIII. *Anthæne*] In Mss. et edit. Parm. *Antianæ. Anthia* ego anteposuerim, ex Homero, Iliad. I. 150. quem sequi Iuprimis Ilinius videtur: *Καρδαμύλην, Ἐνὸπην τε, καὶ Ἴρην ποικίλωσαν, Φηρὰς τε ζαθέας, ἢδ' Ἀρθίαν βαθύλευμον, κ. τ. λ.* Quanquam Stephano Ἀρθίαν quoque, sive Ἀρθήνη, πόλις Λακωνική dicitur, et Harpocratiōni, pag. 28. Ἀρθήνη, πόλις τῆς Λακωνικῆς. Thucyd. quoque, prope Thyream Ἀρθήνη est, lib. v. pag. 573. Sed Anthiam habet Solinus Plinii sinia, cap. 7. pag. 22.

17. Ibid. *Sinus Ægilodes*] Ita totidem plane apicibus Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. alique. Ab Ægila, Laconicæ pago, videtur id nomen factum ei sinus Laconici intimo recessui. Meminit ejus loci Pausanias, in Messen. lib. iv. pag. 247. Ἔστι καὶ Ἀγίλα τῆς Λακωνικῆς, ἔθθα ἰερὸν Ἵριον ἔργον Δημητρός. Non placet Pelicerii conjectura in notis Mss. *Helodes* legitis, ex Strab. lib. viii. pag. 343. a vicina Sparte ora palustri.

18. CAP. IX. *Alias Inachium*] Argos Inachium, sive Dipsium, diversum ab Argo Hippo paulo antea citato, perperam credidisse Plinium, Puitianus existimavit, et eum secutus Pelicerius in notis Mss. cum Straboni, lib. viii. pag. 369. et 370. tria hæc ejusdem Argi nomina fuerint: Inachium sane ab amne Inacho non longe fluente, ut Plinius antea admonuit, est appellatum. A *siti, δίψα*, hoc est, desiderio, translatione poetica, ob agri ariditatem, ut auctor est ibidem Strabo, nomen alterum invenit: vel ab aquarum penuria, ut quosdam existimasse videbimus vii. 57. cum sit irrigua maxime regio, et ἑνὸρροσ. Quod vero illud proxime antea Plinius jam obiter appellavit,

in causa fuere amnes il duo, Inachus et Erasinus, qui Argivum agrum perlabantur, de quibus cum ageret, circumiri ambobus Argos significavit: nunc vero oppidorum singulorum seriem ordinemque contexens, iterum illud ipsum Argos appellat, variaque ejus nomina repræsentat. Quanquam si diversam istud a priore Argos statuere quis velit, Stephanum sententiæ suæ suffragatorem is et auctorem forte non penitendum habuerit: nam præter Hippium Argos, quod et Dipsion vocat, aliud prope Træzenem agnoscit, sextum ejus nominis, ἔκτη, κατὰ Τροϊζήνα.

19. Ibid. *Portus Schœnitas*] Secuti sumus vestigia veterum codicum, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et Tolet. in quibus *Portus Chœnitas* legitur, Melamque ipsum, II. 3. pag. 34. cuius hæc verba: 'Portus Saronicus, et Schœnitas, et Pogonus.' Πόγων Græcis Latinisque omnibus portus Træzeniōrum est. Quod vero in libris nunc editis, *Portus Cœnites* legitur, factum id Hermolai emendatione, a Cœnis oppido, quod prope Tænarum Ptolemæo Pausaniæque memoratum procul ab hoc tractu abest, et Laconici sinus est, non Argolici, in quo describendo versamur. Neque tamen portus hic Schœnitas, in ipso aditu Saronici sinus positus, cum altero fere cognomine, Schœnunte scilicet, confundi debet, quod a Pintiano factitatum est: cum is in intimo ejusdem sinus recessu prope isthmann jaceat, ut dicturi sumus cap. 11.

20. Ibid. *Tot sinus Peloponnesi oram lancinant*] Mela II. 3. pag. 34. 'Peloponnesi oram sinus et promontoria lacerant,' &c. Hæc Plinii verba ita Solinus accepit cap. 7. pag. 22. proinde ac si totidem sinus existimasset Peloponnesum alluere, quot annorum proxime ante dixit esse Isthmicos ludos, nempe quinque: et ab eo numero sinuum quinquennales ludos institutos. Ridicule. Recensiti enim

haectenus sunt sinus omnino decem, qui oram Pelopónneisi subeant: Corinthiacus, Cyllenius, Cyparissius, Asinæus, Coronæus, Laconicus, Ægíloides, Gytheates, Argolicus, Saronicus.

21. CAP. X. *Tegea*] Quæ Plutarcho, ut vidimus, *Teyéa* dicitur, et Pausaniæ quoque, lib. VIII. pag. 458. et Ptolem. III. 16. ut eadem sit plane cum *Tene Arcadica*, nulla satis idonea argumenta sudent: etsi Voasius in *Melan*, pag. 148. sæpe *Teneatas* dici asseveret, qui *Tegeatæ* dici deberent. *Tene* sive *Tenea Arcadiæ* a Cicerone memoratur, *Epist. ad Attic. VI. 2. pag. 171.* 'Lepreon Arcadiæ, *Tene*, *Aliphera*, *Tritia.*'

22. *Ibid. Gortyna, Bucolium*] In libris haectenus editis, *Catina, Bocalium*. In *Mss. Reg. 1. 2. Paris.* et *vet. Dalec. Cartina.* In *Reg. 2. et Chiffi. Bucolium.* Pro *Cartina, Gortyna* respondit ex Pausania *Hermolaus*. Is enim auctor est a *Gortyne Stymphali F.* ad amnem *Gortyniam* in *Arcadia Górtyna πόλις* conditam fuisse, lib. VIII. pag. 460. Nos *Gortyna* malimus, tum ex veteris scripturæ vestigiis, tum ex illo *Rhiani* poetæ, apud *Stephanum*, verbo *Μέλαινα. Górtynan*, 'Ηράκλεις τε, πολυδρόμους τε Μελαινας. *Bucolium* similiter amplexi sumus, admoniti a *Thucydide*, qui sub *finem* lib. IV. pag. 343. *Βουκολίωνα* juxta *Mantineam* locat.

23. *Ibid. Therusa*] Sive *Thalrusa* legatur, perinde est. Nam *Stephanus*, *Θάλρουσα*, inquit, *πόλις τῆς Ἀρκάδας Ὀρχομενοῦ*. Et in *Notitia Eccles. Provinciæ Achaicæ*, p. 23. *Τέγεια, Θάλρουσα, Μαντίνα*, pro *Θάλρουσα, Μαντίνα*. Hanc ipsam esse arbitror, quam *Androtion* apud *Stephan.* pag. 229. *Δελφουσίαν πόλιν Ἀρκάδας* vocat. *Pausaniæ* lib. VIII. pag. 464. *Θάλρουσα*. In nummis, ΘΕΛΡΟΥΣΙΩΝ.

24. *Ibid. Pallene*] Ita rescripsimus, tum ope codicum *Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris.* et *Chiffi.* tum ad-

monitu *Scholiasæ Apollonii*, ad *Argon. 1. 177.* qui *Pellenen* quidem *Achaicæ*, de qua cap. 6. *Arcadiæ* vero *Pallenen* dici, recte animadvertit: 'Η Ἀχαϊκὴ Πελλήνη, διὰ τοῦ ε' ἢ δὲ ἑτέρα ἢ τῆς Ἀρκάδας διὰ τοῦ α γράφεται, Παλλήνη.'

25. *Ibid. Ladon, e paludibus Phenei*] Ab *Hermolao Barbaro Pheneus* hic pro *Arcadico* amne agnoscitur: nobis cum *Pelicerio* in *notis Mss.* atque adeo cum *Plinio* ipso, qui paulo ante *Pheneum* vocavit, oppidum est. *Fluit*, inquit *Plinius*, ex *paludibus* quæ sunt circa *Pheneum Ladon*: *Erimanthus* vero, ex monte *Erymantho*. Est, inquam, oppidum *Pheneum*, sive *lacus*, ex *Ovidio*, apud quem legitur, *Met. xv. 332.* 'Est *lacus Arcadiæ*, *Pheneum* dixere priores, *Ambiguis* suspectus *aquis*, quas nocte timeto: *Nocte* noerent potæ: sine noxa luce *bibantur.*' De *paludibus* circa *Pheneum*, *Strabo* lib. VIII. pag. 389. E *palude Pheneatici* agri *fluere Ladonem* scribit *Pausan.* lib. VIII. p. 486.

26. *Ibid. Ladon . . . Erymanthus . . . in Alpheum defluentes*] Ita *Frobenius* scripsit, cum ante eum *defluens* legeretur, tum in *Mss. codd. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. vet. Dalec. &c.* tum in *editionibus Parm. Venet.* aliisque: ut de solo *Erymantho* affirmari videatur, in *Alpheum* delabi. *Frobenio* tamen *Pausaniam* astipulari non semel intellexi, et lib. VIII. p. 496. et lib. V. pag. 298. ubi *Ladonem* simul et *Erymanthum* defluere disertis verbis asseverat.

27. *Ibid. Paroreata*] Antea *Parœta* mendose legebatur. *Παρόρηια* sive *Παρωραία*, urbs est *Arcadiæ*, apud *Stephanum*, et *Pausan.* lib. VIII. pag. 512. cujus incolæ *Nicolao Damasceno*, apud eundem *Stephan.* et *Herod.* lib. IV. n. 148. *Παρωρεάτας* appellantur: rursusque *Herod.* lib. VIII. pag. 486. n. 73. *Παρωρεῖται. Parœta* in *Thesauro Ortelii* deinceps expungeadi.

28. Ibid. *Ad oppidum Ægium Corinthiaci sinus*] Ita describi a nobis oportere, non ut prius legebatur, ad oppidum Lechaum, tum Mss. sanasere, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiff. et quos Pintianus vidit: tum etiam Strabo, qui hæc totidem verbis Græce, lib. VIII. pag. 335. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ Νότου πρὸς τὸν Ἀρκάτον, ὃ ἐστὶ τὸ ἀπὸ Μάλεων δ' Ἀρκάδιος εἰς Ἀίγιον. *A meridie versus septentriones, a Maleæ promontorio per Arcadium, usque ad Ægium*: Tum vero denique, id quod longe validissimum est, res ipsa clamat ita legendum esse: cum a Maleæ promontorio ad Lechaum oppidum in Isthmo fere positum vix Peloponnesi dimidia latitudo colligi possit: eadem ab eo promontorio ad Ægium, in faucibus fere Corinthiaci sinus, sit maxima. Quod vero ad hanc latitudinis mensuram attinet, admonitio codicem proxime laudatorum, CLXXXX. rescripsimus, sive CXc. cum prius perperam legeretur, CLX. Quamquam et in numero nostro denarii fortassis nota redundat: cum id intervallum Strabo loc. cit. esse asseveret stadiorum mille et cccc. quæ passuum millia efficiunt omnino CLXXV.

29. CAP. XI. *Oppida: Sidus, Cremnyon*] Salmasius in Solin. pag. 142. Sidantem expungit: 'Sidus enim,' inquit, 'ibi non est.' At est profecto tum in vetustis exemplaribus, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. in quibus legitur, corrupte quidem, sed ita nihilominus, ut vestigia appareant non obscura sinceræ lectionis: *Oppida duascremnyon*. Est etiam apud Scylacem, pag. 20. Ἔστι δὲ καὶ ἔξω τοῦ ἰσθμοῦ χώρα Κορθίους, καὶ τείχος Ἰδούς, καὶ ἕτερον τείχος Κρεμύων. Quid potuit excogitari quod descriptioni Pliani apposite magis congrueret? Stephanò quoque, Ἰδούς Μεγαρίδος ὀπίσθιον dicitur.

30. Ibid. *Scironia saxa VI. mill. longitudine*] Ita cum Solino cap. 7. p. 23.

reponimus, ex fide codicum Reg. 1. 2. Colbert. 1. 2. Paris. et Chiff. Martianus, lib. VI. pag. 210. corrupte pro VI. habet XXVI. In libris hactenus editis, III. mill. prioris videlicet numeri nota u, in II. seu binarium divisiva.

31. Ibid. *Quinque millia passuum muro*] Astipulatur Strabo, lib. IX. pag. 396. qui de his muris agens Piræo Athenas jungentibus, XL stadium, inquit, est eorum longitudo: ταῦτα δ' ἦν μακρὰ τεῖχος, τετραπέκοντα σταδίων τὸ μήκος. Martianus quoque, lib. VI. pag. 210. agnovit quinque millia: etai mensuram hanc intervalli a Piræo Athenas, perperam ille tribnerit saxorum Scironiorum latitudini.

32. Ibid. *Callirhoë Enneacranos*] Hæc divisiva perperam a se invicem vocabula in libris ad hunc diem editis leguntur, *Callirhoë, Enneacranos*: cum sit tamen geminum illud fontis unius nomen, a scaturiginibus novem Enneacranos appellati. Neque enim Solinum moror, plenum negarum scriptorem, nec satis solertem Plinii simiam, qui cum hæc transcriberet, duos putavit, cap. 7. pag. 23. 'Callirhoën,' inquit, 'fontem stupent: nec ideo Craneson fontem alterum nullæ rei memorant.' Magis Suidam audio, pag. 907. Ἐννεάκρουνον, κρήνη τις Ἀθήνησι, Καλλιρρόη καλουμένη πρότερον. Placidumque Lactantium, in Statio Theb. XII. 629. p. 422. 'Callirhoë, fons novem capitibus means.' Immo et duodenis: unde et Δωδεκάκρουνος ab aliis est appellatus. Suidas ipse testis, verbo Δωδεκάκρουνος, κρήνη, inquit, Ἀθήνησι, ἢ Θεσσαλίᾳ ἐννεάκρουνον. Quod iterum repetit, in Ἐννεάκρουνος. Hescychius quoque: et Tzetzes Chilliad. VIII. Hist. 154. vs. 259. longe disertius: Ἡ Καλλιρρόη τις κρήνη τυγχάνει ταῖς Ἀθήναις, ἥτερον καὶ ἐννεάκρουνος τὸ πρότερον ἐκαλεῖτο Ἐγὼ δὲ Δωδεκάκρουνον ὄντως εἰρήκεον ὀνόματι. Καθὼς τοῖς πάλαι.

33. Ibid. *Brileusis, Ægialeus, Icaria*] Solinus quoque cap. 7. p. 23. *Ægialeum*, et *Iariam*, nominat. Sunt qui *Ægileum* malint. Sunt sane apud Steph. *Αγίαλα* et *Ικαρία*, inter Atticæ pagos: a quibus vicinorum montium derivari appellatio potuit. Si quid conjecturæ indulgendum est, legi etiam forsitan possit, pro *Ægialeus, Encaleus*. Nam Tzetzes *Chiliad.* 1. vs. 978. *Ἐγκάλειον ὄρος* Atticæ montem laudat, e regione *Salaminis* insulæ positum. Sed indico tantum, non iudico.

34. Ibid. *Locus Ilissos*] Sic Mss. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiff. et quos Pintiannus vidit, Tolet. et Salmant. Parmensis editio corrupte, *lacus Selinus*: nec minus vitiose *Barbarus amnis Ilissos* reposuit. *Ilissos* Atticæ oppidi nomen fuit, teste Stephano, unde *Musæ Ilissides* cognominatæ: *Ἰλισσίδες, πόλις τῆς Ἀττικῆς, ἐν ᾗ τιμῶνται αἱ Μούσαι Ἰλισσίδες*. Est tamen in eadem Attica et *Ἐλισσίδες* amnis, cuius in ripa ara fuit *Musarum Ilissiadum*, teste *Pausan.* lib. 1. p. 33. *Dionysio* item, vs. 424. *Strab.* lib. 1x. p. 400. aliisque: unde et amni et finitimo oppido communis esse ea appellatio potuit. Sic enim *Suidas* admonet: *Ἰλισσίδες, ἕνομα τόπου, καὶ ποταμοῦ*.

35. Ibid. *Thoricos promontorium*] In libris hactenus impressis, *Doricum promontorium*. In Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et Chiff. *Doricos*. Nos intrepide *Thoricos* rescribimus: tum quia *Doricæ* Atticæ promontorii, locive, nulla usquam mentio adhuc obtulit: *Thorici* vero oppidi, populive post *Sunium* promontorium meminere complures: *Strab.* lib. 1x. p. 398. *Σούνιον ἔστι Θόρικος ἔστι Ποταμὸς δῆμος*; κ. τ. λ. quem *Græci* scriptoris locum *Plinium* modo credas exscripsisse. *Stephanus* quoque, *Θόρικος δῆμος τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς*. Mela denique, II. 3. p. 33. *Thoricos* et *Braaronia*,

olim urbes, jam tantum nomina.' De *Dorico* *Thraciæ* *Plinius* libri hujus cap. 18. de *Thorico* vero in gemmis, xxxvii. 18. 'in loco qui *Thoricos* vocatur.'

36. CAP. XII. *Hadylius*] *Ἀδύλιος*, ut diximus, *Dorica* dialecto pro *Ἡδύλιος*. Sic enim reponendum censuimus, cum prins corrupte legeretur, *Adylius*. *Hadylii* certe montis, sive *Hedylii*, meminere complures: *Harpocration*, p. 137. ex *Demosthene*, et *Theopompo*: *Ἡδύλειον ὄρος ἐν Βοιωτίᾳ, ὡς καὶ Θεόπομπος, κ. τ. λ.* *Suidas*, p. 1169. *Ἡδύλειον ὄρος, ὅπερ ἔστιν ἐν Βοιωτίᾳ*.

37. Ibid. *Larymna et Anchos*] Ita reposuimus, tum ex vestigiis codicum R. 1. et Paris. tum ex re ipsa sitique oppidorum, juxta *Cephisum* amnem, quorum nomina *Λάρυμνας* et *Ἀγχόνην* *Strabo* refert, lib. 1x. p. 406. ubi *Cephisus* exit in mare. *Larymnam* enim ibi geminam distinguit: *Locridis* alteram, de qua postea *Plinius*, alteram *Bœoticiæ*. *Lamia* autem et *Anichia* (sic enim libri hactenus editi præ se ferunt) nec *Græcorum* ulli, nec *Latinis* scriptoribus memorantur: etsi his nominibus *Thesaurum* suum *Ortelius* locupletarit. *Paulo* superius *Hyle* pro *Hilæ* etiam rescripsimus, cum *Homero* et *Strabone*.

38. Ibid. *Acræphia*] In libris impressis *Græphis*. In Mss. R. 1. 2. &c. *Græphis*. *Sylburgius* in *Pausan.* et enim secutus *Ortelius* *Cirphis*, quæ *Straboni* *Κίρφης*, lib. 1x. p. 416. *Phocidis* urbs mediterranea, juxta *Dalchos*: perperam ut apparet. Nos indubitata conjectura *Acræphia*, cum *Stephano* reposuimus: *Ἀκραίφια*, inquit, *πόλις Βοιωτίας* οἱ δὲ *Ἀκραίφιοι*, κ. τ. λ. *Pausan.* lib. 1x. *Ἀκραίφιοι* dicitur: *Ptolemæo* III. 15. in oppidis *Bœoticiæ* mediterraneis, *Ἀκραίφια*, pro *Ἀκραίφια*. *Straboni*, *Ἀκραίφια*, lib. 1x. p. 410. quas cum *Coronea*, *Onchesto*, *Haliartoeque* copulat. Denique *Ἀκραίφια πόλις* *Herod.* lib. VIII.

p. 507. n. 135. haud procul palude Copaide.

39. Ibid. *Hilesion*] *Εἰλείσιον*, cui ab *ἔλος*, hoc est, a palude circumjacente factum nomen esse Strabo testatur, lib. ix. p. 406. Meminit ejus oppidi Homerus, *Iliad.* B. 499. Nonnus quoque, *Dionys.* lib. XIII. pag. 354. cum *Scolo*, *Thisbe*, ceterisque, quæ hic appellantur : *Εἰλείσιον, καὶ Σκῶλον, ἄλκυρηπίδα τε Θίσβην, κ. τ. λ.* Quibus adducti testimoniis *Hilesion* hoc loco scripsimus, cum prius *Hyreseon* legeretur, quæ vox nihili est.

40. CAP. XIV. *Græcus*, a quo *Græcia*: ibi *Hellen*, a quo *Hellenes*] Haud obscure innuit Græcorum nomen, quam *Hellenum*, esse aliquanto antiquius. Consentientem habet *Apolodorum de Diis* lib. i. p. 27. *Ἕλλην μὲν*, inquit, *ἀπ' αὐτοῦ, τοὺς καλουμένους Γραικούς, προσηγγέρευσε Ἕλληνας.* Ubi interpres Latinus: *Hellen de se Hellenas, qui postea Græci vocati sunt, nominavit.* Debit sic potius reddere, qui prius *Græci vocabantur.* Hoc *Tanaq. Faber*, qui versionem recensuit, prætermisit. Quod porro ad vocem *Γραικός* attinet, *Hesychius* *Ῥαῖκος* prius dictum opinatur, mox a Romanis addita litera Græcos nuncupatos: *Ῥαῖκος*, inquit, *Ἕλλην.* *Ῥωμαῖοι δὲ τὸ γ προσθέντες, Γραικὸν φασί.*

41. Ibid. *Oppida celebra*, *Hellas*, *Halos*, *Lamia*, *Phthia*, *Arne*] Ita libri omnes, tum impressi, tum manu exarati. *Palmerius* tamen in *Exercitationibus*, pag. 321. *Hallos*, *Halos*, legi oportere omni ope contendit, non *Hellas*, *Halos*. At præter consensum exemplarium, perspicua res est ea nunc oppida commemorari a *Plinio*, quæ *Homerus* ipse belli *Trojani* tempore claruisse scribit: e quibus *Hellas*, *Halos*, *Phthia*, locum præcipuum obtinent: Nam *Iliad.* B. 683. *ὄθ' ἄλον, ὄτ' Ἄλῳπην, ὄτ' Τρηχίνα νέμοντο, ὄτ' εἶχον Φθίην, ἢδ' Ἑλλάδα καλλιγόναικα.* Ubi *Eustathius*, p. 320. *Helladem* ait ab *Hel-*

lene conditam: *ἄλον* a quibusdam tenui spiritu signari, ab aliis denso: *Ἑλλάς δὲ ὅπδ' Ἕλληρος ἐκτίσθη. . . τῶς δὲ οἰονταὶ δασύνεσθαι τὴν ἄλον.* Ac rorsum p. 332. *Strabonem* ait duos in *Thessalia* fontes agnoscere, *Messeida* et *Hyperiam*, prope *Hellada* et *Pharsala*, *πλησίον τῆς πόλεως Ἑλλάδος, καὶ Φαρσάλων.*

42. CAP. XV. *In Thessalia autem Orchomenus, Miveus antea dictus: et oppidum Almon*] Ita Mss. At *Parmensis* editio, *In Thessalia autem amnis Orchomenus, &c.* Ut et amni et oppido commune id nomen esse existimetur, legique deinde oporteat, et *oppidum: Almon, &c.* Cui lectioni astipulari videtur *Homerus*, *Ἔσσι δέ τις ποταμὸς Μινυῆος εἰς ἄλα βέλλων.*

43. Ibid. *Almon, ab aliis Salmon*] Ita Mss. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. *Paris.* non, ut editi, *ab aliis Eimon.* Confirmat veterem scripturam *Stephanus*: *Ἄλμων*, inquit, *πόλις Βοιωτίας, ἢς Ἑλλάνικος, καὶ Σάλμων ἀντὶ φῆσι.* Etsi reprehenditur a *Stephano* *Hellanicus.*

44. Ibid. *Pelinna*] Cum *Pelinna* reposuit *Hermolaus*, ait *Pelicerius* in *Notis* Mss. eum fecisse, contra librorum omnium fidem, vetinstarumque editionum, *Parm. Venet. &c.* in quibus *Palamna*, pro *Phalanna* legitur: atque adeo contra ipsum *Strabonem*, qui lib. ix. pag. 440. juxta *Peneum* flumen citata *Atracæ, Phalanna*, inquit, *Perrhæborum oppidum, haud procul Tempe, Peneo et ipsa assidet: ἣ δὲ Φαλάνα Περρῆαδικῆ πόλις πρὸς τῇ Πηνείῳ πλησίον τῶν Τεμπῶν.* Ac certe ea quæ a *Strabone* *Phalanna* describitur, ipsa est, quæ a *Plinio* cap. 16. *Magnesiae* adjudicatur, ut suo loco ostendimus. Quamobrem locum hic habere *Phalanna* non potest, sed *Livii* *Strabonis*que *Pelinnum*, ut diximus: quod illi quidem circa *Atracem*, *Larissam*, *Triccam*que constitunt. *Stephanus* vero aliquanto disertius quam ceteri, in *Phthiotide:*

Πέλονα, πόλις Θεσσαλίας, ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ.

45. Ibid. *Caveatis ante eos . . . urbidus*] Hæc sincera lectio est tum codicum Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. &c. tum vetustarum editionum, quas Frobenius prior interpolavit, ut *caveatis* rescriberet.

46. Ibid. *Accipit annem Oroon*] Barbarus *Euroton* reposuit, cum ubique prius constanter legeretur, *Oroon*: tum in Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. tum in edit. Parm. atque: quo nomine Platonium inferumque annem, quia hunc Dii jurare consueverint, (*ὄρκον* enim iurandum Græci appellant,) indicari modo nullus dubito: alioqui, undenam poenales ejus aquæ sint, quod mox subjicitur, dirisque genitæ, non apparebit. De hoc ipso fluvio Homer. *Iliad.* B. ubi proprio eum nomine *Τουρῆσιον* vocat: 'Ὀς ἴ ἐς Πηρεῖδον προλεῖ καλλιῆρον ἕδωρ, Οὐδ' ὄγε Πηρεῶν συμμισηγέται ἀργυροβύτη, Ἄλλὰ γέ μιν καθύπερθεν ἐπιπέσει, ἥδ' ἔλαιον' *Ὀροον* γὰρ δεσφῶ Στυγὸς ἕδατος ἕως ἀπορρέει. Nam aquæ Stygis, inquit, horrendique Or-ci, cujus est grave juramentum, rivus est. Lucanus ex eodem Homeri loco, vi. 375. 'Solus, in alterius nomen cum venerit undæ, Defendit Titaresus aquas, lapsusque superne Gurgite Penei pro siccis utitur arvis. Hunc fama est Stygis manare paludibus amnem, Et capitis memorem fluvii contagia villis Nolle pati, superumque sibi servare timorem.' *Ἐβρότων* alioqui hunc amnem et *Τουρῆσιον* appellavit Strab. lib. ix. pag. 440. et post illum Eustath. in *Iliad.* B. p. 336. *Euroton* nemo.

47. CAP. XVI. *Porro Epiri, Achaia, Attica, Thessalia in porrectum longitudo, &c.*] In editione Parmensi, *Potio Epiri, &c. Potio* reposuit Barbarus, etsi in Bœotia a Stephano collocentur. Nos *porro* legimus, ut sit illud periodi sequentis initium. *Porro Epiri, &c.* Quod vero ad latitudinem spectat, quæ CCLXXXVII. mill. pas-

Delph. et Var. Clas.

Plinius.

suam obtinere dicitur, Martianns lib. ix. cap. de Thessalia, p. 311. habet CCLXXXVII. sc. soli Thessaliam hanc mensuram adjudicat: sed Plinium non intellexit: neque nunc aut primum, aut semel. 'Longitudo,' inquit, 'Thessaliæ habet millia CCCLXXX. latitudo CCLXXXVII.' In depravatos Plinii codices incidere Missi Theodosii, ut præfixa ei libro præfatio ante 800. annos testatur, cum aliam longitudinis latitudinisque mensuram ex eo referunt: 'Epirus,' inquit, 'Achaia, Attica, Thessalia . . . patent in longitudinem M. P. ccccx. in latitudinem, ccolxxv. juxta Plinium Secundum in quinto: ('Quantum' diel certe oportuit: in longitudinem ccccxxx. (pro cccclxxx.) in latitudinem, ccllxxxviii. (pro ccllxxxvii.)' Sic ipse Plinius ii. 3. descriptioni Bætiæ subiungit: 'Porro longitudinem universam ejus,' &c.

48. CAP. XVII. *Oppida: Pydna, Aloros*] In Mss. Reg. 1. 2. &c. *Pygna, Doros*. In editis, *Phina, Oloros*. Sed de Oloro postea. Interim *Pydna* priore loco legi oportere perspicuum ex eo est, quod ipsa a Ptolemæo prope Ἀλιδακρον amnis ostia, perhæde atque a Plinio, collocatur, III. 13. In Pieriæ quoque regionis ora maritima, etiam a Strabone, in *Excerptis* lib. vii. p. 330. ἢ μὲν οὖν Πύδνα Πιερικῆ ἕως τῆς πόλεως. Eadem quoque *Κόδνα* appellatur a Theagene in Macedonicis, ut Stephanus auctor est: unde et Mela ii. 3. hunc tractum describens, 'Inter Pœneum,' inquit, 'et Axium, Cydne, Aloros.' De Aloro quoque, quam pro Oloro restitimus, astipulatur emendationi nostræ Scylax, p. 25. Ἀλιδακρον τοταυτῶς, inquit, Ἀλωρὶς πόλις, κ. τ. λ.

49. Ibid. *Doberi, Estræones*] In libris editis, *Doberienses, Trienses*. In Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. *Doberies, Trienses*. Nos fere eum Hermolao, *Doberi, Estræoneses*. Δοβήρες Herodoto non semel appetantur;

3 I

lib. v. p. 294. n. 16. et lib. vii. p. 418. n. 118. Horum oppidum in Pæonia Thucydidēs collocat, lib. ii. p. 167. *Δόβρον τῆρ Παιονικῆρ*. Stephanus quoque, p. 241. Apud Ptolem. iii. 13. in Pæonia pariter *Δόβρος*: in Notitia Eccles. Prov. Macedoniæ primæ, p. 21. *Δόβρος*. Utrobique nomen in mendo jacet, pro *Δόβρος*. Æstriensium vero, quos Ptolemæus loc. cit. *Αστραλοῦς* vocat, oppidum ipse *Ἀστραίων* ait nuncupari, de gentis nomine. Hadrianus apud Stephanum, verbo *Ἀστραία*: *Οἱ τ' ἔχον Ἀστραίων τε, Δόβρον τε*. In Notitia Eccles. Prov. Maced. 2. pag. 23. *Ἐδορπίων*, pro *Ἀστραίων*.

50. Ibid. *Toronæi*] Ita rescriptus admonitu codicum Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. in quibus *Toronæi* scribitur, nos ut in editis perperam *Coronæi*, quos in hoc terrarum tractu nemo vetustiorum scriptorum agnoscit.

51. Ibid. *Dicæa, Pydna, Derrha*] In Mss. proxime appellatis, *Dicæapadina*: quæ Hermolaus in *Dicæa, Pydna* convertit. Verum, ut ut est de Dicæa, locum hic habere certe Pydna non potest, quam procul a Thermaico sinu in Pieria Macedoniæ regione sitam esse superius vidimus, ex Ptolemæo ceterisque.

52. Ibid. *Nyssa, Phinelon, Mende*] Sinceram codicum Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. scripturam exhibemus, quasquam nihilo saniores, quam quæ ab Hermolao excogitata est, nec ullo sat idoneo argumento constabillita: *Nisso, Brygion, Eleon*. Quanquam scio *Βρύγιον* a Stephano *Μακεδονίας πόλιν* appellari: sed neque situm commonstrat ejus oppidi, nec quæ sunt hoc tractu posita, ut Mende, Therme, Pallene, ceteraque ejusmodi, Macedoniæ solet assignare, sed Thraciæ. Quam ob causam *Nyssa* pro *Nyssa* edi curavimus: quod Hesychius, p. 673. *Νύσσα* et *Νύσιον*, sive *Νύσιον*, montem Thraciæ vocat,

cui cognominis esse civitas ea poterit. Æstimandum porro alia reliquimus, num locum hic habere possit *Eion*, Thraciæ civitas, colonia Mendæorum, cujus meminit Harpocration, p. 141. *Ἡἰὼν, πόλις Θρακίας, Μενδαίων ἐποικία*, ex Thucyde.

53. Ibid. *Olophyxos. Sinus Mecybernaeus. Oppida, &c.*] Ita sane legendum: non ut vulgo in libris ad hunc diem editis: *Olophyxos sinus, Mecyberna*: cum neque *Olophyxos* cuiuspiam sinus appellatio sit: et sequens vox, *oppida*, id quod proxime antecedit non esse oppidum, abunde declarat. Est autem *Mecybernaeus* sinus, qui postea *Mecyberna* excisa *Toronicus* a *Torone* est cognominatus. Testis Mela ii. 3. p. 31. 'In littore,' inquit, 'flexus *Mecybernaeus* inter promontoria *Derrim*, et portum qui *Καφός* dicitur: urbes, *Toronen*, et *Physcellam*, atque unde ipsi nomen est *Mecyberna* incingit.' Et paulo expressius *Scymnus Chius*, pag. 26. *Ἐστ' ἐστὶ κάλιος λεγόμενος Τορωνικὸς, Ὁ πρότερον ἦν τῆρ Μηκυβέρηρ καμμένηρ. Ἐξῆρ Τορόνηρ τοῖς τόποις ἡμῶν ἡμῶν*. Quæ sic Latinus Interpretes reddidit: *Deinde sinus est, Toronicum quem nominant, Ubi antea quæ Mecyberna conatitit, Ex quo Torona qua loci est cognominis*. Hæc cum sicut adeo luce clariora, miror a recentioribus Geographicis confidenter esse pronuntiatum, diversum plane a *Toronicum* esse *Mecybernaeus* sinum.

54. CAP. XVIII. *Ad Neatum amnem*] In magno nominum ambitu amnem hunc esse oportet, quem *Νεσσὸν* a *Scymno Chio*, p. 28. *Pausan.* lib. vi. p. 352. et *Scylace*, p. 26. *Neatum* a *Martiano*: ab *Aristot.* *Hist. Anim.* vi. c. 31. p. 776. et viii. 33. p. 985. *Νεσσόν*: *Nessus* quoque a *Livio*, lib. xlv. p. 581. In Mss. omnibus *Pliniani*, R. 1. 2. Colb. et Paris. *Meatum* appellari video. In nummo *Cara-callæ*, ΟΥΛΠ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΟC ΠΡΟC ΜΕΤΩ.

55. Ibid. *Inde Brygas*] Ita Mas. etiam ipsi. Sed Brygas forte rectius tum ex Strab. lib. vii. pag. 295. tum ex ipso Plinio vi. 41. qui Phrygas Thraciam genus esse prodiderunt, Brygas appellatos. Brysas tamen etiam Heraclides landat, in Polit. Coorum: et ab iis mellificii rationem inventam tradidit.

56. Ibid. *Pyrogeris*] Etsi vulgatam scripturam intactam exhibemus, quam Mas. codices tueri videntur, haud levis tamen suspicio est *Pyrogocoris* legi oportere; seu, permutatis syllabis, quod eodem recidit, *Cereopyrgis*. Est enim inter Episcopatus Provinciam Rhodopes in Notitia Eccles. pag. 21. *Κερεόπυργος*. Sed adhuc certior forte conjectura videtur de Cabyletis, (hactenus *Carbiletis* legebatur,) nam Cabylem oppidum inter Bessos Danubiamque cepisse Lucallus dicitur ab Eutropio, lib. vi. p. 788. *Κάβυλα* est Phavorino.

57. Ibid. *Copillia*] Apud Apptian. de Bellis Civil. lib. iv. p. 650. *Τούρπιλοι* pro *Κόρπιλλοι* corrupte legitur. Apud Stephanum quoque mendose *ΚΟΑΠΗΑΟΙ*.

58. Ibid. *Cesyra, Neapolis, Datas*] In Mas. omnibus et edit. Parm. *Batos*. Nos *Datos* cum Hermolao: sed certioribus, quam ille habuerit, argumenti ducti. Nam præter Herodotum, qui lib. ix. *Δάτων* ait esse oppidum Edonidis regionis, præter Suidam et Harpocratonem, qui *Δάτων* Thraciam adjudicant: Scylax in Periplo, p. 26. hunc ipsum terrarum tractum, atque hæc ipsa oppida persecutus, eodem habet ordine: *Νεδρωλις, Δάτων πόλις Ἑλληνίς, καὶ ποταμὸς Νεστὸς, Ἀβδηρα πόλις, κ. τ. λ.* Placuerat nihilominus quibusdam *Pastos* hoc loco substituere: et quoniam apud Ptolemæum iii. 11. inter Thraciam præfecturas, *Ἀστική*, hoc est, *Urbana* numeratur, at conjecturæ suæ suffragatorem haberent, addita literula corruperunt, et *Παστική* commenti

sunt, otiose an malitiose? De Astice regione hoc ipso capite Plinius.

59. Ibid. *Fuit Tirida*] Ita rescriptissimus admonitu codicum Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et Chiffi. vetustiorumque editionum ante Hermolaum, qui *Tinda* rescripsit ex Stephano: is enim, *Τίνδη*, inquit, *Θράκης Χαλκιδικῆ πόλις*. Verum est hæc Chalcidice Macedoniæ regio, quæ quicquid est terrarum circa montem Athon, Singon, Acanthonque complectitur, teste Ptolem. iii. 13. quo in tractu *Tinda* a Stephano collocatur, hoc est, a Diomede et equorum stabulis longissime, ut nihil cum iis potuerit habere commune. Et Hermolaum tamen Salmasius sequitur: nec veretur Solinum, Capellamque erroris arguere, qui et ipsi a Plinio *Tirida* acceperunt. Mela, a quo Plinius hausit, u. 2. turrim ibi solum superesse prodidit. 'Regio ulterior,' inquit, 'Diomedem tulit, immanibus equis mandendos solitum objectare advenas, et iisdem ab Hercule objectum. Turris, quam Diomedes vocant, signum fabulæ remanet, et urbs, quam soror ejus suo nomine nominavit, Abdera.'

60. Ibid. *Doriscus decem millium hominum capax*] Animadvertit Pellicerius in Notis Mas. codices manu exaratos ita præ se ferre: *Doriscus X. hominum*, quod ipse, supposita denarii notæ lineola, decies centena millia significare ait, quot Xerxes in suo exercitu habuisse traditur. At neque hanc lineolam superpositam Mas. exhibent: et si exhiberent, temere ab amanuensis adjectam putarem. Nam decem millia tantummodo hominum ea campi planitie continebantur: sed singulas eo cogens advocansque myriadas, hoc est, hominum decem millia, totum ita recensuit exercitum. Ita Herod. lib. vii. p. 406. n. 59.

61. Ibid. *Jamque Thracia*] Rectius id, quam quod ante legebatur, *Namque*. Nam quæ reddatur illo *namque*

ratio, nulla prorsus apparet. Nunc vero declarat se perlustrato latere Thraciam meridionali, usque ad Cheroneum, ea prætermissa, ad alterum latus transilire, quod Solis exortum spectat, et a littore Ponti Euxini, Danubique ostiis incipit.

62. Ibid. *Cattuzos*] Ita Mss. omnes, et, quod est haud paulo certius, Stephanus ipse: *Κάρρουζα*, inquit, *ῥάλις Θράκης, ἐν τῇ καρφικῶν ὁ Πυγμαίων ἢ εὐχρηπῶν Κάρρουζοί· ὄθεν δὲ τὰς γὰρ-ρῶν ὄρηται, κ. τ. λ.* Sic enim Mss. Græci legunt. Prius in libris Plinii editis *Catizos* legebatur.

63. Ibid. *Pangyus*] Antea *Pamius* perperam. Nos *Pangyus* cum Ptolem. III. 10. prope Odessum etiam hunc ipsum locante Mss. *Pannisis*.

64. Ibid. *Antea Lygos*] Sunt qui *Longos* hic legant, ex Mss. quibusdam. Perperam. Vulgatam scripturam defendit Ausonius, Epigram. 1. de Claris Urbibus, p. 69. ubi de Constantinopoli, et Carthagine: 'Ite patres tandem memores, quod namine Divum Augustas mutastis opes, et nomina: tu cum Byzantina Lygos, tu Punica Byrsa fuisti.' Hinc codicem Missorum Theodosii emendabilis: 'Promontorium Chrysonæ æras (lege *Chrysocerus*) in quo oppidum Byzantium, liberæ conditionis, antea Logos dictum: (scribe *Lygos*.) Abest a Dyrrhachio DCCXI. mill. passuum. Tantum patet longitudo terrarum inter Adriaticum mare et Propontidem.' Quæ verbis totidem Plinius.

65. Ibid. *A Teræ nefasto crimine*] A Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. vox *crimine* abest: unde scribendum fortassis, a *Teræ incesto*.

66. Ibid. *Inter Tenum et Chium*] Ita reattinimus admonitu codicum, quos proxime laudavimus, atque etiam ex re ipsa: est enim Tenos insula Delo et Andro proxima: atque idcirco, ut statim subiungit Plinius, cernunt eum scopulum *Æga*, a dextra parte Andrum navigantes ab Achaia: unde

longissime Tenedos abest, quam nobis libri vulgati hoc loco pro Teno obtrudunt. Nec Solinum, Martianumque moror, qui cum hunc locum exscriberent, ille cap. 11. p. 29. iste lib. VI. p. 212. Tenedum legisse videntur: nam in vitiosos codices utrumque incidisse, vel eorum certe alterum, qui alteri prævit, res ipsa clamat, consensusque Mss. exemplarium, in quibus et *Tenam*, et *Andrum* legitur: non, ut isti exhibent, *Tenedum*, et *Antandrum*: a quibus errore in Plinii contextum transfundere Salmasius conatur, in Solin. p. 168.

67. CAP. XIX. *Thoronos*] In Mss. R. 1. 2. &c. *Athoronos*. Alibi, *Othoronos*. 'Ὄθρωνος Stephano insula est, Siciliae Melitæve ad Austrum objaecens. An fuerit hæc illi cognominis, considerandum.

68. Ibid. *Ante Lencimum Sybota*] Abest id membrum a codicibus Mss. In libris vulgatis *ante Leucadium* legitur, insigni errore. Nam ex Strabone, lib. VII. p. 327. juxta Bathrotum sunt Sybota, insulae perexiguæ, paululum ab Epire distantes, pene orientale Corcyra promontorium, quod Lencimna vocatur: *ἐστὶ δὲ τοῖς ὄντες τὰ Ἰβότα, τῆς μὲν Ἡρακλῶν πελοπόννησος κατὰ δὲ τὸ ἔθεν ἕκαστος τῆς Κερκύρας τῆν Λευκίμων κοίμωσιν.* Meminit hujus promontorii Ptolemæus, ut diximus: prætereaque Thucydides, lib. III. p. 225.

69. Ibid. *Ægialia, Cotonis, Thyetira, Geoar, Dionysia, Cyrrus, Chalcia, Pinaria, Mystrus*] In R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. *Mystrus*: in aliis *Nystrus*. Videntur mihi sane Echinades esse ab aliis *Ægæi* maris insulis nomina esse mutuata, sed ea a librariis deformata sic restitui oportere: *Ægialia, Cethon, Ios, Thia, Thera, Gyarus, Dionysia, Cythnos, Chalcia, Pinaria, Nystrus*: quæ a Pomponio Mela recensentur, II. 7. p. 44. et nos de his suo locodictori sumus. Pinaria eadem quæ *Πινάρια*.

70. Ibid. *Crocylea*. A. *Paxo Cephalenia*, quondam *Melana dicta*, undecim *M. pass. abest*] In R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. &c. *Crocylea Paxo Cephalenia*, &c. Libri vulgati, *Crocylea, Paxos, Cephalenia*, &c. At si ea lectio steterit, et *Paxos* alia a duabus superioribus jam appellatis diversa, ceteris ignota Geographis, importune nobis obtrudatur: et, quod gravius est, desideratur haud dubie locus, a quo illa undecim millia *Cephalenia* abest. Proinde scripsi confidenter, *Crocylea*, vel *Crocyle*. Deinde novam periodum auspicatus, A *Paxo Cephalenia*, &c. Paxi enim satis superque meminit in *Paxorum* duarum mentione Plinius.

71. Ibid. *Zacynthus*, aliquando *Hyrie appellata*] Ex hoc Plinii loco Pomponium Melam emendabis, (id quod Vossius prætermisit :) qui *Hyriam, Cephaleniam, Neriton, Samen, Zacynthum*, seorsim in Ionio mari nominavit, ceu forent *Hyria Zacynthusque* diversam inter se insulam.

72. Ibid. *Quingentos passus distans: Plateis Belbina*, &c.] Prius legebatur, *quingentos passus distans Plateis*. At *Platæ* urbs *Bœotie* est, longe ab hoc tractu remota, non D. modo passus multis millibus: et in regionis mediterranea posita, non in littore, unde insularum intervalla petuntur. A continente dissepici *Calauriam* exiguo freto IV. stad. hoc est, D. passus auctor est quoque *Strabo*, lib. VIII. p. 369.

73. Ibid. *Spiræo... Eleusa, Dendros... Aspis*] Rectius fortassis *A. dendros*, literula ex superiore vocabulo repetita: quoniam quemadmodum mox citata *Aspis*, teste *Stephano*, careret arboribus: *Ἄσπις, ἤσος ἄδενδρος ὄβρα*. In R. 1. *Adendros* legitur.

74. Ibid. *Ægila*] Ita Mss. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. &c. ubi perperam libri vulgati *Ægilia*. Neque ipse *Stephanus* forte mendo caret, qui hanc insulam *Ἀγιάλειαν*, pro *Ἀγί-*

λειαν vocet: nam de hac nostra agere, vel ipso situ, quod suspicatus est etiam *Barbarus*, satis admonemur: cum inter *Cretam* et *Peloponnesum* jacere dicat, quo situ est *Ægila* hæc a *Phalasarna Cretæ* distans XXV. M. P. *Ἀγιάλεια*, inquit, ἤσος μεταφῶ Κρήτης καὶ Πελοποννήσου ὁ οὐκ ἴστωρ Ἀγίλιος. Quæ vox postrema sanadet *Ἀγίλα* prius vel *Ἀγίλια* scribi oportuisse.

75. CAP. XX. *Dosiades eam a Creta nympa: Hesperidis filia, Anaximander: a rege Curetum, Philistides Malotes: Crates primum Æriam dictam: deinde postea Curetin, &c.*] Perturbata hæc interpunctio præpostera ita sanavimus. Nihil juvat *Solinus*, cap. 11. p. 29. qui miscere omnia videtur: nihil *Martianus*, lib. VI. c. de *Thracia*, p. 312. qui auctororum nomina prætermisit: 'Creta,' inquit, 'cui nomen suum *Hesperidis Nympharum* pulchra concessit, aut *Curetum rex Cretæ*, a quo *Creta* primo, mox *Curetis* appellata: deinde propter cæli temperiem *Macaronneos* est appellata.' *Cretam Hesperidos* filiam pariter vocat *Solinus*: *Apollodorus* de *Diis* lib. III. p. 163. Ἀσπερίου, nisi mendam sit pro Ἐσπίρου. *Creten, Curetum regem, Jovis et Idææ Nymphe* filium *Stephanus* auctor est fuisse: Meminit ejus et *Scymnus Chius*, p. 23. Unde in suspicionem venio nec posteriorem hujus sententiæ partem a vitio penitus immunem esse: nam ea vox dictam plane supervacanea est: nec illud deinde postea *Plinianam* elegantiam sapit. Quid si legas igitur: *Crates primum Æriam, Idæam deinde*, nempe ab *Idæa Nympa, postea Curetin, &c.* Adeo non hæc nostra nobis conjectura displicet, ut si librorum ullus faveret, in textum inserere nulla religio foret.

76. Ibid. *Etea*] Hactenus *Elea* vel *Elæa* legebatur, quam in *Creta* nemo nunc scriptorum agnoscit. At *Eteam* plures: *Stephanus*: Ἠτέα... τῆς

Κρήτης πόλις, ὅθεν ἦν Μύσιον, εἰς τῶν ἐπὶ τὰ σοφῶν. Diog. Laërt. in Mysone, lib. 1. Ἡλείω γὰρ πόλιν εἶναι Κρήτης.

77. Ibid. *Myrina* . . . *Rhamnus*] Ita libri omnes. At de Cretensi Myrina altum tamen ubique silentium. Velleius, lib. 1. 'Rex Regum Agamemnon, tempestate in Cretam iusulam rejectus, tres ibi urbes statuit: duas a patriæ nomine, unam a victoriæ memoria: Mycenæ, Tegeam, Pergamum.' Quo Velleii testimonio adductus, nullus fere dubito, quin *Mycenæ* hoc loco pro *Myrina* legi multo satius sit. *Rhamnus* quoque ne temere huc nobis a conjectore aliquo obtrusa objectaque sit, valde vereor: est enim Ῥαμοῦς λιμὴν inter urbes littori adjacentes apud Ptolem. III. 17. cum porta haud ignobili: hæc modo a Plinio mediterraneis oppidis accensetur. Quamobrem suspicor hand immerito *Rhaucus* pro *Rhamnus* scribi oportere: est enim Stephano Ῥαῦκος, πόλις ἐν μεσογαίᾳ τῆς Κρήτης.

78. Ibid. *Pyloros*, *Rhytium*, *Elatos*] *Pyloros* quidem libri omnes, etiam Mss. exhibent: sed vitiatum, ut apparet, vocabulo: cum de Pyloro Cretæ ceteris scriptoribus silentium sit. *Elyros* potius agnovverim: nam Stephano Ἐλυρος, πόλις Κρήτης, quæ mendose, ut arbitror, Scylari Σάλυρος vocatur. Aut certe Ὀλερος, quæ Κρητικὴ πόλις Stephano pariter appellatur. Aut denique *Alloros*, quod apud Gruteram p. 505. sædus recitatur inter Ἀλλαρόρας et Παρίους, Cretenses. *Elatos* vero (sic enim admonitum codicum R. 1. 2. Paris. et Chiffi. rescriptissimus, pro *Ciatos*, quam vocem nihili prorsus vulgati libri exhibent,) *Elatos*, inquam, haud dubie ea est, quæ Stephano Ἰλαρτία πόλις Κρήτης dicitur. Extat apud Reines. p. 501. marmorea inscriptio complexa sædus inter Olontios Latiosque, Cretenses populos, quos eodem esse cum Elatiis arbitramur.

79. Ibid. *Cytissos*] Editio Dale-

campii, *Mytinos*: Parmensis *Cytissos*. Hermolaus, et enim consecuti Frobenius, Gelenius, aliique, *Cytinos*: sed Doriensis urbs ea est, apud Strab. lib. x. p. 476. non Cretica. Mss. R. 1. 2. et Chiffi. *Gylissos*. Colb. 1. 2. *Gytysos*. At Solinus ex Plinio *Cytisison* habet, cap. 11. pag. 29. quem secuti sumus.

80. Ibid. CXXV. *millia*] Ita Mss. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. tum hoc loco, tum v. 5. ubi eadem repetantur: sic etiam veteris editiones ante Frobenium, qui prior centum millia passuum addidit. Atque ei sane astipulari Strabonem intelleximus, qui lib. x. p. 475. a Cyrenaica regione, ubi Phycus promontorium est, ad Criumetopon, ἀπὸ τῆς Κυρηναίας, ἐπὶ τὸ Κρίον μέγιστον, intervallum ait esse ex Eratosthenis sententia, stadiorum bis mille, quæ passuum efficiant ccl. millia. Sed quamnam Plinius Agrippæ sententiam esse dixerit, non qualem esse oportuerit, inquirimus.

81. CAP. XXI. *Intra duo millia*] Sic Martianus, lib. vi. p. 218. Sic Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. sic denique Mela ipse, qui Plinio, ut diximus, et Martino prævit. Vulgati libri perperam hactenus, *infra XX. millia*.

82. CAP. XXII. *Siphnus*, &c.] Hic libri vulgati *Scyros Siphno* præfigunt, et alieno prorsus obtrudunt loco: nam et abest ea vox *Scyros* a Mss. omnibus R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. &c. nec vero in Cycladum albo censeri ea potest, tam prope a Delo: cum ne inter Sporadas quidem, medium inter Cycladas, reponi posse, quidam merito censuerint: contra Eubœam enim jacet, κατ' Ἐββοῦν, ut ait Dicæarchus, p. 181. in Descript. Græciæ. Nam quod Scylax, p. 21. inter Cycladas Σκύρον recenset, error librariorum est, pro Σκύρον: cum idem rursum cap. seq. Σκύρον appellet, in Ægæo mari. Et Eustathius certe Cy-

cladas recensens, in Dionys. vs. 526. p. 76. *Χέρων* nominat: *Χέρων* non habet. Strabo quoque, lib. x. p. 485. ceterique Geographi.

83. Ibid. *Quam primo Plateam*] Ita restituimus admonitu codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et vet. Dalec. Parmensis quoque, vetustiorumque editionum: quarum neglecta fide Frobenius *Pactiam*, auctore nescio quo, inculcavit.

84. CAP. XXIII. *Phacussa, Nicasia*] Prius legebatur, *Phocussa, Phocasia*. In Mss. *Hecasia*. Nos ex Stephano et Suida utramque vocem sanavimus. Stephanus: *Φακούσσα νήσοι*. a lente nomen traxerunt. Et alibi: *Νικασία, νησιδίων μικρὸν πλησίον Νάξου*, quæ Suidas quoque habet, verbo *Νικασία*.

85. Ibid. *Ab exortu solstitiali Delii*] Sic multo sincerius codices manu exarati, quam libri editi a *Delo*. Cujusmodi superius illud est, cap. 19. ‘*Zacynthus Cephaleniæ a meridiana parte xxv. millia abest.*’

86. Ibid. *Scyros: Ias*] *Scyron* hinc anstulit Hermolaus, haud sane satis considerate: cum eam vocem hoc loco Mss. omnes exhibeant, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffli. et Tolet. et vetustiores editiones, ac Plinius ipse paulo post factam jam a se hujus mentionem haud obscure significet, scribens, ‘*Et Scyrum supra dictam.*’ Quod quidem ab ipso præstitum hoc loco exemplaria nunc laudata admonent: quibus nisi mos gerendus esset, post aliquot versus dilatam putarem, ubi Plinius a *Gyaro Syron* distare ait octoginta passuum millibus: ‘*Ab ea Syron,*’ inquit, ‘*LXXX. mill. pass.*’ *Syrum* enim cum veterum scriptorum nemo unus agnoverit, *Scyrum* ibi percommode locari posse arbitraretur.

87. Ibid. *Hippuris*] Addunt libri vulgati, *Hippurissus*: sed geminato perperam, ut per se liquet, unius ejusdemque insulæ nomine: quamobrem posterius expunximus.

88. Ibid. *Calydna, in qua oppidum Coos, Calymna, aqua Carpathum, &c.*] Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. &c. totidem ferme literis ac syllabis. Libri vulgati a Frobenio: *Calydna in qua oppida tria: Calymna duæ: Olymnos, a qua, &c.* Satis confidenter id sane. Nam quis *Olymnus* insulam novit? cur vocula *Coos* expuncta? cur terna pro unico inculcata oppida? Nos vetustæ scripturæ vestigia summa fide secuti integram eam lectionem defendimus. Agnoscimus enim cum Eustathio in Dionys. vs. 530. p. 77. ex Lycophrone, *Calydnas* plures fuisse: quarum una peculiari nomine *Calydna* sit appellata: univærse simul *Calymnæ*, vel *Calydnæ*. Ex harum illæ numero sunt, quas Plinius in Asiæ insulis commemorat, v. 36. a quibus hæc differunt, in quibus describendis nunc sumus. Illarum singulis sua sunt peculiaria oppida: huic *Calydnæ* primarium *Coos*, ab insula cognomine, quæ *Hippocratem* tulit, diversum: sic enim illud *Hesychii* accipiendum puto, *Κῶς, μὴ τῶν Καλυδῶν*, p. 578. Plinio xi. 13. quæ ‘*Calydna insula*’ dicitur, ex ea *Strabo* lib. x. p. 489. ‘*mel Calymnium commendat inprimis.*’

89. Ibid. *Per DCC. mill. in longitudinem, et per CC. in latitudinem jucent*] Mentia hæc sententia est, ommissa latitudinis mentione, in libris plerisque vulgatis. Integram representamus, tum ope codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffli. Tolet. tum Parmensis editionis, tum denique Martiani scribentis, lib. vi. cap. de Thracia, p. 213. ‘*Per septuaginta, (lege septingenta, ex fide codicum Mss. omnium, atque ex re ipsa:) longitudinem: et per ducenta latitudinem decant.*’

90. Ibid. *Thermaus, Irrhesium, &c.*] Prius legebatur, *Thermensium*, cum nomen id insanis foret, quod *Ortelius* quidem arbitratus est, qui eo vocabulo *Thesaurum* suum locupletavit.

At præter codicum Mss. fidem, in quibus *Thermæus* legitur, ipsa res ita scribi plane postulat.

91. Ibid. *Attollitur monte Saœce*] Ita libri omnes. Hermolaus tamen libentius *Sœo* agnoscit, ex Nicandro, qui p. 35. in Theriac. *Σαοὺ* meminit, quæm Samothrace insulæ montem esse Scholiastes Græcæ in eum locum prodidit, p. 24. At receptam lectionem defendit Hesychius, qui et ipsam insulam eo nomine quondam appellatam tradit, ex monte hand dubie cognomine: *Σαοικίς*, inquit, ἢ *Σαμοθράκη οὖτος ἑκαλεῖτο πρότερον*. Didymus vero et montem ipsum nominat, in Iliad. N. 12. p. 387. *Τῆς Σαμοθράκης*· *τὸ μῦθος ἐν αὐτῇ ὄρος, Σαοικί καλεῖται*. Item Geopon. auctor, II. 5. p. 88. Cum porro in Mss. omnibus, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiff. Tolet. diserte legatur: *Attollitur monte Saœce, decem mill. pass. altitudinis, vel importuosissima omnium*, quo fato, quove consilio factum sit, ut in libris vulgatis *decem mill. pass. portuosissima omnium*, ceteris vocibus expunctis, legatur, non satis intelligo.

92. CAP. XXIV. *Ab ætio Ponti Apolloniam CLXXXVII. M.*] Libri vulgati, *CLXXXVIII*. Et mox, *Ad Ponticapæum, CCXXII*. ubi nos, cum Pintiano, *CCXII*. ex Mss. Reg. 1. 2. Paris. et Tolet. summa fide restitimus, ita exigente inprimis summa universa, quæ ex singularibus intervallorum mensuris colligitur: nempe *XIII. XXXVII. D. pass.* hoc est, ter et decies centena, et triginta septem millia pass. cum quingentis: cui summæ aut Martianus ipse, lib. VI. cap. de quarto sinu Europæ, p. 214. aut amanuenses, quinquagenarii notam incaute præfixerunt, et Europæ totius mensuram hanc esse ipse existimavit: non Ponti tantum, ab eo latere quo Europam alluit. 'Varro dicit,' inquit, 'Europæ totius longitudinein habere LXIII. XXXVII. M. D. pass.'

93. Ibid. *Abnobæ*] Veram hujusce montis, unde Danubius oritur, appellationem, non Tacitus modo, quem laudavimus, sed et Festus Rufus Avienus confirmat, in descript. orbis, vs. 437. 'Abnoba mons Istro pater est: cadit Abnobæ hiatu Flumen: in Eoos autem convertitur axes, Exiinoque saio provolvitur: ora per æquor Quinque vomant amnem.' Ptolemæo, II. 11. τὰ *Ἀβνοβα ἔρη*. Marciano Heracleotæ, pag. 82. corrupte admodum *Ἀβοβάς* nominatur.

94. CAP. XXV. *Geta, Daci Romanis dicti*] Sunt qui Plinium hoc loco erroris insimulent, perinde ac si temere Getas cum Dacis confuderit. At eandem Seytharum gentem utraque appellatione promiscue Romanis appellatam, auctor est Iulicentus Dio, lib. LI. pag. 460. *Οἱ δὲ ἐπὶ αὐτῶν Δακκοὶ καλεῖσθαι, εἴτε δὲ Γέται τυτῆς, εἴτε καὶ Θράκες, τοῦ Δακικοῦ γένους, τοῦ τῆν Ῥοδόων ποτὲ ἐνοικησάτους, ὄντες*. Qui *Daci* postea vocati sunt, *sive Getae* si fuerint, *sive Thracæ*, orti ἐὼν *Dacis*, qui *Rhodopen* quondam incoluerunt, &c. Nec vero cum Dacos Plinius nunc appellat, et Sarmatas, et Aorsos, id agit, ut certas singulorum sedes assignet, quas, cum ille hæc scriberet, nondum ii forte habebant: sed quam fuerint earum gentium migrationes variæ, quæ diversis temporibus, pulsæ prioribus incolis, eandem Danabii ripam tenuerint, id cursum raptimque perstringit.

95. Ibid. *A Suevis, regnoque Vanniano*] Convellit egregie interpretatio nostra, Taciti auctoritate constabillita, eruditi Ciuverii conjecturam, in libro de Antiq. Germ. a *Quadis*, non a *Suevis* legendum esse pronuntiantia. Nec minor ejusdem hallucinatio est, dum ultra Crapathios montes Bastarnas ablegat, quos inter Tibiscum et Marum Plinius diserte locat: nec dignus venia contemptus codicum omnium, quorum est in hoc loco mira consensio, cum a *Quadis*, non a *Sue-*

eis, *aversa*, non *adversa* legitur.

96. Ibid. *Quatuor millibus, et quadringentis*] Ita restituumus ex fide codicum Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. &c. editionumque vetustiorum, Parmensis, &c. quas Frobenius corruptit, ut *quantum minus quadringentis* scriberet. Martianus lib. vi. pag. 214. millia quadringenta agnoscit.

97. Ibid. *Tauri Scythæ, et Siraci tenent*] Pro *Siraci* Barbarus *Sarmatæ* reposuit. Sinceram lectionem tum ex codd. Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Tolet. &c. tum ex Strabone restituumus, qui lib. x. p. 492. et 506. *Ἰσχυρίων* meminit, prope *Mæotin*, in Asia quidem, sed una tamen cum Aorsis supra quoque citatis a Plinio. Ad Tauros Scythas autem quod attinet, seu Tauriscythas unico vocabulo malis appellare, Achillei dromi incolæ Dionysius Periegetes ait fuisse, et Tauros vocat, vs. 301. Alanis Dacique continendos: Eustathius, ad eum locum, Scythas: *Ταυροί ἔσσι τοῖσιν Ἀλλήλοισι ἄρμον ἀπὸν, κ. τ. λ.* Taurisci littoris incolæ Scythas, Festus Avienus, vs. 444. Tamen Mss. quidam satis probatæ fidei, pro *Tauri*, *Sardi* hic exhibent, qui alibi nusquam reperti.

98. Ibid. *Sex oppida: Orgocyni, Characeni, Lagyrani, Tractari, Archilachita, &c.*] In edit. Parm. et Mss. *Caraceni, Assyriani*. Nos ex Ptolem. III. 6. *Characeni* et *Lagyrani* rescripsimus: quoniam in Taurica oppida sunt apud enim ista, *Χαράξ* et *Λαγύρα*. Pro *Orgocyni*, forte *Argodeni* rectius, ab *Ἀργυθα* ejusdem Tauricæ mediterraneo oppido. Pro *Tractari*, Mss. *Stactari* habent. In libris hæcenus vulgatis, *Caraceni, Assyriani*.

99. Ibid. *A Theodosia LXXXVII. M.*] Ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. et Tolet. ubi fæda depravatione vulgati libri habent tantummodo *XXXV. M.* At Strab. lib. VII. pag. 309. stadia numerat circiter *DXXX.* hoc est, fere *LXXVII. M. P.*

100. Ibid. *Non, ut imperiti dixerent*] Ut ea esse vera existimem, quæ in hunc locum sunt a me prolata, in prioribus Notis, alienum tamen a Plinii ingenio ac modestia videtur, ut imperitum appellet Pomponium Melam, virum omnis elegantia: atque eruditionis, vel hac maxime in parte, plenissimum: per quem ipse se profecisse in Indice sæpius confitetur: a quo vix toto de Geographica rebus opere latinum nunguem discedit: quem denique hoc ipso in loco ad verbum pæne transcribit. Venit igitur aliquando in mentem, levi traiectione voculae molliri seu refingi eam commode sententiam posse, *Ut non imperiti dixerent*. Moxque verborum sequentium, *semel in anno solstitio orientur iis Soles, brumæque semel occidunt*, hic erit intellectus: semel in anno oriri iis Soles, atque id illis esse solstitium, Sole ab eorum oculis nunquam abscedente: semel occidere, eamque brumam esse iis, Sole abdito. Nec conjecturæ tamen ipse meæ plus quam par est faveo; nisi viri eruditi faveant.

101. CAP. XXVII. *Maria omnia interiora*] Solinus recte interpretatur mediterranea maria: nam internum mare Latini, Pliniusque ipse III. 1. *τῆς ἐντὸς θάλασσαν* Græci, mediterraneum vocavere: ut frustra sint, qui *inferiora* hic nobis inculcant, reclamantibus omnibus libris. Macrobius in hoc ipso argumento accurate versatus, quanquam a Plinio diversus abit quædam ex parte, 'nostra maria' reddidit, Saturn. VII. 12. pag. 622. 'Quod si in Pontum,' inquit, 'vel paleas, vel ligna, seu quæcumque alla nantantia projeceris, foras extra Pontum feruntur in Propontidem, atque ita in mare quod aluit Asiæ oram: cum constet in Pontum effluere maris aquam, non effluere de Ponto. Meatus enim, qui solus de oceano receptas aquas in maria nostra transmittit, in freto est Gaditano, quod Hispani-

au Africamque interjacet. Et sine dubio inundatio ipsa per Hispaniense et Gallicanum littora in Tyrrhenum prodit: inde Adriaticum mare facit, ex quo in *Ægæum* pergit, atque ita ingreditur in Pontum.

102. Ibid. *Ante Scythiam, quæ appellatur Rawronia, unam abesse diei cursu*] Ita Mss. omnes, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et fere Parm. edit. In libris ceteris hactenus editis: quæ appellatur *Bannomanna abesse a Scythia diei cursu*. Miror viris doctis, Pelicerioque inprimis, in Notis Mss. facile persuasum ibi insulam nomen latere, non continentis Scythiæ, quæ ex adverso est: neque animadversum illud a *Scythia*, glossema esse, quo carent Mss.

103. Ibid. *Favosiorum*] Ita Mss. quoque ipsi, et sic in Solino etiam legitur: sed rectius utrobique, cum Pintiano, *Panotiorum* legas. Sicuti enim superiores Oonæ, ab ovis quibus aluntur, sunt appellati: Hippopodes mox, ab equinis pedibus: ita hos, quoniam anribus toti fere constare viderentur, Græca voce *Πανωρίους* dictos, a *πᾶν* et *ἄρα*, credere libet. Isidoro præsertim astipulante, qui non alinnde hausisse quam ex Plinio videtur, Etymol. xi. 8. 'Panotii,' inquit, 'apud Scythiam esse feruntur, tam diffusa anrium magnitudine, ut eis omne corpus contegant: πᾶν enim Græco sermone omne: ἄρα, aures dicuntur: ' *Ἐνωτοκότρους* appellavit Strabo lib. xv. p. 711. 'Ὀτοκλίρους non semel appellat Tzetzes, Chiliad. vii. vs. 633. et seqq. Μεγάλα δ' οἱ ὀτοκλίροι τὰ ἄρα πεκτημένοι, 'Ομοίως σκέπειν ἀπὸς τρέψη τῶν σκιαδίων. In priore versu ὀτοκλίροι legitimus. Quominus tamen in Pliniano contextu quicquam immutem, facit Ptolem. ii. 11. qui Scandiæ in Germanico oceano gentem quandam *Φαρίσους* appellat, forte pro *Φαρίσους*.

104. CAP. XXVIII. *Rhatia prope*] *Avalsa* male hæc fuisse hactenus a

præcedentibus, ante nos intellēxit Rhenanus: evidens incitiæ eorum argumentum, qui Plinii libros in capita distinxere; cum sine illis constare antecedentia minime possint. Ridenda quoque hic, ut multis aliis in locis, Gallici interpretis hallucinatio qui verba hæc paulo post sequentis, 'circa excessum ejus,' non ad Agrippæ obitum, sed ad exitum Germaniæ nescio quem retulit.

105. Ibid. *Istavones, quorum pars Sicambri. Mediterranei, Hermiones: quorum Suevi, &c.*] In libris hactenus editis: *Istavones, quorum pars Cimbrimediterranei. Hermiones, quorum, &c.* Erant igitur etiam Hermiones Rheno proximi? Erunt mediterranei Cimbrim, quorum nullum usquam vestigium est? nec de Sicambriis, gente tum notissima, ut ait Strabo lib. vii. pag. 294. mentio erit ulla? Quanto commodius cadunt omnia emendatione nostra, cum apposite Hermiones mediterranei, hoc est, in media Germania positi, et Ingævonicis, qui oceano, et Istævonicibus, qui Rheno sunt proximi, opponuntur? Sic enim Tacitus de Moribus German. pag. 123. 'Proximi oceano Ingævones: medii Hermiones: ceteri Istævones vocantur.'—Sic igitur manifeste hic locus interpungendus est. At non propterea inserendi huc sunt Sicambri, inviti ac repugnantibus libris omnibus, tum editis, tum mana exaratis; cum sententia hujus loci sit, tam inter Istævones, quam inter Ingævones, habitasse Cimbro, qui tractus utriusque partem occuparint. Nihil planius. *Ed. sec.*—Sicambrorum porro non semper sedes ultra Rhenum posita: in Gallias a Tiberio pars tracta, ut ait Tacitus Annal. xii. pag. 183. in Menapiis sedes habuerunt, ubi Geldria nunc est, et Nimæga, Venloque pagi. Alii tamen ex iis in Germania trans Rhenum permansere, ut eruditè P. Browerus S. J. ostendit in Annal. Trevir.

106. CAP. XXIX. *Batacorum insula, et Cannenufatum*] Voculam et, quam Dalecampius expunxerat, tum ex Mss. librorum, tum ex priorum editionum fide restitimus: ne Batacorum insulam, et Cannenufatum, geminam esse ac diversam, quisquam existimaret. Vide Cluver. German. Antiq. II. 33.

107. CAP. XXX. *Gessoriac* *trajectu quinquaginta millium*] In Parm. edit. *quinquaginta millia milium*. Hermolaus *millia minimum* rescripsit. Nos hanc postremam vocem, ceu spuriam, expungimus: abest enim a Mss. omnibus, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiff. &c. atque ex præcedenti vocula *millium* ea prodiit. Straboni porro lib. IV. pag. 199. ab Icio Morinorum, unde solvit in Britanniam Cæsar, trajectus est CCCXX. stad. hoc est XL. M. pass. non L.

108. Ibid. *A Silurum gente, XXX. M. pass.*] Solinus, cap. 22. pag. 43. Silurum gentem sitam in Britannia ora contra Hiberniam, dum hunc Plinii locum transcripsit, insulam male credidit. Nec freti, quod interjacet, spatium summa fide retulit, cum latitudinem ejus scripsit in CXX. M. passuum diffundi, pro XXX. sic enim Mss. omnes habent R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiff. Libri editi, perperam XX.

109. CAP. XXXI. *Uniuersam oram XVIII. M. P. Agrippa, Galliarum inter Rhenum, &c.*] Libri hactenus editi hoc tantum, *Agrippa uniuersarum Galliarum inter, &c.* Verum ex Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et Tolet. lectione, quam secuti sumus, tres omnino apposite reddi mensuræ videntur, ex commentariis Agrippæ decerptæ: ad navigationis primum Gallicæ oræ totius, per Oceanum a Scalde fluuio usque ad Pyrenæum, quæ colligat XVIII. hoc est, decies octies centena M. pass. Mediterraneam deinde longitudinis: et latitudinis denique earundem Galliarum. Sic paulo post,

ubi *Gebennam* et *Juram* libri impressi habent, *Juras* multitudinis numero Mss. iidem repræsentant: quemadmodum III. 5. 'montibus Gebenna et Jarius' dixit.

110. Ibid. *Bellovac*] In Edit. Parm. *Bellovac, Bassi*. Frobenius, *Bellovac, Hassi*. Mss. Reg. 1. *Bollovasi* tantum. Reg. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiff. *Bellovasi*. Ex quibus *Bellovasi* solum scripsimus, expuncta voce *Bassi*, vel *Hassi*, quos in hoc terrarum tractu nullus agnoscit.

111. Ibid. *Ulmactes*] Ita Mss. omnes, et libri editi ante Hermolaum, qui *Ulmactes* ex Antonino rescripsit. *Σουδάκτροι* Ptolemæo dicuntur, in codice Ms. Collegii nostri Parisiensis, atque eorum oppidum Ratomagus, in Belgica, ultra Sequaniam, ad ortum. Eisdem esse sane arbitror, qui Antonino *Ulmactes*, *Sylvanectes*que postea sunt appellati: quo plane modo qui *Suessiones* dicuntur, iidem sibilo dento *Οδέρσορες*, et *Senones Έσσορες* in cod. Ms. Collegii Paris. a Ptolemæo vocantur. In libris quibusdam editis, ante *Ulmactes* adduntur *Verani liberi*, quos nec Mss. codicum, nec scriptorum veterum ullus agnoscit. Virodunos novi, quorum ager *le Verdunois*, oppidum *Verdum*. *Veranos* non novi.

112. CAP. XXXII. *Viducasses, Bodiocasses*] Ita quidem Mss. omnes: sed vox ea prior inepta quædam posterioris repetitio nobis videtur: quam qui confidenter expunxerit, etsi de *Viducassibus* sute statuerim, quod timide feci, non ei dicam impugnam. In libris post Hermolaum editis, pro *Bodiocasses*, *Vadicasses* legitur, Ptolemæi *Βιδουκασιοι*, qui cum *Viducassibus* Plinii habere nominis affinitatem videantur, in inferiorem Britanniam prope Osismios, fanumque S. Brioci ablegandi sunt.

113. CAP. XXXIII. *Taruantes, Basabocantes*] Prius *Latusates* corrupte

legebatur. Tarusatum meminit Cæsar, Bell. Gall. lib. III. pag. 38. 'Vocates,' inquit, 'Tarusates, Elusates.' Pagum hi tenuere, cui nomen hodieque priscum, *le Turcan*, ut recte vidit Mariana, Hist. Hisp. III. 18. p. 118. Ejus pagi caput Aturensium civitas, *Aire en Gascogne*. Qui mox pro *Basabocates*, putant *Basata*, *Boates*, legi oportere, Boatiumque civitatem olim Boium fuisse ex libello Provinciarum Rom. afferunt, teste utuntur dubiæ admodum fidei, sua somnia sæpe pro vero obtrudente, cujus mendacium hac in parte detegit Valesius, in Notit. Gall. p. 329.

114. CAP. XXXIV. *Ipsa Pyrenæi juga ab exortu æquinoctiali fusa in occasum brumalem*] Ipsa, inquit, Pyrenæi juga Hispaniam sic irrumpunt, ut ab exortu æquinoctiali quasi cepto cursu, per totam provinciam longa serie immissa, perveniant demum in occasum brumalem, et ad ea Bæticæ provinciæ littora, quæ occidenti sunt adversa: atque ita Hispaniæ partem quæ a Ruscinone Gades euntibus dextra est ac septemtrionalis, faciunt brevior, et angustior, quam meridiana est. Hanc esse scriptoris sententiam prodit apertissime tum ipsa oratio, tum vero maxime Mela Pomponius, quem hoc loco, ut solet, exscribit. Sic enim ille II. 6. p. 40. 'Pyrenæus primo hinc (ab Eliberi et Ruscinone) in Britannicum procurrit oceanum: tum in terras fronte conversus, Hispaniam irrumpit, et minore ejus parte (nempe quæ septemtrionem respicit) ad dextram exclusa, trahit perpetua latera continuus, donec per omnem provinciam longo limite immissus, in ea littora, quæ occidenti sunt adversa, perveniat.' Hactenus Mela: cujus ex oratione intelligitur, non de tota illa montis Pyrenæi latitudine ac serie nunc agi, quæ ab oceano Cantabrisque ad Ibericum mare pertinet, qua in Gallias ab Hispania iter est: sed de eorundem

montium per mediam Hispaniam ductu ac veluti cursu in oceanum usque Gaditanum. Hoc vero cum minime perviderint viri alias eruditi, Pintianus, et Sepulveda, mirum quantas inter se lites de vero hujus loci intellectu moverint: quem aliter assequi se non posse ambo confessi sunt, quam Plinii verbis immutatis, atque in contrariam plane sententiam detortis; dum ille in Plinianis Observationibus, ab exortu *brumali in occasum æquinoctialem*: iste Epist. III. 46. p. 184. 'ab exortu æquinoctiali in occasum æstivum,' censet legi oportere: reclamantibus libris omnibus, tum editis, tum manu exaratis: atque adeo ipso reclamante Plinio, cujus mentem Mela, quem transcribit, planam facit.

115. Ibid. *Breviores latera septemtrionali, quam meridiano*] Abest ea vox *septemtrionali* a Reg. codd. Sed incuria amanuensium, ut arbitror, prætermittitur: nam et orationis series id postulat signari, quod meridiano adversum sit: et ipse Mela, a quo rursus hæc Plinius mutuatur, loco proxime citato, geminum illud latus agnoscit: 'Tarracoenensis,' inquit, 'altero capite Gallias, altero Bæticam, Lusitaniamque contingens, mari latera objicit nostro, qua meridiana; qua septemtrionem, oceano.'

116. Ibid. *Flaviobriga colonia. Civitatum IX. regio Cantabrorum*] Præpostera interpunctio prius omnia miscebat: *Flaviobriga, colonia IX. civitatum, Regio Cantabrorum*. Quis coloniæ novem civitatum nunquam inaudivit? Ipsam regionem Cantabrorum civitatibus novem constare ait. Sic III. 3. 'In Autrigonum decem civitatibus: Carietes et Venenses quinque civitatibus, &c. In Vaccæorum XVIII. civitatibus,' &c. Et libri hujus cap. 7. similiter: 'Regio Messenia duodeviginti montium.'

117. Ibid. *Orgenonesci e Cantabria*] In Mss. Reg. 1. *Orgenonesci e Canta-*

bris. Colb. 1. *Orgenomisci*. Colb. 2. *Origenomisci*. Plinii editores inde nobis Origenos commenti sunt, *Origeni mistis Cantabris*, quos nec libri, nec auctores ulli agnoscunt. Fait aliquando eam scribendum putarem : *Curgionii mistis Cantabris* ; quoniam Curgionios a Cantabris fatigatos crebris incursionibus scribit Florus iv. 12. p. 198. Sed indubitata deinde visa emendatio est, *Orgenomessi e Cantabris*, quam totidem pæne apicibus libri omnes conditivi exhibent, firmatque egregie Ptolemæus, II. 6. ubi in oppidis Cantabrorum mediterraneis prope Astares, *Ἀργενόμοσκον* appellat, baud dubie pro *Ὀργενόμοσκον*.

118. Ibid. *Et deinde . . . a flumine Navilubione*] Ita quidem Barbarus reposuit, ex Ptolem. II. 6. apud quem *Ναυόλλουβιον* amnis mentio. At idem et *Ναβίον* quoque *τοραμῶ* meminuit juxta Navilubionem : unde forte defendenda vetus lectio codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Parm. edit. *A flumine Navia, Albiones* ; unde unde tandem Albiones ii appellatio nem sortiantur. Ceterorum quoque populorum obscura nomina, situs incertus. Id nunc liquet, a flumine mox appellato, ad promontorium Celticum, *Cap de Finetierre*, oram omnem tenuisse. In Mss. mox appellatis, legi : *Æguiarri cognomine Narini, Iadoni, Arroni, Arrotreba*.

119. CAP. XXXV. *Oppidum et flumen Eminusium*] Prius *Minium* legebatur. At est *Alpinos* oppidum Lusitanie Ptolemæo II. 5. item Antonino. Et in Conc. Tolet. III. apud Leotyam, p. 228. Possidomus Eminusiensis Ecclesie Episcopus subscribit. In Mss. Reg. et Colb. et in edit. Parm. *Eminusium*.

120. Ibid. *Promontorium, quod alii Artabrum*] Pelicerius in notis Mss. cum Pintiano, Casanbono, Resendio, Salmasioque in Solin. p. 276. insigni aunc errore Plinium, et illum secu-

tos Solinum Martianumque, Magnum promontorium, sive Olisipponense, idem cum Artabro existimasse aiunt : quanquam si error est, non in Plinium ipsum, sed in eos conjici potius oportuit, quos ejus sententiam appellat auctores. Est tamen simile veri, etsi id nullus veterum prodatur, esse Artabrum promontorium, sumto ab incolis Artabria, aut dato his nomine, illud quod Celticum cap. sup. Plinius Pomponiusque, Nerium Strabo ac Ptolemæus vocarunt. Verum isto disterminari cælum, terras, maria, non Olisipponensi, atque adeo defendi a culpa Plinium minime posse, ut Pelicerius alique contendunt, tam falsum esse quam quod falsissimum. Quid Hispaniæ latus esset, quid frons, nesciisse ii videntur. Nos suo loco aperuimus, interpretationemque nostram hæc Plinii Pomponique loca egregie constabunt. Ille enim de hoc ipso promontorio Olisipponensi II. 112. 'Promontorium Artabrum,' inquit, 'quo longissime frons procurrit Hispaniæ.' Et hoc ipso libri hujus cap. 'Promontorium Sacrum e media prope Hispaniæ fronte proslit.' Quibus verbis prodit apertissime tribus omnino frontem eam effici promontorii. A Junonia, quod est circa Gaditanum fretum, incipere : in Særo, quod S. Vincentii vocant, esse medium, ubi caput Europæ statuitur a Dionys. Perieg. vs. 562. ad Artabrum demique longissime protrudere, in quo desinat. Inde versus Gallæciam facto circuitu, latus incipere septentrionale Hispaniæ Lusitanique. Namque, ut Pomponius tradit, II. 6. 'Lusitania oceano tantummodo objecta est : sed latere ad septentrionem, fronte ad occasum.'

121. Ibid. *Oceanusque Gallicus*] In Chiff. cod. *Calaisius*, seu potius *Callaisius*, a gente Callaica, hoc est, Gallicis. At vulgata scripturam defendunt codices Reg. et Colb. Martianus quoque, lib. VI. c. de Hispa-

nia, p. 202. Quin ipse Plinius IX. 3. oceanum hunc Gallicum vocat, ut suo loco monebimus.

122. Ibid. *Concordienses, Elbocori, Interannienses*] In Mss. Reg. Colb. &c. et in edit. Parm. *Concordienses, et Boccori*. Ipso elementorum ordine admonitis Hermolaus reposuit, *Concordienses qui et Boccori*; ratus hoc loco Boccoros per se non posse nominari. Ego vero sinceram loci hujus arbitror lectionem, quam attuli. Nam apud Ptolemæum in oppidis Lusitanie mediterraneis, II. 5. Ἐλκοβοῖς recensetur, literis permutatis haud dubie, pro Ἐλβοκοῖς.

123. Ibid. *Interannienses*] In Mss. Reg. Colb. Chiff. Paris. &c. *Interannenses*. Editi libri, *Interannenses*. Nostram emendationem defendit Gruteri vetus inscriptio, p. 162. INTERANNIENSIS. Et multo etiam magis Phlegon Trallianus de Longævis, cap. 1. p. 113. scribens, Ἰντεραννησία πόλις Λουσιτανίας.

124. CAP. XXXVI. *Ipsius spatium XV. M. pass.*] Ita quidem libri omnes: at longitudine insule Gadium, et latitudine jam signata, reliquos tantum videtur esse ambitus: qui, si longitudo est XII. M. pass. fieri non potest, quin fere XXX. passuum millia colligat.

125. Ibid. *Abest a continente . . . minus pedes DCC.*] Sincera hæc omnium codicum lectio est, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiff. et Parm. edit. Frobenius prior, quem secuti deinde sunt ceteri, *passus DCC.* reposuit. Verum a continente angusto spatio, et veluti flumine abscessam Gadium insulam auctor est Mela: Polybius, et Solinus cap. 23. p. 44. cum Plinio, pedibus septingentis: Strabo lib. III. p. 167. stadio definit, hoc est, CXXV. passibus, pedibus vero DCCXX.

126. Ibid. *Cotinusam apud eos vocant*] Vereor ut illud *apud eos* Plinianum sit. Certe in libris manu ex-

aratis, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiff. et Parm. edit. legitur, *Potinusam a puteis*. Et de puteis quidem in Gadium insula frequentibus prolixam concertationem Strabo instituit, ex Polyb. lib. III. p. 173. Quamobrem a vetere scriptura discedere Hermolanum fortasse non oportuit; quamquam ei scriptores nec pauci favent, nec ignobiles: nam Festus Avienus, in Descript. Orbis, vs. 611. 'Gadir prima fretum solida supereminet arce, Hæc Cotinusam prius fuerat sub nomine prisco, Tartessumque dehinc Tyrii dixerunt coloni: Barbara quin etiam Gades hanc lingua frequentat: Pœnna quippe locum Gadir vocat undique septum Aggere præducto.' Dionysium Festus expressit, qui vs. 456. Κληῖσμένην Κοτινοῦσαν ἐφημίζαντο Ἰδέειρα. Adde Tzetzen, Chilid. VIII. Hist. 216. vs. 687. Ἡ νῦν ἤσος Ἰδέειρα τὴν κλήσιν καλοῦμένη, τὸ πρῶτον ἠνομάζετο τὴν κλήσιν Κοτινοῦσα.

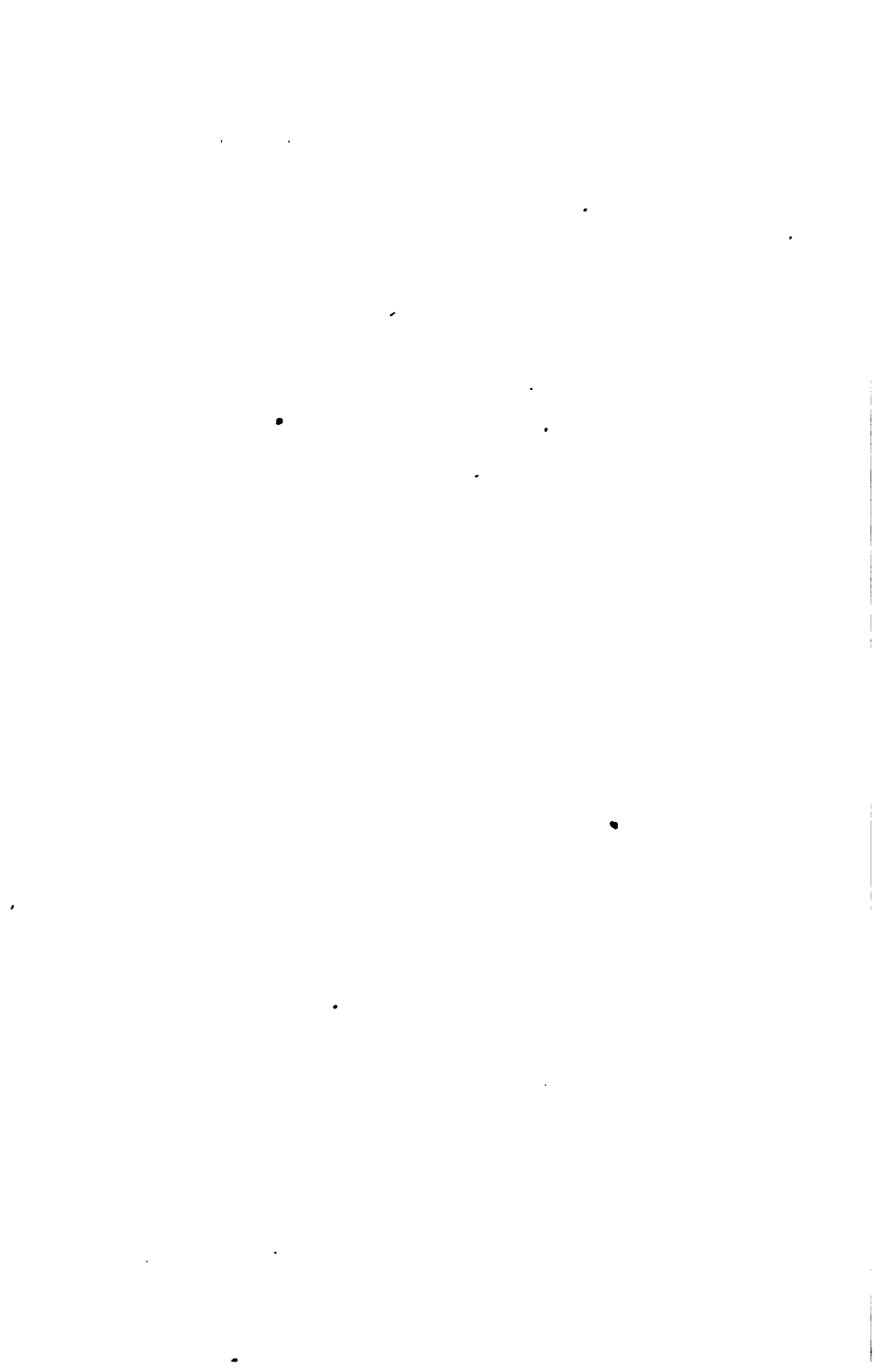
127. Ibid. *In hac Geryones habitans a quibusdam existimatur, quorum arma Hercules abduxerit*] Sic libri omnes incredibili consensu, tum manu exarati, tum editi etiam ante Frobenium, qui numero singulari legit: *existimatur, cuius arma, &c.* Satis audacter id quidem, libris refragantibus. Nec tamen sum necesse a Græcis dici promiscue Γηρούθ Γηρούθως, et Γηρούθης Γηρούθων. Unde Stephanus de hac insula: Ἐρδύθια ἤσος Γηρούθων. Et Tzetzen, Chilid. IV. vs. 351. Ὁ Γηρούθης βασιλεὺς ἐπὶ ἤρχων Ἐρδύθελαι, κ. τ. λ.

128. CAP. XXXVII. *A Tanai usque Gades LXXXII. XIV. M.*] Ita libri omnes. At si octuagies quinques centena et sexaginta octo millia pass. auctore Artemidoro patet longitudo ipsa totius terræ, ab ortu ad occasum, hoc est, ab India ad Herculis columnas Gadibus sacratas, ut II. 112. Plinius prodidit, quo pacto Europæ unius longitudini octuagies et bis centena et quatuordecim millia

idem assignare potnerit Artemidorus, non sane video: nisi si hæc adnavigationis per sinus omnes, intimosque sinuum recessus a Tanai Gades usque institutæ mensura est.

129. Ibid. *Est autem ipsius Italia, ut diximus, XI. XX.*] Ita libri omnes manu exarati, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. &c. Vulgati, *XII. XX.* Pelicerius in Notis Mss. et Pintianus, *X. XX.* quoniam Plinius ipse eo loco quem nunc spectat, III. 6. Patet Italia, inquit, 'longitudine ab Alpino fine Prætoriz Angustæ, per Urbem

Capnamque cursu meante, Rhegium oppidum, in humero ejus situm, a quo veluti cervicis incipit flexus, decies centena et viginti millia passuum.' Verum cum idem his verbis statim ista subjungat: 'multoque amplior mensura fieret, Lacinium usque, ni talis obliquitas in latus digredi videretur,' hanc ipsam mensuram amplio-rem superiori adjici modo perspicuum est, quam centum millium passuum esse, tum ex cap. 10. tum ex 15. ejusdem libri colligimus.

C. PLINII SECUNDI NATURALIS HISTORIÆ

LIBER V.

Africa Asiaque pars.

I. **AFRICAM** Græci Libyam^a appellavere, qua mare ante eam Libycum incipiens Ægyptio¹ finitur. Nec alia pars terrarum pauciores recipit sinus, longe ab occidente^{a b} littorum obliquo spatio. Populorum ejus, oppidorum nomina, vel maxime sunt ineffabilia præterquam ipsorum linguis, et alias castella ferme^c inhabitant.

(I.) Princip^d terrarum Mauritanicæ appellantur usque

CAP. I. 1 Margo edd. Dalec. et Gronov. et mare ante eam Libycum: Ægypto; Chiff. et mare ante eam Libycum: Ægyptio.—2 Hæc, longe ab occi-

NOTE

^a Græci Libyam] Ab Afro Libye Herculin filio, inquit Martianus, lib. vi. cap. de Africa, pag. 215. vel a Libya femina Epaphi filia, ut ait Dionysius in Eustath.

^b Longe ab occidente] Longo admodum spatio ab occasu fretoque Gaditano Ægyptum usque incurvantibus sese molliter littoribus.

^c Castella ferme] Non cincta mœnibus oppida.

^d Principio] Vel, Principia terra-
Delph. et Var. Clas.

rum. Nam Pomponium sequitur, cuius hæc verba, l. 4. 'Nunc exactius oras situsque dicturo, inde est commodissimum incipere, unde terras oceanus ingreditur: et ab illis potissimum quæ influenti dextræ sunt.' Et cap. 5. 'Hinc in nostrum mare pergentibus læva Hispania, Mauritania dextra est.' Idcirco Mela Plinioque principia terrarum Hispaniæ Mauritanicæque appellantur.

Plinius.

ad C. Cæsarem ° Germanici filium regna, sævitia ejus in duas' divisæ provincias. Promontorium oceani extimum ̄ Ampelusia nominatur a Græcis: Oppida fuere, Lissa et Cotta; ̄ ultra columnas Herculis: nunc est Tingi,¹ quondam ab Antæo^j conditum; postea a Claudio Cæsare, cum coloniam faceret,^k appellatum Traducta Julia.¹ Abest a Belone,

dente, Dalecampio supervacua videntnr.—3 Ita codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Müller. Bipont. et Franz. *Lissa, Cotes* Vet. Dalec.

NOTE

° *Ad C. Cæsarem*] Caligulam. At Dio lib. LX. pag. 671. Claudium Cæsarem hujus divisionis auctorem facit: 'Ο Κλαύδιος διχῆ τοὺς Μαύρους τοὺς ὑπερόβους ἔταμεν, ἔς τε τὰ περὶ Τίγγιν, καὶ ἐς τὰ περὶ Καυδάσιας ἄφ' ὧν καὶ διπλοῦσσαν, Claudius Mauros dupliciter divisit: in eos qui ad Tingin, et qui ad Cæsaream: unde et nomen habent. A Calo forte constituta, ac deliberata: perfecta postmodum a Claudio est. Ptolemæum enim Jubæ filium Mauritanie Regem consobrinum suum Caius interemit, quare sævitiam ejus Plinius nunc incusat. Vide Dionem lib. LIX. pag. 659.

' *In duas*] Tingitanam et Cæsariensem. Tingitana pertinet a freto Gaditano, ad fines usque Marocani regni. De Cæsariensi inferius.—' *In nummis semper* MAVRETANIA est.' *Ed. sec.*

̄ *Oceani extimum*] Ultimium, in ipso freto aditu positum, qua in mediterraneum sinum oceanus influit. *Cado Despartel* vulgo dicimus, inquit Mariana l. 1. Hist. Hisp. 1. 22. p. 41. Ptolemæo IV. 1. est Κάρτης ἕκρον. *Mela* 1. 5. a quo hæc Plinius mutatus est: 'Africæ,' inquit, 'caput atque exordium est promontorium, quod Græci Ampelusiam, Afri aliter, sed idem significante vocabulo appellant:' nempe Κάρτης. Bochartus

Parte II. Geogr. 1. 37. p. 715. Pænos scripsisse existimat περὶ *Coteph*, id est, τοῦ τρυγῶντος, *vindemiantis*. Ἄμπελος Græcis vitem sonat. Vitium feracem hanc oram utroque litore fuisse significat nummus Colonie Julie Traductæ, de quo dicitur in Notis et Emend. num. 1.

̄ *Lissa et Cotta*] Fuere, inquit, olim hæc oppida: nunc bellis attrita, nomen tantum et locum servant. Idem Plinius XXXII. 6. 'In oceano,' inquit, 'ad locum Mauritanie, qui Cotta vocatur, non procul Lixo flumine.'

¹ *Nunc est Tingi*] Ptolemæo IV. 1. Τίγγις ἢ καὶ Καυδάσια. Hodie *Tanger*: paret Anglorum Regi.

̄ *Ab Antæo*] Ita Solinus cap. 24. p. 45. Non ab Antæo modo id conditum, sed et conditum ibi Antæum auctor est Plutarchus in Vita Sertorii, p. 572. a quo refossum tumulum scribit, corpus repertum LX. cubitorum: quam fabulam a Gabinio primum disseminatam in vulgus, Romanarum rerum scriptore, admonet Strabo lib. XVII. p. 820.

̄ *Cum coloniam faceret*] Tingitanis olim ab Augusto civitatis tantum jure donatis, ut auctor est Dio lib. XLVIII. p. 884.

¹ *Traducta Julia*] Vide Notas et Emend. num. 1.

oppido Bæticæ, proximo trajectu⁴ xxx. m. pass.^m Ab eo xxv. m. pass. in ora oceani,ⁿ colonia Augusti Julia Constantia Zilis,^o regum ditioni exemta, et jura^p Bæticam petere jussa : et ab ea xxxii. m. passuum colonia a Claudio Cæsare facta Lixos,^q vel fabulosissime antiquis narrata. Ibi regia Antæi,^r certamenque^s cum Hercule : et Hesperidum horti.^t Affunditur^u æstuarium⁶ e mari flexuoso meatu, in quo draconis^v custodiae instar fuisse nunc interpretan-

Lissa, Cotes edd. vett. et Gronov.—4 Vox *trajectus* non legitur in Chiff.—5 *Zubil* Vet. Dalec. *Zulis* codex alter ap. Dalec. *Julia Constantia, Zilis* distinctim Gronov. et edd. vett. *Mox, et jura in Bæticam . . . ab antiquis edd. vett. ante Harduin.* Utramque præpositionem non agnoscunt codd. Harduini et Chiff.—6 Ita codd. Harduini, cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Affunditur etiam æstuarium*-cod. Dalec. *Affunditur autem huic æstua-*

NOTÆ

^m XXX. M. pass.] Solinus cap. 24. p. 45. et Martianus lib. vi. cap. 'Alia divisio Europæ,' p. 215. xxxiiii. m. pass. Spatium Strabo non definit, lib. iii. p. 140. sed a Belone Tingin proximum esse trajectum ait.

ⁿ In ora oceani] Qua se a freti angustiis flectit in occasum oceanus, et vergit in meridiem.

^o Julia Constantia Zilis] Sunt enim hæc conjunctim legenda, non divisim, ut prius, *Julia Constantia, Zilis*: ne duo diversa existimentur oppida. Ut Tingis Traducta Julia, ita Julia Constantia Zilis est cognominata. Zilis est Straboni, lib. xvii. pag. 827. Antonino, *Zilis*. Vetus inscriptio in Thesouro Goltzii, COL. CONSTANTIA ZILI AVGUSTA. Vetusnam retinet nomen, præfixo Arabum articulo, *Arzila*, in regno *Fes*.

^p Et jura] Bæticæ jurisdictioni ascripta et contributa Zilis est, ditioni Mauritanicæ regum exemta.

^q Lixos] Hodie *Larache*, teste J. B. Gramaye, *Afric. Illustr.* iv. 1. p. 96. *Alça* Ptolemæo iv. 1. *Abç* Straboni, loc. cit.

^r Ibi regia Antæi] Hæc Martianus iisdem fere verbis, lib. vi. cap. de Africa, p. 215. et Solinus, cap. 24. p. 45. Lixon Coloniam appellat etiam Antonini Itinerarium. Describitur ea regia a Lucano iv. 590. 'Inde petit tumulos, exesasque undique rupes, Antæi quæ regna vocat non vana vetustas. Hæc illi spelunca domus: latuisse sub alta Rupe ferunt, epulas raptos habuisse leones,' &c.

^s Certamenque] De quo poetice multa Lucanus, loc. citat. et fabulosissime Apollodorus de Diis, lib. ii. p. 129. seu quisquis alius ejus libri auctor existit.

^t Hesperidum horti] De his dicemus cap. 5. Horum situm indicat expressius ipse xix. 21.

^u Affunditur] Martianus loc. cit.

^v In quo draconis] In flexuoso æstuaril hujus meatu, inquit, species quædam cernitur, et similitudo draconis: hinc locus fabulæ datus, auriiferi Hesperidum nemoris aurea mala a dracone pervigili custodiri. Solini paraphrasis, loc. cit. 'Flexuoso meatu æstuarium e mari fertur, adeo

tur. Amplectitur intra se insulam, quam solam e vicino tractu aliquanto excelsiore, non tamen æstus ^v maris inundat.⁷ Extat in ea ^x et ara Herculis, nec præter oleastros aliud ex narrato illo aurifero nemore. Minus profecto mirentur portentosa Græciæ mendacia, de iis et amne Lixo ^y prodita, qui cogitent nostros nuper ^z paulo minus monstrifica quædam de iisdem tradidisse: Prævalidam hanc urbem majoremque Carthagine magna; præterea ex adverso ejus sitam, et prope immenso tractu ab Tingi: quæque alia Cornelius Nepos avidissime ^z credit. Ab Lixo XL. M. in mediterraneo altera Augusti colonia est Babba,^a Julia Campestris appellata: et tertia Banasa,^b LXXV. M. Valentia cognominata. Ab ea XXXV. M. pass. Volubile^c oppi-

rium Gronov. et edd. vett. Mox, in quo dracones Chiffi.—7 Vet. Dalec. et cod. alter ejusdem, inundant.—8 Vet. Dalec. audacissime.—9 Sububa Vet.

NOTE

sinuosis lateribus tortuosam, ut visentibus procul lapsus angueos fracta vertigine mentiatur: idque quod hortos appellavere, circumdat: unde pomorum custodem interpretantes, struxerunt iter ad mendacium fabulandi.⁷

^v Non tamen æstus] Solinus loc. cit. 'Planities manet sicca, quamvis prona superveniant æquora,' &c. Fabulis id Strabo accenset, lib. xvii. pag. 826.

^x Extat in ea] Solinus: 'Sed hæc insula sinibus alvei recurrentia, et in quibusdam æquoris spiris sita, præter arbores oleastri similes, et aram sacram Herculi, aliud nihil præfert, quo propaget vetustatis memoriam.' De ara Herculis, Strabo loc. cit.

^y Amne Lixo] Hodie Luccus, cujus in ostio situm Lixos oppidum. Ποταμός μέγα Λίξος, καὶ πάλαι Φουσίλων Λίξος, Scylaci, p. 50.

^z Nostros nuper] Gabinium, credo,

sugillat, Romanarum rerum scriptorem, quem annalibus suis, quos de Mauritania condidit, fabulosa intexisse auctor est Strab. lib. xvii. pag. 829.

^a Babba] Βάβα Ptolemæo iv. 1. Stephano, Βαβαλ, πάλαι Λιβύης, ex Martiano in Periplo: cives Βαβαίαι. In nummo Vespasiani, quem vidi, C. I. C. B. hoc est, 'Colonia Julia Campestris Babba.'

^b Banasa] Tertia Augusti colonia, ab Lixo LXXV. mill. pass. distans, ad amnem Subur. Βανασα Ptolemæo, loc. cit. Panasam corrupte vocat Antoninus, sive, ut volent, Æthicus in Itiner.

^c Volubile] Volubilium Coloniam appellat Anton. in Itiner. Οδοβαλαί est Ptolemæo iv. 1. Nunc regni cognominis caput Fez esse Geographorum vulgus existimat: cum tamen discretis verbis Plinius asseveret ab utroque mari, Atlantico et Interno, non amplius xxxv. passuum millibus

dum, tantundem a mari utroque distans. At in ora a Lixo quinquaginta m. annis Subur,⁹ ^a præter Banasam coloniam defluens, magnificus et navigabilis. Ab eo totidem m. pass. oppidum Sala,^a ejusdem nominis fluvio impositum, jam solitudinibus vicinum, elephantorumque gregibus infestum, multo tamen magis Autololum^f gente, per quam iter est ad montem Africæ vel fabulosissimum Atlantem.

E mediis^g hunc arenis in cælum attolli prodiderunt, asperum, squalentem, qua vergat ad littora oceani, cui cognomen imposuit: eundem opacum, nemorosumque, et scatebris fontium riguum, qua spectat¹⁰ Africam,^h fructibus omnium generum sponte ita subnascentibus, ut nunquam satietas voluptatibus desit. Incolarum neminem interdum cerni: silere omnia, haud alio, quam solitudinum, horrore: subire tacitam religionem animos propius accedentium, præterqueⁱ horrorem¹¹ elati^j super nubila, atque in viciniam lunaris circuli. Eundem¹² noctibus^k micare crebris

//////////

Dalec. et cod. ejusdem; *Suburus* Chiffi. Mox, *municus* pro *magnificus*.—10 Chiffi. *spectet*; et paulo post, *satias* pro *satietas*.—11 Chiffi. *præterque terrorem*; et mox, *in vicinia*.—12 Ita codd. Haroizini, Dalec. et Chiffi. cum edd. Haroizini. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Eundemque* Gronov. et edd.

NOTE

distare Volnubilim: Fessam amplius centum xx. dissitam omnes esse consentiant.

^a *Annis Subur*] Σούβουρ ποταμός Ptolemæo iv. 1. proxime post Lixum annis occurrens, Mauritanie oram legentibus. Hodie *Subu*, teste J. B. Gramaye, *Africæ Illustr.* iv. 1. p. 96.

^a *Oppidum Sala*] Quod nunc *Salé* esse credimus, inquit Mariana *Hist. Hisp.* i. 20. pag. 41. Σάλα πόλις Ptolemæo loc. cit. et Σάλα ποταμός. Σάλα; Philostrato de *Vita Apoll.* v. 1. p. 209. At anni nunc nomen est *Burragrag*, teste Marmolio, et Gramaye, loc. cit.

^f *Autololum*] De his inferius. Habet hæc quoque Solinus cap. 24. p. 46.

^g *E mediis*] Hæc pariter Martianus, lib. vi. cap. de Africa, p. 215. et Solinus loc. cit. p. 46.

^h *Qua spectat Africam*] Quæ proprie nimirum Africa vocetur, de qua cap. 3.

ⁱ *Præterque*] Prætereaque. Vox Plinio perquam familiaris.

^j *Elati*] Subintellige, montis, qui caput ultra nubila condat, atque ad ipsum Lunæ circulum accedere videatur. 'Quod altius quam conspici potest, usque in nubila erigitur, cælum et sidera non modo tangere vertice, sed sustinere quoque dictus est,' inquit Mela iii. 10.

^k *Eundem noctibus*] Solinus, et Martianus, loc. cit. De Ægipianibus Sætyrisque dicemus, cap. 8.

ignibus, Ægipanum Satyrorumque lascivia impleri, tibiarum ac fistulæ cantu, tympanorumque et cymbalorum sonitu strepere. Hæc celebrati auctores prodidere, præter Herculi et Perseo¹³ laborata ibi. Spatium ad eum immensum incertumque.

Fuere et Hannonis^m Carthaginiensium ducis commentarii, Punicis rebus florentissimis explorare ambitum Africæ jussi: quem secuti plerique e Græcis nostrisque, et alia, quidam fabulosa, et urbes multas ab eo conditasⁿ ibi prodidere, quarum nec memoria ulla, nec vestigium extat.

Scipione Æmiliano res in Africa gerente, Polybius Annalium conditor, ab eo accepta classe, scrutandi illius orbis gratia circumvectus, prodidit a monte eo ad occasum versus, saltus plenos feris, quas generat Africa, ad flumen Anatin CCCCLXXXV.¹⁴ M. pass. Ab eo Lixum CCV. M. passuum: P a Gaditano freto CXII. M. passuum abesse. Inde sinum qui vocetur Saguti.¹⁵ Oppidum in promontorio Mulelacha. Flumina, Subur, et Salam.¹⁶ Portum Rutubis^r

vett.—13 *Herculis et Persei* cod. Dalec.—Ita codd. Harduini, Dalec. Vet. et Chiffi. *nostrisque ad alia* Gronov. et edd. vett.—14 Codd. Dalec. Salmant. Martian. et Chiffi. CCCCLXVI. Mox, Gronov. et edd. vett. *Lixum CCV. M. pass. Agrippa Lixum a Gaditano*; sed hæc duo vocabula *Agrippa Lixum* non agnoscunt codd.—15 *Saguti* codd. Dalec. et Chiffi.—16 *Sububum et Salat* Chiffi. Mox pro *CCXIII.* quod exhibent codd. Harduini, et Chiffi. et edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *CCCXIII.* legitur in edd. vett. et

NOTE

¹ *Herculi et Perseo*] Solinus cap. 24. p. 46. ubi de Atlante monte: 'Apex,' inquit, 'Perseo et Herculi pervias, ceteris inaccessus: ita fidem ararum inscriptio palam facit.'

^m *Hannonis*] Dicemus de eo in Auctorum Indice.

ⁿ *Ab eo conditas*] Quarum Hanno ipse meminit, statim Periplus initio, cujus fragmentum hodieque extat.

^o *CCCCLXXXV.*] Solinus, loc. cit. *CCCCXCVI.* 'Qua spectat mons Atlas occasum,' inquit, 'inter ipsum et flumen Anatin, per qua-

dringenta nonaginta sex millia passuum infames bestiis sylvæ obsident.' Ita etiam Martianus, lib. vi. cap. de Africa 216. Tamen cum editis manuscriptorum codicum concinunt.

^p *CCV. M. pass.*] Ita Solinus, loc. cit. Vide Notas et Emend. num. 2.

^q *Qui vocetur Saguti*] In R. 1. *Saguti.* Videtur esse Ptolemæi iv. 1. et Strabonis lib. xvii. p. 825. Ἐπευρωκὸς καλούμενος κόλπος, qui navigantibus a Lixo in austrum occurrit.

^r *Portum Rutubis*] Ῥούσιβις λιμὴν Ptolemæo iv. 1. post Salam oppidum,

a Lixo CCXIII.^a m. passuum. Inde promontorium Solis :⁴ portum Risardir :⁵ Gætulos⁶ v Autololes :⁷ flumen Cosenum :⁸ gentes, Scelaticos, et Masatos. Flumen Masatat :⁹ flumen Darat,⁷ in quo crocodilos gigni. Deinde sinum DCXVI. m. pass. includi montis Barce promontorio excurrente in occasum, quod appellat¹³ Surrentium. Postea flumen Salsum,¹⁹ ultra quod Æthiopus Perorsos,^b quorum a tergo Pharusios.^c Iis jungi mediterraneos Gætulos Daras. At in ora Æthiopus Daratitas,^d flumen Bambotum,^e crocodilis et hippopotamis refertum. Ab eo montes perpe-

Gronov.—17 *Autoteles* cod. Dalec. Mox, *flumen Vosenum* codd. Dalec. et Chiffi. Deinde, pro *gentes, Scelaticos*, quod ex codd. restituit Harduinus, *gentem Salatitos* habet Pintian. *gentem Scelaticos* edd. vett. et Gronov.—18 Ita codd. Harduini et Tolet. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. appellatur Gronov. et edd. vett.—19 Ita codd. Regg. Brot. Colb. et Paris. *flumen Palsum* edd. ante Brotier. Mox, pro *Pharusios*, quod exhibet Chiffi. et edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Pharusos* legitur in edd.

NOTE

amnemque.

⁴ CCXIII.] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. Centenarii notam adjiciunt præterea libri typis excusi.

⁵ Solis] Ἡλιου ὄρος, *Solis mons*, Ptolemæo iv. 1.

⁶ Risardir] Nomen id in hac terrarum plaga soli Polybio cognitum. Existimo esse Γανναρίαν ἕκταν Ptolemæi iv. 6. nunc *Azamarum*, in regno Marocchaou.

⁷ Gætulos] Gætulicarum gentium populi numerosissimi: Autololes, Daræ, &c.

⁸ Cosenum] Mss. omnes, *Vosenum*. Est Ptolemæo Χουσάριος ποταμὸς juxta Γανναρίαν promontorium.

⁹ Flumen Masatat] Μάσσα ποταμὸς Ptolemæo, loc. cit.

⁷ Flumen Darat] Δάρτος ποταμὸς Ptolemæus quoque meminit, loc. cit. cui mox subjungit μέγαν λιμένα, *Portum magnam*, quem sinus is videtur efficere, de quo statim Plinius.

^a Quod appellat] Subintellige, Polybius, ex superioribus. Hanc oræ Libycæ, qua spectat oceanum, Polybianam descriptionem haud se præstare velle, satis aperte significat.

^a Salsum [Palsum] Mss. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. &c. *Salsum*.

^b Perorsos] Stephanus, Πέρορσοι, inquit, Λιβύης ἔθνος μέγα καὶ πολυάνθρωπον. Agathemerus, Geogr. ii. 6. Περόργου vocat. Uterque mendose. Περόρσοι recte Ptolemæus iv. 6.

^c Pharusios] Φαρούσιοι, ἔθνος Λιβυκόν, Stephanus, p. 691. De Perorsorum et Pharusiorum situ dicemus inferius, sectione octava.

^d Daratitas] A flumine Darat, de quo superius dictum est, sic cognominatos. Δαρτίδας appellat Agathemerus, loc. cit. et Ptolemæus iv. 6.

^e Bambotum] Meminit hujus amnis, tacito tamen nomine, Hanno in Periplo, p. 39.

tuos^f usque ad eum, quem Theon ochema dicemus.²⁰ ^g Inde ad promontorium Hesperium²¹ navigatione dierum ac noctium decem, in medio eo spatio Atlantem locavit, a ceteris omnibus in extremis Mauritaniae proditum.

Romana arma primum, Claudio principe, in Mauritania bellavere, Ptolemæum regem a C. Cæsare^h interemtum ulciscente libertoⁱ Ædemone, refugientibusque²² barbaris, ventum constat ad montem Atlantem. Nec solum consularu perfunctis, atque e senatu ducibus, qui tum res gessere, sed equitibus quoque Rom. qui ex eo præfuere ibi, Atlantem penetrasse in gloria fuit. Quinque sunt^j (ut diximus) Rom. coloniæ in ea provincia, perviumque^k fama²³ videri potest. Sed id plerumque fallacissimum experimento deprehenditur, quia dignitates,^l cum indagare vera pigeat, ignorantiae pudore mentiri non piget: haud alio fidei proxiore lapsu, quam ubi falsæ²⁴ rei gravis auctor existit. Et quidem minus miror incomperta quædam esse equestris ordinis viris jam vero et senatum inde intrantibus,^m quam

vett. et Gronov.—20 Chiff. *dicimus*.—21 *Hesperu* Pintian.—22 Margo edd. Dalec. et Gronov. *profugientibus*.—23 Ita cod. Dalec. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *perviumque fama* edd. vett. et Gronov.—24 Chiff. *quam ore falsa*.—25 Ita codd. Harduini et Chiff. Item edd. Har-

NOTE

Montes perpetuos] Quos Hispani *Sierra Lioua* vocant.

^g *Dicemus*] Lib. vi. c. 35. ubi et de Hesperio dicturi sumus.

^h *A. C. Cæsare*] Germanici filio, quem Caligulam, ut dictum est paulo antea.

ⁱ *Liberto*] Ptolemæi Regis Mauritaniarum.

^j *Quinque sunt*] En quid Romana arma ibi profecerint: deductæ scilicet coloniæ quinque: Augusti tres: Julia Constantia Zilis: Julia Campestris Babba: Julia Valentia Banaea. Claudii duæ: Tradata Julia Tingis: et Lixos.

^k *Perviumque*] Subintellige, Atlan-

tem. Ultra montem, inquit, progredi fas esse in interiora Libyæ, videri jam potest fama ipsa et auctorum fide certum.

^l *Dignitates*] Magistratus, Consules, Prætores, quibus est administrandi belli provinciarumque simul iustandarum cura demandata.

^m *Et senatum inde intrantibus*] Minus equidem miror, inquit, incomperta quædam esse equestris ordinis viris, aut etiam iis qui ex equestri in senatorium ordinem cooptantur, quam luxuriam aliquid esse adhuc impervium: cuius sagacitas est eximia, tum in exquirendis sylvis, unde et arbores citri et elephantorum ebor

luxuriæ,²⁵ cujus efficacissima vis sentitur atque maxima, cum ebori citroque sylvæ exquirantur, omnes scopuli Gætuli muricibus ac purpuris.

Indigenæ tamen tradunt in ora ab Sala centum quinquaginta mill. passuum: flumen Asanam²⁶ marino haustu, sed portu spectabile: mox amnem quem vocant Fut:° ab eo ad Dyrin (hoc enim Atlanti² nomen esse eorum lingua convenit) ducenta mill. passuum, interveniente flumine, cui nomen est Vior.³ Ibi fama,⁷ extare²⁷ circa vestigia habitati quondam soli, vinearum palmetorumque reliquias.

Suetonius⁸ Paulinus (quem consulem vidimus) primus Romanorum ducum transgressus quoque Atlantem aliquot millium spatio, prodidit de excelsitate quidem ejus, quæ

duin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *senatorii, nil demirantibus quam luxuriam* Gronov. et edd. vett.—26 Vet. Dalec. *Asanam*, et paulo post, *quem vocant Phthut.*—27 Ita Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *existere* edd. vett. et Gronov. *Mox, certa vestigia* margo edd. Dalec. et Gro-

NOTÆ

advehitur: tum in littoribus obeundis, scopulique maris Gætuli, unde purpuræ et murices asportantur. Vide Notas et Emend. num. 3.

² *Asanam*] Ita libri omnes. *Ἀσάνα ποταμὸς* Ptolemæo iv. 1. Quantum licet ex situ et intervallo facere conjecturam, is est, quem Tabulæ Omnirariibus vocant, cujus in ostio Risardir est, sive *Azamurum*, sic enim Mauri dicunt, alludente etiamnum oppidi nomine ad vetustam annis *Ἀσάνα* appellationem. Marocchanum is annis a Fessano regno disternit.

³ *Fut*] Sive Phuth. Ptolemæo loc. cit. *Δούτ*, mendose, ut arbitror, pro *Θούτ*, vel potius *Φούτ*. In ostio hujus fluminis nunc Azasia oppidum. Marocchanum regnum fere medium perment.

⁴ *Hoc enim Atlanti*] Martianus lib. vi. cap. de Africa, p. 215. *Adirin*,

male cursimque lecto Plinii codice, scripsit. Strabo, lib. xvii. p. 825. *Ἐλλήνες Ἀτλαντα καλοῦσιν οἱ βάρβαροι δὲ Δόρυ.*

⁵ *Vior*] *Δίωψ* Ptolemæo, loc. citat. forte pro *Bloups*. Nunc *Sus*, in finibus regni Marocchani.

⁷ *Ibi fama*] In Atlante monte. Solinus cap. 24. pag. 46. *Habitatus ante mons Atlas, ut indicat loci facies, quondam cultu exercita, in qua usque adhuc vitis et palmæ extat vestigium.*

⁸ *Suetonius*] De eo agens in Auctorum Syllabo. Habet hæc Solinus iisdem fere verbis, cap. 24. pag. 46. et Dio Cass. lib. lx. pag. 670. qui hæc ad primam Claudii Imp. annum refert, urbis conditæ dccxcv. Gessit consulatum postremo Neronis anno. L. Pontio Telesino collega: ut est auctor Tacitus Annal. vi. pag. 270.

ceteri : imas radices ¹ densis altisque repletas sylvis incognito ² genere arborum, proceritatem spectabilem esse ³ enodi nitore, frondes cupressis similes, præterque gravitatem odoris, tenui eas obduci lanugine : quibus addita arte, ⁴ posse, quales e bombyce, vestes confici. Verticem ⁵ altis, etiam æstate, operiri nivibus. Decumis se eo ⁶ pervenisse castris, et ultra ad fluvium, qui Ger ⁷ vocaretur, ⁸ per solitudines nigri pulveris eminentibus interdum velut exustis cautibus, loca inhabitabilia fervore, quanquam hyberno tempore, expertum. ⁹ Qui proximos inhabitent saltus, refertos elephantorum, ferarumque, et serpentium omni genere, Canarios appellari. Quippe victum ejus animalis ¹⁰ promiscuum his esse, et dividua ¹¹ ferarum viscera. Junctam Æthiopum gentem quos Perorsos vocant, satis constat.

nov.—28 Voc. esse non legitur in cod. Dalec. nec in Chiffi.—29 Ita codd. Harduini, cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. qui *Niger vocaretur* Chiffi. qui *Niger vocatur* edd. vett. et Gronov.—30 Ita codd. Harduini, cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *expertus* edd. vett. ante Harduinum ; *expertus* cod. Dalec. et Vet. ejusdem.—31 Vet. Dalec. *divisa*.

NOTE

¹ *Imas radices*] Hæc Martianus quoque lib. vi. cap. de Africa, pag. 215.

² *Incognito*] Incognitum sibi genus illud arborum Paulinus Suetonius memorabat, qui citrum arborem nunquam viderat, quam Mauræ sylvæ siliam vocat Martialis, ex qua Atlantica munera, hoc est, mensas citreas fieri idem docet, ut suo loco dicturi sumus, XIII. 29.

³ *Quibus addita arte*] Frondibus scilicet obductis lanugine, vel ipsi potius per se lanugini arte addita : qua de arte rursus VI. 30. et XII. 23.

⁴ *Verticem*] At si altior est ejus vertex, quam unde nives et imbres cadant, quomodo idem nivibus obsitus dici potest? Virgilius humeros

idcirco, non verticem, nivibus operiri cecinit : ' Nix humeros infusa tegit.' Sed piniferum quoque caput ventis et imbris pulsari canit, poetica nimiram licentia. Non omnium altissimum verticem attigisse Suetonius videtur.

⁵ *Decumis se eo*] Decima locatione seu metatione castrorum. Hinc subducto calculo, mentis altitudo colligitur esse amplius quindecim milliarium, etiam computatis anfractibus.

⁶ *Qui Ger*] Gæp Ptolemæo maximus Libyæ interioris fluvius, qui Garamantas alluit. Vide Notas et Emendationes num. 4.

⁷ *Ejus animalis*] Nempe caninis carnis, unde Canarii, sive Κνωφάριοι appellati sunt.

Juba, Ptolemæi pater, qui primus³³ utrique Mauritanie^a imperavit, studiorum claritate memorabilior etiam, quam regno, similia prodidit de Atlante: præterque^b gigni ibi herbam, euphorbiam nomine, ab inventore medico suo appellatam. Cujus lacteum succum miris laudibus celebrat in claritate visus, contraque serpentes, et venena omnia, privatim dicato volumine. Et satis superque de Atlante.

(11.) Tingitanie^{33c} provincie longitudo CLXX. mill. passuum est. Gentes in ea, quondam præcipua Maurorum, unde nomen,^d quos plerique Maurusios^e dixerunt. Attennata bellis ad paucas recidit³⁴ familias. Proxima illi Massæylorum^{35f} fuerat, sed simili modo extincta est. Gætulæ nunc tenent^g gentes, Baniuræ,^{36h} multoque vali-

Mox, viscera juncta Æthiopum gente Chiffi.—32 Ed. Gronov. qui prius.—33 Tingitana in quibusdam codd. Mox, antiq. codd. Dalecampii, et gens in ea quondam præcipua Maurorum. Deinde, edd. vet. et Gronov. unde nomen provincie; sed rō provincie non legitur in codd. Harduini, Dalec. et Chiffi.—34 Vet. Dalec. rediit.—35 Massiliorum Vet. et cod. Dalec.—36 Ita codd. Harduini, cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Banurri edd.

NOTE

^a *Utrique Mauritanie*] Augusti beneficio Mauritania omnes obtinuit Juba Ptolemæi pater, alterius Jubæ F. qui contra Cæsarem Dictatorem cum Scipione bellum gessit: Cæsariensem, quæ Bocchl, et Tingitanam, quæ Bogudis fuerat: præter Numidicam, quam hæreditario a patre jure obtinebat. Ita Strabo lib. xvii. pag. 828. De Juba dicemus in Auctorum Syllabo.

^b *Præterque*] Prætereaque. Refert hæc et Solinus cap. 24. pag. 46. De euphorbia dicetur opportunius, xxv. 38.

^c *Tingitania*] Sic vetus inscriptio, apud Goltzium in Thesauro Mss. tamen R. 1. &c. *Tingitana*. Ptolemæus quoque, iv. 1. *Τριγγιτάνη* vocat. Eadem porro et inferior et citerior Mauritania appellata: non item Sittifensis, ut quidam volunt. De Tingitanæ longitudine concinit Plinio

Martianus, lib. vi. cap. de Africa, p. 216.

^d *Unde nomen*] Utrique provincie, Tingitanæ ac Cæsariensi. Libri hactenus editi, unde nomen provincie, manifesto glossemate.

^e *Maurusios*] *Μαυροῖσι μὲν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων λεγόμενοι, Μαῦροι δ' ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἅ Græcis Maurusii, Mauri a Romanis vocati*, inquit Strabo lib. xvii. pag. 825.

^f *Massæylorum*] *Μασσαυσυλίων* Straboni, pag. 827. In ora interni seu mediterranei maris, usque ad Mulucham amnem. Diversi a Massæyilis Massyll, de quibus dicetur cap. 4. Priscianns in Periagesi, pag. 368. ^g Post hos immensæ Nomadum de semine gentes, Atque Massæyilii, necnon Massyllia proles.

^h *Nunc tenent*] Provinciam obtinent habitantque Tingitanam: e Cæsariensi Mauritania huc profectæ.

dissimi Autololes:¹ et horum pars quondam Vesuni,^j qui avulsi his propriam fecere gentem, versi ad^k Æthiopas. Ipsa provincia^l ab oriente montuosa,³⁷ fert elephantos. In Abyla^m quoque monte, et quos Septemⁿ fratres a simili altitudine appellant: ii freto imminent juncti Abylæ. Ab his^o ora interni maris. Flumen Tamuda^p navigabile, quondam et oppidum. Flumen Laud,³⁸ et ipsum navigiorum capax. Rusadir³⁹ oppidum et portus, Malvana^q fluvius navigabilis.

vett. et Gronov.—37 Edd. vett. et Gronov. *montosa*. Mox, Vet. Dalec. *In Abila monte, et iis quoque quos septem, &c.* Paulo post, in Chiffi. *freto imminenti juncti Abyla*.—38 *Flumen Laud* codd. Dalec. et Tolet.—39 *Rusadir* edd.

NOTÆ

Vide XXI. 45.

^h *Baniaræ*] *Bavloupa*. Vide Notas et Emendat. num. 5.

¹ *Autololes*] *Αυτολόλης* Ptolemæo, IV. 6. *Autololes* Lucano IV. 677.

^j *Vesuni*] *Nesuni* Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris.

^k *Versi ad*] Post Tingitanam positi, vergentesque ad Æthiopas.

^l *Ipsa provincia*] Tingitana.

^m *In Abyla*] Sunt in Abyla quoque, inquit, Tingitanæ monte septemtrionali, et in iis montibus quos Septem fratres vocant, frequentes elephantis: ut in parte provincie quæ ab oriente montuosa est. Solini paraphrasis c. 25. p. 46. de Tingitana: 'Exurgit montibus septem, qui a similitudine fratres appellati, freto imminent: hi montes elephantis frequentissimi,' &c. Habet eadem Martianus, lib. VI. cap. de Africa, pag. 216. Quare hanc lectionem, quam codices omnes constabiliunt, frustra impugnat Salmasius in Solin. p. 305. Abyla altera Herculis laborum in Africa meta, Calpæ in Europa positæ respondet: in extremis est freti angustiis, versus ortum, unde aperiri se mare Internum, seu Mediterraneum incipit. 'A-

βόληκα Strabo vocat, lib. III. p. 170.

ⁿ *Et quos Septem*] *Ἑπταδελφοὺς* Ptolemæus pariter vocat, IV. 1. Mela I. 6. 'Montes sunt alti, qui continenter et quasi de industria in ordinem expositi, ob numerum, Septem, ob similitudinem, Fratres vocantur.'

^o *Ab his*] Post Septem Fratres Abylamque montem, jam internum seu mediterraneum, freti angustiis pone relictis, liberius expatiat æquor. Deinde occurrit in ipsa ora flumen Tamuda, &c.

^p *Tamuda*] Sic Mela, loc. cit. a Vossio emendatus. Sic Pliniani codices. Collatio Carthag. Donatum Episcopum Tannadiensem habet. Ptolemæus *Ταλούδα* corrupte, pro *Ταυούδα*.

^q *Laud*] Ex situ conjicimus esse amnem eum quem *Nocer* tabulæ vocant.

^r *Rusadir*] Ptolemæo IV. 1. *Ῥουσάδικοπος*, in Tingitana. Antonino in Itiner. 'Rusadder colonia.' In Notitia Africae, inter Episcopos Mauritanie Cæsariensis, cujus in vicinio Rusadir fuit, 'Idonius Rusaditanus' legitur.

^s *Malvana*] Ita libri omnes. Anto-

Siga¹ oppidum ex adverso Malachæ⁴⁰ in Hispania sitæ, Syphacis regia,⁴¹ alterius jam⁴² Mauritaniæ. Namque diu⁴³ regum nomina obtinere, ut Bogudiana appellaretur extima: itemque Bocchi, quæ nunc Cæsariensis. Ab ea portus Magnus⁴⁴ a spatio appellatus, civium Romanorum oppidum. Amnis Mulucha,⁴⁵ Bocchi⁴⁶ Massæylorumque finis. Quiza Xenitana⁴⁷ peregrinorum oppidum, Arsenna-

vett. et Gronov. Rusardi Elz. Vid. Not. Var.—40 *Malæa* Chiffi.—41 *Molocath*

NOTE

nino tamen 'Flumen Malva.' Ptolemæo IV. 1. Μαλοῦδα. Hodie *Muloga*, inquit Gramaye, Africa Illustr. IV. 1. p. 97. Regnum Algerianum a Fessano, hoc est, Cæsariensem a Tingitanâ dirimit. Verius videtur esse *Rio Chersero*.

¹ Siga] Hodie *Aresgol* esse putatur, inquit Mariana, Hist. Hisp. II. 23. p. 80. Coloniam vocat Ptolemæus IV. 2. Mauritaniæ Cæsariensis caput. Potius hodie *Velex* est.

² Ex adverso *Malachæ*] Ita Solinus, cap. 25. p. 48. et Martianus lib. VI. p. 216. Μάλακα Straboni lib. III. p. 150. Hispanis hodie *Malaga*: nostris *Malgues*, commercio celebris: cuius vina generositate superant reliqua omnium ferme regionum. In Chiffi. cod. *Malæa*, inepte.

³ Syphacis regia] Ἰβη βασιλεὺς Σίφρακος, inquit Strab. lib. XVII. p. 829. in Mauritania scilicet, quæ Syphaci paruit. In ea vero Numidie parte, quam occupavit, Cirta ejusdem βασιλεὺς fuit. Livius lib. XXX. 'Cirta caput regni Syphacis erat.' Sic Jubæ Regia triplex fuit, Cirta, Siga, Cæsarea.

⁴ Alterius jam] Cæsariensis Mauritaniæ, quæ nunc Regnum Algerianum dicitur, *le royaume d'Alger*.

⁵ Namque diu] Non alio, inquit, Mauritania utraque nomine dudum

est agnita, quam regum quibus paruit: Extima quidem, seu propior oceano, hoc est, Tingitana, Bogudis: Cæsariensis, Bocchi. Tingitanæ, Cæsariensisque appellationes, Caio vel Claudio principe primum auditæ.

⁶ Portus Magnus] Mela I. 5. 'Portus cui Magno est cognomen ob spatium.' Πόρος Μάγνος Ptolemæo IV. 2. Nunc *Melilla*.

⁷ Amnis Mulucha] Quem Ptolemæus Χολημάδ ποταμὸς vocat, IV. 2. forte pro Μηλυχάδ, inter Portum Magnum Quizamque coloniam, quo pariter ordine a Plinio ista collocantur. Hodie *Mulua* et *Muluhia*.

⁸ Bocchi] Mela I. 5. 'Mulucha ille quem diximus amnis est, nunc gentium, olim regnorum quoque terminus, Bocchi, Jugurthæque.' A Malva amne superius memorato, usque ad Mulucham, Massæyll Maurique incolebant, Boccho rege, Jugurthæ genero. Hic igitur fluvius Massæylorum finis: sed et idem initium regni Jubæ, ad Ampagam amnem versus ortum.

⁹ Quiza Xenitana] Nomen alterum habet a Mauris: a peregrinis, qui oppidum condiderunt, Græcum alterum. Ξένος enim hospitem et peregrinum sonat. Quiza castellum Melæ I. 6. municipium Antonino, in Itiner. colonia Ptolemæo IV. 2. Hodie videtur esse *Aresgol*; aut in vici-

ria^c Latinorum, tribus millibus passuum a mari. Cartenna^{4d} colonia Augusti, legio secunda.^o Item colonia ejusdem, deducta cohorte prætoriana,^f Gunugi.^g Promontorium Apollinis: ^h oppidumque ibi celeberrimum Cæsarea,ⁱ antea vocitatum Iol, Jubæ regia, a divo Claudio coloniam jure donata: ejusdem jussu ^j deductis veteranis, Oppidum no-

Vet. Dalec. et Strab. Vid. Obs. Misc. tom. VIII. pp. 100. 101.—42 *Carceana*

NOTE

no certe tractu. In Notitia Africæ, inter Episcopos Mauritaniam Cæsariensis, 'Tiberianus Quidiensis.' Eadem nimirum Quida et Quiza: ut idem 'Diarrhytus,' quod 'Zarytus.' Hodie *Mustaganis*, in ulteriore ripa, sive orientali Maluchæ fluvii: non 'Oran,' ut vulgus Geographorum putat, quod oppidum longe citra eum amnem est.

^c *Arsennaria*] Arsinna Melæ, loc. cit. Ptolemæo IV. 2. 'Ἀρσενάρια κολωνία. In Notitia Africæ, inter Episcopos Mauritaniam Cæsariensis, 'Philo Arsinnaritanus,' pro 'Arsinnaritanus.' Nunc *Marsalquibir*, aut non inde procul.

^d *Cartenna*] *Καρτέννα* Ptolemæo, loc. cit. Cartennam Coloniam vocat Antoninus in Itiner. In Notitia Africæ inter Episcopos Mauritaniam Cæsariensis, 'Lucidus Cartennitanus.' Hodie, ut videtur, *Mesgraim*.

^o *Legio secunda*] Hoc est, legionis secundæ colonia, vel Colonia Secundanorum. Vide quæ diximus III. 5.

^f *Cohorte Prætoriana*] Festus: 'Prætoriana cohors est dicta, quæ a Prætoribus non discedebat. Scipio enim Africanus primum fortissimum quemque delegit, qui ab eo in bello non discederent, et cetero munere militiæ vacarent, et sesquiplext stipendium acciperent.' Ex ea igitur cohorte de-

ducti Gunugis coloni. Cohors Prætoriana Gallis vocatur *le Regiment des Gardes*.

^g *Gunugi*] Gunugus Antonino in Itiner. a Cæsarea, de qua mox, XII. mill. pass. Hinc Episcopus 'Auxilius Gunagitanus,' pro 'Gunagitanus,' in Notitia Africæ. Nunc *Mestagan*.

^h *Apollinis*] 'Ἀπόλλωνος ἕκρον Ptolemæo IV. 2.

ⁱ *Cæsarea*] 'Ἰὼλ Καυάρεια Ptolemæo loc. cit. 'Cæsarea colonia' Antonino in Itiner. Mela I. 6. 'Iol ad mare aliquando ignobilis, nunc quia Jubæ regia fuit, et quod Cæsarea vocitatur, illustris.' In nummo Claudii, teste Goltzio in Thesouro, COL. IOLE. CÆSAREÆ. IVBÆ. REG. sed suspecta mihi viri est pariter ac nummi fides. Hodie oppido nomen est, et fama commercio viribusque ingens, *Alger*. — 'Hodie vel ipsa civitas *Tenez* est, aut ex rudibus Cæsareæ condita.' *Ed. sec.*

^j *Ejusdem jussu*] Augusti pariter jussu, inquit, deductis veteranis militibus instituta Colonia Oppidum Novum fuit. 'Ὀππιδόνειον κολωνία Ptolemæo IV. 2. 'Oppidum novum Coloniam,' Antoninus, a Tigavis, de quibus inferius, XXXII. M. pass. Vide Notas et Emendationes num. 6.

vum: et Latio dato,⁴³ Tipasa.¹ Itemque a Vespasiano imperatore eodem munere donatum Icosion.² Colonia Augusti Rusconia.³ Rusucurium⁴⁴ civitate honoratum a Claudio. Rusazus⁴⁵ colonia Augusti. Salde⁴ colonia ejusdem. Item Igilgili.⁵ Oppidum Tuca⁶ impositum

Vet. Dalec.—⁴³ *Latio donatum* margo edd. Dalec. et Gronov.—⁴⁴ *Rusucurium* Gronov.—⁴⁵ *Rusarus* Vet. Dalec. Mox, edd. vert. *ejusdem. Igilgili*; codd. Dalec. *ejusdem. Gilgili*; Chiff. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et

NOTÆ

¹ *Et Latio dato*] De jure Latii diximus III. 4.

¹ *Tipasa*] Inter Episcopos Mauritanie Cæsar. in Notitia Africæ, 'Reparatus Tipasitanus.' *Τίπασα* quoque Ptolemæo, loc. cit. 'Tipasam coloniam' vocat Antoninus. Nunc *Sercelle*.

² *Icosion*] *Ἰκόσιον* Ptolemæo IV. 2. 'Icosium colonia,' Antonino, et Martiano lib. VI. cap. de Africa, p. 216. In Codice Can. Eccl. Afric. subscript 'Laurentius Icositanus, legatus provincie Cæsariensis.' In Notitia Africæ, inter Episcopos Maurit. Cæsar. 'Victor Leositanus:' scribe, 'Icositanus.' De vocis originatione Solinus, cap. 25. p. 48. 'Nec ab Icosio,' inquit, 'taciti recedamus. Hercule enim illac transeunte, viginti qui a comitatu ejus desciverant, locum deligunt, jacunt moenia: ac ne quis imposito a se nomine privatim gloriaretur, condentium numero urbi nomen datam.' *Ἐκοσι* Græce viginti significat. Solinianum tamen id figmentum puto. Nunc *Teddèles* est, XLVII. x. pass. a Cæsarea, seu Algerio, ut monet Antoninus.—'Nunc est *Alger*, aut locus ei vicinus.' *Ed. sec.*

³ *Colonia Augusti Rusconia*] Ita Martianus, loc. cit. et Mss. omnes. Antoninus in Itiner. 'Rusgunias coloniam.' Parm. editio, *Rusgunia*. In Notitia Africæ, inter Episcopos Mau-

rit. Cæsar. 'Bonifacius Rusguniensis.' Ptolemæus IV. 2. mendose *Ῥουστρόσιον* pro *Ῥουστρόσιον*. Et in Conc. Carthag. 'Numerianus Rungonensis,' pro 'Rusguniensis.' Hodie *Teddèles*.

⁴ *Rusucurium*] Sic recte Parmensis editio. Ptolemæus IV. 2. *Ῥουσοκκόρα*, Antoninus, 'Rusucurum Coloniam.' Inter Episcopos Maurit. Cæsariensis, in Notitia Africæ, 'Metcur Rusucuritanus.' Nunc est *Carbena*, haud procul Bugiensi sinu et oppido.

⁵ *Rusazus*] 'Rusazis municipium' Antonino. *Ῥουσαζοῦς* Ptolemæo, loc. cit.

⁴ *Salde*] Vel forte potius *Salda*, cum Martiano lib. VI. p. 216. Ptolemæo item *Σάλδα, κολωνία*. Antoninus, 'Saldas coloniam' vocat. Inter Episcopos Mauritanie Sitifensis, in Notitia Africæ, 'Paschasius Salditanus.' Hodie *Bugie*, in regno Algeriano, provincie cognominis caput: quæ ab hoc oppido ad Ampsagam annem pertinet, dicta olim Mauritanie Sitifensis, ut creditur.

⁵ *Igilgili*] *Gigeri*, nuper Franco-rum expeditione nobile. *Ἰγίλιλι* Ptolemæo. 'Igilgili coloniam' vocat Antoninus. Inter Episcopos Mauritanie Sitifensis, in Notitia Africæ, 'Domitianus Igilgitanus.' Hinc etiam pertinet 'Urbicosus Eguilguilitensis,'

mari, et flumini Ampsagæ. Intus colonia Augusta, quæ item Succabar: ⁴ item Tubusuptus. ^a Civitates: Timici, ^v Tigavæ. ^w Flumina: Sardabal, ^x Aves, Nabar: ⁴⁶ gens Macurebi: ^y flumen Usar: ^z gens Nabades. ^a Flumen Ampsaga, ^b abest a Cæsarea ^c CCXXII. ⁴⁷ ^d millibus passuum. Utri-

Franz. ejusdem. Item Igitili. — 46 Sardabala, Ancus, Nabar Pintian. Sardabala, Nabar Gronov. Mox, Machurebi Ptolem. — 47 Ita codd. Regg. 1. 2. et Ed. pr. In Reg. 5. CCXXIV. Perperam emendavit eruditus Harduinus CCCXII. millibus. Brotier. CCCXXII. Martianus et Chiffi. item Harduin. 1. 2. 3.

NOTÆ

in Collat. Carthag. p. 101. Vide Notas et Emend. num. 6.

^a *Tucca*] Nunc intercidit. In Notitia Africae, inter Episcopos Mauritaniae Sitifensis, 'Uzulus Thuccensis.' Diversa est Ptolemæi *Tucca*, IV. 2. Nam in mediterraneis Mauritaniae Cæsariensis urbibus censetur: Pliniana hæc maritima est, in ipso Ampsagæ fluminis ostio, Mauritaniae Sitifensis novissima: quam proxime Numidia sequitur.

⁴ *Succabar*] Ita Mss. omnes: non, ut editi, *Succubar*. Vetus inscriptio, in Thesuro Goltzii, p. 238. Col. AVG. SVCCABAR. Ammianus lib. XXIX. p. 402. 'Municipium Sugabarritanum, Transcellensi monti accline.' Mediterraneum oppidum fuit, quod ea vox Pliniana declarat, *intus*: quæ et sequentibus oppidis accommodanda est. Ptolemæo IV. 2. *Zouyδββαρ*, inter mediterranea Mauri. Cæsariensis oppida.

^z *Tubusuptus*] *Τουβούπτουρος* Ptolemæo IV. 2. in mediterraneis Cæsariensis Mauritaniae oppidis. 'Tubusuptum' Antonine, a Saldis XVIII. m. pass. Ammiano lib. XXIX. p. 400. 'Tubusuptum, oppidum Ferrato contiguum monti.' In Notitia Provinciae inter limitaneos recensetur Præpositus limitis Tubusubditani, cap. 26. p. 96. In Notitia Africae, inter Episcopos Mauritaniae Sitifensis, 'Maximus Thagusubditanus,' pro 'Tubu-

subditanus.'

^v *Timici*] *Τυμικη* Ptolemæo IV. 2. inter mediterranea Mauri. Cæsar. oppida. In Collat. Carthag. pag. 188. 'Victor Episcopus plebis Timicitensis.' Et in Notitia Africae, inter Episcopos Mauri. Cæsar. 'Honoratus Timicitanus.'

^w *Tigavæ*] 'Tigavas Municipium,' vocat Anton. in Itiner. *Τρυαδα* Ptolemæo, in mediterraneis civitatibus Mauri. Cæsar. Inter Episcopos Mauri. Cæsar. in Notitia Africae, 'Crescens Tigabitanus.'

^x *Sardabal*] Legitima serie hæc flumina recensentur a Plinio: diversis paulo nominibus a Ptolemæo IV. 2. Sardabal enim ei *Καρχηδ* est, cujus ostia juxta Cæsaream sunt, sive Algerium: amni hodie nomen *Sefisa*. Aves, quo nomine a Meia agnoscitur, I. 6. a nobis hoc loco restitutus admonitu codicum Colb. 1. 2. &c. *Ναβης* Ptolemæo est, juxta Icosium. Nabar denique *Ναβηδα*, cujus in ostio Saldæ colonia condita, hæc est *Bugia*: ei anni nunc nomen est *Rio Major*.

^y *Macurebi*] *Μαχουρηβη* Ptolemæo, loc. cit.

^z *Usar*] *Υσαρ* est Ptolemæo, loc. cit. inter Saldas sive Bugiam, et Igitiliin.

^a *Nabades*] *Ναβανος*, Ptolem. loc. cit.
^b *Ampsaga*] Ptolemæo *Ἀμψάγας*.
^c *Ampsagam* fluvium Cirtensem feci-

usque Mauritaniae longitudo decies^a triginta novem mill.⁴⁸
 Latitudo quadringentorum sexaginta septem mill. pass.⁴⁹

II. (III.) Ab Ampsaga Numidia est,^f Massinissae^g clara nomine, Metagonitis^h terra a Graecis appellata : Numidaeⁱ vero Nomades^j a permutandis pabulis,¹ mapalia sua, hoc

Miller. Bipont. et Franz. CCXXXIII. edd. vett. et Gronov.—48 Marciannus et Chiff. *decies m. XXXVII.*—49 'Ita editio princeps aliaque. In Ms. Reg. 1. CCCLXVII. *mill. pass.* Quod melius puto. Plinius enim infra vi. 38. ait: 'Africæ latitudo, qua colitur, nusquam ducenta quinquaginta millia passuum excedit.' Brotier. Codd. Dalec. Chiff. et Tolet. CCCLXXVII. *mill. pass.*

CAP. II. 1 Vet. Dalec. et ed. Parm. *papilionibus.*—2 'Ita bene codd. Regg.

NOTÆ

losum¹ vocat Victor Vitensis, lib. II. de Persec. Afric. pag. 21. Cirtensem quidem, a Cirta Julia, Numidiæ metropoli, de qua mox dicitur, prope ripas Ampsagæ posita. Hodie *Souf-fermar*, aliquot millibus pass. a Gigeriano oppido versus ortum.

^a *Abest a Cæsarea] Tenez.*

^d CCCXXII.] Ita Reg. Colb. 1. 2. Chiff. et Martianus ipse. In libris editis male, CCXXXIII.

^e *Decies]* Hoc est, decies centenum, et triginta novem millium pass. Vide Notas et Emend. num. 7.

^f *Numidia est]* Ita Solinus, cap. 26. pag. 48. Numidia scilicet nova, quam sub Africæ proprie dictæ nomine Mela describit, i. 7. cum Numidia, cujus Mela meminit, a Mulucha amne ad Ampsagam usque pertinet: quam sub Mauritanie Cæsariensis nomine Plinius complexus est. Verba hæc Pomponii sunt: 'Regio quæ sequitur a promontorio Metagonio ad aras Philænorum, proprie nomen Africæ usurpat. In ea sunt oppida, Hippo Regius, et Rusicade, et Tabraca.'

^g *Massinissæ]* Odio primum, mox amicitia populi Rom. et fide clarus fuit. Numidiam, ante sua tempora plane sterilem, omni frugum fructuumque genere fertilem culta reddidit. Vide de eo plura apud Polyb.

Delph. et Var. Clas.

in Excerptis, p. 174. et Appian. in Panic. p. 63. Græcis *Μασσαρλοσας* dicitur.

^h *Metagonitis]* *Μεταγωνίτις* a Metagonio promontorio, de quo Mela proxime laudatus, quantumlibet Vossius refragetur, Observ. in Melam, p. 27. Hipponi Regio finitimum illud est: geminumque illi nomen: nam *Τητων* vocatur a Strabone, et Massiliæ oppositum dicitur: hodie *Capo di Ferro*. Ptolemæo IV. 3. *Τητων ἕκρον*. Diversum plane a Metagonio Ptolemæi et Strabonis, quod est in regno Fez, juxta montem Abylam, eique nomen, *Cabo de tres Forcas*.

ⁱ *Numidae]* Solinus, et Martianus, loc. cit. Sallustius, in bello Jugurth. pag. 66. de Africæ incolis: 'Hi quia sæpe tentantes agros, alia deinde atque alia loca petiverant, semetipsi Numidas appellavere. Ceterum adhuc ædificia Numidarum agratium, quæ mapalia illi vocant, oblonga, incurvis lateribus tecta, quasi navium carinæ sunt.'

^j *Nomades]* *Νομάδες*. Sic dictos Festus existimat, quod id genus hominum pecoribus negotiatur: siye quod herbis, ut pecora, aluntur. Dicti potius, quod permutant *pabulum*, Græce *ροπαθ*. Vide Notas et Emend. num. 8.

Plinius.

3 I

est, domus,^k plaustris circumferentes. Oppida: Cullu,^l Rusicade,^m et ab eo ad quadraginta octo m.² passuum in mediterraneo colonia Cirta,ⁿ Sittianorum^o cognomine: et alia intus Sicca:^p liberumque oppidum Bulla regia.^q At in ora Tacatua,^r Hippo regius,^s flumen Armua.^t Oppi-

1. 2. et Editio princeps. Brotier. Vet. Dalec. *Rusicade. Ab ea quadraginta, &c.* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Rusicade, et ab ea quadraginta, &c.*—3 *Hippos Regius* Chiffi.

NOTÆ

^k *Hoc est, domus*] Horatius III. Od. 24. de Nomadibus Scythis: 'Quorum planstra vagas rite trahunt domos.' De Afris Lucanus IV. 684. 'Et solitus vacuis errare mapalibus Afer Venator.' Idque etiamnum in usu est, apud interiores Mauros, qui in Atlante vivunt. Ubi pabulum gregibus deficit, mapalia plaustris imposita alio transferunt, ac statuminant, suffulcuntque palis.

^l *Cullu*] Chulli Municipium, Antonino in Itiner. ab Igilgili XLIX. M. pass. Κολλων Ptolem. IV. 3. Hodieque vetusto nomine *Chollum* vocatur. In Collat. Carthag. pag. 107. 'Victor Cullitensis.'

^m *Rusicade*] Rusicade Antonino, a Chulli LX. pass. mill. Ρουσικαδα Ptolemæo, loc. cit. In Collat. Carthag. 'Junior Rusicadiensis.'

ⁿ *Cirta*] Κίρτα Ιουλλα Ptolemæo IV. 3. in mediterraneis oppidis, inter Ampsagam fl. et oppidum Tabracam. 'Cirtam Coloniam' pariter vocat Antoninus in Itiner. Ab ea Cirtensem Ampsagam dictum esse superius vidimus: Constantinam deinde appellatam, auctor est Aurelius Victor, hodieque id nomen obtinet, *Caçantina*. Hujus sedis Episcopus Petilianus Donatista, adversus quem Augustinus librum inscripsit.

^o *Sittianorum*] Deductus eo militibus, qui cum P. Sittio in bello contra

Jubam Cæsari affuerant. Potiorem enim regni Massinissæ partem a Cæsare Sittius beneficii et gratiæ loco accepit. Is eam inter milites partitus est. Appianus Bell. Civil. lib. IV. pag. 621. Dio lib. XLIII. pag. 214. Mela I. 6. 'Cirta procul a mari, nunc Sittianorum colonia: quondam regum domus: sed cum Syphacis foret, opulentissima.'

^p *Et alia intus Sicca*] Alia colonia in mediterraneo. Siccam Veneriam Antoninus appellat, et Ptolem. IV. 3. inter mediterraneas Numidiæ novæ civitates. 'Paulus Siccensis,' in Collat. Carthag. pag. 181.

^q *Bulla regia*] Βουλλαρία Ptolemæo IV. 3. inter oppida Numidiæ mediterraneæ. Bullam Regiam pariter in Numidia collocat Antoninus. In Collat. Carthag. 'Episcopus plebis Bullensis, Regionum,' num. 135. pag. 135.

^r *Tacatua*] Τακατή Ptolemæo IV. 3. in ora, inter Rusicaden et Hippo-nem regium. Hinc dictus, ut arbitrator, inter Episcopos Numidiæ in Notitia Africæ, 'Crescentius Tacaratensis.' Hodie *Mabra*.

^s *Hippo regius*] Sic appellatus, quia sub Numidiæ regum ditione, quorum hæc etiam regia fuit. Silius Ital. lib. III. 'Tum Vaga, et anti-quis dilectus regibus Hippo.' Sedes hæc D. Augustini fuit. In Collat.

dum Tabraca⁴ civium Romanorum. Tusca^v fluvius, Numidiæ finis: nec præter^v marmoris Numidici, ferarumque proventum aliud insigne.

III. (IV.) A Tusca, Zeugitana^x regio, et quæ proprie^v vocetur Africa, est. Tria promontoria: ^a Candidum: ^a mox Apollinis, adversum Sardinia: Mercurii,^b adversum Sici-

—4 *Tacabracha* Tolet. *Tabracha* Ptolem. et Juvenal. *Dalec.* At ap. Ptolem. IV. 3. legitur *Θάβρακα*: ap. Juvenal. X. 194. *Tabraca*, quod servant plurimi codd. ubi alii scribunt *Trabaca*, *Tabacra*, *Tabrata*. Gronov. et edd. vett. ante Harduin. *Trabracha*.

NOTE

Carthag. n. 138. pag. 141. 'Augustinus Episcopus Ecclesiæ Hipponiensis Regionum.' Hodie, *Bonne en Afrique*, ad discrimen Coloniensis Bonniæ in Ubiis.—'Nummus est singularis ex ære minimo, quem Seguinus edidit, p. 13. ed. 2. Pars anterior Deæ effigiem exhibet, quæ rosam sinistra tenet: deinde epigraphæ, dextrorsum quidem HIPPO: sinistrorsum autem ad pedes, NE. Postica superficies vultum matronæ exhibet, capite velato, quod est indicium libertatis. Epigraphæ idcirco adjecta est ibi, LIBERA. Legendum itaque, ut jamdudum monuimus, 'HIPPO civitas Neronis Edicto Libera.' Confer Nummum inscriptum PAVLLAN. de quo jam diximus ad III. 10. et alteram KALENI: de quo dicemus inferius.' *Ed. sec.*

¹ *Armas*] *Ρουβρικατος ποταμὸς*, Ptolemæo IV. 3. cujus ostia inter Hipponem regium, et Tabracam locat. *Ledog* hodie nunc vocari.

² *Tabraca*] *Θάβρακα κολωνία* Ptolemæo, loc. cit. Nunc quoque *Tabarca*. In Collat. Carthag. pag. 171. 'Claurentius Tabracensis.'

^v *Tusca*] Hodie *Guadilbarbarus*, annis Numidiam ab Africa proprie dicta diasteminans: unde nunc Tunetense regnum incipit, *le Royaume*

de Tunis.

^v *Nec præter*] Solinus hæc quoque, cap. 26. p. 48.

^x *Zeugitana*] 'Zeugis non unius loci cognomentum,' inquit Æthicus in *Cosmogr.* 'sed potius provinciæ fuit, velut in hodiernum diem ita a prudentibus accipitur.' Ac paulo post: 'Zeugis est, ubi Carthago civitas constituta est.' Isidorus Orig. XIV. 5. 'Zeugis, ubi Carthago magna est: ipsa est et vera Africa, inter Byzacium, et Numidiam sita.'

^v *Et qua proprie*] Hoc est, eademque proprie Africa vocitata: quanquam et eo nomine ipsa quoque Numidia comprehenditur, ut dicemus cap. seq.

^a *Tria promontoria*] Hæc quoque Solinus, cap. 27. pag. 49. et Martianus, lib. VI. cap. de duabus Mauritan. pag. 216. Illi ex Plinio: Plinius ex Mela hausit, I. 7. totidem fere verba.

^a *Candidum*] In Tabulis Nauticis, *Capo Mabra*, quod cum altero Apollinis promontorio, quod *Capo Negro* nominant, efficit Hipponensem sinum, *Baia di Bona*.

^b *Mercurii*] *Ἐρμῆα ἕκρη, ἢ προτεινὰ ἐς πρὸς τὴν Σικελίαν*, inquit Polyb. lib. I. pag. 42. Nunc *Capo Bona*, quod cum promontorio Apollinis sinum efficit, *le Golfe de Tunis*.

liæ, in altum procurrentia, duos efficiunt sinus: Hipponensem, proximum ab oppido, quod Hipponem dirutum ^c vocant, Diarrhytum ^d a Græcis dictum, propter aquarum irrigua. Cui finitimum Theudalis ^e immune oppidum, longius a littore. Dein promontorium Apollinis, et in altero sinu ^f Utica ^g civium Romanorum, Catonis ^h morte nobilis: flumen Bagrada. ⁱ Locus, Castra Cornelia: ^j colonia Carthago ^k magnæ in vestigiis ² Carthaginiis: colonia Maxulla. ¹

CAP. III. 1 'Alli dilatatum, sed Pintiano expungitur.' Dalec. 'Videtur librariorum errore dirutum scriptum fuisse pro Zarytum.' Brotier.—2 Carthago magna: et in vestigiis Chiffi. Paulo post, Salmasius: qui Byrantium incolant.

NOTE

^c Hipponem dirutum] Vel potius Zarytum. Describit hoc oppidum elegantius Plinius Epist. ix. 33. Vide Notas et Emend. num. 9. Plane id oppidum intercedit. Ruderum locus nunc Tamaclati, vel, ut alii efferunt, Tamacrata appellatur.

^d Diarrhytum] Διαρρύθων, hoc est, irriguum, propter aquarum irrigua. Paludem Hipponensem describit Plinius Junior, Epist. lib. ix. ad Caninium: ubi insignis historia, de Delphino incolas loci dorso gestare solito.

^e Theudalia] Θεωδάλη Ptolemæo iv. 8. in mediterraneis Africæ oppidis, inter Tabracam civitatem, et Bagradam fluvium. Vide Notas et Emend. num. 10.

^f In altero sinu] Cui nomen, ut diximus, a Tuneto oppido, le Golfe de Tunis.

^g Utica] Nunc Biserte dicitur. De ea eleganter Mela, i. 7. 'Urbes, Utica et Carthago: ambæ inclytæ: ambæ a Phœnicibus conditæ: illa fato Catonis insignis: hæc suo,' &c. Datum porro Uticensibus jus civitatis ab Octavio Cæsare, anno U. C. DCCXVIII. L. Gellio, Cocceio Nerva Coss. auctor est Dio lib. XLIX. pag. 401.

^h Catonis] Uticensis ea re dicti. Vide Flor. iv. 2. pag. 166. et Plutarch. in Catone Minore, pag. 792.

ⁱ Bagrada] Βαργάδας Ptolemæo, reliquisque ferme scriptoribus: hodie Megarada: vel, ut alii scribunt, Megarada.

^j Locus, Castra Cornelia] Locus, inquit, ubi castra Scipio Major Africanus, cui nomen Cornelio fuit, cum Africam petiit, primum metatus est. Κορηλίου παρεμβολή, Cornelii castrametatio, Ptolemæo iv. 8. Mela i. 7. 'Castra Cornelia: 'Corneliana,' Cæsari de Bello Civ. lib. ii. Vide Notas et Emendat. num. 11.

^k Colonia Carthago] 'Nunc populi Romani colonia,' inquit Mela i. 7. 'olim imperii ejus pertinax sæcula: jam quidem iterum opulenta: etiam nunc tamen priorum excidio rerum, quam ope præsentium clarior.' Deductam a Cæsare Dictatore, altero suo Consulatu, auctor est Dio, lib. XLIII. pag. 239. Vide et Plutarch. in Cæsare, pag. 734. Appian. in Libyc. pag. 85. et Strab. lib. xvii. pag. 833. Etiam prius a C. Graccho deductos colonos, sed mox majore fama a Cæsare, scribit Solinus, cap. 27. pag. 49. Sumit a Livio, lib. lx. Carthaginiis

Oppida: Carpi,^m Misua,ⁿ et liberum Clupea ° in promontorio Mercurii.^p Item libera Curubis,^q Neapolis.^r Mox Africæ ipsius alia distinctio. Libyphœnices^s vocantur,

NOTE

portum eueriamnunc *Marsa* vocant: ex urbis ruderibus Tunetum juxta conditum, *Tunis*.— Nummus est ex auro et argento in familia Fnsia et Mucia ab Ursino, Patino, et aliis, sed male, collocatus. Est idem argenteus in Museo nostro. Parte priore capita duo exhibet, alterum alteri applicitum:

hinc HO. 'HONOS:' inde VIR. 'Virtus,' infra, * KALENI. Stellula hic præfixa priorem hanc esse nummi aream et epigraphen admonet, posteriorem alteram. KALENI autem sic interpretare: 'Karthago Africæ Libera Edicto Neronis Imperatoris.' 'Karthaginem Africæ' scribi oportuit, uti a Plinio appellatur, xxxvi. 48. ne Carthago Hispaniæ, ut ab eodem alibi vocatur, hic intelligeretur. Sic in nummo inscripto HIPPO NE LIBERA legendum esse proxime monuimus, 'HIPPO Neronis Edicto civitas LIBERA.' Vide et nummum inscriptum PAVLLIN. de quo diximus ad III. 10.)(In hujus vero nummi aduersa superficie, dextro latere stat Italia, quæ sinistro brachio cornu copiæ tenet: retro caduceus est: sinistro Roma stat, quæ sinistra sceptrum gerit, dextro pede calcat orbem Romanum. Hinc IA. 'Italia:' inde RO. 'Roma.' Infra, CORDI: hoc est, 'Concordia Orbis Romani, Decus Italiæ.' Cujus hic nummus est temporibus Vitellii et Galbæ. Est apud Plinium, xxviii. 4. 'Olenus Calenus:' at ex patria, non ex cognomine gentilitio novimus sic esse appellatum.' *Ed. sec.*

¹ *Maxulla*] Etiam Antonino Colonia Maxulla, in Zeugitana. Ptolemæus IV. 3. Μαζούλα, pro Μαξούλα. In

Notitia Africæ inter Episcopos Provinciæ Proconsularis, 'Carcadius Maxulitanns.' Tuneto proxima fuit.

^m *Carpi*] Post Maxulam Καρπί: sequitur apud Ptolemæum. Hinc 'Felix Carpitanus,' inter Episcopos Provinciæ Proconsularis, in Notitia Africæ. 'Secundinus a Carpi,' in Conc. S. Cypriani.

ⁿ *Misua*] In Græco Ptolemæi codice, Καρπίς, Νίσουα: scribe, Μίσουα. Apud Victorem Vitensem, inter Episcopos Prov. Proconsularis, 'Hirundinus Missuensis.' Et in Conc. Carthag. Bonifacii, 'Servus-Dei Missuensis.'

^o *Clupea*] 'Civitas Clypea' Floro II. 2. 'Clupea' Liv. lib. xxvii. p. 310. Inter Episcopos Provinciæ mox laudatæ, 'Aurelius Clypiensis.' Nunc *Zafaran*, ut recte Marmolius. Vide Notas et Emend. num. 12.

^p *Mercurii*] *Capo Bona*, ut supra monuimus.

^q *Curubis*] Ptolemæo IV. 3. Κυρουβίς, inter Clypeam et Neapolim. Exilio S. Cypriani clara: cujus in Actis, 'Civitas Curubitana' dicitur. Curubim Antoninus pariter in Zeugitana locat, a Clypeo, xxx. m. passuum: a Neapoli XII.

^r *Neapolis*] Νεάπολις κολωνία Ptolemæo, loc. cit. juxta Curubim. Inter Curubim et Clypeam, Antonino; inter Episcopos Provinciæ Proconsularis, apud Victorem Vitensem, 'Clementinus Neapolitanus.'

^s *Libyphœnices*] Λιβυφœνίκες, quasi ex Phœnicibus advenis, indigenisque Afris mixti. Transcribere hæc totidem fore verbis, Solinus, cap. 27. pag. 49. et Martianus, lib. vi. cap. de secundo sinu Africæ, p. 216.

qui Byzacium^t incolunt. Ita appellatur regio CCL. M. pass.^u per circuitum,³ fertilitatis eximiæ, cum centesima^v fruge agricolis fœnus reddente terra. Hic oppida libera, Leptis,^v Adrumetum,^x Ruspina,^y Thapsus.^z Inde Thenæ,^a Macomades,^{4b} Tacape.^c Sabrata^d contingens Syrtim mi-

—3 Ita codd. Harduini et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CCL. M. pass. circuitu edd. vett. et Gronov.—4 *Thenæ, Aves, Maco-*

NOTÆ

^t *Byzacium*] Unde Byzacena provincia, Ecclesiastica scriptoribus nota. Græcis Βυζάντιον, et Βύζαντες populi.

^u *CCL. M. pass.*] Ita Martiauus. Solinus: 'cc. amplius mill. pass.'

^v *Cum centesima*] Plinius ipse xvii. 3. 'In Byzacio Africæ illum centena quinquagena fruge fertilem campum,' &c.

^w *Leptis*] Λεπτις μικρά, juxta Adrumetum, Ptolem. iv. 3. 'Leptim minorem civitatem' in Byzacena locat Antoninus, ab Adrumeto, M. P. xviii. Apud Victorem Vitensem, inter Episcopos Provinciae Byzacena, 'Fortunatianus Leptiminensis.'

^x *Adrumetum*] Byzacena metropolis, mox colonia. In Inscriptionibus Gruteri, p. 362. COL. CONCORDIA VLPIA. TRAIANA. AVG. FRUGIFERA HADRVMETINA. Stephano, 'Αδρῶμη. Martiano, *Adrumetus*. Nunc *Mahometa*.

^y *Ruspina*] Ροδῶνα Dioni prope Adrumetum, lib. xlii. p. 213. et Ptolem. iv. 3. De ea Silius Italicus, lib. iii. 'Quæque proci cernit non æquos Ruspina finctus.' De Ruspina agri fertilitate Plinius xv. 21. Nunc est *Susa*. Vide Notas et Emendat. num. 13.

^z *Thapsus*] Θάψος Ptolemæo, loc. cit. Hinc inter Episcopos Byzacena, 'Vigilius Tapsitanus,' qui et 'Tapsensis.' Peninsulae similem ait fuisse

Dio, lib. xliii. Incolis nunc, *Comin-geras*, in peninsula, ut olim, sita.

^a *Inde Thenæ*] Nunc alterius juris, inquit, sequuntur oppida: *Thenæ*, &c. 'Thenas Coloniam' in Byzacena vocat Antoninus. Apud Gruter, pag. 363. COL. ÆL. AVG. MERCVRIALIS THÆNIT. Inter Episcopos Prov. Byzacena, apud Victorem Vitensem, 'Paschasius Tenitanus.' Nunc, ut videtur, *Casar*.

^b *Macomades*] Macomades Municipium Antonino, in Byzacena. Ptolem. iv. 3. ad Syrtim minorem, juxta *Thenas*, Μακδομα pro Μακμάδα. Fuit et altera Macomada in Numidia: unde in Notitia Africæ, nunc ejus provinciae Episcopos, 'Pardalinus Macomadiensis.' Fuisse vero eo nomine et alteram in Byzacena, præter Antoninum, Ptolemæum, Plinium, docet Collat. Carthag. n. 197. p. 177. ubi 'Proficentius Macomazensis' legitur: et mox rogatus idem, 'De qua Macomadia? Rusticiana,' inquit: quæ videlicet a vicinitate oppidi Rusticianensis, uti remur, nomen accepit. Fuit autem Rusticiana Ecclesia in Numidia. Est enim in Notitia Africæ inter Episcopos Numidiæ, 'Donatus Rusticianensis.' At de Byzacena Macomadia accipiendum illud in Collat. Carthag. cap. 116. 'Aurelius Episcopus Ecclesie Catholice civitatis Magomaziensis.' Nunc est oppidum in peninsula munitum, A-

norem, ad quam Numidiæ^o et Africæ ab Ampsaga longitudo DLXXX. mill. passuum: latitudo, qua cognitum est, CC. mill. Ea pars, quam Africam^f appellavimus, dividitur in duas provincias, veterem et novam, discretas fossa, inter Africanam sequentem^g et reges,^h Thenas⁵ usque perducta, quod oppidum a Carthagine abest CCXVI.¹ mill. passuum.⁶

IV. Tertius sinus^a dividitur in geminos, duarum Syrtium vadoso ac reciproco mari diros. Ad proximam, quæ minor est,^b a Carthagine CCC. M. pass. Polybius tradit: ipsam

mades Chiffi. et mox in eodem codice Sabatra.—5 Margo edd. Dalec. et Gronov. inter Africanum sinum et regias Thenas.—6 Ita codd. Harduini et Chiffi. CCXVII. mill. pass. edd. vett. et Harduin.

NOTE

frica.

^o *Tacape*] *Takdny* Ptolemæo, loc. cit. prope Tritonis ostia. Tacapas Coloniam in Tripolitana locat Antoninus. Et inter Episcopos Prov. Tripolitanae, in Notitia, 'Servilius Tacapitanus.' Nunc est *Caputia*, in ostiis fluvii cognominis, juxta Syrtim minorem.

^d *Sabrata*] Ptolem. IV. 3. ad Syrtim minorem, *Σαβίττα*. 'Sabratam Coloniam' Antoninus in Tripolitana: et inter Episcopos Prov. Tripolitanae: 'Leo Sabratensis.' Incolis nunc *Afacus* vocatur.

^o *Ad quam Numidiæ*] Hæc totidem verbis Martianus, lib. VI. cap. de secundo Africæ sinu, pag. 216. et Missi Theodosii: 'Numidia et Africa Carthaginiensis finiuntur ab oriente, Syrti minore: ab occidente, flumine Ampsaga: a septentrione, mari Africo: a meridie, oceano. Longitudo, DLXXX. latitudo, CC. juxta Plinium Secundum eadem mensura est.'

^f *Quam Africam*] Proprie dictam, seu Zeugitanam.

^g *Africanam sequentem*] Hoc est, posteriorem, sive minorem Africa-

num, qui Pauli Æmili gener, ab Æmilia conjugæ dictus est Æmilianus, ut Domitianus a Domitia.

^b *Et reges*] Massinissæ filios, ut opinor, intelligit: in quos patris regnum Scipio Africanus divisit, ut scribit Entrop. lib. IV. Obiit enim Massinissa, XLV. filiis relictis: Micipsam natu maximo Scipio Cirtam Numidiamque assignavit. Ab amne Tusca, qui Numidiæ finis, ad Thenas usque, veterem Africam, populi Rom. geminam Provinciam, Carthagine excisa, fecit: Proconsularem scilicet, et Byzacenam. Reges aut ceteros omnes, aut certe plerosque, Massinissæ filios, ultra Thenas, fossa discretos a Byzacena dimovit. Nunc omnia hæc obtinet a Tusca flumine ad Syrtim minorem, Tunetense regnum.

¹ *CCXVI.*] Ita Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. At Anton. in Itin. 'A Carthagine Thenas, M. P. CCXVII.'

^a *Tertius sinus*] Iisdem verbis hæc Martianus lib. VI. cap. de tertio sinu Africæ, p. 217.

^b *Qua minor est*] Nunc vulgo, *le Golfes de Capes: aliis le petit Banc.*

centum^c mill. passuum aditu,^c CCC. mill. ambitu. Et terra autem,^d siderum observatione,² ad eam per deserta arenis, perque serpentes iter est. Excipiunt saltus^e repleti ferarum multitudine: et introrsus elephantorum solitudines, mox deserta vasta, utraque³ Garamantes,^f ab Angylis dierum XII. itinere distantes. Super illos² fuere gens Psylli, super quos lacus Lycomedis,^h desertis circumdatus. Augylæ¹ ipsi medio fere spatio locantur ab Æthiopia, quæ ad occidentem vergit, et a regione quæ duas Syrtes^j interjacet pari utrimque intervallo. Sed littore^k inter duas Syrtes, CCL. M. passuum. Ibi civitas Cœensis,⁴ Cinyps^m

CAP. IV. 1 'Mela, fere centum; Strabo vero lib. ult. aditu LXXV. ambitu CC. M. pass.' Dalec.—2 'Est terra hæc observatione siderum nobilis Vet. lego: meabilis.' Idem. Mox, ad eam per deserta arenas margo edd. Dalec. et Gronov.—3 Vet. Dalec. vasta utrimque.—4 Ibis civitas Ooassensis Man. ap. Da-

NOTÆ

^c Aditu] Faucibus, qua mare in sinum influit. De ejus aditu, ambituque, vide Strab. lib. xvii. p. 834. Melam secutus est Plinius, l. 7.

^d Et terra autem] Ab interiore Africa, inquit, ad Syrtim terrestre iter est per deserta et arenarum cumulos, nullis viarum aut callium indicibus, turbante flatu vestigia, sed sola siderum, ut in mari, observatione. Hæc Martianus loc. citat. et Solinus, cap. 27. pag. 52.

^e Excipiunt saltus] Ubi nunc regio *Biledulgerid*, Tunetensi regno ad austrum subjecta.

^f Garamantes] Ad Bagradæ, et Cyniphis fontes, Ptolem. iv. 6. ubi nunc regiones *Guargala*, *Gademes*, et *Fessen*.

^g Super illos] Solinus, cap. 27. pag. 52. 'Supra Garamantas Psylli fuerunt,' &c. De Psyllis dicemus. vii. 2.

^h Lycomedis] Λυκομήδους λίμνη, Ptolem. iv. 5. sed alieno, ut videtur, situ.

ⁱ Augylæ] Αὐγύλαι Ptolem. iv. 5.

Ibi nunc *Biledulgerid* desertum, qua regioni subjacet, quæ est inter utramque Syrtim.

^j A regione quæ duas Syrtes] Nunc est Regnum Tripolitanum, *le Royaume de Tripoli*.

^k Sed littore] Solini paraphrasis, cap. 27. p. 52. 'Utræque Syrtes ducentis quinquaginta millibus passuum separantur.' Littori nomen, *la cote de Tripoli*.

^l Cœensis] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. 'Oceam' Coloniam in Tripolitana Provincia, pro 'Cœam' vocat Antoninus. Ptolemæo iv. 3. est 'Cœa'. In nummo Antonini Pii, e Cimelio nostro Paris. minoris formæ ex ære, c. A. O. A. F. hoc est, 'Colonia Ælia Cœa Augusta Felix.' Una e tribus oppidis est, ex quibus omnibus conflata vetus Tripolis: quæ hodie, *Tripoli vecchia*. Solinus, cap. 27. p. 49. 'Achæi Tripolin lingua sua signant, de trium urbium numero, Cœæ, Sabratæ, Leptis magnæ.'

^m Cinyps] Κίνοψ et amnis, et circumjacentis regionis nomen est He-

fluvius ac regio. Oppida: Neapolis,^a Taphra,^o Abrotonum,^p Leptis altera,^q quæ cognominatur magna. Inde Syrtis major,^r circuitu DCXXV.^s aditu autem OCCXII. mill.^t pass.^u Inde accollit gens Cisipadum.^v In intimo sinu fuit ora Lotophagon,^v quos quidam Alachroas dixere,^w ad Philænorum^x aras: ex arena sunt eæ. Ab his non procul a continente palus vasta amnem Tritonem^y nomenque ab eo accipit, Pallantias^z appellata Callimacho, et citra mino-

lec. *Ocensis* margo edd. Dalec. et Gronov. *Cynips* edd. vett. et Gronov. Mox pro *Taphra*, quod omnes codd. et edd. vett. testantur, *Gaphra* dant Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—5 Gronov. CCCXIII. mill. pass.—6 Pal-

NOTÆ

rodoto Melpom. p. 280. et 287. *Κένυφος ποταμὸς* Ptolemæo, loc. cit. nunc Tripolitanus amnis. Mela 1. 7. 'Ultra est Cæa oppidum, et Cinyps fluvius per uberrima arva decedens.'

^a *Neapolis*] Quæ nunc Tripolis dicitur, *Tripoli de Barbarie*, regni cognominis caput. Cave hanc Neapolim cum altera confundas, de qua sup. cap. diximus in Prov. Proconsulari, seu Zeugitana.

^o *Taphra* [*Gaphra*] Permutatis syllabis, *Γαράφα λιμὴν* dicitur Ptolemæo, inter Neapolim et Cæam, iv. 3. Vide Notas et Emend. num. 14. Nuuc est *Texara*.

^p *Abrotonum*] Scylaci et Stephano, *Ἀβρότρονον*. Sed iste cum Neapoli eandem facit: diversam ille, cum Plinio, Pomponioque. Nunc *Texuta*.

^q *Leptis altera*] Hodie *Lebida*. Hanc Strabo lib. xvii. pag. 836. et Ptolemæus iv. 3. eandem esse cum Neapoli arbitrantur. Rectius cum Pomponio Plinius diversam: quod et ipse situs comprobatur. Inter Episcopos Prov. Tripolitaneæ, apud Victorem, 'Callipides Leptimagnensis.'

^r *Syrtis major*] Gallis, *les Seches de Barbarie*, Italis, *Golfo de Sidra*, Nautis, *il Golfo di Zalecha*.

^s *DCXXV.*] Ita Martianus, lib. vi. cap. de tertio Africæ sinu, pag. 217.

^t *CCCXII. mill.*] Vide Notas et Emend. num. 16.

^v *Cisipadum*] Hi Syrtium oram occidentalem accollere olim: quæ orienti obvertitur, Lotophagi, a promontorio Borio, usque ad Phycunta, de quo cap. seq. Mela 1. 7.

^v *Lotophagon*] *Λωτοφάγος* *Albus* Scylaci, pag. 46. qui loto vescebantur: quo de cibo dicemus, xiiii. 32.

^w *Alachroas dixere*] Quasi marini coloris viros. Vide Notas et Emend. num. 16.

^x *Ad Philænorum*] Ubi Philæni fratres vivi sponte obrui se passi sunt. Rem narrant eleganter Mela 1. 7. Val. Max. v. 6. pag. 278. Sallustius, Bello Jugurth. p. 116.

^y *Amnem Tritonem*] *Δίωρον Τριτωνίδα*, et *ποταμὸν μέγαν Τρίτωννα* hoc tractu agnoscunt Herod. lib. iv. n. 179. pag. 281. et Ptolem. iv. 3. Hodie nomen amni, *Meletus*, ultra regni Tripolitani fines, unde regnum Barcæ incipit.

^z *Pallantias*] *Παλλαντίας* Minervæ epitheton est in Epigram. Id paladi inditum nomen, quod in amne cognomine, inquit Solinus cap. 27. pag. 62.

rem Syrtim esse dicta : a multis vero inter duas Syrtes. Promontorium, quod majorem includit, Borion^a appellatur. Ultra Cyrenaica provincia.⁷

Ad hunc finem Africa^b a fluvio Ampsaga populos DXVI.^c habet, qui Romano parent imperio. In his colonias VI.^d præter jam supradictas, Uthinam,^e Tuburbin.^f Oppida civium Romanorum XV. ex quibus in mediterraneo dicenda Azuritanum,^g Abutucense,^h Aboriense,⁹ Canopicum,^j Chil-

~~~~~

lanteus Chiffi.—7 Idem codex, *Cyrenaica promontoria provincia*.—8 Ita Mss. Reg. 1. 2. Colb. Chiffi. Paris. et editio princeps. In Ms. Reg. 5. et recentioribus editionibus : *populos XXVI*. Prior numerus forte major est ; sed antiquioribus libris probatus. Alter exillior videtur. In Mss. Reg. 1. et 2. *pareant*. Complures certe ibi fuere populi, qui Romano imperio parvere.' *Brotier*. DXVI. etiam in cod. Salmant.—9 *Assuritanum, Abitacence, Apariense*

NOTE

'speculatam se artium Deam crediderunt.' Ab eo viciniam ipsa Tritoniæ nomen recepit. Festus : 'Tritonia Minerva, a ripa Tritonis fluminis dicta, quod ibi primitus sit visa.' Alia est Minervæ appellatio, *Τριτογένεια*, aliaque vocis originatio : qua de Eusebium consule, lib. III. Præpar. pag. 89. Hic tamen gentem Minervam Mela ait, l. 7.

^a *Borion*] Borion quoque Melæ l. 7. Straboni lib. XVII. pag. 836. *μικρὸν ἀπερτήριον Βόρειον*, citra Berenicem. Nunc est *Capo di Teiones*.

^b *Africa*] Non ea jam quæ proprie dicta, sed quæ latius sumpta, Numidiam quoque complectitur : quo plane modo Africæ proprie appellatæ nomen a Mela accipitur, l. 7. a promontorio Metagonio ad Philænorum aras.

^c *Populos DXVI*. [XXVI.] At codices omnes Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. &c. habent *populos DXVI*. qui numerus fidem omnem superat.

^d *Colonias VI*.] In quibus sunt Uthinus, et Tuburbis, inquit, præter jam supra dictas quatuor, Cirtam,

Siccam, Carthaginem, et Maxullam.

^e *Uthinam*] *Ὀθὺνα* Ptolem. IV. 3. inter mediterraneas Africæ civitates, inter Tabracam oppidum, et Bagradam amnem, Proconsularis Provincie. In Collat. Carthag. pag. 119. 'Isaac Episcopus plebis Utinensia.' Et in Conc. S. Cypriani, de Hæret. Baptiz. 'Felix ab Uthina.'

^f *Tuburbin*] In eadem Zeugitana seu Proconsulari, 'Turburbo minus,' a Carthagine M. P. XLVI. *Θουβουρβὴ* Ptolemæo, loc. cit. Inter Episcopos Prov. Proconsularis, apud Victorem Vitens. 'Benenatus Tuburbitensis.'

^g *Azuritanum*] In Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. *Assuritanum*. Est hæc *Ἀσσυρος* Ptolem. IV. 2. inter mediterraneas civitates Numidiam novæ, prope Siccam Veneriam. In Collat. Carthag. num. 120. pag. 98. 'Evangelus Episcopus Ecclesie Assuritanæ.'

^h *Abutucense*] In Collat. Carthag. pag. 112. 'Januarius Episcopus plebis Aptucensis.' Diversa ab Aptuca Aptunga sive Abtunga est : in eadem Collat. pag. CXI. 'Felix Episcopus

manense,^k Simittuense,^l Thunusidense,^m Tuburnicense,ⁿ Tynidrumense,^o Tibigense,^p Ucitana duo,^q majus et minus : Vagense.^r Oppidum ¹⁰ Latinum unum Usalitanum.^s Oppidum stipendiarium unum, Castris Corneliis.^t Oppida libera triginta, ex quibus dicenda intus Acolitanum,^u Acha-

Vet. Dalec.—10 Vet. Dalec. *Tichicense U. d. m. et minus. Vagense oppidum*; edd. vett. et Gronov. *Tibigense . . . minus, Vagiense. Oppidum.* Paulo post,

NOTÆ

plebis Aptugnensis: etsi ntrumque oppidum quidam temere confundunt.

^l *Aboriense*] In Collat. Carthag. p. 121. 'Trifolius Episcopus plebis Aborensis.' Huc forte Suidæ illud pertinet, *Ἀβωρα ἑνομα τόπων.*

^j *Canopicum*] *Καννίσισσα* Ptolemæo iv. 3. oppidum est mediterraneum Africæ propriæ dictæ, inter Tabracani civitatem, et Bagradam finium. Stephanus: *ἔστι καὶ Λιβύης τόπος Κάνωβος.*

^k *Chilmanense*] *Κίλμα* mediterraneum Africæ propriæ oppidum, post Bagradam amnem, sub Carthagine, auctore Ptolem. iv. 3.

^l *Simittuense*] *Σιμίθου* oppidum mediterraneum Numidiæ novæ, inter Ampsagam fl. et Tabracam oppidum, Ptolemæo, loc. cit. 'Simittu Colonia' est in Numidia Antonino, a Bulla Regia, de qua supra, vii. mill. pass.

^m *Thunusidense*] *Θουνοσιδα* Ptolemæo loc. cit. prope Madauram.

ⁿ *Tuburnicense*] *Θουβήρνικα κολωνία* Ptolemæo, loc. cit. Sed idem Tubursicam ab ea diversam facit, quod vereor ut jure faciat. In Notitia Africæ inter Episcopos Numidiæ, 'Fruventinus Tubursicensis.'

^o *Tynidrumense*] Ptolemæo rarsum inter oppida Numidiæ novæ mediterraneæ, *Θουνοδρομον κολωνία*, iv. 3.

^p *Tibigense*] Ita libri omnes, etiam Mss. ex quibus Ptolemæus est emen-

dandus, qui loc. cit. permutatis syllabis, pro *Τιβίγνα*, scribit *Θυρίβα κολωνία*.

^q *Ucitana duo*] Horum alterum *Οδκιβα* Ptolemæo, loc. cit. In Collat. Carthag. p. 131. 'Octavianus Episcopus plebis Ucimaius.' Et ad Uciminnus referendus videtur, qui in Africæ Notitia, inter Episcopos Provinciæ Proconsularis, 'Quintianus Urcitanus' dicitur, pro 'Ucitanus.'

^r *Vagense*] *Οιδάγα* Ptolem. iv. 3. prope Cirtam.

^s *Usalitanum*] Vetus Inscriptio, apud Gruter. pag. 512. **USALITANI.** Diversa ab ista Uzala est, unde Evodinus Uzalensis Episcopus, Augustino perfamiliaris, Epist. 147. et Serm. 33. de diversis. Et inter Episcopos Provinciæ Proconsularis in Notitia Africæ 'Sacconius Uzalensis.' Coloniam Uticæ vicinam vocat Augustin. de Civit. xxii. 8.

^t *Castris Corneliis*] Hoc est, juxta castra Cornelia, vel appositum oppidum castris Corneliis, de quibus cap. 3. Adversatur Mss. codicibus Pintianus, orationemque Plinianam labefactat, cum a *castris Corneliis* legi putat oportere.

^u *Acolitanum*] In Notitia Africæ, inter Episcopos Prov. Byzacenæ, 'Restitutus Acolitanus.' Strab. lib. xvii. p. 831. *Ἀχάλλα, ἐλευθέρα πόλις.* In vet. inscript. apud Gruter. p. 512. **AQVILLITANI**, cum Leptitanis Usal-

ritanum,^γ Avinense,^ϖ Abziritanum,^ξ Canopitanum,^Ϛ Melzitanum,^{ιι} Materense,^θ Salaphitanum,^β Tusdritanum,^ε Tiphicense,^δ Tunicense,^σ Theudense,^ϛ Tagestense,^ς Tigense,^η

~~~~~

Vet. Dalec. num. *A castris Cornelii oppida, &c.*—11 Melzitanum Chiffi. Mox, pro Materense, Gronov. et edd. vett. *Madaurense*; Vet. Dalec. *Madurense*. Deinde, edd. vett. et Gronov. *Tusdritanum, Tiricense, Tiphicense*; cod. Chiffi. *Tusdritanum, Thisicense, Tiphicense*. Paulo post, pro *Tagestense* Vet. Dalec.

NOTÆ

litanisque junguntur. Hirtio de Bello Afric. passim Acilla vocatur libera civitas.

^γ *Acharitanum*] In R. 1. *Accharitanum*. R. 2. *Accaritanum*. Huc referri debet, qui inter Episcopos Prov. Byzacensæ legitur apud Victorem Vitens. 'Donatus Aggaritanus.' Et is etiam fortassis, qui in Collat. Carthag. p. 151. 'Caudorius Aggeritensis' dicitur.

^ϖ *Avinense*] Ita libri omnes. Id oppidum esse arbitror, quod alii Vinense vocant. Nam 'Vina Civitatem' in Zeugirana Antoninus agnoscit. Hermolaus mavult *Avittense*, ab *Aoutrra* mediterraneo oppido, inter Tabracam oppidum et Bagradam amnem, apud Ptolem. iv. 3.

^ξ *Abziritanum*] In Coll. Carth. p. 112. 'Fructuosus Abziritensis.' In Notitia Victoris Vitensis, 'Servus Arsuritanus:' scribo *Apsiritanus*.

^Ϛ *Canopitanum*] In Collat. Carthag. p. 127. 'Felix Episcopus Caniopitanorum.'

^{ιι} *Melzitanum*] In R. 1. 2. et Chiffi. *Melzitanum*. In Collat. Carthag. p. 99. 'Tutus Episcopus plebis Melzitisensis.'

^θ *Materense*] Inter Episcopos Prov. Byzacensæ, in Notitia Victoris, *Adelfius Mattaritanus*. Vide Notas et Emend. num. 17.

^β *Salaphitanum*] Vide Notas et Emend. num. 18.

^ε *Tusdritanum*] Nomen oppido *Θεσσαλονικια* apud Ptolem. iv. 3. sub Adrametto. Tusdrum Antonino, in Byzacena, inter Episcopos Prov. Byzacensæ apud Victorem Vitens. 'Florentius Tuziritanus,' pro 'Tusdritanus.' Et in Collat. Carthag. p. 171. 'Aptus Tuzuritisensis,' pro 'Tusdritisensis.'

^δ *Tiphicense*] Vide Notas et Emend. num. 19.

^σ *Tunicense*] In Mss. R. 1. &c. *Thuniense*. Referendus huc videtur 'Lucianus Episcopus plebis Tuneyensis,' e Collat. Carthag. pag. 110. Oppida modo mediterranea censentur: quamobrem Tunetum, littoralem civitatem, quam *Tunis* vocamus, cave hic appellari a Plinio putes.

^ϛ *Theudense*] Inter Episcopos Prov. Byzacensæ, in Notitia Victoris, 'Decimus Theuzitanus,' sive 'Theuditanus;' nam Theusa et Theuda promiscue scribitur, ut Quiza et Quida, quod ante monuimus, literis D et Z in hisce nominibus permutari invicem solitis, ut vulgo creditur.

^ς *Tagestense*] In Mss. omnibus R. 1. 2. &c. *Tagesense*. Nec Tagasta porro, Augusti natalibus, et Alypii sede clara, nec Teveste, locum habere hic potest: est enim utraque Numidiæ Provinciæ: neutra Byzacensæ, cujus nunc Instrantur oppida.

^η *Tigense*] In Collat. Carthag. p. 98. 'Aptus Episcopus plebis Tigientis.' Vetus Inscriptio apud Reinea.

Ulusubritanum,¹ Vagense aliud,^j Visense,^k Zamense.^l Ex reliquo numero non civitates tantum, sed pleræque etiam nationes jure dici possunt, ut Natabudes,^m Capsitani,^{1a} Misulani,^o Sabarbares,^p Massyli,^q Nisives,^r Vamacures,^s Ethini,^t Mussini,^u Marchubii,^v et tota Gætulia ad flumen Nigrin, qui Africam ab Æthiopia dirimit.

Tagastense; et pro *Zamense*, Chiffi. *Zyamense*.—12 *Natabuta*. *Caspitani* Vet. Dalec. Mox, *Musulani*, *Sababares* Chiffi. Paulo post, pro *Marchubii*, margo edd. Dalec. et Grouov. *Macrobiti*.

NOTE

p. 458. IVLIO. PROCVLO. V. C. PRÆF. VRB. PATRONO. COL. BYZACENÆ. ET PATRONO. COLON. ÆLIÆ. ZAMÆ. REGIÆ. ET. PATRONO. TIGISENS.

¹ *Ulusubritanum*] Οὐλίβριττανία Ptolemæo iv. 3. inter oppida Africæ mediterranea, in Byzacena, sub Adrumeto.

^j *Vagense aliud*] Aliud nimirum a superiore Vagensi, quod in Numidia positum prope Cirtam diximus: istud, in Byzacena. Unicum Collatio Carthaginiensis agnoscit, pag. 211. 'Accedente Ampelio Vagensi,' inquit. Et mox, 'accedente Primulio Episcopo Vagense.'

^k *Visense*] In Collat. Carthag. pag. 178. 'Dativus Episcopus Visensis.' Vide Notas et Emend. num. 20.

^l *Zamense*] In Collat. Carthag. p. 101. 'Dialogus Zamensis.' Inscriptio vetus apud Gruter. p. 364. COL. ÆL. HADR. AVG. ZAMÆ. REGIÆ. Hæc Jubæ regia fuit, Hirtio teste, Vitruvique. Arcem regni Sallustius vocat, in Bello Jugurth. p. 99. Livius lib. xxx. p. 362. 'Zama quinque dierum iter a Carthagine abest.'

^m *Natabudes*] Ita libri omnes, etiam Mss. Ptolem. iv. 3. Νατάβουρες vocantur.

ⁿ *Capsitani*] Sallustius in Bello Jugurth. p. 127. 'Erat inter ingentes solitudines oppidum magnam atque

valens, nomine Capsa, ejus conditor Hercules Libys memorabatur,' &c. Ibi de hujus urbis obsidione prolixè et eleganter. Κάψα Ptolem. iv. 3. inter Bagradam et Tritonem amnes. Cives Sallustio 'Capsenses.'

^o *Musulani*] In R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Chiffi. *Musulani*. Ptolem. iv. 3. Μισούλαμοι, Cirtæ ad austrum subjecti: quibus vicini Nasabutes proxime appellati. Tacitus Annal. ii. pag. 57. 'Musulanorum valida gens, et solitudinibus Africæ propinqua.'

^p *Sabarbares*] Ita R. 1. 2. et Chiffi. *Sababares*. Ptolemæo iv. 3. Σαβόβουρες.

^q *Massyli*] Ita libri omnes. For- te ii sunt, qui Ptolemæo loc. cit. superius, cap. 1. Massyla Numidiæ gens altera a Livio appellatur, lib. xxiv. p. 26.

^r *Nisives*] Νισίβες Ptolemæo, loc. cit. Iidem forte qui *Nisivetæ* Livio lib. xxxiii. p. 396.

^s *Vamacures*] Ita libri omnes. For- te ii sunt, qui Ptolemæo loc. cit. 'Ασράκουρες appellantur: vel ii potius, qui in orientali parte Mauritanicæ Cæsariensis positi, Μάχκουρες vel ii qui in eodem fere tractu Μάχκουρες vocantur, apud eundem Ptolem. iv. 3.

^t *Ethini*] Eos esse suspicor, qui Ptolemæo iv. 3. Ἐθίνοι, 'Ciuithio-

v. (v.) Cyrenaica,^a eadem Pentapolitana regio, illustratur Hammonis oraculo,^b quod a Cyrenis abest cccc. m. passuum: fonte Solis:^c urbibus maxime quinque, Berenice, Arsinoë, Ptolemaide, Apollonia, ipsa Cyrene. Berenice in Syrtis extimo cornu^d est, quondam vocata Hesperidum^e supradictarum, vagantibus Græciæ fabulis. Nec procul ante oppidum fluvius Lethon,^f lucus sacer, ubi Hesper-

CAP. v. 1 Vet. Dalec. *fluvius Lethe*.—2 Ita cod. et Vet. Dalec. Chiffi. et

NOTÆ

rum hand spernenda natio,^g Tacito dicitur, juxta Musulanos Annal. II. p. 57.

^a *Mussini*] Qui Ptolemæo *Μουσουλων*, loc. cit.

^b *Marchubii*] Qui in orientali Mauritaniæ Cæsariensis parte positi, juxta Numidiam, *Μαλχοῦβιοι* a Ptolemæo appellantur, IV. 2.

^c *Cyrenaica*] Hæc deinceps iisdem verbis Martiannus, lib. VI. cap. de tertio sinu Africæ, p. 217. et Solinus, cap. 27. p. 52. A Cyrene urbe provinciæ nomen: urbi a *Cyre fonte*, ἀπὸ Κυρήης πηγῆς, ut Callimachus ait, in Hymno Apollinis: vel a Cyra monte, unde fons oritur, ut Justino visum, XIII. 7. p. 136. Hodie, *le Royaume de Barca*.

^d *Hammonis oraculo*] Describitur a Curtio IV. 28. et seq. Jovis Hammonis porro simulacrum arietino vultu fuisse omnes sciunt: confirmat Athanasius: *Δίβους πρόβατον ἢ καλοῦσιν Ἀμμωνα θεὸν ἔχουσι, καὶ τοῦτο πολλοῖς παρ' ἑτέρον εἰς θεῶν σφάξεται*. Vide Plinium XXXVII. 60. n. 7. Ceterum Hammonem Ægyptii Jovem appellant, teste Herod. lib. II. n. 42. p. 106. *Ἀμμῶν γὰρ Ἀγύπτιοι καλοῦσι τὸν Δία*.

^e *Fonte Solis*] De eo diximus, II. 6. Mela quoque de situ Plinio suffragatur: 'Sunt,' inquit I. 8. 'in Cy-

renaica Hammonis oraculum, fidei inclytæ: et fons, quem Solis appellant,' &c.

^d *In Syrtis extimo cornu*] 'Circa extimum Syrtis cornuum,' inquit Solinus, cap. 27. p. 53. nempe Syrtis majoris. Borion, credo, promontorium intelligit, de quo cap. sup. quo Syrtium major includitur, seu terminatur ab orientali parte. Oppido nunc vetusti nominis vestigia non obscura, *Bernichio*.

^e *Hesperidum*] Ut vagantur fabulæ, inquit, alibi aliis Hesperidam hortos statuentibus, aliis quidem in Magnesia, aliis ad fretum Herculis, in oceano aliis, hic quoque nonnulli collocarunt Hesperidas, quas cap. I. ad Atlantem montem posuimus. Ptolemæus IV. 4. *Βερενίκη, ἢ καὶ Ἑσπερίδες*. Ammianus, lib. XXII. p. 233. 'Berenice, quas Hesperidas appellant.' Hesperis prius dicta est, quam mox Berenice ab uxore Ptolemæi Evergetæ. Stephanus: *Ἑσπερίς, πόλις Λιβύης, ἢ τῶν Βερενίκης*. Mela I. 8. p. 110. non alio nomine, quam Hesperidem vocat.

^f *Lethon*] Ita Solinus et Martiannus, locis cit. *Λέθων* est Ptolemæo loc. cit. juxta Berenicen. *Ληθαῖος* Straboni, lib. XIV. p. 647. *ἐν Ἑσπερίταις Λίβυσι*, ubi Casaubonus, qui sint Hesperitæ Libyes, Berenices nimi-

dum horti memorantur. Abest a Lepti CCCLXXV.³ M. pass. Ab ea Arsinoë,^b Teuchira vocitata, XLIII. M. passuum. Et deinde Ptolemais,¹ antiquo nomine Barce, XXII. M. passuum.^j Mox XL. M. pass.^{3k} promontorium Phycus¹ per Creticum mare excurrit, distans CCCL. M. passuum^m a Tænaro Laconicæ promontorio. A Creta vero ipsa CCXXV.⁴ⁿ M. Post id Cyrene,^o a mari undecim M. passuum. A Phycunte Apolloniam^p XXIV. mill. pass. Ad Cherronesum⁹

Marcian. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CCCLXXXV. edd. vett. et Gronov. Mox, *Tauchera vocitata* Vet. Dalec.—3 Edd. vett. et Gronov. CCL. M. omissio τῆ pass.—4 Cod. Dalec. CCXXV. Vid. supra IV. 20.—5 *A Cherroneso* margo edd. Dalec. et Gronov. et mox ibid. *Inde*

NOTE

rum incolæ, quæ Hesperidum dicta est regio, videtur nesciisse. Ptolemæus alter Ægypti rex II. Comment. apud Athen. lib. II. p. 71. Ἀθήνα cum Plinio vocat. Et hic quoque, ob similitudinem cum infernali Lethe, creditus oblivionem parere, teste Lucano, IX. 355.

³ CCCLXXV.] Sic rescripsimus ex Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiff. Paris. atque ex Martiano, lib. VI. p. 217. Prius legebatur, CCCLXXXV.

^b Arsinoë] Ἀρσινόη, ἢ καὶ Τεύχαιρα, Ptolem. IV. 4. et Straboni, lib. XVII. pag. 837. Τεύχαιρα, Stephano pag. 115. et Scylaci, pag. 44. Nunc Trochæra.

¹ Ptolemais] Strabo, loc. cit. ἢ Βάρκη πρότερον, ὡς δὲ Πτολεμαῖς. Ita et Stephanus, verbo Βάρκη. Ptolemæo tamen IV. 4. Πτολεμαῖς et Βάρκη dum sunt civitates: hæc mediterranea, illa littoralis. Scylaci quoque, loc. cit. Ptolemais igitur condita, non eo loco quo Barce fuit, sed quo Barcæorum portus. Inter Pænorum hostes a Marone Æneid. IV. censentur, 'lateque furentes Barcæi.' Nunc quoque interius oppidum retinet nomen et mænia, Barca: unde regni

appellatio: littorale *Tolemeta* nuncupatur.

^j XXII. M. pass.] A Teuchira Ptolemaidem Antoninus in Itiner. XXVI. M. pass. intervallum facit.

^k Mox XL. M. pass.] Vide Notas et Emend. num. 21.

¹ Phycus] Φυκοῦς ἄκρον Ptolem. IV. 4. Ibi regio Cyrenaicæ ab occasu incipit flectere se in exortum Solis. Nantis dicitur, *Capo Rusuto*.

^m CCCL. M. passuum] Sive bis mille et octingentis stadiis, ut ait Strab. lib. XVII. pag. 837. quæ mensura cum Pliniana congruit.

ⁿ CCXXV. [CXXY.] Ita libri omnes, etiam Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. tum hoc loco, tum IV. 20.

^o Cyrene] Κυρήνη, de qua multa vide apud Strab. loc. cit. Nunc esse *Cairoan* a quibusdam falso creditur: cum sit ab Arabibus conditum recens oppidum. Sed est *Ceyret*, nunc pagus.

^p Apolloniam] Ἀπολλωνία, Ptolem. IV. 4. At Straboni, loc. cit. Ἀπολλωνιάς Κυρηναίων ἐπίγειος, Cyrenensium navale. Hodie *Bonandré*: Geographo Nubiensi, *Bondarea*.

⁹ Ad Cherronesum] Χερσονήσου με-

LXXXVIII. mill. passuum. Unde Catabathmum¹ CCXVI. mill. passuum. Accolunt Marmaridæ,² a Parætonii ferme regione ad Syrtin usque majorem porrecti. Post eos Ararauceles,³ et jam in ora Syrtis Nasamones,⁴ quos antea Mesammones⁵ Græci appellavere, ab argumento loci, medios⁶ inter arenas⁷ sitos. Cyrenaicus ager,⁸ XV. M. passuum latitudine a littore, arboribus⁷ fertilis habetur. Intus eodem spatio frugibus tantum: mox triginta mill. passuum latitudine, et CCL. mill. passuum longitudine, lasere modo.⁷

Post Nasamones, Asbystæ,⁸ et Macæ vivunt.⁸ Ultra

Catabathmus CCXVI. Chiffi. *Unde C. CCVI.*—6 *Grai medio* Chiffi. —7 *Ita Man. et Vet. Dalec. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. et Biont. et arboribus* edd. vett. cum Gronov. et Franz.—8 *Abyta* Vet. Dalec.

NOTÆ

γάλη Ptolemæo IV. 5. inter Marmaricæ nomos, sive Præfecturas. Ubi nunc *Capo di Rozatim*, sinusque cognominis, *Golfo di Rozatim*: alii *Raxitum* scribunt. Strab. lib. XVII. pag. 888. Ἄκρα Κεφθόρησος λιμένα ἔχουσα. Promontorium cum portu. Stephano, urbs est, cui nomen et Κεφθούρα fuit: gentile, Κεφθούριος, ut a Ταυχέλρα, de qua paulo ante, Ταυχέλριος.

¹ *Catabathmum*] De Catabathmo et Parætonio, cap. seq.

² *Accolunt Marmaridæ*] Μαμαριδάς Straboni, loc. cit.

³ *Ararauceles*] Post Marmaridas, versus occasum Solis, Syrtimque majorem. Ἀραυράκιδες Ptolem. IV. 4. quorum magis ad ortum Solis regio vergit, quam Barcitarum.

⁴ *Nasamones*] Νασάμονες, Syrti majori confines, apud Strab. lib. XVII. pag. 888. Gentis mores ac situm Lucanus pereleganter describit IX. 439. 'Quas Nasamon gens dura legit, qui proxima ponto Nudus rura tenet: quem mundi barbara damnis Syrtis alit: nam littoreis populator arenis Imminet, et nulla portus tangente

carina Novit opes. Sic cum toto commercia mundo Naufragiis Nasamones habent.'

⁵ *Mesammones*] Voce confata ex μέσος, quod medium, et ἄμμος, quod arenam sonat. Ex Hebraica originatione vocem derivat Bochartus, parte I. Geogr. IV. 30. pag. 322. quasi Viros Hammonis vox ea significet.

⁶ *Inter arenas*] Lucanus hanc oram describens IX. 454. 'Patet omne solum, liberque meatu Æoliam rabiem totis exercet arenis.' Et mox, 'Regna videt pauper Nasamon errantia vento.'

⁷ *Cyrenaicus ager*] Accepta hæc sunt ab Herod. lib. IV. n. 199. pag. 287.

⁸ *Lasere modo*] De lasere, XIX. 15.

⁹ *Asbystæ*] Ἀσβύσται. Vide Notas et Emend. num. 22.

⁸ *Et Macæ vivunt*] Hoc est, degunt, sive habitant. Μάκαι: Συρίτραι Ptolem. IV. 3. Μάκαι Herod. IV. n. 175. pag. 280. et Scylaci, pag. 45. et Diodoro Bibl. lib. III. pag. 178. 'Solinus hæc transcribens Asbystas lasere pariter vivere inepte pronuntiat.

eos Hammanientes^b XI. dierum itinere⁹ a Syrtibus majoribus ad occidentem, et ipsi quaqua versus arenis circumdati: puteos tamen haud difficiles binum ferme cubitorum inveniunt altitudine, ibi restagnantibus Mauritaniae aquis. Domos sale^o montibus suis exciso, ceu lapide,¹⁰ construunt. Ab his ad Troglodytas^d hyberni occasus plaga dierum septem iter,¹¹ cum quibus commercium gemmarum tantum, quam carbunculum vocamus, ex Æthiopia invec-tæ.¹² Intervenit^f ad solitudines Africæ, supra minorem Syrtin dictas,¹³ versa Phazania,^g ubi gentem Phazaniorum, urbesque Alelen et Cillabam subegimus. Item Cydamum e regione Sabratæ.^h Ab his mons longo spatio in occasum

Hasbitæ edd. vett. et Gronov.—9 Ita codd. Regg. Brot. 1. 2. 5. et Ed. pr. etiam Ald. Junt. Basil. Lugd. Dalec. Elz. et Gronov. *duodecim dierum itinere* codd. Harduini et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—10 Gronov. *seu lapide*.—11 Ita Reg. Brot. 1. et Ed. pr. *dierum VII. itinere* codd. Dalec. et Chiffi. *dierum IV. iter* Reg. Brot. 5. et edd. vett. cum Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—12 Ita codd. Harduini et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *vecta* Gronov. et edd. vett.—13 *Syrtin dictam* Chiffi. Moz, Vet. Dalec. *urbs pro versa*.—14

NOTE

^b *Hammanientes*] Vel Ammanientes, ut ab ἄμμος, *arena*, traxisse et illi nomen videri possint. Ii plane sunt, quos Solinus cap. 28. pag. 64. *Aman-tes* vocat: quos cum Hammonis Jovis accolis Ortellius male confendit: et Bochartus enim secutus, loco mox cit. Nam quod de domibus sale ceu lapide structis mox narratur a Plinio, id Amantibus a Solino arrogatur: situsque idem inter Nasamonas et Troglodytas. Pars est deserti, quod nunc *Biledulgerid* vocant.

^c *Domos sale*] Accepta hæc ab Herod. lib. iv. n. 185. pag. 284.

^d *Ad Troglodytas*] Non una modo in parte terrarum Troglodytæ sunt: nam præter eos qui sinum Arabicum æcolunt, sunt et in Africæ pæne umbilico, a Syrtibus majoribus sedecim dierum itinere dissiti, versus occa-sum: ubi nunc *Techortina regio*. Τρω-
Delph. et Var. Clas.

γλοδύτας *Alblones* hi vocantur ab Herod. lib. iv. n. 185. pag. 283.

^e *Dierum septem [IV.] iter*] Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffi. *dierum VII. itinere*. De carbuncolorum commercio eadem habet Solinus: de his dicemus, xxxvii. 25.

^f *Intervenit*] In ea via, inquit, quæ est ab Hammanientibus ad Troglodytas occurrit Phazania regio, vergens ad eas solitudines quas paulo ante diximus supra minorem Syrtin esse positas: initio nimirum superioris cap.

^g *Phazania*] Φαζανία regionis nomen, apud Agathemerum, Geogr. ii. 5. Pars est deserti *Biledulgerid*, cum parte Tunetensis regni, quæ maxime in austrum vergit.

^h *E regione Sabratæ*] Quam cap. 3. sitam esse diximus in ipso Syrtis minoris cornu, qua spectat Africam

ab ortu tendit, Ater nostris dictus a natura adusto similis, aut Solis repercussu accenso.¹⁴ Ultra eum¹ deserta: Matelgæ¹ oppidum¹⁵ Garamantum: itemque Debris,² affuso fonte,¹ a medio die ad mediam noctem aquis ferventibus totidemque horis ad medium diem rigentibus: clarissimumque oppidum Garama^{16m} caput Garamantum: omnia armis Rom. superata, et a Cornelio Balbo³ triumphata: uni huic omnium^o externo curru et Quiritium jure donato:

~~~~~

Margo edd. Dalec. et Gronov. *velut solis repercussu accensus*.—15 *Mox Telgæ oppidum* Chiffi. Paulo post, margo edd. Dalec. et Gronov. *effuso fonte*.—16 *Garamana* Vet. Dalec. et mox in eodem, *uni omnium*; al. *uno omnium externorum*; Gronov. et edd. vett. *unius omnium*, &c. Deinde *pro genito*, quod ser-

NOTÆ

proprie dictam.

¹ *Ultra eum*] Versus austrum, ubi desertam vastissimam est, *Biledulgerid*.

¹ *Matelgæ*] Forte rectius, *Mox Telgæ*, ut in Chiffi. cod. Reg. 1. Colb. 1. 2. &c.

² *Debris*] Meminit hujus oppidi Priscianus in Periegesi, pag. 369. 'Continuo post hos sequitur Phaurusia tellus: Hanc habitant juxta Garamantes Debride clari.' *Bêbeipor* est Ptolem. IV. 6. circa fontes Cinyphis amnis, nec procul a Garame Metropoli.

¹ *Affuso fonte*] De hoc fonte eadem narrant Augustin. de Civit. XXI. 5. Solinus cap. 29. pag. 54. Breviter Isidorus XIII. 13. ex August. 'Apud Garamantes fontem esse aiunt ita algentem diu, ut non bibatur: ita ardentem nocte, ut non tangatur.' Causam hujus miraculi Lucretius investigat, lib. VI. Ad ignes subterraneos nocturnumque frigus causam refert Licetus de Quæsitis per Epist. lib. V. pag. 256. quem vide, si tanti esse id putas.

³ *Garama*] Γαράμη μητροπόλις Ptolemæo IV. 6. Videtur esse *Gademes* regionis hodieque cognominis caput.

Ipsa Garamantum tellus regiones tres, ut diximus, complectitur: *Fessen*, quæ nempe ortui propior: *Gærgala*, quæ occidenti Soli: *Gademes*, quæ inter utramque media. Hos Strabo lib. XVII. pag. 836. ait esse confines iis gentibus, unde Carchedonii lapilli afferuntur: Troglodytis scilicet, (quæ Techortina nunc regio est.) cum quibus commercium ejus gemmæ esse paulo ante diximus, quam carbunculum vocamus.

³ *Cornelio Balbo*] De hoc Balbo Minore, sive Juniore, Cicero ad Attic. XI. 12. pag. 341. De Majore, qui alterius patris fuit, idem ad Attic. VIII. 9. p. 236.

^o *Uni huic omnium*] Uni illi omnium externorum et triumpho honos, et civitas est donata. Triumphavit et P. Ventidius: at non externus ille, sed Italus. Solinus cap. 29. p. 54. de Balbo: 'Primus sane de externis, utpote Gadibus genitus, accessit ad gloriam nominis triumphalia.' Verum non modo primus is externi sanguinis eum honorem est adeptus, sed et privatorum postremus: nam Republica ad cuius potestatem revocata, Imperatores tantum, aut Imperatorum propinqui, Romæ consequenti

quippe Gadibus genito civitas Romana cum Balbo majore patruo data est. Et hoc mirum, supradicta oppida ab eo capta, auctores nostros prodidisse: ipsum in triumpho, præter Cydamum et Garamam, omnium aliarum gentium urbiumque nomina ac simulacra duxisse, quæ iere hoc ordine. Tabidium¹⁷ P oppidum, Niteris¹⁸ natio, Negligemela oppidum, Bubeium natio, vel oppidum, Enipi natio, Thuben¹⁹ oppidum: mons nomine Niger: Nitibrum, Rapsa, oppida: Discera natio,²⁰ Debris oppidum, flumen Nathabur, Tapsagum oppidum, Nannagi²¹ natio, Boin oppidum, Pege oppidum, flumen Dasipari. Mox oppida²² continua, Baracum, Buluba,²³ Alasi, Balsa, Galla, Maxala, Zizama. Mons Gyri, in quo gemmas nasci titulus præcessit.²⁴ Ad Garamantas iter inexplicabile adhuc fuit, latronibus gentis ejus puteos (qui sunt non alte fodiendi, si locorum notitia adsit) arenis operientibus. Proximo bello, quod cum Censibus²⁵ gessere initiis Vespasiani²⁶ imperatoris, com-

~~~~~  
 vant omnes codd. Hardnini et Chiffi. nato præbent edd. vett. et Gronov.—17 *Tabidium* Chiffi. *Thabudia* Ptolem.—18 *Rapsa*, oppidum. *Viscera natio*, et paulo post, *Dannagi natio* Chiffi.—19 *Bulba* Chiffi. Mox, *Balsa*, *Galla* margo edd. Dalec. et Gronov. *Balsa*, *Balla* Vet. Dalec. *Maxala* margo edd. Dalec. et Gronov. *Cyzama* cod. Dalec.—20 *Titus prodidit* cod. et Vet. Dalec.—21 *Margo* edd. Dalec. et Gronov. quod cum *Censibus Romani gessere auspiciis*

NOTE

tempore de victis gentibus triumpharunt. In libris hæcenus editis perperam unius omnium legebatur. Salmas. p. 383. in Solin. spreta omnium librorum fide locum pro arbitrio mutat.

¹⁷ *Tabidium*] Θαβυδῖς Ptolem. iv. 6. circa Bagradæ fontes.

¹⁸ *Niteris*] Colb. i. 2. *Nitiebres*. Et mox *Viscera* pro *Discera*. Quibus et R. 1. et Chiffi. suffragatur.

¹⁹ *Thuben*] Huc, credo, spectat Præpositus limitis Tnbuniensis, inter Limitaneos, sub dispositione Comitæ Africæ, in Notitia Imperii Rom. cap. 40.

²⁰ *Nannagi*] Chiffi. *Dannagi*. R. 1. Colb. 1. 2. *Tamiagi*.

²¹ *Mox oppida*] Horum deinde oppidorum, inquit, in triumpho imagines secutæ sunt. Mss. paulo aliter hæc nomina representant: *Baracum*, *Halasigalsa*, *Balla*, *Mazalla*, *Cizama*.

²² *Titulus præcessit*] Singulis triumphi simulacris titulus affigebatur, cui inscripta gentium oppidorumque devictorum nomina. In Mss. R. 1. et Colb. 2. *titulus præcessit*. In Colb. 2. *titulus prodidit*.

²³ *Cum Censibus*] Ab Cæa oppido, de quo dictum est cap. 4. Solini paraphrasis, cap. 29. p. 54. 'Sub Ves-

pendium viæ quadridui deprehensum est. Hoc iter vocatur Præter caput saxi. Finis Cyrenaicus Catabathmos^a appellatur oppidum et vallis repente convexa. Ad eum terminum Cyrenaica. Africa a Syrta minore^b decies centena LX. m. passuum in longitudine patet: in latitudine, qua cognitum est, DCCC.^{aa}

VI. (VI.) Quæ^c sequitur regio, Mareotis Libya^a appellatur, Ægypto contermina. Tenent Marmaridæ, Adyrmachidæ:^b dein Mareotæ.^c Mensura a Catabathmo ad Parætonium LXXXVI. m. passuum. In eo tractu^d vicus Apis interest, nobilis religione^e Ægypti locus. Ab eo Parætonium^f LXII. m. passuum.^g Inde Alexandriam cc. millia

~~~~~

Vespasiani; receperunt Hardoin. Miller. Bipont. et Franz.—23 Chiff. DCCCX.

CAP. VI. 1 *Ea quæ* edd. vett. et Gronov. sed illud *Ea* non agnoscunt codd. Harduini, nec Chiff.—2 Ita codd. Harduini, Dalec. et Chiff. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XII. M. pass. edd. vett. et Gronov. Mox in fisdem vett. *centium millia passuum*; codd. Harduini, Dalec. Marcian. et exempl. antiquiss. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.

NOTE

pasiano principe, bello quod cum Censibus gestum est, difficultas hæc dissoluta est compendio spatii brevioris invento.' Plinius 'proximum bellum' dixit, quia proxime gestum, cum hæc scriberet. Proximum Solinus nec dixit, nec vero integra fide potuit dicere, tanto nimirum Plinio recentior, quantum vel unus hic locus abunde declarat.

^a *Catabathmos*] Mela 1. 8. 'Catabathmos vallis devexa in Ægyptum, finit Africam.' Ita et Sallust. Bello Jugurth. p. 65. *Karabathmos* Græcis, *descensum, devexitatem, acclivitatemque* loci significat.

^b *A Syrta minore*] Ita libri omnes. Cyrenaica provincia a Majore quidem Syrta incipit. At Cyrenaica Africa latius patet: a Minore enim Syrta, ubi Africa proprie dicta desinit, ipsa initium ducit.

^a *Mareotis Libya*] *Μαρεώτις*, quæ Ptolemæo iv. 5. Marmarica dicitur, inter Pentapolim, sive Cyrenaicam, et Alexandriam Ægypti. Pars maxime orientalis regni Barca.

^b *Adyrmachidæ*] *Ἀδυρμαχίδαι*, *ἔθνος Λιβύων*, Scylaci, p. 42. *Πρώτοι Λιβύων*, Herod. lib. iv. c. 107. p. 279. *Ἀδυρμαχίται* Ptolemæo, loc. cit. Apud Stephanum *Ἀδαρχίδαι*, mendose.

^c *Mareotæ*] A quibus regioni nomen. *Μαρεώτης νομός*, Mareotis præfectura, apud Ptolem. loc. cit.

^d *In eo tractu*] *Libyæ Mareotidia*. Scylaci, p. 42. *Ἄρις πόλις*, et Ptolemæo quoque, loc. cit.

^e *Nobilis religione*] De cultu bovis Apis dicemus, viii. 71.

^f *Ab eo Parætonium*] *Παρατόνιον* inter oppida hujus Libyæ, apud Ptolem. iv. 5. In Conc. Nic. 1. 'Titus Parætonii,' in Provincia Libyæ infe-

passuum: latitudo CLXIX. est. Eratosthenes a Cyrenis Alexandriam terrestri itinere DXXV. M. prodidit. Agrippa totius Africæ a mari Atlantico cum inferiore Ægypto XXX. XL.³ mill. passuum longitudinem. Polybius et Eratosthenes, diligentissimi existimati, ab oceano ad Carthaginem magnam, XI. mill.⁴¹ passuum, ab ea Canopicum Nili proximum ostium, XV. XXVIII.^j fecerunt. Isidorus a Tingi Canopum XXXV. XCIX.^k mill. pass. Artemidorus XL. mill. minus,⁵¹ quam Isidorus.

VII. (VII.) Insulas^a non ita multas complectuntur hæc maria. Clarissima est Meninx,^b longitudine XXV.^c mill.

~~~~~

CC. millia passuum.—3 Codd. Dalec. et Chiff. et Vet. Dalec. LXXX. Mox, Vet. Dalec. longitudinem posuit. Polybius, &c.—4 Ita codd. Dalec. et Mar-
 cian. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. XVI. mill. edd. vet. et Gronov. Mox, codd. Dalec. passuum. Ab ea ad Canopicum, et ab ea ad Canopicum N. p. ostio. Regg. Brott. et Ed. pr. passuum: ab ea Canopum, &c. Deinde edd. vet. et Gronov. XVI. mill. passuum: XXX. fecerunt; Vet. Dalec. LXXVIII. mill. pass. fecerunt. Nostram lectionem ex codd. suis recepit Harduinus, eumque secuti recentt.—5 Ita Regg. Brott. et Ed. pr. 70 mill. deest in edd. valgg. ante Brotier.

NOTE

rioris. Nunc Raza.

^a LXII. M. pass.] Vide Notas et Emendat. num. 23.

^b XXX. XL.] Hoc est, tricies centena, et quadraginta millia passuum, ut recte Martianus interpretatur, lib. vi. cap. de Africæ tertio sinu, pag. 217. apud quem tamen 'quadringenta' perperam, pro 'quadraginta' scribitur. Neque enim Latine dicimus 'tricies quadringenta': sed si is numerus exprimi debet, 'tricies quater,' subintelligendo centena.

¹ XI. mill.] Hoc est, ut Martianns ait, undecies centena millia. Ita libri Mas. omnes. Editi vitiose, XVI. j XV. XXVIII.] Quindecies centena, et viginti octo mill. pass. Ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. &c.

^k XXXV. XCIX.] Tricies et quinques centena, et nonaginta novem

millia passuum.

¹ XL. mill. minus] Detrahit Artemidorus de Isidori summa XL. millia.

^a Insulas] Vide Notas et Emendat. num. 24.

^b Meninx] Μηρυξ Græcis. Nunc Gerbi, et Zarbi. Quæ appellatio haud recens est: nam Antonino 'Girba' vocatur. Et Sex. Aurel. Victor in Vita Vibii Galli Imperat. 'Creatus,' inquit, 'in insula Meninge, quæ nunc Girba dicitur.' Hinc in Africæ Notitia, inter Episcopos Prov. Tripolitane, cui ex adverso insula hæc obiacet, 'Faustinus Girbitanus.' In ea urbe C. Mario latebra fuit, inquit Solinus, cap. 27. pag. 52.

^c Longitudine XXV.] Ita Mas. omnes: non, ut editi, XXXV. Et mox, XXII, non XXV.

pass. latitudine XXII.¹ ab Eratosthene Lotophagitis^d appellata. Oppida habet duo, Meningem ab Africæ latere; et altero,^e Thoar: ² ipsa a dextro^f Syrtis minoris promontorio passibus mille quingentis³ sita. Ab ea centum mill. passuum contra lævum,^g Cercina, cum urbe ejusdem nominis libera, longa XXV. mill. pass. lata dimidium ejus, ubi plurimum: at in extremo⁴ non plus quinque^h mill. passuum. Huic perparva, Carthaginem versus, Cercinitisⁱ ponte jungitur. Ab his quinquaginta mill. fere passuum Lopadusa,^j longa VI. mill. passuum. Mox Gaulos et Galata, cujus terra scorpionem, dirum animal Africæ, necat. Dicuntur et in Clupea emori, cujus ex adverso Cosyra^k cum oppido.⁶ At contra Carthaginis sinum duæ Ægimori aræ,^l

~~~~~

CAP. VII. 1 Ita Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *longitudine XXXV. mill. passuum: latitudine XXV.* edd. vet. et Gronov.—² *Thorar* cod. Dalec.—³ Ita Regg. Brot. 1. 2. Man. ap. Dalec. et Tolet. cum Ed. pr. et aliis antiq. *passibus CC.* Reg. Brot. 5. Gronov. Dalec. Elz. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—⁴ Ita cod. et Vet. Dalec. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *ac in extremo* edd. vet. et Gronov.—⁵ *Lipadusa* Chiffi.—⁶ *Cossoracum oppidum* Chiffi. *Cosyria cum oppido* Vet. Dalec. Mox, cod. Dalec. *duo Ægemo, Erea*; alii ap. Dalec. *Erea*, vel *Aræ*; alii ap. eund. *Agatæ et Torichia*; alii, *Egimori et Aræ*. Gronov. et edd. ante Harduin. *Ægimori a re*.

NOTE

^d *Lotophagitis*] Et Ptolemæo quoque *Λωτοφάγῆτις*, iv. 3. et Polybio, lib. 1. pag. 55. *Λωτοφάγων νῆσος, ἡ καλεῖται Μῆνιγγξ*. Quoniam in adversa continentis ripa Lotophagi fuerant. Vide Strab. lib. xvii. pag. 834.

^e *Et altero*] Altero latere, quod septentrioni obvertitur. Sed oppido nomen apud Ptolem. iv. 3. *Γέββα*.

^f *Ipsa a dextro*] Quod est anstro propius, et Tripolitano regno: cui promontorio nomen est ab ipsa insula, *Capo di Zerbi*.

^g *Contra lævum*] Subintellige promontorium, ubi Africa proprie dicta deficit, ubi Sabrata oppidum Syrtim contingit: contra id littus Cercina est, *Κέραινα νῆσος καὶ πῶλις*, Ptolemæo loc. cit. aliaque. Nunc *Gamelera*.

Inscriptio vet. apud Gruter. p. 365. CIRCINA.

^h *Non plus quinque*] Sic Agathemeros Geogr. 1. 5.

ⁱ *Cercinitis*] *Κερκινίτις* Strab. lib. xvii. pag. 834. Nunc *Chercina*.

^j *Lopadusa*] *Λωπαδοῦσα* Ptolem. loc. cit. Nunc *Lampedusa*. De Lopadusa, Gault, et Galata, iii. 14.

^k *Cosyra*] De ea Ovid. Fast. iii. 167. 'Fertilis est Melitæ sterili vicina Cosyræ Insula, quam Libyci verberat unda freti.' Apud Gruter. pag. 207. DE COSSVREN. Vide quæ de eadem diximus, iii. 14.

^l *Ægimori aræ*] Scopuli sunt, de quibus Virgil. Æneid. i. 'Saxa vocant Itali mediis quæ in fluctibus, Aras.' Ubi Servius: 'In saxa later-

scopuli verius, quam insulæ, inter Siciliam maxime et Sardiniam. Auctores sunt, et has quondam habitatas subdisse.

VIII. (VIII.) Interiori^a autem ambitu Africæ ad meridiem versus, superque Gætulos, intervenientibus desertis, primi omnium Libyægyptii,^b deinde Leucæthiopes¹ habitant. Super eos Æthiopum gentes Nigrîtæ,² a quo dictum^c est flumine: Gymnetes,³ Pharusii⁴ jam oceanum attingentes, et quos in Mauritanicæ fine diximus,⁵ Perorsi.⁶

CAP. VIII. 1 *Leucæ Ethiopes* Chiffi. Mox, cod. Dalec. a quibus dictum est.—
2 Ita codd. Harduini, Chiffi. et Pintian. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Pharusii*, et jam oc. at. quos . . . diximus edd. vett. et Gro-

NOTE

tia propter tempestatem. Hæc autem saxa inter Africam et Sardiniam sunt: quæ saxa ob hoc Itali Aras vocant, quod ibi Afri et Romani fœdus inierunt. *Αλυμυπος νῆσος* dicitur Straboni lib. xvii. pag. 834. *Αλυμυπος, νῆσος Αιβόνς* Stephano: cujus saxi geminus vertex, intercurrente forte freto disjunctus, duarum ararum, ob causam a Servio allatam, nomen invenit. Sinum ab alto claudere, in quo sita Carthago est, a Livio dicitur, lib. xxx. pag. 360. Prins in libris editis legebatur, duo *Ægimori a re*; quod plane absurdum.

^a *Interiori*] Qui intus, et in mediterraneo, Africæ partem descriptam hæcenus ambiunt, includuntque, post deserta, quæ interveniunt, sunt Libyægyptii, &c. Ex Mela 1. 4. 'Super ea, quæ Libycæ mari allunntur, Libyægyptii sunt, et Libyæthiopes, et natio frequens, multiplexque Gætuli. Deinde late vacat regio, perpetuo tractu inhabitabilis. Tum primos ab oriente Garamantas,' &c. Descripsit hæc a Plinio Martianus, lib. vi. pag. 217.

^b *Libyægyptii*] Quasi mixti Ægyp-

tii Libyes: ad occasum Thebaidis positi, ubi nunc deserta Barcæ et Libyæ.

^c *Leucæthiopes*] *Λευκαῖθλωες, albi Ethiopes*, Ptolem. iv. 6. et Agathemero, Geogr. 1. 5. nempe quia ceteris candidiores sunt. Nunc est desertum *Saarra*.

^d *Nigrîtæ*] Qui utramque Nigris amnis ripam nunc accolunt. *Le pays des Negres*.

^e *A quo dictum*] Ita Mss. omnes. Nomen, inquit, Nigrîtæ habent, ab eo amne, de quo jam diximus, in fine scilicet cap. 4. et ab eo usque amne ad Leucæthiopus tractum ingentem terrarum occupant.

^f *Gymnetes*] *Γυμνήτες*, a nuditate corporis nomen sortiti. Ubi nunc regna *Agades* et *Tombut*, cis Nigrim amnem.

^g *Pharusii*] *Φαροβίαι* Ptolem. iv. 6. Nunc regna *Zenehora* et *Gualaba*, in ora oceanî Atlantici, a Nigris ostio septentrionali. De his rursum in fine hujus cap.

^h *Perorsi*] De quibus diximus cap. 1. Nunc sunt regna *Zanaga* et *Teset*, inter Marochi regnum a septem-

Ab his omnibus vastæ solitudines orientem versus usque ad Garamantas,³ Augylasque et Troglodytas: verissima opinione eorum, qui desertis Africæ¹ duas Æthiopias superponunt, et ante omnes Homeri,² qui bipertitos⁴ tradit Æthiopas, ad orientem occasumque versos. Nigri fluvio⁵ eadem natura, quæ Nilo: calamum, et papyrum, et easdem gignit animantes, iisdemque temporibus augetur. Oritur inter Tareleos Æthiopas, et Cæcalicas.¹ Horum oppidum^m Mavin^s quidam solitudinibus imposuerunt, Atlantas juxta eos,^o Ægipanas semiferos, et Blemmyas, et Gamphasantas, et Satyros, et Himantopodas. Atlantes^p degeneres sunt humani ritus, si credimus. Nam neque

//////////

nov.—3 Ita e Reg. 1. scripsit Brotier. usque Garamantas in ceteris edd.—4 Margo edd. Dalec. et Gronov. bipartitos. Mox occasumque versus Tolet.—5 Magium Chiffi. Mox, interposuerunt Pintian. juxtaque eos Chiffi.—6 Cod.

NOTE

trione, Gualata ab austro, oceanum Atlanticum ab occasu.

¹ Desertis Africæ] Ultra deserta Africæ, versus Austrum.

² Homeri] Odyss. A. 23. Αἰθίοπας, τοὶ διχρᾶ δὲδαλαραὶ, ἑσχατοὶ ἀνδρῶν, οἱ μὲν δυσομένου ὕπερλος, οἱ δ' ἀνώτερος.

Extremos hominum Æthiopas, quorum altera Solem Nascentem hinc regio videt, altera et inde cadentem.— Non vidit Plinius Æthiopas illos, ad quos Homerus mari divertisse fingit Ulysem, fabulosos esse; nihil aliud ibi significante vate, quam Ulysem eo navigationis suæ tempore inculpatam duxisse vitam, qualem agere negat homines, nisi extra hunc pæne orbem, aut in extremo isto certe positos, quos Æthiopas orientales et occidentales vocat. Ed. sec.

³ Nigri fluvio] Hæc totidem verbis Solinus, cap. 30. p. 55. et Martianus lib. vi. cap. de interiori Africa, p. 317.

¹ Cæcalicas] Ἀκαλικαῖς vocat Ptolemæus, IV. 6. inter Æthiopas orientales: ubi nunc regna Zanfara et Gangara, Nigritarum regione, ibi Tarelei olim et Cæcalicæ fuerunt; illi in ulteriore Nigri ripa positi: isti in ceteriore.

^m Horum oppidum] Cæcalicarum, inquit, oppidum nonnulli statim post Africæ solitudines, de quibus proxime dictum est, collocant.

^s Mavin] R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. Magium.

^o Atlantas juxta eos] Subintellige, quidam posuerunt. Neque enim fidem hic ipse suam obligat, sed ad eos rejicit auctores qui prodiderunt: Pomponium Melam imprimis, a quo hæc ad verbum accepta, I. 8. p. 10. et 11. Transcripserunt eadem a Plinio Solinus cap. 31. p. 58. et Martianus, loc. cit.

^p Atlantes] Ultimos ad occasum Atlantas vocat Mela, loco cit.

nominum ullorum⁹ inter eos appellatio est, et Solem^r orientem occidentemque dira imprecatione contuentur,⁶ ut exitialem ipsis agrisque: neque insomnia⁶ visunt qualia reliqui mortales. Troglodytæ specus excavant.⁵ Hæ illis domus, victus serpentium carnes, stridorque,^v non vox: adeo sermonis commercio⁷ carent: Garamantes,^w matrimoniorum exsortes, passim cum fœminis degunt. Augylæ inferos^x tantum colunt. Gamphasantes nudi, præliorumque expertes, nulli externo congregantur. Blemmyis traduntur^y capita abesse, ore et oculis pectori affixis. Sa-

Dalec. intuentur, . . . neque in somno.—7 Hæc: adeo s. commercio, &c. transposita infra reponenda: expertes. Ideo s. commercio carent. Nullo externo, &c.

NOTE

⁹ *Nominum ullorum*] Solini paraphrasis: 'Nulli proprium vocabulum, nulli speciale nomen.'

^r *Solem*] Solinus: 'Diris Solis ortus excipiant, diris occasus prosequantur: ustique undique torrentis plagæ sidere oderunt Deum lucis.'

⁶ *Contuentur*] Ita libri omnes, etiam Mss. quibus invitis Salmasius p. 411. in Solin. legit, *comitantur*.

⁵ *Neque insomnia*] Refert id quoque de Atlantibus Rhianus apud Stephan. verbo, Ἀτλαντες, præter suctores proxime laudatos. Martianus, loc. cit. 'Hi nunquam somnari videntur.' Hoc est, nulla signa edunt, risus, pavoris, ceterorumque affectuum, qualia reliqui mortales, quos signis ejusmodi somnari intelligimus. Vide quæ de Cleone refert Plut. de Defect. Orac.

⁵ *Specus excavant*] Et inde nomen, a subeundis cavernis. Est enim τρυβλή, *caverna, specus; δόρυ, subeo*.

^v *Stridorque*] Solini paraphrasis: 'Ignarique sermonis, strident potius, quam loquuntur.'

^w *Garamantes*] Mela, Solinus, Martianus, locis cit. eadem plane de Ga-

ramantibus, Augylis, Gamphasantibusque commemorant.

^x *Augylæ inferos*] Hoc est, Deos inferos. Mela: 'Augylæ manes tantum Deos putant.'

^y *Blemmyis traduntur*] Traduntur, inquit: neque enim fidem obstringit suam. August. de Civit. Dei 16. 8. id esse verum putat posse: neque mirum videri oportere, si quemadmodum in singulis quibusque hominum gentibus quædam monstra sunt hominum, ita in universo genere humano quædam monstra sint gentium. Aiunt hodieque genus id hominum conspici in occidentali India rerum Indicarum scriptores. Brevissimo illo collo fortassis, unde thoraci caput jungi creditum. Singulare quiddam sane in eorum hominum specie fuisse certum est ex Vopisco, in Probo, p. 230. 'Blemmyas,' inquit, 'etiam subegit: quorum captivos Romam transmisit: qui mirabilem sui visum stupente populo Romano præbuerunt.' Fabulam alii volunt esse: dictosque sine capite, qui sine cerebro ac sensu forent.

tyris,^a præter figuram, nihil moris humani. Ægipanum, qualis vulgo pingitur,^a forma. Himantopodes^b loripedes quidam, quibus serpendo ingredi natura est. Pharusii^c quondam Persæ, comites fuisse dicuntur Herculis ad Hesperidas tendentis. Nec de Africa plura quæ memorentur occurrunt.

IX. (IX.) Adhæret Asia,^d quam patere a Canopico ostio ad Ponti ostium^e Timosthenes XXVI. XXXIXe m. passuum tradidit. Ab ore^f autem Ponti ad os Mæotis Eratosthenes XVI. XLV.^f m. passuum.^g Universam vero cum Ægypto ad Tanain Artemidorus et Isidorus LXIII. LXXV.^g m. pass. Maria ejus complura ab accolis traxere nomina: quare simul indicabuntur. Proxima Africæ^h incolitur

~~~~~

et sic Pintian. ex Herodoto, Pomponio, Solino.ⁱ Dalec.—8 Ita Steph. et Pintian. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Pharusii edd. vett. ante Harduinum.

CAP. IX. 1 Ponti os Pintian.—2 Ita codd. Dalec. Chiffi. Vet. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Ab ora edd. vett. et Gronov.—3 Ita codd. Harduini et edd. recentt. XVI. centum LXXXV. M. pass. Martianus; XV. XLV. M. passuum edd. vett. et Gronov. Mox, Isidorus LXXXVIII. DCC. L. M. pass. Vet. Dalec. LXIII. CCCL. M. pass. omissio

NOTE

^a Satyris] Mela, loc. cit. 'Intra, si credere libet, vix jam homines, magisque semiferi: Ægipanes, et Blemmyes, et Satyri;' &c.

^b Qualis vulgo pingitur] Vultu caprino, hircinis cruribus. Herod. lib. II. n. 46. p. 108. Γράφοι καὶ γλόφουσι οἱ ζῳγράφοι καὶ οἱ ἀγαλματοποιοὶ τοῦ Πανδὸς τῆραγμα ἀγοπρόσωπον καὶ τραγούσκελα. Unde Ovid. Met. xiv. 515. 'Semicaper Pan.'

^c Himantopodes] De his auctores jam laudati. 'Ἰμάντιους Græcis loripedes dicitur, qui pedem in modum lori tortum habet. "Iuas lorum est.

^d Pharusii] Solinus et Martianus, locis cit. Vide Notas et Emend. num. 25.

^e Adhæret Asia] Asiæque prima pars Ægyptus, ut ait Mela I. 9.

^f XXXVI. XXXIX.] Vicies sexies

centena, et triginta novem millia passuum. Ita Mss. omnes. Numerus posterior apud Martianum corruptus, lib. vi. cap. 'de Ægypto, quæ est Asiæ caput,' p. 218.

^g XVI. XLV.] Martianus: 'Ab ore autem Ponti ad os Mæotis sedecies centena septuaginta quinque millia passuum.' Legit igitur, LXXV. non XXXV. Sed insigni, ut videtur, errore numerum intervalli sequentis huc transtulit.

^h LXIII. LXXV.] Ter et sexagesies centena, septuaginta quinque millia. Vide Notas et Emend. num. 26.

ⁱ Proxima Africæ] Hæc Pomponii Mela verba sunt, quæ Plinius ob oculos habuit, ex I. 9. 'Asiæ prima pars Ægyptus, ab hoc littore penitus immissa, donec Æthiopiam dorso con-

Ægyptus, introrsus ad meridiem recedens, donec a tergo prætendantur Æthiopes. Inferiorem ejus partem Nilus, dextra lævaque divisus, amplexu suo determinat,⁴ Canopico ostio ab Africa, ab Asia Pelusiaco, CLXX.¹ M. pass. intervallo. Quam ob causam¹ inter insulas quidam Ægyptum retulere, ita se findente Nilo, ut triquetram terræ figuram efficiat. Ideo multi⁵ Græcæ literæ vocabulo Delta appellavere^k Ægyptum. Mensura¹ ab unitate alvei, unde se primum findit⁶ in latera, ad Canopicum ostium, CXLVI.^m M. ad Pelusiacum CCLVI. M. est. Summa pars^a contermina Æthiopiæ, Thebais vocatur. Dividitur in præfecturas oppidorum, quas Nomos^{7°} vocant, Ombiten,^p Apollo-

Iidorus, Chiff. XIII. M. pass. Tolet. et Salmant.—4 Margo edd. Dalec. et Gronov. determinat.—5 Ideoque multi cod. Dalec.—6 Chiff. fundit.—7 Nomus Græco accusativo Tolet. Mox, Ombiten, Phatniten, Apollopoliten Gronov. et edd. vett. Hermothiten margo edd. Dalec. et Gronov. Phanturiten Gronov.

NOTE

tingat, ad meridiem refugit.' Martianus loc. cit. eadem hansit a Plinio: et Missi Theodosii, totidem verbis.

¹ CLXX.] Diodorus Bibl. lib. 1. p. 30. stadia assignat mille ac trecenta: quæ sunt passuum millia fere CLXIII. Missi Theodosii, male, cclxx.

¹ Quam ob causam] Hæc totidem verbis Missi Theodosii.

^k Delta appellavere] Ægypti nomine Thebaidem, quæ Nili ripam utramque accolit, veterum nemo comprehendit; sed solum Delta. Herod. lib. 11. n. 15. p. 95.

¹ Mensura] Martians, loc. citat. Mensura 'a principio fissuræ ipsius fluvialis,' &c.

^m Ad Canopicum ostium, CXLVI.] Similem et ad Canopicum et ad Pelusiacum ostium mensuram statuunt Missi Theodosii, nempe CLXVI. sed mendose.

^a Summa pars] Martianus loc. cit. Summam porro Ægypti partem vocat,

ab Æthiopiæ finibus, ad Libyæ montes, qui Thebaidem finiunt, ut dicitur cap. 11. longe supra Deltam Ægyptium.

^o Nomos] Νομός. Id oppidis præcipuis nomen fuit, cum circumjacente et contributo agro. Cyrill. Alex. in Comm. ad Esai. cap. 19. Νομός δὲ λέγεται, παρὰ τοῖς τὴν Αἴγυπτον οἰκοῦσι χῆραν, ἐκάστη πόλις, καὶ αἰ περιουκίδες αὐτῆς, καὶ αἰ ἐπ' αὐτῇ κῆμαι. Herod. in Thalia νομός quoque satrapias Persarum appellat. Has præfecturas Ægyptii nunc Cassis vocant.

^p Ombiten] In Itiner. Anton. 'Contra Ombos,' quod oppidum ibi Arabiæ latere a Syene M. P. xxiiii. statuitur, ubi et a Ptolem. 1v. 5. 'Ομβροι corrupte pro 'Ομβροι scribitur. In Notitia Imp. Rom. cap. 20. sub dispositione Ducis Thebaidos, 'Ambo' pro 'Ombo' legitur, ut ante nos alii annotarunt. Reliquarum Thebaidis præfecturarum in primis hæc cognitæ. 'Ἀπολλοπολίτης νομός, ab Apollinis ci-

politén, Hermonthiten, Thiniten, Phaturiten,¹ Coptiten,² Tentyriten,³ Diospolitén, Antæopoliten,⁴ Aphroditopoliten, Lycopoliten. Quæ juxta Pelusium⁵ est regio, nomos habet, Pharbætiten,⁶ Bubastiten, Sethroiten, Taniten. Reliqua⁷ autem Arabicum,⁸ Hammoniacum tendentem ad Hammonis Jovis oraculum, Oxyrynchiten,⁹ Leontopoliten,

Tentyriten Diospolitén cod. Dalec.—8 *Barbetithen* Vet. Dalec.—9 Ita codd.

NOTÆ

vitæ magna in latere Africæ, quam Ptolemæus in nomo Hermonthite collocat. 'Ερμωνθίτης, cujus "Ερμωνθίς πόλις Αιγύπτου Stephano: Ptolemæo, "Ερμωνθίς Africæ latere. Θωίτης, cujus metropolis Πτολεμαίς 'Ερμίου, Ptolemæo: Stephano, Θίς, πόλις Αιγυπτία, πλησίον 'Αβύδου ὁ πόλις Θωίτης.

¹ *Phaturiten*] Terra Phathures vel Phatures dicta, in sacris paginis, Jerem. xliv. 1. et 15. Ezech. xxix. 3c. Euseb. de locis Hebræe. Φαθούρ χόρα Αιγύπτου, κ. τ. λ. Vide Notas et Emend. num. 27.

² *Coptiten*] Κοπτήτης, cujus metropolis Coptos, de qua cap. 11.—'Κεβθί et Κιβθί, et *Al-Kibth* Ægyptum Arabes appellant: Ægyptium hominem, *Kebthi*, *Kibthi*, et *Kobthi*, unde Cop-torum esse et linguæ Copticæ appellatio creditur: detrita, ut apparet, ex vetere appellatione, 'Ægyptus,' priore syllaba. At Coptorum nomine soli intelliguntur indigenæ, qui et Christiani. Natos enim in Ægypto Arabas Mahometanos, vel Judæos, *Misri* ac *Misraim* vocant.' *Ed. sec.*

³ *Tentyriten*] De Tentyra, et Diospoli, non illa centum portarum urbe, sed altera, quæ Jovis dicta est, sect. 11.

⁴ *Antæopoliten*] In Conc. Ephes. i. act. 1. pag. 500. 'Macarius Antei Episcopus.' His prefecturis suæ quæque civitates nomina dedere:

'Αρραίου, Ανταί, 'Αφροδίτης, *Veneris*, Λάκων, Λαγορίου. In Thebaide Agatharchides apud Photium, cod. 250. pag. 1840. collocat primo Λάκων πόλιω. Dein 'Αφροδίτης ἄλλω, Πανῶν, Διδς πόλιω, ἣν καὶ καλοῦσι μικρὰν, Τεντυρίτην νομὸν, 'Απάλλωνος τέλιω, ἣς ἐπάνω μὲν Ἐδέτος, ἔπειτα 'Ελεφαντίω, εἰτα Αἰθίοπων χόρα. Plinius contrario ordine, ab Æthiopia finibus exorsus, Nomos Thebaidis est prosecutus.

⁵ *Quæ juxta Pelusium*] Tum inter Nilii ostia duo, quæ magis versus orientem vergunt, tum extra ea, Arabiæ latere. Φαρβαυτίτης a Φάρβατος metropoli, Βουβαυστίτης a Βούβαστος, Ταυίτης a Τάυις, nomen habent apud Ptolem. iv. 5. Σεβραΐτου νομοῦ metropolis est Heraclea minor, 'Ηρακλέους μικρὰ πόλις.

⁷ *Reliqua*] Subintellige, reliqua pars Ægypti, tam quæ Delta continetur, quam quæ extra Thebaidem est.

⁸ *Arabicum*] Qui maxime tendit in Arabiam: ut 'Αμμωνιακὸς ad Hammonem. Ptolem. iv. 5. Ibi Arabæ Antei, ut dicitur lib. seq. cap. 33.

⁹ *Oxyrynchiten*] 'Οξύρυγχος oppidum, latere Nilii occidentali. In nummo vetere Antonini, Πii ΟΞΥΡΥΝΧΙΤΩΝ. IH. Nummus 'Oxyrynchitarum, anno xviii.' Leontopolites, cujus metropolis Λεόντων πόλις, inter Nilii ostia, et jam in ipso Delta. Le-

Athribiten,⁹ Cynopoliten,^a Hermopoliten,^a Xoiten,^b Mendesium,^c Sebennyten, Cabasiten,^d Latopoliten,^e Heliopoliten,^f Prosopiten,^g Panopoliten,^h Busiriten,¹⁰ Onuphiten,^j

Regg. Brot. 1. 5. et Ed. pr. *Atharrhabiten* edd. vett. et Gronov. *Mox Capastiten* edd. vett. et Gronov. *Cabastiten* codd. Harduini; *Cabasiten* edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Letopoliten* margo edd. Dalec. et Gronov.—10 *Panopoliten*, *Thermopoliten*, *Busiriten* edd. vett. et Gronov. *Mox*, codd. Dalec. *Ptenethum*, *Phthemphum*; alii ap. eundem: *Ptenetrum*, *Pthemphatu*;

NOTE

ones ibi studiose ali, auctor est Ælian. Hist. Anim. XII. 7. In Nummo Julæ Domnæ, ΔΕΟΝΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Prisci nominis vestigia retinet hodieque oppidulum, *Leonton*. In Conc. Ephes. I. act. 1. pag. 485. 'Metrodorus Leontorum.'

⁹ *Athribiten* [*Atharrhabitem*] Vel *Attribiten*, inter Nili ostia. Vide Notas et Emend. num. 28.

^a *Cynopoliten*] Ab urbe quæ in ipso Delta est, cui *Κυνών*, seu *canum* nomen: quod ibi Anubis colebatur, cui caninum caput: unde a Marone appellatur, 'Latorator Anubis,' Æneid. VIII. In Notitia Hieroclis, pag. 55. Provinciæ Ægypti secundæ urbs est et *Κύνω*, ejus provinciæ est et *Σεβέννυτος*, et *Ἡδῖς*, et *Βούσιρις*.

^b *Hermopoliten*] *Νομός Ἐρμοπολίτης*, ab *Ἐρμουπόλει μεγάλη*, est enim et altera ejusdem nominis, sed parva, in Alexandrinorum nomo. Hæc ab latere eat occidentali Nili. Hodie *Benisuaif* vocari aiunt. Nummus anno Hadriani undecimo census, EPMO. L. IA. hoc est, *Ἐρμοπολιτῶν. Λυκάβαντος* id.

^c *Xoiten*] In ipso quoque Delta *Ἡδῖς μητρόπολις*, Ptolemæo, loc. cit. Stephano, et Straboni.

^d *Mendesium*] Dedit ei præfecturæ nomen *Μένδης πόλις Αἰγύπτου, περὶ τῆς Λύκων πόλιω*, Straboni lib. XVII. pag. 802. et Stephano, pag. 457. De Sebennyto oppido, unde nomo appellatio obtigit, dicemus cap. 11.

^d *Cabasiten*] *Καβασίτης* Ptolem. IV. 5. in ipso Delta *καὶ μητρόπολις Κάβασα*. Vide Notas et Emendationes num. 29. Nummus Hadriano Principe census, KABA. L. IA. *Καβασιτῶν. Λυκάβαντος* id, anno undecimo.

^e *Latopoliten*] Aut, si mavis, *Letopoliten*. Est enim *Ἀπτοπολίτης νομός* Ptolemæo, loc. cit. et *Λατοῦς πόλις*, hoc est, *Latona civitas*, latere Nili occidentali, Ptolemæo, et Stephano. Alii sunt *Latopolitæ* dicti ab urbe *Latorum*, *πόλις Ἀδρών*, quam Ptolemæus in Hermonthite nomo collocat: quod ibi *Ἀδρών* Nili piscem colerent, sic appellatam, ut docet Strabo lib. XVII. pag. 812.

^f *Heliopoliten*] *Ἡλιοπολίτης νομός*, ipsaque adeo Heliopolis, quo Phœnix nidum anum deferre credebatur, a quibusdam Ægypto, Arabiæ a nonnullis attributa est. Hinc Stephani error, duas esse Heliopoles existimantis: quoniam in Arabiæ Ægyptique confinio fuit, ut docet Plinius cap. 11. Hodie *Belbena*, in Cassifatu seu Præfectura de *Mansoura*.

^g *Prosopiten*] Orientali Nili latere, juxta ipsum Delta, *Προσωπίτης νομός* Ptolem. IV. 5. Stephano *Προσωπίς, πόλις Αἰγύπτου τὸ ἐθνικὸν Προσωπίτης*. In insula cognomine ponitur ab Herod. lib. II. num. 165. pag. 154.

^h *Panopoliten*] Hinc Nonnus vates oriundus, paraphrasi in Joannem, et Dionysiacis notus. Urbs ipsa Ptolemæo, loc. cit. *Πανόπολις*. Antonino,

Saiten,¹ Ptenethu,¹ Phthemphu,² Naucraticen,² Meteliten,¹¹
Gynæcopoliten,² Menelaiten,² Alexandriæ regione. Item

edd. vett. et Gronov. *Ptenethu, Phthemphu.*—11 Ita Pintian. Chiffi. Harduin.
1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Nitriæ* edd. vett. et Gronov. Mox, *Gym-*

NOTÆ

Παυ, a Thebis CXXVIII. a Copto CXIV. in Thebaide, latere Nili orientali.—‘Venerem coluisse Aphroditenses, de quibus Plinius inferius, cap. 11. nomen ipsum declarat: sed et Panopolitis eorum vicinis eandem fuisse superstitionem docet ex ære nummus inscriptus: ΘΕΩΤΙΑΝΟΣ: plecta fœminei vultus effigie, pectore tenus, cum loto in vertice: in altera parte gammarus est tripodis impositus, et L. E. ‘Annus quintus,’ scilicet Hadriani Augusti: nam ejus alterius potest esse? Ergo cum vultus fœmineus sit, hic Sabina Hadriani pingitur, et appellatur: et sententia sub istis literis latet ista ΘΕΔ’ ΟΥΡΑΝΙΑ ΠΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ ΣΑΒΙΝΑ: *Dea caelestis Panopolitarum Sabina.* Ea est quæ *Venus Cælestis* apud Herodotum appellatur, Ούρανιη Ἀφροδίτη. Cæleste sidus Veneris est, de quo Plinius multa dicit II. 6. Itaque Sabinam Hadriani Venerem cælestem alteram beneficentia sua sibi esse Panopolitæ prædicant. Ante Sabinam Hadriani Juliam Augusti filiam in nummo Græco appellatam novimus ΙΟΥΛΙΑΝ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ, *Juliam Venerem*; sed eo nomine posito pro comitate et affabilitate.’ *Ed. sec.*

Busirites] In medio Egyptii Delta posita civitas, teste Herod. loc. cit. num. 29. pag. 100. Βούσειρις πόλις ἐν τῇ Βουσειρίτῃ νομῶ, Strab. lib. XVII. pag. 802. Hic aræ Busiridis poëtarum fabulis decantatæ. In nummo vetere apud Goltzium, ΒΟΥΣΙΡΙΤΩΝ. In altero Hadriani, ΒΟΥΣΙ. L. IA.

¹ *Onuphites*] Ὀνουφίς πόλις et Ὀνου-

φίτης νομὸς Ptolem. IV. 5. inter Phthemphuti, et Athribiten: Herodoto quoque, lib. II. num. 166. pag. 154.

² *Saiten*] Prope Sebennyticam præfecturam Σάις a Strabone, lib. XVII. pag. 802. inter Cabasiticam et Prosopiticam a Ptolemæo, loc. cit. collocatur in Ipso Delta. Ibi Psammithici regis tumulus fuit, Amasis cunæ. In vet. numm. ο, ΣΑΙΤΩΝ.

¹ *Ptenethu*] In Conc. Calched. *Heraclius Ptenethensis.* Is ipse nomen est, quem Ptolemæus Θερότιον vocat, ejus metropolis Βοθρος, de qua cap. 11. dicitur: quauquam diversos Ortelius facit.

² *Phthemphu*] Φθεμβουθί, sive Φθεμβουθί νομὸς Ptolemæo loc. cit. intra ipsum Delta. Metropolis Ταυθα. Stephano, Ταθα. Antonino Ταθα.

² *Naucraticen*] Naucratis, Athenæi Dipnosophistæ patria intra Delta fuit. Naucratico Nili ostio inde nomen, uti dicemus cap. 11. Saiticæ præfecturæ quidam ascribunt.—‘Apud D. Sherard, nuper Consulem Anglum Smyrnæ, nummus Trajani Imp. est, inscriptus ΝΑΥΚΡΑΤΙΣ.’ *Ed. sec.*

² *Meteliten*] Μετῆλιτης νομὸς, et Μέτηλις μητρόπολις Ptolemæo, loc. cit. in ipso Delta. Vide Notas et Eminent. num. 30.

² *Gynæcopoliten*] Γυναικόπολις, ἡ πόλις τῆς γυναικῶν, et Γυναικοπόλιτης νομὸς, Straboni lib. XVII. p. 803. et Stephano. Latere Africæ extra Delta præfectura hæc fuit.

² *Menelaiten*] Eodem Africæ latere, in regione Alexandrinorum, prope

Libyæ⁷ Mareotis : Heracleopolites⁸ est in insula Nili, longa passuum quinquaginta m. in qua et oppidum Herculis appellatum. Arsinoitæ duo⁹ sunt : hi et Memphites, usque ad summum Delta perveniunt. Cui sunt contermini ex Africa duo Oasitæ.¹⁰ Quidam ex his aliqua nomina permutant, et substituunt alios nomos,¹¹ ut Heroopoliten,¹² Crocodilopoliten. Inter Arsinoiten autem ac Memphiten lacus fuit, circuitu ccl. m. passuum : aut, ut Mucianus tradit, ccccl.¹³ m. et altitudinis quinquaginta passuum,¹⁴

nopoliten margo edd. Dalec. et Gronov.—12 *Oasita* Vet. Dalec. *Oasita* edd.

NOTE

Nitriam urbs est *Μενέλαος*, inquit Strabo, loc. cit. et post eum Stephanus. In nummo vet. ΜΕΝΕΛΑΩΝ.

⁷ *Item Libyæ*] Libyæ, inquit, regioni præfectura adjacet Mareotis dicta. *Μαρεώτης νομός* Ptolem. iv. 5.

⁸ *Heracleopolites*] Oppidi ac præfecturæ Strabo meminit, lib. xvii. p. 809. Hanc ille ceteris omnibus nomis anteponit. In insula est, quam Nilus ante efficit, quam ad Memphim et Delta perveniat. Oppidum Ptolemæo dicitur, *Ἡρακλέους πόλις μεγάλη*.

⁹ *Arsinoitæ duo*] Major et minor, ut Oasitæ, de quibus mox dicetur. Arsinoën ab occasu insulæ Nili, de qua proxime dictum est, collocat Ptolemæus. Arsinoën hoc loco cave credas esse eam quæ Arabico sinu adjacet, de qua dicturi sumus, vi. 37. Hæc, qua de nunc agitur, Memphi multo propior fuit, et Africæ latere.

¹⁰ *Duo Oasitæ*] *Οἱ δύο Ὀασίται*, Ptolemæo, loco citat. *Ὀάσις μικρὰ*, et *Ὀάσις μεγάλη*. In Notitia Imperii, cap. 20. Oasis major et minor. Tres Oases distinguit Olympiodorus apud Phot. in Bibl. cod. 8. p. 192. Straboni, lib. ii. p. 130. *Ἀβάσις* nominantur, quæ vox, inquit, Ægyptiis

incultam, siticulosam, desertamque regionem sonat. Oasis major haud multum ab Alexandria dissita, Nestorii exilio nobilis. Minor, juxta Mæridis lacum. Utrique nunc nomen est *Agazar*.

¹¹ *Alios nomos*] In R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. *alias nomos*. Sic muliebri genere *Νετριώτων νομών* Strabo extulit, lib. xvii. p. 807.

¹² *Heroopoliten*] Heroopoliten quidem Arabiæ latere, ab Heroum urbe *Ἡρώων πόλις*, quæ nunc *Suez*, vel *Herou* potius esse existimatur : Crocodilopoliten, Africæ latere, in ipsa Mæride palude, *Κροκοδείλων πόλις*, inquit Stephanus, *ἐν τῇ Μοιριδι τῇ λίμνῃ ἐν Αἰγύπτῳ*.

¹³ *CCCCL.*] Mela i. 9. ' quingenta ipsa millia.' Muciauo tamen subscribit planissime Herod. lib. ii. n. 149. p. 148. cum lacus ambitum ait esse stadiornm ter mille, et lx.

¹⁴ *Quinquaginta passuum*] Sic Herodotus loc. cit. *πενηκοντέρημιον* vocat. Orgyam pro passu accipi oportere, ex sequentibus Herodoti verbis liquet. Vide quæ dicturi sumus in Notis et Emend. ad librum viii. num. 37. Diodorus item Bibl. lib. i. p. 48. *τὸ δὲ βάθος . . . ὀργυῶν πενήκοντα*.

manu factus: a rege, qui fecerat, Mœridis¹³ appellatus. Inde LXII. M.¹⁴ passuum abest Memphis,^a quondam arx^b Ægypti regum: unde ad Hammonis oraculum XII. dierum iter est. Ad scissuram autem Nili, quod appellavimus Delta, XV. M. passuum.^c

X. Nilus, incertis^d ortus fontibus, it per deserta et ardentia: et immenso longitudinis spatio ambulans, fama que tantum inermi quæsitu cognitus, sine bellis,^e quæ ceteras omnes terras invenere. Originem (ut Juba rex potuit exquirere) in monte¹⁵ inferioris Mauritanie, non procul oceano, habet, lacu protinus stagnante, quem vocant Nili-

~~~~~

vett. et Gronov. Mox, *alias nomos* Chiff. — 13 *Myridis* Vet. Dalec. — 14 'Ita Mss. Reg. 1. et 2. In Ms. Reg. 5. et editione principe allisque, LXXII. M. At ipse locorum situs postulat minui potius, quam augeri numeros.' Brotier.

CAP. X. 1 Vet. Dalec. *fama que tantum quæsitus sine bellis*; codex alter ejusdem: *fama que tantum inermi quæsitus sine armis.* — 2 Chiff. *in fonte.* — 3 Dalec.

NOTÆ

^a *Mœridis*] *Μοίριδος*, sive *Μύριδος*: utroque enim modo id nomen apud Herod. scribitur, lib. II. n. 13. et 68. Sic Mysiam et Mœsiam dicimus. Vide quæ dicturi sumus, XXXVI. 16.

^b *Memphis*] Cujus nunc ipsæ periere ruinæ: loco tamen superesse nomen *Menchis* Postellus ait. Nunc ex adverso, in altera Nili ripa, hoc est, orientali, excitata Cairus est, vulgo *Alcairo*, *le Caire*, ex Mempheos, seu Babylonis Ægyptiacæ ruinis: — 'quam falso Babylonem, *Βαβυλῶνα*, quædam vocarunt. *Babylon*, hoc est, parva Babel, vocabulo diminuentis formæ, verum ei priscum nomen fuit. Hanc designabat Ludovicus XII. Francorum Neapoleosque Rex, in nummo alias a nobis explanato, inscripto scilicet, *PERDAM BABILLONIS NOMEN.*' *Ed. sec.*

^c *Quondam arx*] Usque ad conditam Alexandriam. Diodorus Bibl. lib. I. p. 47.

^c *XV. M. pass.*] Strabo I. XVII. p. 807. distare Memphim a Delta scribit, tribus schœnis. Schœnus porro Eratosthenis ratione, ut Plinius ait XII. 31. patet stadia XL. hoc est, passuum quinque millia. Strabonis igitur mensura omnino cum Plinianis congruit.

^d *Nilus incertis*] At ii fontes nostra demum ætate feliciter deprehensi sunt. Nam testis *αβρόννης* P. Hieronym. Lobo, e Societ. nostra, referente P. Balthas. Tellez, in Hist. Æthiop. ait oriri in regno Goyam, Æthiopicæ sive Abyssinorum ditionis, mandi parte, seu latitudinis, ut vocant, gradu duodecimo cis Æquatorem: quod Geographicarum Tabularum concinnatores hactenus latuit, qui Nili fontes tantum ultra Æquatorem promoveant, quantum hi citra revocant.

^e *In monte*] Vide Notas et Emend. num. 31.

dem. Ibi pisces^f reperiuntur alabetæ,³ coracini, siluri. Crocodilus quoque inde^g ob argumentum hoc Cæsareæ^h in Iseoⁱ dicatus ab eo spectatur hodie. Præterea observatum est, prout in Mauritania nives imbresve satiaverint,^{4j} ita Nilum increscere. Ex hoc lacu profusus indigaatur fluere per arenosa et squalentia, conditque se aliquot dierum itinere. Mox alio lacu majore, in Cæsariensis Mauritaniae^k gente Massæylum erumpit, et hominum coetus veluti circumspicit, iisdem animalium^l argumentis: iterum arenis receptus conditur rursus xx. dierum desertis ad proximos Æthiopas: atque ubi iterum senserit hominem,⁶ prosillit, fonte (ut verisimile est) illo, quem Nigrin vocavere. Inde Africam ab Æthiopia disspescens, etiamsi non protinus populis, feris tamen et belluis frequens, sylvarumque opifex, medios Æthiopas scecat, cognominatus Astapus,¹ quod

*****

alabetes ex Athenæo et Strabone. Mox Gronov. et al. ante Harduin. *coracini, siluri, crocodilus quoque*. Inde ob argumentum hoc Nili ortus creditus; *Cæsareæ in Iseo dicatus ab eo spectatur hodie*. Hæc, *Nili ortus creditur, sive creditus*, non leguntur in Cod. Dalec. Vet. ejusdem, Tolet. neque in Salmant. nec Harduini eodd. Pro *Cæsareæ in Iseo* Vet. Dalec. habet *Mauritania Theseo*.—4 Margo edd. Dalec. et Gronov. *sauciaverit*.—5 *Mauretania* per e, ut semper, Chiffli. Mox cod. Dalec. *veluti circuit*.—6 Margo edd. Dalec. et Gronov. *ho-*

NOTE

^f *Ibi pisces*] De quibus suis locis dicturi sumus, IX. 32. De alabete privatim, et coracino, Nili piscibus, Strabo, lib. xvii. p. 822.

^g *Crocodilus quoque inde*] Crocodilus quoque ideoque, inquit, ad indicium hujus rei præbendum, repertus in eo lacu, a Juba rege dicatus est in Isidis templo, et consecratus, Cæsareæ. Vide Notas et Emend. num. 82.

^h *Cæsareæ*] Quæ nunc *Tenez*, ut diximus.

ⁱ *In Iseo*] *Ἰσειον* Isidis fanum vocari ait Plutarch. de Iside, pag. 352. Fuit et Iseum Romæ, et Serapeum, Urbis regione nona, apud P. Victricem, in descriptione Romæ.

Delph. et Var. Clus.

^j *Satiaverint*] Hoc est, abundaverint. Ita libri omnes. Refert hæc quoque Solinus, cap. 32. p. 59.

^k *Iisdem animalium*] Eodem, inquit, argumento indicioque intelligimus, ipsam esse Nilum, qui has terras alinat, qui subinde se condat, emergatque, quod eadem animalia, quæ superius censuimus, hic quoque reperiantur. Solinus, loc. cit.

^l *Astapus*] Transcribit hæc quoque Solinus, loc. cit. Eandem ob causam huic anni, ex Atlante monte prorumpenti, nomen primum fuisse Dyrin, mox Melan, hoc est, Nigrum, Vitruvius scripsit: ratus nimirum Nigrin annem, a quo Nigrum, Nilum ipsum esse.

Plinius.

§ N

illarum gentium lingua significat aquam e tenebris profluentem. Insulas ita innumeras spargit, quasdamque tam vastæ magnitudinis, ut quanquam rapida celeritate, tamen dierum quinque cursu non brevior transvolet: circa clarissimam earum, Meroën,^m Astaboresⁿ lævo alveo dictus, hoc est, ramus aquæ venientis e tenebris: dextro vero Astusapes,⁷ quod latentis^o significationem adjicit: nec ante Nilus, quam se totum aquis concordibus rursus junxit: sic quoque etiamnum Siris,^p ut ante, nominatus⁸ per aliquot millia, et in totum Homero Ægyptus,^q aliisque Triton:^r

~~~~~  
 mines. Paulo post, quem Nigram cod. Dalec.—7 Astabas Straboni.—8 Giris

NOTE

^m *Meroën*] Quam insulam esse veteres credere, peninsulam esse evincunt accuratissimæ recentiorum Tabulæ Geographicæ, quarum exemplar excudi diligenter in Itinerario suo, V. Cl. Thevenotus curavit. Hujus peninsulæ latus orientale alluit Nilus amnis ipse, quem Astusapem, seu Nili ramum dexterum veteres appellarunt: occidentale alter amnis, *Rio Maleg*, qui circa mundi partem, seu latitudinis gradum xv. cis Æquatorem, Nilo committitur, et cum eo peninsulam facit longissimam a gradu fere decimo. Hunc Astaboren esse, seu lævum Nili alveum, Plinius credidit, Melam secutus, l. 9.

ⁿ *Astabores*] Permutat hæc Nili ramorum nomina Eratosthenes apud Eustath. in Dionys. pag. 43. Ptolemæo vero, iv. 8. Astabores est, quem Nilum esse diximus, Plinii Astusapes: Astapus a Nilo et Astabore diversus, et ipse in Nilum influens, circa orbis seu latitudinis gradum 20. quem *Rio Tacaze* appellant recentiores Tabulæ.—Vide præterea Dissertationem D. Delisle in Historia Academiæ Regiæ Scientiarum, anni 1708. p. 365. de situ in-

sulæ Meroëis.' *Ed. sec.*—Ceterum pro *Astusapes*, libentius *Astasupes*, literis permutatis agnovimus: quoniam in similibus vocibus, *Astabores* et *Astapus*, vox *Asta* iis gentibus aquam sonare videatur.

^o *Quod latentis*] In Reg. 1. 2. &c. *lateris*: quasi vox ea significet latus aquæ venientis e tenebris. Id vero vix placet.

^p *Siris*] Festus Avienus, in Description. orbis, vs. 336. 'Hic qua secretis incidit flexibus agros Æthiopyum in lingua Siris ruit: utque Syene Cœrulus accedens diti loca flumine adulat, Nomine se claro Nilum trahit,' &c. Dionysii Periegetæ carmen illud expressit vs. 223. Σίρις δὲ Ἀθιόπων κωλοσκαται: οἱ δὲ Σίριος Ἐνδεται στρεφθέντι μετ' ὄνομα Νείλον ἔθεντο. Ubi Eustathius ait esse barbaram vocem Sirin, cujus proinde οὐ χρεὶ ζῆτεῖν Ἑλληνικὴν ἑτυμολογίαν. Vide etiam Stephanum, verbo Σίρις.

^q *Homero Ægyptus*] Odyss. Δ. vs. 477. Hesychio pariter: Ἀγυπτος, ὁ Νείλος ὁ ποταμὸς, ἀφ' οὗ καὶ ἡ χερὰ ὀπὸ τῶν νεωτέρων Ἀγυπτος καλεῖται. *Ægyptus, Nilus fluvius, a quo regio a recentioribus Ægyptus est appellata.*

^r *Aliisque Triton*] Lycophroni in

subinde insulis impactus, totidem incitatus irritamentis : postremo inclusus montibus, nec aliunde⁹ torrentior, vetus aquis properantibus ad locum Æthiopum, qui Catadupi¹ vocantur, novissimo catarracte inter occursantes scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere. Postea lenis et contractis aquis, domitaque violentia, aliquid et spatio fessus, multis quamvis¹ faucibus¹⁰ in Ægyptium mare se evomit. Certis tamen diebus auctu magno per totam spatiatum Ægyptum, fœcundus¹¹ innatat terræ.

Causas^v hujus incrementi varias prodidere : sed maxime probabiles, Etesiarum^w eo tempore ex adverso flantium repercussum, ultra¹² in ora^x acto mari : aut imbres Æthio-



ante nominatus cod. Dalec. *Nigris ut ante, &c.* Salmasius.—9 Ita ex codd. emend. Harduin. eumque secuti recentt. consentiunt etiam codd. Dalec. et Tolet. nec alibi edd. vott. et Gromov. Paulo post, qui C. vocatur Chiffi.—10 Pintian. *domitaque alioqui violentia. Et quamvis spatio fessus, multis faucibus.*—11 Cod. Dalec. *secundus.*—12 Ita codd. omnes Harduini, Dalec. et Chiffi.

NOTE

Cassandra, pag. 25. *Τῆρωτος ἐκβολαῖον*. Ubi Tzetzes : *Τῆρων ὁ Νείδος, ἔτι τῶς μετρωομένη, κ. τ. λ. propterea quia ter nomen mutaverit* : primum enim Oceanus, deinde Aëtus, sive Aquila, mox Ægyptus appellatus est. Nili nomenclationem recentissimam putat.

¹ *Qui Catadupi*] Sic populi cataractarum accolæ vocitantur. Ammianus, lib. xxii. pag. 228. 'Ægyptia gens,' inquit, 'qua orientem prospicit, Elephantinen, et Meroën urbes Æthiopum, et Catadupos, rubrumque pelagus,' &c. Ipsi etiam Nili cataractæ *Κατὰδουρα* vocantur, quod ibi aqua cum sonitu cadat ; a *δουράω, cado*.

¹ *Multis quamvis*] Ita libri omnes. Sensus est : Quamvis, ut ait Mela i. 9. 'septem in ora se scindat, singulis tamen grandis evolvitur.' Et, ut Seneca Natur. Quæst. iv. 2. 'quodcumque elegeris ex his, mare est.'

¹⁰ *Fœcundus*] Atque idcirco *Χρυσόφθογος* ab Epiphanio Cedrenoque vocatur, ob divitias quas importat agris.

^v *Causas*] Quas Plinius nunc causas affert, has a Mela hausit, qui eleganter admodum breviterque complexus, i. 9. 'Sive quod per ea tempora,' inquit, 'flantes Etesim, aut actas a septemtrione in meridiem nubes super principia ejus imbre præcipitant : aut venienti ebvii adverso spiritu cursum descenditis impediunt : aut arenis, quas cum fluctibus littori applicant, ostia obducunt : sitque major, vel quod nihil ex semet amittit, vel quod plus quam solet accipit, vel quod minus quam debet emittit.'

^w *Etesiarum*] Thaletis hæc sententia fuit, Laërtio teste in ejus vita, pag. 9. quam refellit Seneca, Quæst. Natur. ii. 2. pag. 886. et Herod. lib. ii. n. 19. pag. 97.

^x *Ultra in ora*] Ita libri omnes Mas.

piæ' æstivos, iisdem Etesiis nubila illo ferentibus e reliquo orbe. Timæus mathematicus occultam protulit rationem: Phialam^a appellari fontem ejus, mergique in cuniculos ipsum amnem, vapore^a anhelantem fumidis cautibus ubi conditur. Verum Sole per eos dies cominus facto, extrahi ardoris vi, et suspensum abundare,^b ac ne¹³ devoretur,^c abscondi. Id evenire a Canis ortu, per introitum Solis in Leonem, contra perpendicularum fontis sidere stante, cum in eo tractu^d absumantur umbræ. Plerisque e diverso¹⁴

//////////

flantium repercussu ultro alii ap. Dalec. *flantium repercussum, ultro* Gronov. et edd. vett.—13 Margo edd. Dalec. et Gronov. *ac rursum ne.*—14 *Plerisque*

NOTÆ

Hoc est, ulterius in ipsa Nili ostia rejecto mari, Etesiarum ventorum impellentium vi. Seneca, loc. cit. 'acto contra ostia mari.' Legi tamen et *ultro* potest: quod et 'procul' sonat. Plautus in Casin. 'Ultro te amator: apage te a me.' In Capt. 'Ultro istum a me.'

¹ *Aut imbres Æthiopiæ*] Hæc Democriti Aberditæ opinio, et Agatharchidæ Cnidii, quam pluribus coarguit Diodorus Sic. Bibl. lib. 1. pag. 36.

² *Phialam*] Sic et fontem Jordanis *φιάλη* appellari Josephus est auctor, Bell. Jud. III. 18. pag. 860. idque ei nomen esse ex rotunditate, quod sinuatis in orbem ambitus ejus visatur.

³ *Vapore*] Calore Solis, ut monimus II. 40. Refert hæc quoque Solinus, cap. 32. pag. 59.

⁴ *Et suspensum abundare*] Exundare. Hanc eandem ob causam oceanum intumeacere veteram nonnulli credere: extractum nempe solaribus radiis, et erectum suspensumque vi cœlestis ardoris terras inundare. Sic Lucanus cecinit, causas vestigans marini æstus, I. 415. 'Flammiger an

Titan, ut alentes hauriat undas, Ergat oceanum, fluctusque ad sidera tollat.'

^c *Ac ne devoretur*] Ne Solis ardore absumatur, iterum terris se condere.

^d *Cum in eo tractu*] Cum in eo tractu terrarum, Sole fonti ad perpendicularum, *eis adhaerens*, imminente, hora diei sexta, sive meridiana, umbræ ibi nullæ sint. Nili fontem igitur Timæus citra Æquatorem quintadecima fere mundi parte, sive gradu latitudinis collocavit.

^e *Plerisque e diverso*] Quibus astipulator Herod. lib. II. n. 24. p. 98. Id vero quomodo accipiendum sit, planissime Pomponius aperit, I. 9. collatamque simul a Salmasio in Solin. Exercit. p. 426. criminationem omnem in Plinium eluit: 'Sive quod Sol hyeme,' inquit, in Capricornum scilicet austrinumque polum regressus, 'terris propior, et ob id fontem ejus (Nili) minuens, in æstate tunc altius abit,' discedens a fonte longissime, quod fit in Cancro et Leone, 'sinitque integrum fontem, et ut plenissimus est, surgere,' quem illi fontem Capricorni Tropico subjectum esse suspicabantur.

opinatis largiorem fluere, ad septemtrionem Sole discedente, quod in Cancro et Leone evenit, ideoque tunc minus siccari. Rursus in Capricornum et austrinum polum reverso sorberi: et ob id parcius fluere. Sed Timæo^f si quis extrahi posse credat, umbrarum defectus iis diebus et locis sine fine adest.

Incipit crescere^g Luna nova, quæcumque post solstitium est, sensim modiceque Cancrum Sole transeunte, abundantissime autem Leonem. Et residit in Virgine,^h iisdem, quibus accrevit, modis. In totum autem revocatur intra ripas in Libra, ut tradit Herodotus,ⁱ centesimo die. Cum crescit, reges aut præfectos navigare eo, nefas iudicatum est. Auctus^j per puteos^l mensuræ notis deprehenduntur. Justum incrementum est cubitorum XVI.^k Minores aquæ



diversæ codd. Dalec. et Chiff. — 15 Ita codd. Harduini, Dalec. et Tolet. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Auctus ejus per puteus* edd.

NOTÆ

^f *Sed Timæo*] Si quis Timæo credit amenti extrahi sublimem suspensumque amnem ardoris vi, adversatur ei defectus umbrarum assiduus in eo tractu terrarum, iis diebus, quibus austrinum etiam polum lustrat: intumescere enim anno toto Nilum oporteret.

^g *Incipit crescere*] Ab incrementi causa, quam assequi posse desperat, ad tempus modumque transfert orationem. Hanc Solinus quoque exscripsit, cap. 32. pag. 59. et Missi Theodosii totidem verbis. Excogitavit V. Cl. De la Chambre, Med. Gallus, novam Niliaci incrementi causam, quam in lutum ejus amnis nitrosus conjicit, opere singulari et erudito.

^h *Et residit in Virgine*] Non hoc ex Herodoto Plinius refert, ut putat Salmasius in Solin. p. 436. Nam is, etiam cum est in Virgine Sol, crescere Nilum ad æquinoctium usque

autumni censet.

ⁱ *Herodotus*] Lib. II. cap. 19. pag. 97. et cap. 27. p. 90. Plinio de incrementi initio, de fine Herodoto, Lucanus subscribit, x. 225. ' Nilus neque suscitatur undas Ante Canis radios, nec ripas alligat amnem Ante parem nocti Libra sub iudice Phœbum.'

^j *Auctus*] Incrementi. Puteus est, inquit Strab. lib. XVII. p. 817. in ripa Nili ex integro lapide structus: in quo et maxima, et minima, et mediocria Nili incrementa notantur: nam putei aqua cum Nilo pariter crescit ac decrescit. Suntque in putei pariete notæ quædam inscriptæ incrementorum, &c. *Νελομέτρων* et re ipsa huiusmodi puteis factum nomen est.

^k *Cubitorum XVI.*] Id quoque Solinus, loc. cit. Idcirco nimirum a Vespasiano Augusto in Templo Pacis dicata Nili imago est, cum sedecim

non omnia rigant : ampliores detinent, tardius recedendo. Hæ serendi tempora absumunt solo madente : illæ non dant sitiente. Utrumque reputat provincia. In duodecim¹ cubitis famem sentit, in tredecim etiamnum esurit : quatuordecim cubita hilaritatem afferunt : quindecim securitatem : sedecim delicias. Maximum incrementum ad hoc ævi fuit cubitorum decem et octo, Claudio^m principe : minimum quinque,¹⁶ ⁿ Pharsalico bello, veluti necem Magni prodigio quodam flumine aversante. Cum stetere aquæ, apertis molibus^o admittuntur.¹⁷ Ut quæque liberata est terra, seritur. Idem annis unus omnium nullas expirat^p auras.

Ditionis^q Ægypti¹⁸ esse incipit a fine Æthiopiæ Syene :^r ita vocatur peninsula mille passuum ambitu, in qua Cas-

vett. et Gronov.—16 Ita codd. omnes Harduini, Dalec. Vet. ejusdem, et Chiffi. cum edd. Elz. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Franz. et Dalec. *minimumque* edd. vett. et Gronov.—17 Chiffi. *emittuntur*.—18 *Ditionis Ægyptia* margo

NOTE

liberis, quibus incrementi Niliaci cubita sedecim significarentur, ut auctor est Plinius xxxvi. 11. His adde ea quæ dicenda sunt xviii. 47.

¹ *In duodecim*] Solinus, loc. citat.

Dissentit Strab. lib. xvii. p. 788.

^m *Claudio*] Solinus, loc. cit.

ⁿ *Minimum quinque*] Ita Solinus, et Mss. omnes, non Plinii modo, sed et Missorum Theodosii : 'In duodecim cubitis famem sentit : in xiiii. esurit : xiv. cubiti hilaritatem afferunt : xv. securitatem : xvi. delicias. Maximum incrementum ab hoc ævo fuit cubitorum xvii. Claudio principe : minimum, v. Pharsalico bello,' &c. Perperam in editis hactenus, *minimumque*. His adde et quæ Seneca refert, Natur. Quæst. iv. 2. p. 886. 'Biennio continuo, regnante Cleopatra, non accendisse Nilum, decimo regni anno et undecimo constat. Significatum aiunt duobus rerum potentibus defectionem. Antonii enim Cleopatæque defecit Imperium.'

^o *Molibus*] Perfossis aggeribus, quibus inhibentur aquæ, admittuntur eæ in agros arte et industria, cum ultro ac sponte non increscit Nilus.

^p *Nullas expirat*] Id quoque Solinus a Plinio, loc. cit. Plinius ab Herod. lib. ii. n. 19. p. 97. Ab utroque Ammianus, lib. xxii. p. 228. et alii. Auras autem crassiores intellige nebulas, nec tenues exclude halitus : qua laude Borysthenes Nilo antecellit, ut dicemus xxxi. 30.

^q *Ditionis*] Solinus, cap. 32. p. 60.

^r *Syene*] Hodie *Assa*, ad Nilum, sub Cancri Tropico, sub mundi parte, seu latitudinis gradu 23. 50. min. ut Ptolemæus habet, iv. 5. Huc Juvenalis ablegatus specie honorificæ militiæ : nam tres cohortes Romanæ ibi præsidii causa excubabant, teste Strabone lib. xvii. p. 797. quæ mox Castra Plinius appellat. Ibi et obiit : hoc ei Satiræ profuerunt. De Syene diximus jam ii. 75.

tra ¹⁹ sunt, latere Arabiæ: et ex adverso ⁴ insula IV.² Philæ,^v DC. M. passuum a Nili fissura, unde appellari diximus Delta. Hoc spatium edidit Artemidorus, et in eo CCL. oppida fuisse. Juba CCCC. M. passuum. Aristocreon ab Elephantide ad mare ^v DCCL. M. pass. Elephantis ²⁰ insula intra novissimum ⁷ catarracten IV. M. passuum, et supra Syenen ² XVI. M.²¹ habitatur, navigationis Ægyptiæ

edd. Dalec. et Gronov.—19 Ita codd. Harduini et Dalec. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *peninsula centum mille passuum ambitu, in qua Cerasta* edd. vett. et Gronov. Mox in iisdem et in *adverso insula IV. Philæ*; cod. Dalec. et ex *adverso insula IV. Philæ*.—20 *Elephantine margo* edd. Dalec. et Gronov. et sic etiam conj. Pintian. Mox, pro *intra*, quod servant Chiffi. aliique codd. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *infra* Gronov. et edd. vett. et in iisdem: *tria M. pass.* Tolet. *quatuor M. pass.*—21 'Errat hic Plinius. Elephantis insula non distat a *Syene XVI. M. pass.* immo proxima est, et ex *adverso*. Crediderim Plinium perperam scripsisse *Syenen*, cum scribendum esset *Philas*; et adhuc longior, quam par est, videbitur mensura.' Brotier. *Syenen XII. M.* margo edd. Dalec. et Gronov. ex Strabone.

NOTE

¹ *In qua. Castra*] Vide Notas et Emend. num. 33.

⁴ *Et ex adverso*] Hoc est, ex adverso Africæ latere. Sententia enim hujus loci est, Nilum ditionis Ægyptiæ censi, latere quidem Arabiæ, a Syene: adverso Africæ latere, a Philis insula, Africæ contributa: Nili alveo, qui Philas circumit, eas ex adverso continentis, in qua Syene est, collocante. Quamobrem eo latere 'Regni claustra Philas' Lucanus appellat, x. 513. 'Quæ dirimunt Arabum populis Ægyptia rara.'

² *Insula IV.*] Hoc est, insula quatuor millium passuum ambitu, uti Syene peninsula mille tantum.

^v *Philæ*] In Notitia Imperii, cap. 20. *Philæ*. τὰς Φιλὰς appellat Strab. lib. xvii. p. 818. Parvam eam insulam fuisse testis est ἀπόδειξις Aristides, qui fere totam urbe ipsa ait occupari: quod et Seneca asseverat, Natur. Quæst. iv. 2. p. 885.

^v *Ad mare*] Mediterraneum.

² *Elephantis*] Quæ ceteris Ἐλεφαν-

τῶν, ea Melæ i. 9. et Parthenio apud Stephanum, p. 258. Ἐλεφαντίς. Posterioribus temporibus Tabenna vocitata, unde Tabennesiote Monachi, celebrata sanctitatis.

⁷ *Intra novissimum*] Hoc est, infra, citra. Nam supra Elephantinam insulam, sive ulterius versus austrum, est catarractes. Strab. lib. xvii. p. 817. Μικρὸν δ' ὄπισθ' τῆς Ἐλεφαντίδος ἔστιν ὁ μικρὸς καταρράκτης, κ. τ. λ.

² *Et supra Syenen*] Hoc est, etiam supra Syenen habitatur. Nam cum Syene sit sub parte mundi, seu gradu 23. 50. min. Elephantines autem insulæ oppidum, sub 23. 56. min. teste Ptolem. iv. 5. reliqua insulæ pars ultra Syenen versus austrum protenditur, ad 23. 30. min. Inde iter est per catarracten ad insulam Philas, quæ est sub gradu 23. 6. eodem Ptolemæo annotante. Strabonis locum, lib. xvii. p. 817. de Elephantines situ, constat esse vitiatum. Cave autem Salmasio credas aienti, p. 437. in Solin. Elephantinen pro Philis a

finis,^a ab Alexandria DLXXX.^{aa} b m. pass. In tantum errare suprascripti.^c Ibi Æthiopicæ conveniunt naves. Namque eas plicatiles^d humeris transferunt, quoties ad catarractas ventum est.

XI. Ægyptus^e super ceteram antiquitatis gloriam XX. M. urbium^f sibi Amase regnante^g habitata præfert: nunc quoque multis, etiamsi ignobilibus,^h frequens. Celebratur^a tamen Apollinis:^h mox Leucotheæ:ⁱ Diospolis^j magna, eadem Thebe portarum centum^k nobilis fama: Coptos^l

~~~~~

—22 Ita codd. Harduin, cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. DLXXXV. Chiffi. DCXXXVI. Gronov. et edd. vett.

CAP. XI. 1 Vet. Dalec. *ibi pro sibi. Mox. Tolet. etiam non ignobilibus.*—2 Celebrantur codd. Dalec. Mox, *Leucotheæ, et Diospolis* Gronov. et edd. vett.

NOTÆ

Plinio acceptam esse, topographiam- que ab eo inversam.

^a *Navigatiois Ægyptiæ finis*] Philas enim, quæ a Syene centum stadiorum itinere disjunctæ, supra catarracten sitæ sunt, planstro iter est, non amne, ut docet Strab. lib. xvii. p. 818.

^b DLXXX.] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. At Chiffi. DLXXXV.

^c *Suprascripti*] Artemidoras, Inba, et Aristocreon.

^d *Plicatiles*] Quoniam fiebant fortassis ex pellibus. Ejusmodi erant navigia Babyloniorum coriacea, πλοῖα πάντα σκόντινα, quæ Herodotus describit, lib. 1. n. 194. pag. 81. *neque enim ex lignis fiebant, sed ex pellibus: οὐκ ἐν ξύλων ποιῆνται τὰ πλοῖα, ἀλλ' ἐκ δερφιδίων.* Forte etiam et ex papyro plicabilia fieri poterunt.

^e *Ægyptus*] Accepta hæc a Mela, 1. 9. p. 13.

^f *XX. M. urbium*] Amplius xxxiiii. urbium millibus habitatum fuisse Ptolemæo Lagida regnante, scribit Tzetzes, Chilliad. iii. Hist. 67. vs. 72. Amplius xviii. millibus, Diodorus Bibl. lib. 1. p. 27.

^g *Amase regnante*] Olympiade circiter xlv. paulo ante Cambysæ Persarum regis tempora.

^h *Apollinis*] Ἀπόλλωνος πόλις μεγάλη, quam Antoninus in Itiner. Thebaidis, 'Apollonos superioris' vocat, citra Syenen passuum millibus lxxii. Africæ latere. Ab ea nomen Apollopoliten nomen esse sortitum diximus cap. 9.

ⁱ *Leucotheæ*] Hoc credo Lucinæ fuisse nomen inditum a candore, qualis in luce cernitur. Sane Ovid. Fast. ii. a luce nomen Lucinæ derivat: 'Gratia Lucinæ: dedit hæc tibi nomina lucus; Aut quia principium tu, Dea, lucis habes.' Lucinæ porro oppidum, Ελευθεῖας πόλις inter Thebas et Syenen Ptolemæus agnoscit. iv. 5.

^j *Diospolis*] Διὸς πόλις μεγάλη, αὐθῆβαι, Ptolemæo loc. cit. unde regionis Thebaidis nomen. Arabiæ latere posita civitas fuit, a Copto M. P. xlv. apud Antonin. Nunc *Minia* vocari aiunt.

^k *Portarum centum*] Unde ἑκατόμυλος ab Homero primum, Iliad. A. et a Stephano cognominata, verbo Διὸς πόλις. Mela 1. 9. p. 13. 'Thebæ,

Indicarum Arabicarumque mercium Nilo proximum emporium. Mox Veneris^m oppidum, et iterum Jovis,ⁿ ac Tentyris: infra quod^o Abydus, Memnonis regia, et Osiris^p templo inclytum, VII. M. D. passuum in Libyam^q remotam a flumine. Dein Ptolemais,^r et Panopolis,^s ac Veneris iterum. Et in Libyco^t Lycon, ubi montes finiunt Thebaidem. Ab iis^u oppida Mercurii,^v Alabastron,³ Canum,

—3 *Alabastrôn* gen. pl. Græca forma in quibusdam vett.—4 Pintian. ex He-

NOTE

quæ ut Homero dictum est, centum portas, sive, ut alii aiunt, centum aulas habent, totidem olim principum domos, solitaque singulas, ubi negotium exigeret, dena armatorum millia effundere.' Sic ex una civitate exhibant armatorum militum centum myriades: Galli dicunt, *un mil lion*.

¹ *Coptos*] A quo Coptiticæ præfecturæ nomen, de qua cap. 9. Hodie *Cana*, teste Rhamnusio.

^m *Mox Veneris*] Illud ipsum, a quo Aphroditopolites nomos nomen habet, de quo cap. 9.

ⁿ *Et iterum Jovis*] Hoc est, alia Diospolis: *Διὸς πόλις μικρὰ*, Ptolem. IV. 5. Diospolis parva, a qua Diospolitice præfecturæ nomen, de qua cap. 9. Proxima ei est *Tέντυρις*, unde Tentyrites nomos dictus: utraque Africæ latere, sive ad Nili ripam occidentalem posita, in Thebaide. Tentyra versus austrum recedit a Diospoli, M. P. XXVII. ex Antonino. Diospolis rursus ab Abydo, de qua mox, M. P. XXVIII.

^o *Infra quod*] Infra Diospolim et Tentyram, secundo Nili flumine, Ægypto, quod Delta vocant, propius. Abydon porro, *Ἀβυδὸν*, Memnonis regia et Osiridis fano inclytum fuisse, tradit quoque Strab. lib. XVII. pag. 818. et Solinus, cap. 32. p. 61. Hodie *Abutich*.—Sed *Memnonis* legi hic oportet,

non *Memnonis*, quanquam sic habent editiones vetustæ, dicemus ad VI. 35.' *Ed. sec.*

^p *Et Osiris*] Osiris quem Ægyptii colunt. Bacchum esse aiunt, inquit Herod. lib. II. n. 42. pag. 106.

^q *In Libyam*] In eam Africæ partem, quam Libyæ Ægyptii obtinent.

^r *Dein Ptolemais*] Ab Abydo versus septemtrionem et Delta Ægyptiacum refugiens, M. P. XXII. eodem Africæ latere, in Thebaide, apud Anton. Urbs haud Memphi minor, teste Strabone, loc. cit.

^s *Et Panopolis*] Hæc eodem ordine Strabo, loc. cit. *Πανῶν πόλις, καὶ Ἀφροδίτης, καὶ Λύκου πόλις*. Hoc Veneris oppidum multo magis ad Boream et Delta Ægyptiacum accedit, quam supradictum. De Panopoli diximus cap. 9. Laporum urbem in Thebaide Africæ latere collocat Antoninus, a Ptolemaide LXIII. M. P. Ab his oppidia nomi Lycopolites, Panopolites, et Aphroditopolites, nomen accipere.

^t *In Libyco*] A Nili fissura, quæ Delta efficit, usque ad fines Thebaidis, quicquid terrarum interjacet, comprehensa etiam regione Alexandriae et Mareotidi proxima, Libyam appellabant: quod adverso Nili latere, Arabiam. Strabo, lib. XVII. p. 806.

^u *Ab iis*] Ab iis montibus.

et supra dictum^x Herculis. Deinde Arsinoë,^y et jam dicta Memphis: inter quam et Arsinoiten nomon, in Libyco,^z turres, quæ pyramides^a vocantur: Labyrinthus in Mœridis lacu^b nullo addito ligno exædificatus: et oppidum Crialon.^c Unum præterea intus et Arabiæ conterminum claritatis magnæ, Solis oppidum.^d

(x.) Sed jure^e laudetur in littore Ægyptii maris Alexandria, a Magno Alexandro condita, in Africæ parte, ab ostio Canopico XII. mill. passuum juxta Mareotim lacum, qui locus^f antea Rhacotes^g nominabatur. Metatus est eam Dinochares^h architectus pluribus modis memorabili inge-

*****

rod. ad *Mæridis lacum*.—5 Gronov. et edd. vett. ante Harduin. qui *lacus antea*

NOTÆ

^v *Mercurii*] Hermupolim intelligit, 'Ερμού πόλις, jam extra Thebaidem in Ægypto positam, a Lycon oppido Thebaidis, M. P. LIX. dissitam, versus septemtrionem, Africæ latere, teste Anton. in Itiner. Ab hac Hermupolitæ nomo facta appellatio est, quo de nomo, cap. 9.

^w *Alabastron*] Græce dixeris, 'Αλαβαστρῶν, Κυνών, 'Ηρακλέους. In his enim vox *oppida* subintelligi debet. Ptolem. IV. 5. 'Αλαβαστρῶν πόλις, in Cynopolite nomo: cui ad septemtrionem Κυνών πόλις imponitur, quo situ et a Plinio collocatur, Africæ latere.

^x *Et supra dictum*] Cap. 9. in Hærcleopolite nomo.

^y *Arsinoë*] Eodem Africæ latere, haud procul Memphi. Ab ea nomos Arsinoites, de quo cap. 9.

^z *In Libyco*] Africæ latere.

^a *Pyramides*] De his dicemus, XXXVI. 16. De Labyrintho, eodem libro, cap. 19.

^b *In Mæridis lacu*] In Reg. 1. et 2. et *Mæridis lacu*. Forte pro *ad Mæridis lacum*. Nam Herod. lib. II. n. 149. p. 147. *παρὰ Μῆορίας λίμνης*, et n.

148. *ὀλίγον ὑπὲρ τῆς λίμνης τῆς Μοίροιο*.

^c *Crialon*] Ita libri omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. An pro *Crocodilon*, Κροκοδείλων πόλις, quam in Mœride palude sitam esse ex Stephano superius diximus, cap. 9. confirmatque Herod. lib. II. n. 147. ubi Labyrinthum ait exstructum esse supra stagnum Mærios, versus urbem Crocodilon.

^d *Solis oppidum*] Heliopolis, de qua diximus cap. 9. in Heliopolite nomo, Arabiæ confini.

^e *Sed jure*] Transcribit hæc Martianus, lib. VI. c. de Ægypto, p. 219. —' In Comment. Acad. Reg. Sc. anni 1716. p. 296. dicitur altitudo Alexandriæ esse graduum 31. 11".' *Ed. sec.*

^f *Qui locus*] Vide Notas et Emend. num. 34.

^g *Dinochares*] Ita libri omnes, tum hoc loco, tum XXXIV. 42. Et si Solinus, cap. 32. p. 62. *Dinocrates* legisse videatur. Valerius item Max. I. 4. 'Cum Rex Alexander urbem in Ægypto constitnere vellet, architectus Dinocrates, cum cretam nqn haberet,

nio, XV. M. passuum^b laxitate insessa,⁶ ad effigiem Macedonicæ chlamydis^j orbe gyrato laciniosam, dextra lævaque anguloso procurso: jam tum tamen quinta^k situs parte regiæ dicata.⁷

Mareotis^l lacus, a meridiana urbis parte,⁸ euripo e Canopico ostio mittitur mediterraneo commercio, insulas quoque^m plures amplexus, triginta mill.ⁿ passuum trajectu, CL. ambitu,⁹ ut tradit Claudius Cæsar. Alii schoenos^p in longitudinem patere XL. faciunt, schoenumque stadia triginta: ita fieri^q longitudinis CL. mill. pass. tantundem et latitudinis.

Arapotes. Mox *Dinocrates* cod. Dalec. et Vet. ejusdem.—6 Cod. Dalec. *immensa*; Vet. ejusdem, *inserta*.—7 Strab. *quarta situs parte regiis dicata*.—8 Cod. Dalec. *ad meridianam urbis partem*; Vet. Dalec. *parte Euripo in Casopicum ostium*; Pintian. ex Strabone, *parte Euripo Canopico ostio committitur*.—9 Tolet. *CCL. ambitu*; Gronov. et edd. vet. ante Harduin. *DC. ambitu*.—

NOTÆ

polentaque futuræ nrbis lineamenta duxisset,' &c. Vide etiam Ammianum, lib. xxii. pag. 293. *Δεωκοπέτης* est Straboni, lib. xiv. p. 641.

^b XV. M. pass.] Strabo longitudinem ait fuisse stadiorum xxxiv. latitudinem, octo: circuitum, centum et decem stad. hoc est, xiii. m. dcl. pass. quæ mensura Plinianæ affinis est.

⁶ Laxitate insessa] Occupato telluris laxissimo spatio. Sic Statius i. Sylv. l. 56. insessam pondere humum dixit, hoc est, occupatam, pressam.

^j Macedonica chlamydis] Ea forma Chlamys Macedonica fuit, ut non totum ambiret corpus, sed posteriora fere tantum, præterquam ad pectus et humeros, ad quos nodo colligabatur: anteriore parte ejus aperta. Non Alexandriæ modo Strabo lib. xvii. p. 793. sed et habitabili terræ, Macedonicæ chlamydis speciem veteres tribuerunt, *χλαμυδοειδὲς σχῆμα*, enjūmodi forma orbis Tabula exhibetur a Brietio nostro, l. part. Parrall. Geogr. v. 5. Paludamentum Im-

peratorum idem fuit cum chlamyde. Chlamys igitur humi extenta, ac tota quanta quanta est porrecta, speciem exhibuit et Alexandriæ, et *τῆς οὐκοπέτης*, qualem veteres agnoverunt. Similes fere sunt, quæ in sacris ritibus Trabeæ induuntur, *les Chapes*. Sed in chlamyde humi extenta, dextra lævaque sunt angulosæ incisuræ duæ, quibus illæ carent.

^k Jam tum tamen quinta] Quarta etiam, tertioque, inquit Strab. lib. xvii. p. 793.

^l Mareotis] Græcis *Μαρέα*, *Μαρεία*, et *Μαρεώτις*. A circumjacente agro vinum Mareoticum appellatum, xiv. 4.

^m Insulas quoque] Octo omnino, ex Strab. lib. xvii. p. 799.

ⁿ Triginta mill.] Strabo loc. cit. lacus longitudinem intra stadia trecenta definit, quæ sunt passuum millia xxxvii.

⁹ CL. ambitu] Vide Notas et Emend. num. 35.

^p Alii schoenos] De schoenis agemus libro seq. cap. 30.

Sunt in honore et intra decursus Nili multa oppida, præcipue quæ nomina ¹⁰ dedere ostiis, non omnibus, (XII. enim reperiuntur, superque quatuor, quæ ipsi falsa ora ^r appellant,) sed celeberrimis septem, proximo Alexandriæ Canopico,¹ deinde Bolbitino,¹ Sebennytico,¹¹ ^u Phatnitico,^v Mendesico,^v Tanitico,^x ultimoque ^y Pelusiaco. Præterea Butos,² Pharbæthos,² Leontopolis, Athribis, Isidis oppidum,^b

10 Gronov. qui nomina. Mex, Tolet. non omnibus (nunc n. XI.) Gronov. et edd. ante Harduin. non omnibus, (XI. enim, &c.—11 Sebennytico Gronov. et mox in eodem et edd. ante Harduin. Buros, Pharbatos. Deinde, pro Athri-

NOTE

¹ Ita fieri] Martianus, lib. vi. cap. de Ægypto, pag. 219.

^r Falsa ora] Ψευδοστόματα, pervia tantum scaphis, non vero majoribus navigiis, propter brevia et paludes. Strab. lib. xvii. pag. 801. Seneca, Natur. Quæst. iv. 2. ignobiles ramos appellat.

^a Canopico] Sive Canobico, a Canobo, sive Canopo, Menelai navis rectore, a quo et Canopum oppidum, nbi sepultus.—'At Canopum oppidum Plinius nusquam appellat: adeo ut an ab oppido, an ab homine, vel aliunde, datum sit Canopico ostio nomen, nobis adhuc incompertum sit.' Ed. sec.

¹ Bolbitino] Βολβιτινων στόμα Ptolem. iv. 5. Aliis Βολβητινων, a Bolbitine oppido, de quo Stephanus. Nunc vocant, Bras de Raschit, ou de Rossette, ab oppido cognomine.

¹¹ Sebennytico] Per medium Delta decurrit in mare, teste Herodoto, lib. ii. n. 17. pag. 96. Nomen ei a Sebennyticum oppido, nomoque. Oppidi rudera vetus nomen servant, Sebenit.

^v Phatnitico] Φατνιτων στόμα Straboni, lib. xvii. pag. 802. Παθμητινων Ptolemæo, loc. cit. Hodie, Bras de Migny.

^v Mendesico] Vel, ut alii, Mendesio, ab oppido nomoque cognomine. Hodie Bras de Baraugner.

^x Tanitico] Tanicum Mela vocat. i. 9. Nonnulli et Saiticum, apud Strab. lib. xvii. pag. 802. Proximum est Pelusiaco, juxta urbem quam veteres Τάων appellavere. Falluntur enim ii qui Damiatam Pelusium interpretantur, cum ultimo Nili ostio Pelusium olim inaderit, Arabiæ Syriæque latere, extra Delta: Damiatæ ostium, non novissimum, sed anteriori ostio imposita sit, hoc est, Tanitico: cui a Tanite nomo, de quo egimus cap. 9. nomen fuit. Hodie Bras de Tacari.

^y Ultimoque] Quod maxime vergit in orientem. La bras de Peluse. Nomen habet a Pelusio oppido, unde Isidorus Pelusiota cognomen traxit. Vide quæ diximus in libro De Numis Antiquis Populorum et Urbium.

² Butos] Βούτος Ptolem. iv. 5. metropolis βομυθ θενοδρου. Prope Sebennyticum ostium Straboni, lib. xvii. pag. 802.

² Pharbæthos] Φαρβαθος Ptolemæo, loc. cit. Φαρβητινης βομυθ Straboni, inter Mendesium Taniticumque ostium, loc. cit. Cui nomo et Leontopolin quoque vicinam facit, ceteras-

Busiris, Cynopolis, Aphrodites, Sais, Naucratis : unde ostium quidam Naucraticum¹² nominant, quod alii Hera- cleoticum,¹³ Canopico, cui proximum est, præferentes.^c

XII. (XI.) Ultra Pelusiacum Arabia est, ad Rubrum mare^d pertinens, et odoriferam illam, ac divitem, et beatæ cognomine inclytam. Hæc^e Catabanum^{1f} et Esbonita- rum,^g et Scenitarum^h Arabum vocatur, sterilis, præter- quam ubi Syriæ confinia attingit, nec nisi Casio monteⁱ

bis Strab. *Atheribis*; Stephan. *Athlibis*.—12 *Naucraticum* Salmant. *Naucrati- cum* Gronov. et edd. vet. —13 *Ceramicum* Athen. Mox, cui VI. M. pass. *proxi- mum*, &c. codd. Dalec. et Vet. ejusdem.

CAP. XII. 1 *Hæc Catabanum* Vet. Dalec.

NOTE

que præfecturas quæ nunc recensentur, Athribiten, sive, ut diximus cap. 9. Atharrabiten, Busiriten, Cynopoliten, Prosopiten, in quo *'Αποδύτης*, hoc est, *Veneris*, oppidum fuit, teste eodem Strabone, lib. xvii. pag. 802. Saiten, et Naucratis. Notitia Ec- cles. Hieroclis, in prov. Angustamni- ca secunda, p. 55. *Καρβεθος*, pro *Φαρ- Βαθος*. Item *'Αδρυχης*, pro *'Αδρυβις*.

^b *Isidia oppidum*] Stephano, *'Ισείον*, *πάλαι Αιγύπτου*. Hoc vero cum intra Nilii decursus, hoc est, in ipso Delta contineatur, Plinio teste, diversam esse necesse est ab *Isia* Antonini, quæ mediterranea civitas est, longe supra Memphin. *Isis* porro *Ceres* est, ut omnibus notum.

^c *Præferentes*] Sic Ptolemæus, Ca- nopico prætermisso, Heraclioticum nominat, quod Canopico proximum fuit, ut Dionysius Periegetes censuit, teste Eustathio ad illius vs. 13. et Tacitus Annal. II. pag. 61. Quare nihil hic mutandum, quantumlibet Pintianus inlacet, in tanto præser- tim tamque conspirante codicum scriptorumque consensu.

^d *Ad Rubrum mare*] Ad Arabicum sinum, unde fere odorifera illa, et Felix appellata Arabia incipit.

^e *Hæc*] Non illa odorifera et Fe- lix dicta, ut hallucinatus credidit Solinus, cap. 33. pag. 62. sed illa Arabia, quæ a Pelusiaco incipit os- tio, deserta et sterilis.

^f *Catabanum*] Hi Catabanes Ara- biæ sterilis et Petrææ incolæ, a Ca- tabanis illis diversissimi sunt, quos ad Rubrum seu meridianum mare, in Arabia felice ac penitiora, positos dicemus vi. 32.

^g *Esbonitarum*] Quorum regia Esse- bon, de qua Hieronymus, in locis Hebr. post Eusebium: 'Esebon,' inquit, 'civitas Sehon regis Amorrhæorum... nunc vocatur Esbus ('*Es- Bods* Eusebio) urbs insignis Arabiæ in montibus qui sunt contra Iericho,' &c.

^h *Scenitarum*] Commune id multis Arabum populis nomen fuit, ut dice- mus vi. 30. et 32. Hl *Ægypto* con- fines, alias Saraceni app-llati, ut Ptolemæus admonet, v. 17. in Ara- bia Petræa. De his Ammianus, lib. xxii. p. 228. '*Ægyptus*,' inquit, 'us- que ad Scenitas prætenditur Arabas, quos Saracenos appellamus.' Iidem in sacris paginis Imaëlitiæ dicti.

ⁱ *Casio monte*] De quo cap. 14.

nobilis. His Arabes junguntur, ab oriente Canchlei,^j a meridie Cedrei,^k qui deinde ambo Nabataeis.² ¹ Heroopoliticus^m vocatur, alterque Ælaniticus sinus Rubri maris in Ægyptum vergentis, CL. mill.^p pass. intervallo inter duo oppida, Ælana, et in nostro mari Gazam. Agrippa a Pelusio Arsinoën,^o Rubri maris oppidum, per deserta CXXV. M. passuum tradit: tam parvo distat ibi tanta rerum naturæ diversitas.

XIII. (XII.) Juxta Syria^a littus occupat, quondam terrarum maxima, et pluribus distincta nominibus. Namque Palæstina vocabatur, qua contingit Arabas,^b et Judæa, et Cœle, dein^r Phœnice: et qua recedit intus, Damascena: ac magis etiamnum meridiana, Babylonia. Et eadem Mesopotamia² inter Euphratem et Tigrin: quaque transit Taurum, Sophene: citra vero etiam Commagene. Et ultra Armeniam, Adiabene, Assyria ante^c dicta:³ et ubi Cili-

² Gronov. *Nabatharis*.

CAP. XIII. 1 Chiffi. *exin*.—2 ' *Exinde Mesopotamia ex eadem* cod. noster et Chiffi. *Lego, Hæc eadem*. ' Dalec.—3 Chiffi. *ante dicta*.—4 *Euphratem Sy-*

NOTE

^j *Canchlei*] Qui in sacris literis Amalecitiæ dicti videntur. Nec Borcharto assentior, Chavilæos nunc significari, qui erant Babylonis proximi.

^k *Cedrei*] ' *Habitantes Cedar,*' Psal. 119. Hieronymus in locis Hebr. ' *Cedar. . . est regio in eremo Sarcenorum, a filio Ismaëlis Cedar ita cognominata.*'

¹ *Nabataeis*] Quorum oppidum Petra. De his dicemus, vi. 32.

^m *Heroopoliticus*] Ab Heroum oppido, ut dicemus vi. 33. De Ælanitico, ejusdem libri cap. 32.

^p *CL. mill.*] Strab. lib. xvi. p. 769. stadia numerat mille ducenta et sexaginta, quæ passuum efficiunt CLVII. mill.

^o *Arsinoën*] De ea vi. 33.

^a *Juxta Syria*] Hæc totidem ver-

bis ac pene syllabis Martianus, lib. vi. cap. de Arabia et Syria, p. 219. a Plinio expressit: Plinius a Mela i. 11. p. 14.

^b *Arabas*] Non eos qui Arabiam peninsulam incolunt, sed qui ab Arabia Petræa post Jordanem amnem ad Libanum usque montem penetrant, ut Plinius ipse ait vi. 32.

^c *Assyria ante*] Ammianus, lib. XIII. p. 251. ' *Juxta hunc circuitum Adiabena est, Assyria prisca temporibus vocitata, longaque assuetudine ad hoc translata vocabulum, ea re quod inter Cenam et Tigridem sita, navigeros fluvios, adiri vado nunquam potuit. Transire enim *δυσκολόν* dicimus Græci. Et veteres quidem hoc arbitrantur. Nos autem dicimus, quod in his terris amnes sunt duo perpetui, quos et transivimus,*

ciam attingit, Antiochia.^d Longitudo ejus inter Ciliciam et Arabiam,^e CCCCLXX. M. passuum est. Latitudo a Seleucia Pieria, ad oppidum in Euphrate Zeugma, CLXXV. M.^f passuum. Qui subtilius dividunt, circumfundi^g Syria Phœnicen volunt: et esse oram maritimam Syriæ:⁴ cujus pars sit Idumæa et Judæa, deinde Phœnice, deinde Syria. Id quod præjacet mare totum, Phœnicium appellatur. Ipsa gens Phœnicum in magna gloria⁵ literarum^h inventionis, et siderum,ⁱ navaliumque^j ac bellicarum artium.

XIV. A Pelusio Chabriæ castra,^a Casius^b mons, delu-

riam, Phœnicen esse volunt oram, &c. cod. noster manuscriptus. Lege ex Bud. de Asse IV. et vetust. exempl. *Esse enim primum oram maritimam Syriam ab Arabia, cujus pars sit Idumæa et Judæa: deinde Phœnicem. Deinde rursus Syriam. Introrsus autem Syria Damasci claudi Phœnicem.* Dalec. Vet. Dalec. deinde Assyria.—5 Ita codd. Hardnini et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. gloria magna Gronov. et edd. vett.

NOTE

Diavas et Adjavas, juncti navalibus pontibus, ideoque intelligi Adjavenam cognominatam. Assyriæ videlicet pars nobilissima Adiabene fuit, in qua Ninus, Arbela, et Gangamela: de quibus VI. 16.

^d Antiochia] Non id oppidi modo nomen, sed regionis est, quæ Syria Antiochia dicebatur, non ut nunc vulgus Geographorum loquitur, Syria Antiochena. Ita cap. 18. 'Promontorium Syriæ Antiochiæ:' sic enim libri veteres habent. Mela I. 12. 'Reliqua pars Syriæ, cui Antiochiæ cognomen additur.'

^e Et Arabiam] Sive Ostracinen, ubi finitur Arabia, ut mox dicitur.

^f CLXXV. M.] Vide Notas et E-mend. num. 36.

^g Circumfundi] Qui subtilius dividunt, inquit, Phœnicen undequaque Syria includi aiunt: primumque ab Ostracine, ubi Arabia desinit, occurrere Syriæ oram maritimam, cujus pars Idumæa sit, et Judæa: deinde sequi Phœnicem; mox Syriam rursus

proprie appellatam, et quæ Cœle, et quæ Antiochia dicebatur. Locum hunc frustra sollicitant Schefferus, de Milit. Navali I. 2. p. 16. aliique.

^h Literarum] Vide quæ dicturi sumus VII. 57. Hausit hæc Plinius, a Mela Pomponio I. 12.

ⁱ Et siderum] Tum ad viam mari regendam contemplatione siderum, tum ad præsignificandum ex iisdem quæ sint futura hominibus. Propert. II. 989. 'Quæritis et cælo Phœnicum inventa sereno, Quæ sit stella homini commoda, quæque mala.'

^j Navaliumque] 'Maria navibus adire,' inquit Mela, 'classe configere, imperitare gentibus, regnum præliumque commenti.'

^a Chabriæ castra] In via quæ a Syria et Casio monte Pelusium ducit Chabriæ castra locat et Strabo, lib. XVI. p. 760. δ Χαβρίλου λεγόμενος χάραξ. Videntur a Chabria Atheniensis dicta, de ejus expeditione in Ægyptum multa Diodorus Sic. Bibl. lib. XV. p. 400.

brum^c Jovis Casii, tumulus Magni Pompeii.^d Ostracine^e Arabia finitur, a Pelusio LXV. mill.^f passuum.

(XIII.) Mox Idumæa incipit, et Palæstina, ab emersu Sirbonis lacus,^g quem quidam CL. M. passuum circuitu tradidere: Herodotus^h Casio monti applicuit: nunc est palus modica. Oppida: Rhinocolura,ⁱ et intus Raphea:^j Gaza,^k

CAP. XIV. 1 *Trachine. Arabia finitur a Pel. &c.* cod. Dalec. et Vet. ejusdem; *Ostracine. Arabia finitur a Pel. &c.* Gronov. et edd. vett.—2 *Rhino-*

NOTE

^b *Casius*] Montem hunc Κάσιον πρὸς Αἰγύπτῳ, et Κάσιον πρὸς τῷ Πηλοσῳ, a locorum vicinio appellat Strabo: ut ab altero ejusdem nominis seceratur, de quo cap. 18. Errant qui montem hunc Sinai esse arbitrantur.

^c *Delubrum*] Cum oppido, quod Antoninus et Ammianus Casium vocant. Δὲς ἰερὸν Κασίου Straboni, loc. cit.

^d *Pompeii*] Dio lib. XLII. p. 188. ad Casium montem interfectum ait ea ipsa die, qua quondam de Mithridate et piratis triumphum egerat. Quin et ipso suo die natali, inquit Plutarchus, in Camillo, pag. 138. qui et idem dies triumphi fuit. Eum alii pridie, alii ipso die natali sui aiunt obiisse, ut idem monet, Sympos. VIII. 1. p. 717. Sed nodum solvunt Fasti Capitolini, ex Verrii fragmentis, in quibus legitur 'per biduum' triumphi pompam esse protractam. Dicta hæc sunt in antecessum, ad XXXVII. 6.

^e *Ostracine*] Ὀστρακίνη Ptolem. IV. 5. oppidum est, unde 'Abraamius Ostracinenensis' Episcopus, in Conc. Calched. Ostracina dicitur Antonino, inter Casium montem et Rhinocoluram medio intervallo posita, utrimque M. P. XXVI. Regionem Ostracinen Solinus nugando commi-

niscitur. In Notitia Eccles. pag. 55. inter sedes Episcopales Prov. Augustamnicæ, cujus Metropolis Pelusium fuit, censetur Ὀστρακίνη.

^f *LXV. mill.*] Martians, loc. cit. LXVI. Antoninus item in Itiner. 'Ostracina Cassium, XXVI. Pentaschænon, XX. Pelusium, XX.'

^g *Sirbonis lacus*] Ptolem. IV. 5. in Casiotide, ἔκρηγμα Σαρβωνίδος λίμνης, eruptio paludis Sirbonid'is. Siccitatem hanc hodie paludem aiunt. Sirbonidem lacum cum Asphaltite magno errore confundit Strab. lib. XVI. pag. 768.

^h *Herodotus*] Lib. III. n. 5. pag. 168. Σαρβωνίς λίμνη, παρ' ἣν δὴ τὸ Κάσιον ἔσται.

ⁱ *Rhinocolura*] Rhinocolura quoque Livio, lib. XLV. p. 575. et Strab. lib. XVI. pag. 769. Ῥινοκόλουρα. Seneca de Ira III. 20. pag. 694. 'Rex Pernarum totius populi nares recidit in Syria: inde Rhinocolura loci nomen est.' At sæpius Seneca in historia noninibusque sublabitur. Verius Diodorus Sic. Bibl. lib. I. pag. 55. hoc Æthiopiæ Regi ascribit, idque a diversa valde causa: benignitas enim et miseratio fuit. Is, Ægypto subacta, latrones, quos ceperat, acerbior rarus omnes neci dare, quod magno numero erant; iniquitas, impune dimittere; ita mediam viam legit, ut

et intus Anthedon :¹ mons Argaris.³ Regio per oram Samaria. Oppidum Ascalo² liberum, Azotus :⁴ Jamneæ

cera Ptolem. Mox, *Raphea* Gronov.—3 'Ita Mss. Reg. 1. 2. et Editio princeps. Male Ms. Reg. 5. et recentiores editiones, *Argaris*. Mons est Garizim, Samarise celeberrimus, quem videre est in nummis Philippi imperatoris Neapoli cæsis.' Brotier.—4 *Azotus* Chiff. Mox *vicus* pro *intus* in Vet. Da-

NOTE

resectis naribus, quo dignoscerentur, in desertis Ægypti finibus colere jussit, urbe ibi structa, cui a re et facie nomen esset. Græci enim *ῥῖνα, ῥασιν, κλόρον, curtatum* dicunt. Ptolemæus tamen et Stephanus scribunt *ῥωκόρουρα*.

1 *Raphea*] Stephanus, *Ῥάφεια, πόλις Ἰουδας*. Strab. lib. xvi. pag. 769. *Ῥαφία, μετὰ Γάζαν, post Gazam sequitur Raphia*. In nummo Commodi, ΠΑΦΙΑC. AC. hoc est, *Raphiaæ asylum*. Distat a Gaza, et a Rhinocorura, pari intervallo, xxii. M. P. apud Anton.

2 *Gaza*] Sic Persæ ærarium vocant, inquit Mela, 'et inde nomen est, quod cum Cambyses armis Ægyptum peteret, huc belli et opes et pecuniam intulerat.' Hic Jovis Cretæi templum, inquit Stephanus, 'quem Marnan nostra ætate vocant, hoc est, *Κρηταγενῆ*, Creta natum.' Huc spectat igitur rarissimus Musei nostri Parisiensis nummus æreus formæ medlocris, Tito principe cæsus, cum hæc epigraphe, ΖΕΥC. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗC. Distat ab Ascalone Gaza, litore maris mediterranei, xvi. M. P. Hodie *Gazzara*.—*Gazæ* finise Stephanus ait Jovis Cretæi templum, quem (inquit.) *Κρηταγενῆ* vocant. Festivo sane errore, si vel ipse, vel alius qui ei præverit, in Creta genitum esse idcirco finxit, quia in nummo Titî Imp. legit, ΖΕΥC ΚΡΗΤΑΓΕΝΗC. Est nummus ille singularis, nunc in Museo nostro, ex ære mag-

no. Prior area habet ΑΤΤΟ. ΤΙΤΩ. *Imperatori Titio*: capite ipsius laureato. Altera Jovem, virillæ ætate, et fulmen dextra vibrantem, inter septem sidera, exhibet: qui habitus situsque in Creta genitum, nibilo magis, quam apud Antipodas, denotat. Præterea in nummis Cretensium rarius multo, quam in plurimorum Asiæ oppidorum numismatibus occurrit Jovis effigies: semel tantum vidimus, in nummo scilicet Hadriano inscripto, ΚΟΙΝΟΝ ΚΡΗΤΩΝ: et ibi sedet aquilam dextra tenens. Quod si ΚΡΗΤΑΓΕΝΗC in Creta natum significaret, fortassis ut *Αθρηγένης*, sic *Κρηταγενῆς* scribi oporteret. At est hic ista, opinor, sententia, quæ egregie convenit cum argumento in area nummi picto: ΖΕΥC ΚΑΤΑΣΤΗΣΑΣ Ῥωμαίων Ἡγεμόνα Τίτον, Ἀσθρόπων Γένει Ἐνεψίαν Ὀγδοὺν Χέλας. *Jupiter constituens Romanorum Rectorem Titum, Humano Generi dedit octavum lumen, vel sidus*. Est enim ibi posterior littera pro numero octonario.' *Ed. sec.*

1 *Anthedon*] *Ἀνθηδών* Ptolem. iv. 5. in Cassiotide. Palæstinae ab Hesi- chio accensetur, pag. 103.

3 *Argaris*] Vide Notas et Emend. num. 37.

4 *Ascalo*] Græcis *Ἀσκάδων*, atque ita Nummi Augusti, Titî, et Antonini. Hodie *Scalona*.

5 *Azotus*] *Ἄζωτος, πόλις Παλαιστίνης*, Stephano, et Ptolem. v. 16. Distat a Jamnia littorali xx. M. P. si Antonino credimus: si Straboni, lib.

duæ,^p altera intas. Joppe^q Phœnicam, antiquior ferrarum inundatione, ut ferunt. Insidet collem^r præjacente saxo, in quo vinculorum Andromedæ^s vestigia ostendunt. Colitur illic fabulosa Ceto.^{6t} Inde Apollonia:^u Stratonis^v turris, eadem Cæsarea, ab Herode rege condita: nunc colonia^w prima Flavia, a Vespasiano imperatore deducta:

lec.—5 *Insidet colli* Vet. Dalec.—6 *Ceto* Chiffi. *Derceto* Gronov. et edd.

NOTÆ

VL. p. 759. XLV. hoc est, CC. stadiis. Hodie *Aicetta*.

^p *Jannæ duæ*] Quarum altera Jannitarum portus ad mare, Ἰαννιτῶν λιμὴν Ptolem. v. 16. altera urbs ipsa paululum a mari semota, Ἰδμυαία Straboni, lib. xvi. p. 759. Stephano Ἰδμυαία. Ipsi Ptolemæo in urbibus mediterraneis, Ἰδμυαία, cui hodieque vestigium nomen manet, *Zenia*.

^q *Joppe*] Ἰόππη, nunc *Jaffa*. Ex Mela hæc Plinius: is enim, l. II. 'Est *Loppe*,' inquit, 'ante diluvium, ut ferunt, condita.'

^r *Insidet collem*] Colli imponitur adeo edito, ut inde conspicui Hierosolyma, Judæosum metropolis, possit. Strab. lib. xvi. p. 159.

^s *Andromedæ*] Quam ibi ceto a matre expositam, mox a Perseo ereptam fabulantur. Visa ibi hæc vinecula testis est quoque Josephus Belli Jud. III. 15. Vide Apollodorum de Diis, lib. II. p. 95.

^t *Ceto*] Quæ Nereidos fere forma pingebatur, figura ex pisce fœminaque composita: cujusmodi in vetustis Syriæ ac Mesopotamiæ nummis conspicitur. Idcirco fabulosam vocat. Ciceronis illud eo forte pertinet, 'Piscem Syri venerantur,' de Nat. Deor. lib. III. Vide Notas et Emend. num. 38.

^u *Apollonia*] Stephano, Ἀπολλωνία κατὰ Ἰόππη. Nunc *Aischo*.

^v *Stratonis*] Ἰστράτωνος πόλις Straboni, lib. xvi. pag. 758. Eodem Κασάρων Ἰστράτωνος Ptolem. v. 16. et Cæsarea Palæstinae vulgo appellata, quam cum Cæsarea Philippi, sive Peneade dicta, perperam *Sucita* confundit in Itiner. Anton. Hieronym. in Chron. p. 156. an. 4. Olymp. 191. 'Herodes Cæsaream in nomina Cæsariæ condidit, quæ prius Turris Stratonis vocabatur.' Nunc est *Cassir*, provinciæ caput, *la Principauté de l'Hezir de Cassir*.—'Herodes rex cum a Pliisio dicitur, is designatur, quem Romaniet nummi veteres regem appellavere; ac proinde is, qui prius tetrarcha Galilææ, deinde et rex fuit: in nummis ΗΡΩΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. Ab eo condita, cineta muris Cæsarea dicitur. Prior Herodes ΕΓΝΑΡΧΗΣ tantum, non ΒΑΣΙΛΕΥΣ fuit.' *Ed. sec.*

^w *Nunc colonia*] Minci nostri Parisiensis nummus æreus formæ mediocris, M. Aurelio principe causus, cum Serapidis effigie, et epigraphæ ejuscemodi, COZ. PRIMA. FL. AVA. CÆSAREÆ. Prima Flavia vocatur, quod prima omnium coloniarum dicta ait Flavia a Vespasiani nomine. Ulpian. lib. L. Digest. tit. 18. 'de Censibus,' 'Divus Vespasianus Cæsarienses colonos fecit, non adjecto ut et juris Italici essent, sed tributum his remisit capitis,' &c.—'Est in Museo nostro nummus perrarus, argen-

finis Palæstines² centum octoginta novem millibus passuum, a confinio Arabiæ: deinde Phœnicæ. Intus autem Samariæ oppida: Neapolis,⁷ quod antea Mamortha⁸ dicebatur: Sebaste⁹ in monte, et altiore Gamala.⁹^a

vett.—7 *Samaria*. *Oppida* Chiffi.—8 'Josephus Bel. Judaic. lib. v. *Maxboram* nominat.' Dalec.—9 Ita codd. Dalec. et Harduin. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. 'Non recte meo animo; *Gamala* namque ultra Jordanem.' Dalec. *Sebaste*, in monte altiore *Gamala* edd. vett. ante Harduinum.

NOTE

tens, in quo solis vultus radiatus, idemque juvenilis, ut orientem significet, aream unam implet. In altera Vespasianus stans, capite nudo, dextra elata, imperanti ac jura danti similis, sinistra bacillum imperatorium tenet. In media area scriptum est, hinc VESPASIA, inde NVS. Docet ille Vespasianum, priusquam declararetur Augustus, Imperatorem sive Ducem Exercituum in Oriente fuisse. Tunc est deducta colonia Cæsarea a 'Vespasiano Imperatore,' ut ait Plinius, anno Christi LXX. statim a capitis Hierosolymis. Nec multo postea census hic nummus argenteus est, quem Patinus exhibet in Famil. p. 265. Caput Neptuni, retro tridens, symbolum maritimarum urbium. Civis togatus, capite nudo, dextro genu flexo, dextra tangit tropæum, victoriæ symbolum: stante ex adverso Imperatore, et tropæum idem similiter manu apprehendente. Infra MARCVS IMP. Quibus literis non Marcus aliquis, sed sententia hæc continetur: 'Maritimæ Urbes Restitutæ Cæsarem Vespasianum Salutant Imperatorem.' Ed. sec.

² *Finis Palæstines*] Id quoque Martians habet, lib. vi. cap. de Arabia et Syria, p. 219.

⁷ *Neapolis*] *Νεάπολις* in Samaria, Ptolem. v. 16. Sichem Christi Domini temporibus dicta, teste Benjamin in Itiner. p. 88. Indigenis *Mabertias*, auctore Josepho, Bell. Jud.

v. 4. quoniam Plinio 'Mamortha' dicitur. Hodie *Naplosa*. Nummus Faustinae junioris, ex ære, forma mediocri, in Museo nostro Parisiensi: ΦΛ. NEAC. ΠΟΛ. ΟΥΡ. ΠΑΛΑΕΣΤΙ. Φλαούλας Νέας πόλεως Συρίας Παλαιστίνης.—'Est nummus ex ære mediocri in Gaza regia; in quo mons Garizim pingitur, cum templo gemino in vertice: infra, Aquila est alis expansis. In ambitu ΦΛ. NEAC ΠΟΛΕΩΣ. ubi cave legas scribasve cum imperitis ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ. In parte nummi priore legitur, ΑΥΤ. ΚΑΙ ΓΟΥ. C. ΤΡΕ. ΓΑΛΛΩΣ. Caput laureatum: hæc verba sic D. Bandurius interpretatur: *Imp. Cæsar Caius Vibius Cæsaribus Augustus Trebonianus Gallus*. Prave, nam Augusti titulus, cum officium denotet, magistratumque summum in provincia vice Senatus, quamvis sit hæreditarius, tamen non nisi post nomina et cognomina ponitur. *Lege, Imperator Cæsar Caius Vibius Sulpicius Trebonianus Gallus*. Ibi C. *Κουπικίος* est, non *Κεβασρός*. Galli cognomen proprium esse Sulpiciæ gentis, docet ipse Plinius, II. 9. ex eaque prodiisse Gallum Augustum alibi ostendimus. Nummi ipsius ceteri Græci in fine habent BEB. ΑΥΤ. unus singularis ex ære mediocri, apud D. Foucault, habet ET. CEB. hoc est, *Εβρεβής Κεβασρός, Pius Augustus*. Ed. sec.

⁹ *Sebaste*] Ab Herode Ascalonita in gratiam Augusti sic appellata ipsa

XV. (XIV.) Supra Idumæam et Samariam Judæa longe lateque funditur. Pars ejus Syriæ^b juncta, Galilæa vocatur: ^c Arabiæ vero et Ægypto proxima Peræa,^d asperis

*****

CAP. XV. 1 'Petraea Vet. Lego, Arabiæ vero Petraea et Ægypte altera proxima. Ad. Immo vero *πηραια*, quia *πέρας* seu ultra Jordanem sita. Unde et Olivar. super Mel. i. 11. recte vocat regionem trans Jordanem. Videatur et

NOTÆ

urbis Samaria est. Vide Benjam. loc. cit. *Σεβαστη*, ἐν τῇ Σαμαρειδῆ πολίχων, Stephano. In Conc. Nic. i. et CP. i. subscribunt Episcopi 'Sebastenses,' vel 'Sebasteni,' ex Prov. Palæstinæ. Hodie *Sebastia*. Vide Notas et Emendationes num. 39.

^a *Gamala*] Diversum hoc Samariæ oppidum ab altero ejusdem nominis ultra Jordanem posito, quam Judææ urbem validissimam Suetonius appellat in Tito. Quanquam eadem utriusque vocis originatio est: sic enim dicta videtur ab Hebræo *גמל*, quasi *Camela*, quod dorso montis insidens, cameli dorsum referre creditur. Illam certe, quæ Judææ est, jugo montis aspero editoque impostam docet Josephus, Bell. Jud. iv. 1. Hanc idem III. 2. p. 832. ait *Γάμαλα πόλις Ἰερύτων*, civitatem Equitum, quos eo colonos duxit Herodes, appellatam ait, Carmelo monti insidentem.

^b *Syria*] Hoc est Syriæ Antiochiæ, ut diximus cap. 13.—^c Judæa hic appellatur, quæ in libris sacris 'terra Chanaan' sæpe dicitur, eo quod filii Chanaan eam inter se sibi dividerunt, in ortu Phaleg, et Hebræam ibi linguam integram servavere, immuam a confusione, quæ in Babylonia post annos quinquaginta pluresve contigit. Hic enim sensus verborum illorum est, Gen. x. 25. 'Nomen uni Phaleg, eo quod in diebus ejus divisa sit

terra.' Gallice vere ac recte dixeris: *Le pays fut alors partagé entre les enfans de Chanaan*: Ed. sec.

^c 'Galilæa vocatur] Etiam Aureliani Imperatoris temporibus altera alteri paruisse principi videtur: quorum unius nomen hactenus arbitramur fuisse ignotum, nunc demum profereendum. Est nummus singularis ex ære mediocri, apud D. de Boze sic inscriptus *ATPHAIANOC. AΘΗΝΟΔΟΤΟC*. Capita duo adversa: Aureliani laureatum, diadematum Athenodori. (X. L. A. L. Δ. in corona laurea, quæ conjunctis copiis ac viribus victorem utrumque fuisse demonstrat: in Syria certe: quoniam extra Syriam et Ægyptum non fuit mos scribendi L. pro ET. sub Augustis. At in nummis Judææ et Herodis ac Philippi tetrarcharum in Galilæa reperitur. Annus Athenodori, ut in aliis nummis annus Vaballathi quartus, incidere hic indicatur in annum Aureliani Imp. primum. Unde suspicamus in Galilæa Athenodorum, ubi olim Zenodorum tetrarcham fuisse nummi testantur, Vaballatum in Judæa gessisse principatum: et cum utroque Aurelianus Imperatorem foedus iniisse adversus Arabes. Propterea Aurelianus in nummis *FACATOR ORBIS* scribitur. Vaballathus, inquam, in Judæa fuit, genus fortasse ducens ex Sauballat Horonite, hoc est Moabita; qui in Samaria consti-

(XV.) Jordanis ⁴ amnis ^p oritur e fonte Paneade, qui cognomen dedit Cæsareæ, de qua dicemus: ^q amnis amœnus, et, quatenus locorum situs patitur, ambitiosus, accolisque se præbens, ^r velut invitus Asphaltiten lacum dirum natura petit, a quo postremo ebibitur, aquasque laudatas perdit pestilentibus mixtas. Ergo ubi prima convallium fuit occasio, ^s in lacum se fundit, quem plures Genesaram ^t vocant, XVI. mill. passuum ^t longitudinis, VI. mill. latitudinis, amœnis circumseptum oppidis: ⁶ ab oriente, Juliade, ^u et Hippo: ^v a meridie, Tarichea, ^w quo nomine aliqui et lacum ^x appellant: ab occidente Tiberiade, ^y aquis calidis ^z salubri.

edd. vett. et Gronov. habent *Betholeuen, Tepheneu*.—4 *Jordanes* Chiffi.—5 *Salmant. fit occasio*. Paulo post, pro *XVI. mill.* Chiffi. habet *XV. mill.*—6 *Perperam* Salmasius ad *Solinum* pag. 578. *circumseptum oppidis.* Heinsius in *Advers.* I. 12. p. 128. *circumseptus oppidis* cod. Dalec. *circumspectus oppidis* Vet. Dalec.—7 *Trachæa* Vet. Dalec. *Tarichia* Strabo.—8 Chiffi. *LXXV.*—

NOTÆ

non modo adversativæ orationis parti postponere, familiare ac solenne Plinio est. Sic VI. 22. 'Omnium in India prope, non modo in hoc tractu, claritatem antecedant Prasii, &c.

^o *Herodium*] Nomen unius est e Judææ toparchiis apud Josephum, Bell. Jud. III. 2. pag. 833. 'Ἡρόδειον.

^p *Jordanis amnis*] Describit hæc Martianus lib. VI. c. de Syria, p. 219.

^q *De qua dicemus*] ap. 16.

^r *Se præbens*] Veluti moras nectat, invitæque lacum petat.

^t *Genesaram*] Γεννησαρίτης λίμνη Straboni, lib. XVI. pag. 755. In sacris paginis, 'Lacus Genesareth,' et mare Tiberiads, et mare Galilææ. Hodie *Mer de Tabarie*.

^u *XVI. mill. pass.*] Ita Solinus, cap. 35. p. 64.

^v *Juliade*] Ἰουλιὰς Ptolem. V. 16. in Galilæa. Hanc Philippus Tetrarcha in Gaulanitide condidit: et Juliadem, in gratiam Julisæ, quæ Tiberii mater,

voluit appellari. Auctor Josephus Bell. Jud. II. 8. p. 789. qui in Perzæ, hoc est, ultra Jordanem sitam dicit: hoc est, ut Plinius ait, ab oriente Genesaræ lacus.

^v *Hippo*] A quo Ἰππηῖη regio cognominata, apud Joseph. Bell. Jud. III. 2. pag. 832.

^w *Tarichea*] Ταριχία Stephano. Josepho, Bell. Jud. III. 16. p. 857. Ταριχία. Urbem Judææ validissimam Tarichæam vocat Suetonius in Tito.

^x *Et lacum*] Genesaram scilicet, quem Tarichæum aliqui vocabant, et Tiberiads, a vicinis orbibus: ut Genesæ dicimus, et Lausanne, et Lemannum lacum. A Tarichæa nomen quoque invenisse lacum eum innuit Strabo lib. XVI. p. 764. ut inanis jam sit Drusii conjectura, locum hæc pro arbitrio immutantis, in Comm. ad voces Hebr. Novi Testam. cap. 24. p. 41.

^y *Tiberiade*] Τιβερίδας, πόλις τῆς Ἰουδαίας, κρηδὸς τῆς Γεννησαρίτης λίμνης,

(XVI.) Asphaltites nihil præter bitumen gignit: unde et nomen.^a Nullum corpus^b animalium recipit: tauri^c camelique fluitant. Inde fama, nihil in eo mergi. Longitudine excedit centum m. passuum, latitudine maxima xxv.^d implet, minima sex. Prospicit eum ab oriente Arabia Nomadum,^e a meridie Machærus,^f secunda quondam arx Judææ, ab Hierosolymis. Eodem latere^g est calidus fons medicæ salubritatis Callirrhœ,^h aquarum gloriam ipso nomine præferens.ⁱ

(XVII.) Ab occidenteⁱ littora Esseni fugiunt,ⁱⁱ usque qua nocent: gens sola,^j et in toto orbe præter ceteras mira,

~~~~~

9 Machærus Gronov.—10 Margo edd. Dalec. et Gronov. *præ se ferens*.—11 Ita codd. Hardini, cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Ab o. l. fugiant* Gronov. et edd. vet. ^a *Ab occidente littora Esseni habitant. Hos fugiunt usquequaque nocentes* Vet. ita legit et Rhodig. *Lego, Ab occidente*

NOTÆ

Steph. In gratiam Tiberii ab Herode tetrarcha sic appellata, quæ prius *Cenereth* dicebatur.

^a *Aquis calidis*] Josephus, Antiq. Jud. xviii. 3. p. 619.

^b *Unde et nomen*] *Ἀσφαλτες* enim Græcis bitumen est.

^c *Nullum corpus*] Vivum scilicet; quæ de re vide Philosophum, Meteorol. ii. 3. p. 557. et Strabon. lib. xvi. p. 763. Id vero expertum esse Vespaasianum Ang. projectis in lacum hominibus nandi imperitiis, vinctisque post terga manibus, auctor est Josephus, Bell. Jud. v. 5. p. 892.

^d *Tauri*] Solinus, cap. 35. pag. 64. Aliud est quod Josephus ait, loc. cit. lacum eum plurimis locis vomere bituminis glebas, quæ super undam et facie et mole tauris assimilés nant.

^e *XXV.*] Vide Notas et Emend. num. 43.

^f *Arabia Nomadum*] Quæ a Palmyrenis solitudinibus, unde initium dicit, ad meridiem descendit ultra Asphaltiten lacum.

^f *Machærus*] *Μαχαρούς* Stephano, et Josepho, qui Antiq. xviii. 7. p. 626. ibi necatum ab Herode Christi Domini Præcursorem refert. In Perææ regionis Judææ parte meridionali a Josepho locatur, iii. 2. pag. 833.

^g *Eodem latere*] Latere Asphaltitæ lacus meridionali.

^h *Callirrhœ*] *Καλλιρρόη* Ptolem. v. 16. *Καλλιρρόη* Josepho, Antiq. Jud. xvii. 8. p. 598. cujus fontes calidos, præter vim medicam, potui quoque jucundos esse asseverat. Solini halincinationem, cap. 35. p. 65. hunc fontem Hierosolymis proximum stantentis, Plinii loco perperam intellecto, jam pridem Salmasius insectatus est, p. 579.

ⁱ *Ab occidente*] Ab occidente, inquit, littora Asphaltitæ lacus Esseni refugiunt, sive tantum ab eo lacu recedant, quoad vis illius malefica pertingit. Nam letales exspirat auras, viciumque aërem inficit. Vide Notas et Emend. num. 44.

^j *Gens sola*] Hoc est, solitaria, et a

sine ulla foemina, omni Venere abdicata, sine pecunia, socia palmarum.^k In diem ex æquo convenarum turba renascitur, large frequentantibus, quos vita fessos ad mores eorum fortunæ fluctus agit.¹² Ita per sæculorum millia (incredibile dictu) gens æterna est, in qua nemo nascitur. Tam foecunda illis aliorum vitæ poenitentia est. Infra hos¹ Engadda oppidum fuit, secundum ab Hierosolymis fertilitate, palmeterumque nemoribus: nunc alterum bustum. Inde Masada^m castellum in rupe, et ipsum haud procul Asphaltite.¹³ Et hactenus Judæa est.

XVI. (XVIII.) Jungitur ei latero Syriæ^a Decapolitana regio, a numero oppidorum, in quo non omnes eadem ob-

littora Esseni habitant usquequaque, Gens, &c. Dalec.—12 Pintian. quos vita fessos fortunæ fluctus ad mores eorum agit. Chiff. et Tolet. fluctibus agit.—13 Margo edd. Dalec. et Gronov. haud procul ab Asphaltite.

NOTE

populorum frequentia sejuncta. De Theoreticis Essenis accipi hæc debere, qui in sola sacrorum codicum meditatione diem totum transigebant, neque artem exercebant ullam, tum verba hæc snadent, tum quod mox addit, gentem eam sociam esse palmarum, hoc est, in palmetis, adeoque desertis locis ætatem degere. De Practicis, quod alterum genus est Essenorum, (quanquam et ii divisi bifariam, nam alii ἀγαμοί et cœlibes fuerunt, alii nuptiis implicati,) refert Josephus eos in uribus degere, Bell. Jud. II. 7. p. 785. ubi ceteros Essenorum mores accurate describit.

^k *Socia palmarum*] Vide Notas et Emendationes nnn. 45.

¹ *Infra hos*] Solinus, cap. 35. p. 65. 'Infra Essenos Engadda oppidum fuit, sed excisum est.' Πολύχρη' Ἐγγαδῶν Josepho, Bell. Jud. v. 3. 'Inde opobalsamum venit,' inquit Hieron. lib. de Loc. Hebr. 'quas vineas En-

gaddi Salomon nuncupat. Vicus est prægrandis Judæorum juxta mare mortuum.'

^m *Masada*] Solinus, loc. cit. 'Judææ terminus Massada castellum.' Ita et Martianus, lib. vi. pag. 210. *Μασάδα* Josepho, Bell. Jud. v. 3. p. 887. castellum validissimum haud procul Hierosolymis, οὐ πρόβητος Ἱεροσολύμων. Straboni, lib. XVI. p. 764. *Μασάδα*.

^a *Latere Syriæ*] Qua vergit in Syriam Cœlen, et Libanum montem. Oppida habuit Decapolitana regio celebriora ultra Jordanem, atque, ut Plinius ait, in Arabiam recedentia. Arabiæ enim Nomadum appellatione fere censetur, quicquid ultra Jordanem est. Tamen etiam cis Jordanem habuit nonnulla. Nam et Christus a finibus Tyriorum ad mare Galilææ perrexisse dicitur per fines Decapoleos.

servant. Plurimi ² tamen Damascusum ex epoto riguis ^b amne Chrysorroha fertilem : ² Philadelphiam, ^c Rhaphanam, ^d omnia in Arabiam recedentia. Scythopolin, ^e (antea Nysam, ^f a Libero patre, sepulta nutrice ibi,) Scythis deductis. ^g Gadara, ^h Hieromiace ³ ^b præfluente, et jam dictum ¹ Hip-

CAP. XVI. 1 *Plurimum* Chiffi.—2 Sic partim ex codd. partim ex conjectura emend. Harduin. *Damascusum et Opaton riguas amne Chrysorroha fertilem* Gronov. et edd. veti. Mox : *Scythopolin deductis Scythia, antea Nysam, a Libero patre sepulta nutrice ibi* margo edd. Dalec. et Gronov.—3 *Gadara Hieromiace* conjunctim Gronov. *Hieromica* Chiffi. et Regg. Brot. *Hieramice* alii codd. ap. Brotier. Mox, *Hippon Dion* conjunctim Gronov. *Hippodion* Chiffi. Margo edd. Dalec. et Gronov. *divitem Gadaram*. Denique Vet. et codd. Dalec. et

NOTÆ

^b *Damascusum ex epoto riguis*] Fertilem ait esse Damascenum agrum, quia totum epotat Chrysorrohoam amnem, dum ad rigua distrahitur. Testatur id etiam Strabo, lib. xvi. pag. 755. Ὁ μὲν Χρυσόρροσος, ἀρξίμενος ἀπὸ τῆς Δαμασκηρῶν πόλεως καὶ χάρας, εἰς τὰς ὀχρείας ἀναλίσκεται, κ. τ. λ. Hodie *Damas*, Chrysorrohoam sic distrahi, ut in singulis ædibus et hortis fontem ex eo derivatum habeant in urbe cives, auctor est Bellonius, Observ. II. 91. Volnsiani nummus ærens minoris formæ in Cimelio nostro Parisiensi : COL. DAMAS. METR.

^c *Philadelphiam*] Φιλαδέλφια Ptolem. v. 16. in Decapollitana regione. Stephanus a Ptolemæo Philadelpho nomen invenisse ait. A Josepho, Bell. Jud. III. 2. p. 833. in Persæ collocatur. In Arabiæ confinio, a Plinio. Unde circumjectus ager Ἀραβία τῆς Φιλαδέλφιας dicitur Epiphanio in Ἀνακεφαλ. p. 145. In nummis, ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. ΚΟΙΛ. ΤΥΡ. Κολῆς Τυρίας.

^d *Rhaphanam*] Ῥαφαναί Stephano : Josepho, Bell. Jud. VII. 19. Ῥαφαναία. In Conc. Nic. I. Bassianus Rhaphaneensis, ex Provinc. Syriæ Cæles.—^e Insignis est Raphanæ nummus percussus, Annæ Aureliæ Faus-

tinæ nomine, quæ soror fuit M. Aurelii Severi Alexandri Imp. ANNIA ΑΤΡΗΑΙΑ ΦΑΥΤΕΙΝΑ C. hoc est, Σεβαστῆ, *Augusta*.)(ΕΠΙ ΤΥΡ. ΚΤΡΙΝΟΤ. Sub *Prætoræ Cyrino*. ῬΑΦΑΝΕΩΤΩΝ. Nummus *Raphaneotarum*. AOC. A. CCLXXI. æræ Cæsarianæ. Egimus de hoc nummo fusiis in Diario Trevoltiano, et alibi. *Ed. sec.*

^e *Scythopolin*] Cis Jordanem hæc sita, nec jam in Arabiam recedens, ut superius memoratæ urbes. Civitatem Decapoleos maximam, et Tiberiadi vicinam facit Josephus, Bell. Jud. III. 16. p. 856. Galilææ Strabo, lib. xvi. p. 768. Meminere Ptolemæus, Stephanus, et alii. Antoninus a Gadara, de qua statim dicemus, distare ait M. P. XVI.

^f *Antea Nysam*] Ita Stephanus : Νύσα κολῆς Τυρίας, Τυρόων πόλις. Hæc porro parenthesi inclusimus, ne forte cum Solino existimares Scythas a Libero patre deductos. Scytharum excursionis meminit Eusebius in Chron. qui eosdem ait suum huic urbi nomen indidisse, quæ prius Βεθόαρη, καλουμένη πρὸς Ἑλλήνων Τυρόπολις, inquit Josephus, Antiq. Jud. XII. 12. p. 418.

^g *Gadara*] Γάδαρα Stephano, qui Cæles Syriæ urbem esse ait. Ptole-

pon: Dion,^j Pellam^k aquis divitem, Galasam,^l Canatham.^m Intercursant cinguntque has urbes tetrarchiæ,ⁿ regionum instar singulæ, et in regna^o contribuuntur, Trachonitis,^p Paneas,^q in qua Cæsarea cum supradicto fonte: Abila,^r Arca,^s Ampeloëssa,^t Gabe.^u

Chiff. *regnum instar.*—4 *Gabala* Vet. Dalec.

NOTE

mæus, v. 15. Decapolitanæ, (sic enim habet Paris. cod.) adjudicat. Τὰ Γάδαρα, et Ἴκρον, et Γαυλαντίδα regionem, seu loca inter se vicina admodum conjungit Josephus, Bell. Jud. II. 19. p. 813.

^h *Hieromiace*] Amne. Mss. *Hieromice. Iarmoch*, e montibus Galaad fluens, in regione Gergessæorum, quorum fuit regio Gadarena.

ⁱ *Et jam dictum*] Sup. cap. Palæstinae urbs a Stephano appellatur.

^j *Dion*] Δίων Ptolem. v. 15. in Decapolitana, Pellam inter et Gadara.

^k *Pellam*] Πέλλα Ptolemæo, loc. cit. Steph. Πέλλα, κοίτης Συρίας, ἡ Βοῦτις λεγομένη. A Josepho Bell. Jud. III. 2. p. 838. in Peræa collocatur.

^l *Galasam*] Vide Notas et Emend. num. 46.

^m *Canatham*] Τὰ Κάναθα τῆς κοίτης Συρίας, Josepho, Bell. Jud. I. 14. p. 742. Ptolemæo item et Stephano.

ⁿ *Tetrarchiæ*] Tetrarchia non modo pars regni quarta appellatur, sed et mediocris quælibet ditio: ita ut singulæ fere urbes tetrarchiæ fuerint, cum circumjacente agro. Plures etiam quandoque tetrarchiæ in unum tetrarcham Imperatorum beneficio ac jussu collatæ.

^o *Et in regna*] Totidemque regna censentur. Sic Abilenem Lysaniæ regnum, Λυσανίων βασιλείαν, Josephus appellat, Bell. Jud. II. 11. p. 796.

^p *Trachonitis*] Trachonitidis regio-

nis tetrarcha Philippus, apud Luc. III. 1.

^q *Paneas*] Πανέας regionis nomen, in qua condita Cæsarea Philippi dicta, tetrarchæ nomine, Herodis Magni filii. Eadem quoque a vicino fonte, Cæsarea Paneas appellata. In nummo M. Aurelli, quem vidisse se Spanhemius ait, p. 986. l. de Nummor. præst. ΚΑΙC. CEB. IEP. ΚΑΙ. ACT. ΤΤΙ. ΠΑΝΕΙD. hoc est, Κασάρεια σεβαστή ἑπὶ καὶ ἕσυχος ἐπὶ Πανελίφ. Sic et a fonte nomen accepisse videtur, ut Plinio et Stephano creditum: et a fonte unde fons manat, quod Πάνουρος Eusebio dicitur, Hist. Eccl. VII. 17. Ipsa urbs in nummo Diadumeniani, quem Patinus exhibet, p. 327. per φ non per Π scribitur. ΦΑΝΕΑC ΠΟΛΕΩC. CΤΡ. ΠΑΑ. Hoc est, Συρίας Παλαιστίνης. Si Patino credimus: sed ΦΑ. ΝΕΑC. legi oportere, ut in nummo Faustinae diximus cap. 14. ex libro nostro de Nummis Antiquis Populorum et Urbium palam fiet.

^r *Abila*] Hinc Lysanias Ἀβιλαῖος tetrarcha, Luc. III. oppidum Ἀβιλαῖ Joseph. Antiq. IV. 7. p. 118. in loco palmetis consito ad Jordanem. In Cæsaryia collocatur ab Antonino in Itiner. a Damasco, M. P. XVIII. Hodie *Bellinas*.

^s *Arca*] Ἀρακάς et Ἰσραήλ regni Agrippæ civitates duas appellat Josephus, Bell. Jud. VII. 24. p. 976. Phœnicia a Ptolemæo ascribitur Ἀρ-

XVII. (XIX.) *Hinc redeundum*^a est ad oram, atque Phœnicen. Fuit oppidum^b Crocodilon, est flumen:^c memoria urbium, Doron,^d Sycaminon.^e Promontorium^f Carmelum,^g et in monte oppidum, eodem nomine, quondam Ecbatana^h dictum. Juxta Getta,ⁱ Jebba: rivus Pagida,^j

CAP. XVII. 1 Vet. Dalec. ac *Phanicem in qua fuit oppidum*. Mox, cod. Dalec. et *flumen*.—2 Gronov. et edd. vett. *Dorum, Sycaminon, promontorium*; Harduin. 2. 3. Bipont et Franz. *Dorum, Sycaminum. Promontorium*. Lectionem nostram dedit Harduin. in ed. prima.—3 *Pagida* κτὸ τῶν πηγῶν margo

NOTE

κα, v. 15. inter oppida mediterranea. A Stephano quoque, Ἀρκη πόλις Φοινίκης, κ. τ. λ. etsi Stephani interpres cum Ace, hoc est, cum Ptolemaide confundit. Fuit Area scilicet in confinio Phœnicis et Decapoleos.

^a *Ampelocœssa*] Ἀμπελόεσσα. Vitibus consitam regionem vox ea sonat: ut vel Arcæ potius, vel Gabes cognomen, quam oppidi alterius nomen id esse videatur.

^b *Gabe*] Ita libri omnes. Γάβαν appellat Josephus, Belli Jud. II. 19. p. 814. Gabbam Plinius XII. 41. et Stephanus Γάββα, πόλις Συρίας ἧς τὸ ἔθνη κὼν Γαβηνός. Petri Ep. Gabbi mentio in Epist. synodali primæ Syriæ ad Leonem Imp. in Conc. Calched. tom. IV. Concil. pag. 915. In vetero nummo Musei nostri Parisiensis, ΓΑΒΗΝΩΝ.

^c *Hinc redeundum*] Unde oratio deflexerat, cap. 14. ab his verbis: 'Finis Palæstinæ . . . Deinde Phœnice.'

^b *Fuit oppidum*] Nihil ejus superesse inquit præter nomen: quod et Strabo significat his verbis, lib. XVI. pag. 758. Καὶ πολὺν χρόνον ἄνευ πόλεως, καὶ οὐδὲν. Συκαμίνων πόλις, Βουκόλων, καὶ Κροκοδείλων πόλις, καὶ ἕλλα τοιαῦτα.

^c *Est flumen*] Quo vero id nomine? An eodem quo oppidum? ποταμὸς κροκοδείλων. An potius eum cujus ostia Ptolemæus v. 15. prope Dara collo-

cat, Χερσίου ποταμοῦ ἐμβαλά. Utrovis nomine idem amnis designatur.

^d *Doron*] Ita scripsi, pro *Dorum*. Sic *Crocodilon*, et *Sycaminon* dixit, patrio casu. Nam Græce Δῶρα Ptolemæo loc. cit. in ora Phœnicis. Scylaci, pag. 40. Δῶρος, πόλις Σιδωνίων. Meminere Eusebius et Hieron. de locis Hebr.—^e *Dorum*] Fuit cum *Dorθα* scribi mallet, et *Sycaminon*, quia sic *Crocodilon* dixisse videtur, patrio casu. At libros veteres sequimur probatioribus. *Ed. sec.*

^e *Sycaminon*] Συκαμίνων Straboni, loc. cit. a recto Συκαμίνων, ut docet Stephanus.

^f *Carmelum*] Κάρμηλος τὸ ὄρος Straboni, loc. cit. Vide Notas et Emend. num. 47.

^g *Ecbatana*] In Mss. *Acbetana*. Stephanus, pag. 12. Ἀγβάτανα, πολίχνη Συρίας. Per *a* et *e* scribi a prisca auctoribus promiscue monet. Et p. 255. Ἐκβάτανα, Συρίας πόλις. In hac urbe Cyri F. Cambyses obiit, oraculo delusus, cum in Ecbanis Mediæ decessurum se speraret. Herod. lib. III. p. 186. et 187.

^h *Getta*] Forte Γέττα, quam πόλις Παλαιστίνης Polybius vocat in Excerptis, e lib. XVI. Non est Gith vel Geth, de quo Eusebius et Hieronymus in loc. Hebr. De Jebba ceteri scriptores silent.

ⁱ *Pagida*] Mss. *Pacida*. Reg. 1. 2.

sive Belus,^j vitri fertiles arenas parvo⁴ littori miscens. Ipse e palude Cendevia⁵ a radicibus Carmeli profluit. Juxta colonia Claudii Cæsaris Ptolemais,¹ quæ quondam Ace.⁶ Oppidum Ecdippa.^a Promontorium Album.^o Tyrus^p quondam insula, præalto mari septingentis passibus

edd. Dalec. et Gronov. *Pacida* Chiffi.—4 Voc. parvo deest in cod. Dalec.—5 *Candelabra* Vet. Dalec.—6 Idem, codex et cod. Dalec. *Acon*.—7 *Rom*.

NOTÆ

Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. Qui *Pagida* scripserunt, ἀπὸ τῶν πηγῶν deduci nomen Syrum voluerunt.

^j *Belus*] Stephano, Βῆλος, verbo Ἄκη. Josepho, Bell. Jud. II. 9. pag. 790. Βῆλος ποταμὸς παντάσῃν ὄλιγος, stadiis a Ptolemaide duobus, hoc est, pass. CCL. vallem præterfluens, atque arenam volvens secum perpetuo, vitreis operibus conficiendis aptam. De eo amne rursus xxxvi. 65. De arenis littoris hujusce vitraris vide etiam Strab. lib. xvi. p. 758.

^k *Cendevia*] *Mss.* omnes, *Cendebria*. An a Κενδεβαίη duce nomen, quem ab Antiocho missum ad vastandam Judæam refert Josephus, Antiq. XIII. 13. pag. 447. Lib. xxxvi. 65. *Mss.* *Candebæa*.

¹ *Ptolemais*] Huc pertinent nummi Caracallæ et Getæ, apud Patinum, p. 299. et 317. *COL. PTOI.* ille præsertim Caracallæ, qui Serapidis effigiem habet: cujus cultum in Syria familiarem fuisse, ex Cæsareæ nummo a nobis antea laudato, perspicuum est. Frustra igitur hæret Patinus, quo sui illi nummi spectent.

^a *Ace*] Strabo, lib. xvi. pag. 758. ἢ Ἄκη ἀνόμαζον πρότερον. Ex Strabone Stephanus: Ἄκη, πόλις Φοινίκης . . . ἀπὸ Πτολεμαῖς ἐκαλεῖτο. Demetrius apud Harpocrat. verbo Ἄκη, id nominis arci Ptolemaidis fuisse ait. Causam appellationis hujus vide apud Stephan. verbo Πτολεμαῖς. Hodie *S.*

Jean d'Acre.

^o *Ecdippa*] Ἐκδιππὰ Ptolem. v. 15. inter Ptolemaidæ et Tyrum. Josepho, Belli Jud. I. 11. Ἐκδιππος.

^o *Album*] Hi Tyrii montes, Christiano in his oris bello notissimi: quorum promontorium hodie *le Cap Blanc*.

^p *Tyrus*] Hodie *Sour*: ut apud Hebræos olim *ἤν Τσορ*, quæ vox munitum oppidum sonat.—^q Est nummus Antonini Soæmiadis filii, inscriptus, TYRIORVM, superne: infra ΔΕΙΔΩΝ. At cave ibi Didonem cogites, ut nobis olim alios secutis incaute excidit: cum viri potius nomen foret Δειδω, ut Πλάτων, Ἀρίστων, et similia, quam fœminæ. Dea quæ ibi pingitur stolata, ipsa Tyrus est: et literis illis subest hæc sententia: ΔΕΙΜῶΝ Δόμων Ὅρα Νέους, Nunc tempus est novas ædificare domos. Quoniam videlicet sub Severo Imp. diruta ab Arabibus vel Parthis Tyro, colonia eo missa Latina fuerat: unde nummi Latine deinceps inscripti legantur, *COL. &c.* ascitis etiam Græcis hominibus in civitatem: quam ob causam et ΗΡΑΚΛΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ certamina in uno TYRIORVM nummo Græce scribuntur. Itaque sub Antonino Soæmiadis filio aiunt incolæ, quiete a bellis data, tempus esse, ut novæ civibus ædificentur domus, prioribus ab hoste dirutis. Propterea pictus est in eo nummo ad Tyri pedes operarius, qui

divisa, nunc vero Alexandri oppugnantis operibus continens,⁶ olim partu clara, urbibus genitis, Lepti,⁷ Utica, et illa Romani imperii æmula,⁷ terrarum orbis avida, Carthagine: etiam Gadibus extra orbem conditis. Nunc omnis ejus nobilitas conchylio atque purpura constat. Circuitus XIX. mill. passuum est, intra Palætyro⁸ inclusa. Oppidum ipsum XXII. stadia obtinet. Inde Sarepta,⁹ et Ornithon¹⁰ oppida: et Sidon artifex¹¹ vitri, Thebarumque Bœotiarum parens.

(XX.) A Tergo ejus¹² mons Libanus orsus, mille quin-

~~~~~

Imp. æmula in exemplari Tolet. non leguntur, nec in Chiffi.—8 *Inde Euhadra*, *Sarepta Gronov.* . *Inde Euhadra Sarapta* Vet. Dalec. Lectionem nostram ex

NOTE

ligone domorum fundamenta fodit: et alter tectio domus tegulas disponit.' *Ed. sec.*

⁶ *Continens*] Hoc est, continenti adhærens, illo ipso, quem Alexander struxerat, aggere. Strabo, lib. xvi. p. 757.

⁷ *Lepti*] Isidorus, Orig. xv. 1. 'Phœnicæ a Rubro mari profecti, Sidonem urbem opulentissimam condiderunt.... Ipsi etiam Tyrum in Syria: ipsi Uticam in Africa, Hippone-m, Leptim, aliasque urbes in ora maritima condiderunt: ipsi Thebas in Bœotia duce Cadmo,' &c. Curtius, iv. 19. de Tyro: 'Coloniz certe ejus pæne orbe toto diffusæ sunt: Carthago in Africa, in Bœotia Thebæ, Gades in oceano.' A Tyriis Thebas esse conditas asseverat, quas Plinius Sidoniis ascribit: ut vicissim Tyriorum partem Leptim Plinius esse statuit, quam a Sidoniis conditam Sallustius pronuntiavit, de bello Jugurth. p. 116. Sed ab iisdem nimirum orti parentibus, Phœnicibus scilicet, Tyrii Sidonisque. Uticam a Tyriis conditam Velleius quoque affirmat, lib. i. p. 3. Quo vero id anno

contigerit, dicemus ad xvi. 79.

⁸ *Palætyro*] Παλαίτυρος, (ea vox antiquam Tyrum sonat) quam a Tyro nova distare stadiis xxx. hoc est, pass. ter mille, DCCL. auctor est Strabo, lib. xvi. p. 758.

⁹ *Inde Sarepta*] Σαρεπτά Josepho, Antiq. viii. 7. p. 285. medio Tyrum inter et Sidonem intervallo. Hinc Sareptana vidua, iii. Reg. 17. Hætenus editum sic est: *Inde Euhadra, Sarepta*. Sed *Euhadra* nulli Mss. agnoscunt. *Σαρεπτα Strab. lib. xvi. pag. 758. ultra Aradum sita, non est hujus loci.

¹⁰ *Ornithon*] Medio quoque intervallo Tyrum inter et Sidonem, hoc est, centum utrimque stadiis, sive pass. XII. M. D. *Ορνίθων πόλις λεγομένη, Ασιών, seu mavis *Gallinarum oppidum*, a Strabone collocatur, lib. xvi. pag. 758.

¹¹ *Et Sidon artifex*] Quoniam arenæ vitrariz, de quibus superius dictum, Sidonem deferuntur, ubi fornaces officinæque vitrariz, arenarum factioni aptæ. Strabo, loc. cit. Hodie *Sayd*.

¹² *A tergo ejus*] Sidoniis.

gentis stadiis Simyram usque porrigitur,⁸ qua Coele Syria cognominatur. Huic par, interjacente valle,⁹ mons adversus Antilibanus obtenditur, quondam muro conjunctus. Post eum² introrsus, Decapolitana regio est, prædictæque cum ea tetrarchiæ, et Palæstinæ tota laxitas. At in ora etiamnum subjecta Libano, fluvius Magoras:¹⁰ Berytus colonia, quæ Felix Julia^b appellatur. Leontos^c oppidum:

codd. recepit Harduinus, eumque secuti recentt.—9 Harduin. 1. in Nota, Harduin. 2. 3. in textu, cum Bipont. et Franz. *interveniente valle*.—10 *In ora*

NOTÆ

⁸ *Porrigitur*] A Sidone Simyram usque, versus septemtrionem: quæ pars Syriæ, Coele dicitur, hoc est, Cava.

⁹ *Interjacente valle*] In amphitheatri formam: claudente vallem a septemtrione, et ab occasu, Libano monte, quem nunc populi incolunt, nova appellatione dicti, *les Druses*. Ab meridie, et oriente, Antilibano, *l'Antiliban*.

² *Post eum*] Post Antilibanum, versus ortum Solis, Damascus occurrit, et Decapolitana: versus meridiem, laxissimus, hoc est, vastissimus Palæstinæ tractus.

^a *Magoras*] Qui Straboni lib. xvi. p. 766. medio spatio inter Sidonem et Berytum. Nunc vocant incolæ, patria lingua, *la Riviere d'Amour*.

^b *Felix Julia*] Nummus ærens formæ mediocriæ Trajano Imp. cusus, in Cimelio nostro Parisiensi asservatur, cujus epigraphe, COL. IVL. AVG. FEL. BR. 'Colonia Julia Augusta Felix Berytus.'—'Est unus singularis ex ære magno in Museo D. Abbatis de Fonteno, sic inscriptus: IMP. C. M. OP. SEV. MACRINO. 'Imperatori Cæsari Marco Opelio Severe Macrino.' Caput laureatum. X. Lupa cum gemellis. Supra, BOS: infra, FEL. Sic interpretatur: 'Berytus

Opelii Salvis FELIX.' Faere Macrinus et Diadumenianus ex gente Opelia: utrique obtigerat tutela Phœnice. Idcirco alludens ad suum cognomen 'Berytus' colonia, 'salvis Opelii Felicem' se esse ac fore prædicat. Sic in Diocletiani et Maximiani Augustorum nummis, et Constantii et Maximiani Cæsarum legimus, SALVIS. AVGG. ET CÆS. FELIX KARTHAGO. Opelios scripsit Berytus, non Macrinum; ut Opelios æque Diadumenianos complecteretur, ac Macrinos: quæ sunt duo Opeliorum cognomina: quemadmodum si 'salvis Borboniis' dixerem, omnes ex ea gente, cum ipso Rege, Aurelianenses, Condæos, Contiosque eo nomine comprehendero. Sub effigie Imperatoris sunt literæ quatuor ΔΕ ΣΚ. ΔΥΠΩΣ ΕΒΧϞ, *Populi Rogatu, Senatus Consulta*. Ab Agrippa Augusti genero deductam coloniam auctor est Strabo l. c. Verius suspicamus a Lucio Sylla Felice collega Augusti Consulis duodecimæ: unde illi cognomina Felicis Julii Augustæ.' *Ed. sec.*—'Berytensis colonia Augusti beneficiis gratiosa,' inquit Ulpianus, lib. l. Dig. tit. 15. de censibus. *Βερυτις* Græcia dicitur, producta penultima syllaba: nobis *Berut*, indigenis *Bireut*. Olim biuominis fuit: nam et Beream ap-

flumen Lycos:^d Palæbyblos: flumen Adonis. Oppida: Byblos,^e Botrys,^f Gigarta,¹¹ Trieris,^h Calamos:⁺ Tripolis,^j quam Tyrii et Sidonii et Aradii obtinent. Orthosia,^k Eleutheros flumen. Oppida: Simyra,^l Marathos,^m contraque Aradosⁿ septem stadiorum^o oppidum¹² et insula, ducentos passus^p a continente distans. Regio in qua^q su-

autem subjecta Lib. II. *Nagoras Chiffi.*—11 *Sycarda Chiffi.*—12 *Codd. Dalec. Vet. ejusdem, et Chiffi. contraque Arados septem stadiorum oppidum;* et sic Strab. *contraque Aradum Antarados septem, &c.* edd. vet. et Gronov. *Mox, ducentis passibus Chiffi. II. M. D. pass.* Pintian. ex Strabone.

NOTÆ

pellatam esse auctor est Eusebius in Chron.

^e *Leontos] Δόντος, vel, ut Scylax, p. 40. et Strabo vocat, lib. XVI. pag. 756. Δούτων, hoc est, Leonum oppidum.*

^d *Lycos] Straboni, pag. 755. Λίκος ποταμός inter Byblum et Berytum. Mox Byblum sequi deinde dicit 'Αδων ποταμός, ac postea Παλαιβύβλος, quo ordine a Plinio nunc commemorantur. Canis nomen ei amni fecere nunc indigenæ, la rivière du Chien. Adonidi vero Abraham, la rivière d'Abraham.*

^e *Byblos] Βέβλος Stephano, cujus vocis originem pluribus idem investigat. Hodie Gebail.*

^f *Botrys] Βότρως πόλις Φωινίκης, Stephano. Indigenis El Baïron. Hinc Diageras Botryensis, de quo dicemus in Auctorum Syllabo.*

^g *Gigarta] Strabo, lib. XVI. p. 755. Βόγρτα (lego Βότρως,) καὶ Γίγαρτος, inter oppida numerat, quæ sunt subjecta Libano. In Notitia Eceles. Prov. Phœnicie, Γίγαρτα κάμη.*

^h *Trieris] Τρήρης χωρίον τι Straboni, pag. 754. πόλις est Stephano, pag. 664.—^f Hinc sunt *Trieres* appellati a Daniele Propheta XI. 3. ut acuta vidit Vulgatus Interpres. Ed. sec.*

ⁱ *Calamos] Has eodem ordine ap-*

pellat Polybius, lib. V. p. 574. Βηρυτὸν, Βότρως, Τρήρης, καὶ Κάλαμον.

^j *Tripolis] Meta concise I. 12. 'Triā oppida fuerant, singulis inter se stadiis distantia: locus ex numero Tripolis dicitur.' Plinio Strabo suffragatur, loc. cit. Nunc *Tripoli de Souris.**

^k *Orthosia] Ὀρθοσιὰς Straboni, p. 753. juxta Ἐλεῦθερον amnem, quem hodie aiunt Sanctum vocari, le Fleuve Saint. Urbem 'Orthosida sacram' appellat Priscianus in Periegesi, pag. 389. In nummis, ΟΡΘΟΣΙΔΕΩΝ.*

^l *Simyra] Σίμυρος, τὰ Σίμυρα, Stephano, et Straboni, lib. XVI. p. 758. Simyra castellum, Metæ loc. cit.*

^m *Marathos] Μάραθος πόλις Ἀραβία Φωινίκων κρεσσασμένη, velut Phœnicum civitas, nunc diruta, inquit Strabo, loc. cit. Restituta posterius, hodie *Tortosa* dicitur.*

ⁿ *Contraque Arados] Hoc est, ex adverso Marathi oppidi Arados insula in alto objacet, cum oppido. Vide Notas et Emend. num. 48.*

^o *Septem stadiorum] Hoc ipsum de Arado insula oppidoque, Strabo lib. XVI. pag. 753.*

^p *Ducentos passus] Strabo, stadia XX. quæ efficiunt passus bis mille et ducentos.*

^q *Regio in qua] Transcribit hæc*

prædicti desinunt montes, et interjacentibus campis, Bargylus mons incipit.

XVIII. Hinc rursus^a Syria, desinente Phœnicæ. Oppida: Carne, Balanea, Paltos, Gabale: ^b promontorium, in

NOTE

Martianus, lib. vi. cap. de Arabia et Syria, pag. 220.

^a Hinc rursus] Hinc appellari rursus Syria incipit, etiam in ora, ubi Phœnicæ desinit. Phœnicæ tamen, Carne, Balanea que a Stephano ascribuntur. Κάρνη, πόλις Φοινίκης. Et, Βαλαναία, πόλις Φοινίκης, ἡ γὺν Λευκάς, Utraque Aradiorum ditionis est, cum Palto, teste Strabone, lib. xvi. p. 153. ἡ τῶν Ἀραδίων παλαιὰ Πάλτος, καὶ Βαλαναία, καὶ Κάρνος τὸ ἐπίγειον τῆς Ἀράδου, Aradiorum navale.— Syria hæc maritima est, cujus mentio est in nummis tribus Egnatiæ gentis, perperam (opinor) hactenus intellectis. Sunt ii argentei in Museo nostra, et apud Patin. in Famil. p. 103. Primus exhibet Cupidinis caput alatum, cum pharetra et arcu; symbolum Principis amici ac federati, pro sociis bellum gerentis. Epigraphe retro, MAX-SVMVS. .X. Templum in quo Jupiter stat, supra templum posito fulmine parte dextra, qua stat ille: et e regione, Astaroth Dea Sidoniorum, uti appellatur iv. Reg. xliii. 13. cum pileo, indice libertatis, supra templum similiter posito, parte sinistra, ita ut Deæ vertici immineat. Infra c. EGNATIVS CN. F. latere sinistro CN. N. 'Cnei filius, Cnei nepos.' Dextro denique, xii. denarii pretinm, quod tunc fuit assium duodecim. Alter habet caput Concordiæ: retro, Cupido alatus, veluti stringit Deæ monile, *son collier de perles*. Retro, MAX-SVMVS. .X. Imperator in curru bijugo, Victoria supervolitante, et coronam porrigente. Infra c. EGNATIVS CN. F. CN. N. Tertius exhibet caput Libertatis: retro, pileus est, liberta-

tis index: retro, MAX-SVMVS. .X. Inter duos temones, qui sint situs ad mare indices, stant Jupiter et Astaroth, cum hastis, Jove pedem prorse navis imponente; Victoria Deam Astaroth coronante. Infra, c. EGNATIVS CN. F. latere sinistro, CN. N. Pro Jove et Astaroth, quidam hic arbitratur Honorem et Virtutem pingi; et MAX-SVMVS scriptum esse pro MAXIMVS; atque istud cognomen fuisse gentis Egnatiæ. Sententia his literis comprehensa hæc est: 'MAXIMA Severi Victoria, Maritime Vota Syriae.' Hæc illa est, quæ in nummis Severi Imperatoris, VICT. PARTE. MAX. 'Victoria Parthica maxima' inscribitur: quæ pulsis nimirum Parthis urbes Syriae maritimas, alioqui liberatas, Romano revinxit Imperio, atque, ut ita dicatur, Jovi Capitolino Astaroth Syrorum Deam reconciliavit. Nam id ea numina in nummis picta significant; ut temones et prorse navium urbes maritimas denotent. Liberas eas fuisse pileus bis signatus admonet. Quam ob causam Virgilius cecinit in laudibus Augusti: 'Victorque volantes per populos dat jura.' Egnatius Triumvir Monetalis fuit, et (ut gloriatur) filius ac nepos Triumviri. Ed. sec.

^b Gabale] Oppidula Laodicæ proxima a Strabone hæc numerantur, lib. xvi. pag. 753. Τῆ γὰρ Λαοδικείᾳ πλησιάζει πολλὰ, τὸ τε Πισιδίον, καὶ τὸ Ἡράκλειον, καὶ τὰ Γάβαλα. Hinc Imperatori Elagabalo factum nomen, quæ vox Gabalitarum Deum sonat: quod esset Solis sacerdote genitus, ut fabulantur. Hodie *Jabiy*.

quo Laodicea libera,^c Diospolis,^{1 d} Heraclea, Charadrus,^e Posidium.

(XXI.) Deinde promontorium Syriæ Antiochiæ.² Intus ipsa Antiochia^f libera, Epidaphnes^g cognominata, Oronte^h

//////////

CAP. XVIII. 1 *Dipolis* Chiffi.—2 Ita ex codd. emend. Harduin. enmque secuti recentt. *D. p. S. Antiochena* edd. vett. et Gronov. *Deinde Syriæ Antiochiæ*, nulla promontorii mentione, cod. et Vet. Dalec. Mox, *Epiphanes*

NOTE

^c *Laodicea libera*] Hi sunt *Λαοδικεῖς οὐ παρὰ λιοι*, *Laodicenses maritimi*, apud Joseph. Bell. Jud. I. 16. pag. 748. Horum est nummus ille, apud D. Vailant, in *Histor. Regum Syriæ*, pag. 262. *ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΤΩΝ ΠΙΡΟC ΘΑΛΑC-CAN.* 'Laodicensium qui sunt ad mare.' A Seleuco Nicatore condita, ac de matris nomine appellata. Sic Antiochiam *ἐπὶ Δάφνης* patris Antiochi, Selenciam suo, Apameam matris nomine insignivit. Strabo lib. XVI. pag. 749. Ulpianus, lib. L. Digest. tit. 15. de Censibus: 'Laodicea in Syria juris Italici est, et solum eorum.' Hodie *Latakîé*.

^d *Diospolis*] *Mss. omnes, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. Dipolis.* Cave enim existimes hanc esse Diospolin Palæstinae, cujus aedis Episcopi in Conciliis sæpe subscribunt, cujus apud Antoninum mentio, ceterosque: hæc enim haud procul Ascalone et Cæsarea Palæstinae fuit, Lydda prius, ut cap. 15. monuimus, appellata.—'De Heraclea diximus in libro de Nummis Antiquis Populorum et Urbium.' *Ed. sec.*

^e *Charadrus*] Quoniam id oppidum in confinio Ciliciæ Syriæque est, Ciliciæ a Scylace, pag. 38. Stephanoque ascribitur. *Χαράδρος λυμὴν καὶ ἐπίγειον Κιλικίας.*

^f *Antiochia*] Cognomento etiam alio *ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου*, ad *Orontem*, dicta, Ptolemæo v. 15. ab eo amne, qui eam

Delph. et Var. Clas.

urbem præterfluit. Incolis nunc *Antekîé*. A mari unius diei navigatione adverso flumine distare auctor est Strabo, lib. XVI. pag. 751. Liberam fuisse, id est, suis, non Romanis, vixisse legibus, docet nummus antiquus apud Spanhem. p. 789. *ANTIOXΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΑΤΤΟΝΟΜΟΤ.*

^g *Epidaphnes*] *Ἐπὶ Δάφνης*. Straboni, lib. XVI. pag. 749. *Ἀντιόχεια ἡ ἐπὶ Δάφνης*. In nummo æreo minoris formæ, Musei nostri Parisiensis, *ANTIOXΕΩΝ ΤΩΝ ΠΙΡΟC ΔΑΦΝΗΝ*. Est autem Daphne, inquit Strabo, vicus modicus ab Antiochia stadiis XI. situs: ubi fana Apollinis et Dianæ, cum asylo. Stephano suburbium est, ad orientem Antiochiæ.—'Non est huic Daphnæ locus in nummo Constantini Max. inscripto *CONSTANTINI ANADAFNE*. Est is ex ære minimo perquam affabre factus in Museo nostro: parte priore, *CONSTANTINVS MAX. AVG.* capite cincto lapillis. Parte altera Victoria sedens, dextra lauri ramum, sinistra palmam tenet: e regione tropæum, ad pedes miles prostratus, cum allata inscriptione. Non est hic *DAFNE* pro *δάφνη*, *laurus*: cum neque Græca vox jungi cum Latina debuerit, nec scribi per F: nec denique pro victoria scribi *laurus* Latine possit. Delineatur hic nummus in Constantinopoli Christ. Tab. III. et apud Patinum, p. 466. sed divisim perperam *ANA DAFNE*: pejus etiam

Plinius.

3 P

amne dividitur. In promontorio autem Seleucia¹ libera, Pieria appellata.

(XXII.) Super eam mons eodem, quo alius,² nomine, Casius. Cujus excelsa³ altitudo quarta vigilia⁴ orientem per tenebras Solem aspicit: brevi circumactu⁵ corporis, diem noctemque pariter ostendens. Ambitus ad cacumen XIX. M. pass. est: altitudo per directum, IV. At in ora amnis Orontes, natus inter Libanum et Antilibanum juxta Heliopolin.⁶ Oppidum Rhosos:° et a tergo Portæ, quæ

NOTE

in Thesaurio Brandenburgico p. 803. puncto inserto post ANA. cum in ipso numismate conjunctissimè literæ sint, velut unica voce, ANADAFNE: nimirum hac sententia; 'CONSTANTINI Augusti Nostri Adventus Adjunct Felicitate Narbonensibus Ebrodunenses: captis prædonibus, qui interjacentem regionem excursionibus infestam haberent. Infra 'cons. Civitates Omnes Narbonensis Secundæ: nempè ubi nunc est Delphinatus cum Provincia.' Ed. sec.

¹ Orontes] 'Ὀρόντης Straboni, lib. XVI. pag. 761.

² Seleucia] Nummus Severi, apud Patinum, pag. 282. CEΛEYKEQN ΠI-EPIAC. Alter Caracallæ, p. 304. CE-ΛEYKIAK ΠI-EPIAC. Alii item Trajani, pag. 180. et Antonini, pag. 228. in quibus insculptus cernitur mons ipse Casius, urbi proximus, quem Jovem Casium appellabant: CEΛEY-KEQN. Π. CTPIAC. ZETC. KACIOC. Hoc est, Σελευκίον Πιερίας Συρίας. Ζεὺς Κάσιος. Porro Πιερία ὄρος mons est prope Casium, a quo Seleuciæ oppido ac regioni nomen. Ptolem. v. 15. Straboni mons Anticasius appellatur. Ejecto e Syria Tigraue, Seleuciam libertate Pompeius donavit, teste Strabone, lib. XVI. p. 761. Testis et nummus apud Spanhem. p. 789. CE-ΛEYKEQN THC IEPAK KAI AYTONO-

MON.

³ Quo alius] In confinio Ægypti et Syriæ positus, de quo cap. 14.

⁴ Cujus excelsa] Narrant id quoque Solinus iisdem verbis, cap. 36. pag. 65. et Martianus, lib. VI. pag. 220.

⁵ Quarta vigilia] Ternis horis ante Solis exortum. Eadem ferme non de Casio, sed de Caucasio monte refert Arist. Meteorol. I. 13. p. 545. Ac de Caucasio quidem id vere a Philosopho dictum esse, probat egregie Cabeus, in Meteorol. I. text. 63. pag. 368. At Pomponius Mela I. 10. pag. 14. Casio id quidem tribuit, non tamen Antiocheno, sed Ægyptio. Item Lucanus, x. 434. 'Lucifer a Casia prospexit rupe, diemque Misit in Ægyptum primo quoque Sole calentem.'

⁶ Circumactu] Globosi verticis parte altera lucem, altera tenebras ostendente.

⁷ Heliopolin] 'Ἡλιόπολις Ptolemæo, v. 15. in Syria Cœle, vel, ut alii codices habent, in Decapolitana. Ab Antonino medio ferme itinere ponitur inter Laodiceam et Damascum: utrimque circiter mill. pass. LX. Haud procul Apamea, a Strabone, lib. XVI. p. 762.

° Rhosos] Ρῥόσος Stephano: Strab. lib. XVI. p. 751. Ρῥόσος inter Iasum Ciliciæ oppidum et Seleuciam.

Syriæ^p appellantur, intervallo Rhosiorum montium et Tauri. In ora oppidum Myriandros:^q mons Amanus,^r in quo oppidum Bomitæ. Ipse ab Syris^s Ciliciam separat.

XIX. (XXIII.) Nunc interiora dicantur. Cœle^a habet Apamiam,^b Marsya amne^c divisam a Nazerinorum^d tetrarchia: Bambycen,^e quæ alio nomine Hierapolis vocatur, Syris vero Magog:^f (ibi prodigiosa Atargatis,^g Græcis

cognominata cod. Dalec.—³ Ipse ab Assyriis in eodem codice.

CAP. XIX. 1 *Atergatis* Vet. Dalec.—2 *Chiffi. colit.*—3 *Cyrrhistica* Gronov.

NOTE

^p *Portæ, quæ Syriæ*] Sic angustias vocat, inter Tauri montis partem, Rhossicumque acopulum, de quo Ptolem. v. 15. qua transitus adituque est in Syriam a Cilicia, et Myriandro. *Συρία πύλαι*, Ptolem. loc. cit. et Strab. lib. xiv. p. 676.

^q *Myriandros*] *Μυριανδρος* Scylaci, p. 38. in Syriæ Ciliciæque confinio. Hodie *Candelena*.

^r *Amanus*] Quo de monte Cicero multa ad Attic. v. 20. p. 150. Hic enim castra posuit: hinc nomen Imperatoris obtinuit. 'Amanus,' inquit, 'Ciliciam a Syria aquarum divortio dividit.'

^a *Cœle*] Syria Cœle, *Κόλη Συρία*, Syria Cava, quoniam inter editissimos montes, Libanum, Antilibanumque, depressa et humilis.

^b *Apamiam*] *Ἀπάμεια* Græcis, indigenis, *Hama*, ad Orontem sita, Strabone teste lib. xvi. p. 752.

^c *Marsya amne*] Apameam ab oriente circumit, ac demum in Orontem labitur. Hunc esse arbitror quem Græci ob similitudinem aliquam cum amne Macedonico Axium appellarunt: unde nummus extat apud D. Vaillant, de Hist. Regum Syriæ, p. 261. cum epigraphæ, ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩ. ΑΞΙΩ.

^d *Nazerinorum*] Quos, ut arbitror,

Apamiensium ab ortu vicinos, juxta Marsyam, Strabo facit, pag. 753. et *Φυλάρχους Ἀραβας* vocat. Ab his profecti qui versus occasum refugientes, Marsyam Orontemque transgressi, inter Orontem amnem ab ortu, mare mediterraneum ab occasu, Marathum Tortose a meridie, a septemtrione Laodiceam, montes incolunt, priscumque retinent nomen, *les Nassarics*.

^e *Bambycen*] *Βαμβύκη* Straboni, lib. xvi. pag. 751. Plutarch. in Anton. *Ἰερὰν πύλαι, ἢ Βορβόκη* (lege *Βαμβύκη*) *πρότερον ἐκάλουν*. A Seleuco Hierapolim esse appellatam, auctor est *Ællan. Hist. Anim. xii. 2*.

^f *Magog*] A filio Japheth. Nomen id hodieque servare dicitur.— Ut autem apud Plinium civitas una e primariis Syriæ Cœles Magog appellata fuisse dicitur, sic apud Ezech. cap. xxxviii. 'Gog terra Magog' gens ipsa Cœles Syriæ est, oriunda a Magog filio Japhet: ejus gentis exercitus penitus interiisse, Nabachodonosoris victoria, ab Ezechiele l. c. dicitur, anno ante Christum 573. desolationis templi quartodecimo: anno antequam Nabuchodonosor Tyrum expugnaret, ut Ezechielis capite sequente narratur.' *Ed. sec.*

autem Derceto dicta, colitur: ^a) Chalcidem ^b cognominatam ad Belum, ¹ unde regio Chalcidene fertilissima Syriae. Et inde ^j Cyrrhestice ^k Cyrrhum: Gazatas, Gindarenos, ^l Gabenos: ^m tetrarchias duas, quæ Granucomatæ ⁿ vocantur. Emesenos, ^o Hylatas, Ituræorum ^p gentem, et qui ex iis

//////////

et edd. vett. Mox, pro Gazatas, cod. Dalec. *Irneazates*. Pro Gindarenos, Vet. Dalec. *Gindaneos*.—4 Chiffi. *Granocumatia*. Mox, *Hemisenos* Gronov.

NOTE

^s *Atargatis*] Strabo, lib. xvi. pag. 748. de Hierapoli, ἐν ἡ τριμῶσιν, inquit, τὴν Συρίαν θεὸν τὴν Ἀταργάτιν. Et p. 785. eandem appellatam esse a Ctesia Δερκετὸν docet: ab aliis Ἀθάρων. Forte pro Ἀσθάρων. Est enim id nomen quod sacræ paginæ Astaroth vocant. Prodigiousam appellat, quod facie hominis esset, reliquo corpore in piscem desinente. Ovid. Met. iv. 44. 'De te, Babylonia, narret, Derceti, quam versa squamis velantibus artus Stagna Palæstini credunt celebrasse figura.' Alii Atargatim, sive Atergatim, muliebri plane forma fuisse aiunt, et Matrem esse Deum. Quo spectare videtur nummus ærens, medietatis formæ, Musei nostri Parisiensis, Antonino Pio Principe census, cum hac epigraphe, ΘΕΑΚ. ΤΥΡΙΑΚ. ΙΕΡΟΠΟΛ. hoc est, Θεὰς Συρίας Ἱεροπολιτῶν, quam Rheam esse Phurnutus interpretatur, lib. de Nat. Deor. p. 9. —'Sed prave: nam Θεὰ Συρίας Ἱεροπολιτῶν Latine verti debet, *Prænobilis civitas Syriae, Hieropolitarum civitas.*' Ed. sec.

^b *Chalcidem*] Χαλκίς Συρίας Stephano, et Ptolem. v. 15. A Bercæ M. P. xviii. apud Anton. Regio ipsa ἡ Χαλκιδικὴ dicta Straboni, lib. xvi. p. 753. et Ptolem. In Conc. CP. i. 'Eusebius Chalcidensis, ex Prov. Cæles Syriae.'

¹ *Ad Belum*] Πρὸς Βήλφ. Montis id nomen esse videtur.

^j *Et inde*] Versus septemtrionem, Amano monti et Commagenæ contigua, Strabo, lib. xvi. p. 751. Cicero ad Attic. v. 18. p. 147. 'Cyrrhestica Syriae pars proxima est provinciae meæ,' nempe Ciliciæ.

^k *Cyrrhestice*] Κυρρηστικὴ Ptolemæo, v. 15. Κυρρηστικὴ, Straboni, lib. xvi. p. 751. Nummus ærens medicris formæ, sub Antonino Pio census, in Museo nostro Parisiensi extat, cum epigraphe, ΚΥΡΡΗΣΤΩΝ. Videtur Cyrrhestice esse, quæ Amos ix. 7. 'Cyrene' vocabatur: eademque 'Lyba,' Judith. iiii. 1. Regioni nomen ab oppido, quod Κόρρος Ptolemæo: Tacito item, Annal. ii. pag. 60. In Conc. Calched. Κόρος. Theodoretici hæc sedes fuit: qui bidni itinere distare illam ait ab Antiochia, in Hist. Eccles. A Bercæ Antoninus xlii. M. P. Hodie *Kelles*. Vide Notas et Emend. num. 49.

^l *Gindarenos*] Γίνδαρος ἀκρόπολις τῆς Κυρρηστικῆς, arx *Cyresticae regionis*, Straboni, lib. xvi. p. 751. 'Petras Gindarenensis,' ex Prov. Syriae Cæles, in Conc. Nic. i. p. 51.

^m *Gabenos*] 'Bassonus Gabenus,' ex Prov. Syriae Cæles, in Conc. Nic. i. p. 52.

ⁿ *Granucomatæ*] Γρανῶνον κομητῆται, quasi Grani pagani, sive e Grani pagia.

^o *Emesenos*] Ἐμεσηνοδὸς appellat Strabo, p. 753. ab Emesa oppido, de quo cap. 21. De Hylatis, ceteri silent.

Bætarrepi^q vocantur: ⁵ Mariammitanos: ^r tetrarchiam, quæ Mammisea^s appellatur: Paradisum,^t Pagras,^u Pinaritas,^v Seleucias præter jam dictam⁶ duas, quæ ad Euphraten,^x et quæ ad Belum^y vocantur, Cardytenses.⁷ ^{*} Reliqua au-

*****

et edd. vett. Deinde, *Heliatas* Vet. Dalec.—⁵ *Betaceni* vocantur codd. et Vet. Dalec. *Bethemi* appellantur Chiffi. Mox, *Mariammitanos* Chiffi.—⁶ *Seleuciam* præter jam dictas Chiffi.—⁷ *Carditenses* Gronov. et edd. vett.—⁸ *Epiphaneuses* in iisdem.

NOTE

Forse *Heliatas* ab Heliopoli legendum Barbarus suspicatur, cui vix assentior.

^p *Ituræorum*] *Ἰτουραίων ὄρεινην, montana Ituræorum*, haud procul Chalcidene statnere Strabo videtur, p. 753. et 755. Tetrarchia Iturææ, Luc. III. juxta Trachonitas, ex eodem Strab. p. 753. et 756.—^c Hujus Philippi nummus est singularis ex ære minimo apud D. Abbatem de Fontenu, ex Regia Academia Inscriptionum Humaniorumque literarum. Ex una parte caput Augusti laureatum exhibet ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΚΤΟΥΤ. Ex altera templum est, cujus inter columnas literæ sunt Λ. ΑΓ: in ambitu ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΤΕΤΡΑΡΧΟΥ. Est annus ille XXXIII. post Asiam receptam, incidens in annum Christi tertium, urbis Romæ DCCCLVI. usque ad Septembrem: quo anno prior Herodes diem supremum obiit, ut ex Evangelio necesse est colligi. Is primus videtur Philippi Tetrarchæ fuisse: quo propterea ad clientelam suam profitendam hunc nummum Augusti honori cudi fecit. Nullus certe ante hunc annum vivus est Philippi nomine nummus percussus. ^{Ed. sec.}

^q *Batarreni*] Vide Notas et Emend. num. 50.

^r *Mariammitanos*] In Notitia antiqua Eccles. Provinciæ Syriæ secundæ, p. 58. *Ἐπιφάνεια, Μαριαμμη, Σελευκόβηλος*. In Conc. Calched. pag. 483. 'Paulus Episcopus Mariamne

Syriæ secundæ.'

^s *Mammisea*] Vide Notas et Emend. num. 51.

^t *Paradisum*] *Παράδεισος πόλις Συρίας* Stephano. Laodicenæ regioni a Ptolemæo ascribitur, v. 15.

^u *Pagras*] Juxta Gindarum, de qua proxime dictum est. Strabo, lib. xvr. p. 751. *τῆ δὲ Γινδάρων συνάπτουσι αὐτὴ Πάγρα*, prope Amanî transitum, qua ex portis Amanidibus appellatis in Syriam itur.

^v *Pinaritas*] *Πίναρα*, juxta Pagras, in Pieria, apud Ptolem. v. 15. unde *Πινάρτρα*.

^w *Jam dictam*] Cap. sup.

^x *Ad Euphraten*] Cujus sedis Episcopus fuisse videtur Byzus Seleuciensis, cujus subscriptio legitur in Conc. CP. I. p. 955. inter Episcopos Provinciæ Syriæ Cæles, cum Apmæense, Epiphaulense, et Seleucobelitano.

^y *Ad Belum*] Montis id nomen, ut videtur. *Σελευκίας πρὸς Βήλων* meminit Ptolemæus, in Cassiotide, v. 15. inter Antiochiam et Larissam. In Conc. CP. I. p. 955. 'Marcianus Seleucobelitanus.' In Conc. Calched. Act. iv. p. 487. 'Eusebins Episcopus Seleucobeli, Syriæ secundæ.' *Σελευκόβηλος* Stephano, p. 592.

^z *Cardytenses*] Ab oppido, de quo Stephanus, pag. 356. *Καρδυτὸς, πόλις Συρίας μεγάλης*, ex Hecatæi periegesi Asiæ: *τὸ ἔθνος Καρδύτιος*.—'Tamen series literarum poscere videtur, ut

tem Syria habet, (exceptis quæ cum Euphrate dicuntur,^a) Arethusios,^b Berœenses,^c Epiphaneenses.^d Ad orientem Laodicenos, qui ad Libanum^e cognominantur, Leucadios,^f

NOTE

legatur, *Tardytenes*.' Ed. sec.

^a *Dicuntur*] Cap. seq.

^b *Arethusios*] In Notitia antiqua Ecclesiastica, Provinciæ Syriæ secundæ, oppida hæc recentur: 'Αράμεια, Λαρίσσα, 'Επιφάνεια, 'Αρέθουσα, κ. τ. λ. Antoninus, in itinere ab Antiochia Emesam, ab Epiphania Arethusam collocat XVI. M. P. pari ab Emesa intervallo.

^c *Berœenses*] Ab urbe, quæ Beroa Antonino, in Cyrrestice. Græcis Βέρροια, Βέρροια, et Βερρόη, teste Stephano. In Conc. CP. I. pag. 955. 'Acacius Berœensis,' ex Provinciæ Syriæ Cœles. Hodis *Alep*, emporium Orientis celeberrimum. Qui hodie Græci Episcopi Aleppi sedem habent, 'Episcopi Berœenses' subscribunt. Nicetas Chron. in Joan. Comn. pag. 19. 'Ἐπιστολὴ δὲ τῷ Κάλεσ, τὸ δ' ἐστὶν ἡ πόλις λεγομένη Βέρροια. Nicephorus Callist. XIV. 39. p. 526. ἀπὸ Βερρόλιας, εἴη δ' ἂν αὐτὴ τὸ Κάλεσ. Sic etiam Zonaras et Cedrenus.—' Ad hanc Berœam pertinent nummus Antonini Pii ex ære magno apud Oiseilium, Tab. LXV. n. 7. cujus in aversa parte stat Dea turrato capite, dextra canistrum tenens, sinistra cornucopiæ; pede calcat hominem in fluvio natantem; id quod sitam urbis ad annem denotat. Inscriptio est, S-Y-B-E-L-E. In area, hinc S. et inde C. *Senatusconsulto*. Hic Cybelem frustra querunt, sive Matrem Deum, cum nullus hic adsit leo, Matris Deum in nummis comes. Lege: 'SYRIACA BERœa Legionem Exceptit.' Gallice: *La ville de Berée en Syrie a reçu en garnison une Legion Romaine*. Syriaca Berœa vocatur, ad discrimen Berœæ

alterius, quæ est in Macedonia, apud Plin. IV. 17. Legionem Romanam excepisse dicitur, quæ tutaretur cives ac mercatores a Parthis et Arabibus, eosdem Romanis subjectos contineret. Confer ejusdem Antonini Pii nummum inscriptum: SYRIA COS. II. Sunt ejusdem et Græci nummi inscripti, ΒΕΡΡΟΛΙΩΝ. Sed post eum nulli. Aleppi hodie annis est exiguus, qui mœnia præterfluit: quem *Coic* incolæ vocant. Hic in nummo priore designatur, cum vir natans pingitur: aut Berœa dici non debet esse Aleppum, sed alia quæpiam civitas, quam fluvius eo paulo major allueret. Neque enim de situ veteris Berœæ Geographi omnes consentiant; tametsi in eo tractu incolæ Aleppum esse asseverant.' Ed. sec.

^d *Epiphaneenses*] Larissam inter et Arethusam, pari utrumque XVI. M. P. intervallo disjuncta, Epiphania collocatur, ab Antonino in Itiner. In Conc. Nic. I. p. 51. 'Mauricius Epiphaneensis,' inter Episcopos Provinciæ Syriæ Cœles. In Conc. CP. I. p. 955. 'Eusebius Epiphaniensis.'

^e *Qui ad Libanum*] In nummis Caracallæ, ΛΑΟΔΙΚ. ΠΡΟΣ. ΑΙΒΑΝ. A Laodicea libera, sive maritima, de qua diximus sect. sup. ut cognominæ, ita et situ, Laodicea hæc diversa.

^f *Leucadios*] De hac Lencade Asiatice ceteri scriptores silent. Sunt hæc a Macedonibus, dum rerum in Asia potirentur, Græca urbibus imposita nomina, quibus sua jam essent alta Syra et vernacula. Nam id de Larissa Stephanns docet, pag. 410. Λαρίσσα Συρίας, ἢν Σίρου Σίραρα καλοῦσιν.

Larissæos,^a præter tetrarchias in regna descriptas barbaris nominibus XVII.

XX. (XXIV.) Et de Euphrate hoc in loco dixisse aptissimum fuerit. Oritur^a in præfectura Armeniæ majoris Caranitide,^b ut prodidere ex iis, qui proxime viderant,^c Domitius Corbulo, in monte Aba,^c Licinius Mucianus sub radicibus montis, quem Capoten^d appellant, supra Zimaram,^e XII. M. pass. initio Pyxurates nominatus. Fluit Derxenem^f primum, mox Anaiticam,^g Armeniæ^h regiones a Cappadocia excludens. Dascusa abest a Zimara LXXXV.

~~~~~

CAP. XX. 1 Ita codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *viderunt* Gronov. et edd. vett. Mox, in monte *Aga* Chiffi. Paulo post, *supra Sisyram* Gronov. et edd. vett.—2 *Anaitiam* Jo. Gorop. ap.

NOTE

^a *Larissæos*] Vicinam Apamæ Larissam facit Strabo, lib. XVI. p. 752. mediam inter Apameam et Epiphaniam Antoninus. In Conc. Nic. I. pag. 51. 'Leontius Larissæus,' inter Episcopos Provinciæ Syriæ Cæles. In Notitia Eccles. Hieroclis, p. 58. Syriæ secundæ ascribitur, ut et *Ἐπιφάνεια* et *Ἀρβόουρα*. In contestatione Orientalium ad S. Cyrillum, inter Epistolas Theodoretii, 'Julianus Episcopus Larissæ Syriæ Secundæ.'

^b *Oritur*] Habet hæc Solinus, cap. 37. p. 66.

^c *Caranitide*] Ipsa est quam *Καρυτίω* Strabo vocat, lib. XI. p. 528. minori Armeniæ a quibusdam attributa: adjuncta deinde majori est.

^d *In monte Aba*] Straboni, lib. XI. pag. 527. ac Ptolemæo, v. 13. 'Ἄβος' appellatur, unde Euphrates prolabitur. Araxesque. Mss. tamen, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffi. habent, *In monte Aga*: et Eustathio quidem in Dionys. p. 125. dicitur 'Ἄκος ὄρος.'

^e *Capoten*] Ita etiam Solinus, loc. cit. *Capodem* Martianus legit, lib. VI.

cap. de Euphrate, p. 220. *Capoten* in libro de Mensura orbis terræ Ms. legitimus.

^f *Supra Zimaram*] Quæ Ptolemæo Armeniæ minoris civitas dicitur. Vide Notas et Emend. num. 53.

^g *Derxenem*] Ita etiam Mss. Sed multo rectius arbitror *Xerxenem*, *Ξερξην*, ut Straboni, lib. XI. pag. 528. Stephano, *Ξερξήνη* a Xerxe dicta regio, ut a Cambyse Cambysene: Armeniæ minori contermina: *Ξερξήνη* . . . τῆ μικρῆ Ἀρμενίᾳ ὄρος.

^h *Anaiticam*] A cultu Deæ *Ἀναΐτιδος*, cui præcipue addictos fuisse Armenios docet Strabo, lib. XI. p. 522. nomen regioni factum videtur, vel loco potius in quo ejus Deæ fanum fuit: de quo rursus Plin. XXXIII. 24. 'Templum Anaitidis,' inquit, '(quo sit situ terrarum nomen hoc significavimus,) numine gentibus illis sacratissimo.'

ⁱ *Armeniæ*] Majoris scilicet Armeniæ, a Cappadociæ parte, quæ minori Armeniæ ascripta aliquando est, majori præterita, ut dicitur, VI. 3.

m. pass. Inde navigatur Pastonam,¹ i quinquaginta m. passuum: Melitenen^j Cappadociæ, XXIIV. mill. passuum. Elegiam^k Armeniæ^k decem mill.^l passuum, acceptis fluminibus Lyco,^m Arsania,ⁿ Arsano. Apud Elegiam occurrit ei Taurus mons: nec resistit,^o quanquam XII. mill. pass. latitudine prævalens.⁵ Omiram^p vocant irrumpen-

Dalec. *Anatiam* Gronov. et edd. vet. — 3 *Sartonam* Chiffi. et mox in eodem, XXIIV. mill. passuum, quam lectionem recepit Harduinus, cum antea legere-tur, LXXIV. mill. passuum. — 4 *Elegeam* Chiffi. — 5 Vet. Dalec. *tanquam XII. M. p. latitudine perforata prævalenti*; alii codd. ap. eund. *nec resistit*

NOTÆ

¹ *Pastonam*] R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. *Sartonam*.

^j *Melitenen*] Quæ minoris Armeniæ metropolis dicitur Procopio bell. Pers. lib. 1. Ammianus, lib. XIX. p. 144. 'Exindeque Melitinam minoris Armeniæ oppidum venimus: quod iterum repetit, lib. XX. p. 173. Apud scriptores belli sacri, 'Malotina' scribitur. De ea rursus VI. 3. Vide Notas et Emend. num. 53.

^k *Elegiam Armeniæ*] Et idcirco trans Euphratem posita intelligitur, ut Melitene e contrario cis amnem eum, quia Cappadociæ ditionis. Stephanus, pag. 257. 'Ἐλέγεια, χωρίον πέραν Ἐβφράτου.

^l *Decem mill.*] Infra Melitenen, ad amnis ripam.

^m *Lyco*] De Lyco, qui in Euphratem influat, nemo alius. Neque enim aut Ptolemæi *Λευκός*, aut Curtii Lycus huc pertinet, ut falso existimavit Ortelius: nam is Assyræ amnis est, in Tigriquinque delabitur.

ⁿ *Arsania*] Ἀρσανίας ποταμὸς Dionis, lib. LXII. p. 710. et Plutarch. in Lucullo, pag. 513. De Arsano ceteri scriptores silent.

^o *Nec resistit*] Nec mons, inquit, amni resistit, namque eum perfringit Euphrates, etiam latum ea parte XII.

millibus pass. Sive, Taurum intrat Euphrates, penetratque, per latitudinem XII. millium. Solinus hæc quoque iisdem verbis, cap. 37. p. 66.

^p *Omiram*] R. 1. aliique Mas. *Ommam*. Et mox, *saxuosum* pro *saxosum*. — In libro Judith, II. 12. dicitur Holofernes, 'cum pertransisset fines Assyriorum venisse ad magnos montes Auge qui sunt a sinistro Ciliciæ.' Hic est mons Taurus. 'Fines' autem 'Assyriorum,' ipse amnis Euphrates ibi est, ubi nondum Euphrates, sed *Omirus* vocabatur. Quam ob causam accuratus scriptor maluit 'fines Assyriorum' dicere, quam Euphratem. Assyria eo ævo dicebatur, ut ostendimus in Tractatu de Situ Paradisi terrestri, quæ nunc Mesopotamia est. Versu deinde 14. ubi legitur de eodem Holoferne: 'et transit Euphratem, et venit in Mesopotamiam Syriæ, et fregit omnes civitates excelsas, quæ erant ibi, a torrente Mambre, usque quo perveniatur ad mare,' mediterraneum scilicet, 'torrens Mambre' videtur ipse Euphrates esse, 'ubi' Taurum montem 'perfrigit,' ut ait Plinius, 'tum quoque et saxuosus et violentus.' *Ed. sec.*

tem : mox, ubi perfregit, Euphraten :⁶ tum quoque saxosum⁷ ac violentum. Arabiam inde læva,⁸ Oreon⁹ dictam regionem, trischoena¹⁰ mensura, dextraque¹¹ Commagenem disternit, pontis tamen, etiam ubi Taurum expugnat, patiens. Apud Claudiopolim Cappadociæ¹² cursum ad occasum Solis agit. Primum hunc¹³ illi in pugna Taurus aufert :¹⁴ victusque et abscissus sibimet, alio modo vincit, ac fractum expellit in meridiem. Ita naturæ dimicatio illa æquatur, hoc eunte¹⁵ quo vult, illo prohibente ire qua velit. A catarractis¹⁶ iterum navigatur; XL. M. passuum inde¹⁷ Commagenes caput Samosata.¹⁸

aqua prævalenti.—6 Tolet. *perfregit cornu Euphraten.*—7 Ita codd. Hardnini et edd. recentt. *ultra quoque saxosum Gronov.* et edd. vett. *ultra quoque saxosum Chiffi.* Paulo post, *Moreon dictam Chiffi. Merorum dictam Gronov.* et edd. vett. Lectionem nostram ex codd. recepit Harduinus, eumque secuti recentt.—8 Ita codd. Harduini, Dalec. Vet. ejusdem, et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. ‘In Basiliensi codice legitur, *Primum hunc illi impugnatus Taurus aperit.*’ Dalec. *Primo hunc illi impugnatus, cursum Taurus aufert Gronov.* et edd. vett. Paulo post, quidam ap. Dalec. legunt, *ac fractum cursum.*

NOTÆ

⁶ *Arabiam inde læva*] Nempe ab ortu. Arabiam veteres ad loca Armeniæ finitima extendebant. Hinc Mesopotamiam accenset Arabiæ Xenoph. *Ἀραβία*. lib. 1. Atque ita hoc loco Plinius Arabiam vocat eam Mesopotamiæ partem, quæ proxima Armeniæ est.

⁹ *Oreon*] *Opeluv*, Oreorum, hoc est, montanorum. De his iterum Plin. VI. 9. Vide Notas et Emend. num. 54.

¹⁰ *Trischona*] Amnem ibi latum esse ait schœnis tribus: qua de mensura dictum est superius, cap. 11.

¹¹ *Dextraque*] Occidentali latere fluvii.

¹² *Claudiopolim Cappadociæ*] Quam rursum minori Armeniæ Ptolemæus adjudicat, v. 7. in Cataonia præfectura, quæ Commagenæ prætenditur, ut ait Plin. VI. 3.

¹³ *Primum hunc*] Hunc, inquit, am-

nis cursum, quem versus occasum Solis ibi flectere incipit, Taurus abruptit, atque hæc prima veluti Tauri victoria, in ea pugna quam invicem habent: victusque et abscissus sibimet, atque perfractus, alio modo vincit: cursu enim versus occasum Solis inhibito, fractum amnem expellit in meridiem, ‘ni Taurus obstat, in nostra maria,’ hoc est, mediterranea ‘venturum,’ inquit Mela III. 8. p. 61. Vide Notas et Emendat. num. 55.

¹⁵ *Hoc eunte*] Euphrate quidem in mare pergente, quo vult ire; sed non qua vult; avertente Tauro monte cursum, quem in occasum destinabat.

¹⁶ *A catarractis*] Ab eo loco ubi fractus a Tauro monte Euphrates expellitur in meridiem: non ab Elegia, ut Salmasius credidit in Solinum, p. 628.

¹⁷ *XL. M. pass. inde*] A catarrac-

XXI. Arabia, supra dicta, habet oppida : Edessam,^a quæ quondam Antiochia dicebatur, Callirhoën^b a fonte nominatam : Carrhas^c clade Crassi nobiles.¹ Jungitur præfectura Mesopotamiæ, originem ab Assyriis trahens,^a in qua Anthemusia^d et Nicephorium^e oppida. Mox Arabes, qui Prætavi^{3 f} vocantur : horum caput Singara.⁵ A Samosa-

CAP. XXI. 1 Chiffi. *nobile*.—2 Ita codd. Harduini; ab Assyriis originem trahens Chiffi. a Syris trahens Gronov.—3 Ita codd. Regg. Brot. et Colbert. Prætavi Ed. pr. Retavi Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. Gronov.

NOTE

tis, et Claudiopoli. A Melitene vero usque Samosata, per Euphratis ripam numerat Antoninus in Itiner. LXXXIV. M. P.

^a *Samosata*] Hodie *Scempeat*, ad Euphratem. Nummus Hadriani, apud Patin. p. 201. ΦΑΑ. CAMO. ΜΗΤΡΟ. ΚΟΜ. Hoc est, Φλαυίας Σαμοσάτης Μητροπόλεως Κομμαγηνής. Hæc Luciani patria, et Pauli Samosatani dicti. Commagenem posterior ætas Euphratesiam appellavit. Procop. Bell. Pers. lib. 1. p. 49.

^a *Edessam*] Mesopotamiæ ceteri vulgo ascribunt : Notitia antiqua Eccles. Edessam et Carrhas Osroëne. Nunc est *Orpha*, et alio rursus nomine *Roha* : sed verius citra Chaboram amnem, cui Ophra imposita est, fuisse veterum Edessam putamus.

^b *Callirhoën*] Edessæ hoc cognomen alterum, ut Stephanus indicat, verbo Ἀντιόχεια : cum octavam eo nomine urbem ait esse, ἐπὶ τῆς Καλλιρόης λίμνης. Multo vero apertius nummus Antiochi IV. cujus ectypum exhibit D. Vaillant, de Histor. Regum Syriæ, pag. 199. cum hac epigraphe : ANTIOΧΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟC. ΚΑΛΛΙΡΟΗΝ. Neque enim hic nummus ad Callirhoën illam pertinet, sitam in Palæstina ad Jordanem, de qua diximus cap. 15. quanquam vir eruditus ita existimavit : nam quis veterum

Antiochiæ nomen ei oppidulo dedit, quod Edessæ tot monumenta asserunt ?

^c *Carrhas*] De utrisque Crassi clade, M. patris, et P. filii, consulendi Romanarum rerum scriptores : Dio, lib. XL. p. 132. Val. Max. 1. 6. Florus, III. 11. p. 127. Ammianus, lib. XXIV. &c. Stephano, Κάρραι, τῆς Μεσοποταμίας. Nunc *Heræ*. Nummus Alexandri Severi ex ære, mediæ formæ, in Museo nostro Paris. ΜΗΤ. ΚΟΛ. ΚΑΡΡΗΝΩΝ. hoc est, 'Metropolis Colonia Carrhenorum.'

^d *Anthemusia*] Ἀνθημουσία Straboni, lib. XVI. p. 747. in Mesopotamia. Tacit. Annal. VI. p. 148. 'Nicephorium, et Anthemusiada, ceterasque urbes, quæ a Macedonibus sitæ, Græca vocabula usurpant.' Indigenis Χάρουσιον Anthemusiam appellatam esse, auctor est Isidorus Charac. ἐν Στραβωνίσι. p. 185.—'Nummus Avionen et Massiliæ sibi visum esse ex ære minimo, scripsit ad nos amicus ex urbe Roma, sub Antonino Severi filio percussum, hoc titulo : AT. K. ANTONINON. capite laureato. .X. Caput muliebre torritum ac velatum, symbolum liberæ civitatis : epigraphe, ANΘΗΜΟΥΣΙΩΝ.' Ed. sec.

^e *Nicephorium*] Νικηφόριον, ἢ κατὰ Ἔδεσσας τῆς Συρίας, Stephano.

^f *Prætavi* [*Retavi*] R. 1. 2. Colb.

tis autem, latere Syriæ, Marsyas amnis^b influit. Cingilla¹ Commagenen finit, Imme civitas incipit.⁴ Oppida^j alluuntur Epiphania^k et Antiochia,¹ quæ ad Euphraten vocantur. Item Zeugma,^m LXXII. millibus passuum a Samosatis, transitu Euphratis nobile. Ex adversoⁿ Apamiam Seleucus, idem utriusque^o conditor, ponte junxerat. Qui cohærent Mesopotamiæ, Rhoali vocantur. At in Syria oppida, Europum,^p Thapsacum^q quondam, nunc Amphipolis.^r

Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—4 Pinet. *fluvius Singa Comag.* &c. Chiffi. *Cingila*, &c. Gronov. et edd. vett. *Cingla Comagenem finit, Mero-*

NOTÆ

1. 2. *Præteravi.*

^s *Singara*] Stephanus: *Σίγγαρα, πόλις Ἀραβίας πρὸς τῇ Ἐδέσση*. Ibi Singarensis pugna Constantii Imp. adversus Choeroën Persarum Regem, de qua nos egimus in Notis ad Themistium, orat. i. Hodie *Sangiar* vicus est.

^b *Marsyas amnis*] De quo dictum est cap. 19. Nunc *Cingas* vocant, Syrorum voce antiqua: nam et *Σίγγας* Ptolemæo dicitur ad v. 15.

¹ *Cingilla*] *Κεκιλία* Ptolemæo, v. 15. Commagenes oppidum: *Ἴμμα* Seleucidis. Vide Notas et Emend. num. 56.

^j *Oppida*] In Commagene.

^k *Epiphania*] *Ἐπιφάνεια* altera ab ea, cujus cives Epiphaneenses vocati, cap. 19. Isti enim ab Euphrate sejuncti procul: hæc eo amne alluitur, et ab eo cognominatur, *Ἐπιφάνεια παρ' Ἐδέρρατι*: nec de ea dicturum se Plinius pollicetur est ante, quam de Euphrate diceret.

¹ *Antiochia*] Ipsa esse videtur *Ἀντιόχεια πρὸς Ταύρω ὄρει*, Antiochia ad montem Taurum, cujus urbis ima alueret Euphrates. Hanc in Commagene quoque statuit Ptolem. v. 15. et Stephanus: sed ab Euphrate ille, ut opinor, longiuscule summovet.

^m *Item Zeugma*] Hac Parthi solent Euphratem transire. Dio, lib. XLIX. pag. 408. Hinc riparum junctioni nomen suum *Ζεύγμα* debet. Hac Bacchus Indiam petiturus, hac Alexander Macedo transmisit Euphratem, ut ait Plinius xxxiv. 48. et Strabo, lib. xvi. pag. 746. ponte videlicet ferreis catenis juncto. Quare Zeugma Pellæum dicitur Lucano, VIII. 287. a Pellæo juvene, hoc est, Alexandro.

ⁿ *Ex adverso*] Zengmatis. Hæc porro Apamia trans Euphratem sita ea est, de qua Stephanus, verbo *Ἀράμεια*. *Ἔστι καὶ τῆς Περσίας, Ἐδέσσης πρὸς ἑκρούς*. Est et alia, inquit, *Persici juris, quæ Edessa ad septemtrionem objacet*. Latuit hoc Stephani interpretem. Persis diu Mesopotamiam paruisse, exploratum est.

^o *Utriusque*] Zengmatis et Apamæ.

^p *Europum*] *Ἐβρωπὸς Συρίας*, Stephano, pag. 280. Cyrrhesticæ a Ptolemæo adjudicatur, uti et Zeugma ipsum, inter oppida quæ Euphrati adjacent, *παρὰ τὸν Ἐδέρρατιν πόλεις*.

^q *Thapsacum*] *Θάψακος, πόλις Συρίας πρὸς Ἐδέρρατι*, Stephano. A Zeugmate Thapsacum duobus stadiorum millibus, hoc est, M. P. ccl. distare

Arabes Scenitæ.⁵ Ita fertur usque Uram⁴ locum, in quo conversus ad orientem relinquit Syriæ Palmyrenas solitudines, quæ usque ad Petram urbem, et regionem Arabiæ felicis appellatæ, pertinent.

(xxv.) Palmyra^u urbs nobilis situ, divitiis soli, et aquis amœnis, vasto undique ambitu⁵ arenis includit agros, ac velut terris exempta a rerum natura, privata sorte^v inter duo imperia summa, Romanorum Parthorumque, et prima in discordia semper utrimque cura. Abest a Seleucia^w Parthorum, quæ vocatur ad Tigrin, cccxxxvii.⁶ x mill. passuum: a proximo vero Syriæ littore, cciii.⁷ millibus: et a Damasco viginti septem propius.⁷

rum civitas incipit.—5 Ita ex codd. emend. Harduinus, eumque secuti recent. *vasta undique ambitu* vet. edd. et Gronov. *Mox, harenosos pro arenis* margo edd. Dalec. et Gronov.—6 Ita codd. Dalec. et Chiffi. alique ap. Harduin. cum edd. Harduin. 1. 2. et Miller. *CCCXXXVIII.* Bipont. et Franz. *DXXXVII.* edd. vet. et Gronov.—7 Ita codd. Dalec. et Harduin. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *CCLII.* vel, *ducentis*

NOTÆ

anctor est Strab. lib. xvi. p. 747.

^r *Amphipolis*] E Thapsaci ruinas excitata, ad Euphratem, a Selenco. Indigenæ *Turmeda* appellabant. Stephanus verbo, *Ἀμφίπολις*: Ἔστι καὶ πόλις Συρίας, πρὸς τῇ Εὐφράτῃ, κτίσμα Σελεύκου. Καλεῖται δὲ ὑπὸ τῶν Σύρων Τούρμεδα.

^u *Arabes Scenitæ*] Palmyrenarum solitudinum vicini. De his dicemus uberior, libro sequente, cap. 32.

⁴ *Uram*] Ζοῦρα latere Syriæ ad Euphratem positum Palmyrenes oppidum, teste Ptolem. v. 15. Vide Notas et Emend. num. 57. quibus adde ea quæ mox addituri sumus, cum Suram iterum Plinius appellabit.

^u *Palmyra*] Nomen a palmis habet, quibus omnis ager est consitus. Hodie *Theudemor*.—^v Nunc rudera supersunt, magnæ olim urbis indicia, ut referunt ii, quorum tamen nolim fidem præstare. Quidam *Thamor* hodie appellari asseverant, hoc uno

ducti argumento, quod *Palmiram* a Salomone ædificatam 'in terra solitudinis,' uti dicitur III. Reg. ix. 18. quæ in Hebræo *Thamor* est, a palmetorum copia, ipsam hanc esse Plinii *Palmiram* arbitrati sunt, magno et manifesto errore, uti alias ostendimus, in interpretatione nummi antiqui Zenobiæ Augustæ. *Palmiram* autem, non *Palmyram*, exhibent codices Pliniani Mss. et vetustæ editiones omnes: Græci Πάλμυρα constanter scribunt. Plinianis codicibus suffragatur Vulgata editio, quæ civitatem in Judæa huic cognominem, ut videtur, *Palmiram* scribit, non *Palmyram*.⁷ Ed. sec.

^v *Privata sorte*] Sui juris, nec Romanis subjecta, nec Persis.

^w *Seleucia*] Σελεύχεια ἐπὶ τοῦ Τίγρητος Appiano in Syriacis, pag. 125. De ea multa dicenda, vi. 30.

^x *CCCXXXVII.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. non *DXXXVII.*

(XXVI.) Infra Palmyræ solitudines Stelendena^a regio est, dictæque jam^a Hierapolis, ac Bercæa, et Chalcis. Ultra Palmyram^b quoque ex solitudinibus iis aliquid obtinet Emesa: ^b item Elatium, dimidio propior Petræ, quam Damascus. A Sura^c autem proxime est Philiscum, oppidum Parthorum⁹ ad Euphratem: Ab eo Seleuciam^d dierum decem navigatio, totidemque fere Babylonem. Scinditur¹⁰ Euphrates a Zeugmate DLXXXIV. millibus passuum¹¹ circa vicum Massicen: et parte læva in Mesopotamiam vadit per ipsam Seleuciam, circa eam¹² præfluenti infusus Tigris. Dexteriore^f autem alveo Babylonem, quondam Chaldææ caput, petit, mediamque permeans, item quam Otrin^g vocant, distrahitur^h in paludes. Increscit autemⁱ et ipse Nili modo statis diebus, paulum differens, ac Mesopotamiam inundat, Sole obtinente vicesimam par-

quinquaginta duobus edd. vett. et Gronov.—8 Cod. Dalec. est, dictaque jam Hierapolis. At vero ea et Calchis ultra Palmiram. Mox, Hemesa pro Emesa edd. vett. et Gronov.—9 Assur autem proxime est, Philiscum oppidum Parthorumque codd. Dalec. et Chiffi. Asura, &c. edd. vett. et Gronov.—10 Scinditur enim Chiffi.—11 Ita Regg. Broti. 1. 2. et Ed. pr. LXXXIV. millibus passuum Reg. Brot. 5. octoginta tribus millibus passuum Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. DLXXXIII. millibus passuum Chiffi.—12 Chiffi. circaque eam.—13 Margo edd. Dalec. et

NOTÆ

ut editi. Et mox, CCIII. non CCLII.

^a *Viginti septem propius*] Igitur abest a Damasco CLXXVI. quod intervallum et nos esse accepimus ab iis qui viderunt.

^b *Stelendena*] Ceteris scriptoribus de ea regione silentium.

^c *Dictaque jam*] Cap. 19.

^d *Emesa*] *Ἐμεσα* Ptolem. v. 15. in Apamene. Hinc Eusebins Emisennus Episcopus. Nummus Antonini apud Patinum, pag. 228.—EMICHNON. Trebellius Pollio in Aureliano Emesam vocat. In nummo Juliæ Domnæ, p. 290. EMICON. ΚΟΛΩΝΙΑC. Hodie *Hemza*.

^e *A Sura*] Sive *Ura*, de qua dictum est paulo ante. Est hæc Flavia Fir-

ma Sura, de qua in Notitia Imp. Rom. cap. 24. p. 41. sub dispositione Ducis Syriæ et Enphratensis. Vide Notas et Emend. num. 58.

^d *Ab eo Seleuciam*] Martianns, lib. vi. cap. de Euphrate, p. 220.

^e *Circa eam*] Est enim Seleucia in confluenta Euphratis fossa perducti, atque Tigris, ut dicitur, vi. 30.

^f *Dexteriore*] Occidentali.

^g *Otrin*] Mss. omnes, *Nothi*.

^h *Distrahitur*] Vide Philostr. de Vita Apoll. i. 14. p. 29.

ⁱ *Increscit autem*] Solinus, cap. 37. pag. 66. Auctor libri de Mensura Orbis Terræ, Ms. Strabo, lib. xvi. p. 740.

tem Cancrī: minui incipit in Virgine,^j et Leone transgresso. In totum vero remeat in vicesima nona parte Virginiis.

XXII. (XXVII.) Sed redeamus ad oram Syriæ, cui proxima est Cilicia. Flumen Diaphanes, mons Crocodilus, portæ Amanī^k montis. Flumina: Andricus, Pinarus,^l Lycus: sinus Issicus.^m Oppidum Issos, inde Alexandria:ⁿ flumen Chlorus, oppidum Ægæ^o liberum, amnis Pyramus,^p portæ Ciliciæ:^q oppida, Mallos,^r Magarsos,ⁱ et

Gronov. in virginem a Leone transgresso; edd. vett. et Gronov. in Virgine, Leone, &c. Nostram lectionem testantur Regg. Brotti. 1. 2. 5. Ed. pr. aliæque edd. antiq.

CAP. XXII. 1 Cod. Dalec. parte Amanī.—2 Idem codex, inde est Alexan-

NOTÆ

^j In Virgine] Forte, in Virginem e Leone. Mss. In Virgine, et Leone transgresso.

^k Portæ Amanī] Angustię sunt, qua ex Amano monte atque interiore Cilicia in Syriam est aditus. Ἀμανιά πύλαι Ptolem. v. 8. Ἀμανίτες πύλαι Straboni, lib. xiv. p. 676. prope Ægnas.

^l Pinarus] Stephanus, verbo Ἴσος, ἐκεῖ δὲ καὶ ποταμὸς Πινάρου ὀνομαζόμενος. Straboni, loc. cit. Ἴσος πολίχνη, καὶ ποταμὸς Πίνου, scribo Πινάρου.

^m Sinus Issicus] Hodie Golfe de Lajazzo, id enim Isso hodie nomen est. Græcis Ἴσός. Mela de eo oppido, et sinu 1. 13. 'At in recessu intimo locus est magni aliquando discriminis, fursorum ab Alexandro Persarum, fugientisque Darii spectator ac testis. Nunc ne minime quidem, tunc ingenti urbe celebris Issos fuit, et hac re sinus Issicus dicitur.'

ⁿ Alexandria] Stephano Ἀλεξάνδρεια Κιλικίας. In Conc. Nic. 1. 'Hesychius Alexandriæ minoris,' ex Provincia Ciliciæ. Nunc est Alex-

sandrona.

^o Ægæ] Ἀγαθὸ Stephano, et Ptolem. v. 8. Philostrato quoque 1. 5. Straboni, lib. xiv. pag. 676. Ἀγαθία. In Conc. Nic. 1. 'Tarcondimantes Ægetanus,' ex Prov. Ciliciæ. In Conc. Antioch. 1. idem 'Ægeates' appellatur.

^p Pyramus] Πύραμος, ποταμὸς ἐν Μαλλῶ τῆς Κιλικίας, Stephanus. Mela quoque, 1. 13. 'Pyramus Isso prior Mallon præterfuit.' Et Scylax, p. 38.

^q Portæ Ciliciæ] Per Tauri montis angustias in Ciliciam transitus.

^r Mallos] Μαλλός Ptolemæo, aliisque. Incolæ Μαλλόται dicuntur. Hædie Malo.— In libro Judith, 11. 13. videtur hæc esse 'civitas opinatissima Melothi,' juxta 'filios Tharsis.' Ed. sec.

ⁱ Magarsos] Stephano Μέγαρος collis est juxta Mallum, μέγιστος ἐχθὸς ἐν Κιλικίᾳ, πρὸς τῇ Μαλλῶ. Oppide a monte nomen inditum. Lycophroni, vs. 444. Μέγαρος. Ia. Tzetzæ in Lycophr. pag. 71. Μέγαρος πάλαι καίτοι πρὸς ταῖς ἐκχύσεις τοῦ Πυραμοῦ ποταμοῦ, ἐν ἀστυρίαις Πυραμί ἀμνίαις.

intus Tarsos.³⁾ Campi Aleii :^k oppida Cassipolis,⁴⁾ Mop-
sos^m liberum, Pyramo impositum : Thynos,ⁿ Zephyrium,^o
Anchiale. Amnes : Saros,^p Cyd nus^q Tarsum^s liberam

dria. Mox, oppidum Æge edd. vett. et Gronov.—3 Cod. Dalec. Margissos, et intus Tarsos.—4 Cassiponis Chiffi.—5 Sydnus Tarsum Gronov.—6 Addana

NOTE

³ Tarsos] Nulla re clarior, quam quod Doctorem Gentium orbi Paulum dedit.—Describitur a Strabone, lib. XIV. pag. 673. Nunc quoque Tarsos.—'Eadem Tharsis est, in libro Judith, II. 13. At in libris Hebraice scriptis proprie Tharsis regio est procul dissita, ad quam mari itur, vel ipsum etiam mare. Unde naves פשרת Isai. II. 16. et XXIII. I. et 14. 'naves maris sunt : ' et פשרת ibidem, XXIII. 10. 'silla maris est,' et LXVI. 19. gentes פשרת 'gentes in mare sunt,' ex Vulgato Interprete, viro supra fidem erudito. Itaque non repugnant inter se duo scriptores sacri; cum III. Reg. 22. 49. Josaphat rex fecisse dicitur classes פשרת, quæ navigarent Ophir: id quod idem Interpres vertit 'naves in mari, quæ navigarent in Ophir : ' secundo autem libro Paralip. XX. 36. dicitur idem Josaphat præcepisse 'ut facerent naves, quæ irent in Tharsis,' hoc est, in regiones mari adeundas. Sic accipe Tharsis, II. Par. 9. 21. Jer. X. 1. Jon. I. 3. &c. II. 4. ac fortassis Ps. XLVII. 8. LXXI. 10. nisi forte in Psalmis, ut Ex. XXVII. 12. פשרת Carthago est, ex eodem Vulgato Interprete.' *Ed. sec.*

^k Aleii] Festus Avienus, in descript. Orbis, vs. 1045. 'Clari post ultima Bellerophonis Hic cespes late producit Aleius arva.' Dionysio Periegetæ, quem carmine Latino Festus expressit, vs. 872. *ἄλιον τὸ*

Ἀλφίον. Stephano item, pag. 58. et Straboni, pag. 676.

^l Cassipolis] Eadem plane quæ Ptolemæo, v. 8. *Κασσιπόλις κόμη* appellatur, prope Mallum et Pyramum.

^m Mopsos] Ptolemæus, aliique *Μόψου ἑστία*, quasi *Mopsi lares*, appellant, quæ appellatio altera frequentior, notiorque est. Stephanus : *Μόψου ἑστία Κολυκίας, ἐπὶ τῷ Πυράμῳ ποταμῷ*. Hinc Theodorus Mopsuestenus. Longe hæc diversa a Mopsucrene, seu Mopsi fonte, cujus mentio apud Sex. Aurelium Victorem, in Juliano. De Mopso Apollinis filio, unde huic loco nomen, Strabo multa disserit, XIV. pag. 675.

ⁿ Thynos] Ita libri quidem editi: at Mss. omnes, Reg. I. 2. &c. *Tyros*.

^o Zephyrium] *Ζεφύριον* et *Ἀρχιδίλην* sultima oppida Strabo quoque facit, lib. XIV. pag. 671. et Stephanus, pag. 19. In Conc. CP. I. 'Aërius Zephyriensis.' Prov. Ciliciæ.—'In nummis antiquis Severi, Getæ, et aliiis, ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ.' *Ed. sec.*

^p Saros] *Σάρω* Ptolem. v. 8. inter Pyramum et Cydnum. A Saro duce nomen accepisse, cum prius *Κορώω* diceretur, auctor est Stephanus, verbo *Ἄδανα*.

^q Cyd nus] *Κύδνος* Straboni, lib. XIV. pag. 672. Mela I. 13. 'Cyd nus per Tarsum exit.' Festus Avienus, vs. 1041. 'Pyramus hic undas, hic volvit Pinarus æquor, Cyd nus item mœdiæ discernit mœnia Tarsi.'

urbem^r procul a mari secans : regio Celenderitis^a cum oppido. Locus Nympheum,^b Solœ Cilicii,^u nunc Pompeiopolis : Adana,⁶ v Cibyra,^v Pinara,^x Pedalie,^y Ale, Selinus,^z Arsinoë,^a Iotape, Doron.^b Juxtaque mare Corycos,^c

Chiff. Mox, *Cibira* Gronov. Paulo post, cod. Dalec. *Pedalie, Halix, Clinius, Arsi, I. Dorion*; Chiff. *P. Halix, Elini, Arsi, I. Dorion*; Vet. Dalec. etiam

NOTE

^r *Liberam urbem*] Nummus Caracallæ, apud Patin, pag. 310. ΚΟΑ . . . ION. ΕΛΕΥΘ. ΤΑΡΧ. cum signo Libertatis.— Nummus Antonii Severi F. ΚΟΙΝΟΒΟΥΑΙΟΝ ΕΛΕΥΘ. ΤΑΡΧΟΞ. *Senatus libera civitatis Tarsi*, cum signo libertatis. Ed. sec.

^a *Celenderitis*] Κελενδερις πόλις, Scyllaci, pag. 38. in Cilicia. Item Ptolem. v. 8. Straboni, pag. 670. Κελένδερις πόλις λιμένα ἔχουσα, *oppidum cum portu*. Et Mela hujus meminit i. 13. et Tacit. Annal. ii. pag. 65.

^b *Nympheum*] Νυμφαίον Suidæ, fannum est delubrumve Nympharum. Alias Nympheum locus est bituminis ferax, qualis in Apollonitarum agro.

^u *Solæ Cilicii*] Σόλοι Κιλίκιοι, ut discernantur a Solis Cyprii. Solæcisimo nomen ea urbs dedit. Hujus incolæ Σολεῖς: Cypriæ, Σόλιοι, teste Laërtio, in Solone, pag. 13. A Pompeio decus et nomen traxit, Πομπηίου πόλις, inquit Stephanus, pag. 613. Nummus Musei nostri Parisiensis, in quo Arati et Chryssippi Solensium icones, cum epigraphe, ΠΟΜΠΗΙΟ ΠΟΛΕΙΤΩΝ.— In alio vetustiore, e Museo P. Chamillart, Minervæ caput sive Palladis est, et noctua, cum epigraphe, ΣΟΛΕΩΝ ΘΕ. Σολέων Θεά, *Solensium Dea*. Ed. sec.

⁶ *Adana*] Τὰ Ἄδανα Appiano in Mithrid. pag. 237. Stephano, Ἄδανα, Κίλισσα πόλις. In Conc. Nic. i. 'Paulinus Adanorum,' inter Episcopos Ciliciæ. In nummis, ἈΔΑΝΕΩΝ.

^v *Cibyra*] Κίβυρα Ptolem. v. 8. et

Stephano, verbo Τάβου.

^x *Pinara*] Crago Ciliciæ monti imposita. Stephanus: Πίναρα, πόλις μεγάλη, ὑπερκειμένη τῷ Κράγγῳ τῆς Κιλικίας. De hoc Ciliciæ promontorio Crago Strabonem consule, lib. xiv. pag. 669.

^y *Pedalie*] Forte *Podalie*, Ποδάλαια, rectius: nam in Conc. CP. i. 'Calinicus Podaliensis' legitur, ex Prov. Pisidiæ, cui provinciæ attributa hæc ora aliquando est.— Ex *Ale* autem fit Ἄληνός. Unde nummus est perrarus, ex ære mediocri, apud D. Abb. de Fontenu, sic inscriptus: ΑΤ. ΚΑΛ. ΑΔΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. capite laureato. In aversa parte, ΑΛΗΝΩΝ. ΕΠΙ ΔΗΜΟΝΙΚΟΤ ΔΙΩΝΟΞ. Nummus 'Aleonorum. Sub Demónico Dionis F.' Jupiter ibi stans sinistra hastam, dextra tenet aquilam. In alio, qui est ex ære maximo, apud eundem, biuc caput est Genii civitatis laureatum, ΔΗΜΟΞ ΑΛΗΝΩΝ. Inde Isis, cum modio in capite: dextra temnem tenens, sinistra cornu copiæ. Epigraphe: ΕΠΙ ΑΑ. Μ. Κ. ΑΡΧΟΝΤΟC Δ. Hoc est, ἐπὶ Ἀλεξάνδρου μόνου καὶ ἔρχοντος δ'. *sub Alexandro Augusto, et Archonte quarto*. Ed. sec.

^z *Selinus*] Σελινοῦς, Ἀρσινόη, Ἰοτάπη, Ptolem. v. 8.— Cave autem existimes civitatem hanc designari in nummo Trajani Imp. sic inscripto apud Occonem, p. 215. IMP. CES. NERVÆ TRAIANO. OPTIMO. AVG. GER. DAC. PARTH. TR. P. COS. VI. P. P. capite laureato. Χ. s. P. Q. R. OPTIMO

eodem nomine oppidum; et portus, et specus.^d Mox flumen Calycadnus.^e Promontorium Sarpedon.^f Oppida: Holmæ,^g Myle.^h Promontorium et oppidum Veneris,ⁱ a quo proxime Cyprus insula. Sed in continenti oppida, Myanda,^j Anemurium,^k Coracesium,^l finisque antiquus Ciliciæ

Dorion; Gronov. et edd. vett. *Pedalie, Halix; Arsinœ, Tabæ, Doron.*—7 Ita Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Gr. Ὀλμοί. Olme edd. vett. et

NOTÆ

PRINCIPI. Edificium sphaericum, lapide quadrato, in portæ peristyllo, ἄΕΛΙΝΥΝΤΕΜ. Viso hoc numismate, fector carminum Sibyllinorum, et alii, Trajanum Selinunte in Cilicia obliasse finxerunt: nec satis feliciter nos olim oppidum in Sicilia a Trajano amplificatum conjecimus: cum de sententiis, quæ primis tantum singularum vocum literis exprimuntur in nummis, nondum quantum oportuit suspicaremur. Murus hic et porta civitatis Narbonis est: superscriptionis hæc sententia: ‘Salva Ebrodunensium Libertate Imperator Narbonem Voluit Narbonensis Totius Esse Metropolim.’ Ebrodunenses postea noluit excipi Severus: ut docet nummus Juliæ Domnæ, inscriptus: ΙΥΝΟΝΕΜ: hoc est, ‘Imperator Voluit Narbonem Omnium Narbonensium Esse Metropolim.’ Sed iisdem postea libertatem suam recipientibus, vide quid acciderit ex eo, in nummo Constantini Max. CONSTANTINI ΑΝΑΔΑΦΝΕ, de quo diximus ad cap. 18. libri hujus quinti.’ Ed. sec. Vide Notas et Emend. num. 59.

^a *Arsinoë*] Ἀρσινόη Ptolemæo, loc. cit. et Stephano, Ἀρσινόη Κιλικίας, post Strab. lib. xiv. pag. 670.

^b *Doron*] In Mss. *Dorio*.

^c *Corycos*] Κώρυκος ἄκρα, et Κωρύκιον ἕντρον Straboni, lib. xiv. p. 670. In Conc. Constant. i. ‘Germanus Corycensis,’ ex Prov. Ciliciæ. In num-

Delph. et Var. Clas.

mis ΚΩΡΥΚΙΩΤΩΝ.

^d *Et specus*] Mela i. 18. ‘Non longe hinc Corycos oppidum portu saloque incingitur, angusto tergoe continenti annexum. Supra specus est, nomine Corycius, singulari ingenio, ac supra quam describi facile sit eximius.’ Quæ sequuntur, ita sunt eleganter scripta, ut nihil concinnius, nihil ornatus uspiam legi posse videatur. Hic Corycium nemus, ubi crocus optimus gignitur.

^e *Calycadnus*] Ptolemæo, Καλόκαδνος, et Straboni, loc. cit. ‘Mediam Isauriam,’ inquit Ammianus, lib. xiv. pag. 19. ‘navigabile flumen Calycadnus interscindit.’

^f *Sarpedon*] Σαρπηδὼν ἄκρα, iisdem auctoribus, Mela loc. cit. ‘Promontorium Sarpedon, finis aliquando regni Sarpedonis.’ Et Σαρπηδὼν πόλις, Scylaci, pag. 38.

^g *Holmæ*] Ὀλμοί, ut *Solæ, Σόλοι*. Stephanus: Ὀλμοί, πόλις Τραχελίας Κιλικίας, κ. τ. λ. Eadem Holmia, vetusque Selencia, quæ a mari deinde, ut mox dicetur, in mediterraneum situm retracta adductaque est.

^h *Myle*] Μύλη, vel Μύλαι. Forte Μολοῦ, Μωλόη, que in Notitia Eccles. Isauriæ ascribitur.

ⁱ *Oppidum Veneris*] Ἀφροδισιάς Ptolemæo, loc. citat. Meminit et Solinus, cap. 38. p. 68.

^j *Myanda*] In Mss. R. 1. 2. &c. *Mysanda*.

Plinius.

Melas^m annis. Intus autem dicendi Anazarbeni,^a qui nunc Cæsarea: ° Augusta,^p Castabala,^q Epiphania,^r quæ antea Ceniandos,⁹ Eleusa,^s Iconium: † Seleucia^u supra amnem Calycadnum,¹⁰ Tracheotis^v cognomine, a mari relata, ubi vocabatur Holmia.^w Præterea intus flumina, Liparis,^z Bombos, Paradisus.¹¹⁷ Mons Imbarus.

Gronov.—8 Ita Chiffi. aliique codd. ap. Harduin. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Cæsaraugustani* Gronov. et edd. vett. Mox, *Castabala* Vet. Dalec. *Castabala* in aliis codd.—9 *Ceniandos* Gronov. et edd. vett.—10 *Calycadnum* Chiffi. *Calycadnum* Gronov. et edd. vett. Mox, *Tracheotis* cod. Dalec. *Trachea* Steph. *Trachiotis* Gronov. et edd. vett. Paulo post, *Olmia* Vet. Dalec. *Hormia* Gronov. et edd. vett.—11 *Paradisus* Vet. Dalec. *Mons Imbarisus* Chiffi.

NOTE

^a *Anemurium*] *Ἀνεμούριον* Straboni et Ptolemæo, oppidi ac promontorii nomen. Mela 1. 13. 'Quod Ciliciam a Pamphylia distinguit, Anemurium.' Nummi, ANEMOTPIEON, in Museo nostro Parisiensi.

¹ *Coracesium*] *Κορακήσιον*, primum Ciliciæ castellum, teste Strabone, lib. xiv. p. 668. In Notitia Eccles. antiqua Coracesium Pamphylis accensetur. Et in Conc. CP. 1. 'Theodulus Coracesiensis,' e Prov. Pamphiliæ.

^m *Melas*] Canto finem antiquum Ciliciæ dixit hunc amnem esse: recentiores enim Pamphylis ascripserunt. Mela, 1. 14. 'In Pamphylia est Melas, navigabilis fluvius.' Item Strabo, pag. 667.

^a *Anazarbeni*] *Ἀνάζαρβος μητρόπολις*, in Notitia antiqua Eccles. Ciliciæ secundæ. Nummus est Alexandri Severi, in Museo nostro Parisiensi, ex ære, majori forma, cum epigraphe ANAZAPBO. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Hæc Dioscoridis patria.

^o *Qui nunc Cæsarea*] Ptolemæo, v. 8. *Καισάρεια πρὸς Ἀναζάρβω*.—Fuit ante annos aliquot in Cimelio Viri Clariss. D. de Boze, Custodiæ Regionum Numismatum nunc Præfecti, nummus ex ære minimo: hinc capite laureato, cum spicis duabus: inde

capite turrato, cum epigraphe: ΚΑΙ-
CAP ΠΡ ANAZAP, *Καισαρίων πρὸς Ἀναζάρβω*. ΓΑΡ. Anno ære Anazarbensium, cxxxiii. Ed. sec. Vide Notas et Emendationes num. 60.

^p *Augusta*] *Ἀβυρόστα* Ptolemæo, in Bryelice Ciliciæ regione.

^q *Castabala*] *Καστάβαλα*. Vide Notas et Emend. num. 61.

^r *Epiphania*] *Ἐπιφάνεια Κιλικίας*, Stephano, et Ptolem. v. 8. et Appiano, in Mithrid. p. 237. Ammiano item, lib. xxii. p. 223. Ciliciæ secundæ accensetur in Notitia Eccles.

^s *Eleusa*] *Ἐλεούσα* Oppiano, patriam suam describenti, Halient. iij. 309. *Ἐλεούστη* Ptolemæo est, v. 8. Et in Notitia Eccles. Ciliciæ primæ. Josephus Antiq. xvi. 8. p. 558. *Ἐπὶ Κιλικίαν ἐν Ἐλεούσῃ, τῇ μετωνομασμένῃ νῦν Σεβαστίῃ*.

^t *Iconium*] Mss. R. 1. 2. *Riconium*.

^u *Seleucia*] *Σελεύκεια ἐπὶ τῷ Καλυκάδω* Straboni, lib. xiv. pag. 670. Nummus Gordiani, apud Erizzo, p. 516. *ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟC. ΚΑΛΥΚΑΔ. ΕΛΕΥΘΕΡΑC*.

^v *Tracheotis*] *Τραχειώτις* Straboni, lib. xiv. p. 668. hoc est, aspera. *Τραχείαν* ceteri scriptores appellant eodem vocis significatu. Vide Notas et Emend. num. 62.

^w *Holmia*] Ita rescripsimus, pro

XXIII. Ciliciæ Pamphyliam omnes junxere, neglecta gente Isaurica. Oppida ejus^a intus, Isaura,^b Clibanus, Lalasis:¹ decurrit autem^d ad mare Anemurii regione^e supra dicti. Simili modo omnibus, qui eadem composuere, ignorata est contermina illi gens² Homonadum, quorum intus oppidum Homona.^f Cetera castella³ XLIV. inter asperas convalles latent.

XXIV. Insident verticem^b Pisidæ, quondam Solymiⁱ ap-

CAP. XXIII. 1 *Larissis* *f.* Vet. Dalec. *Lalasis* edd. vett. et Gronov. Mox, *e regione supra Chiffi.*—2 Sic ex codd. emend. Harduin. sic quoque codd. Dalec. Chiffi. Vet. Dalec. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *illi contermina gens* Gronov. et edd. vett.

NOTE

Hermia. Vide Notas et Emend. num. cit. In Mss. tamen R. 1. 2. Colb. 1. 2. *Hermia* legitur.

^a *Liparis*] Amnis hic Ciliciæ Solos alluit. Vitruvius, VIII. 8. pag. 159. ‘Solis, quod oppidum est Ciliciæ, flumen nomine Liparis, in quo natantes, aut lavantes, ab ipsa aqua unguuntur.’ Idem narrat Antigonus, Hist. Mirab. cap. 150. *Λίπαρις*, quæ vox pinguedinem sonat.

¹ *Paradisus*] Meminit hujus etiam Martianus, lib. VI. cap. de Euphrate, p. 220.

^a *Oppida ejus*] Isauriæ.

^b *Isaura*] Τὰ *Ἴσαυρα* Stephano et Straboni, lib. XIV. p. 666. quibus expugnatis Servilius Isauricus est appellatus.—‘Est nammus ex mære magno perrarus, in Gaza Serenissimi Ducis Cenomanensis, nec aliubi adhuc visus: in quo pictus Heraclius uterque, pater et filius: in altera superficie, litera majuscula M. cum cruce superposita; et infra ISAVR. quæ Mercatores Narbonenses Christianos significant, in Isauria negotiantes, qua parte nimirum, ut hic Plinius prodidit, decurrit ad mare.’ *Ed. sec.*

^c *Lalasis*] Ea est, quæ Stephano

dicitur *Λαλιζανδα πόλις Ἴσαυρικῆ*, quæ deinde posteriore ævo, ut idem monet, *Δαλιζανδα* est appellata. Sane in Notitia Eccles. antiq. *Δαλιζανδες* Provinciæ Isauriæ sedes Episcopalis est. Et in Conc. CP. I. p. 956. inter Episcopos Prov. Isauriæ, ‘Marinus Dalisandensis’ subscripsit.

^d *Decurrit autem*] Isaurica scilicet, quæ declivis est, qua versus mare protenditur, editiore situ mediterraneo, ut Gelenius animadvertit.

^e *Anemurii regione*] Circa Anemurium, de quo cap. sup.

^f *Homona*] Homonadenses inde dicti Pisidis confines, ‘*Ὀμοναδαῖς συνδιταντες τοῖς Πισιδαις*, apud Strabon. lib. XIV. p. 679. De castellis Homonadensium in Cilicia Tacitus, Annal. III. p. 85. Lycaoniæ accensetur in Conc. CP. I. ‘Cyrillus Homonadensis.’—‘Notit. Eccl. pag. 17. in prov. Lycaoniæ δ *Ὀμοναδαῖων*. P. 29. *Ὀμοναδαῖα*. Pag. 51. ‘*Ὀμοναδαῖων*. Leunclavius, p. 74. δ *Μαυδαῖων* ubique mendose.’ *Ed. sec.*

³ *Castella*] Homonadensium. Tacit. loc. cit.

^b *Insident verticem*] Montium obtinent juga. *Πισιδαι ὄρησι* Straboni, lib. XII. p. 570.

pellati, quorum colonia Cæsarea,^j eadem Antiochia. Oppida: Oroanda,^k Sagalessos.^l¹

XXV. Hos includit Lycaonia in Asiaticam^m jurisdictionem versa, cum qua conveniunt Philomelienses,ⁿ Tymbriani,^o Leucolithi,^p Pelteni,^q Tyrienses.^r Datur^s et tetrarchia ex Lycaonia, qua parte Galatiæ contermina est, civitatum XIV. urbe celeberrima Iconio.^t Ipsius Lycaoniæ

CAP. XXIV. 1 *Agaleos* Vet. Dalec. et Chiffi.

CAP. XXV. 1 Ita codd. Harduini et Chiffi. item edd. Hardsini 1. 2. 3.

NOTÆ

¹ *Solyim]* ΟΙ Πισίδαι πρότερον Σόλυμοι, Steph. p. 551.

^j *Colonia Cæsarea]* Ulpianus, lib. L. Dig. tit. 15. de Censibus: 'In Pisidia juris Italici est colonia Antiochensium.' Nummus Severi, in Theodoro Goltzii, p. 238. COL. CÆS. ANTIOTICHA. Stephano, p. 87. Ἀντιόχεια Πισιδίας. Item Ptolemæo, in Conc. CP. I. p. 957. 'Optimius Antiochenus,' Prov. Pisidiæ.

^k *Oroanda]* Oroanda quoque Livio, lib. XXXVIII. p. 480. et Oroandenses, p. 474, qui Ptolemæo, v. 4. Ὀροανδικοί, inter Pisidiam et Isauriam positi.

^l *Sagalessos]* Livius, lib. XXXVIII. p. 473. 'Agrum Sagalassenum, ubere fertilemque . . . colunt Pisidiæ.' Χαγαλασσός Straboni, lib. XII. p. 570. et Ptolemæo, v. 3. In Conc. CP. I. p. 957. 'Ionius Sagalessensis,' Prov. Pisidiæ. Nummus Vespasiani, in Theodoro Goltzii, pag. 230. CAΓΑΑΑCCHNQN. In Notitia Eccles. Ἀγαλασσός, et ita Mss. Pliniani quidam.

^m *In Asiaticam]* Jus coacta petere in Asiam proprie dictam, de qua cap. 28. in cōventum nempe Synnadicum, in majorem Phrygiam, ut dicitur cap. 29. cum recensitæ hactenus gentes non sic e longinquo peterent, sed domesticos apud se iudices et Prætores haberent.

ⁿ *Philomelienses]* In Conc. CP. I. p. 957. 'Theosebius Philomeliensis,' e Prov. Pisidiæ. Phrygiæ magis Φιλομήλιον adjudicant Ptolemæus, v. 2. et Stephanus.

^o *Tymbriani]* In Mss. Τυμβριανί. Ab oppido, ut arbitror, Τιβριανίς Tymbriani appellandi. In Conc. CP. Gener. III. sive VI. Synodo, act. 18. p. 1068. subscribit Constantinus τῆς Τιβριανίως πόλεως Episcopus: Τιβριανίως scribitur, pag. 1017. Addit Latina versio antiqua, Pisidiæ provinciæ hanc sedem-fuisse. In Notitia Eccles. Antiq. inter sedes Episcopales Prov. Pisidiæ censetur Τιμβριανίως.— 'At p. 19. altera Notitia, δ Τιβριανίως. Tertia, p. 51. δ Τιβριανίως. Leunclavio, pag. 96. mendose, ut remur, δ Τιμωμαριανίως.' Ed. sec.

^p *Leucolithi]* Ab albo saxo, quod incolerent, traxisse nomen videntur.

^q *Pelteni]* Qui Πελτινοί: Ptolemæo, v. 2.

^r *Tyrienses]* Τύριοι Pisidiæ populi. Vide Notas et Emend. num. 63.

^s *Datur]* Adjicitur, inquit, ei conventui, seu jurisdictioni Asiaticæ, etiam tetrarchia ex Lycaonia.

^t *Iconio]* Lycaoniæ quondam metropolis Ἰκόνιον in Notitia vet. Eccles. unde Amphiloctius Iconiensis.

celebrantur Thebasa^{2 u} in Tauro: Hyde^{3 v} in confinio Galatiæ atque Cappadociæ. A latere autem ejus^v super Pamphyliam veniunt Thracum soboles, Milyæ,^{4 x} quorum Arycanda oppidum.

XXVI. Pamphylia,^a ante Mopsopia appellata. Mare Pamphylum Cilicio jungitur. Oppida ejus: Side,^b et in monte Aspendum,^c Pletenissum,^d Perga.^e Promontorium

Miller. Bipont. et Franz. *Hyrienses* Gronov. et edd. vett.—2 *Terbasa* Vet. Dalec. *Tembasa* Gronov. et edd. vett.—3 *Idæa* Chiffi. *Sinda* edd. vett. et Gronov.—4 *Milienses* Vet. Dalec. *Mylia* Gronov. et edd. vett. Mox, *Aricandra* Chiffi.

NOTÆ

Nunc ingentis Asiæ tractus caput, cui Caramaniæ Turcæ nomen fecere: oppido, *Cogni*.

^a *Thebasa*] Thebasan in Minore Asia non semel appellat Paulus Diac. histor. lib. xxiv. p. 770. et 771. Vide Notas et Emend. num. 64.

^v *Hyde*] Ἴδη, in Lycaonia. Vide Notas et Emend. num. 65.

^v *A latere autem ejus*] Lycaoniæ latere occidentali.

^x *Milya*] Quorum regio Μιλιάς appellata Herodoto, lib. i. n. 173. p. 72. Straboni, lib. xii. p. 570. et Arriano Alex. lib. i. pag. 69. Phrygiæ quondam majoris pars, eadem ab Alexandro Lyciæ contributa, inquit Arrianus. Quamobrem et eorum oppidum Ἀρύκανδα Lyciæ accensetur a Stephano, p. 119. et ab Athenæo.

^a *Pamphylia*] Nunc cum Cilicia uno Caramaniæ nomine censetur. Qua tamen ad mare vergit *Scandalor* appellatur. Mopsopiam veteres appellarunt, a Mopso, qui post bellum Trojanum eam oram obtinuit, ut Strabo refert, lib. xiv. p. 668.

^b *Side*] Σίδη Straboni, lib. xiv. p. 667. Nunc *Scandalor* vocant. Incolæ Σίθραι Arriano, Exped. Alex. lib. i. p. 73. Prope Eurymedontis ostia Σίδη locatur a Ptolemæo, v. 5. Avieno,

'Prisca Side.' In Conc. CP. vi. Genet. p. 1030. Σιδηρῶν μητρόπολις Παμφυλίων.—'In nummis antiquis: ΚΛΗΤΩΝ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΗC ΕΝΔΟΧΟΥ. Sidetarum splendidissimæ et clarissimæ civitatis.' Ed. sec.

^c *Aspendum*] Ἀσπενδος, quam in civitatem adverso amne Eurymedonte a mari navigatur, per stadia LX. seu passus vii. m. d. teste Strabone, loc. cit. Hinc 'Domnus Aspendius' e Prov. Pamphylia, in Conc. Nic. i. In edito colle posita civitas a Mela dicitur, i. 14.

^d *Pletenissum*] Πλετενισσός Ptolem. v. 5. Vide Notas et Emend. num. 66.

^e *Perga*] Πέργη Straboni, pag. 667. Hinc Apollonius Pergæus, Conico-rum auctor. Mela i. 14. 'Inter eos amnes (Cestron et Catarracten) Perga est oppidum, et Dianæ, quam ab oppido Pergæam vocant, templum. Trans eosdem mons Sardemiso,' &c. 'Vidimus apud D. Abbatem de Fontenu, Nervæ, Augusti nummum argenteum majoris moduli: IMP. NERVA. CÆS. AVG. P. M. TR. POT. P. P. Capite laureato. X. COS. III. Cum templo duabus columnis, et gradibus tribus insigni: cujus in peristylio scriptum est DIANA PERG. hoc est, PERGÆA. Refertur et ab Occone,

Leucolla.^f Mons Sardemius:² Amnes: Eurymedon^h juxta Aspendum fluens: Catarractes,ⁱ juxta quem Lyrnessus et Olbia,^j ultimaque ejus oræ Phaselis.^k

XXVII. Junctum ei mare Lycium est, gensque Lycia, unde vastum sinum^a Taurus mons,¹^b ab Eois veniens lit-

CAP. XXVII. 1 *Aspendum, Platanistum* Chiffi. *Aspendus, Platanistus* Gronov. et edd. veti.—2 *Mons Sarpessus* Vet. Dalec. Mox, *Amnis, Eurymedon*, &c. Gronov. et edd. veti.

CAP. XXVII. 1 Ita ex codd. emend. Harduin. ita quoque Miller. Bipont.

NOTE

p. 190. inter picturas Alberti Principis.' *Ed. sec.*

^f *Leucolla*] Græcis Λευκόλλα. Salmasius in Solin. pag. 252. Λευκόλλαν in Cypro portum, cujus Strabo meminit lib. xiv. pag. 682. cum promontorio isto Pamphyliæ confundit.

^g *Sardemius*] Sic Mela, loc. cit. *Σαρδήσσιος* in hoc ipso tractu, juxta Lyrnessum, urbs Lyciæ Stephano appellatur, in qua Jupiter *Σαρδήσσιος* colitur. Idem fortassis monti nomen, vel geminum fuit. Vespasiani nummus, in Thesaurο Goltzii pag. 230. *CAΡΑΗCЦИQN.*

^h *Eurymedon*] Dionysius Perieg. vs. 683. Ἄσπενδον, ποταμοῖο παρὰ ῥόδῳ Ἐβρυμέδοντος. Meminere Strabo, Ptolemæus, Mela, loc. cit. et Pseudostr. de Vita Apoll. i. 11. Ἄσπενδος, ἢ Παμφύλων, πρὸς Ἐβρυμέδοντι, κ. τ. λ.

ⁱ *Catarractes*] 'Quia se præcipitat, ita dictus,' inquit Mela i. 14. Strabo, lib. xiv. pag. 687. Καταρράκτες λεγόμενος, ἀπὸ ὑψηλῆς πέτρας καταρράκτων ποταμοῦ πολλός, κ. τ. λ.

^j *Lyrnessus et Olbia*] Λυρνησός καὶ Ὀλβία Straboni, loc. cit. inter Pamphyliæ oppida.

^k *Phaselis*] Mela i. 14. 'Phaselis a Mopso condita, finis Pamphyliæ.' Stephanus quoque, *Φασηλῖς, πόλις Παμφυλίας*. A Strabone, lib. xiv. pag. 666. et Scylace, pag. 37. Lyciæ ascribitur, ejus in confinio est. Livius, lib. xxxvii. pag. 456. 'In confinio

Lyciæ et Pamphyliæ Phaselis est: prominēt penitus in altum,' &c.—'Quoniam erat in ora posita Phaselis, ibi naves construebantur, sicut illa quæ Domitianum vexit in orientem, ut mari vinceret, dum Vespasianus et Titus bellum terra gererent; nam id testantur nummi ejus inscripti, VICTORIA NAVALIS. Navem autem ipsius structam fuisse a Phaselitis, docet nummus singularis ex argento didrachmus, in Museo D. de Bosc. Nam is navim exhibet, cujus in una parte puppis, prora est in altera. E prora effigies emicat radiata Solis orientis: puppi eminet hæc epigraphe: ΝΙΚΑΝΑ ΦΑΣΗ. Sententia est: ΝΙΚηφόρου Ἀρχιτέκτονος Ναὺς Δομιτιανῶ ΦΑΣΗλίται, *Viatricis fabricatores navis Domitiani fuerunt Phaselitæ*. Exædificatam a se navim fuisse, qua vicit Domitianus, sibi ipsi Phaselitæ oblique gratulantur, cum Domitiani victoriam prædicant.' *Ed. sec.*

^a *Unde vastum sinum*] Inde, inquit, mare Lycium incipit, gensque Lycia, ubi vastum sinum Taurus mons suo promontorio, quod Chelidoniis insulis opponitur, claudit et terminat. 'Lycia,' inquit Mela i. 15. 'Sidæ portu (primum illud est Pamphyliæ oppidum, versus ortum) et Tauri promontorio grandem sinum claudit. Sinui nomen est hodie Attalico, *le Golfe de Satalia*: Lyciæ provinciæ, *Mentesia*.

toribus, Chelidonio ^c promontorio disternat. ^a Immensus ipse, et innumerarum gentium arbiter, dextro latere septentrionalis, ubi primum ab Indico mari exurgit, lævo meridiano, et ad occasum tendens: mediamque distrahens Asiam, nisi opprimenti terras occurrerent maria. Resilit ergo a septentrione: ³ flexusque immensum iter quærit, velut de industria rerum natura subinde æquora opponente, hinc Phœnicium, hinc Ponticum, illinc Caspium et Hyrcanium, contraque ^d Mæoticum lacum. Torquetur itaque ⁴ collisus inter hæc claustra, et tamen victor, flexuosus evadit usque ad cognata Riphæorum montium juga, numerosis nominibus et novis, quacumque incedit, ⁵ insignis: Imaus ^e prima parte dictus, mox Emodus, ^f Paropamisus, ^g Circius, ^h Chambades, ⁶ Paryadres, ⁱ Choatras, ^j Oreges, ^k Oroandes, ^l Niphates, ^m Taurus: ⁿ atque ubi se quoque ^o exsuperat,

et Franz. Unde vastus sinus: Taurus mons Gronov. et edd. vett.—2 Cod. Dalec. disternatur.—3 Ita codd. Harduini et Dalec. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. ad Septentriones.—4 Codd. et Vet. Dalec. lacum torquetur. Itaque.—5 Cod. Dalec. quocumque tendit.—6 Chambages Chiffi. Mok, codd. Dalec. et Chiffi. Paryades; edd. vett. et Gronov. Pharphariades.—

NOTE

^b Taurus mons] Accepta hæc sunt, delibataque totidem ferme verbis ex Mela Pomp. l. 15. Ex Plinio quoque Solinus hausit, cap. 38. pag. 68. et Martianus, lib. vi. cap. de Euphrate, pag. 220.

^c Chelidonio] Sacrum appellat Strab. lib. xiv. pag. 666. quod Chelidoniis insulis opponitur, de quibus cap. 35. Nunc Capo Cameroso.

^d Contraque] Ex adverso Hyrcanii, seu Caspii maris. Solini paraphrasis: 'Interdum Caspio vel Hyrcano mari intercluditur: quibus renitentibus subinde fractus, contra Mæoticum lacum flectitur, multisque difficultatibus fatigatus, Riphæis se jugis annectit.' Male Plinii verba distinxit.

^e Imaus] Qua primum parte attollitur, ab Eoo mari.

^f Emodus] Melæ, Emodes. In In-

dia. Straboni lib. xv. pag. 689. 'Ἐμώδης.

^g Paropamisus] In Bactriana. Mss. Reg. 1. 2. &c. Paropanius. Ptolem. quoque vi. 11. Παροπάνιος. At Straboni, loc. cit. Παροπάνιος.

^h Circius] Mss. Cirtius, Campages.

ⁱ Paryadres] Παροδύρης Straboni, in Armenia. Vide Notas et Emendationes num. 67.

^j Choatras] Choatras apud Parthos, inquit Solinus, cap. 38. pag. 88.

^k Oreges] Mss. Oreges.

^l Oroandes] Ptolem. vi. 2. 'Ορόανδης Mediæ mons: prope Ecbatana, Diod. Bibl. lib. ii. pag. 101.

^m Niphates] In Majore Armenia, unde Tigris oritur, Straboni lib. xi. pag. 529.

ⁿ Taurus] Apud Elegiam Armeniæ, ut dictum est cap. 30. Ibi enim

Caucasus: ubi brachia emittit, subinde tentanti maria similis, Sarpedon,^p Coracesius,⁷ ^q Cragus,^r iterumque Taurus: ^s etiam ubi dehiscit, seque populis aperit, portarum tamen nomine unitatem sibi vindicans,⁸ quæ alibi^t Armeniæ, alibi Caspiæ, alibi Ciliciæ vocantur. Quinetiam confractus, effugiens quoque maria,⁹ plurimis se gentium nominibus hinc et illinc implet: a dextra Hyrcanius,¹⁰ Caspius: a læva Paryadres,^u Moschicus, Amazonicus, Co-

7 *Coracesius* Vet. Dalec.—8 Chiff. *vindicans*.—9 Cod. Dalec. *quæque maria*.—10 Ita codd. Harduini et Chiff. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont.

NOTE

peculiari appellatione Taurus nuncupatur.

^o *Ubi se quoque*] Ubi cumque surgit in altissimum verticem.—‘Ad hanc vocem *exsuperat*, redent in memoriam nummi duo Commodi Imperatoris, in quibus *Jovi Exsuperatori* legebamus ipsi olim, tum a Dione decepti, tum ab iis qui nobis præiverunt. Prior sic inscribitur: M. COMMODVS ANT. P. FEL. AVG. BRIT. ‘Marcus Commodus, Antoninus Pius Felix Augustus Britannicus.’)(. IOVI EXSVP. P. M. TR. P. XII. IMP. VIII. COS. V. P. P. ‘Postifex Maximus, Tribanitia Potestate duodecimam, Imperator octavum, Consul quintum, Pater Patriæ.’ Nummus est argenteus apud D. Vaillant, p. 194. et apud Patinum in Thesaurio, p. 74. Jupiter sedens dextra fulmen tenet, sinistra hastam. Sed Patinus fallentibus oculis pro fulmine lauri ramum exhibet. Fefellit omnes Dio, ut diximus, ex quo Xiphilinus in Commodio, p. 291. cognomen *Exsuperantis* perpetuo retinuisse Commodum refert, quasi omnes homines longe in rebus omnibus superaret. Τὸν Ἱεραπόρτα παγίως ἐναντὶ ἕθερο, ὡς καὶ ἐν πᾶσιν ἀπλῶς πάντας ἀνθρώπους καθ’ ὑπερβολὴν νικῶν. At vera hujus inscriptionis sententia

haud dubie hæc est: ‘JOVI extincta Seditione Urbis Pacatori.’ Idcirco sedens pingitur, quia Pacator, sive pacis auctor. Alter nummus est ex ære magno et mediocri, in Gaza Regia, priori similis, sed post biennium percussus, TR. POT. XIII. ET IOVI EXSVPER. Hoc est, ‘JOVI extincta Seditione Urbis Pacatori, Exules Revocanti.’ *Ed. sec.*

^p *Sarpedon*] In promontorio, Sarpedone dicto, de quo cap. 22.

^q *Coracesius*] Ad urbem cognominem, de qua cap. 22.

^r *Cragus*] In Lycia, ut dicetur cap. seq.

^s *Iterumque Taurus*] Mela i. 15. ‘Et ubi jam nostra maria contigit, hoc est, mediterranea, Taurus iterum.’

^t *Quæ alibi*] Armeniæ portæ eadem Caspiæ appellatæ, vi. 12. De Caspiis eodem libro cap. 16. De Ciliciis, hoc libro quinto cap. 22.

^u *Paryadres*] Unde fundi Absarum amnem dicemus, lib. seq. cap. 9. Moschicus a Moschorum gente, de qua eodem lib. cap. 4. ubi et de Amazonico dicturi sumus. Coraxicus idem qui Heniochius, vi. 10. Scythicus a Scythia incolis nomen habet.

raxicus, Scythicus appellatus. In universum vero Græce^v Ceraunius.^v

XXVIII. In Lycia igitur, a promontorio ejus^a oppidum Simena,^b mons Chimæra^c noctibus flagrans, Hephæstium^d civitas, et ipsa sæpe flagrantibus jugis: Oppidum Olympus^e ibi fuit: nunc sunt montana, Gagæ,^f Corydalla,^g Rhodiopolis. Juxta mare, Limyra^h cum amne, in quem

et Franz. *Hyrceanus* edd. vett. et Gronov.—11 *In universa vero Græcia* cod. Dalec.

CAP. XXVIII. 1 *Lymira* Gronov. et edd. vett.—2 *Andria civitas mira* Chiffi.

NOTE

^v *Ceraunius*] Sic etiam Mela i. 15. Strabo tamen peculiarem hanc appellationem esse existimat eorum montium, qui Caspio mari incumbunt, *ὄρη Κεραυνία*, in Albania, et Amazonum regione, lib. xi. pag. 504. Hunc Plinii locum Solinus præpostere admodum accepit, ut Salmasius annotavit in Solin. pag. 800.

^a *A promontorio ejus*] Nempe Tauri montis, quod promontorium Chelidonium appellari paulo ante dixit.

^b *Simena*] *Σίμωνα, πόλις Λυκίας*, Stephano.

^c *Chimæra*] *Χίμαιρα*, unus est ex octo Cragi montis verticibus, cum valle cognomine. Vide Strabon. lib. xiv. pag. 665. Melam i. 15. Hic Chimæra fabula ortum habet. Ovid. Met. ix. 647. 'Jam Cragon, et Limyren, Xanthique reliquerat undas, Quoque Chimæra jugum mediis in partibus ignem, Pectus et ora læ, caudam serpentis habebat.'

^d *Hephæstium*] Seneca, Epist. lxxix. pag. 346. 'In Lycia regio notissima est, Hephæstion incolæ vocant, perforatum pluribus locis solum, quod sine ullo nascentium damno ignis innoxius circuit. Læta itaque regio est, et herbida, nil flammis adurentibus,' &c. Hephæstion 'Ἡφα-

στειον, quasi *Vulcanium*, a re ipsa dictum.

^e *Olympus*] Solinus, cap. 39. p. 69. 'Olympus quoque inter alia ibi oppidum nobile fuit: sed intercidit: nunc castellum est.' *Ὀλύμπος πόλις* Ptolemæo, in Lycia, v. 3. et Strab. lib. xiv. p. 665. In Conc. Calched. 'Aristocritus Olympuensis,' Prov. Pamphylia.—'Notitia Eccles. pag. 15. et 47. et apud Leunclavius, pag. 93. inter episcopos prov. Lyciæ, δ' *Ὀλύμπου*.' Ed. sec.

^f *Gagæ*] Stephano: *Γάγα πόλις Λυκίας*. Plin. xxxvi. 34. 'Gagates lapis nomen habet loci et amnis Gagi Lyciæ.' In Notitia Eccles. Prov. Lyciæ, *Γάγα*.

^g *Corydalla*] *Κορυδάλλος* et 'Ροδία, Ptolem. v. 3. inter oppida Lyciæ mediterranea censentur, ad Massyciten montem. 'Ροδίας et Stephanus meminuit.—'In Notit. Ant. Eccl. inter episcopos prov. Lyciæ, δ' *Ῥοδιόπολις*, καὶ δ' *Κορυδάλλον*. Leunclavius habet, δ' *Ῥοδιόπολις*, et δ' *Κορυδάλλον*. Altera Notitia p. 15. *Κορυδάλλον*, et 'Ροδιὰ κλ. mendose.'

^h *Limyra*] *Λίμυρα πολίχνη*, et *Λίμυρος ποταμός* juxta Myram, apud Strab. lib. xiv. p. 666. Apud Melam, et oppido et amni nomen est *Limyra*.

Arycandus¹ influit: et mons Massycites:^j Andriaca civitas, Myra.^{2k} Oppida: Apyre,^l et Antiphellos, quæ quondam Habessus: atque in recessu Phellus. Deinde Pyrrha, itemque Xanthus^m a mari xv. m. passuum, flumenque eodem nomine. Deinde Patara,ⁿ quæ prius Sataros: et in monte, Sidyma.^{3o} Promontorium Cragus.^p Ultra, par sinus^q priori: ibi Pinara,^r et quæ Lyciam finit Telmessus.^s Lycia quondam LXX.^t oppida habuit,⁴ nunc xxxvi. habet. Ex his celeberrima, præter supra dicta, Canas,^u Candyba,^v

et paulo post, in eodem, Habesos. Deinde, cod. Dalec. recessu, Dionysiopolitis, Phellus.—³ Solima Strab. Sydima edd. vett. et Gronov.—⁴ Ita codd. omnes Harduini, Vet. Dalec. et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. LX. o. habuit edd. vett. et Gronov.—⁵ Codicæ aliis Geo-

NOTE

¹ Arycandus] A quo forte Arycanda oppidum appellatur, cap. 25. In Notitia Eccles. Prov. Lyciæ, Ἀρυκανδα pro Ἀρυκανδα. In altera, pag. 47. Ὀρυκάνδων pro Ἀρυκάνδων.

^j Massycites] Μασυκίους ἕπος Ptolemæo loc. cit. apud quem et Ἀνδριάκη πόλις. Myrensiem navalem Ἀνδριάκη dicitur Appiano Bell. Civ. lib. iv. p. 636.

^k Myra] D. Nicolai Episcopali sede clara: ut Patara, natalibus. Μάρα. Nunc Στρυμίδα.

^l Apyre] Ptolemæo Ἀπέρραι dicuntur, in Lycia, v. 3. In Notit. Eccles. Prov. Lyciæ hæc sedes eo ordine numerantur, Ἀρελαί, Φελλίδς, Ἀντίφελλος haud dubie Ἀρελαί pro Ἀπέρραι. Phelli et Antiphelli meminere Strabo, p. 666. Stephanns, aliique.

^m Xanthus] Lyciæ urbium maxima Ἰάνθος dicitur a Strabone, loc. cit. Meminit oppidi cum amne cognomine Ptolem. v. 3. Stephanns, p. 503. Appian. Bell. Civ. lib. iv. p. 635. Videtur a mari Strabo removere stadiis tantum LXX. quæ passuum vix efficiant millia novem.

ⁿ Patara] Mela l. 15. oram hanc

Lyciæ describens: 'Atque ut multa oppida,' inquit, 'sic, præter Patara, non illustria. Illam nobilem facit delubrum Apollinis, quondam opibes et oraculi fide Delphico simile.' Hinc Apollo Patareus nomen accepit. Nunc Patara.

^o Sidyma] Σιδύμη, πόλις Λυκίας Stephano: et Ptolemæo, ad Cragum montem, v. 3. Vide Notas et Emend. num. 68.

^p Cragus] Κράγος ἕπος Λυκίας Stephano: Scylaci, p. 37. ἐκρωτήριον. Nunc Capo Serdeni, ἢ Sette Capi.

^q Ultra par sinus] Ultra promontorium sinus est, nunc Golfo di Macari, par ingenti illi sinui, de quo dictum est prius, cap. 28. quem Taurus mons disterminat Chelidonio promontorio, Golfo di Sattalia.

^r Ibi Pinara] Πίναρα Straboni lib. xiv. p. 665. et Ptolem. v. 3.

^s Telmessus] Iisdem verbis Mela l. 15. Τελμησσός est Ptolemæo, Τελμυσός Straboni, locis cit.

^t Lycia quondam LXX.] Ita Mss. omnes, (non LX.) et Martianus, lib. vi. cap. de Euphrate, p. 220.

^u Canas] Κανὰς in recto Græciæ.—

ubi laudatur **Enium nemus**,^v **Podalia**,^z **Choma**^y præfluente **Adesa**:^a **Cyaneæ**,^a **Ascandalis**,^b **Amelas**, **Noscopium**, **Tios**,^c **Telandrus**.^d **Comprehendit in mediterraneis Cabaliam**,^e **cujus tres urbes, Cenoanda, Balbura, Bubon. A Telmesso**

graphis.' Dalec. Mox, **Enias nemus** Chiffi. Deinde, **Podalœa** Pinens; **Podalia**, C. p. **Edesa** Vet. Dalec. **Podalia**, C. p. **Adesa**, **Ganea**, **Scari**, **Ælimala** Steph. Denique, **Nisa** pro **Noscopium** Ptolem. **Tios**, **Telanorus** Elz. Gronov. et al. vett.—6 Cod. Dalec. et **Carbaliam**. Mox, in eodem codice: **Enandra**,

NOTE

' In Notit. Eccles. Ant. inter episcopos provincie Lyciæ, p. 16. δ **Κανού**. Et p. 49. δ **Κανού**, **ἦτοι τῆς Ἀκαλείας**. **Leunclavii** Notit. p. 94. δ **Κανού**.' *Ed. sec.*

^v **Candyba**] In Notitia Eccles. Antiq. Prov. Lyciæ, **Κάνδυβα**. Item Stephano. Ptolem. v. 3. forte mendose, **Κόνδυβα**.

^w [**Enias nemus**] Mss. omnes **Enias nemus**.

^z **Podalia**] **Ποδάλια** in Notitia Eccles. Prov. Lyciæ. Ptolem. v. 3. **Ποδαλλία**. Stephano, **Ποδάλεια**, **πόλις Λυδίας**, lego **Λυκίας**.

^y **Choma**] **Χόμα** inter Lyciæ oppida mediterranea Ptolemæo, loc. cit. et in Notitia Eccles. Antiq. In Conc. Ephes. 'Endoxius Chomatenus.'

^a **Adesa**] In Mss. **Ædesa** ei anni nomen.

^a **Cyaneæ**] **Κυάνειαι**, in Notitia Eccles. Antiq. Prov. Lyciæ. Apud Ptolem. v. 3. **Κόνα** pro **Κάνα**.

^b **Ascandalis**] In Mss. R. 1. 2. &c. **Ascandiandalis**, **Amelas**, **Noscopium**. Forte hic locum habere debet **Ἀκαλισσὸς** Lyciæ Prov. sedes Episc. in Notit. Eccles. antiqua Hieroclis, pp. 15. 31. et 49.—'Item **Acanda**. Nam in ea ipsa Notitia inter episcopos prov. Lyciæ p. 49. censetur δ **Ἀκάνδων**, qui p. 15. δ **Ἀκάνδων** mendose nuncupatur: cnm et apud **Leunclavium**, p. 94. pariter δ **Ἀκάνδων** extet.'

Ed. sec.

^c **Tios**] **Τῖος πόλις Λυκίας**, Stephano, p. 669. et Ptolem. v. 3. Et in Notitia Eccles. Antiq. **Τῖω**. 'pag. 31. et pag. 51. δ **Τῖων**. pag. 47. δ **ὄτλων**, pro δ **Τῖων**, qui error et apud **Leunclavium** ipsum irrepsit, p. 94.' *Ed. sec.*

^d **Telandrus**] **Τήλανδρος**, quam Stephanus Carie adjuciat: quoniam est in confinio utriusque provincie posita.

^e **Cabaliam**] **Καβαλίαν**. Strabo, lib. xiv. p. 631. **Καβαλίβα** vocat. Id regiuncule in Lycia nomen, etiam Ptolem. v. 3. cujus urbes em tres, **Οινώδα**, **Βούβων**, **Βάλβουρα**. De his vide Strab. lib. xiiii. p. 631. In Notitia Eccles. **Βουβών**, **Ἡνώανδα**, **Βαλοῦρα**, pro **Βαλβούρα**, pag. 31.—'At p. 17. et 49. δ **Βαρβοῦρων**, uti et apud **Leunclavium**, p. 94. pro δ **Βαλβοῦρων**. In iisdem Notitiis p. 15. δ **Ἰουόνδων**, et p. 94. δ **Ἰουόνδων**, apud **Leunclavium** δ **Ἰουόνδων** l. c. ubique mendose, pro δ **Οινώδων**. Item, p. 15. δ **Βέβων ἦτοι Χοφιανοπόλεως**, et apud **Leunclavium**, δ **Βέβων ἦτοι Χοφιανοπόλεως**, de **Bubone** accipienda sunt. *Ed. sec.*—Stephano.' **Βουβών**, et τὰ **Βάλβουρα**, et **Οινώαν**, **πόλις Λυκίας**. In Conc. CP. i. p. 967. 'Patritius **Enandensis**,' et 'Romanus **Bibonensis**,' pro 'Bebonensis.'

Asiaticum mare, sive Carpathium, et quæ proprie vocatur Asia.^f In duas eam partes Agrippa divisit. Unam inclusit^a ab oriente Phrygia et Lycaonia, ab occidente Ægæo mari, a meridie Ægyptio, a septentrione Paphlagonia. Hujus longitudinem CCCCLXX. mill. passuum, latitudinem CCCXX.7 mill. fecit. Alteram determinavit ab oriente, Armenia minore: ab occidente, Phrygia, Lycaonia, Pamphylia: a septentrione, provincia Pontica: a meridie, mari Pamphylia: longam DLXXV. mill. passuum, latam CCCXXV. mill.

XXIX. In proxima ora Caria^a est, mox Ionia: ultra eam Æolis. Caria mediæ Doridi circumfunditur, ad mare utroque latere ambiens.¹ In ea^b promontorium Pedalium. Amnis Glaucus^c deferens Telmessum.² Oppida: Dædala,^d

Ptolemæo. Oæniandra. Deinde, pro *Bubon*, Chiffi. habet *Dubon*.—7 Ita codd. Harduini, Dalec. et Chiffi. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CCC. edd. vett. et Gronov.

CAP. XXIX. 1 *Æolis, mediæ Doride.* Circumfunditur mari utroque latere ambiente margo edd. Dalec. et Gronov.—2 *Telmedium* codd. Tolet. et Dalec.

NOTE

^f *Vocatur Asia*] Hodie Natoliam vocant. Ciliciam tamen Bithyiamque, et Lyciam, Paphlagoniam, provinciamque Ponticam, Phrygiam, Lycaoniam, Pamphyliaque, Plinius, Agrippam secutus, eo Asiæ proprie dictæ nomine negat contineri.

^a *Unam inclusit*] Exscribit hæc a Plinio Martianus, lib. vi. c. de Euphrate, pag. 220. Et Missi Theodosii: 'Et quæ proprie vocatur Asia, in duas eam partes Agrippa divisit: unam inclusit ab oriente, Phrygia, Lycaonia: ab occidente, mari Ægæo. Hujus longitudinem CCCCLXX. latitudinem, CCCXX. fecit: (sic etiam Pliniani codices Mss. quos inspeximus, et vetus Dalec. ac Chiffi. etsi Martianus, cum Plinii typis, tantum CCC. præferat:;) alteram determinavit ab oriente, Armenia minore: ab occidente, Phrygia, Lycaonia, Pamphy-

lia: a septentrione, provincia Pontica: a meridie, mari Pamphylia: longitudinem DLXXV. latitudinem CCCXXV.'

^a *Caria*] Nunc *Aidinelli*, et *Germanian*. Doridem Caria includit a continente: reliqua sui parte mari Deris alluitur.

^b *In ea*] In Caria, unde ipsa post Lyciam incipit. Mela i. 15. 'Quæ Lyciam finit, urbs Telmessos.' Mox cap. 16. 'Caria sequitur... Promontoria duo: Pedalion, et Crya.'

^c *Glaucus*] Γλαῦκος, quem Q. Calaber, iv. 6. et 11. in confinio Lyciæ recte collocat, Λυκίης σχεδὸν ἀφ᾽. In hunc exonerare se amnem alterum Plinius ait, quem *Telmedium* Mss. omnes, *Telmessum* maluit Barbarus appellare.

^d *Dædala*] Δαδάλαι Stephano, ὠκίαι Ἀρκίας, et Straboni, lib. xiv. p. 651.

Crya^o fugitivorum. Flumen Axon, oppidum Calynda.³

(XXVIII.) Amnis Indus⁴ in Cibyratarum^h jugis ortus, recipit LX. perennes fluvios, torrentes vero amplius centum. Oppidum Caunos liberum, deinde Pynos.ⁱ Portus Cressa,^j a quo Rhodus insula XX. M. Locus Loryma.^k Oppida: Tisanusa,^l Paridion, Larymna. Sinus Thymnias.^m Promontorium Aphrodisias. Oppidum Hyda.⁶ Sinus Schœnus. Regio Bubassus.^o Oppidum fuit Acanthus,^p

Mox, pro Crya, Vet. Dalec. Carœa; Ptolem. Carya; Chiffi. Cyrcia.—3 Calynda cod. et Vet. Dalec.—4 'Amnis Ninus ex Alex. et Hermol.' Dalec.—5 Tysanus Gronov. Mox, Paridon Chiffi.—6 Hyla Vet. Dalec. et paulo post,

NOTE

Ptolemæo item, v. 3. Δάδαλα pro Δαίδαλα, in Lycia, citra Telmessum oppidum, quod finem esse Lyciæ proxime antea diximus. Cariæ nimirum Lyciæque confinia sæpe permixta.

^o Crya] Promontorii nomen est Melæ, loc. cit. Stephano, Κρύα πόλις Λυκίας, in Lyciæ nempe vicinio. Ptolem. v. 3. Καρύα, mendose. Κρύασσαν in Caria Plutarchus agnoscit, de Virtut. Mulier. p. 246.

^f Calynda] Κάλυνδα. Vide Notas et Emend. num. 69.

^g Amnis Indus] Κάλυβη hunc vocat Strabo, lib. xiv. p. 651. et Ptolem. v. 2. Mela quoque, i. 16. 'Secundum Calbin amnem,' inquit, 'Caunos oppidum valetudine habitantium infame.' Fecit hoc alterum amni nomen Indus quidam in eum abelephantto dejectus, ita prodente Livio, lib. xxxviii. p. 472. 'Hinc ipsa Caria 'Indorum regio' appellatur, i. Mach. viii. 8.' Ed. sec.

^h Cibyratarum] Κιβυράται, quorum oppidum Κιβόρα μεγάλη Straboni, lib. xiii. p. 630. quam in maguæ Phrygiæ civitatibus mediterraneis collocat Ptolem. v. 2. quod et mox Plinius facit, his verbis: 'Ipsam oppidum Phrygiæ est.'

ⁱ Pynos] Πύνος, πόλις Καρίας, Steph. j Cressa] Κρήσσα λιμνη Ptol. v. 2.

^k Loryma] Λόρυμα Ptolem. loc. cit. Littus esse asperum ait Strabo, lib. xiv. p. 652. Stephano oppidum est, Λόρυμα, πόλις Καρίας.—'In Concilio Quinisexto, p. 1199. Γεώργιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἰλαρίμων ἐπαρχίας Καρίας. Et in Notit. Eccl. Ant. p. 48. inter episcopos provinciæ Cariæ, δ Ἰλαρίμων. Ubi Leunclavius, p. 94. δ Λαρίμων.' Ed. sec.

^l Tisanusa] Mela, i. 16. ubi de Caria: 'Portus duo: Gelos, et cui ex urbe, quam amplectitur, Tisanusa cognomen est. Inter eos oppidum Larymna, et Pandion collis in mare emissus.' An Mela ex Plinio emendandus? an ex Mela Plinius? Mss. Pliniani omnes, Parydon: Pomponiani, Pandion.

^m Thymnias] Hæc sunt ex Pomponio Mela i. 16. 'Tum tres,' inquit, 'ex ordine sinus: Thymnias, Schœnus, Bubassius. Thymniæ promontorium Aphrodisium est. Schœnus ambit Hydram: Bubassius Acanthum: Gnidus in cornu peninsulae.'

ⁿ Hyda] Mss. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Hydias.

^o Regio Bubassus] Cui et urbs cognominis, Βύβασσος, πόλις Καρίας, apud

alio nomine Dulopolis. Est in promontorio⁴ Gnidos⁵ libera, Triopia,⁶ dein Pegusa et Stadia⁷ appellata. Ab ea⁸ Doris incipit.

Sed prius terga, et mediterraneas jurisdictiones indicasse conveniat.⁹ Una appellatur Cibyratica. Ipsum oppidum Phrygiæ¹⁰ est. Conveniunt eo xxv.⁹ civitates, celeberrima urbe^v Laodicea.^v

(xxix.) Imposita est Lyco flumini, latera alluentibus Asopo et Capro, appellata primo Diospolis,^x dein Rhoas.

~~~~~

in eodem *Cynethon* pro *Acanthus*.—7 *Pegasa et Stadia* Vet. Dalec. *Pegusa et Candia* Chiffi. pro v. l.—8 Cod. Dalec. *conveniet*.—9 Chiffi. *XXII*. Edd. vett. et Gronov. *XXV. civitates*. CAP. *XXIX. Celeberrima, &c.* Ita distinguit etiam cod. Dalec. exhibens: *XXV. civitates*. CAP. *XXIX. Celeberrima urbe Laodi-*

NOTÆ

Steph.

^p *Acanthus*] *Ἀκανθον* quoque in peninsula juxta Cnidum Stephanus collocat, p. 49.

^q *In promontorio*] Quod nunc *Cape Crio* nautæ vocitant.

^r *Gnides*] *Κνίδος* Straboni, lib. xiv. p. 656. et aliis. Hodie *Gnido*. Hinc Ctesias, Eudoxius, alique, de quibus in Auctorum Indice.

^s *Triopia*] Varia hæc sunt Gnidi, obsoletaque nomina. Triopiam a Triopa Rege dictam significat Diodorus Sic. Bibl. lib. v. p. 381. Hinc Apollo Triopius, templumque Triopium, mare denique Triopium pariter, quo Gnidiorum ager pertingit, apud Herod. lib. i. n. 144. et n. 174. p. 72. Stephano, aliisque, *Τρίπιον πόλις Καρίας*, quod Gnidum deinde translatum est. Seyclaci, p. 86. *ἀκρωτήριον*, promontorium est juxta Cnidum.

^t *Ab ea*] A Cnido.

^u *Ipsum oppidum Phrygiæ*] Cibyraticam nimirum, de quo nos paulo ante egimus. Carie tamen ascribitur in Notitia Eccles. Episcop. Et in Conc. CP. i. Leontius Cibyrensis subscri-

bit, e Prov. Carie. Strabo, lib. xiiii. p. 631. inter ea oppida númerat, quæ sunt juris velati dubii, quod incerti fines essent, Lyciæ, Phrygiæ, Carieque. Unam e maximis Asiæ præfecturis, *διοικήσει*, Cibyraticam fuisse, idem prodit.

^v *Celeberrima urbe*] Ab his verbis novi capituli factum hæctenus initium est: quam inepte, sat liquet.

^w *Laodicea*] Mediterranea civitas ea fuit, *Λαοδικεία πρὸς τῷ Λύκαρ*, Straboni, lib. xiii. p. 578. et Philostr. de Vitis Sophist. lib. i. p. 530. Nunc excisa penitus: vix e rudibus moletrina una velari superatite. Loca tamen Turcæ fecere nomen *Eskibisær*, hoc est, 'vetus castellum.' Errant qui *Laudichia* dici adhuc putant. Phrygiæ a Strabone ascribitur, loc. cit. ubi Capro et Lyco illius urbem ait. Lycum porro Cartius temere confundit cum Marsya, de quo mox, ut Salmasius monuit, p. 828. in Solia. alique.

^x *Diospolis*] Ceu civitas Jovis. *Rhoas*, a *ῥέω*, *ῥωο*, hoc est, ab annuum fluxu urbem circumambientium.

Reliqui in eo conventu, quos nominare non pigeat, Hydrelitæ,^y Themisones,^z Hierapolitæ.^a Alter conventus a Synnada^{10 b} accipit nomen. Conveniunt Lycaones,^c Appiani,^d Eucarpeni,^{11 e} Dorylæi,^f Midæi, Julienses,^g et reliqui ignobilēs populi xv. Tertius^h Apamiam vadit, ante appella-

cea, imposita, &c.—10 Synnade Chiffi.—11 Cercopeni Vet. Dalec. Mox, Chiffi.

NOTÆ

^y Hydrelitæ] Ἰδρελίται τῆς Καρίας, Stephano, pag. 676. Ἰδρελίτης Straboni, lib. xiv. pag. 650. Livius, lib. xxxvii. pag. 466. 'Cariam,' inquit, 'quæ Hydrela appellatur, agrumquæ Hydrelitanum, ad Phrygiam vergentem.'

^z Themisones] Et hi Phrygiæ contributi. Θεμισώνιον χωρίον Φρυγίας, Stephano. Circa Laodiceam positum dicitur Θεμισώνιον oppidum Straboni, lib. xii. pag. 576.

^a Hierapolitæ] Ab Hierapoli, Phrygiæ magnæ oppido, inter Cibra et Apameam, apud Ptolem. v. 2. Carisæ a Stephano attribuitur, Ἰερὰ πόλις Καρίας. In Notitia Episcopatum, Prov. Phrygiæ Capatianæ, Λαοδικεία, Ἰεράπολις, Θεμισώνιος, pro Θεμισώνιος. In Conc. Gener. vi. pag. 1031. Sisinnius Episc. τῆς Ἰεραπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν ἐπαρχίας.

^b A Synnada] Synnadica Jurisdictio, seu conventus Synnadicus inde dictus. Majoris Phrygiæ mediterraneanæ oppidum Ptolem. v. 2. Σύνναδα Phrygiæ Salutaris, in Notitia Episcopatum, et in Concil. Gener. vi. p. 1031. Martiali ix. 76. 'Synnas Phrygia.'

^c Lycaones] Ut dictum est cap. 25.

^d Appiani] In Conc. vi. Gener. pag. 1039. Petrus Episcopus πόλεως Ἀππίας, cum Ancyrano Phrygiæ Episcopo subscibit. In Notitia Eccles. antiq. inter Episcopales sedes Phrygiæ Capatianæ, Ἀππία.

^e Eucarpeni] Ab oppido Phrygiæ, Εὐκαρπία Straboni, lib. xii. pag. 576. Majoris Phrygiæ, ut ipsa Synnada, Ptolemæo loc. cit. Phrygiæ Salutaris, in Notit. Episcop.

^f Dorylæi] Δορυλαίων, ejusdem Phrygiæ majoris, et Salutaris, iisdem auctoribus. Μιδάιον quoque. Ptolemæo Δορυλαίων, Μιδάειον. Caracallæ nummus apud Spanhem. pag. 905. ΜΙΔΑΕΩΝ. De Dorylæo rursum, cap. 31. De Midaio, a quo Midæi, cap. 41.

^g Julienses] Quorum oppido nomen Ἰουλιόπολις apud Ptolem. v. 2. Vide librum quem edidimus, de Nummis Antiquis Populorum et Urbium, verbo ΙΟΥΛΙΩΝ, et ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ.

^h Tertius] Apamenas conventus ab Ἀπάμεια, quæ prius Κέλαυαι, ut refert Strabo, lib. xii. pag. 577. et Stephanus, pag. 91. deinde Κιβωτὸς, ut idem Strabo ait, pag. 576. hoc est, Arca dicta est, quod in arcæ modum a tergemino amne illam ambiente clauderetur. Κέλαυαι, quod ab eo oppido Apameam cives transducti. Magnæ Phrygiæ tum a Strabone accensetur, loc. cit. tum a Ptolem. v. 2. Nummus antiquus apud Spanhemium, pag. 890. ΚΙΒΩΤΟΣ. ΑΠΑΜΕΩΝ. ΜΑΡΤΙΑΣ.—'Eorundem autem Apamenorum, quos Marsyas amnis alluit, nummi sunt insignes tres in Museo nostro, ex ære mediocri. Eorum fabrica ac metalli genus ætatem omnino refert Galbæ, Vitellii, et Otho-

tam Celænas; dein Ciboton. Sita est in radice montis Sig-

NOTÆ

nis: ut et litera Σ vetus in BIANOPOΣ. Ex una parte caput est Romæ galeatum, cum crista retro rejecta. In altera est aquila, alis expansis inter SOLES TRES, quorum unus supra caput, alii duo ad latera bina nummi, et ad pedes aquilæ. Aquila ipsa Romani Imperii symbolum mollinsiatit, in qua sunt lineæ multipliciter flexuose, quod 'opus' propterea 'Mæandratum' vocant Antiquarii. Et symbolum quidem illud est Apamæ Mæandro appositæ: quæ propterea in aliis nummis ΑΠΑΜΕΙΑ ΠΡΟΣ ΜΑΙΑΝΔΡΟΝ appellatur. Hinc et inde pileus est, index libertatis. Supra ΑΠΑΜΕΩΝ. Aut tres soles circa Romanam Aquilam totidem Imperii Romani Rectores significant, æquales inter se et diu saltem concordēs, aut expecto dum quid illi denotent aliquis felicior in conjectando indicet. Nummi Latini sub illis tribus Principibus cnsi, inscriptique hoc lemmate, LIBERTAS RESTITUTA, æque atque pilei in istis Apamensibus, libertatem sub tribus illis restitutam prædicant, quam Nero scilicet Senatui populoque Romano ademerat. In imo margine nummi unius legitur, ΦΑΙΝΙΠΠΙΟΥ: quod nomen est unius e Magistratibus Apamensis. In altero est ΚΩΚΟΥ: quod nomen et in Apolloniarum nummo legitur, et Gaza Regia, sub Augusto. In tertio denique ΑΤΤΑΛΟΥ ΒΙΑΝΟΠΟΥ: *Attali, qui Bianoris filius*: cujusmodi nomen legitur in Ecloga Virgillii nona. Sunt hi tres iidem nummi probi et integri etiam in Museo D. de Boze: ac præter illos alii tres ejusdem plane formæ et fabricæ, similitudine indiscreta, exceptis Magistratum nominibus; quæ sunt in uno ΦΙΛΟΚΡΑΤΟΥ... ΑΡΙΣΤΕΟΥ. Forte, *Philocratoris Aristææ filii*: in altero ΑΝΤΙΦΩΝΟΥ, *Antipho-*

nis: in tertio demum, ΑΝΑΡΟΝΙΚΟΥ ΠΑΚΙΩΝ... *Andronici Rhacionis filii*, ut videtur: nam hujus postremi nominis prior litera et posteriores duæ obscuriores paulo sunt. Ergo tempus hi nummi sex fortassis indicant, quo fuerint hi tres Augusti simul, nimirum a Natali Urbis anni 821. usque ad Natalem anni 823. qui dies Natalis incidit in diem xi. Kal. Maii, ut Plinius docet xviii. 66. Nam cum sint in nummis istis diversi sex magistratus: ΦΑΙΝΙΠΠΟΥΣ, ΚΩΚΟΥΣ, ΑΤΤΑΛΟΥΣ ΒΙΑΝΟΠΟΥΣ, ΦΙΛΟΚΡΑΤΟΥ ΑΡΙΣΤΕΟΥ, ΑΝΤΙΦΩΝΟΥ, et ΑΝΑΡΟΝΙΚΟΥΣ: qui duo primi ex his, quique illi fuerint, Magistratum, sive Duumviratum obtinuerunt, illi anno 821. post Natalem Urbis percuti nummos curare potuerunt suis nominibus: alii duo, anno 822. duo denique postremi, anno 823. ante diem xi. Kal. Maii. Neque enim aliis nominibus Magistratum inscripti hoc ævo, vel hac forma nummi Apamenses occurrunt. Et sunt isti sex inter se, si nomina Magistratum exceperis, ut ovum ovo, simillimi. Libertatem autem suam jactant Apamenses in eo positam, quod licuit eis Duumviro e suis civibus creare illo triennio: cum prius sub Nerone, et postea sub Vespasiano, Romanos Latinosque haberint. Itaque nunc illi se quidem fœderatos esse cum Romanis profitentur, vultu Urbis Romæ cum Aquila in suis nummis impresso, sed liberos tamen, gemino addito in altera parte pileo, in qua nomen ΑΠΑΜΕΩΝ est. Ceteræ autem fere orbis Romani Græcæ civitates, si Cyprum insulam et Cretam exceperis, et cum Amiso Alexandriam, a fœdere cum Romanis hoc triennio discussisse possunt videri: argumento eo, quod nulla ex illis vel Othonis, vel Vitellii, vel

niæ, circumfusa Marsya,ⁱ Obrima, Orga,¹² fluminibus in Mæandrum cadentibus. Marsyas ibi^j redditur, ortus, ac paulo mox conditus, ubi certavit¹³ k tibiæ cantu cum Apolline, Aulocrenis: l ita vocatur convallis decem mill. passuum ab Apamia, Phrygiam petentibus. Ex hoc conventu^m deceat nominare Metropolis,ⁿ Dionysopolitas,^o

//////////

Mydæi; Vet. Dalec. *Mudæi*.—12 Orba Chiffi.—13 'Lege, ubi Marsyas cer-

NOTE

Galbæ nomine nummum percusserit. Extat eorundem Apamensium nummus, ævo M. T. Ciceronis percussus, inscriptusque P. LENTVLVS IMPERATOR. ΑΠΑ. 'Απαμίων ΜΤΙΣΚΟΤ, *Myiscæ* Duumviro. Est apud Patinum, in Thes. Numism. p. 43. Alius omnino similis est apud D. Abbatem de Fontenou: sed pro Myisco 'Attalus Bianoris' filius est, abavus haud dubie illius Attali pariter Bianoris filii, qui sub Othone, Galba, et Vitellio gessit Magistratum. Hoc illud tempus est, quo civitates liberæ et fœderatæ ad dictas se profitebantur esse Romæ et Imperio. Sic enim in nummo colonie Corinthii, apud Seguinum, p. 65. pingitur Victoria stans, dextra coronam ostentans, palmam sinistra: L. CAN. AGRIPPA. IIVIR. COR. 'Lucio Caninio Agrippa Duumviro. Corinthus.' Parte altera, caput est muliebri, colonie tique Corinthi, turritum: cum inscriptione magnifica: ROMÆ ET IMPERIO. Tunc et civitas Massilia in provincia Narbonensi, nummum argenteum cudit, quinarii mole, qui nunc est apud D. de Clesves, Parisiis. Exhibet is ab una parte caput Romæ galeatum, Aquilam ab altera, Imperii symbolum. Hoc vero fuit ingeniose idem prædicare per picturam, quod per voces significavit colonia Corinthus: ROMÆ ET IMPERIO. Ad latus scriptum est ΜΑΣΣΑ, hoc est, *Μασσαλιωτών*: Græ-

Delph. et Var. Clas.

Plinius.

ce quidem, ad suam originem ostentandam, quoniam fuit, ut Plinius ait, 'Massilia Græcorum Phocæensium,' eademque cum Roma et Imperio 'fœderata.' *Ed. sec.*

ⁱ *Marsya*] *Μαρσίαν* et 'Orgân Strabo quoque nominat, lib. XII. pag. 577. quos in Mæandrum labi ait. Obrimæ fontium Livius meminuit, lib. XXXVIII. pag. 473.

^j *Marsyas ibi*] *Marsyas*, inquit, ibi emergit amnis, qui post paulo, quam ortus erat, sese in terram abdiderat, in eo loco qui Aulocrene dictus est, ἀλλοῦ κρήνη, quasi *fontem tibiæ*, vel *tibiæ* dixeris: a quo fonte, et monti deinde, et convalli, et regioni nomen idem est inditum. Ita Maximus Tyrius, Dissert. XXXVIII. pag. 385. Vide Notas et Emendationes num. 70.

^k *Ubi certavit*] *Marsyas* nimirum, cujus e sanguine amnem exortum fabulæ narrant. Vide Apollod. de Diis, lib. I. pag. 13. Diodor. Sic. Bibl. lib. III. pag. 192. Photium in Bibl. cod. 190. pag. 477. Hygin. fab. 165. Livium, lib. XXXVIII. pag. 472. Ovid. Met. VI. 390.

^l *Aulocrenis*] Ἀλλοῦ κρήνας. Solinus et Martianus, *Aulocrene*. Salmasius frustra, contra tot testes unus, ἀλοθρηνης, in Solin. pag. 834. Plinius ipse XVI. 89. regionem *Aulocrenen* vocat.

^m *Ex hoc conventu*] *Αραμενο*.

ⁿ *Metropolis*] Μητρόπολις Φρυγίας,

3 R

Euphorbenos, Acmonenses,^p Peltenos,^q Silbianos.¹⁴ Reliqui ignobiles IX.

Doridis in sinu, Leucopolis,^r Hamaxitos,¹⁵ Elæus, Euthene.^t Dein Carisæ oppida, Pitaium,^u Eutane,^v Halicarnassus.^w Sex oppida contributa^x ei sunt a Magno Alex-

~~~~~~
 tavit.¹ Dalec.—14 Vet. Dalec. *Æacmonenses, Peltenos, Syllæanos*.—15 *Amaritios* Gronov. et edd. vett. Mox, pro *Elæus*, Ptolem. *Elæa*. Paulo post, *Pitaium, Eutane* Chiff. *Pitaium, Eutania* Gronov. et edd. vett. *Pitavium* Ptolem.—

NOTE

ἀπὸ τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν οἰκισθεῖσα, inquit Stephanus, a Deum Matre nomen accepit, quæ sedem ibi habuit. Urbs est Magus Phrygiæ, Ptolem. v. 2. Phrygiæ Salutaris, in Notitia Episcop. In nummis, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ-ΤΩΝ.

^o *Dionysopolitas*] Ab urbe Dionysopoli Phrygiæ, quam Eumenes et Attalus condidere. Auctor Stephanus, pag. 239. Vide librum, quem super edidimus, de Nummis Antiquis Populorum et Urbium, verbo ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΛΕΙΤΩΝ Phrygiæ.

^p *Acmonenses*] Oppidum magus Phrygiæ Ἀκμονία, Ptolem. v. 2. et Stephano. Ἀκμόνη Phrygiæ Capatiænæ, in Notitia Episcop. Nummus Agrippinæ Claudii, apud Patin. pag. 109. ΑΚΜΩΝΕΩΝ.

^q *Peltenos*] Quorum oppidum Phrygiæ magus Πέλται, apud Strabon. lib. xii. pag. 576. et Ptolem. loc. cit. ut Silbianorum Σιλβίος. In Notitia Episcopatum Phrygiæ Capatiænæ, Σιλβία, permutatis literis, pro Σιλβία.—^r Peltenorum Istorum nummus est esse apud D. Sherardum Consulem Anglum Smyrnæ: ex una parte caput velatum exhibet, cum epigraphe, ΒΟΤΑΗ ΠΕΑΤΗΝΩΝ, *Curia Peltenorum*. In altera superficie, Mercurius alatus, cum dolio: vini mercatores significat. Inscriptio: ΠΕΑΤΗΝΩΝ ΜΑΚΕΔΩΝΩΝ. *Peltenorum Ma-*

cedonum. Macedones hi cognominantur, ut ab aliis Peltenis secernantur superius positus, cap. 25. Fuere igitur in hoc tractu, ut in Ionia, Lydiaque, Macedones.¹ Ed. sec.

^r *Leucopolis*] Oppidum videtur in littore fuisse cognomine: Mela enim, l. 16. unde hæc Plinius: 'Trans Halicarnassum illa sunt,' inquit: 'Lites Leuca: Urbes, Myndus,' &c.

^s *Hamaxitos*] Et alia est ejusdem nominis in Troade. Ἀμαξιτός, *Hamaxitos* orbitam Græce sonat, seu viam quæ ad agendum curriculum patet.

^t *Elæus, Euthene*] Illa Græciis Ἐλαῖος, vel potius Ἐλαῶς haud procul Lorymis, apud Strabonem, lib. xiv. pag. 655. Hæc vero Ἐθνηαί. Stephanus: Ἐθνηαί, ἴδιος Καρίας. In Theauro Goltzii, pag. 215. ex nummo vetere, ΕΥΘΗΝΙΤΩΝ.

^u *Pitaium*] Stephano, pag. 652. Πιταῖον, ἴδιος Καρίας.

^v *Eutane*] Hæc Pomponii Mela Euthane est, l. 16. inter Caidam et Cercamicum sinum, in recessu posita.

^w *Halicarnassus*] Mela, l. 16. 'Halicarnassos, Argivorum colonis, et cur memoranda sit, præter conditores, Mausoleum efficit, regis Mausoli monumentum, unum de miraculis septem, Artemisii opus.' Nunc ruderata vix supersunt hujus civitatis in deserto loco, cui nomen *Boudron*,

andro, Theangela,⁷ Sibde,⁸ Medmassa,¹⁶ Euranium, Pedasum,⁹ Telmessum.^b Habitat^c inter duos sinus, Ceramicum^d et Iasium. Inde Myndos,^e et ubi fuit Palæmyndus, Nariandus, Neapolis,^f Caryanda,^g Termera^h libera, Bargyla,¹⁷ et a quo sinus Iasius, oppidum Iasus.^j

Caria^k interiorum nominum fama prænitet: quippe ibi

16 Medusa Chiffi.—17 Arianda T. I. Bargilia Vet. Dalec. Carianda T. I. Ber-

NOTE

contra insulam Coam. Hinc Dionysius Halicarnassensis rerum Romanarum scriptor, cui Ælius prænomen fuit, teste Enstathio in Iliad. B. pag. 368. Hæc pariter Herodoti patria.

² *Contributa*] Jura petere Halicarnassum conata: sive Halicarnassensi jurisdictioni subjecta. Aliud est quod Strabò refert, lib. xiiii. p. 611. a Mausolo Carixæ rege sex oppidorum cives Halicarnassum esse transductos.

¹ *Theangela*] Θεαγγελα, πόλις Καρίας, Stephano. Apud Athen. lib. vi. p. 271. Φιλιππῶς Θεαγγελεὺς Historicus. Apud Plutarchum in Alexandro, p. 691. Κάριος Εισαγγελεὺς, pro Θεαγγελεὺς. Et apud Strab. lib. xiiii. p. 611. Χαναγγελα, pro Θεαγγελα.

² *Sibde*] Σίβδα, πόλις Καρίας, et Μέθωνος, πόλις Καρίας, Stephano.

⁹ *Pedasum*] τὰ Πήδασα Straboni, lib. xiiii. p. 611. unde regioni nomen Πηδασις. Apud Auctorem libri de Mitrab. Auscult. Πηδασία τῆς Καρίας. Apud Herod. lib. vi. p. 340. n. 20. Κάρες Πηδασις.

^b *Telmessus*] Forte rectius *Telmisum*, per unicum σ, ut a Telmesso Lyciæ hac nota dirimatur. Incolæ Τελμισοίς a Polemone vocitantur, apud Suidam: ab Halicarnasso stadiis LX. disjuncti, hoc est VII. M. D. pass.

^c *Habitatur*] Halicarnassus nimirum.

^d *Ceramicum*] Ab oppido Ceramo: Κέραμος in Doride, Ptolemæo, v. 2. Nunc Golfo di Castel Marmora. De Iasio mox.

^e *Myndos*] Stephanus: Μύνδος, πόλις Καρίας. Ἰσὶ καὶ πόλις Ἑλλη Καρίας, Παλαιὰ Μύνδος, hoc est, antiquus Μύνδος. In Notitia Eccles. Ἀμυνδός.

^f *Neapolis*] Pomponio quoque, i. 16. et Ptolemæo, v. 2. nota Carixæ civitas: et in Notitia Episcop. Prov. Carixæ.

^g *Caryanda*] Καρυάνδα Straboni lib. xiv. p. 668. et Harpocrat. p. 192. Hinc ortus Scylax Caryandensis, scriptor rerum Geographicarum.

^h *Termera*] Τέρμερον Strabo vocat, p. 657. juxta promontorium Myndiorum, cui nomen pariter Τερμίριον fuit. Stephano, Τέρμερα, πόλις Καρίας.

ⁱ *Bargyla*] Stephano, τὰ Βάργυλα, πόλις Καρίας, prope Iasum et Myndum. Mss. Pliniani, *Bargilia*. Straboni, lib. xiv. p. 654. τὰ Βαργύλια.—‘In nummis antiquis Severi et Antonii, ΒΑΡΓΥΛΙΑΝΤΩΝ.’ Ed. sec.

^j *Iasus*] Ἴασος Straboni lib. xiv. p. 658. Ptolemæo, v. 2. et Stephano. Μεῖσι, Ἴασος. In Notit. Episcop. Prov. Carixæ, Ἴασός. Nunc *Askem*, sive *Askem Kalesi*: ut aiunt ibi, qui hæc loca proxime viderunt.

^k *Caria*] Quæ deinceps recensentur, sunt Alabandici conventus.

sunt¹⁸ oppida, Mylasa¹ libera, Antiochia,^m ubi fuere Seminethosⁿ et Cranaos oppida: nunc eam circumfluunt Mæander, et Orsinus.¹⁹ Fuit in eo tractu et Mæandropolis.^p Est Eumenia^q Cludro flumini apposita, Glaucus amnis, Lysias^r oppidum, et Orthosia:²⁰ Berecynthius^t tractus, Nysa:^u Trallis, eadem Euanthia,^v et Seleucia,^w et Antio-

gyla edd. vett. et Gronov.—18 Ita codd. Harduini, Daleo. et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. ubi sunt edd. vett. et Gronov. Mox, *Simmethos et Cranaos* Chiffi.—19 Sic codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Mossinus* Gronov. et edd. vett.—20 *Othrusa* Chiffi. Mox, *Nisa* Strab.—21 *Arizon* Chiffi. Mox, *Stratonice*,

NOTE

¹ *Mylasa*] Straboni lib. xiv. p. 658. Ptolem. v. 2. Dioni lib. xlviii. pag. 373. *Μύλασσα*. Stephano, *Μύλασα*. Augusti nummus apud Spanhem. p. 905. *CEBACTΩ. ΜΥΛΑCΕΩΝ*. Hodie *Melazzo*, ut recentiores volunt, qui nuper hanc oram Instruarunt: etsi id nomen Mileto Ionia oppido Geographorum vulgus adjudicat.

^m *Antiochia*] Stephano, pag. 87. *Ἀντιόχεια τῆς Καρίας*, quam et ab Antiocho Seleuci F. conditam, et Pythopolin prius appellatam tradit. Straboni lib. xii. p. 630. et Ptolem. v. 2. *Ἀντιόχεια πρὸς Μαϊάνδρῳ*, ab amne quo alluitur. Nummus Trajani Decii, apud Spanhem. pag. 888. *ANTIOXΕΩΝ ΜΕΑΝΔΡΟC*.

ⁿ *Seminethos*] Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. *Simmethos*.

^o *Orsinus*] Ita Mss. proxime laudati. Editi, *Mossinus*.

^p *Mæandropolis*] Stephano, *Μαιάνδρουπόλις, Μαγγησίας πόλις*, hoc est, Magnetum ditionis.

^q *Eumenia*] *Εὐμένειαν*, Stephanus: Ptolem. v. 2. Strabo lib. xii. p. 576. aliique Phrygiæ magnæ *Εὐμενίαν* adjudicant: Phrygiæ Capatianæ, Notitia Episcop.

^r *Lysias*] *Λυσιὰς* Straboni lib. xii. p. 576. et Ptolem. v. 2. in Phrygia mag-

na. Phrygiæ Salutaris, in Notitia Episcop.—‘In nummis, *ΒΟΥΑΗ ΑΤΧΙΑΔΕΩΝ*.’ Ed. sec.

^s *Orthosia*] Ptolem. v. 2. in Caria, *Ὀρθωσας*. In Notit. Episcop. Prov. Cariz, *Ὀρθωσας*. Straboni lib. xiv. p. 650. trans Mæandrum, circa Nysam, posita *Ὀρθωσας*.

^t *Berecynthius*] *Nysæ* urbi, Marsyæque amni proximus, in Phrygia. Hesychius: *Βερεκύνται, Φρυγῶν τι γένος*, Strabo, lib. x. p. 469. *Βερέκυντες, Φρυγῶν τι φύλον*. Hinc Cybele Berecynthia mater appellata.

^u *Nysa*] *Νύσα* Straboni lib. xiv. p. 649. proxime Tralles. Ab Antiocho Seleuci F. de matris nomine *Nýsaw* appellatam esse, auctor est Stephanus. verbo *Ἀντιόχεια*. Nummus Elagabali Imp. mediæ formæ, ex ære, in Cimelio nostro Paris. NYCAEON.

^v *Euanthia*] A copia scilicet florum, qui in agro Tralliano nascuntur. Stephanus: *Τράλλις, πόλις Ἀσθίας, πρὸς τῷ Μαϊάνδρῳ ποταμῷ ἢ πρότερον λεγομένη Ἀσθία, διὰ τὸ πολλὰ ἔσθῃ ἐκεῖ πεφυκέναι*. Cariz Ptolemæus ascribit, lib. v. cap. 2. Lydiæ Stephanus, et Notitia Episcop. Nempæ in eo tractu posita fuit, quem Lydi, Cariz, et Iones incolerent, ut Strabo monet, lib. xiv. p. 648. Nummus L. Veri in

chia dicta. Alluitur Eudone amne, perfunditur Thebaide.^a Quidam ibi Pygmæos habitasse tradunt. Præterea sunt Thydonos,⁷ Pyrrha, Eurome, Heraclea, Amyzon,²¹ Alabanda^a libera, quæ conventum eum cognominavit: Stratonicea^a libera, Hynidos,^b Ceramus,^c Troezenē,^d Phorontis. Longinquoires eodem disceptant foro,^e Orthronienses,²² f

et Alinda libera margo edd. Dalec. et Gronov. ex Ptolem.—22 Sic codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Othronienses

NOTE

Thes. Goltzii, ΤΡΑΑΑΙΑΝΩΝ.

^a *Seleucia*] Antiochus Selenci F. et suum urbi, et patris nomen imposuit.

^x *Thebaide*] Amne oppidum intersecante. Rectius, ut in Mss. quibusdam, *Thebaite*.

⁷ *Thydonos*] De hac ceteri silent. Πόρρα in Caria Ptolemæus agnoscit, v. 2. Ἐθραῖον, Ἡράκλειαν, Ἀμφύρα, Strabo, lib. xiv. pag. 658. Stephanus, aliique. Ptolemæo hæc Ἡράκλεια πρὸς Ἀλβάνω dicitur, a monte, ut arbitrator, proximo.

² *Alabanda*] Unde conventus Alabandicus. Ἀλδβαρδα Ptolemæo, loc. cit. in Caria. In Notitia Episc. Ἀλδπαρδα, mendose. In mediterraneis civitatibus, cum Stratonicea, apud Strab. loc. cit. Nummus Augusti, apud Spanhem. pag. 644. ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ.—⁴ Est apud Oconem, p. 510. e Cimelia Ferdinandi Archiducis nummus inscriptus, ΑΥ. Κ. ΟΠΕΛΙ. ΚΑΡΕΙΝΟΟCΕ. *Imperator Cæsar Opelinus Carinus Augustus*. Haud dubie enim legit Occo ΟΠΕΝ. pro ΟΠΕΛΙ. quo *Opelinus* significatur: qua ex gente fuit etiam Macrinus uterque, et uterque Diadumenianus.)(Quadrigæ dijunctis dextrorsum et sinistrorsum bigis: inscriptio ΑΛΙΩΝ. ΔΝC. Hoc est, opinor, Αλαβαρδεῖς Ἰωνίας, Διὰ Νίκην Σεβαστοῦ. *Alaban-*

denses Ionie, ob victoriam Augusti. Docet hic nummus, præter nomen gentis, unde Carinus prodiit, Parthos Persasque, quos Carinus et Carinus vicerunt, haud procul Ionia et Alabandis devictos fuisse. *Ed. sec.* De Alabandis, Livius lib. xxxviii. pag. 472.

^a *Stratonicea*] Ἰστρονικήα Straboni, loc. cit. Ptolem. v. 3. in Caris mediterraneis urbibus, Ἰστρονίαν.

^b *Hynidos*] Forte literis permutatis Ἰδυμος, quæ urbs Ptolemæo loc. cit. in Carie mediterraneis appellatur, cum Stratonicea, aliisque.—⁴ Ant Hyniandos, Ἡυνιδός, quæ provinciæ Lyciæ ab aliis adjudicatur, ut in Conc. Quinisexto, p. 1197. *Ed. sec.*

^c *Ceramus*] Hæc vero cum mediterranea sit, ab ea situ dispar videtur, a qua Ceramicum sinum panlo ante diximus appellari, inter Cnidum et Halicarnassum.

^d *Troezenē*] In Caria Troezenios olim habitasse, auctor est Strabo lib. xiv. pag. 656. Cum autem Stephano teste, Troezenis in Græcia Phorbantium mons fuerit, ab eo Φορβαρῖδα urbem hic quoque in Caria cognominasse Troezenios putarim, non *Phorontis*.

^e *Eodem...foro*] Nempe Alabandico.

^f *Orthronienses*] Ita Mss. omnes: non *Othronienses*.

Halydienses,² seu Hippini,³ Xystiani,¹ Hydissenses, Apolloniatae,⁴ Trapezopolitæ, Aphrodisienses liberi. Præter hæc sunt Coscinus,⁵ Harpasa¹ apposita fluvio Harpaso, quo et Trallicon,³ cum fuit, alluebatur.

XXX. Lydia autem perfusa flexuosi¹ amnis Mæandri recursibus, super Ioniam procedit, Phrygiæ ab exortu Solis vicina, ad septemtrionem Mysiæ, meridiana parte Cariam amplectens, Mæonia ante² appellata. Celebratur maxime Sardibus^b in latere Tmoli montis, qui antea³ Ti-

.....

nicaes add. vett. et Gronov.—23 Tralle Ptolem.

CAP. XXX. 1 Chiffi. flexuosis.—2 Ita codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. qui ante edd. vett. et Gronov.—

NOTÆ

¹ Halydienses] In Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Sc. Alidienses. Haud dubie Alidienses, ab oppido Carim mediterraneo, Ἄλιδα Ptolem. v. 2. τὰ Ἄλιδα Strab. lib. xiv. pag. 687. et, qui Strabonem transcripsit, Arriano Exped. Alex. lib. i. pag. 67.

² Hippini] Forte Hipsini: est enim Ἴψος inter Episcopales sedes Phrygiæ Salutaris, in Notitia Eccles. Antiq.

³ Xystiani] Ξύστis et Ἵστis Carim civitates, apud Stephanum. Ἵστis hoc dicitur Ptolemæo, inter mediterraneas oppida.

⁴ Apolloniata] Et hæc inter Carim mediterraneas civitates a Ptolemæo recensentur, v. 2. Ἀπολλωνία πρὸς Λαμβάνου, Τραπεζόπολις, Ἀφροδισίας. In Notitia Episcop. Ἀπολλωνίας et Ἀφροδισίας, Provinciæ Carim: Τραπεζόπολις, Phrygiæ Capatianiæ ascribitur. Et in Conc. Quinisexto, pag. 1900. Eugenius Episcopus πόλιος Τραπεζῶν Πακισιωῆς. Lydiam inter et Cariam sitam hæc Aphrodisiadem ait Stephanus, pag. 144.

⁵ Coscinus] Pagus est trans Mæandrum positus, Κοσκινία Straboni lib. xiv. p. 650.

¹ Harpasa] Stephanus: Ἄρπασα, πόλις Καρίας, ἐπὶ Ἀρπασῶν ποταμοῦ. In Carim mediterraneis oppidiis, Ptolemæo v. 2. et in Notitia Episcop. Ἄρπασά. De fluvio Harpaso, Livius lib. xxxviii. pag. 472.

² Mæonia ante] Hesychius: Μαιονία, ἢ Λυδία. Ab amne Mæone sic appellatam Stephanus prodidit, ἐπὶ Μαίονος ποταμοῦ. A Mæone Rege, Diodorus, Bibl. lib. iii. pag. 191. A Lydo Atyis filio, qui Mæon prius vocabatur, Herod. lib. i. n. 7. pag. 4. Λυδὸς δ' Ἄτυος, ἐπ' ὅτεν ὁ δῆμος Δέλιος ἐκλήθη ὁ πᾶς οὗτος, πρότερον Μῆων καλούμενος. Homero B. 806. Μῆωνες. Dionysio Halic. lib. i. Antiquit. pag. 21. Μηλιονία dicitur: nempe Ionico idiomate: nam communis lingua Μαίονος et Μαιονίαν effert. Vide Strabonem, lib. xiiii. pag. 625.—' In numme Julii Mammææ CAP. ΠΡΩ. ΜΑΙΟΝΩΝ. Σάρδεις Πρώτη Μαιώνων. Sardis prima civitas Μαιονικῆ.' Ed. sec.

³ Sardibus] Σάρδεις Ptolemæo in Lydia, v. 2. Αἱ Σάρδεις Straboni, lib. xiiii. pag. 626. et in Notitia Episcop. Prov. Lydiæ. Nummus Musei Parisiensis, ex ære, mediocris formæ, Hadriano Principe cusus, ΠΑΝΗ

molus ^c appellabatur, vitibus ^d consitus, et ex eo profuente ^e Pactolo, eodemque Chrysorrhœa, ac fonte Tarne: a Mæoniis civitas ipsa Hyde vocitata ^f est, clara stagno Gygæo. ^g Sardiana nunc appellatur ea jurisdictio. Conveniuntque in eam extra prædictos, ^h Macedones Cadueni, ⁱ Philadelpheni, ^j et ipsi in radice Tmoli Cogamo flumini appositi Mæonii, Tripolitani: ^k iidem et Antoniopolitæ Mæandro alluuntur: Apollonohieritæ, ^l Mesotimolitæ, ^m et alii ignobiles.

~~~~~

3 Ita Harduinus ex codd. ita quoque Miller. Bipont. et Franz. *Cadueni*, *Leveni*, *Philadelphini* Gronov. et edd. vett.—4 *Apollonohierita* margo edd. Dalec. et Gronov. *Apollonohierita* Chiffi. Mox, *Myssotimolita* al. ap. Dalec. *Myssotimolita* Gronov.

NOTÆ

ΚΑΡΑΙΑΝΩΝ. Sardibus Tmolus imminet, inquit Strabo, loc. cit.

^c *Antea Timolus*] Ovid. Met. vi. 15. 'Deseruere sui Nymphæ vineta Timoli.' Et xi. 86. 'Sui vineta Timoli, Pactolumque petit.'

^d *Vitibus*] Ovid. ex Ponto: 'Africa quot segetes, quot Tmolia terra racemos.' De Tmolite vino dicemus xiv. 9.

^e *Ex eo profuente*] Strabo, loc. cit. Chrysorrhœam, ab auri ramentis, quam devehebat olim, appellatum scribit: at suo ea defecisse. Vide et Plutarch. de Flaviis, pag. 1168.

^f *Hyde vocitata*] Oppido ipsi alii, alii arci tantum id nomen inditum esse voluerunt, inquit Strabo, loc. cit. Hezych. "Ἰδὴ, πόλις Λυδίας.

^g *Gygæo*] Γυγαία ἕλμη, a Sardibus stadliis xl. seu v. mill. pass. teste Strab. loc. cit. Γυγαία ἕλμη, Eustathio in Iliad. B. pag. 366. et Scholiastæ Nicand. in Theriac. pag. 30. Circa hunc locum monumenta regum Lydiæ fuisse posita, auctor est Strabo.

^h *Extra prædictos*] Orthronienses, Alindienses, &c. quos Alabandici conventus esse monimus.

ⁱ *Cadueni*] Vel *Cadieni*. Oppidum Κάδαι. Vide Not. et Emend. num. 71.

—'Hi porro, alique, quos Plinius pariter 'Macedones' appellat, cap. 31. et 32. 'Macedones' il sunt, qui commemorantur in Epistola Artaxerxis, Eather. cap. ult.' Ed. sec.

^j *Philadelpheni*] Stephano, φιλαδέλφεια, πόλις Λυδίας, Straboni quoque, lib. xiiii. p. 628. Ptolem. v. 2. et in Notitia Episc. Prov. Lydiæ. Græci incolæ nomen antiquum retinent: Turcæ *Αἰλασχογρ*, hoc est, 'Dei civitatem' vocant: ab Hebræo, ut quidem videtur, "שׁוֹ" בָּן

^k *Mæonii*] In Notitia Episc. Provinciam Lydiæ, tertio loco *Τρίπολις*, sexto *Μεονία*, pro *Μαυονία*, vel *Μυρονία*, nominatur. In Conc. Quinisexto, pag. 1194. 'Ἀναστάντος ἐπισκόπου τῆς Μαυονιοπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας. Tripolis Carie Ptolemæus et Stephanus accensent. Eam Mæandro allui, præter Plinium, nummus testatur, apud Spanhemium, pag. 888. ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ ΜΑΙΑΝΑΡ.

^l *Apollonohierita*] Oppido nomen 'Ἀπόλλωνος ἱερὸν, *Apollinis fanum*: in Notitia Episcopatum, Provinciam Lydiæ. Vide Notas et Emend. num. 72.

^m *Mesotimolita*] Qui medium Timolum, seu Tmolum montem incolere

XXXI. Ionia ab Iasio sinu incipiens, numerosiore^a ambitu^a littorum flectitur. In ea primus sinus Basilicus, Posideum promontorium et oppidum, oraculum Branchidarum^b appellatum, nunc Didymæi^c Apollinis, a litore stadiis^d viginti. Et inde centum octoginta, Miletus^e Ionie caput, Lelegeis^e ante, et Pityusa, et Anactoria nominata, super nonaginta^f urbium per cuncta maria genitrix: nec fraudanda cive Cadmo, qui primus prosam^g orationem condere instituit. Amnis Mæander^h ortus e lacu in monte Aulocrene,ⁱ plurimisque affusus oppidis, et repletus flumi-

~~~~~

CAP. XXXI. 1 Cod. Dalec. *numerosse*. Vet. Dalec. *numeroso*.—2 Ita codd. Harduini, Dalec. Chiffi. et Vet. item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *stadium* Gronov. et edd. vett.—3 *Milietus* Gronov. Paulo post, *Phityusa* Vet. Dalec.—4 Ita Regg. Brot. et Ed. pr. *super XC.* cod. Dalec.

NOTÆ

rent, sic appellati. Vide Notas et Emend. num. 73.

^a *Numerosiore ambitu*] Ex Pomponio id expressum, ita scribente, 1. 16. 'Post Basilicum sinum Ionia aliquot se ambagibus sinuat, et primum a Posideo promontorio flexum inchoans,' &c. Sinui ac promontorio nomen est hodie a Mylassis, Golfo di Melasso, Capo di Melasso. Ποσειδιον τὸ Μιλησίον a Strabone oppidum vocatur, lib. XIV. p. 632.

^b *Branchidarum*] Hæc sunt e Mela transcripta, 1. 17. A Branchio Apollinis sacerdote posteriori Branchidæ Βραγχίδαι sunt appellati, quos penes ejus templi, quod Διδυμίας vel Διδυμίου Ἀπόλλωνος ἐν Βραγχίδαῖς dictum est, cura sacerdotiumque mansit. Strabo, lib. IX. p. 421. et alibi passim.

^c *Didymæi*] A loco in quo oraculum fuit nomen id traxit. Stephanus: Διδυμα, οὐδέτερος, τόπος καὶ μαρτυρίων Μιλήτου, ἀφιερωμένον Διὶ καὶ Ἀπόλλωνι. *Didyma*, neutro genere, locus et oraculum Miletis, Jovi sacrum, et Apollini.

^d *Miletus*] Μίλητος Græcis. Hodie

Palatschia, quod ex ingenti civitate vix palatiorum superbarumque ædium rudera nunc supersint. Ibi repertam nuper aiunt veterem Inscriptionem, in qua legeretur ΠΟΛΙΣ ΜΙΛΗΤΙΩΝ.

^e *Lelegeis*] Stephanus, de Miletis: Πρώτον Λελεγγίης ἑκαλέσθη, ἀπὸ τῶν ἑσκακόντων. A Lelegibus incolis id nomen traxit. A copia pinnum, Πιπέουσα. Ab Anaectore rege, Ἀνακτορία. Ita cum Stephano Eustathius in Dionys. vs. 825. p. 109. et vs. 456. pag. 65. Item Scholiastes Apollon. ad Argon. 1. 186. Pausan. in Achaic. lib. VII. p. 398. et Schol. Aristoph. in Pluto, p. 62.

^f *Super nonaginta* [octoginta] Vide Notas et Emend. num. 74.

^g *Qui primus prosam*] Id quoque Solinus habet, cap. 40. pag. 70. Vide quæ dicturi sumus, VII. 57.

^h *Mæander*] Incolis *Mindre*: Tarcis, Boioux-Mindre, hoc est major Mæander: Caystrum enim minorem Mæandrum vocant.

ⁱ *Aulocrene*] De eo diximus cap. 29. ubi et de Apamena regione, et de

nibus crebris, ita sinuosus flexibus, ut sæpe credatur reverti: Apamenam primum pervagatur regionem, mox Eumeneticam, ac dein Bargyleticos⁵ campos: postremo Cariam placidus, omnesque eos³ agros fertilissimo rigans limo, ad decimum a Miletō stadium lenis illabitur mari. Inde mons Latmus. Oppida, Heraclea montis ejus cognominis: ^k Carica, Myus,¹ quod primo condidisse Iones narrantur, Athenis^m profecti: Naulochum, Priene.⁶ⁿ In ora, quæ Trogilia^o appellatur, Gessus^p amnis. Regio^q omnibus Ionibus sacra, et ideo Panionia appellata. Juxta a fugitivis^r conditum (uti nomen indicio est) Phygela fuit,

~~~~~
super octoginta Lugd. Dalec. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *super septuaginta* Vet. Dalec. et Basil. *super LXXV.* Senec.—5 *Bargyleticos* add. vett. et Gronov.—6 *Cadme* Straboni.—7 *Juxta fugitivis* in quibusdam vett. ‘Ob similitudinem dææ literæ a e in unam coaluere.’ Dalec.—

NOTÆ

Eumenia, ac de Bargylis.

³ *Omnesque eos*] Ita libri omnes: neque necesse est *Iones* vel *Ionum* agros, invitis iis, supponere, quod Salmasius facit, p. 836. in Solin.

^k *Montis ejus cognominis*] Hoc est, ejusdem cum eo monte nominis, Latmos quoque et ipsa vocitata. Vide Notas et Emend. num. 75. Est autem mons Latmus, ut ait Mela, 1. 17. Endymionis a Luna, ut ferunt, adamati fabula nobilis.

¹ *Myus*] Μυοὺς, πόλις Ἰωνίας, Stephano: una de duodecim Ionis urbibus, Straboni lib. xiv. p. 636. Nec Myantis, nec Prienes ulla hodie extant vestigia. Myntem Iones deduxisse colonos, testis Pausan. lib. vii. p. 400.

^m *Athenis*] Id quoque Vitruvius affirmat, iv. 1. p. 60.

ⁿ *Naulochum, Priene*] Ναύλοχος, Πριήνη. Hæc Biantis patria: quam et Cadmen Strabo vocitatam ait, lib. xiv. p. 636.

^o *Trogilia*] Τρωγίλιον, Straboni, loc. cit.

^p *Gessus*] Γέσσιος amnis Mela 1. 17. Γαίσιον Ephoro, lib. v. apud Athen. lib. vii. p. 311.

^q *Regio*] Juxta Prienen ‘est Panionium,’ inquit Mela, loc. cit. ‘sacra regio, et ob id eo nomine appellata, quod eam communiter Iones colunt.’ Straboni lib. xiv. p. 639. Πανιώνιον. Ibi Iones solennem conventum agere soliti, Neptunoque sacra facere Panionia dicta. Urbibus duodecim Panionion constabat, teste Herod. lib. i. n. 143. p. 61.—‘Certamina ad quæ admitterentur ex tota Ionia pugiles ΠΑΝΙΩΝΙΑ ΠΥΘΙΑ appellantur in nummo vetere Saloninæ Aug. a Milesis percusso. Nummus alter ex una parte caput Jovis exhibet, cum epigraphe ΖΕΥΣ ΑΚΡΑΙΟΧ: ex altera pugilem CΜΥΡΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ. Χμυρναίων Πανιώνιος subintellige ἀγών.’ *Ed. sec.*

^r *A fugitivis*] Mela pereleganter: ‘Ibi a fugitivis, ut aiunt, condita, (nomen famæ annuit) Phygela.’ Strabo, loc. cit. Stephanusque eum secutus, et Suidas tomo II. p. 653. non a

et Marathesium * oppidum. Supra hæc Magnesia⁴ Mæandri cognomine insignis, a Thessalica Magnesia orta. Abest ab Epheso xv. mill. passuum: Trallibus eo amplius III. mill.⁵ Antea Thessalico et Androlitia nominata: et littori apposita * Derasidas insulas secum abstulit mari. Intus et Thyatira⁹ v alluitur Lyco, Pelopia aliquando, et Euhippa^v cognominata.

In ora autem Manteium,¹⁰ Ephesus^v Amazonum^v opus, multis antea * expetita nominibus: Alopes, cum pugnatum

*****

8 Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *eo amplius MMM.* codd. Dalec. et Vet. *eo amplius CCC.*—9 Intus et Tyana Vet. Dalec. et Chiffi. Mex. et Euhippia cognominata codd. Dalec. et Vet.—10 Matium Vet. Dalec. et

NOTE

φυγάς, quæ vox fugitivum sonat, Φύγελα, sed Πύγελα scribunt. Suidas appellationis originem trahit a morbo τῶν πυγῶν, quæ socii Agamemnonis laborantes, ibi manserunt. Vinum Phygelites, οἶνον Φυγελίτην, ab hoc loco commendat Dioscorides v. 12. Hodie Figela.

* Marathesium] Scylaci, p. 35. Μαραθήσιον, inter Ephesum et Magnesiam. Ephesiorum urbs a Stephano appellatur, quod his parebat.

⁴ Magnesia] Magnesia quæ super Mæandrum, Livio lib. xxxvii. pag. 462. Straboni lib. xiv. p. 636. Μαγνησία ἢ πρὸς Μαιάνδρον, Μαγνήτων ἀποικία τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ, καὶ Κρητῶν, Magnetum Thessaliæ, Cretensiumque colonia. Idcirco πόλις Ἑλληνίς, urbs Græcanica a Scylace vocatur, p. 85. A Lacedæmonia colonos eo missos scribit Velleius lib. i. p. 8.

* Littori apposita] Cum in littore esset, plurimum limi deferente amne, junctæ sunt continenti, oppidoque ipsi Derasidæ insulæ. Hoc antea Plinio jam memoratum, II. 91.

⁹ Thyatira] Lydiæ a Stephano accensetur: Θυάτειρα, πόλις Λυδίας, ἢ πρῶτον Πελοποννησια. A Ptolemæo item,

v. 2. et in Notitia Episcopatum. In nummo Juliæ Titi, apud Patin. p. 155. ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ. Tarcia hodie Αθήσιον, hoc est, Castellum novum. Quidam, affinitate nominis decepti, Tiris esse putaverunt, quæ urbs Epheso distat xxv. mill. pass. Sed hæc recenter esse conditam constat.

^v Euhippa] Ἐβύρρον, equitata præstans: quod equos generosos aleret. Mss. Euhippia. Stephanus: Ἐβύρρον, δῆμος Καρίας.

* Manteium] Μαντείον, hoc est, oraculum.

^v Ephesus] Nunc pagus est, Tarcia Ainsalouc: Italis, Efeso. In nummis ΕΦΕΣΙΩΝ.—'Prioris denique appellationis meminit Hyginus fab. 'Echion,' inquit, 'Mercurii filius, ex urbe Alope, quæ nunc vocatur Ephesus.' Ed. sec.

* Amazonum] Unius Amazonum nomine Ἐφεσσαν appellatam scribit Heraclides de Politia, tit. Ἐφεσος. Mela I. 17. non ipsam Ephesum, sed Templum eas straxisse scribit, Dionysium Perieg. et alios secutus.

* Multis antea] Ex iis hæc Stephanus habet: Ἐκαλέετο δὲ Λυδία, a Στυγρῆ Ἀμαζονῆ: Ἐκαλέετο δὲ καὶ Λαμύρα.

apud Trojam est, mox Ortygia, et Morges vocata est, et Smyrna¹¹ cognomine Trachea, et Samornion, et Ptelea. Attollitur monte Pione,^b alluitur Caystro^c in Cilbianis jugis¹² orto, multosque amnes deferente, et stagnum Pegasium,^d quod Phyrites^f amnis expellit. Ab his multitudo limi est, qua terras propagat, mediisque jam campis Syrien insulam^e adjecit. Fons in urbe Callipia,^h et templum Dianæ complexi e diversis¹³ regionibus duo Selenuntes.ⁱ Ab Epheso Mantelium aliud Colophoniorum, et intus ipsa Colophon,^j Haleso¹⁴ k affluente. Inde Apollinis Clarii^l

*****

Chiff. Mantium alli ap. Dalec.—11 Ortygia. Morges vocata et Smyrna est
Chiff. Mox, cognomine Trachia codd. Dalec. et Chiff.—12 Cylbianis jugis
Gronov.—13 Callipia (vel Callippe) templum Dianæ complexa, e diversis codd.
Dalec. et Vet. Mox, Selenuntes Gronov.—14 Haleso, cujus fluvii hoc in

NOTE

σα, καὶ Τραχία (lege Τραχία, ex Eustathio eadem referente ad Dionysii vs. 827. p. 109.) καὶ Ὀρτυγία, καὶ Πτελέα. Hesychius: Σαμῶνια, οἱ δὲ Σαμῶνια, ἢ Ἐφεσῶς. Smyrnæ quoque nomen inditum Epheso auctor est Strabo lib. xiv. p. 683. Ab ulmorum frequentia Pteleæ nomen trahit.

^b Monte Pione] Τοῦ Πίονος τοῦ ὄρους in Epheso agro fertilitatem commendat Pausan. lib. vii. p. 406.

^c Caystro] Ἄμνη, qui Κάδοστρος Græcis, accolis hodie Carason: Turcæ, ut diximus, Mæandrum minorem, seu nigrum, vocant.

^d Cilbianis jugis] Sic juga montium appellantur quæ Caystro sunt proxima, et circumjecto pariter agro id nomen fuit. Eustathius in Dionys. vs. 827. p. 111. ἀρὰ δὲ τοῦ Καθῶστρον καλεῖται καὶ πεδίων Καθῶστρον, ᾧ συνεχῆς τὸ ΚΑΒΒΑΝῶΝ.

^e Pegasium] Πηγῶσιον, cujus appellationis ratio eadem, quæ fontis illius, quem unguis ictu Pegasus aperuisse dicitur, ut ait Festus, verbo 'Pegasides Musæ.'

^f Quod Phyrites] Mss. R. 1. 2. &c.

Pyrrhites, quod sincerius videtur.

^g Syrien insulam] Et hoc jam dicere antevertit, II. 91.

^h Callipia] Ita Mss. omnes. Rectius Callippia. Sed *Altitatem* non ausim reponere cum Pintiano; etsi id fonti nomen est apud Pausaniam, loc. cit.

ⁱ Duo Selenuntes] ἑλληνοῦντες Xenophonti Exped. Cyri lib. v. p. 350. ἑλληνοῦντες Laërtio, in Xenophontis Vita, p. 46.

^j Colophon] Κολοφῶν Græcis. Nunc diruta.

^k Haleso] Ἄλης Pausaniam dicitur, totius Ionis amnis frigidissimus, lib. vii. p. 406. Et Schol. Lycophr. p. 126. Ἄλεστος ποταμοῦ Κολοφῶνος.

^l Apollinis Clarii] Tacitus Annal. II. de Germanico: 'Appellit Colophona, ut Clarii Apollinis oraculo uteretur. Non fœmina illic, ut apud Delphos, sed certis e familia, et ferme Mileto accitus sacerdos,' &c. Pausaniam est Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἐν Κλάρῳ, loc. cit.—'An illud Apollinis fanum, aliudve, designet nummus ex ære maximo, apud D. Vaillant, p. 232. amplius considerandum. Utriusque

fanum, Lebedos :^m fuit et Notiumⁿ oppidum. Promontorium Coryceon,^o mons Mimas^p CL. mill. pass.¹⁵ excurrens, atque in continentibus campis residens. Quo in loco Magnus Alexander intercidi planitiem eam jusserat VII. mill. D. pass.¹⁶ longitudine, ut duos sinus jungeret, Erythrasque^q cum Mimante circumfunderet. Juxta eas^r fuere oppida¹⁷ Pteleon,^s Helos, Dorion : nunc est Aleon fluvius,^t Corynæum¹⁸ u Mimantis promontorium, Clazomenæ,^v Parthenie,^v et Hippis,^x Chythrophoria^y appellatæ cum insulæ

tractu meminit et Pausanias.⁷ Dalec.—15 Ita Ed. pr. *Mimas CCL. mill. pass.* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Müller. Bipont. et Franz.—16 Chiffi. *VII. mill. passuum.*—17 In eodem, *fuere oppida.*—18 Gronov. et edd. vett. *Corinæum*, et mox in iisdem *Clazomenæ.*

NOTE

Philippi capita exhibet, tertiumque Concordiæ; titulus, CONCORDIA AVGVSTORVM. In pagina aversa templum est rotundum eximium, in quo stat effigies Apollinis: supra, Aquila Romana. In ambitu: EX ORACVLO APOLLINIS. Ed. sec.

^m *Lebedos*] Λίβεδος, a Colophone distans stad. 120. hoc est, xv. M. P. Nummus Caracallæ in Museo Parisiensi, ΛΕΒΕΔΙΩΝ. Antonii Severi est.

ⁿ *Notium*] Νότιον, juxta Colophonem Stephano, Suidæ, Harpocratiōni, et Livio lib. xxxvii. p. 457.

^o *Coryceon*] Κυρράκειον, aliud a Mimantis montis promontorio, quod Corynæum deinde vocatur. Stephanus: Κόρυκος ὄρος πλησίον Τέως τῆς Ἰωλίας. Juxta Erythras, Straboni lib. xiv. p. 645.

^p *Mimas*] Μίμας pariter Straboni, lib. xiv. p. 645. Ptolem. v. 2. et Solino cap. 40. p. 70.

^q *Erythrasque*] Ut Erythras oppidum, Mimantemque montem circumfuso mari insulam faceret. De Erythris, Pausan. lib. vii. pag. 401. Incolæ Ἐρυθραῖοι: Herod. lib. i. n. 18. Hiuc Sibylla creditur Erythræa dic-

ta, teste Strab. l. xiv. p. 645. Hodie pagus *Gesmé*, ut produnt ii qui nuper has oras situsque urbium contemplati sunt.

^r *Juxta eas*] Vide Notas et Emend. num. 76.

^s *Pteleon*] Græcænicis urbibus hæc cognomines fuerunt, de quibus egimus libro superiore, cap. 7. Πτελεον, Ἐλος, Δόριον. Stephanus: Πτελεον, πόλις Ἰωλίας. Item Thucyd. lib. viii. p. 571.

^t *Nunc est Aleon fluvius*] Lib. xxxi. cap. 10. 'Erythris Aleos amnis,' &c.

^u *Corynæum*] Κορυναῖον. Coryna oppidum in peninsula, prope Clazomenas, apud Melam i. 17.

^v *Clazomenæ*] Κλαζομεναί Græcis scriptoribus. Incolis hodie, *Kelisman*, quæ vox appellationis antiquæ aliquod vestigium retinet. In Notia Episcop. Κλαζομενή.

^v *Parthenie*] Mons fuit, saxumve mari circumdatum. Vide Notas et Emend. num. 77.

^x *Hippi*] Ἴππει. Sic veteres appellarunt insulas quatuor, contra portum Erythrarum positas, antequam continenti necterentur, ducto ad eas

essent: Alexander idem per duo stadia continenti annexuit. Interiore intus Daphnus et Hermesia, et Sipyllum,^a quod ante Tantalus vocabatur, caput Mæoniæ, ubi nunc est stagnum Sale: obiit^a et Archæopolis¹⁹ substituta Sipylo, et inde illi Colpe, et huic Lebade.

Regredientibus inde^b abest XII. mill. passuum ab Amazonæ^c condita, restituta ab Alexandro, in ora Smyrna, amne Melete^{20 d} gaudens, non procul orto. Montes Asiæ nobi-

Paulo post, *Chytoporia* in iisdem.—19 Gronov. et edd. vett. ob id et *Archæopolis*.—20 *Meletæ* Gronov.—21 Ita codd. Hardulni et Chiffli. cum edd. Har-

NOTE

insulas aggere a Clazomenis. Pausan. lib. vii. pag. 402.

^a *Chytophoris*] Locum ipsum, ubi positæ olim Clazomenæ fuerunt, *Χύτριον* appellabant, teste Strabone, lib. xiv. pag. 645. cujus vocis ad insulas, quæ erant his adversæ, similitudo quædam translata est.

^b *Et Sipyllum*] *Σίπυλλον*. Hæc quoque Solinus, cap. 40. pag. 70. Plinius ipse ii. 91. 'Devoravit terra Sipyllum in Magnesia: et prius in eodem loco clarissimam urbem, quæ Tantalus vocabatur.' Eversam terræ mofu Sipyllum et Strabo prodidit, lib. xii. pag. 579. Tantalus a Tantalio Niobæ F. nomen traxit.

^a *Obiit*] Interiit et Archæopolis, quæ substituta Sipylo fuerat: obiit et Colpe, quæ in locum successerat Archæopoleos: sed et Colpæ substituta Lebade similiter periit. Sic loquitur iterum cap. 39. 'Et Agamede obiit,' &c. Prius legebatur, ob id.

^b *Regredientibus inde*] A Clazomenis.

^c *Ab Amazonæ*] *Ἀπὸ Ἀμύρων* *Ἀμαζόνες*, inquit Stephanus, verbo *Ἀμύρνα*. Hodie nautis, Gallisque, *les Smyrnes*.

^d *Melete*] *Μέλης* Straboni dicitur, lib. xiv. p. 646. et Pansaniæ lib. vii.

p. 407. cnius ad fontes antrum ait esse, in quo fama sit carmina sua Homerum scripsisse. Statius iii. Sylv. 3. 60. de Homero: 'Smyrna tibi gentile solum, potusque verendo Fonte Meles.' Herod. de Vita Homeri, p. 559. Melesigenem inde Homerum appellatum tradit. In nummo Sabine, apud Spanhem. p. 891. ΜΕΛΗC CMTP. In Smyrnæis suburbiis oriri Himerius scribit apud Photium, cod. 243.—'Nunc exiguus rivus est, vix versandis duabus molis, rigandisque hortis vicinis sufficiens, nisi cum increvit imbris. Ad fontes annis natum esse Homerum, docet nummus antiquus ex Gaza Regia, jamdudum laudatus a Spanhemio, p. 488. In parte antica, caput senile vitta cinctum pingitur, cum titulo: ΟΜΗΡΟC. In aversa pagina, fluvius decumbens urnam tenet, unde aqua profuit: citharam dextra: infra, ΜΕΛΗC. supra, ΑΜΑCΤΡΙΑΝΩΝ. Amastriani gloriantur usos se fuisse Homero hospitem aliquamdiu: sed ne quis Amastrianum ortu dici eum aliquis existimaret, Meletem amnem pingi curarunt, cum cithara, ut ibi carmina sua scripsisse Homerus intelligeretur. Si CMTPNALQN potius quam ΜΕΛΗC scriberetur, duarum potius civitatum

lissimi in hoc tractu fere explicant se, Mastusia a tergo Smyrnæ, et Termetis,° Olympi radicibus junctus. Is in Dracone desinit, Draco in Tmolo, Tmolus in Cadmo,¹ ille in Tauro. A Smyrna² Hermus campos ²¹ facit, et nomini suo adoptat. Oritur juxta Doryleum ² Phrygiæ civitatem, ² multosque colligit fluvios, inter quos Phrygem, qui nomine genti dato, a Caria eam disterninat: Hyllum,¹ et Cryon,¹ et ipsos Phrygiæ, ²³ Mysiæ, Lydiæ amnibus repletos. Fuit in ore ejus oppidum Temnos: ² nunc in extremo sinu¹ Myrmeces ²⁴ scopuli, oppidum Leuce ² in promontorio, quod insula fuit, finisque Ionie Phocæa.

Smyrnæum conventum magna pars Æoliæ, quæ mox dicitur, frequentat: præterque, Macedones Hyrcani ² cog-

duin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Hermus amnis campos* Gronov. et edd. vett.—22 *Doryleum* Pineus.—23 Chiffi. et *Hippus Phrygiæ*.—24 Vet. Dalec. in ora. Mox, *sinus Smyrnæ*. *Chesopolis* Sal. et Steph. *Chesium oppidum Ionie*

NOTE

ἀμύθια designaretur, quam vatis patria.¹ *Ed. sec.*

° *Et Termetis*] Id oppidi nomen interpretor: montis, Ortelius et Pinetus.

¹ *Cadmo*] Κάδμος ἄσπας, quem montem urbi Laodicenæ imminere auctor est Strabo lib. xii. p. 576.

² *A Smyrna*] Ἐρμος Smyrnenisium passim amnis vocatur, quoniam Smyrnenorum dittonem alluit, rigatque Campanos, Phocæicos, et Smyrnenisium agros, qui Hermi inde appellabantur, τὸ τοῦ Ἑρμου ποτίον, lib. xiii. p. 626.

² *Doryleum*] Δορύλειον in Phrygia, Ptolem. v. 2. Δορυλαίων Stephano. In nummis, ΔΟΡΥΛΑΕΩΝ. Mas. *Doryleum*. De eo egimus jam ante cap. 29.

¹ *Hyllum*] Quem in Herum delabi testatur quoque Herod. lib. i. n. 80. p. 33. Strabo lib. xiii. p. 626. Et hunc Phrygiam quoque Strabo et

Livius vocant.

¹ *Cryon*] Κρυός, a frigiditate summa nomen habet.

² *Fuit in ore ejus . . . Temnos*] In ore seu ostiis Hermi amnis positus Temnos fuit, sed jam Plinii ævo interierat.

¹ *In extremo sinu*] Smyrnæ, le *Golfe des Smyrnes*.

² *Leuce*] Mela i. 17. 'In sinu Smyrnæo est Hermus amnis, et urbs Leuca. Extra, Phocæa Ionie ultima.' *Φωκαία καὶ Λευκὴ*, urbs cum portu, Scylaci p. 35. *Φωκαία τῶν Ἰωνίων*, Stephano. Nunc *Fogia* vocibus.

² *Hyrcani*] Meminit horum Tacitus Annal. ii. p. 56. 'quique Mædum, aut Macedones Hyrcani vocantur:' nempe ab urbibus Mostens et Hyrcania, quas ætate Tiberii nocturno terræ motu collapsas esse diximus, ii. 86. Vide Notas et Euseb. num. 78.

nominati, et Magnetes a Sipylo.^o Ephesum vero alterum lumen Asiæ, remotiores conveniunt Cæsarienses,^p Metropolitæ,^{as} ^q Cilbiani inferiores^r et superiores, Mysomacedones,^s Mastaureses,^t Briullitæ, Hypæpeni,^u Dioshieritæ.^v

Pintian.—25 *Cæsarienses Metropolitæ* conjunctim Gronov. et mox, in eadem, *Cilbiani*. Paulo post, *Metaureses* Chiffi. *Hypæpeni* Gronov.

NOTE

^o *Magnetes a Sipylo*] A Sipylo monte cognomen ei Magnesiam fuit, *Μαγνησία πρὸς Σειθίαν*, Ptolem. v. 2. inter Lydiæ civitates. Strab. lib. xiii. p. 691. ὑπὸ Σειθίου. Et in nummis apud Spanhem. p. 894. ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΑΠΟ ΧΙΠΤΑΟΥ. Magnesia quæ ad Sipyllum est, Livio lib. xxxvi. p. 448.

^p *Cæsarienses*] Ptolem. v. 2. Ἱεροκασάρεια dicitur in Lydia oppidum, prope Thyatiram. Pausanias item lib. v. Hierocæsaream conjungit Hypæpiæ, quæ pariter ad hunc conventum spectant: Ἱεροκασάρεια καλούμενη πόλις, καὶ Ἱπαιπία.—^r Hierocæsariensium nummus est insignis, a Seguino olim editus p. 10. nunc in Thesauri Regiæ, ex ære minimo, sed exquisitè cælatæ. Diana ibi picta cum phætra est, symbolum venerationis in eo tractu opimæ. Epigraphe: ΠΕΡΣΙΚΗ. In aversa nummi area est ara cum igne, ut in nummis, quibus consecrati dicuntur Augusti, cum titulo, ΙΕΡΟΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. Nulla hic Diana Persica, nulla Amazon, nulli sunt hic Persici. Nummus hic Pertinacis est: cæsus est post ejus obitum: sic legendum, quod olim ipsi, alios scilicet secuti, non viderunt: ΠΕΡΣΙΚΑΡΑ ΞΕΒΑΥΤΩΝ Ἱερὸς Καθάρων Ἱπαιπίων: *Pertinacem Augustum sacerdotes Hierulis consecraverunt*. Nummus Hierocæsariensium. Consecrationem eam certe ara cum igne significat. Est autem *Καθάρων*, consecratio, in nummo Græco Cari Au-

gusti, aliisque. *Ed. sec.*

^q *Metropolitæ*] In Ionia positi, quorum urbs *Μητρόπολις* a Ptolem. v. 2. Lydiæ ascribitur: in Notitia Episcopatum, Asiæ Provinciæ. Nummus Gordiani iii. apud Erizzo, p. 507. et alter Caracallæ, apud Patin. pag. 804. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΙΟΝΙΑ. Vide Notas et Emend. num. 79.

^r *Cilbiani inferiores*] Qui Cilbiam agrum incolebant, de quo paulo superius dictum est. Vide Notas et Emend. num. 80.

^s *Mysomacedones*] Hoc est, Mysi permixti Macedones. Hos majori Phrygiæ Ptolemæus accenset, v. 2. Τζετςæ, Chiliad. xi. Hist. 396. vs. 978. *Μυσομαδάκες*.

^t *Mastaureses*] *Μάστουρα* et *Βιούλα* Straboni lib. xiv. pag. 650. ultra Mæandrum oppida: sed mendose, pro *Εβούλα*. Vide Notas et Emend. num. 81.

^u *Hypæpeni*] Ἱπαιπία Lydiæ a Stephano tribuntur, et a Ptolem. v. 2. Ovid. de Arachne, Met. vi. 18. Ὀρτα domo parva, parvis habitabat Hypæpiæ. De his Tacitus Annal. iv. p. 118. In Notitia Episcop. Ἱπαιπία, pro Ἱπαιπία. In Conc. CP. Gener. iii. pag. 1035. Ἀπτόλιος ἐπίσκοπος τῆς Ἱπαιπίων πόλεως, τῆς Ἀσιατῶν ἐπαρχίας. Nummus Julii Domni in Parisiensi nostro Museo, ΤΙΑΙΠΗΝΩΝ.

^v *Dioshieritæ*] *Διὸς Ἱερῶν*, *Jovis fanum*, in Lydia, Ptolem. v. 2. in Ionia, Ste-

XXXII. (XXX.) *Æolis* * proxima est, quondam *Mysia* appellata, et quæ Hellesponto adjacet *Troas*. Ibi a *Phocæa*,¹ *Ascanius* portus. Dein fuerat *Larissa*:^c sunt *Cyme*, *Myrina*,^d quæ *Sebastopolim* se vocat: intus *Ægæ*,^e *Attalia*,^f *Posidea*, *Neontichos*,^g *Temnos*.^h In ora autem *Titanus*:ⁱ amnis, et civitas, ab eo cognominata. Fuit et *Grynias*,ⁱ

CAP. XXXII. 1 *Ab ea Phocæa* codd. Dalec. et Vet.—2 *Satalia Pineus*.—3 *Mitanus* Vet. Dalec. *Pitana* Ptolemæo.—4 *Grya* Chiffi. Mox, solo insulae sp-

NOTE

phano: Provincie Asiæ, in Notitia Episcop. In Conc. CP. pag. cit. Ζώντος ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως, ἤτοι Διδος ἱεροῦ τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας. Incolæ, Διοσερίται, ex Phlegonte apud Steph. In nummo vetere Parisiensis nostri Musei, ΔΙΟCIEPEITΩΝ.

* *Æolis*] Hæc lisdem verbis Mela 1. 18. 'Proxima regio, ex quo ab Æoliis incolæ cœpit, Æolis facta: ante Mysia: et qua Hellespontum attingit, Trojanis possidentibus, Troas fuit.'

^b *Ab Phocæa*] Quæ postrema Ionicarum urbium, ut dictum est sup. cap. unde Æolis incipit.

^c *Larissa*] Stephanus: Ἀδρισσα Αιολίδος περὶ Κύμην. Ab Illo distabat mille stadiorum intervallo, hoc est, cxxv. M. pass. Auctor Strabo lib. xiiii. p. 620.

^d *Cyme, Myrina*] Mela, loc. cit. 'Primam urbium Æolidis a Myrino conditore Myrinam vocant: sequentem Pelops statuit victo Cœnomao reversus ex Græcia: Cymen nominavit pulsus qui habitabant, Dux Amazonum Cyme.' Κύμη et Μυρίνα, Ptolem. v. 2. Scylaci, p. 35. et Stephano. Cyme Ephorum tulit, de quo in Auctorum Indice.—' Nummus est Μυρινάλων insignis ex ære magno, apud Seguinum, p. 18. secundæ editionis, sic inscriptus: ΑΤΤ. Κ. Τ. ΑΙΑ. ΔΑΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. Imp. Cæsar Titus

Ælius Hadrianus Antoninus. Capite laureato.) (ΕΠΙ ΜΗΤΡΟΔΩ ΜΥΤΡΙΝΑΙΩΝ. Sub Metrodoro Archonte, nummus Myrinæorum. Infra ΔΑΜΝΕΥC. Quod si interpretamur: Δῆμος Ἀπέθηκε Μυρινάλων Νεοκόρων ΕΥCεΒεῖ. *Populus Myrinæorum, cum essent Neocori, Pio posuit*, hoc est, Antonino statuum ipsius equestrem, quæ est in area nummi picta, Antonini capite galeato.' *Ed. sec.*

^e *Ægæ*] Ἀγαλ in Eolide, Straboni, lib. xiiii. p. 621. ἐν μεσογείῃ, hoc est, in mediterraneo, Scylaci, p. 35. Ἀγαλ. In Nummo vet. apud Patin. p. 5. ΑΙΓΑΕΩΝ. Apud Herod. lib. 1. α. 149. Αγαλαί.

^f *Attalia*] Ἀτταλία Stephano, qui Lydiæ accenset. Ab aliis ejusdem nominis diligenter discernenda. In Notitia Eccles. Episcopatum Prov. Lydiæ, p. 39. Ἀτταλία.

^g *Neontichos*] Νέον τεῖχος τῆς Αἰολίδος Stephano: hæc vox oppidum novum sonat. Distare ait a Larissa Strabo lib. xiiii. p. 621. stadiis cxxx.

^h *Temnos*] Τήμος, πόλις Αἰολίδος, Stephano: et Straboni, loc. cit. Prov. Asiæ in Notitia Episc. In nummis Philippi Patris, apud Patin. p. 386. ΘΗΜΕΙΤΩΝ. Apud Herod. loc. cit. Τήνος pro Τήμος.

ⁱ *Grynias*] Stephano, Γρύνοι, et Γρύνια, καλίχριος Μυρινάλων, Myrinæorum oppidulum. Hinc Apollo Grynias,

nunc tantum portus soli,^j insula apprehensa. Oppidum Elæa,^k et ex Mysia^l veniens. Caicus amnis. Oppidum Pitane,⁶ Canaius amnis. Intercidere Canæ,^m Lysimachia,ⁿ Atarneæ,⁷ Carene,^p Cisthene,^q Cylla,^r Cocylium,^s Thebe,^t Astyre,^u Chrysa, Palæscopsis,^v Gergithos,^s Neandros :^z

prehensio margo edd. Dalec. et Gronov.—5 *Oppidum Ialea Pineus, portus Pergami* margo edd. Dalec. et Gronov.—6 *Pytane* Gronov.—7 *Atarneus* Strab. lib. xiiii. Mox *Carenæ* Gronov. et paulo post in eadem : *Cocillum, Thebæ*.—8 *Gergetha* Strab. lib. xiiii.—9 ‘*Pintianus legit : amnes Grylios, Solus : regio*

NOTE

et Grynens dictus, Γρόνειος, et Γρυ-
νεός. Herod. lib. i. v. 149. est Γρό-
νεια.

^j *Portus soli*] Hoc est, deserti ex
ntroque latere portus, annexa conti-
nenti insula, vel maris recessu, vel
aggesto limo. Scylaci, 35. Γρόνειον
Ἀχαιῶν λιμὴν.

^k *Elæa*] Hanc oram similiter de-
scribit Scylax, loc. cit. ἐπὶ θάλατταν
λιμὴν Πιτάνη, καὶ ποταμὸς Ἐδέκος μετὰ
Πιτάνη Ἐλαία, Γρόνειον, κ. τ. λ. Pto-
lemæus quoque, v. 2. et Strabo lib.
xiiii. pag. 622. Elæa Pergamenorum
navale fuisse Stephano dicitur.

^l *Ex Mysia*] Hoc est, ex Mysia
proprie dicta, sive Tenthrania, quæ
pars Æolidis est, et Mysiæ laxius ac-
ceptæ, ut dicitur cap. seq.

^m *Intercidere Canæ*] Κάναι, πόλις
Τρωάδος, Stephano: unde, ut videtur,
amni Canaia nomen. ‘In promonto-
rio est Cana oppidum,’ inquit Mela
i. 18. Sed Canen a Canis diversam
facit Strabo lib. xiiii. pag. 615.

ⁿ *Lysimachia*] Λυσιμαχία, et Λυσιμά-
χεια, a Lysimacho Agathoclis F.

^o *Atarneæ*] Ἀταρνεός, oppidum con-
tra Lesbion insulam positum dicitur
Harpocrati, pag. 53. Strab. lib.
xiiii. pag. 614. prope Pitane. In
Notitia Eccles. Antiq. Prov. Helle-
sponti, Ἀτάρνεα, pro Ἀτάρνεα. Ste-
phano, Ἀτάρνα, πόλις μετὰ τὴν Μυσίαν

Delph. et Var. Clas.

καὶ Ἀστιάς. Plinio ipsi Atarne xxxvii.
56. Incolæ, Ἀταρνεῖται, Pausan. lib.
vii. pag. 400.

^p *Carene*] Καρήνη, πόλις Μυσίας, Ste-
phano ex Herod. apud quem lib. viii.
pag. 400. νῆν. 42. Καρήνη perperam
pro Καρήνη scribitur.

^q *Cisthene*] Κισθήνη πόλις Ἰσημῶν
Straboni lib. xiiii. pag. 604.

^r *Cylla*] Κίλλα, unde Κιλλεὺς et Κίλ-
λαιος Apollo. Strabo, pag. 612.

^s *Cocylium*] Κοκύλιον. Vide Notas
et Emend. num. 82.

^t *Thebe*] Θήβη Ἰσημῶν, et παλαιὰ
Χρόση apud Strab. pag. 613. Θήβη,
πλησίον τῆς Τροίας, juxta Τροίαν, Ste-
phano. Ab Enstathio ad Homeri Ili-
ad. A. 366. Θήβη Ἰππολύκιος: qua de
appellatione vide Strab. lib. xiiii.
p. 614. Θήβης πεδίων, Thebani campi,
in hoc tractu apud Herod. lib. i. num.
42.

^u *Astyre*] Astyram et Chrysam vo-
cat Mela i. 18. Γραῖσι, τὰ Ἀστυρα, ut
Strabo lib. xiiii. pag. 591. Stephanus,
Scylax, pag. 35. &c. In nummis AC-
ΤΥΡΗΝΕΙΩΝ.

^v *Palæscopsis*] Παλαίσκηψις, hoc est,
Vetus Scepsis. Ptolem. v. 2. prope
Adramyttion. Inde transducti cives
ad novam Σεψίψον, quæ in Notitia
Episc. Prov. Hellepontii Σεψίψις di-
citur.

^w *Gergithos*] Xenoph. Hist. Græc.

Plinius.

nunc est Perperene⁷ civitas, Heracleotes^a tractus, Coryphas,^a oppidum: amnes, Grylios, Ollius.^b Regio Aphrodisias,^c quæ antea Politice Orgas. Pegio Scepsis.⁹ ^d Flumen Evenum,^e cujus in ripis interciderere Lyrnessos,^f et Miletos. In hoc tractu Ida mons. Et in ora quæ sinum¹ cognominavit et conventum, Adramytteos^b olim Pedasus dicta. Flumina: Astron, Cormalos, Eryannos,¹⁰ ⁱ Alabas-

Aphrodisias, quæ antea, Politice. Orgas regio, Scepsis. Manuscriptas vero: amnis Grylios, Ollius Regio, Aphrodisias, quæ ante Politice. Orgas regio. Scepsis. Sic Chiffi. Dalec. Mox, Evenus Strab. lib. XIII.—10 Cryanos Chiffi.—

NOTE

lib. III. pag. 482. τὰ Γέργιθα. Herod. lib. V. pag. 334. num. 122. τοὺς Γέργιθας vocat. Γέργηθος est Plutarcho, in Phocione, pag. 750. Stephano, Γέργις πόλις Τροίας, et ἡ Γέργιθος. Prope fontes Caici statuitur a Strab. lib. XIII. pag. 616. Gergithum Livius vocat, lib. XXXVIII. pag. 480.

^a Neandros] Νεανδρία Straboni, pag. 604. cujus cives Alexandriam translati. Νεανδρία et Νεανδριον Stephano.

⁷ Perperene] Περπερήνα, Straboni, pag. 607. In Notitia Eccles. pag. 43. Θεοδοσιούπολις ἦτοι Περπερήνη, Prov. Asiæ. In Nummo Cimelii Parisiensis, ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΠΕΡΠΕΡΗΝΩΝ. Apud Ptolem. in Lydia, v. 2. Ταρμύρη, pro Περπερήνη, ut recte monuit Sirmondus noster in eo libello, qui Antitristanus II. inscribitur, pag. 27.

^a Heracleotes] Ab Heraclea pago, quem Mitylenæsi conderunt, inquit Strabo lib. XIII. pag. 607.

^a Coryphas] Κορυφάρρις Straboni, loc. cit.

^b Grylios, Ollius] Sic Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffi. Editi, Chrylioolius.

^c Aphrodisias] Ἀφροδισης, seu Veneri sacra.

^d Quæ antea Politice Orgas. Regio

Scepsis] Priori utique regioni cognomen Politices adjectum remanet, ut ab altera cognomine secernatur, quæ in Attica est, pariterque Ὀργὰς a Pansania appellatur. Altera voce iudicari agrum, in quo Palæscepsis fuit, novaque deinde Scepsis urbs, ex qua Demetrius Scepsius cognomen tulit. Plinius XI. 80. 'Asiæ regio Scepsis appellatur,' &c.

^e Evenum] Ἐβρος ποταμός, ex quo ductam canalibus aquam sibi Adramytteni comparant. Strabo lib. XIII. pag. 614.

^f Lyrnessos] Λυρνησοὺς πόλις Τρωικῆ, Stephano. Ex ejus ruinis crevit Adramyttium. Notitia Eccles. pag. 27. Ἀδραμύττιον, ἢ ποτὲ Λυρνησός.

⁹ Quæ sinum] Adramyttentum, le Golfe de Landimètri, vel, ut alii loquuntur, del Andramitti.

^b Adramytteos] Stephano Ἀδραμύττειον et Ἀδραμύττιον, πόλις τῆς κατὰ Κόδικον Μυσίας, urbs Mysiæ quæ juxta Caicum amnem. In Nummo Caracallæ, apud Spanhem. pag. 906. ΑΔΡΑΜΥΤΤΗΝΩΝ. Vide Notas et Emendationes num. 83.

¹ Eryannos] Alii codd. Cryanos, atque ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffi. Paris.

tros, Hieros^j ex Ida. Intus mons Gargara,^k eodemque nomine oppidum. Rursus in littore Antandros,^l Edonis prius vocata, deinde Cimmericis: et Assos,^m eadem Apollonia. Fuit et Palamedium oppidum. Promontorium Lectonⁿ disternans Æolida et Troada. Fuit et Polymedia^o civitas, et Chrysa,^p et Larissa alia.^p Smintheum^q templum durat. Intus Colone^r intercidit. Deportant^s Adra-

11 *Crysa* Franz. *Cryssa* Gronov. et al. vett.—12 Ita codd. Harduini, Dalec.

NOTE

^j *Hieros*] Ex Ida is profluit: superiores non item.

^k *Gargara*] Multorum testimonio comprobata Macrob. Saturn. v. 20. pag. 56. Gargara appellari montis Idæ verticem unum, et oppidum sub eodem monte positum. Hesychius, pag. 210. Γάργαρον, ἀρωγῆριον ὕδρου Ἰδῆς, καὶ πόλις Τροίας πλησίον Ἀντανδρου. Adi et Strab. lib. xiii. pag. 583. qui Γάργαρα id oppidum vocat: et Stephanum: Γάργαρα πόλις, καὶ Γάργαρα ἕκρη.

^l *Antandros*] Stephanus: Ἀντανδρος πόλις ἐπὶ τῆν Ἰδην, πρὸς τῆ Μυσίᾳ τῆς Αἰολίδος. . . . Ἀριστοτέλης φησὶ ταύτην ἀνομοδοῦσαι Ἡθωνίδα, Κιμμερίων ἐνοικούντων ἑκατὸν ἔτη. *Antandros* urbs sub Ida, prope Mysiam Æolidis. . . . Aristoteles ait hanc vocari Edonidem, Cimmericis eam per annos centum incolentibus.

^m *Assos*] Nunc quoque Assum. Ἀσσον Ptolem. v. 2. In Notitia Episc. Prov. Asiæ, Ἀσσος.

ⁿ *Lecton*] Λεκτὸν τῆς Τρωίδος, Plutarcho in Lucullo, pag. 493. Λεκτὸν ἕκρον Ptolemæo, juxta Assum. Nunc Cabo Bababora, et S. Maria.

^o *Polymedia*] Πολυμήδιον pagus, Strab. lib. xiii. pag. 606.

^p *Larissa alia*] Alia Chrysa, inquit, alia et Larissa, ab iis de quibus initio hujus cap. diximus. Hanc Laris-

sam Strabo lib. xiii. pag. 604. prope Χρῶσιν novam, et Κολωνὰς locat. Eadem Λάρισσα ἢ καθ' Ἀμαζιγόν, illa prior Λάρισσα ἢ περὶ Κίμην, a vicinis oppidis appellatur, teste eodem Strabone, pag. 620. Λάρισσα Τρωίδος Stephano dicitur hæc quam modo tractamus. Τρωικὴ Λάρισσα, Athen. lib. ii. pag. 47.

^q *Smintheum*] Apollini Smintheo sacrum, cui nomen factum aiunt a fugatis ejus loci muribus: sunt enim σμίνθαι mures Cretensium lingua. Vide Eustath. in Homer. Iliad. A. Scylaci, pag. 84. Ἱερὸν Ἀπόλλωνος, ἰνα Χρῶσῆς Ἱερῶτο.— In nummo vetere Troadis, Alexandriæ dictæ, ex argento, in Gaza Regia, ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΥ. ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ΣΜΙΘΕΩΣ. *Alexandrinorum* magistratu Pisistrato, Apollinis Smithæ effigies. Sic enim in eo numismate legitur, non Χμύθεως. Ed. sec.

^r *Colone*] Κολωνὰς Straboni, loc. cit. et Xenoph. Rer. Græc. lib. iii. pag. 482. ubi Λάρισσαν, Ἀμαζιγόν, et Κολωνὰς jungit, quod et Scylax facit, pag. 84.

^s *Deportant*] Adramyttenæ, inquit, jurisdictioni subjiciuntur Apolloniæ, &c. Ἀπολλωνία πρὸς Ὑρυθραίων ποταμῶ, in Phrygiæ majoris mediterraneis civitatibus, Ptolem. v. 2. In nummo L. Veri apud Spanhem. pag.

myttheum negotia, Apolloniatae¹³ a Rhyndaco amne, Erezii,¹³ Miletopolitae,¹⁴ Poemaneni,¹⁵ Macedones Asculacae,¹⁴ Polichnaei,¹⁶ Pionitae,¹⁷ Cilices Mandacadeni:¹⁵ in Mysia Abrettini,¹⁸ et Hellespontii¹⁹ appellati, et alii ignobiles.

. XXXIII. Troadis primus locus Hamaxitus:²⁰ dein Cebrenia:²¹ ipsaque Troas,²² Antigoniam dicta, nunc Alexan-

et Salmant. cum edd. Harduini 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *intercidit, deportata Adramyttium negotia. Apoll.* Gronov. et edd. vett.—13 *Erezii* Gronov. et edd. vett.—14 Ita Reg. Brot. 1. *Macedones Asculacae* Ed. pr. *M. Asculatae* cod. Dalec. *M.*, *Aschilacae* distinctim Gronov.—15 *Mandacadeni* Gronov. et edd. vett.

NOTE

889. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ ΠΡΟΣ ΠΥΝΔΑΚΩ. Ἀπολλωνία ἐπὶ Ῥυνδάκῳ, Stephanos.

¹³ Erezii] Ἐρέζιοι. Vide Notas et Emend. num. 84.

¹⁴ Miletopolitae] Μιλητοπόλιων Strabo lib. xiv. p. 681. circa Cyzicum locat, et Stephanus eum secutus. In Notitia Eccles. p. 45. Provinciae Hellespontii ascribitur. Ad hos spectat Commodi nummus apud Erizzo, p. 270. et alter Gordiani Pii, apud Patin. p. 373. ΜΕΙΛΗΤΟΠΟΛΑΙΤΩΝ. De Miletopoli rursus cap. 40.

¹⁵ Poemaneni] Ποιμάνιον oppidi nomen et loci prope Cyzicum, Stephanos teste. In Notitia Episcop. Prov. Hellespontii, p. 27. Ποιμάνιον. In altera, p. 45. ὁ Ποιμάνιον.

¹⁶ Macedones Asculacae [Aschilacae] In Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. &c. *Asculacae*. Ut superius cap. 30. Macedones Caduani, ita et hi Asculacae cognominantur. An a Ζακύνθα oppido, cuius mentio est in Notitia Episcopatum Provinciae Hellespontii?

¹⁷ Polichnaei] Stephanus: Πολίχνα, πόλις τῆς Τρωάδος· οἱ πολῖται, Πολιχναῖοι. In Notitia Episcop. Hellespontii, Πολίχνα. Straboni quoque, lib. xiii. p. 603. et Thucyd. lib. viii. p. 571.

¹⁸ Pionitae] Πιονία Straboni, juxta

Scepsin et Gargara. Item in Notitia Episcop. Prov. Hellespontii, Πιονία.

¹⁹ Mandacadeni] Μανδακάδην. Vide Notas et Emend. num. 85. Hi porro Cilicum, ut Macedonum Asculacae, colui suere.

²⁰ Abrettini] Stephanus: Ἀβρεττῖναι, χώρα Μυσίας, κ. τ. λ. Strab. lib. xii. p. 576. dicitur Ἀβρεττῖνη. Et Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. *Abretteni*, recte.

²¹ Hellespontii] Idem Olympii quoque appellati, teste Strab. lib. xii. p. 566. qui circa Olympum degebant Mysi, Bithynis ad austrum adjacentes.

²² Hamaxitus] Stephanus: Ἠμαξίτις, πόλις γινὸν τῆς Τρωάδος, ex Strab. lib. xiii. p. 604. statim occurrit post Lecton promontorium, quo ab Æolide determinatur.

²³ Cebrenia] Κεβρηνία χώρα τῆς Τρωάδος, Stephanos. Oppido nomen Κεβρην, apud Suidam, pag. 1427. et Harpocr. pag. 166. Inter Scypais ac Cebrenios Scamander medias labitur. Strabo lib. xiii. p. 596.

²⁴ Troas] Ἀλεξάνδρεια Τρωάς Ptolem. v. 2. et Livio lib. xxxv. p. 433. et lib. xxxvii. p. 460. Ab Antigone Ἀντιγονεία, Ἀλεξάνδρεια appellata est ab Alexandro M. Vide nummum ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ a nobis proxime laudatum. Deinde et Romanos eo colo-

dria, colonia Romana. Oppidum Nee.^f Scamander^s annis navigabilis, et in promontorio quondam Sigeum^h oppidum. Dein portus Achæorum, in quem influit Xanthus Simoënti junctus: stagnumque prius faciens Palæscamander. Ceteri Homero^l celebrati, Rhesus, Heptaporus, Caresus, Rhodius vestigia non habent. Granicus diverso tractu in Propontida fluit. Est tamen et nunc Scamandria civitas parva, ac M. D. passibus^l remotum a portu Ilium immune,^j

CAP. XXXIII. I Ita Editio princeps. MM. D. P. Reg. Brot. 1. id est, duo-

NOTÆ

nos deductos esse jam ævo suo Strabo testatur, lib. XIII. p. 598. Augusto nimirum Principe, ut Nummius declarat Caracallæ ex ære, in Parisiensi nostro Cimelio asservatus, COL. AVG. TROAS.

^f Nee] *Néh* vel *Néa*, de qua jam II. 97. Strab. lib. XIII. p. 603. *Néa κόμη*, inter Polichnam, et Palæscepsin.

^s Scamander] Mela eleganter, I. 18. 'Huc ab Idæo monte demissus Scamander exit, et Simois: fama, quam natura, majora flumina.'—'Idem etiam Xanthus appellatus, ex Homero, Iliad. T. 74. 'Ὀν Ἐάνθον καλοῦσι θεοί, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον.' Ed. sec.

^h Sigeum] *Σίγειον* Strab. lib. XIII. p. 595. Et mox eidem *λιμὴν Ἀχαιῶν*, ita dictus, quod eo appulerint Græci Trojam obessuri, ad ostia Simoëntia.

^l Homero] Iliad. M. 20. 'Ῥῆσός θ', Ἐπτάπορος τε, Κάρησός τε, Ῥόδιός τε. De Granico, cap. 40.

^j Ilium immune] A vetere Ilio Iliensium pagum ævo suo stadiis omnino XXX. hoc est, III. M. DCCL. pass. dissitum fuisse auctor est Strab. lib. XIII. pag. 597. De Iliensium immunitate, Livius lib. XXXVIII. p. 480.—'Iliensium nummi Græci præcipui sunt isti, in quibus est EKTΩΡ ex una parte, in altera ΙΑΙΕΩΝ scribitur,

vel ΙΑΙΕΩΝ tantummodo legitur: vel denique, in quibus aversa nummi pars has habet voces duas, EKTΩΡ; ΙΑΙΕΩΝ. Primi generis est ille quem Seguinus edidit, p. 34. secundæ editionis. Hinc EKTΩΡ est, et vir nudus ibi pingitur capite galeato, dextra sceptrum tenens oblongum, sinistra piscem. Est in Thesaurio Regio. Ex tenuis fortunæ hominibus, mare ad Ilium accolentibus, ortos esse dominatores orbis, Romanos scilicet, hæc effigies cum suprascripto lemmate, significat: 'Ἐκ Τροίαν Ὀρμητὸ Ῥωμαίοι; ut in Apologia Homeri diximus. In altera nummi superficie est ΙΑΙΕΩΝ, cum Palladis effigie: hoc est Iliensium tutatrix Dea Minerva. Unde in nummo perpulcro argenteo, maximi moduli, apud D. Abbatem de Fontenu, nomen habet ΑΘΗΝΑΣ ΙΑΙΑΔΟΣ. Tertii generis sunt, M. Aurelii et Severi, in quibus victor aliquis vectus bigis cernitur; item Commodi et Antonini Severi; in quibus vehitur similiter victor quadrigis: supra, EKTΩΡ: infra, ΙΑΙΕΩΝ. In his insignis est ille ex ære maximo Severi Imp. ex Gaza Regia, in quo Severus ipse hand dubie capite galeato, et paludatus vehitur quadrigis; dextra habenas regit, sinistra tenet Victoriam Roma-

unde omnis rerum claritas. Extra sinum^k sunt Rhoetea littora, Rhoeteo, et Dardanio, et Arisbe, oppidis habitata. Fuit et Achilleon,^l oppidum juxta tumulum Achillis conditum a Mitylenæis, et mox Atheniensibus, ubi classis ejus steterat in Sigeo.^m Fuit et Æantium,ⁿ a Rhodiis condi-

bus millibus quingentis passibus.—² 'Basil. et manuscriptus: ubi classis ejus

NOTÆ

nam, quæ coronam Imperatori porrigit. Non ibi igitur Hector est, qui victus in bello occubuit, non victor discessit; sed Severus ipse, ut diximus, cujus nomen et vultus alteram nummi aream implet. Est enim vero idem ΕΚΤΩΡ ΙΑΙΕΩΝ: hoc est, *Conservator*, sive *Propugnator Iliensium*: quo titulo et M. Aurelius, et Commodus, et Severus, et Severi filius Antoninus insignitur. Cum autem prædicari idem non possit de fœminis: propterea in nummis Faustinae M. Aurelii, et Juliae Domnae Severi, non ΕΚΤΩΡ ΙΑΙΕΩΝ, sed ΙΑΙΕΩΝ duntaxat, cum Palladis effigie in isto, in illo equestri statua M. Aurelio ibi erecta. Et hoc alterum genus est nummorum Iliensium. Quod autem *Ἐκτωρ* *Conservatorem* significet, testis est Eustath. in Il. X. vs. 55. p. 1283. Propterea Ilienses satis argute ΕΚΤΩΡ scripsere, ubi Hectorem intellecturos esse minus sagaces prævidebant, quamvis aliud ibi oporteret intelligi. Denique nummus est ex ære minimo, in Museo nostro, cujus in priorè parte caput est Palladis galeatum: hinc I inde ΑΙ: hoc est, ΙΑΙέων: in posteriore Mars nudus est, capite galeato, dextra hastam, bacillum imperatorum sinistram tenens: hinc E in K. Ἐκτωρ, hoc est, *Propugnator Iliensium* Mars. Luserunt etiam Latini Monetarii in Hectoris nominæ. Fuit enim in Cimelio San-Genovefano inter Seguini numismata, p. 330. secundæ edit. num-

mus ex ære mediocri, in quo caput est conspicue Hadriani Augusti, sed nudum. Epigraphe, ΗΕΚΤΟΡΙ, hæc sententia: 'Hadriano Exercitum Conscribente Trajanus Optimus Requiem Impetravit' id quod bos solutus in altera nummi area pictus significat. Nec inani propterea conjectura ducimur ad suspicandum, quamvis Trajanus anno imperii sui xvii. quo et 'Optimi' cognomen obtinuit, et percussus hic nummus est, PROPECTIO AVG. legatur ad bellam Parthicam, in nummo aureo e Gæza Regia; Trajanum tamen, inquam, haud longe profectum fuisse suspicamus; sed per Hadrianum legatum Parthicam expeditionem confecisse: quandoquidem et hic 'requiem' laborum a Senatu impetrasse dicitur; et post mortem ipsius Hadrianus ipse statim Parthicus appellatur in nummo ex ære magno: IMP. CÆS. DIVI TRAIANI, AVG. F. TRAIAN. HADRIANO OPT. AVG. GER. DAC. PARTHICO P. M. TR. P. COSS. P. P.' *Ed. sec.*

^k *Extra sinum*] Hæc Mela totidem verbis, l. 18. 'Πολίτειον et Δάρδαρον vocat Herod. l. vii. p. 400. n. 43. Δαρδάνιον Strabo, lib. xiiii. pag. 596. 43. Ἀριέβην πόλιν Τρωάδος, Stephanus, a Mitylenæis conditam.

^l *Fuit et Achilleon*] Hæc Solinus iisdem verbis, cap. 40. p. 70. Stephanus: Ἰστί και πόλις ἐν τῷ Σιγαίῳ Ἀχιλλέων.

^m *In Sigeo*] Ita Stephanus mox citatus. Solinus haud levi errore, in

tum in altero cornu,° Ajace ibi sepulto, xxx. stad.º inter-
vallo a Sigeo, et ipso statione¹ classis suæ. Supra Æoli-
da,² et partem Troadis, in mediterraneo est, quæ vocatur
Teuthrania,³ quam Mysi antiquitus tenuere. Ibi Caicus
amnis jam dictus⁴ oritur. Gens ampla per se, etiam cum
totum⁵ Mysia appellaretur. In ea Pionia,⁶ Andera, Cale,
Stabulum,⁷ Conisium,⁸ Tegium,⁹ Balcea,¹⁰ Tiare,¹¹ Teuthra-
nie,¹² Sarnaca, Haliserne,¹³ Lycide, Parthenium, Thymbre,¹⁴

steterat in Sigeo fuit et Æantion. Ex Strab. Pomp. et Steph. notum est, in Sigeo sepultum fuisse Achillem, in Rhæteo autem Ajacem.¹ Dalec.—3 Cambre

NOTE

Rhæteo cornu.

¹ Fuit et Æantium] Transcriptis hæc quoque Solinus, loc. cit.

² In altero cornu] Nempe in Rhæteo. *Aιδρωον* ibi locante Mela l. 18, et Strab. lib. XIII. pag. 595.

³ XXX. stad.] Ita Mss. Solinus, XL.

⁴ Et ipso statione] Et in eo ipso cornu classis Ajacis stetit. Ita Mss. omnes. Editi tenebras huic loco offuderunt, vocola superaddita, *Et ipso in statione*.

⁵ Supra Æolida] Habet hæc quoque Solinus, cap. 40. p. 71.

⁶ Teuthrania] *Τευθρανία* a Theutran- te dicta, Pandionis filio, Mysiæ rege, regio est inter Pergamum et Elæam sita. Strab. lib. XII. p. 571. Marti- anus, lib. VI. cap. de Phrygia, p. 221. 'Supra Troadem in mediterraneo Teuthrania est, quæ regio Mysorum fuit.' Ita etiam Seylax, p. 35. et Schol. Pind. p. 168. *εις την γῆν τοῦ Τευθραντος, ἤρουν εις την Μυσίαν*. Hæc igitur proprie dicta Mysia est Plinio.

⁷ Jam dictus] Cap. 32. 'Ex Mysia veniens Caicus amnis.'

⁸ Cum totum] Tota Æolis, cujus pars Teuthrania est. Plinius c. 48. 'Æolis . . . quondam Mysia appel-

lata.'

⁹ In ea Pionia] *Πιονία*, vel *Πιονία*, unde Pionia appellati, sup. sec- tione. *Ἀνδεραι* Strab. lib. XIII. pag. 610. juxta Scepsin, Pioniam, et Garga- ra: Stephano quoque, p. 82.

¹⁰ Cale, Stabulum] In Mss. *Tales, Tabulum*. Forte hic locum habet *Κάλαση*, cujus mentio in Notitia Episc. Prov. Asiæ, p. 43. cum Gargaris, et Pergamo. Eadem videtur esse, quæ p. 27. *Κολοστή*.

¹¹ Conisium] In Notitia Eccles. Provincia Hellesponti, pag. 27. *Κονισίον*.

¹² Tegium] Mss. *Teium, Τήιον*.

¹³ Balcea] *Βάλκαια*, urbs circa Propontidem, Stephano.

¹⁴ Tiare] Ita Mss. Hinc Tiareni, vel Tyareni incolæ, paulo post appellandi.

¹⁵ Teuthranie] *Τευθρανία Μυσίας πέλις*, Stephano: ab ea datum region nomen. Martiannus, loc. cit. 'Civitas vero Teuthrania Caico flumine allui- tur.'

¹⁶ Haliserne] Stephanus: *Ἀλλισαρνα, πόλις Τρωάδος χώρας*, ex Theopompo. Xenoph. Exped. Cyri lib. VII. p. 426. meminit *Ἐλισάρνης* (lege *Ἀλλισάρνης*) καὶ *Τευθρανίας*.

¹⁷ Thymbre] *Θύμβρα, πόλις Τρωάδος*

Oxyopum,^o Lygdamum, Apollonia,^f longeque clarissimum Asiæ Pergamum,^s quod intermeat Selinus, præfluit Cetus¹ profusus Pindaso monte. Abest haud procul Elæa,⁴ quam in littore diximus.¹ Pergamena vocatur ejus tractus jurisdictionis: Ad eam^s conveniunt, Thyatireni,^j Mygdones,^t Mossyni,¹ Bregmeni,⁶ Hieracometae,ⁿ Perpereni,^o Tyareni, Hierolophiensis,^p Hermocapelitea,^q Attalenses,^r Pantaen-

Chiffi. Mox, *Lygdamum* Gronov. et edd. vett.—4 *Ialea* Pineus.—5 *Ad eadem* cod. Dalec. Mox, *Thiatyreni*, *M. Mossini* Gronov. et edd. vett.—6 Ita omnes codd. Harduini, Brotier. Chiffi. et Ed. pr. *Bregmenteni* Ald. Jant. Basil. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Mox, edd. vett. et Gronov. *Hieracomitæ*, *P. T. Hierapolensis*, *Harmatopolitæ*; Vet. Dalec. *Hieracometa* *P. T. Hermacopolitæ*, &c. mar-

NOTE

Stephano: ubi Apollinis Thymbræi sanam. Strab. lib. xiiii. p. 598.

^o *Oxyopum*] Ὄξυοπόν. In Notitia Episcop. Prov. Hellesponti, pag. 45. nominatur Ὀξη, cui forte locus hic debetur. Lygdamum vero (sic enim Mss. legunt, non *Lygdanum*) a Lygdami Sardium expugnatore nomen traxisse videtur: de quo Strab. lib. i. p. 61.

^f *Apollonia*] Ex urbibus ejus nominis, quas Stephanns recenset, hæc octava est, Ἀπολλωνία Μυσίας, ab Apollonia, quæ propter Rhyndacum amnem est, diversa. Pergamo hæc ad ortum objacet, teste Strab. lib. xiiii. p. 625.

^s *Pergamum*] Galeni patria: Attallicorum regum sedes: τὸ Πέργαμον Strab. lib. xiiii. p. 628.

¹ *Selinus* ... *Cetus*] Σελίνος, Κήτειος. Potuit et Calcium addere, quem non procul inde finire, auctor est Strab. lib. xiiii. p. 624. campumque rigare, qui Κάλκος vocetur. Vide Notas et Emend. num. 86.

¹ *In littore diximus*] Initio cap. sup.

^j *Thyatireni*] A Thyatira, quæ aliauitur *Lycæa* dicitur est cap. 81.

^t *M* ... *um*, Phry-

gum, Troumque fines, inter se dirimere haud proclive esse Strabo fatetur, lib. xii. p. 564. Idem Olympi Mysiæ montis incolæ Mygdones facit, p. 575. Phrygiæ Majori Stephanus Μυγδολίαν adjudicat.

¹ *Mossyni*] Ab oppido, cujus mentio in Notitia Episcopatum Prov. Phrygiæ Capatiansæ, p. 27. Μόσυν. Leunclavius, p. 98. Ὁ Μόσυνος. Ptolemæo v. 2. ΜΟΣΙΑΝΟΙ, pro ΜΟΣΥΝΟΙ.

ⁿ *Bregmeni* [*Bregmenteni*] Mss. omnes, *Bregmeni*.

ⁿ *Hieracometae*] Ἱερακομητῆς, Polybio in Excerptis, p. 69. ab Ἱερῶν πόλει quæ vox *sacrum pagum* sonat: sed Caris ab eodem ascribitur. Ultra Merandrum sita, apud Liv. lib. xxxviii. p. 472.

^o *Perpereni*] Perpereni, a Perperene, de qua cap. sup. Tyareni, a Tyare, de qua proxime dictum est.

^p *Hierolophiensis*] Ἱερολοφίαις, ab Ἱερῶν λόφος, quæ vox *sacrum collem* significat. Vide Notas et Emend. num. 87.

^q *Hermocapelitea*] Ἑρμοκαπελίτης, quasi Mercurii caupones. Vide Notas et Emendat. num. 88.

ses, Apollonienses,* aliæque inhonoræ civitates. A Rhoeteo Dardanium † oppidum parvum abest stadia LXX. Inde xviii. m. promontorium Trapeza, † unde primum concitat se Hellespontus. Ex Asia interiisse gentes tradit Eratosthenes, Solymorum, † Lelegum, Bebrycum, Colycantiorum, Trepsedorum. Isidorus Arimos: † † et Capretas, ubi sit Apamia † condita a Seleuco rege, inter Ciliciam, Cappadociam, Cataoniam, Armeniam. Et quoniam ferocissimas gentes domuisset, initio Dameam † vocatam.

XXXIV. (XXXI.) Insularum ante Asiam prima est in Canopico ostio Nili, a Canopo † Menelai gubernatore (ut ferunt) dicta. Altera juncta ponte Alexandriae, colonia Cæsaris dictatoris, Pharus: quondam diei † navigatione

*****

go edd. Dalec. et Gronov. H. P. T. *Hydroplienses*, &c.—7 *Arimos* Vet. Dalec.

NOTE

* *Attalenses*] Ab Attalia, de qua cap. 32. Pantaënnes, in Mss. *Pataënnes*.

† *Apollonienses*] Ἀπολλωνίς urbs est Strab. lib. xiiii. pag. 625. a Pergamo stadiis xxx. totidemque a Sardibus.

† *Dardanium*] De quo proxime hoc cap.

† *Trapeza*] Hodie, *Capo de Janisseri*, unde fit arcus mare, nec jam alluit terras, ut ait Mela i. 18. sed rursus dividens, angusto Hellespontii freto litus obvium findit.—‘In Concilio Quinisexto, pag. 119. *Εβρυτίος ἐπισκοπος πόλεως Τραπεζῶν Πακιστιανῆς.*’ Ed. sec.

† *Solymorum*] Solymi olim Pisidæ appellati, ut diximus cap. 24. Leleges, Ἀλέγες, Cariam tenere, Strab. lib. xiiii. pag. 611. A Bebrycibus Bithynia olim Bebrycia appellata. Idem, lib. xii. p. 541. et Eusebius in Chron. p. 104. De Colycantiis, Trepsedisque, vel ut codd. Mss. *Trypsedis*, nihil compertum.

† *Arimos*] Sedes horum incertas fuisse Strabo fatetur, lib. xiiii. p. 627. a quibusdam in Phrygia collocatos, lib. xii. p. 579.

† *Apamia*] De qua cap. 29. A Seleuco Nicatore condita, et uxoris nomine appellata.

† *Dameam*] Α δαμω, subigo, perdomo. Id vero nomen Asiæ potius hæsisse arbitror, quæ ferocissimarum gentium victrix fuit, quam Apamæ, etsi aliter Ortelio visum, et auctoribus Indicis Pliniani, ante hunc diem.

† *A Canopo*] Tacit. Annal. ii. pag. 61. ‘Condidere Canopum oppidum Spartani, ob sepultum illic rectorem navis Canopum, qua tempestate Menelaus, Græciam repetens, diversum ad mare, terramque Libyam est delatus.’

† *Pharus: quondam diei*] Vide quæ diximus, ii. 87. Nunc annexa continenti est: ejus portus gemina arce clauditur, vulgo *les Farillons*.—‘De nummis ad Pharum pertinentibus dicemus in Notis et Emend. sub num.

distans ab Ægypto: nunc e turri nocturnis ignibus cursum navium regens. Nainque fallacibus vadis Alexandria tribus omnino aditur alveis mari, Stegano,^{1c} Posideo, Tauro.

In Phœnicio deinde mari est ante Joppen Paria,^d tota oppidum, in qua objectam^e belluæ Andromedam ferunt: et jam dicta^e Arados, inter quam et continentem, quinquaginta cubita alto mari, (ut auctor est Mucianus,^f) e fonte dulcis aqua tubo coriis facta usque a vado^g trahitur.

XXXV. Pamphylium mare ignobiles insulas habet. Cilicium ex quinque maximis^h Cyprum, ad ortum occasumque Ciliciæ ac Syriæ objectam, quondam IX. regnorumⁱ sedem. Hujus circuitum Timosthenes CCCCXXVIII.ⁱⁱ M.

~~~~~

CAP. XXXIV. 1 Gronov. et edd. vet. *maris, Tegano*.—2 Vet. Dalec. *in qua subjectam*.—3 Vet. Dalec. *usque ad vadam*.

CAP. XXXV. 1 Ita Pineus cum codd. Harduin. et edd. Harduin. 1. 2. 3. Mil.

NOTE

88.¹ *Ed. sec.*

^c *Stegano*] Ἀρεγανῶ, *clauso*, sive *munito*: Νοεμίδω, sive *Neptunio*: et Ταύρω. De Posideo, cui a Neptuni templo nomen est inditum, Strabo lib. XVII. p. 794.

^d *Ante Joppen Paria*] Unde Παριαῶν dicti apud Joseph. Antiq. Jud. XIV. 17. pag. 487. Paria porro id saxum est, quod Joppæ civitati præjacere ante dixit, cap. 14. in quo vinculorum Andromedæ vestigia servari aiebant. Vide Notas et Emend. num. 89.

^e *Et jam dicta*] Cap. 17.

^f *Mucianus*] Adde et Arist. Hist. Anim. VIII. 3. p. 865. Strab. lib. XVI. p. 753. et 754. et Ælian. Hist. Anim. IX. 64. De ratione ea eliciendæ aquæ dulcis ex ipso mari Plinius iterum infra, XXXI. 37.

^g *Ex quinque maximis*] Interni maris septem insulas maximas Strabo numerat, lib. XIV. p. 664. Sardiniam, Siciliam, Cyprum, Crætam, Eubœam, Corsicam, Lesbum. Plinius Eubœ-

am et Lesbum accenset minoribus, quæ Ptolemæi quoque sententia est.—⁴ In his regionibus Hermian regnum Plinius laudat, XXXVII. 17. Et et in Thesuro Regio nummus e plumbo antiquus, in quo caput est diadematum, ac barbatum, regis Evagoræ: retro, in ambitu: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΥΑΓΟΡΟΤ ΚΥΠΡΗΩΝ. Corona laurea, in medio aquila est, dextro pede fulmen, sinistro volucrum tenet. Titulus βασιλεύς, et tota forma nummi, post Alexandrum M. vixisse hunc Evagoram clamant; sed ante Ptolemæum Philometorem, cui Cyprus insula paruit, ac forte post ipsum. *Ed. sec.*

^h *IX. regnorum*] Melam sequitur, II. 7. Id quomodo accipiendum sit, ex Strabone liquet, aiente lib. XIV. p. 684. singulas urbes singulis olim tyrannis paruisse: præcipuas nimirum.

ⁱ *CCCCXXVIII.*] Strab. lib. XIV. p. 682. stadiis definit ambitum insule ter mille et quadringentis, quæ sunt

D. prodidit. Isidorus CCLXXV. M. Longitudinem inter duo promontoria, Dinaretum^j et Acamanta, quod est ad occasum, Artemidorus CLXII.^k D. Timosthenes CC. Vocatam ante Acamantida,^l Philonides: Cerastin^m Xenagoras, et Aspeliam,ⁿ et Amathusiam, et Macariam:^o Astynomus Crypton,^p et Coliniam.^q Oppida in ea XV. Nea Paphos,^r Palæpaphos, Curias,^s Citium,^t Corineum, Salamis,^u

ler. Bipont. et Franz. CCCXXIX. Gronov. et edd. vet. — 2 Ita codd. Dalec. et Vet. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CLX. edd. vet. et Gronov. Mox, *Timost. vocavit* Vet. Dalec. — 3 *Nea Paphos* Tolet. aliique codd. Harduini, item edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Nea* deest in edd. Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Frankf. 1582. Dalec. Lugd.

NOTE

omnino passuum millia ccccxxv. Dissentit ab aliis Isidorus, quod is sinuum lacinias omnes non ingreditur.

^j *Dinaretum*] Hodie *Capo S. Andrea*. Acamanti, cui ab Acamante Thesei F. Hesychio teate, nomen est inditum, nunc nomen est, *Capo S. Pifano*, hoc est, S. Epiphanii. *Ἀκάμας ἄκρα* Ptolem. v. 14. et Strab. loc. cit. Hesychio, p. 47. *Ἀκάμαντον ὄρος ἐν Κόρυφῳ*.

^k *Artemidorus CLXII.*] Vide Notas et Emend. num. 90.

^l *Acamantida*] Vel ab Acamante promontorio, vel ab Acamante Thesei F.

^m *Cerastia*] *Κεραστία* est Stephano, aliisque: *Κεραστία* Lycophroni, p. 72. Quem in locum Tzetzes animadvertit duplicem esse hujus nominis rationem: alteram ab Androcle excogitam, quod essent cornuti incolæ: quod secutus videtur Ovid. *Met.* x. 223. 'Atque illos, gemino quondam quibus aspera cornu Frons erat, unde etiam nomen traxere Cerastæ:' alteram a Xenagora, quem Plinius laudat ob crebra promontoria, quæ Græci *κέρατα* appellant: 'Ὡς δὲ Ξεναγόρας ἐν τῷ Περὶ νήσων, διὰ τὸ ἔχειν πολλὰς ἑξοχὰς, ἃς κέρατα καλοῦσι, Κεραστία ἕνο-

μόσθη.

ⁿ *Et Aspeliam*] Forte, et *Spheciam*, *Σφήκειαν*, sic enim a Lycophrone vocatur, loc. cit. et a Stephano.

^o *Macariam*] A felicitate, seu ubertate soli, cœlique temperie.

^p *Crypton*] Stephanus: *Ἀστένομος δέ φησι Κρυπτὸν κεκληθῆσαι, διὰ τὸ κρύπτουσαι πολλὰς ἐπὶ τῆς θαλάσσης*, quod sæpe a mari absconditur. Sic Eustath. in Dionys.

^q *Coliniam*] Mss. *Coloniam*. An *Corineam*, *Coroneanve*, a Corineo oppido, vel Corone, de quo mox, ut ab Amathunte Amathusiam? An *Κολωνία* potius a crebris collibus et promontoriis?

^r *Nea Paphos*] *Νέα Πάφος, καὶ ἡ πάλαι Πάφος, νοῦα et antiqua Paphos*. Utriusque meminit Strab. lib. xiv. pag. 683. Voculam *Nea* ex Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. addidimus. A vetere nova distabat stadiis LX. teste Strabone. Nunc jacet utraque. Olim in occidentali latere insulæ.

^s *Curias*] Stephano, *Κούριον, πάλαι Κόρυρον ἢ χάρα Κουριάς*. Ptolem. v. 14. in latere est meridionali insulæ. Nunc *Audimo*, juxta promontorium, quod Ptolemæo *Κουριάς ἄκρα* dicitur, nunc est *Capo delle Gatte*.

Amathus,^γ Lapethos,^ν Solœ: ⁴x Tamaseus,^γ Epidaurum,^γ Chytri,^α Arsinoë,^β Carpasium,^ε Golgi.^δ Fuere et ibi Cinyria,^ε Marium,^ς Idalium.^ς Abest ab Anemurio ^h Ciliciæ

~~~~~

1696. Elz. et Gronov.—4 *Solus Pinetus*. Moz, *Tamaseus, Epidaurum* Vet. Dalec. et paulo post, in eodem: *Cerphalium, Golga*.—5 *Murium* Vet. Dalec.—

NOTE

¹ *Citium*] *Κίτιον πόλις*, Ptolemæo, loc. cit. in australi littore. Nunc *Chiti*: et vicino promontorio nomen inde, *Capo de Chiti*. Hinc Zeno *Κιτιεύς*, perperam aliter statuente Cujacio Observ. III. 28.

² *Corineum, Salamis*] In Notitia Eccles. Provinciæ Cypri insulæ, quinto loco *Κόρινθον* nominatur, pag. 35. quod Plinii *Corineum* est. Decimo tertio *Κερύνεια*, quæ Scylacis, pag. 39. *Κερύνεια* est, Ptolemæi *Κερυνία*, boream obversa, quæ nunc *Cérines*. Plinii *Corineum*, anstro: littus enim australe in præsentii legit: mox flectit cursum ad Solis exortum, ubi *Salamis* a Ptolemæo collocatur, loc. cit. Hæc postea *Constantia, Κωνσταντεία*, dicta, S. Epiphaniî sede clara. Ex ejus deinde ruinis, haud procul a vetere oppido, excitata *Famagousta* est. Non est autem Plinii *Corineum* Stephani et Porphyrii *Κορώνη*, ut Meursio visum, in Cypro: cum *Κορώνη* vetus ipsa *Salamis* sit.

³ *Amathus*] *Ἀμαθοῦς* Ptolem. in meridionali ora. Nunc *Limisso*.

⁴ *Lapethos*] *Λάπηθος, πόλις Κόπρου*, Stephano: in boreali insulæ latere a Ptolemæo collocatur, hodieque *Lapitho* dicitur.

⁵ *Solæ*] *Σόλοι* Ptolemæo, loc. cit. contra boream jacet.

^γ *Tamaseus*] In mediterraneis Cypri oppidia, *Ταμασῶς* Ptolem. v. 14. et in Notitia Eccles. Ovid. Met. x. 644. 'Est ager, indigenæ Tamaseum nomine dicunt, Telluris Cypriæ pars optima.'

^α *Epidaurum*] *Lusignano Pitareuil*.

^β *Chytri*] *Χύτροι* Stephano, et Harpocr. In Notitia Eccles. pag. 35. *Κύτροι*. Ptolemæo *Χύτρος*, in civitatibus mediterraneis.

^β *Arsinoë*] Gemina eo nomine fuisse videtur in Cypro civitas: altera in boreali ora, quæ nunc *Alessandretta*, Ptolemæo memorata, v. 14. mediterranea altera, de qua nunc Plinius: incolis *Arzes*. Stephano *Μάριον*, ut mox dicemus.

^ε *Carpasium*] *Καρπασία* Stephano: Scylaci, pag. 39. *Καρπασία*. In Notitia Eccles. *Καρπασίη*. Latere insulæ orientali collocatur a Ptolem. v. 14.

^δ *Golgi*] Nomen habet a dace Golgo, inquit Stephanus. Veneri sacrum oppidum. Catullus, in Epithal. 'Quæque regis Golgos, quæque Idalium frondosum.' Incerti plane situs.

^ε *Cinyria*] Cui nomen a Cinyra rege datum, teste Nonno Dionys. XIII. pag. 378. Non est Scylacis *Κερύνεια*, aut *Κερυνία* Ptolemæi, ut visum Spanhemio.

^ς *Marium*] Scylaci pag. 39. *Μάριον πόλις Ἑλληνίς*. Ex ipsius ruinis crevisse mediterraneam *Arsinoë*n, ex Stephano colligimus: *Μάριον*, inquit, *πόλις Κόπρου, ἢ μετονομασθεῖσα Ἀρσινόη*. Et verbo *Ἀρσινόη*: *Ἀρσινόη Κόπρου, ἢ πρότερον Μάριον λεγομένη*.

^ς *Idalium*] *Ἰδάλιον, πόλις Κόπρου*, Stephano. Veneri, ut diximus, sacrum.

^h *Anemurio*] De quo cap. 22.

quinquaginta m. passuum. Mare, quod prætenditur, vocant Aulona¹ Cilicium.⁶ In eodem situ^j Eleusa insula est: et quatuor, ante promontorium^k ex adverso⁷ Syriæ, Clides:¹ rursusque ab altero capite^m Stiria. Contra Neam Paphum Hierocepia.² Contra Salamina, Salaminia.³

In Lycio^p autem mari Illyris, Telendos,⁹ Attelebussa, Cypriæ tres steriles, et Dionysia, prius Caretha dicta. Deinde contra Tauri promontorium pestiferæ navigantibus Chelidoniæ totidem.⁴ Ab iis, cum oppido Leucolla,^r Pac-

6 Cilicium Chiffi.—7 Vet. Dalec. promontoria. Ex adverso.—8 Salamina Gro-nov. et edd. vett.—9 Telendros Vet. Dalec.—10 Chelidoniæ: totidem ab iis

NOTE

¹ Aulona] *Ἀδύωνα Κιλίκιον* pariter id fretum Ptolemæus vocat, v. 14. hoc est, *canalem Cilicium*: hodie, *mer de Caramanie*.

^j In eodem situ] In Cilicis mari. Insulæ nomen *Ἐλεύσα* apud Strab. lib. xiv. pag. 651. et alibi passim: a Rhodo dissidet stadiis cxx. hoc est, passuum mill. xv. Stephano eadem, ut videtur, *Ἐλαιούσσα, νῆσος Κιλικίας*, nisi menda sit librariorum.

^k Ante promontorium] Dinaretum scilicet, quod Syriæ obvertitur.

¹ Clides] *Κλειδες* Ptolem. v. 14. quasi claves. Straboni duæ tantum exiguæ insulæ, lib. xiv. pag. 682. sed saxa verius appellaveris. Herod. lib. v. pag. 380. num. 108. *Κληίδες τῆς Κύπρου*.

^m Ab altero capite] Altero videlicet promontorio, Acamante, quod occasum spectat. Adversam huic interpretationem ab aliis allatam nil moror. Styriam porro intelligi arbitror, cujus incolæ ab Herod. lib. viii. Uran. n. 1. pag. 464. et n. 46. pag. 477. *Στυρίδες* appellantur.

² Hierocepia] *Ἱεροκηπία*, sen *sacer hortus*, Straboni, juxta Neam Paphum, lib. xiv. pag. 684. sed num in-

sula ea sit, non satis plane dicit.

³ Salaminia] Contra Salamin, sive Famagustam, et Carpasium sitæ: unde et *Καρπασίαι νῆσοι* appellatæ a Strab. lib. xiv. pag. 682. et a Ptolem. v. 14.

^p In Lycio] Ex iis hæc ceteris scriptoribus memoratæ. *Ἀρρελέβουσα*, sic appellata, a copia bruchorum: est enim Græcis *ἀρρέλεβος, bruchus*. A Ptolem. v. 5. inter Pamphylia inauslas collocatur. *Διονυσίαι* vero *νῆσοι* a Scylace, p. 37. prope Chelidonias. Vide etiam Stephanum, verbo *Διονυσία*.

⁴ Chelidoniæ totidem] Quot Cypriæ, nempe tres. *Χελιδονία* Strab. lib. xiv. p. 666. Mela II. 7. 'Quæ contra Tauri promontorium importune navigantibus objacent, Chelidoniæ nominantur.' Festus Avienus, v. 694. 'Inde Chelidoniæ tres sese gurgite tollunt.'

^r Cum oppido Leucolla] Pactyas insulas pagis vicisq; solum constare, non oppidis, significat: oppidam aliud ibi nullum esse, quam quod in promontorio vicino Pamphylia situm, cui Leucolla pariter nomen esse diximus, cap. 26.

tyæ:¹⁰ Lasia,^a Nymphais, Macris, Megista,^c cujus civitas interiit. Multæ deinde ignobiles. Sed contra Chimæram Dolichiste,¹¹ a Chirogylium,^v Crambussa,^v Rhoge,^z Enagora VIII. mill. passuum, Dædaleon^y duæ, Cryeon tres, Strongyle,¹² et contra Sidyma Antiochi, Glaucumque versus amnem Lagusa,^z Macris,^a Didymæ, Helbo, Scope, Aspis:^b et, in qua oppidum interiit, Telandria:¹³ c proximaque Cauno Rhodussa.^d

XXXVI. Sed pulcherrima et libera Rhodos,^a circuitu

.....

cum oppido *Leucola Pactya*. Lectionem nostram exhibent Vet. Dalec. Harduin. l. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. Mox, *Elysia*, *Nymphalia*, *Meris* Vet. Dalec. *Maxima* pro *Megista* Ptolem.—11 *Dolicha* Vet. Dalec. Mox, *Chirodyhon* Chiffi. *Crambis*, *Aroge* Vet. Dalec.—12 *Cryeon*, *tres Strongyla* Vet. Dalec. et codex alter ejusdem. Mox, *contra Solima* nonnulli e Strab.—13 *Cylandria* Vet. Dalec.

NOTÆ

^a *Lasia*] *Λασία*, quod sylvis agrestibus horrens et hirsuta: *Νυμφαίς*, quod Nymphis sacra: *Μακρίς*, quod in longum porrecta. Hæc quatuor insularum nomina, quæ Pactyæ appellantur. Quarta enim Megiste est.

^c *Megista*] Ptolem. v. 3. et Stephanus: *Μεγίστη*, πόλις καὶ νῆσος τῆς Λυκίας. Scylaci, p. 37. *νῆσος Ῥοδίων*, Rhodiorum juris. *Μεγίστη* maximam sonat.

^b *Dolichiste*] Inter Lycii maris insulas *Δολιχίστη* Ptolemæo loc. cit. hoc est, in longum porrecta.

^v *Chirogylium*] Forte *Chirodilion*. Vide Notas et Emend. num. 91.

^v *Crambussa*] Stephano, *Κράμβουσα*, νῆσος περὶ Σελεύκειαν τῆς Ἰσουλίας. Straboni, l. xiv. p. 680. juxta Corycum promontorium, *Κραμβούσα νῆσος*.

^z *Rhoge*] *Ῥόγη*, νῆσος ἐπὶ τῇ Λυκίᾳ, Stephano.

^y *Dædaleon*] *Δαυδαλίον*, hoc est, contra illud Carie oppidum, quod Dædala diximus, cap. 29. insulæ duæ Dædalensium appellatæ in alto obiacent: contra Crya, Cryensium tres:

contra *Σιδύμα* Lyciæ, Antiochi nomine una. Sic inferius, cap. 38. *Ἰσουλίας* quæ Pisistrati vocantur. Tames Mæ. R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. pro *Cryeon tres*, habent *Cypron tres*.

^z *Lagusa*] Stephanus: *Λάγουσα*, νῆσος περὶ Κρήτην, post Strab. lib. x. p. 484. A copia leporum nomen invenit. De Glaucio amne diximus in Caria, cap. 29.

^a *Macris*] *Μακρίς*, a longitudine: a numero, et paritate, *Διδύμας*. In Mæ. deinde R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. unica voce, *Helboscope*, forte pro *Helioscope*, *Ἡλιοσκόπη*. Sic enim *Ἠλιοτρόπιον* Thessaliæ urbem nominamus.

^b *Aspis*] Stephano, verbo *Ἀσπίς*: *Ἔστι καὶ νῆσος πρὸς τῇ Λυκίᾳ*.

^c *Telandria*] Contra Telandram Lyciæ, Carieve oppidum, de quo cap. 28. unde et insulæ nomen impertitum.

^d *Rhodussa*] *Ῥόδουσα*.

^a *Libera Rhodos*] Rhodiis concessum ut libertatem ac suas leges haberent, auctor est Strab. lib. xiv. p. 652. ἀπὸ Ῥωμαίων αὐτὸνομος διετέλεσε.

CXXV.¹ mill. passuum : aut si potius Isidoro credimus, CIII. Habitata urbibus, Lindo,² Camiro, Ialyso, nunc Rhodo. Distat ab Alexandria Ægypti DLXXVIII. mill.² ut Isidorus tradit: ut Eratosthenes, CCCCLXIX. mill. ut Mucianus, D.³ a Cypro CLXVI. Vocitata est antea Ophiusa,¹ Asteria, Æthraea, Trinacria, Corymbia, Pœessa,

CAP. XXXVI. 1 Ita codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CXXX. mill. pass. Gronov. et edd. vett.—2 Chiffi.

NOTE

Sueton. in Claudio, cap. 25. 'Liberatam Rhodiis ob pœnitentiam veterum delictorum reddidit.' Quo *astrovomas* beneficio ut fruerentur, pependisse didrachmon videntur, quod Judæos quidem fecisse ut eodem jure gauderent, scimus ex Dione, lib. LX. Nummus extat Nervæ insignis, apud Spanhem. p. 790. cñjus epigraphe, ΡΟΔΙΩΝ ΔΙΑΡΑΧΜΟΝ.—'Rhodiorum est, præter alios a nobis alibi memoratos, nummus ille æreus maguæ molis e Gaza Regia, qui ex una parte caput turritum, non Agrippinæ Claudii certe, quod ridiculum est suspicari, sed Ionæ, ut titulus admonet; quæ provincia civitates complectitur ab Herodoto memoratas, lib. 1. n. 145. et in his Rhodum. Epigraphe sic est divisa, ut sit dextrorsum ΚΑΑΤΑΙΟΤ ΤΙΕΡ; sinistrorsum, ΙΩΝ ΞΕΒΑΪΤΟΤ. In parte aversa Sol stans capite radiato, hoc est, Oriens tropæo coronam imponit, adjecta tantum ea voce, ΔΙΑΡΑΧΜΟΝ: quæ in nummis duntaxat Rhodiorum legitur. Delineatus hic autem locus est Hyperioni, quod Solis nomen est apud Hom. Odys. A. 24. Jam cur in contraria ipsius effigie parte scriberetur: et inter Κλαυδιου ac Ξεβαστου nomina? Sed legi oportet ΚΑΑΤΑΙΟΤ ΤΙΕΡαστοου ΙΩΝω ΞΕΒΑΪΤΟΤ. Claudii Propugnatoris Ionum Augusti. Nihil simplicius, aut verius. Est et ex

ære maximæ molis nummus eximus, qui Jovis vultum parte priore exhibet: altera titulum ΙΠΤΟΑΕΜΑΙΟΤ ΒΑΣΙΛΕΩΣ: cum aquila, quæ fulmini insistit: et inter aquilæ pedes est: Χ, quod ibi esse arbitramur: Καλνδς 'Ροδιων, Æs Rhodiorum.' Ed. sec.

¹ Circuitu XXV.] Strab. lib. xiv. p. 655. stadia habet DCCCXX. hoc est, cxv. mill. pass.

² Lindo] Complexus est versiculo eas Homer. B. 656. Δινδον, 'Ἰηλυσόν τε, καὶ ἀργυρόντα Κάμειρον. In unam deinde coaluisse urbem, Rhodum nomine, auctor est Conon apud Phot. in Bibl. cod. 186. p. 456. Diodor. Bibl. lib. xiii. p. 196. Strabo, loc. cit.

³ Ut Mucianus, D.] Muciano Strabo suffragatur, lib. 11. p. 125. cum a Rhodo Alexandriam trajectum ait esse stadium quater mille.

¹ Ophiusa] 'Οφίωσα Straboni, p. 653. 'Οφίωσα Stephano, a copia serpentium, ut ait Heraclides, cap. de politia Rhodiorum. 'Αστερία, vel ab Asterio rege: vel quod a longe aspicientibus cerneretur, ἄς ἀστήρ, instar sideris, quod in simili alterius oppidi nomine Stephanus conjectat. Αἰθραία Stephano quoque Rhodus appellata, ob æris serenitatem: Rhodi enim nunquam tanta nubila obdnci, ut non aliqua hora Sol cernatur, diximus II. 62. Τρωακία, a forma, quæ illi triquetra, teste Constant. Porphyrog.

Atabyria ab rege: deinde Macaria,³ et Oloëssa. Rhodiorum insulæ,⁴ Carpathus, quæ mari^k nomen dedit: Casos, Achne olim:¹ Nisyros⁴ distans ab Gnido XII. mill. D. Porphyris^m antea dicta. Et eodem tractu media inter Rhodum Gnidumque Syme.ⁿ Cingitur XXXVII.⁵ mill. D. Portus benigne præbet octo. Præter has circa Rhodum, Cyclopis,^o Steganos,⁶ Cordylusa, Diabetæ^p IV. Hymos,⁹ Chalce^r cum oppido, Seutlusa,⁸ Narthecusa,⁸ Dimastos,

//////////

DLXXXIII. mill.—3 Ita Pomp. Mela; ita quoque codd. Harduini, cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Paessa*, ... *Macria* edd. vet. et Gronov.—4 *Casos*, ac *dua Calymnae*, *Gyros* cod. Dalec. C. *Achne olim Nisyros* Vet. Dalec.—5 Margo edd. Dalec. et Gronov. XXX.—6 *Torgamon* Vet. Dalec. *Teganon* edd. ante Harduin. Mox, *Diabate* IV. *Hymos* C. c. e. S. *Mar-*

NOTE

lib. 1. them. 14. Κορυμβία, quod emineat; vel quod hederæ corymbos referat. Ποίησσα, quod herbosa sit et frugifera. Ἀταβυρία, vel a rege, vel a monte qui Rhodi celeberrimus. Ἀταβύριον, ἄρος Ῥόδιον, apud Tzetz. Chiliad. iv. Hist. 138. vs. 390. ubi Jovis templum, qui Ἀταβύριος inde et ipse dictus est. Ταβύριον Διὸς ἱερὸν in insula Rhodo, apud Appian. in Mithrid. p. 187. pro Ἀταβυρίου. Μακαρία, ob cæli solique temperiem, teste Mela II. 7. et Diod. Sic. lib. v. Ὀλέσσα denique, hoc est, malefica, exliosa, ob serpentium, quibus scatebat olim, venenum.

¹ Rhodiorum insulæ] Has quoque complexus Homer. B. 676. Οἱ δ' ἔρα Νίσυρον Ἷ εἶχον, Κρόπαθόν τε, Κάσον τε.

^k Quæ mari] Carpathio. Ipsa nunc Scarpanto dicitur: et ab ea mari nomen.

¹ Achne olim] Ἄχνη Græcis maris asperginem, spumamque significat: atque id insulæ nomen fortassis inditum, quod maribus fluctibus crebro illidatur.

^m Porphyris] A purpurarum multitudine. Stephanus: Νίσυρος, μία τῶν

Ἐκκλάδων . . . ἐκαλεῖτο καὶ Πορφυρίς, ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῇ πορφυρίων. Sic etiam Eustath. in Iliad. B. p. 318.

ⁿ Syme] Strab. lib. xiv. pag. 656. Σίμη, plane eodem situ. Stephano quoque, et Scylaci, pag. 36. et ante omnes Herod. lib. 1. pag. 72. n. 174.

^o Cyclopis] Κυκλαπῖς, Στεγανὸς, Καρδύλουσα. Pamphyliz urbs est Κάρδυλος apud Stephanum, sed longe ea hinc dissita.

^p Diabetæ] Circa Symen positæ. Stephanus: Διαβήται, ἤσκει περὶ Σίμων τὸ ἔθνικόν, Διαβηταῖος.

⁹ Hymos] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. Chiffi. *Hymos*. Forte *Irmos*, *Εἰρμός*.

^r Chalce] Inter insulas circa Rhodum habitatas a Scylace hæc numeratur: p. 37. Κατὰ δὲ τὴν Ῥόδον αἴθε ἤσκει εἶναι οἰκοῦμενα, Χάλκεια, Τήλας, Κάσος. Thucyd. I. VIII. p. 582. Χάλκεια. Eadem Chalcia Plinio, XVII. 3.

⁸ Seutlusa] Attice Τεύλουσα Stephanus: Thucydidi, loc. cit. Τεύλουσα, mendose. Insula Ionizæ est, haud procul Halicarnasso.

⁸ Narthecusa] Ναρθηκίαισα, a ferularum læto proventu: Δίμαστος, a du-

Progne : et a Gnido, Cisserussa, Therionarce :⁷ Calydne⁸ cum tribus oppidis, Notio, Nisyro, Mendetero : et in Arconneso⁹ oppidum Ceramus. In Cariae ora, quae vocantur Argiae, numero viginti, et Hyetussa,⁸ Lepisia, Leros.

Nobilissima autem in eo sinu Cos,² ab Halicarnasso quindecim mill. passuum distans, circuitu centum : ut plures existimant, Merope⁷ vocata : Cea, ut Staphylus :² Meropis,² ut Dionysius :⁹ dein Nymphaea.^b Mons ibi Prion :^c et Nisyron^d abruptam illi putant,¹⁰ quae Porphyris antea dicta est. Hinc Caryanda¹¹ cum oppido. Nec procul ab Halicarnasso Pidosus. In Ceramico autem sinu Pria-

thecusa Chiffi. *Diabeta* IV. . . . *Teuthusa*, &c. Steph.—7 *Vet. Dalec. Cisserussa, Terion, Archia*; edd. vet. et Gronov. *Ciserusa, Therionarce*.—8 *Vet. Dalec. quae vocatur . . . et Ethecusa*; Chiffi. *quae vocantur . . . et Hatusa*.—9 *Meropis vocata, ut Staphylus, Cos Meropis, ut Dionys. ex Strabon. et Hyginio Pint. Cea* *Vet. Dalec. pro quo in edd. vet. et Gronov. Cos*.—10 *Margo edd. Dalec. et Gronov. illic putant*.—11 *Hinc Cartanda* Chiffi.—12 *Ita e Reg. 1.*

NOTE

plici montis jugo. Πρόκη, ab hircinorum copia. Κισσηρόσσα, a pumicum multitudine. Θηριονάρκη, ab insita terrae vi, serpentibus, quae litus attigerint, torporem inferendi.

^a *Calydne*] Libentius *Calydne* agnoverim, numero multitudinis : ut tres omnino fuisse videantur, et suum cuique oppidum assignetur. Et certe sunt, quas Homerus describit loco proxime citato : Οἱ δ' ἄρα Νισυρόν τ' εἶχον, Κρέαθόν τε, Κόσον τε, καὶ Κῶν Ἐθρυπέλοιο πόλιν, νήσους τε Καλύδνας. Vide quae de Calydnis diximus libro sup. in Notis, et Emendationes num. 88.

^v *In Arconneso*] Ἀρκοννησος, contra Halicarnassum posita, Strab. lib. xiv. p. 656.

^w *Hyetussa*] Ἰητέσσα, obnoxia imbribus. Ἀηψία, Ἀέρος Strab. lib. xiv. p. 635.

^x *Cos*] Κῶς, Hippocratis patria. Nantis *Lango* dicitur. Graecis *Stingo*, derivata voce ab eis τῆν Κῶ.

Delph. et Var. Clas.

^y *Merope*] A Merope rege, de quo Hippocr. in Epist. pag. 899. ab ejus deinde filia Coon appellatam, auctor est Hygin. lib. ii. Astron. Poët. cap. de Aquila, p. 67. Coënses Homerus in hymno Apollinis *Méporas* vocat.

^z *Cea, ut Staphylus*] Ita Mss. omnes : non *Cos*.

^a *Meropis*] Stephano quoque, et Straboni, lib. xv. pag. 686. *Meropis*. Vide et Eustath. in Iliad. B. p. 318.

^b *Nymphaea*] Ab uxore Meropis, cui nomen Ethemea : ortus a Nympharum genere. Hygin. loc. cit.

^c *Prion*] Πριόν Graecis dicitur.

^d *Et Nisyron*] De qua dictum est proxime ante, hac sect. Hanc insulae Coe abruptam putavere Apollodorus, de Diis, lib. i. p. 21. et Eustathius ad Dionys. vs. 526. p. 76. ἡ Νίσυρος . . . οὕτω καλουμένη ἀπὸ τοῦ νέου καὶ τοῦ σέρου, διότι ἀποκοπεῖσα τῆς νήσου τῆς Κῶ . . . ἐπεσῆρη τῷ Γήγαρτι, κ. τ. λ.

^e *Caryanda*] Mss. *Cartanda*.

Plinius.

3 T

ponesos,^f Hipponnesos, Psyra, Mya, Lampsa, Æmyndus¹² & Passala,^b Crusa,ⁱ Pyrrhe,^j Sepiussa, Melano : paulumque a continente distans, quæ vocata est Cinædopolis, probrosis ibi relictis a rege Alexandro.

XXXVII. Ionix ora Tragiæ,^{1k} et Corseas^l habet, et Icaron, de qua^m dictum est : Laden,ⁿ quæ prius Late vocabatur : atque inter ignobiles aliquot, duas Camelidas^o Mileto vicinas : Mycalæ,^p Trogiliæ tres : Pylon,² Argennon, Sandalion³ Samon liberam,^q circuitu LXXXVII.

restituit Brotier. cum antea legeretur in vulgg. *Lampsemandus*. Ed. pr. *Lampsa Emyndus*.

CAP. XXXVII. 1 *Ægeas* Gronov. et edd. vett. *Trageas* Strab. et Ptolem.— 2 *Mycalæ Trogiliam*, *Trogiliæ tres*, *Phylion* Chiffi. item margo edd. Dalec. Frankf. 1582. et Gronov. *Mycalæ*, *Trogiliæ*, *Trepilion* Lugd. Erasmi, Basil. Frankf. 1582. Dalec. Elz. et Gronov.— 3 'Lib. III. c. 13. *Sardinia*, *Sandalistis*

NOTÆ

^f *Priaronesos*] Πριάπου νήσος. Ἴππονησος, πόλις Καρίας Stephano, qui πόλιω pro νήσῳ sæpe usurpat. Ψύρα, νήσος μικρά, πλησίον Χίου, Stephano : Hesychio Ψυρία. Ψυρία Homero Odys. Γ.

^g *Lampsa*, *Æmyndus* [*Lampsemandus*] In Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. *Lampsemyndus*. Forte *Lampsis*, *Myn-dus* : Λάμψις, Μύνδος.

^b *Passala*] Πάσσαλα, Μυλασσίων ἐπίγειον, Mylassensium navale, Stephano.

ⁱ *Crusa*] In Mss. *Crysa*. Forte, pro *Chrysa*, Χρύση.

^j *Pyrrhe*] In Mss. *Pyrrhæusa*, Πυρραίονσα. Μοχ Ζηπίουσα, a frequentibus in eo mari sepiis. Melano, vel Μέλανα, a nigredine, videtur.

^k *Tragiæ*] Τραγίας. Vide Notas et Emend. num. 92.

^l *Corseas*] Κόρσσαι, νήσος τῆς Ἰωνίας, ἀντικρὺ Σάμου, ex adterso insula Sami posita Stephano. Κορσίας appellat Strab. lib. XIV. p. 636.

^m *Icaron*, de qua] Lib. IV. cap. 23.

ⁿ *Laden*] Λάδη, νήσος Αἰολίδος, Ste-

phano. Herod. lib. VI. p. 336. n. 7. ἢ δὲ Λάδη ἐστὶ νήσος μικρὴ ἐπὶ τῇ πόλει τῇ Μιλησίων κειμένη, contra *Miletum objacens*. Herodotum sequitur Strab. lib. XIV. pag. 635. et Pausan. lib. I. p. 66.

^o *Camelidas*] A protuberante, camelorum instar, dorso traxisse nomen videntur, καμηλίδες.

^p *Mycalæ*] Habet, inquit, Ionix ora Mycalæ vicinas insulas tres, Trogiliæ appellatas : quarum hæc nomina : Ψιλὸς, id est, *glabra*, seu arboribus et fruticibus vacua. Ἀργεννὸς, id est, *candida*. Σανδάλιος, vel Σανδαλιώτης, a forma, qualem esse Sardinie diximus libro superiore. Ante Τρωγίλιον promontorium, de quo cap. 31. Τρωγίλιαν νήσον agnoscit Strab. I. XIV. pag. 836. Est autem Μικάλη locus in continente Iouix contra Samum, teste Herod. lib. I. num. 148. et Strab. lib. XIV. pag. 637.

^q *Samon liberam*] Hieronym. in Chron. ad Olymp. 190. an. 3. 'Augustus Samiis libertatem dedit.' Vide Notas et Emend. num. 93.

mill. d. pass.⁴ aut, ut Isidorus, centum mill. pass. Partheniam⁷ primum appellatam Aristoteles tradit: postea Dryusam,⁸ deinde Anthemusam. Aristocritus adjicit Melamphyllum, dein Cyparissiam: alii Parthenoarusam,⁹ Stephanen. Amnes in ea, Imbrasus,¹⁰ Chesius, Ibettes.¹¹ Fontes:¹² Gigartho, Leucothea. Mons Cercetius.¹³ Adjacent¹⁴ insulæ, Rhypara, Nymphaea, Achillea.

XXXVIII. Par claritate ab ea distat XCIV. M. passuum, cum oppido Chios libera,¹⁵ quam Æthalian Ephorus¹⁶ prisco

et *Ichnusa* dicitur. *Dalec.*—4 'Ita codd. Regg. et Editio princeps. Habent quoque mox, *centum mill. pass.*' Brotier. *circuits octoginta septem mill. passuum: aut, ut Isidorus, centum: Partheniam, &c.* edd. ante Brotier. *Parrheniam* Frankf. 1682. *Parthenum* Rhodig.—5 '*Adriusam* Stephano. Strabo hæc nomina omnia tribuit Samothraciæ, non Samo.' *Dalec.* Mox, pro *Parthenoarusam*, Pintian. *Parthenorusam*; Strab. *Herosactiam*; Chiff. *Parthenarusam*.

NOTE

⁷ *Partheniam*] Παρθενία Straboni, lib. x. pag. 457. a Parthenio amne: sic enim Imbrasus Cares, cum ibi rerum potirentur, appellaverunt. Lactantius Instit. i. 17. 'Samum,' inquit, 'insulam scribit Varro prius Partheniam nominatam, quod ibi Juno adleverit, ibique etiam Jovi nupserit.'

⁸ *Dryusam*] A quercuum copia, Δρύεσσα, et contracte Δρόουσα. Stephanus, verbo Σάμος. 'Ἐκλήθη δὲ πρότερον Παρθενία, καὶ Ἀνθέμουσα, καὶ Μελάμφυλλος. Sic Eustathius quoque, ad Dionys. vs. 534. pag. 77. Apollonii vero Schol. ad lib. ii. vs. 874. Μελάμβυμος, Παρθενία, καὶ Ἀνθεμούσα. Hesychius, pag. 627. Μελάμφυλλος, ἢ Σάμος. Strab. lib. x. pag. 457. Ἀνθεμῖς et Μελάμφυλλος. Cyparissiam a frequentibus cupressis dictam facile credimus.

⁹ *Parthenoarusam*] Vide Notas et Emend. num. 94.

¹⁰ *Imbrasus*] Ἴμβρασος, Χήσιος. Inde Χησιάδες Νόμοι apud Nicandr. in Alexiph. pag. 139. Inde Dianæ cog-

nomina, apud Callimach. Hym. in Dian. vs. 228. pag. 22. Χησιὰς, Ἴμβρασίη, κ. τ. λ. ab utroque nimirum amne. Nam Scholiasten hallucinari arbitror, qui Χήσιον τῆς Σάμου ἀκρωτηριον interpretatur, cum ποταμὸν dicere satius fuisset. Eidem Scholiastæ, Ἴμβρασος, ποταμὸς τῆς Σάμου. Athenæo quoque, lib. vii. pag. 283.

¹¹ *Ibettes*] In Mss. quibusdam, *Hybettes*.

¹² *Fontes*] Γρυπαὶ, Λευκοθεά.

¹³ *Cercetius*] Cercetius Nicandro, loc. cit. amnis esse, et montis nomen videtur: Κερκετεῖς νιφέντρος ἐπὶ σχοι. νόδουσαν ὄχθους. Juxta Cercetii *juncosa fuenta niveosi*.

¹⁴ *Adjacent*] Πυρρά, sordida, lutulenta: Νυμφαία, Ἀχιλλεία.

¹⁵ *Chios libera*] Nunc Scio.

¹⁶ *Æthalian Ephorus*] Stephanus quoque, pag. 40. Δύναται τὸ Αἰθαλίτης, ἀπὲρ τοῦ Χίος ὄβρω γὰρ ἢ Χίος ἐλέγετο. Potest accipi *Æthalites*, pro *Chius*; sic enim Chios insula dicebatur.

nomine appellat: Metrodorus et Cleobulus Chiam, a Chione^c nymp̄ha: aliqui a nive: et Macrin,^d et Pityusam. Montem habet Pellenæum,^e marmor Chium. Circuitu cxxxv. mill.^f passuum^g colligit, ut veteres tradidere: Isidorus ix. millia adjicit. Posita est inter Samum et Lesbum, ex adverso maxime Erythrarum.^h

Finitimæ sunt, Thallusa,ⁱ quam alii Daphnusam^k scribunt: Cænassa,^l Elaphitis, Euryanassa, Arginusa cum oppido. Jam hæc^m circa Ephesum, et quæ Pisistrati vo-

CAP. XXXVIII. 1 Margo edd. Dalec. et Gronov. CXII. M. D. pass. ex quibusdam impressis.—2 Daphnusam Gronov.—3 Jam hæc Basil.—4 Cæræus

NOTE

^c A Chione] Stephanus, pag. 720. Χίος, . . . ἢ ἀπὸ τῆς χιόσος τῆς ἐκεῖ γινόμενης πολλῆς, ἢ ἀπὸ Νόμφης τῆς Χίοςος.

^d Et Macrin] Μακρίς, quod longa foret: Περυόσα, quod pinuum ferax. Mirum est existimasse Livium, lib. xxxvii. pag. 453. et 458. Æthalam, Chion, et Macrin, tres insulas, ut nomine, ita re ipsa dispare fuisse.

^e Pellenæum] Πελληναίων ἄρος Χίου Stephano, verbo Πέλινα, et Dionysio, vs. 535. Strab. lib. xiv. pag. 645. Πελληναίων ἄρος. Hesychio, Πελληναίος ὁ Ζεὺς ἐν Χίῳ.

^f CXXXV. mill.] Strab. lib. xiv. pag. 645. stadia dcccc. hoc est, cxii. M. D. pass.

^g Erythrarum] De quibus cap. 31.

^h Thallusa] Θάλλουσα, hoc est, florens ac virescens. Ea forte est quæ Pelus a Stephano dicitur: Πελοῦς, ῥήσος περὶ Χίον. Nam in Mas. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Tellusa scribitur. Δάφνουσα, sive Δαφνοῦσσα, laurifera.—Differt autem hæc situ magis quam nomine ab ea quæ Ptolemæo v. 1. Θυριάς, ἢ καὶ Δαφνοῦσία, nuncupatur: cum hæc Daphnusa dicta sit, in qua sumus, inter Chium Smyrnamque posita ex adverso Ionie: illa Thynias Pli-

nio quoque vocitata inferius, cap. postremo hujus libri, contra Bithyniæ littus in Ponto. Quin neque Ptolemæus ipse exorsus hic omnis culpæ videtur, qui Thyniadi insule Daphnusiæ nomen alterum adjudicet, quo de nomine ceteri silent auctores: præsertim cum Apolloniæ vocitatam esse hanc ipsam Thyniada Plinius asseveret, vi. 13. et Notitia Ecclesiastica pag. 45. inter Episcopos Bithyniæ provinciæ septimo loco appellet τὸν Ἀκωλλωνιάδος, hoc est, ut quidem videtur, Thyniadis hujus, quam Plinio auctore Apollonia pariter nuncupata est: undecimo, τὸν Δαφνοῦσίας, ceu alterius plane ac diversi oppidi: cujus Antistes fuisse dicitur S. Sabas, de quo Menologium nostrum Ms. Græcæ, die secunda Maii: Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σαβᾶ ἐπισκόπου Δαφνοῦσίας.

ⁱ Cænassa] Vini proventus læta. Οἰνοῦσαι, ῥήσος τῆ Χίῳ προσεχῆς, inquit Stephanus. Herod. quoque, lib. i. n. 165. pag. 68. Ἐλαφῆτις, a cervorum multitudine. Εὐρυανῶσσα, hoc est, late imperitans. Ἀργινούσα, hoc est, alba.

^k Jam hæc] Proxime memoratur, Cænassa, et reliquæ. Ἀρθουα, florida: Μυόννησος, inquit Stephanus, post

cantur: Anthinæ, Myonnesos, Diarrheusa.⁴ In utraque oppida interciderē. Poroselene^k cum oppido: Cercia^l,

NOTE

Strab. pag. 648. *μεταξὺ Τέου καὶ Λεβέδου. Διαφρέουσα, dilabens, sive irrigua.* Hæc fuere duarum Anthinarum nomina. Teiorum ditionis Myonnesos fuit, teste Thucyd. lib. III. pag. 190.

^k Poroselene] Ποροσελήνη Strab. lib. XIII. pag. 619. quæ prius, inquit, obsceno nomine Πορδοσελήνη. Ita post Strabonem, Stephanus. Hesychius: Πορδοσελήνη, μεταξὺ Μυσίας καὶ Λέσβου, νῆσος. Scylaci, pag. 34. *νῆσος, καὶ πάλαι Πορδοσελήνη.* Admonet autem id oppidi nomen, sibi ut obiter medicinam faciamus, in Concilio Ephesino et Calchedonensi, ubi sanciatam jacet, vix ut dignosci queat. In Ephesino itaque, ex editione Labbeana, pag. 454. qui 'Lesbi' modo 'Episcopus Joannes,' appellatur, idem in Baluziana, pag. 1148. 'Joannes Episcopus Lesbo Portoselenensis et Litorum' dicitur, ex Corbelesi codice: ex Divionensi, 'Lesso Portuselenensis et lictorum:' denique in Parisiensi, 'Lissopolonensi et lotorum.' Multo autem inquinatius, pag. 538. 'Joannes Episcopus Lesviselenicatorum:' et p. 631. 'Joannes Episcopus Lesbi Solenicatorum.' Cum legi ubique oporteat, 'Joannes Episcopus Lesbi, Pordoselenes,' vel 'Poroselenes, et Litarum.' Sic in Calchedonensi, Act. I. pag. 321. ubi subscriptissæ dicitur 'Florentius Episcopus Lesbi et Tenedi Hellesponti,' eam lectionem suoapte Marte cuderunt editores Romani, ut quem solvere nodum non valeret, utcumque sic dissecarent. Nihil est enim tritius ea lectione quam vetustæ ibi editiones exhibent, et exemplaria manu exarata. Sic illæ: 'Florentius Episcopus Lesbos, et Tenedi emporii Hellesponti Etlicorum.' Corbelesi

codex, teste V. C. Baluzio pag. 1163.

'Florentius Episcopus Tenedo emporii Helenæ et Ietorum.' Divionensis: 'Florentius Episcopus Tenedu impuri Helenæ ellitorum.' Parisiensis: 'Florentius Episcopus Teneodemponeælenæ ellitorum.' Labbeana editio, pag. 803. *Φλωρέντιος ἐπισκοπος Λέσβου, Τενέδου, Προσελήνης, Αἰγιάλων.* Latina versio ejus loci, quam Baluzius edidit, pag. 1357. 'Florentius Episcopus Lesbi Tenedi Etlicorum,' omissa 'Poroselenes' mentione. Atqui legi in Græco oportuit, *Λέσβου, Τενέδου, Ποροσελήνης, καὶ Λιτῶν* Latine: *Florentius Episcopus Lesbi, et Tenedi, et Poroselenes, et Litarum.* Nam quod 'Litorum' pro 'Litarum' exhibent libri omnes, id imperitiæ ejus ævi interpretum jure tribuimus, qui et 'Megarorum' et 'Pylorum' in Conc. Ephes. pag. 448. ex *Μεγάρων, Πυλῶν*, aliæque similia ferme innumera fieri posse crediderunt. Est autem 'Litarum' a Græco *Λιταί*, insulæ cæjuspiam nomen Lesbo vicinæ: quo nomine et aliud oppidum apud Harpocratonem et Suidam meminisse me legere.

^l Cercia] Strabo, pag. 618. ait Poroselenen insulis viginti, aut etiam XL. ut Timostheni placet, esse finitimam: quæ Lesbos inter Asiamque interjacent. Ex his duarum et XX. nomina Plinius recitat: *Κέρκεια, Ἀλάρη*, de qua II. 89. *Λεπρία, ἀσπετα, Προκούσαι, hinculis aut damis referta. Ζίδουσα, πάλαι Ἰωνίας* Stephano: *νῆσον* voluit dicere. *Πήλην, καὶ Μαρδουσαν, καὶ Δρμυσοσαν ἐπικειμέναι ταῖς Κλαζομένους νήσους*, memorat Thucyd. lib. VIII. p. 569. Rectius Stephanus *Δρμυσοσαν* vocat, ἀπὸ τῶν δρῦμων, a *vergetis*. De Drymusa *Λίνιος*, lib. XXVIIII.

Halone, Commone, Illetia, Lepria, et Rhesperia,⁵ Procusæ, Bolbulæ, Phannæ, Priapos, Syce, Melane, Ænare, Sidusa, Pela, Drymusa, Anhydros, Scopelos, Sycussa, Marathussa, Psile, Perirrheusa, multæque ignobiles. Clara vero in alto Teos⁶ cum oppido, à Chio LXXI. mill. D. pass.⁷ tantundem ab Erythris.

Juxta Smyrnam sunt Peristerides,^a Carteria, Alopece, Elæussa, Bachina, Pystira, Crommyonesos, Megale. Ante Troada, Ascaniæ,^o Plateæ tres. Dein Lamia, Plitaniæ^p duæ, Plate, Scopelos, Getone, Arthedon,⁸ Coelæ, Lagussæ, Didymæ.

XXXIX. Clarissima autem Lesbos,^a à Chio LXV.^b mill. passuum. Himerte^{1c} et Lasia,^d Pelasgia, Ægira,^e Æthiope,^f

*****

Vet. Dalec. *Diareusa* Gronov.—5 *Lepria, et Æthraea, Hesperia* Pintian. Mox, Vet. Dalec. *Cenare, Sidusa, Pela, Dilemusa*. Deinde, pro *Anhydros*, Gronov. *Anydros*. Paulo post, pro *Psile*, Vet. Dalec. *Phile*.—6 *Theos* cod. Dalec.—7 Ita codd. Harduin. et Chiffi. Item Vet. Dalec. et Basil. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. à *Chio LXXXI. mill. passuum* Gronov. et edd. plurimæ ante Harduinum.—8 *Artheidon* Gronov.

CAP. XXXIX. 1 *Hemerte* Gronov.—2 'Supra cap. 36. legitur *Macria*.' Da-

NOTÆ

pag. 480. *Χόκη* et *Σικόσσα*, a ficibus nomen habent. Melane, a colore, 'Απόδος, ab aquarum penuria. Ψίλη, a nuditate, seu sterilitate. Περιβήουσα, ab aquis circumfluentibus. Pro *et Rhesperia*, placet conjectura Pintiani legentis, *Æthraea, Hesperia*.

^m *Teos*] *Τέως*, quam in peninsula positam Strab. lib. XIII. pag. 644. ceterique scriptores docent: atque adeo continenti annexam: sed ita ut æstuante mari insulæ in morem tota circum allueretur aquis. Hæc Anacreontis patria. Incolæ Teii appellati.

^a *Peristerides*] *Περιστερίδες*, ob multitudinem *columbarum* ibi degentium; ut mox *Λαγούσαι*, ob *leporum* copiam, sic appellatæ; 'Αλωπεκή, *vulpium*; *Κρομμύοννητος, caprarum*. *Καρπρία*, *arduam insulam, et munitam* sonat; *Μεγάλη, magnam*; 'Ελαιούσα, *oleæ fe-*

racem. *Elæam, et Bachium* appellat istas Livius, lib. XXXVII. pag. 456. *Pystira*, obscuræ originis. In *Mss. Piscyra*.

^o *Ascaniæ*] *Ἀσκανίαι, Πλατεΐαι, Δελμῆαι*.

^p *Plitaniæ*] Forte *Πλωθανίαι*, quod *lateres* ibi *οἱ πλωθοὶ* coquerentur. Mox *Πλάτη, Χόπελος, Γεϊτόνη, Ἀρθηδόν, Κοῦλαι, Λαγούσαι, Δίδυμαι*, seu *gemelæ*. De *Lagussis*, Eustathius in *Iliad*. B. p. 306. *Νῆσοι Λαγούσαι, ἐκὸ τῶν ἐν τοῖς ἐκεῖ λαγῶν, κ. τ. λ.*

^a *Lesbos*] Hodie *Metelin*, ab oppido, quod ibi maxime insigne est, *Mitylene*.

^b *À Chio LXV.*] *À Chio, Lembo, Tenedo*, æquali fere intervallo *Lesbo* distare Strabo prodidit, lib. XIII. p. 619. stadiis nempe quingentis, hoc est, LXII. M. D. pass.

^c *Himerte*] *Ἱμῆρη*, desiderabilis.

Macaria² appellata fuit, novem³ oppidis incluta. Ex iis Pyrrha¹ hausta est mari, Arisbe^j terrarum motu subversa. Antissam^k Methymna traxit in seipsam: novem urbibus⁴ Asiæ in XXXVII. mill. passuum vinica. Et Agamede¹ obiit, et Hiera. Restant Eresos,^m Pyrrha,ⁿ et libera Mitylene,^o annis M. D.^p potens.⁵ Tota insula circuitur, ut Isidorus, CLXVIII.⁶ mill.^q passuum: ut veteres, CXC. mill.

lec. Vid. Varr. lectt. ibidem.—3 Ita codd. Harduini, Dalec. et Vet. octo Gronov. et edd. vett.—4 Ita ex codd. emend. Harduin. VIII. urbibus Gronov. 'Hæc verba, VIII. urbibus, supervacanea sunt.' Dalec. Mox, particula *ia* nou legitur in Vet. Dalec.—5 Ita ex codd. emend. Harduinus, eumque secuti sunt recent. annis D. potens Gronov. et edd. vett.—6 Ita codd. Hardui-

NOTÆ

Hactenus male, *Hemerte*. Fuit et 'Ἡμέρα nomen urbis in Lesbo, teste Stephano, verbo Ἴσσα: quæ et Πελασγία deinde, ut ipsa Lesbos, cognominata fuit.

^d Et *Lasia*] *Λασία*, horrida sylvia agrestibus. Forte rectius, *Et Issa*. Id enim Lesbo nomen fuit.

^e *Ægira*] *Ἀγίρα*. An ideo id ei nomen inditum, quod arboris populæ ferax sit? *ἀγίρος* enim *nigra populus* est. Methymnæi agri pagus fuit *Ἀγίρος*, teste Strab. lib. XIII. p. 617.

^f *Æthiops*] Hesychius, p. 39. Ἄθιοψ, ὁ Λέσβος.

^g *Macaria*] A Pyrrha, quæ et Μακάρια nuncupata est, nomen id traxit. Hujus filia Agamede oppido dedit. Stephanus, verbo Ἀγαμήδη. A Macare Crisii F. Macariam appellatam putat Dionys. Halic. Antiq. Rom. lib. I. p. 15.

^h *Novem*] Ita Mss. omnes: editi octo tantum. At statim appellantur novem.

ⁱ *Ex iis Pyrrha*] Strab. lib. XIII. p. 618. ἡ δὲ Πύρρα κατέστραπται.

^j *Arisbe*] Ἀρίσβα Straboni, πόλις ἐν Λέσβῳ, lib. XIII. p. 590.

^k *Antissam*] Ἀντισσῶν Thucyd. vocat, lib. III. p. 183. Plin. II. 91. 'Rur-

aus abstulit insulas mari, junxitque terris: Antissam Lesbo,' &c. Hodie *Castel Petra*. Antissa diruta transductos Methymnam Antissæos, auctor est Livius, lib. XLV. p. 582. L. Emilio Paulo II. C. Licinio Crasso Cons. anno U. C. DLXXXVI.

^l *Agamede*] Ἀγαμήδη, τὸς περὶ Πύρραν τῆς Λέσβου, inquit Nicol. Damasc. in Excerptis, p. 494. et Stephanus.

^m *Eresos*] Ἐρεσός, πόλις ἐν Λέσβῳ, Stephano: Strab. lib. XIV. pag. 618. Ἐρεσός. Theophrasti patria. Hodie *Geremia*.

ⁿ *Pyrrha*] Pyrrhæ, quæ hausta mari fuerat, suburbium. Strabo loc. cit. ἡ δὲ Πύρρα κατέστραπται· τὸ δὲ προδαστειον οὐκ αἶται, καὶ ἔχει λιμένα, κ. τ. λ.

^o *Libera Mitylene*] 'Mitylenæis libertas, in unius Theophanis gratiam, a Pompeio restituta est,' inquit Velleius II. 18. p. 10. et Plutarchus in Pompeio, p. 641. Græcis olim *Μετυλήνη*, nunc *Metelino*. In nummis Musesi nostri Parisiensis, et apud Spanhem. p. 350. et 901. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ.

^p *Annis M. D.*] Sic Mss. omnes, R. I. 2. Colb. 12. Paris. &c. Editi solum D.

^q *CLXVIII. mill.*] Artemidorus apud Agathemerum Geogr. I. 5. et

Montes habet Lepethymum,⁷ Ordymnum,⁸ Macistum,⁹ Creonem, Olympum. A proxima continente abest VII. M. D.¹⁰ passuum. Insulæ appositæ, Sandaleon :¹¹ Leucæ¹² quinque. Ex iis Cydonea, cum fonte calido. Argenussa¹³ ab Æge¹⁴ IV. mill. passuum distant. Dein Phellusa,¹⁵ Pœdna. Extra Hellespontum adversa Sigeo littori adjacet Tenedus, Leucophrys dicta, et Phœnice, et Lyrnessos. Abest a Lesbō LVI. mill. passuum, a Sigeo XII. M. D.

XL. (XXXII.) Impetum deinde sumit Hellespontus, et mare incumbit, vorticibus limitem fodiens, donec Asiam abruptat Europæ. Promontorium id appellavimus¹⁶ Trapezam :¹⁷ ab eo decem mill. passuum, Abydum¹⁸ oppidum,

//////////

ni, et Basil. CLXXIII. Gronov.—7 *Lepethymum* Harduin. 2. 3. Bipont. et Franz. *Lepethymum* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Frankf. 1582. Dalec. Lugd. 1606. Elz. Gronov. et Harduin. 1. Mox *Ordymnum* ap. Theophr. Hist. lib. III. cap. ult. Paulo post, libri Mss. ap. Harduin. et vetustæ edd. habent *Sandalion*.—8 *Argenussa* Æge codd. et Vet. Dalec.—9 *Dein Phœnia* Vet. Dalec.

NOTÆ

Strab. lib. XIII. p. 616. stadiis centum supra mille ambitum insulæ circumscribunt, quæ sunt passuum millia CXXXVII. et D. pass.

⁷ *Lepethymum*] Antigonus, in Hist. Mirab. *Λεπέθυμος*. Hodie *Leptimo*, et *le Mont. S. Theodore*.

⁸ *Ordymnum*] *Ὀρδύμων* vocat Theophr. Hist. III. 18.

⁹ *Macistum*] *Μάκιστος*. Mox *Κρέον*, Aristoph. in *Ranis*, *Λευκαί, περὶ τῶν Κρέων*.

¹⁰ *VII. M. D.*] Omnino hæc mensura cum Strabone congruit, qui lib. XIII. p. 616. LX. stadiis intervallum id definit.

¹¹ *Sandaleon*] In nummo Claudii Imp. epigraphe CANΔAAIEQN, num huc pertineat, æstimandum aliis relinquimus. Extat in Thesauro Goltzii, p. 230.

¹² *Leucæ*] *Λευκαί*, albæ. *Κυδώνεια*, cotoneis malis abundans.

¹³ *Argenussa*] *Ἀργινούσα* Strab. lib.

XII. pag. 617. tres exiguæ insulæ, littori proximæ, juxta Canas, de quibus cap. 32. Nunc sunt duæ tantum, nec ullius nominis. Harpocration, p. 45. *Ἀργινούσαι, ἤσοι κελύματα ἐναντι τῆς Λέσβου, ἀπὸ Ἀργίνου τινός*. Arginussas pariter vocat Val. Max. I. III. p. ult. p. 189. et Diod. Bibl. lib. XIII. p. 217.

¹⁴ *Ab Æge*] Quæ una est e quinque iis, quas Leucas antea nominavit.

¹⁵ *Phellusa*] A subere, quod gignit, nomen invenit. *Φελλύς suber* est Græcis. *Πέσσα* deinde, obscuræ originis.

¹⁶ *Tenedus*] Forte a Tene, qui apud Tenedios sanctissimus Deus habebatur, ut ait Cicero in Verrem. Hodie *Tenedo*, notissima fama insula, ut cecinit Maro *Æneid.* II. *Λεϊκόφρυς* prius appellata, teste Stephano, Suida, et Hesychio, verbo *Λεϊκόφρυς*. Deinde *Φοινίκη* et *Λυρησιώδης* eadem nuncupata.

¹⁷ *Appellavimus*] Cap. 33.

¹⁸ *Abydum*] *Ἄβυδος* contra Seston

ubi angustiae septem stadiorum.^d Deinde Percote^e oppidum: et Lampsacum,^f antea Pityusa dictum. Parium colonia,^g quam Homerus^h Adrastiam appellavit. Oppidum Priapos,ⁱ amnis Æsepus:^j Zelia.^k Propontis:^l ita appellatur, ubi se dilatat mare. Flumen Granicum,^m Artaceⁿ portus, ubi oppidum fuit. Ultra insula,^o quam continenti junxit

CAP. XL. 1 *Traziam* Chiffi.—2 *Abæpus* cod. Dalec. *Æsepus* Strab.—3 *Ita*

NOTE

Thraciæ posita. Utrique communis appellatio, *les Dardanelles*.

^d *Septem stad.*] Sive, quod idem est, passuum DCCCLXXV.

^e *Percote*] Περκότη Homero, Iliad. B. 835. Strab. lib. XIII. pag. 690. Arriano Exped. Alex. lib. I. p. 34. Incolæ Περκόσιοι.

^f *Lampsacum*] Hodie *Lampsico*. Græcis Λάμψακος, πάλιν Πιτύουσα λεγομένη, inquit Stephanus, vel ob *πύναυον, πύρων*, multitudinem, ut ait Schol. Aristoph. in Pluto, p. 62. vel ob thesaurum ibi a Phryxo defossum, ut Schol. Apollonii, ad Argon. I. 933. Θρύακες γὰρ τὸν θησαυρὸν πύρων λέγουσι. Πιτύουσαν vocat Plutarch. de Virt. Mul. p. 255. Vide et Eustath. in Iliad. B. p. 355. Distat ab Abydo stadiis CLXX. inquit Strab. lib. XIII. p. 589. hoc est, XXI. M. CCL. pass. Cur Lampsacum vocitatum sit, disces a Mela I. 19. et a Plutarch. de Virt. Mul.

^g *Parium colonia*] Πάριον Strab. lib. XIII. p. 588. ut Ptolem. v. 2. Hujus coloniae meminit etiam Ulpianus, lib. I. Digest. tit. 5. de Censibus: 'In Provincia Asia,' inquit, 'duæ sunt juris Italici: Troas, et Parium.'

^h *Homerus*] In Catalogo, Iliad. B. 335. Οἱ δ' Ἀδράστειδῶν τ' εἶχον. Ubi Eustathius, pag. 355. annotat Ἀδράστειαν inter Parion et Priapon sitam fuisse: μετὰ δὲ Πριάπον καὶ Παρίον τοῦ

κατὰ Προποντίδα. Ab Adraсто rege id factum nomen colligimus ex Harpocr. pag. 8. verbo Ἀδραστ.

ⁱ *Priapos*] Habet a numine, quod ibi colitur, nomen: Πριάπος. Thucyd. lib. VIII. pag. 629. et Strab. lib. XIII. pag. 587. Ab ipso Priapo conditum ait Schol. Theocriti, ad Idyll. A. 21.

^j *Æsepus*] Αἰσηπος, Straboni, loc. cit. Appiano, in Mithrid. pag. 222. et ante eos Homer. B. 825. Nunc *Spiga*. Lampsacum alluit.

^k *Zelia*] Oppidi nomen. Homero, loc. cit. et Stephano, Ζέλια, πόλις Τρωάδος. Cyzicenorum ditionis, ex Strabone, pag. 588.

^l *Propontis*] Hodie *Mer de Marmara*.

^m *Granicum*] Γρανικός in Ida monte profluens. Strab. lib. XIII. pag. 602. Hodie *Lazzara*. 'Hic primum,' ut ait Mela I. 19. 'inter Persas et Alexandrum pugna fuit nobilis.'

ⁿ *Artace*] Ἀρτάκη Strab. lib. XIV. pag. 636. post Herod. lib. V. pag. 344. n. 33. Artacii fontis, prope Cyzicum, meminit Schol. Apoll. ad Argon. I. 957.

^o *Ultra insula*] Cyzicenorum insula dicitur Straboni, loc. cit. ipsaque Κόζυκος Milesiorum colonia appellatur. Quare Miletum Cyzici solum genitale vocat Velleius, lib. II. Continenti annexam gemino ponte Strabo prodidit, lib. XII. pag. 575.

Alexander, in qua oppidum Milesiorum Cyzicum, ante vocitatum³ Arctennesos,^p et Dolionis,^q et Dindymis,^r cujus a vertice mons Dindymus. Mox oppida: Placia,^s Ariace,^t Scylace: quorum a tergo mons Olympus, Mysius^u dictus: civitas Olympena. Amnes: Horisius,^v et Rhyndacus, ante Lycus vocatus. Oritur in stagno Artynia juxta Miletopolim:^w recipit Maceston,^x et plerosque alios, Asiam Bithyniamque disternans. Ea^y appellata est Cronia, dein

codd. Regg. Brot. et Editio princeps; *antea vocitatum* edd. vulgg. ante Brotier. Mox, *Arctennesos* Gronov. Deinde in Chiffi. *Didymis*, *cujus a vertice mons Didymus*.—4 Ita codd. Regg. Brot. Colb. et Editio princeps; *Ariacos* edd. vulgg. ante Brotier.—5 Ita Vet. Dalec. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bi-

NOTE

^p *Arctennesos*] Hoc est, ursorum insula. Stephanus, verbo Κόζικος 'Εκαλείτο δὲ καὶ Ἀρκτων νῆσος. Et pag. 111. Ἀρκτων νῆσος οὕτως ἢ Κόζικος ἐκαλείτο. Mons imminet oppido, in quo ursi frequentes: unde ipsi monti nomen: τὸ Ἀρκτων ὄρος. Auctor Strab. lib. xii. pag. 475.

^q *Dolionis*] Hinc Δολιῶνες apud Strab. vocati, qui circa Cyzicum degabant ab Ἐσαιο amne usque ad Rhyndacum, et Dascylitidem regionem: atque hæc veluti præfectura Δολιῶνις vocabatur. Δολιῶνία Callimacho, apud Schol. Apoll. ad Argon. i. 957. Stephanus quoque: Δολιῶνες, οἱ τὴν Κόζικον οἰκοῦντες, κ. τ. λ.

^r *Dindymis*] Ab altero monte qui urbi proximus Δένδυμος vocatur etiam a Strabone, pag. 575. quo in monte fanum Dindymenes fuit Deorum Matris, ab Argonautis dicatum. Scholiast. Apollon. ad Argon. i. 985. Δένδυμον, ὄρος Κόζικου, ἰερὸν τῆς Ῥέας. Scholiastes Nicandri in Alexiph. pag. 51. Δένδυμον ὄρος ἐν Κόζικῳ vocat: sed negat ita recte vocari Strabo, loc. cit.

^s *Placia*] Melam transcribit, cujus hæc verba, i. 19. 'Post Cyzicum Pla-

cia, et Scylace, parvæ Pelasgorum coloniæ: quibus a tergo imminet mons Olympius, ut incolæ vocant, Mysius. Is flumen Rhyndacum in ea quæ sequuntur emittit,' &c. Πλακίη, Ionica dialecto, Herod. lib. i. Stephano, Πλακίη, πόλις Ἑλλησποντία. Incolæ Πλακιανοὶ apud Dionys. Halic. Antiq. Rom. lib. i. pag. 23.

^t *Ariace* [*Ariacos*] Mss. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. *Ariace*, *Scylace*. Hæc Melæ memorata, loc. cit. Herod. quoque Σκυλάκη, lib. i. n. 57. pag. 21.

^u *Mysius*] Ὀλυμπος Μύσιος, Herod. lib. i. num. 36. pag. 15. et Ptolem. v. i. Potest et *Mæsius* scribi.

^v *Horisius*] Ὀρίσιος, Ῥύνδακος. Hujus meminere Mela loc. cit. Scylax, pag. 33. alii que.

^w *Miletopolim*] Unde Miletopolitæ dicti, de quibus cap. 32. Stephanus: Μιλητιοπολις, πόλις μεταξὺ Κόζικου καὶ Βιθυνίας, περὶ τὸν Ῥύνδακον.

^x *Maceston*] Annem Μάκωντων Strabo vocat, lib. xii. pag. 576. aitque per Abrettenam Mysiam fluere, de qua egimus cap. 32.

^y *Ea*] Bithynia scilicet. Κρονία, quod se prisicos jactarent, et quem-

Thessalis, dein Maliande, et Strymonis. Hos Homerus² Halizonas dixit, quando præcingitur gens mari. Urbs fuit immensa Attusa nomine: nunc sunt XII. civitates,⁶ inter quas Gordiu-come,² quæ Juliopolis vocatur, et in ora Dascylos.^b Deinde flumen Gelbes:⁷ et intus Helgas oppidum, quæ Germanicopolis,^d alio nomine Booscœte: sicut Apamea,^e quæ nunc Myrlea Colophoniorum: flumen Ethe-

pont. et Franz. *Mysus* cod. Dalec. *Mæsius* Gronov.—6 Ita codd. Harduini et Chiffi. item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *nunc sunt XV. civitates* Gronov. et edd. vett.—7 Ita codd. Regg. Brot. Colb. et Ed. pr. *flumen Gebes* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Frankf. 1682. Dalec. Lugd. 1606. Elz. Gronov. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz.—8 Ita perpetuo legitur per

NOTE

admodum Arcades, *προσελήρους*. Θεσσαλις, vel a Thessalo rege, vel quod ibi rerum potiti sint aliquando Thessali. Pro *Maliande*, forte *Mariandyne* rescribendum, quæ pars Bithyniæ fuit, de qua dicemus vi. 1. Eusebius enim in Chron. ad n. 594. Βιθυνία ἐκτίσθη ὑπὸ Φοίνικος ἢ τὸ πρὶν Μαριανδύνη καλουμένη. Στρυμονίς denique ab aliquo insigniore amne, cui Thessali, dum ibi imperitarent, Strymonis Thessaliæ amnis nomen dederint. Hesychius: Στρυμόνιοι, οἱ Βιθυνοὶ τὸ πρότερον.

² *Homerus*] Iliad. B. 856. Ἀττὰρ Ἀλιζόνων. Ephorus apud Stephan. p. 63. auctor est Halizones eam regionem obtinuisse, quæ inter Mysiam, Cariam, et Lydiam jacet. Paphlagoniæ Hesychius adjudicat: minus recte.

³ *Gordiu-come*] Γορδίου κόμη. Ptolem. v. 1. Ἰουλιόπολις. Ex Gordo pago Cleo prædonum dux urbem condidit, et Juliopolim nominavit. Auctor Strab. lib. XII. p. 574. Livio lib. XXXVIII. pag. 473. est Gordiu-tichos, Γορδίου τεῖχος.—⁴ In Concilio Quinisepto, p. 1149. Ἰσιδωρος ἐπίσκοπος Γορδοσέρβων τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας. *Isido-*

rus Episcopus Gordoservorum civitatis, Bithynorum provincias. Ed. sec.

^b *Dascylos*] Mela i. 19. 'Trans Rhyndacium est Dascylos, et quam Colophonii collocaverunt, Myrlea.' Δασκόλειον Straboni, p. 575. Stephano: Δασκόλειον, περὶ Βιθυνίαν. Dionysio Halic. Antiq. lib. i. p. 38. Γῆ Δασκυλίτης.—^c In Conc. Quinis. p. 1194. Ἰωάννης ἐπίσκοπος πόλεως Δασκοκλίης τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας. Corrige, Δασκυλίης. Ed. sec.

^d *Germanicopolis*] Nummum vidi cum epigraphe, ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Nomen alterum *Helgas* sermonis barbarici est: tertium *Booscæte*, Græciani: Βοδὸς κοίτη, *Bovis cubile*. In Notitia Eccles. pag. 37. Provinciæ Isauriæ attribuitur.

^e *Apamea*] Nomen hæc habet ab uxore Prusiæ regis, qui Hannibalem recepit. Auctor Strabo, lib. XII. p. 563. Stephanus: Μύρλεια, πόλις Βιθυνίας, ἢ νῦν καλουμένη Ἀπάμεια. Colophoniorum coloniam Mela quoque appellat, loc. cit. Cum Plinius *sicut Apamea* dicit, intus quoque positam innuit, ut Germanicopolim, hoc est, a mari sejunctam.

leum, antiquus Troadis finis, et Mysiæ initium. Postea sinus,^f in quo flumen Ascanium:^g oppidum Bryllion:^h amnes, Hylas, et Cios, cum oppidoⁱ ejusdem nominis, quod fuit emporium non procul accolentis Phrygiæ, a Milesiis quidem conditum, in loco tamen qui Ascania Phrygiæ vocabatur. Quapropter non alibi aptius de ea dicatur.⁹

XLI. Phrygia Troadi^j superjecta, populisque a promontorio Lecto ad flumen Etheleum prædictis, septemtrionali sui parte Galatiæ contermina: meridiana Lycaoniæ, Pisiadiæ, Mygdoniæque: ab oriente Cappadociam attingit. Oppida ibi celeberrima præter jam dicta,^k Ancyra,^l Andria,^m Celænae,ⁿ Colossæ,^o Carina,^p Cotyaion,^q Ceranæ,^r Conium,^s

e in Chiffi. *Apamia* Gronov. et edd. vett. Mox, *Myrtea* pro *Myrlea* Ptolem.—9 Vet. Dalec. *dicetur*.

CAP. XLI. 1 '*Andria* Steph. *Andraca* Ptolem.' Dalec. Mox, *Celena*, C. C. *Cotiaion* Gronov. *Celena* C. C. *Cotiaion* Chiffi.—2 *Iconium* Gronov.

NOTE

^f *Postea sinus*] Sine nomine. Mela i. 19. 'Myrlea: duo sunt inde modi: alter sine nomine Cion amplectitur, Phrygiæ haud longe jacentis opportunissimum emporium: alter, Olbiauus.'

^g *Ascanium*] *Ἀσκανίος ποταμός*, et ab eo dicta *Ἀσκανία Φρυγίας*, Stephano, p. 123.

^h *Bryllion*] *Βρύλλιον* Stephano.

ⁱ *Cum oppido*] Mela, loc. cit. *Cios*, hodie incolis *Chorasia*. Turcis, *Cheris*, a cerasorum copla. *Κίον ποταμού δμωσίου* meminit Schol. Apoll. ad i. 1321.—'*Ἀσκανία Φρυγίων* locus est Homero, Il. B. 863. Nummus Severi Imp. quem vidimus ap. D. Fontanue, Eq. Anglum: AT. KAIC. CEOTH. POC. ΠE. Imp. *Cæsar Severus Pertinax*. .X. CEOTHROT BACIAETONTOC OKOCMOC ETTYXEL. H AΦAPIOY KIANOIC. sic interpretati ei sumus: *Ζευήρου βασιλεύοντος ὁ κόσμος ἐβρυχέι. ἡ Ἀσκανία Φρυγίας ἕρουρα γέννημος ὑπάρχει Κιανούς. Severo imperante felix est Orbis. Ascania Phrygia tellus facun-*

da Ciansis est.' Ed. sec.

^j *Phrygia Troadi*] Transcribunt hæc Solinus, cap. 40. pag. 70. et Capella, lib. vi. cap. de Phrygia, p. 221.

^k *Præter jam dicta*] Cap. 29. et 30.

^l *Ancyra*] Hæc Ancyra Phrygiæ, a Galatica longe diversa, ut animadvertit Strab. lib. xii. p. 567. etsi e duabus unam Stephanus conficere temere videatur. In Notitia Episc. Phrygiæ Capatianiæ, pag. 2. *Ἀγκυρα*, xxiv. locum obtinet. In Prov. Galatiæ, pag. 33. *Ἀγκυρα κεντρικῆς*, primum. Hæc Ptolemæo, v. 2. *Ἀγκυρα Φρυγίας*.

^m *Andria*] Ita libri omnes. Cave credas esse τὰ *Ἀνδύρα* Strabonis, et Stephani. Hæc enim Æolidis civitas, juxta Astyren et Pitaneu est.

ⁿ *Celæna*] *Κελαναί*, unde transducti Apameam cives, ut dictum est sect. 29. De his Arrianus, lib. i. de Exped. Alex. pag. 79.

^o *Colossæ*] *Κολοσσαί* Strab. lib. xii. p. 576. Colossenses D. Pauli Episto-

Midaion.⁴ Sunt auctores,² transisse ex Europa Mysos, et Brygas, et Thynos, a quibus appellantur Mysi, Phryges, Bithyni.

XLII. Simul dicendum videtur et de Galatia, quæ superposita agros majori ex parte Phrygiæ tenet, caputque quondam ejus Gordium.⁴ Qui partem eam insedere Gallorum, Tolistobogi,^{1 b} et Voturi, et Ambitui^{2 c} vocantur: qui Mæoniæ et Paphlagoniæ regionem, Trocmi.^{3 d} Prætendi-

~~~~~

CAP. XLII. 1 *Tolistobogi* Ptolem. *Tolistobagi* Chiffi. *Tolistobogi* Flor.—2 Vet. Dalec. *Ambium*.—3 Strab. Sic in *Τρόκμοι*.—4 *Alasennes* Chiffi. Mox,

NOTE

la nobilitavit.

^p *Carina*] In Notitia Eccles. pag. 49. inter Episcopos Prov. Phrygiæ Capatiænæ censetur *ὁ Καπλᾶς*: unde *Caria* forte legi apud Plinium, præstabilius fuerit.

^q *Cotyacion*] *Κοτυακίων πόλις Φρυγίας*, Straboni, loc. cit. et Stephano, et Ptolem. v. 2. In nummis est *ΚΟΤΙΑΕΩΝ* et *ΚΟΤΙΑΕΙΣ*.

^r *Cerana*] *Ἀν Κοιρανῆ*. At in Mss. R. 1. 2. &c. *Cera* tantum legitur. Arbitror esse *Κερατᾶρα*, cujus mentio in Notitia Episcopatuam Prov. Phrygiæ Capatiænæ.

^s *Conium*] *Κόνιον*. Vide Notas et Emend. num. 95.

^t *Midaion*] *Μιδαιων, πόλις Φρυγίας*, Dion lib. XLIX. pag. 403. et Stephano, et Ptolem. v. 2. Straboni, pag. 576. *Μιδίων*.

^u *Sunt auctores*] Quorum princeps Herod. lib. VII. pag. 409. n. 73. Bryges olim Macedonibus finitimi: Thyni, Strymonis accolæ fuere, et inde Strymonii appellati, teste eodem Herod. Scholiastes Apoll. ad Argon. II. 462. ait esse Thraciæ partem, quæ *Θυνίς* vocetur. Mida dnce, eo scilicet cui asiniana anres fabulæ dedere, Brigas in Mysiam transmeasse, atque exigua vocis appellatione Phrygas

ibi esse appellatos, auctor est Conon' in Bibl. Photii, cod. CLXXXVI. pag. 424.

^a *Gordium*] Hæc Midæ regia. Stephanus: *Γορδῖσιον, ἀπὸ Γορδίου τοῦ πατρὸς Μίδου, ἢ Γορδίου Μίδου πατρὸς*. Hic Alexander Gordium nodum solvit. Urbem Sangariis amnis alluebat, teste Arriano, Exped. Alex. lib. I. pag. 80. ubi *Γόρδιον* oppidum vocat. In nummis, apud Spanhem. pag. 907. *ΓΟΡΔΗΝΩΝ*. Livius, lib. XXXVIII. pag. 474. 'Gordium haud magnum quidem oppidum est, sed plusquam mediterraneum, celebre, et frequens emporium: tria maria pari ferme distantia intervallo habet,' &c.

^b *Tolistobogi*] Solino, cap. 41. p. 71. *Tolistobogi*. Floro II. 11. *Tolistobogi*, Ptolemæo quoque, v. 4. *Τολιστόβοιοι*. Livio lib. XXXVIII. pag. 473. *Tolistobogi*, cum Trocmis et Tectosagis appellantur, ubi de Gallorum expeditione in Asiam prolixè disserit. Strab. quoque, lib. XII. p. 566.

^c *Ambitui*] Vide Notas et Emend. num. 96.

^d *Trocmi*] Stephanus: *Τρόκμοι, ἔθνος Γαλατικόν, ἐκαλοῦντο δὲ καὶ Τροκμηνοί*. Appianus in Syriac. pag. 107. *Τεκτοσάγαι, Τρόκμοι, Πολιστόβιοι*.

tur Cappadocia, a septemtrione et Solis ortu, cuius uberimam partem occupavere Tectosages, ac Teutobodiaci. Et gentes quidem hæ. Populi vero ac tetrarchiæ omnes, numero cxcv. Oppida: Tectosagum, Ancyra:° Trocmorum, Tavium:† Tolistobogorum, Pesinus.‡ Præter hos celebres, Attalenses,^h Arasenses,⁴ Comenses,^j Dioshieroni-^k tæ, Lystreni,^l Neapolitani,^m Cœandenses, Seleucenses,ⁿ Sebasteni,^o Timoniacenses,^p Tebaseni.^q Attingit Galatia et

Commenses, Didyenses, Hieronenses codd. Dalec. et Chiffi. et Vet. Dalec. —5 Tarbaseni Vet. Dalec. Thebuseni Harduin. 1. 2. et Franz. Tebaseni Gro-

NOTÆ

° Ancyra] Ἀγκυρα μητρόπολις Ptolemæo, v. 4. Tectosagum oppidum Straboni, lib. xii. pag. 567. Galatiæ Metropolis, in Notitia Eccles. A Phrygiaca, de qua superius, diversa. Ab Augusto Cæsare conditam, De-jotaro rege devicto, prodidit Tzetzes, Chiliad. 1. vs. 132. Nunc Angouri. Vide Notas et Emend. num. 96. Hinc Marcellus Ancyranus ille ambiguae fidei plerisque suspectus.

† Tavium] Ταύιον in Trocmis, Ptolem. v. 4. et Strab. lib. xii. pag. 567. In Notitia Eccles. pag. 33. Ταβία. Stephano, Ταύτα.

‡ Pesinus] Πεσσινούς in Tolistobogis Ptolemæo loc. cit. In Notitia Eccles. Prov. Galatiæ Salutaris, pag. 33. Πισινούς. De vocis originatione, vide Ammianum lib. xxii. pag. 219.

^h Attalenses] Forte Adadenses: ab Ἀδαβὰ Pisiæ mediterraneo oppido, apud Ptolem. v. 5. et in Notitia Eccles. pag. 29.

^l Arasenses] Vel ab Ἀραῖος, quæ Stephano urbs in Ponto dicitur: vel ab oppido, quod in Notitia Eccles. Provinciæ Isauriæ, pag. 37. Δαραῖος perperam scribitur, pro Ἀραῖός. Pisiæ tribui videtur ab Artemidoro,

apud Strab. lib. xii. p. 570.

^j Comenses] Rectius Chomenses, A Choma mediterraneo Lyciæ oppido, de quo egimus, cap. 29.

^k Dioshieronita] Vide Notas et Emend. num. 97.

^l Lystreni] Ab oppido Lycaoniæ contributo, in Notitia Eccles. p. 29. Λύστρα.

^m Neapolitani] Quorum oppidum Νεάπολις in Notitia Eccles. Prov. Isauriæ, p. 37. Cœandenses pro Cœoandenses perperam scriptum existimo: est enim Cœoanda, ut diximus cap. 28. Cabaliæ oppidum, quæ Galatiæ, ut mox dicitur, contributa fuit.

ⁿ Seleucenses] A Seleucia Pisiæ, Phrygiæ alias contributa, ut ait Ptolemæus, v. 5.

° Sebasteni] De quibus Gruteri Inscriptio, pag. 427. ΗΒΟΥΛΗΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΣΕΒΑΚΤΗΝΩΝ ΤΕΥΤΟΚΑΓΩΝ.

^p Timoniacenses] Τιμόνιον, φρούριον Παφλαγονίας, inquit Stephanus: nempe in ea Paphlagoniæ parte, quam Bithyniæ confinem ait esse Strabo, lib. xii. p. 562. et Τιμωνίτην vocat.

^q Tebaseni [Theb.] Ab oppido Lycaoniæ Θέβασα, de quo diximus cap. 25.

Pamphylia⁶ Cabaliam:^r et Milyas,^s qui circa Barin sunt, et Cyllanticum,⁷ et Oroandicum Pisiidæ tractum. Item Lycaoniæ partem Obigenen. Flumina sunt in ea præter jam dicta,^u Sangarium et Gallus,^v a quo nomen traxere Matris Deum sacerdotes.

XLIII. Nunc reliqua in ora, a Cio intus in Bithynia Prusa,^a ab Hannibale^b sub Olympo condita: inde Nicæam^c xxv. millia passuum interveniente Ascanio lacu.

nov. et al.—6 *Pamphilia* Chiffi. Mox, pro *Cabaliam*, quod exhibent codd. Harduini, et Vet. Dalec. item Basil. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Gabaliam* legit Gronov.—7 *Cyllanticum* Chiffi. Mox, et *Crondicum P. tractum* Vet. Dalec.

NOTE

^r *Cabaliam*] Quæ Καρβαλία Pamphylia pars appellatur a Ptolem. v. 5.

^s *Et Milyas*] De his egimus cap. 25. Bdris est Pisiidæ oppidum mediterraneum, Galatiæ vicinum, apud Ptolem. loc. cit. et in Notitia Eccles. Prov. Pisiidæ, p. 29.

^t *Cyllanticum*] Mss. *Cyllanticum*. Oroandicum vero tractum Isauriæ Ptolemæus adjudicat, v. 4. De oppido, unde Oroandico tractui nomen, dictum superius, cap. 24.

^u *Præterjam dicta*] Caystrum, Rhynadacum, Cion, &c. De Sangario dicemus, vi. 1.

^v *Et Gallus, &c.*] Ita Martianus, lib. vi. cap. de Phrygia, p. 221. Festus: 'Galli qui vocantur Matris Magnæ Comites, dicti sunt a flumine, cui nomen est Gallo: quia qui ex eo biberint, in hoc furere incipiunt, ut se privent virilitatis parte,' &c. Vide etiam Stephan. verbo Γάλλος.

^a *Prusa*] Προῦσα ἢ πρὸς τῷ Ὀλύμπῳ Ptolem. v. 1. Nunc *Bursia*.

^b *Ab Hannibale*] Operi fortasse is præfuit, dum apud Prusiam regem versaretur, qui eum patria profugum excepit hospitio. A Prusia ipso Ni-

comedis F. conditam scribit Tzetzes Chilliad. iii. Hist. 113. vs. 963. ὄρθος δ τοῦ μονόβουτος τούτου πατὴρ Προυσίου, τοῦ κτήτορος τῆς πόλεως Προῦσης τῆς παρ' Ὀλύμπῳ, Ὁ Νικομήδης, κ. τ. λ.

^c *Inde Nicæam*] Hodie *Isnick*. Νικαία Ptolemæo v. 1. et Strab. lib. xii. p. 565. ad Ascaniam paludem, ἐπὶ τῇ Ἀσκανίᾳ λίμνῃ. Recte hic geminam a Plinio Nicæam designari Surita vidit, in Notia ad Anton. Altera semota a mari est, ad quam a Prusa xxv. pass. millia numerantur, Ascanio interveniente lacu, quem ab oculatis testibus accepimus, toto unius diei itinere a mari abesse: hodie *Lago di Nicea*. Hæc Concilio i. Gener. notissima. Altera in ora, de qua deinde Plinius: Ptolemæo v. 1. Ὀλβία appellata.—'Prioris Nicææ nummi sunt plurimi, ab Augusto ad Gallienum. In nullo tamen metropolis appellatur. Domitiani Imp. nummus inscriptus, ΝΙΚΑΕΙΣ ΠΡΩΤΟΙ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑ. *Niceenses primi provinciæ*, non primatum asserit Nicæensibus, quanquam Dio Prusæus sic intellexisse prave videtur: sed Nicæenses docet, primos provinciæ Jovi litasse pro salute Domitiani. Nam id docet

Deinde Nicæa in ultimo Ascanio sinu, quæ prius Olbia, et Prusa item altera ^d sub Hypio ¹ monte. Fuere Pythopolis, Parthenopolis, Coryphanta. Sunt in ora amnes, *Æsius*,¹ Bryazon, Plataneus, Areus, *Æsyros*,² Gendos, qui et Chrysorrhœas. Promontorium, in quo Megarice ³ ^e oppidum fuit. Unde ⁴ Craspedites ^b sinus vocabatur, quoniam id oppidum velut in lacinia erat. Fuit et Astacum,¹ unde et ex eo Astacenus ^j idem sinus. Fuit et Libyssa ^k oppidum, ubi nunc

CAP. XLIII. 1 *Hippio* Gronov. Mox, pro monte, nonnulli *fluvio*, vel *flumine* ex Ptolem.—2 Ita codd. Harduini et Chiffi. item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Siros* Gronov. et edd. vett.—3 *Megaricon* Steph.—4 *Inde* Gronov. et edd. vett. Unde Chiffi. et edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et

NOTÆ

adjecta in nummo ara, cum titulo: ΔΙΟΣ ΑΙΟΡΑΙΟΥ: est ex ære in Thesaurio Regio: *Jovis, qui Fori Custos et Præses est.* Ed. sec.

^d *Et Prusa item altera*] Sicut gemina, inquit, ibi Nicæa, sic et Prusa gemina. In Nummo Diadumeniani Imp. e Cimelio nostro Parisiensi, ΠΡΟΥΤΕΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΥΠΩ. Montem Plinius vocat: amnem Ptolem. v. 1. Προῦσα πρὸς τῆ Ἰαλίῳ ποτ. nisi forte ex eo monte amnis cognominis fluat. Et sane in Actis Latinis Conc. Niceni, pag. 54. subscribit, 'Hesychius Prusensis, juxta Hypium fluvium.' Hæc Straboni lib. xii. p. 563. Προῦσις dicitur: in nummis antiquis etiam ΠΡΟΥΤΕΙΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΘΑΛΛΑΚΚΑΝ, *Prusiensium, qui sunt ad mare.*

^e *Pythopolis*] Πυθόπολις, Menecrati, qui historiam Nicææ Bithynicæ scripsit, ut auctor est Plutarchus in Theseo, p. 12.

^f *Æsius*] Αἴσιος, Βρυάζων, Πλατανεύς, Ἀρείος, Αἰσυρος, κ. τ. λ. Bryazonti alterum nomen Olachas videtur fuisse, uti dicemus xxxi. 18.

^g *Megarice*] Stephanus: Μεγαρικῶν

κολίχριον, ἢ συγκρατῆγεται ταῖς Βιθυνῶν πόλεσιν, *Oppidulum, quod inter Bithynorum urbes numeratur.* Megareses certe hanc oram tenuisse, testis est Mela 1. 19. et Strab. lib. xii. p. 563. Uterque enim Astacum ipsam a Megarensibus conditam scribit. Promontorio nomen est hodie, *Capo Fegona*, ut aiunt.

^b *Craspedites*] Idem Olbianus Mela dicitur, l. 19. ab Olbia oppido, de quo supra. Est autem Græcis κρηπέδων, quod Latinis fimbria, sive lacinia. Translate vero tum litoris marginis, tum veluti limbi et extreme montium oræ ac radices κρηπέδα appellantur: quod laciniarum recessibus ac prominentiis similitudinem referunt.

¹ *Astacum*] Ἀστακὸς Strab. lib. xii. p. 563. a Lysimacho deleta. Vide et Pausan. lib. v. p. 310.

¹ *Astacenus*] *Le Golfe de Comidie*, ab urbe Nicomediensi.

^k *Libyssa*] Stephanus: Λιβύσσα, φρούριον Βιθυνίας ἐπιβαλάντων, *castellum maritimum.* Nunc *Gebize*, ut credi vulgo Busbequius asseverat Epist. l. p. 30.

Hannibalis¹ tantum tumulus. Est in intimo sinu Nicomedia^m Bithyniæ præclara. Leucatasⁿ promontorium, quo includitur Astacenus sinus, a Nicomedia XXXVII. M. D.² Rursusque cœnantibus terris angustia^o pertinentes usque ad Bosphorum Thraciam. In iis Calchedon^p libera, a Nicomedia LXII. D. Procerastis^q antea dicta, dein Colpusa^r; ⁶ postea Cæcorum^t oppidum, quod locum eligere nescissent, septem stadiis distante Byzantio,⁷ tanto felicior omnibus modis sede. Ceterum intus in Bithynia colonia Apamena,^t Agrippenses, Juliopolitæ, Bithynion.^u Flumi-

Franz.—5 Ita codd. Harduini, eum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. LXII. M. D. Chiffi. XLII. M. D. Gronov. et edd. vett.—6 Codex Dalec. et margo ed. Frankf. 1582. a Nicomedia. LXXII. M. D. pass. Cerastis antea dicta, dein Colpœssa; Chiffi. a Nicomedia XXXVII. M. D. pass. Cerastis antea dicta; dein Colpœsa; edd. vett. et Gronov. a N. LXXII. D. Procerastis a. d. d. Compusa. Mox, nonnulli Cæcorum.—7 Vet. Dalec. distans a Byzantio.—8 Bithyniata Vet. Dalec.—9 Ita codd. Harduini et Chiffi. item edd. Har-

NOTE

¹ Ubi nunc Hannibalis] Referunt id quoque Plutarchus in Flaminio, pag. 380. Appianus in Syriac. p. 92. Ammianus lib. XXII. p. 219. Entropius lib. II. p. 766. Martianus lib. VI. cap. de Phrygia, p. 221. et Solinus cap. 42. p. 72. Etiamnum superesse hunc Hannibalis tumulum, testis est oculatus Petr. Bellonius de Admir. Oper. Antiq. 1. 38.

^m Nicomedia] Νικαυχθαια, hodieque Comedia.

ⁿ Leucatas] Idem Ptolemæo v. 1. Ἀσπράς.

^o Angustia] Le Canal de la Mer Noire.

^p Calchedon] Stephanus, verbo Καρχηδόν Καρχηδόν τῆς Βιθυνίας, διὰ τοῦ λ, κ. Tamen nummi veteres, cuiusmodi est eximus Caracallæ, in Parisiensi nostro Museo, ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ. Alter item Trajani, apud Patinum, pag. 186. atque ita constanter omnia vetustiora paulo monumenta. Hodie Græcis Chalcedona: Turcis,

Kadikioi. A pago Soutari tribus passuum millibus distat.

^q Procerastis] Προκεραστis, Ideirco, epinor, quod ex adverso sit posita illius promontorii, in quo Byzantium est conditum: cui promontorio Chrysoceras nomen fuit, ut dictum est IV. 18.

^r Colpusa] Ita Mss. omnes: non Compusa. Κολπώσσα, contracte Κολπόσα, sinuosam significat.

^t Cæcorum] Vide quæ dicturi sumus IX. 20. De egregio Byzantii situ multa Polybius IV. pag. 425. et 432. Tacitus quoque Annal. XII. p. 191.

^u Apamena] Sive Myrlea, de qua superius, cap. 40. ubi et de Juliopoli egimus, unde Juliopolitæ dicti: quorum nummus est in Thesuro Goltzii, ΙΟΥΛΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. De Apamea Ulpianus, Digest. lib. I. tit. 5. de Censibus: 'Est et in Bithynia colonia Apamena.'

^v Bithynion] Βιθυνίωv Strab. lib. XII.

na: Syria, Lapsias, Pharmacias,⁹ Alces, Crynis, Lilæus, Scopius, Hieras qui Bithyniam et Galatiam disternit. Ultra Calchedona Chrysopolis⁷ fuit. Deinde Nicopolis, a qua nomen etiamnum sinus retinet: in quo portus Amyci:² deinde Naulochum¹⁰ promontorium: Estiæ² templum Neptuni. Bosphorus, D. passuum intervallo Asiam Europæ iterum auferens, abest a Calchedone XII. mill. D. passuum. Inde fauces primæ VIII. mill. DCCL. pass.¹¹ ubi Phinopolis⁸ oppidum fuit. Tenent oram^b omnem Thyni, interiora

~~~~~

duin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *Pharmacias* edd. vett. et Gronov. Mox, *Lylæus* Gronov.—10 *Neulochos* Pintian. ex Strab. lib. vii.—11 Ita codd. Harduini et Chiffli. item Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. *CCL. pass.* edd. vett. et Gronov. Mox, Vet. Dalec. ubi *Sphyropolis*; alii ap.

NOTÆ

p. 505. in mediterraneis Bithyniæ urbibus. Ptolemæo v. 1. Κλαυδιόρολις, ἡ καὶ Βιθύνιον.—¹ Hæc Antinoi patria, qui Hadriani Aug. ex concubina filius. Nummos ipsius honori percussos alibi exposuimus; sed ex his unus est diligentius explicandus, qui est ex ære maximo in Gaza Regia. ANTINOON ΘΕON Η ΠΑΤΡΙC, Capite Antinoi nudo. *Divum Antinonum sua patria veneratur.*)(BEIΘΥΝΙΕΩΝ ΑΔΡΙΑΝΕΩΝ. *Bithyniensium, qui et Hadrianenses cognominantur, nummus. Bithyniensis, capite nudo, pateram tenet ante palmam, indicemque victoriæ ab Antinoo relatae. Post Bithyntensem bos est, prona cervice, ut victima mox immolanda animæ Antinoi sideribus (ut credi volebant) receptæ: id quod stella notat superne fulgens. Me pudet eorum, qui hic Endymionem cogitant, et sidus pro Luna accipiant.* Ed. sec.

⁷ *Flumina*] Omnia ea ceteris scriptoribus incognita.

⁸ *Chrysopolis*] Χρυσόπολις, πλησίον Καλαχιδόνας Stephano; apud quem et

Νικόπολις Βιθυνίας legitur, hodie *Scutari*.

² *Portus Amyci*] Bebrycum Regis. Plin. xvi. 89. 'In Ponte portus est Amyci, Bebrycum rege interfecto clarus,' &c. Vide Servium in illud *Æneid.* v. 225. 'Qui se Bebrycia veniens Amyci de gente ferebat.'

¹⁰ *Naulochum*] Ναυλοχος statio navium est.

² *Estiæ*] Ἐστία promontorii nomen esse videtur, quod simile ei sit, cui sedem in opposita Bosphori Thracii ripa statuit Polyb. lib. iv. p. 433. τὰ περὶ τὰς Ἐστίας ἄκρα καλοῦμενα τῆς Ἐβρώτης. Ei loco nomen est hodie *Algiro*. Ibi Templum Neptuno Timosthenes: ceteri scriptores Diis duodecim dicatum aiunt: *Mela* 1. 2. *Jovi*.

⁸ *Phinopolis*] A Phineo fabulis notissimo. At codd. *Mss.* Reg. 1. 2. *Colb.* 1. 2. *Spiropolis*, multe sincerius: nam Phinopolin in Europa diximus iv. 18.

^b *Tenent oram*] Consentit *Estathius* fere, in *Dionys.* vs. 795. pag. 105.

Bithyni. Is finis Asiæ est, populorumque CCLXXXII. qui ad eum locum a sinu Lyciæ¹³ numerantur. Spatium Hellesponti et Propontidis ad Bosporum Thracium esse¹³ CCXXXIX. mill. passuum diximus.^d A Calchedone Sigeum Isidorus CCCXXII. M. D. passuum¹⁴ tradit.

XLIV. Insulæ in Propontide ante Cyzicum Elaphonnesus,^e unde Cyzicenum marmor: eadem Neuris^f et Proconnesus dicta. Sequuntur Ophiusa,^g Acanthus, Phoebe, Scopelos, Porphyrione, Halone cum oppido, Delphacia, Polydora. Artacæon cum oppido. Est et contra Nicomediam Demonnesos.^h Item ultra Heracleamⁱ adversa Bithyniæ Thynias,^j quam barbari Bithyniam vocant. Est et Antiochia:^k et contra fauces Rhyndaci Besbicos^l decem et octo

Dalec. ubi *Bosphoropolis*.—12 Ita codd. Harduini et Dalec. item Vet. Dalec. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. a *finē Lyciæ* Lugd. Erasmi, Basil. et Frankf. 1582. a *finē Lydiæ* Elz. a *sinu Lydiæ* Gronov.—13 Ita codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. τὸ εἶναι non legitur in edd. vett. et Gronov.—14 Ita codd. Harduini et Chiffi. cum edd. Harduin. 1. 2. 3. Miller. Bipont. et Franz. CCLXXII. M. D. p. Lugd. Erasmi, Dalec. Elz. et Gronov. CCLXXII. M. CCCC. pass. Frankf. 1582.

CAP. XLIV. 1 *Thynias* Ald. Junt. Basil. Lugd. Erasmi, Frankf. 1582.

NOTÆ

^a *A sinu Lyciæ*] De quo cap. 28. 'Ultra, par sinus priori. Ibi Pinara, et quæ Lyciam finit, Telmessus... A Telmesso Asiaticum mare, et quæ proprie vocatur Asia.' Neque enim Lycia, ut diximus, Ciliciæ, aut Cappadocia, Asiæ propriæ nomine censebatur.

^d *Diximus*] Lib. IV. cap. 24. Vide Notas et Emend. num. 98.

^e *Elaphonnesus*] Ἐλαφόννησος Scylaci, p. 33. Vide Notas et Emend. num. 99.

^f *Neuris*] *Neuris* et *Προκόννησος*. *Neuris* et *Προχώνη* apud Stephanum cognomina sunt Ἀλάνης insulæ: sed hallucinari probe hominem puto.

^g *Ophiusa*] Ὀφιοῦσα, Ἀκανθος, Φοίβη, Ζεφειλος, Πορφυριάνη, Ἀλάνη, Δελφασία, Πολυδώρα. De hac postrema

Stephanus: Πολυδώρα, νῆσος πρὸς τῇ Κεζίκῳ.

^h *Demonnesos*] Stephanus: Δημόνησος, περὶ Χαλιχρόνα νῆσος, ἀπὸ Δημονήσου τινός.

ⁱ *Ultra Heracleam*] De qua libro seq. cap. 1.

^j *Thynias*] Stephanus: Θυνιάς, νῆσος, πρὸς τῷ στόματι τοῦ Πόντου. De ea Schol. Apoll. ad Argon. II. 178. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα Βιθυνία, νῆσος μετὰ τὸν Πόντον, ἐν ᾗ ἔστιν Ἀπόλλωνος ἱερὸν. Et idcirco Apollonia Thynias vocabatur, ut dicemus VI. 13. Mela II. 7. 'Thynias... quam, quia Bithyni incolunt, Bithynida appellant.'

^k *Besbicos*] Strab. lib. XII. p. 577. et Steph. Βέσβικος, ἡμισίον περὶ Κεζίκων.

mill. circuitu. Est et Elæa,¹ et duæ Rhodussæ,² Erebinthodes, Megale, Chalcitis, Pityodes.

Dalec. Elz. et Gronov.—2 *Antiochiæ* codd. et Vet. Dalec. Mox, *Berici* Chiffi.—3 *Rhodiussæ* Vet. Dalec. Mox, *Erebinthus*, *Megale*, &c. Gronov. *Erebinthus*, *Megale*, &c. Basii. Lugd. Erasmi, et Frankf. 1582.

NOTE

¹ *Elæa*] Ἐλαία, ab *olea*: ῥοδούσσα, a *rosarum* copia: Ἐρεβινθάδος, a *cicerium* ubere proventu: Μεγάλη, *magna*: Χαλκίτις, cuius Stephanus meminit, *arenaria*: Πιτυάδος, *pinaria*. Hesychio, p. 244. Χαλκίτις et Πιτυάδα, commu-

ni vocabulo *Δημόνησι* appellantur. Num vero pro *Erebinthus*, vel *Erebinthodes*, legi oporteat *Terabinthus*, quo nomine insulam circa Byzantium agnoscunt Nicetas, Zonaras, alique, amplius considerandum.

NOTÆ ET EMENDATIONES

AD LIBRUM V.

NATURALIS HISTORIÆ

C. PLINII SECUNDI.

1. CAP. I. *Postea a Claudio Cæsare, cum coloniam faceret, appellatum Traducta Julia*] Quot in hac una sententia voces occurrunt, tot pæne scopuli sunt, ad quos summa ingenia offenderunt. A C. J. Cæsare, non a Claudio, coloniam esse deductam invitis libris omnibus legi credique Vossius præcipit, lib. I. Observat. in Melam, p. 168. quoniam Julii Jovis Strabo meminerit, qui Tiberio imperante, multo ante Claudii principatum, obiit. Obscure Pliniam, ac fortassean false locutum esse Salmasius asseverat, in Solia. p. 268. cum Traductam in Bætica, non in Mauritania fuisse constat. Patinus in Sueton. p. 115. ipsi Augusti temporibus Julii Traductæ nomen Tingitanæ civitati hæsisse ex nummis probat: Pliniumque erroris insinuat. Ego vero sic censeo, hujus mentem eorum neminem esse assecutum: neminem non ei culpam affinem, quam confert in Plinium. Fuit enim vero id primum quidem alteri concessum oppido nomen, in opposita Hispaniæ Bæticæ ripa posite, cui, ut Strabo narrat, Tingitanis eo Zelitanique transductis ex Africa, Augusti temporibus, Julii quoque Transduc-

tæ facta ex re appellatio est. Ea postmodum Claudio Cæsare principe transductis iterum, seu revocatis, (incertam qua causa,) ex eo oppido Tingitanis in avitas sedes, unde commigrarant, additisque novis colonis, Traducta Julia Tingis est vancepata, prioris oppidi nomenclatione in Africam transvecta cum civibus. Argumento est, quod Juliam Iozam, quam in Bætica Strabo agnoscit, lib. III. p. 140. Ptolemæus similiter, in descriptione ejus oræ, et Marcianus Heracle. p. 70. vetustos scilicet secuti auctores, Τραυδοῦρα appellant, Plinius in recensendis alioqui Bæticæ, cui ipse præfuit, oppidis ad fastidium prope diligens, prætermisit: quod nulla tum istic, præter teane forte vestigium, omnis in Africam Transducta Julia commeasset. De Bæticæ Hispaniæ Traducta Julia accipiendi nummi IIII, quos Patinus exhibet, loco mox cit. tum Augusti, tum Caii Cæsaris Augusti F. nomine ac vultu insigniti: quibus insculpta ex adversa parte racemi uva est, cum epigraphe IVL. TRA. neque ad Tingin hi pertinent, ut Patinus patat. Oram vini feracem hæc nota declarat: unde et in oppo-

sito littore ea re factum promontorio nomen a Græcis Ἀμπελουσία.

2. Ibid. CCV. mill. pass. a Gadi-tano freto, &c.] Libri editi voces hoc loco duas inserunt, quas nulli Mss. agnoscunt, CCV. mill. pass. Agrippa Lixum a Gadi-tano freto, &c.

3. Ibid. Et senatum inde intrantibus] Locum hunc Plinii editores, contra Mss. omnium fidem, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et Chiffi. sic interpolant: *Et senatorii, nil demirantibus quam luxuriam, &c.* quibus verbis nec salis, nec rationis, probabilisve sententiæ, mica ulla subest.

4. Ibid. Qui Ger vocaretur] Istud amnis nomen tum ex codicibus Mss. Reg. 1. 2. et Paris. tum ex Ptolemæo restitimus, cum prius perperam qui Niger legeretur. Niger tamen legisse in Pliisiana libris Solinus videtur, qui fluvium ea appellatione donatum putavit, quod atri coloris aquas volveret, quo nihil esse aut dici absurdius potest.

5. Ibid. *Baniura*] Ita emendavimus ex Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Prius *Baniuri* legebatur. Apud Ptolem. iv. 1. BANIOTBAI, pro BANIOTPAI, ut quidem merito suspicamus.

6. Ibid. *Item Igligili. Oppidum Tuca, &c.*] Prius legebatur, *Igligili oppidum. Tuca, &c.* Nos addita vocula *item*, ex Mss. Reg. 1. 2. et ceterorum admonitu, ac mutata interpunctione, Igligili coloniam fuisse indicamus, quod et Antoninus in Itinerario admonet. Sic paulo ante, ubi præpostera loci distinctio et duobus oppidis unum conflarat, in hunc modum: *Cæsarea . . . a Divo Claudio colonia jure donata, ejusdem jussu deductis veteranis. Oppidum novum, et Latio dato Tipasa*: nos genium latere agnovimus, locumque ita distinctimus: *A Divo Claudio colonia jure donata. Ejusdem jussu deductis veteranis, Oppidum Novum: et Latio dato Tipasa.* Nam *Oppidum Novum* proprium loci, colonizque nomen esse, abunde ex Pto-

lemæo, et Antonino docuimus. Pertinet huc *Venustus Oppidonebensis*, in Notitia Africæ, inter Episcopos Mauritaniz Cæsariensis, pro *Oppidonebensis*, sive *Oppidonevensis*.

7. Ibid. *Utriusque Mauritaniz longitudo decies triginta novem mill.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. Denique ipse Martianus, lib. vi. cap. de duabus Mauritanis, p. 216. ut mirari subeat, cur Plinii editores, *octingentorum triginta novem mill.* tantum scripserint; cum vel ab Ampelsia promontorio ad amnem Mulucham, quem Masseylorum finem esse superius diximus, stadiorum quinque millia interesse Strabo ait auctor, lib. xvii. p. 827. cum tamen nec Tingitanæ fere partem ullam, nec Cæsariensem totam eo spatio complectatur. Missi Theodosii: *Gaulia (lege Gatalia) et Mauritania finiuntur ab oriente flumine Ampsaga: ab occidente, oceano Atlantico: a septentrione, mari Africo: a meridie, mari oceano Æthiopico: in longitudinem n. passuum CCCCLXII. in latitudinem duodecies xxx. juxta Plinium Secundum.* Ubi mensuræ longitudinis latitudinisque, exscriptorum vitio, hand dubie sunt permutatæ. Quod vero statim in eodem exemplari subditur: *Utriusque Mauritaniz longitudo CCCCLXXX. latitudo CCCLXVIII.* aut vitiosum esse, aut adjectum ac spurium arbitrator, certe falsum.

8. CAP. II. *Nomades, a permutandis pabulis*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. librique recentis editi. At Parmensis editio, a *permutandis papilionibus*, legit: quæ lectio etiam tolerabilis est. Sunt enim papilioes τὰ σκῆπτωρα, *castrensia tabernacula*, sive *tentoria*, ut docet vetus Glossar. unde vox Gallica *Pavillon*. Hac usus Ælius Spartianus, in Pescennio, p. 78. 'In omni expeditione ante omnes militarem cibum sumit ante papilionem: nec sibi unquam vel contra Solem, vel contra imbres quæsitivæ tecti

suffragium.' Sic Nomadam tabernacula papilionis rite vocaveris.

9. CAP. III. *Hipponem dirutum*] Dirutum quidem hac nostra ætate oppidum, at non Plinii ævo, ne junioris quidem, qui id eleganter describit, IX. 33. ad Caninum. Ac nisi hanc vocem *dirutum* libri omnes miro consensu exhiberent, *Zarytum* potius scriberem, cum Antonino in Itiner. Voluisse enim vir eruditus videtur eam appellationem indicare, quæ apud Afros esset in usu vulgi, et in communi sermone. Sic 'zætam' pro 'diæta,' pro 'diabolo' 'zabulum,' 'sacorum' pro 'diacono,' media ætas dixit. Vide Rosweyd. notis in Paulin. p. 770. et 771. Sic in Conc. Nicæno I. 'Heliodorus Diabulonites,' et idem 'Zabulonites' legitur. Hinc unica voce legas in Notitia Africæ apud Victorem Vitensæ, 'Marianus Hipparitensis,' inter Episcopos Provinciæ Proconsularis. In Collat. Carthag. n. 139. pag. 143. 'Florentinus Episcopus Hippensis Zaritorenensis.' Salmasius in Solin. p. 331. ineptam tantologiam affingit erudito scriptori, cum scripsisse autumat: *Quod Hipponem Diarrutum vocant, Diarrhytum a Græcis dictum.* Nec Surita felicior in concludendo, cum *dilatatum* reponit.— '*Hipponem dirutum vocant*) *Incola*, inquit, cum Græce nesciant, *dirutum* vocant, pro *Diarrhytum*. Hanc vocem *dirutum* libri omnes miro consensu exhibent. *Zarytum* vocat Antoninus in Itinerar. Salmasius in Solin. p. 331. ineptam tantologiam,' &c. *Ed. sec.*

10. Ibid. *Theudalis*] In Notitia Africæ proxime laudata, inter Episcopos Provinciæ Proconsularis, *Victor Eudalensis*: lego *Theudalensis*. Inscriptio vetus apud Gruter. p. 512. THEUDALENSES. In Collat. Carthag. pag. 109. 'Urbanus Episcopus plebis Theudalensis.'

11. Ibid. *Locus, Castra Cornelia*] Præmissa hac voce, *locus*, oppidum, pagumve, aut castra, quibus de agi-

tur, intelligisse, vix superesse ruderâ, ac locum duntaxat notari, tralatitium loquendi genus est, et familiare Plinio. Quamobrem in eam mentem venio haud ægre, ut suspicer, absorpta hæc aliquando Castra Cornelia fuisse subito terrarum hiatu: atque adeo hanc Tertulliani mentem esse, lib. de Pallio, cap. 3. pag. 113. cum ait: 'Hactenus Sodoma, et nulla Gomorrha, et cinis omnia .... Utinam et Asia secunda jam sit de soli ingluvie: utinam et Africa semel voragine perverit, unicus castris fraudatis expiata. Multa et alia Tertulliani locum nulla videatur esse; dum confidenter pronuntiat, non posse ambigi, quin ista sint accipienda de Cambysæ exercitu in Libycis Syrtibus immensis arenarum cumulis cooperto atque obruto. Perinde quasi exempla Tertullianus hoc loco aliunde repetat, quam ex Romanis annalibus: aut de hominum clade, non de terrarum jactura agat, et mutato situ: aut tam vetustam historiam, tamque a proposito suo alienam, cum tam recente componat: aut denique non lucrum fecisse Africam putet, sed dispendium esse passam, hostili Cambysæ exercitu arenarum vi obruto. Porro Castra Cornelia, quod mihi pæne exciderat, describit eleganter Lucan. IV. 585. ubi de Curione agens, in eum Africæ locum appellente, sic canit: 'Inter semiratas magnæ Carthaginis arces, Et Clupeam, tenuit stationis littora notæ; Primaque castra locatcano procul æquore, qua se Bagrada lentus agit sicca sulcator arenæ.' Et mox, vs. 655. de Scipione: 'Sed majora dedit cognomina collibus istis,

Pœnum qui Latii revocavit ab arcibus hostem Scipio: nam sedes Libyca tellure potite hæc fait. En veteris carnis vestigia valli? Romana hoc primum tenuit victoria campos.' Appian. Bell. Civ. lib. 11. pag. 455. *Χάρακα Σκιπίωνος* vocat, *Castra Scipionis*.

12. Ibid. *Clypeum*] *Κλυπέων* Ptolem. 17. 3. et *Ἀσπίδα*, eam duo oppida, separatim describit, insigni errore: nam que Græcis *Ἀσπίς* dicta est, ut Polybio, lib. 1. p. 42. et Appiano in Punic. pag. 3. Agathemero Geogr. 1. 5. aliisque, eadem Latinis Clypea fuit. Solinus cap. 27. pag. 49. 'Clypeam civitatem Siciliæ astruunt, et *Aspida* primum nominant.' A forma scilicet nomen accepit: Silius Ital. lib. 1. 'Tam que Sicaniæ præcinxit litora muro, in clypeis speciem curvatis turribus *Aspis*.'

13. Ibid. *Ruspina*] Martian. lib. VI. cap. de secundo sinu Africae, pag. 216. 'Ruspe,' inquit, 'Thapsus,' &c. Ruspas a Ruspina haud diversa esse non obscure significans. Fulgentium sane Ruspensem Episcopum novimus. In Notitiæ Africae, inter Episcopos Provinciae Byzacenaë, 'Stephanus Ruspensis.' Ruspinsensis ibi Ecclesiam nulla mentio. Nec vero magis est apud me auctoritas Ptolemæi unus, qui 17. 3. Ruspina a Ruspis in eadem provincia et nomine et situ jungit: qui *Ἀσπίδα* et *Κλυπέων*, ut proxime diximus, diversas esse existimavit. Nam ceterorum scriptorum, qui Ruspas laudant, ii Ruspina silent: qui hæc appellant, illam omitunt.

14. CAP. 17. *Gaphara*] In libris omnibus *Taphra* legitur: at nullum est in tota Africa oppidum, quod *Taphra* vocetur. Omnino *Gaphara* scribendam, uti ex Ptolemæo indicavimus: nec vero obscurius Scylax declarat, pag. 46. situm hujus oræ describens: 'Ἀπὸ δὲ Νεαπόλεως τῆς Καρχηδονίων χάραξ Γράφαρα πάλις. Ταύ-

τη παράλιος ἡμέρας μίαι ἀπὸ Νέας πόλεως. Ἀπὸ δὲ Γράφαρων Ἀβέρτων πάλις καὶ λιμὴν. Sed *Γράφαρα* Scylax pro *Γάφαρα* videtur scriptissimum.

15. Ibid. CCCXII. mill.] Ita omne libri omnes. Vorum cum Mela VI. 7. de Syrti majore agens, et qua dehiscit, et qua flexum agit, altero tanto spatio doceat esse ampliorum, quam sit Syrtis minor; hæc autem qua mare occipit, centum fere milia passuum, auctore Plinio Pannonique patens; supersuere hæc loco centesarii notam, perspicuum est, scribique oportere CCCXII.

16. Ibid. *Alactrons dixerat*] *Μαχρύας* forte rectius agnovervis: sunt enim *Μάχρυς* Ptolemæo IV. 3. et Stephano, quos Herod. lib. 17. pag. 231. n. 178. *Μάχλυας* appellat, ipsaque Plinius VII. 2. supra *Nasamonas* locat. Hos ad mare usque pertinere Herodotus asseverat, *Lotophagis* esse confines, et lotæ pariter vesci, ac Tritonis amnis ripam accelerare: *Ἀνοπέγων δὲ τὸ πρὸς ἑλλασσαν ἔχοντα Μάχλυας, ἁσπὲρ μὲν καὶ ὄντι χερσίνωνι ... κερσίνωνι δὲ ἐπὶ ποταμῶν μέγαν, τῷ ἄλλοις Τρίτων ὄντι.* Sed libri omnes *Alactrons* exhibent, R. 1. 2. Coll. 1. 2. Paris. &c.

17. Ibid. *Matornas*] Hanc lectionem, quam summa fide, ac micro consensu codices omnes Mss. exhibent, R. 1. 2. Coll. 1. 2. Paris. ipsaque Parmensis editio, primus induxit Hermolaus, ut *Madauræ* nobis oppidum obtruderet. Insigne illud quidem Apuleij Philocephii natalibus, et D. Augustini palamstra: sed non hujus loci: quo Byzacena fere mediterranea censentur oppida: cum Madaurense Numidia fuerit, ut ipse testatur Apuleius, Victorque Vitanis, cujus in Notitiæ inter Episcopos Numidiæ 'Prudentius Madanensis' laudatur.

18. Ibid. *Salaphitanum*] Ita libri omnes. Hujus tamen oppidi vestigium ullum usquam deprehendere

nondam licuit. Forte *Sataphitanum* scripsit: nam in Collat. Carthag. pag. 167. 'Urbanus Satafensis' legitur. Forte *Salaritanum*: quod in eadem Collat. pag. 139. 'Proculus Episcopus plebis Ginesitanis Salarim.' Vel denique, permutatis tantum syllabis, *Sufetalanum*: est enim inter Episcopos Prov. Byzacene, in Notitia Victoris, 'Prasidius Sufetalensis.' Sed in tam multiplicibus conjecturis ne mihi quidem ipse satis facio.

19. Ibid. *Tiphicenses*] Libri editi ad hunc diem exhibent, *Tiricenses*, *Tiphicenses*: sed prioris nomenclaturæ oppidum nulli Mss. codices Plisiani, nulla Notitia Africæ agnoscit. Neque vero explorata satis fidei alterum quoque nomen *Tiphicenses* est: ut venire in dubium jure videatur, an huc referri possit *Pasosius Tiphicensis*, ex Collat. Carthag. p. 109. an *Solemnus Tigrisensis*, e pag. 140. an denique *Tigrisenses* scribi oporteat, a Tigis oppido, quod a Procopio describitur, lib. II. Vandal. Mss. certe, R. 2. et Chiffi. legunt *Thiricenses*.

20. Ibid. *Vicenses*] Libri Mss. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. &c. *Sicenses*. Ab V littera ducti vocis hujus initium vidit Hermolaus. Frobenius *Vicenses* commentus est. Non *Vicenses* reponimus, ex Collat. Carthag.

21. CAP. V. *Mox XL. M.*] Sic restitimus ex Mss. R. 1. 2. &c. cum prius perperam legeretur in editis, *CCL*. Sententia loci est, a Ptolemaide distare XL millibus passuum promontorium, Phycantem appellatum: quod intervallum tabulis omnes Geographici approbant: alterum non ferunt.

22. Ibid. *Asbytae*] In libris hactenus editis *Asbytae* legitur, sed mendose. *Asbóttae* enim vocantur primum ab Herod. lib. IV. n. 170. p. 279. *Ἀσβότται, ὅτι τοῦ ὕπερ Κυρήνης εἰκένωσ' ἐπὶ θάλασσαν ὃ οὐ κερήκωνιν Ἀσβότται. Ἡ μὲν περὶ τὴν Ἰνδὸν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου ἔστι θάλασσαν ὃ οὐ κερήκωνιν Ἀσβότται. Ἡ μὲν περὶ τὴν Ἰνδὸν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου ἔστι θάλασσαν ὃ οὐ κερήκωνιν Ἀσβότται.* *Hi supra Cyrenam habitant: ad mare autem non pertingunt Asbytae.* *Ἀσβότται* pariter Stephano, et Dio-

nyse, vs. 211. quem laudat Tzetzes in Lycophr. pag. 122. Ptolem. IV. 4. perperam *Ἀσβότται*, pro *Ἀσβότται*. Hinc Jovi ipsi nomen, apud Nonnum, lib. XIII. pag. 872. *Καὶ Διὸς Ἀσβότται μεσημβρίωνος ἐκείνου*.

23. CAP. VI. *LXII. M. pas. Inde Alexandriam CC. mill.*] Uterque numerus, in libris impressis corruptus, a nobis restitutus est, tum ope codicem Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. tum ipsius Martiani admomitu, quem secuti, pro *XII. M.* rescripsimus *LXII.* ac pro *C. mill.* restituta centenarii nota, quæ facili lapsu amanuensibus excidit, *CC. mill.*

24. CAP. VII. *Insulae*] Hinc capiti lemma istud Plinii editores ex Indico hujus libri petitum præfixere: *Insulae circa Africam, et ex adverso Africæ*; enim tamen nullus hoc loco memoretur insulae, quam quæ contra Africam in mediterraneo mari sunt posita. Verum, ut in Indico monimus, non *ex adverso Africæ* Plinius, sed *aversa* scripsit, *Æthiopianam* intelligens, quæ adversa, hoc est, post Africam retro posita est: de ea enim peracta insularum mentione statim seq. cap. agitur.

25. CAP. VIII. *Pharusii quondam Persæ*] Salmasius in Solin. pag. 415. legit, *quondam per se caniles*, hoc est, sponte sua, refragantibus Mss. omnibus, Reg. 1. 2. Colb. 2. &c. in quibus *Persæ* discrete scribitur: refragante, quod majus est, veritate ipsa: nam Pharusius a Persis oriendus, et Salustius quoque prodidit, de bello Jugurth. p. 66. 'Sed postquam in Hispania,' inquit, 'Hercules (sicuti Afri putant) interit, exercitus ejus compositus ex variis gentibus, amisso duce, ac passim multis sibi imperium potentibus, brevi dilabitur. Ex eo numero Medi, Persæ, et Armenii, navibus in Africam tranvecti, proximos nostro mari (mediterraneo scilicet) locos occupavere: sed Persæ intra oceanum magis;' ubi Plinius

nimirum Pharusios locat, quos hoc ipso cap. oceanum dixit attingere. Refert eadem ex Sallustio Isidorus Orig. ix. 2.

36. CAP. IX. *LXIII. LXXV. M. pass.*] In Mss. omnibus, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. tum hoc loco, tum vi. 38. ubi hæc rursus Asiæ longitudo repetitur, miro consensu scriptum vidimus, *LXIII. DCCL.* Et Parmensis editio ita fere utrobique exhibet. Cum vero hunc numerum explicare et concoquere Frobenius non posset, expuncto posteriore, nempe *DCC.* minuit: nodumque, cum solvendo non esset par, abscidit. Sane sexages ter centena et septingenta millia nemo Latine dixerit: cum enim ter centena et septingenta sint decies, brevis atque aptius septuagies dixeris. Sed hæc nimirum erroris occulio, hæc hallucinationis ansa oblata amannensibus est. Cum scriptum viderent in Plinianis codicibus, *LXIII. sept. quinq.* Martianum secuti, *septingenta quinquaginta*, pro *septuaginta quinq.* posuere. Quid quod Agathemerus, qui Artemidori epitomen fecit, ejus nimirum quem hoc loco Plinius laudat auctorem, Geogr. i. 3. multo breviorum mensuram facit hujus longitudinis, cum Asiæ a Canopico Nili ostio ad Tanais ostia patere scribit stadiis XL. M. CXI. nec recta via, sed littoribus omnibus etiam, sinuumque anfractibus comprehensit? *τῆς δὲ Ἀσίας ἀπὸ Κανόβου ἕως Ταρσίβου ποταμοῦ, μετὰ τῶν κόλπων, ὁ παράλιος σταδίων μυριάδων θ' καὶ βι.* Efficit hæc summa quinquagies centena, et quatuordecim millia passuum. Cui spatio ut Ægypti etiam mensuram addas, tamen Pliniana summa *LXIII. LXXV.* millibus amplius septingentes hanc superabit. Similem isti amannensium errorem detegemus inferius, num. 35. et alibi passim.

37. Ibid. *Phaturiten*] Ita restitui-mus, tum ope codicum R. 1. 2. Colb.

1. 2. Paris. et Chiffi. tum Sacra-rum Literarum admonitis, in quibus terra Phatures, sive Phatures, portio Ægypti nominatur: etiam et Ægypti metropolis, ab Hieronymo, in Ezech. 29. Eusebius, de locis Hebr. *Φατούρ, χώρα Αἰγύπτου, ἡδὲ Ἰε-χιθά, καὶ ἐν Ἱερακίᾳ, ἕδα κεντρικῶν αἰ Ἰουδαίου.* Phatori regio Ægypti, ut est in Ezechiele et Jeremie, ubi habitarunt Judæi. In libris hæcenus editis, quos Ortelius secutus est, *Phaturiten.* Eademque vox, ab editoribus Pliniani operis rursus temere post *Ombiten* nomen in Parmensi editione repetita, negotium eruditio cessavit, ut ex ea voce *Phatiten*, seu novam aliam præfecturam, excederent, numerumque augetent. At post *Ombiten* in Mss. Reg. 1. 2. aliisque, *Apollopolites* sequitur: nec de Phatite nomen in Thebaide juxta Æthi-piam vel levis apud ceteros scripto-res suspicio est. Sic paulo inferius ex Hermopolite, post Paeopolitea repetito, *Thermopoliten* confuzerunt, cujus nullum vestigium aut in Mss. extat, aut in aliis auctoribus.

38. Ibid. *Atharrabiten*] Codices Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. habent *Athribiten*, quemadmodum et Ptolem. 1v. 5. *Ἀθρῖβίτης νομός, καὶ μετρούμενος Ἀθρῖβις.* Nihil tamen necesse est immutari: nam Stephanus, *Ἀθρῖβις*, inquit, *πόλις Αἰγύπτου, ἧς καὶ Ἡρόδοτος ἐν τρίτῳ, Ἀθαρραβίτης νομός ἐν Αἰγύπτῳ, κ. τ. λ.* Addit ex Hecateo scribi etiam *Ἀθαρραβίτης νομός.*

39. Ibid. *Cabasiten*] Hæcenus in editis legebatur, *Capusiten.* In Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. *Cabasiten.* Mandam admonitu Ptolemæi susculimus, et Actorum Concilii Ephes. i. in quibus Act. i. pag. 488. Theopemptus Cabasorum Episcopus interloquitur.

30. Ibid. *Metelliten*] In Reg. 1. Colb. 1. 2. et Paris. edit. *Metelliten.* Reg. 2. et Paris. *Metelliten.* Nos ex Ptolem. 1v. 5. *Metelliten.* Et in Cos-

cil. Ephes. l. act. 1. p. 488. 'Macarius Metelitarum Ægypti' Episcopus. Sed ingenti sane fiducia Frobenius *Nitritis* substituit, cujus fidem deinde ceteri editores secuti, neglecta vetustorum exemplarium auctoritate, in eundem errorem impegarunt: cum *Nitridis populus*, non *Nitritis*, auctore Strab. lib. xvii. p. 807. aliisque, scribi oportuisset. Nitria urbs et mons fuit juxta Alexandriam, ex Paladio in Lausiaco sacris Monachorum agminibus celebratissimus. A Nitricopia ei nomen, ut refert Sozomenus vi. 80.

31. CAP. XI. *In monte inferioris Mauritaniae*] Ita Solinus, c. 32. p. 59. et Martiana, lib. vi. cap. de Ægypto, p. 218. Ita etiam Reg. 1. cod. At Reg. 2. et Chiffi. in fonte, minus recte. Ammianus enim, lib. xxii. pag. 229. 'Rex autem Juba,' inquit, 'Punicorum confusus textu librorum, a monte quodam oriri eum exponit, qui situs in Mauritania despectat oceanum: hisque iudiciis hoc proditum ait, quod pisces et herbas, et bellum similes, per eas paludes gignuntur.' Ita etiam Xiphilius in Severo, aliique, Nilum eliciunt ex Atlante monte.

32. Ibid. *Crocodylus quoque inde ob argumentum hoc Casares in Iseo dicitur ab eo spectatur hodie*] Miras huic loco tenebras offudit, tum interpolatorum audacia, tum etiam interpretum nimia subtilitas. Sic enim in editis libris legitur, interpunctione etiam præpostere collocata: *Ibi pisces reperiantur alabeta, coracini, siluri, crocodylus quoque. Inde ob argumentum hoc Nilii ortus creditus, Casares in Iseo dicitur ab eo spectatur hodie.* Addidere interpolatores hæc verba: *Nilii ortus creditus*, atque e margine glossæ importunam in perspicuam per se planissimamque orationis seriem transvexerunt: quod nusquam in Mss. comparat, nec Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. quos vidi, neque in Tolet. et Salmant. quos Pintianus, neque in

aliis quos Salmasius laudat in Solin. p. 416. Sed et interpretes haud sane feliciter in hoc loco versatos esse intelligi, cum ipsius lacus picturam Salmasius in eo templo dedicatam esse, Hermolaum secutus affirmat: quod de vero crocodilo ibidem reposito, ac postmodum in Isidis sede appenso, ad memoriam rei sempiternam, accipi dicitur oportuit.

33. Ibid. *In qua Castra] Cerasta*, non *Castra*, exhibent libri omnes impressi, contra fidem omnium plane codicum Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Tolet. et Salmant. ut Pintianus ipse testatur. Sic paulo post, eorundem exemplarium admonitu, *peninsula mille passuum ambitu scriptimus*, non *centum mill. pass.* ut hactenus legebatur.

34. CAP. XI. *Qui locus antea Rhacotes*] Hanc lectionem egregie constabiliunt Stephanus et Strabo, lib. xvii. p. 792. Ille enim tum p. 672. *Ῥακότης, ὄθρυς ἡ Ἀλεξάνδρεια πρότερον ἑκαλεῖτο Rhacotes, sic Alexandria prius vocabatur*: tum verbo *Ἀλεξάνδρεια: ἐκλήθη δὲ Ῥακότης, καὶ θάρος, κ. τ. λ.* Iste partem Alexandriam ait fuisse ita vocatam, quæ navalibus immineret. Vitium receptæ lectionis in Plinianis libris odoratus est ante nos Pintianus, cum sic legi videret: *Qui lacus antea Arupotes nominabatur.* Meminit hujus vocis ac loci, *Rhacotes*, præterea Pausanias in Eliacis: Tacitus item Hist. iv. Kircherus in Prodomo Coperto etiamnum hodieque *Rhacot* Alexandriam appellari a Coptitis ait.

35. Ibid. *CL. ambitus*] Amanuenses in primitivis Plinii exemplaribus scriptum repperunt, *centum quin.* II *quingenta* rati hoc loco significari, CD. primum, (sic enim exhibent Mss. quos terimus omnes, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. &c.) mox permutatis numeris, DC. scriperant. At Strabo lib. xvii. pag. 799. cum lacus hujusce latitudinem circumscribat stadiis centum, et quinquaginta, lon-

gitudinem trecentis, ambitus ex eo univ ersus existere non potest, nisi mille circiter stadiorum, quæ efficiant CXXV. mill. pass. quibus Claudius Cæsar millia iaque et XX. adjocit.

36. CAP. XIII. CLXXV. M.] Hanc Syriæ latitudinem arrogat libri omnes editi, manaque exarati. Et Misai Theodosii: 'Syria finitur ab oriente, flumine Euphrate; ab occidente, mari Ægyptio; a septentrione, mari quod inter Cyprum et Syriam est; a meridie, Arabia quæ est inter mare Rubrum et sinum Arabicum. Hujus spatium patet in longitudine CCCCLXX. in latitudine CLXXV.' Martianns vero, lib. VI. cap. de Arabia et Syria, pag. 310. hunc Plinii locum transcribens, DXXV. pro CLXXV. manifesto errore expressit: alioqui lætior multo, quam longior, Syria foret: cum ea parte angustissimam esse situs ipse regionum Tabulæque significat.

37. Ibid. *Augaris*] Ita libri omnes. Arioleantur, qui permutatis syllabis legi putant oportere *Garizim*: vel *Garizim*, qui mons Samariæ celeberrimus, prope Neapolim, quæ prius Sichima dicebatur: ut scimus ex Judic. IV. 9. Is enim ab Anthebone et Ascalone, quo in tractu describendo Plinius nunc habitat, multis passuum millibus dijungitur.

38. CAP. XIV. *Ceto*] Pro *Ceto* Frobenius *Darceto*, ex cap. 10. huc transtulit. Certe *Ceto* hoc loco Pliniana omnia exemplaria repræsentant, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiff. Libri quoque editi, Parm. Ven. Brix. ceterique ante Frobenium.

39. Ibid. *Sebate in monte, et altiore Gamala*] Prius legebatur, *Sebate, in monte altiore Gamala*, Plinii sententia et oratione deminuta, qui Sebastian quoque ipsam in monte situm significare voluit, ut sinceri codices admonent, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiff. Hujusmodi sane fuisse Samariæ situm hæud obscure significat

sacræ pagine, Michæz 1. 6. et adem locum Hieronymus. De Gamala diximus suo loco. Quod porro Samariam Stephanus cum Neapoli, quæ Sichem dicta est, tomere miscet, alii ante nos annotarunt.

40. CAP. XV. *Peræ*] Nagas agere Salmasius ait, in Solia. pag. 470. cui qui *Peræ* hoc loco defendunt. Ipse *Petræ* legi contendit oportere, ab asperis saxis quibus montosa est. Ego vero, qui Judææ partem aliquam *Petræ* appellaverint, adhuc actiores desidero: qui *Peram*, occurrunt plurimi, et fidei quidem exploratæ. Nam præter consensum codicum omnium Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. &c. partem Judææ transjordanicam, hoc est, ut sacræ pagine loquuntur, quæ est trans Jordanem; ut Plinius, quæ a ceteris Judæis Jordane amne discreta est; *Περαία* Josephus vocat, Bell. Jud. II. 2. pag. 778. καὶ τῆς θέρης Ἰερουσαλήμ. Et III. 1. pag. 881. Nigrum quendam *Περαία* appellat, quod ex regione trans Jordanem posita ortum duceret. Ipse et regionis hujus fines describit, III. 2. pag. 882. Et ex eodem Josepho apud Photium, cod. 238. pag. 978. Ἡράδης ἡ περιπέφυκε Γαλιλαίας καὶ Περαιίας vocatur. Et *Peræ*, quod Constantinopoleos suburbium, seu altera civitas est, factum isdem nomen crediderim. Ἐν τῇ Περαιίᾳ κτισθὲν ὄπισθεν Ἰουδαίας, ut deest nomine Josephus ait, Bell. Jud. III. 8. pag. 789. hoc est, ultra Jordanem, sive, ut Plinius mox ait, ab oriente locus Genesareth.

41. Ibid. *Hiericantem palmetis sitam, fontibus irriguam: Emmaus*] Præpostera interpunctione, non Hiericantis, ut decuit, sed Emmausis agrum aquis riguum Pliniane hactenus editiones repræsentarunt, *Fontibus irriguam Emmausis*. Cum ea des propria sit Hiericantini agri, teste Strab. lib. XVII. pag. 763. ubi de Hiericunte agens, ἐρριγὰς τῶν ὄρεων ἡ

θεωρεῖται, . . . ἑσθλότερος ἄρα, κ. τ. λ. Ibi palmetum est, . . . locusque totus irriguus, &c.

42. Ibid. *Bethleptephenen*] Cum decem modo Judææ toparchias Plinius pollicitus sit, ex iis unam in duas dissectuere Plinii interpolatores: cumque in Mss.legerent, *Bethlethepenen*, (sic enim R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. exhibent,) ipsi *Betholenen*, *Thephenen*, commenti sunt: quos secutus Ortelius rogat, an a Bethlethemo *Betholenen* legi oporteat. Sed nec *Betholenen*, nec *Thephenen* ceterorum scriptorum quisquam agnoverit: *Bethleptephenen* vero Toparchiam Josephus appellat, ut diximus, *Bell. Jud. v. 4. pag. 890.* quæ hæc ipsa est, quam Plinius modo commemorat.—‘Hæc porro decem toparchiam, ‘decem cornua,’ sine ‘decem’ illi ‘reges sunt, qui potestatem tanquam reges’ accepisse dicuntur, *Apoc. xvii. 1. 2.* ut in eum locum Commentarii nostri nondum editi, sed prelo jamdudum parati decent.’ *Ed. sec.*

43. Ibid. *XXV. implet*] *Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. LXXV.* quod fidem superat, et a ceterorum scriptorum consensu abhorret. *Isidorus Orig. xiii. 19.* latitudinem stadiis centum et quinquagenis circumscribit, quæ sunt millia passuum fere XIX. Haussit *Isidorus* a *Josepho*, ut quidem videtur, *Bell. Jud. v. 5. pag. 892.*

44. Ibid. *Ab occidentis littora*] *Asphaltita* videlicet lacus, ut diximus, non ipsius mediterranei maris, ut *Salmasius* intellexit, *pag. 612. et 613. in Solin.* ubi et illa Plinii verba subsequens, *aque qua nocent*, sic explicat: Quatenus ea littora, maritimaque commercia nocent, agri colendi studio tantum addictis. Atqui neque eo mari, quod *Mortuum* appellabant, ulla commercia; neque agriculturam, artemve ullam exercebant *Esseni Theoretici*, de quibus hic *Plinius*: sed diem totum in *Sacrorum Librorum* meditatione transiebant,

neque limen egrediebantur. Non igitur commerciorum frequentia nocere poterant *Essenis* hæc littora, sed vi malefica, et letali aura. Gravitate enim odoris, ut ait *Tacitus*, *Hist. v.* accolis pestifer hic locus fuit. ‘*Natura dirum*’ idcirco *Plinius* proxime antea appellavit.

45. Ibid. *Socia palmarum*] *Displioet Salmasio*, in *Solin. pag. 616.* ea locutio: scribi jubet: *Esu palmarum*: quoniam *Solinus*, *cap. 25. pag. 65.* ‘*palms* victitare’ dixit. *Samuel Petrus Var. Lect. ii. 7. pag. 124.* legendum conjicit, *Satias palmarum*: hoc est, palmis victitabant, æque se cibo explebant. Utraque correctio abruptam et incenditam lectionem facit: cum vulgata scriptura et a scriptis codicibus *Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi.* ceterisque, et ab ipsa sententia auctoritatem habeat. *Socia palmarum* gens dicitur, quæ in palmetis procul ab hominum strepitu et frequentia degit: et quidem perbene Latine.—‘*Sic xii. 5.* ‘*platanus* in *Lycia* dicitur ‘*gelidi fontis socia amoenitate.*’ *Ed. sec.*

46. *CAP. XVI. Galasæ*] Ita libri quos vidi manu exaratos, typisve editos. Tamen *Gerassæ* scribi oportere pæne persuadet hic *Josephi* locus, hæc quæ modo a *Plinio* commemorantur oppida eodem ferme ordine recensentis, *Bell. Jud. ii. 19. pag. 813.* *Φιλαδέλφειαν τε, καὶ Γέρασσαν, καὶ Πάλαν, καὶ Χανθόβολον ἕνεκα Γαδάρων, καὶ Ἰννεφ, καὶ τῆ Γαυλιανίδι, κ. τ. λ.*

47. *CAP. XVII. Carmelus, et in monte oppidum eadem nomine*] Dum hæc scriberem, venit in mentem illius loci apud *Josephum*, *Bell. Jud. iii. 2. pag. 822.* *Κάρμηλος τὸ πάλαι μὲν Γαλιλαίων, νῦν δὲ Τυρίων ὄρος ἢ προσίσχει Γάμαλα πάλαι Ἰππίων, κ. τ. λ.* *Carmelus mons, quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum: cui conjuncta est Gamala civitas Equitum, &c.* Subortaque suspicio est, significari hoc loco illud ipsum oppidum, quod ejus-

dem nominis fuisse cum monte Plinius asseverat: legique oportere, ξ προσλαχεῖ Κέρμηλα, κ. τ. λ. Moneo tamen modo, non definitio.

48. Ibid. *Marathos, contraque Arados septem stadiorum oppidum et insulam*] Sic R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiff. vet. Dalec. &c. Sic editio Parm. alisque vetustiores ante Hermolaum Barbarum, cui visum est sic emendare, *Contraque Aradum Antarados*. Atqui et vulgatæ scripturæ conciliat auctoritatem, tum consensus codicum, tum situs ipse locorum, tum Arriani testimonium, Exped. Alex. lib. II. pag. 119. statuensis ex adverso Marathi, non alterius cujuspiam oppidi, Aradum esse: *τὴν τε Ἄραδον τὴν νῆσον, καὶ τὴν Μάραδον τὴν κατασκευὴ τῆς Ἀράδου ἐν τῇ ἡπείρῳ φικισμένην, πῶλον μεγάλῃν καὶ εὐδαίμονα; κ. τ. λ.* Inde factum Maratho alterum cognomen Antaradi. Et Melæ quidem, II. 7. et Straboni, ut diximus in prioribus Notis, Arados insula est, oppidumque, ejus amplitudinis, quanta nunc a Plinio assignatur: neutri laudata Antarados. Antaradi qui meminit Antoninus, nec Aradi is mentionem fecit, quod terrestri via iter commonstraret, nec Marathi, quod ejus oppidi cognomen alterum esse Antaradum intelligeret. Unus omnium Ptolemæus utrumque sane commemorat, Antaradum, Marathumque: sed is est, ut eruditi norunt, cujus fides in Geographicis rebus est admodum sublesta: tum certe maxime cum nullius ei scriptoris alterius patrocinatur auctoritas. Nam quis porro miretur in Asia Antaradum Marathumque in duo eum oppida distraxisse, qui Clapeam Aspideumque in Africæ littore, ceu geminas civitates, qui sexcenta errata similia, passim a nobis in hoc opere animadversa, obtuserit? Esto igitur antiqua Marathos, eademque, quod contra Aradum in continente foret, Antarados olim cognominata,

quæ hodie, uti a viris acceperimus, qui loca ea diiigentissime perlustrarunt, *Tortosa* dicitur: deductis in eam videlicet, ut quidem remur, Orthosia veteris, quæ haud procul fuit, civibus incolasque, cum ipsa Orthosia appellatione.

49. CAP. XIX. *Cyrrham, Cezana*] Pro his vocibus, Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et vet. Dalec. habent tantum, *Υρτιαζέτας*. Parm. editio, *Ιρνεζέτας*. Gazatas porro in hoc tractu terrarum, ceterorum Geographorum nemo unus agnoscit.

50. Ibid. *Baterreni*] Frobenius, Barbari conjecturam amplexus, *Bætarrenos* huc transtulit, quam tertie Palmistinæ, hoc est, Arabiam Petræam gentem fuisse ex Stephano constat: *Βασταρροῦς κἀμὲν μεγάλη τρίτης Παλαστίνης οἱ κατοικοῦντες; Βασταρροῦσι*. At vetusti codices longe aliter: nam Reg. 1. et Colb. 1. 2. Paris. *Bætoce-mi*. Reg. 2. Chiff. vet. Dalec. et Parm. edit. *Bethemi*.

51. Ibid. *Minnisæ*] In Mss. *Minnisæ*. Haud dubie *Minnisæ* scriptum oportuit: nam in Cyrrhestice Antoninus non semel Minnizam commemorat, a Cyrrho dissitam M. P. XX. totidemque a Beros, quæ et ipsa Cyrrhesticæ ab eodem adjudicatur, ut diximus. Namque in recensendis Cyrrhestices oppidis gentibusque Plinius modo totus habitat.

52. CAP. XX. *Supra Zimaram*] Libri editi hactenus: *Supra Simyram*, insigni menda: nam Simyra urbs est Syriæ, de qua diximus cap. 17. in ora mediterranei maris. At Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. *Supra Zimaram*: itemque inferius, *Dascua* est *a Zimara*, quemadmodum et in Parmeni editione legitur. Ptolemæo, v. 7. inter urbes minoris Armeniæ recensetur, *παρὰ τὸν Εὐφράτην, Ζιμάρα, Δάσκουσα*. Antonino pariter in Itiner. Zimara, dicitur, in Minore Armenia, itinere per Euphratis ripam, a Satala Melitenen:

Analiba Zimaram. . . M. P. XVI.
 Teucilam. . . . . M. P. XVI.
 Sabas . . . . . M. P. XXVIII.
 Dascusam . . . . . M. P. XVI.

Et Tab. Peutingeriana, segmento septimo :

Zimara . . . . . XVIII.
 Zenocopi . . . . . XVIII.
 Vereuso . . . . . XIII.
 Saba . . . . . XVIII.
 Dascusa . . . . . XVIII.

Sic ille Zimara Dascusam usque, LX. millia passuum : ista, LXVII. colligit : Plinius, LXXV.

53. Ibid. *Melitenen Cappadocia*, XXIV.] Ita restitimus librorum admoniti, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et Chiffi. cum prius perperam scriberetur LXXIV. At ne tantumdem intervalli a Dascusa quidem Melitenen usque statuit Antoninus, ant Tabula Peut. Nam ille L. M. P. ista LXIII. omnino computat.

54. Ibid. *Oreon dictam regionem*] Hoc est, *Oreorum* 'Opeior', sive montanorum, ut diximus. Hactenus editum fuerat, *Merorum*. At Mss. Reg. 1. 2. Colbertini 1. 2. Paris. Chiffi. et Rigalti teste Salmasio, p. 625. in Solin. *Moraon*. Nos *Oreon*, scribimus, altero Plinii testimonio adducti, scribentis VI. 9. 'Quod interest ibi, tenent Arabes Orei. Sic finem usque in Adiabenen perfert.'

55. Ibid. *Primum hunc illi in pugna Taurus aufert*] Hanc omnium codicum conditivorum lectionem Pliniani editores sic interpolant : *Primo hunc illi impugnatus cursum Taurus aufert*.

56. CAP. XXI. *Cingilla Commagenen fuit. Imme civitas incipit*] Hoc maxime omnium loco grassata interpolatorum audacia est, qui sic ediderunt : *Cingilla Comagenen fuit, Merorum civitas incipit*. En iterum Merorum Arabum per summam vim obtrusa mentio. At Mss. Reg. 1. 2. Colbertini 1. 2. et Paris. quin et Rigalt. codex, ita referente Salmasio, pag. 630. in Solinum sic exhibent :

Cingilla Commagenen fuit, Imen civitas incipit. Certe quæ Cingilla Plinio, ea est quæ Ptolemæo, v. 15. ut diximus, *Κεκιλα* Cyrrhestices post Europum ad Euphratem civitas appellatur : sed verius a Plinio Commagenæ ascribitur : Imma vero, seu Imme, Ptolemæo eidem Seleucidis est, quæ Commagenæ proxima cum sit, ab novissimo ejus oppido Commagenen incipere, indubitata profecto conjectura est.—'Mentio ejus oppidi est etiam in Hieronymi Chronico, Aureliani Imp. anno 2. 'Zenobia apud Immas haud longe ab Antiochia vincitur.' Sic enim Ms. codex noster exhibet : ubi corrupte libri vulgati, 'apud Timas.' Immes, sive Immarum, meminit præterea Hieronymus in Vita Malchi, cap. 2. 'Pervenit tandem ad eremum Chalcidos, quæ inter Immas et Berceam magis ad Austrum sita est.' Ubi Colon. editio, *inter Emmam* habet.' *Ed. sec.*—Quod autem Salmasius loc. cit. *Gindarum* pro *Cingilla* reponit, et vim codicibus antiquis facit, et Plinii ipsius auctoritati, ac diligentia detrahit plurimum : si Gindarenos, quos proxime antea cap. 19. Cyrrhesticæ regional attribuit, nunc sui immemor Commagenæ adjudicat.

57. Ibid. *Uram*] Quæ nunc Ura dicitur, eadem mox addito sibilo *Sura* vocatur : a Ptolemæo quidem, ut monimus, *Σούρα*. Verum cum latere Syriæ et Palmyrenes ea sit posita, Plinio teste, et Ptolemæo, sive *Uram*, sive *Suram* appellaveris, inanis est Bocharti conjectura, part. 1. Geogr. II. 6. pag. 87. existimantis hanc esse Ur Chaldæorum, seu Babylonæ, quæ longo hinc terrarum est intervallo dijuncta, trans ulteriore Euphratis ripam.—'At *Uram* Plinianam eam esse credimus, quæ in Notit. Eccl. Antiqua, p. 37. *Σόρμα*. In altera, p. 59. 'Opluar' appellatur, in provincia Euphratesiæ.' *Ed. sec.*

58. Ibid. *A Sura*] Hic Pliniani

editores *Assura*, *Aruru* alii, Dalecampius *Assur* reponit: cum perspicua admodum planaque scriptoris sententia sit, ab *Ura*, sive *Sura*, quod novissime appellavit, ex illis oppidis, quæ Euphrati confinia sunt, sequi proxime Philiscum, &c. Et Ortelius tamen Thesaurum suum locupletavit hac voce *Assura*, corrupti hujus loci fide, ut numerus cresceret oppidorum.

59. CAP. XXII. *Selinus, Arsinoë, Jotape*] Parm. edit. *Pedalic, Hales, Arsinoë, Tabæ*. Vet. cod. Dalec. *Pedalic, Halls, Clinus, Arsinoë*. Chiff. *Halis, Elhni, Arsinoë*. R. 1. 2. *Hales, Clinus, Arsinoë*. Nos priorem voculam *Hale*, seu *Ale* potius, oppidi nomen esse statuimus, a quo Aleii campi, de quibus suo loco diximus, cognominati sunt: cetera deinde refingimus in hunc modum: *Selinus, Arsinoë, Jotape*: nam *Tabæ* non sunt hujus loci, sed Lydiæ, teste Stephano: nec Thebe Strabonis, lib. XIV. p. 667. quæ Pamphyliæ ditionis fuit. At *Selinus* Ciliciæ oppidum est non ignobile, *Σελίνος* Ptolem. v. 8. unde Selenitidi regioni nomen, sic enim legendum patet apud Ptolemæum, non ut in vulgatis editionibus, *Σελέρυδος*. Ad Selenitum fluvium urbi cognominem sita videtur, cujus amnis in hoc ipso tractu prepe Cragum et Pinara, meminit Strab. lib. XIV. pag. 669. In eadem Selenitide *Ἰορδάνη* collocatur a Ptolemæo, loc. cit. In Notitia Antiqua Ecclesiarum. *Ἰορδάνη* perperam appellata, atque Isauriæ, perinde atque ipsa Selinus, attributa. In Conc. CP. I. pag. 956. 'Neon Selenuntensis' subscribit inter Episcopos Provinciæ Isauriæ.

60. Ibid. *Anazarbeni*, qui nunc *Cæsarea: Augusta, Castabla*, &c.] Ex duobus oppidis unicum hoc loco confarunt Plinii editores, dum scribi jusserunt, qui nunc *Cæsaraugustani*. At neque id nomen Anazarbenis datum quisquam veterum vel leviter indicavit, nec ipsi codices Mss. ei scriptu-

re favent. Nam in R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et Chiff. legitur, qui nunc *Cæsarea Augusta*. Sed multo apertius Ptolemæus diversa dnm esse oppida monet, qui in propria Cilicia, v. 8. *Κασιόριον πρὸς Ἀναζάρβη* memorat: et proxime ante in Bryelice ejusdem Ciliciæ regione, *Ἀδύοστα*. Sed errat insigniter Suidas, qui vetustam urbis nomen Diocæsaream ait fuisse: recentius deinde Nervæ temporibus, Anazarbam: cum Plinius multo ante Nervæ principatum obierit, qui Anazarbenos olim vocitatos testatur. Sed neque uno errore contentus, geminos uno partu edit, qui ab Anazarba Senatore nomen oppido factum putat, quod ab vicino potius monte, vel colle, vel amne, tractam, Ptolemæi oratio indicat, πρὸς Ἀναζάρβη. Sic enim *Σελείκιον πρὸς Βήλα* appellat, v. 15. ceteraque ejusmodi oppida ad montis radices sita. Tamen Suidas astipulatur Ammianus, lib. XIV. pag. 19.

61. Ibid. *Castabala*] Prius *Castabla* legebatur. Nos *Castabala Καστάβαλα* rescripsimus cum *Stephano*, et Ptolem. v. 8. qui Ciliciæ proprie dicte adjudicat. Notitia Eccles. Antiq. Ciliciæ secundæ, *Καστάβαλλα*. In Conc. Nic. I. ex Prov. Ciliciæ, *Meyses Castabalienses*.

62. Ibid. *Tracheotis*] Mss. habent *Tracheotis*. Ceteri, cum Ptolem. v. 8. *Τραχέϊον* vocant, Stephanus: *Σελείκιον, πάλιν ἐπὶ Κιλικίᾳ τραχέϊ . . . Ὀνόμασε δὲ Σελείκιον αὐτὴν Σέλικος ὁ Νικέτωρ . . . Πρῶτον δὲ Ὀλβία ἐκαλεῖτο*. Scribo, *Ὀλβία*. Strabo enim, cujus e fontibus areolas suas Stephanus rigat, lib. XIV. pag. 670. *Ὀλβιον* ait vocatum oppidum ad Calycadnum, quod ii incolerent, qui postea Seleuciam translati, Selenonenses dicti sunt. Quod et ipse Stephanus agnoscit, pag. 518. *Ὀλβιοι, πάλιν τραχέϊας Κιλικίας, ἔθου πρῶτον φησὶν εἶναι Σελείκεις*.

63. CAP. XXV. *Tyrienses*] Prius *Hyrienses* legebatur, quos in hoc trac-

tu terrarum nemo veterum agnovit. Mss. certe R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et Chiffi. *Tyrienses* exhibent. Et olim, Stephano teste, pag. 673. *Τόπος Πισιδίας πάλαι*. Quare Hermolaum miror a veterum exemplarium, et *Parmensis*, aliarumque editionum fide discessisse, ut pro *Tyrienses*, *Hyrienses* rescriberet, cum Hyria Saleucis ad Calycadnum nomen priscum fuerit, quæ longo hinc spatio dissi- det. In Notit. Eccl. Ant. inter episcopos provinciæ Pisidiæ, p. 19. censetur, *ὁ Τυπαλῶν*. Leunclavius p. 29. *ὁ Τυπαλῶν*. Notitia altera, p. 51. *ὁ Τυπαλῶν*. Tertis, p. 29. *Τυπιδῶν*. Et ad hos spectare nunc verius arbitramur nummos inscriptos ΤΥΡΑΝΩΝ, quos ad Ponti incolas nuper ablegavimus, Tyranos quoque appellatos, opere eo cui titulum fecimus, Nummi Antiqui Populorum et Urbium illustrati: quod ad Tyram annem longe ultra fauces Istri Romana nunquam arma penetravere. In Conc. Calched. Act. 1. pag. 92. subscribit *Θεοτεκνὸς Τυπαλῶν*, *Theotecnus Tyri*: act. 11. pag. 335. *Θεοτεκνὸς Τυπαλῶν*, *Theotecnus Tyraasi*. Act. 111. pag. 489. *Θεοτεκνὸς Τυπέου*, *Theotecnus Tyrali*: cum ubique legi oporteat, *Θεοτεκνὸς Τυπαλῶν*, *Theotecnus Tyraei*.

64. Ibid. *Thebasa in Tauro*] Ita scripsimus, secuti R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. vetustasque editiones ante Frobenium, qui *Tembasa*, unde libuit, obtrusit. Forsan rectius *Tarbasa* ex Strabone nobis objecisset: nam is *Ταρβασῶν* inter Pisidiæ civitates annumerat, ex Artemidoro, lib. xii. pag. 570. sed *Thebasa* sincerior est, consentiensque omnium codicum scriptura: et Lycaoniæ, non Pisidiæ, oppidum quærimus.

65. Ibid. *Hyde in confinio Galatiæ &c.*] Libri omnes tum manu exarati, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. Chiffi. tum etiam typis excusi, ante Hermolaum, *Ide* vel *Idea* legunt. *Siada* ille ex Strabone scripsit, qui Pisidarum op-

pidum, non Lycaonum, in quibus describendis Plinius nunc totus est, Sindam esse ait, lib. xii. pag. 570. Nos a codicum auctoritate atque consentiente scriptura quam minime aberrantes, *Hyde* restituvimus, quæ inter sedes Lycaoniæ Episcopales undecima numeratur in Notitia Ecclesiastica Antiqua. Unde in Conc. CP. 1. pag. 956. *Theodosius Hydensis* e Prov. Lycaoniæ.

66. CAP. XXVI. *Platanisium*] In libris hactenus editis, *Platanistus*. In R. 1. 2. et edit. Parm. *Plantanistum*. In Chiffi. *Platanistum*. Haud dubie Petnelessum Plinius intellexit, quem urbem in editissima Pamphylia parte supra Apendum sitam fuisse, auctor est Strabo, lib. xiv. p. 667. *ὁπέκταρσι δὲ ταύτης (Ἀσπένδου) Περνήλιοσός*. Hæc Ptolemæo v. 5. *Περνήλιοσός* dicitur. At in codice Palatino, nostroque Parisiensi, *Πλετειασός* scribitur, quam veram esse ac genuinam Plinii scripturam, consensio exemplarium suadet: prorsus ut binominis ea civitas fuisse videatur. *Platanistum* certe in hoc tractu nemo, præter Ortelium, agnovit: quem vitiosi Plinii codices sæpe in fraudem impulerunt.— In Notit. Eccl. Ant. p. 19. et in altera rursus, p. 51. inter episcopos provinciæ Pamphylia censetur, *ὁ Πελευσίσιου*, literis videlicet permutatis, pro *Πλετειασῶν*. Ed. sec.

67. CAP. XXVII. *Paryadres*] In Mss. R. 1. 2. &c. *Paryadis*. In editis *Pharphariades*, mendose. Nos, quod proximum scripturæ antiquæ fuit, *Paryadres*. Est enim *Παρυδρῆς* Straboni ac Plinio mons Armeniæ nobilissimus. Nec mihi tamen conjectura plane satisfacit: cum enim ex ordine juga Tauri montis Plinius enumeret, pro regionem ipsarum situ, in quibus ea attolluntur, ab India primum exorsus, mox progressus ad Bactros, ceterasque gentes deinceps, quæ sunt occasui propioræ, Arme-

niam juga appellare antea haud temere existimandus est, quam Parthicos, Medicosque montes nominaverit, qui mox sequuntur, Choatram scilicet, et Oroandem. Quamobrem scripsisse potius Pliniam putaverim, *Parachoatram, Choatram*, quorum montium ille in Parthis a Solino, cap. 88. pag. 68. iste in Medis a Ptolemæo collocatur, vi. 1.

68. CAP. XXVIII. *Et in monte, Sidyms*] Dalécampius, qui verba hæc legenda conjunctim putavit, ac montis modo nomen indicari, Solyma Pisdæie montem ex Strabone, lib. xiv. pag. 666. huc transferendum monet in margine editionis sæe. At urbem in edito colle positam hac oratione significari, tum per se, tum Stephan! auctoritate plane constat, Ptolemæique inprimis ad Cragum montem *Σίδυμα* collocantis. In Conc. Quinisexto, pag. 1197. *Ζήμαρχος ἐπίσκοπος πόλεως Σιδύμων, ἐπαρχίας Λυκαονίας*— ‘mendose videlicet, pro *Λυκίας*. Nam in Notit. Eccl. Ant. p. 47. inter episcopos provincie Lyciæ, *ἐπαρχίας Λυκίας*, cum Myris, Telmesso, Corydallis, ceterisque, *ὁ Χερίμων* legitur, pro *Σιδύμων*, uti recte Lennelavins habet, p. 94. et altera Notitia, p. 15.’ *Ed. sæc.*

69. CAP. XXIX. *Calynda*] Hermolaus *Calynda* rescripsit, invitis exemplaribus Mss. et vetustis editionibus, Parm. ceterisque: invito quoque Ptolem. v. 8. *Κάλυνδα* scribente, pro *Κάλυνδα*. Stephano item, cui *Κάλυνδα, πόλις Καρίας*. Denique Herod. lib. viii. ubi de Artemisia, Mausoli Cariaris, regis uxore agens, *Καλυνδίοις* eam imperitasse prodidit. *Κάλυνδα* tamen Straboni dicitur, lib. xiv. pag. 561. sed magno, ut puto, errore.

70. Ibid. *Marsyas*... *ac paulo mox conditus*] Hæc Plinii verba de Marsya hominis natali ac sepulcro ridicule interpretatus est Martianus, lib. vi. cap. de Euphrate, pag. 221. et eam, ut solet, secutus Solinus, cap. 40. pag. 70. cum de anne Apameno-

rum Marsya ea accipi oportere, res sit plane perspicua.

71. CAP. XXX. *Caduseni*] Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. &c. *Caditani*. Nummus antiquus Longiæ *Domitius*, quem *Domitiani Imp. conjux* fuit, apud Patin. pag. 169. *ΚΑΔΟΗΝΩΝ*. Quanquam ipse perperam *ΚΑΔΟΗΝΩΝ* legit, refertque ex conjectura ad *Coloën*, quam novo ille errore urbem esse arbitratur Sardilibus proximam: cum ipsa *Gygæa palus* sit *Coloë* a recentioribus appellata, teste Strabone, lib. xiii. pag. 620. Ab oppido *Cadueni* nomen traxere, quod in *Notitia* *Episcop.* *Κάδων* dicitur, et *Phrygiæ* *Capatianæ* accensetur: *Mæoniæ* sive *Lydiæ*, in ipsis *Phrygiæ* finibus, a Ptolem. v. 2. *Ἰνκόλις Κάδωσι* *Stephano* nuncupantur. In Conc. *Quinisexto*, pag. 1199. *Philippus Episcopus πόλεως Κάδων Παμφυλιανῆς*. In Concilio *Calchedon. Act. i. pag. 89. Δανήλιος Κάδων* subscribitur, qui pag. deinde 234. *Δανήλιος ἐπίσκοπος τῆς Καδοησίων πόλεως* appellatur. Editiones antiquiores Romana: ‘*Daniel Episcopus Caduenæ civitatis*.’ In *Labbeana*, pag. 334. *Δανήλιος Κάδων*, pro *Κάδων*, ut recte in margine *Labbens* admonuit pag. 331. ‘*Daniel Episcopus civitatis Cadoniæ*,’ pro ‘*Cadoniæ*,’ vel, ut alibi recte, ‘*Cadoëna*.’ Perro post *Caduseni*, addunt libri editi *Loreni*, quos cum nec *Mss.* ulli, nec auctorum veterum quisquam agnoscat, ideirco expunximus.

72. Ibid. *Apollonohieritas*] *Ἀρόλωνος ἱερὸς*, ut diximus, *Apollinis* fanum sonat: quam vocem in *Tellie* contra *Verrem*, non pro oppidi nomine, uti oportuit, sed pro templo *Apollinis*, seu delubro, *Eminentiss.* *Annalium* scriptor perperam interpretatus est, ad annum *Christi* 57. num. 176. Atqui nos *Audomari* fanum usitate more, et *S. Quintini*, et alia ejusmodi dicimus: cum oppida, *Divorum* *culpiam* peculiari *mancipata* cultu, nomen ab illis sortiantur.

In Mss. Reg. 1. 2. *Apollinikeritas*. In Chiff. *Apollonikeritas*. In nummis, ΑΠΟΛΛΩΝΙΕΡΕΪΤΩΝ. In Concil. Calchedon. Act. III. pag. 456. *Λεβίος Ἀπόλλωνος ἱεροῦ*.

73. Ibid. *Mesotimolitas*] Qui *μῆσον Τριμολον* sive *Τριμολον* incoherent: utraque enim vox scriptoribus antiquis promiscue familiaris fuit, ut suo loco monuimus. In Mss. Reg. 2. &c. *Myssotimolita*. In editis, *Myssotimolita*. Nos *Mesotimolitas* restitulumus, tum ex animi conjectura, tum ope Notitiæ Episcopatum Prov. Lydiæ, in qua septimum decimum locum obtinet *Μεσοτρίμωλλας* pro *Μεσοτρίμωλλος*. Altera Notitia Eccles. pag. 45. habet *Μεσοτρίμωλον* pro *Μεσοτρίμωλλος*. Et in Novella Leonis, apud Leunclav. inter Episc. Lydiæ, pag. 91. *ὁ Μεσοτρίμωλλος*. *Myssotimolitas* nihilominus defendere quis possit, ut ea vox e *Myssis* *Tmolitis*que mixtos sonet, *ἐκ τῶν Μυσῶν καὶ Τριμολιτῶν*.

74. CAP. XXXI. *Super octoginta*] Mss. omnes, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. vet. Dalec. &c. *super XC*. Seneca tamen, lib. de Consol. ad Helviam, cap. 6. pag. 807. 'Athienensis in Asia urbe est Miletus: LXXV. urbium populam in diversa effudit.'

75. Ibid. *Heraclea montis ejus cognominis: Carica: Myus... Priene*] Hic locus præpostera interpolatione vitiatus sic ante nos edebatur: *Heraclea montis ejus, cognominis Carica: Myus, &c.* Quibus verbis hæc suberat sententia, *Heracleam hanc Ionicam eodem cum Carica Heracleæ nomine frui: quod et per se frigidum est, perinde ac si non aliis plurimis multo insignioribus ea appellatio communis foret: et est præterea a Plinii mente vehementer abhorrens. Alit enim hoc loco duo, quæ sunt maxime observatu digna. Primum est, Heracleam esse monti Latmo cognominem: docet id Strabo verbis disertis, lib. XIV. pag. 635. Ἡράκλεια ἢ ἐπὶ Λάτμου λεγομένη πολὺ χιον: ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Λάτμος δι-*

νήματος τῷ ὑπερκειμένῳ ὄρει. Hinc Herasychius, pag. 588. *Λάτμος, πόλις καὶ ἕως, ubi legendum est πόλις, καὶ ἕως.* Alterum est, Carica deinde, seu Caricæ quondam attributa oppida, proxime sequi, Myntem, Prienen, &c. Atque id sane de his asseverat Herod. lib. I. n. 142. pag. 60. *Μυοῦς τε καὶ Πρίηνη αὐτὰ μὲν ἐν τῇ Καρῆι κατοικηταί, κ. τ. λ.* Hæc vero duo, quæ sunt sane animadversione digna, profligat atque pervertit interpolatio libris hactenus impressis recepta. Quod si vocem *Carica* ad Heracleam nihilominus pertinere quis contendat, eamque originis Caricæ esse velit, hand vehementer sane reluctabor: cum probe intelligam, Latmum ipsam montem a nonnullis, atque adeo ab ipso Plinio, VIII. 84. Caricæ adjudicari: quod eo magis verum esse necesse est, quo *Myus* et *Priene*, quæ ulteriora sunt, Caricæ ditiosæ oppida censetur ab Herodoto. In Conc. Quinisexto, pag. 1199. *Θεόδωρος ἐπίσκοπος πόλεως Ἡρακλείας Λάτμου, ἐπαρχίας Καρίας.* In Conc. Ephes. pag. 538. *Ἀφθόνητος ἐλάχιτος ἐπίσκοπος Ἡρακλείας ἐπέγραφα.* Quæ sit hæc Heraclea, Marii Mercatoris versio significat, quæ edente V. Cl. Steph. Baluzio sic habet, pag. 632. 'Aphonetus minimus Episcopus Heracleotanorum *Λαμταπολεος* subscripsit.' Ubi legendum, 'Aphthonetus minimus Episcopus Heracleotarum *Λαμυπολεος*: trajectione enim literarum postrema hæc vox laborat. Idem pag. 1148. 'Aptonitus Episcopus Heracleotanae civitatis *Lampi*' vocatur, pro 'Latmi.' Codices quidam 'Lappi' præferunt, et, quod absurdius est, 'provinciæ Lappi.' In Conc. Calched. pag. 89. recte, *Διονύσιος Ἡρακλείας Λάτμου*, pag. 506. *Λάτμου* vitiose. Nec erit autem abs re, opinor, unum aut alterum similium oppidorum nomen, quod in Conciliorum subscriptionibus in mendo cubat, nunc suæ obiter integritati reddere,

dum prodeant aliquando omnia in unum collecta corpus; cum sint haud dubie qui hæc animadversone digna putent, et alieno se ea malint loco doceri, quam omnino nullo. Itaque in Concilio Calched. pag. 88. subscribit 'Αμάχιος Σεττων, qui pag. 334. 'Αμάχιος Σεττων, *Almachius Sættorum*, pag. 810. 'Αμάχιος Σεττων, pag. 444. 'Αμάχιος Σεττων, *Amachius Septenæ civitatis*, vocatur: cum ubique *Almachius Sættorum*, 'Αμάχιος Σεττων scribi oportuerit. Nam quod Σεττων pro Σεττων libri complures exhibent, amanuensium mendum est, qui et in Notitiis sæpe *Μεδωνδρου* pro *Μαδωνδρου* scripsere. Pag. 573. Act. vi. 'Αmachius Septeriorum' legitur: sed vetustæ editiones 'Septenorum' et 'Septon' exhibent. In Conc. Ephes. ex versione Marii Mercetoris, quam V. C. Baluzius edidit, pag. 631. subscribit hujus Almachii decessor 'Limenius Episcopus civitatis Ettenorum': ubi legendum haud dubie 'civitatis Sættenorum': uti pagina proxime subsequente, pro 'civitatis Elegen,' scribendum, 'civitatis Selgæ,' (quæ urbs Pisidiæ est) repetita videlicet ex priore vocabulo litera S. Sic pag. 1148. 'civitatis Sættænæ' reponere, pro 'civitatis Eptænæ,' quæ vox nautici non est. De hujus autem oppidi situ in Lydia, qui Geographorum gregi ad hunc diem latuit, librum consule, quem nuper edidimus de Nummis Antiquis Populorum et Urbium, verbo ΣΑΙΤΗΝΩΝ. Id vero nomen in Græco fœdins corruptum, in eodem Ephesino Concilio, pag. 547. *Λιμένιος ἐπίσκοπος τῆς κατὰ Σέλλας ὄγυας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, ἐπαρχίας Μηρίας.* Ubi monere recte editores *Λυδίας* legi oportere: sed et *κατὰ Σαίτας* legi oportuit: ut et p. 456. Conc. Calch. Act. III. 'Αμάχιος Σεττων non Σέλλων. At vincit omnia quod in Conc. Calched. pag. 129. pag. 273. atque alibi passim, subscripisse dicitur 'Theodulus Ticeliæ Pentapolis,'

'Theodulus Ticeliæ civitatis,' 'Theodulus Ticeliensis,' &c. ex quo 'Ticeliæ civitatis' nomen in Geographiam sacram invexit Carolus a S. Paulo. Versio antiqua ejus Concilii, teste Baluzio, in Nova Collectione Conciliorum, pag. 1040. 'Tisale' exhibet, in Corbeiensi, et Colbertino codice: in Divionensi, 'Tiselæ': 'Tissilæ' in Parisino. In Græco ΤΗΣ ΑΔΑ legitur, forte pro ΤΗΣ ΑΑΑ aiunt eruditi, nimirum ob affinitatem utriusque litteræ Λ et Δ. Interdum et *Παλιὰ*. Nos illud 'Ticeliæ' haud temere affirmamus factum imperite ex τῆς Αλλας, cum pag. 1030. Baluzianæ editionis, 'Theodulus' idem a Rustico Subdiacono 'Æliæ Pentapoles' Episcopus appelletur. Est autem Ælia civitas, quæ Hadriana appellata est, ab Ælio scilicet Hadriano Ang. enjus oppidi mentio apud Anton. in Itin. inter Berenicen et Tenchiram, in Cyrenaica seu Pentapolitana regione. Notitia Ecclesiastica, pag. 57. 'Ἐπαρχία Λιβύης Πεντάπολις . . . Ἀρκηνή. Uti porro repetendam interdum litteram S paulo ante monuimus; ut integra 'Selgæ' ac 'Sættenorum' nomina forent; sic extenderam alibi, ubi abundat, vel hoc uno exemplo intelliges. In Conc. Calched. pag. 237. 'Timothens' subscribit 'episcopus Saracenorum civitatis.' In Cod. Corbeiensi, teste Baluzio, loc. cit. pag. 1086. 'episcopus Saracenæ civitatis': in Divionensi, 'Saracinae': 'Saracinae' denique in Parisiensi legitur: cum legi ubique oporteat 'Episcopus Arcenorum,' vel 'Arcenæ civitatis.' Id quod Græca confirmant, quæ sic habent: *Τιμοθέου ἐπισκόπου τῆς Ἀρκηνῶν πόλεως.* Est autem Arce, sive Arcæ, Phœnicæ oppidum: 'arhem Arcenam' Lampridius vocat, ut diximus in libro de Nummis Antiquis Populorum et Urbium, verbo ΑΡΚΑΙΩΝ. Et Notitia Ecclesiastica, pag. 60. inter Episcopales urbes Phœnicæ maritimæ locum habet. Pari

modo in Conc. Ephes. edit. Labb. p. 546. *Ἐρμούλαος ἐπίσκοπος Καρτουδίων, Ἡερμόλαος Σαυτουδενσίω, pro Ἀππουδίων, et Ἀττυδενσίω.* Vide numeros ATTOTAEON. Juvat et aliud præterea subindicare mendum, quod in idem Conciliorum opus irrepsit, ex quo rei Geographicæ studiosi conjici in maximas ambages possint, ni lux ei loco aliqua offeratur. In Concilio itaque Ephesino, ex versione Marii Mercatoris per V. Cl. Baluzium edita, p. 621. et seqq. ejurata Quartodecimanorum hæresi Catholicam amplecti fidem dicuntur ‘Eugenius Disphiladelphus,’ ‘Faustinus Laicus Disphiladelphus,’ ‘Flavius Nymphidianus Disphiladelphus,’ ‘Eutychius Disphiladelphus,’ ‘Julianus Disphiladelphus.’ Atque ubi repetuntur eorundem subscriptiones in Concilio Calched. tum in eadem editione, pag. 1137. et seqq. tum in Labbeana, tomo IV. pag. 295. iidem cum aliis paulo aliter nuncupantur: nempe ‘Rufinus Diffilius Philadelphæ secundæ,’ (sed vox ea ‘Diffilius’ nihili est, orta ex inani repetitione vocabuli ‘Disphil.’) ‘Eugenius secundæ Philadelphæ,’ ‘Flavius Nymphidianus secundæ Philadelphæ,’ ‘Eutychius secundæ Philadelphæ,’ ‘Julianus Philadelphæ secundæ.’ In Græco contextu Concilii Ephesini, ex editione Labbeana, pag. 685. semel δὲ Φιλαδέλφου legitur: sed scriptum fuisse δὲ Φιλαδέλφου, tum Marius Mercator admonet, tum versio ea qualicumque, quæ ‘secundæ Philadelphæ’ præfert. Secunda vero Philadelphæ quo situ terrarum locata? Geminam utique esse nemo nescit: alteram in Lydia, in Syria alteram. At num prima ex his aliqua, num secunda dicta est altera? ac si aliqua, utra porro? Verum de prima hic aut secunda Philadelphæ cogitare, operæ dementia est: cum de civibus unius ejusdemque oppidi, quod in Lydia fuit, ibi sermonem esse, Charisius Philadel-

phensæ hujus Ecclesiæ *Ἐκονομῶς* in hac ipsa Ephesina Synodo contestetur, pag. 673. Itaque cum haud dubie scriptum Græce fuerit, *Ῥουφῶος δὲ, Φιλαδέλφους Ἐδγένιος δὲ, Φιλαδέλφους*, non alia vis subest ei voci *δὲ*, quam ut significetur, quoties ea occurrit, extitisse duos eodem nomine, qui sub eadem fidei ac libelli formula hæresim abjurarint: descriptam in plenum fortassis in autographo amborum formulam: hic compendii causa, qui cognomines essent, sub eodem lemma comprehensos, addita vocula *δὲ*, ut geminos fuisse planum foret. Fuit cum ea voce parentum nomina subintelligi arbitraret, et esse *Ῥουφῶος δὲ* exempli causa, *Ἐδγένιος δὲ, Φαυστόδος δὲ, κ. τ. λ.* vice harum vocum *Ῥουφῶος Ῥουφῶου, Ἐδγένιος Ἐδγέσιου, Φαυστόδος Φαυστόου*, quas amanuensis haud satis peritus in eum modum contraxerit. Argumento erat, quod ubicumque cum subscribentis nomine patris quoque nomen indigitatur, nusquam vox ea ‘Disphiladelphus’ ponitur, aut ‘secundæ Philadelphæ’: sed modo ibi occurrit, ubi patrem habere cognominem liberi videntur. Sic enim alia nude exhibentur nomina: ‘Badius Vinici Philadelphus,’ ‘Flavius Hesychius Cerdanepi Philadelphus,’ ‘Stratonion Ammonii Philadelphus,’ ‘Polychronius Tatiani Philadelphus,’ ‘Eustathius Marealli Philadelphus.’ Ut ut est, eandem Lydiæ Philadelphiam, cujus ii omnes cives fuere, necesse est ubique intelligi: non alteram Syriæ, ut nonnulli: non *Φιλαδέλφεια* certamina, ut nos ipsi sumus olim augurati. In Notitia Eccles. Antiqua, pag. 49. inter Episcopos Carie censetur δ *Λακόνιον*. Idem apud Leuclavium, pag. 94. δ *Ἡρακλείας Λακόνιον* vocatur: utrobique *Λακόνιον* rescribi scito oportere. In altera Notitia, pag. 17. hoc tantum, δ *Ἡρακλείας Λα.*

76. Ibid. *Juxta eas*] Ita Mss. omnes: nec Pintiani conjectura placet,

sic legentis: *Iuxta Teos: Fuera oppida, &c.* Teos enim, Τεως, Anacreontis patria, multis nominibus adeo celebrata veteribus fuit, ut a Plinio quidem prætermittenda omnino fuisse non videatur: sed neque prætermittenda fuit, cum perhonorificam illius mentionem faciat cap. 88. ut suo loco vidimus.

77. Ibid. *Parthenie*] *Moms*, ut dixi, mari circumdatus. Hæc mentis jugum describit paulo obscurius Nicander in Theiæac. pag. 44. Παρθένιον ναλοῦσι λέπας, τὸθι ἐλάξος ἀργαῖ' Ἴπποι χιλιόουσι, καὶ ἀνατολαὶ εἰσι Καθάρου. Quem locum Scholiastes non intellexit: sed refellers, nec otii nostri est, nec hujus loci: errorem digito monstrasse nunc abunde est.

78. Ibid. *Hyrcani*] Ad hos nummi pertinent Philipporum Imp. Patris, ac Filii, quorum eotypa Patinus exhibet, pag. 388. et 388. cum epigraphe ΤΡΚΑΝΩΝ. Hos ille nummos ad Hyrcanos Caspii maris accolæ parum sane caute arbitratus est referri oportere.

79. Ibid. *Cæsarienses, Metropolitæ*] Hæc disjunctim legenda consuevimus: quod in eadem regione Lydia, Hierocæsarea apud Ptolemæum, et Metropolis, seu oppida duo diversa legantur, cum Hypæpis, Magnesia, aliisque. Quod si quis ea conjunctim legi contendat oportere, eandemque gemino nomine civitatem signari, Metropolim scilicet, quam in Lydia alii, alii in Ionia collocarint, haud sane gravate assentiar: nummis præsertim quibusdam conjecturæ faventibus: qualis est ille Gallieno Imp. cusus, apud Patin. pag. 413. cum epigraphe, ΚΕΒΑΚΤΑ ΚΑΙΣΑΡΕΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΩΝ. Alter Augusti apud Occonem, pag. 81. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛ. Tertius Alexandri Severi, apud Patin. pag. 351. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ, quanquam ille, ut solet, alio transfert, nulla satis probabili ratione.—' *Cæsarienses, Me-*

tropolitæ] Hæc disjunctim legenda censuimus, cum editione Parmensi, aliisque vetustis ac probatissimis; consentientibus etiam Mss. codicibus, et ob nummos antiquos denique, quos indicavimus, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΩΝ ΕΝ ΙΟΝΙΑ.' *Ed. sec.*

80. Ibid. *Cilbians inferiores et superiores, Mysomacedones*] In libris hætenas editis locum hæc sic interpunctum vidimus: *Cilbians, superiores et inferiores Mysomacedones*, ut hæc voces, *superiores et inferiores*, non jam ad Cilbianos pertinerent, sed ad Mysomacedones. Errorem detegit nummus Julii Domni, quem vidimus, in Cismelio Bibl. Regiæ, cum epigraphe, ΚΙΛΙΑΝΩΝ ΝΙΚΑΕΩΝ ΤΩΝ ΑΝΩ, hoc est, Cilbianorum superiorum. Ad inferiores spectat alter, qui in Cismelio Parisiensi nostro asservatur, Caracalla principe percussus, forma mediocri, cum hac epigraphe, ΚΙΛΙΑΝΩΝ ΝΙΚΑΕΩΝ: ut horum oppidum Nicopolis fuisse videatur, quam Provinciæ Asiæ ascribit Notitia Episcopatum antiqua.—' Ad inferiores spectat alter, qui in cismelio Parisiensi nostro asservatur, Antonio Severo principe percussus, forma mediocri, cum hac epigraphe, ΚΙΛΙΑΝΩΝ ΝΙΚΑΕΩΝ. quo concordia, ἀδελφότης, sive societas Cilbianorum et Nicæensium indicatur.' *Ed. sec.*

81. Ibid. *Mastauræci, Brinitæ*] *Vulgati libri* habent *Brullitæ*. Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. *Brinitæ*: recte. Nam in Conc. Calched. Act. III. pag. 456. alibi que passim, Πρωπύρος Επισκόπος subscribit, ex Provinciæ Asiæ. Et in Notitia Episcopatum ejusdem Provinciæ, pag. 37. Πρωπύλας, Μάστουρα, legitur, pro Επισκόπος. Nam pag. 48. legitur, ὁ Επισκόπος. Frustra Ortelius, *Bisium, Brinitæ*, et *Brullitæ*, seu tria diversa oppida diversis locis representat, quo Thesaurum suum copia nominum locupletet.

82. CAP. XXXII. *Cocynium... Ne-*

andros, &c.] Hactenus *Cecillum* mendose legebatur. Nos *Corythum* ex Xenoph. Hist. Græc. lib. III. pag. 483. hujus ora populos recensente: *Οἱ μὲν οὖν Νεαδαίσι, καὶ Ἰλιαῖσι, καὶ Κοκκίταισι ἐπέβουτο . . . οἱ δ' ἐν Κέβρωι, κ. τ. λ.*

88. *Ibid. Adramyttæos, quæ olim Peda-sium*] Refert hoc loco Dalecampius ex Herodoto, aliisque, vel ex Rhodigino potius, Peda-sensium barbam crescere tum prolixè solitam, cum adversi quidpiam civibus immineret. Verum, præterquam onerare his nugis Plinianos Commentarios haud operæ pretium erat, non de Adramyttensis Peda-siis hæc Herodotus refert, sed de Peda-sensibus qui supra Halicarnassum incolunt, *οἱ δὲ Πηδασίαι οἰκοῦσι πρὸς Ἄλικαρνήσου*, quorum oppidum Peda-sium, de quo dictum est cap. 20. Vide Herod. lib. VIII.

84. *Ibid. Erezii*] In libris omnibus Mss. impressisque, *Erezii*. At Erezios Lesbi insulæ incolæ locum hic habere non posse, res est plane perspicua. Erezios potius Plinium scripsisse remur, ab ipso oppido, vel ei cognomine, quod in Notitia Episcopatum Prov. Caris, pag. 23. *Ἐρεζος* scribitur: alibi *Ἐρεζος*. Indiscretos enim Caris, Mysiæ, Lydiæque fines fuisse, sæpe est a nobis animadvertum in hoc Asia describendo tractu. In Synodo Quinisexta, pag. 1199. *Μάγνος ἐπίσκοπος πόλεως τῶν Ἐρεζῶν, τῆς Καρίας ἐπαρχίας*. Et in Conc. Gener. CP. III. pag. 1040. *Ἰωάννης ἐπίσκοπος πόλεως Ἐρεζῶν*. Apud Ptolem. v. 2. gens esse dicitur juxta Phrygiam *ΕΡΙΖΘΑΟΙ*, haud dubie pro *ΕΡΙΖΗΝΟΙ*, unde Erizena Asiæ regio Plinio dicitur, x. 60. Circa Rhyndacum Mysiæ amnem positi hi videntur, perinde atque Apolloniatae, et Miletopolites.

85. *Ibid. Mandacandeni*] In libris hactenus editis, *Mandagandeni*. In Mss. R. 1. 2. Colb. 1. 2. *Mandacandeni*. At in Notitia Episcopatum

Prov. Hellesponti, pag. 27. *Μανδακάνδα* vigesimo octavo loco nominatur.

86. CAP. XXXIII. *Selinus* . . . *Ceti-us*] Ille *Σελινός*, non *Σελινός*, ut Ortelius existimavit: iste *Κήτειος*, cuius accolæ *Κήτειοι* appellati ab Homero, *Odys. A. 520*. ubi Eustathius monet *Cetios* a nonnullis dici *Pergamenes*, quod juxta Pergamum amais ille laboretur. *Heychius Mysos*, in quibus Pergamum fuit, sic appellat: *Κήτειοι, γένος Μυσιῶν, ἀπὸ τοῦ παραβύσσου ποταμοῦ Κήτειος*. Nummus M. Aurelii, apud Spanhem. pag. 485. fluvii nomen exhibet: cuius epigraphæ hujusmodi est: *ΕΠΙ ΣΥΡΑ. ΚΑΛΑΙΚΤΕΟ. ΚΕΛΕΙΝΟ. ΚΗΤΕΙΟΚ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ*. Hoc est, *ἐπὶ στρατηγῶν Καλλισίτος, Σελινο-Κήτειος Περγαμήνων δις Νεωκόρων*. *Sub Prætorè Callistæ, Selino-Cetius Pergamenerum bis Neocorum* nummus.

87. *Ibid. Hieropolitenses*] Sic restitutum admonitè codicum R. 1. 2. Paris. &c. In Parm. edit. *Hierapolitenses*. In reliquis, *Hierapolitenses*: quæ vox nec Græcum idioma refert, nec Latinum. Barbarus *Hydro-politenses* confinxit, quos hoc loco nobis objiceret. Accedit eo quod Hierapolis non hujus Pergameni conventus sit, sed Cibyrtici, ut dictum est cap. 20. Id nomen ab oppido factum videtur, cuius mentio in Notitia Episcop. Prov. Bithyniæ, pag. 45. *ὁ Γάλλου, ἦτοι Λόφου*. Vox ea *λερὸς Λόφος*, *sacrum collem* sonat.

88. *Ibid. Hermocapitæ*] Eorandem codicum ope, et, quod tutius est, astipulante Notitia veterè Episcopatum Provinciæ Lydiæ, in qua *ὁ Ἐρμοκαπιλίας* legitur, p. 45. et p. 13. *Ἐρμοκαπιλίας*, hanc vocem sanavimus, quæ in edit. Parm. in *Hermacopitæ*; auctore deinde Hermolao Barbaro, in *Hermatopitæ* commutata erat. Quamquam Lydiæ ea Notitia *Hermocapitæ* accenset, Pergamens tamen illi, ut et Thyatireni, jurisdictioni paruerunt. Neque hæc pertinet *Ἀραυτοῦ*

oppidum, cujus Thucydides meminit, lib. viii. p. 626. ut Ortelio visum est: nam ex eo Harmatuntopolitas dici oportuisset.

89. CAP. XXXIV. *Ante Ioppen Paris*] Ita libri omnes, ex quibus emendandus Mela, a quo hæc hausta videntur, II. 7. 'Arados etiam in Phœnice est parva, quantum patet, tota oppidum.' Lege: 'Arados etiam in Phœnice est, et Paris, quantum patet, tota oppidum.' Nec Vossio assentimur, aientii, Annotat. in Melam, p. 302. ex eo Pomponii textu Plinium potius, quam ex Plinio Melam emendandum esse. Nam præterquam quod Josephus, ut dixi, Antiq. Jud. xiv. 17. p. 487. *Παρισίων* prope Joppen meminit, Notitia Antiqua Eccles. p. 85. inter suffraganeos Archiepiscopi Tyrensis, Accanensem habet, Sidoniensem, Berytensem, et quarto loco Paris. qua voce mutila, ut apparet, num Parisiensis pro Joppensi sedes intelligatur, æstimandum aliis relinquimus.

90. CAP. XXXV. *Artemidorus CLXII. D.*] Sic libri Mss. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. et vet. Dalec. Astipulatur Artemidorus ipse, qui in Epitome quam Agathemerus fecit, Geogr. I. 5. longitudinem Cyprî ait esse stadiorum, *δ' ρ'*, mccc. quæ passuum omnino efficiunt, *CLXII. M. D.* In editis hactenus, *CLX. M. D.*

91. Ibid. *Chirogylium*] Mss. proxime laudati, cum Chiffi. *Chirodilion*, quod sincerius arbitror: ut sit *Χειροδειλιον* nomen insulæ factum, ab incolarum timiditate et ignavia.

92. CAP. XXXVII. *Tragias*] Ita rescripsimus, pro *Ægeas*, quæ in hoc tractu nullæ fuerunt. At ibi *Τραγίας* agnoscit Thucyd. lib. I. p. 75.

93. Ibid. *Samon liberam, circuitu LXXXVII. M.*] Strab. lib. XIV. p. 637. ait esse ambitum stadiorum *ἑκακοσίαις*, DC. quæ passuum efficiunt *LXXV. M.* Addit Agathemerus, I. 5. stadia xxx. quæ efficiunt fere *M. P.*

LXXVIII. Quamobrem aut denarii notam in Pliniano numero abundare, aut, quod verius puto, apud Strab. *ἑξακοσίαις* legi oportere, censendum est. Proxime antea admonitu codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. et Paris. scripsimus: *Duas Camelidas Miletovicinas: Mycala, Trogilia tres: Pilon, Argemon, Sandalion.* Cum prius legeretur: *Mycalen, Trogilia, Trep-silion, &c.*

94. Ibid. *Parthenourum*] Heracides de Politia, cap. de Samis: *Παρθουσία*, inquit, *ἑσπερον δὲ Ἀρούσα.* Quo ex loco conflata e duabus vox ita Pliniana videri forsitan possit, pro *Parthenon, Aruzum.* Sed in Heracidis textu mendam latere suspicor: nec *Ἀρούσα*, sed *Δρούσα* legi oportere.

95. CAP. XLI. *Conium*] Prius *Ionium* legebatur, quo nomine nullum in Phrygia oppidum apud ceteros scriptores occurrit. At Conii mentio est in Notitia Episcop. Provincie Phrygie Capatiane, p. 27. *Κολοί τάλις.*

96. CAP. XLII. *Tectosagum Ancyræ, Trocmorum Tavianum, Tolistobagorum Pesusinus*] Destituit memoria Photian, ut arbitror, dum Memnonis scripta redigens in epitomen, cod. 234. Bibl. p. 721. permutat horum oppidorum sedes: *Ἐβελιαντο δὲ πόλεις, Τρωγίαι μὲν Ἀγκυρῶν, Τολιστοβόγιοι δὲ Τυβίαι, Τεκτόσαγες δὲ Πεισινοῦρα.* Nam Plinium ut omittam, ex Strabone et Ptolemæo constat, ut vidimus, Ancyræ esse Tectosagum: Tavianum Trocmorum, Tolistobagorum Pesusinæ.—'Tectosages Ancyranos etiam commemorat nummus antiquus ex ære apud D. Scherard nuper Consulæ Anglæ Smyrnæ: *ΑΝΕΚΤΑΡΧΩΝ ΤΕΚΤΟΣΑΓΩΝ.*' *Ed. sec.*—Quod porro ad hæc Galaticarum gentium nomina attinet, sola Tectosagum appellatio a Celtica gente derivatam esse, qua de egimus v. 3. Strabo admonet, lib. XII. p. 566. ceteras a duabus suis nomen habuisse, cujusmodi sunt Trocmorum

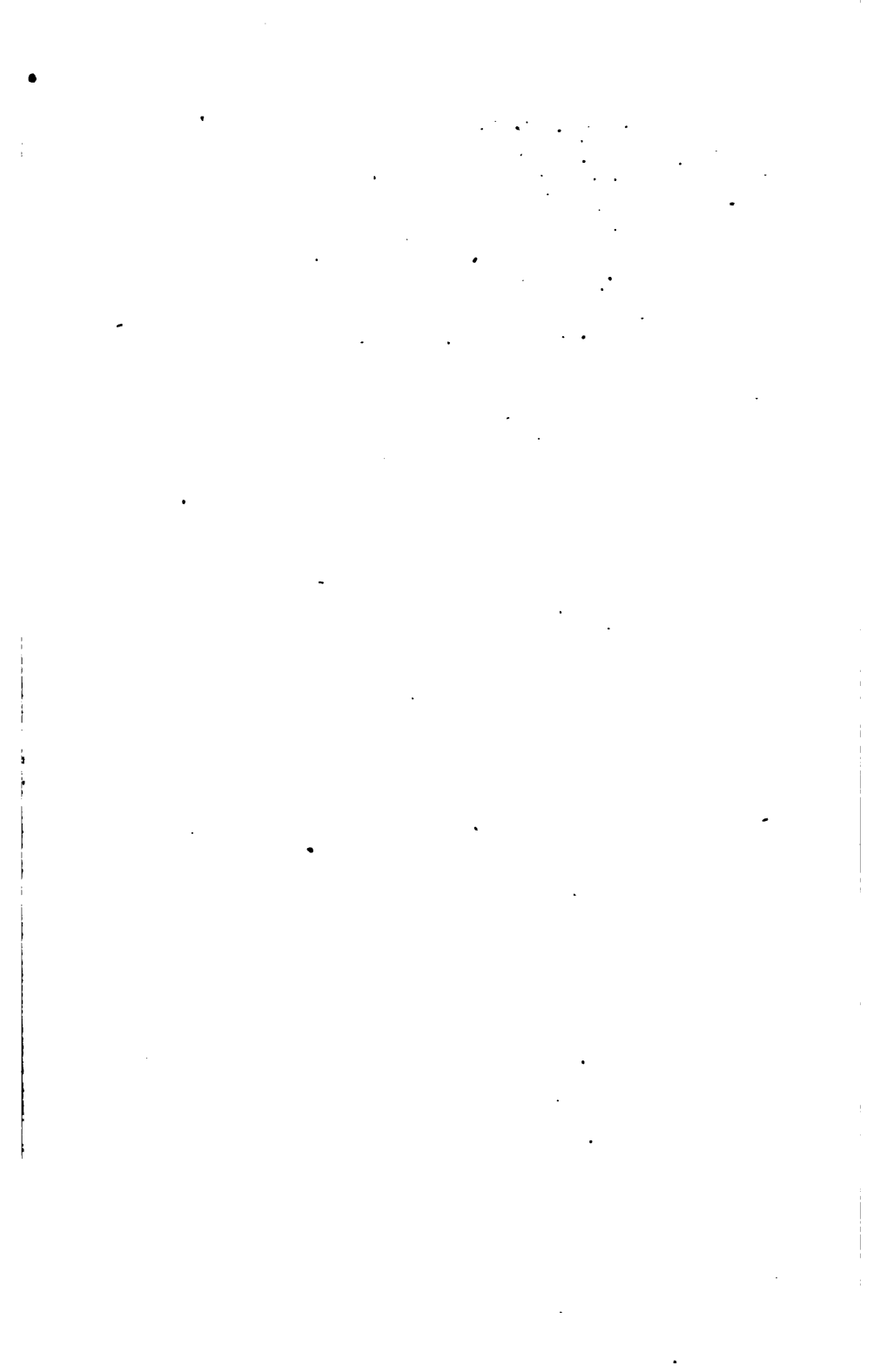
gentes, et Tolistobogorum. Horum ego numero censendos puto, et Voturos, sive Venturos, et Ambituos, quos Mss. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Paris. *Ambituos* appellant: ut a dncibus ad gentes eas translata sint ea nomina, nec Celticorum unquam populorum propria fuerint. Incidimus tamen in Mss. aliquos, in quibus ea vox *Ambitu* ferme in litura esset, sic tamen ut fraus pateret: superinfectumque ei voci glossema, *Ambiani*. Sed id ab interpolatore aliquo, amore fortassis patriæ, factum merito suspicamur: quanquam et in Gelenii editionem vox ea irrepsit.

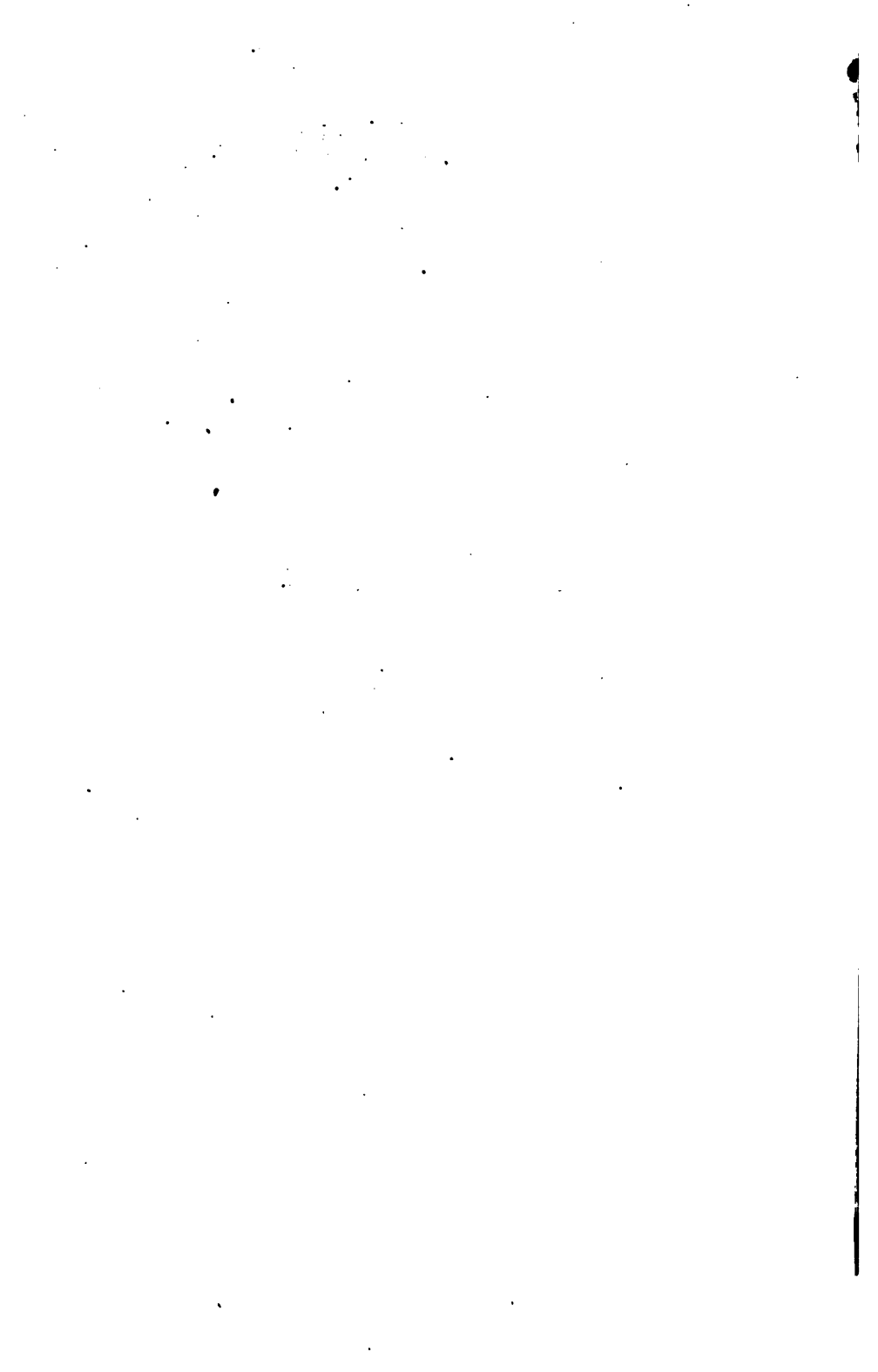
97. Ibid. *Dioshieronita*] Sic Frobenius veterem lectionem pessumdedit, tum Mss. codicum, tum edit. Parmensis, et ceterarum, in quibus legitur *Didyenses*, *Hieronenses*. In R. 1. *Hierorenses*. De Didyensibus nihil habemus sane comperti. Nisi forte Dicienses legi placet, quoniam Galatarum Tectosagum Δικτῆς oppidum fuisse dicitur apud Ptolem. v. 4. At pro *Hierorenses* scribi oportere *Æorienses*, nihil propemodum dubitamus: quod in Notitia Eccles. Provinciæ Galatiæ Salutaris, p. 33. *Αἰόριον* legitur. Sane ἀναλογίας ratio Dioshieronitas dici non patitur, sed a Διὸς ἱερὸν, Dioshieritas, ut alibi vidimus.

98. CAP. XLIII. CCXXXVIII. mill. pass. diximus] Libro nimirum quarto, ut monuimus, cap. 24. his verbis, *Tota ab Hellesponto longitudo CCXXXVIII. mill. pass.* Sic enim eo loci animadvertimus maximo consensu codices omnes Mss. impressosque, Martianumque ipsum, Plinii transcriptorem, scribere. Quamobrem præpostera hujus numeri lectio hoc loco, *CLXXXVIII.* quæ hactenus in libris impressis obtinuit, centenarii nota perperam in quinquage-

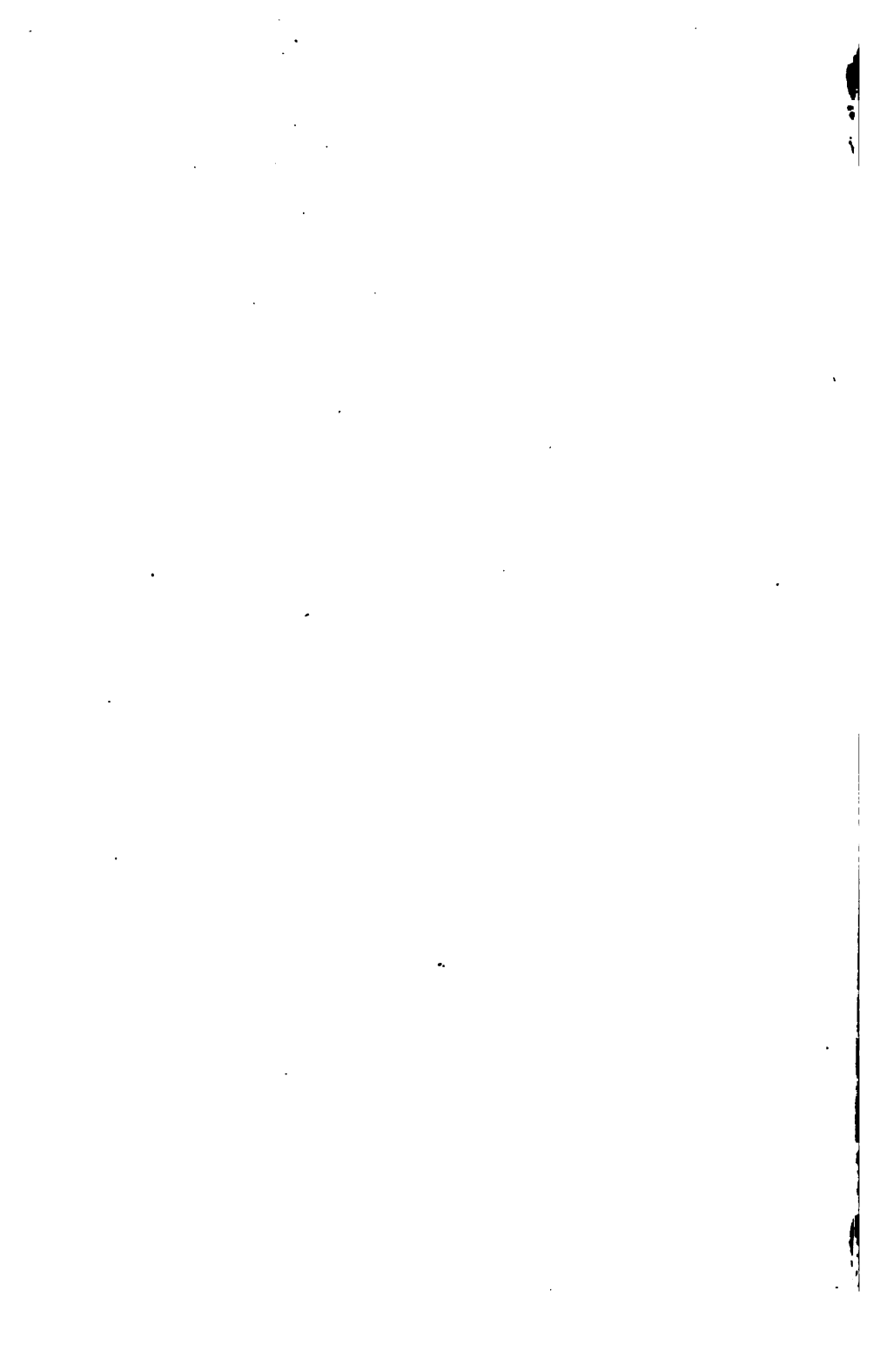
narium detorta, a nobis merito animadversa, emendataque est.

99. CAP. XLIV. *Elaphonnesus*] Scyllax, p. 33. a Plinio dissidere prima facie videtur: nam Proconnesum ab Elaphonneso diversam facit. Circa Cyzicum, inquit, νῆσός ἐστι καὶ πόλις Προκόννησος, καὶ ἑτέρα νῆσος Ἐλαφόννησος . . . γεωργοῦσι δ' αὐτὴν Προκόννησιοι. *Proconnesus insula cum oppido, aliæque præterea insula Elaphonnesus, comanodo instructa portu: hujus agrum colunt Proconnesii.* Sed nodum solvit Strabo, geminam Proconnesum agnoscens, lib. XIII. p. 588. novam ac veterem, modico forte enripo ambas inter se discretas: nomine alioqui similes: nam appellationis ratio par: πρῶξ enim et Ἐλαφος cervini generis animalia significat, quibus ea insula videtur fuisse referta. Docet id pluribus Apollonii Scholiastes, ad Argon. II. 279. cujus verbis huic libro coronidem imponere, operæ sane pretium fuerit. Διονύσιος δὲ φησὶ δ' Ἀθηναῖος, inquit, ἐν ταῖς κηθήσει τὰς ἑλάφους λέγεσθαι πρῶκας ἕθεν καὶ Προκόννησος ἐπεὶ καὶ ἐν ταύτῃ πληθύνουσιν ἔλαφοι . . . δὲ δὲ Προκόννησον ἐτυμολογοῦσι, καθὼ πρότερον ὄσα νῆσος προσεχάθη. Cum prius esset insula, aggesto solo alteri insulæ nempe Elaphonneso annexa est: unde eadem Proconnesus quibusdam est, quæ Elaphonnesus: Ἰπὸ τῶν δὲ Προκόννησος καὶ Ἐλαφόννησος ἐκλήθη. Φιλῆτας δὲ φησι, πρῶκας λέγεσθαι τὰς ἑλάφους τὰς πρῶτας τιτυόσας, ὅλον πρωτόκοκκους. Sunt igitur πρῶκες, cervæ prismipera.—'Sed et cum eadem Elaphonnesos et Neuris vocitata fuisse dicatur, apparet Νεβρίς a Stephano scribi oportuisse, ab hinculis: non, ut scripsit imperite, Νευρίς. Est enim νεβρίς hinculus, ut ἔλαφος cervus.' Ed. sec.

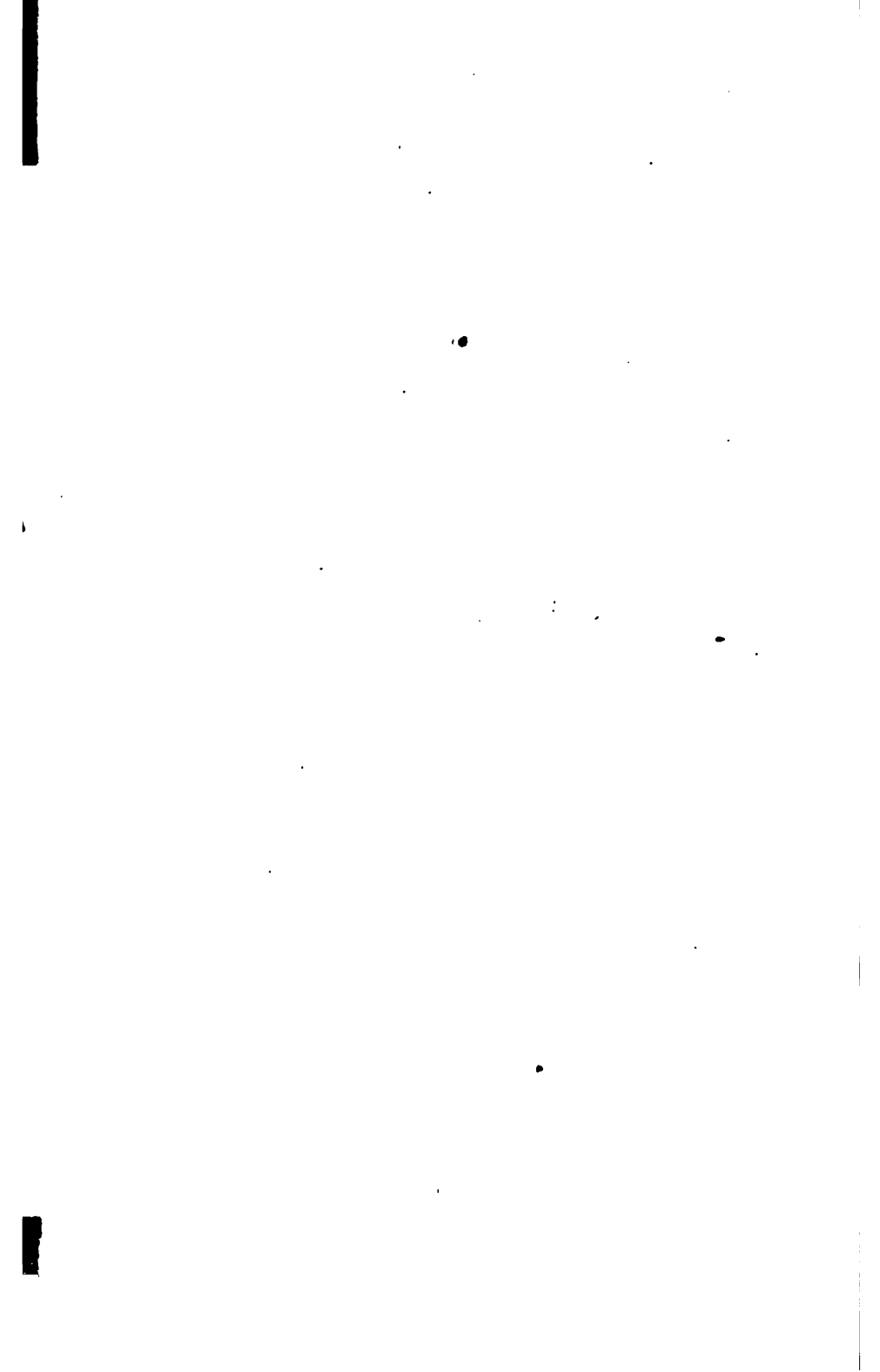

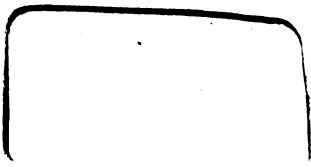

This book should be returned to
the Library on or before the last date
stamped below.

A fine of five cents a day is incurred
by retaining it beyond the specified
time.

Please return promptly.

Widener Library

3 2044 098 646 086

